

Uchwała Nr 8107/2024
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 14 marca 2024 r.

w sprawie: ogłoszenia naboru i przyjęcia Regulaminu wyboru projektu w sposób niekonkurencyjny w ramach Działania 02.09 „Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty finansowe” Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027, dla Banku Gospodarstwa Krajowego (nabór Nr FEWP.02.09-IZ.00-001/24)

Na podstawie art. 41 ust. 1 i 2 pkt 4 w związku z art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2094 ze zm.), art. 8 ust. 1 pkt 2, art. 8 ust. 2 pkt 2, art. 31, art. 44 ust. 1, art. 44 ust. 2 pkt 3, art. 45, art. 50 ust. 1, 2 i 4 oraz art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. z 2022 r., poz. 1079) oraz na podstawie uchwały Nr 6063/2023 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 12 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 oraz na podstawie uchwały Nr 6267/2023 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 2 marca 2023 roku w sprawie przyjęcia Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 wraz z uchwałami zmieniającymi, Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwala, co następuje.

§ 1

Zgodnie z Harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie dla Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, obowiązującym na dzień podjęcia niniejszej uchwały, 18 marca 2024 roku ogłasza się nabór Nr FEWP.02.09-IZ.00-001/24 dla Działania 02.09 „Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty finansowe” w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027. Nabór dotyczy projektu Banku Gospodarstwa Krajowego.

§ 2

Przyjmuje się Regulamin wyboru projektu określający zasady dla niekonkurencyjnego naboru Nr FEWP.02.09-IZ.00-001/24, w brzmieniu określonym w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3

Nabór trwa od 18 marca 2024 roku do 26 kwietnia 2024 roku. Alokacja dla naboru wynosi 128 895 000,00 zł.

§ 4

Dokumentacja dla naboru zostanie opublikowana na stronie internetowej www.funduszeue.wielkopolskie.pl oraz na portalu www.funduszeuropejskie.gov.pl.

§ 5

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Wdrażania Programu Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Marszałek Województwa
Marek Woźniak*

Uzasadnienie
do uchwały Nr 8107/2024
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 14 marca 2024 r.

w sprawie: ogłoszenia naboru i przyjęcia Regulaminu wyboru projektu w sposób niekonkurencyjny w ramach Działania 02.09 „Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty finansowe” Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027, dla Banku Gospodarstwa Krajowego (nabór Nr FEWP.02.09-IZ.00-001/24)

Zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, Instytucją Zarządzającą odpowiedzialną za prawidłową realizację Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 jest Zarząd Województwa Wielkopolskiego.

Na podstawie art. 8 ust. 2 pkt 2 powyższej ustawy, do zadań Instytucji Zarządzającej należy w szczególności wybór projektów, które będą dofinansowane w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

W oparciu o art. 44 ust. 1 i 2 pkt 3 przedmiotowej ustawy oraz na podstawie uchwały Nr 6267/2023 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 2 marca 2023 roku w sprawie przyjęcia Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 wraz z uchwałami zmieniającymi, projekt który otrzyma dofinansowanie wyłoniony zostanie w sposób niekonkurencyjny i będzie realizowany w formie instrumentu finansowego.

Biorąc pod uwagę przepisy ustawy oraz w celu zapewnienia przejrzystości zasad obowiązujących w trakcie naboru, konieczne jest przyjęcie regulaminu określającego szczegółową procedurę wyboru projektu, który może uzyskać dofinansowanie w ramach Działania 02.09 „Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty finansowe” Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027. Regulamin stanowiący załącznik do niniejszej uchwały określa w szczególności zasady organizacji i przeprowadzenia naboru, kwotę przeznaczoną na dofinansowanie projektu, kryteria wyboru projektów oraz wzór umowy o dofinansowanie projektu.

Kwota alokacji wskazana w Harmonogramie naborów projektów, aktualnym na dzień ogłoszenia naboru, uległa zmianie z uwagi na kurs EUR i wynosi 128 895 000,00 zł.

W związku z powyższym podjęcie uchwały w przedmiotowym kształcie jest w pełni uzasadnione.

*Marszałek Województwa
Marek Woźniak*

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

REGULAMIN WYBORU PROJEKTU DLA NABORU NR FEWP.02.09-IZ.00- 001/24

NABÓR NIEKONKURENCYJNY

Priorytet 02

Fundusze europejskie dla zielonej Wielkopolski

Działanie 02.09

Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA
WIELKOPOLSKI 2021-2027

Poznań, marzec 2024 roku

Spis treści

I. Wykaz skrótów i pojęć używanych w Regulaminie	3
II. Podstawowe informacje o naborze	9
A. Instytucja organizująca nabór i dane kontaktowe	9
B. Typy projektów przewidziane do wsparcia	9
C. Podmiot uprawniony do ubiegania się o wsparcie	12
D. Okres trwania naboru.....	12
E. Okres realizacji projektu.....	12
F. Wykluczenia.....	12
G. Wartości oraz intensywność wsparcia	13
H. Ogólne zasady dotyczące naboru oraz realizacji projektu	14
I. Kwalifikowalność wydatków	14
III. Zasady horyzontalne i środowiskowe	16
A. Zasada równości kobiet i mężczyzn.....	16
B. Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	16
C. Zasada zrównoważonego rozwoju i DNSH	18
IV. Procedura wyboru projektu	19
A. Nabór i złożenie wniosku.....	19
B. Ocena formalna projektu	21
C. Ocena merytoryczna projektu.....	23
D. Wybór projektu do dofinansowania.....	24
E. Umowa o finansowaniu.....	25
V. Zamówienia publiczne	30
VI. Zasady wypłaty dofinansowania i rozliczania projektu.....	33
VII. Postanowienia końcowe	34
VIII. Załączniki.....	36

I. Wykaz skrótów i pojęć używanych w Regulaminie

Użyte w Regulaminie wyboru projektu skróty i pojęcia oznaczają:

Baza Konkurencyjności	Strona internetowa prowadzona przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego przeznaczona do zamieszczania zapytań ofertowych zgodnie z zasadą konkurencyjności określoną w podrozdziale 3.2 Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 (https://www.bazakonkurencyjnosci.funduszeuropejskie.gov.pl/)
Beneficjent	Podmiot, który wdraża fundusz powierniczy lub, jeżeli nie istnieje struktura z funduszem powierniczym, podmiot wdrażający fundusz szczegółowy, realizujący projekt finansowany ze środków EFRR na podstawie Umowy
Dni robocze	Dni w tygodniu od poniedziałku do piątku włącznie, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy oraz dni będących dniami wolnymi od pracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
DNSH	„Do No Significant Harm” zasada nieczynienia znaczącej szkody środowisku, odnosząca się do sześciu celów takich jak: łagodzenie zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu, odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi, ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów
Dokumentacja projektowa/aplikacyjna	Wniosek o dofinansowanie wraz z obligatoryjnymi załącznikami
DWP	Departament Wdrażania Programu Regionalnego UMWW
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
ePUAP	Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
FEW 2021+	Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027
Fiszka projektowa	Zgłoszenie projektu do wykazu projektów w ramach trybu niekonkurencyjnego Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 wraz z aktualizacjami

Fundusz powierniczy	Fundusz utworzony na odpowiedzialność instytucji zarządzającej w ramach co najmniej jednego programu w celu wdrażania co najmniej jednego funduszu szczegółowego
Fundusz szczegółowy	Fundusz, za pomocą którego instytucja zarządzająca lub fundusz powierniczy dostarczają produkty finansowe ostatecznym odbiorcom
GOZ	Gospodarka o obiegu zamkniętym
Instrument finansowy	Forma wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane ostatecznym odbiorcom.
IZ FEW 2021+	Instytucja Zarządzająca Programem Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej	Zbiór fundamentalnych praw człowieka i obowiązków obywatelskich, w tym skierowanych do osób z niepełnosprawnościami
KE	Komisja Europejska
Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych	Umowa międzynarodowa ONZ dotycząca praw człowieka, której celem jest ochrona praw i godności osób z niepełnosprawnościami. Strony Konwencji są zobowiązane do promowania, ochrony i zapewnienia pełnego korzystania z praw człowieka przez osoby z niepełnosprawnościami oraz zapewnienia im pełnej równości na mocy prawa
KOP	Komisja Oceny Projektów
Korekta	Uzupełniona/poprawiona dokumentacja projektowa/aplikacyjna
KPA	Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2023 roku, pozycja 775 ze zmianami)
Krajowe współfinansowanie	Środki finansowe, tj. jakiegokolwiek krajowe publiczne lub prywatne współfinansowanie, wnoszone przez Wnioskodawcę/Beneficjenta na poziomie funduszu powierniczego, funduszy szczegółowych lub inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, zgodnie z artykułem 59 ustęp 8 Rozporządzenia ogólnego, stanowiące różnicę pomiędzy wartością wydatków kwalifikowalnych projektu a przyznanym wsparciem z EFRR
LSI 2021+	Lokalny System Informatyczny do obsługi FEW 2021+ (https://lsi2021.wielkopolskie.pl/) umożliwiający udostępnianie, wypełnianie i złożenie formularza wniosku o dofinansowanie wraz z załącznikami oraz służący między innymi do komunikacji

	z Wnioskodawcą (od etapu oceny projektu, w tym również korekty dokumentacji aplikacyjnej, do podpisania Umowy)
Nabór	Proces składania dokumentacji projektowej, który rozpoczyna się w dniu udostępnienia formularza wniosku o dofinansowanie projektu w systemie teleinformatycznym, w terminach określonych w Regulaminie wyboru projektu
Ostateczny odbiorca	Podmiot, o którym mowa w artykule 2 punkt 18 Rozporządzenia ogólnego; oznacza osobę prawną lub fizyczną, która otrzymuje wsparcie w formie produktu finansowego
OZE	Odnawialne Źródła Energii
Podpis elektroniczny	<p>Pod pojęciem podpisu elektronicznego rozumie się podpis przy użyciu potwierdzonego profilu zaufanego lub kwalifikowanego podpisu elektronicznego.</p> <p>Proces obsługi podpisu elektronicznego realizowany jest poprzez portal profilu zaufanego (https://pz.gov.pl), co wiąże się z koniecznością posiadania konta na wskazanym portalu.</p> <p>Dokumentacja projektowa/aplikacyjna oraz Umowa muszą zostać opatrzone podpisem elektronicznym osoby/osób uprawnionych do reprezentowania podmiotu aplikującego o dofinansowanie. Podpisana w ten sposób dokumentacja ma te same skutki prawne co dokumenty tradycyjne, opatrzone własnoręcznym podpisem Wnioskodawcy.</p> <p>Podpisanie dokumentacji projektowej/aplikacyjnej możliwe jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) potwierdzonym profilem zaufanym lub b) kwalifikowanym podpisem elektronicznym (wyłącznie za pośrednictwem https://pz.gov.pl). <p>W przypadku jeśli wniosek o dofinansowanie został podpisany potwierdzonym profilem zaufanym, po zatwierdzeniu wniosku do dofinansowania musi on zostać podpisany kwalifikowanym podpisem elektronicznym.</p> <p>Analogiczny podpis wymagany jest do podpisania Umowy o finansowanie</p>
Portal	Portal internetowy Funduszy Europejskich, o którym mowa w artykule 46 litera b Rozporządzenia ogólnego (https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/)

Produkt finansowy	Środek wsparcia finansowego oferowany ostatecznym odbiorcom przez Fundusz Powierniczy/Fundusz Szczegółowy (w zależności od struktury wdrażania)
Projekt	Przedsięwzięcie będące przedmiotem wniosku o dofinansowanie
Rozporządzenie do spraw Taksonomii	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 roku w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające Rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dziennik Urzędowy UE L 198/13 z 22.06.2020 roku ze zmianami)
Rozporządzenie EFRR i FS	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dziennik Urzędowy UE L 231/60 z 30.06.2021 roku ze zmianami)
Rozporządzenie ogólne	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dziennik Urzędowy UE L 231/159 z 30.06.2021 roku)
Rozporządzenie w sprawie zasad finansowych	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 roku w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające Rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające Rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dziennik Urzędowy UE L 193/1 z 30.07.2018 roku ze zmianami)
Rozporządzenie 651/2014	Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu artykułu 107 i 108 Traktatu (Dziennik Urzędowy UE L 187/1 z 26.06.2014 roku ze zmianami)
SL2021	Aplikacja wspierająca realizację projektów, wykorzystywana

	w procesie rozliczania projektu oraz komunikowania się z IZ FEW 2021+, stanowiąca element Centralnego systemu teleinformatycznego obsługującego perspektywę finansową 2021-2027 (systemu teleinformatycznego, o którym mowa w artykule 2 punkt 29 Ustawy wdrożeniowej)
Strona internetowa programu	Serwis internetowy poświęcony Programowi Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (https://www.funduszeue.wielkopolskie.pl), aktualnie przekierowanie na stronę: https://wrpo.wielkopolskie.pl
SZOP	Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (aktualny na dzień ogłoszenia naboru – wersja SZOP.FEWP.012 z dnia 28.02.2024 roku)
Traktat	Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w wersji skonsolidowanej (Dziennik Urzędowy UE 2012 C 326)
Umowa	Umowa o finansowaniu, o której mowa w artykule 59 ustęp 5 Rozporządzenia ogólnego, zawarta między właściwą instytucją a Wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania
UMWW	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu
UP	Umowa Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności w Polsce na lata 2021-2027 zatwierdzona przez Komisję Europejską w dniu 30 czerwca 2022 roku
Ustawa o cudzoziemcach	Ustawa z dnia 15 czerwca 2012 roku o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2021 roku, pozycja 1745)
Ustawa o finansach publicznych	Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2023 roku, pozycja 1270 ze zmianami)
Ustawa o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary	Ustawa z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2023 roku, pozycja 659 ze zmianami)
Ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej	Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2023 roku, pozycja 702)

Ustawa Prawo pocztowe	Ustawa z dnia 23 listopada 2012 roku Prawo pocztowe (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2023 roku, pozycja 1640)
Ustawa PZP	Ustawa z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2023 roku, pozycja 1605 ze zmianami)
Ustawa wdrożeniowa	Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dziennik Ustaw z 2022 roku, pozycja 1079)
WCAG	Web Content Accessibility Guidelines – wytyczne dotyczące ułatwień w dostępie do treści publikowanych w Internecie
Wezwanie	Pismo o uzupełnienie/poprawienie dokumentacji projektowej/aplikacyjnej przekazywane drogą elektroniczną w systemie LSI 2021+ oraz za pośrednictwem ePUAP
Wniosek	Wniosek o dofinansowanie projektu w ramach FEW 2021+
Wnioskodawca	Podmiot aplikujący o wsparcie dla projektu w ramach FEW 2021+
Wytyczne dotyczące kwalifikowalności	Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027
Wytyczne dotyczące wyboru projektów	Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027
Wytyczne dotyczące zasad równościowych	Wytyczne Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027, w szczególności załącznik nr 2 Standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027
Zamówienie	Umowa odpłatna zawierana między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót budowlanych, dostaw lub usług
ZWW	Zarząd Województwa Wielkopolskiego

II. Podstawowe informacje o naborze

A. Instytucja organizująca nabór i dane kontaktowe

1. Instytucją organizującą nabór jest Zarząd Województwa Wielkopolskiego z siedzibą w Poznaniu, aleja Niepodległości 34, 61-714 Poznań.
2. Jednostką odpowiedzialną za przeprowadzenie naboru i dokonanie oceny projektu jest Departament Wdrażania Programu Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.
3. Nabór jest prowadzony w sposób niekonkurencyjny.
4. Dokumentacja aplikacyjna jest przygotowywana i składana wyłącznie w formie dokumentów elektronicznych za pomocą systemu LSI 2021+.
5. Informacje w kwestiach dotyczących naboru, w tym w szczególności wyjaśnienia dotyczące interpretacji postanowień niniejszego Regulaminu, udzielane są mailowo pod adresem: ocenaformalna1@umww.pl oraz telefonicznie pod numerami:
 - a) tel. **61 626 71 38** w zakresie oceny formalnej,
 - b) tel. **61 626 61 99** w zakresie oceny merytorycznej,
 - c) tel. **61 626 71 09, 61 626 63 14** oraz za pomocą formularza kontaktowego dostępnego w zakładce „kontakt” w LSI 2021+ w zakresie obsługi LSI.
6. Dane kontaktowe do:
 - a) Rzeczniczki Funduszy Europejskich (e-mail: rzecznik.fe@umww.pl, tel. 506 739 882),
 - b) Koordynatorki Karty Praw Podstawowych (e-mail: koordynator.kpp@umww.pl, tel. 61 626 63 42),
 - c) Koordynatorki do spraw dostępności w UMWW (e-mail: dostepnosc@umww.pl, tel. 61 858 4520 oraz 601 646 698).

B. Typy projektów przewidziane do wsparcia

Wdrożenie instrumentów finansowych w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej poprzez:

1. Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach (w tym w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE).

Wsparciem będą mogły być objęte projekty prowadzące do transformacji przedsiębiorstw w kierunku niskoemisyjnej, zasobooszczędnej i innowacyjnej gospodarki dostępnymi zasobami, w tym między innymi:

- a) inwestycje na rzecz poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach obejmujące wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, magazynowanie wytworzonej energii, a także wprowadzanie zmian w procesach technologicznych prowadzące do oszczędności energii, w tym do odzyskiwania energii będącej produktem ubocznym tych procesów,
- b) inwestycje na rzecz poprawy efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach obejmujące modernizację lub wymianę oświetlenia na energooszczędne (jako element projektu),
- c) modernizację infrastruktury, zakup urządzeń i instalacji w celu wdrożenia technologii pozwalających na ograniczenie ilości produkowanych odpadów, ponowne wykorzystanie wytworzonych odpadów w procesie produkcji (recykling wewnętrzny), bądź udostępnienie jako surowiec wtórny (produkt uboczny, odpad),
- d) wdrożenie rozwiązań z zakresu automatyzacji, robotyzacji, bądź cyfryzacji, wspomagających proces produkcji, organizacji oraz zarządzania przedsiębiorstwem, a także wspierających rozwój niezbędnych kompetencji (jako element projektu).

2. Projekty ograniczające materiałochłonność poprzez wdrażanie rozwiązań technologicznych.

Wsparciem będą mogły być objęte projekty w zakresie między innymi:

- a) ograniczenia zasobo- i materiałochłonności produkcji, począwszy od fazy projektowania, poprzez wprowadzenie rozwiązań produkcyjnych i użytkowych pozwalających na zwiększenie możliwości recyklingu wraz z zastosowaniem komponentów i materiałów wydłużających cykl życia produktu,
- b) dostosowania modelu działalności przedsiębiorstwa w jego otoczeniu (obejmującym kluczowych partnerów/dostawców, dostępne zasoby, klientów kanały dystrybucji, i tym podobne) prowadzące do zoptymalizowania modelu biznesowego w kierunku polityki „zero waste” w tym profesjonalne wsparcie doradczo-szkoleniowe, audyty środowiskowe oraz analizy techniczne i ekonomiczne, w ramach działań inwestycyjnych na przykład związane z wprowadzaniem zmian w procesach technologicznych.

Informacje dodatkowe:

1. Elementem uzupełniającym zakres wsparcia w ramach projektów mogą być działania wzmacniające adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie edukacji ekologicznej, zielono-niebieskiej infrastruktury, efektywności energetycznej, a także wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.
2. Podjęte przedsięwzięcia w kierunku GOZ powinny być zgodne z założeniami projektowania uniwersalnego celem kształtowania optymalnej funkcjonalności i dostępności inwestycji dla wszystkich ich użytkowników.
3. Możliwa będzie realizacja projektów nie mających charakteru badawczo – rozwojowego, dotyczących wdrażania technologii rozwoju recyklingu (projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej) do 8 mln zł kosztów kwalifikowalnych.
4. Możliwe jest łączenie typów projektów 1 i 2 w ramach jednej inwestycji.
5. Wspierane projekty wymagają realizacji zgodnie z zasadą „nie czyń znaczących szkód” (Do No Significant Harm), w tym nie mogą oddziaływać negatywnie na żaden z sześciu celów środowiskowych oraz wnoszą istotny wkład w realizację co najmniej jednego z celów środowiskowych wymienionych w artykule 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852.
6. Podniesienie efektywności energetycznej musi wynikać z audytu energetycznego (sporządzonego na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 17.03.2009 - Dz.U. 2009.43.346) lub audytu efektywności energetycznej (sporządzonego na podstawie rozporządzenia Ministra Energii z dnia 05.10.2017 - Dz.U. 2017.1912), który będzie niezbędnym elementem projektu. Wybrany wariant realizacyjny musi uwzględniać kryterium kosztowe odnoszące się do uzyskanych efektów (na przykład redukcji zapotrzebowania na energię) w stosunku do nakładów finansowych, w przypadku modernizacji systemów oświetlenia wymagany będzie audyt oświetleniowy.
7. Wsparcie udzielane inwestycjom realizowanym przez przedsiębiorców będzie zróżnicowane w zależności od charakteru realizowanych działań. Dotacje zostaną przeznaczone na wsparcie szeroko rozumianych działań przedinwestycyjnych i przygotowawczych do wdrożenia modelu gospodarki o obiegu zamkniętym w przedsiębiorstwach, w tym (między innymi: prace koncepcyjne związane z etapem eko-projektowania produktów oraz niezbędnymi zmianami w procesach produkcyjnych/usługowych; profesjonalne wsparcie doradcze i szkoleniowe; audyty środowiskowe oraz analizy techniczno-ekonomiczne), zaś inwestycje o silnym potencjale rynkowym (na przykład inwestycje w infrastrukturę i nowoczesne zasobooszczędne technologie przedsiębiorstw) będą wspierane przez instrumenty

finansowe, z możliwością wykorzystania komponentu dotacyjnego, który zachęci do realizacji bardziej ambitnych inwestycji.

Szczegółowy zakres projektu, ze względu na niekonkurencyjny sposób wyboru, został przedstawiony w fiszce projektowej.

C. Podmiot uprawniony do ubiegania się o wsparcie

1. O dofinansowanie w ramach naboru może, zgodnie z fiszką projektową, ubiegać się Bank Gospodarstwa Krajowego.
2. W projekcie nie przewiduje się utworzenia partnerstwa zgodnie z artykułem 39 ustęp 1 Ustawy wdrożeniowej.

D. Okres trwania naboru

1. Ogłoszenie naboru następuje **18 marca 2024 roku**. Nabór trwa od **18 marca 2024 roku** do **26 kwietnia 2024 roku**. W przypadku wpływu wniosku w terminie wcześniejszym niż wskazany powyżej, nabór kończy się w dniu złożenia wniosku/dokumentacji aplikacyjnej w systemie LSI 2021+.
2. Przygotowywanie wniosków w LSI 2021+ możliwe jest od dnia ogłoszenia naboru.
3. Orientacyjny termin rozstrzygnięcia naboru: **czerwiec 2024 roku**.

E. Okres realizacji projektu

1. Wnioskodawca/Beneficjent jest zobowiązany do rozpoczęcia realizacji projektu zgodnie z terminem wskazanym we wniosku o dofinansowanie projektu.
2. Zakończenie realizacji projektu powinno nastąpić nie później niż w terminie wskazanym w fiszce projektowej, to jest **31 grudnia 2029 roku**.
3. Przy sporządzaniu harmonogramu realizacji projektu należy uwzględnić zasady udzielania zamówień publicznych.

F. Wykluczenia

1. O dofinansowanie nie mogą ubiegać się:
 - a) podmioty, które zostały wykluczone na podstawie artykułu 207 Ustawy o finansach publicznych,
 - b) podmioty, na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy wynikający z decyzji KE uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz z rynkiem wewnętrznym,
 - c) podmioty, wobec których orzeczono zakaz dostępu do środków, o których mowa w artykule 5 ustęp 3 punkt 1 i 4 Ustawy o finansach publicznych, w przypadku skazania za przestępstwo, o którym mowa w artykule 9 lub artykule 10 Ustawy o cudzoziemcach,

- d) podmioty, które podlegają wykluczeniu na podstawie artykułu 9 ustęp 1 punkt 2a Ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary,
 - e) podmioty, które znajdują się w sytuacjach wskazanych w artykule 136 i artykule 141 Rozporządzenia w sprawie zasad finansowych,
 - f) podmioty, które podlegają wykluczeniu na podstawie artykułu 51 Rozporządzenia (UE) nr 833/2014 z dnia 31 lipca 2014 roku dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie oraz Ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego,
 - g) podmioty, które podjęły jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami wskazanymi w artykule 9 ustęp 3 Rozporządzenia ogólnego.
2. Wsparciem w ramach naboru nie może być objęty projekt, którego Wnioskodawca został wykluczony z możliwości otrzymania wsparcia.
 3. Wykluczone z możliwości ubiegania się o wsparcie są również przedsięwzięcia i podmioty wykluczone zgodnie z zapisami:
 - a) Rozporządzenia ogólnego,
 - b) Rozporządzenia EFRR i FS.

G. Wartości oraz intensywność wsparcia

1. Całkowita kwota ze środków EFRR przeznaczona na wsparcie projektu w ramach naboru wynosi **128 895 000 PLN**¹ (słownie: sto dwadzieścia osiem milionów osiemset dziewięćdziesiąt pięć tysięcy złotych) i jest zgodna z fiskłą projektową. Wskazana kwota może ulec zmianie.
2. Maksymalny poziom dofinansowania projektu: **70%** wydatków kwalifikowalnych.
3. Projekt rozliczany będzie w oparciu o wydatki rzeczywiście poniesione, zgodnie z częścią II.I Regulaminu wyboru projektu. Nie stosuje się uproszczonych metod rozliczania wydatków.
4. Do realizacji projektu wymagane jest zapewnienie środków finansowych na pokrycie wkładu własnego, tj. Krajowego współfinansowania, które może być wnoszone zgodnie z artykułem 59 ustęp 8 Rozporządzenia ogólnego.

Nie ma możliwości zabezpieczenia wyżej wymienionych środków w formie niepieniężnej, w tym w formie wolontariatu.

¹ Do przeliczenia kwoty zastosowano kurs **1 EUR = 4,2965 PLN**.

H. Ogólne zasady dotyczące naboru oraz realizacji projektu

1. Wnioskodawca/Beneficjent realizując projekt bierze udział w procesie komunikacji Funduszy Europejskich, w związku z czym zobligowany jest do prowadzenia działań komunikacyjnych w sposób właściwy, racjonalny i efektywny, ponieważ przekłada się to na postrzeganie Funduszy Europejskich, a tym samym Unii Europejskiej przez społeczeństwo. Zasady i sposób realizacji działań informacyjno-promocyjnych zostały określone w Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 w zakresie informacji i promocji. Niespełnienie obowiązków informacyjno-promocyjnych może skutkować pomniejszeniem wsparcia.
2. Projekt musi być realizowany na terenie województwa wielkopolskiego.
3. W przypadku gdy przedmiotem projektu będzie przedsięwzięcie niezwiązane trwale z gruntem, za miejsce realizacji projektu uznaje się siedzibę Wnioskodawcy bądź miejsce prowadzenia przez niego działalności.
4. Zasady wsparcia, w tym ogólne warunki kwalifikowalności ostatecznych odbiorców i realizowanych przez nich inwestycji końcowych będą zgodne z unijnymi i krajowymi przepisami oraz zostaną określone w Umowie, zasadach naboru określających warunki i kryteria wyboru ostatecznych odbiorców/w metrykach określających parametry produktów finansowych.

I. Kwalifikowalność wydatków

1. Zakres rzeczowy, w tym w szczególności zasady kwalifikowalności kosztów, realizacja i rozliczenie projektu, muszą być zgodne z warunkami określonymi w Rozporządzeniu ogólnym, Ustawie wdrożeniowej, Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027, Programie FEW 2021+, SZOP, Regulaminie i projektowanymi postanowieniami Umowy.
2. Termin kwalifikowalności wydatków dla projektu realizowanego w ramach naboru rozpoczyna się z dniem zawarcia Umowy.
3. Koszty kwalifikowalne powinny być związane bezpośrednio z celem Działania 02.09, wpisywać się w określone w Regulaminie typy projektów oraz wynikać z zakresu rzeczowego projektu przedstawionego w fiszce projektowej.
4. Przykładowe koszty kwalifikowalne w ramach naboru:
 - a) płatności na rzecz ostatecznych odbiorców,
 - b) płatności dla lub na rzecz ostatecznych odbiorców, w przypadku gdy instrumenty finansowe łączone są z innymi wkładami Unii Europejskiej w ramach jednego projektu instrumentu finansowego zgodnie z artykułem 58 ustęp 5 Rozporządzenia ogólnego, to jest wsparcie Programu w formie dotacji musi być

bezpośrednio związane ze wsparciem z instrumentu finansowego i niezbędne dla danego instrumentu finansowego i nie może przekraczać wartości inwestycji wspieranych przez produkt finansowy,

- c) płatności z tytułu opłat za zarządzanie i refundacji kosztów zarządzania poniesionych przez podmioty wdrażające instrument finansowy na zasadach określonych w artykule 68 ustęp 4 Rozporządzenia ogólnego,
- d) podatek VAT będzie mógł być kwalifikowalny jedynie w przypadku, gdy Wnioskodawca nie będzie miał prawnej możliwości jego odzyskania.

III. Zasady horyzontalne i środowiskowe

Przedstawione poniżej zasady obowiązują na każdym etapie oceny i realizacji projektu, to jest podczas przygotowania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, promocji i kontroli i muszą być zgodne z opisanymi poniżej warunkami.

A. Zasada równości kobiet i mężczyzn

1. Projekt musi mieć pozytywny wpływ na zasadę równości kobiet i mężczyzn. Należy przez to rozumieć zaplanowanie w projekcie takich działań, które wpłyną na wyrównywanie szans danej płci będącej w gorszym położeniu (o ile takie nierówności zostały zdiagnozowane w projekcie) lub stworzenie takich mechanizmów, aby na żadnym etapie wdrażania projektu nie dochodziło do dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć. Dopuszczalne jest uznanie neutralności projektu w stosunku do niniejszej zasady, jeżeli Wnioskodawca szczegółowo uargumentuje, dlaczego w projekcie nie jest w stanie zrealizować żadnych działań w tym zakresie i uzasadnienie to na etapie oceny zostanie uznane za adekwatne i wystarczające (na przykład w niektórych projektach z zakresu infrastruktury drogowej lub technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK)).
2. Przestrzeganie zasady ma prowadzić do osiągnięcia stanu, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, a tym samym gwarantuje jednakowe prawa i obowiązki, a także równy dostęp do zasobów – środków finansowych, szans rozwoju – z których mogliby korzystać. Zasada ta jest ściśle powiązana z zasadą równości szans i niedyskryminacji, zatem działania podejmowane na rzecz realizacji obu zasad powinny być skoordynowane.

W sposób szczególny przez promowanie równości płci należy rozumieć inicjatywy przyczyniające się do zwiększenia trwałego udziału kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu, kształceniu i szkoleniu oraz rozwoju ich kariery, ograniczenia segregacji na rynku pracy, zwalczania stereotypowego postrzegania ról kobiecych i męskich w życiu zawodowym i społecznym, a także popularyzacji i praktycznego stosowania elastycznych form zatrudnienia wśród pracodawców.

B. Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

1. Projekt musi być zgodny z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, o których mowa w artykule 9 ustęp 1-3 Rozporządzenia ogólnego.
2. Zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej na etapie oceny wniosku należy rozumieć jako brak sprzeczności pomiędzy zapisami projektu

a wymogami tego dokumentu lub stwierdzenie, że te wymagania są neutralne wobec zakresu i zawartości projektu. Realizując projekt należy stosować Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące zapewnienia poszanowania Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, w szczególności załącznik numer III.

3. Zakres i sposób realizacji projektu muszą być zgodne z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Kryterium uważa się za spełnione jeśli Wnioskodawca wykaże w projekcie brak sprzeczności pomiędzy zapisami projektu a wymogami tego dokumentu lub odpowiednio uzasadni, że te wymagania są neutralne wobec zakresu i zawartości projektu.
4. Weryfikacji będzie podlegać, czy na obszarze objętym realizacją projektu, organy uchwałodawcze JST nie przyjęły dokumentów zawierających zapisy naruszające zasady równości wszystkich obywateli, w tym zawierające elementy dyskryminacyjne (na przykład strefy wolne od LGBTQ+).
5. Projekt realizowany w niniejszym naborze powinien być zgodny z zasadami uniwersalnego projektowania. Koncepcja uniwersalnego projektowania polega na zapewnieniu dostępności infrastruktury transportu, towarów, usług, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych (WCAG 2.1) oraz wszelkich innych produktów projektu (które nie zostały uznane za neutralne) dla wszystkich ich użytkowników, w tym dla osób z niepełnosprawnościami zgodnie ze Standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021-2027, stanowiącymi załącznik numer 2 do Wytycznych Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027.
6. W przypadku projektu, do którego nie będzie możliwe zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027, Wnioskodawca/Beneficjent jest zobowiązany do stosowania alternatywnych, racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 przy zapewnieniu dostępności produktów/usług.
7. Propagowanie przedmiotowej zasady ma na celu zapobieganie wszelkim formom dyskryminacji, nie tylko ze względu na płeć, ale również z powodu rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej. Powinno się to wyrażać w konkretnym zakresie interwencji mającym na celu nie tylko wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, ale także zapewnienie jednakowego dostępu wszystkich osób do edukacji, informacji i zatrudnienia, co przyczyni się do zapobiegania powstawaniu problemów społecznych, to jest bezrobociu czy ubóstwu. Poprzez eliminację wszelkich barier fizycznych, finansowych, socjalnych czy psychologicznych, utrudniających lub zniechęcających do

brania pełnego udziału w życiu społeczeństwa należy dążyć do umożliwienia wszystkim osobom czynnego uczestnictwa w rynku pracy i integracji z otoczeniem.

C. Zasada zrównoważonego rozwoju i DNSH

1. Zasada zrównoważonego rozwoju zakłada minimalizację oddziaływania działalności człowieka na środowisko, w tym znalezienie równowagi pomiędzy ochroną środowiska, postępem gospodarczym i rozwojem społecznym.
2. Projekt musi być realizowany zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, to znaczy, że podejmowane przez Wnioskodawcę działania powinny być ukierunkowane na racjonalne gospodarowanie zasobami, ograniczenie presji na środowisko, uwzględnienie efektów środowiskowych w zarządzaniu, podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.
3. Projekt musi być realizowany zgodnie z zasadą DNSH. Wnioskodawca powinien wykazać zgodność z zasadą poprzez opisanie w dokumentacji aplikacyjnej różnorodnych środków, dobranych odpowiednio do specyfiki i zakresu rzeczowego projektu, a podejmowane działania w projekcie nie powinny powodować poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu artykułu 17 Rozporządzenia do spraw Taksonomii.
4. Projekt będzie weryfikowany pod względem zgodności z zasadą DNSH na każdym etapie realizacji.
5. Inwestycja będąca przedmiotem projektu powinna być zaprojektowana i zrealizowana z uwzględnieniem zachowania istniejących siedlisk dla ptaków i nietoperzy wewnątrz i na budynkach oraz z uwzględnieniem tworzenia nowych siedlisk.
6. Załącznik dotyczący zasady DNSH jest załącznikiem obligatoryjnym do wniosku o dofinansowanie projektu.

IV. Procedura wyboru projektu

A. Nabór i złożenie wniosku

1. Nabór rozpoczyna się w dniu udostępnienia formularza wniosku w LSI 2021+.
2. Przystąpienie do naboru jest równoznaczne z akceptacją przez Wnioskodawcę postanowień niniejszego Regulaminu wraz z załącznikami.
3. Regulamin wyboru projektu oraz wszystkie dokumenty niezbędne do złożenia wniosku są dostępne na stronie internetowej programu. Podstawowe informacje na temat naboru zostają umieszczone również na Portalu.
4. Wnioskodawca składa kompletną dokumentację aplikacyjną, w tym również korektę wniosku, wyłącznie za pośrednictwem LSI 2021+. Wniosek złożony w innej formie i innym terminie niż wskazane w Regulaminie, nie będzie podlegał ocenie.
5. W celu zalogowania się do LSI 2021+ należy się zarejestrować (założyć konto) na stronie internetowej <https://lsi2021.wielkopolskie.pl>. Złożenie wniosku w trybie niekonkurencyjnym jest możliwe po wcześniejszym udostępnieniu przez administratora dodatkowej zakładki: „Nowy Wniosek – Nabory niekonkurencyjne” zgodnie z punktem 2.1 „Podręcznika użytkownika Lokalnego Systemu Informatycznego do obsługi Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027”.
6. Dokumentację projektową należy wypełnić w języku polskim (nie dotyczy nazw własnych) i przygotować na podstawie obowiązujących wzorów dokumentów zatwierdzonych dla przedmiotowego naboru przez ZWW.
7. Wymagania dotyczące załączników elektronicznych wysłanych w ramach LSI 2021+:
 - a) dopuszczalne formaty załączników to: .csv, .doc, .docx, .gif, .jpg, .jpeg, .odf, .ods, .odt, .pdf, .png, .xls, .xlsx, .txt, .zip (dostęp do plików nie może być zabezpieczony hasłem),
 - b) maksymalna wielkość jednego załącznika wynosi 20 megabajtów (MB),
 - c) każdy załącznik należy umieścić w osobnym pliku,
 - d) w przypadku konieczności załączenia więcej niż jednego pliku pod jedną pozycją w części dziewiątej wniosku, pliki te należy spakować do formatu .zip i załączyć pod stosowną pozycją,
 - e) plik z załącznikiem powinien być nazwany w sposób umożliwiający jego identyfikację. Nazwa załącznika nie powinna zawierać znaków specjalnych i nie może przekroczyć 50 znaków.

Złożenie pliku w formacie innym niż wyżej wymienione, przekroczenie maksymalnej liczby znaków, a także użycie w nazwie pliku znaków specjalnych może spowodować, że plik nie zostanie dodany do załączników składanych w systemie LSI 2021+.

Niezastosowanie się do wyżej wskazanych warunków może powodować brak możliwości weryfikacji załączników przez IZ FEW 2021+, co zostanie potraktowane jako błąd formalny.

8. Wzorów dokumentów zatwierdzonych dla przedmiotowego naboru nie można modyfikować ani wprowadzać w nich blokad uniemożliwiających dostęp do dokumentów w wersji elektronicznej (poza tabelami, które są edytowalne – dodawanie dodatkowych wierszy/kolumn).
9. Na etapie oceny, Wnioskodawca może wycofać z naboru złożony przez siebie wniosek wraz z załącznikami. W takim przypadku należy złożyć pisemną informację do IZ FEW 2021+.
10. Wnioskodawca jest zobowiązany podpisać elektronicznie przesłaną wersję wniosku. Podpisanie wniosku będzie możliwe w terminie do 5 dni roboczych od dnia zakończenia naboru. Brak podpisu we wskazanym wyżej terminie jest równoznaczny z niezłożeniem wniosku, co skutkuje brakiem jego procedowania.
11. Wniosek uznaje się za złożony jeśli został wysłany w okresie trwania naboru, nie został wycofany oraz został podpisany w nieprzekraczalnym terminie do 5 dni od dnia zakończenia naboru (kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym osoby/osób uprawnionych do reprezentowania podmiotu aplikującego o dofinansowanie).
12. W przypadku wysłania przez IZ FEW 2021+ korespondencji w LSI 2021+, na adres e-mail Wnioskodawcy podany we wniosku wysyłane jest powiadomienie o dostępnej wiadomości w systemie LSI 2021+, w tym o możliwości odebrania pisma.
13. Szczegółowe zasady związane z obsługą LSI 2021+ zostały określone w Podręczniku użytkownika Lokalnego Systemu Informatycznego do obsługi Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 oraz Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu, stanowiących załączniki do Regulaminu wyboru projektu.
14. W przypadku zaistnienia przyczyn obiektywnych (na przykład awaria systemu LSI 2021+), IZ FEW 2021+ zastrzega sobie możliwość wydłużenia naboru, podając informację na stronie internetowej programu oraz na portalu.
15. Wnioskodawca może złożyć inne załączniki istotne z jego punktu widzenia.
16. Ocena projektu podzielona jest na 2 etapy:
 - a) ocenę formalną,

- b) ocenę merytoryczną.
17. Ocena projektu przeprowadzana jest w oparciu o Kryteria wyboru projektów w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, które zostały przyjęte przez Komitet Monitorujący FEW 2021+ i stanowią załącznik do Regulaminu wyboru projektu, to jest:
 - a) kryteria formalne,
 - b) kryteria merytoryczne (dla Działania 02.09).
 18. Projekt podlega ocenie przeprowadzonej przez KOP, w skład której wchodzi pracownicy oddziałów/wydziałów DWP oraz eksperci.
 19. Komunikacja IZ FEW 2021+ z Wnioskodawcą odbywa się za pomocą modułu korespondencji w systemie LSI 2021+. Wezwanie oraz wszystkie pisma dotyczące wyników poszczególnych etapów oceny będą przekazane w wyżej wskazanym module. Jednocześnie przedmiotowe pisma zostaną wysłane do Wnioskodawcy za pośrednictwem ePUAP².
 20. Wnioskodawca składając wniosek wyraża zgodę na komunikację z IZ FEW 2021+ poprzez LSI 2021+ oraz za pośrednictwem ePUAP.

B. Ocena formalna projektu

1. W ramach oceny formalnej KOP dokonuje badania zgodności projektu z formalnymi kryteriami wyboru projektów.
2. Ocena formalna projektu rozpoczyna się po podpisaniu dokumentacji przez Wnioskodawcę, ale nie później niż po upływie 5 dni roboczych od dnia zakończenia naboru w LSI 2021+ i trwa maksymalnie 45 dni roboczych. W uzasadnionych przypadkach termin oceny może zostać przedłużony i wówczas stosowna informacja zostanie umieszczona na stronie internetowej programu oraz na Portalu.
3. Bieg terminu właściwego dla dokonania oceny formalnej zostaje wstrzymany na okres od dnia wysłania wezwania do uzupełnienia lub poprawienia wniosku do dnia podpisania skorygowanej dokumentacji aplikacyjnej w systemie LSI 2021+.
4. W przypadku stwierdzenia w dokumentacji projektowej błędów lub braków obejmujących zakres kryteriów formalnych, KOP kieruje do Wnioskodawcy w LSI 2021+ oraz za pośrednictwem ePUAP wezwanie do uzupełnienia lub poprawy błędów lub braków w dokumentacji aplikacyjnej.

² Weryfikacja podpisu elektronicznego, złożonego na przedmiotowych pismach możliwa jest w systemie LSI 2021+.

5. Wnioskodawca zobowiązany jest do uzupełnienia lub poprawy błędów lub braków w dokumentacji aplikacyjnej w terminie nieprzekraczającym 5 dni roboczych od dnia następującego po dniu przekazania Wnioskodawcy wezwania.
6. Po wysłaniu wezwania wniosek złożony w LSI 2021+ otrzymuje status „Skierowany do korekty”, co umożliwia Wnioskodawcy dokonanie właściwych uzupełnień lub poprawek.
7. Dopuszczalne jest jednokrotne uzupełnienie/poprawienie dokumentacji aplikacyjnej.
8. Oczywiste omyłki pisarskie i rachunkowe w dokumentacji aplikacyjnej nie są poprawiane z urzędu przez IZ FEW 2021+.
9. Na etapie korekty nie istnieje możliwość wycofania wniosku złożonego w LSI 2021+ w celu jego ponownej edycji.
10. Dokonując korekty Wnioskodawca powinien stosować się do wskazówek zawartych w wezwaniu oraz przestrzegać zasad dotyczących przygotowania dokumentacji projektowej określonych w dokumentacji dla naboru.
11. W terminie określonym w wezwaniu na uzupełnienie lub poprawienie dokumentacji aplikacyjnej, Wnioskodawca ma możliwość telefonicznej konsultacji uwag wskazanych w wezwaniu.
12. Uzupełnienie wniosku oraz poprawienie w nim błędów nie może prowadzić do jego istotnej modyfikacji, co jest przedmiotem oceny IZ FEW 2021+.
13. Skorygowana lub uzupełniona dokumentacja aplikacyjna wraz z pismem przewodnim zawierającym odniesienie się Wnioskodawcy do zakresu uwag zawartych w wezwaniu, złożona we wskazanym terminie, podlega ponownej weryfikacji.
14. Ocena skorygowanej dokumentacji aplikacyjnej rozpoczyna się po podpisaniu dokumentacji przez Wnioskodawcę, ale nie później niż po upływie 5 dni roboczych od dnia upływu terminu na wysłanie korekty w systemie LSI 2021+.
15. Wnioskodawca jest zobowiązany podpisać elektronicznie przesłaną korektę wniosku w terminie do 5 dni roboczych. Niepodpisanie wniosku we wskazanym terminie jest równoznaczne z niezłożeniem korekty, co skutkuje brakiem dalszego jej procedowania. W przypadku gdy Wnioskodawca nie zachowa terminu (na wysłanie lub złożenie korekty) lub nie dokona korekty, KOP ocenia projekt na podstawie pierwotnie złożonej wersji dokumentacji aplikacyjnej, to jest wersji, której dotyczy wezwanie do uzupełnienia lub poprawienia.
16. W przypadku gdy Wnioskodawca uzupełni lub poprawi dokumentację aplikacyjną w sposób niezgodny z zakresem wezwania, KOP dokonuje oceny na podstawie wersji dokumentacji przesłanej w ramach wezwania.

17. W przypadku wątpliwości związanych z zapisami w dokumentacji aplikacyjnej, możliwa jest ich weryfikacja podczas kontroli w miejscu realizacji projektu lub w siedzibie podmiotu kontrolowanego, w tym w formie wizyty monitoringowej. Wyjaśnienia Wnioskodawcy, w tym wyniki ewentualnej kontroli/wizyty monitoringowej, złożone w ramach wezwania do uzupełnienia lub poprawienia wniosku, stanowią element dokumentacji aplikacyjnej i mogą podlegać ocenie.
18. Przedmiotowy etap kończy się:
 - a) pozytywną oceną formalną, co jest równoznaczne z zakwalifikowaniem projektu do kolejnego etapu (wniosek otrzymuje w LSI 2021+ status „Zatwierdzony po ocenie formalnej”)
albo
 - b) negatywną oceną formalną (wniosek otrzymuje w LSI 2021+ status „Odrzucony po ocenie formalnej”).
19. Informacja o zakwalifikowaniu projektu do kolejnego etapu zostaje umieszczona na stronie internetowej programu oraz na Portalu w terminie 7 dni kalendarzowych od zatwierdzenia wyniku oceny.
20. IZ FEW 2021+ informuje Wnioskodawcę o wyniku oceny przez LSI 2021+ oraz za pośrednictwem ePUAP, w terminie 10 dni roboczych od dnia zakończenia oceny.
21. W przypadku oceny negatywnej (z powodu niespełnienia co najmniej jednego z kryteriów wyboru projektów) informacja zawiera uzasadnienie wyniku oceny.

C. Ocena merytoryczna projektu

1. Ocena merytoryczna odbywa się w terminie 60 dni roboczych liczonych po dniu zakończenia oceny formalnej (data zatwierdzenia przez Dyrektora DWP wyniku oceny formalnej).
2. W uzasadnionych przypadkach IZ FEW 2021+ może przedłużyć termin oceny. Informacja o przedłużeniu terminu oceny zamieszczana jest na stronie internetowej programu oraz na Portalu.
3. Po rozpoczęciu oceny merytorycznej, wniosek w LSI 2021+ otrzymuje status „W trakcie oceny merytorycznej”.
4. Badanie zgodności z kryteriami merytorycznymi dokonywane jest przez dwóch członków KOP.
5. W ramach etapu oceny merytorycznej oceniane są wszystkie kryteria merytoryczne dopuszczające (zero-jedynkowe).

6. W uzasadnionych przypadkach, podczas oceny merytorycznej istnieje możliwość wezwania Wnioskodawcy do wyjaśnień w celu umożliwienia potwierdzenia spełnienia kryteriów dopuszczających.
7. Termin na złożenie wyjaśnień, w związku z wezwaniem KOP, wynosi 5 dni roboczych, licząc od dnia następującego po dniu wysłania wezwania. Termin ten nie podlega wydłużeniu.
8. Ocena merytoryczna może się zakończyć:
 - a) wynikiem pozytywnym, jeśli projekt spełnia wszystkie kryteria merytoryczne dopuszczające, a kwota alokacji jest wystarczająca na objęcie go dofinansowaniem,
 - b) wynikiem negatywnym, jeśli:
 - i. projekt nie spełnia kryteriów merytorycznych dopuszczających,
 - ii. projekt spełnia kryteria merytoryczne dopuszczające, jednak kwota alokacji wskazana w Regulaminie jest niewystarczająca do wybrania go do dofinansowania.
9. W przypadku pozytywnej oceny projektu, jeśli kwota alokacji wskazana w Regulaminie jest wystarczająca, projekt będzie wybrany do dofinansowania w drodze uchwały ZWW.
10. W przypadku negatywnej oceny merytorycznej projektu:
 - a) IZ FEW 2021+ w terminie 7 dni kalendarzowych od zatwierdzenia oceny merytorycznej publikuje na stronie internetowej programu oraz na Portalu skład KOP oraz informację o projekcie, podając między innymi: nazwę Wnioskodawcy, tytuł projektu, uzyskany wynik oceny,
 - b) w terminie 10 dni roboczych od zakończenia oceny, zostanie przesłana do Wnioskodawcy przez LSI 2021+ i za pośrednictwem ePUAP, informacja o wyniku oceny merytorycznej.

D. Wybór projektu do dofinansowania

1. Celem naboru jest wybór do dofinansowania projektu spełniającego określone kryteria.
2. Wybór projektu do dofinansowania następuje w drodze uchwały ZWW.
3. Na podstawie uchwały ZWW, IZ FEW 2021+, w terminie 7 dni kalendarzowych od jej podjęcia, publikuje na stronie internetowej programu oraz na Portalu skład KOP oraz informację o projekcie wybranym do dofinansowania, podając między innymi:
 - a) nazwę Wnioskodawcy,

- b) tytuł projektu,
 - c) uzyskany wynik oceny,
 - d) wartość wsparcia dla projektu.
4. Po podjęciu uchwały ZWW zostanie opublikowany status projektu oraz w terminie 10 dni roboczych zostanie przesłana do Wnioskodawcy, przez LSI 2021+ i za pośrednictwem ePUAP, informacja o decyzji ZWW oraz o wyniku oceny merytorycznej.
 5. Projekt wybrany do dofinansowania otrzymuje w LSI 2021+ status „Zatwierdzony do dofinansowania”.
 6. Po rozstrzygnięciu naboru, IZ FEW 2021+ może zwiększyć kwotę przeznaczoną na wsparcie projektu zgodnie z fiskłą projektową.

E. Umowa o finansowaniu

Udzielenie wsparcia Wnioskodawcy, którego projekt znalazł się na liście projektów pozytywnie ocenionych po ocenie merytorycznej i został wybrany do dofinansowania, następuje na podstawie Umowy, której projektowane postanowienia stanowią załącznik do Regulaminu.

Po rozstrzygnięciu naboru projektowane postanowienia Umowy będą uzupełnione lub zmodyfikowane o postanowienia niezbędne do prawidłowej realizacji projektu wybranego do wsparcia. Wprowadzenie powyższych uzupełnień/modyfikacji nie wymaga zmiany Regulaminu.

Do momentu podpisania Umowy Wnioskodawca jest zobowiązany dysponować wszelkimi dokumentami, które składa w odpowiedzi na pismo wymienione w części IV E, punkt 3 Regulaminu.

1. Umowa może zostać podpisana jeżeli:
 - a) została podjęta uchwała w sprawie wyboru projektu do wsparcia przez ZWW,
 - b) weryfikacja formalna i prawna dokumentów niezbędnych do sporządzenia Umowy zakończona jest wynikiem pozytywnym,
 - c) Wnioskodawca nie jest wykluczony z otrzymania pomocy na podstawie artykułu 207 ustęp 4 Ustawy o finansach publicznych,
 - d) podpisanie Umowy nie spowoduje przekroczenia limitu dostępnej alokacji.
2. IZ FEW 2021+ może odmówić zawarcia Umowy, jeżeli zachodzi obawa wyrządzenia szkody w mieniu publicznym w następstwie zawarcia Umowy, w szczególności gdy w stosunku do Wnioskodawcy będącego osobą fizyczną lub członka organów zarządzających Wnioskodawcy niebędącego osobą fizyczną, toczy się postępowanie

karne lub karne skarbowe za przestępstwo składania fałszywych zeznań, przekupstwa, przeciwko mieniu, wiarygodności dokumentów, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, obrotowi gospodarczemu, systemowi bankowemu albo inne związane z wykonywaniem działalności gospodarczej lub popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, w związku z dofinansowaniem, które zostało udzielone ze środków publicznych na realizację projektu temu Wnioskodawcy, podmiotowi powiązanemu z nim osobowo lub kapitałowo lub członkowi organów zarządzających tego Wnioskodawcy lub podmiotu.

3. Wnioskodawca wzywany jest w formie elektronicznej, za pośrednictwem systemu LSI 2021+, do przesłania w wyżej wymienionym systemie, w terminie 10 dni roboczych, licząc od daty otrzymania informacji o wyborze projektu do dofinansowania, informacji i dokumentów niezbędnych do sporządzenia Umowy, w tym:
 - a) określenia osób, które reprezentują Wnioskodawcę oraz przekazania dokumentu potwierdzającego umocowanie do działania na rzecz i w imieniu Wnioskodawcy,
 - b) oświadczenia potwierdzającego, iż od dnia złożenia wniosku nie uległy zmianie dane dotyczące Wnioskodawcy zawarte w dokumencie rejestrowym. W przypadku gdy dane zawarte w dokumencie uległy zmianie, należy złożyć oświadczenie o rodzaju dokonanych zmian oraz kopię aktualnego dokumentu – w zależności od statusu Wnioskodawcy,
 - c) oświadczenie o zapewnieniu środków krajowego współfinansowania na realizację projektu,
 - d) wskazanie numerów rachunków bankowych przeznaczonych wyłącznie do obsługi projektu,
 - e) harmonogramu płatności według wzoru zamieszczonego na stronie internetowej Programu,
 - f) zaświadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o niezaleganiu ze składkami wystawionego po dacie wyboru projektu do dofinansowania. IZ FEW 2021+ uznaje zaświadczenie za ważne przez dwa miesiące licząc od daty jego wystawienia (dokument powinien być ważny w dniu podpisania Umowy) – dotyczy podmiotu, o którym mowa w artykule 59 ustęp 3 litera d Rozporządzenia ogólnego,
 - g) zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o niezaleganiu w podatkach wystawionego po dacie wyboru projektu do dofinansowania. IZ FEW 2021+ uznaje zaświadczenie za ważne przez dwa miesiące licząc od daty jego wystawienia (dokument powinien być ważny w dniu podpisania Umowy) – dotyczy podmiotu, o którym mowa w artykule 59 ustęp 3 litera d Rozporządzenia ogólnego,
 - h) oświadczenia o występowaniu/niewystępowaniu podwójnego finansowania,

- i) oświadczenia o realizowaniu/nieralizowaniu innych projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, Funduszu Spójności lub innych zwrotnych i bezzwrotnych funduszy lub programów Unii Europejskiej, a także z innych źródeł finansowania krajowego i zagranicznego (w przypadku realizowania innych projektów należy podać nazwę programu, tytuł projektu, całkowitą wartość projektu, wartość dofinansowania projektu, okres realizacji projektu) – dotyczy podmiotu, o którym mowa w artykule 59 ustęp 3 litera d Rozporządzenia ogólnego,
- j) oświadczenia w sprawie wykluczenia/niewykluczenia podmiotu w związku z artykułem 12 ustęp 1 punkt 1 ustawy o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (jeśli dotyczy),
- k) oświadczenia, że Wnioskodawca nie figuruje na liście osób i podmiotów, względem których stosowane są środki sankcyjne, prowadzonej przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (jeśli dotyczy),
- l) dokumentów pozwalających na wiarygodną ocenę sytuacji finansowej Wnioskodawcy, na przykład bilans oraz rachunek zysków i strat za ostatni zamknięty rok obrotowy, inne dokumenty określające obroty, zysk oraz zobowiązania i należności ogółem – w zależności od statusu Wnioskodawcy,
- m) oświadczenia, że Wnioskodawca nie jest przedsiębiorstwem w trudnej sytuacji w rozumieniu pkt 24 Wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dziennik Urzędowy Urz. UE C 2014/C 249/01) - jeśli dotyczy,
- n) oświadczenia o kwalifikowalności podatku VAT (jeśli dotyczy),
- o) oświadczenia o zabezpieczeniu prawidłowej realizacji Umowy – dotyczy podmiotu, o którym mowa w artykule 59 ustęp 3 litera d Rozporządzenia ogólnego,
- p) oświadczenia w sprawie wykluczenia/braku wykluczenia podmiotu na podstawie artykułu 207 ustawy o finansach publicznych (jeśli dotyczy),
- q) oświadczenie Wnioskodawcy dotyczące aktualności danych i oświadczeń zawartych we Wniosku o dofinansowanie, kwalifikowalności Wnioskodawcy oraz wykluczeń,

- r) wskazania osoby uprawnionej do zarządzania dostępem do Centralnego systemu teleinformatycznego obsługującego perspektywę finansową 2021-2027 oraz do wykonywania w imieniu i na rzecz Wnioskodawcy czynności związanych z realizacją projektu w ramach SL2021 w oparciu o formularz zamieszczony na stronie internetowej programu. IZ FEW 2021+ zwraca uwagę, że osoba, której zostanie udzielony dostęp do Centralnego systemu teleinformatycznego obsługującego perspektywę finansową 2021-2027 (osoba zarządzająca projektem), dzięki funkcjonalności systemu będzie miała możliwość przekazania dostępu innym osobom,
 - s) wskazania adresu do korespondencji.
4. IZ FEW 2021+ zastrzega sobie prawo wezwania Wnioskodawcy do złożenia dodatkowych dokumentów, które uzna za niezbędne do sporządzenia Umowy, o czym Wnioskodawca zostanie poinformowany w formie elektronicznej, za pośrednictwem systemu LSI 2021+.
 5. W uzasadnionych przypadkach termin na uzupełnienie dokumentów wymienionych w części IV E, punkt 3 może zostać wydłużony na wniosek Wnioskodawcy decyzją Dyrektora DWP. O zmianie terminu złożenia załączników powiadamia się Wnioskodawcę w formie elektronicznej, za pośrednictwem systemu LSI 2021+.
 6. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej weryfikacji załączników, iż przekazane przez Wnioskodawcę dokumenty są niekompletne lub nieprawidłowe, Wnioskodawca jest wzywany w formie elektronicznej, za pośrednictwem systemu LSI 2021+, do uzupełnienia braków w terminie 10 dni roboczych od dnia zamieszczenia pisma w systemie LSI 2021+.
 7. Jeżeli w wyznaczonym terminie wymagane dokumenty/załączniki nie zostaną przesłane, projekt może zostać usunięty z listy projektów wybranych do dofinansowania, o czym Wnioskodawca jest informowany.
 8. Wnioskodawca zobowiązany jest ustanowić na rzecz IZ FEW 2021+ zabezpieczenie prawidłowej realizacji Umowy w formie weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową.³
 9. Umowa, której projektowane postanowienia stanowią załącznik do regulaminu, sporządzana jest na podstawie kompletnego wniosku i według określonego wzoru. Najważniejsze postanowienia Umowy będą określać między innymi:
 - a) przedmiot Umowy,
 - b) całkowitą wartość projektu,

³ Nie dotyczy Beneficjenta będącego jednostką sektora finansów publicznych albo fundacją, której jedynym fundatorem jest Skarb Państwa, a także Banku Gospodarstwa Krajowego.

- c) wartość wsparcia,
 - d) obowiązki stron,
 - e) sposób rozliczenia projektu,
 - f) warunki przekazywania płatności,
 - g) formę zabezpieczenia prawidłowej realizacji Umowy⁴,
 - h) zasady sprawozdawczości i kontroli,
 - i) przesłanki rozwiązania Umowy oraz warunki zwrotu dofinansowania.
10. Po przygotowaniu projektu Umowy sprawdzany jest poziom dostępnej alokacji. W przypadku przekroczenia poziomu dostępnej alokacji, której dotyczy Umowa, procedura jej podpisania jest wstrzymywana. Wnioskodawca zostaje o zaistniałej okoliczności poinformowany w formie elektronicznej, za pośrednictwem systemu LSI 2021+ wraz z propozycją uzgodnienia nowej wartości projektu oraz nowych źródeł finansowania projektu zawartych w formularzu wniosku, uwzględniających dostępne w alokacji środki finansowe.
11. Umowa jest podpisywana kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

⁴ Nie dotyczy Beneficjenta będącego jednostką sektora finansów publicznych albo fundacją, której jedynym fundatorem jest Skarb Państwa, a także Banku Gospodarstwa Krajowego.

V. Zamówienia publiczne

1. Wnioskodawca/Beneficjent udziela zamówień w ramach projektu odpowiednio, zgodnie z ustawą PZP lub zasadą konkurencyjności określoną w Wytycznych dotyczących kwalifikowalności, w wersji obowiązującej w dniu wszczęcia postępowania.
2. Wnioskodawca/Beneficjent jest zobowiązany do udzielania zamówień publicznych w ramach projektu zgodnie z:
 - a) ustawą PZP – dla Wnioskodawców/Beneficjentów zobligowanych do jej stosowania,
 - b) zasadą konkurencyjności dla Wnioskodawców/Beneficjentów:
 - niezobligowanych do stosowania ustawy PZP, w przypadku zamówień publicznych przekraczających wartość 50 000 PLN netto, to jest bez podatku od towarów i usług,
 - zobligowanych do stosowania PZP w przypadku zamówień publicznych o wartości przekraczającej 50 000 PLN netto a niższych od kwot, o których mowa w artykule 2 ustęp 1 ustawy PZP.

3. W przypadku zamówień realizowanych zgodnie z zasadą konkurencyjności, wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia realizowanego w ramach projektu polega na upublicznieniu przez Wnioskodawcę/Beneficjenta zapytania ofertowego w Bazie Konkurencyjności, o której mowa w Wytycznych dotyczących kwalifikowalności.

Komunikacja w postępowaniu o udzielenie zamówienia, w tym ogłoszenie zapytania ofertowego, składanie ofert, wymiana informacji między zamawiającym a wykonawcą oraz przekazywanie dokumentów i oświadczeń odbywa się pisemnie za pomocą Bazy Konkurencyjności.

W przypadku zawieszenia działania Bazy Konkurencyjności, Wnioskodawca/Beneficjent zobowiązany jest udokumentować ten fakt oraz postępować zgodnie z regułami wynikającymi z Wytycznych dotyczących kwalifikowalności.

4. Zgodnie z ustawą PZP oraz Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności, Wnioskodawca/Beneficjent w ramach realizowanych zamówień zobowiązany jest do stosowania aspektów środowiskowych, społecznych (o ile w projekcie występują) w celu między innymi realizacji strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Informacja dotycząca aspektów społecznych lub środowiskowych, w tym sposobu ich ujmowania w realizowanych zamówieniach, została ujęta w Pakiecie dobrych praktyk w zakresie stosowania zrównoważonych kryteriów oceny ofert w ramach zamówień

publicznych, opracowanym przez Urząd Zamówień Publicznych i dostępnych pod adresem: <https://www.gov.pl/web/uzp/pakiet-dobrych-praktyk-w-zakresie-spoecznych-i-srodowiskowych-kryteriow-oceny-ofert>.

Wymogi dotyczące aspektów społecznych lub środowiskowych dotyczą zamówień na każdym etapie realizacji projektu.

5. Wnioskodawca/Beneficjent, w przypadku zamówień realizowanych zgodnie z zasadą konkurencyjności, zobligowany jest do przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie wykonawców, a także do działania w sposób przejrzysty i proporcjonalny.

Szacowanie wartości powinno być dokumentowane w sposób zapewniający właściwą ścieżkę audytu. Zabronione jest zaniżanie wartości szacunkowej zamówienia lub jego podział skutkujący zniżeniem jego wartości szacunkowej, przy czym ustalając wartość zamówienia należy wziąć pod uwagę konieczność łącznego spełnienia następujących przesłanek:

- a) usługi, dostawy oraz roboty budowlane są tożsame rodzajowo lub funkcjonalnie (tożsamość przedmiotowa), przy czym tożsamość rodzajowa dostaw obejmuje dostawy podobne,
- b) możliwe jest udzielenie zamówienia w tym samym czasie (tożsamość czasowa),
- c) możliwe jest wykonanie zamówienia przez jednego wykonawcę (tożsamość podmiotowa).

Tożsamości należy rozumieć zgodnie z wykładnią przepisów ustawy PZP dotyczących szacowania wartości zamówienia.

6. Opis przedmiotu zamówienia nie powinien odnosić się do określonego wyrobu lub źródła lub znaków towarowych, patentów, rodzajów lub specyficznego pochodzenia, chyba że takie odniesienie jest uzasadnione przedmiotem zamówienia i został określony zakres równoważności (wskazanie we wniosku lub załącznikach odniesień do wyrobu, źródła, znaków towarowych, nie upoważnia Beneficjenta do ich stosowania w opisie przedmiotu zamówienia bez podania zakresu równoważności). Opisując przedmiot zamówienia przez odniesienie do norm, ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, zamawiający jest obowiązany wskazać, że dopuszcza rozwiązania równoważne opisywanym, a odniesieniu takiemu towarzyszą wyrazy „lub równoważne”.

Użycie w dokumentacji aplikacyjnej Projektu, znaków czy określeń wskazujących na pochodzenie produktu, nie zwalnia z dochowania zasad udzielania zamówień, o których mowa wyżej.

7. Wnioskodawca/Beneficjent zobowiązuje się do nieudzielania zamówień podmiotom, którym udzielenie zamówienia mogłoby spowodować wystąpienie konfliktu interesu, w szczególności podmiotom powiązanych z Wnioskodawcą/Beneficjentem w sposób osobowy lub kapitałowy. Szczegółowe zasady w tym zakresie regulują Wytoczne dotyczące kwalifikowalności.
8. W przypadku stwierdzenia naruszenia przez Beneficjenta zasad udzielania zamówień, IZ FEW 2021+ nakłada korektę finansową lub dokonuje pomniejszenia, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ustawy wdrożeniowej.

VI. Zasady wypłaty dofinansowania i rozliczania projektu

1. Finansowanie może być przekazane w formie zaliczki przed poniesieniem wydatków na realizację projektu lub jako refundacja poniesionych wydatków kwalifikowalnych.
2. Beneficjent, realizując projekt, zobowiązuje się do pokrycia wszystkich (w tym niekwalifikowalnych) wydatków związanych z jego realizacją zgodnie z zasadą refundacji wydatków faktycznie poniesionych, z zastrzeżeniem artykuł 103 ustęp 6 Rozporządzenia ogólnego. Należy również wziąć pod uwagę możliwość zakwestionowania przez IZ FEW 2021+ kwalifikowalności poniesionych wydatków lub dowodów przedstawionych celem ich rozliczenia, co może wpłynąć na obniżenie wysokości dofinansowania lub może być powodem rozwiązania Umowy.
3. Beneficjent zobowiązany jest prowadzić wyodrębnioną ewidencję księgową dla potrzeb projektu.
4. Projekt rozliczany będzie w oparciu o wydatki rzeczywiście poniesione (bez zastosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków).
5. Szczegółowe informacje na temat zasad wypłaty wsparcia oraz rozliczania projektu będzie zawierać Umowa.
6. Inne dodatkowe środki publiczne pozyskane na realizację projektu, które zostaną zaangażowane w jego realizację mogą zmniejszyć poziom dofinansowania projektu w ramach naboru.

VII. Postanowienia końcowe

1. Zgodnie z artykułem 51 ustęp 5 Ustawy wdrożeniowej, w trakcie trwania naboru, IZ FEW 2021+ zastrzega możliwość zmiany zapisów Regulaminu w zakresie kryteriów wyboru projektów, wyłącznie w sytuacji, w której w ramach danego postępowania w zakresie wyboru projektu do dofinansowania nie złożono jeszcze wniosku. Zmiana ta skutkuje odpowiednim wydłużeniem terminu na złożenie wniosku oraz koniecznością poinformowania Wnioskodawcy na stronie internetowej programu i na Portalu.
2. IZ FEW 2021+ zastrzega możliwość unieważnienia postępowania w zakresie wyboru projektu obejmujące nabór i ocenę wniosku oraz rozstrzygnięcia w zakresie przyznania dofinansowania. Może to nastąpić, jeśli wystąpi przynajmniej jedna z niżej wymienionych przesłanek:
 - a) w terminie składania projektu nie złożono wniosku,
 - b) wystąpiła istotna zmiana okoliczności powodująca, że wybór projektu do dofinansowania nie leży w interesie publicznym, czego nie można było wcześniej przewidzieć,
 - c) postępowanie obarczone jest niemożliwą do usunięcia wadą prawną.⁵
3. Dostęp do informacji przedstawianych przez Wnioskodawcę mogą uzyskać podmioty dokonujące ewaluacji programów, pod warunkiem, że zapewnią ich poufność oraz będą chronić te informacje, które stanowią tajemnice prawnie chronione.
4. Po podpisaniu Umowy, na pisemny wniosek Beneficjenta, termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji projektu może ulec zmianie po uzyskaniu pisemnej zgody IZ FEW 2021+ (w uzasadnionych przypadkach).
5. IZ FEW 2021+, zgodnie z artykułem 74 ustęp 1 litera c) Rozporządzenia ogólnego, wykonując zadania związane z wdrażaniem i zarządzaniem FEW 2021+ dysponuje skutecznymi i proporcjonalnymi środkami i procedurami zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniającymi stwierdzone ryzyka.
6. Wniosek złożony w ramach naboru nie może pozostawać w sprzeczności z zapisami SZOP. W sprawach nieuregulowanych zapisami niniejszego Regulaminu mają zastosowanie zapisy UP, FEW 2021+, SZOP, wytycznych oraz odpowiednich przepisów prawa wspólnotowego i krajowego.

⁵ W wyniku zaistnienia tej przesłanki, unieważnienie postępowania w zakresie wyboru projektu obejmujące nabór i ocenę wniosku oraz rozstrzygnięcia w zakresie przyznania wsparcia może nastąpić również po jego zakończeniu.

7. Do postępowania w zakresie wyboru projektu do dofinansowania nie stosuje się przepisów KPA, z wyjątkiem artykułu 24 i artykułu 57 § 1-4, o ile Ustawa wdrożeniowa nie stanowi inaczej.

VIII. Załączniki

Załącznik 1 – Kryteria wyboru projektów w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 dla Działania 02.09

Załącznik 2 – Podręcznik użytkownika Lokalnego Systemu Informatycznego do obsługi Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 wraz z Regulaminem Użytkownika Lokalnego Systemu Informatycznego do obsługi Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027

Załącznik 3 – Wzór wniosku o dofinansowanie projektu wraz z Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu

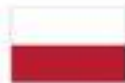
Załącznik 4 – Projektowane postanowienia Umowy o finansowaniu

Załącznik 5 – „Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych” wraz z załącznikami oraz dokument „Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 – aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych”

Załącznik 6 – Strategia Inwestycyjna wdrażania instrumentów finansowych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW – EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

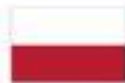
Priorytet 02 Fundusze europejskie dla zielonej Wielkopolski

Działanie 02.09 Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe

KRYTERIA FORMALNE

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
1.	Właściwy nabór.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	Weryfikacji podlega, czy Wnioskodawca złożył wnioski w odpowiednim naborze, przewidzianym w harmonogramie naborów wniosków o dofinansowanie dla FEW 2021+, w szczególności, czy Wnioskodawca przyporządkował projekt do właściwego działania oraz typu projektu podlegającego dofinansowaniu, zgodnie ze Szczegółowym opisem priorytetów obowiązującym dla danego Działania w dniu ogłoszenia naboru oraz Regulaminem wyboru projektów. Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.
2.	Miejsce realizacji projektu.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie	Weryfikacji podlega: 1) obszar realizacji projektu wskazany we wniosku o dofinansowanie projektu, to jest czy przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie województwa wielkopolskiego,

¹ Jednocześnie należy zastrzec, że Komitet Monitorujący upoważnia IZ FEW 2021+ do doprecyzowania zapisów dotyczących wprowadzenia/stosowania kryteriów formalnych w Regulaminie wyboru projektów, który stanowi podstawowy dokument definiujący wymagania dla każdego naboru. Ewentualne doprecyzowanie nie może skutkować rozszerzeniem/zawężeniem lub stać w sprzeczności z treścią definicji danego kryterium formalnego.

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
		kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	2) czy produkty finansowe będą udostępniane ostatecznym odbiorcom posiadającym siedzibę/oddział/prowadzącym działalność na terenie województwa wielkopolskiego. Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.
3.	Liczba złożonych wniosków.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	Weryfikacji podlega, czy Wnioskodawca złożył właściwą liczbę wniosków dopuszczoną w Regulaminie wyboru projektów. W przypadku złożenia większej liczby wniosków niż przewidziano w Regulaminie wyboru projektów, Wnioskodawca na etapie składania korekty wniosku będzie zobligowany do określenia, który ze złożonych wniosków będzie podlegać dalszemu procedowaniu. Brak wskazania wniosku skutkować będzie negatywną oceną wszystkich złożonych wniosków. Kryterium weryfikowane na podstawie informacji z systemu teleinformatycznego LSI 2021+.
4.	Właściwe przygotowanie wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami, w tym forma złożenia, kompletność wniosku oraz prawidłowość obliczeń.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	Weryfikacji podlega, czy Wnioskodawca złożył w systemie teleinformatycznym (LSI 2021+) podpisaną podpisem elektronicznym dokumentację projektową (wniosek o dofinansowanie oraz wymagane załączniki) w odpowiednim formacie, czy załączniki zostały przygotowane na wzorach obowiązujących dla danego naboru, zawierają aktualne dane i są możliwe do odczytania. W zakresie kompletności sprawdzeniu podlega, czy Wnioskodawca złożył dokumentację projektową zgodnie z wymogami zawartymi w dokumentacji dla naboru, a w szczególności, czy: 1) do wniosku o dofinansowanie załączono wszystkie wymagane załączniki aktualne dla danego naboru, 2) obligatoryjne załączniki są wypełnione i zawierają wszystkie strony, które pozwalają na jednoznaczną identyfikację i weryfikację treści dokumentu.

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<p>Szczegółowe kwestie dotyczące wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu wskazane są w Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu oraz w instrukcjach wypełniania poszczególnych załączników.</p> <p>Weryfikacji podlega prawidłowość przeprowadzonych przez Wnioskodawcę obliczeń matematycznych – zarówno poprawność kwotowa, jak i procentowa we wniosku o dofinansowanie projektu oraz w załącznikach. Obliczenia powinny być przeprowadzone zgodnie z obowiązującą Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu oraz pozostałą obowiązującą dokumentacją dla naboru.</p> <p>Weryfikacji podlega, czy dokumentacja projektowa zawiera wszystkie niezbędne i wymagane dane oraz czy zapisy dokumentacji projektowej pozwalają na ocenę jej zgodności z obowiązującą Wnioskodawcą dokumentacją dla naboru m.in. z Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu oraz pozostałą obowiązującą dokumentacją dla naboru.</p> <p>Weryfikacji podlega spójność zapisów w całej dokumentacji projektowej złożonej przez Wnioskodawcę, także w ramach samego formularza wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń, w oparciu o stosowne instrukcje i wzory.</p>
5.	Typ Wnioskodawcy.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie	<p>Weryfikacji podlega typ Wnioskodawcy wskazany w Szczegółowym opisie priorytetów obowiązującym dla danego działania w dniu ogłoszenia naboru i Regulaminie wyboru projektów.</p> <p>Sprawdzeniu podlega również, czy uprzednio zostało zweryfikowane spełnienie przez Wnioskodawcę warunków, o których mowa w art. 59 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.</p>

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
		kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	Weryfikacja następuje na podstawie ogólnie dostępnych dokumentów rejestrowych lub statutowych Wnioskodawcy (np. KRS, CEIDG, REGON).
6.	Kwalifikowalność Wnioskodawcy.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	<p>W ramach kryterium weryfikacji podlega:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rodzaj prowadzonej przez Wnioskodawcę działalności gospodarczej na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD (jeśli dotyczy), 2) czy działalność Wnioskodawcy prowadzona jest na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, 3) czy Wnioskodawca prowadzi działalność zgodną z zakresem projektu. <p>Weryfikowane będzie, czy Wnioskodawca nie jest podmiotem wykluczonym z możliwości otrzymania dofinansowania na podstawie m.in. poniższych przepisów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Prawa wspólnotowego, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...); b) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności; c) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (...); d) Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu. 2) Przepisów prawa krajowego, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a) Ustawy o finansach publicznych;

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<p>b) Ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary;</p> <p>c) Ustawy o skutkach powierzania wykonania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;</p> <p>d) Ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego;</p> <p>e) oraz na podstawie warunków określonych m.in. w Szczegółowym opisie priorytetów obowiązującym w dniu ogłoszenia naboru czy Regulaminie wyboru projektów.</p> <p>W ramach kryterium analizie podlega także, czy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) na Wnioskodawcy nie ciąży obowiązek zwrotu pomocy publicznej, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej taką pomoc za niezgodną z prawem oraz z rynkiem wewnętrznym (jeśli dotyczy), 2) przedsiębiorstwo (Wnioskodawca) nie jest w toku likwidacji, w stanie upadłości, w toku postępowania upadłościowego, naprawczego lub pod zarządem komisyjnym (jeśli dotyczy), 3) członek lub reprezentant organu zarządzającego (wykonawczego), wspólnik lub kierownik jednostki organizacyjnej Wnioskodawcy nie został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo: składania fałszywych zeznań, przekupstwa, przeciwko mieniu, wiarygodności dokumentów, obrotem pieniędzmi i papierami wartościowymi, przeciwko systemowi bankowemu, przestępstwo karnoskarbowe albo inne związane z wykonywaniem działalności gospodarczej lub popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych (jeśli dotyczy). <p>Ostateczna weryfikacja nastąpi na etapie udzielenia pomocy.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.</p>

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
7.	Zgodność projektu z dokumentami regionalnymi.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	W ramach kryterium badana jest zgodność projektu z dokumentami regionalnymi (m.in. z ich celami i założeniami), tj. czy przedmiot projektu jest zgodny w szczególności z: aktualną Strategią Rozwoju Województwa. Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.
8.	Zgodność projektu z FEW 2021+, Szczegółowym opisem priorytetów i dokumentacją dla naboru.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	Weryfikacji podlega zgodność zapisów przedstawionych w dokumentacji projektowej Wnioskodawcy z zapisami FEW 2021+, w tym Szczegółowym opisem priorytetów w części właściwej dla danego działania, obowiązującym w dniu ogłoszenia naboru i z Regulaminem wyboru projektów. Ocenie podlega, czy przedmiot projektu jest zgodny w szczególności z: 1) założeniami, celem głównym i celem szczegółowym właściwego Priorytetu Inwestycyjnego FEW 2021+ oraz Szczegółowym opisem priorytetów, 2) typem projektu, katalogiem ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych, zaplanowaną alokacją dla danego działania, określonymi w Szczegółowym opisie priorytetów, 3) założeniami operacji, polegającej na wkładzie finansowym z FEW 2021+ do instrumentów finansowych i późniejszym świadczeniu wsparcia poprzez te instrumenty finansowe. W tym kryterium sprawdzone zostanie, czy projekt dotyczy utworzenia, zarządzania i obsługi funduszu powierniczego w celu wdrażania instrumentów finansowych na terenie województwa wielkopolskiego oraz czy wsparcie w formie instrumentów finansowych przekazane zostanie ostatecznym odbiorcom na przedsięwzięcia zgodne z typami projektów, określonymi dla danego działania w Szczegółowym opisie priorytetów.

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.
9.	Kwalifikowalność wydatków.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	<p>Weryfikacji podlega prawidłowość wskazanych wydatków kwalifikowalnych. Wydatkami kwalifikującymi się do objęcia dofinansowaniem są wyłącznie wydatki niezbędne do realizacji projektu. Sprawdzeniu podlega w szczególności, czy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zakres rzeczowy projektu spełnia wymogi kwalifikowalności określone m.in. w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., Wytycznych w sprawie kwalifikowalności (...), 2) wydatki wpisują się w typy i cele określone w Szczegółowym opisie priorytetów obowiązującym w dniu ogłoszenia naboru dla danego działania i Regulaminie wyboru projektów, 3) wydatki zostaną poniesione w odpowiednim okresie (nie wcześniej niż 1 stycznia 2021 r. i nie później niż 31 grudnia 2029 r., z wyjątkiem projektów objętych zasadami pomocy publicznej i szczegółowych regulacji dla naboru), 4) projekt nie został fizycznie ukończony lub w pełni wdrożony przed złożeniem wniosku o dofinansowanie zgodnie z art. 63 pkt 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Przez projekt ukończony/zrealizowany należy rozumieć projekt, dla którego przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie nastąpił odbiór ostatnich robót, dostaw lub usług, 5) w wyniku realizacji projektu nie zostanie naruszona zasada o zakazie podwójnego finansowania oraz niedozwolona kumulacja wsparcia, 6) w ramach projektu instrumenty finansowe nie będą wykorzystywane do wspierania działań w zakresie refinansowania i zakładają wsparcie nowych inwestycji. <p>W ramach kryterium sprawdzeniu podlega także, czy:</p>

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<p>1) wnioskowana kwota wsparcia (wkładu finansowego do instrumentu finansowego) i intensywność wsparcia zostały prawidłowo wyliczone,</p> <p>2) planowane wydatki są niezbędne do realizacji celów projektu i zostaną poniesione w związku z realizacją projektu,</p> <p>3) w przypadku ujęcia VAT w kosztach kwalifikowalnych projektu Wnioskodawca załączył interpretację organów skarbowych, tj. uprawnionego organu podatkowego, o braku możliwości odzyskania VAT w związku z realizowanym projektem, w zakresie pełnienia przez Wnioskodawcę funkcji podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy.</p> <p>Weryfikacji podlegać będzie, czy realizując projekt Wnioskodawca będzie przestrzegał obowiązujących przepisów prawa dotyczących danego projektu, zgodnie z art. 73 ust. 2 lit. f) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz przepisów prawa krajowego, w tym:</p> <p>a) Ustawy o finansach publicznych,</p> <p>b) Ustawy Prawo zamówień publicznych,</p> <p>a także Komunikatu Komisji Europejskiej z 21 marca 2018 r. w sprawie nowych wymagań przeciwko unikaniu opodatkowania w prawodawstwie UE regulującym w szczególności operacje finansowe i inwestycyjne oraz Zawiadomienia Komisji Europejskiej pt. Wytyczne dotyczące unikania konfliktów interesów i zarządzania takimi konfliktami na podstawie rozporządzenia finansowego.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.</p>
10.	Występowanie pomocy publicznej/ pomocy de minimis w projekcie.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania	Sprawdzone zostanie czy Wnioskodawca dokonał analizy występowania pomocy publicznej w projekcie bądź wskazał mechanizmy pozwalające wykluczyć występowanie pomocy publicznej w projekcie.

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
		dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	<p>Weryfikacji podlegać będzie, czy Wnioskodawca wykazał, że – jeśli dotyczy - pomoc udzielana na poziomie Wnioskodawcy, partnera finansującego (funduszu szczegółowego) oraz ostatecznych odbiorców będzie zgodna z przepisami krajowymi i unijnymi oraz z treścią Szczegółowego opisu priorytetów.</p> <p>W przypadku przedsiębiorstwa, na podstawie zapisów dokumentacji projektowej i przedłożonych załączników wstępnej analizie podlega, czy nie znajduje się ono w trudnej sytuacji ekonomicznej. Ostateczna weryfikacja nastąpi na etapie udzielenia pomocy.</p> <p>IZ FEW 2021+ wskazuje podstawy prawne udzielanego wsparcia w Szczegółowym opisie priorytetów obowiązującym w dniu ogłoszenia naboru dla danego działania i Regulaminie wyboru projektów.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.</p>
11.	Źródło/zabezpieczenie finansowania projektu.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	<p>Weryfikacji podlega, czy Wnioskodawca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zapewni wniesienie do projektu wymaganego krajowego współfinansowania, o którym mowa w art. 59 ust. 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., co najmniej na poziomie określonym w Szczegółowym opisie priorytetów dla danego Działania, w wersji aktualnej na dzień rozpoczęcia naboru, 2) wskazał źródła krajowego współfinansowania oraz wydatków niekwalifikowalnych, 3) zapewni finansowanie pomostowe w wysokości adekwatnej do potrzeb zapewnienia płynności w projekcie, 4) przedstawił oświadczenie o zapewnieniu zabezpieczenia prawidłowej realizacji Umowy o finansowanie/złożył stosowne wyjaśnienia.

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.
12.	Wskaźniki projektu.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	<p>Weryfikacji podlega formalna poprawność przyjętych wskaźników, w tym w szczególności czy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wnioskodawca dokonał wyboru obligatoryjnych wskaźników (produktu, rezultatu) dla danego działania FEW 2021+, 2) Wnioskodawca wybrał wszystkie wskaźniki adekwatne ze względu na zakres projektu, 3) w dokumentacji projektowej Wnioskodawca poprawnie wskazał/oszacował wartości wybranych wskaźników w oparciu o dokumentację programową (FEW 2021+, Szczegółowy opis osi priorytetowych) - wskaźniki muszą odzwierciedlać efekty rzeczowe i wpływ projektu na otoczenie społeczno-ekonomiczne, 4) zakładane wskaźniki mogą zostać osiągnięte przy danych nakładach i założonym sposobie realizacji projektu (realność osiągnięcia wskaźników). <p>Sposób wypełniania wniosku w zakresie wskaźników produktu i rezultatu opisany jest w obowiązującej dla danego naboru Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.</p>
13.	Zgodność projektu z prawem dotyczącym ochrony środowiska, ocena oddziaływania na środowisko i obszary NATURA 2000.	Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.	<p>Z uwagi na nieinfrastrukturalny charakter projektu, jego zgodność z prawem dotyczącym ochrony środowiska będzie weryfikowana w ramach tego kryterium jedynie w podstawowym zakresie.</p> <p>Wpływ realizowanych przez ostatecznych odbiorców ze środków udostępnionych w ramach projektu przedsięwzięć na środowisko będzie weryfikowany przez podmioty wdrażające instrumenty finansowe, w szczególności w oparciu o:</p>

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<ol style="list-style-type: none"> 1) Ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko, 2) Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, 3) Ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i Dyrektywą Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, 4) Ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, 5) Wytyczne w sprawie działań naprawczych w odniesieniu do projektów współfinansowanych w okresie programowania 2014-2020 oraz ubiegających się o współfinansowanie w okresie 2021-2027 z Funduszy UE, dotkniętych naruszeniem 2016/2046 w zakresie specustaw, dla których prowadzone jest postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (Ares(2021)1432319 z 23.02.2021 r.). <p>Kryterium uważa się za spełnione, jeśli Wnioskodawca wykaże, że podejmowane działania będą ukierunkowane na: racjonalne gospodarowanie zasobami, ograniczenie presji na środowisko, uwzględnienie efektów środowiskowych w zarządzaniu, podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Wskazany przez Wnioskodawcę opis powinien być odpowiednio dobrany do specyfiki i zakresu rzeczowego projektu, w tym odnosić się do standardów i priorytetów UE w zakresie klimatu i środowiska oraz wskazywać, że podejmowane działania nie powodują poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2020/852</p>

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM	DEFINICJA KRYTERIUM ¹ (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<p>w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniającego Rozporządzenie (UE) 2019/2088 (UE) (tzw. taksonomia).</p> <p>Ponadto weryfikacji podlega czy projekt wykazuje co najmniej neutralny wpływ na obszary Natura 2000 (jeśli dotyczy).</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie danych zawartych we wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami oraz odpowiednich oświadczeń.</p>

KRYTERIA MERYTORYCZNE

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
1.	Zgodność projektu z oceną ex-ante (wraz z jej aktualizacją).	tak/nie (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	W kryterium weryfikacji podlega, czy: 1) realizacja projektu stanowi odpowiedź na zidentyfikowane w ocenie ex-ante (wraz z jej aktualizacją) wyzwania i prowadzi do poprawy sytuacji w zidentyfikowanym w ocenie ex-ante (wraz z jej aktualizacją) obszarze, 2) Wnioskodawca w dokumentacji projektowej wykazał wyniki pogłębionej analizy potrzeb lub problemów grupy docelowej/ostatecznych odbiorców oraz czy zaproponował działania będące odpowiedzią na zdefiniowane potrzeby i problemy, 3) Wnioskodawca szczegółowo uzasadnił, jak projekt wpłynie na osiągnięcie szacowanego efektu dźwigni i współczynnika mnożnikowego (jeśli dotyczy).
2.	Wnioskodawca posiada zdolność organizacyjną, techniczną, finansową i ekspercką do realizacji projektu, gwarantującą stabilne zarządzanie projektem.	tak/nie (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	W kryterium weryfikacji podlega, czy Wnioskodawca posiada zdolność prawną, instytucjonalną i ekspercką do realizacji projektu, gwarantującą stabilne zarządzanie projektem oraz posiada wystarczające do przeprowadzenia projektu i umożliwiające jego prawidłową realizację zasoby ludzkie. W ramach kryterium Wnioskodawca powinien: 1) wskazać zagwarantowane źródła i mechanizmy finansowania zadań, 2) wykazać przedstawić opis zdolności finansowo-organizacyjnej, w szczególności w zakresie potencjału technicznego, kadrowego, eksperckiego i finansowego niezbędnego do realizacji projektu, 3) wykazać przygotowanie do aktywnego zarządzania zasobami finansowymi, 4) wykazać gwarancję dokonania minimum jednokrotnego obrotu kapitałem w okresie kwalifikowalności, 5) wykazać posiadanie odpowiednich uprawnień oraz spełnianie wymogów, warunków i przesłanek niezbędnych do powierzenia mu funkcji podmiotu wdrażającego fundusz

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<p>powierniczy, zgodnie z właściwymi przepisami na poziomie unijnym i krajowym, w szczególności czy spełnione są odpowiednie wymogi wynikające z treści art. 59 ust. 3 lit. c) albo d) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.,</p> <p>6) wykazać posiadanie zdolności do aktywnego działania w regionie i realizacji projektu w województwie wielkopolskim oraz odpowiednich zasobów niezbędnych do realizacji projektu, tj. w szczególności posiadanie odpowiedniego przedstawicielstwa w regionie (biura, placówki lub oddziały).</p> <p>Ocena kryterium polega na weryfikacji czy Wnioskodawca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wykazuje odpowiednią zdolność operacyjną do wdrażania projektu i potencjał organizacyjny, w tym posiada właściwą strukturę organizacyjną, odpowiednie zaplecze techniczne i eksperckie do pełnienia funkcji podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy lub – w szczególnych przypadkach – przejęcia funkcji podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy, 2) posiada ramy zarządzania umożliwiające mu prawidłowe wypełnianie zadań podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy i zapewnienie niezbędnej wiarygodności (uwzględniające adekwatne procedury w zakresie funduszu powierniczego dotyczące jego ustanowienia, wyboru funduszy szczegółowych, komunikacji, promocji, monitoringu, zarządzania ryzykiem, kontroli i windykacji), a także podziału odpowiednich zadań pomiędzy funduszem powierniczym a funduszami szczegółowymi, 3) zaplanował działania służące bieżącemu monitorowaniu funduszu powierniczego, a także czy sposób realizacji projektu będzie dostosowywany do identyfikowanych w trakcie jego trwania potrzeb i wyników monitoringu, 4) posiada system kontroli funduszu powierniczego, który działa w sposób sprawny i skuteczny, umożliwia Wnioskodawcy przestrzeganie odpowiednich procedur w

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<p>zakresie ryzyka oraz zapobiegający powstawaniu nieprawidłowości w projekcie i ich wykrywaniu,</p> <p>5) wykorzystuje system księgowy zapewniający rzetelne, kompletne i wiarygodne informacje w odpowiednim czasie i że będzie on wykorzystywany przy wdrażaniu funduszu powierniczego,</p> <p>6) użytkuje narzędzie informatyczne służące do monitorowania udzielonych pożyczek/gwarancji (poręczeń), zapewniające dostęp do bieżących danych funduszu powierniczego i funduszy szczegółowych, w szczególności na temat zastosowanego oprocentowania, spłaconego/uwolnionego kapitału i odsetek oraz kapitału i odsetek pozostałych do spłaty, a także opóźnień w spłacie, harmonogramu spłat,</p> <p>7) posiada odpowiednie procedury i systemy gwarantujące zachowanie odpowiedniej ścieżki audytu oraz ochronę danych osobowych,</p> <p>8) zobowiązał się do stosowania odpowiednich przepisów dotyczących promocji projektu, w szczególności określonych w art. 50 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.,</p> <p>9) posiada doświadczenie w aktywnej realizacji projektów z zakresu instrumentów finansowych, wiedzę na temat rynków finansowych i przygotowanie do oceny biznes planów składanych przez potencjalnych partnerów finansujących (podmioty wdrażające fundusze szczegółowe),</p> <p>10) dysponuje zespołem o odpowiedniej wiedzy, doświadczeniu i kwalifikacjach do pełnienia funkcji podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy,</p> <p>11) wyraża zgodę na poddanie się audytowi przeprowadzanemu przez krajowe instytucje uprawnione do kontroli i audytu, Komisję Europejską i Europejski Trybunał Obrachunkowy,</p> <p>12) posiada doświadczenie w zarządzaniu środkami finansowymi przeznaczonymi na udzielanie finansowania zwrotnego, w celu ich przekazywania podmiotom</p>

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<p>wdrażającym fundusze szczegółowe, a także we współpracy z podmiotami wdrażającymi fundusze szczegółowe udzielającymi finansowania zwrotnego,</p> <p>13) posiada zdolność instytucjonalną, organizacyjną, techniczną, ekspercką w zakresie udzielania wsparcia bezzwrotnego (dotacji) ze środków UE oraz zdolność organizacyjną do obsługi finansowania w formie wsparcia bezzwrotnego (dotacji),</p> <p>14) zapewni wniesienie wymaganego krajowego współfinansowania w projekcie co najmniej na poziomie określonym w Szczegółowym opisie priorytetów w wersji aktualnej na dzień rozpoczęcia naboru oraz wskazał źródła finansowania wkładu własnego oraz wydatków niekwalifikowalnych,</p> <p>15) zobowiązał się do zarządzania środkami/zasobami funduszu powierniczego zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami w rozumieniu art. 2 ust. 59 i art. 33 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. oraz z zachowaniem odpowiedniej płynności funduszu powierniczego,</p> <p>16) wykazuje odpowiednią stabilność ekonomiczną do pełnienia funkcji podmiotu wdrażającego instrument finansowy.</p> <p>Dodatkowo ocenie podlega, czy Wnioskodawca załączył do wniosku o dofinansowanie dokumenty, w których przedstawił szczegółowe informacje niezbędne do oceny racjonalności projektu i jego zakładanych efektów.</p>
3.	Wydatki kwalifikowane są uzasadnione i zaplanowane w odpowiedniej wysokości.	tak/nie (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	<p>W ramach kryterium weryfikacji podlega, czy działania zaplanowane w projekcie są racjonalne i realne do wykonania w okresie kwalifikowalności wydatków (tj. do 31 grudnia 2029 r.).</p> <p>Wnioskodawca ma zapewnić właściwe mechanizmy weryfikacji kwalifikowalności VAT w projekcie, w tym na każdym poziomie wdrażania, w tym w zakresie wynagradzania podmiotów wdrażających instrumenty finansowe.</p>

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
4.	Zgodność projektu z zasadą zrównoważonego rozwoju i DNSH.	tak/nie (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	<p>W ramach kryterium ocenie podlega, czy projekt spełnia zasadę zrównoważonego rozwoju, o której mowa w art. 9 ust. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Wnioskodawca powinien wykazać, że projekt jest zgodny z celami zrównoważonego rozwoju ONZ, Porozumienia Paryskiego oraz zasadą „nie czyni poważnych szkód”.</p> <p>W ramach prezentacji spełnienia przez projekt celów zrównoważonego rozwoju ONZ należy odnieść się do tych celów, które dotyczą danego rodzaju projektów. Należy przedstawić jak projekt wspiera działania respektujące standardy i priorytety klimatyczne UE.</p> <p>Wnioskodawca uzasadnia we wniosku o dofinansowanie spełnienie zasady zrównoważonego rozwoju dla całego projektu.</p> <p>Ponadto w ramach kryterium weryfikacji podlega, czy realizacja projektu nie będzie prowadzić do powstania poważnych szkód, o których mowa w art. 17 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2020/852. W ramach potwierdzenia spełnienia zasady „nie czyni poważnych szkód” należy odnieść się do zapisów ekspertyzy: „Ocena DNSH dla programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027” i zamieszczonych w niej ustaleń dla poszczególnych typów projektów.</p> <p>W ramach kryterium weryfikacja polegać będzie także, czy projekt jest zgodny z art. 73 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.</p> <p>Projekt powinien być zgodny z metodologią wynikającą z Wytycznych Komisji Europejskiej: Zawiadomienie Komisji - Wytyczne techniczne dotyczące weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027 (2021/C 373/01).</p>
5.	Projekt będzie miał pozytywny wpływ na	tak/nie	W ramach kryterium weryfikacji podlega zgodność projektu z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami na podstawie

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
	zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami.	(niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	<p>Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021–2027. Ocenie podlega czy z wniosku wynika, że projekt ma pozytywny wpływ na zasadę równości szans i niedyskryminacji tzn. ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Ocenie podlega, czy zapisy wniosku o dofinansowanie wskazują, że wszystkie produkty projektu będą dostępne dla osób z niepełnosprawnościami zgodnie ze standardami dostępności adekwatnymi do zakresu realizowanego projektu (w tym z koncepcją uniwersalnego projektowania), stanowiącymi załącznik do Wytycznych w zakresie realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 lub w uzasadnionych i opisanych we wniosku przypadkach wykazano neutralność produktu/usługi projektu w rozumieniu tych Wytycznych, w tym niemożności spełnienia wszystkich standardów dostępności. W przypadku gdy produkty lub usługi projektu nie mają swoich bezpośrednich użytkowników/użytkowniczek dopuszczalne jest uznanie, że mają one charakter neutralny wobec zasady równości szans i niedyskryminacji. Wnioskodawca musi wykazać we wniosku o dofinansowanie projektu, że dostępność nie dotyczy danego produktu lub usługi. Ponadto weryfikacji podlega, czy organy uchwałodawcze jednostki samorządu terytorialnego nie przyjęły dokumentów zawierających zapisy naruszające zasady równości wszystkich obywateli, w tym zawierające elementy dyskryminacyjne (np. Strefy wolne od LGBTQ+ itp.). Oznacza to, że wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i Wnioskodawcom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, zgodnie z art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060. W przypadku, gdy Wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub jej jednostka organizacyjna), która podjęła</p>

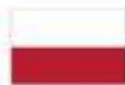
Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<p>jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami wskazanymi w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie nie będzie udzielone.</p> <p>Kryterium uważa się za spełnione jeśli Wnioskodawca wykaże pozytywny wpływ projektu na zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Przez pozytywny wpływ należy rozumieć zapewnienie dostępności (zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania) infrastruktury transportu, towarów, usług, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych (WCAG) oraz wszelkich innych produktów projektu (które nie zostały uznane za neutralne) dla wszystkich ich użytkowników, zgodnie ze Standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021-2027, stanowiącymi załącznik nr 2 do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027.</p> <p>W wyjątkowych sytuacjach dopuszczalne jest uznanie neutralności produktu projektu, jeżeli Wnioskodawca wykaże we wniosku o dofinansowanie projektu, że dostępność nie dotyczy danego produktu (lub usługi) na przykład z uwagi na brak jego bezpośrednich użytkowników.</p>
6.	Projekt jest zgodny z zasadą równości kobiet i mężczyzn.	<p>tak/nie</p> <p>(niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)</p>	<p>W ramach kryterium weryfikacji podlega zgodność projektu z zasadą równości kobiet i mężczyzn na podstawie Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021–2027.</p> <p>Przez zgodność z tą zasadą należy rozumieć, z jednej strony zaplanowanie takich działań w projekcie, które wpłyną na wyrównywanie szans danej płci będącej w gorszym położeniu (o ile takie nierówności zostały zdiagnozowane w projekcie). Z drugiej strony zaś stworzenie takich mechanizmów, aby na żadnym etapie wdrażania projektu nie dochodziło do dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć. O neutralności można mówić jednak</p>

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			<p>tylko wtedy, kiedy we wniosku o dofinansowanie projektu Wnioskodawca uzasadni, dlaczego dany projekt nie jest w stanie zrealizować jakichkolwiek działań w zakresie zgodności z tą zasadą.</p> <p>Kryterium uważa się za spełnione jeśli Wnioskodawca wykaże pozytywny wpływ projektu na zasadę równości kobiet i mężczyzn, tzn. projekt jest ukierunkowany na zasadę równości kobiet i mężczyzn lub uwzględnia zasadę równości kobiet i mężczyzn. Należy przez to rozumieć zaplanowanie w projekcie takich działań, które wpłyną na wyrównywanie szans danej płci będącej w gorszym położeniu (o ile takie nierówności zostały zdiagnozowane w projekcie) lub stworzenie takich mechanizmów, aby na żadnym etapie wdrażania projektu nie dochodziło do dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć.</p> <p>Dopuszczalne jest uznanie neutralności projektu w stosunku do niniejszej zasady, jeżeli Wnioskodawca szczegółowo uargumentuje, dlaczego w projekcie nie jest w stanie zrealizować żadnych działań w tym zakresie i uzasadnienie to na etapie oceny zostanie uznane za adekwatne i wystarczające.</p>
7.	Projekt jest zgodny z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP).	<p>tak/nie (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)</p>	<p>W ramach kryterium weryfikacji podlega zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej z dnia 26 października 2012 r.</p> <p>Zgodność projektu z KPP należy rozumieć jako brak sprzeczności pomiędzy zapisami projektu a wymogami tego dokumentu lub stwierdzenie, że te wymagania są neutralne wobec zakresu i zawartości projektu. W ocenie należy mieć na uwadze zapisy Wytocznych Komisji Europejskiej dotyczących zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, w szczególności załącznik nr III.</p> <p>Weryfikacji podlega czy projekt jest zgodny z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji i zakresu projektu.</p>

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
			Kryterium uważa się za spełnione jeśli Wnioskodawca wykaże zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
8.	Projekt jest zgodny z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych (KPON).	tak/nie (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	W ramach kryterium weryfikacji podlega zgodność projektu z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i Wnioskodawcy. Zgodność projektu z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych, na etapie oceny wniosku należy rozumieć jako brak sprzeczności pomiędzy zapisami projektu a wymogami tego dokumentu lub stwierdzenie, że te wymagania są neutralne wobec zakresu i zawartości projektu. Weryfikacji podlega, czy projekt jest zgodny z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i Wnioskodawcy. Kryterium uważa się za spełnione jeśli Wnioskodawca wykaże w projekcie brak sprzeczności pomiędzy zapisami projektu a wymogami tego dokumentu lub stwierdzenie, że te wymagania są neutralne wobec zakresu i zawartości projektu.
9.	Metodyka wyboru podmiotów wdrażających fundusze szczegółowe oraz sposób wyboru i oceny projektów ostatecznych odbiorców.	tak/nie (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	W kryterium weryfikacji podlega, czy Wnioskodawca dysponuje solidną i wiarygodną metodyką identyfikacji i oceny podmiotów wdrażających fundusze szczegółowe, zgodną z właściwymi przepisami, zakładającą przejrzysty wybór podmiotów wdrażających fundusze szczegółowe. W zakresie wyboru ostatecznych odbiorców Wnioskodawca powinien zagwarantować, że na poziomie funduszu szczegółowego zostaną spełnione odpowiednie wymogi wynikające z treści art. 59 ust. 7 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.
10.	Mechanizm wynagradzania.	tak/nie	W kryterium weryfikacji podlega, czy Wnioskodawca zapewnił efektywną ekonomicznie realizację projektu i czy proponowane wynagrodzenie jest zgodne z metodyką opartą na wynikach, uzasadnione i zaplanowane w odpowiedniej wysokości, a jego poziom nie przekroczy progów określonych we właściwych przepisach, w szczególności w art. 68 ust.

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	OPIS ZNACZENIA KRYTERIUM (sposób oceny)	DEFINICJA KRYTERIUM (tj. przede wszystkim zasady jego oceny)
		(niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.
11.	Zapewnienie wyeliminowania konfliktu interesów.	tak/nie (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	W kryterium weryfikacji podlega, czy Wnioskodawca posiada mechanizmy i prowadzi działania w celu wyeliminowania możliwego konfliktu interesów w przypadku zaangażowania własnych środków w realizację projektu. Czy w sytuacji przeznaczenia przez Wnioskodawcę własnych środków finansowych na wdrażanie instrumentów finansowych lub podział ryzyka w ramach projektu, Wnioskodawca przedstawił odpowiednie rozwiązania w celu wyeliminowania możliwego konfliktu interesów.
12.	Identyfikacja obszarów ryzyka związanych z realizacją projektu oraz wskazane działania zaradcze.	tak/nie (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)	W ramach kryterium weryfikowane będzie, czy Wnioskodawca w dokumentacji projektowej wskazał obszary ryzyka, jakie zidentyfikował w związku z planowaną realizacją projektu, a także czy przedstawił do każdego ze wskazanych obszarów planowane działania zaradcze.

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Podręcznik użytkownika

Lokalnego Systemu Informatycznego do obsługi Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027

w zakresie obsługi LSI2021+

wersja 1.4

Spis treści

SŁOWNIK POJĘĆ	4
WSTĘP	6
1. MODUŁ REJESTRACJI PODMIOTU ZGŁASZAJĄCEGO	7
1.1. REJESTRACJA KONTA W SYSTEMIE	7
1.2. LOGOWANIE W LSI2021+	9
1.3. PONOWNA AKTYWACJA KONTA ORAZ AKTYWACJA KONTA PO WNIESIENIU SPRZECIWU PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH	10
1.4. ODZYSKIWANIE HASŁA	11
1.5. ZMIANA DANYCH LOGOWANIA, ZMIANA HASŁA	12
2. PANEL PODMIOTU ZGŁASZAJĄCEGO PO ZALOGOWANIU W LSI2021+/ NAWIGACJA W SYSTEMIE	13
2.1. WIDOK „LISTA WNIOSKÓW”	13
2.2. WIDOK TECZKI PROJEKTÓW	16
2.2.1. Zakładka „Wnioski w teczce”	17
2.2.2. Zakładka „Wiadomości od IZ”	19
2.2.3. Zakładka „Promocja projektu”	22
2.3. MENU KONTO	24
2.4. WIDOK KONTAKT	25
2.5. WIDOK POMOC.....	27
3. MODUŁ SKŁADANIA WNIOSKÓW	28
3.1. UTWORZENIE NOWEGO WNIOSKU O DOFINANSOWANIE	28
3.2. WYPEŁNIANIE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE	29
3.2.1. OPIS AKCJI MOŻLIWYCH DO WYKONANIA PODCZAS WYPEŁNIANIA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE:	37
3.3. ZAPISYWANIE /ANULOWANIE ZMIAN ORAZ SKŁADANIE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE	39
3.4. WYCOFYWANIE WYSŁANEGO ELEKTRONICZNIE WNIOSKU	44
3.5. DRUKOWANIE WNIOSKU	45
3.6. UDOSTĘPNIANIE WNIOSKÓW I TECZEK INNYM UŻYTKOWNIKOM	46
3.7. STATUSY WNIOSKU O DOFINANSOWANIE	50

4.	ZARZĄDZANIE WNIOSKAMI, EDYCJA, USUWANIE WNIOSKÓW	56
4.1	BLOK „WNIOSKI O DOFINANSOWANIE W WERSJI ROBOCZEJ”	56
4.2	BLOK „WYSŁANE WNIOSKI O DOFINANSOWANIE - NIEPODPISANE”	58
4.3	BLOK „ZŁOŻONE WNIOSKI O DOFINANSOWANIE”	59
4.4	ZAKŁADKA „LISTA WNIOSKÓW USUNIĘTYCH”	60
4.5	PRZEGLĄDANIE I FILTROWANIE INFORMACJI DOTYCZĄCYCH WNIOSKÓW	61
5.	ZAŁĄCZNIKI	64

Słownik pojęć

Captcha – rodzaj zabezpieczenia na stronach www, celem którego jest dopuszczenie do przesłania danych wypełnionych tylko przez człowieka.

Certyfikat kwalifikowany – to certyfikat, który został wystawiony jego właścicielowi po zastosowaniu odpowiednich procedur zweryfikowania danej tożsamości. Umożliwia weryfikację osoby składającej podpis elektroniczny.

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

EFS+ - Europejski Fundusz Społeczny Plus.

FST – Fundusz Sprawiedliwej Transformacji.

FEW – Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Formularz – wyświetlany na ekranie zbiór pól, które można wypełniać w podobny sposób jak dokumenty papierowe.

IZ - Instytucja Zarządzająca Programem Regionalnym Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

IOK – Instytucja Ogłaszająca Konkurs.

Login – rozumie się przez to indywidualną i niepowtarzalną nazwę użytkownika w Systemie, jaka została przez niego wybrana na etapie rejestracji.

LSI2021+ – Lokalny System Informatyczny do obsługi Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 nazywany zamiennie jako „System”.

PDF – format pliku, w którym generowany jest wniosek o dofinansowanie w Systemie.

Podmiot zgłaszający /beneficjent /wnioskodawca – użytkownik Systemu m.in. wypełniający wnioski online.

Podpis kwalifikowany – podpis elektroniczny, który posiada moc prawną podpisu własnoręcznego. Poświadczony jest za pomocą certyfikatu kwalifikowanego, który umożliwia weryfikację osoby składającej podpis elektroniczny.

Profil zaufany – metoda potwierdzania tożsamości w elektronicznych systemach administracji.

Teczka projektu – folder / kontener w którym przechowywane są wnioski o dofinansowanie w kolejnych wersjach, wiadomości od Instytucji Zarządzającej oraz dane dotyczące Promocji projektu

Tryb wysokiego kontrastu – jest funkcją, która zwiększa kontrast kolorów części tekstu i obrazów na ekranie komputera, ułatwiając ich dostrzeżenie i identyfikację.

Użytkownik – podmiot mający dostęp do LSI2021+, którego dane zostały zarejestrowane w Systemie.

Walidacja – sprawdzenie poprawności uzupełnionych danych na formularzu pod względem prawidłowości wypełnienia wymaganych pól.

Wniosek o dofinansowanie w wersji elektronicznej – wniosek o dofinansowanie wygenerowany i dostępny w Systemie dla użytkowników mających dostęp do Systemu.

Wstęp

Lokalny System Informatyczny do obsługi Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 został stworzony w celu podniesienia efektywności wykorzystania funduszy europejskich poprzez usprawnienie procedur wdrażania, monitorowania i zarządzania FEW. LSI2021+ ma na celu wspomaganie wnioskodawców w procesie wnioskowania o dofinansowanie.

Niniejszy podręcznik ma na celu pomoc wnioskodawcom w zakresie obsługi Systemu, w tym składania wniosków o dofinansowanie w wersji elektronicznej. Szczegółowe informacje dotyczące naborów będą dostępne w regulaminie konkursu na stronie <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/>.

1. Moduł rejestracji podmiotu zgłaszającego

1.1. Rejestracja konta w Systemie

Celem głównym modułu jest zarejestrowanie podmiotu zgłaszającego w LSI2021+.

Podmiot zgłaszający, aby móc zarejestrować się w Systemie musi posiadać komputer, dostęp do Internetu, adres e-mail oraz zainstalowaną jedną z rekomendowanych przeglądarek zaktualizowanych do najnowszej wersji: Microsoft Edge (chromium), Mozilla Firefox, Google Chrome (zalecane jest używanie najnowszej wersji przeglądarki). W celu dokonania rejestracji w Systemie należy otworzyć stronę internetową <https://lsi2021.wielkopolskie.pl>, następnie wybrać zakładkę „Rejestracja”. Przed przystąpieniem do wypełniania formularza rejestracyjnego należy zapoznać się z klauzulą informacyjną w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz zaakceptować regulamin LSI2021+ (Rysunek 1).

Rysunek 1 Rejestracja w LSI2021+

Następnie podmiot zgłaszający może przystąpić do wypełnienia formularza rejestracyjnego podając adres e-mail, hasło (minimum 10 znaków, w tym przynajmniej 1 wielka litera, 1 mała litera, 1 cyfra i 1 znak specjalny), imię i nazwisko oraz numer telefonu.¹ Konieczne jest „przepisanie” wyświetlonego ciągu znaków (zabezpieczenie typu Captcha). Podanie danych osobowych jest dobrowolne, ale jednocześnie niezbędne do rejestracji konta w LSI2021+ oraz do realizacji projektu w ramach FEW (Rysunek 2).

Rysunek 2 Formularz rejestracyjny LSI2021+

Po wypełnieniu wszystkich obowiązkowych pól należy użyć przycisku „Zarejestruj”. Jeżeli pozostały pola niewypełnione lub wypełnione niepoprawnie² – System wyświetli odpowiedni komunikat ze wskazaniem pól /pola do poprawy – w takim przypadku należy poprawić /uzupełnić wskazane pola /pole i ponownie wcisnąć przycisk „Zarejestruj”.

Na konto e-mail podane przy rejestracji zostanie wysłana wiadomość z linkiem aktywującym konto oraz loginem. Należy użyć linku zawartego w wiadomości – podmiot zgłaszający zostanie przeniesiony na stronę internetową LSI2021+, gdzie wyświetlona zostanie informacja o aktywacji konta.

Od tej pory podmiot zgłaszający za pomocą utworzonego loginu i hasła może zalogować się do Systemu wybierając zakładkę „Logowanie”.

¹ Można skorzystać z podpowiedzi do pól (przycisk "?"), które wskażą, jaki jest poprawny format wypełniania pól.

² System automatycznie blokuje rejestrację w przypadku braku bądź błędnego formatu wypełnienia pól (np. za krótkiego numeru telefonu, kodu, nieodpowiedniego formatu e-mail itp.)

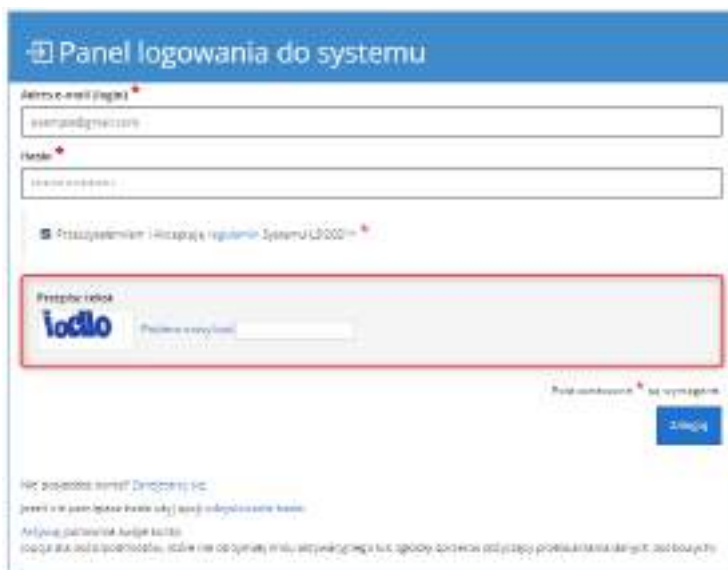
1.2. Logowanie w LSI2021+

Aby zalogować się do systemu należy wpisać login (adres e-mail) oraz hasło, a następnie kliknąć przycisk „Zaloguj”, który jest dostępny w zakładce „Logowanie” (Rysunek 3).

Rysunek 3 Panel logowania do Systemu

Każdorazowo przy logowaniu należy potwierdzić i zaakceptować regulamin Systemu. System po 3 błędnych próbach logowania wymaga przy każdej następnej próbie, „przepisania” wyświetlonego ciągu znaków – jest to zabezpieczenie typu Captcha (Rysunek 4).

Rysunek 4 Zabezpieczenie typu Captcha

Po zalogowaniu, domyślnym widokiem jest „Lista wniosków” (Rysunek 5).

Rysunek 5 "Lista wniosków" - domyślny widok po zalogowaniu

1.3. Ponowna aktywacja konta oraz aktywacja konta po wniesieniu sprzeciwu przetwarzania danych osobowych

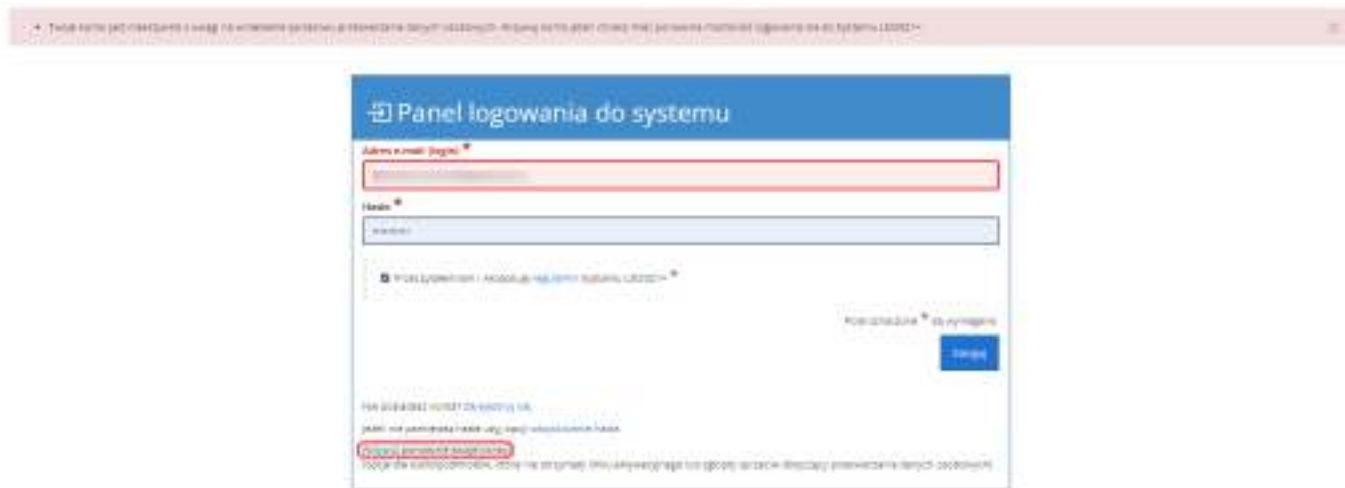
Każdy z zarejestrowanych podmiotów ma prawo wglądu do swoich danych osobowych, ich poprawy, aktualizacji oraz do wniesienia sprzeciwu dalszego ich przetwarzania do Administratora Danych Osobowych. Wniesienie sprzeciwu jest możliwe po wybraniu z listy rozwijanej z zakładki „Konto” pozycji „Zezwolenia” (Rysunek 6).

Rysunek 6 Zakładka "Zezwolenia" umożliwiającą wniesienie sprzeciwu przetwarzania danych osobowych

Konto podmiotu zgłaszającego, który skorzysta z opcji wniesienia sprzeciwu przetwarzania danych osobowych zostaje dezaktywowane – tzn. niemożliwe jest dalsze logowanie do Systemu. Aby ponownie aktywować konto należy użyć opcji „Aktywuj ponownie swoje konto”, dostępnej w Panelu logowania

do systemu (Rysunek 7). Przywrócenie aktywności konta jest równoznaczne z akceptacją regulaminu, w tym wyrażeniem zgody na przetwarzanie danych osobowych.

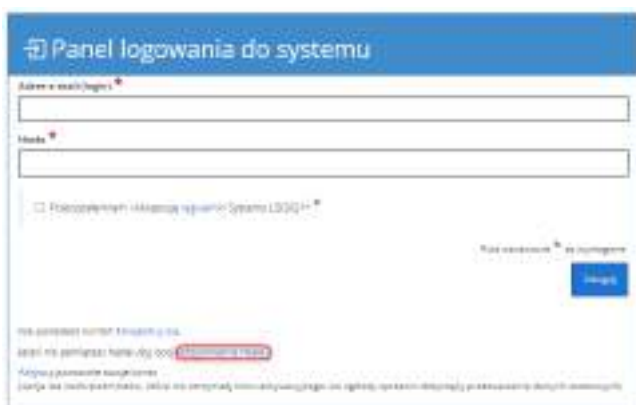

Rysunek 7 Widok strony logowania po wniesieniu sprzeciwu przetwarzania danych osobowych

W przypadku, gdy po zarejestrowaniu konta podmiot zgłaszający nie otrzyma linku aktywującego konto, ma możliwość ponownego wysłania linka aktywującego, podając adres e-mail i wybierając opcję „**Aktywuj ponownie swoje konto**” w **Panelu logowania do systemu**. W przypadku, gdy konto zostało wcześniej aktywowane, podmiot zgłaszający przy próbie wysłania ponownie linku aktywacyjnego otrzyma stosowny komunikat o treści: „**To konto jest aktywne**”.

1.4. Odzyskiwanie hasła

W przypadku, kiedy podmiot zgłaszający zapomni danych logowania może skorzystać z funkcji tzw. „odzyskiwania hasła” dostępnego w **Panelu logowania do systemu** (Rysunek 8).

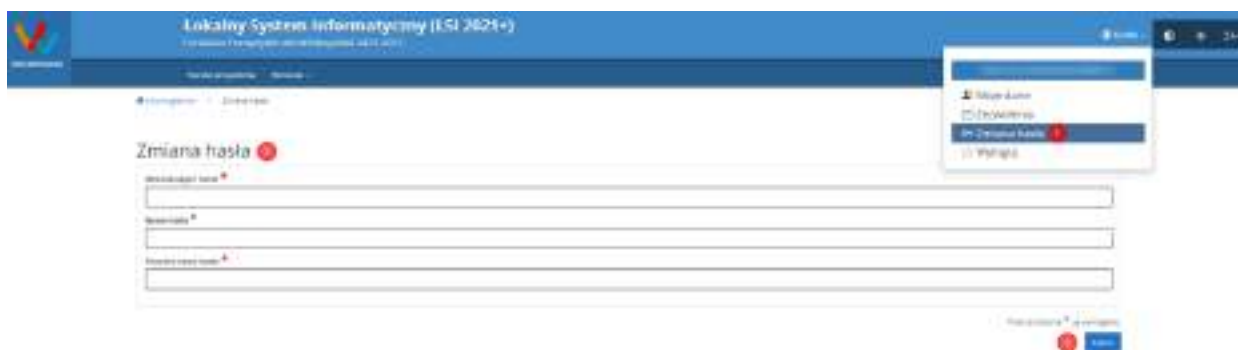
Rysunek 8 Odzyskanie hasła w Panelu logowania do Systemu

Po użyciu funkcji „**odzyskiwanie hasła**” należy podać adres e-mail użyty przy rejestracji. Na ten adres zostaje wysłana automatycznie generowana wiadomość z informacją o loginie, hasle tymczasowym i linkiem umożliwiającym ustawienie nowego hasła. Podmiot zgłaszający po kliknięciu w link przeniesiony zostanie na stronę gdzie może ustawić nowe hasło. W przypadku, gdy podanego adresu e-mail nie ma w bazie danych System wyświetli komunikat: „**Upewnij się, czy podany przez Ciebie adres e-mail jest poprawny i przypisane do niego konto jest aktywne**”.

1.5. Zmiana danych logowania, zmiana hasła

W menu „**Konto**” dostępnej po zalogowaniu się do Systemu w widoku „**Moje dane**”, podmiot zgłaszający ma możliwość zmiany swoich danych (imię i nazwisko oraz numer telefonu). Nie można zmienić adresu e-mail (loginu) podanego podczas rejestracji w Systemie.

Zmiana hasła jest możliwa po wybraniu z listy rozwijanej w menu „**Konto**” pozycji ¹ „**Zmiana hasła**”. Należy wówczas podać obowiązujące ² obecnie hasło, a następnie wprowadzić nowe hasło i ³ zapisać zmiany. Nowe hasło zacznie obowiązywać od momentu następnego zalogowania do Systemu (Rysunek 9).

Rysunek 9 Formularz umożliwiający zmianę obowiązującego hasła

2. Panel Podmiotu Zgłaszającego po zalogowaniu w LSI2021+/ nawigacja w Systemie

Nawigacja w Systemie odbywa się za pomocą górnego paska nawigacyjnego znajdującego się w górnej części widoku strony po zalogowaniu (menu górne), gdzie użytkownik ma dostęp do wszystkich list rozwijanych i opcji.

Użytkownik Systemu w górnym lewym rogu ma możliwość korzystania z zakładek: „**Teczki projektów**”; „**Wnioski**”, a w prawym górnym rogu ma możliwość korzystania z zakładek: „**Kontakt**”, „**Pomoc**” oraz „**Konto**”. W podpunktach 2.1., 2.2., 2.3. szczegółowo zostały opisane poszczególne zakładki LSI2021+.

Użytkownik Systemu ma możliwość użycia trybów zwiększających czytelność wyświetlanych stron. Funkcje te są szczególnie przydatne dla osób niedowidzących. Do tego celu służą dwie ikony znajdujące się po zalogowaniu na panelu użytkownika w prawym górnym rogu:

włączanie trybu wysokiego kontrastu zwiększającego czytelność dla osób niedowidzących; zwiększa kontrast kolorów, części tekstu i obrazów na ekranie komputera, ułatwiając ich dostrzeżenie oraz identyfikację.

tryb zwiększający rozmiar czcionki – użytkownik Systemu może dostosować rozmiar czcionki tekstu wyświetlanego w Systemie do swoich potrzeb.

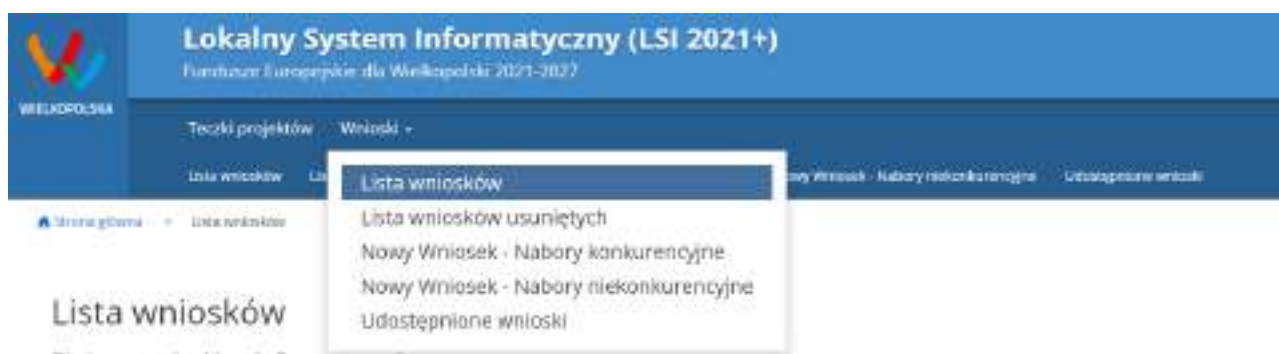
W prawym dolnym rogu strony znajduje się ikona ułatwiająca powrót na początek strony:

przewija na początek strony

2.1. Widok „Lista wniosków”

W widoku „Lista wniosków” użytkownik ma możliwość wypełniania wniosku o dofinansowanie, przeglądania oraz edycji wszystkich zapisanych przez siebie wersji roboczych, przeglądania wysłanych wersji końcowych wniosków oczekujących na podpis oraz złożonych wniosków o dofinansowanie (podpisanych profilem zaufanym lub podpisem kwalifikowanym). Proces obsługi podpisu elektronicznego realizowany jest poprzez portal profilu zaufanego (<https://pz.gov.pl>), co wiąże się z koniecznością posiadania konta na wskazanym portalu.

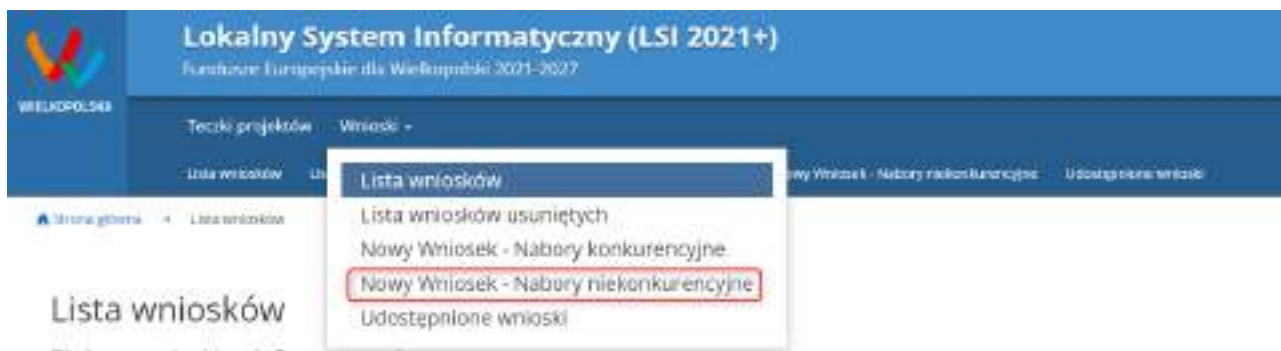

Rysunek 10 Widok rozwiniętego menu "Wnioski"

W menu „**Wnioski**” z rozwijanej listy dostępne są do wyboru pozycje takie jak:

- *Lista wniosków* – gdzie widoczne są wszystkie wysłane przez podmiot zgłaszający wnioski o dofinansowanie – niepodpisane, złożone wnioski o dofinansowanie (po podpisaniu elektronicznym) oraz wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej;
- *Lista wniosków usuniętych* – widoczne są wszystkie usunięte przez podmiot zgłaszający wnioski o dofinansowanie. Można usunąć tylko wnioski o statusie „wersja robocza”;
- *Nowy Wniosek - Nabory konkurencyjne* – w widoku tym, widoczne są wszystkie ogłoszone nabory, dla których możliwe jest składanie wniosków o dofinansowanie. Przy każdym naborze widoczne są również informacje o numerze naboru, kodzie i nazwie działania, dacie ogłoszenia naboru, rozpoczęcia i zakończenia naboru w Systemie;
- *Udostępnione wnioski* – w tym miejscu widoczne są wnioski, które zostały udostępnione użytkownikowi Systemu oraz wnioski udostępnione przez użytkownika Systemu innemu użytkownikowi. Szerzej funkcjonalność opisana w podpunkcie Udostępnianie wniosków i teczek innym użytkownikom

Nabór wniosków może być prowadzony również w trybie niekonkurencyjnym. Wówczas podmiot zgłaszający, któremu wcześniej administrator udostępni możliwość składania wniosków w trybie niekonkurencyjnym, będzie miał do wyboru dodatkową zakładkę: „**Nowy Wniosek - Nabory niekonkurencyjne**” (Rysunek 11), gdzie będzie mógł wypełnić, wysłać i podpisać wniosek o dofinansowanie w wersji elektronicznej.

Rysunek 11 Zakładka "Nowy Wniosek - Nabory niekonkurencyjne" widoczne dla podmiotów biorących udział w trybie niekonkurencyjnym składania wniosków o dofinansowanie

Kto może wnioskować o dostęp umożliwiający składanie wniosków w trybie niekonkurencyjnym?

Podmioty wskazane w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (Uszczegółowieniu FEW) mogą wnioskować o dostęp umożliwiający składanie wniosków w trybie niekonkurencyjnym.

Jak uzyskać dostęp do menu „Nowy Wniosek-Nabory niekonkurencyjne”?

1. Podmiot uprawniony, który chce uzyskać dostęp do tworzenia wniosków w trybie niekonkurencyjnym powinien najpierw założyć konto w LSI2021+. W tym celu należy wypełnić formularz rejestracyjny (patrz podpunkt 1.1)
2. Po założeniu konta w Systemie, podmiot uprawniony wypełnia „Wniosek o nadanie dostępu do naborów prowadzonych w trybie niekonkurencyjnym”, który jest załącznikiem nr 1 do niniejszego podręcznika i podpisany elektronicznie/podpisany ręcznie skan wniosku przesyła do administratora Systemu poprzez formularz kontaktowy LSI2021+ dostępny na stronie <https://lsi2021.wielkopolskie.pl/> (patrz podpunkt 2.4), bądź listownie na adres Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Wzór wniosku znajduje się na stronie <https://www.wrpo.wielkopolskie.pl/> w części poświęconej LSI2021+ (Załącznik nr 1 do Podręcznika użytkownika LSI2021+ wersja 1.0.) a także w widoku „Pomoc” (patrz podpunkt 2.5)

3. Administrator po nadaniu dostępu do trybu niekonkurencyjnego przesyła stosowną informację na podany we wniosku adres e-mail.

Opis akcji możliwych do wykonania w widoku „Teczki projektów” w bloku „Lista teczek”

- 1 **Szczegóły** – szczegóły dotyczące danej teczki projektu, zawierają takie informacje jak: nr teczki, nazwa wnioskodawcy, tytuł projektu, liczba wniosków w teczce, data utworzenia teczki, kwota dofinansowania, całkowity koszt projektu;
- 2 **Wnioski w teczce** – umożliwia bezpośrednie przejście do listy wniosków w teczce;
- 3 **Wydruk aktualnego wniosku** – wydruk aktualnej wersji wniosku o dofinansowanie w teczce;
- 4 **Udostępnij teczkę** – umożliwia udostępnienie zakładki „Wnioski o dofinansowanie” lub zakładki „Wiadomości od IZ” lub całej teczki innemu użytkownikowi w trybie tylko do odczytu albo w trybie do odczytu, edycji i zapisu;
- 5 **Wiadomości od IZ** – umożliwia bezpośrednie przejście do zakładki wiadomości od IZ.

Po wejściu w daną teczkę przez użycie przycisku „Wnioski w teczce” wyświetlony zostanie widok trzech zakładek „Wnioski w teczce”, „Wiadomości od IZ” oraz „Promocja projektu”.

2.2.1. Zakładka „Wnioski w teczce”

Rysunek 13 Widok po wejściu w teczkę projektu

Blok „Wnioski w teczce” zawiera wszystkie wersje wniosków o dofinansowanie. W tabeli wyszczególnione są dane dotyczące wszystkich wersji wniosków o dofinansowanie takie jak (Rysunek 13):

- *Wersja wniosku* – wersja wniosku o dofinansowanie;
- *Numer wniosku* – unikalny numer wniosku o dofinansowanie;
- *Nabór* – unikalny numer naboru;
- *Data wysłania wniosku* – data elektronicznego wysłania wniosku o dofinansowanie;
- *Data pierwszego podpisu* – data pierwszego podpisu elektronicznego wniosku o dofinansowanie;
- *Data przestania do korekty* – data przestania wniosku o dofinansowanie do korekty;
- *Status wniosku* – status wniosku o dofinansowanie;
- *Operacje* - akcje możliwe do wykonania przez podmiot zgłaszający dotyczące wniosku (szczegółowo opisane poniżej)

Opis akcji możliwych do wykonania w widoku „Lista teczek” w bloku „Wnioski w teczce”

- 1 *Podgląd* – podgląd wniosku tylko do odczytu;
- 2 *Wydruk wniosku* – generowanie wniosku w formacie PDF;
- 3 *Szczegóły* – szczegóły dotyczące wniosku o dofinansowanie;
- 4 *Podpisz cyfrowo* – możliwość podpisania elektronicznie wniosku o dofinansowanie za pomocą podpisu zaufanego lub podpisu kwalifikowanego (opcja dostępna po zakończeniu edycji/modyfikacji wniosku o dofinansowanie i jego wysłaniu); *Proces obsługi podpisu elektronicznego realizowany jest poprzez portal profilu zaufanego (<https://pz.gov.pl>), co wiąże się z koniecznością posiadania konta na wskazanym portalu*
- 5 *Generuj potwierdzenie* – potwierdzenie generowane w formacie PDF dotyczące złożenia wniosku o dofinansowanie;
- 6 *Weryfikuj podpis* – informacja dotycząca wszystkich złożonych podpisów w ramach danej wersji wniosku o dofinansowanie (opcja dostępna po złożeniu podpisów).

W zakładce „**Wiadomości od IZ – przychodzące**” wyszczególnione są dane dotyczące korespondencji tj.:

- *Lp.* – Liczba porządkowa;
- *Temat wiadomości* – temat wiadomości przychodzącej od Instytucji Zarządzającej ;
- *Informacja o załączniku/załącznikach* – informacja dotycząca załączonych plików do wiadomości;
- *Data otrzymania* – data otrzymania wiadomości od Instytucji Zarządzającej;
- *Kto utworzył* – użytkownik, który utworzył wiadomość;

Opis akcji możliwych do wykonania w widoku „Wiadomości od IZ” w zakładce „Przychodzące”

- 1 *Odpowiedz* – możliwość bezpośredniej odpowiedzi na wiadomość (opcja aktywna w ograniczonym stopniu uzależniona od konkretnego naboru i od etapu na jakim znajduje się wniosek o dofinansowanie)
- 2 *Drukuj* – możliwość pobrania pliku w formacie PDF do wydruku
- 3 *Odśwież* – opcja umożliwiająca odświeżenie zakładki z wiadomościami

W bloku „**Wiadomości od IZ – wysłane**” wyszczególnione są dane dotyczące korespondencji tj.:

- *Lp.* – Liczba porządkowa;
- *Temat wiadomości* – temat wysłanej wiadomości;
- *Treść wiadomości* – treść wysłanej wiadomości;
- *Informacja o załączniku/załącznikach* – informacja o załączonych plikach podczas wysyłki wiadomości;
- *Data wysłania* – data wysłania wiadomości;
- *Kto utworzył* – użytkownik, który utworzył wiadomość;

- *Operacje* - akcje możliwe do wykonania przez podmiot zgłaszający dotyczące wysłanej wiadomości (szczegółowo opisane poniżej).

Opis akcji możliwych do wykonania w zakładce „Wiadomości od IZ” w sekcji „Wysłane”

- 1 *Cofnij* – możliwość cofnięcia wysłanej wiadomości przez podmiot zgłaszający (tylko w przypadku kiedy nie została jeszcze odczytana przez pracownika Instytucji Zarządzającej);
- 2 *Nowa wiadomość* – tworzenie nowej wiadomości (opcja aktywna w ograniczonym stopniu);
- 3 *Odśwież* - opcja umożliwiająca odświeżenie zakładki z wiadomościami.

Po użyciu przycisku „Nowa wiadomość” (przycisk aktywny w ograniczonym stopniu w zależności od naboru i etapu na jakim znajduje się wniosek o dofinansowanie) otwiera się okno do tworzenia nowej wiadomości przez podmiot zgłaszający (Rysunek 16). Wyświetlone zostaną pola do uzupełnienia tj. „Temat wiadomości” oraz „Treść wiadomości”. Po wciśnięciu przycisku „Dodaj załącznik” można załączyć plik do korespondencji. Przycisk służy do opuszczenia widoku bez zapisu. Użycie przycisku spowoduje zapisanie wiadomości w zakładce „Kopie robocze”, natomiast po kliknięciu przycisku wiadomość zostanie wysłana do pracownika IZ.

Rysunek 16 Widok tworzenia nowej wiadomości przez podmiot zgłaszający

W zakładce „**Wiadomości od IZ – Kopie robocze**” wyszczególnione są dane dotyczące korespondencji tj.:

- *Lp.* – Liczba porządkowa;
- *Temat wiadomości* – temat wysłanej wiadomości;
- *Treść wiadomości* – treść wysłanej wiadomości;
- *Informacja o załączniku/załącznikach* – informacja o załącznikach dodanych do wiadomości;
- *Data utworzenia* – data utworzenia wiadomości w wersji roboczej;
- *Kto utworzył* – użytkownik, który utworzył wiadomość;
- *Operacje* - akcje możliwe do wykonania przez podmiot zgłaszający dotyczące wiadomości w wersji roboczej (szczegółowo opisane poniżej).

Opis akcji możliwych do wykonania w zakładce „Wiadomości od IZ” w sekcji „Kopie robocze”

- 1 *Edytuj* – edycja utworzonej wiadomości w wersji roboczej;
- 2 *Usuń* – usunięcie wiadomości w wersji roboczej;
- 3 *Odśwież* - opcja umożliwiająca odświeżenie widoku z wiadomościami.

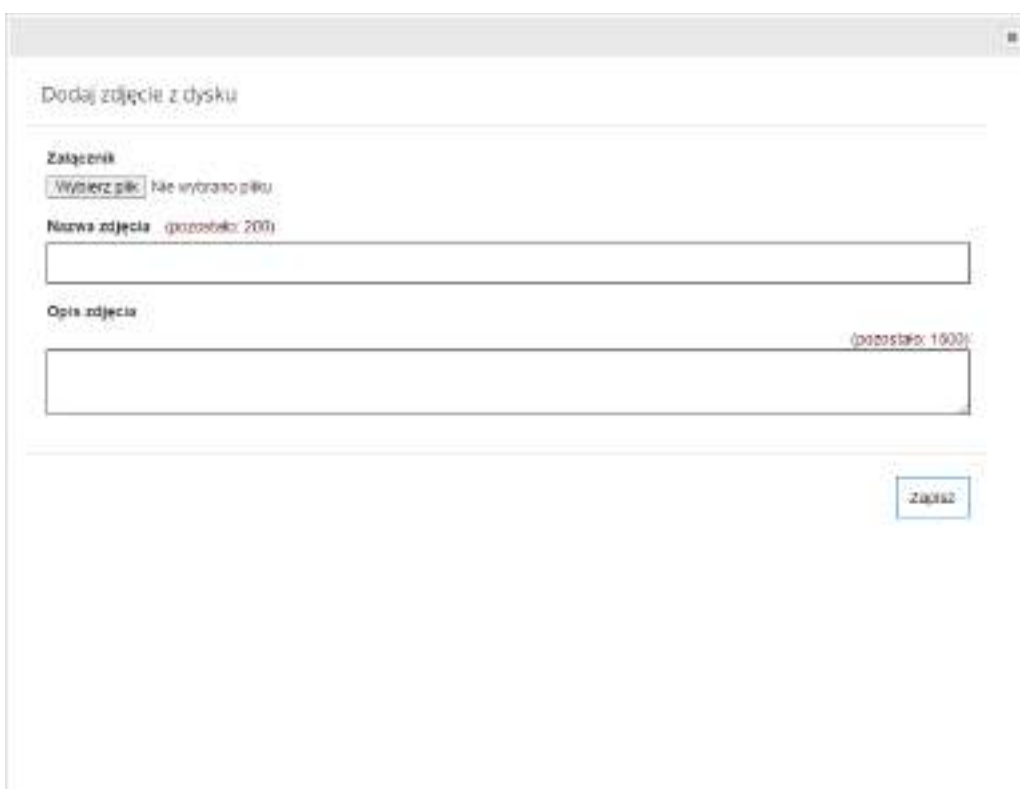
2.2.3. Zakładka „Promocja projektu”

Po zakończeniu istotnego etapu realizacji podmiot zgłaszający zobowiązany jest do pokazania efektów realizowanego projektu, dodania zdjęć, podania osób do kontaktu oraz wypełnienia pól takich jak „Planowane działania informacyjne” oraz „Adres strony internetowej projektu” (Rysunek 17).

Rysunek 17 Widok zakładki "Promocja projektu" w teczce projektu

Po kliknięciu przycisku **Dodaj zdjęcie z dysku** wyświetlone zostanie okno umożliwiające dodanie zdjęć z dysku wraz z krótkim tytułem i opisem (Rysunek 18).

Rysunek 18 Widok okna umożliwiającego dodanie zdjęć z dysku

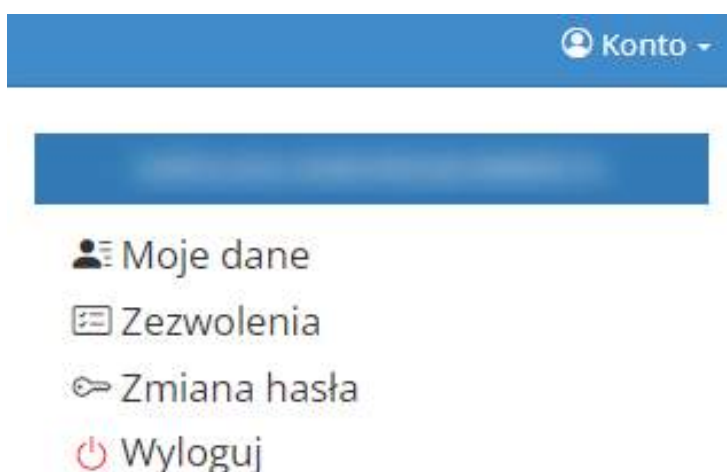
Po użyciu przycisku **Osoby do kontaktu** a następnie przycisku **Dodaj nową osobę** wyświetli się okno z polami do uzupełnienia: Imię i Nazwisko, Email oraz Telefon (Rysunek 19). Po uzupełnieniu pól należy wcisnąć przycisk **Zapisz**.

Rysunek 19 Widok dodawania osób do kontaktu w zakładce "Promocja projektu"

Po uzupełnieniu pól planowane działania informacyjne oraz adres strony internetowej należy wcisnąć przycisk .

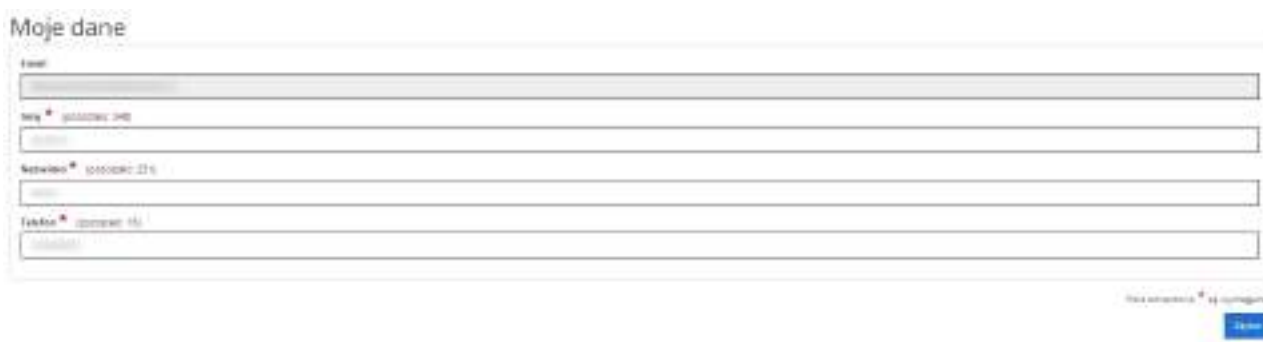
2.3. Menu Konto

Rysunek 20 Widok po rozwinięciu z menu "Konto"

W menu „**Konto**” z rozwijanej listy dostępne są do wyboru następujące pozycje:

- *Moje dane* – wyświetlane są dane dotyczące podmiotu zgłaszającego, które zostały podane podczas rejestracji konta w Systemie (patrz podpunkt 1.1). Użytkownik ma możliwość zmiany imienia i nazwiska oraz telefonu, ale nie ma możliwości zmiany adresu e-mail podanego podczas wypełniania formularza rejestracyjnego;
- *Zezwolenia* – w widoku tym można wnieść sprzeciw przetwarzania danych osobowych, którego wyrażenie uniemożliwi logowanie do LSI2021+. Po potwierdzeniu wniesienia sprzeciwu nastąpi wylogowanie z Systemu, a późniejsze zalogowanie nie będzie możliwe, aż do momentu ponownej aktywacji konta (patrz podpunkt 1.3);
- *Zmiana hasła* – umożliwia zmianę obecnie obowiązującego hasła, za pomocą którego użytkownik loguje się do LSI2021+ (patrz podpunkt 1.5);
- *Wyloguj* – umożliwia wylogowanie z Systemu.

Rysunek 21 *Moje dane*

2.4. Widok Kontakt

Widok „**Kontakt**” służy do zgłaszania błędów /awarii technicznych związanych z funkcjonowaniem LSI2021+ (Rysunek 22). W razie zauważenia błędów w działaniu Systemu, użytkownik powinien niezwłocznie zgłosić nieprawidłowość poprzez formularz kontaktowy dostępny w widoku „**Kontakt**”.

Poniżej formularz służy do zgłaszania błędów dotyczących działania Lokalnego Systemu Informatycznego do realizacji programu FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WIELKOPOLSKI 2021-2027.

Formularz kontaktowy

Imię i nazwisko * (pozostało: 250)	Numer naboru
<input type="text"/>	<input type="text"/>
Podań Twój Adres email *	Numer kancelaryjny wniosku
<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nr telefonu (pozostało: 25)	Podań Twój Login *
<input type="text"/>	<input type="text"/>
Załącznik #1 <input type="button" value="Wybierz plik"/> Nie wybrano pliku	Tytuł *
Załącznik #2 <input type="button" value="Wybierz plik"/> Nie wybrano pliku	<input type="text"/>
Załącznik #3 <input type="button" value="Wybierz plik"/> Nie wybrano pliku	Treść wiadomości *
Załącznik #4 <input type="button" value="Wybierz plik"/> Nie wybrano pliku	<input type="text"/>
Załącznik #5 <input type="button" value="Wybierz plik"/> Nie wybrano pliku	

Oświadczam, że zapoznałem się z [kilkoma informacjami](#) w zakresie przetwarzania danych osobowych.

Pola oznaczone * są wymagane

Rysunek 22 Formularz kontaktowy

W celu wysłania zgłoszenia należy w formularzu kontaktowym podać informacje wymagane: imię i nazwisko, adres e-mail, login do Systemu, tytuł oraz treść wiadomości zawierającą datę i godzinę wystąpienia błędu, rodzaj i wersję przeglądarki internetowej, na której pojawił się błąd oraz szczegółowy opis błędu. Wymagane jest także załączenie zrzutu ekranu obrazującego opisywany problem / błąd w Systemie. Polami nieobowiązkowymi do uzupełnienia w formularzu kontaktowym są: numer naboru, numer kancelaryjny wniosku oraz nr telefonu. Brak któregokolwiek z podanych informacji wymaganych, może skutkować trudnościami z rozpatrzeniem wysłanego przez użytkownika zgłoszenia.

2.5. Widok Pomoc

W widoku „Pomoc” dostępne są zawsze aktualne dokumenty do pobrania : niniejszy Podręcznik użytkownika LSI2021+, Załącznik 1 Wniosek o nadanie dostępu do naborów prowadzonych w trybie niekonkurencyjnym oraz Regulamin LSI2021+ z którym każdy użytkownik ma obowiązek zapoznania się przed każdym zalogowaniem do Systemu (Rysunek 23).

Rysunek 23 Pliki do pobrania w widoku "Pomoc"

3. Moduł składania wniosków

Za pomocą modułu składania wniosków, podmiot zgłaszający ma możliwość wypełniania, wysyłania, korygowania oraz podpisywania wniosków o dofinansowanie profilem zaufanym lub podpisem kwalifikowanym.

Porady ogólne dotyczące wypełniania wniosku o dofinansowanie

- ✓ przygotuj wniosek o dofinansowanie zgodnie z pomocą kontekstową, dostępną przy wybranych polach formularza wniosku
- ✓ przyciskiem "Sprawdź" dokonaj walidacji sprawdzając poprawność wypełnienia wniosku o dofinansowanie
- ✓ wyślij elektronicznie wniosek o dofinansowanie
- ✓ Koniecznie **PODPISZ** wniosek o dofinansowanie za pomocą profilu zaufanego lub podpisu kwalifikowanego

Szczegółowe informacje dotyczące naborów będą dostępne w regulaminie naboru na stronie <https://www.wrpo.wielkopolskie.pl/>.

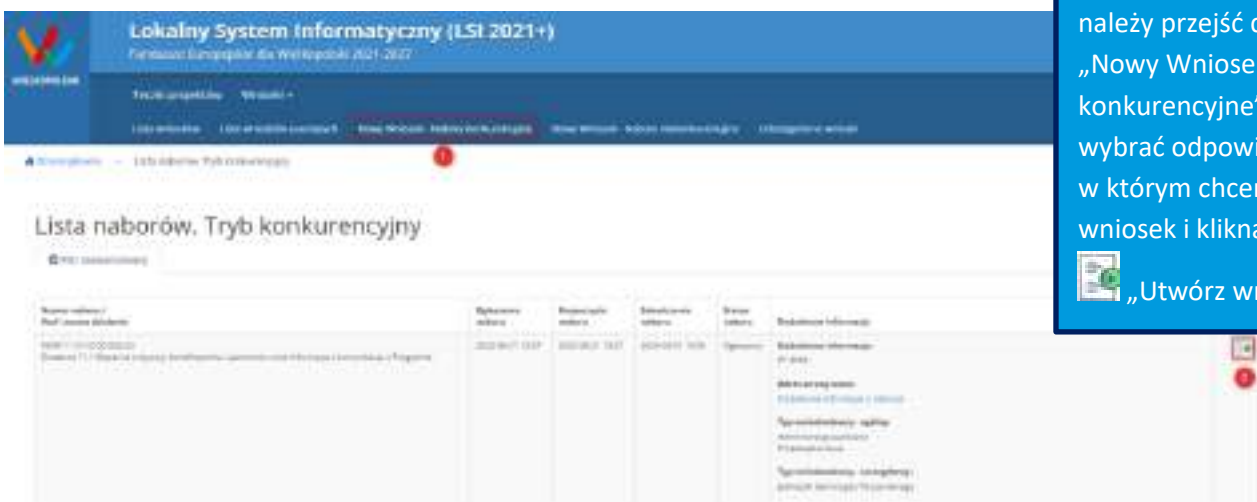
3.1 Utworzenie nowego wniosku o dofinansowanie

Podmiot zgłaszający po zalogowaniu się do LSI2021+ w widoku „**Nowy Wniosek – Nabory konkurencyjne**” ma możliwość zapoznania się m.in. z aktualnie ogłoszonymi naborami na które istnieje możliwość tworzenia, wypełniania oraz składania wniosków o dofinansowanie. Nabór wniosków może być prowadzony również w trybie niekonkurencyjnym. Wówczas podmiot zgłaszający, któremu został nadany dostęp do naborów prowadzonych w trybie niekonkurencyjnym, aby zapoznać się z prowadzonymi naborami powinien wybrać „**Nowy Wniosek – Nabory niekonkurencyjne**”, gdzie będzie mógł utworzyć, wypełnić i złożyć wniosek o dofinansowanie. Uzyskanie dostępu na naborów prowadzonych w trybie niekonkurencyjnym opisane zostało w punkcie 2.1 podręcznika.

W tabeli przedstawiającej dostępne obecnie nabory wyświetlane są dane dotyczące konkretnego naboru takie jak:

- *Numer naboru* – unikalny numer naboru;
- *Kod i nazwa działania* – kod i nazwa działania, którego dotyczy nabór;
- *Data ogłoszenia naboru* – od tej daty podmiot zgłaszający ma możliwość tworzenia i wypełniania wniosków bez możliwości wysyłania;
- *Rozpoczęcie naboru w Systemie (data i godzina)* – określa datę i godzinę rozpoczęcia naboru co daje możliwość wysyłania oraz podpisywania wniosków o dofinansowanie w Systemie;
- *Zakończenie naboru w Systemie (data i godzina)* – określa datę i godzinę zakończenia naboru, co jest równoznaczne z zakończeniem możliwości wysyłania wniosków o dofinansowanie w Systemie;
- *Status naboru* – oznacza aktualny status naboru; nabory mogą posiadać status: ogłoszony (na który istnieje możliwość tworzenia, wypełniania oraz składania wniosków), zakończony (nabór wniosków został zakończony, brak możliwości tworzenia, wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie);
- *Dodatkowe informacje* – wyświetlane są dodatkowe informacje odnośnie danego naboru;
- *Operacje* – akcja umożliwiająca utworzenie wersji roboczej wniosku w danym naborze.

3.2 Wypełnianie wniosku o dofinansowanie

KROK 1 W celu rozpoczęcia wypełniania wniosku, po zalogowaniu do Systemu należy przejść do widoku „Nowy Wniosek – Nabory konkurencyjne”, następnie wybrać odpowiedni nabór, w którym chcemy złożyć wniosek i kliknąć w ikonkę „Utwórz wniosek”

Krok 2 - Identyfikacja Wnioskodawcy

3.1. Dane Wnioskodawcy

Nazwa Wnioskodawcy* (opcjonalnie: 250)	Adres domu* (opcjonalnie: 100)
Forma prawna*	nr lokalu* (opcjonalnie: 100)
Nazwa właściciela*	Nadzwyczajny*
Typ Wnioskodawcy*	PAZSA* (opcjonalnie: 100)
Nr telefonu* (opcjonalnie: 15)	NIP*
Adres skrytki ePUAP* (opcjonalnie: 100)	NIGOS* (opcjonalnie: 10)
E-mail*	Wielkość przedsiębiorstwa*
Adres skrytki e-mail	Numer dokumentu rejestrowego i numer* (opcjonalnie: 100)
Kraj*	Data uzyskania wpisu w Sądzie Rejestrowym*
Województwo*	Inny dokument identyfikacji formy prawnej Wnioskodawcy (opcjonalnie: 100)

KROK 2 W oknie zostanie wyświetlony wniosek gotowy do wypełnienia przez Wnioskodawcę. Wniosek zostanie automatycznie zapisany w wersji roboczej.

KROK 3 Po lewej stronie znajduje się boczne menu nawigacyjne umożliwiające przechodzenie pomiędzy stronami we wniosku o dofinansowanie.

3.4.3. Opis grupy docelowej* (opcjonalnie: 4000)

3.4.3.1. Przekazywana karta osób objętych wsparciem EPS w ramach projektu i ich status*

Numer wnioskodawcy	Status EPS		
	W	NI	SI
1.			
2.			

Na wniosku o dofinansowanie, po lewej stronie ekranu widoczny jest przycisk umożliwiający ukrycie bocznego paska menu w celu zwiększenia powierzchni obszaru roboczego wypełnianego wniosku.

Przywrócenie ukrytego menu następuje po ponownym wciśnięciu przycisku dostępnego na górze strony.

Do wielu pól dodano pola pomocy, które mają zawierać wskazówki dotyczące danego pola. Aby skorzystać z pomocy kontekstowej dla poszczególnych pól wniosku należy kliknąć w znak pytajnika. Pomoc kontekstowa zostanie wyświetlona w dodatkowym okienku (przykład - Rysunek 24).

7.2. Zgodność Projektu z przepisami obowiązującymi Wnioskodawcę

Należy wskazać wszystkie zamówienia niezależnie od ich wartości i trybu wyboru wykonawcy.
Poniższa tabela ma charakter planowy. W razie zmian zalecana jest jej aktualizacja.
Ocena prawidłowości wyboru wskazanego trybu dokonywana będzie na etapie szczegółowej weryfikacji zamówienia

Zamknij

Rysunek 24 Pomoc kontekstowa we wniosku w postaci komunikatów

We wniosku występuje kilka typów pól:

1. *Pola nieedytowalne, wstępnie uzupełnione* – pola tego typu pojawiają się z szarym tłem (są one nieedytowalne i mogą być automatycznie uzupełnione przez System).

1.1 Nazwa Programu Operacyjnego

Rodzaje konkursów dla Wielkopolski 2021-2027

2. *Pola zablokowane do edycji* – pola tego rodzaju pojawiają się z szarym tłem. Nie podlegają one edycji.

1.5 Zakres interwencji (dominujący)

3. *Pola obowiązkowe* (wymagalne) – wszystkie pola tego rodzaju muszą zostać wypełnione, aby wniosek przeszedł poprawnie proces walidacji. Pola tego typu oznaczone są czerwoną gwiazdką *. Jeżeli we

wniosku nie zostaną wypełnione wszystkie pola wymagalne, na ekranie zostanie wyświetlony odpowiedni komunikat walidacyjny z informacją, które pola należy uzupełnić bądź poprawić. Dodatkowo niektóre pola mają określony limit znaków. Limit znaków wyświetlany jest w nawiasie obok tytułu pola (jak w przykładzie poniżej). Gdy zostanie przekroczona dopuszczalna liczba znaków w danym polu, System podczas walidacji wniosku wyświetli komunikat walidacyjny informujący, w którym polu limit znaków został przekroczony.

3.1. Tytuł projektu * (pozostało: 227)

4. *Pola nieobowiązkowe* – powinny zostać wypełnione, jeżeli są istotne dla wniosku, ale nie są one polami obowiązkowymi do uzupełnienia (nie są oznaczone gwiazdką).

7.3. W ramach ilu kontraktów Projekt będzie realizowany?

Liczba kontraktów/zleceń

5. *Pole słownikowe z rozwijaną listą jednokrotnego wyboru* – pola tego typu mają po prawej stronie pola edycyjnego widoczną strzałkę ▼, po której kliknięciu pojawi się lista wartości, z której należy wybrać pozycję. W większości przypadków po wpisaniu min. 3 znaków System podpowiada pasujące wartości z listy.

1.5 Rodzaj działalności gospodarczej *

- 02 Rybactwo
- 03 Akwakultura
- 04 Inne sektory należące do rolnictwa
- 05 Produkcja artykułów spożywczych i napojów
- 06 Produkcja tekstyliów i wyrobów tekstylnych

Wprowadzanie danych adresowych w punkcie II wniosku o dofinansowanie odbywa się za pomocą wyboru odpowiedniej pozycji z rozwijanych list słownikowych. Zalecane jest, aby zawsze rozpoczynać wypełnianie pól adresowych od dokonania wyboru kraju, a w przypadku wybrania Polski kolejno województwa, powiatu, gminy, miejscowości i ulicy (jeśli dotyczy). Na podstawie wybranego kraju - Polska, po rozwinięciu listy słownikowej w polu „**Województwo**” zostaną wyświetlone wszystkie województwa. Następnie na podstawie wybranego województwa, System podpowie także najbardziej prawdopodobne wpisy do wyboru w polu „**Powiat**”. Wybierając gminę, lista słownikowa pola „**Gmina**” zostanie zawężona do listy gmin w wybranym powyżej powiecie. Analogicznie w polu „**Miejscowość**” będzie można wybrać daną

miejsowość z listy słownikowej, która zostanie przez System zawężona do listy miejscowości w wybranej wcześniej gminie.

The image shows a vertical stack of six dropdown menus. Each menu has a red star icon to its left. The first five menus are labeled 'Kraj', 'Województwo', 'Powiat', 'Gmina', and 'Miejscowość'. The sixth menu is labeled 'Ulica'. The first five menus have 'Poznań' selected. The 'Ulica' menu has 'ul. niepodległości' entered and is currently open, showing a list of suggestions.

Pole „Ulica” jest szczególnym typem pola słownikowego, gdzie System daje możliwość wyboru ulicy z rozwijanej listy słownikowej (po wpisaniu min. 3 znaków System wyświetla spis ulic w wybranej przez użytkownika miejscowości, które zawierają podany ciąg znaków).

The image shows the 'Ulica' dropdown menu with the text 'ul.' entered. A list of suggestions is displayed below the input field, including: 'ul. Aljo Karola Marcinkiewskiego (Poznań-Stare Miasto)', 'ul. Armił Poznań (Poznań-Stare Miasto)', 'ul. Bratostwa Broni (Poznań-Stare Miasto)', 'ul. Jana Płevika (Poznań-Jazycie)', and 'ul. ks. Włocysław Radekiewskiego (Poznań-Nowe Miasto)'. A scrollbar is visible on the right side of the list.

6. *Pole dodatkowe, nieedytowalne* – pole we wniosku dla aktualnie prowadzonego naboru jest zablokowane do edycji.

7.3. Zgodność Projektu z przepisami obowiązującymi Wnioskodawcę

nie dotyczy

7. *Pole typu „data”* - pola służące do wprowadzania dat. W celu wypełnienia pola, należy posłużyć się funkcją kalendarza, uruchamianą poprzez kliknięcie w pole edycyjne. Pod polem wyświetlone

zostanie okienko kalendarza. W okienku tym w momencie uruchomienia zawsze pokazywany jest aktualny miesiąc z wyróżnionym dniem dzisiejszym. Należy wybrać z kalendarza odpowiednią datę (wybierając odpowiedni dzień miesiąca i rok). Po wybraniu daty okienko kalendarza zostanie zamknięte, a w wypełnianym polu pojawi się wybrana data. Datę można wprowadzić również ręcznie w formacie rrrr-mm-dd.

W niektórych tabelach we wniosku istnieje możliwość dodawania i usuwania wierszy. Dla przykładu: gdy wniosek przewiduje więcej niż jedno miejsce przeznaczenia, należy dodać wiersze, używając przycisku **„Dodaj pozycję”**. Po uzupełnieniu wszystkich pól można zapisać wiersz używając przycisku **„Zapisz”** lub anulować wprowadzone dane przyciskiem **„Anuluj”**.

Wypełnienie	Przeznaczenie	Wartość	Operacje
Wielkopolskie	Postać	Poznan	

Istnieje również możliwość edycji lub usunięcia każdego z wypełnionych wcześniej wierszy w tabeli. Służą do tego przyciski **„Edytuj”** oraz **„Usuń”** znajdujące się w kolumnie **„Operacje”**.

3.9. Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi *

Planowana strategia	Wartość	Operacje
Strategia		

Niektóre tabele znajdujące się we wniosku mają widoczny pod tabelką przycisk **„Przelicz tabelę”**, który automatycznie wylicza część wierszy (w przykładzie poniżej wierszami wyliczanymi automatycznie są pola sumujące wydatki kwalifikowalne z poszczególnych źródeł finansowania w punkcie V).

5.1.3. Planowane/docelowe źródła finansowania wydatków kwalifikowalnych projektu

Koszty kwalifikowalne	Wydatki kwalifikowalne
Dotacja celowa	0
Wzrost UE	0
Dotacja budżetu państwa	0
Suma źródeł finansowania w tym	0,00
Dotacja	0
Koszty kwalifikowalne	0
Koszty kwalifikowalne w ramach dotacji celowej	0
Suma źródeł finansowania w tym	0,00
Dotacja Państwa	0
Dotacja Regionalnego Zarządu Gospodarki i Inwestycji	0
Dotacja	0
Suma	0,00
W tym UE	

[Wstaw tabelę](#)

Tabele w punkcie V mogą posiadać także przyciski umożliwiające dodawanie wierszy, jak na przykład: „Dodaj kategorię”, „Dodaj podkategorię” lub „Wstaw wiersz z kategorią kosztów”, „Wstaw wiersz w ramach kategorii kosztów”, „Dodaj kolejny”.

Koszty kwalifikowalne	K. ogółem	Dofinansowanie dla kategorii	Operacje
Suma	Suma	Suma	
1 000,00	1 010,00	1,00	Edytuj Usun
1 000,00	1 010,00		Dodaj podkategorię
0,00			
1 000,00	1 010,00	1,00	

[Dodaj kategorię](#)

[Przelicz tabelę](#)

5.1.1. Planowane wydatki w ramach projektu w PLN

Dzienna praca wliczona do kosztów projektu *

Kategoria kosztów	Opis kosztów/pozostających kosztów	Wykazy planowane kosztów wzrostu programu na rok 2021 (PLN)	Wykazy planowane kosztów wzrostu programu na rok 2022 (PLN)	Cena finansowa (PLN)	Średni miesiąc (PLN)	Składowa jednostkowa (PLN)	Liczba jednostek (PLN)	Koszt jednostki (PLN)	Liczba jednostek (PLN)	Liczba jednostek (PLN)	2021			Opis operacji	
											Liczba	Cena jednostkowa	Łącznie		
Koszty ogółem											0,00	0,00	0,00	0,00	
Koszty bezpośrednie											0,00	0,00	0,00	0,00	
Koszty pośrednie											0,00	0,00	0,00	0,00	Wykazy wzrostu i kosztów projektu
Koszty pozostałe											0,00	0,00	0,00	0,00	Wykazy wzrostu i kosztów projektu
RAZEM											0,00	0,00	0,00	0,00	
Wkład własny											0,00	0,00	0,00	0,00	
Dofinansowanie											0,00	0,00	0,00	0,00	

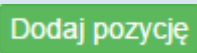

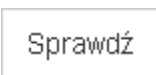
Podręcznik 5.1.1

Tabela 5.1.1 jest budowana dynamicznie w zależności od uzupełnienia danych w punkcie „3.5 Harmonogram realizacji projektu”. W tabeli finansowej „5.1.1 Planowane wydatki w ramach projektu w PLN” możliwe jest przenoszenie kosztów w górę lub w dół. Podczas wstawiania nowego wiersza z kosztem lub edycji istniejącego kosztu, w kolumnie „Operacje” dostępna jest lista rozwijalna umożliwiająca określenie pozycji danego kosztu.

2022			RAZEM	Wkład własny	Dofinansowanie	Operacje
Liczba	Cena jednostkowa	Łącznie				
		40,00	80,00	35,00	5,00	
		40,00	80,00	35,00	5,00	
		10,00	10,00	5,00	5,00	Wykazy wzrostu i kosztów projektu
		10,00	10,00	5,00	5,00	Wykazy wzrostu i kosztów projektu
1,00	10,00	10,00	10,00	5,00	5,00	☐ ☐
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	RAZEM	Wkład własny	Dofinansowanie	<input type="button" value="OK"/> <input type="button" value="ES"/> Pozycja:
		10,00	10,00	10,00	0,00	<input type="text" value="3"/> <input type="text" value="1"/> <input type="text" value="2"/>

W punkcie „IX Załączniki” możliwe jest dodawanie plików w następujących formatach: csv, doc, docx, gif, jpg, jpeg, odf, ods, odt, pdf, png, xls, xlsx, txt, zip. Maksymalny rozmiar dodawanego pliku w naborze to 30 MB.

3.2.1 Opis akcji możliwych do wykonania podczas wypełniania wniosku o dofinansowanie:

Przycisk	Akcja	Opis akcji
	Przejdź do poprzedniej strony	Nieaktywne w przypadku wypełniania pierwszej strony wniosku. Przejdźcie na poprzednią stronę wniosku powoduje automatyczny zapis wniosku.
	Przejdź do następnej strony	Nieaktywne w przypadku wypełniania ostatniej strony wniosku. Przy przejściu do następnej strony wniosku, zapis wniosku następuje automatycznie.
	Dodaj pozycję	Dodaje nową pozycję w tabeli.
	Zapisz wersję roboczą	Umożliwia zapisanie aktualnie wypełnianego wniosku.
	Zatwierdź wersję końcową	Po kliknięciu, na początku sprawdzana jest poprawność wypełnienia wniosku. Jeżeli wniosek został uzupełniony poprawnie możliwe jest zatwierdzenie wniosku o dofinansowanie, co jest równoznaczne z jego wysłaniem. Zatwierdzenie i wysłanie wniosku w wersji elektronicznej nie oznacza natomiast, że wysłany wniosek spełnia wymóg formalny o kompletności. System po poprawnej walidacji generuje zapytanie „Czy jesteś pewien, że chcesz wysłać wniosek o numerze kancelaryjnym "5 ³ "? Wniosek został zweryfikowany poprawnie. Potwierdź, aby kontynuować wysyłanie.”
	Sprawdź (walidacja)	Po kliknięciu zapisywana jest wersja robocza wniosku i sprawdzana jest poprawność wypełnienia wniosku. Sprawdzane są wszystkie

³ Przykładowy numer kancelaryjny wniosku. Każda wersja robocza wniosku o dofinansowanie ma nadawany inny numer kancelaryjny.

		<p>pola na które nałożona została walidacja. W przypadku błędów, System oznaczy błędnie wypełnione pola w całym wniosku. W górnej części strony System wyświetla informacje dotyczące błędów na stronie, która aktualnie jest wyświetlana. Jeżeli błędy są także na innych stronach System wyświetli komunikat: „Proces sprawdzający napotkał błędy w formularzu” – podmiot zgłaszający ma możliwość kliknięcia na odnośnik wskazanego przez System błędu, co spowoduje przejście na daną stronę i wyświetlenie szczegółów dotyczących błędów. Po przejściu na daną stronę wniosku, w górnej części strony wyświetlane są szczegółowo błędy na danej stronie z wyróżnieniem pól do uzupełnienia bądź poprawy. Na każdym kroku można użyć przycisku „Sprawdź” celem weryfikacji poprawności wpisanych danych.</p>
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;">Anuluj</div>	Anuluj	<p>Kliknięcie powoduje przerwanie wypełniania wniosku. Po kliknięciu System wyświetla ostrzeżenie: „UWAGA! Niezapisane dane zostaną utracone”. Możliwe decyzje: „Potwierdź” lub „Anuluj”.</p>
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;">Generuj PDF</div>	Generowanie PDF	<p>Przycisk umożliwia wygenerowanie z danego wniosku o dofinansowanie pliku PDF. Czas oczekiwania na wygenerowanie PDF-u jest różny i może trwać od kilku sekund do minuty. Wygenerowany PDF ma charakter poglądowy i graficznie może odbiegać od wyglądu formularza wniosku w systemie.</p>

Podczas wypełniania wniosku w lewym górnym rogu wyświetlane są dane:

- na temat czasu⁴ pozostałego do końca trwania konkursu;
- na temat czasu pozostałego do końca sesji⁵, po którym podmiot zgłaszający zostaje automatycznie wylogowany z Systemu i przeniesiony do strony logowania. Czas sesji w Systemie ustawiony jest na 40 minut;
- na temat numeru kancelaryjnego, który nadawany jest automatycznie dla każdej wersji roboczej;
- na temat numeru naboru, który jest unikalny dla każdego naboru.

Do zakończenia konkursu 🕒 108 dni, 12:55:29
Czas do końca sesji 🕒 10:41:05
Numer kancelaryjny 13
Numer naboru FEWP.06.03-IZ.00-001/22

3.3 Zapisywanie /anulowanie zmian oraz składanie wniosku o dofinansowanie

Podmiot zgłaszający po utworzeniu wniosku w naborze ma możliwość zapisania w każdej chwili wprowadzonych we wniosku danych w wersji roboczej za pomocą przycisku „**Zapisz wersję roboczą**”. Ponadto wniosek jest automatycznie zapisywany co 10 minut (autozapis nie powoduje zapisu danych aktualnie edytowanych) oraz zapis jest wyzwalany przy przechodzeniu na inną stronę wniosku. W każdej chwili osoba wypełniająca wniosek może również anulować jego wypełnianie.

⁴ Zegar systemowy LSI2021+ jest zgodny z oficjalnym serwerem NTP dostarczającym urzędowy czas UTC (PL) w Polsce.

⁵ System odlicza czas bezczynności użytkownika w Systemie, po którym automatycznie kończy sesję, co skutkuje wylogowaniem użytkownika z LSI2021+.

Po wciśnięciu przycisku pojawi się ostrzeżenie: „**UWAGA! Niezapisane dane zostaną utracone**”.

Możliwe są do wyboru decyzje: oraz . Wybranie opcji powoduje utracenie niezapisanych danych.

Uwaga!

- Należy pamiętać, że zapis wprowadzonych danych do wniosku odbywa się po przejściu na inną stronę wniosku niż obecna, za pomocą przycisków „wstecz /dalej ” lub poprzez kliknięcie „Zapisz wersję roboczą”. Jeśli przed przejściem na inną stronę wniosku zostanie wybrany przycisk „Wyloguj” - dane wprowadzone od ostatniego przejścia na inną stronę wniosku nie zostaną zapisane.

- Zalecane jest, aby podmiot zgłaszający wypełniał wniosek przechodząc kolejno, począwszy od punktu I do punktu X, ponieważ informacje z niektórych pól we wniosku są przenoszone i automatycznie uzupełnianie przez System w polach we wniosku znajdujących się w dalszych punktach wniosku. Niewypełnianie wniosku w zalecany sposób, może przyczynić się do wystąpienia problemów z wypełnieniem wniosku.

- W przypadku dodania nowego partnera (wniosek EFS) w punkcie II w podpunkcie „**2.3.1. Instytucje zaangażowane w realizację projektu**”, po wcześniejszym uzupełnieniu tabeli finansowej w punkcie V w podpunkcie „**5.1.1. Planowane wydatki w ramach projektu w PLN**”, należy pamiętać, aby ponownie przypisać nowo dodanych partnerów /wnioskodawców do kategorii kosztów w polu „**Nazwa Partnera/Wnioskodawcy**”.

Podczas wypełniania wniosku, podmiot zgłaszający ma możliwość sprawdzania poprawności wypełnionego wniosku wskazując przycisk . Przycisk oprócz walidacji również zapisuje wersję roboczą wniosku. System nie pozwoli na wysłanie wniosku z niewypełnionymi wszystkimi obowiązkowymi lub błędnie wypełnionymi polami. Jeśli użytkownik nie wypełnił wszystkich obowiązkowych pól lub wypełnił je błędnie, również po wciśnięciu uruchomiona zostaje walidacja i pojawi się informacja, jakie pola należy uzupełnić / poprawić (Rysunek 25).

- **Tabela 5.1.4:** Koszty ogółem z tabeli 5.1.1 oraz 5.1.4 nie są równe. Uzupełnij poprawnie i przelicz tabelę 5.1.1. Następnie przelicz tabelę 5.1.4.
- **Tabela 5.1.4:** Wkład własny z tabeli 5.1.1 oraz 5.1.4 nie są równe. Uzupełnij poprawnie i przelicz tabelę 5.1.1. Następnie przelicz tabelę 5.1.4.
- **Tabela 5.1.1:** W wierszu "Wkład własny ogółem", suma z poszczególnych lat nie jest zgodna z sumą z kolumny "Wkład własny".

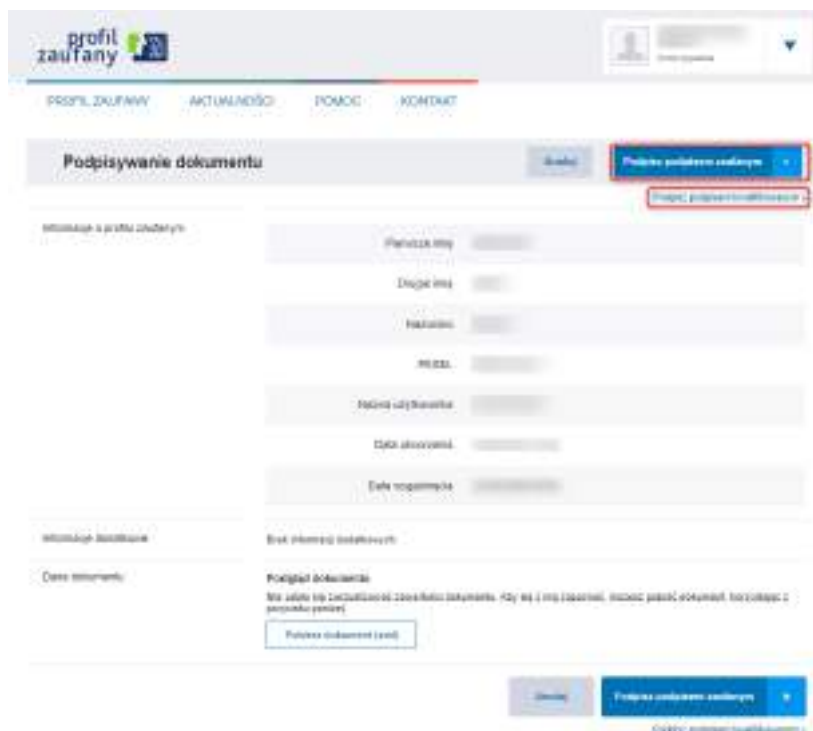
Rysunek 25 Przykładowe komunikaty walidacyjne wyświetlane podczas wypełniania wniosku w punkcie V

Uwaga!

- Pozytywne przejście walidacji nie oznacza, iż wniosek jest pozbawiony merytorycznych błędów. Walidacje mają jedynie na celu wymuszenie poprawności wypełniania wniosku oraz wyeliminowanie niektórych błędów obliczeniowych.
- W widoku Wnioski w bloku „Wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej” możliwe jest wygenerowanie pliku PDF z wypełnianego wniosku. Jednakże generowanie wniosku do PDF służy w tym przypadku tylko do celów podglądowych. Wnioski te nie posiadają naniesionej sumy kontrolnej, dodatkowo oznaczone są znakiem wodnym z napisem „WNIOSEK W WERSJI ROBOCZEJ”.
- Docelowy plik PDF z naniesioną sumą kontrolną dostępny jest po zatwierdzeniu i wysłaniu elektronicznie wniosku o dofinansowanie.
- Wysłanie wniosku w Systemie nie wystarczy, aby został on uznany za złożony. Wniosek należy następnie podpisać elektronicznie za pomocą podpisu kwalifikowanego lub za pomocą profilu zaufanego (Proces obsługi podpisu elektronicznego realizowany jest poprzez portal profilu zaufanego (<https://pz.gov.pl>), co wiąże się z koniecznością posiadania konta na wskazanym portalu). Po elektronicznym podpisaniu, status wniosku zostanie zmieniony na „złożony” i automatycznie zostanie założonateczka projektu w Systemie, gdzie znajdować się będą wszystkie wersje wniosków, zakładka dotycząca promocji projektu oraz zakładka Wiadomości od IZ.

UWAGA! Wnioskodawca ma czas na podpisanie wniosku do 5 dni roboczych liczonych od dnia następującego po zakończeniu naboru.

Gdy podmiot zgłaszający wypełni wniosek, a podczas sprawdzania wniosku nie zostaną napotkane błędy oznacza to, iż wniosek o dofinansowanie jest gotowy do wysłania.

Proces obsługi podpisu elektronicznego realizowany jest poprzez portal profilu zaufanego (<https://pz.gov.pl>), co wiąże się z koniecznością posiadania konta na wskazanym portalu. Po poprawnym przejściu procesu podpisu wniosku o dofinansowanie użytkownik zostanie przeniesiony na stronę Systemu LSI2021+, gdzie wyświetlony zostanie komunikat „Sukces” (Rysunek 26). Dodatkowo na adres e-mail Wnioskodawcy przesłana zostanie wiadomość e-mail z Profilu zaufanego oraz Systemu LSI2021+ z informacją o prawidłowym podpisaniu dokumentu.

Rysunek 26 Widok w Systemie po poprawnym podpisaniu wniosku o dofinansowanie

Wniosek można również podpisać w późniejszym czasie wybierając z menu górnego Wnioski > Lista wniosków. Wnioski oczekujące na podpisanie są dostępne w bloku „Wnioski >Lista wniosków> **Wysłane wnioski o dofinansowanie - niepodpisane**”. Po kliknięciu przycisku wyświetla się okno z możliwością podpisania kompletu dokumentów profilem zaufanym lub podpisem kwalifikowanym jak zostało to przedstawione powyżej. Po prawidłowym złożeniu elektronicznego podpisu wniosek o dofinansowanie zostaje przeniesiony z bloku „Wysłane wnioski o dofinansowanie – niepodpisane” do bloku „Złożone wnioski o dofinansowanie” i zostaje utworzona teczka projektu.

Uwaga! W przypadku, gdy wniosek musi zostać podpisany przez kolejne osoby (realizatorów/partnerów) to każda z osób powinna zarejestrować konto w Systemie LSI2021+. Następnie wnioskodawca powinien udostępnić wniosek/teczkę pozostałym osobom (w trybie ”odczyt, edycja i zapis). Udostępnianie wniosków oraz teczek projektów zostało opisane w rozdziale 3.6 niniejszego podręcznika.

3.4 Wycofywanie wysłanego elektronicznie wniosku

Wycofanie wysłanego elektronicznie wniosku do ponownej edycji jest możliwe wyłącznie w przypadku spełnienia dwóch warunków: nabór jeszcze trwa oraz wniosek nie został podpisany elektronicznie. Aby wycofać dokument należy przejść do bloku „Wysłane wnioski o dofinansowanie – niepodpisane” (na stronie głównej) i użyć przycisku „wycofanie wniosku”, co skutkuje najpierw wyświetleniem ostrzeżenia „Czy chcesz wycofać wniosek?” Potwierdzenie spowoduje zmianę statusu wniosku na „Wycofany do edycji /anulowany” i umożliwi ponowną jego edycję, wysyłkę i podpisanie (jeżeli nabór jeszcze trwa). Niemożliwe jest wycofanie wniosku w sytuacji, gdy minął termin składania wniosków (gdy nabór został zakończony). UWAGA! W przypadku wniosku skierowanego do korekty / negocjacji / zmian do wniosku nie ma możliwości wycofania do ponownej edycji wysłanego w systemie wniosku.

Po wycofaniu złożonego elektronicznie wniosku i jego edycji, należy pamiętać, aby wniosek ponownie wysłać a następnie podpisać elektronicznie. W przeciwnym wypadku wniosek nie będzie podlegał ocenie.

Uwaga!

- wycofywanie wniosku do edycji możliwe jest tylko w momencie wnioskowania

o dofinansowanie do momentu złożenia podpisu elektronicznego (o ile trwa jeszcze nabór). Po wycofaniu wniosku do edycji, należy pamiętać aby po wprowadzeniu poprawek wniosek wysłać ponownie (ponowne wysłanie wniosku możliwe jest do zakończenia naboru).

- po wycofaniu do edycji wniosku, zmiana jakiegokolwiek pola we wniosku powoduje zmianę sumy kontrolnej.

3.5 Drukowanie wniosku

Po wysłaniu elektronicznej wersji wniosku, możliwe jest wygenerowanie pliku PDF z wysłanego wniosku.

Wciśnięcie przycisku „Generowanie PDF” spowoduje pojawienie się okienka w którym odbywa się generowanie pliku PDF. Po wygenerowaniu pliku, w celu jego pobrania należy kliknąć w ikonę pobierania lub w „Pobierz plik”.

W przypadku wersji roboczej wniosku (wersja wniosku przed wysłaniem) na każdej stronie wygenerowanego pliku PDF widoczny jest napis „WNIOSEK W WERSJI ROBOCZEJ”.

Wygenerowany PDF ma charakter poglądowy i graficznie może odbiegać od wyglądu formularza wniosku w systemie.

3.6 Udostępnianie wniosków i teczek innym użytkownikom

Tylko właściciel (podmiot, który utworzył wniosek) ma możliwość udostępniania wniosków będących w wersjach roboczych jak i wysłanych wniosków o dofinansowanie innym podmiotom zgłaszającym w dwóch trybach: samego odczytu lub odczytu, edycji i zapisu wniosków. Tryb „**Tylko do odczytu**” powoduje nadanie uprawnień podmiotowi zgłaszającemu, któremu udostępniono wniosek tylko do odczytu i generowania PDF-u z wniosku. Po nadaniu uprawnień „**Odczytu, edycji i zapisu**” podmiot, któremu wniosek udostępniono, uzyskuje takie same prawa do wniosku (za wyjątkiem udostępniania), jak osoba udostępniająca wniosek. Wniosek będzie dostępny w widoku „Lista udostępnionych wniosków”.

Do udostępniania wniosków służy ikonka „*Udostępnij wniosek*” znajdująca się w widoku „**Wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej**” oraz „**Wysłane wnioski o dofinansowanie - niepodpisane**”. Po kliknięciu w ikonę udostępniania wniosków wyświetla się okno (Rys.28.), w którym podmiot zgłaszający wprowadza login (e-mail) użytkownika w odpowiednie pole i wyszukuje użytkownika za pomocą przycisku „**Szukaj**”. Po znalezieniu w bazie danego użytkownika należy wybrać rodzaj uprawnienia, jaki nadamy osobie, której chcemy udostępnić wniosek. Aktywna staje się ikonka „**Udostępnij dla tego użytkownika**”, po użyciu której wniosek będzie widoczny w widoku Wnioski udostępnione również w widoku u użytkownika, któremu wniosek udostępniono. Właściciel wniosku może w każdej chwili cofnąć udostępnienie wniosku używając przycisku „*Nie udostępniaj*”.

Rysunek 27 Udostępnianie wniosku innemu podmiotowi

Uwaga!

Zalecane jest, aby wniosek był edytowany tylko przez jedną osobę w tym samym czasie. Gdy wniosek jest edytowany przez

dwie osoby w tym samym czasie, wówczas widnieje informacja „Uwaga ten krok jest edytowany również przez inną osobę”.

Wnioski, które podmiot zgłaszający udostępnił innemu użytkownikowi LSI2021+ wyświetlane są w widoku „**Udostępnione wnioski**” w sekcji „**Moje wnioski, które zostały przeze mnie udostępnione**” (Rysunek 28).

W tabeli wyszczególnione są dane dotyczące wniosków takie jak:

- *Numer wniosku* – unikalny numer wniosku;
- *Tytuł projektu* – tytuł projektu nadany przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku;
- *Data udostępnienia* – data udostępnienia wniosku;
- *Tryb udostępnienia* – tryb w jakim został udostępniony wniosek (możliwe dwa tryby: 1. Tylko do odczytu, 2. Odczyt, edycja i zapis);
- *E-mail udostępniającego* – adres e-mail osoby, która udostępniła wniosek
- *Operacje* – akcje możliwe do wykonania przez podmiot zgłaszający dotyczące wniosku (szczegółowo opisane poniżej).

Udostępnione wnioski

Moje wnioski, które zostały przeze mnie udostępnione

File attachments

Numer wniosku	Tytuł projektu	Data udostępnienia	Udostępnienie	Imię i nazwisko	Tryb udostępnienia	Operacje
4444-01-01-001-001	Wniosek o udostępnienie	2023-01-10 10:15:11	Udostępnienie	Jan Kowalski	Tylko do odczytu	[Odczyt] [Edycja i zapis]
4444-01-01-001-002	Wniosek o udostępnienie	2023-01-10 10:15:11	Udostępnienie	Jan Kowalski	Tylko do odczytu	[Odczyt] [Edycja i zapis]

Rysunek 28 Widok Udostępnione wnioski - moje wnioski, które zostały przeze mnie udostępnione

Opis akcji możliwych do wykonania w widoku „Wnioski” w bloku „Udostępnione wnioski” w sekcji „Moje wnioski, które zostały przeze mnie udostępnione”:

1 *Podgląd* – podgląd wniosku w trybie odczytu

2 *Edycja* - umożliwia wypełnianie wniosku; przycisk jest widoczny tylko dla statusów wniosku, które umożliwiają edycję wniosku (wersja robocza, wycofany do edycji/anulowany, skierowany do korekty,

zmiana do umowy, do negocjacji) oraz gdy nabór ma status ogłoszony lub zawieszony

- 3 *Generowanie PDF* – generuje plik PDF z wniosku;
- 4 *Nie udostępniaj* – umożliwia usunięcie udostępnienia wniosku innemu użytkownikowi

W widoku „**Udostępnione wnioski**” jest również sekcja „**Wnioski, które dla mnie udostępniono**”. Widoczne są tam wnioski udostępnione dla danego użytkownika przez inne podmioty (Rysunek 29). W tabeli wyszczególnione są dane dotyczące wniosków takie jak:

- *Numer wniosku* – unikalny numer wniosku;
- *Tytuł projektu* – tytuł projektu nadany przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku;
- *Data udostępnienia* – data udostępnienia wniosku;
- *Tryb udostępnienia* – tryb w jakim został udostępniony wniosek (możliwe dwa tryby: 1. Tylko do odczytu, 2. Odczyt, edycja i zapis);
- *E-mail udostępniającego* – adres e-mail osoby, która udostępniła wniosek
- *Operacje* – akcje możliwe do wykonania przez podmiot zgłaszający dotyczące wniosku (szczegółowo opisane poniżej).

Numer wniosku	Tytuł projektu	Data udostępnienia	Tryb udostępnienia	Email udostępniającego	Operacje
	Edukacja i szkolenia	2020-11-11 11:28	Odczyt, edycja i zapis	xxxxxxxxxxxx@xxxxxx.pl	

Rysunek 29 Widok Udostępnione wnioski - Wnioski, które dla mnie udostępniono

Opis akcji możliwych do wykonania w widoku „Wnioski” w bloku „Udostępnione wnioski” w sekcji „Moje wnioski, które zostały przeze mnie udostępnione”:

- 1 *Podgląd* – podgląd wniosku w trybie odczytu
- 2 *Edycja* - umożliwia wypełnianie wniosku; przycisk jest widoczny tylko dla statusów wniosku, które umożliwiają edycję wniosku (wersja robocza, wycofany do edycji/anulowany, skierowany do korekty, zmiana do umowy, do negocjacji) oraz gdy nabór ma status ogłoszony lub zawieszony

3

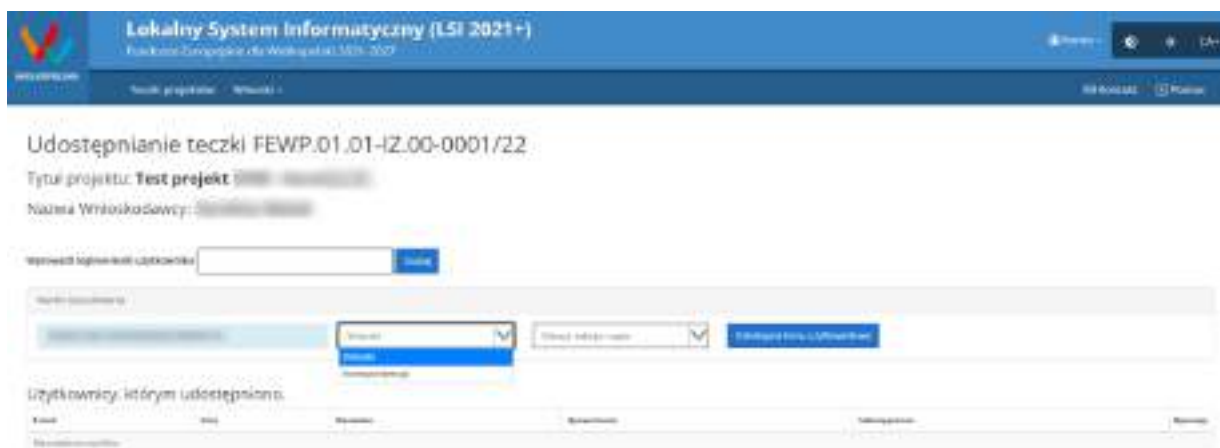
Generowanie PDF – generuje plik PDF z wniosku;

4

Podpisz cyfrowo – umożliwia podpisanie elektronicznie wniosku o dofinansowanie tylko w przypadku kiedy wniosek ma status wysłany lub złożony. Proces obsługi podpisu elektronicznego realizowany jest poprzez portal profilu zaufanego (<https://pz.gov.pl>), co wiąże się z koniecznością posiadania konta na wskazanym portalu

Wnioskodawca ma także możliwość udostępnienia całej teczki projektu innemu zarejestrowanemu użytkownikowi. Wystarczy wejść w Teczki projektów i przy wybranym projekcie (teczce) użyć przycisku „Udostępnij teczkę”.

Tak samo jak w przypadku wniosków są dwa tryby udostępnienia teczki „Tylko do odczytu” oraz „Odczyt, edycja i zapis”. Ponadto można wybrać czy udostępniona ma być cała teczka czy zakładka „Wnioski” bądź zakładka „Wiadomości od IZ”. W widoku „Udostępnij teczkę” w bloku „Użytkownicy, którym udostępniono” widoczna jest zakładka z wszystkimi użytkownikami jakim podmiot udostępnił teczkę.

The screenshot shows the 'Udostępnianie teczki FEWP.01.01-IZ.00-0001/22' form. It includes a search bar for users, a dropdown menu for selecting a user, and a table for managing shared users. The table has columns for 'Nazwa', 'Rola', 'Status', and 'Wycofanie'.

Rysunek 30 Widok udostępniania teczki projektu

Uwaga!

Jeżeli podmiot zgłaszający udostępni teczkę bądź wniosek o dofinansowanie w pełnym trybie tj. odczyt, edycja i zapis, użytkownik będzie miał takie same opcje dotyczące edycji wniosku /teczki jak jego właściciel. Wyjątkiem jest opcja udostępnienia wniosku /teczki oraz wycofanie wniosku o dofinansowanie (te

opcje będzie miał tylko podmiot zgłaszający – właściciel wniosku o dofinansowanie).

3.7 Statusy wniosku o dofinansowanie

Statusy wniosków mają charakter wyłącznie informacyjny. Każdy złożony i podpisany elektronicznie wniosek o dofinansowanie jest rozpatrywany i nadawany mu jest odpowiedni status w Systemie.

Aktualny status wniosku jest widoczny dla każdego wniosku utworzonego /edytowanego /wysłanego przez podmiot zgłaszający w kolumnie „**Status wniosku**” zarówno w widoku „**Teczki projektów > Lista teczek**”, jak i w zakładce „**Wnioski w teczce**” (Rysunek 31).

Rysunek 31 Statusy wniosku o dofinansowanie w widoku "Wnioski w teczce"

Należy jednak pamiętać, iż pozyskane informacje z Systemu na temat statusu wniosku mają charakter wyłącznie informacyjny a podmiot zgłaszający zostaje poinformowany o podjętej decyzji przez Instytucję Zarządzającą / Pośredniczącą.

Poniżej znajduje się lista wszystkich możliwych statusów wniosku wraz z opisem wyjaśniającym poszczególne etapy na jakich znajdować się może wniosek o dofinansowanie.

Status wniosku	Opis	Fundusz
Wersja robocza	Wniosek utworzony przez podmiot zgłaszający, który nie został jeszcze zgłoszony (wysłany w Systemie) do rozpatrzenia.	EFRR, EFS+, FST
Wysłany	Wersja elektroniczna wniosku została wysłana.	EFRR, EFS+, FST
Złożony	Wniosek otrzymuje status „Złożony” po wystaniu wniosku elektronicznie oraz podpisaniu elektronicznym przez podpis zaufany lub podpis kwalifikowany.	EFRR, EFS+, FST
Wycofany przez podmiot	Status widoczny po wycofaniu do edycji uprzednio wysłanego elektronicznie wniosku (jeszcze nie podpisanego elektronicznie) UWAGA! W przypadku wniosku skierowanego do korekty / negocjacji / zmian do wniosku nie ma możliwości wycofania do ponownej edycji wysłanego w systemie wniosku.	EFRR, EFS+, FST
Skierowany do korekty	Status, w którym wniosek jest odblokowany do edycji dla podmiotu zgłaszającego po skierowaniu go do korekty przez IOK. Podmiot zgłaszający ma możliwość jednokrotnego wniesienia poprawek do wniosku. Podmiot zgłaszający może ponownie zmodyfikować (poprawić) wniosek, a następnie go wysłać. UWAGA! Po przesłaniu wniosku, nie ma możliwości jego wycofania do ponownej edycji.	EFRR, EFS+, FST
Korygowany	Status jest ustawiany automatycznie, gdy podmiot zgłaszający rozpocznie edycję wniosku o dofinansowanie.	EFRR, EFS+, FST

Gotowy do podpisania (po korekcie)	Po zakończeniu modyfikacji wniosku i po jego wysłaniu elektronicznie, wniosek otrzymuje status „Gotowy do podpisania (po korekcie)”. Wniosek zostaje wówczas zablokowany do edycji dla podmiotu zgłaszającego. Status umożliwia podpisanie elektroniczne wniosku po korekcie.	EFRR, EFS+, FST
Przesłany po korekcie (podpisany)	Po podpisaniu wniosku elektronicznie, wniosek otrzymuje status „Przesłany po korekcie (podpisany)”.	EFRR, EFS+, FST
Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status jest widoczny wówczas gdy np. wnioskodawca nie dokona poprawy braków formalnych i/lub oczywistych omyłek w przypadku, gdy jego wniosek został skierowany do korekty. Wówczas wniosek zostaje pozostawiony bez rozpatrzenia i nie podlega dalszej ocenie.	EFRR, EFS+, FST
W trakcie oceny formalnej	Oznacza, że wniosek znajduje się w trakcie oceny formalnej.	EFRR, EFS+, FST
Zatwierdzony po ocenie formalnej	Status oznaczający, że ocena formalna wniosku zakończyła się pozytywnie i wniosek zostanie poddany ocenie merytorycznej.	EFRR, EFS+, FST
Odrzucony po ocenie formalnej	Status oznaczający, że ocena formalna wniosku zakończyła się negatywnie.	EFRR, EFS+, FST
W trakcie oceny merytorycznej	Oznacza, że wniosek znajduje się w trakcie oceny merytorycznej.	EFRR, EFS+, FST
Zatwierdzony po ocenie merytorycznej	Status oznaczający, że ocena merytoryczna wniosku zakończyła się pozytywnie. Wniosek może następnie zostać: <ul style="list-style-type: none"> • zatwierdzony do dofinansowania, • skierowany na listę rezerwową/warunkową, 	EFRR, EFS+, FST

	<ul style="list-style-type: none"> • skierowany do negocjacji (wyłącznie w przypadku naborów dofinansowanych z funduszu EFS+) • skierowany do oceny strategicznej (wyłącznie w przypadku naborów dofinansowanych z funduszu FST). 	
Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status oznaczający, że ocena merytoryczna wniosku zakończyła się negatywnie.	EFRR, EFS+, FST
W trakcie oceny strategicznej	Oznacza, że wniosek znajduje się w trakcie oceny strategicznej.	FST
Zatwierdzony po ocenie strategicznej	Status oznaczający, że ocena strategiczna wniosku zakończyła się pozytywnie. Wniosek może następnie zostać: <ul style="list-style-type: none"> • zatwierdzony do dofinansowania • skierowany na listę rezerwową/warunkową. 	FST
Odrzucony po ocenie strategicznej	Status oznaczający, że ocena strategiczna wniosku zakończyła się negatywnie.	FST
Lista rezerwowa/ warunkowy	Status nadawany wnioskowi, którego ocena zakończyła się pozytywnie, ale któremu nie przyznano dofinansowania, np. z braku środków.	EFRR, EFS+, FST
Do negocjacji	Wniosek został skierowany do negocjacji. Status odblokowuje wniosek do edycji dla podmiotu zgłaszającego. Podmiot zgłaszający może ponownie zmodyfikować wniosek i wysłać go elektronicznie.	EFS+, FST
W trakcie negocjacji (korygowany)	Status jest ustawiany automatycznie, gdy podmiot zgłaszający rozpocznie edycję wniosku o dofinansowanie.	EFS+, FST
Gotowy do podpisania (po negocjacjach)	Po zakończeniu modyfikacji wniosku i po jego wysłaniu elektronicznie, wniosek otrzymuje status „Gotowy do podpisania (po	EFS+, FST

	negocjacjach)”. Status umożliwia podpisanie elektronicznie wniosku po korekcie. Wniosek zostaje zablokowany do edycji.	
Przesłany po negocjacjach (podpisany)	Wniosek został wysłany i podpisany elektronicznie przez podmiot zgłaszający.	EFS+, FST
Odrzucony po negocjacjach	Status oznaczający, że negocjacje zakończyły się negatywnie.	EFS+, FST
Zatwierdzony do dofinansowania	Status widoczny, gdy wniosek został zatwierdzony do dofinansowania.	EFRR, EFS+, FST
Rezygnacja z podpisania umowy	Status oznaczający, że podmiot zgłaszający zrezygnował z podpisania umowy o dofinansowanie.	EFRR, EFS+, FST
Wykreślenie z listy rankingowej	Status oznaczający wykreślenie z listy rankingowej.	EFRR, EFS+, FST
Zmiana wniosku/ zmiana do umowy	Podmiot zgłaszający może wówczas modyfikować wniosek i następnie wysłać go elektronicznie.	EFRR, EFS+, FST
W trakcie zmian (korygowany)	Status jest ustawiany automatycznie, gdy podmiot zgłaszający rozpocznie edycję wniosku o dofinansowanie.	EFRR, EFS+, FST
Gotowy do podpisania (po zmianach)	Po zakończeniu modyfikacji wniosku i po jego wysłaniu elektronicznie, wniosek zostaje zablokowany do edycji i otrzymuje status „Gotowy do podpisania (po zmianach)”. Status umożliwia podpisanie elektronicznie wniosku po zmianach.	EFRR, EFS+, FST
Przesłany po zmianach (podpisany)	Status widoczny po wysłaniu i podpisaniu wniosku elektronicznie po zmianach wniosku/zmianach do umowy.	EFRR, EFS+, FST
Zatwierdzony po zmianach	Status widoczny, gdy złożony wniosek ze zmianami/zmianami do umowy został zaakceptowany przez IOK.	EFRR, EFS+, FST

Brak akceptacji zmian	Status widoczny, gdy złożony wniosek ze zmianami/zmianami do umowy nie został zaakceptowany przez IOK.	EFRR, EFS+, FST
Wycofany	Status widoczny, gdy wniosek o dofinansowanie został wycofany przez Wnioskodawcę na jego pisemny wniosek.	EFRR, EFS+, FST
Unieważniony nabór	Status otrzymują złożone w systemie wnioski w naborze, który został anulowany przez IOK.	EFRR, EFS+, FST

4. Zarządzanie wnioskami, edycja, usuwanie wniosków

W menu „Wnioski” w widoku „Lista wniosków” istnieje możliwość przeglądania wszystkich zapisanych przez siebie wersji roboczych i wycofanych wniosków o dofinansowanie (Rysunek 32), Wysłanych wniosków o dofinansowanie – niepodpisanych (Rys. 34) oraz złożonych wniosków o dofinansowanie (Rysunek 34).

4.1 Blok „Wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej”

Wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej i wycofane

Numer naboru	Numer kancelaryjny	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	NIP	Data utworzenia	Data modyfikacji	Ilość udostępnień	Operacje
WSP-2021-WC-0000000000	6	2021-10-13 13:45:06	2021-10-13 13:45:07	100	[Icons]
WSP-2021-WC-0000000000	6	2021-10-13 14:16:08	2021-10-13 14:16:09	100	[Icons]
WSP-2021-WC-0000000000	18	2021-10-23 09:49:11	2021-10-23 09:49:11	100	[Icons]

Rysunek 32 Wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej

Informacje dotyczące wniosków widoczne w tabeli:

- *Numer naboru* – numer określający dany nabór;
- *Numer kancelaryjny* – numer nadawany automatycznie dla każdej wersji roboczej wniosku;
- *Nazwa Wnioskodawcy* – nazwa Wnioskodawcy nadana przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku;
- *Tytuł projektu* – tytuł projektu nadany przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku;
- *NIP* – Numer Identyfikacji Podatkowej Wnioskodawcy;
- *Data utworzenia* – data utworzenia wniosku;
- *Data modyfikacji* – data ostatniej modyfikacji wniosku;
- *Ilość udostępnień* – liczba podmiotów, którym wniosek został udostępniony;
- *Operacje* – operacje, które można wykonać, gdy wniosek ma status wersji roboczej (szczegółowy opis operacji - patrz poniżej).

Uwaga!

- maksymalna liczba wniosków o dofinansowanie znajdujących się w wersji roboczej wynosi 100.

Opis akcji możliwych do wykonania przez podmiot zgłaszający w widoku „Wnioski” w bloku „Wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej i wycofane”:

- 1 *Podgląd* – podgląd wniosku w trybie tylko do odczytu;
- 2 *Generowanie PDF* – generuje plik PDF z wniosku;
- 3 *Szczegóły* – informacje szczegółowe dotyczące konkretnego wniosku (patrz podpunkt 4.4.);
- 4 *Edycja* – umożliwia edycję wniosku o dofinansowanie;
- 5 *Usunięcie wniosku w wersji roboczej* – wniosek w wersji roboczej zostaje usunięty i przeniesiony do widoku „Lista wniosków usuniętych”;
- 6 *Udostępnij wniosek* – umożliwia udostępnienie wniosku innym podmiotom (patrz podpunkt 3.6.);

Podmiot Zgłaszający w dowolnym momencie ma możliwość usunięcia wniosku w wersji roboczej.

Po wciśnięciu przycisku „**Usunięcie wniosku w wersji roboczej**” pojawia się komunikat: „**Czy chcesz usunąć wersję roboczą wniosku?**”. Możliwe dwie opcje do wyboru: „**Tak**” lub „**Nie**”. Wybranie opcji „**Tak**” usuwa wniosek w wersji roboczej.

Usunięte wnioski znajdują się wówczas w sekcji „**Lista wniosków usuniętych**”, skąd można je przywrócić do wersji roboczej wciskając przycisk „**Przywrócenie wniosku w wersji roboczej**”. Po zatwierdzeniu i wystaniu wniosku o dofinansowanie nie ma możliwości usunięcia wniosku.

4.2 Blok „Wysłane wnioski o dofinansowanie - niepodpisane”

Rysunek 33 Wysłane wnioski o dofinansowanie - niepodpisane

W widoku „Lista wniosków” w bloku „Wysłane wnioski do dofinansowanie – niepodpisane” widoczne są w tabeli dane dotyczące wniosków takie jak:

- *Numer naboru* – numer określający dany nabór;
- *Numer wniosku* - numer nadany automatycznie przez System w momencie założenia teczki projektu;
- *Numer kancelaryjny* – numer nadawany automatycznie dla każdej wersji roboczej wniosku;
- *Nazwa wnioskodawcy* – nazwa Wnioskodawcy nadana przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku o dofinansowanie;
- *Tytuł projektu* – tytuł projektu nadany przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku o dofinansowanie;
- *NIP* – Numer Identyfikacji Podatkowej Wnioskodawcy;
- *Data utworzenia* – data utworzenia wniosku;
- *Data wysłania wniosku* – data wysłania wersji elektronicznej wniosku;
- *Operacje* – operacje, które można wykonać, gdy wniosek został wysłany elektronicznie (szczegółowy opis operacji – patrz poniżej).

Opis akcji możliwych do wykonania przez podmiot zgłaszający w widoku „Lista wniosków” w bloku „Wysłane wnioski o dofinansowanie - niepodpisane”:

- 1 *Podgląd* – podgląd wniosku w trybie tylko do odczytu;
- 2 *Generowanie PDF* – generuje plik PDF z wniosku;
- 3 *Szczegóły* – informacje szczegółowe dotyczące konkretnego wniosku (patrz podpunkt 4.4.);
- 4 *Wycofanie wniosku* – umożliwia wycofywanie wniosku do ponownej edycji przez podmiot (wniosek uzyskuje wtedy status „wycofany do edycji / anulowany”) w okresie trwania naboru;
- 5 *Udostępnij wniosek* – umożliwia udostępnienie wniosku innym podmiotom (patrz podpunkt 3.6.);
- 6 *Podpisz cyfrowo* – umożliwia podpis elektroniczny wysłanego wniosku o dofinansowanie (profil zaufany lub podpis kwalifikowany).

4.3 Blok „Złożone wnioski o dofinansowanie”

Lista wniosków

Złożone wnioski o dofinansowanie

Numer naboru	Numer wniosku	Numer kancelaryjny	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	NIP	Data utworzenia	Data złożenia wersji pierwotnej	Status
WPK-2023-00001	WPK-2023-00001-001	1	Wnioskodawca	Tytuł projektu	1234567890	2023-01-01	2023-01-01	Wysłany
WPK-2023-00001	WPK-2023-00001-002	2	Wnioskodawca	Tytuł projektu	1234567890	2023-01-01	2023-01-01	Wysłany
WPK-2023-00001	WPK-2023-00001-003	3	Wnioskodawca	Tytuł projektu	1234567890	2023-01-01	2023-01-01	Wysłany

Rysunek 34 Złożone wnioski o dofinansowanie

W widoku „Lista wniosków” w bloku „Złożone wnioski o dofinansowanie” widoczne są w tabeli dane dotyczące wniosku takie jak:

- *Numer naboru* – numer określający dany nabór;
- *Numer wniosku* - numer nadany automatycznie przez System;
- *Numer kancelaryjny* – numer nadawany automatycznie dla każdej wersji roboczej wniosku;
- *Nazwa wnioskodawcy* – nazwa Wnioskodawcy nadana przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku o dofinansowanie;
- *Tytuł projektu* – tytuł projektu nadany przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku o dofinansowanie;
- *NIP* – Numer Identyfikacji Podatkowej Wnioskodawcy;
- *Data utworzenia* – data utworzenia wniosku;
- *Data złożenia wersji pierwotnej* – data złożenia wersji pierwotnej wniosku o dofinansowanie;

- *Operacje* – operacje, które można wykonać, gdy wniosek został wysłany elektronicznie (szczegółowy opis operacji – patrz poniżej).

Opis akcji możliwych do wykonania przez podmiot zgłaszający w widoku „Lista wniosków” w bloku „Złożone wnioski o dofinansowanie”:

- „Przejdź do teczki” stanowi folder / kontener, w którym przechowywane są wnioski o dofinansowanie w kolejnych wersjach, korespondencja / wiadomości od IZ oraz zakładka dotycząca promocji projektu.

4.4 Zakładka „Lista wniosków usuniętych”

W widoku tym znajdują się wnioski usunięte przez podmiot zgłaszający (Rys. 36.).

Numer kancelaryjny	Numer naboru	Data utworzenia	Data modyfikacji	Tytuł projektu	Nazwa wnioskodawcy	NIP	Status wniosku	Operacje
1	11111111111111111111	2023-01-01 10:00:00	2023-01-01 10:00:00	Projekt...	Wnioskodawca...	1234567890	Usunięty	[ikony]

Rysunek 35 Lista usuniętych wniosków o dofinansowanie

W widoku „Lista wniosków usuniętych” widoczne są w tabeli dane dotyczące wniosku takie jak:

- *Numer kancelaryjny* – automatycznie nadawany numer dla każdej wersji roboczej wniosku;
- *Numer naboru* – numer określający dany nabór;
- *Data utworzenia* – data utworzenia wniosku;
- *Data modyfikacji* – data ostatniej modyfikacji wniosku;
- *Tytuł projektu* – tytuł projektu nadany przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku o dofinansowanie;
- *Nazwa Wnioskodawcy* – nazwa Wnioskodawcy nadana przez podmiot zgłaszający podczas wypełniania wniosku o dofinansowanie;
- *NIP* – Numer Identyfikacji Podatkowej Wnioskodawcy;
- *Status wniosku* – aktualny status wniosku (patrz podpunkt 3.7.);
- *Operacje* – akcje dotyczące wniosku możliwe do wykonania przez podmiot zgłaszający (szczegółowy opis operacji - patrz poniżej).

Opis akcji możliwych do wykonania przez podmiot zgłaszający w widoku „Wnioski” w bloku „Lista wniosków usuniętych”:

- 1 *Podgląd* – podgląd wniosku w trybie tylko do odczytu;
- 2 *Szczegóły* – informacje szczegółowe dotyczące konkretnego wniosku (patrz podpunkt 4.4.);
- 3 *Przywrócenie wniosku w wersji roboczej* – przywraca wniosek z widoku „Lista wniosków usuniętych” do widoku „Wnioski” bloku „Wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej”.

4.5 Przeglądanie i filtrowanie informacji dotyczących wniosków

Aby zapoznać się z informacjami dotyczącymi wybranego wniosku lub teczki projektu należy użyć przycisku „*Szczegóły*”, który znajduje się w kolumnie „*Operacje*” w zakładce „*Wnioski*” (Rysunek 36) lub w widoku „*Teczki projektów*”.

Szczegóły	
Szczegóły. Wniosek ID: 1396547129	
Numer kancelaryjny	12
Numer naboru	FERP95 11-02.00-001/23
Data utworzenia	2023-03-13 09:40:17
Kto utworzył (login)	[Redacted]
Data modyfikacji	2023-03-13 14:00:01
Kto zmodyfikował (login)	[Redacted]
Wysłany przez (login)	[Redacted]
Wycofany przez (login)	[Redacted]
Data wysłania	2023-03-13 13:50:37
Właściciel wniosku	[Redacted]
Status wniosku	Wysłany
Tytuł projektu	Z nami budujesz profesjonalnie
Suma kontrolna	49035010f1c33a05ee430cc0c3388944

Rysunek 36 Informacje szczegółowe na temat wniosku

Szczegóły

Szczegóły. Teczka ID: 48

Nr teczek	PRY071.0112.00.000102
Nazwa Wnioskodawcy	...
Tytuł projektu	...
Liczba wniosków w tezcze	4
Data utworzenia teczek	2023-10-18 09:40:42
Kwota dofinansowania	0,00
Całkowity koszt projektu	20,00

Rysunek 37 Informacje szczegółowe na temat teczek

W celu wyszukania konkretnych wniosków można posłużyć się filtrem zaawansowanym, który dostępny jest w widoku „**Lista wniosków**”. Użycie filtrowania spowoduje zawężenie ilości wniosków wyświetlanych w tabeli do takich, które spełniają warunki filtrowania. Możliwe jest również posortowanie informacji w tabeli dla każdej kolumny rosnąco lub malejąco (Rysunek 38). Należy w tym celu kliknąć na nazwę danej kolumny. System wówczas automatycznie posortuje dane według kolumny, która została wybrana.

Lista wniosków

Złożone wnioski o dofinansowanie

Filtr zaawansowany

Numer wniosku	Numer wniosku	Numer samorządowy	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	NIP	Data utworzenia	Data ostatniej planowanej zmiany	Operacje
WNP1210100000	WNP1210100000	1	02041000	2023-10-18 09:40:42		
WNP1210100000	WNP1210100000	1	02041000	2023-10-18 09:40:42		
WNP1210100000	WNP1210100000	00	00100000	2023-10-18 09:40:42		

Rysunek 38 Sortowanie rosnące dla kolumny "Data utworzenia" (od daty najwcześniejszej)

Po wybraniu **Filtr zaawansowany** pojawiają się dodatkowe pola, gdzie należy zdefiniować kryteria wyszukiwania. Następnie po kliknięciu przycisku **"Filtruj"** w widoku pozostaną widoczne tylko te wnioski, których zakres spełnia kryteria filtrowania. Wszystkie pozostałe wiersze będą tymczasowo ukryte. Aby je ponownie wyświetlić należy użyć przycisku **„Wyczyść”**.

W widoku „**Lista wniosków**” w bloku „**Złożone wnioski o dofinansowanie**”, **„Wysłane wnioski o dofinansowanie - niepodpisane”** i **„Wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej i wycofane”** do wyboru jest 6 możliwych filtrów, które umożliwiają sortowanie wysłanych wniosków po określonych w nich wartościach tj. numer naboru, numer wniosku, nazwa wnioskodawcy, tytuł projektu, data utworzenia, data modyfikacji, nip (Rysunek 39 i Rysunek 40).

Złożone wnioski o dofinansowanie

Forma zaawansowanego filtra wyszukiwania dla sekcji 'Złożone wnioski o dofinansowanie'. Zawiera pola tekstowe do wprowadzenia kryteriów filtrujących: Nazwa wnioskodawcy, Nazwa wniosku, Numer wniosku, Tytuł wniosku, Data złożenia wniosku, Status wniosku, Nazwa naboru, Nazwa działania, Nazwa projektu, Nazwa wnioskodawcy, Nazwa wniosku, Numer wniosku, Tytuł wniosku, Data złożenia wniosku, Status wniosku.

Rysunek 39 Wyszukiwanie za pomocą filtra zaawansowanego w bloku „Złożone wnioski o dofinansowanie”

Wysłane wnioski o dofinansowanie - niepodpisane

Forma zaawansowanego filtra wyszukiwania dla sekcji 'Wysłane wnioski o dofinansowanie - niepodpisane'. Zawiera pola tekstowe do wprowadzenia kryteriów filtrujących: Nazwa wnioskodawcy, Nazwa wniosku, Numer wniosku, Tytuł wniosku, Data złożenia wniosku, Status wniosku, Nazwa naboru, Nazwa działania, Nazwa projektu, Nazwa wnioskodawcy, Nazwa wniosku, Numer wniosku, Tytuł wniosku, Data złożenia wniosku, Status wniosku.

Rysunek 40 Wyszukiwanie za pomocą filtra zaawansowanego w bloku "Wnioski o dofinansowanie w wersji roboczej i wycofane" oraz "Wysłane wnioski o dofinansowanie - niepodpisane"

W widoku „Lista teczek” do wyboru są 4 filtry, które umożliwiają filtrowanie teczek projektów po określonych wartościach, tj. nr teczki, nr naboru, tytuł projektu lub nazwa wnioskodawcy (Rysunek 41).

Lista teczek

Forma zaawansowanego filtra wyszukiwania dla sekcji 'Lista teczek'. Zawiera pola tekstowe do wprowadzenia kryteriów filtrujących: Nazwa wnioskodawcy, Nazwa wniosku, Numer wniosku, Tytuł wniosku, Data złożenia wniosku, Status wniosku, Nazwa naboru, Nazwa działania, Nazwa projektu, Nazwa wnioskodawcy, Nazwa wniosku, Numer wniosku, Tytuł wniosku, Data złożenia wniosku, Status wniosku.

Rysunek 41 Wyszukiwanie teczek projektów za pomocą filtra zaawansowanego

W widoku „Nowy wniosek – Nabory konkurencyjne” dostępne są filtry za pomocą których wyszukać można konkretny nabór po numerze naboru, kodzie i nazwie działania, bądź opcjonalnie po dacie rozpoczęcia lub zakończenia naboru w Systemie (Rysunek 42).

Lista naborów. Tryb konkurencyjny

Forma zaawansowanego filtra wyszukiwania dla sekcji 'Lista naborów. Tryb konkurencyjny'. Zawiera pola tekstowe do wprowadzenia kryteriów filtrujących: Nazwa naboru, Nazwa wniosku, Numer wniosku, Tytuł wniosku, Data złożenia wniosku, Status wniosku, Nazwa naboru, Nazwa działania, Nazwa projektu, Nazwa wnioskodawcy, Nazwa wniosku, Numer wniosku, Tytuł wniosku, Data złożenia wniosku, Status wniosku.

Rysunek 42 Wyszukiwanie naborów za pomocą filtra zaawansowanego

W widoku „**Lista usuniętych wniosków o dofinansowanie**” dostępnymi filtrami wyszukiwania usuniętych wniosków są: numer kancelaryjny, numer naboru, tytuł projektu, data utworzenia, data modyfikacji (Rysunek 43).

Lista usuniętych wniosków o dofinansowanie

Wyszukiwanie

Numer kancelaryjny	Data utworzenia
<input type="text"/>	<input type="text"/>
Numer naboru	Data modyfikacji
<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tytuł projektu	Wszystkie
<input type="text"/>	<input type="text"/>

Rysunek 43 Wyszukiwanie usuniętych wniosków o dofinansowanie za pomocą filtra zaawansowanego

5. Załączniki

Załącznik nr 1 - Wniosek o nadanie dostępu do naborów prowadzonych w trybie niekonkurencyjnym (dostępny na stronie <https://wrpo.wielkopolskie.pl/> w zakładce „Lokalny System Informatyczny LSI2021+” lub na stronie <https://lsi2021.wielkopolskie.pl/site/help>).

Regulamin Użytkownika

Lokalnego Systemu Informatycznego
do obsługi Programu Regionalnego
Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027

Regulamin Użytkownika LSI2021+

§1 POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Niniejszy „Regulamin Użytkownika LSI2021+” zwany dalej Regulaminem, określa warunki korzystania przez użytkowników z Lokalnego Systemu Informatycznego do obsługi Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.
2. Każdy Użytkownik, który przystępuje do korzystania z Systemu LSI2021+ tym samym przyjmuje do wiadomości i akceptuje treść niniejszego Regulaminu. Każdy Użytkownik zobowiązany jest przestrzegać Regulaminu i przyjmuje do wiadomości, że nieprzestrzeganie Regulaminu może skutkować zastosowaniem określonych w §9 Regulaminu procedur.
3. W trakcie korzystania z LSI2021+ instalowane są ciasteczka (pliki cookie) dla celów identyfikacji oraz dla zwiększenia komfortu korzystania z Systemu.
4. System jest prowadzony i nadzorowany przez Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego z siedzibą w Poznaniu przy al. Niepodległości 34.
5. Zegar systemowy LSI2021+ jest zgodny z oficjalnym serwerem NTP dostarczającym urzędowy czas UTC (PL) w Polsce.

§ 2 DEFINICJE

Administrator – pracownik zajmujący się administrowaniem Systemem.

Awaria techniczna – za awarię techniczną uznaje się sytuację, w której System nie pozwala Podmiotom Zgłaszającym lub Użytkownikom Systemu korzystać z podstawowych funkcji, a w szczególności: nie pozwala się zalogować, utworzyć/edytować wniosku o dofinansowanie, wysłać gotowego wniosku.

Podpis kwalifikowany – podpis elektroniczny poświadczany za pomocą certyfikatu kwalifikowanego.

FEW – Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Formularz kontaktowy – formularz dostępny na stronie <https://lsi.wielkopolskie.pl> (w zakładce Kontakt).

Incydent – należy przez to rozumieć pojedyncze zdarzenie lub serię niepożądanych lub niespodziewanych zdarzeń związanych z bezpieczeństwem informacji lub zmniejszeniem poziomu usług systemowych, które stwarzają znaczne prawdopodobieństwo zakłócenia działania Systemu i zagrażają bezpieczeństwu informacji, w tym danych osobowych przetwarzanych w Systemie;

Formularz kontaktowy – służy do zgłaszania problemów technicznych związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem Systemu oraz incydentów.

Formularz rejestracyjny – służy do rejestracji konta w Systemie.

Konto – należy przez to rozumieć miejsce w Systemie dostępne dla Użytkownika po zalogowaniu (podaniu Loginu i hasła dostępu), za którego pośrednictwem Użytkownik korzysta z Systemu.

Login – należy przez to rozumieć indywidualną i niepowtarzalną nazwę Użytkownika, wybraną na etapie rejestracji w Systemie.

LSI2021+ – Lokalny System Informatyczny do obsługi programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 nazywany zamiennie, jako „System”

Operator – należy przez to rozumieć Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego z siedzibą w Poznaniu, przy al. Niepodległości 34.

Podmiot Zgłaszający – osoba wypełniająca wnioski online w Systemie.

Przypomnienie hasła – należy przez to rozumieć formularz służący do odzyskiwania zapomnianego hasła. Na podany adres e-mail zostanie wysłana wiadomość z tymczasowym hasłem oraz linkiem. Po kliknięciu w link, za pomocą hasła tymczasowego możliwe będzie ustawienie nowego hasła.

Profil Zaufany – to bezpłatna metoda potwierdzania tożsamości obywatela w systemach podmiotów publicznych.

Regulamin naboru – regulamin określający szczegółowe zasady składania wniosków o dofinansowanie dla konkretnego naboru, dostępny dla Użytkowników na stronie www.wrpo.wielkopolskie.pl

Teczka – Kontener w którym składowane są: wnioski o dofinansowanie danego projektu, wiadomości od IZ oraz dane dotyczące promocji projektu.

Udostępnianie wniosków i teczek – funkcjonalność Systemu umożliwiająca udostępnianie wniosków i teczek projektów innym Użytkownikom Systemu.

Usługa – rozumie się przez to wszelkie usługi świadczone drogą elektroniczną przez Operatora na rzecz Użytkowników, w oparciu o postanowienia niniejszego Regulaminu.

Użytkownik – Użytkownikiem jest pracownik / Podmiot zgłaszający, którego dane zostały zarejestrowane w Systemie.

Właściwa Instytucja – należy przez to rozumieć Instytucję Zarządzającą, Instytucję Pośredniczącą lub inną instytucję zaangażowaną w realizację FEW 2021-2027

§ 3 WARUNKI TECHNICZNE KORZYSTANIA Z SYSTEMU

1. W celu prawidłowego korzystania z Systemu niezbędne są:

- połączenie z siecią Internet;
- zainstalowana przeglądarka internetowa: Microsoft Edge, Mozilla Firefox lub Google

Chrome w najnowszej stabilnej wersji (nie starszej niż jedna wersja wstecz);

- włączenie obsługi technologii Java Script, oraz tzw. "cookies" oraz wyłączenie blokowania wyskakujących okien w przeglądarce internetowej.
2. Operator nie ponosi odpowiedzialności za brak dostępu do Systemu z przyczyn niezależnych od Operatora.
 3. Operator nie odpowiada za szkody powstałe w związku z korzystaniem z Systemu, bądź w związku z niewłaściwym działaniem Systemu spowodowanym błędami, brakami, zakłóceniami, defektami, opóźnieniami w transmisji danych, wirusami komputerowymi, awariami łącza sieci Internet lub nieprzestrzeganiem postanowień Regulaminu.
 4. System jest dostępny dla Użytkowników całodobowo przez bezpieczne szyfrowane połączenie SSL pod adresem <https://lsi2021.wielkopolskie.pl> - za wyjątkiem okresu przeznaczonego na przerwę konserwacyjną przypadającą w godzinach od 2:00 do 4: 00 czasu polskiego.
 5. Operator, w związku z realizacją prac dotyczących administrowania lub modyfikacji funkcjonalności Systemu, ze względów bezpieczeństwa lub innych przyczyn niezależnych od Operatora, ma prawo czasowo zawiesić dostęp Użytkowników do Systemu w innych godzinach niż podane w ust. 2 §3 na okres niezbędny do wykonania planowanych prac lub wyeliminowania niepożądanych zdarzeń. O planowanych przerwach związanych z prowadzeniem prac konserwacyjnych w Systemie Operator poinformuje zamieszczając informacje o planowanych przerwach w dostępie do Systemu na stronie internetowej www.wrpo.wielkopolskie.pl w zakładce dotyczącej LSI2021+.
 6. Operator nie ponosi odpowiedzialności za dostęp do Systemu o parametrach utrudniających lub uniemożliwiających korzystanie z Systemu zgodnie z jego przeznaczeniem jeżeli spowodowane jest to okolicznościami niezależnymi od Operatora.

§ 4 REJESTRACJA

1. Rejestracja nowego Użytkownika odbywa się za pomocą Formularza rejestracyjnego dostępnego online na stronie <https://lsi2021.wielkopolskie.pl>
2. Dane logowania podane w powyższym Formularzu są wykorzystywane jedynie do celów kontaktowych i zapewnienia bezpieczeństwa systemu i nie będą udostępniane osobom trzecim, ani innym instytucjom.
3. Do konta zostaje przez rejestrującą się osobę przypisany Login i hasło, które należy chronić przed dostępem osób nieuprawnionych.
4. Hasło powinno mieć długość co najmniej 10 znaków, zawierać duże i małe litery, cyfry oraz znaki specjalne. System weryfikuje złożoność hasła.
5. Do każdego Użytkownika przypisany jest unikalny Login.
6. Po rejestracji konta nie ma możliwości zmiany Loginu (adresu e-mail).
7. Aktywacja hasła dostępowego do Systemu następuje po kliknięciu przez Użytkownika w link aktywacyjny, przesłany w wiadomości mailowej, na podany w Formularzu kontaktowym adres e-mail.
8. Aktywując konto w Systemie Użytkownik oświadcza, że zapoznał się z niniejszym Regulaminem i akceptuje jego wszystkie postanowienia bez zastrzeżeń.
9. Przypomnienie hasła odbywa się poprzez opcję Przypomnienia hasła dostępną na stronie głównej <https://lsi2021.wielkopolskie.pl>

10. Z chwilą poprawnego zalogowania w Systemie Użytkownik akceptuje możliwość otrzymywania drogą elektroniczną powiadomień dotyczących Systemu.

§ 5 ZASADY BEZPIECZEŃSTWA

1. Użytkownik jest zobowiązany do zapoznania się i zaakceptowania Regulaminu, co potwierdza podczas każdego logowania w Systemie.
2. Złożenie oświadczenia, o którym mowa w ust. 1, jest warunkiem uzyskania dostępu do Systemu. Informacja o dacie i godzinie złożenia przez Użytkownika oświadczenia jest przechowywana w Systemie.
3. Czas trwania nieaktywnej sesji (czas bezczynności), po jakim następuje automatyczne wylogowanie Użytkownika wynosi 20 minut.
4. W przypadku nieumyślnego ujawnienia hasła osobie nieuprawnionej lub podejrzenia ujawnienia, należy bezzwłocznie dokonać zmiany hasła na nowe.
5. W przypadku braku możliwości dokonania przez Użytkownika zmiany hasła, należy powiadomić Operatora za pomocą Formularza kontaktowego w celu zmiany hasła.
6. Przekazywanie hasła tymczasowego (podczas użycia funkcji "Przypomnienie hasła") odbywa się drogą mailową na adres zdefiniowany w Systemie.
7. W celu zapobieżenia nieautoryzowanemu dostępowi do Systemu Użytkownik:
 - nie może przechowywać danych służących do logowania do Systemu w miejscach dostępnych dla innych osób;
 - nie może ujawniać danych służących do logowania innym osobom.
8. Zabronione jest korzystanie z Systemu z użyciem danych dostępowych innego Użytkownika.
9. Oprogramowanie komputera powinno być regularnie aktualizowane; w szczególności dotyczy to systemu operacyjnego oraz przeglądarki internetowej.

§ 6 ROZPOCZYNIANIE I KOŃCZENIE PRACY UŻYTKOWNIKÓW W SYSTEMIE

1. Rozpoczęcie pracy Użytkownika w Systemie następuje po uruchomieniu przeglądarki, wprowadzeniu adresu <https://Isi2021.wielkopolskie.pl> i zalogowaniu się do Systemu.
2. Po zakończeniu pracy należy wylogować się z Systemu poprzez wybranie funkcji „Wyloguj” zlokalizowanej w prawym górnym rogu ekranu w widoku „Konto”. Nie należy kończyć pracy poprzez zamknięcie okna przeglądarki znakiem „X”.

§7 ZASADY SKŁADANIA WNIOSKÓW W SYSTEMIE

1. Za pomocą Systemu Użytkownik tworzy i składa elektroniczne wersje wniosków o dofinansowanie realizacji projektu ze środków w ramach FEW.
2. Korzystanie z Systemu przy składaniu wniosków o dofinansowanie jest obowiązkowe. Jest to jedyna możliwość stworzenia wniosku i jego złożenia.
3. Podmiot Zgłaszający odpowiada za poprawność i prawdziwość wprowadzanych danych w Systemie.
4. Podmiot Zgłaszający w celu złożenia wniosku o dofinansowanie jest zobowiązany zarówno do wysłania wersji elektronicznej wniosku oraz jego podpisania profilem zaufanym lub podpisem kwalifikowanym.

5. Wniosek uznaje się za złożony, tylko w przypadku spełnienia razem dwóch warunków określonych w §7 ust. 4.
6. Podpisanie wniosku w Systemie możliwe jest od momentu jego wysłania przez 5 dni roboczych włącznie (do godziny 23:59:59) liczonych od dnia następującego po dacie zakończenia naboru.
7. Wnioski o dofinansowanie w wersji papierowej nie będą przyjmowane.
8. Wnioski o dofinansowanie wysłane w wersji elektronicznej bez złożonego co najmniej 1 podpisu profilem zaufanym lub podpisem kwalifikowanym nie będą podlegały ocenie (pozostaną bez rozpatrzenia).
9. Szczegółowe zasady podpisywania i składania wniosków o dofinansowanie przedstawione są w Regulaminie naboru.
10. Operator, na stronie internetowej www.wrpo.wielkopolskie.pl w zakładce dotyczącej LSI2021+, udostępnia dla Użytkowników „Podręcznik użytkownika Lokalnego Systemu Informatycznego do obsługi Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027 w zakresie obsługi LSI2021+” oraz niniejszy regulamin.
11. Właścicielem wniosku w LSI2021+ jest wyłącznie podmiot, który widnieje we wniosku o dofinansowanie w podpunkcie 2.1 „Dane Wnioskodawcy”.
12. W przypadkach uzasadnionych możliwe jest przenoszenie teczek o dofinansowanie pomiędzy kontami na każdym etapie. Jest to możliwe wyłącznie na pisemny wniosek Właściciela wniosku (podmiot, który widnieje we wniosku o dofinansowanie podpunkcie 2.1 „Dane Wnioskodawcy”). Wniosek o przeniesienie wniosku o dofinansowanie, należy złożyć do Departamentu Polityki Regionalnej lub przesłać podpisany elektronicznie poprzez ePUAP adres skrytki urzędu na platformie ePUAP: /umarszwlp/SkrytkaESP. Przepięcie wniosku powoduje jego usunięcie z aktualnie przypisanego konta i przypisanie go do nowego konta wskazanego przez Właściciela.

§8 PROCEDURA ZGŁASZANIA BŁĘDÓW ZWIĄZANYCH Z FUNKCJONOWANIEM SYSTEMU

1. Formularz kontaktowy dostępny na stronie <https://lsi.wielkopolskie.pl> (w zakładce Kontakt) służy wyłącznie do zgłaszania Awarii Technicznych/błędów dotyczących działania Systemu, incydentów.
2. W razie zauważenia problemów/błędów w działaniu Systemu, Użytkownik jest zobowiązany niezwłocznie zgłosić nieprawidłowość/ incydent Operatorowi wraz z jej opisem poprzez Formularz kontaktowy.
3. W celu wysłania zgłoszenia wystąpienia Awarii Technicznej Systemu należy w Formularzu kontaktowym podać informacje obowiązkowe: imię, nazwisko, login, numer telefonu, tytuł, treść wiadomości zawierającą datę i godzinę wystąpienia problemu/błędu/incydentu, rodzaj i wersję przeglądarki internetowej na której pojawił się problem/błąd/incydent oraz szczegółowy jego opis. Wymagane jest także załączenie przynajmniej jednego zrzutu ekranu obrazującego opisywany problem w Systemie.
4. Polami nieobowiązkowymi do uzupełnienia w Formularzu kontaktowym są: numer naboru oraz numer kancelaryjny wniosku, jednak w przypadku kiedy zgłoszenie dotyczy wypełnianego wniosku pola te powinny zostać uzupełnione.
5. Brak któregośkolwiek z podanych w §8 ust.3 informacji, może skutkować nie rozpatrzeniem wysłanego przez Użytkownika zgłoszenia.
6. W przypadku niedostępności strony lsi.wielkopolskie.pl problemy z funkcjonowaniem Systemu należy zgłaszać bezpośrednio na adres kontakt@lsi.wielkopolskie.pl

§9 PRAWA I OBOWIĄZKI OPERATORA I UŻYTKOWNIKÓW

1. Dostęp i korzystanie z Systemu jest bezpłatne.
2. Każdy użytkownik Systemu odpowiada za zapewnienie bezpieczeństwa pracy Systemu w zakresie od niego zależnym, w tym ochrony przed niepożądanym dostępem do danych, utratą danych, niepożądaną modyfikacją danych.
3. Użytkownik jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia o zauważonym zdarzeniu związanym z bezpieczeństwem informacji lub incydencie.
4. Wszelkie działania mające na celu unieruchomienie całości bądź części Systemu są zabronione.
5. W przypadku naruszenia zasad niniejszego regulaminu Administrator ma prawo do zablokowania dostępu do Systemu w trybie natychmiastowym. Odblokowanie następuje po usunięciu przez użytkownika przyczyn naruszeń.
6. Operator nie odpowiada za szkody powstałe w związku z korzystaniem z Systemu, bądź w związku z niewłaściwym działaniem Systemu spowodowanym błędami, brakami, zakłóceniami, defektami, opóźnieniami w transmisji danych, wirusami komputerowymi, awarią łącza sieci Internet lub nieprzestrzeganiem postanowień Regulaminu.
7. Operator nie ponosi odpowiedzialności za brak dostępu do Systemu z przyczyn niezależnych od Operatora.
8. Operator dokłada wszelkich starań w celu zapewnienia każdorazowej, ciągłej i pełnej dostępności Systemu.
9. Operator nie ponosi odpowiedzialności za skutki nieprawidłowego korzystania z Systemu przez Użytkowników i nieprawidłowego działania narzędzi i systemów Użytkownika.

§ 10 DANE OSOBOWE I PRYWATNOŚĆ

1. Administratorem danych osobowych jest Województwo Wielkopolskie z siedzibą Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu przy al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, e-mail: kancelaria@umww.pl, fax 61 626 69 69, adres skrytki urzędu na platformie ePUAP: /umarszwlkp/SkrytkaESP.
2. Państwa dane osobowe są przetwarzane w celach:
 - a) dostarczenia usług umożliwiających przygotowanie i obsługę wniosków o dofinansowanie, ich rejestracji, dokonania oceny, komunikacji, monitoringu, ewaluacji, kontroli, prowadzenia statystyk, obsługi zgłoszeń wsparcia, sprawozdawczości oraz działań informacyjno-promocyjnych w tym zapewnienia realizacji obowiązku informacyjnego dotyczącego przekazywania do publicznej wiadomości informacji o podmiotach uzyskujących wsparcie w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021 – 2027
 - b) archiwizacji.
3. Przetwarzane w LSI2021+ dane osobowe oraz wnioski o dofinansowanie mogą zostać udostępnione podmiotom i instytucjom dokonującym oceny, ekspertyzy, audytu, ewaluacji i kontroli FEW, zgodnie z nałożonymi na Instytucję Zarządzającą FEW obowiązkami na podstawie m.in.: Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, dalej „ustawa wdrożeniowa”.
4. Ponadto Państwa dane osobowe będą ujawniane:
 - a. Wykonawcy Systemu LSI2021+ (w związku z realizacją zamówienia publicznego na „Opracowanie i wdrożenie Lokalnego Systemu Informatycznego do obsługi Programu

Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (LSI 2021+) na potrzeby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu”);

- b. Instytucjom Pośredniczącym w realizacji FEW tj.:
 - Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu;
 - Agencja Rozwoju Regionalnego w Koninie;
 - c. podmiotom świadczącym usługi na rzecz administratora danych osobowych w zakresie serwisu i wsparcia systemów informatycznych, utylizacji dokumentacji niearchiwalnej, przekazywania przesyłek pocztowych.
5. Po pozytywnej ocenie formalnej projektu - następuje eksport danych, o którym mowa w „Wytycznych dotyczących warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027”, z LSI2021+ do centralnego systemu teleinformatycznego, o którym mowa art. 72 ust. 1 lit. e) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy - administrowanego przez Ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, będącego Administratorem danych osobowych gromadzonych w centralnym systemie teleinformatycznym,
 6. Państwa dane osobowe przetwarzamy w związku z wypełnieniem obowiązku prawnego ciążącym na administratorze wynikającym z wyżej wymienionych przepisów prawa.
 7. W sprawach związanych z przetwarzaniem danych osobowych można kontaktować się z Inspektorem ochrony danych osobowych listownie pod adresem administratora danych, lub elektronicznie poprzez skrytkę ePUAP: /umarszwk/SkrytkaESP lub e-mail: inspektor.ochrony@umww.pl.
 8. Państwa dane osobowe będą przetwarzane do czasu rozliczenia Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 oraz upływu okresu archiwizacji dokumentacji.
 9. Podanie danych osobowych obowiązkowych jest warunkiem ustawowym a ich niepodanie skutkuje brakiem możliwości udziału w projekcie.
 10. Przysługuje Państwu prawo do usunięcia danych osobowych, o ile Państwa dane osobowe są przetwarzane na podstawie wyrażonej zgody, lub wynika to z wymogu prawa, lub gdy dane te są już niepotrzebne do przetwarzania danych.
 11. Przysługuje Państwu prawo do cofnięcia zgody na przetwarzanie danych osobowych, o ile Państwa dane osobowe są przetwarzane na podstawie wyrażonej zgody. Wycofanie zgody nie wpływa na zgodność z prawem przetwarzania, którego dokonano na podstawie zgody przed jej wycofaniem.
 12. Przysługuje Państwu prawo do przenoszenia danych, o ile Państwa dane osobowe są przetwarzane na podstawie wyrażonej zgody lub są niezbędne do zawarcia umowy oraz gdy dane te są przetwarzane w sposób zautomatyzowany.
 13. Przysługuje Państwu prawo do dostępu do danych osobowych, ich sprostowania lub ograniczenia przetwarzania.
 14. Przysługuje Państwu prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania w związku z Państwa sytuacją szczególną o ile przetwarzanie Państwa danych osobowych jest niezbędne do zrealizowania zadania w interesie publicznym lub sprawowania władzy publicznej.
 15. Przysługuje Państwu prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych o ile uważają Państwo, iż przetwarzanie Państwa danych osobowych odbywa się w sposób niezgodny z prawem.
 16. Państwa dane osobowe nie są przetwarzane w sposób zautomatyzowany w celu podjęcia jakiegokolwiek decyzji oraz profilowania.
 17. Państwa dane osobowe nie są przekazywane poza Europejski Obszar Gospodarczy oraz do organizacji międzynarodowych.

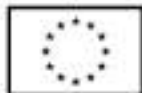
§11 ZMIANA REGULAMINU I POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Operator jest uprawniony do jednostronnej zmiany treści niniejszego Regulaminu.

W przypadku zmian Regulaminu, Operator zamieści treść nowego Regulaminu na stronie internetowej www.wrpo.wielkopolskie.pl w zakładce dotyczącej LSI2021+ i w Systemie.

2. Naruszenie niniejszego Regulaminu, szczególnie §7, może skutkować brakiem rozpatrzenia złożonego wniosku o dofinansowanie przez Podmiot Zgłaszający w danym konkursie.
3. Użytkownik ma obowiązek zapoznania się z "Regulaminem Użytkownika LSI2021+" przed każdym logowaniem. Korzystanie przez Użytkownika z LSI2021+ po wprowadzeniu zmian Regulaminu oznacza ich akceptację.

WNIOSEK O DOFINANSOWANIE W RAMACH PROGRAMU REGIONALNEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WIELKOPOLSKI 2021-2027

/

(Nr kancelaryjny)/Nr naboru

Nr wniosku o dofinansowanie

Status wniosku

Nazwa Wnioskodawcy

Tytuł projektu

Data rozpoczęcia projektu	
Data zakończenia projektu	
Całkowita wartość projektu	
Kwota kosztów kwalifikowalnych	
Kwota dofinansowania	
Kwota kosztów niekwalifikowalnych	
Kwota dofinansowania UE	

0000000000000000

I. Określenie obszaru interwencji

1.1. Nazwa Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027
1.2. Numer i nazwa Priorytetu w ramach Programu Regionalnego Priorytet 2: Fundusze europejskie dla zielonej Wielkopolski
1.3. Numer i nazwa Działania w ramach Priorytetu Działanie 2.9 Rozwijanie gospodarki o obiegu zamkniętym – Instrumenty finansowe
1.4. Numer i nazwa formy wsparcia 03. Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka
1.5. Rodzaj działalności gospodarczej 18. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
1.6. Zakres interwencji (dominujący)
1.7. Zakres interwencji (uzupełniający)
1.8. Rodzaj projektu Niekonkurencyjny
1.9. Temat uzupełniający
1.10. Realizacja instrumentów terytorialnych Brak ukierunkowania terytorialnego
1.11. Typ projektu Ochrona środowiska

II. Identyfikacja Wnioskodawcy

2.1. Dane Wnioskodawcy

Nazwa Wnioskodawcy	
Forma prawna	
Forma własności	
Typ Wnioskodawcy	Instytucje wspierające biznes
Nr telefonu	
Adres skrytki ePUAP	
E-mail	
Adres strony www	
Kraj	
Województwo	
Powiat	
Gmina	
Miejscowość	
Ulica	
Nr domu	
Nr lokalu	
Kod pocztowy	
Poczta	
NIP	
REGON	
Wielkość przedsiębiorstwa	
Nazwa dokumentu rejestrowego i numer	
Data uzyskania wpisu w dokumencie rejestrowym	
Inny dokument określający formę prawną Wnioskodawcy	
PKD Wnioskodawcy	

Główne PKD Projektu	
---------------------	--

2.2. Informacja o występowaniu pomocy publicznej

Czy w projekcie występuje pomoc publiczna inna niż de minimis	
Czy w projekcie występuje pomoc de minimis	

Określenie statusu Wnioskodawcy							
Liczba pracowników							
Liczba pracowników (rok n)		Liczba pracowników (rok n-1)		Liczba pracowników (rok n-2)		Liczba pracowników (rok n-3)	
Roczna suma bilansowa/roczna wartość obrotów netto (tys. zł)							
W obecnym roku obrotowym (rok n)		W poprzednim roku obrotowym (n-1)		Dwa lata przed złożeniem wniosku (n-2)		Trzy lata przed złożeniem wniosku (n-3)	
Roczna suma bilansowa (rok n)	Roczna wartość obrotów netto (rok n)	Roczna suma bilansowa (rok n-1)	Roczna wartość obrotów netto (rok n-1)	Roczna suma bilansowa (rok n-2)	Roczna wartość obrotów netto (rok n-2)	Roczna suma bilansowa (rok n-3)	Roczna wartość obrotów netto (rok n-3)
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

*dotyczy wyłącznie projektów podlegającym zasadom pomocy publicznej

2.2.1. Status Wnioskodawcy jako podatnika VAT

Wnioskodawca posiada prawną możliwość odzyskiwania podatku VAT	
Wnioskodawca posiada prawną możliwość odzyskiwania podatku VAT w związku z realizowanym projektem	
Uzasadnienie:	

2.3. Inne podmioty zaangażowane w realizację projektu

Nie dotyczy

2.4. Osoba do kontaktu w sprawach projektu

Imię i Nazwisko	Miejsce pracy	Stanowisko	Nr telefonu	e-mail
-----------------	---------------	------------	-------------	--------

2.5. Osoby upoważnione do podpisywania wniosku i dokumentacji aplikacyjnej

Imię i Nazwisko	Miejsce pracy	Stanowisko	Nr telefonu	e-mail
-----------------	---------------	------------	-------------	--------

III. Informacje o projekcie

3.1. Tytuł projektu

3.2. Zakres projektu

Profil	Tak/Nie
Handel	
Usługi	
Produkcja	
Budownictwo	
B+R	
Inny	

3.3. Miejsce realizacji projektu

Projekt realizowany na terenie całego kraju

3.3.1. Obszar realizacji projektu

Charakterystyka obszaru realizacji projektu	
---	--

3.4. Charakterystyka projektu

3.4.1. Krótki opis przedmiotu projektu

--

3.4.2. Cele i rezultaty projektu

--

3.5. Harmonogram realizacji projektu

<i>Planowany termin rozpoczęcia realizacji projektu</i>		<i>Planowany termin zakończenia realizacji projektu</i>	
<i>Koszty pośrednie</i>	<i>Opis działań planowanych do realizacji w ramach wskazanych zadań</i>	<i>Rozpoczęcie realizacji</i>	<i>Zakończenie realizacji</i>
Nie			
<i>Sposób rozliczenia wydatków dla zadania</i>		<i>Realizator</i>	

3.6. Szczegółowe dane dotyczące projektu

<i>Opis projektu pod kątem jego zgodności z dokumentami regionalnymi (m.in. z ich celami i założeniami), w szczególności z aktualną Strategią Rozwoju Województwa.</i>
<i>Opis projektu pod kątem jego zgodności z mającymi zastosowanie regulacjami, w szczególności z FEW 2021+ oraz Szczegółowym opisem priorytetów.</i>
<i>Opis projektu pod kątem jego zgodności z wynikami „Analizy potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych” wraz z aktualizacją („Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 – aktualizacja oceny ex-ante dla instrumentów finansowych”).</i>
<i>Opis projektu pod kątem jego zgodności z zasadami pomocy publicznej w projekcie.</i>
<i>Zdolność prawna Wnioskodawcy do pełnienia funkcji podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy/szczegółowy (jeśli dotyczy) w ramach projektu.</i>
<i>Zdolność ekonomiczna i finansowa Wnioskodawcy do pełnienia funkcji podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy/szczegółowy (jeśli dotyczy) w ramach projektu.</i>
<i>Zdolność operacyjna i potencjał organizacyjny Wnioskodawcy do pełnienia funkcji podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy/szczegółowy (jeśli dotyczy) w ramach projektu.</i>
<i>Zdolność Wnioskodawcy do działalności w województwie wielkopolskim w związku z realizacją projektu.</i>
<i>Metodyka wyboru podmiotów wdrażających fundusze szczegółowe (jeśli dotyczy)/sposób wyboru i oceny projektów ostatecznych odbiorców.</i>
<i>Opis mechanizmu wynagradzania w ramach projektu.</i>
<i>Opis rozwiązań w zakresie zapewniania wyeliminowania konfliktu interesów.</i>
<i>Identyfikacja obszarów ryzyka związanych z realizacją projektu oraz wskazane działania zaradcze.</i>

3.7. Komplementarność z innymi projektami zrealizowanymi przez Wnioskodawcę z środków europejskich

Lp.	Tytuł projektu	Nazwa Programu	Źródło finansowania	Kwota dofinansowania (PLN)	opis
-----	----------------	----------------	---------------------	----------------------------	------

3.8. Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi.

Lp.	Powiązanie ze strategiami	opis
-----	---------------------------	------

IV. Wskaźniki osiągnięć

4.1. Planowane efekty rzeczowe (produkty) uzyskane w wyniku realizacji projektu

Wskaźniki kluczowe	Źródło danych	Jednostki miary	Wartość docelowa
[RCO003] Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa		

4.2. Planowane rezultaty realizacji projektu – bezpośredni wpływ na otoczenie

Wskaźniki kluczowe	Źródło danych	Jednostki miary	Rok bazowy	Rok docelowy
[PLRR003] Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	PLN			

V. Tabele finansowe

5.1.1. Planowane wydatki w ramach projektu w PLN

Zadanie 1.								
Nazwa kategorii	Rodzaj pomocy	Limit	Opis kategorii/nazwa podkategorii	J.m	Ilość	koszty kwalifikowane	Koszty niekwalifikowalne	Koszty ogółem
Suma Zadanie 1.								

5.1.2. Podsumowanie całkowitych planowanych wydatków w ramach projektu w PLN

Rodzaj pomocy	Suma k. kwalifikowalne	Suma k. niekwalifikowalne	Suma ogółem	Suma dofinansowanie
---------------	------------------------	---------------------------	-------------	---------------------

5.1.3. Kategorie kosztów podlegających limitom

Nie dotyczy

5.1.4.

Nie dotyczy

5.2. Planowane/docelowe źródła finansowania wydatków kwalifikowalnych projektu

Wariant dofinansowania I

	Dofinansowanie [w PLN]				Budżet Państwa		Środki Własne		Inne		Razem	
	Razem	EFRR/FST	BP	%	PL	%	PL	%	PL	%	PL	%
SUMA	0,00	0,00	0,00	70,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wariant dofinansowania II

	Dofinansowanie [w PLN]				Budżet Państwa		Środki Własne		Inne		Razem	
	Razem	EFRR/FST	BP	%	PL	%	PL	%	PL	%	PL	%
SUMA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Suma

	Dofinansowanie [w PLN]				Budżet Państwa		Środki Własne		Inne		Razem	
	Razem	EFRR/FST	BP	%	PL	%	PL	%	PL	%	PL	%
SUMA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

5.3. Źródła finansowania projektu

Źródło	Kwota wydatków ogółem	Kwota wydatków kwalifikowalnych
Dofinansowanie:	0,00	0,00
- w tym UE	0,00	0,00
Razem wkład własny:	0,00	0,00
- Budżet państwa	0,00	0,00
- Budżet jednostek samorządu terytorialnego	0,00	0,00
- Inne publiczne	0,00	0,00
- Prywatne	0,00	0,00
Suma	0,00	0,00

Wyjaśnienia

5.4. Podsumowanie budżetu

	Wydatki ogółem	Wydatki kwalifikowalne	Dofinansowanie
Razem w projekcie	0,00	0,00	0,00
Razem rzeczywiście poniesione	0,00	0,00	0,00

<i>Kwota ryczałtowa</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Stawka jednostkowa</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Stawka ryczałtowa</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Razem ryczałt</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Koszty bezpośrednie - razem</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Koszty bezpośrednie - udział</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Koszty pośrednie - razem</i>	0,00	0,00	0,00
<i>Koszty pośrednie - udział</i>	0,00	0,00	0,00

VI. Aspekty prawno – finansowe

6.1. Trwałość projektu

Nie dotyczy

Nie dotyczy

6.2. Pomoc publiczna

Czy Wnioskodawca uzyskał pomoc de minimis na realizację niniejszego projektu? Proszę podać kwotę.	0,00
Czy Wnioskodawca uzyskał pomoc inną niż de minimis na realizację niniejszego projektu? Proszę podać kwotę.	0,00
Czy Wnioskodawca uzyskał jakąkolwiek pomoc de minimis w ciągu ostatnich 3 lat? Proszę podać kwotę, a także wskazać konkretne przedsięwzięcia.	0,00
Wyjaśnienia:	

6.3. Zgodność projektu z politykami horyzontalnymi UE w obszarze:

1. Zasada zrównoważonego rozwoju	
2. Zasada Nie Czyń Znaczących Szkód	
3. Zasada równości kobiet i mężczyzn	
4. Zasada równości szans i niedyskryminacji	
5. Zasada dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	
6. Inne (niewskazane powyżej)	
Projekt jest usytuowany	
Wpływ na obszary Natura 2000	

6.4. Informacja i promocja

Obowiązkowe działania związane z informacją i promocją	
--	--

VII. Tryb wyboru wykonawcy w ramach projektu

7.1. Czy Wnioskodawca podlega ustawie Prawo zamówień publicznych

7.2. Zgodność Projektu z przepisami obowiązującymi Wnioskodawcę

Lp.	Nazwa zamówienia	Procedura wyboru wykonawcy	Nr ogłoszenia o zamówieniu	Data publikacji ogłoszenia o zamówieniu
-----	------------------	----------------------------	----------------------------	---

7.3. Zastosowane przy realizacji projektu (zamówień) aspekty środowiskowe / społeczne

--

VIII. Oświadczenia Wnioskodawcy

Oświadczenie

Lp.	Treść oświadczenia	Występuje
1.	Oświadczam, że zapoznałem się z treścią i zasadami ujętymi w SZOP FEW 2021+ oraz dokumentacji dla naboru, w szczególności z Regulaminem wyboru projektu. Tym samym akceptuję warunki w nich określone.	
2.	Oświadczam, że zapoznałem się z zapisami dotyczącymi zasad kwalifikowalności kosztów objętych wsparciem ze środków EFRR, zawartymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 roku ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...) i Wytycznych dotyczących kwalifikowalności 2021-2027. W związku z powyższym oświadczam, że wydatki zostaną poniesione zgodnie z zasadami kwalifikowania kosztów oraz ponoszą pełną odpowiedzialność za prawidłowe ich wydatkowanie.	
3.	Oświadczam, że jestem upoważniony do zaciągania zobowiązań w imieniu Wnioskodawcy.	
4.	Oświadczam, że jeżeli wystąpi prawna i faktyczna możliwość odzyskania podatku VAT, którego wysokość została określona w kategorii wydatki kwalifikowalne, zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej w ramach projektu części poniesionego podatku VAT.	
5.	Oświadczam, że jestem świadomy braku możliwości zmiany statusu Wnioskodawcy od dnia złożenia dokumentacji projektowej do dnia podpisania Umowy (dotyczy podmiotu, o którym mowa w artyku 59 ustęp 3 litera d Rozporządzenia ogólnego).	
6.	Oświadczam, że zapoznałem się i akceptuję warunki dotyczące formy i sposobu komunikacji, w tym w szczególności wyrażam zgodę na dostarczenie wezwania do uzupełnienia lub poprawienia projektu za pomocą środków komunikacji elektronicznej (poprzez system LSI 2021+ oraz za pośrednictwem ePUAP), które zostały określone w obowiązującej dokumentacji dla naboru.	
7.	Oświadczam, że wyrażam zgodę, aby wniosek o dofinansowanie mógł być udostępniony innym podmiotom i ekspertom dokonującym oceny i ewaluacji oraz wyrażam zgodę na udział w badaniach ewaluacyjnych mających na celu ocenę FEW 2021+, z zastrzeżeniem dochowania i ochrony informacji oraz tajemnic w nim zawartych.	
8.	Oświadczam, że zobowiązuje się do umożliwienia przeprowadzenia wizyty monitoringowej/kontroli na miejscu realizacji projektu oraz wglądu w dokumenty dotyczące projektu, odnoszące się do treści niniejszego wniosku przedstawicielom uprawnionych do tego podmiotów.	
9.	Oświadczam, że znane mi są regulacje dotyczące poziomu pomocy publicznej oraz że w związku ze wsparciem realizacji niniejszego projektu nie zostaną przekroczone maksymalne poziomy intensywności pomocy publicznej.	
10.	Oświadczam, że przedsięwzięcie realizowane w ramach niniejszego projektu będzie zgodne z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych oraz Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej.	
11.	Oświadczam, że przedsięwzięcie realizowane w ramach niniejszego projektu będzie zgodne z zasadą równości kobiet i mężczyzn.	
12.	Oświadczam, że przedsięwzięcie realizowane w ramach niniejszego projektu będzie zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz nie narusza zasady DNSH („nie czyni znaczących szkód”).	
13.	Oświadczam, że projekt będzie realizowany zgodnie z ustawą o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1270 ze zm.), ustawą z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm.), Komunikatem Komisji Europejskiej z 21 marca 2018 r. w sprawie nowych wymagań przeciwko unikaniu opodatkowania w prawodawstwie UE regulującym w szczególności operacje finansowe i inwestycyjne oraz Zawiadomieniem Komisji Europejskiej pt. Wytyczne dotyczące unikania konfliktów interesów i zarządzania takimi konfliktami na podstawie rozporządzenia finansowego.	
14.	Oświadczam, że realizacja działań ujętych w projekcie będzie zgodna z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska, w szczególności z warunkami postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko oraz oddziaływania na obszary Natura 2000, określonymi w: a) ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.), b) Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 roku w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko, c) ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 54), d) ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.) i Dyrektywą Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, e) ustawie z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.) i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 roku ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, f) wytycznych w sprawie działań naprawczych w odniesieniu do projektów współfinansowanych w okresie programowania 2014-2020 oraz ubiegających się o współfinansowanie w okresie 2021-2027 z Funduszy UE, dotkniętych naruszeniem 2016/2046 w zakresie specustaw, dla których prowadzone jest postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (Ares(2021)1432319 z 23.02.2021 r.).	
15.	Oświadczam, że znajduję się w sytuacji ekonomicznej i finansowej zapewniającej realizację projektu.	
16.	Oświadczam, że nie podlegam wykluczeniu z ubiegania się o wsparcie na podstawie artykułu 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1270 ze zm.).	
17.	Oświadczam, że Wnioskodawca lub osoby uprawnione do jego reprezentacji nie podlegają wykluczeniu z możliwości ubiegania się o wsparcie na podstawie przepisów prawa wspólnotowego, w tym: a) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 roku ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...); b) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności; c) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 roku w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (...); d) Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 roku uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu artykułu 107 i 108 Traktatu oraz prawa krajowego, w tym ustawy o finansach publicznych.	
18.	Oświadczam, że: a) nie jestem Wnioskodawcą, na którym ciąży obowiązek zwrotu pomocy wynikający z decyzji KE uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem, w rozumieniu artykułu 107 (dawny artykuł 87 TWE) Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) (Dz.U.2004.90.864/2 ze zm.) (jeśli dotyczy); b) przedsiębiorstwo (Wnioskodawca) nie jest w toku likwidacji, w stanie upadłości, w toku postępowania upadłościowego, naprawczego lub pod zarządem komisarzy (jeśli dotyczy); c) członek lub reprezentant organu zarządzającego (wykonawczego), wspólnik lub kierownik jednostki organizacyjnej Wnioskodawcy nie został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo: składania fałszywych zeznań, przekupstwa, przeciwko mieniu, wiarygodności dokumentów, obrotem pieniędzmi i papierami wartościowymi, przeciwko systemowi bankowemu, przestępstwo karnoskarbowe albo inne związane z wykonywaniem działalności gospodarczej lub popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych (jeśli dotyczy).	
19.	Oświadczam, że nie podlegam wykluczeniu z ubiegania się o wsparcie na podstawie artykułu 9 ustęp 1 punkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 659 ze zm.).	
20.	Oświadczam, że wobec Wnioskodawcy nie orzeczono zakazu dostępu do środków, o których mowa w artyku 5 ustęp 3 punkt 1 i 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1270 ze zm.), w przypadku skazania za przestępstwo, o którym mowa w artyku 9 lub artyku 10 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 roku o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1745).	

Lp.	Treść oświadczenia	Występuje
21.	Oświadczam, że Wnioskodawca nie znajduje się w sytuacjach wskazanych w artykule 136 i artykule 141 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 roku w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U.UE.L.2018.193.1 ze zm.).	
22.	Oświadczam, że Wnioskodawca nie podlega wykluczeniu na podstawie artykułu 51 Rozporządzenia (UE) nr 833/2014 z dnia 31 lipca 2014 roku dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U.UE.L.2014.229.1 ze zm.) oraz Ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1497 ze zm.).	
23.	Oświadczam, że Wnioskodawca nie podjął żadnych działań dyskryminujących, sprzecznych z zasadami wskazanymi w artykule 9 ustęp 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 roku ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U.UE.L.2021.231.159 ze zm.).	
24.	Oświadczam, że przy realizacji Projektu nie nastąpiło, nie następuje i nie nastąpi niedozwolone nakładanie się finansowania przyznanego z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, Funduszu Spójności, innych zwrotnych i bezzwrotnych funduszy lub programów Unii Europejskiej.	
25.	Oświadczam, że na moment złożenia wniosku o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami Wnioskodawca nadal spełnia warunki, o których mowa w artykule 59 ustęp 3 litera c albo litera d Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 roku.	
26.	Oświadczam, że informacje zawarte w niniejszym wniosku są prawdziwe i zgodne ze stanem faktycznym oraz jestem świadomy odpowiedzialności karnej za podanie fałszywych danych lub złożenie fałszywych oświadczeń.	

IX. Załączniki

Lp.	Nazwa dokumentu	Czy występuje	Załącznik
1	Załącznik dotyczący zasady DNSH		
2	Oświadczenie o zapewnieniu środków na realizację projektu.		
3	W przypadku udzielenia pełnomocnictwa – oryginał albo kopia pełnomocnictwa		
4	Interpretacja organów skarbowych, tj. uprawnionego organu podatkowego, o braku możliwości odzyskania VAT w związku z realizowanym projektem, w zakresie pełnienia przez Wnioskodawcę funkcji podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy/szczegółowy lub stosowne wyjaśnienie Wnioskodawcy (w przypadku ujęcia VAT w kosztach kwalifikowalnych projektu).		
5	Sprawozdania finansowe za dwa ubiegłe okresy sprawozdawcze		
6	Opinie biegłego rewidenta za dwa ubiegłe okresy sprawozdawcze lub niezależna opinia audytorów.		
7	Ostatni dokument potwierdzający przeprowadzenie czynności nadzoru bankowego przez KNF.		
8	Opis doświadczenia zawodowego i kompetencji personelu zaangażowanego w realizację projektu.		
9	Opis mechanizmu zapewniającego niewystąpienie pomocy publicznej na poziomie Wnioskodawcy, tj. funduszu powierniczego/funduszu szczegółowego i na poziomie wyboru podmiotów zarządzających funduszami szczegółowymi (w strukturze bez funduszu powierniczego) – w przypadku, gdy pomoc publiczna nie występuje.		
10	Informacja o udzielonej pomocy publicznej sporządzona zgodnie z przepisami o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej.		
11	Inne dokumenty niezbędne do prawidłowej realizacji projektu.		
12	Pismo przewodnie Wnioskodawcy z wyjaśnieniami – dotyczy wyłącznie etapu korekty		

X. Podpis Wnioskodawcy

Oświadczam, iż informacje zawarte w niniejszym wniosku oraz w dołączonych jako załączniki dokumentach są prawdziwe. Jednocześnie oświadczam, iż jestem świadom praw i obowiązków związanych z realizacją projektu finansowanego z EFRR/FST w ramach FEW 2021+, a w przypadku pozytywnego rozpatrzenia niniejszego wniosku zobowiązuję się do osiągnięcia i utrzymania planowanych efektów projektu. Wyrażam zgodę na przeprowadzenie przez IZ FEW 2021+ wizyt monitoringowych/kontroli w siedzibie Wnioskodawcy oraz w miejscu fizycznej realizacji projektu, na każdym etapie oceny dokumentacji aplikacyjnej.

Oświadczam, że jako Wnioskodawca poinformowałem/poinformuję wszystkie inne osoby/podmioty wskazane w dokumentacji aplikacyjnej o niżej przedstawionych kwestiach.

Klauzula informacyjna:

- Administratorem danych osobowych jest Województwo Wielkopolskie z siedzibą UMWW przy al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, e-mail: kancelaria@umww.pl, fax 61 626 69 69, adres skrytki urzędu na platformie ePUAP: /umarszwlp/SkrytkaESP.
- Państwa dane osobowe są przetwarzane w celu aplikowania o dofinansowanie i realizacji projektów i ich rozliczenia, w szczególności potwierdzenia kwalifikowalności wydatków, udzielenia wsparcia, monitoringu, ewaluacji, kontroli, audytu i sprawozdawczości oraz działań informacyjno-promocyjnych w ramach FEW 2021+, a także w celach archiwizacyjnych.
- Państwa dane osobowe przetwarzamy w związku z wypełnieniem obowiązku prawnego ciążącego na administratorze, który wynika z Ustawy wdrożeniowej, Rozporządzenia ogólnego i innych powiązanych oraz Ustawy o finansach publicznych i Ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.
- W sprawach związanych z przetwarzaniem danych osobowych można kontaktować się z Inspektorem ochrony danych osobowych listownie pod adresem administratora danych, lub elektronicznie poprzez skrytkę ePUAP: /umarszwlp/SkrytkaESP lub e-mail: inspektor.ochrony@umww.pl.
- Państwa dane osobowe będą przetwarzane do czasu rozliczenia FEW 2021+ oraz upływu okresu archiwizacji dokumentacji związanej z tym programem.
- Podanie danych osobowych obowiązkowych jest warunkiem ustawowym a ich niepodanie skutkuje brakiem możliwości udziału w projekcie.
- Przysługuje Państwu prawo do usunięcia danych osobowych, o ile Państwa dane osobowe są przetwarzane na podstawie wyrażonej zgody, lub wynika to z wymogu prawa, lub gdy dane te są

już niepotrzebne do przetwarzania danych.

8. Przysługuje Państwu prawo do cofnięcia zgody na przetwarzanie danych osobowych, o ile Państwa dane osobowe są przetwarzane na podstawie wyrażonej zgody. Wycofanie zgody nie wpływa na zgodność z prawem przetwarzania, którego dokonano na podstawie zgody przed jej wycofaniem.

9. Przysługuje Państwu prawo do przenoszenia danych, o ile Państwa dane osobowe są przetwarzane na podstawie wyrażonej zgody lub są niezbędne do zawarcia umowy oraz gdy dane te są przetwarzane w sposób zautomatyzowany.

10. Przysługuje Państwu prawo do dostępu do danych osobowych, ich sprostowania lub ograniczenia przetwarzania.

11. Przysługuje Państwu prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania w związku z Państwa sytuacją szczególną o ile przetwarzanie Państwa danych osobowych jest niezbędne do zrealizowania zadania w interesie publicznym lub sprawowania władzy publicznej.

12. Przysługuje Państwu prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych o ile uważają Państwo, iż przetwarzanie Państwa danych osobowych odbywa się w sposób niezgodny z prawem.

13. Państwa dane osobowe będą ujawniane:

a. podmiotom świadczącym usługi na rzecz Województwa Wielkopolskiego w zakresie serwisu i wsparcia systemów informatycznych, utylizacji dokumentacji niearchiwalnej, przekazywania przesyłek pocztowych, lub podmiotom dokonującym badań, kontroli, ewaluacji na zlecenie Województwa Wielkopolskiego w związku z realizacją FEW 2021+;

b. ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego, który wykonuje zadania państwa członkowskiego, ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, wspólnemu sekretariatowi, koordynatorom programów Interreg, kontrolerom krajowym, instytucjom pośredniczącym, instytucjom wdrażającym o ile niezbędne to będzie do realizacji ich zadań.

14. Państwa dane osobowe nie są przetwarzane w sposób zautomatyzowany w celu podjęcia jakiegokolwiek decyzji oraz profilowania.

15. Państwa dane osobowe nie są przekazywane poza Europejski Obszar Gospodarczy oraz do organizacji międzynarodowych.

Imię i Nazwisko	Stanowisko
-----------------	------------

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE PROJEKTU

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA
WIELKOPOLSKI 2021-2027

Uwagi ogólne	4
Krok 1. Określenie obszaru interwencji	5
1.1 Nazwa Programu Regionalnego	5
1.2 Numer i nazwa Priorytetu w ramach Programu Regionalnego	5
1.3 Numer i nazwa Działania w ramach Priorytetu.....	5
1.4 Numer i nazwa formy wsparcia	5
1.5 Rodzaj działalności gospodarczej	5
1.6 Zakres interwencji (dominujący).....	5
1.7 Zakres interwencji (uzupełniający).....	5
1.8 Rodzaj projektu	5
1.9 Temat uzupełniający	5
1.10 Realizacja instrumentów terytorialnych	6
1.11 Typ projektu	6
Krok 2. Identyfikacja Wnioskodawcy.....	7
2.1 Dane Wnioskodawcy.....	7
2.2 Informacja o występowaniu pomocy publicznej	9
2.2.1 Status Wnioskodawcy jako podatnika VAT	9
2.3 Inne podmioty zaangażowane w realizację projektu.....	10
2.3.1 Realizatorzy (partnerzy/uczestnicy/wspólnicy dla s.c.)	10
2.4 Osoba do kontaktu w sprawach projektu	11
2.5 Osoby upoważnione do podpisywania wniosku i dokumentacji aplikacyjnej	11
Krok 3. Informacje o projekcie	13
3.1 Tytuł projektu.....	13
3.2 Zakres projektu	13
3.3 Miejsce realizacji projektu	13
3.3.1 Obszar realizacji projektu.....	14
3.4 Charakterystyka projektu.....	14
3.4.1 Krótki opis przedmiotu projektu	14
3.4.2 Cele i rezultaty projektu.....	14
3.5 Harmonogram realizacji projektu	15
3.6 Szczegółowe dane dotyczące projektu (jeśli dotyczy)	16
3.7 Komplementarność z innymi projektami zrealizowanymi przez Wnioskodawcę ze środków europejskich ...	16
3.8 Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi	17
Krok 4. Wskaźniki osiągnięć	18

4.1 Planowane efekty rzeczowe (produkty) uzyskane w wyniku realizacji projektu.....	19
4.2 Planowane rezultaty realizacji projektu – bezpośredni wpływ na otoczenie	20
Krok 5. Tabele finansowe	21
5.1.1 Planowane wydatki w ramach projektu	21
A. Wydatki rzeczywiście poniesione	21
5.1.2 Podsumowanie całkowitych planowanych wydatków w ramach projektu	23
5.1.3 Kategorie kosztów podlegających limitom	23
5.1.4 Ustalenie poziomu dofinansowania (dotyczy projektów, które nie podlegają schematom pomocy publicznej) – dane muszą być zbieżne ze Studium wykonalności/biznesplanem.....	23
5.2 Planowane/docelowe źródła finansowania wydatków kwalifikowalnych projektu	23
5.3 Źródła finansowania projektu	24
5.4 Podsumowanie budżetu	25
Krok 6. Aspekty prawno-finansowe.....	26
6.1 Trwałość projektu	26
6.2 Pomoc publiczna	26
6.3 Zgodność projektu z politykami horyzontalnymi UE w obszarze:.....	26
6.4 Informacja i promocja	30
Krok 7. Tryb wyboru wykonawcy w ramach projektu	31
7.1 Czy Wnioskodawca podlega ustawie Prawo zamówień publicznych	31
7.2 Zgodność Projektu z przepisami obowiązującymi Wnioskodawcę	31
7.3 Zastosowane przy realizacji projektu (zamówień) aspekty środowiskowe/społeczne.....	32
Krok 8. Oświadczenia Wnioskodawcy	33
Krok 9. Załączniki.....	33
Krok 10. Podpis Wnioskodawcy	35
Załącznik 1. Instrukcja określania statusu Wnioskodawcy	36
Załącznik 2. Wykaz wskaźników produktu i rezultatu	40

Uwagi ogólne

Wypełnianie, generowanie oraz uzupełnianie wniosku o dofinansowanie projektu odbywa się **wyłącznie** poprzez Lokalny System Informatyczny (LSI 2021+), dostępny na stronie <https://lsi2021.wielkopolskie.pl/>.

Wniosek o dofinansowanie, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, wysyłany i składany jest **wyłącznie w formie elektronicznej** za pośrednictwem systemu LSI 2021+.

Uwaga: W uzasadnionych przypadkach Regulamin wyboru projektów może dopuścić złożenie części załączników również w wersji papierowej (patrz Krok 9 Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu).

Możliwość wypełniania i składania wniosku wymaga **założenia konta użytkownika** w systemie LSI 2021+. Wypełniany wniosek o dofinansowanie projektu ma formę edytowalnej „wersji roboczej”. Po kliknięciu przycisku „Wyślij”, status wniosku zmienia się na „Wysłany”. W momencie **złożenia podpisu** pod wnioskiem, status wniosku zmienia się na „Złożony”.

W okresie trwania naboru Wnioskodawca ma możliwość cofnięcia do edycji **wysłanego** wniosku. Żeby edytować wysłany wniosek należy wybrać przycisk „**Wycofanie wniosku**”, wtedy wniosek zostanie przywrócony do wersji roboczej z możliwością jego edycji. Wniosku złożonego (podpisanego) nie można edytować.

Nie ma możliwości wycofania i ponownej edycji wniosku wysłanego w ramach jednorazowej korekty.

Uwaga: Wystanie wniosku nie jest jednoznaczne z jego złożeniem w naborze.

Niektóre pola w formularzu wniosku o dofinansowanie zostały zablokowane do edycji i są wypełniane automatycznie. Pola oznaczone „gwiazdką” są obowiązkowe. Nad częścią pól tekstowych znajduje się licznik wskazujący na maksymalną liczbę znaków (ze spacjami), która pozostała do wykorzystania przez Wnioskodawcę.

Wniosek o dofinansowanie jest częścią dokumentacji aplikacyjnej, na którą składają się również załączniki wskazane w części dziewiątej formularza wniosku, w związku z czym wymagane jest zachowanie spójności informacji przedstawionych w całej dokumentacji.

Dokumentacja aplikacyjna powinna być sporządzona w języku polskim (z wyjątkiem nazw własnych). Dokumenty sporządzone w językach obcych powinny zostać przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego oraz dołączone do dokumentacji aplikacyjnej.

Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie stanowi załącznik do Regulaminu wyboru projektów, zatem oba dokumenty należy czytać łącznie, traktując Instrukcję jako uzupełnienie Regulaminu.

Krok 1. Określenie obszaru interwencji

1.1 Nazwa Programu Regionalnego

Pole zablokowane i wypełniane automatycznie.

1.2 Numer i nazwa Priorytetu w ramach Programu Regionalnego

Pole zablokowane i wypełniane automatycznie.

1.3 Numer i nazwa Działania w ramach Priorytetu

Pole zablokowane i wypełniane automatycznie.

1.4 Numer i nazwa formy wsparcia

Z listy rozwijanej należy wybrać numer i nazwę formy finansowania projektu, w ramach której projekt będzie wsparty. W przypadku niektórych naborów pole będzie wypełnione automatycznie i zablokowane do edycji.

1.5 Rodzaj działalności gospodarczej

Z listy rozwijanej należy wybrać numer i nazwę działu gospodarki, w ramach którego realizowany będzie projekt. W przypadku niektórych naborów pole będzie wypełnione automatycznie i zablokowane do edycji.

1.6 Zakres interwencji (dominujący)

Z listy rozwijanej należy wybrać numer i nazwę kategorii interwencji, która najbardziej odzwierciedla zakres realizowanego projektu. W przypadku niektórych naborów pole będzie wypełnione automatycznie i zablokowane do edycji.

1.7 Zakres interwencji (uzupełniający)

Z listy rozwijanej należy wybrać numer i nazwę kategorii interwencji uzupełniającej realizowany projekt. W przypadku niektórych naborów pole będzie wypełnione automatycznie i zablokowane do edycji.

1.8 Rodzaj projektu

Pole zablokowane i wypełniane automatycznie na podstawie sposobu naboru wniosków – konkurencyjnego lub niekonkurencyjnego.

1.9 Temat uzupełniający

Jeżeli zachodzi uzasadniona konieczność, przy użyciu przycisku „**Dodaj pozycję**” z listy rozwijanej, należy wybrać numer i nazwę tematu uzupełniającego projektu. W przypadku niektórych naborów pole będzie zablokowane do edycji.

1.10 Realizacja instrumentów terytorialnych

Należy wskazać odpowiedni instrument terytorialny. W przypadku niektórych naborów pole będzie zablokowane do edycji.

1.11 Typ projektu

Przy użyciu przycisku „**Dodaj pozycję**” z listy rozwijanej należy wybrać typ projektu. W zależności od naboru istnieje możliwość dodania więcej niż jednej pozycji. W przypadku niektórych naborów pole będzie wypełnione automatycznie i zablokowane do edycji.

Krok 2. Identyfikacja Wnioskodawcy

2.1 Dane Wnioskodawcy

Niniejsza część wniosku służy identyfikacji Wnioskodawcy projektu. Nazwa własna i dane adresowe wpisane w tym punkcie muszą być zgodne ze stanem faktycznym i z danymi z aktualnego dokumentu rejestrowego/statutowego.

Nazwa Wnioskodawcy: należy wpisać nazwę Wnioskodawcy. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego, Wnioskodawcą projektu powinna być na przykład Gmina lub Miasto „X”, a nie Urząd Gminy czy Urząd Miasta „X”. Nazwa powinna być napisana zgodnie z regułami języka polskiego, w tym w zakresie używania wielkich liter i polskich znaków.

Forma prawna: z listy rozwijanej należy wybrać odpowiednią formę prawną Wnioskodawcy zgodną ze wskazaną w zaświadczeniu o nadaniu numeru REGON lub zgodną z danymi zawartymi w innych dokumentach rejestrowych.

Forma własności: z listy rozwijanej należy wybrać odpowiednią formę własności.

Typ Wnioskodawcy: z listy rozwijanej należy wybrać odpowiedni typ Wnioskodawcy. W przypadku niektórych naborów pole będzie wypełnione automatycznie i zablokowane do edycji.

Uwaga: Wybrany typ Wnioskodawcy definiuje strukturę części pól w formularzu wniosku.

Nr telefonu: należy wpisać numer telefonu do siedziby Wnioskodawcy.

Adres skrytki ePUAP: należy wpisać adres skrytki ePUAP Wnioskodawcy.

Uwaga: Pole obowiązkowe. Komunikacja z Wnioskodawcą odbywa się również za pośrednictwem ePUAP.

E-mail: należy podać aktualnie wykorzystywany adres e-mail Wnioskodawcy.

Adres strony www: należy wprowadzić adres strony internetowej Wnioskodawcy.

Kraj: z listy rozwijanej należy wybrać odpowiedni kraj (w przypadku wybrania kraju innego niż Polska, pola dotyczące województwa, powiatu i gminy staną się polami nieobligatoryjnymi). Wartość domyślna: Polska.

Województwo: z listy rozwijanej należy wybrać województwo odpowiednie dla siedziby Wnioskodawcy. Wybór województwa zawęży wybór powiatu. Wartość domyślna: wielkopolskie.

Powiat: z listy rozwijanej należy wybrać powiat odpowiedni dla siedziby Wnioskodawcy. Wybór powiatu zawęży wybór gminy (powiat należy wybrać po wcześniejszym uzupełnieniu pola: województwo).

Gmina: z listy rozwijanej należy wybrać gminę odpowiednią dla siedziby Wnioskodawcy. Wybór gminy zawęży wybór miejscowości (gminę należy wybrać z listy po wcześniejszym uzupełnieniu pól: województwo i powiat).

Miejscowość: z listy rozwijanej należy wybrać nazwę miejscowości zgodnie z danymi adresowymi siedziby Wnioskodawcy (miejscowość należy wybrać po wcześniejszym uzupełnieniu pól: województwo, powiat i gmina).

Ulica: należy podać nazwę ulicy zgodnie z danymi adresowymi siedziby Wnioskodawcy. Wybór nazwy ulicy z listy będzie możliwy po wpisaniu ciągu co najmniej trzech znaków, na przykład wpisując [maj] pojawi się lista z nazwami ulic w danej miejscowości na przykład: [Al. 3 Maja], [ul. Majowa]. Jeżeli wybrana miejscowość nie posiada nazw ulic, pole zostanie zablokowane do edycji.

Nr domu: należy podać numer domu/budynku właściwy dla siedziby Wnioskodawcy.

Nr lokalu: należy podać numer lokalu właściwy dla siedziby Wnioskodawcy.

Uwaga: W przypadku nieuzupełnienia pola „Numer lokalu”, pojawi się ostrzeżenie, które nie będzie blokowało wysłania wniosku.

Kod pocztowy: należy podać kod pocztowy właściwy dla siedziby Wnioskodawcy.

Poczta: należy podać nazwę miejscowości, w której zlokalizowany jest urząd pocztowy obsługujący adres, pod którym mieści się siedziba Wnioskodawcy.

NIP: należy wpisać w formacie dziesięciocyfrowym nadany przez Urząd Skarbowy Numer Identyfikacji Podatkowej Wnioskodawcy.

REGON: należy wpisać numer REGON Wnioskodawcy bez stosowania myślników, spacji i innych znaków pomiędzy cyframi.

Wielkość przedsiębiorstwa: z listy rozwijanej należy wybrać status odpowiedni dla wielkości przedsiębiorstwa. Pole niewidoczne w przypadku wybrania JST jako typu Wnioskodawcy.

Uwaga: Szczegółowe wytyczne dotyczące określania wielkości przedsiębiorstwa znajdują się w Załączniku numer 1 do Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu.

Nazwa dokumentu rejestrowego i numer: należy wskazać rodzaj dokumentu rejestrowego, to jest np.: Krajowy Rejestr Sądowy lub Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej. W przypadku Krajowego Rejestru Sądowego wymagane jest także podanie numeru, pod którym Wnioskodawca figuruje w KRS.

Data uzyskania wpisu w dokumencie rejestrowym: należy wpisać datę uzyskania wpisu do np. Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej lub do Krajowego Rejestru Sądowego.

Inny dokument określający formę prawną Wnioskodawcy: w sytuacji kiedy Wnioskodawca dysponuje innym dokumentem określającym jego status prawny, takim jak na przykład: umowa spółki cywilnej czy akt notarialny, należy podać nazwę dokumentu oraz załączyć jego skan w części dziewiątej wniosku.

PKD Wnioskodawcy: z listy rozwijanej należy wybrać kod PKD odpowiedni dla działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo, dzięki któremu osiąga ono największe przychody. Wybrany

kod PKD powinien być zgodny z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego lub Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub numerem identyfikacyjnym REGON.

Główne PKD Projektu: z listy rozwijanej należy wybrać kod PKD dotyczący realizowanego projektu. Wybrany numer musi zawierać się w liście kodów PKD wskazanych w Krajowym Rejestrze Sądowym lub Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub numerem identyfikacyjnym REGON Wnioskodawcy. Określony poprzez kod PKD zakres działalności musi wskazywać na związek z zakresem planowanego projektu. W sytuacji gdy wykonywanie działalności związanej z realizacją projektu wymaga wykazania kilku kodów PKD, należy podać główny (przeważający).

2.2 Informacja o występowaniu pomocy publicznej

Czy w projekcie występuje pomoc publiczna inna niż de minimis: należy wskazać, czy w realizowanym projekcie będzie występować pomoc publiczna. Należy wybrać odpowiedź z listy rozwijanej.

Czy w projekcie występuje pomoc de minimis: należy wskazać, czy w realizowanym projekcie będzie występować pomoc de minimis. Należy wybrać odpowiedź z listy rozwijanej.

Uwaga: Wybór opcji „Tak”, dotyczących występowania pomocy publicznej i de minimis, definiuje strukturę części pól w formularzu wniosku.

Określenie statusu Wnioskodawcy: tabela aktywna wyłącznie po wyborze opcji „Tak” dla występowania w projekcie pomocy publicznej lub pomocy de minimis. Z listy rozwijanej należy wybrać stopień powiązania przedsiębiorstwa, a także określić (lub oszacować dla roku bieżącego) i uzupełnić liczbę pracowników, roczną sumę bilansową lub/oraz roczną wartość obrotów netto przedsiębiorstwa dla roku złożenia wniosku (n) oraz trzech lat poprzedzających złożenie wniosku (n minus 1, n minus 2 oraz n minus 3).

Uwaga: Szczegółowe wytyczne dotyczące określania statusu przedsiębiorstwa znajdują się w Załączniku 1 do Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu.

2.2.1 Status Wnioskodawcy jako podatnika VAT

Wnioskodawca posiada prawną możliwość odzyskania podatku VAT: należy wybrać odpowiedź z listy rozwijanej, dotyczącą ogólnych zasad związanych z możliwością odliczenia podatku VAT. Informacja zawarta w przedmiotowym punkcie musi być zbieżna ze statusem Wnioskodawcy jako podatnika VAT.

Wnioskodawca posiada prawną możliwość odzyskania podatku VAT w związku z realizowanym projektem: należy wybrać odpowiedź z listy rozwijanej. W sytuacji kiedy Wnioskodawca, co do zasady, posiada możliwość odzyskiwania podatku VAT, ale nie ma możliwości odzyskania go w związku z realizowanym projektem, zobowiązany jest opisać zaistniałą sytuację w polu „Uzasadnienie”, podając precyzyjnie podstawę prawną. Wnioskodawca, który nie może odzyskać podatku VAT od wszystkich wydatków poniesionych w ramach projektu, jest zobowiązany przedstawić stosowne wyjaśnienia w polu „Uzasadnienie” wskazując wydatki, od których podatek

VAT jest niekwalifikowalny oraz podstawę prawną kwalifikowalności podatku VAT od pozostałych kosztów. W przypadku braku możliwości kwalifikowania podatku VAT w projekcie, należy wpisać „Nie dotyczy”.

Informacje dodatkowe:

- W sytuacji kiedy Wnioskodawca posiada prawną i faktyczną możliwość odzyskiwania podatku VAT, podatek ten będzie stanowił wydatek niekwalifikowalny i powinien zostać wykazany w wydatkach niekwalifikowalnych w części piątej wniosku. Podatek VAT będzie mógł być wydatkiem kwalifikowalnym w przypadku, gdy nabyte aktywa oraz wybudowana infrastruktura nie będą wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych podatkiem VAT, a także nabyte aktywa oraz wybudowana infrastruktura nie będą udostępniane innym podmiotom do prowadzenia działalności opodatkowanej podatkiem VAT. Oznacza to, że podatek VAT nie może stanowić wydatku kwalifikowalnego w każdym przypadku, gdy w fazie eksploatacyjnej projektu podmiot wykorzystujący infrastrukturę, niezależnie od swojego statusu i powiązania z Beneficjentem, będzie mieć możliwość odzyskania podatku VAT.
- Podatek VAT w projekcie, którego łączny koszt jest mniejszy niż pięć milionów euro (włączając VAT), może być kwalifikowalny, chyba że IZ FEW 2021+ w Regulaminie wyboru projektów wyłączy możliwość jego kwalifikowania dla konkretnego naboru, konkretnego typu projektu lub konkretnych kategorii lub grupy kategorii kosztów.
- Podatek VAT w projekcie, którego łączny koszt wynosi co najmniej pięć milionów euro (włączając VAT) jest niekwalifikowalny, chyba że brak jest prawnej możliwości odzyskania podatku VAT zgodnie z przepisami prawa krajowego, a sam podatek VAT nie jest wyłączony z kwalifikowalności przez IZ FEW 2021+.

Uwaga: Szczegółowe regulacje w zakresie kwalifikowalności podatku VAT zostały zawarte w Regulaminie wyboru projektów oraz Wzorze umowy o dofinansowanie projektu.

2.3 Inne podmioty zaangażowane w realizację projektu

Z listy rozwijanej należy wybrać czy w realizację projektu zaangażowane są inne podmioty poza Wnioskodawcą. W przypadku niektórych naborów pole będzie wypełnione automatycznie i zablokowane do edycji.

Uwaga: Wybór odpowiedzi „Tak” definiuje strukturę części pól w formularzu wniosku.

2.3.1 Realizatorzy (partnerzy/uczestnicy/wspólnicy dla s.c.)

Tabelę należy uzupełnić w przypadku projektów, które są realizowane przez więcej niż jeden podmiot. Każdy z podmiotów powinien być należycie opisany poprzez uzupełnienie w wierszach wymaganych danych teleadresowych i formalnoprawnych oraz wybranie z listy rozwijanej rodzaju podmiotu (roli) w projekcie.

Uwaga: Dane formalnoprawne muszą być spójne i wynikać z dokumentów rejestrowych. Przy opisie roli podmiotu w projekcie należy zachować spójność z punktami 3.5 oraz 5.1.1 wniosku.

W tabeli należy ująć wszystkie podmioty ponoszące koszty lub realizujące działania w ramach projektu. Ilość pozycji w tabeli powinna odpowiadać ilości podmiotów zaangażowanych w realizację projektu, a uzupełnione dane powinny być aktualne i weryfikowalne w stosunku do wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację projektu. Wnioskodawca ma możliwość dodania więcej niż jednego podmiotu poprzez dodanie wiersza za pomocą przycisku „**Dodaj pozycję**”. Przy uzupełnianiu poszczególnych pól należy stosować się odpowiednio do zapisów z punktu 2.1 instrukcji.

Uwaga: W przypadku realizacji projektu w formule Partnerstwa publiczno-prywatnego, w punkcie 2.3.1 jako Rodzaj podmiotu, należy wskazać odpowiednio **Partnera publicznego** lub **Partnera prywatnego** (w zależności, który z podmiotów pełni rolę Partnera w projekcie).

2.4 Osoba do kontaktu w sprawach projektu

Należy wpisać dane osoby wyznaczonej do kontaktów roboczych, bezpośrednio odpowiedzialnej za projekt w ramach podmiotu, który złożył wniosek o dofinansowanie. Ma to na celu usprawnienie kontaktów pomiędzy pracownikami Instytucji Zarządzającej lub Pośredniczącej, a osobami bezpośrednio zaangażowanymi w przygotowanie projektu i złożenie wniosku. Wnioskodawca ma możliwość wskazania więcej niż jednej osoby do kontaktów w sprawach projektu poprzez dodanie wiersza za pomocą przycisku „**Dodaj pozycję**”.

Uwaga: Wszelkie informacje o projekcie, również w zakresie uwag na etapie korekty wniosku, mogą być przekazywane wyłącznie osobom wskazanym w punktach 2.4 i 2.5 wniosku.

2.5 Osoby upoważnione do podpisywania wniosku i dokumentacji aplikacyjnej

Należy wpisać dane wszystkich osób upoważnionych do podpisania wniosku i załączników, którymi są w przypadku:

- **przedsiębiorców:** osoby upoważnione do reprezentacji podmiotu, określone w dokumencie rejestrowym/statutowym na przykład: Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowym Rejestrze Sądowym, umowie spółki cywilnej,
- **gminy:** wójt, burmistrz, prezydent,
- **powiatu:** dwóch członków zarządu lub jeden członek zarządu i osoba upoważniona przez zarząd, zgodnie z Ustawą z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym,
- **województwa:** marszałek województwa wraz z członkiem zarządu województwa, chyba że statut stanowi inaczej, zgodnie z Ustawą z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa,
- **inne:** organy wymienione do reprezentacji w dokumencie rejestrowym/statutowym.

Uwaga: W przypadku jednostek samorządu terytorialnego, na Oświadczeniu o zabezpieczeniu środków na realizację inwestycji (które stanowi załącznik do wniosku o dofinansowanie) wymagany jest podpis Skarbnika lub osoby przez niego upoważnionej.

Wnioskodawca ma możliwość upoważnienia **do podpisania wniosku**, innych osób niż wskazane powyżej. W takim przypadku należy załączyć stosowne upoważnienie w części dziewiątej wniosku oraz uzupełnić tabelę 2.5 o wskazane osoby poprzez przycisk „**Dodaj pozycję**”.

Uwaga: W tabeli 2.5 powinny być wyszczególnione wszystkie osoby uprawnione do podpisywania wniosku o dofinansowanie, wynikające z dokumentów rejestrowych/statutowych oraz złożonych w ramach dokumentacji upoważnień.

Osoby wskazane w punkcie 2.5 wniosku domyślnie zostają przypisane do części dziesiątej jako osoby upoważnione do podpisania wniosku o dofinansowanie. Przed podpisaniem umowy o dofinansowanie Wnioskodawca będzie zobowiązany wskazać, które osoby są wyznaczone do jej podpisania, pamiętając o zachowaniu zgodności z dokumentem rejestrowym/statutowym oraz przedłożonymi upoważnieniami.

Krok 3. Informacje o projekcie

3.1 Tytuł projektu

Tytuł projektu powinien być krótki oraz jednoznacznie identyfikować projekt, zawierając informacje o przedmiocie, lokalizacji oraz etapie (tylko w sytuacji gdy realizowany projekt jest częścią większej inwestycji). Tytuł projektu powinien być zgodny z dołączoną do wniosku dokumentacją oraz być napisany zgodnie z regułami języka polskiego, w tym w zakresie używania wielkich liter i polskich znaków. Tytuł nie powinien powielać nazwy Wnioskodawcy.

3.2 Zakres projektu

Należy wybrać przynajmniej jeden z zakresów działalności, której dotyczy projekt. W przypadku niewybrania żadnej z zaproponowanych opcji, należy uzupełnić zakresem właściwym dla projektu pole „Inny”.

3.3 Miejsce realizacji projektu

Miejsca realizacji projektu nie należy identyfikować z miejscem świadczenia usług/sprzedaży produktów, lecz z miejscem realizacji inwestycji. Wszyscy Wnioskodawcy ubiegający się o wsparcie w ramach FEW 2021+ muszą realizować swoje projekty na terenie województwa wielkopolskiego.

Uwaga: W przypadku niektórych naborów obszar realizacji projektu jest ograniczony/zawężony do obszaru wskazanego w Regulaminie wyboru projektów np. Wielkopolski Wschodniej lub obszarów Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT).

Projekt realizowany na terenie całego kraju: należy wybrać odpowiedź z listy rozwijanej. W przypadku niektórych naborów pole będzie zablokowane do edycji.

Projekt realizowany na terenie całego województwa wielkopolskiego: należy wybrać odpowiedź z listy rozwijanej. W przypadku niektórych naborów pole będzie zablokowane do edycji.

W przypadku gdy projekt nie jest realizowany na terenie całego województwa wielkopolskiego, należy wybrać opcję „Nie”, a następnie uzupełnić tabelę znajdującą się poniżej.

Należy wówczas określić obszar realizacji projektu z dokładnością do konkretnego powiatu, gminy (poprzez wybór z listy rozwijanej) oraz miejscowości (wpisywanej ręcznie). W przypadku projektów realizowanych na terenie kilku gmin lub powiatów należy wskazać wszystkie gminy i powiaty, na terenie których realizowany będzie projekt. Jeżeli projekt jest realizowany w kilku miejscowościach w obrębie danej gminy (ale nie na jej całym terenie), należy wpisać te miejscowości po przecinku w jednym wierszu. Jeżeli projekt jest realizowany na terenie całej gminy, pole miejscowość może pozostać puste.

Uwaga: Liczba wierszy w tabeli powinna odzwierciedlać liczbę gmin, na terenie których realizowany będzie projekt. Liczba wierszy w tabeli nie jest równoznaczna z liczbą lokalizacji w projekcie.

3.3.1 Obszar realizacji projektu

Charakterystyka obszaru realizacji projektu: z listy rozwijanej należy wybrać odpowiedni dla danego projektu obszar realizacji. Decyduje dominujący charakter obszaru, na którym będzie realizowany projekt.

W przypadku gdy przedmiotem projektu będzie zakup środków trwałych, które nie są trwale związane z gruntem, za miejsce realizacji projektu uznaje się siedzibę Wnioskodawcy bądź miejsce prowadzenia przez niego działalności. W takim przypadku Wnioskodawca powinien prowadzić działalność na terenie województwa wielkopolskiego przez minimum 12 miesięcy do dnia złożenia wniosku o dofinansowanie projektu (warunek nie dotyczy projektów realizowanych w ramach Funduszu Sprawiedliwej Transformacji). Weryfikacji dokonuje się na podstawie zapisów w dokumentach rejestrowych/statutowych.

3.4 Charakterystyka projektu

3.4.1 Krótki opis przedmiotu projektu

W polu należy przedstawić najważniejsze informacje dotyczące projektu. Krótki opis przedmiotu projektu powinien mieć charakter informacyjny oraz jednoznacznie określać przedmiot projektu, jego zakres i sposób wdrażania, uwzględniając również dane liczbowe. Opis powinien zawierać najistotniejsze informacje na temat projektu, które będą mogły zostać wykorzystane na późniejszych etapach w celach statystycznych, informacyjnych czy promocyjnych.

Uwaga: Opis powinien być spójny z planowanymi efektami rzeczowymi (produktami) uzyskanymi w wyniku realizacji projektu oraz powiązany z zaplanowanymi wydatkami, jednak nie powinien powielać zapisów z części 4.1 i 5.1.1 wniosku o dofinansowanie.

Opis musi zawierać deklarację, iż w celach informacyjnych Beneficjent będzie monitorować wszystkie wskaźniki wymienione jako rodzaj wskaźnika „monitorujący” w Załączniku 2. Wykaz wskaźników produktu i rezultatu. Wszystkie wskaźniki należy wymienić z nazwy.

3.4.2 Cele i rezultaty projektu

W polu należy opisać:

- bieżącą sytuację, problemy, bariery i potrzeby, które uzasadniają potrzebę realizacji projektu,
- cel projektu określony na podstawie analizy potrzeb Wnioskodawcy lub określonego środowiska społeczno-gospodarczego,
- korzyści jakie zostaną odniesione w wyniku realizacji projektu. Należy uwzględnić zakres działań zaplanowanych do realizacji,
- inne ważne informacje.

Cel projektu powinien być:

- konkretny, to jest jasno określony, również pod względem efektów,

- mierzalny, to jest możliwy do weryfikacji wskaźnikami,
- adekwatny, to jest odnoszący się do zakresu projektu oraz odpowiadający zakładanym efektom projektu,
- realny do osiągnięcia przy dostępnych zasobach,
- określony w czasie, biorąc pod uwagę możliwe ryzyka.

Uwaga: Cele projektu powinny być spójne z zakładanymi rezultatami (wskaźnikami rezultatu), jednak ich opis nie powinien powielać zapisów z części 4.2 wniosku o dofinansowanie.

3.5 Harmonogram realizacji projektu

Harmonogram należy utworzyć podając okres realizacji projektu oraz podział na zadania, w ramach których projekt zostanie zrealizowany. Liczbę zadań składających się na projekt oraz ich przedział czasowy określa Wnioskodawca.

Okres realizacji dla całego projektu oraz liczba zadań definiują strukturę tabel wskaźnikowych w punkcie czwartym oraz strukturę tabel finansowych w punkcie piątym wniosku. W związku z powyższym należy określić planowany termin rozpoczęcia realizacji projektu, poszczególne zadania ze wskazaniem terminów rozpoczęcia i zakończenia ich realizacji. Zadania, które będą realizowane w ramach projektu, należy podać zgodnie z przewidywaną kolejnością ich realizacji.

Uwaga: Niewpisanie zadań w punkcie 3.5 uniemożliwia wypełnienie tabeli 5.1.1.

Planowany termin rozpoczęcia realizacji projektu: należy przez to rozumieć datę zawarcia Umowy o finansowaniu, z zachowaniem zasad kwalifikowalności wydatków.

Uwaga: Zgodnie z powyższym rozpoczęcie realizacji inwestycji będą stanowił: ogrodzenie terenu, rekultywacja, wyburzenie istniejących na gruncie nieruchomości i inne.

Planowany termin zakończenia realizacji projektu: należy przez to rozumieć datę nie późniejszą niż 31 grudnia 2029 r.

Wnioskodawca wskazuje etapy realizacji projektu w harmonogramie poprzez dodanie zadań używając przycisku „**Dodaj zadanie**”. Dla każdego z zadań należy podać jego nazwę oraz opis charakteryzujący podejmowane działania. W przypadku projektów realizowanych przez podmioty wskazane w punkcie 2.3.1 wniosku, należy precyzyjnie wskazać zakres podejmowanych przez nie czynności w ramach zadania bądź wyodrębnić zadania przypisane do realizacji wyłącznie tym podmiotom.

Rozpoczęcie realizacji zadania: należy za pomocą rozwijanego kalendarza wybrać zaplanowaną datę rozpoczęcia realizacji zadania.

Zakończenie realizacji zadania: należy za pomocą rozwijanego kalendarza wybrać zaplanowaną datę zakończenia realizacji zadania.

Sposób rozliczenia wydatków dla zadania: należy z listy rozwijanej wybrać, czy projekt zostanie rozliczony na podstawie wydatków rzeczywiście poniesionych, czy w oparciu o wybraną metodę

uproszczonego rozliczania wydatków (stawka ryczałtowa/stawka jednostkowa/kwota ryczałtowa). Wybór odpowiedniej uproszczonej metody rozliczania musi wynikać z zapisów Regulaminu wyboru projektów oraz specyfiki naboru. W przypadku niektórych naborów niektóre metody rozliczania mogą być niedostępne do wyboru.

Realizator: należy wybrać z listy rozwijanej, który z podmiotów biorących udział w projekcie będzie odpowiedzialny za realizację zadania. Wybór realizatorów odbywa się spośród podmiotów wskazanych w punkcie 2.3.1 wniosku.

3.6 Szczegółowe dane dotyczące projektu (jeśli dotyczy)

Wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawienia szczegółowych informacji o projekcie, wymaganych na potrzeby specyfiki danego naboru. Punkt odnosi się do konkretnych kryteriów, których spełnienie należy wykazać oraz na ich podstawie uzupełnić pola opisowe.

Uwaga: Poszczególne kryteria, których spełnienie będzie musiał wykazać Wnioskodawca, zostaną wskazane w formularzu wniosku udostępnionym na potrzeby danego naboru.

3.7 Komplementarność z innymi projektami zrealizowanymi przez Wnioskodawcę ze środków europejskich

Po wybraniu przycisku „**Dodaj pozycję**” należy podać informacje takie jak tytuł projektu, nazwa programu, źródło finansowania i kwota dofinansowania w złotych, dotyczące projektów komplementarnych z planowanym do realizacji przedsięwzięciem. W polu „**Opis**” należy krótko wskazać poziom komplementarności projektu przedstawionego w tabeli 3.7 z projektem zaplanowanym do realizacji w ramach wniosku o dofinansowanie (z naciskiem na wskazanie celów i rezultatów). W przypadku braku projektów komplementarnych Wnioskodawca wpisuje w poszczególnych polach „**Brak**” i kwotę „**0,00 zł**”.

Przez **komplementarność** należy rozumieć wzajemne dopełnianie się, uzupełnianie. Projekty są komplementarne kiedy prowadzą do osiągnięcia konkretnego celu. W wyniku ich realizacji pojawia się efekt synergii, który przyczynia się do bardziej efektywnego osiągania rezultatów. Projekty można uznać za komplementarne kiedy działania w nich podejmowane nie są sprzeczne oraz kiedy się nie powtarzają. Podczas oceny komplementarności projektów można wziąć pod uwagę:

- lokalizację,
- przedmiot projektu (kontynuacja lub uzupełnienie dotychczasowych projektów),
- udział poszczególnych podmiotów, instytucji lub jednostek,
- spójność ze strategiami przyjętymi przez Wnioskodawcę lub obowiązującymi w danym regionie lub sektorze.

3.8 Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi

Po wybraniu przycisku „**Dodaj pozycję**” poprzez wybór strategii z listy rozwijanej, należy wybrać, czy przedmiotowy projekt jest komplementarny z innymi dokumentami strategicznymi.

W tym punkcie można dodać więcej niż jeden wiersz. W przypadku komplementarności projektu, w polu „**Opis**” należy wskazać, w jaki sposób przedmiotowy projekt przyczyni się do realizacji wybranej strategii. W sytuacji braku komplementarności należy wybrać opcję „**Brak powiązania**”.

Krok 4. Wskaźniki osiągnięć

Informacje ogólne:

Uwaga: Przed wypełnieniem tej części Wnioskodawca powinien zapoznać się z **Załącznikiem nr 2 do Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu**, to jest Wykazem wskaźników produktu i rezultatu, który precyzuje nazwy wskaźników, jednostki miary, ich typy oraz przywołuje definicje.

Do mierzenia efektów interwencji na poziomie projektów, stosowane są wskaźniki adekwatne do zakresu i celu projektu. Osiągnięcie celu projektu będzie badane poprzez zrealizowanie założonych w projekcie wskaźników. W związku z powyższym należy rzetelnie oszacować wartości docelowe przyjmowanych wskaźników.

Wskaźniki produktu oraz rezultatu podzielone zostały na trzy grupy i tak wyświetlane są w LSI 2021+:

Wskaźniki kluczowe

Wskaźniki specyficzne dla programu

Wskaźniki specyficzne dla projektu

Sposób uzupełniania tabel wskaźnikowych:

Zasada 1:

Dla każdego Działania w ramach Priorytetów FEW 2021+ wybrany został zestaw, adekwatnych do celu Działania, wskaźników, które są monitorowane na poziomie regionalnym. Przy wskaźnikach kluczowych, specyficznych dla programu (jeśli dotyczy) oraz specyficznych dla projektu (jeśli dotyczy), w LSI 2021+ wyświetlają się listy rozwijane, z których należy wybrać wskaźniki.

Zasada 2:

Wnioskodawca wybiera adekwatne dla danego projektu, wskaźniki z listy rozwijanej w LSI 2021+, zarówno kluczowe, jak i specyficzne dla programu (jeśli dotyczy). Wnioskodawca powinien dobierać wskaźniki w oparciu o rzeczywisty zakres i przedmiot projektu.

Zasada 3:

Każdy projekt powinien mieć przynajmniej jeden wskaźnik produktu i przynajmniej jeden wskaźnik rezultatu z wartością docelową różną od zera.

Zasada 4:

Przynajmniej jeden ze wskaźników (produktu lub rezultatu) musi pochodzić z listy wskaźników kluczowych.

Zasada 5:

Wnioskodawca powinien określić odpowiednie wartości wskaźnika. Nieosiągnięcie założonych wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu może, zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie, skutkować zwrotem otrzymanego dofinansowania.

Zasada 6:

W sytuacji gdy wskaźniki wybrane przez Wnioskodawcę nie obejmują całości interwencji, Wnioskodawca ma możliwość dodania wskaźników specyficznych dla projektu. Wskaźniki te powinny być adekwatne do celów projektu oraz powinny zostać zdefiniowane przez Wnioskodawcę.

Procedura zgłaszania wskaźnika specyficznego dla projektu:

Wnioskodawca zgłasza zaproponowany wskaźnik do Departamentu Polityki Regionalnej, Oddziału Monitorowania na adres monitoring.few@umww.pl. Pracownik Oddziału zatwierdza go lub sugeruje użycie innego wskaźnika. W przypadku dodania nowego wskaźnika, trafia on na listę wskaźników specyficznych dla projektu. Wskaźniki mogą być dodawane do listy od dnia ogłoszenia o naborze do maksymalnie 3 dni roboczych przed zakończeniem naboru wniosków.

Źródło danych: przy wszystkich wskaźnikach w punktach 4.1 oraz 4.2 należy podać źródło danych, to jest określić źródło pozyskiwania informacji do monitorowania realizacji projektu. Źródłem powinien być dokument, który potwierdzi osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika:

- dla wskaźników produktu na przykład: faktura zakupu/rachunek, wydruk z ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, książka ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, protokół zdawczo-odbiorczy,
- dla wskaźników rezultatu na przykład: umowa o pracę, protokół zdawczo-odbiorczy, oferta Wnioskodawcy, faktura.

Ze wskazanego źródła pochodzić będą dane, które Wnioskodawca będzie musiał rzetelnie wykazać w składanym przez siebie sprawozdaniu z realizacji projektu. Przy określaniu wskaźników należy wziąć pod uwagę dostępność i wiarygodność danych niezbędnych do pomiaru danego wskaźnika oraz ewentualną konieczność przeprowadzenia dodatkowych badań lub analiz.

4.1 Planowane efekty rzeczowe (produkty) uzyskane w wyniku realizacji projektu

Wskaźnik produktu to bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami na przykład: długość drogi, liczba wspartych obiektów. Powiązany jest bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie. Przy doborze wskaźników należy kierować się koniecznością szczegółowego zobrazowania zakresu projektu. We wskaźnikach produktu muszą zostać ujęte tylko wydatki kwalifikowalne.

Rok docelowy (Wartość docelowa): zakładana wartość powinna być osiągnięta do końca okresu realizacji projektu oraz wykazana najpóźniej we wniosku o płatność końcową.

4.2 Planowane rezultaty realizacji projektu – bezpośredni wpływ na otoczenie

Wskaźnik rezultatu to bezpośredni wpływ zrealizowanego przedsięwzięcia na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany po zakończeniu realizacji projektu. Wybrane przez Wnioskodawcę wskaźniki mają jak najtrafniej oddawać cele realizacji projektu. Wszystkim wskaźnikom rezultatu należy przypisać wartości bazowe i docelowe.

Wartość bazowa wskaźnika, czyli stan wyjściowy sprzed rozpoczęcia realizacji projektu. W nagłówku tabeli, w kolumnie „**Wartość bazowa**” należy określić rok bazowy, to jest rok kalendarzowy, w którym rozpoczęto projekt lub, o ile to wynika ze specyfiki wskaźnika, rok kalendarzowy przed rozpoczęciem rzeczowej realizacji projektu (jeśli jego wartość wykazywana jest na przykład w osobach w roku). W wierszach poniżej należy wskazać wartości bazowe dla wybranych wskaźników. Wartość bazowa określona dla wskaźnika rezultatu nie jest wliczana do wartości docelowej i może wynosić 0.

Wartość docelowa wskaźnika to wartość, której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu. Wartości docelowe mierzone są w chwili zakończenia realizacji inwestycji. W nagłówku tabeli, w kolumnie „**Wartość docelowa**” należy określić rok docelowy, to jest rok kalendarzowy, w którym zakończono realizację projektu lub rok kalendarzowy następujący po zakończeniu realizacji projektu. Ewentualny wybór roku następującego po zakończeniu realizacji projektu powinien wynikać ze specyfiki wskaźnika rezultatu lub braku możliwości jego osiągnięcia do końca roku kalendarzowego, w którym zakończono realizację projektu (na przykład gdy realizacja projektu kończy się 31 grudnia).

Lata docelowe zostają przypisywane do tabeli automatycznie na podstawie daty zakończenia realizacji projektu wskazanej w punkcie 3.5 wniosku (to jest rok zakończenia lub rok następujący po zakończeniu realizacji projektu).

W wierszach poniżej należy wskazać wartości docelowe dla wybranych wskaźników.

Uwaga: Wszystkie wartości wykazane we wskaźnikach produktu i rezultatu powinny być spójne z danymi przedstawionymi w pozostałych częściach wniosku o dofinansowanie.

Krok 5. Tabele finansowe

5.1.1 Planowane wydatki w ramach projektu

Wskazanie w tabeli kategorii kosztów nie jest jednoznaczne z uznaniem wydatku za kwalifikowalny. Każdorazowo kwalifikowalność wydatków oceniana jest indywidualnie na etapie oceny projektu. Zadania (etapy) wyszczególnione przez Wnioskodawcę w tabeli 3.5 wniosku zostają automatycznie skopiowane do tabeli finansowej 5.1.1 wniosku.

Uwaga: Tabela 5.1.1 „Planowane wydatki w ramach projektu w PLN” jest podstawą do oceny kwalifikowalności i racjonalności kosztów, które powinny bezpośrednio wynikać z opisanych wcześniej zadań i harmonogramu w punkcie 3.5 wniosku. Przedstawione wydatki powinny spełniać warunki określone we wzorze umowy stanowiącym załącznik do Regulaminu wyboru projektów.

Wybierając kategorię wydatków Wnioskodawca wskazuje tylko określoną grupę nakładów, w ramach której będzie ponosić konkretne koszty. Wskazane kategorie wydatków powinny być związane z wybranym zadaniem.

Uzupełniając podkategorie wydatków Wnioskodawca wpisuje nazwy i wartości konkretnych kosztów, które będą ponoszone w ramach projektu. Poszczególne podkategorie wydatków powinny wpisywać się w zakres wybranej wcześniej kategorii wydatków.

A. Wydatki rzeczywiście poniesione

Poszczególne etapy wypełniania tabeli finansowej dla kosztów rzeczywiście poniesionych:

Etap 1:

Aby rozpocząć wypełnianie tabeli należy wybrać „**Wariant dofinansowania**”. Ilość wariantów do wyboru zależy od ilości poziomów dofinansowania zdefiniowanych przez Wnioskodawcę w punkcie 5.2 wniosku. Każdy wariant odpowiada jednemu poziomowi dofinansowania.

Etap 2:

Aby rozpocząć uzupełnianie wiersza należy użyć przycisku „**Dodaj kategorie**”. Przy użyciu listy rozwijanej należy wybrać „**Nazwę kategorii**”. Wszelkie operacje liczbowe na poziomie kategorii dokonywane są automatycznie. W ramach jednego zadania można dodać dowolną liczbę kategorii, jednak nie mogą się one powtarzać.

Etap 3:

W dalszej kolejności należy wybrać „**Rodzaj pomocy**” (zakres listy definiowany jest o informacje wskazane w punkcie 2.2 wniosku) oraz ewentualne „**Limity**” wskazane w liście rozwijanej.

Etap 4:

Poszczególne wydatki ponoszone w ramach konkretnych wskazanych wcześniej kategorii, Wnioskodawca uzupełnia indywidualnie na poziomie podkategorii. Rubryka dla pierwszej podkategorii pojawia się automatycznie po kliknięciu na przycisk „**Dodaj kategorie**”. By dodać kolejne podkategorie wydatków należy użyć przycisku „**Dodaj podkategorie**”. W ramach jednej kategorii można dodać dowolną liczbę podkategorii. Każda dodana podkategoria powinna wpisywać się w zakres kategorii wydatków wybranej z listy.

Etap 5:

W wierszu dotyczącym podkategorii należy wpisać odpowiednio: nazwę podkategorii (to jest konkretnego wydatku na przykład: „komputer”), uzupełnić jednostkę miary (na przykład: „sztuka”) oraz podać ilość (na przykład: „6”). Ponadto należy podać wartość kosztów kwalifikowalnych oraz uzupełnić ewentualną wartość kosztów niekwalifikowalnych związanych z daną podkategorią. Wszystkie kwoty poszczególnych pozycji kosztowych należy podać w PLN z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku. Każdorazowo po uzupełnieniu danego zadania/kategorii/podkategorii należy wybrać przycisk „**Zapisz**”, a następnie zatwierdzić ten zapis wybierając przycisk „**Potwierdź**”.

Etap 6:

Wnioskodawca zobowiązany jest określić kwalifikowalność podatku VAT poprzez wybór opcji z listy rozwijanej: **kwalifikowalny** lub **niekwalifikowalny** oraz podać właściwą **stawkę procentową** podatku. Wartość podatku VAT zostanie wyliczona automatycznie w oparciu o uzupełnione informacje.

Etap 7:

Istnieje możliwość edycji uprzednio automatycznie wyliczonych wartości podatku VAT dla poszczególnych podkategorii. W tym celu należy wybrać przycisk „**Edytuj**” przy właściwej podkategorii i „ręcznie” wprowadzić sugerowane wartości. W celu potwierdzenia należy wybrać przycisk „**Zapisz**”. „Ręcznie” edytowane stawki podatku VAT pozostają widoczne i zaznaczone są kolorem „**czerwonym**”. Opisany powyżej sposób modyfikacji danych możliwy jest wyłącznie w uzasadnionych przypadkach.

Etap 8:

Po uzupełnieniu tabeli 5.1.1 (lub po modyfikacji wcześniej wpisanych wartości w tabeli 5.1.1) należy kliknąć zielony przycisk „**Przelicz tabelę**”, który znajduje się po prawej stronie pod tabelą z ostatnim zadaniem w punkcie. Przycisk „**Przelicz tabelę**” wyliczy sumy w tabelach 5.1.1 oraz dokona automatycznego podsumowania w punkcie 5.1.2.

5.1.2 Podsumowanie całkowitych planowanych wydatków w ramach projektu

Należy użyć przycisku „**Przelicz tabelę**”, który wylicza automatycznie sumy w tabelach w punkcie 5.1.1 oraz kwoty w punktach 5.1.2 „Podsumowanie całkowitych planowanych wydatków w ramach projektu” i 5.1.3 „Kategorie kosztów podlegających limitom”.

5.1.3 Kategorie kosztów podlegających limitom

W przypadku niektórych naborów pole będzie zablokowane do edycji.

5.1.4 Ustalenie poziomu dofinansowania (dotyczy projektów, które nie podlegają schematom pomocy publicznej) – dane muszą być zbieżne ze Studium wykonalności/biznesplanem

W przypadku niektórych naborów pole będzie zablokowane do edycji.

5.2 Planowane/docelowe źródła finansowania wydatków kwalifikowalnych projektu

Tabela przedstawia montaż finansowy projektu z podziałem na środki pochodzące z EFRR/FST oraz pochodzące ze środków własnych i Budżetu Państwa. Przedmiotowy montaż dotyczy tylko kosztów kwalifikowalnych projektu. W kolumnie „Dofinansowanie” należy wskazać procent (poziom) dofinansowania projektu.

Ustalanie poziomu dofinansowania w projekcie:

Etap 1:

Poziom dofinansowania projektów z EFRR/FST powinien być zgodny i nie wyższy niż maksymalny poziom dofinansowania dla danego Działania wskazany w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027. Decyzją Zarządu Województwa Wielkopolskiego poziom dofinansowania może ulec zmianie w danym naborze. W takim przypadku stosowna informacja jest zawarta w ogłoszeniu o naborze oraz w Regulaminie wyboru projektów.

Etap 2:

Procent dofinansowania należy wskazać z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku, a następnie kliknąć przycisk „**Aktualizuj wiersze tabeli i przelicz**”. Jeżeli wiersze tabeli 5.2 zostały zaktualizowane, pod tabelą pojawi się zielony przycisk „**Przelicz**”. Oba wyżej wymienione przyciski automatycznie przeliczają tabelę 5.2 i wyliczają dofinansowanie dla poszczególnych kategorii we wcześniej uzupełnionych tabelach w punkcie 5.1.1 wniosku. Wnioskodawca wypełnia tylko rubrykę dotyczącą poziomu dofinansowania z EFRR/FST wpisując w nią pełną wartość wnioskowanego dofinansowania.

Etap 3:

W przypadku realizacji więcej niż jednego wariantu dofinansowania, należy określić procent dofinansowania dla każdego z wariantów w odrębnych tabelach. Każda odrębnie określona wartość procentowa stanowi niezależny wariant dofinansowania możliwy do wyboru w tabeli 5.1.1 wniosku.

Etap 4:

W przypadku formularza wniosku umożliwiającego wprowadzenie co najmniej dwóch poziomów dofinansowania projektu, procent dofinansowania wskazany we wniosku musi wynikać z analizy finansowej przeprowadzonej w Studium wykonalności i musi być spójny z wynikami przedmiotowej analizy.

Etap 5:

Należy pamiętać, aby po każdej modyfikacji i przeliczeniu tabeli/tabel w punkcie 5.1.1 kliknąć przycisk „Przelicz” lub „Aktualizuj wiersze tabeli i przelicz” w tabeli 5.2 wniosku.

Etap 6:

System automatycznie wylicza wkład własny Wnioskodawcy umieszczając odpowiednie wartości w kolumnie „Środki własne”. Istnieje jednak możliwość edycji automatycznie wyliczonych wartości. Aby dokonać „ręcznego” podziału wkładu własnego na większą ilość źródeł należy wybrać przycisk „Edytuj” i wprowadzić sugerowane wartości, a następnie zatwierdzić klikając przycisk „Zapisz”. Opisany powyżej sposób modyfikacji danych możliwy jest wyłącznie w uzasadnionych przypadkach.

Udział budżetu państwa w dofinansowaniu projektu:

Jeżeli część dofinansowania projektu stanowią środki z budżetu państwa należy ująć tego rodzaju wsparcie w sekcji **Dofinansowanie** w tabeli 5.2 wniosku. W kolumnie **BP** należy określić kwotę dofinansowania projektu w ramach budżetu państwa. Kwota ta powinna odpowiadać procentowemu udziałowi dofinansowania z budżetu państwa w stosunku do całości kosztów kwalifikowalnych.

Kwota i poziom dofinansowania ze środków EFRR/FST aktualizuje się automatycznie po naciśnięciu przycisku „Przelicz”. Odpowiednie wartości procentowe ulegają zsumowaniu i stanowią całkowity poziom dofinansowania projektu. Suma kolumn **EFRR/FST** oraz **BP** stanowi całkowitą kwotę dofinansowania projektu, której maksymalny poziom został określony w wybranym wariantcie dofinansowania.

Maksymalne poziomy dofinansowania ze środków EFRR/FST oraz BP (jeżeli dotyczy) zostały określone w Regulaminie wyboru projektów.

5.3 Źródła finansowania projektu

Zasada 1:

Tabela częściowo przedstawia podsumowanie wartości wynikających z tabel w punktach 5.1 i 5.2, wymaga jednak uzupełnienia w otwartych polach do edycji. Automatycznie uzupełniane są kwoty dofinansowania projektu.

Zasada 2:

Otwarte pola edycji należy uzupełnić odpowiednimi kwotami. „**Suma**” wierszy w kolumnie „**Kwota wydatków ogółem**” powinna odpowiadać całkowitej wartości projektu (wiersz „**Podsumowanie**” w kolumnie „**Suma ogółem**” w tabeli 5.1.2). Wnioskodawca powinien uzupełnić pola edycji o kwotę równą sumie wkładu własnego z tytułu kosztów kwalifikowalnych oraz kwoty kosztów niekwalifikowalnych. Kwota może być podzielna w obrębie wierszy na poszczególne źródła finansowania.

„**Suma**” wierszy w kolumnie „**Kwota wydatków kwalifikowalnych**” powinna odpowiadać wydatkom kwalifikowalnym w projekcie (wiersz „**Podsumowanie**” w kolumnie „**Suma koszty kwalifikowalne**” w tabeli 5.1.2). Wnioskodawca powinien uzupełnić pola edycji o kwotę równą wysokości wkładu własnego z tytułu kosztów kwalifikowalnych projektu. Kwota może być podzielona w obrębie wierszy na poszczególne źródła finansowania i odpowiadać kwotom wpisanym w kolumnie wydatków ogółem (pomniejszonym o koszty niekwalifikowalne w projekcie).

Zasada 3:

Wnioskodawca powinien wskazać źródła finansowania dla całkowitej wartości projektu, zakładając, że projekt zostanie dofinansowany ze środków EFRR/FST w ramach refundacji. Zaliczkowanie przez IZ FEW 2021+ nie jest obligatoryjne.

Zasada 4:

Zakup lub nabycie w drodze leasingu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych powinien być przedstawiony we wniosku zgodnie z prowadzoną przez Wnioskodawcę ewidencją środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Rok wykazania ich we wskaźnikach powinien być zgodny z rokiem przyjęcia go do użytkowania dokumentem księgowym (OT).

5.4 Podsumowanie budżetu

Tabela wyliczana automatycznie. Aby zaktualizować tabelę należy użyć przycisku „**Przelicz**”.

Krok 6. Aspekty prawno-finansowe

6.1 Trwałość projektu

W przypadku niektórych naborów pole będzie zablokowane do edycji.

6.2 Pomoc publiczna

Czy Wnioskodawca uzyskał pomoc de minimis na realizację niniejszego projektu? Proszę podać kwotę: w sytuacji gdy Wnioskodawca otrzymał wcześniej pomoc de minimis na realizację niniejszego projektu, należy podać w złotówkach jej kwotę.

W przypadku braku pomocy publicznej/pomocy de minimis w projekcie, należy zaznaczyć opcję „**Nie dotyczy**”. Jeżeli w projekcie występuje pomoc de minimis, a Wnioskodawca nie otrzymał wcześniej pomocy de minimis na realizację niniejszego projektu, należy wpisać kwotę **0** złotych.

Pomoc de minimis to pomoc otrzymana przez Wnioskodawcę w okresie trzech lat, której wartość nie może przekroczyć **trzystu tysięcy euro**. Pułap ten stosuje się bez względu na formę pomocy i jej cel. Pomoc de minimis kumuluje się z inną pomocą de minimis, niezależnie od tego, na co i w jakiej wysokości została udzielona danemu Wnioskodawcy. Celem stwierdzenia, czy dana pomoc jest pomocą de minimis, podmioty jej udzielające wydają zaświadczenia stwierdzające, że udzielona pomoc publiczna jest pomocą de minimis.

Czy Wnioskodawca uzyskał pomoc inną niż de minimis na realizację niniejszego projektu? Proszę podać kwotę: w sytuacji gdy Wnioskodawca otrzymał już pomoc inną niż de minimis na realizację niniejszego projektu, należy podać w złotówkach kwotę otrzymanej pomocy innej niż de minimis.

W przypadku braku pomocy publicznej/pomocy de minimis w projekcie, należy zaznaczyć opcję „**Nie dotyczy**”. Jeżeli w projekcie występuje pomoc publiczna/pomoc de minimis, a Wnioskodawca nie otrzymał wcześniej pomocy innej niż de minimis na realizację niniejszego projektu, należy wpisać kwotę **0** złotych.

Czy Wnioskodawca uzyskał jakąkolwiek pomoc de minimis w ciągu ostatnich 3 lat? Proszę podać kwotę, a także wskazać konkretne przedsięwzięcia: w sytuacji gdy Wnioskodawca otrzymał w ciągu ostatnich trzech lat pomoc de minimis oraz w składanym wniosku o dofinansowanie ubiega się o pomoc de minimis dla siebie, należy podać w złotówkach kwotę otrzymanej pomocy oraz wskazać przedsięwzięcia, w ramach których ta pomoc została przyznana.

Wyjaśnienia: w sytuacji wskazania kwot w wyżej wymienionych wierszach, należy przedstawić źródła uzyskania pomocy de minimis lub innej niż de minimis.

W przypadku braku pomocy publicznej/pomocy de minimis w projekcie, należy zaznaczyć opcję „**Nie dotyczy**”. Jeżeli w projekcie występuje pomoc de minimis, a Wnioskodawca nie otrzymał jakiegokolwiek pomocy de minimis w ciągu ostatnich 3 lat, należy wpisać kwotę **0** złotych.

6.3 Zgodność projektu z politykami horyzontalnymi UE w obszarze:

Zasada zrównoważonego rozwoju:

Poprzez wybór odpowiedzi z listy rozwijanej należy określić wpływ realizacji projektu na politykę zrównoważonego rozwoju. W ramach uzasadnienia Wnioskodawca wskazuje opis, który powinien być odpowiednio dobrany do specyfiki i zakresu rzeczowego projektu oraz powinien uwzględniać zapis dotyczący zgodności z celami zrównoważonego rozwoju ONZ i Porozumienia Paryskiego.

„Zrównoważony rozwój” to proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom.

Ze względu na wielość i różnorodność czynników wpływających na to zjawisko, wyodrębniono trzy główne obszary, na których należy się skoncentrować:

- ochrona środowiska i racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi (między innymi ograniczanie zanieczyszczenia środowiska, ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt i roślin, promocja odnawialnych źródeł energii),
- adaptacja do zmian klimatu; wzrost gospodarczy i sprawiedliwy podział korzyści z niego wynikających (między innymi ułatwienie dostępu do rynków dla państw rozwijających się, finansowanie rozwoju, zmiana nieracjonalnych wzorców konsumpcji i produkcji),
- rozwój społeczny (między innymi walka z ubóstwem, dostęp do edukacji, ochrony zdrowia).

Uwaga: Za spełnienie zasady przyjmuje się wyłącznie sytuację, w której Wnioskodawca wykaże pozytywny wpływ projektu na zasadę zrównoważonego rozwoju.

Zasada „Nie Czyń Znaczących Szkód”:

Poprzez wybór odpowiedzi z listy rozwijanej należy określić wpływ realizacji projektu na zachowanie zasady „Nie Czyń Znaczących Szkód”. W ramach uzasadnienia Wnioskodawca powinien przedstawić, że podejmowane działania w ramach inwestycji nie powodują poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu artykułu 17 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2020/852 w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniającego Rozporządzenie (UE) 2019/2088 (UE) (tak zwana „taksonomia”). W ramach potwierdzenia spełnienia zasady „Nie Czyń Znaczących Szkód” należy odnieść się także do zapisów ekspertyzy: „Ocena DNSH dla programu FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WIELKOPOLSKI 2021-2027” i zamieszczonych w niej ustaleń dla poszczególnych typów projektów.

„Zasada DNSH”: „Do No Significant Harm” („Nie Czyń Znaczących Szkód”) to zasada dotycząca niewspierania ani nieprowadzenia działalności gospodarczej, która powoduje znaczące szkody dla celów środowiskowych (w rozumieniu artykułu 17 Rozporządzenia (UE) 2020/852). Rozporządzenie w artykule dziewiątym definiuje cele środowiskowe, na które należy zwracać uwagę przy realizacji inwestycji zrównoważonych pod względem środowiskowym.

W zakresie:

- łagodzenia zmian klimatu,
- adaptacji do zmian klimatu,
- odpowiedniego użytkowania i ochrony zasobów wodnych i morskich,

- gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganiu powstawaniu odpadów i recyklingu,
- zapobieganiu i kontroli zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi,
- ochrony i odtwarzania bioróżnorodności i ekosystemów.

Uwaga: Za spełnienie zasady przyjmuje się wyłącznie sytuację, w której Wnioskodawca wykaże **pozytywny wpływ projektu wobec zasady DNSH „Nie Czyń Znaczących Szkód”**, to znaczy, że nie dochodzi do jej naruszeń.

Zasada równości kobiet i mężczyzn:

Poprzez wybór odpowiedzi z listy rozwijanej należy określić wpływ realizacji projektu na politykę równouprawnienia płci. W ramach uzasadnienia Wnioskodawca powinien przedstawić przewidziane działania, aby na żadnym etapie wdrażania projektu nie dochodziło do dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć.

Zasada równości kobiet i mężczyzn to wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie stanu, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki. To również stan, w którym kobiety i mężczyźni mają równy dostęp do korzystania z zasobów, na przykład środki finansowe, szanse rozwoju. Zasada ta ma gwarantować możliwość wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci.

Zasada równości szans i niedyskryminacji:

Poprzez wybór odpowiedzi z listy rozwijanej należy określić wpływ realizacji projektu na politykę równości szans i niedyskryminacji. W ramach uzasadnienia Wnioskodawca powinien wykazać, że projekt jest zgodny z przedmiotową zasadą, w tym czy organy uchwałodawcze JST nie przyjęły dokumentów zawierających zapisy naruszające zasady równości wszystkich obywateli, w tym zawierające elementy dyskryminacyjne, na przykład Strefy wolne od LGBTQ+, Samorządowa Karta Praw Rodzin. Ponadto należy odnieść się do zgodności projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Realizując projekt należy stosować Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące zapewnienia poszanowania Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, w szczególności załącznik numer 3.

Zasada równości szans i niedyskryminacji to wdrożenie działań umożliwiających wszystkim osobom sprawiedliwe i pełne uczestnictwo we wszystkich dziedzinach życia, bez względu na ich płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

„Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej” to zbiór fundamentalnych praw człowieka i obowiązków obywatelskich uchwalony i podpisany w dniu 7 grudnia 2000 roku podczas szczytu Rady Europejskiej w Nicei w imieniu trzech organów Unii Europejskiej: Parlamentu, Rady oraz Komisji. Powtórnie, z pewnymi poprawkami, został podpisany przez przewodniczących tych organów podczas szczytu w Lizbonie 12 grudnia 2007 roku. Moc wiążąca dokumentu została

mu nadana przez Traktat Lizboński podpisany 13 grudnia 2007 roku, który wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku.

Zasada dostępności dla osób z niepełnosprawnościami:

Poprzez wybór odpowiedzi z listy rozwijanej należy określić wpływ realizacji projektu na zasadę dostępności. W ramach uzasadnienia Wnioskodawca powinien wykazać zgodności projektu ze standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027 oraz Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Opis inwestycji infrastrukturalnej należy przedstawić pod kątem sposobu jej udostępniania dla osób z niepełnosprawnościami oraz ewentualnie innych grup narażonych na wykluczenie ze względu na różne przesłanki w ramach dostosowania do warunków użytkowania, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się, to znaczy zgodnie ze standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027.

„Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami” to możliwość korzystania z infrastruktury, transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych (WCAG) oraz produktów i usług. Pozwala ona w szczególności osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym na korzystanie z nich na zasadzie równości z innymi osobami. W przypadku projektów realizowanych w polityce spójności, dostępność oznacza, że wszystkie ich produkty, w tym także udzielane usługi, mogą być wykorzystywane/używane przez każdą osobę.

„Standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027”: szkoleniowy, informacyjno-promocyjny, cyfrowy, architektoniczny oraz transportowy. Stanowią one załącznik nr 2 do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych.

„Uniwersalne projektowanie” to aranżowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewnienia dodatkowych udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami jeżeli jest to potrzebne. W przypadku projektów realizowanych w polityce spójności, koncepcja uniwersalnego projektowania jest realizowana przez zastosowanie co najmniej standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027.

„Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych” to dokument przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 roku, a ratyfikowany przez Rzeczpospolitą Polską 6 września 2012 roku. Celem przewodnim dokumentu jest ochrona, jak również zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i wolności przez osoby z niepełnosprawnościami na równi ze wszystkimi innymi obywatelami.

Inne (niewskazane powyżej):

Poprzez wybór odpowiedzi z listy rozwijanej należy określić wpływ wskazanej i opisanej polityki horyzontalnej w polu opisowym. W opisie należy wskazać rodzaj polityki i zakres, w jakim będzie ona realizowana w ramach projektu. Wymóg wpisywania się w ewentualne kolejne polityki

horyzontalne jest określany w szablonie wniosku o dofinansowanie indywidualnie dla każdego Działania.

Obszary Natura 2000:

Projekt jest usytuowany: z listy rozwijanej należy wybrać miejsce realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do jego położenia w granicach bądź poza obszarem Natura 2000.

Wpływ na obszar Natura 2000: poprzez wybór odpowiedzi z listy rozwijanej należy określić wpływ realizacji projektu na Obszar Natura 2000, a także przedstawić krótkie uzasadnienie.

Obszar Natura 2000: to obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Za obszary Natura 2000 uznaje się tereny o największym znaczeniu dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin i zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych całej Europy (jej różnorodności biologicznej).

6.4 Informacja i promocja

W punkcie, poprzez zaznaczenie odpowiedniej opcji z listy rozwijanej należy wskazać, czy projekt będzie promowany oraz czy Beneficjent będzie realizował obowiązki informacyjno-promocyjne zgodnie z Podręcznikiem wnioskodawcy i beneficjenta Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 w zakresie informacji i promocji.

Krok 7. Tryb wyboru wykonawcy w ramach projektu

7.1 Czy Wnioskodawca podlega ustawie Prawo zamówień publicznych

W zależności, czy Wnioskodawca podlega czy nie podlega ustawie Prawo zamówień publicznych, należy wybrać właściwą odpowiedź z listy rozwijanej.

7.2 Zgodność Projektu z przepisami obowiązującymi Wnioskodawcę

Struktura tabeli 7.2 we wniosku o dofinansowanie:

Nazwa zamówienia	Procedura wyboru wykonawcy	Nr ogłoszenia o zamówieniu	Data publikacji ogłoszenia o zamówieniu

Zasada 1:

Wnioskodawca/Beneficjent jest zobowiązany do udzielania zamówień publicznych w ramach projektu zgodnie z:

- a) ustawą Prawo zamówień publicznych (PZP) – dla Wnioskodawców/Beneficjentów zobligowanych do jej stosowania,
- b) zasadą konkurencyjności dla Wnioskodawców/Beneficjentów:
 - niezobligowanych do stosowania PZP, w przypadku zamówień publicznych przekraczających wartość 50 000 PLN netto, to jest bez podatku od towarów i usług,
 - zobligowanych do stosowania PZP w przypadku zamówień publicznych o wartości przekraczającej 50 000 PLN netto a niższej od kwot, o których mowa w art. 2 ust. 1 PZP.

Zasada 2:

Należy wskazać wszystkie zamówienia niezależnie od ich wartości i procedury wyboru wykonawcy.

Zasada 3:

Należy wskazać procedurę wyboru wykonawcy:

- a) wynikającą z PZP (tryb podstawowy, przetarg nieograniczony, zamówienie z wolnej ręki, itd.),
- b) zasada konkurencyjności,
- c) inna – do 50.000 PLN netto (np. wewnętrzny regulamin Wnioskodawcy/Beneficjenta).

Zasada 4:

Jeśli procedura wyboru wykonawcy została rozpoczęta lub zakończona, należy podać datę publikacji i numer ogłoszenia nadany w Biuletynie Zamówień Publicznych/Urzędzie Publikacji Unii Europejskiej/Bazie konkurencyjności.

Jeśli procedura nie została rozpoczęta, należy wskazać planowaną procedurę wyboru wykonawcy oraz planowaną datę publikacji ogłoszenia.

7.3 Zastosowane przy realizacji projektu (zamówień) aspekty środowiskowe/społeczne

Zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych oraz Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków zamawiający w ramach realizowanych zamówień jest zobowiązany do stosowania w dokumentacji postępowania między innymi aspektów środowiskowych i społecznych (o ile w projekcie występują). Realizacja tych obowiązków odbywa się poprzez zamieszczenie w dokumentacji postępowania (w opisie przedmiotu zamówienia, opisie kryteriów oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia) warunków w tym zakresie.

Aspekty środowiskowe obejmują przykładowo:

- zastosowanie najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko,
- poziom emisji zanieczyszczeń (do atmosfery, wód, ziemi), hałasu i pól elektromagnetycznych,
- zużycie wody, energii elektrycznej, energii cieplnej i paliwa (benzyna, ropa, gaz),
- wytwarzanie odpadów komunalnych, w tym brak segregacji odpadów.

Krok 8. Oświadczenia Wnioskodawcy

Przy podanych w tabeli oświadczeniach należy wybrać odpowiedź z listy rozwijanej. Ilość i treść oświadczeń dostosowywana jest do konkretnego naboru.

Krok 9. Załączniki

Załączniki w wersji elektronicznej:

Załączniki wymienione w części dziewiątej wniosku są **integralną częścią** składanego wniosku o dofinansowanie, a informacje w nich przedstawione **muszą być spójne** z danymi zawartymi we wniosku o dofinansowanie. Lista obligatoryjnych załączników wskazana jest w formularzu wniosku i odnosi się do **konkretnego Działania oraz Naboru**, w zakresie których składany będzie wniosek o dofinansowanie.

Wnioskodawca ma możliwość **samodzielnego wgrывania** wszystkich wymaganych załączników. Każdy załącznik musi być dołączony pod odpowiadającą mu pozycją na liście w kroku dziewiątym wniosku. W przypadku gdy wgrывany przez Wnioskodawcę dokument nie ma swojego odpowiednika na liście załączników, a jednocześnie Wnioskodawca uzna go za dokument niezbędny do przedłożenia w projekcie, powinien dołączyć go pod pozycją „**Inne dokumenty administracyjne niezbędne do realizacji projektu**”.

Wszystkie wymagane załączniki należy dołączyć w wersji elektronicznej w określonych formatach: .csv, .doc, .docx, .gif, .jpg, .jpeg, .odf, .ods, .odt, .pdf, .png, .xls, .xlsx, .txt, .zip. Przesłane pliki nie powinny być zabezpieczone hasłem dostępu. Rozmiar pojedynczego pliku nie może przekraczać 20 megabajtów.

Każdy załącznik należy umieścić w osobnym pliku. W przypadku konieczności załączenia więcej niż jednego pliku pod jedną pozycją w części dziewiątej wniosku, pliki te należy spakować do formatu .zip i załączyć pod stosowną pozycją.

W przypadku gdy Wnioskodawca nie posiada lub jest w trakcie pozyskiwania dokumentu stanowiącego obligatoryjny załącznik do wniosku o dofinansowanie i nie posiada możliwości jego załączenia w części dziewiątej wniosku, powinien zaznaczyć opcję „**Nie**” w kolumnie „**Czy występuje**”.

W przypadku gdy Wnioskodawca nie musi posiadać danego dokumentu, powinien zaznaczyć opcję „**Nie dotyczy**” w kolumnie „**Czy występuje**”.

Załączniki więcej niż jednostronicowe powinny mieć ponumerowane strony. Dokumentacja aplikacyjna powinna być sporządzona w języku polskim (z wyjątkiem nazw własnych). Dokumenty sporządzone w językach obcych powinny zostać przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego oraz dołączone do dokumentacji aplikacyjnej.

Załącznik dotyczący oddziaływania na środowisko oraz zasady DNSH stanowi obligatoryjny załącznik do wniosku o dofinansowanie.

W przypadku gdy wniosek zostanie skierowany do korekty, system LSI 2021+ wygeneruje odrębny formularz będący kopią pierwotnie złożonego wniosku. Równocześnie wszystkie załączniki przypisane do poszczególnych pozycji w części IX wniosku zostają domyślnie skopiowane do korygowanego formularza. W celu poprawienia załącznika w korygowanym wniosku należy usunąć błędny lub niekompletny plik, a następnie załączyć jego nową wersję.

Załączniki w wersji papierowej:

IZ FEW 2021+ zastrzega sobie możliwość wezwania Wnioskodawcy do przedłożenia określonych załączników w wersji papierowej, w terminie podanym w Regulaminie wyboru projektów.

Powyższy wymóg związany jest między innymi z formatem i specyfiką wybranych załączników.

Dokumentacja w formie papierowej pełni wyłącznie funkcję pomocniczą przy ocenie wniosku o dofinansowanie. Informacje dotyczące załączników przeznaczonych do przedłożenia w formie papierowej zawarte są w **Regulaminie wyboru projektów**. W przypadku przedłożenia papierowej wersji załącznika, w pozycji „**Czy wersja papierowa**” należy wybrać opcję „**Tak**”, w przypadku braku „**Nie**”.

Wszystkie kopie dokumentów przedłożone w formie papierowej muszą zostać potwierdzone „za zgodność z oryginałem” przez Wnioskodawcę (to jest osobę wskazaną w części 2.5 wniosku o dofinansowanie) lub osobę upoważnioną. Potwierdzenie „za zgodność z oryginałem” kopii oznacza złożenie podpisu wraz z pieczęcią imienną lub czytelnym pismem odręcznym, z informacją o imieniu i nazwisku osoby dokonującej poświadczenia. Potwierdzenie zgodności następuje poprzez umieszczenie na każdej stronie dokumentu klauzuli „potwierdzam za zgodność z oryginałem” lub na pierwszej stronie zapisu „potwierdzam za zgodność z oryginałem od strony ... do strony...”. Wszystkie strony tak potwierdzonego dokumentu muszą być ponumerowane i przedstawione w sposób wskazujący na integralność dokumentu.

Do podpisywania i parafowania dokumentów zaleca się stosowanie niebieskiego tuszu.

W przypadku formy papierowej, komplety dokumentów powinny być trwale spięte i złożone w segregatorze. Segregator należy umieścić w pudełku archiwizacyjnym. Wielkość pudełka archiwizacyjnego, zawierającego segregator powinna umożliwiać jego swobodne otwieranie i zamykanie. Pudełka archiwizacyjnego nie należy owijać taśmą.

Krok 10. Podpis Wnioskodawcy

Dane osób składających podpis są automatycznie importowane z punktu 2.5 wniosku do kroku dziesiątego „Podpis Wnioskodawcy”. Jeżeli istnieje konieczność dodania innej osoby w kroku dziesiątym wniosku, należy to najpierw zrobić w punkcie 2.5 wniosku. W kroku dziesiątym Wnioskodawca ma możliwość usunięcia poszczególnych osób, jednakże osoby te nie ulegają usunięciu z punktu 2.5 wniosku.

Wnioskodawca jest zobowiązany podpisać elektronicznie przesłaną wersję wniosku co najmniej jednym wymaganym podpisem.

Pod pojęciem podpisu elektronicznego rozumie się podpis przy użyciu potwierzonego profilu zaufanego lub kwalifikowanego podpisu elektronicznego. Proces obsługi podpisu elektronicznego realizowany jest poprzez portal profilu zaufanego (<https://pz.gov.pl>), co wiąże się z koniecznością posiadania konta na wskazanym portalu.

Dokumentacja projektowa/aplikacyjna oraz umowa muszą zostać opatrzone podpisem elektronicznym osoby/osób uprawnionych do reprezentowania podmiotu aplikującego o dofinansowanie. Podpisana nim dokumentacja ma te same skutki prawne co dokumenty tradycyjne, opatrzone własnoręcznym podpisem Wnioskodawcy. Podpisanie dokumentacji projektowej/aplikacyjnej możliwe jest:

- a) potwierdzonym profilem zaufanym lub
- b) kwalifikowanym podpisem elektronicznym (wyłącznie za pośrednictwem <https://pz.gov.pl>).

Podpisanie wniosku możliwe będzie w maksymalnym terminie pięciu dni roboczych od zakończenia naboru. Brak podpisu we wskazanym wyżej terminie jest równoznaczny z niezłożeniem wniosku, co skutkuje brakiem jego procedowania. W przypadku skorygowanej dokumentacji Wnioskodawca ma obowiązek złożyć co najmniej jeden wymagany podpis w terminie 5 dni roboczych od upłynięcia wskazanego w wezwaniu terminu na złożenie korekty za pośrednictwem systemu LSI 2021+. Złożony elektronicznie podpis pod wnioskiem jest równocześnie podpisem pod całą przedłożoną dokumentacją aplikacyjną.

Uwaga: Wszystkie procedowane w ramach oceny wersje dokumentacji aplikacyjnej powinny zostać uzupełnione o pozostałe wymagane podpisy, niezwłocznie po otrzymaniu przez wniosek statusu „Złożony”.

Załącznik 1. Instrukcja określania statusu Wnioskodawcy

Status Wnioskodawcy określa się zgodnie z treścią Załącznika I do Rozporządzenia Komisji (UE) numer 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, w oparciu o następujące kryteria:

- kryterium zatrudnienia (liczba personelu),
- kryterium finansowe (roczny obrót lub roczna suma bilansowa),
- kryterium własności (relacje z innymi przedsiębiorstwami – niezależne, partnerskie, powiązane).

W celu jego prawidłowego określenia należy podać dane dotyczące poziomu zatrudnienia i rocznej sumy bilansowej/rocznej wartości obrotów netto w latach n, n minus 1, n minus 2 oraz n minus 3.

- rok n – rok złożenia wniosku,
- rok n minus 1 – rok poprzedzający rok złożenia wniosku,
- rok n minus 2 – rok poprzedzający rok n minus 1,
- rok n minus 3 – rok poprzedzający rok n minus 2.

Wszystkie dane muszą się odnosić do ostatniego zatwierdzonego okresu obrachunkowego i być liczone w stosunku rocznym. W przypadku nowo utworzonego przedsiębiorstwa, którego sprawozdanie finansowe jeszcze nie zostało zatwierdzone, należy przyjąć dane pochodzące z wiarygodnej oceny dokonanej w trakcie roku obrotowego.

Na etapie oceny wniosku, przy analizie statusu przedsiębiorcy, może zaistnieć sytuacja, że Wnioskodawca będzie musiał przedstawić dane historyczne w celu prawidłowego określenia statusu.

Wyróżniamy następujące kategorie przedsiębiorstw:

- 1) **Duże przedsiębiorstwo** – podmiot zatrudniający 250 i więcej pracowników i którego roczny obrót przekracza 50 milionów EUR a/lub roczna suma bilansowa przekracza 43 miliony EUR.
- 2) **Średnie przedsiębiorstwo** – podmiot zatrudniający mniej niż 250 pracowników i którego roczny obrót nie przekracza 50 milionów EUR a/lub roczna suma bilansowa nie przekracza 43 milionów EUR.
- 3) **Małe przedsiębiorstwo** – podmiot zatrudniający mniej niż 50 pracowników i którego roczny obrót lub roczna suma bilansowa nie przekracza 10 milionów EUR.
- 4) **Mikroprzedsiębiorstwo** – podmiot zatrudniający mniej niż 10 pracowników i którego roczny obrót lub roczna suma bilansowa nie przekracza 2 milionów EUR.

Kategoria przedsiębiorstwa	Liczba zatrudnionych (RJP)	Roczny obrót	Roczna suma bilansowa
Duże przedsiębiorstwo	≥ 250	> 50 mln euro	> 43 mln euro
Średnie przedsiębiorstwo	< 250	≤ 50 mln euro	≤ 43 mln euro
Małe przedsiębiorstwo	< 50	≤ 10 mln euro	≤ 10 mln euro
Mikroprzedsiębiorstwo	< 10	≤ 2 mln euro	≤ 2 mln euro

Dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw stosuje się skrót „MŚP”.

Ustalenie liczby pracowników

Należy określić średnioroczny poziom zatrudnienia w firmie. Liczbę pracowników należy podać w Rocznych Jednostkach Pracy (RJP), to jest w liczbie pracowników zatrudnionych na pełnych etatach w ciągu jednego roku (łącznie z właścicielem) wraz z liczbą pracowników zatrudnionych na niepełnych etatach oraz liczbą pracowników sezonowych (tymczasowych), które są ułamkowymi częściami jednostek RJP.

Praktykanci lub studenci odbywający szkolenie zawodowe na podstawie umowy o praktyce lub szkoleniu zawodowym nie wchodzą w skład personelu. Do personelu nie wlicza się także: pracowników młodocianych, pracowników korzystających z bezpłatnego urlopu, pracowników korzystających ze świadczenia rehabilitacyjnego, osób zasiadających w radach nadzorczych i komisjach rewizyjnych, gdyż nie mają oni bezpośredniego wpływu na sposób funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Roczna suma bilansowa/roczna wartość obrotów netto

Roczną sumę bilansową/roczną wartość obrotów netto przedsiębiorstwa należy podać w tysiącach PLN z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Uwaga: W przypadku gdy Wnioskodawca nie prowadzi pełnej księgowości, w rubryce „Roczna suma bilansowa” powinien wpisać „0”.

Ustalając poziom zatrudnienia oraz pułapów finansowych, od których uzależnia się posiadanie bądź utratę statusu MŚP, podmioty będące w partnerstwie lub powiązaniu z innymi przedsiębiorstwami, muszą wziąć pod uwagę następujące zależności:

- 1) **Przedsiębiorstwo niezależne** to każde przedsiębiorstwo, które nie jest przedsiębiorstwem partnerskim ani powiązaniem. Dla określenia statusu przedsiębiorstwa bierze się pod uwagę zatrudnienie oraz wielkość obrotów/sumy bilansowej tego przedsiębiorstwa.
- 2) **Przedsiębiorstwo partnerskie** to takie, które nie jest przedsiębiorstwem powiązaniem, a między nim i innymi przedsiębiorstwami istnieją następujące związki: przedsiębiorstwo

działające na rynku wyższego szczebla posiada, samodzielnie lub wspólnie, z co najmniej jednym przedsiębiorstwem powiązonym 25% lub więcej kapitału lub praw głosu innego przedsiębiorstwa działającego na rynku niższego szczebla.

Wyjątek od powyższej reguły: Przedsiębiorstwo można zakwalifikować jako samodzielne i w związku z tym niemające żadnych przedsiębiorstw partnerskich nawet, jeśli niżej wymienieni inwestorzy osiągnęli lub przekroczyli pułap 25% kapitału lub praw głosu, pod warunkiem, że nie są oni powiązani indywidualnie ani wspólnie z danym przedsiębiorstwem:

- a) publiczne korporacje inwestycyjne, spółki kapitałowe podwyższonego ryzyka, osoby fizyczne lub grupy osób prowadzące regularną działalność inwestycyjną podwyższonego ryzyka, które inwestują w firmy nienotowane na giełdzie (tak zwane „anioły biznesu”) pod warunkiem, że całkowita kwota inwestycji tych inwestorów w jedno przedsiębiorstwo nie przekroczy 1 250 000 EUR;
- b) uczelnie wyższe lub ośrodki badawcze nienastawione na zysk,
- c) inwestorzy instytucjonalni, w tym regionalne fundusze rozwoju,
- d) niezależne władze lokalne jednostki administracyjnej z rocznym budżetem poniżej 10 milionów EUR oraz liczbą mieszkańców poniżej 5 000.

3) **Przedsiębiorstwo powiązane** to takie przedsiębiorstwo, które pozostaje w jednym z poniższych związków:

- a) przedsiębiorstwo ma większość praw głosu w innym przedsiębiorstwie w roli udziałowca/akcjonariusza lub członka,
- b) przedsiębiorstwo ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innego przedsiębiorstwa,
- c) przedsiębiorstwo ma prawo wywierać dominujący wpływ na inne przedsiębiorstwo zgodnie z umową zawartą z tym przedsiębiorstwem lub postanowieniami w jego statucie lub umowie spółki,
- d) przedsiębiorstwo będące udziałowcem/akcjonariuszem lub członkiem innego przedsiębiorstwa kontroluje samodzielnie, zgodnie z umową z innymi udziałowcami/akcjonariuszami lub członkami tego przedsiębiorstwa, większość praw głosu udziałowców /akcjonariuszy lub członków w tym przedsiębiorstwie.

Przedsiębiorstwa pozostające w jednym z powyższych związków **za pośrednictwem osoby fizycznej lub grupy osób fizycznych** działających wspólnie **również uznaje się za przedsiębiorstwa powiązane**, jeżeli prowadzą one swoją działalność lub część działalności **na tym samym rynku właściwym lub rynkach pokrewnych**.

Za „rynek pokrewny” uważa się rynek dla danego produktu lub usługi znajdujący się bezpośrednio na wyższym lub niższym szczeblu rynku w stosunku do rynku właściwego.

W przypadku występowania zarówno przedsiębiorstw partnerskich oraz powiązanych, należy wskazać status Wnioskodawcy jako przedsiębiorstwo powiązane.

Uwaga: Z wyjątkiem podmiotów zdefiniowanych w Załączniku I do Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, nie można uznać przedsiębiorstwa za mikro, małe lub średnie, jeżeli 25% lub więcej kapitału lub praw głosu kontroluje bezpośrednio lub pośrednio, wspólnie lub indywidualnie, co najmniej jeden organ państwowy (wyjątek – mały samorząd terytorialny z rocznym budżetem poniżej 10 milionów EUR oraz liczbą mieszkańców poniżej 5 000).

Załącznik 2. Wykaz wskaźników produktu i rezultatu

Wykaz wskaźników produktu i rezultatu stosowanych w naborze dla Działania 02.09 Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe

Wnioskodawca obowiązkowo wybiera wszystkie wskaźniki kluczowe dla projektu.

Wskaźniki produktu

Lp.	Kod	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Rodzaj	Definicja
1.	WLWK-RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	kluczowy	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie w formie pożyczek, dotacji na spłatę odsetek, gwarancji kredytowych, venture capital lub innego instrumentu finansowego. Instrumenty finansowe w tym kontekście obejmują inwestycje quasi-kapitałowe, kapitałowe, gwarancje i pożyczki zgodnie z definicją w art. 2 rozporządzenia UE 2018/1046: (52) „inwestycja quasi-kapitałowa” oznacza rodzaj finansowania mieszczący się między finansowaniem kapitałowym a finansowaniem dłużnym, o poziomie ryzyka wyższym niż dług uprzywilejowany, a niższym niż kapitał podstawowy, i który może mieć taką strukturę jak dług, zazwyczaj niezabezpieczony i podporządkowany, a w niektórych przypadkach wymienialny na udziały lub na udziały preferencyjne; 25) „inwestycja kapitałowa” oznacza wniesienie do spółki kapitału, zainwestowanego bezpośrednio lub pośrednio w zamian za całkowite lub częściowe udziały w strukturze własności tej spółki, przy czym inwestor kapitałowy może sprawować pewną kontrolę nad zarządzaniem spółką oraz może mieć udział w zyskach spółki; 34) „gwarancja” oznacza pisemne zobowiązanie do przyjęcia odpowiedzialności za

				<p>całość lub część długu lub zobowiązania osoby trzeciej lub za pomyślnie wykonanie przez nią zobowiązań w przypadku wystąpienia zdarzenia, które uruchamia taką gwarancję, takiego jak niewykonanie zobowiązań z tytułu pożyczki; 40) „pożyczka” oznacza umowę zobowiązującą pożyczkodawcę do udostępnienia pożyczkobiorcy uzgodnionej kwoty na uzgodniony okres, zgodnie z którą to umową pożyczkobiorca ma obowiązek spłacić tę kwotę w uzgodnionym terminie.</p> <p>Przedsiębiorstwo jest najmniejszą kombinacją jednostek prawnych, tzn. jednostką organizacyjną wytwarzającą towary lub usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jeden lub więcej rodzajów działalności w jednym lub więcej miejscach. Przedsiębiorstwo może być jedną jednostką prawną. Jednostki prawne obejmują osoby prawne, których istnienie jest uznane przez prawo, niezależnie od osób indywidualnych lub instytucji, które są ich właścicielami lub członkami, takie jak spółki jawne, spółki komandytowe, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne itp. Do jednostek prawnych zalicza się również osoby fizyczne osoby prowadzące działalność gospodarczą we własnym imieniu, takie jak właściciel i operator sklepu lub warsztatu, prawnik lub samozatrudniony rzemieślnik. (ESTAT w odniesieniach, na podstawie rozporządzenia Rady (EWG) nr 696/93, sekcja III A z 15.03.1993 r.) Na potrzeby tego wskaźnika przedsiębiorstwa są organizacjami nastawionymi na osiąganie zysku, które wytwarzają towary lub usługi w celu zaspokojenia potrzeb rynku.</p>
--	--	--	--	--

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Kod	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Rodzaj	Definicja
1.	WLWK-PLRR003	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	PLN	kluczowy	Wskaźnik mierzy całkowity wkład prywatny współfinansujący wspierane projekty, w przypadku których formą wsparcia są instrumenty finansowe. Wskaźnik obejmuje również niekwalifikowalną część kosztów projektu, w tym podatek VAT. W przypadku projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa państwowe, do wartości wskaźnika wliczany jest wkład własny tego przedsiębiorstwa. Wskaźnik powinien być obliczany na podstawie współfinansowania prywatnego przewidzianego w umowach o dofinansowanie dla wspieranych projektów wnoszonego przez pośrednika (zarządzającego funduszem), jak i ostatecznego odbiorcę.

WSKAŹNIKI W CELACH MONITOROWANIA:

Poniższe wszystkie wskaźniki o charakterze monitorującym należy obowiązkowo wskazać z nazwy we wniosku o dofinansowanie w pkt 3.4 Charakterystyka projektu. Dla tych wskaźników nie trzeba wykazywać zakładanej wartości docelowej. Są to wskaźniki zbierane w celach informacyjnych, z których beneficjent nie jest rozliczany. Beneficjent wartości do wskaźników monitorujących przedstawia zbiorczo dla danego wskaźnika na podstawie zebranych danych pochodzących od odbiorców ostatecznych instrumentów finansowych na żądanie IZ FEW 2021+ co najmniej cztery razy w roku. Dane pochodzące od odbiorców ostatecznych instrumentów finansowych są danymi sporządzanymi na podstawie założeń z umów z odbiorcami ostatecznymi oraz ich realizacji.

Wskaźniki produktu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Rodzaj	Definicja
1.	Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną	szt.	monitorujący	Wskaźnik mierzy liczbę przedsiębiorstw, które przeprowadziły zmiany w procesie technologicznym, produkcyjnym lub zastosowały inne rozwiązania, które prowadzą do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, cieplnej. Do wskaźnika wlicza się także przedsiębiorstwa, które przeprowadziły modernizację energetyczną budynków w celu ograniczenia zużycia energii z tradycyjnych źródeł energii wprowadziły rozwiązania OZE, wprowadziły magazynowanie wytworzonej energii, bądź termomodernizują obiekt, modernizują/wymieniają oświetlenie na energooszczędne.
2.	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	monitorujący	Wskaźnik obejmuje wybudowane, zmodernizowanych w wyniku realizacji projektu, jednostki służące wytwarzaniu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. Jednostka wytwarzania energii elektrycznej obejmuje: w przypadku przedsiębiorstw energetycznych: jednostki wytwórcze – jednostka wytwórcza, to wyodrębniony zespół urządzeń należących do przedsiębiorstwa energetycznego, służący do wytwarzania energii z OZE i wyprowadzania mocy, opisany poprzez dane techniczne i handlowe, w przypadku budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej: zespół urządzeń służących do wytwarzania energii elektrycznej z OZE.
3.	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	monitorujący	Wskaźnik obejmuje wybudowane, zmodernizowanych w wyniku realizacji projektu, jednostki służące wytwarzaniu energii cieplnej ze źródeł odnawialnych. Jednostka wytwarzania energii cieplnej obejmuje: w przypadku przedsiębiorstw energetycznych: jednostki wytwórcze – jednostka wytwórcza, to wyodrębniony zespół urządzeń należących do przedsiębiorstwa energetycznego, służący do wytwarzania energii z OZE i wyprowadzania mocy, opisany poprzez dane techniczne i handlowe, w

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Rodzaj	Definicja
				przypadku budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej: zespół urządzeń służących do wytwarzania energii cieplnej z OZE.
4.	Pojemność magazynów energii elektrycznej	MWh	monitorujący	Zdolność magazynowania energii elektrycznej stworzona lub zwiększona dzięki udzielonemu wsparciu.
5.	Pojemność magazynu ciepła lub chłodu	MWh	monitorujący	Zdolność magazynowania ciepła lub chłodu stworzona lub zwiększona dzięki udzielonemu wsparciu.
6.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie w zakresie technologii cyfrowych	szt.	monitorujący	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie w zakresie technologii cyfrowych (w tym na realizację usług doradczych w zakresie technologii cyfrowych), a także inwestycji związanych z automatyzacją i robotyzacją procesów produkcji, organizacji, zarządzania w przedsiębiorstwie, z uwzględnieniem podniesienia poziomu wykorzystania technologii cyfrowych, jak również usług i inwestycji w zakresie cyberbezpieczeństwa.
7.	Liczba wspartych instalacji w zakresie ograniczania ilości odpadów powstających w procesach produkcyjnych	szt.	monitorujący	Liczba wspartych instalacji w celu ograniczenia ilości odpadów powstających w procesach produkcyjnych. Sumowaniu dla danego projektu podlega każda indywidualna i oddzielna instalacja (w ujęciu rzeczowo-miejscowym).

Wskaźniki rezultatu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Rodzaj	Definicja
1.	Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii	MW	monitorujący	Wskaźnik obejmuje dodatkową zdolność produkcyjną energii ze źródeł odnawialnych. Zdolność produkcyjna jest rozumiana jako maksymalna moc zainstalowana. Wartość osiągnięta powinna wynikać z dokumentacji technicznej zainstalowanego urządzenia. Zgodnie z dyrektywą 2018/2011 oraz ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2015 r. poz. 478, z późn. zm), energia odnawialna oznacza odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące: energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z bioptynów.
2.	Ilość zmagazynowanej energii w magazynie energii (ilość energii dostarczona do magazynu) ciepłej	MWh/rok	monitorujący	Wskaźnik mierzy ilość energii cieplnej zmagazynowanej (ilość energii dostarczona do magazynu) w przeciągu roku ze źródeł odnawialnych przed rozpoczęciem projektu i po jego zakończeniu. Wartość bazowa odnosi się do rocznej energii cieplnej zmagazynowanej (ilość energii dostarczona do magazynu) w roku poprzedzającym rozpoczęcie projektu i może być większa od zera w przypadkach, gdy zdolność magazynowania energii cieplnej jest zwiększana. Wartość osiągnięta to wartość energii cieplnej magazynowanej (ilość energii dostarczona do magazynu) w rok po zakończeniu projektu.
3.	Ilość zmagazynowanej energii w magazynie energii (ilość energii dostarczona do magazynu) elektrycznej	MWh/rok	monitorujący	Wskaźnik mierzy ilość energii elektrycznej zmagazynowanej (ilość energii dostarczona do magazynu) w przeciągu roku ze źródeł odnawialnych przed rozpoczęciem projektu i po jego zakończeniu. Wartość bazowa odnosi się do rocznej energii elektrycznej zmagazynowanej (ilość energii dostarczona do magazynu) w roku poprzedzającym rozpoczęcie projektu i może być większa od zera w przypadkach, gdy zdolność magazynowania energii elektrycznej jest zwiększana. Wartość osiągnięta to wartość energii elektrycznej magazynowanej (ilość energii dostarczona do magazynu) w rok po zakończeniu projektu.

Załącznik 4 – Projektowane postanowienia Umowy o finansowaniu do naboru wniosku w sposób niekonkurencyjny nr FEWP.02.09-IZ.00-001/24 w ramach Działania 2.9 „Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe” Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027

Niniejszy dokument zawiera projektowane postanowienia, które zostaną wprowadzone do treści zawieranej Umowy o Finansowaniu w ramach Priorytetu 2 „Fundusze europejskie dla zielonej Wielkopolski”, Działania 2.9 „Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe” Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027

I. PRZEDMIOT UMOWY, ZADANIA BENEFICJENTA, TERMINY

1. IZ zobowiązuje i upoważnia BGK do ustanowienia, zarządzania i obsługi Funduszu Powierniczego, włączając wykonywanie Zadań Funduszu w celu zrealizowania Projektu oraz efektywnego wykorzystywania i inwestowania Zasobów Funduszu, zgodnie z Umową oraz Odpowiednimi Regulacjami. BGK wykonuje samodzielnie Zadania Funduszu i pozostaje jedyną stroną odpowiedzialną wobec IZ w ramach wykonywania Umowy oraz umów zawartych na jej podstawie lub z nią związanych, w tym Umów Operacyjnych.
2. BGK będzie realizować Zadania Funduszu obejmujące w szczególności:
 - a) ustanowienie Funduszu Powierniczego w celu realizacji Projektu oraz zarządzania i inwestowania Zasobów Funduszu zgodnie z Umową;
 - b) wdrożenie Strategii Inwestycyjnej, zapewniając osiągnięcie zakładanych celów i rezultatów FEW 2021+ oraz Wydatków Kwalifikowalnych;
 - c) identyfikowanie, ocena i wybór Partnerów Finansujących, zgodnie z Umową i Odpowiednimi Regulacjami;
 - d) zawieranie i realizację Umów Operacyjnych;
 - e) występowanie do IZ o wypłatę środków, zwrot do IZ Zasobów Funduszu, zgodnie z postanowieniami Umowy;
 - f) dochodzenie roszczeń przeciwko Partnerom Finansującym z tytułu zawartych Umów Operacyjnych;
 - g) monitorowanie oraz składanie informacji i sprawozdań do IZ z wykonywania Zadań Funduszu;
 - h) kontrola realizacji Umów Operacyjnych i Umów Inwestycyjnych;
 - i) przekazywanie na prośbę IZ lub Rady Inwestycyjnej wszelkich informacji i dokumentów związanych z realizacją Zadań Funduszu;
 - j) realizowanie działań informacyjnych i promocyjnych;
 - k) pomoc w sporządzaniu oraz w interpretacji dokumentów niezbędnych do umożliwienia IZ przestrzegania odpowiednich przepisów krajowych i unijnych związanych z realizacją Umowy; oraz przeprowadzanie odpowiednich analiz mających na celu efektywne i skuteczne realizowanie Umowy;
 - l) wspieranie IZ podczas negocjacji i współpracy z właściwymi władzami krajowymi i unijnymi, w szczególności Komisją Europejską i instytucjami audytowymi w odniesieniu do znajdowania odpowiednich rozwiązań w obszarze efektywnego i prawidłowego wdrażania instrumentów finansowych w ramach FEW 2021+;

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

- m) zapewnienie odpowiedniej ścieżki audytu, a także właściwe przechowywanie dokumentacji związanej z realizacją Umowy;
 - n) rozliczenie Projektu oraz realizacja polityki wyjścia;
 - o) gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie danych, w tym danych osobowych, zgodnie z Odpowiednimi Regulacjami;
 - p) wykorzystanie Zasobów Zwróconych, zgodnie z Umową i Odpowiednimi Regulacjami.
3. BGK zobowiązuje się do realizacji Umowy zgodnie z Odpowiednimi Regulacjami, w tym w zakresie pozyskiwania Krajowego Współfinansowania, a także mającymi zastosowanie zasadami horyzontalnymi UE oraz wytycznych, o których mowa w art. 5 ust. 1 Ustawy wdrożeniowej i Harmonogramem stanowiącym Załącznik do Umowy.
 4. Okres realizacji Projektu określony jest w sposób następujący: a) rozpoczęcie realizacji Projektu następuje w dniu zawarcia Umowy, b) zakończenie realizacji Projektu: 31 grudnia 2029 roku.
 5. BGK zobowiązuje się do realizacji Projektu zgodnie z FEW 2021+, Wnioskiem o Dofinansowanie oraz Strategią Inwestycyjną, w tym do alokowania Zasobów Funduszu na wdrażanie Instrumentów Finansowych w celu udzielania wsparcia Ostatecznym Odbiorcom i osiągnięcia zakładanych wartości wskaźników Projektu oraz Wydatków Kwalifikowalnych wymaganych do rozliczenia i zatwierdzenia przez Komisję Europejską.

II. FINANSOWANIE FUNDUSZU

1. IZ zobowiązuje się udostępnić BGK, celem wniesienia do Funduszu Powierniczego, kwotę [●] PLN (słownie: [●]), równą Deklarowanemu Wkładowi, co stanowi nie więcej niż 70% Wydatków Kwalifikowalnych w ramach Projektu określonych we Wniosku o Dofinansowanie.
2. BGK, bez uszczerbku dla zasad wynikających z art. 103 ust. 6 Rozporządzenia Ogólnego, w pełni wykorzysta i zainwestuje Pierwotne Zasoby Funduszu, a także zapewni Krajowe Współfinansowanie celem realizacji Projektu i poniesienia odpowiedniej wysokości Wydatków Kwalifikowalnych w celu ich rozliczenia z Komisją Europejską.
3. BGK zapewni wniesienie Krajowego Współfinansowania w Projekcie, które wyniesie co najmniej [●] PLN i będzie zapewnione na poziomie Funduszu Powierniczego, Funduszy Szczegółowych lub inwestycji na rzecz Ostatecznych Odbiorców.
4. IZ wypłaca BGK Deklarowany Wkład w Transzach, w oparciu o art. 92 Rozporządzenia Ogólnego, na podstawie Wniosków o Płatność składanych przez BGK, przy czym pierwszy Wniosek o Płatność wraz z harmonogramem płatności składany jest w terminie do [●] Dni Roboczych od daty zawarcia Umowy. Kwota ujęta w pierwszym Wniosku o Płatność stanowi 30% całkowitej kwoty Wkładu z Programu, która wynosi [●] PLN.
5. Kwota ujęta w pierwszym Wniosku o Płatność zostanie wydatkowana do [●] i ostatecznie rozliczona przez BGK nie później niż w końcowym Wniosku o Płatność.
6. IZ wypłaca BGK Deklarowany Wkład w Transzach, w oparciu o art. 92 Rozporządzenia Ogólnego, na podstawie Wniosków o Płatność składanych przez BGK, przy czym pierwszy Wniosek o Płatność wraz z Harmonogramem Płatności składany jest w terminie do [●] Dni Roboczych od daty zawarcia Umowy.
7. Złożenie do IZ Wniosku o Płatność, w szczególności pierwszego Wniosku o Płatność, oznacza potwierdzenie przez BGK gotowości organizacyjnej i instytucjonalnej koniecznej do realizacji Umowy, w szczególności do przyjęcia Transzy. Wniosek o Płatność składany jest za pośrednictwem Systemu SL2021.
8. Gdy całość Pierwotnych Zasobów Funduszu, a także wymaganego Krajowego Współfinansowania zostanie wydatkowana, zgodnie z Umową BGK składa, nie później niż w terminie do [●], końcowy Wniosek o Płatność.
9. Przed złożeniem pierwszego Wniosku o Płatność, BGK udzieli IZ pełnomocnictwa do dysponowania Rachunkami Funduszu.

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

10. IZ dokonuje weryfikacji Wniosku o Płatność niezwłocznie po jego złożeniu oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ogólnym.
11. W uzasadnionych przypadkach BGK zapewni finansowanie pomostowe w wysokości adekwatnej do potrzeb zapewnienia płynności w Projekcie, bez kosztów obciążających IZ.
12. IZ może wycofać lub anulować odpowiednią część Deklarowanego Wkładu (niezależnie od tego, czy kwota taka została skutecznie wpłacona na rzecz Funduszu Powierniczego), bądź jej nie wypłacić, w przypadku, gdy:
 - a) Beneficjent w sposób rażący naruszył postanowienia Umowy;
 - b) wystąpiła Nieprawidłowość na poziomie Funduszu Powierniczego.
13. IZ zastrzega sobie prawo do wstrzymania wypłaty Transzy w przypadku uzasadnionego podejrzenia wystąpienia Nieprawidłowości na poziomie Funduszu Powierniczego lub rażącego naruszenia postanowień Umowy przez BGK.

III. WYKORZYSTANIE PRZYCHODÓW ORAZ ZASOBÓW ZWRÓCONYCH

1. Wszelkie odsetki lub inne przychody wygenerowane w odniesieniu do Wpłaconego Wkładu na poziomie Funduszu Powierniczego lub Funduszy Szczegółowych zostaną wykorzystane zgodnie z art. 60 ust. 2 Rozporządzenia Ogólnego.
2. Fundusz Powierniczy zostanie ustanowiony jako odrębny blok finansowy w ramach BGK, który wdroży odpowiednie rozwiązania zapewniające oddzielenie Zasobów Funduszu od innych zarządzanych przez niego zasobów.
3. BGK będzie prowadzić wyodrębnioną ewidencję księgową działalności Funduszu Powierniczego zgodnie z Odpowiednimi Regulacjami.
4. BGK jest zobowiązany do zarządzania Zasobami Funduszu zgodnie z Umową, zasadą należytego zarządzania finansami oraz do zachowania odpowiedniej płynności Funduszu Powierniczego.
5. Organem monitorującym i nadzorującym realizację Strategii Inwestycyjnej jest Rada Inwestycyjna, której działalność finansowana jest w ramach Opłat za Zarządzanie.

IV. OPŁATY ZA ZARZĄDZANIE

1. BGK z tytułu realizacji Umowy uprawniony jest do otrzymywania wynagrodzenia za realizację Projektu w formie Opłat za Zarządzanie.
2. W przypadku niezrealizowania wskaźników określonych w Harmonogramie, IZ ma prawo do obniżenia wynagrodzenia BGK na zasadach określonych w Umowie.

V. WYBÓR I WSPÓŁPRACA Z PARTNERAMI FINANSUJĄCYMI

Wsparcie na rzecz Ostatecznych Odbiorców w ramach Umowy udzielane jest przez Partnerów Finansujących wdrażających Fundusze Szczegółowe. BGK dokonuje wyboru Partnerów Finansujących zgodnie z Odpowiednimi Regulacjami, zapewniając równe traktowanie i przejrzystość na etapie wyboru oraz udzielania wsparcia dla Ostatecznych Odbiorców, należyte zarządzanie finansami, a także przeciwdziałanie wystąpieniu konfliktu interesów. BGK zapewni, że w odniesieniu do Instrumentów Finansowych, Partnerzy Finansujący zostaną zobowiązani do działania zgodnie z Odpowiednimi Regulacjami oraz z dbałością o jakość zawodową, skutecznością, przejrzystością i starannością, których oczekuje się od doświadczonego podmiotu zawodowo zajmującego się wdrażaniem instrumentów finansowych.

VI. ODPOWIEDZIALNOŚĆ I NIEPRAWIDŁOWOŚCI

1. Realizując Umowę, BGK będzie działał zgodnie z Odpowiednimi Regulacjami oraz z dbałością o jakość zawodową, skutecznością, przejrzystością i starannością, których oczekuje się ze strony doświadczonego podmiotu zawodowo zajmującego się wdrażaniem instrumentów finansowych. BGK ponosi odpowiedzialność za skutki braku dochowania należytej staranności.
2. BGK będzie zobowiązany do zwrotu IZ wydatków, których dotyczą Nieprawidłowości lub wydatków niespełniających wymogów kwalifikowalności, bądź kwoty niewydatkowanej na realizację Projektu, wraz z odsetkami i wszelkimi innymi zyskami wygenerowanymi dzięki temu Wkładowi.
3. BGK w ramach realizacji Projektu będzie podejmował działania mające na celu przeciwdziałanie i wykrywanie Nieprawidłowości.
4. BGK ponosi wyłączną odpowiedzialność wobec osób trzecich za szkody powstałe w związku wykonywaniem Zadań Funduszu i realizacją Umowy przez BGK.

VII. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ, AUDYT I KONTROLA

1. BGK monitoruje oraz prowadzi sprawozdawczość z realizacji Umowy poprzez systematyczne monitorowanie i raportowanie stanu realizacji Umowy, w tym w ramach Sprawozdań z Postępu, gromadzenie danych i odpowiednich dokumentów na temat postępu rzeczowego i finansowego realizacji Umów Operacyjnych oraz Umów Inwestycyjnych.
2. BGK przedkłada IZ Roczny Plan Działań na dany rok celem zatwierdzenia przez Radę Inwestycyjną.
3. BGK zobowiązuje się poddać kontroli i audytowi w zakresie prawidłowości realizacji Umowy, dokonywanym przez IZ bądź wskazanego przez nią audytora, Instytucję Audytową, Komisję Europejską, Europejski Trybunał Obrachunkowy oraz inne uprawnione podmioty.
4. BGK zapewnia przechowywanie wszystkich dokumentów związanych z Umową w formie papierowej lub elektronicznej przez okres co najmniej pięciu lat od daty wygaśnięcia albo rozwiązania Umowy.

VIII. ROZWIĄZANIE UMOWY I POLITYKA WYJŚCIA

1. IZ może rozwiązać Umowę za wypowiedzeniem z zachowaniem [•] okresu wypowiedzenia.
2. BGK może rozwiązać Umowę za wypowiedzeniem z zachowaniem [•] okresu wypowiedzenia, ze skutkiem na koniec miesiąca, po przekazaniu drugiej Stronie pisemnego zawiadomienia, pod warunkiem zaangażowania i wydatkowania całości Pierwotnych Zasobów Funduszu i Krajowego Współfinansowania jako wydatków spełniających wymogi kwalifikowalności.
3. Umowa może zostać rozwiązana przez Stronę bez wypowiedzenia w przypadku rażącego naruszenia Umowy przez drugą Stronę. W przypadku rozwiązania Umowy przez IZ, IZ ma prawo do niezwłocznego przejęcia odpowiednich zobowiązań BGK wobec Parterów Finansujących lub wyznaczenia podmiotu, które te zobowiązania przejmie.

IX. RODO, INFORMACJA I PROMOCJA, SYSTEM SL2021

1. Strony oświadczają, że dla realizacji Umowy oraz w celach określonych Ustawą wdrożeniową są niezależnymi administratorami, o których mowa w art. 4 pkt 7 RODO oraz w art. 88 Ustawy wdrożeniowej.
2. Beneficjent jest zobowiązany do wypełniania obowiązków informacyjnych i promocyjnych, w tym informowania społeczeństwa o finansowaniu projektu przez UE, zgodnie z Rozporządzeniem

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Ogólnym (w szczególności z załącznikiem IX do Rozporządzenia Ogólnego) oraz z Podręcznikiem wnioskodawcy i beneficjenta Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 w zakresie informacji i promocji dostępnym na stronie internetowej Programu.

3. BGK zobowiązuje się do wykorzystywania Systemu SL 2021 zgodnie z Instrukcją Beneficjenta SL2021 udostępnioną przez IZ, w zakresie wystandaryzowanych formularzy, obsługi procesów i komunikacji.

X. ZAŁĄCZNIKI

Załączniki do Umowy: Strategia Inwestycyjna, Harmonogram, Wnioski o Dofinansowanie, Informacja dotycząca przetwarzania danych osobowych, Wykaz pomniejszenia wartości dofinansowania Projektu w zakresie obowiązków komunikacyjnych beneficjentów FE, Dokumenty wskazujące na umocowanie do działania na rzecz i w imieniu Stron Umowy.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014–2020

Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych

Raport końcowy (wersja ostateczna)

Poznań, październik 2021 r.

Rzeczpospolita
Polska

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Zamawiający:

Województwo Wielkopolskie
al. Niepodległości 34
61-714 Poznań
www.wrpo.wielkopolskie.pl

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

Wykonawca:

EU-CONSULT sp. z o.o.

ul. Toruńska 18C, lokal D

80-747 Gdańsk

www.eu-consult.pl

GRUPA BST sp. z o.o.

ul. Mieczyków 12

40-748 Katowice

www.grupabst.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	9
SŁOWNICZEK	14
STRESZCZENIE	16
SUMMARY	26
WPROWADZENIE	36
ROZDZIAŁ 1. UWARUNKOWANIA DLA PROGRAMOWANIA PROGRAMU OPERACYJNEGO DLA WIELKOPOLSKI (2021-2027)	37
1.1. Doświadczenia z wdrażania wsparcia istotne dla perspektywy 2021+.....	37
1.1.1. Doświadczenia pozytywne.....	37
1.1.2. Doświadczenia negatywne.....	41
1.2. Czynniki determinujące zainteresowanie dotacjami i instrumentami finansowymi.....	45
1.3. Uwarunkowania dotyczące projektowania i realizacji wsparcia określone w dokumentacji unijnej i krajowej.....	46
1.4. Uwarunkowania specyficzne dla Wielkopolski.....	50
1.4.1. Uwarunkowania ogólne.....	50
1.4.2. Sytuacja w obszarach potencjalnej interwencji.....	51
1.4.2.1. Przedsiębiorczość.....	51
1.4.2.2. Innowacyjność.....	52
1.4.2.3. Działalność IOB.....	53
1.4.2.4. Usługi publiczne.....	53
1.4.2.4.1. Edukacja.....	53
1.4.2.4.2. Włączenie społeczne.....	54
1.4.2.4.3. Rynek pracy.....	54
1.4.2.4.4. Ochrona zdrowia.....	55
1.4.2.4.5. Inne usługi publiczne.....	55
1.4.2.5. Transport.....	56
1.4.2.6. Energetyka.....	57
1.4.2.7. Ochrona środowiska.....	57
1.4.2.8. Uwarunkowania dotyczące terytorialnego wymiaru interwencji.....	58
1.4.2.9. Rewitalizacja.....	59
1.5. Wpływ pandemii COVID-19 na zmianę potrzeb potencjalnych beneficjentów.....	59
1.5.1. Polska.....	59
1.5.2. Wielkopolska.....	61
1.5.3. Trudności w realizacji przedsięwzięć oraz zmiany potrzeb beneficjentów w czasie pandemii COVID-19.....	63
1.6. Uwarunkowania dotyczące instrumentów wsparcia w RPO 2021-2027.....	63
1.7. Podsumowanie.....	67
ROZDZIAŁ 2. OBSZARY POTENCJALNEJ INTERWENCJI W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ 2021+.....	69
2.1. Obszary wynikające z treści dokumentów strategicznych województwa wielkopolskiego.....	70
2.2. Obszary potencjalnej interwencji wynikające z zainteresowania beneficjentów.....	72
2.2.1. Obszary wynikające z zainteresowania naborami.....	72
2.2.2. Obszary wynikające z przeprowadzonych badań pierwotnych.....	74

2.3. Zmiany w obszarach interwencji w wyniku pandemii COVID-19 w opiniach potencjalnych beneficjentów	75
2.4. Podsumowanie	76
ROZDZIAŁ 3. PROBLEMY, POTRZEBY INWESTYCYJNE I FINANSOWE WYMAGAJĄCE interwencji W RAMACH WRPO 2021+	85
3.1. Potrzeby inwestycyjne w poszczególnych obszarach interwencji, zawodności rynku powodujące powstanie nieoptymalnego poziomu inwestycji	85
3.1.1. Przedsiębiorczość	86
3.1.2. Innowacyjność	88
3.1.3. Działalność IOB	89
3.1.4. Usługi publiczne	90
3.1.4.1. Edukacja (oświata)	90
3.1.4.2. Włączenie społeczne	90
3.1.4.3. Ochrona zdrowia	91
3.1.5. Transport	92
3.1.6. Energetyka	93
3.1.7. Ochrona środowiska	93
3.1.8. Rewitalizacja i terytorialny wymiar interwencji	94
3.2. Relatywnie stałe potrzeby inwestycyjne poszczególnych potencjalnych grup beneficjentów i odbiorców IF	95
3.3. Analiza przyczyn wycofania wniosków lub nieotrzymania wsparcia w przypadku wnioskodawców nieskutecznych	96
3.4. Oszacowanie potrzeb finansowych i luki finansowej w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji	98
3.4.1. Przedsiębiorczość i innowacyjność	100
3.4.1.1. Przedsiębiorczość	100
3.4.1.2. Innowacyjność	103
3.4.2. Działalność IOB	109
3.4.3. Usługi publiczne (infrastruktura)	111
3.4.3.1. Ochrona zdrowia	112
3.4.3.2. Edukacja	115
3.4.3.3. Włączenie społeczne	117
3.4.3.4. Inne	119
3.4.4. Transport	119
3.4.5. Rewitalizacja	122
3.4.6. Energetyka	124
3.4.7. Ochrona środowiska	127
3.5. Podsumowanie	130
ROZDZIAŁ 4. KIERUNKOWY MODEL INTERWENCJI W RAMACH WRPO 2021+	140
4.1. Uwarunkowania tworzenia kierunkowego modelu interwencji na lata 2021-2027	140
4.1.1. Struktura alokacji według CP wskazana przez KE	141
4.1.2. Spójny i komplementarny system celów polityki i celów szczegółowych w ramach WRPO 2021+	143
4.2. Założenia kierunkowego modelu interwencji	150
4.2.1. Propozycje dotacji i IF w poszczególnych obszarach interwencji	150
4.2.2. Uzasadnienie udziału IF w alokacji na WRPO 2021+	153

4.3. Rola środków zwróconych z instrumentów finansowych perspektyw 2007-2013 oraz 2014-2020.....	153
4.4. Podsumowanie	155
ROZDZIAŁ 5. DOCELOWY MODEL INTERWENCJI W RAMACH WRPO 2021+	157
5.1. Podmioty zainteresowane dotacjami przy danym poziomie wkładu własnego	157
5.1.1. Przedsiębiorczość	157
5.1.2. Innowacyjność	158
5.1.3. Usługi publiczne	160
5.1.3.1. Administracja.....	160
5.1.3.2. Oświata (edukacja).....	161
5.1.3.3. Włączenie społeczne	162
5.1.3.4. Ochrona zdrowia.....	163
5.1.4. Transport	164
5.1.5. Ochrona środowiska.....	166
5.1.6. Energetyka	168
5.2. Podmioty zainteresowane IF.....	169
5.2.1. Przedsiębiorczość	169
5.2.2. Innowacyjność	171
5.2.3. Usługi publiczne	171
5.2.3.1. Funkcjonowanie jst	171
5.2.3.2. Oświata (edukacja).....	171
5.2.3.3. Włączenie społeczne	172
5.2.3.4. Ochrona zdrowia.....	172
5.2.4. Transport	172
5.2.5. Ochrona środowiska.....	172
5.2.6. Energetyka	172
5.3. Stopień i zakres zmian w zainteresowaniu formami wsparcia w wyniku skutków społeczno- gospodarczych pandemii choroby COVID-19.....	173
5.4. Docelowy model interwencji.....	176
5.4.1. Innowacyjność (CP 1)	177
5.4.1.1. Cs (i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	177
5.4.1.2. Cs (ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych.....	181
5.4.1.3. Cs (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	189
5.4.1.4. Cs (iv) Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	190
5.4.2. Przedsiębiorczość (CP 1)	192
5.4.2.1. Cs (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	192
5.4.3. Działalność IOB (CP 1)	196
5.4.3.1. Cs (i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	196
5.4.3.2. Cs (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	197

5.4.3.3. Cs (iv) Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	199
5.4.4. Energetyka (CP 2)	201
5.4.4.1. Cs (i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	201
5.4.4.2. Cs (ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	208
5.4.5. Ochrona środowiska (CP 2)	210
5.4.5.1. Cs (iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	210
5.4.5.2. Cs (v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	215
5.4.5.3. Cs (vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	217
5.4.5.5. Cs (viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	223
5.4.6. Transport (CP 3)	225
5.4.6.1. Cs (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	225
5.4.7. Usługi publiczne (CP 4 EFRR)	234
5.4.7.1. Oświata (edukacja)	234
5.4.7.1.1. Cs (ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	234
5.4.7.1.2. Cs (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne	236
5.4.7.2. Włączenie społeczne, rynek pracy	238
5.4.7.2.1. Cs (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne	238
5.4.7.3. Ochrona zdrowia	241
5.4.7.3.1. Cs (v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	241
5.4.7.4. Kultura	242
5.4.7.4.1. Cs (vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	242
5.4.7.5. Turystyka	245

5.4.7.5.1. Cs (vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	245
5.4.8. Usługi publiczne (CP 4 EFS+)	247
5.4.8.1. Rynek pracy	247
5.4.8.1.1. Cs (a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej	247
5.4.8.1.2. Cs (b) Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy	249
5.4.8.2. Ochrona zdrowia	251
5.4.8.2.1. Cs (d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględni zagrożenia dla zdrowia	251
5.4.8.3. Oświata (edukacja)	254
5.4.8.3.1. Cs (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	254
5.4.8.3.2. Cs (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	256
5.4.8.4. Włączenie społeczne	258
5.4.8.4.1. Cs (h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	258
5.4.8.4.2. Cs (k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	261

5.4.8.4.3. Cs (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	264
5.4.9. Terytorialny wymiar interwencji (CP 5 EFRR) oraz rewitalizacja	265
5.4.9.1. Cs (i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich; Cs (ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	266
5.5. Produkty finansowe w ramach IF w WRPO 2021+	268
5.6. Zróżnicowane traktowanie inwestorów	272
5.7. Rekomendacje dotyczące przeglądu i aktualizacji oceny <i>ex ante</i>	272
5.8. Efekt dźwigni, efekt mnożnikowy i wkład w osiąganie celów szczegółowych WRPO 2021+	273
5.8.1. Efekt dźwigni w przypadku pożyczek (ocena <i>ex ante</i> ryzyka)	275
5.8.2. Efekt mnożnikowy/dźwigni w przypadku poręczeń (ocena <i>ex ante</i> ryzyka)	280
5.9. Podsumowanie	281
PODSUMOWANIE	282
WNIOSKI I REKOMENDACJE	285
SUGESTIE DOTYCZĄCE TECHNICZNEJ WARSTWY REALIZACJI WRPO 2021+ DO ROZWAŻENIA PRZEZ IZ WRPO 2021+	304
SPIS TABEL	306
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	311

WYKAZ SKRÓTÓW

SKRÓT	WYJAŚNIENIE
AC	Punkt ładowania samochodów elektrycznych prądem przemiennym (z j. ang. <i>alternating current</i>)
AKO	Aglomeracja Kalisko-Ostrowska
AKPOŚ	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
ARR	Agencja Rozwoju Regionalnego
B+R	Badania i rozwój, działalność badawczo-rozwojowa
B+R+I	Badania, rozwój i innowacje, działalność badawczo-rozwojowa i innowacyjna
BAEL	Badanie aktywności ekonomicznej ludności
BDL GUS	Bank Danych Lokalnych GUS
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
BIG	Biuro Informacji Gospodarczej
BIK	Biuro Informacji Kredytowej
BIZ	Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne
BŚ	Bank Światowy
CAQDAS	Oprogramowanie do analizy danych jakościowych (z j. ang. <i>Computer-Assisted Qualitative Data Analysis Software</i>)
CATI	Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo (z j. ang. <i>Computer-Assisted Telephone Interviewing</i>)
CAWI	Ankieta internetowa (z j. ang. <i>Computer-Assisted Web Interview</i>)
CEF	Instrument „Łącząc Europę” (z j. ang. <i>Connecting Europe Facility</i>)
COVID-19	Choroba wywołana wirusem SARS-CoV-2
CP	Cel Polityki
CSR	<i>Country Specific Recommendations</i>
CST	Centralny System Teleinformatyczny
CT	Cel Tematyczny
DC	Punkt ładowania samochodów elektrycznych prądem stałym (z j. ang. <i>direct current</i>)
DEFS	Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego UMWW
DNB	Dochód Narodowy Brutto
DPR	Departament Polityki Regionalnej UMWW
DPS	Dom Pomocy Społecznej
DWP	Departament Wdrażania Programu Regionalnego UMWW
DZ	Departament Zdrowia UMWW
Dz.	Działanie
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EFI/EaSI	Europejski Fundusz Inwestycyjny/Europejski Program na Rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych
EFMiR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

SKRÓT	WYJAŚNIENIE
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
FAM	Fundusz Azylu i Migracji
FBW	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
FE	Fundusze Europejskie
FGI	Pogłębione (zogniskowane) wywiady grupowe (z j. ang. <i>Focus Group Interview</i>)
FPJWW	Fundusz Powierniczy JEREMIE Województwa Wielkopolskiego
FRIP WW	Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego
FROM	Fundusz Rozwoju Obszarów Miejskich
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GGK	Główny Urząd Geodezji i Kartografii
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GOZ	Gospodarka o obiegu zamkniętym
GPR	Gminny Program Rewitalizacji
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IDS	Inny Dokument Strategiczny
IF	Instrumenty Finansowe
IIT	Inny Instrument Terytorialny
IIF	Instrumenty Inżynierii Finansowej
IOB	Instytucja Otoczenia Biznesu
IOK	Instytucja Organizująca Konkurs
IP	Instytucja Pośrednicząca
IW	Instytucja Wdrażająca
IZ	Instytucja Zarządzająca
IZGW	Instrument na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz
JEREMIE	Wspólne zasoby dla małych i średnich przedsiębiorstw (z j. ang. <i>Joint European Resources for Micro - to - Medium Enterprises</i>)
Jeremie2	Projekt będący kontynuacją inicjatywy JEREMIE w perspektywie finansowej 2014-2020
JESSICA	Wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji na obszarach miejskich (z j. ang. <i>Joint European Support for Sustainable Investment In City Areas</i>)
Jessica2	Projekt będący kontynuacją inicjatywy JESSICA w perspektywie finansowej 2014-2020
jst	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KEP	Branża usług kurierskich, ekspresowych i pocztowych
KFG	Krajowy Fundusz Gwarancyjny
KPEiK	Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
KRB	Koncepcja Realizacji Badania
KSFP	Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych

SKRÓT	WYJAŚNIENIE
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LGD	Lokalna Grupa Działania
LGR	Lokalna Grupa Rybacka
LSR	Lokalna Strategia Rozwoju
LSI2014	Lokalny System Informatyczny do obsługi Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020
MFIPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MFPJWW	Menedżer Funduszu Powierniczego JEREMIE Województwa Wielkopolskiego
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
MTP	Międzynarodowe Targi Poznańskie
NBP	Narodowy Bank Polski
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGO	Organizacje pozarządowe (z j.ang. <i>non-governmental organization</i>)
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
Rozporządzenie ogólne	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (z j. ang. <i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
OP	Oś Priorytetowa
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OSI	Obszary Strategicznej Interwencji
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
OZE	Odnawialne źródła energii
PEP2030	Polityka Ekologiczna Państwa 2030
PEP2040	Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.
PES	Podmioty ekonomii społecznej
PF	Pośrednik finansowy
PFR	Polski Fundusz Rozwoju
PI	Priorytet inwestycyjny
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
Poddz.	Poddziałanie

SKRÓT	WYJAŚNIENIE
Podręcznik, in. Podręcznik metodologiczny	J. Kotrański et al., Podręcznik metodologiczny w ramach badania pt.: „Opracowanie metodologii szacowania potrzeb finansowych oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem”, Warszawa 2019.
POIG	Program Operacyjny Inteligentna Gospodarka
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POIR	Program Operacyjny Innowacyjny Rozwój
POKL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
POPC	Program Operacyjny Polska Cyfrowa
POWER	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój
POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna
PPO	Proces przedsiębiorczego odkrywania
PPP	Partnerstwo Publiczno-Prywatne
PR	Program Rewitalizacji
PRSP	Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną
PS	Przedsiębiorstwa społeczne
PSZ	Publiczne Służby Zatrudnienia
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
PZMM	Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (z j. ang. SUMP – <i>Sustainable Urban Mobility Plan</i>)
PZFP	Polski Związek Funduszy Pożyczkowych
RIT	Regionalny Instrument Terytorialny
RLKS	Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
RLM	Równoważna Liczba Mieszkańców
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Rozporządzenie delegowane	Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego
RPI	Regionalna Pomoc Inwestycyjna
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RIS 2020	Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020
RIS 2030	Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030 zatwierdzona przez ZWW Uchwałą 3099/2020 z dnia 29.12.2020
RIS3	Regionalna Strategia Innowacji
SARS-CoV-2	Nazwa wirusa powodującego chorobę COVID-19
SL2014	Centralny System Teleinformatyczny wspierający realizację programów operacyjnych na lata 2014-2020
SOOIPP	Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce
SOPZ	Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia

SKRÓT	WYJAŚNIENIE
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
SP ZOZ	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
SRW	Strategia rozwoju województwa
SRWW 2030	Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku
SRWW 2020	Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku
SWW	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
SzOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
SZRWRiR	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030
TDI	Telefoniczne wywiady pogłębione (z j. ang. <i>Telephone depth interview</i>)
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
TIK	Technologie Informacyjno-Komunikacyjne
TSL	Sektor transportu, spedycji i logistyki
UE	Unia Europejska
UMWW	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu
UoD	Umowa o dofinansowanie
UP	Umowa Partnerstwa
URE	Urząd Regulacji Energetyki
USMT	Ukierunkowane Schematy Mobilności Transnarodowej
Ustawa wdrożeniowa	Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1460, 1475)
UTK	Urząd Transportu Kolejowego
WARP	Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WFR	Wielkopolski Fundusz Rozwoju
WoD	Wniosek o Dofinansowanie
WoP	Wniosek o Płatność
WRPO 2014+	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020
WRPO 2021+	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2021-2027 ¹
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZAZ	Zakład Aktywizacji Zawodowej
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZWW	Zarząd Województwa Wielkopolskiego

¹ W trakcie realizacji zamówienia nazwa regionalnego programu operacyjnego województwa wielkopolskiego na lata 2021-2027 uległa ostatecznemu wykrystalizowaniu. W Raporcie końcowym Zespół Badawczy posługuje się roboczą nazwą aktualną na moment podpisania umowy, natomiast w trakcie prac nad raportem końcowym obowiązującą stała się nazwa Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027.

SŁOWNICZEK

Bezrobocie strukturalne – bezrobocie wynikające z niedopasowania struktury popytu na pracę ze strukturą podaży pracy. Podaż pracy zgłaszana na rynku pracy nie jest atrakcyjna z punktu widzenia podmiotów generujących popyt na pracę. Jedną z przyczyn bezrobocia strukturalnego może być niedopasowanie systemu edukacji do potrzeb przedsiębiorców i organizacji.

Capping – limit wysokości środków, jakie może otrzymać pojedynczy kraj członkowski UE w ramach polityki spójności, wyrażony jako procentowa wartość PKB.

Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, EFSI (z j. ang. *European structural and investment funds*) – pięć głównych funduszy współpracujących ze sobą w celu wspierania rozwoju gospodarczego wszystkich krajów UE: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR).

Fundusz Spójności (z j. ang. *Cohesion Fund*) – fundusz UE mający na celu zmniejszanie różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym państw członkowskich na poziomie krajowym (duże projekty inwestycyjne infrastrukturalne i środowiskowe). Z Funduszu mogą korzystać państwa członkowskie, w których DNB na mieszkańca nie przekracza 90% średniej unijnej.

Jeremie2 – projekt realizowany w perspektywie finansowej 2014-2020 będący kontynuacją inicjatywy JEREMIE (wprowadzonej w RPO w perspektywie 2007-2013). Zarządzanie i wdrażanie produktów finansowych w RPO 2014-2020 realizował BGK.

Jessica2 – projekt realizowany w perspektywie finansowej 2014-2020 będący kontynuacją inicjatywy JESSICA (wprowadzonej w RPO w perspektywie 2007-2013). Zarządzanie i wdrażanie produktów finansowych w RPO 2014-2020 realizował EBI, BGK natomiast pełnił rolę instytucji finansującej (w perspektywie 2007-2013 pełnił rolę FROM).

Obszar metropolitalny – zespół jednostek osadniczych, spójny funkcjonalnie, charakteryzujący się wysokim stopniem zurbanizowania, zwykle skoncentrowany wokół jednego dużego ośrodka miejskiego. Między jego elementami występują powiązania funkcjonalne i ekonomiczne. W polityce spójności UE ważne jest pojęcie miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF), który określa zakres geograficzny interwencji o charakterze lokalnym. MOF dotyczą miast wojewódzkich (w tym metropolitalnych), regionalnych, subregionalnych, lokalnych.

PKB per capita – wartość PKB przypadająca na jednego mieszkańca danego obszaru.

Polityka spójności UE – polityka inwestycyjna UE skierowana do regionów i miast w celu wspierania zatrudnienia, konkurencyjności podmiotów, wzrostu gospodarczego i zrównoważonego rozwoju oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Produkt krajowy brutto (PKB) – łączna wartość wszystkich dóbr i usług wytworzonych w danym kraju wyrażona w określonej walucie, in. suma wartości dodanej wytworzonej przez wszystkie podmioty gospodarcze danego kraju (prezentowana dla danego okresu, np. roku).

Ring-fencing – model wykorzystania środków UE zaproponowany przez KE w perspektywie 2014+ (kontynuacja w 2021+). Zasada, według której państwa UE muszą przeznaczyć minimalny poziom środków z określonego funduszu (np. EFS, EFRR) na wybrane dziedziny (cele tematyczne).

Równoważna Liczba Mieszkańców (RLM) - liczba wyrażająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z obiektów przemysłowych i usługowych w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach z gospodarstw domowych (od jednego mieszkańca w ciągu jednej doby).

Stopa bezrobocia – miara bezrobocia, będąca procentowym udziałem liczby osób bez pracy – bezrobotnych, w liczbie ludności czynnej zawodowo (osób pracujących i bezrobotnych razem).

Suburbanizacja – faza urbanizacji polegająca na wyludnieniu się miasta i zaludnieniu stref podmiejskich.

STRESZCZENIE

Badanie zostało zrealizowane w okresie październik 2020–październik 2021 przez konsorcjum firm badawczych EU Consult Sp. z o.o i Grupa BST Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. **Celem niniejszego badania było opracowanie opartej na dowodach propozycji zakresu, kierunków oraz mechanizmów interwencji, możliwych i zasadnych do realizacji w ramach WRPO 2021+ oraz umożliwiających wypełnienie wskazań projektu Rozporządzenia ogólnego², z uwzględnieniem możliwych skutków pandemii choroby COVID-19 dla sytuacji społeczno-gospodarczej Wielkopolski.**

W ramach niniejszej analizy zastosowano analizę *desk research*, badania jakościowe i badania ilościowe. Analiza *desk research* objęła bardzo szeroki zakres dokumentacji UE, krajowej i regionalnej dotyczącej uwarunkowań formalnoprawnych interwencji, oceny dotychczasowej interwencji, rozwoju społeczno-ekonomicznego regionu i prognoz, które go dotyczą. Dane statystyki publicznej posłużyły także do obliczenia wysokości niezaspokojonych potrzeb finansowych, luki finansowej i kapitałowej w poszczególnych obszarach interwencji. Badania jakościowe obejmowały 28 wywiadów pogłębionych (FGI, TDI) prowadzonych z szerokim gronem przedstawicieli instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+, także przedstawicielami organizacji branżowych i pośredników finansowych. W ramach badań ilościowych realizowanych w zależności od badanej grupy techniką CATI (wspomagana CAWI) lub CAWI (wspomagana CATI) przeprowadzono badanie wśród jst w regionie (n=241, zbadano niemal całą populację), przedsiębiorstw sektora MŚP (n=2387, próba losowa), wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych (n=150, próba losowa) oraz wnioskodawców nieskutecznych (n=789, próba losowa). Analiza danych obejmowała analizę statystyczną (w tym statystyki opisowe), prognozowanie (modele trendu), ekstrapolację wartości z badanej próby na populację. Efektem tych działań było oszacowanie niezaspokojonych potrzeb finansowych, luki finansowej i kapitałowej oraz porównanie tych wartości z wartościami oszacowanymi w analizie *desk research*, aby ostatecznie zawrzeć te wartości w projektowaniu struktury wsparcia w ramach WRPO 2021+.

Zasadniczymi elementami oceny dokonanej w ramach realizacji prac badawczych były:

- analiza doświadczeń wynikających z dotychczasowej interwencji,
- analiza bieżących uwarunkowań formalnoprawnych oraz społeczno-ekonomicznych mających wpływ na programowanie wsparcia w okresie 2021-2027,
- analiza potrzeb w zakresie interwencji z wykorzystaniem dotacji i instrumentów finansowych,
- zdefiniowanie parametrów instrumentów finansowych, grup docelowych, proponowanej wielkości alokacji oraz wstępnej charakterystyki procesu ich wdrażania, warunków oraz sposobu ich wdrażania,
- oszacowanie wpływu zastosowania instrumentów na realizację celów WRPO 2021+.

Efektom realizacji prac badawczych było sformułowanie rekomendacji w zakresie:

- ukierunkowania programowania wsparcia na obszary wymagające interwencji, rodzaj wsparcia preferowanego przez beneficjentów, i proponowanego przez przedstawicieli instytucji biorących udział w programowaniu i realizacji wsparcia,
- działań, które należy podjąć, aby zapewnić osiągnięcie celów WRPO 2021+, w tym charakterystyki proponowanej interwencji w ramach RPO³ w województwie wielkopolskim, dla osiągnięcia celów sformułowanych na etapie programowania wsparcia,
- zarządzania środkami zwróconymi z IIF i IF poprzednich perspektyw finansowych.

² W dniu 30.06.2021 r. opublikowano Rozporządzenie ogólne, wobec czego treść pierwotnie przygotowanego Raportu końcowego dostosowano do nowych wytycznych.

³ W perspektywie 2021-2027 będą to programy regionalne.

Treść dokumentu została podzielona na kilka części (zgodnie z problemami badawczymi ustalonymi na potrzeby realizacji celów badania): analizę doświadczeń, uwarunkowania programowania interwencji, identyfikację potencjalnych obszarów interwencji, kierunkowy model i docelowy model interwencji wraz z oszacowaniem efektów w postaci mnożników i dźwigni dla proponowanych IF.

W ramach analizy materiałów pierwotnych i wtórnych stwierdzono pozytywny wpływ praktyk wprowadzonych do WRPO 2014+ (na podstawie doświadczeń z poprzednich programów regionalnych) na poziom funkcjonowania systemu wdrażania wsparcia, należy je więc kontynuować. We wszystkich OP osiągnięto wysokie wyniki realizacji zobowiązań wobec UE (zgodnie z danymi na dzień 8.10.2020), a także wartości wskaźników produktu i rezultatu pozwalające osiągnąć cele określone w Ramach wykonania. **Należy zatem utrzymać wsparcie w obszarach analogicznych do wspieranych w WRPO 2014+, warto jednak je uzupełnić w nawiązaniu do wyników analizy sytuacji społeczno-ekonomicznej regionu i skutków pandemii COVID-19 na tę sytuację w analizowanym regionie.**

W wyniku przeprowadzonych analiz w tym zakresie Zespół Badawczy proponuje następujące działania w ramach planowania kształtu WRPO 2021+:

- rozwój działalności MŚP, przede wszystkim poprzez proponowanie IF szczególnie w obszarze przedsiębiorczości w ramach wykorzystania środków EFRR w możliwie szerokim zakresie, tj. w formie pożyczek i poręczeń/ instrumentów gwarancyjnych (CP 1),
- pobudzenie działalności B+R przedsiębiorstw oraz ich współpracy z nauką (CP 1),
- stymulację rozwoju IOB, w tym klastrów branżowych (CP 1),
- wsparcie w WRPO 2021+ działań w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego (dotychczasowa OP2) w szerszym zakresie tematycznym niż w WRPO 2014+, w zgodzie z demarkacją między wsparciem krajowym i regionalnym, w tym zadbanie o rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców regionu i minimalizację wykluczenia cyfrowego (CP 1),
- kontynuację działań w obszarze energetyki (dotychczasowa OP3) z uwagi na wysokie zainteresowanie wsparciem w ubiegłych latach, m.in. w zakresie montażu instalacji OZE i termomodernizacji (CP 2),
- kontynuację wsparcia w obszarze ochrony środowiska (z uwagi na fakt, że w przypadku niemal wszystkich wskaźników dla OP 4 Środowisko przekroczone zakładane docelowe poziomy), a także kultury i turystyki (CP 5),
- przeznaczenie środków w ramach WRPO 2021+ na działania na rzecz poprawy jakości infrastruktury transportu drogowego i kolejowego (dotychczasowa OP 5 Transport), biorąc pod uwagę stymulujący wpływ dostępności usług transportowych i dostępności transportowej poszczególnych części regionu na jego rozwój (CP 3),
- kontynuację wsparcia w podobszarze rynku pracy (dotychczasowa OP 6 Rynek pracy; w okresie 2021-2027 CP 4),
- intensyfikację wsparcia w obszarze interwencji związanym z włączeniem społecznym, ekonomią i integracją społeczną (dotychczas OP 7 Włączenie społeczne, w okresie 2021-2027 CP 4),
- uwzględnienie edukacji w obszarach interwencji, dokładniej – edukacji na każdym poziomie kształcenia, w tym kształcenia dorosłych, osób o niskich kwalifikacjach (dotychczasowe wyniki wsparcia w OP 8 Edukacja wskazują na zróżnicowane potrzeby potencjalnych beneficjentów, w okresie 2021-2027 CP 4),
- wzmocnienie kształcenia zawodowego i współpracy pracodawców ze szkołami (CP 4),
- aktualizację listy schorzeń objętych programami profilaktyki zdrowotnej i dopasowanie do niej interwencji w ramach podobszaru ochrony zdrowia (CP 4),

- wspieranie jakości świadczonych usług zdrowotnych (CP 4),
- przeznaczenie środków na działania w zakresie tworzenia, rozbudowy, modernizacji infrastruktury (dotychczas OP 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego), ukierunkowane na bieżące potrzeby regionu wynikające z aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej (CP 4 i CP 5),
- niwelowanie różnic wewnątrzregionalnych w wielu aspektach (dostępność transportowa, rozwój przedsiębiorczości, CP 1-5),
- wzmocnienie partnerstw jst i organizacji społecznych (CP 5),
- intensyfikację wykorzystania IF w WRPO 2021+ w porównaniu z WRPO 2014+ i zastosowania IF w szerszym zakresie w ramach obszaru interwencji „ochrona środowiska” tam, gdzie odbiorcy ostateczni IF będą osiągać dochód lub oszczędności.

Pandemia COVID-19 wpłynęła znacząco na zmianę potrzeb beneficjentów. Oferta pomocy skierowana do przedsiębiorstw w ramach WRPO 2014+, także w ramach specjalnych produktów interwencyjnych, np. oferowanych przez WFR, w sposób istotny wspomogła starania o przetrwanie na rynku i należy jednoznacznie ocenić ją jako trafną biorąc pod uwagę możliwości finansowe poszczególnych instytucji udzielających wsparcia. Jst skupiły się na bieżącym funkcjonowaniu w czasie pandemii i zabezpieczeniu działalności podległych im podmiotów, np. w sferze opieki zdrowotnej i edukacji. Opinie na temat niepewności funkcjonowania pojawiły się także wśród respondentów reprezentujących spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. Według potencjalnych beneficjentów na znaczeniu w okresie pandemii COVID-19 zyskały przede wszystkim **edukacja, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, innowacyjność, rynek pracy**. W tym czasie w mniejszym stopniu planowano inwestycje w **przedsiębiorczość, rozwój kultury i transport publiczny**. Na opinie i odpowiedzi potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF wpływ miały efekty pandemii COVID-19, m.in. efekt lockdownu, szok popytowy, szok podaży, szok finansowy i niepewność związana z przyszłością. Stan ten utrzyma się aż do zakończenia pandemii (przewiduje się czwartą falę pandemii w III kwartale 2021 roku). W związku z tym Zespół Badawczy rekomenduje, aby aktualizację analizy *ex ante* rozważyć min. rok po zakończeniu pandemii, a decyzję dotyczącą przeprowadzenia aktualizacji pozostawić do decyzji IZ WRPO 2021+. Zespół Badawczy uważa, że odpowiedzi respondentów w badaniach pierwotnych zostały zniekształcone przez "świeży" efekt pandemii COVID-19 i deklarowane przez nich aktualnie potrzeby i plany inwestycyjne mogą nie oddawać ich prawdziwych zamierzeń co do działalności w okresie kolejnych 10 lat. Z tego względu ważnym elementem w planowaniu przyszłej interwencji było oparcie szacowania potrzeb na analizie *desk research*, szczególnie zaś metodyce MFIPR z nielicznymi modyfikacjami.

W przypadku wszystkich obszarów interwencji proponowanych do uwzględnienia w WRPO 2021+ zidentyfikowano niedoskonałości rynkowe, wpływające na nieoptymalny poziom inwestycji. Wśród tych niedoskonałości znalazły się:

- w obszarze przedsiębiorczości - asymetria informacji, efekty zewnętrzne, siła monopolu,
- w obszarze innowacyjności - efekty zewnętrzne, dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji,
- w obszarach działalności IOB, usług publicznych, ochrony środowiska - dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji,
- w obszarach transportu, rewitalizacji- dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji, efekty zewnętrzne,
- w obszarze energetyki - efekty zewnętrzne, dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji.

Niedoskonałości te wpłynęły na powstanie luki finansowej i kapitałowej, głównie w przypadku przedsiębiorstw. Przyczyn powstania luki było znacznie więcej - podzielono je na te związane z sytuacją gospodarczą, sytuacją finansową podmiotu, oraz ze skutkami pandemii COVID-19.

Ważnym aspektem szacowania luki i tworzenia propozycji działań w ramach WRPO 2021+ oraz alokacji na poszczególne instrumenty wsparcia było zbadanie opinii potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF. 63,68% badanych MŚP oznaczyło potrzeby inwestycyjne w ramach obszaru przedsiębiorczości. W poszczególnych podobszarach wymienionych w ankiecie CATI/CAWI najczęściej przedstawiciele MŚP wskazało występowanie u nich potrzeb inwestycyjnych w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy (11,23%), dofinansowania założenia działalności gospodarczej (8,71%) i wsparcia szkolenia i kształcenia zawodowego (7,46%). Najwyższe niezaspokojone potrzeby finansowe zanotowano w przypadku tworzenia nowych miejsc pracy (1676,22 mln zł⁴) i założenia działalności gospodarczej (1605 mln zł). Oszacowano, że potrzeby w zakresie nakładów inwestycyjnych na aktywa trwałe wśród MŚP wyniosą 18,86 mld zł do 2029 roku, na aktywa obrotowe 86,6 mld zł. Z kolei, luka gwarancji w omawianym okresie wyniesie - 3,93 mld zł, a luka pożyczek - 13,19 mld zł.

Połowa badanych MŚP oznaczyła innowacyjność jako obszar swoich potrzeb. Najwyższe niezaspokojone potrzeby finansowe stwierdzono w przypadku tworzenia i rozbudowy ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej (2,91 mld zł, 6,28% badanych) oraz wsparcia infrastruktury B+R (1,51 mld zł, 5,7% badanych). Luka kapitałowa w przypadku przedsiębiorstw start-up (20,69% wszystkich startupów) wyniosła 3,79 mld zł do 2029 roku. W przypadku jst skala niezaspokojonych potrzeb była mniejsza - 21,86 mln zł dla budowy sieci ultra-szybkiego internetu (3,66% badanych), 56,95 mln zł - finansowania światłowodowej sieci szkieletowej 5G (2,03% badanych).

Szacowanie wartości niezaspokojonych potrzeb finansowych w przypadku IOB było oparte wyłącznie na wynikach analizy *desk research* i badań jakościowych. W ich trakcie ustalono, że potrzeby finansowe w latach 2021-2027 wyniosą 96,96 mln zł dla inkubatorów technologii i 316,09 mln zł dla parków technologicznych (luka finansowa w tym przypadku była pomijalna). Nie uwzględniono jednak pozatechnicznego wymiaru działalności IOB, wobec tego wspomniane potrzeby będą z pewnością wyższe, według oceny eksperckiej - o ok. 1/3.

Luka finansowa w obszarze usług publicznych jest tożsama z niezaspokojonymi potrzebami finansowymi. W przypadku infrastruktury ochrony zdrowia przekracza 1 mld zł, a po uwzględnieniu potrzeb o charakterze "miękkim" (m.in. programy profilaktyki zdrowia) wzrośnie. Z badań przeprowadzonych wśród MŚP (także placówek NZOZ) wynika, że luka w przypadku modernizacji POZ wynosi 3,05 mld zł mln zł (ok. 5% badanych), w zakresie wczesnego wykrywania chorób 748,99 mln zł (6,58% badanych). W przypadku badanych jst 6,91% wykazało potrzeby o wysokości 115,85 mln zł w zakresie rozwoju i modernizacji placówek POZ, pozostałe elementy w tym zakresie były określone na znacząco niższym poziomie.

W przypadku podobszaru edukacji analiza niezaspokojonych potrzeb finansowych (zgodnie z metodyką MFIPR) objęła wyłącznie elementy infrastrukturalne (łącznie 570,84 mln zł dla 2020 r.), jednak w wyniku badań ilościowych ustalono, że w przypadku jst luka istnieje także w przypadku inwestycji pozainfrastrukturalnych, w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 (16,26% badanych, 190,74 mln zł⁵), rozwoju kształcenia na wszystkich etapach edukacji (10,57%, 84,73 mln zł) i innych potrzeb (10,98%, 97,37 mln zł), m.in. w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych. W przypadku MŚP największe niezaspokojone potrzeby ustalono w przypadku opieki nad dziećmi do lat 3 (4,4% badanych, 472,46 mln zł), kształcenia na wszystkich etapach edukacji (3,02%, 382,07 mln zł), a także tworzenia miejsc przedszkolnych (3,18%, 316,83 mln zł).

W podobszarze integracji i pomocy społecznej luka w zakresie infrastruktury według badania MFIPR została obliczona na poziomie 133,62 mln zł, jednak Zespół Badawczy uznaje ją za wartość zanizowaną. Badanie ankietowe

⁴ Wszystkie prezentowane wartości odnoszą się do potrzeb oszacowanych dla populacji.

⁵ W trakcie trwania badań wprowadzone zostały ustalenia z MFIPR, że ten podobszar będzie objęty interwencją wyłącznie na poziomie krajowym.

wśród przedstawicieli jst wskazało, że największe niezaspokojone potrzeby (luka) istnieją w zakresie wsparcia ekonomii społecznej (1,84% badanych, 217,22 mln zł), wsparcia usług społecznych (2,35%, 175,66 mln zł), i wsparcia zintegrowanych usług społecznych (2,68% badanych, 168,19 mln zł).

W przypadku spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych najwyższe niezaspokojone potrzeby finansowe zanotowano w przypadku wsparcia na rzecz infrastruktury społecznej (559,95 mln zł w populacji, 9,33% badanych) oraz wsparcia ekonomii społecznej (342,88 mln zł dla populacji, 1,33% badanych). W obszarze administracji 28,22% (z 241 badanych jst) wskazało potrzeby finansowe. Najczęściej wskazywano te w zakresie rozwoju e-usług – 4,07% (4,39 mln zł), oraz innych potrzeb – 5,28% (93,78 mln zł).

W przypadku obszaru transportu niezabezpieczone potrzeby finansowe są równoznaczne z luką finansową. W tym przypadku w analizie *desk research* wyliczono lukę w wysokości 26,28 mld zł w przypadku dróg gminnych i powiatowych oraz 200 mln zł dla transportu publicznego. W badaniach ilościowych ustalono także lukę w odniesieniu do innych podobszarów dotyczących transportu:

- w przypadku jst: 33,42 mln zł dla rozwoju lądowej infrastruktury poza TEN-T (3,25% badanych), 51,23 mln zł (4,47%) dla rozwoju transportu zbiorowego, pozostałe o charakterze infrastrukturalnym - ok. 400 mln zł,
- w przypadku MŚP - największe niezaspokojone potrzeby w zakresie infrastruktury (2,72 mld zł dla populacji; 4,27% badanych), oraz odciążania miast z ruchu tranzytowego (3,02%, 2, 63 mld zł w populacji).

Całkowite potrzeby finansowe w zakresie technicznego aspektu rewitalizacji wyniosły 22,74 mld zł w okresie kolejnych 10 lat, a luka w finansowaniu została ustalona na 530 mln zł. Badania ilościowe (pytania otwarte w badaniu CAWI/CATI) i jakościowe uzupełniły te obliczenia poprzez określenie zakresu interwencji – zarówno o charakterze infrastrukturalnym, jak i społecznego wymiaru rewitalizacji. W związku z tym, według Zespołu Badawczego faktyczna luka finansowa w obszarze rewitalizacji jest znacznie wyższa niż wskazały badania *desk research*.

W obszarze energetyki z uwagi na negatywne skutki pandemii COVID-19, m.in. osłabienie dynamiki inwestycji, przyjęto pesymistyczny scenariusz rozwoju tego sektora. W efekcie potrzeby w okresie do 2030 roku (w analizie *desk research*) oszacowano na poziomie 3,46 mld zł w zakresie OZE, elektromobilności - 70 mln zł, ciepłownictwa – 500 mln zł, efektywności energetycznej 4,8 mld zł. Wyniki badań pierwotnych wskazały, że najwyższe niezaspokojone potrzeby finansowe istnieją w przypadku MŚP w podobszarach budowy i rozbudowy LNG (2,01% badanych, wartość 2,03 mld zł w populacji), rozwoju inteligentnych systemów energetycznych (3,52%, 1,38 mld zł) oraz wykorzystania OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie, transporcie (3,14%, 1,04 mld zł). W przypadku jst najwyższe niezaspokojone potrzeby zidentyfikowano w ramach rozwoju OZE (249,33 mln zł, 27,64% badanych).

W obszarze ochrony środowiska według ustaleń analizy *desk research* całkowite potrzeby inwestycyjne wyniosą 41,96 mld zł, po uwzględnieniu aktualnie realizowanej interwencji - 40,83 mld zł. Na podstawie badania ankietowego stwierdzono, że w przypadku MŚP najwyższe niezaspokojone potrzeby finansowe występują w podobszarze dotyczącym montażu urządzeń OZE (1,86 mld zł, 8,67% MŚP), inwestycji w sieci ciepłownicze (efektywność energetyczna; 1,39 mld zł, 6,20%), innych potrzeb (1,83 mld zł, 0,38%), oraz zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych (1,29 mld zł, 6,58%). W przypadku jst najwyższe niezaspokojone potrzeby odnotowano dla efektywności energetycznej (86,54 mln zł, 23,98% badanych), montażu urządzeń OZE (25,20%, 163,70 mln zł) i innych potrzeb (25,61%, 404,08 mln zł). Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe także wskazywały na najwyższe niezaspokojone potrzeby w zakresie wspierania rozwoju OZE (18% badanych, wartość niezaspokojonych potrzeb 1,35 mld zł w populacji).

Ostatecznie, w wyniku przeprowadzonych analiz zidentyfikowano łącznie 159 podobszarów, które zdaniem Zespołu Badawczego wymagają publicznej interwencji (7 w ramach przedsiębiorczości, 12 - innowacyjności, 7 - działalności IOB, 28 - ochrony środowiska, 18 – energetyki, 19 – transportu, 66 - usług publicznych, w tym:

6- rynku pracy, 16 – ochrony zdrowia, 17 – integracji i pomocy społecznej, 18 – edukacji; wymiaru terytorialnego interwencji – 9; w ramach rewitalizacji – 2).

W przypadku obszarów przedsiębiorczości i innowacyjności Zespół Badawczy zaleca utrzymanie wsparcia ogólnego rozwoju MŚP, działalności badawczo-rozwojowej, współpracy nauki z biznesem, rozpoczynania działalności gospodarczej i tworzenia miejsc pracy z tym, że w kolejnych rozdziałach zostaną zaprezentowane zmiany w sposobie wsparcia niektórych obszarów w stosunku do WRPO 2014+. Ponadto, zaleca się kontynuację wsparcia działalności zarówno inwestycyjnej, jak i obrotowej. Instrumenty wsparcia powinny mieć prostą konstrukcję. W przypadku instrumentów gwarancyjnych zaleca się rozważenie wprowadzenia poręczeń, pozostawiając jednak decyzję w tym zakresie IZ WRPO 2021+.

W przypadku IOB propozycje obszarów wsparcia dotyczą przede wszystkim rozwoju usług w zakresie inkubacji i wspierania młodych przedsiębiorstw, w tym start-upów ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzenia szerokiego pakietu usług niefinansowych dla tych przedsiębiorstw. Warto również wesprzeć podnoszenie kompetencji pracowników IOB, gdyż przekładają się one bezpośrednio na obsługę ich klientów. IOB powinny również otrzymać możliwość uzyskania akredytacji. W przypadku klastrów przemysłowych propozycje dotyczą sieciowania tych jednostek z innymi w regionie w celu zbudowania ekosystemu biznesowego ze zróżnicowanymi uczestnikami wymieniającymi doświadczenia na zasadzie udziału w pewnego rodzaju platformie wymiany pomysłów. Podobnie do inkubatorów przedsiębiorczości powinny zarządzać pewnym pakietem finansowym na rzecz realizacji usług finansowych i niefinansowych na rzecz przedsiębiorstw. Ich działalność przyczyniłaby się do wzmocnienia regionalnych i podregionalnych inteligentnych specjalizacji i do rozwoju gospodarczego regionu.

Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe wskazywały przede wszystkim na potrzeby w zakresie termomodernizacji, rewitalizacji budynków oraz w zakresie montażu OZE – w tych obszarach Zespół Badawczy proponuje zawrzeć wsparcie w postaci IF w celu minimalizacji tzw. niskiej emisji.

Najszerzy zakres wsparcia (pod względem tematycznym, nie kwotowym) Zespół Badawczy rekomenduje skierować do różnych instytucji głównie w zakresie projektów realizowanych w ramach CP 4 finansowanych z EFS+ i EFRR. Wsparcie to dotyczy rynku pracy, pomocy społecznej (w tym usług asystenckich, a także innych w ramach realizacji procesu deinstytucjonalizacji usług), w tym szerokiego zakresu opieki psychiatrycznej i psychologicznej w związku z negatywnymi skutkami pandemii na życie prywatne osób dorosłych, dzieci i młodzieży.

W przypadku podmiotów ochrony zdrowia, Zespół Badawczy proponuje skierować szerokie wsparcie do różnego rodzaju jednostek z uwagi na braki infrastrukturalne i kadrowe uwypuklone w czasie pandemii COVID-19. Już przed jej wybuchem Wielkopolska charakteryzowała się jednym z niższych wskaźników w kraju w zakresie dostępu do lekarzy, w tym lekarzy specjalistów, a także do opieki pielęgniarskiej. W związku z tym nie można odkładać na później interwencji w tym obszarze, również mając na względzie "starzenie się" kadry medycznej oraz procesy demograficzne w regionie.

W celu uwzględnienia wyników badań *desk research* oraz pierwotnych zaproponowano dwa modele interwencji: kierunkowy i docelowy. Kierunkowy model interwencji zawiera propozycje wsparcia w poszczególnych, wcześniej zidentyfikowanych obszarach potencjalnej interwencji proponując IF jedynie w przypadku obszarów przedsiębiorczości, energetyki, oraz rewitalizacji (por. zestawienie poniżej). Z kolei, opis docelowego modelu interwencji zawiera 64 tabele opisujące szczegółowo działania w poszczególnych cs dla CP 1- CP 5, ich cele, typy projektów, proponowane instrumenty wsparcia, typy beneficjenta/odbiorcy ostatecznego IF, grupy docelowe, formy wsparcia, charakter inwestycji, uzasadnienie zasadności wsparcia, proponowane warunki i wielkości transakcji, ich szacowaną liczbę oraz alokację z EFRR bądź EFS+.

Zespół Badawczy proponuje pozostawienie w ofercie instrumentów wsparcia dotacji, pożyczek i instrumentów gwarancyjnych. Dotacje proponuje się wprowadzić w następujących z wcześniej zidentyfikowanych obszarów interwencji: innowacyjności, działalności IOB, usług publicznych (ochrony zdrowia, administracji, edukacji, kultury, turystyki, integracji i pomocy społecznej), transportu, energetyki, ochrony środowiska. Wykorzystanie dotacji uzasadniono występowaniem niedoskonałości rynku utrudniających wprowadzenie IF w danym obszarze. Z kolei IF proponuje się wprowadzić tylko tam, gdzie zidentyfikowano lukę finansową, gdzie w badaniu CAWI deklarowano potrzeby w tym zakresie (por. podrozdział 3.2. Raportu końcowego), oraz tam, gdzie jest to wskazane przez obecne wytyczne UE (projekty generujące dochód lub oszczędności), bądź zidentyfikowano pozytywne doświadczenia z wdrażania wsparcia. Nie zaproponowano pilotażu IF w żadnym z obszarów interwencji. Na etapie programowania wsparcia należy wziąć pod uwagę obecną sytuację gospodarczą. To pozwoli na oszacowanie szans spłaty zobowiązań przez odbiorców ostatecznych IF.

Propozycje IF dotyczyły uwzględnienia pożyczek i instrumentów gwarancyjnych w docelowym kształcie WRPO 2021+. W przypadku pożyczek rekomenduje się rozważenie możliwości oferowania ich w formie „klasycznej” oraz w formie uwzględniającej preferencje. Celem wprowadzenia takich instrumentów jest wzrost zainteresowania IF ze strony potencjalnych odbiorców ostatecznych i przekierowanie części popytu na środki finansowe z dotacji na IF. W ramach oferty IF w obszarze przedsiębiorczości Zespół Badawczy proponuje kontynuować wsparcie w postaci mikropożyczek i pożyczek podobnie do oferty Jeremie2. Oferta ta może być uzupełniona przez instrumenty gwarancyjne. Dodatkowo, Zespół Badawczy proponuje zastosowanie pożyczek w ramach obszarów energetyki oraz rewitalizacji, które mogłyby być oferowane różnym odbiorcom ostatecznym (por. zestawienie poniżej). Pozostałe IF zaleca się oferować w ramach ponownego wykorzystania środków zwróconych z poprzednich perspektyw finansowych. Szersze oferowanie IF pozwoli na skuteczną realizację założeń polityki UE w perspektywie 2021-2027 oraz wygeneruje środki, które w przyszłości będzie można wykorzystać w ramach reużycia.

We wspomnianych modelach wskazano również rodzaje preferencji – umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek, karencję w spłacie, niższe oprocentowanie. Zastosowanie preferencji (o ile to możliwe, zwłaszcza w przypadku umorzeń) ma za zadanie zachęcić ostatecznych odbiorców do skorzystania ze wsparcia i uczynić produkt bardziej konkurencyjnym w stosunku do dotacji, która jest zwykle bardziej pożądaną formą wsparcia w stosunku do IF. Sugeruje się także możliwość zmiany katalogu ostatecznych odbiorców, tzn. jego poszerzenia, jeśli wykaże to zapotrzebowanie rynku. Takie sytuacje miały miejsce, np. w zakresie wsparcia w obszarze efektywności energetycznej – do katalogu ostatecznych odbiorców dopuszczono wówczas przedsiębiorców w ramach projektów z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej. Możliwe jest również: 1) zwiększenie alokacji na dany rodzaj wsparcia, jeśli niniejsza analiza potwierdza występowanie luki w danym obszarze; 2) przesunięcia kwotowe pomiędzy danymi obszarami – jeśli to będzie uwarunkowane odpowiedzią rynku, np. IZ lub podmioty wdrażające instrument finansowy zanotują większy popyt na dany produkt finansowy niż początkowo zakładano.

Zespół Badawczy proponuje rozważyć zróżnicowane traktowanie inwestorów zgodnie z art. 61 Rozporządzenia ogólnego. Główną przyczyną powstania takiego zalecenia jest nieoptymalny poziom inwestycji w danych obszarach interwencji, istniejące niedoskonałości rynkowe oraz lukę finansową, co może skutkować powstaniem potrzeby modelowania podziału ryzyka w przypadku udziału prywatnych inwestorów w realizacji interwencji w formie IF.

Zgodnie z art. 58 Rozporządzenia ogólnego, ocena *ex ante* może być poddana aktualizacji lub przeglądowi. Zespół Badawczy wnioskuje, że ostateczny kształt skutków pandemii może być możliwy do oszacowania jedynie po minimum roku od jej ustania, tj. najwcześniej w 2024 roku. Proponuje się, aby decyzja dotycząca aktualizacji

oceny *ex ante* należała do IZ WRPO 2021+ i była dokonana na podstawie wyników monitoringu bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej regionu oraz poziomu zainteresowania wsparciem w poszczególnych obszarach interwencji oraz zainteresowania oferowanymi instrumentami wsparcia.

Podsumowanie proponowanych produktów finansowych w docelowym modelu interwencji (dot. EFRR)

Obszar interwencji	Produkt	Sugerowana alokacja	Wielkość transakcji	Grupa odbiorców ostatecznych	Dodatkowe uwagi
Przedsiębiorczość	Mikropożyczka	65 mln zł	Do 100 tys. zł	MŚP, szczególnie małe i młode podmioty	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłaty do odsetek.
	Pożyczka	110 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Poręczenie/instrument gwarancyjny	60 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Występuje efekt mnożnikowy, dopuszcza się dopłatę do odsetek, oprócz poręczeń instrumentów dłużnych dopuszcza się (o ile formalnie będzie możliwe) poręczanie innych transakcji: np. wadium, należytego wykonania umowy, portfelowe, usunięcia usterek.
Energetyka	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem (ef. energetyczna lub montaż OZE)	140 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	Przedsiębiorstwa	Proponuje się dla określonych projektów możliwość zastosowania premii w postaci preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem – ef. energetyczna i montaż OZE - budynki użyteczności publicznej	100 mln zł	50 tys. zł - 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców	
	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem – ef.	100 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców ⁶	

⁶ Jst i ich związki i stowarzyszenia, jednostki zależne od jst posiadające osobowość prawną, w tym spółki komunalne realizujące zadania własne gminy, samorządowe jednostki organizacyjne, państwowe osoby prawne, w tym jednostki od nich zależne, organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) i stowarzyszenia, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, TBS, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty prawne kościołów i

Obszar interwencji	Produkt	Sugerowana alokacja	Wielkość transakcji	Grupa odbiorców ostatecznych	Dodatkowe uwagi
	energetyczna i montaż OZE – budynki wielorodzinne				
Ochrona środowiska	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem – budowa OZE z magazynami energii/ciepła	90 mln zł	Parametry jak wyżej		
	Pożyczka z umorzeniem – ekologiczne procesy i wykorzystanie zasobów	140 mln zł	Parametry jak wyżej		
Rewitalizacja	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem - rewitalizacyjna	500 mln zł	150 tys. zł – 50 mln zł	Szeroki katalog odbiorców ⁷	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.

Zespół Badawczy stwierdził, że najwyższy efekt mnożnikowy i w postaci dźwigni finansowej będzie generowany przez instrumenty gwarancyjne. Zespół Badawczy rekomenduje zatem wprowadzenie obok pożyczek także instrumentów gwarancyjnych do WRPO 2021+, co dodatkowo potwierdzono w trakcie wywiadów z przedstawicielami EBI oraz instytucji finansowych zaangażowanymi w obrót środkami zwróconymi z poprzednich perspektyw, a także spotkań z przedstawicielami IZ WRPO 2014+ i zaproszonych ekspertów (warsztatu implementacyjnego i innych spotkań).

Ponadto, zaleca się stworzenie demarkacji między wsparciem WRPO 2021+ a instrumentami (zwrotnymi) oferowanymi w ramach zarządzania środkami zwróconymi, zwłaszcza w oferowaniu IF. Dobrym rozwiązaniem

związków wyznaniowych, uczestnicy PPP realizujący projekty hybrydowe na rzecz partnera publicznego, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE, podmioty spoza sektora publicznego prowadzące działalność gospodarczą w budynkach użyteczności publicznej, szkoły wyższe, jednostki naukowe, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

⁷ Jst, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, szkoły wyższe, jednostki naukowe, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

byłoby stworzenie zestawu kryteriów, które pozwoliłyby ocenić, z jakich środków dany projekt powinien być finansowany.

Zespół Badawczy uważa, że rozwiązania zaproponowane w raporcie końcowym spełniają kryterium właściwej demarkacji. Należy dołożyć starań, aby środki zwrócone były poddane ciągłej cyrkulacji, choć należy mieć na uwadze, że przez pandemię będzie ona zaburzona, np. w związku z udzielaniem wakacji pożyczkowych i innymi ułatwieniami wprowadzanymi dla odbiorców ostatecznych IF. Ważną rolę te środki mogą odegrać w sytuacji konieczności zapewnienia wkładu krajowego do projektów z uwagi na zaliczenie w nowej perspektywie finansowej województwa do regionów w okresie przejściowym.

Dodatkowo, w odniesieniu do technicznego wymiaru planowania wsparcia w perspektywie 2021+ Zespół Badawczy proponuje:

- dbać o jak najlepsze metody aktualizacji prognoz dla przyszłych warunków społeczno- ekonomicznych (do planowania kierunków rozwoju i zmian w szczegółowym opisie WRPO 2021+),
- przeprowadzać systematycznie ocenę zagrożeń dla realizacji celów strategicznych (np. prawnych, makroekonomicznych), i aktualizować zakres WRPO 2021+,
- opracować system, który umożliwiłby kompletne i całościowe ujęcie środków wykorzystywanych na realizację celów strategicznych (w tym środków UE i innych), demarkację między programem regionalnym i krajowymi (co częściowo zostało już zrobione w przypadku wstępnych założeń WRPO 2021+, ale wymaga ciągłej aktualizacji),
- stworzyć platformę współpracy między instytucjami i ich departamentami, np. w formie cyklicznych spotkań lub formy uwzględniającej komunikację wirtualną.

SUMMARY

The study was carried out in October 2020-September 2021 by the consortium of research companies EU Consult Sp. z o.o and Grupa BST Sp. z o.o. upon the order of the Marshal's Office of the Wielkopolska Region. **This study aimed to develop an evidence-based proposal of the scope, directions and mechanisms of intervention, possible and reasonable to be implemented under WROP 2021+ and enabling the fulfillment of the indications of the draft General Regulation, taking into account the possible effects of the COVID-19 pandemic on the socio-economic situation of Wielkopolska Region.**

Within this analysis, *desk research*, qualitative and quantitative research were used. *Desk research* analysis covered a wide range of EU, national and regional documents concerning the formal and legal conditions of public intervention, evaluation of the intervention, socio-economic development of the region and forecasts concerning it. Data from public statistics were also used to calculate the amount of unmet financial needs and the financial and capital gaps in areas of public intervention. The qualitative research included 28 in-depth interviews (FGI, TDI) conducted with a wide group of the WROP 2014+ implementation system representatives, industry organizations, and financial intermediaries. As part of the quantitative research carried out depending on the studied group, the CATI (CAWI-assisted) or CAWI (CATI-assisted) technique were conducted among local government units in the region (n = 241, almost the entire population was examined), companies from the SME sector (n = 2,387, random sample), housing communities and cooperatives (n = 150, random sample) and unsuccessful applicants (n = 789, random sample). Data analysis included statistical analysis (incl. descriptive statistics), forecasting (trend models), and extrapolation of values from the studied sample to the population. The effect of these activities was the estimation of unmet financial needs, the financial and capital gaps and the comparison of these results with the values estimated in the *desk research* analysis, to finally include these values in the design of the support scope under WROP 2021+.

The essential elements of the evaluation carried out as part of the research work were:

- analysis of experiences resulting from the intervention so far,
- analysis of the current formal, legal and socio-economic conditions affecting the programming of support in the period 2021-2027,
- analysis of the needs for intervention with the use of grants and financial instruments,
- defining the parameters of financial instruments, target groups, the proposed amount of allocation and the initial characteristics of the implementation process, conditions and the method of their implementation,
- estimation of the impact of the FI use on achieving WROP 2021+ goals.

The result of the research work was presenting recommendations in the field of:

- directing the programming of financial support to areas requiring intervention, the type of support preferred by beneficiaries and proposed by representatives of institutions participating in programming and implementation of this support,
- actions that should be taken to ensure the achievement of WROP 2021+ objectives, including the characteristics of the proposed intervention under the ROP in the Wielkopolskie voivodship, in order to achieve the objectives formulated at the stage of planning the support,
- management of funds returned from the FEI and FI of the previous financial framework.

The content of the document has been divided into several parts (following the research problems established for achieving the study objectives): analysis of experiences, conditions of programming intervention, identification of potential areas of intervention, preliminary model and final intervention model along with the estimation of effects in the form of multiplier ratios and levers for the proposed FI.

As part of the analysis of primary and secondary sources, a positive impact of the practices introduced into WROP 2014+ (based on experience from previous regional operational programs) on the level of functioning of the implementation system was found, so they should be continued. All PAs achieved high performance in meeting EU commitments (as of 8/10/2020), as well as output and result indicators values to meet the Performance framework's requirements. **Therefore, support should be maintained in the areas analogous to those supported under WROP 2014+, but it is worth supplementing it concerning the analysis results of the region's socio-economic situation and the effects of the COVID-19 pandemic on this situation.**

As a result of the analyzes carried out in this area, the Research Team proposes the following activities as part of planning the scope of WROP 2021+:

- development of the activities of SMEs, primarily by proposing IF, especially in the area of entrepreneurship, as part of the use of ERDF funds to the extent possible, i.e. in the form of loans and guarantees (PO 1),
- stimulating the R&D activity of enterprises and their cooperation with the science sector (PO 1),
- stimulating the development of BEI, including industry clusters (PO 1),
- support in WROP 2021+ for building the information society (so far PA 2) in a broader thematic scope than in WROP 2014+, in line with the demarcation between national and regional support, including ensuring the development of digital competencies of the region's residents and minimizing digital exclusion (PO 1),
- continuation of activities in the field of energy (so far PA 3) due to the high interest in support in previous years, incl. in the field of installation of renewable energy devices and thermal efficiency improvement (PO 2),
- continuation of support in the area of environmental protection (since almost all indicators for PA 4 Environment have exceeded the assumed target levels), as well as culture and tourism (PO 5),
- allocating funds under WROP 2021+ to improve the quality of road and rail transport infrastructure (previously PA 5 Transport), taking into account the stimulating impact of the availability of transport services and transport accessibility of individual parts of the region on its development (PO 3),
- continuation of support in the labor market sub-area (so far PA 6 Labor market; in the period 2021-2027 PO 4),
- intensification of support in the area of social inclusion, social economy and social integration (so far PA 7 Social inclusion, in the period 2021-2027 PO 4),
- inclusion of education in the areas of intervention, more precisely - education at every level, including education of adults, of people with low qualifications (the results of the support so far in PA 8 Education indicate the diverse needs of potential beneficiaries, in the period 2021-2027 in PO 4),
- strengthening vocational education and cooperation between employers and schools (PO 4),
- updating the list of diseases covered by health prevention programs and adjusting interventions within the sub-area of health care (PO 4) to it,
- supporting the quality of health services provided (PO 4),
- allocating funds for activities related to the creation, expansion and modernization of infrastructure (so far PA 9 Infrastructure for human capital), aimed at the current needs of the region resulting from the current socio-economic situation (PO 4 and PO 5),

- eliminating intra-regional differences in many aspects (transport accessibility, development of entrepreneurship, PO 1-5),
- strengthening the partnerships of local government units and social organizations (PO 5),
- intensification of FI use in WROP 2021+ compared to WROP 2014+ and application of IF to a greater extent within the intervention area "environmental protection" where final recipients of IF will generate income or savings.

The COVID-19 pandemic significantly changed the needs of the beneficiaries. The offer addressed to enterprises under WRPO 2014+, also as part of special intervention products, e.g. offered by the Wielkopolska Region Development Fund, significantly supported companies' efforts to survive on the market and should be assessed as accurate, taking into account the financial capabilities of individual institutions providing support. Local government units focused on the current functioning during a pandemic and securing the activities of their subordinate entities, e.g. in the sphere of health care and education. Opinions on the uncertainty of functioning also appeared among respondents representing housing cooperatives and communities. According to potential beneficiaries, in the period of the COVID-19 pandemic, mainly **education, social assistance, health protection, innovation and the labor market** have gained importance. At that time, investments in **entrepreneurship, cultural development and public transport** were planned to a lesser extent. The opinions and responses of potential beneficiaries and FI final recipients were influenced by the effects of the COVID-19 pandemic, including lockdown effect, demand shock, supply shock, financial shock and uncertainty about the future. This situation will continue until the end of the pandemic (a fourth pandemic wave is expected in the third quarter of 2021). Therefore, the Research Team recommends that the ex-ante analysis update be considered, among others, one year after the pandemic, and the decision regarding the updating should be made by WRPO MA 2021+. The Research Team believes that respondents' responses in the surveys have been distorted by the "fresh" effect of the COVID-19 pandemic and that their current needs and investment plans may not reflect their true intentions for the next ten years. For this reason, an important element in planning the future intervention was trusting in the estimation of needs on the *desk research* analysis, especially the Ministry of Development Funds and Regional Policy methodology with a few modifications. In all areas of intervention proposed for inclusion in WROP 2021+, market imperfections have been identified, affecting the suboptimal investment level. Among these imperfections were as follows:

- in the area of entrepreneurship - information asymmetry, externalities, monopolies actions,
- in the area of innovation - externalities, public goods not competitive in consumption,
- in the areas of BEI activities, public services, and environmental protection - public goods not competitive in consumption,
- in the areas of transport, revitalization - public goods not competitive in consumption, externalities,
- in the area of energy - externalities, public goods not competitive in consumption.

These imperfections contributed to creating a financial and capital gap, mainly in the case of enterprises. There were many more causes of the gap existence - they were divided into those related to the entity's economic situation, financial situation, and negative effects of the COVID-19 pandemic.

An essential aspect of estimating the gap and creating proposals for measures under WROP 2021+ and allocation to individual support instruments was examining the opinions of potential beneficiaries and final FI recipients. 63.68% of the surveyed SMEs identified investment needs within the area of entrepreneurship. In sub-areas listed in the CATI/CAWI survey, the largest number of SME representatives indicated the investment needs in creating new jobs (11.23%), co-financing of starting a business (8.71%) and supporting training and vocational education (7, 46%). The highest unmet financial needs were recorded in the case of creating new jobs (PLN 1,676.22

million) and starting a business (PLN 1,605 million). It has been estimated that the needs in terms of investment spendings for fixed assets among SMEs will amount to PLN 18.86 billion by 2029 and PLN 86.6 billion for working capital. In turn, the guarantee gap in the discussed period will reach PLN 3.93 billion, and the loan gap - PLN 13.19 billion.

Half of the surveyed SMEs indicated innovation as an area of their needs. The highest unmet financial needs were found in the case of the creation and expansion of ultra-fast broadband network (PLN 2.91 billion, 6.28% of respondents) and support for R&D infrastructure (PLN 1.51 billion, 5.7% of respondents). The capital gap in the case of start-ups (20.69% of all start-ups) amounted to PLN 3.79 billion by 2029. In the case of local government units, the scale of unmet needs was smaller - PLN 21.86 million for constructing ultra-fast internet networks (3.66% of respondents), PLN 56.95 million - for financing the 5G fiber backbone network (2.03% of respondents).

Estimating the value of unmet financial needs in the case of BEI was based solely on the results of *desk research* and qualitative research. The data analysis established that the financial needs in 2021-2027 will amount to PLN 96.96 million for technology incubators and PLN 316.09 million for technology parks (the financial gap, in this case, was negligible). However, the non-technical dimension of BEI activities was not taken into account; therefore the needs mentioned above will undoubtedly be higher, according to the expert's assessment - by approx. 1/3.

The financial gap in the area of public services is the same as unmet financial needs. In the case of health care infrastructure, it exceeds PLN 1 billion, and after considering the "soft" needs (including health prevention programs), it will increase. Research conducted among SMEs (also NZOZ - private health care facility centers) shows that the gap in the case of the modernization of primary health care units (POZ) amounts to PLN 3.05 billion (approx. 5% of respondents), in terms of early disease detection PLN 748.99 million (6.58% of respondents). In the case of the LGUs surveyed, 6.91% indicated the needs of PLN 115.85 million in terms of development and modernization of POZ facilities, other elements in this respect were determined at a significantly lower level. In the case of the education sub-area, the analysis of unmet financial needs (following the chosen Ministry's methodology) covered only infrastructure elements (a total of PLN 570.84 million for 2020). However, as a result of quantitative research, it was found that in the case of LGUs, there is also a gap in the case of non-infrastructure investments in the field of childcare up to 3 years of age (16.26% of respondents, PLN 190.74 million), development of education at all stages of education (10.57%, PLN 84.73 million) and other needs (10.98%, 97 PLN 37 million), incl. in the organization of extracurricular activities. For SMEs, the greatest unmet needs were identified in the case of caring for children up to 3 years of age (4.4% of respondents, PLN 472.46 million), education at all stages of education (3.02%, PLN 382.07 million), as well as creating pre-school places (3.18%, PLN 316.83 million). In the sub-area of integration and social assistance, the infrastructure gap was calculated at the level of PLN 133.62 million, but the Research Team considers it to be an underestimated value. A survey among the representatives of local government units indicated that the greatest unmet needs (gap) exist in the field of support for the social economy (1.84% of respondents, PLN 217.22 million), support for social services (2.35%, PLN 175.66 million), and support for integrated social services (2.68% of respondents, PLN 168.19 million). In the case of housing cooperatives and communities, the highest unmet financial needs were recorded in the case of support for social infrastructure (PLN 559.95 million in the population, 9.33% of respondents) and support for the social economy (PLN 342.88 million for the population, 1.33% of the respondents. In the area of administration, 28.22% (out of 241) examined LGUs indicated financial needs. The most frequently indicated ones were those related to the development of public e-services - 4.07% (PLN 4.39 million), and other needs - 5.28% (PLN 93.78 million).

In the area of transport, unsecured financing needs equate to a financial gap. In this case, during *desk research* analysis, a gap of PLN 26.28 billion was calculated for municipal and district roads and PLN 200 million for public transport. The quantitative studies also identified a gap for other sub-areas related to transport:

- for LGUs: PLN 33.42 million for the development of land infrastructure out of TEN-T (3.25% of respondents), PLN 51.23 million (4.47%) for the development of public transport, others of an infrastructural nature - approx. 400 PLN million,
- in the case of SMEs - the highest unmet needs in terms of infrastructure (PLN 2.72 billion for the population; 4.27% of respondents), and reducing traffic in cities (3.02%, PLN 2.63 billion in the population).

The total financial needs in the technical aspect of revitalization amounted to PLN 22.74 billion over the next 10 years, and the financing gap was set at PLN 530 million. Quantitative (open-ended questions in the CAWI/CATI survey) and qualitative research supplemented these calculations by specifying the scope of intervention - both of an infrastructural nature and of the social dimension of revitalization. Therefore, according to the Research Team, the actual financial gap in the area of revitalization is much higher than indicated by *desk research*.

In the area of energy, due to the negative effects of the COVID-19 pandemic, including weakening of the investment dynamics, a pessimistic scenario for the development of this sector was adopted. As a result, the needs until 2030 (in the *desk research* analysis) were estimated at PLN 3.46 billion in the field of RES, electromobility - PLN 70 million, heating - PLN 500 million, energy efficiency PLN 4.8 billion. The results of primary research indicated that the highest unmet financial needs exist in the case of SMEs in the sub-areas of LNG construction and expansion (2.01% of respondents, value of PLN 2.03 billion in the population), development of intelligent energy systems (3.52%, 1.38 PLN billion) and the use of renewable energy in the power industry, heating and transport (3.14%, PLN 1.04 billion). On the other hand, in the case of LGUs, the highest unmet needs were identified in the RES development (PLN 249.33 million, 27.64% of respondents).

In the area of environmental protection, according to the findings of the *desk research* analysis, the total investment needs will amount to PLN 41.96 billion, taking into account the currently implemented intervention - PLN 40.83 billion. Based on the survey, it was found that in the case of SMEs, the highest unmet financial needs are in the sub-area related to the installation of renewable energy devices (PLN 1.86 billion, 8.67% of SMEs), investments in heating networks (energy efficiency; PLN 1.39 billion, 6, 20%), other needs (PLN 1.83 billion, 0.38%), and the reduction of greenhouse gas emissions (PLN 1.29 billion, 6.58%). In the case of LGUs, the highest unmet needs were recorded for energy efficiency (PLN 86.54 million, 23.98% of respondents), installation of renewable energy devices (25.20%, PLN 163.70 million) and other needs (25.61%, 404, PLN 08 million). Housing communities and cooperatives also indicated the highest unmet needs in terms of supporting the development of renewable energy sources (18% of respondents, the value of unmet needs PLN 1.35 billion in the population).

Finally, as a result of the conducted analyzes, a total of 159 sub-areas were identified which, according to the Research Team, require public intervention (7 in terms of entrepreneurship, 12 - innovation, 7 - BEI activities, 28 - environmental protection, 18 - energy, 19 - transport, 66 - public services, including: 6- labor market, 16 - health protection, 17 - integration and social assistance, 18 - education; territorial dimension of intervention - 9, and in the revitalization - 2).

In the case of entrepreneurship and innovation, the Research Team recommends maintaining support for the general development of SMEs, research and development activities, cooperation between science and business, starting a business and creating jobs, with the fact that in the following chapters changes in the way some areas are supported concerning WRPO 2014+. Moreover, it is recommended to continue supporting both projects, including investments and supporting working capital. Support instruments should be simple in design. In

the case of guarantee instruments, it is recommended to consider the introduction of both guarantees and re-guarantees, but leaving the decision in this regard to the MA of WRPO 2021+.

In the case of BEI, the proposed areas of support relate primarily to the development of incubation and support services for “young” enterprises, including start-ups, with particular emphasis on introducing a broad package of non-financial services for these enterprises. It is also worth supporting the improvement of the competencies of BEI employees, as they translate directly into servicing their clients. BEIs should also have the opportunity to obtain accreditation. In the case of industrial clusters, the proposals concern the networking of these entities with others in the region to build a business ecosystem with diverse participants exchanging experiences by participating in some idea exchange platform. Like business incubators, they should manage a specific financial package to provide financial and non-financial services to businesses. Their activity would contribute to the strengthening of regional and sub-regional smart specializations and the region's economic development.

Housing cooperatives and communities indicated the needs in thermal efficiency improvement, revitalization of buildings primarily, and installation of renewable energy devices - in these areas, the Research Team proposes to include support in the form of FI to minimize the so-called low emissions.

The most comprehensive scope of support (in terms of possible planned investments, not amounts) is recommended by the Research Team to various institutions, mainly in the scope of projects implemented under CP 4 financed from the ESF+ and ERDF. This support concerns the labor market, social assistance (including assistant services, as well as others as part of the process of deinstitutionalization of services), including a wide range of psychiatric and psychological care in connection with the adverse effects of the pandemic on the private life of adults, children and adolescents.

In the case of healthcare entities, the Research Team proposes to direct broad support to various types of units due to the infrastructural and human shortages highlighted during the COVID-19 pandemic. Even before its outbreak, Wielkopolska had one of the lowest rates in the country in terms of access to doctors, including specialist doctors, and to nursing care. Therefore, interventions in this area cannot be postponed, also because of the “aging” of medical staff and the negative demographic processes in the region.

In order to take into account the results of *desk research* and primary research, two intervention models were proposed: preliminary and final. Possible application of a preferential interest rate, grace period, possible redemption of part of the capital, interest subsidy. The preliminary intervention model includes proposals for support in individual, previously identified areas of potential intervention, proposing IF only in the areas of entrepreneurship, energy, and revitalization (see the table below). On the other hand, the description of the final intervention model includes 64 tables describing in detail the activities in individual CSs for CP 1- CP 5, their goals, types of projects, proposed support instruments, types of the IF beneficiary/final recipient, target groups, forms of support, nature of the investment, justification the validity of the support, the proposed conditions and sizes of transactions, their estimated number and allocation from the ERDF or ESF +.

The Research Team proposes to keep the support in the form of grants, FI: loans and guarantees. Grants are proposed to be introduced in the following of the previously identified areas of intervention: innovation, BEI activities, public services (health care, administration, education, culture, tourism, integration and social assistance), transport, energy, and environmental protection. The use of subsidies was justified by market failures that hindered the introduction of FI in a given area. On the other hand, it is proposed to introduce FI only where a financial gap has been identified, where in the CAWI/CATI study respondents declared needs in this regard (see section 3.2 of the Final Report), and where it is indicated by the current EU guidelines (projects generating income

or savings), or positive experiences from the implementation of support have been identified. No pilot FI implementation was proposed in any of the areas of intervention. At the stage of programming the support, the current economic situation should be taken into account. This will make it possible to estimate the chances of the final FI recipients repaying their liabilities.

The proposals of FI concerned the inclusion of loans and guarantee instruments in the final shape of WROP 2021+. In the case of loans, it is recommended to consider offering them in a "classic" form and a form that considers preferences. The purpose of introducing such instruments is to increase the interest of FI on the part of potential final recipients and redirect a part of the demand for financial resources from grants to FI. As part of the FI offer in entrepreneurship, the Research Team proposes to continue support in the form of micro-loans and loans similar to the Jeremie2 offer. Guarantee instruments may supplement this offer. Additionally, the Research Team proposes the use of loans in the areas of energy and revitalization, which could be offered to various final recipients (see the table below). The remaining FIs are recommended to be offered as part of the reuse of funds returned from previous financial perspectives. Extending the FI offer will allow for the effective implementation of the EU policy assumptions in the 2021-2027 framework and will generate funds that can be used in the future as part of the funds reuse.

Summary of the proposed financial products in the final intervention model (applies to ERDF)

Area of intervention	Product	Suggested allocation	Transaction size	Group of final recipients	Additional comments
Entrepreneurship	Microloan	PLN 65 million	Up to PLN 100 thousand	SMEs, especially small and young entities	Preferences for enterprises engaged in innovative activities. Possible application of a preferential interest rate, grace period, possible redemption of part of the capital, interest subsidies.
	Loan	PLN 110 million	Up to PLN 3 million	SMEs	Possible application of a preferential interest rate, grace period, possible redemption of part of the capital, interest subsidy.
	Guarantee	PLN 60 million	Up to PLN 3 million	SMEs	There is a multiplier effect, an interest subsidy is allowed, in addition to sureties for debt instruments, it is also allowed (if formally possible) to guarantee other transactions: e.g. bid bonds, due performance of a contract, portfolio transactions, removal of defects.
Energy	Loan, loan with capital rebate (energy efficiency or installation of renewable energy devices)	PLN 140 million	PLN 50 thousands- PLN 20 million	Companies	It is proposed for certain projects to apply a premium in the form of preferential interest rates, grace periods, it is possible to redeem part of the capital, or to subsidize interest.
	Loan, loan with capital rebate - energy efficiency and installation	PLN 100 million		Wide group of recipients	

Area of intervention	Product	Suggested allocation	Transaction size	Group of final recipients	Additional comments
	of renewable energy devices - public utility buildings				
	Loan, loan with capital rebate – energy efficiency and installation of renewable energy devices - multi-family buildings	PLN 100 million		Wide group of recipients ⁸	
Environmental protection	Loan, loan with capital rebate - construction of renewable energy devices with energy/heat storage systems	PLN 90 million	Parameters as above		Possible application of a preferential interest rate, grace period, possible redemption of part of the capital, interest subsidy
	Pożyczka with capital rebate – ecological processes and resource use	PLN 140 million	Parameters as above		
Revitalization	Revitalization loans – with or without capital rebate	PLN 500 million	PLN 150 thousands- PLN 50 million	Wide group of recipients ⁹	Possible application of a preferential interest rate, grace period, possible redemption of part of the capital, interest subsidy

The models also indicated types of preferences - the redemption of part of the capital, interest subsidy, grace period, lower interest rate. The use of preferences (where possible, especially in the case of redemptions) is

⁸ Local government units and their associations and associations, units dependent on local government units with legal personality, including municipal companies performing their own tasks, local government organizational units, state legal persons, including their subsidiaries, non-governmental organizations (applicable to entities with legal personality) and associations, housing cooperatives and communities, TBS, churches and religious associations, legal entities of churches and religious associations, PPP participants implementing hybrid projects for the public partner, entities that are energy service providers within the meaning of Directive 2012/27 / EU, entities from outside the public sector operating business in public utility buildings, universities, research units, public finance units with legal personality, legal and natural persons being the authorities running schools and educational institutions, cultural institutions, BEI, government administration, social and economic partners, entrepreneurs, PES, entities operating on the basis of a PPP contract.

⁹ Local government units, their unions and associations, organizational units of local government units with legal personality, public finance sector units with legal personality, universities, research units, legal and natural persons being the bodies running schools and educational institutions, cultural institutions, non-governmental organizations and associations, churches and religious associations and legal persons of churches and other religious associations, BEI, government administration, social and economic partners, housing cooperatives and communities, entrepreneurs, PES, entities operating on the basis of a PPP agreement.

intended to encourage final recipients to benefit from the support and to make the product more competitive in relation to grants, usually a more desirable form of support over FI. It is also suggested that the catalog of final recipients should be changed, i.e. extended, if the market needs it. Such situations took place, for example, in the field of support in the area of energy efficiency - entrepreneurs were admitted to the catalog of final recipients as part of projects in the field of improving the energy efficiency of public buildings. It is also possible to: 1) increase the allocation for a given type of support if this analysis confirms the existence of a gap in a given area; 2) funds transfers between given areas - if it is conditioned by the market response, e.g. the MA or entities implementing a financial instrument will see a greater demand for a given financial product than initially assumed.

The Research Team proposes to consider the differentiated treatment of investors under Art. 61 of the new General Regulation. The main reason for such a recommendation is suboptimal investment level in the intervention areas concerned, existing market failures and a funding gap, which may result in the need for risk-sharing modeling when private investors are involved in implementing an FI intervention.

According to Art. 58 of the new General Regulation, the ex-ante assessment may be updated or reviewed. The Research Team concludes that the final shape of the pandemic's effects may be possible to estimate only after a minimum of one year from its end, in 2023 at the earliest. It is proposed that the decision on updating the ex-ante evaluation belongs to the WROP 2021+ MA and be made based on the results of monitoring the current socio-economic situation of the region and the level of interest in support in individual areas of intervention and interest in the support instruments offered.

The Research Team concluded that the guarantee instruments would generate the highest multiplier and leverage effects. Therefore, the Research Team recommends introducing, apart from loans, also guarantee instruments to WROP 2021+, which was additionally confirmed during interviews with representatives of the EIB and financial institutions, as well as meetings with representatives of the WROP 2014+ MA and invited experts (implementation workshop and other meetings).

Moreover, it is recommended to create a demarcation between the support for the WROP 2021+ and the FI offered as part of the management of repaid funds, especially in offering FI. A good solution would be to create a set of criteria that would make it possible to assess the resources from which a given project should be financed.

The Research Team confirms that the solutions proposed in the Final Report meet the criterion of proper demarcation. Efforts should be made to ensure that the funds returned are subject to continuous circulation, although it should be borne in mind that the pandemic will disrupt it, e.g. in connection with the granting of loan holidays and other actions introduced for final recipients of FI. Furthermore, these funds may play an important role when it is necessary to ensure a national financial contribution to projects due to the inclusion of the voivodship in the transition period in the new financial framework.

Additionally, concerning the technical dimension of support planning in the 2021+ perspective, the Research Team proposes to:

- take care of the best possible methods of updating forecasts for future socio-economic conditions (for planning development directions and changes in the scope of WROP 2021+),
- systematically assess threats to the achievement of strategic goals (e.g. legal, macro-economic) and update the scope of WROP 2021+,
- develop a system that would allow for a complete and comprehensive approach to the funds used for the implementation of strategic goals (including EU and other funds), the demarcation between the regional and national programs (which was partially already done in the case of the initial assumptions of WROP 2021+, but requires constant updating),

- create a platform for cooperation between institutions and their departments, e.g. in the form of regular meetings or a form that includes virtual communication.

WPROWADZENIE

Nadrzędnym celem polityki regionalnej, zgodnie z modelem funkcjonalnym, powinno stać się **kształtowanie rozwoju zrównoważonego terytorialnie**. Rozwój regionów jest obecnie silnie stymulowany przez fundusze europejskie. Zakres wsparcia określany przez samorządy województw powinien odpowiadać na bieżące potrzeby społeczności regionu, przy jednoczesnym uwzględnieniu warunków brzegowych i ram działania ustalonych przez UE. Potrzeby te częściowo ulegają zmianom w wyniku pandemii COVID-19, trwającej od początku 2020 r., jej skutków obserwowanych już teraz, a także tych przewidywanych w przyszłości.

Celem Raportu końcowego stało się zatem **opracowanie opartej na dowodach propozycji zakresu, kierunków oraz mechanizmów interwencji, możliwych i zasadnych do realizacji w ramach WRPO 2021+ oraz umożliwiających wypełnienie wskazań Rozporządzenia ogólnego (opublikowanego dnia 30.06.2021 r.), z uwzględnieniem możliwych skutków pandemii choroby COVID-19 dla sytuacji społeczno-gospodarczej Wielkopolski**.

WRPO 2021+ będzie nosił nazwę „Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021+” (FEW 2021+). Nazwa została przyjęta już w trakcie tworzenia niniejszej analizy, dlatego dla celu zachowania spójności w ramach dokumentów powstałych w wyniku realizacji zamówienia zdecydowano się na stosowanie nazwy WRPO 2021+ dla przyszłego programu regionalnego Wielkopolski.

Zasadniczymi elementami oceny dokonanej w ramach realizacji prac badawczych były:

- analiza doświadczeń wynikających z dotychczasowej interwencji,
- analiza bieżących uwarunkowań formalnoprawnych oraz społeczno-ekonomicznych mających wpływ na programowanie wsparcia w okresie 2021-2027,
- analiza potrzeb w zakresie interwencji z wykorzystaniem instrumentów finansowych,
- zdefiniowanie parametrów instrumentów finansowych, grup docelowych, proponowanej wielkości alokacji oraz wstępnej charakterystyki procesu ich wdrażania, warunków oraz sposobu ich wdrażania,
- oszacowanie wpływu zastosowania instrumentów na realizację celów WRPO 2021+.

Analiza ma charakter wspierający wobec programowania wsparcia, tzn. jest analizą wyprzedzającą (analizą *ex ante*) w stosunku do kształtu WRPO 2021+. Przedmiot badania obejmuje potrzeby inwestycyjne różnych grup potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF, niedoskonałości rynku oraz występowanie nieoptymalnego poziomu inwestycji, a także zapotrzebowanie na finansowanie zewnętrzne w zakresie realizacji planowanych inwestycji. Badanie objęło także typy inwestycji wymagających wsparcia, instrumenty wsparcia (w tym dotacyjne, zwrotne oraz łączone), a także produkty finansowe proponowane w ramach poszczególnych IF. Podmiotami badania były instytucje systemu wdrażania WRPO 2014+ oraz potencjalni wnioskodawcy. Metodologia dotycząca realizacji badania została zaprezentowana w Załączniku 1 do Raportu końcowego.

Efektom realizacji prac badawczych było sformułowanie wstępnych rekomendacji w zakresie:

- ukierunkowania programowania wsparcia na obszary wymagające interwencji, rodzaj wsparcia preferowanego przez beneficjentów, i proponowanego przez przedstawicieli instytucji biorących udział w programowaniu i realizacji wsparcia,
- działań, które należy podjąć, aby zapewnić osiągnięcie celów WRPO 2021+, w tym charakterystyki proponowanej interwencji, dla osiągnięcia celów sformułowanych na etapie programowania wsparcia,
- zarządzania środkami zwróconymi z poprzednich perspektyw finansowych.

ROZDZIAŁ 1. UWARUNKOWANIA DLA PROGRAMOWANIA PROGRAMU OPERACYJNEGO DLA WIELKOPOLSKI (2021-2027)

1.1. Doświadczenia z wdrażania wsparcia istotne dla perspektywy 2021+

Poziom realizacji zobowiązań UE na lata 2014-2020 (zgodnie z informacjami kwartalnymi z realizacji WRPO 2014+ za okres od I kwartału 2014 r. do III kwartału 2020 r.) był bardzo zróżnicowany. W przypadku wartości podpisanych UoD w stosunku do planowanej alokacji, najwyższy poziom zanotowano w OP 3 Energia (powyżej 90% dla wszystkich PI) i OP 4 Środowisko (powyżej 90%; z wyjątkiem PI 6d dotyczącego ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej, rekultywacji gleby oraz wspierania usług ekosystemowych). W pozostałych OP wartość ta wahała się od 31,52% do 101,78%, przy czym jedynie dla PI 1a zanotowano niską wartość, pozostałe wynosiły powyżej 70%. W przypadku zatwierdzonych WoP również można wskazać na bardzo zróżnicowany poziom pokrycia alokacji (od 0% do 85,16%)¹⁰. Szczegółowy opis wyników w tym zakresie przedstawia Załącznik 2 do Raportu końcowego.

1.1.1. Doświadczenia pozytywne

Doświadczenia w zakresie wdrażania wsparcia należy rozpatrywać oddzielnie dla wdrażania instrumentów dotacyjnych oraz IF. W przypadku tych pierwszych, pozytywnie należy ocenić realizację w ponad 100% założeń dotyczących produktu i rezultatu w ramach PI związanych z innowacyjnością¹¹ (np. w PI 3c "Liczba wprowadzonych innowacji", wskaźniki dotyczące rozwoju oferty przedsiębiorstw, w tym wprowadzenia nowych produktów). W przypadku większości wskaźników dotyczących realizacji założeń w OP 1 szacowana ich wartość (na podstawie podpisanych UoD) przekraczała 90%, często 100%¹². **Świadczy to o dobrym dopasowaniu tematycznym oferty dotacyjnej w ramach Programu do potrzeb przedsiębiorców, a także umożliwia przewidzenie zadowalającego poziomu zainteresowania wsparciem w perspektywie 2021+.** Jest to również ważna informacja o tym, że zapotrzebowanie na środki w tym zakresie prawdopodobnie nie zostało pokryte i wymaga uwzględnienia w przyszłej interwencji.

W poszczególnych OP realizacja celów Programu nie była zagrożona. **We wszystkich OP WRPO 2014+ osiągnięto lub przekroczono (często znacznie) cele pośrednie Ram Wykonania mierzone wskaźnikiem postępu finansowego, a także wskaźnikami produktu**¹³. Świadczy to o sprawności IZ w realizacji wsparcia, co potwierdzały także inne analizy oraz wywiady (m.in. wywiad z przedstawicielem MFiPR, przedstawicielem BGK). Pozytywnie oceniono także: poziom kosztów jednostkowych, spójność wskaźników z zakresem interwencji i trafność ich doboru, poziom rozbudowania ich katalogu, metodykę szacowania ich docelowych wartości. Przyczynami przekroczenia docelowych wartości wskaźników były: niższy koszt jednostkowy wskaźnika, inne niż planowano proporcje

¹⁰ Najniższy z nich został odnotowany dla OP 1, PI 1a związanego z doskonaleniem infrastruktury B+I i wspieraniem ośrodków kompetencji, najwyższy - dla OP 6, PI 8iii - pracy na własny rachunek, przedsiębiorczości i tworzenia MŚP.

¹¹ Wszystkie dane dotyczące realizacji celów w poszczególnych OP zostały zaczerpnięte z danych IZ WRPO 2014+ dotyczących beneficjentów oraz wnioskodawców. Dane obejmowały okres od początku WRPO 2014+ do dnia 8.10.2020 roku.

¹² W analizie nie uwzględniono wskaźników dotyczących interwencji w ramach zwalczania skutków pandemii COVID-19 z uwagi na brak określenia docelowych wartości wskaźników.

¹³ Por. także: *Ewaluacja mid-term postępu rzeczowego WRPO 2014+...*, op. cit., s. 9.

środków przeznaczonych na dany typ interwencji w ramach PI, inna logika wdrażania niż zakładano i współoddziaływanie na siebie projektów¹⁴. Znaczne przekroczenie wartości wskaźników w niektórych obszarach może jednak świadczyć o niedoszacowaniu zapotrzebowania na daną inwestycję w regionie. **Zespół Badawczy zaleca rozważyć weryfikację wskaźników względem stanu ich realizacji w WRPO 2014+. Wyniki tej weryfikacji oraz korekta ich szacowania przy uwzględnieniu bieżącej sytuacji społeczno-ekonomicznej regionu powinny prowadzić do stworzenia zbioru wskaźników dla WRPO 2021+ przy uwzględnieniu planowanego zakresu interwencji w Wielkopolsce w okresie 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku.**

W okresie 2014-2020 zastosowano szereg praktyk mających na celu usprawnienie realizacji Programu. Były one w dużej mierze związane z obciążeniem (administracyjnym, finansowym, organizacyjnym) beneficjentów, jak i samego IZ i obejmowały m.in. zmniejszenie liczby załączników do WoD w porównaniu z WRPO 2007-2013, zmniejszenie liczby informacji podawanych przez wnioskodawców, wprowadzenie możliwości poprawiania oczywistych omyłek, braków formalnych (na każdym etapie oceny WoD)¹⁵.

Projektowanie wsparcia i harmonogramowanie naborów należy ocenić także jako właściwe. Kryteria w systemie oceny WoD były jasne, mierzalne i weryfikowalne. Na wysoką skuteczność tego systemu składały się: planowanie konkursów w sposób pozwalający osiągnąć docelowe wartości wskaźników, adekwatny wewnętrzny potencjał ekspercki IZ, dobra organizacja pracy, zintegrowanie wskaźników z kryteriami oceny projektów. System realizacji wsparcia w programie regionalnym umożliwiał wybór i realizację projektów reagujących na bieżące potrzeby inwestycyjne Wielkopolski, pozwalał także na osiągnięcie założonych wskaźników, przy realnych i akceptowalnych kosztach¹⁶.

System realizacji WRPO 2014+ był pozytywnie oceniany przez beneficjentów i wnioskodawców nieskutecznych, na co wskazują wyniki ankiet przeprowadzonych na potrzeby niniejszego badania (por. Załącznik 2 do Raportu końcowego). Po stronie beneficjentów wśród jst nie zanotowano niechęci do poddania się kontroli, rozliczania ryczałtu, a także trudności w zachowaniu efektów projektów w okresie trwałości. Mimo wysokiego obciążenia administracyjnego, współpraca wnioskodawców i beneficjentów z IZ WRPO 2014+ odbywała się w sprawny sposób, nawet w czasie pandemii (za pomocą m.in. konsultacji telefonicznych i online).

W ramach interwencji w WRPO 2014+ wprowadzono również IF, w trzech obszarach:

- Podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw (Poddziałanie 1.5.1), ze względu na sukces inicjatywy JEREMIE i istniejącą w dalszym ciągu lukę finansową; wdrożono wsparcie w formie pożyczek i poręczeń; wspierano typów przedsięwzięć, które nie mogły otrzymać finansowania w postaci dotacji,
- Modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkalnych (Poddziałanie 3.2.2), jako nowy obszar stosowania IF w stosunku do WRPO 2007-2013,
- Rewitalizacji miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych (Poddziałanie 9.2.3) (ze względu na sukces inicjatywy JESSICA), w formie pożyczki.

¹⁴ W ramach ewaluacji mid-term zidentyfikowano także wysoki potencjał absorpcyjny umożliwiający wykorzystanie dodatkowych środków ponad główną alokację w następujących PI: PI 3c (konkurencyjność MŚP), PI 4a (OZE), PI 6c (kultura), PI 6d (Poddz. 4.5.4 Edukacja ekologiczna), 7b (drogi), PI 8i (Dz. 6.2. Aktywizacja zawodowa), PI 9b (rewitalizacja), PI 10a (infrastruktura edukacyjna, przede wszystkim zawodowa).

¹⁵ Ewaluacja mid-term postępu rzeczowego WRPO 2014+ na potrzeby przeglądu śródkresowego. Raport końcowy, Poznań 2019, s. 400-403.

¹⁶ Ewaluacja bieżąca systemu wyboru projektów i kryteriów w ramach WRPO 2014+. Raport końcowy, Poznań 2016, s. 102-103.

Według danych IZ na dzień 8.10.2020 r. w ramach Poddz. 3.2.2 udzielono 61 pożyczek, głównie jst, spółdzielniom i wspólnotom mieszkaniowym¹⁷. Zaangażowano łącznie 181,15 mln zł, w tym 37,77 mln zł środków własnych odbiorców ostatecznych (20,85%) i 15,34 mln zł krajowych środków publicznych. Wyplacono 87,47 mln zł kapitału (w tym 14,27% stanowiły krajowe środki publiczne, pozostałe 85,73% stanowił wkład UE). W ramach realizacji interwencji w formie IF w Poddz. 3.2.2. na dzień 13.12.2021 r. wartość inwestycji brutto wyniosła 193,07 mln zł, z czego wartość wydatków kwalifikowalnych stanowiła 184,78 mln zł. Pożyczki Jessica2 zostały udzielone na kwotę 121,88 mln zł ze środków EFFR i 15,34 mln zł ze środków budżetu państwa. Prywatny wkład krajowy wniesiono na kwotę 14,08 mln zł (7,6% kosztów kwalifikowalnych), a środki własne odbiorców ostatecznych opiewały na kwotę 33,48 mln zł (18,12% kosztów kwalifikowalnych). Łącznie zawarto 69 transakcji, z czego 24 (34,79 %) dotyczyły sektora publicznego, pozostałe 65,21% - sektora mieszkaniowego. Przeciętna wartość inwestycji brutto wyniosła zatem 2,79 mln zł, w tym pożyczki udzielonej w ramach wykorzystania środków EFRR 1,77 mln zł). Co ważne, nie zanotowano opóźnień w spłacie. Stwierdzono jednak występowanie luki informacyjnej wśród TBS, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych. **Istnieje więc potrzeba prowadzenia intensywnej akcji informacyjno-promocyjnej w analogicznych działaniach w WRPO 2021+, co powinno wspomóc wdrażanie IF w przewidywanej docelowej grupie ostatecznych odbiorców.**

IF w obszarze energetyki były w WRPO 2014+ wdrażane przez BGK. W innych regionach w tym samym okresie, obszarze interwencji i formie wsparcia zanotowano duże problemy z wyborem PF dla wdrażania IF, zarówno w przypadku działań z zakresu efektywności energetycznej, jak i montażu instalacji OZE. Jak wskazał przedstawiciel EBI w wywiadzie, było to spowodowane niewielkim zainteresowaniem PF o odpowiednim doświadczeniu we wdrażaniu IF w tym zakresie. Problemy, z jakim borykały się inne regiony w Polsce stanowiły przede wszystkim niewystarczające środki na pokrycie wkładu własnego i utrzymanie płynności przez PF (np. w Małopolsce), małe zasoby kadrowe, niewystarczająca promocja oferty wśród potencjalnych odbiorców (np. na Mazowszu). **Powierzenie roli pośrednika w tym zakresie BGK w WRPO 2014+ okazało się dobrym rozwiązaniem**, ponieważ posiadał już doświadczenie w takim wdrażaniu IF, a także w ramach innych funduszy, np. Funduszu Termomodernizacji i Remontów. BGK poza tym nie miał problemów z zapewnieniem wkładu własnego, płynności, czy kadry związanej z obsługą potencjalnych i istniejących odbiorców ostatecznych. Posiadał również duży potencjał w zakresie promocji oferty. **Należy więc w okresie 2021-2027 dążyć do tego, aby potencjalny podmiot wdrażający IF w analogicznym zakresie cechował się: doświadczeniem w realizacji wsparcia w formie IF w działaniach związanych z efektywnością energetyczną i montażem instalacji OZE, dużym potencjałem organizacyjnym, wyspecjalizowaną kadram, znajomością uwarunkowań formalnoprawnych dotyczących obszaru energetyki, dużym potencjałem w zakresie komunikacji oferty wśród potencjalnych odbiorców ostatecznych IF.**

W ramach Poddz. 9.2.3. udzielono (do dnia 8.10.2020 r.) 12 pożyczek, w tym 5 gminnym lub powiatowym samorządowym jednostkom organizacyjnym, 1 instytutowi badawczemu oraz 7 - przedsiębiorstwom różnej wielkości. Zaangażowano 220,54 mln zł, w tym 30,75% środków własnych odbiorców i 2,19% krajowych środków publicznych. Wyplacono kapitał 86,69 mln zł. Na dzień 13.12.2021 r. liczba zawartych transakcji wyniosła o 4 więcej niż rok wcześniej - 16, na łączną kwotę 248,01 mln zł, a wydatki kwalifikowalne wyniosły 240,75 mln zł. Pożyczki EFRR zostały udzielone na kwotę 113,52 mln zł, z budżetu państwa na 16,67 mln zł. Wkład krajowy stanowiła kwota 44,31 mln zł (18,40% kosztów kwalifikowalnych i 17,87 % wartości brutto wszystkich transakcji). Zatem, przeciętna wartość transakcji wyniosła 15,5 mln zł. Również w tym wypadku należy podejść ostrożnie do oceny

¹⁷ 16 gminnym samorządowym jednostkom organizacyjnym i 1 jednostce powiatowej, 1 Kościołowi Katolickiemu, 17 spółdzielniom mieszkaniowym, 19 wspólnotom mieszkaniowym, oraz 7 przedsiębiorstwom, wśród których 2 stanowiły TBS.

wdrażania tego IF z uwagi na niezakończenie spłaty zobowiązań przez odbiorców ostatecznych. Brak opóźnień w spłacie świadczy jednak o pozytywnym przebiegu procesu wdrażania IF. Co jednak istotne w kontekście planowania przyszłej interwencji, zanotowano duże zainteresowanie potencjalnych odbiorców ostatecznych IF tym obszarem wsparcia, choć należy przyznać, że większe zainteresowanie w zakresie budynków użyteczności publicznej pojawiło się kiedy wsparcie dotacyjne się wyczerpało. **Niewątpliwie należy kontynuować oferowanie IF w tym obszarze interwencji w okresie 2021-2027, należy także rozważyć ustalenie limitu górnego pojedynczej transakcji na poziomie kilkudziesięciu milionów złotych.**

W lipcu 2021 r. poinformowano, że alokacja w przypadku pożyczek na realizację przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej została wyczerpana (ok. 110,6 mln zł dla inwestycji w budownictwie mieszkaniowym i ok. 35,1 mln zł - w budynkach użyteczności publicznej). W ramach projektu Jeremie2 (Poddz. 1.5.1.) oferowano mikropożyczkę (do 100 tys. zł), małą pożyczkę inwestycyjną dla MŚP (do 500 tys. zł), pożyczkę inwestycyjną (od 0,5 mln zł do 2 mln zł) oraz poręczenie (o finansowaniu do 2 mln zł). Do dnia 8.10.2020 r. udzielono 3008 pożyczek i poręczeń, w tym:

- 24,5% przedsiębiorstwom start-up; pozostałe 75,5% innym przedsiębiorstwom,
- najwięcej, 37,5% umów dotyczyło finansowania podstawowej działalności lub nowych projektów, co dziesiąta - rozszerzenia działalności, co piąta - rozwoju lub wzmocnienia potencjału gospodarczego, 13,23% - zakupu maszyn i innych sprzętów,
- co trzecia umowa dotyczyła mikropożyczki, niemal co trzecia umowa dotyczyła małej pożyczki inwestycyjnej, co piąta - pożyczki rozwojowej, 13,73% - poręczenia,
- 2/3 z podmiotów korzystających z IF stanowiły mikroprzedsiębiorstwa prowadzone przez osoby fizyczne, co dziesiąta - małe przedsiębiorstwa, co dwudzieste - mikroprzedsiębiorstwa w formie spółki cywilnej, co dwudzieste - spółki z o.o. będące mikroprzedsiębiorstwami, 3,23% stanowiły małe przedsiębiorstwa w formie spółki z o.o.,
- średnim przedsiębiorstwom (o różnej formie organizacyjnoprawnej) bardziej potrzebny był instrument gwarancyjny niż pożyczka,
- małe przedsiębiorstwa (o różnej formie organizacyjno-prawnej) były bardziej zainteresowane pożyczką niż instrumentem gwarancyjnym,
- mikroprzedsiębiorstwa były bardziej zainteresowane pożyczką niż mikropożyczką, w najmniejszym stopniu instrumentem gwarancyjnym,
- największy udział w wartości udzielonych IF stanowiły pożyczki lub mikropożyczki dla mikroprzedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne (42,46%), małych przedsiębiorstw prowadzonych przez takie osoby (11,19%),
- największy udział w wartości wszystkich instrumentów gwarancyjnych stanowiły poręczenia dla mikroprzedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne (23,64%), małych przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne (21,95%), małych przedsiębiorstw w formie sp. z o.o. (14,95%) i mikroprzedsiębiorstw będących sp. z o.o. (9,24%).

Na dzień 13.12.2021 r. zawarto 3907 umów z odbiorcami na łączną kwotę 783,19 mln zł, z czego 118,93 mln zł stanowił udział odbiorcy ostatecznego, z kolei 146,15 mln zł (18,66%) stanowił udział środków PF. Wobec tego, udział środków EFRR wyniósł 637,03 mln zł (81,34%). Wśród odbiorców ostatecznych 23,16% stanowiły przedsiębiorstwa start-up, 76,84% - pozostałe przedsiębiorstwa sektora MŚP. Najwięcej umów było zawieranych na realizację przedsięwzięć związanych z finansowaniem podstawowej działalności przedsiębiorstwa (33,7% wszystkich umów; 34,44% wśród start-upów i 33,47% wśród pozostałych), następnie na rozwój potencjału gospodarczego

26,98% umów (29,50% wśród start-upów i 26,22% wśród pozostałych). **W wyniku problemów ze zbyt niskim popytem na produkty poręczeniowe, IZ WRPO 2014+ przesunęła część alokacji na wdrażanie innych produktów finansowych. Istnieje więc potrzeba przeprowadzenia weryfikacji dotychczasowej interwencji i zidentyfikowania przyczyn niskiego zainteresowania niektórymi produktami finansowymi.**

Biorąc pod uwagę wielkość alokacji na IF w okresie 2014-2020 w Wielkopolsce oraz zgłaszany popyt na środki finansowe, kontynuacja inicjatywy JEREMIE (w Poddz. 1.5.1.) okazała się trafnym wyborem. Wśród odbiorców ostatecznych dominowały najmniejsze podmioty, które w największym stopniu są dotknięte skutkami występowania niedoskonałości rynku. Niemal co czwarty podmiot korzystający ze wsparcia był start-upem. Cele oferowania IF w tym zakresie zostały więc spełnione zwłaszcza, że przedsiębiorstwa mogły dzięki IF rozwijać działalność, poszerzać ją i rozwijać park maszynowy. Przy projektowaniu przyszłych IF należy wziąć pod uwagę fakt dużego zapotrzebowania na środki finansowe wśród start-upów (najlepszym instrumentem dla nich byłaby pożyczka) oraz chęci skorzystania z większych pożyczek niż oferowana mikropożyczka wśród mikro i małych przedsiębiorstw (lub oferowanie mikropożyczek z wyższym limitem górnym wartości pojedynczej transakcji).

Odnotowano bardzo sprawne wdrożenie IF w województwie wielkopolskim. Wielkopolska jako jeden z pierwszych regionów (po województwie pomorskim) podpisał Umowę o finansowanie na perspektywę 2014+ (październik 2016 r.). Niedużo później (w listopadzie 2016 r.) zawarto kolejne Umowy o finansowanie w obszarze energetyki i rewitalizacji (były to pierwsze umowy w kraju). Pierwsze środki dla ostatecznych odbiorców IF zostały uruchomione kilka miesięcy po podpisaniu ww. Umów. Tak szybkie wdrożenie wsparcia w formie IF wskazuje na potencjał instytucjonalny instytucji finansowych zaangażowanych we wdrażanie IF. Warto podkreślić, że większość tych instytucji, w tym menadżer funduszu funduszy, skutecznie wdraża IF w ramach już dwóch perspektyw finansowych. **Kontynuacja takiego modelu wdrażania, szczególnie w obszarze przedsiębiorczości pozwoli na wykorzystanie dotychczasowej wiedzy i doświadczenia, a także narzędzi (systemów teleinformatycznych, wdrożeniowych, proceduralnych) w przygotowaniu systemu wsparcia w zakresie WRPO 2021+.**

Co istotne w kontekście przyszłego działania instytucji systemu wdrażania wsparcia, w Wielkopolsce w ramach zaprojektowanej interwencji uniknięto konkurencji wsparcia zwrotnego i bezzwrotnego, co zdarzało się w innych regionach. Zanotowano duże zainteresowanie pożyczkami szczególnie ze strony przedsiębiorstw, a faktycznie udzielone wsparcie, dzięki zastosowaniu rewolwingu, było finalnie dużo większe, niż pierwotne kwoty alokacji przeznaczonych na IF. Pozwala to na wysnucie wstępnych wniosków, że **potrzeby regionu są nadal niezaspokojone i interwencja w podobnym zakresie powinna być kontynuowana w WRPO 2021+** przy uwzględnieniu aktualnych potrzeb odbiorców ostatecznych IF, częściowo spowodowanych skutkami pandemii COVID-19.

W ramach RPI wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw było kierowane do MŚP. **Wyniki województwa na tle kraju prezentują się zadowolająco, co przy utrzymaniu podobnego zakresu wsparcia, jak miało to miejsce w poprzednich perspektywach finansowych, będzie skutkowało podniesieniem poziomu innowacyjności MŚP, a to z kolei pozwoli na realizowanie celów zapisanych w SRWW 2030.** Realizacja WRPO 2014+ częściowo przybliżyła region do osiągnięcia celów Strategii Europa 2020.

1.1.2. Doświadczenia negatywne

Pomimo ogólnie dobrych wyników realizacji wsparcia dotacyjnego w poszczególnych OP, najniższy poziom realizacji celów UE w perspektywie 2014-2020 zanotowano dla OP 1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka, PI 1a dotyczącego doskonalenia infrastruktury B+I, osiągania doskonałości w tym obszarze i wspierania ośrodków

kompetencji¹⁸. Niskie poziomy realizacji zakładanych efektów wykazywano także w OP 6 Rynek pracy, choć należy zaznaczyć, że realizacja celów dla poszczególnych PI była bardzo zróżnicowana. W OP 1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka najniższą wartość realizacji celu UE osiągnął pierwszy PI związany z doskonaleniem infrastruktury B+R i rozwojem ośrodków kompetencji (31,52% wartości alokacji biorąc pod uwagę wartość podpisanych UoD). Nie oznacza to jednak, że docelowe wartości wskaźników nie zostaną osiągnięte do 2023 roku, a jedynie, że istnieje potencjalne ryzyko w tym zakresie na dzień sporządzenia Raportu końcowego.

Mimo dobrej organizacji pracy instytucji realizujących Program, nie uniknięto zbyt dużego obciążenia pracą poszczególnych komórek IZ (szczególnie okresowego, związanego z cyklem naboru i oceny wniosków). Duża część tego obciążenia była generowana przez czynniki niezależne od instytucji realizujących Program z uwagi na to, że wynikało ono z regulacji na poziomie krajowym i unijnym. Na obciążenie IZ wpływały liczne zmiany prawne, które determinowały kształt wsparcia. Dodatkowo, w okresie 2014-2020 podejmowano próby zbudowania optymalnego systemu wdrażania projektów zintegrowanych (dwufunduszowych, finansowanych z EFS i EFRR). Przyjęte w tym okresie rozwiązania w niedostateczny sposób sprzyjały wdrażaniu interwencji w sposób skoordynowany. Między innymi, we wsparciu w programach regionalnych w okresie 2014-2020 wprowadzono dwufunduszowość, która pozwalała na realizację kompleksowych inwestycji finansowanych z EFS i EFRR, ale w praktyce na oba komponenty inwestycji trzeba było składać odrębne wnioski. Zdarzały się sytuacje, że środki z jednego z funduszy były wypłacane z opóźnieniem, co niekorzystnie wpływało na realizację drugiego komponentu przedsięwzięcia. **Nie zaleca się więc kontynuacji wsparcia zakładającego finansowanie z obu funduszy.**

W perspektywie 2014-2020 w wielu projektach realizowanych przez beneficjentów pojawiły się problemy związane z brakiem chętnych wykonawców do realizacji zadań zaplanowanych w ramach projektów inwestycyjnych. Wynikało to m.in. z dynamicznych zmian cen na rynku usług budowlanych. Koszty zaplanowane do poniesienia w ramach realizacji projektów inwestycyjnych objętych wsparciem WRPO 2014+ były znacznie niższe niż realne ceny rynkowe w chwili poszukiwania wykonawców przez podmioty realizujące projekty inwestycyjne. Koszty realizacji projektu (z uwagi na długi czas upływający od złożenia wniosku do momentu poniesienia zaplanowanego wydatku) często ulegały zmianom, chociażby w wyniku naturalnych procesów rynkowych (zmiany poziomów cen poszczególnych dóbr i usług, szczególnie w sektorze budowlanym). Na etapie składania WoD wydatki na usługi zewnętrzne często były niedoszacowane przez wnioskodawców celowo, aby uzyskać wysoką punktację w trakcie oceny wniosku. Miało to swoje implikacje na etapie realizacji projektu: skutkowało to trudnościami w znalezieniu wykonawcy zaplanowanych działań. Zważywszy na dalsze dynamiczne zmiany cen w wielu sektorach oraz rosnącą (na koniec grudnia 2021 r.) inflację, w przyszłości powinno się w przypadku oceny WoD bardziej elastycznie podchodzić do wyceny zadań, tj. uwzględniać prognozy rynkowe dotyczące wzrostu cen i ich poziomu dla danego roku w przyszłości oraz wymagać od wnioskodawców dokładnego uzasadnienia szacowanych kosztów (np. poprzez analizę ofert). W efekcie, takie zmiany mogłyby zmniejszyć obciążenie administracyjne po stronie IZ związane z konsultowaniem zmian w umowach. Oczywiście, zmiany te mogłyby być zainicjowane na poziomie ogólnopolskim (MFiPR) i zaaplikowane zarówno w programach krajowych, jak i regionalnych.

Problemy związane z obciążeniem administracyjnym wynikały z tego, że często zadania związane ze składaniem WoD czy rozliczaniem projektów były realizowane przez zewnętrzne firmy doradcze, a nie przez samych wnioskodawców, co dodatkowo utrudniało komunikację na linii IZ-wnioskodawca w przypadku konieczności ko-

¹⁸ Wszystkie dane dotyczące realizacji celów w poszczególnych OP zostały zaczerpnięte z danych IZ WRPO 2014+ dotyczących beneficjentów wsparcia oraz wnioskodawców. Dane obejmowały okres od początku WRPO 2014+ do dnia 8.10.2020 roku.

rekty lub uzupełniania dokumentacji. Poważnym zagrożeniem dla sprawności realizacji wsparcia były także **opóźnienia w projektach**, spowodowane głównie problemami ze znalezieniem wykonawców lub z ich rezygnacją ze współpracy z beneficjentem. Często notowano opóźnienia lub rezygnacje z realizacji projektów w związku z trwaniem pandemii COVID-19.

Istotnym problemem okazała się luka informacyjna: niedobór wiedzy wnioskodawców nt. systemu składania wniosków, ich oceny oraz realizacji projektów (zarówno w przypadku dotacji, jak i IF). Zaistnienie tej luki skłania Zespół Badawczy do zaproponowania IZ FEW 2021-2027 intensyfikacji działalności informacyjno-promocyjnej. W ramach przyszłych działań w tym zakresie mogą się znaleźć np. przebudowa strony internetowej programu ułatwiająca wyszukiwanie odpowiedniego konkursu lub instrumentu, konsultacje indywidualne online dla wnioskodawców i potencjalnych odbiorców ostatecznych IF po zarejestrowaniu się przez specjalny system rejestracji, stworzenie dedykowanych platform edukacyjnych z webinarami i szkoleniami dla wnioskodawców i odbiorców ostatecznych, stworzenie interaktywnych infografik nt. mapy naborów w poszczególnych konkursach, organizacja spotkań online w większym gronie wnioskodawców czy realizatorów projektów nt. problemów występujących w trakcie trwania projektu, przesyłanie newsletterów do grup docelowych wsparcia lub realizatorów projektów nt. planowanych i trwających naborów i innych bieżących informacji nt. realizowanego wsparcia.

W związku z możliwymi ograniczeniami dystrybucji informacji o prowadzonych naborach wynikających z przebiegu pandemii COVID-19, zaleca się dalszą dywersyfikację kanałów komunikacji z każdą grupą potencjalnych odbiorców ostatecznych, np. poprzez korzystanie z komunikacji mailowej, telefonicznej, spotkań bezpośrednich, spotkań webinarowych, konsultacji online, informacji w mediach społecznościowych. Pomijając kwestie techniczne funkcjonowania pośredników finansowych w Wielkopolsce, Zespół Badawczy na podstawie badań pierwotnych i *desk research* stwierdził, że **byli oni dobrze przygotowani do obsługi odbiorców ostatecznych w aspekcie zapewnienia potencjału organizacyjnego i kadrowego. Niemniej, co niezwykle ważne i należy na to zwrócić uwagę potencjalnych przyszłych PF w WRPO 2021+, w okresie 2014-2020 pośrednicy notowali problemy z zapewnieniem wkładu krajowego (często korzystali ze specjalnych linii finansowych w celu zapewnienia tego wkładu, np. z WFR). Przejściowe trudności można byłoby pokonać oferując specjalne linie finansowe dla PF, a także reporeczenia, np. w ramach wykorzystania środków zwróconych z poprzednich perspektyw.**

W trakcie realizacji WRPO 2014+ wystąpiły problemy z wdrażaniem wsparcia w postaci poręczeń (niewystarczający popyt na te produkty finansowe), co spowodowało konieczność wprowadzenia zmian w alokacjach na IF. Mimo to nie można wykluczyć, że negatywne skutki gospodarcze pandemii COVID-19, które spowodowały pogorszenie sytuacji finansowej przedsiębiorstw, przełożą się w kolejnych miesiącach i latach na większe zapotrzebowanie na instrumenty poręczeniowe. Utrata płynności finansowej jest realnym ryzykiem nie tylko dla małych, ale też średnich przedsiębiorstw, które często finansują swoje inwestycje kapitałem obcym.

W przypadku IF w obszarze rewitalizacji (Poddz. 9.3.2.) dookreślenie obszaru rewitalizacji jako stanowiącego maksymalnie 20% ich powierzchni i zamieszkałego przez maksymalnie 30% mieszkańców gminy znacznie ograniczało możliwości realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych. Poza tym, im wyższy był komponent wkładu krajowego w IF w tym zakresie, tym niższe zainteresowanie wykazywali ostateczni odbiorcy. Zaleca się uelastycznienie podejścia do określania obszarów przeznaczonych do rewitalizacji tak, aby odpowiedzieć na realne potrzeby lokalnych władz w tym zakresie.

Konstrukcja uregulowań formalnoprawnych dot. wsparcia w formie zwrotnej i bezzwrotnej, wynikająca bezpośrednio z regulacji unijnych, ograniczała w pewnym stopniu (przed pandemią COVID-19) finansowanie kapitału obrotowego (środki nie mogły być przeznaczone wyłącznie na cele obrotowe). Popyt na taki kapitał był bardzo wysoki zwłaszcza po wybuchu pandemii, w związku z czym **wyjątkowo w 2020 roku wprowadzono taki element**

do WRPO 2014+ (finansowanie w 100% celu obrotowego). Zauważalny był, co naturalne, spadek zainteresowania IF związanych z celami inwestycyjnymi, bowiem w efekcie wystąpienia niepewności na polskim i globalnym rynku, przedsiębiorstwa „zamrażały” swoje plany inwestycyjne. Zainteresowanie to zostało przekierowane na potrzeby o charakterze płynnościowym. Ponadto, pandemia przyczyniła się do powstania problemów o charakterze organizacyjnym po stronie PF, które w czasach zdalnej pracy i częściowej absencji pracowników nie były w stanie wykorzystywać w pełni swojego potencjału, a nawet w pojedynczych przypadkach doszło do rezygnacji z realizacji umowy z MFF. Aby ułatwić odbiorcom ostatecznym korzystanie z IF, wprowadzono karencje w spłacie zobowiązań, wydłużenie terminu obowiązywania pożyczek, rozliczania pożyczek, obniżenie oprocentowania do poziomu 0%, rozszerzono cele, na jakie mogą być przeznaczone instrumenty gwarancyjne (o tym, czy zostaną zastosowane te ułatwienia, zdecydował PF, który otrzymywał możliwość zastosowania takich preferencji).

Oprócz wyżej wymienionych barier utrudniających sprawne wdrażanie IF w WRPO 2014+ Zespół Badawczy zidentyfikował kolejne, co wynikało z rezultatów badań *desk research* i badań kwestionariuszowych:

- po stronie PF i innych instytucji systemu wdrażania IF:
 - konkurencja między regionalnymi i krajowymi środkami UE, a także środkami publicznymi z innych źródeł (np. Fundusz Termomodernizacji i Remontów, Fundusz Dostępności, program „Wsparcie w Starcie”),
 - długi okres negocjacji zmian w porozumieniu z KE,
- po stronie ostatecznych odbiorców:
 - zmniejszenie zainteresowania inwestycjami w wyniku wybuchu pandemii COVID-19, zauważalne we wszystkich grupach potencjalnych odbiorców ostatecznych.

Główne wyniki analizy Zespołu Badawczego z badań na etapie tworzenia Raportu końcowego oraz badań uzupełniających są następujące:

1. W przypadku Jeremie2 (Poddz. 1.5.1.):
 - a. Oferta IF była dobrze dopasowana do potrzeb przedsiębiorców,
 - b. Największy udział w wartości udzielonych IF stanowiły pożyczki lub mikropożyczki,
 - c. Wystąpiły problemy z wdrażaniem wsparcia w postaci poręczeń, co spowodowało konieczność wprowadzenia zmian w alokacjach na IF,
 - d. Zanotowano wzrost zainteresowania wsparciem kapitału obrotowego i pożyczkami płynnościowymi.
2. W przypadku Jessica2 (Poddz. 9.2.3.):
 - a. W przypadku gmin (w tym miejskich) dookreślenie obszaru rewitalizacji jako stanowiącego maksymalnie 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez maksymalnie 30% mieszkańców gminy znacznie ograniczało możliwości realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych,

Dodatkowo, analiza wsparcia w formie IF pozwoliła na wysnucie wniosku, że odbiorcy ostateczni posiadają wystarczająco wysoki potencjał do zaciągania zobowiązań w ramach IF w WRPO 2021+, a PF wdrażający wsparcie w ramach WRPO 2014+ posiadają bardzo wysoki potencjał oraz bardzo duże doświadczenie we wdrażaniu wsparcia w ramach IF w WRPO 2014+, co przełoży się na duże szanse powodzenia wdrażania IF w WRPO 2021+.

Wnioski płynące z analizy tych doświadczeń pozwalają na sformułowanie przez Zespół Badawczy następujących rekomendacji dotyczących IF w WRPO 2021+:

- należy uelastyczyć założenia dotyczące grup docelowych odbiorców ostatecznych IF, i zakres przedsięwzięć dozwolonych do sfinansowania środkami z IF w ramach WRPO 2021+, szczególnie w przypadku finansowania działalności obrotowej (o ile będzie to formalnie możliwe),
- należy zminimalizować ryzyko wystąpienia problemów w realizacji wsparcia po stronie PF i MFF (zapewnienie dodatkowych środków dla PF w ramach pokrycia wymaganego wkładu krajowego, poszukiwanie PF o odpowiednim doświadczeniu i potencjale organizacyjnym do wdrażania IF w obszarach efektywności energetycznej, montażu instalacji OZE),
- należy rozważyć możliwość stosowania preferencji przez PF w przypadku wdrażanych IF,
- należy pozostawić pożyczki w katalogu IF, choć należy monitorować na bieżąco stan ich wdrażania, szczególnie poręczeń i na bieżąco korygować ofertę IF dla odbiorców ostatecznych w takim zakresie, jak to będzie możliwe.

1.2. Czynniki determinujące zainteresowanie dotacjami i instrumentami finansowymi

Analiza *desk research* oraz badania pierwotne wykazały, że poziom zadowolenia z wysokości przyznanego dofinansowania w ramach WRPO 2014+ jest różny wśród poszczególnych grup beneficjentów oraz odbiorców. Poziom zadowolenia z otrzymanego wsparcia był skorelowany z procentową wartością uzyskanego dofinansowania¹⁹ – im wyższy poziom dofinansowania, tym wyższa satysfakcja. Zależał on także od zastosowanego instrumentu – dotacje cieszyły się większym zainteresowaniem niż instrumenty finansowe.

Czynniki, które determinowały zainteresowanie wnioskodawców poszczególnymi formami wsparcia można klasyfikować na kilka sposobów. Poniżej zostało przedstawione ich podsumowanie ze względu na poszczególne wymiary analizy:

1. Terminy naborów:

- wyprzedzenie czasowe, z jakim były publikowane informacje o naborach (wnioskodawca mógł ocenić, ile ma czasu na przygotowanie się do złożenia wniosku i jaki nabór wybrać dla planowanego projektu),
- czas, jaki był przeznaczony na przygotowanie WoD od chwili ogłoszenia naboru,
- terminy składania wniosków (niekiedy pora roku decydowała o ilości czasu, jaką wnioskodawca miał możliwość przeznaczyć na przygotowanie WoD),

2. Forma wsparcia:

- dotacje cieszyły się większym zainteresowaniem niż IF w przypadku podmiotów, które mogły korzystać z obu form wsparcia; jeśli dla tego samego przedsięwzięcia beneficjent mógł wybrać pomiędzy formą dotacyjną a zwrotną, wolał w pierwszej kolejności wybrać dotację,
- na atrakcyjność **dotacji** wpływały:
 - wymagany poziom wkładu własnego i możliwości zapewnienia tego wkładu,
 - warunki dotyczące zwrotu dotacji w przypadku niespełnienia wymogów przewidzianych dla realizacji projektu (wpływ *in minus* na atrakcyjność opisywanego wsparcia),
 - obszerność i struktura dokumentacji, którą trzeba było przygotować w ramach składania WoD (wpływ *in minus* na atrakcyjność opisywanego wsparcia),
 - jakość komunikacji z IOK,
 - czas oczekiwania na decyzję ws. przyznania finansowania (wpływ *in minus* na atrakcyjność opisywanego wsparcia).

¹⁹ Ewaluacja *mid-term* postępu rzeczowego WRPO 2014+., op. cit., s. 426.

- na atrakcyjność IF wpływały:
 - relatywnie niewielka w porównaniu z dotacjami ilość dokumentacji wymaganej do ubiegania się o wsparcie,
 - przystępne wymagania w stosunku do pożyczkobiorcy (dotyczące kondycji finansowej, wymagane zabezpieczenia zwykle wpływały in minus na zainteresowanie),
 - odpowiednia dla odbiorcy długość okresu spłaty,
 - odpowiednia dla odbiorcy wysokość oprocentowania,
 - możliwość zawieszenia spłaty bądź karencji w spłacie, wydłużenia czasu rozliczenia pożyczki, inne preferencje,
 - krótszy czas oczekiwania na decyzję ws. przyznania IF niż w przypadku decyzji dot. przyznania dotacji,
 - warunki oferowane przez instytucje komercyjnie udzielające pożyczek i kredytów (wpływ *in minus* lub *in plus* na atrakcyjność opisywanego instrumentu, w zależności od tego, czy instytucje komercyjne oferowały lepsze czy gorsze warunki udzielenia finansowania),
 - zdolność kredytowa i rating finansowy potencjalnego odbiorcy (m.in. na podstawie BIK lub BIG),
 - zakres inwestycji, którą można finansować z IF (tematyczny, geograficzny).

3. Rodzaj podmiotu ubiegającego się o wsparcie:

- w przypadku **jst** decydujące znaczenie miały:
 - obszar interwencji i forma wsparcia - zainteresowanie stwierdzono głównie w przypadku dotacji oraz w obszarach interwencji związanych z usługami publicznymi, transportem, rewitalizacją,
 - wielkość i zdolności organizacyjne jst (determinowało to wielkość i wartość projektu, a co za tym idzie – wnioskowaną kwotę wsparcia),
 - konieczność utrzymania trwałości efektów po zakończeniu realizacji projektu (jeśli istniała taka konieczność, wpływała negatywnie na poziom zainteresowania),
 - możliwości uzyskania wsparcia na to samo przedsięwzięcie w ramach różnych programów – zarówno finansowanych ze środków UE, jak też innych (wnioskodawcy składali wnioski w kilku konkursach, aby zmaksymalizować szanse na uzyskanie finansowania)
- w przypadku **MŚP** decydujące znaczenie miały:
 - forma wsparcia - pierwszym wyborem u większości wnioskodawców były dotacje, ale istniało duże zainteresowanie IF, szczególnie pożyczkami inwestycyjnymi,
 - czas oczekiwania na decyzję ws. przyznania wsparcia – część przedsiębiorstw decydowała się na IF z uwagi na brak możliwości długiego oczekiwania na informację ws. przyznania dotacji,
- w przypadku **wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych** decydujące znaczenie miał obszar tematyczny wsparcia: przeprowadzone badania ilościowe ukazały zainteresowanie głównie termomodernizacją i montażem OZE ze strony tych podmiotów²⁰.

1.3. Uwarunkowania dotyczące projektowania i realizacji wsparcia określone w dokumentacji unijnej i krajowej

Założenia dla polityki krajowej i regionalnej zostały zawarte w dokumentacji unijnej i odzwierciedlone w dokumentach krajowych i wojewódzkich.

²⁰ Zespół Badawczy proponuje uruchomienie akcji informacyjnych o naborach wśród tej grupy potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF.

W dniu 30.06.2021 r. zostały opublikowane wersje dokumentów zatwierdzone 24.06.2021 r. przez Radę UE i PE mające wpływ na kształt przyszłej interwencji w następującym zakresie:

1. **Rozporządzenie ogólne**, w którym szczególnie istotne dla WRPO 2021+ zapisy zawarto w następujących częściach:
 - Tytuł I, Rozdział II, art. 8 (dotyczący partnerstwa i wielopoziomowego zarządzania),
 - Tytuł II, Rozdział II, (dotyczący warunków podstawowych i ram wykonania, art. 15-18),
 - Tytuł III (w całości) dotyczący programowania wsparcia, w tym rozwoju terytorialnego),
 - Tytuł IV (w całości) dotyczący monitorowania, ewaluacji, komunikacji i widoczności,
 - Tytuł V, Rozdział II (formy wsparcia: Sekcja I - formy dotacji, Sekcja II - instrumenty finansowe), Rozdział III dot. zasad kwalifikowalności,
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (dokument główny wraz z załącznikami) – określa zakres koncentracji tematycznej i interwencji w wymiarze terytorialnym w odniesieniu do EFRR,
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 (dokument główny wraz z załącznikami) – określa zakres koncentracji tematycznej i interwencji w wymiarze terytorialnym w odniesieniu do EFS+.

Co ważne dla kształtu przyszłej interwencji, w okresie 2021-2027 zostanie wprowadzonych kilka zmian w realizacji wsparcia w stosunku do perspektywy 2014-2020, w tym zastosowanie uproszczonych form rozliczania kosztów w projektach (np. kwot ryczałtowych, w przypadku kwot do 200 tys. euro), a także uproszczone formy kontroli. Dodatkowo, wprowadzono kwalifikowalność VAT w projektach o wartości poniżej 5 mln euro (wkład UE będzie też obliczany od wartości brutto projektów, nie od wartości netto).

EFRR i FS będą skupiać się głównie na wsparciu generowania innowacji, rozwoju gospodarki cyfrowej, działalności MŚP (realizacja strategii inteligentnej specjalizacji poprzez RIS), gospodarki niskoemisyjnej i GOZ²¹. W latach 2021-2027 silniejszy niż dotychczas akcent położono na wsparcie zrównoważonego rozwoju miast oraz współpracy regionalnej. Poziom obciążenia administracyjnego na szczeblach krajowym i regionalnym ma zostać obniżony (uproszczenie m.in. monitorowania i ewaluacji), z kolei większy nacisk zostanie położony na osiąganie wyników.

Co ważne dla polityki regionalnej, w tym szczególnie dla Wielkopolski, zgodnie z projektem Rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów z 25 lutego 2021 r. (Analiza ostatecznego tekstu kompromisowego w celu osiągnięcia porozumienia), a także art. 112 Rozporządzenia ogólnego, stopa dofinansowania nie przekroczy²²:

- 85% dla regionów słabiej rozwiniętych,
- **70% dla regionów w okresie przejściowym, które zostały sklasyfikowane jako regiony słabiej rozwinięte w okresie programowania 2014–2020²³,**
- 60% dla regionów w okresie przejściowym,

²¹ Zgodnie z ogólnym zobowiązaniem do przeznaczania 30% środków EFRR i 37% FS na cel dotyczący klimatu (wg stanu na dzień 25.2.2021).

²² *Common Provisions Regulation - Analysis of the final compromise text with a view to agreement. COM(2018) 375 final*, Brussels 2021.

²³ Dotyczy Wielkopolski.

- 50% dla regionów lepiej rozwiniętych, które były regionami w okresie przejściowym lub miały PKB na mieszkańca poniżej 100% w latach 2014–2020,
- 40% w przypadku regionów lepiej rozwiniętych.

Unijne wytyczne dotyczące mapy pomocy regionalnej wprowadzone 19.04.2021 roku regulują intensywność pomocy w poszczególnych regionach. W wyniku zmiany tych wytycznych dla regionu Wielkopolski zmieniono tzw. intensywność pomocy - dla dużych przedsiębiorstw została obniżona z 25% do 20% (a od 2024 r. 15%). Zasady te zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2022 roku. Zmiany będą mieć zastosowanie wyłącznie w projektach nowych, tj. tam, gdzie decyzja o finansowaniu zostanie wydana po 1 stycznia 2022 roku. Zmniejszenie intensywności pomocy może wpłynąć negatywnie na efekty realizacji wsparcia w postaci dotacji w perspektywie 2021-2027, co z kolei może oddziaływać pozytywnie na poziom zainteresowania ofertą IF. Zatem, w przypadku wielkopolskich przedsiębiorstw poziom wsparcia na podstawie regionalnej pomocy państwa do 2027 r. będzie mniej korzystny niż w okresie 2014-2020. Co więcej, nie wszystkie rodzaje inwestycji będą objęte wsparciem (np. niemożliwe stanie się przyznanie ulgi na inwestycje, które będą wspierać rozwój zdolności produkcyjnych). Zatem, oferta IF powinna być szersza w ramach WRPO 2021+ niż w WRPO 2014+. Nie bez znaczenia pozostaje też wyodrębnienie obszaru miasta Poznań i regionu poznańskiego, gdzie proponowana intensywność pomocy ma być niższa. Aktualne pozostaną dotychczasowe preferencyjne wartości wsparcia dla sektora MŚP (pozwalające zwiększyć maksymalnie o 10 p.p. wsparcie dla średnich przedsiębiorstw, o 20 p.p. dla mikro i małych, o 10 p.p. w przypadku terytoriów wybranych wsparcia w ramach FST).

Wytyczne UE są uszczegółowione przez dokumentację krajową. Najważniejszym dokumentem z punktu widzenia programowania wsparcia jest UP²⁴, której projekt jest poddawany obecnie konsultacjom społecznym²⁵. Instrumentami realizacji UP będą krajowe i regionalne programy, które wraz z UP stworzą system dokumentów programowych polityki spójności w perspektywie 2021+ w Polsce. Polska będzie realizować działania w ramach wszystkich pięciu celów PS (CP 1-CP 5) oraz celu dodatkowego (CP 6)²⁶. Kryzys gospodarczy wywołany przez pandemię COVID-19 powoduje konieczność podjęcia działań w krótkim i długim okresie niemal we wszystkich obszarach wsparcia EFSI; działań mających na celu budowę odporności na zakłócenia, w tym zdarzenia kryzysowe w przyszłości²⁷.

²⁴ Projekt umowy partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, Warszawa 2021.

²⁵ Podstawą prawną opracowania dokumentu jest art. 7 projektu Rozporządzenia ogólnego.

²⁶ Polityka spójności będzie obejmowała realizację 6 celów:

- Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa;
- Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;
- Cel 3: Lepiej połączona Europa;
- Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym;
- Cel 5: Europa bliżej obywateli;
- Cel 6: Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

²⁷ Umowa partnerstwa 2021-2027. Broszura informacyjna, Warszawa 2021., s. 6.

Zakres interwencji określony w projekcie UP wynika z opisu szczegółowych uwarunkowań określonych w projektach rozporządzeń dotyczących EFRR, FS, EFS+, EFMR oraz FST. Na zakres ten wpływ mają również wytyczne KE dla Polski dotyczące finansowania polityki spójności na lata 2021-2027, przedstawione w załączniku D do Sprawozdania krajowego – Polska 2019²⁸ oraz w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2020²⁹.

Dodatkowe wytyczne znajdują się w Zaleceniu Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r., w którym KE ustosunkowała się do przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r.³⁰, wskazującego rekomendacje dotyczące inwestycji. Założenia interwencji określone w UP są uszczegółowione przez linię demarkacyjną, rozdzielającą zakresy cs w ramach poszczególnych CP pomiędzy wsparcie na poziomie krajowym i regionalnym, doprecyzowując w niektórych przypadkach także instrumenty dedykowane realizacji danego cs na danym poziomie.

Łącznie alokacja dla Polski w ramach wszystkich funduszy wyniesie (zgodnie z projektem UP) 90,63 mld euro (w tym 75,97 mld euro wkładu UE oraz 14,66 mld euro wkładu krajowego). Zarządy województw będą odpowiedzialne za realizację programów w swoich regionach, które łącznie otrzymają 40% środków z PS przeznaczonych na inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego. Wsparcie może być realizowane w formie dotacji, IF (pożyczki, gwarancje, wejścia kapitałowe), lub instrumentów łączonych/mieszanych (dotacja i IF łączone w jednej operacji).

Koncentracja interwencji nastąpi w dwóch wymiarach: terytorialnym (obejmuje wybrane części terytorium regionu, koncentracja punktowa), oraz tematycznym (obejmuje wybrane dziedziny wsparcia priorytetowe dla regionu; określa ją *ring-fencing*, por. podrozdział 4.1.1). **Programy Regionalne** (dotychczas: RPO) będą oparte na strategiach rozwoju poszczególnych województw. Obszary tematyczne zawarte w tych strategiach należy zestawić z wynikami analizy bieżących potrzeb regionów i w ten sposób ukształtować docelowy model interwencji. Ważnym elementem interwencji będą instrumenty terytorialne: RLKS, ZIT, IIT. W tym zakresie szczególną uwagę zwrócono na problem utraty funkcji społeczno-gospodarczych przez miasta średniej wielkości³¹. Efektem działań w RPO powinna być absorpcja przez tereny słabiej rozwinięte impulsów rozwoju generowanych przez liderów.

²⁸ Dokument Roboczy Służb Komisji: Sprawozdanie Krajowe – Polska 2019, towarzyszący dokumentowi: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego i Eurogrupy Europejski Semestr 2019: Ocena postępów w zakresie reform strukturalnych, zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania oraz wyniki szczegółowych ocen sytuacji na mocy rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Bruksela 2019, S. 67-72.

²⁹ Dokument Roboczy Służb Komisji Sprawozdanie Krajowe – Polska 2020 Towarzyszący Dokumentowi: Komunikat Komisji Do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego i Eurogrupy Europejski Semestr 2020: Ocena postępów w zakresie reform strukturalnych, zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania oraz wyniki szczegółowych ocen sytuacji na mocy rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Bruksela 2020, s. 73-75.

³⁰ Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r., Bruksela 2019.

³¹ Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Warszawa 2013.

Ważnymi dokumentami w ustalaniu bieżących potrzeb kraju i regionów w zakresie interwencji są SOR³², KSRR³³, PEP 2030³⁴, PEP 2040³⁵ oraz Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030³⁶. KSRR wprowadziła szereg zmian do polityki regionalnej³⁷. Przede wszystkim, w okresie 2021-2027 wystąpią: większy wpływ szczebla krajowego na politykę regionalną oraz sterowanie rozwojem regionu przez politykę krajową (kontrakt sektorowy)³⁸. Podejmowane będą także działania na poziomie regionalnym i krajowym dotyczące poszczególnych jst (porozumienie terytorialne)³⁹. Według Zespołu Badawczego, zaangażowanie administracji centralnej może mieć implikacje dla podejmowanych działań samorządowych. Przełoży się to na sposób finansowania interwencji, a w zbliżającej się perspektywie wzrośnie również zależność od budżetu centralnego (mniejsze dopływy z polityki spójności).

1.4. Uwarunkowania specyficzne dla Wielkopolski

1.4.1. Uwarunkowania ogólne

Obecnie wiodącym dokumentem strategicznym województwa dla kierunkowania interwencji (zgodnie z wytycznymi KE) jest SRWW2030, która prezentuje strategiczne i operacyjne cele (por. hierarchia celów, podrozdział 4.1.2), do których należy także dostosować interwencję w ramach WRPO 2021+. Na potrzeby SRWW 2030 stworzono analizę SWOT⁴⁰, która umożliwi identyfikację kluczowych uwarunkowań mogących ukierunkować dalszą analizę sytuacji województwa pod względem potencjalnych obszarów interwencji. Według tej analizy, Wielkopolska posiada duży potencjał inwestycyjny, w zakresie działań B+R, rozwoju OZE, podnoszenia poziomu wydajności rolnictwa i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Niestety, obserwuje się pogłębianie dysproporcji rozwojowych wewnątrz województwa.

³² *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)*, Warszawa 2017.

³³ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa 2019.

³⁴ Ministerstwo Środowiska, *Polityka ekologiczna państwa 2030-projekt*, Warszawa 2018, https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/prawo/projekty/PROJEKT_POLITYKI_EKOLOGICZNEJ_PANSTWA_2030/Projekt_Polityki_ekologicznej_panstwa_2030.pdf.

³⁵ *Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.*, Warszawa 2021, s. 6.

³⁶ *Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Założenia i cele oraz polityki i działania*, Warszawa 2019, s. 24-66.

³⁷ Dokument obliguje władze regionalne do wprowadzania zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem regionu, w którym mają zostać powiązane różne formy terytorialnej interwencji.

³⁸ Planowanie przestrzenne pozostaje nadal oderwane od planowania społeczno-gospodarczego i nie spełnia swojej roli w identyfikowaniu niekorzystnych zjawisk i rozwiązywaniu konfliktów przestrzennych na wczesnym etapie ich pojawiania się.

Kontrakt terytorialny - uwzględnia projekty strategiczne i inicjatywy uzgodnione między rządem a samorządem województwa (ew. innymi instytucjami).

Porozumienie Terytorialne - uzgadnianie działań między samorządem województwa a władzami gminy (ew. związkami gmin, MOF).

Ich zasady funkcjonowania określa KSRR.

³⁹ W. Dziemianowicz et al., *Ewaluacja Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku...*, op. cit.

⁴⁰ Ibid., s. 94.

SRWW 2030 wskazuje 8 głównych wyzwań rozwoju Wielkopolski, które powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu zakresu interwencji w WRPO 2021+⁴¹:

- Wyzwanie 1. Wzrost konkurencyjności, produktywności i innowacyjności gospodarki
- Wyzwanie 2. Rozwijanie i efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego
- Wyzwanie 3. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych
- Wyzwanie 4. Przeciwdziałanie dezintegracji społecznej i utracie regionalnej tożsamości, rozwijanie kapitału społecznego i kulturowego
- Wyzwanie 5. Poprawa warunków życia z poszanowaniem środowiska przyrodniczego
- Wyzwanie 6. Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu
- Wyzwanie 7. Przeciwdziałanie i zmniejszenie nierówności terytorialnych
- Wyzwanie 8. Zwiększenie efektywności zarządzania regionem.

Źródła finansowania realizacji założeń SRWW2030 można podzielić na środki własne i inne, w tym te pochodzące z UE. Z tego względu **planowanie interwencji powinno uwzględniać również wsparcie konkurencyjne i komplementarne** względem WRPO 2021+.

Dokumentem uszczegóławiającym SRWW2030 jest RIS2030. Cele o znaczeniu horyzontalnym RIS2030 uzupełniają cele strategiczne i odnoszą się do rozwoju specjalizacji regionalnych i podregionalnych oraz kluczowych technologii wspomagających, a także do wielowymiarowego zrównoważonego rozwoju regionu, wpisującego się także w następujące założenia dotyczące CP wpisane do projektu UP dla Polski: zeroemisyjność, zieloną energię, dekarbonizację, realizację idei GOZ, transformację energetyczną. Cele te są spójne z celami interwencji KE w okresie 2021-2027.

1.4.2. Sytuacja w obszarach potencjalnej interwencji

1.4.2.1. Przedsiębiorczość

Gospodarkę Wielkopolski cechuje dobrze rozwinięty i zróżnicowany sektorowo przemysł, wysoce efektywne i wydajne rolnictwo oraz dynamicznie rozwijający się sektor usług, w tym finansowych i doradczych. Pod względem gospodarczym region jest jednak zróżnicowany wewnątrz. Przetwórstwo rolno-spożywcze, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo notują najwyższe udziały w lokalnej gospodarce na południu i zachodzie województwa (szczególnie powiaty wolsztyński, leszczyński, kościański⁴²). Przemysł i budownictwo w największym stopniu są reprezentowane przez podmioty gospodarcze we wschodniej części Wielkopolski (m.in. Konin, powiat koniński, słupecki, turecki). Usługowy charakter działalności jest dominującym w dużych ośrodkach miejskich, powiecie pilskim, szamotulskim i poznańskim. Uszczegóławiając, w regionie istotna w kształtowaniu potencjału lokalnych gospodarek jest działalność następujących sektorów gospodarki:

- na południu – przemysłu spożywczego, lotniczego, włókienniczego, odzieżowego, elektromaszynowego, wysoko produktywnego rolnictwa,
- na wschodzie - przemysłu paliwowo - energetycznego (opartego na wydobyciu węgla brunatnego),
- na północy – sektora turystyki.

⁴¹ *Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku*, Poznań 2020, s. 13.

⁴² W województwie wielkopolskim funkcjonuje najwięcej podmiotów gospodarczych w rolnictwie, leśnictwie, rybactwie i rybołówstwie w Polsce (wg klasyfikacji PKD 2007:A).

W sektorze usług w regionie dominują handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych, edukacja, transport i gospodarka magazynowa. Wysoki udział usług w gospodarce regionu wynika także z funkcjonowania na jego obszarze dużych ośrodków miejskich (koncentracja podmiotów usługowych), na terenie których działają podmioty świadczące szeroki wachlarz usług dla mieszkańców i biznesu⁴³. Warto zwrócić uwagę na rosnący potencjał eksportowy wielkopolskich przedsiębiorstw w sektorze motoryzacyjnym (produkcja pojazdów samochodowych), meblarskim, produkcji sprzętu elektrycznego.

Pod względem atrakcyjności inwestycyjnej (na podstawie *Regional Competitive Index 2019*) województwo nie zmieniło swojej pozycji w rankingu regionów UE z poprzedniej edycji i pozostaje w gronie regionów o dość niskiej atrakcyjności i konkurencyjności uzyskując wynik 40,66 punktów (wobec średniej krajowej 42,77 punktów⁴⁴) i zajmując 8. miejsce w Polsce (pod względem subindeksu innowacyjności zajęło taką samą pozycję).

Województwo zajęło drugie miejsce w rankingu przedsiębiorczości PARP. Na 1000 mieszkańców regionu przypadało 62,6 MŚP oraz 8,15 przedsiębiorstw niefinansowych. Średnie nakłady inwestycyjne na jedno MŚP wyniosły 47,88 tys. zł w 2019 r., przychody na jedno MŚP - 1,34 mln zł. Przeciętne wynagrodzenie w MŚP wyniosło w 4 662 zł brutto (7. wynik w kraju)⁴⁵. W przeprowadzonej analizie zauważono, że jako główne trudności w rozpoczęciu działalności gospodarczej wskazywano kłopoty z pozyskaniem komercyjnego finansowania oraz brak zabezpieczeń⁴⁶.

Podsumowując powyższe informacje, potencjalne potrzeby inwestycyjne wielkopolskich przedsiębiorstw mogą być zróżnicowane wewnątrzregionalnie biorąc pod uwagę dominację różnych sektorów gospodarki w poszczególnych częściach województwa. **Zaleca się więc oferowanie (zwłaszcza w ramach IF) produktów finansowych dla szerokiego wachlarza celów inwestycyjnych.**

1.4.2.2. Innowacyjność

Zespół Badawczy przychylił się do wyników ewaluacji RIS3, według których interwencja w okresie programowania wsparcia na lata 2021-2027 powinna obejmować szeroki zakres działań, oddziaływać na podaż innowacji (generowanie wiedzy, upowszechnianie, komercjalizacja, dyfuzja), na popyt na innowacje (poprzez subsydia, egzekwowanie norm, zamówienia publiczne), odpowiadać na wyzwania społeczne (np. w edukacji). Rekomendacje dotyczące interwencji publicznej w WRPO 2021+ obejmują tworzenie warunków:

- w zakresie sieciowania współpracy różnych podmiotów w ramach tzw. ekosystemu innowacji (m.in. sektora nauki i biznesu) i oferowanie usług o mniejszej wartości, w tym niefinansowych (konsultacje, doradztwo, spotkania różnych interesariuszy),
- przepływu kadr z sektora nauki do gospodarki,
- tworzenia kierunków kształcenia zgodnych z wymogami IS.

Zakres działań w ramach innowacyjności obejmuje także cyfryzację i społeczeństwo informacyjne. W zakresie funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego w Wielkopolsce istnieją nadal obszary do poprawy. Gęstość

⁴³ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019*, Poznań 2019.

⁴⁴ P. Annoni, L. Dijkstra, *The Regional Competitive Index 2019*, cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Regional-Competitiveness-Index-2019/363v-4uq6/.

⁴⁵ P. Chaber et al., *2020 Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, Warszawa 2020, www.parp.gov.pl/files/74/81/469/12554.pdf, s. 38-40.

⁴⁶ A. Andrzejewska et al., *Potencjały i wyzwania rozwojowe województwa wielkopolskiego Opracowanie diagnostyczne na potrzeby Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020*, Poznań 2014.

węzłów dostępowych jest niższa niż średnia dla Polski i wolno przyrasta (także w przypadku węzłów światłowodowych). Cyfryzacja powinna dotyczyć także usług publicznych. Obecnie, odsetek jednostek administracji publicznej korzystających z EZD jest niezadowolający (14. miejsce w kraju)⁴⁷.

1.4.2.3. Działalność IOB

Według Raportu SOOIPP, w 2017 r. w Wielkopolsce funkcjonowało 69 ośrodków innowacji i przedsiębiorczości (14 ośrodków innowacji), w tym parki i inkubatory technologiczne, centra transferu technologii, akademickie inkubatory przedsiębiorczości i wiele innych⁴⁸. Ich rozmieszczenie w regionie, a także oferta były bardzo zróżnicowane⁴⁹ na korzyść IOB zlokalizowanych na terenie Poznania i powiatu poznańskiego, wykorzystujących potencjały aglomeracji (m.in. dostęp do wysoko wykwalifikowanej kadry). Słabo rozwijały się IOB w podregionach pilskim i konińskim. Dodatkowo, duża liczba tego typu instytucji i ich zróżnicowana struktura nie przekłada się na skuteczność funkcjonowania systemu innowacji w regionie.

Interwencja publiczna w okresie 2021–2027 powinna być m.in. ukierunkowana na:

- zacieśnienie współpracy między SWW i IOB (budując system wsparcia przedsiębiorstw),
- doskonalenie kadr IOB,
- budowę infrastruktury IOB,
- tworzenie oferty usług niefinansowych dla przedsiębiorstw.

1.4.2.4. Usługi publiczne

1.4.2.4.1. Edukacja

Mimo, że sytuacja pod względem poziomu wykształcenia w Wielkopolsce stale się poprawia, istnieje jeszcze wiele obszarów do poprawy. **Przyszła interwencja powinna objąć system edukacji na wszystkich etapach kształcenia.** Kluczowe w tym zakresie powinny stać się: rozwój nowoczesnych technologii w nauczaniu, podniesienie poziomu dostępności i jakości kształcenia na różnych szczeblach, ale także doradztwo zawodowe dla uczniów, **kształcenie osób dorosłych, rozwój szkolnictwa zawodowego** (w obliczu istniejących luk strukturalnych na rynku pracy)⁵⁰. W Wielkopolsce obserwuje się także problem niedopasowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy, w efekcie czego występują deficyty i nadwyżki zawodów. W tym zakresie niezbędne jest tworzenie zaplecza w szkołach (a to jest zróżnicowane w regionie), które miałyby możliwości odpowiedzi na wyzwania rynku pracy poprzez uruchamianie nowych kierunków. Z kolei, struktura szkół wyższych w regionie jest monocentryczna i mimo poprawy w ostatnich latach w obszarze nawiązywania współpracy nauki z biznesem, nadal poziom tej współpracy jest niezadowolający.

⁴⁷ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019.*, op. cit.

⁴⁸ A. Bąkowski et al., *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2018*, Poznań-Warszawa 2018, s. 11, 14.

⁴⁹ A. Świdurska, W. Jagodziński, *Organizacja przestrzenna i funkcjonowanie instytucji otoczenia biznesu w województwie wielkopolskim*, Poznań 2015, s. 46; *Analiza obejmująca polityki oraz instrumenty wsparcia wobec instytucji otoczenia biznesu wspierających innowacyjność przedsiębiorstw w wybranych krajach*, Warszawa 2019, s. 201.

⁵⁰ Wobec dużego zainteresowania placówkami funkcjonującymi w miastach ważnym aspektem staje się także rozwój transportu publicznego (z uwagi na konieczność stworzenia możliwości dojazdu do szkół).

1.4.2.4.2. Włączenie społeczne

Wielkopolska znajduje się w trakcie drugiego przejścia demograficznego (starzenia się społeczeństwa, spadku dzietności). W kolejnych latach należy zaplanować interwencję mającą na celu niwelowanie skutków rozwoju tego procesu, m.in. poprzez uruchomienie usług opiekuńczych, asystenckich, w zakresie profilaktyki zdrowia. Dodatkowo, należy przeciwdziałać wyludnianiu niektórych obszarów regionu, m.in. poprzez przyciąganie inwestycji skutkujących tworzeniem miejsc pracy. Spadek liczby ludności dotyczył w ostatnich latach głównie północnych powiatów województwa oraz miast na prawach powiatu – niemal w całym regionie.

Sytuacja materialna gospodarstw domowych w Wielkopolsce ulega poprawie, poziom wynagrodzeń rośnie systematycznie (obecnie najwyższe w Poznaniu, powiecie szamotulskim, leszczyńskim; najniższe w powiatach kępińskim i grodziskim). W 2017 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem wyniósł 15,5% (prezentował tendencję spadkową w poprzednich 10 latach), a wskaźnik zagrożenia skrajnym ubóstwem - 5,6% (również malał). Wartości te jednak były wyższe niż średnia w kraju. Nadal więc wspomniane obszary tematyczne są problematyczne z punktu widzenia funkcjonowania regionu i należy objąć je wsparciem.

Ważnym elementem kształtowania dobrych warunków dla życia ludności regionu jest **zapewnienie dziennej opieki nad dziećmi do lat 3**. Placówki publiczne oferują jedynie jedną trzecią miejsc, a potrzeby w tym zakresie są niezaspokojone. Ten element interwencji publicznej będzie jednak realizowany na poziomie krajowym. Wielowymiarowej analizie wymaga szeroki zakres pomocy społecznej. Następuje utrwalenie korzystania z pomocy osób od długiego czasu objętych wsparciem. Coraz częściej są to osoby starsze, prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe. W kolejnych latach będzie przyrastać liczba osób z niepełnosprawnościami (najwięcej na zachodzie regionu w powiatach nowotomyskim, grodziskim i wolsztyńskim), w starszych grupach wiekowych (stanowi to duże wyzwanie dla pomocy środowiskowej). Brakuje miejsc dla osób starszych w DPS (potrzeby jedynie ok. 60% z oczekujących były zaspokajane w 2017 r.). Alternatywą dla nich mogą się stać **usługi dziennych DPS lub PES, a także usługi asystenckie**, których rozwój należałoby objąć interwencją w WRPO 2021+.

Praca z rodzinami objętymi wsparciem jest prowadzona w formie usług asystenta rodziny. Mimo wzrostu zatrudnienia na tym stanowisku nadal niemal dwie trzecie rodzin potrzebujących wsparcia go nie uzyskuje. Najtrudniejsza sytuacja pod tym względem występuje w powiecie obornickim, Poznaniu, Kaliszu, Koninie, powiatach jarocińskim i kępińskim. Pod względem opieki nad dziećmi w formie rodzinnej pieczy zastępczej najtrudniejszą sytuację notowano w powiatach szamotulskim, wolsztyńskim oraz na wschodzie województwa.

W Wielkopolsce obserwuje się zróżnicowaną strukturę organizacji non-profit z niewielką przewagą tych funkcjonujących w miastach oraz takich, w których personel pracował nieodpłatnie (ponad 60%). Na terenie województwa od 2010 r. licznie powstawały PS, w tym spółdzielnie socjalne. Wśród podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej znalazły się warsztaty terapii zajęciowej, ZAZ, centra i kluby integracji społecznej. Wielkopolska jest jednym z liderów w kraju w zakresie funkcjonowania takich placówek przypadających na 100 tys. ludności. Na funkcjonowanie tych wszystkich organizacji niewątpliwie mają wpływ jst, które dysponują narzędziami do stymulowania rozwoju ekonomii społecznej⁵¹. Środki przeznaczane na ten rozwój są jednak niewystarczające w stosunku do potrzeb, zaleca się więc uwzględnienie tego obszaru w przyszłej interwencji.

1.4.2.4.3. Rynek pracy

Rynek pracy w regionie jest bardzo zróżnicowany (najwyższy wskaźnik liczby pracujących na 1000 osób notuje się w Poznaniu, najniższy - w powiecie międzychodzkiem). Rośnie populacja osób aktywnych zawodowo, stopa

⁵¹ Ibid, s. 202.

bezrobocia w 2020 r. wyniosła 3,7% (59,7% średniej krajowej), co może świadczyć o relatywnie dobrej sytuacji na wielkopolskim rynku pracy⁵². Wskaźnik aktywności zawodowej mieszkańców regionu jest wyższy niż średnia dla Polski, ale niższy niż średnia UE. Niewiele ponad połowa osób pracuje w sektorze usług, ponad jedna trzecia - w przemyśle. Największy udział wśród pracujących mają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz wyższym; w obu przypadkach jest to ok. 30%. Przed pandemią COVID-19 liczba osób biernych zawodowo spadała. Niemal dwie trzecie osób w tej grupie stanowiły kobiety, osoby po 55. r.ż., posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe. W około 15% przypadków powodem bierności zawodowej była niepełnosprawność lub choroba⁵³. Około jedna trzecia osób z niepełnosprawnościami posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe. Wszystkie wymienione grupy osób nie mogą być pominięte w interwencji w kolejnych latach – osób w trudnej sytuacji na rynku pracy: długotrwale bezrobotnych, osób poniżej 30. r.ż., powyżej 50. r.ż., korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, mających co najmniej jedno dziecko w wieku 5 lat lub młodsze, osób będących bezrobotnymi opiekunami osoby niepełnosprawnej, cudzoziemców.

1.4.2.4.4. Ochrona zdrowia

Na uwagę zasługuje trudna sytuacja systemu opieki zdrowotnej w regionie. W województwie obserwuje się jedne z najniższych w kraju wskaźniki dotyczące liczby szpitali, pielęgniarek, położnych i lekarzy na 1000 mieszkańców. W regionie notuje się najniższe wykorzystanie łóżek szpitalnych w Polsce. Mimo korzystnej sytuacji pod względem zaopatrzenia w infrastrukturę medyczną niektórych specjalizacji (np. terapia uzależnień, pediatria, chirurgia) system opieki zdrowotnej nadal jest niedoinwestowany, wymagane są liczne modernizacje istniejących placówek i budowa nowych. Szczególnie należy zadbać o kadrę medyczną, która jest obecnie "wąskim gardłem" w obszarze ochrony zdrowia, brakuje szczególnie lekarzy specjalistów. Interwencji wymaga trudna sytuacja hospicjów i zakładów opiekuńczo-leczniczych oraz pielęgnacyjno-opiekuńczych (ostatnie miejsce w kraju pod względem liczby łóżek w 2017 r.). Sytuacja w ratownictwie medycznym poprawia się, ale nadal wskaźniki dotyczące tego obszaru utrzymują się poniżej średniej krajowej⁵⁴. W zakresie dziennej opieki ambulatoryjnej widać duże zróżnicowanie w całym regionie w układzie miasto-wieś. Zespół Badawczy zaleca zaplanowanie kompleksowego wsparcia dla ochrony zdrowia w WRPO 2021+, w tym także działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji dostępu do lekarzy specjalistów, poprawę stanu infrastruktury szpitali i innych jednostek sektora, podnoszenie kompetencji pracowników. Działania te powinny być uzupełnione przez programy profilaktyki zdrowia dopasowane do potrzeb regionu (Zespół Badawczy proponuje przeprowadzenie analizy dotyczącej stanu zdrowia mieszkańców).

1.4.2.4.5. Inne usługi publiczne

Inne usługi publiczne dotyczą głównie **działalności kulturalnej, turystycznej i sportowej**. Pod względem atrakcyjności kulturowej Wielkopolska plasowała się w środku zestawienia krajowego (większą wartość wskaźnika obserwowano w centralnej części regionu). Działalność kulturalna jest stymulowana przez SWW w ramach kontroli licznych muzeów, instytucji artystycznych i upowszechniania kultury. Z uwagi na niedostatecznie wysoki wskaźnik liczby osób korzystających z usług kultury, w kolejnych latach (po ustaniu pandemii COVID-19) należy zintensyfikować działalność kulturalną (m.in. w teatrach). Systematycznie spada liczba bibliotek i czytelni

⁵² Na podstawie danych BDL GUS. Por. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup>.

⁵³ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019.*, op. cit. Najwięcej osób z niepełnosprawnościami zanotowano w powiecie wolsztyńskim, Kaliszu, powiecie śremskim, wrzesińskim.

⁵⁴ *Ibid*, s. 260-264.

(wskaźniki niższe niż średnia krajowa). Rośnie natomiast liczba kół, klubów i sekcji w ośrodkach kultury przy obniżającej się z roku na rok liczbie grup artystycznych. Większą intensywność w zakresie uczestnictwa w imprezach masowych (oprócz Poznania) notuje się na północy województwa.

Atrakcyjność turystyczna regionu jest budowana w wymiarze biznesowym (turystyka biznesowa) i rekreacyjnym. Pierwszy z nich prezentuje wyższą atrakcyjność niż średnia krajowa, zwłaszcza w centrum województwa, gdzie rozwój turystyki biznesowej jest możliwy dzięki MTP oraz bogatej bazie noclegowo-konferencyjnej. W drugim z wymiarów atrakcyjność również jest wyższa w centrum regionu niż na peryferiach. Szansą rozwoju turystyki w województwie jest budowa produktów turystycznych, zwiększających potencjał regionu, a także dbałość o zasoby kulturowe i przyrodnicze (np. liczne szlaki turystyczne, muzea). Walory przyrodnicze (jeziora, klimat) sprzyjają rozwojowi ekoturystyki czy turystyki rowerowej.

Uzupełniającym obszarem wsparcia w stosunku do powyższych jest działalność sportowa. W Wielkopolsce funkcjonuje wiele piłkarskich, lotniczych, pływackich obiektów sportowych, hal, stadionów, ośrodków jeździeckich itp.

1.4.2.5. Transport

Sieć transportowa w Wielkopolsce jest zróżnicowana. Najwyższą dostępnością transportową (dla transportu pasażerskiego i towarowego) w zakresie dostępu do infrastruktury drogowej charakteryzuje się obszar centralny województwa (wraz z Poznaniem) oraz tereny położone wzdłuż autostrady A2. Najniższe wskaźniki dostępności notuje się w północnej i północno-wschodniej części Wielkopolski⁵⁵. Zatem, w niektórych częściach województwa można obserwować **zagrożenie wykluczeniem transportowym**.

Ważnym elementem infrastruktury punktowej jest Port Lotniczy Poznań - Ławica im. Henryka Wieniawskiego, który obsługuje ruch pasażerski i (w mniejszym zakresie) towarowy. Jego rozwój jest kluczowy dla obsługi potoków pasażerów i ładunków w kolejnych 10 latach, także dla rozwoju innych gałęzi transportu, w tym transportu miejskiego i podmiejskiego, które pełnią funkcje dowozowo-odwozowe w obsłudze lotniska.

W województwie istnieje gęsta sieć linii kolejowych. Niektóre linie wymagają pilnej modernizacji, by umożliwić zaspokojenie potrzeb Wielkopolan w zakresie mobilności. Poprawa przepustowości linii kolejowych nie jest możliwa bez kapitałochłonnych inwestycji. Dodatkowo, infrastruktura wymaga inwestycji w zakresie **dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i redukcji hałasu**.

W Wielkopolsce (w porównaniu z pozostałą częścią kraju) istnieje dobry dostęp do połączeń autobusowych, w tym obsługujących tereny wiejskie. Głównym problemem we wspomnianym obszarze jest wiek taboru: nowy tabor nie zastępuje tego wyeksploatowanego, który jest wycofywany z użytku⁵⁶. Problemy z dostępem do transportu publicznego notuje się na północy i wschodzie województwa. Dostępność transportowa ośrodków subregionalnych jest oceniana jako niska, podobnie w przypadku relacji międzygminnych.

Województwo obsługuje przepływ dużej masy ładunków i znajduje się w czołówce krajowej pod względem realizowanych przewozów międzynarodowych, podobnie w przypadku rozwoju transportu intermodalnego. Z drugiej strony, słaba kondycja infrastruktury kolejowej, wysokie opłaty za dostęp do niej i mała liczba terminali intermodalnych powodują, że potencjał Wielkopolski w tym zakresie nie jest w pełni wykorzystany. Tam, gdzie

⁵⁵ K. Borkowicz et al., *Plan transportowy dla województwa wielkopolskiego w perspektywie 2020 roku. Aktualizacja*, 2018, s. 30. Analizie podlegał Wskaźnik Międzygałęziowej Dostępności Transportowej (WDMT II).

⁵⁶ Ibid.

dostępność transportowa jest dobra, powstały centra logistyczne (np. w okolicach autostrady A2). **Rozwój logistyki** wpisuje się w jedną z IS Wielkopolski i w związku z rozwijającymi się w regionie dużymi przedsiębiorstwami dynamika przyrostu powierzchni magazynowych powinna utrzymać się w kolejnych latach. Największą koncentrację powierzchni magazynowych można zaobserwować w gminach Kórnik, Komorniki, w sąsiedztwie Swarzędza i Tarnowa Podgórnego⁵⁷.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje, Zespół Badawczy rekomenduje wsparcie inwestycji w infrastrukturę transportu umożliwiającą poprawę dostępności transportowej różnych części regionu. Inwestycje w tym zakresie przyczynią się do rozwoju transportu pasażerskiego i towarowego, pośrednio – do realizacji idei IS w Wielkopolsce.

1.4.2.6. Energetyka

Rosnący ujemny bilans energetyczny w Wielkopolsce świadczy o zwiększającym się systematycznie zapotrzebowaniu na energię. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę jest najwyższe w kraju. Wielkopolska plasuje się wysoko w rankingu krajowym pod względem gospodarstw ubogich energetycznie.

Region posiada duży potencjał w zakresie **rozwój energetyki odnawialnej**, w tym małych elektrowni wiatrowych. Najlepsze warunki do tego istnieją w południowo-wschodniej części regionu. Wielkopolska (cały region) posiada duży potencjał wykorzystania energii geotermalnej (produkcja ciepła, energii elektrycznej, wykorzystanie w celach turystycznych). W regionie **systematycznie rośnie liczba i moc instalacji OZE** (w 2018 r. 11,5% wszystkich instalacji i 10,5% produkowanej mocy). Połowa całkowitej zainstalowanej mocy była skumulowana w powiatach chodzieskim, wągrowieckim, poznańskim, gostyńskim i konińskim. Najstabilniej rozwinięta sieć instalacji OZE istnieje w Kaliszu, Lesznie, powiatach kaliskim i szamotulskim⁵⁸.

Według danych URE za 2019 r. **ponad połowa energii cieplnej w Wielkopolsce została wyprodukowana w kogeneracji** (produkcja jednocześnie energii cieplnej i elektrycznej, około 59%), co stanowi dużą poprawę w stosunku do 2017 r. (49,8%)⁵⁹. Nadal produkcja ciepła opiera się na wykorzystaniu paliw kopalnych (węglowych; ponad 80% produkowanego ciepła). W Wielkopolsce gęstość sieci ciepłowniczej nie jest zadowalająca (nieco ponad 70% średniej krajowej), choć dynamika przyrostu elementów sieci jest wyższa niż w kraju.

W regionie istnieje dobry dostęp do sieci gazowej (4. miejsce w kraju), choć można było zauważyć różnice wewnątrzregionalne i w układzie miasto-wieś. Mieszkańcy centralnej części województwa zwykle mieli lepszy dostęp do sieci, na drugim biegunie znajdowali się mieszkańcy wschodniej części. Podobnie jak w przypadku pozostałych źródeł energii, region charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem zużycia na 1 mieszkańca (przeciętnie większą ilość zużywali mieszkańcy wsi niż miast). Zespół Badawczy rekomenduje uwzględnienie wszystkich powyższych podobszarów energetyki w przyszłej interwencji.

1.4.2.7. Ochrona środowiska

Wielkopolska jest regionem o wysokich walorach przyrodniczych. Z jednej strony, niekorzystny bilans wodny potęgowany jest rosnącą presją antropogeniczną, z drugiej - na niektórych odcinkach rzek występuje wysokie ryzyko powodziowe (na północy i wschodzie województwa, m.in. w powiatach pilskim, czarnkowsko-trzcianieckim, średzkim, kolskim).

⁵⁷ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019..*, op. cit.

⁵⁸ *Ibid*, s. 368-383.

⁵⁹ Energy Regulatory Office, *Energetyka cieplna w liczbach - 2019*, Warszawa 2020, s. 77.

W regionie zużywa się najwięcej wody w przeliczeniu na mieszkańca w Polsce. Dostęp do wodociągów jest bardzo dobry (96,5%), nie różnicowany wewnątrzregionalnie. W województwie jedynie 0,2% odprowadzanych ścieków jest nieoczyszczonych (jeden z liderów w Polsce), maleje jednak liczba oczyszczalni ścieków. Rośnie z kolei liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (duże zróżnicowanie miasto-wieś), jednak obszar ten wymaga znacznych dalszych inwestycji, zwłaszcza na wschodzie województwa (m.in. w powiatach kolskim, konińskim, tureckim).

Kolejny problem środowiskowy w województwie stanowią **zjawiska związane ze zmianami klimatu** (np. intensywne opady, upały, susze). Najbardziej narażone na ich skutki (w tym szczególnie susz, na wschodzie i południu województwa) jest rolnictwo, w mniejszym zakresie – leśnictwo.

Negatywnie należy ocenić fakt malejącej ilości odpadów poddawanej odzyskowi (znacznie poniżej średniej krajowej, w 2017 r. 14. miejsce w kraju) i zbiórce selektywnej (najniższe wskaźniki notują w tym zakresie powiaty na wschodzie regionu), choć pod względem unieszkodliwiania ich region zajął 6. miejsce. Prawie jedna piąta odpadów pochodzi z gospodarstw domowych (w kraju ok. 8,5%). Generowanie odpadów w sektorze bytowo-komunalnym niekorzystnie wpływa na wody w stawach osadowych, szczególnie w okolicach dużych miast.

Ogromnym problemem w kontekście funkcjonowania społeczności regionu jest **niska jakość powietrza**. W przypadku ozonu przekroczenia poziomu docelowego notowano zwykle w okolicach Rawicza, Kalisza, Ostrzeszowa. W przypadku pyłów PM 10 i PM 2,5 przekroczenia występowały w największych miastach: Poznaniu, Kaliszu, Gnieźnie, Ostrowie Wielkopolskim. Niezdrowy dla ludzkiego życia poziom benzopirenu występował niemal w całym województwie (2/3 mieszkańców było narażonych na jego podwyższone stężenie).

Na terenie Wielkopolski notowano także **przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu**. Z uwagi na silnie rozwijający się transport (jego różne gałęzie: drogowy, kolejowy, lotniczy, miejski) hałas ten może niekorzystnie wpływać na zdrowie mieszkańców regionu. Mimo, że pod tym względem region plasuje się poniżej średniej krajowej, redukcja emisji hałasu powinna stać się przedmiotem interwencji w okresie do 2030 roku. Powyżej wymienione obszary powinny być objęte przyszłą interwencją.

1.4.2.8. Uwarunkowania dotyczące terytorialnego wymiaru interwencji

SRWW 2030 proponuje (na podstawie analizy wewnątrzregionalnych zróżnicowań w rozwoju społeczno-gospodarczym) interwencję w ujęciu terytorialnym zbieżną z obszarami wyznaczonymi przez badanie delimitacyjne przeprowadzone przez PAN w 2019 r., a także założeniami SOR i KSRR. W przypadku Wielkopolski OSI w okresie 2021-2027 będą stanowić:

- Poznański Obszar Metropolitalny⁶⁰,
- Aglomeracja Kalisko-Ostrowska⁶¹,
- Gnieźnieński Obszar Funkcjonalny⁶²,

⁶⁰ Gminy wchodzące w skład Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego: Poznań: Oborniki, Skoki, Szamotuły, Murowana Goślina, Rokietnica, Suchy Las, Czerwonak, Tarnowo Podgórne, Swarzędz, Pobiedziska, Buk, Dopiewo, Kostrzyn, Kleszczewo, Komorniki, Luboń, Stęszew, Puszczykowo, Kórnik, Mosina, Śrem.

⁶¹ Gminy wchodzące w skład Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej: Kalisz, Ostrów Wlkp., Mycielin, Stawiszyn, Blizanów, Ceków-Kolonia, Żelazków, Lisków, Gołuchów, Koźminek, Opatówek, Szczytniki, Godziesze Wielkie, Brzeziny, Nowe Skalmierzyce, Sieroszewice, Raszków, Przygodzice, Odolanów, Sośnie.

⁶² Gminy wchodzące w skład Gnieźnieńskiego Obszaru Funkcjonalnego: Czarniejewo, Gniezno, Kłecko, Łubowo, Niechanowo, Witkowo.

- Koniński Obszar Funkcjonalny⁶³,
- Leszczyński Obszar Funkcjonalny⁶⁴,
- Piłski Obszar Funkcjonalny⁶⁵,
- miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze: Koło, Pleszew, Turek, Złotów, Chodzież,
- wszystkie obszary zagrożone trwałą marginalizacją, tj. gminy: Jastrowie, Okonek, Lipka, Wieleń, Drawsko, Wapno, Wierzbinek, Babiak, Przedecz, Olszówka, Czajków, Rychtal, Chodów, Wilczyn, Chrzypsko Wielkie, Białosławie, Łobżenica, Damasławek, Tarnówka.

Przedstawione obszary zostaną uzupełnione przez gminy wyznaczone z poziomu regionalnego jako te, które będą wymagać interwencji. Terytorialną interwencję należy dostosować do problemów danego obszaru, np. wysokich wartości syntetycznego miernika ubóstwa (np. gminy Suchy Las, Komorniki, Dopiewo, Kleszczewo, Kórnik)⁶⁶, stagnacji – w przypadku wschodniej i północno-wschodniej części Wielkopolski (np. w powiecie chodzieskim, kolskim, tureckim)⁶⁷.

1.4.2.9. Rewitalizacja

Działania rewitalizacyjne na terenie Wielkopolski mają wielowymiarowy charakter (przestrzenno-funkcjonalny, społeczny, gospodarczy, techniczny i środowiskowy) i ich celem jest wyprowadzenie danego obszaru geograficznego lub jednostki osadniczej ze stanu kryzysowego, ma zatem wymiar nie tylko techniczny, ale też społeczny. Działania są ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców, m.in. poprzez kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznej (obszary integracji, rekreacji, koncepcja zielonego miasta). Do tej pory działania rewitalizacyjne były prowadzone w największych miastach regionu (Poznań, Kalisz, Leszno, Ostrów Wielkopolski), miastach średnich tracących funkcje gospodarcze (np. Turek, Złotów, Gniezno), a także ośrodkach lokalnych, w tym wsiach (63,27% gmin posiadało programy rewitalizacji). W przyszłości rewitalizacja powinna dotyczyć wszystkich obszarów zdegradowanych, w tym tych o wysokiej wartości historycznej i kulturowej (m.in. zabytków). Należy jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z ustawą o rewitalizacji, od 2023 r. będzie obowiązywać warunek stworzenia GPR, który wiąże się z koniecznością przejścia przez ustawową, dość trudną procedurę, co potencjalnie może zahamować działania rewitalizacyjne w kolejnych latach.

1.5. Wpływ pandemii COVID-19 na zmianę potrzeb potencjalnych beneficjentów

1.5.1. Polska

Pandemia koronawirusa jest bezprecedensowym wydarzeniem w historii gospodarki światowej. Pierwsza fala pandemii miała miejsce w I i II kwartale 2020 r., druga fala przypadła na ostatni kwartał 2020 r., pierwszy

⁶³ Gminy wchodzące w skład Konińskiego Obszaru Funkcjonalnego: m. Konin, Skulsk, Wierzbinek, Sompolno, Kramsk, Ślesin, Wilczyn, Kleczew, Kazimierz Biskupi, Krzymów, Golina, Rzgów, Krzymów, Stare Miasto, Rychwał, Grodziec.

⁶⁴ Gminy wchodzące w skład Leszczyńskiego Obszaru Funkcjonalnego: m. Leszno, Przemęt, Osieczna, Krzemieniewo, Rydzyna, Lipno, Świąciechowa, Włoszakowice, Wijewo.

⁶⁵ Gminy wchodzące w skład Piłskiego Obszaru Funkcjonalnego: Piła, m. Kaczory, Krajenka, Szydłowo, Trzcianka, Ujście, Wysoka.

⁶⁶ K. Szlachciak, S. Szpyrka, M. Zaręba, *Ubóstwo w gminach województwa wielkopolskiego na podstawie syntetycznego miernika ubóstwa (SMU)*, Poznań 2017, s. 29.

⁶⁷ K. Borkowicz, S. Górniak, A. Jakubowicz, *Analiza zróżnicowania wewnątrzregionalnego województwa wielkopolskiego 2017*, Poznań 2018, s. 191.

kwartał 2021 r. objęła trzecia fala. Coraz częściej wspomina się o nadchodzącej czwartej fali związanej z nowymi wariantami wirusa, a jej szczyt ma przypaść na przełom III i IV kwartału 2021 r.

Indeks reakcji rządów państw na pandemię był różny, a Polska w okresie letnim i wczesną jesienią 2020 r. wykazywała jedne z najmniej restrykcyjnych ograniczeń społeczno-gospodarczych na świecie⁶⁸. Wiadomo już, że w 2020 r. spadek PKB Polski, który był przewidywany na 4,6% wyniósł zgodnie z danymi GUS 2,8%. Spadło także spożycie ogółem o 1,8%, indywidualne o 3%, nakłady na środki trwałe o 8,4%⁶⁹. Najmniejsze spadki odnotowały sektory budownictwa, nieruchomości oraz nowych technologii (co wiąże się z przekierowaniem części funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa na tryb zdalnej pracy i nauki). Polski Instytut Ekonomiczny prognozuje wzrost PKB o 4,2% w 2021 r. Prawdopodobnie poziom bezrobocia wróci do stanu sprzed epidemii po 3 latach od jej zakończenia. Długookresowe perspektywy wzrostu polskiej gospodarki się nie zmieniają, co potwierdzają KE, MFW i OECD. Ożywienie gospodarki ma nastąpić w drugiej połowie 2021 r.⁷⁰. Szczegółową analizę sytuacji w 2020 r. oraz prognozę dla całej gospodarki na 2021 r. zawiera także opracowanie banku PKO BP, który optymistycznie podchodzi do rozwoju gospodarki, w tym przewiduje wzrost PKB o ok. 5% w 2021 r.⁷¹.

Istotnych wniosków dotyczących skutków pandemii COVID-19 dostarcza opracowanie PARP⁷², które wskazuje 5 kanałów wpływu szoku gospodarczego:

- **efekt lockdownu** – tymczasowy szok wywołany zamknięciem przedsiębiorstw innych niż niezbędne; szczególnie dotkliwy dla handlu detalicznego, turystyki, usług świadczonych osobiście,
- **szok popytowy** – spadek wielkości popytu na dobra i usługi wywołany pogorszeniem koniunktury; szczególnie dotkliwy dla producentów dóbr trwałych oraz opierających się na eksporcie⁷³,
- **szok podażowy** – spadek podaży zasobów (ludzkich, materiałowych), zaburzenia ciągłości funkcjonowania łańcuchów dostaw; szczególnie dotkliwe dla importerów,
- **szok finansowy** – pogorszenie dostępności instrumentów finansowych zwrotnych,
- **niepewność** – niepewność i ryzyko (trudne do oszacowania) dotyczące funkcjonowania przedsiębiorstwa w przyszłości powodują rezygnację z zaplanowanych inwestycji i działań innowacyjnych.

Opracowanie PARP nt. innowacyjności polskich przedsiębiorstw⁷⁴ (n=1327) wyraźnie wskazuje, że w dobie pandemii przedsiębiorstwa skupiają się głównie na przetrwaniu, i podejmują wszelkie działania (w tym także innowacyjne), które ten cel pomogą realizować. Część przedsiębiorstw zablokowała lub odroczyła plany związane z inwestycjami w innowacyjność ze względu na niepewne warunki funkcjonowania i skutki pandemii.

⁶⁸ M. Starczewska-Krzysztozek, M. Urban, J. Patorska, *Świat, Europa, Polska. Czy i jak pandemia zmieni rzeczywistość ekonomiczną?*, Warszawa 2020, s. 6.

⁶⁹ *Recesja w Polsce. To pierwszy spadek PKB od 1991 roku* (DANE GUS), 2021, <https://forsal.pl/gospodarka/pkb/artykuly/8079974,pkb-polski-w-2020-roku-dane-gus-recesja.html>, 11.02.2021.

⁷⁰ J. Chojna et al., *Przegląd Gospodarczy PIE*, „Przegląd Gospodarczy PIE”, 2020, s. 4-10.

⁷¹ P. Bujak et al., *Kwartalnik Ekonomiczny. Analizy makroekonomiczne*, Warszawa 2020.

⁷² *Pomiar pulsu przedsiębiorstw Badanie COVID-19 Business Pulse Survey (COV-BPS) – Polska*, Warszawa 2020.

⁷³ Szok popytowy wywołuje zwykle w łańcuchach dostaw tzw. efekt byczego bicza, tj. przenoszenia zmiany popytu na kolejne piętra łańcucha dostaw. W efekcie, w przypadku kryzysu uczestnicy łańcucha w obawie o przyszłość nie zamawiają materiałów, tylko wykorzystują zapasy buforowe tworzone wcześniej. Rezultatem zjawiska są zwykle masowe bankructwa dostawców.

⁷⁴ I. Kania et al., *Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Wyniki III edycji badania 2020*, Warszawa 2020., s. 130, 182.

Skutki pandemii COVID-19 mają charakter nie tylko gospodarczy, ale także społeczny. 25-35% gospodarstw domowych w czerwcu 2020 r. deklarowało spadek dochodów. Po raz pierwszy od 30 lat zanotowano spadek PKB i spadek produkcji (o 25%)⁷⁵. Sytuacja na rynku pracy uległa pogorszeniu. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce w listopadzie 2020 r. wyniosła 6,1% i utrzymywała się na tym poziomie od czerwca 2020 r. W styczniu i lutym 2021 roku sięgnęła poziomu 6,5%, następnie spadała osiągając w maju 2021 r. poziom 6,1%⁷⁶. Nastroje ekspertów są pozytywne co do możliwości wyjścia Polski z kryzysu wywołanego przez pandemię, prawdopodobnie nastąpi to szybciej niż w innych krajach UE⁷⁷.

1.5.2. Wielkopolska

Na początku pandemii, Wielkopolska notowała jedno z najwyższych liczb zachorowań w Polsce. Na początku kwietnia 2020 r. przeznaczono (po zmianach w WRPO 2014+) pierwsze środki pieniężne na walkę z pandemią, najpierw skierowane do szpitali i kadry medycznej (ok. 68 mln zł). SWW przekazał medykom sprzęt oraz środki ochrony osobistej, cenne ze względu na trudność w ich pozyskaniu wówczas na rynku. Kolejne 30,3 mln zł przeznaczono na zakup aparatury, modernizację i budowę obiektów związanych z diagnozowaniem i leczeniem choroby COVID-19. Następne transze obejmowały m.in. 2,6 mln zł na wykonanie testów i zakup środków ochrony, oraz 14,2 mln zł na funkcjonowaniem obiektów leczniczych⁷⁸. Niedługo potem, w czerwcu 2020 r., dodatkową pomoc w ramach WRPO 2014+ zaoferowano przedsiębiorcom z regionu.

W wyniku konsultacji z KE nastąpiła aktualizacja Programu WRPO 2014+ w zakresie realokacji środków. Program w swoim obecnym kształcie uwzględni działania związane ze zwalczaniem skutków pandemii. Działania te dotyczą m.in. wspierania przedsiębiorstw poprzez dotacje, inną pomoc (także przeznaczoną na kapitał obrotowy), rozwoju elektronicznych usług publicznych, aktywizacji zawodowej (w tym osób bezrobotnych i poszukujących pracy), działań prozdrowotnych (także w ramach ZIT AKO), aktywnej integracji, usług społecznych i zdrowotnych, ekonomii społecznej (w tym projekt realizowany przez ROPS) i edukacji⁷⁹. Zaktualizowano kryteria oceny formalnej dla konkursów organizowanych np. dla mikro i małych przedsiębiorstw w sytuacji nagłej utraty płynności⁸⁰.

W 2020 r. WARP otrzymała ok. 95 mln zł na realizację projektu "Wielkopolska Tarcza Antykryzysowa" w ramach wsparcia MŚP. Wsparcie było prowadzone w formie bezzwrotnych grantów. WFR uruchomiło pożyczkę

⁷⁵ *Gospodarka po pandemii. Perspektywy dla UE i Polski*, Warszawa 2020, s. 5.

⁷⁶ *Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 1990-2021*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/stopa-bezrobocia-rejestrowanego-w-latach-1990-2021,4,1.html> (dostęp: 10.07.2021).

⁷⁷ *Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą – oceny i oczekiwania (dane szczegółowe oraz szeregi czasowe) Aneks do publikacji „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (grudzień 2020)”, „Informacje sygnałne”, Informacja sygnałna, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2020, s. 4.*

⁷⁸ *Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na walkę z COVID-19*, „Newsweek”, 26.05.2020, pp. 1-4.

⁷⁹ Załącznik 2 do SzOOP. Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań, Poznań 2020; Por. także: Załącznik 1 do Uchwały Nr 3089/2020 ZWW z dnia 29 grudnia 2020 r. Zmiany Szczegółowego opisu osi priorytetowych Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 3089/2020, Poznań 2020.

⁸⁰ Por. *Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020. Przewodnik po kryteriach wyboru projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego*, Poznań 2020, www.pifs.org.pl/pliki/RPO_woj_wielkopolskie.pdf.

płynnościową (ze środków z reużycia, 36 mln zł, w ramach dodatkowej puli - kolejne 106 mln zł), które były wdrażane przez WARP oraz ARR w Koninie, a także reporeczenie interwencyjne (szacunkowa wartość środków zewnętrznych, do których sektor MŚP będzie miał dostęp dzięki reporeczeniu wynosi 156,25 mln zł), wdrażane przez FRiP WW. Pożyczką płynnościową w kwocie 25 mln zł wsparto także Port Lotniczy Poznań-Ławica⁸¹. Z kolei środki dla przedsiębiorstw z Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych były dystrybuowane przez WUP. . Pożyczki i poręczenia JEREMIE 2 zostały dostosowane do potrzeb potencjalnych odbiorców w sposób umożliwiający realizację inicjatywy w okresie pandemii. Wprowadzono m.in. wakacje kredytowe, polegające na zawieszeniu obowiązku spłaty części odsetkowej, części kapitałowej lub całej raty kapitałowo-odsetkowej oraz umożliwiono finansowanie kapitału obrotowego w szerszym niż dotychczas zakresie. W ramach oferty JEREMIE 2 przedsiębiorstwa mogły skorzystać z mikropożyczki, pożyczki rozwojowej, pożyczki inwestycyjnej, małej pożyczki inwestycyjnej, poręczenia⁸².

W porozumieniu ze szpitalami z obszaru Wielkopolski określono zakres najpilniejszych potrzeb w związku z epidemią COVID-19. Rozpoczęto realizację projektu pozakonkursowego SWW (Poddz. 7.2.2.) o wartości ok. 39 mln zł (w tym środki UE 33 mln zł), który został ukierunkowany na zakup środków ochrony indywidualnej i sprzętu jednorazowego użytku, materiałów diagnostycznych, materiałów medycznych, środków do dezynfekcji i towarzyszących im urządzeń, adaptację pomieszczeń przeznaczonych do walki z pandemią (np. w szpitalach), wynagrodzenie personelu, badań, testów oraz innych (zgodnie z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez placówki medyczne). Łącznie na zakup urządzeń i środków ochrony osobistej w szpitalach w okresie marzec 2020-marzec 2021 przeznaczono ok. 100 mln zł⁸³. Zaplanowano także realizację grantowego projektu ROPS w Poznaniu, gdzie wnioski o grant na walkę z COVID-19 mogły składać jst. Wartość dofinansowania zaplanowano na ponad 26 mln zł (w tym wkład z EFS na poziomie ok. 25 mln zł)⁸⁴. W chwili tworzenia niniejszego opracowania wartość ta uległa zwiększeniu do ponad 36 mln zł (w tym wkład UE ponad 31 mln zł) z uwagi na zainteresowanie ze strony samorządów.

W związku ze zmianami dotyczącymi wprowadzenia zdalnego nauczania w całej Polsce, również w ramach WRPO 2014+ uruchomiono dodatkowe środki na zakup sprzętu (Dz. 8.3.1.) do tego celu w kwocie ok. 28 mln zł (zgłaszane projekty powinny opiewać na kwotę minimalnie 50 tys. zł i maksymalnie 100 tys. euro). Kolejne działania w obszarze edukacji zostały podjęte w ramach Dz. 8.3.5. *Kształcenie zawodowe młodzieży i dorosłych w ramach ZIT dla rozwoju AKO*. Na wsparcie w zakresie zakupu środków do dezynfekcji w łącznej kwocie ponad 700 tys. zł⁸⁵.

⁸¹ *Dodatkowe 36 milionów złotych w ramach Pożyczki Płynnościowej*, 2020, www.wfr.org.pl/dodatkowe-36-millionow-zlotych-w-ramach-pozyczki-plynnosciowej/; *Podpisanie umowy „Duża Pożyczka Płynnościowa”*, 2021, poznanaairport.pl/aktualnosci/inne/podpisanie-umowy-duza-pozyczka-plynnosciowa/.

⁸² JEREMIE 2 – ułatwienia dla MŚP w związku z pandemią, 2020, wrpo.wielkopolskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/fundusze-a-koronawirus/jermie-2-ulatwienia-dla-msp-w-zwiazku-z-pandemia.

⁸³ *Zmieniamy Wielkopolskę: To już rok – Fundusze Europejskie z pandemią w tle*, <https://wrpo.wielkopolskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/fundusze-a-koronawirus/to-juz-rok-fundusze-europejskie-z-pandemia-w-tle>.

⁸⁴ Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego III kwartał 2020 r., UMWW, Poznań 2020.

⁸⁵ *Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska wspiera szkoły z regionu !*, <http://sako-info.pl/stowarzyszenie-aglomeracja-kalisko-ostrowska-wspiera-szkoly-z-regionu/>; *Zakup środków ochrony indywidualnej i urządzeń do dezynfekcji dla szkół ponadpodstawowych z terenu AKO w ramach przeciwdziałania, walki i łagodzenia skutków związanych z pandemią koronawirusa COVID-19*, <http://sako-info.pl/test-zamowienie-2021/>.

Pozostałe, bardziej szczegółowe informacje na temat skutków pandemii COVID-19 oraz działań podejmowanych przez władze centralne i regionalne, zawarto w załączniku 3 do Raportu końcowego.

1.5.3. Trudności w realizacji przedsięwzięć oraz zmiany potrzeb beneficjentów w czasie pandemii COVID-19

W wyniku wybuchu pandemii COVID-19 zanotowano szereg zmian w procesie realizowania wsparcia, zarówno dla beneficjentów posiadających podpisane umowy i już realizujących projekty, jak i tych dopiero ubiegających się o wsparcie. Podsumowanie trudności obserwowanych przez IZ w tym obszarze zamieszczono w Załączniku 3 do niniejszego Raportu końcowego. Przede wszystkim, utrudnienia wywołane pandemią COVID-19 spowodowały wydłużenie procesu procedowania umów przez IZ, rezygnację z podpisywania UoD lub realizacji poszczególnych zadań przez beneficjentów. Problemy te były obserwowane niezależnie od rodzaju projektu i zwykle prowadziły do opóźnień w składaniu dokumentacji do IZ WRPO. UoD oraz WoP także procedowano z opóźnieniem.

Należy mieć na uwadze, że utrudnienia te w przypadku niektórych naborów miały charakter okresowy, ale niektóre – długookresowy, a problemy związane z realizacją zadań projektowych wynikały z ich charakteru, np. szkoleniowego (w związku z ograniczeniami spowodowanymi pandemią niemożliwe było organizowanie spotkań grupowych).

Oprócz zmian w samej obsłudze umów już podpisanych, zaobserwowano zmiany preferencji samych wnioskodawców, bezpośrednio wynikające z sytuacji społeczno-gospodarczej kraju i regionu. W wyniku działań rządowych i samorządowych umożliwiających pozyskanie **dotacji** na utrzymanie działalności gospodarczej w trakcie pandemii, **znacznie wzrosło zainteresowanie tą formą wsparcia**. Nie zauważono, poza nielicznymi przypadkami, spadku zainteresowania usługami IOB, w tym wynajmu powierzchni.

W wyniku rozwoju pandemii znacząco wzrosło zapotrzebowanie na środki płynnościowe i obrotowe. Z uwagi na niepewność sytuacji rynkowej przedsiębiorcy rezygnowali z działalności inwestycyjnej lub odkładali ją w czasie. Potrzeby zgłaszane do instytucji udzielających pożyczek (szczególnie do BGK) obejmowały następujące elementy uelastyczenia tego produktu:

- obniżenie oprocentowania,
- wydłużenie okresu spłaty,
- wprowadzenie dodatkowej karencji (np. 6-miesięcznej),
- wprowadzenie wakacji w spłacie (np. 6-miesięcznej),
- wydłużenie terminu rozliczenia pożyczek.

Menedżer Funduszu Funduszy Jeremie2 oraz pośrednicy finansowi odpowiedzieli na nowe potrzeby odbiorców ostatecznych IF wprowadzając niektóre z ww. ułatwień do aktualnie oferowanych produktów finansowych: mikropożyczek, pożyczek rozwojowych, inwestycyjnych i poręczeń (m.in. umożliwiono także finansowanie kapitału obrotowego w szerszym niż dotychczas zakresie).

1.6. Uwarunkowania dotyczące instrumentów wsparcia w RPO 2021-2027

W perspektywie finansowej 2021-2027 (zgodnie z projektem UP) podstawową formą wsparcia będzie nadal dotacja stosowana w projektach niegenerujących dochodu, dla określonych sektorów (w tym szczególnie sektora usług publicznych). Nastąpi także kontynuacja wsparcia w postaci IF – w projektach generujących dochód (lub oszczędność). **Wsparcie o charakterze bezzwrotnym powinno być przeznaczone przede wszystkim dla obszarów innowacyjności, energetyki, niektórych projektów transportowych i z zakresu ochrony środowiska, a więc dla obszarów, w przypadku których występuje wysoki stopień niepewności i niski (lub rozciągnięty w czasie) stopień rentowności projektu.** Pożyczki są rekomendowane dla projektów o niskim poziomie ryzyka, z kolei instrumenty gwarancyjne- dla podmiotów, które nie mogą realizować projektów w ramach wyżej wymienionych

możliwości ze względu na niewystarczające zabezpieczenie; dla projektów o różnym poziomie ryzyka. Szczegółowe informacje nt. postanowień i rekomendacji UE w zakresie oferowania konkretnych instrumentów wsparcia znajdują się w Załączniku 2 do Raportu końcowego.

W okresie 2021-2027 IF mają stać się głównym mechanizmem realizacji inwestycji przynoszących dochody lub wspomagających wypracowanie oszczędności kosztowych. Rozporządzenie wprowadza zapisy zapewniające bardziej elastyczne i łatwiejsze zasady ich wprowadzania i korzystania z nich.

IZ w ramach IF może oferować odbiorcom ostatecznym m.in. pożyczki, gwarancje i inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe. W tym celu dokonuje wyboru podmiotu wdrażającego dany instrument finansowy. Podmiot wdrażający fundusz powierniczy może wybrać inne podmioty dla wdrożenia funduszu szczegółowego. IZ określa warunki i zasady dotyczące wkładu z programu do instrumentu finansowego. **Należy pamiętać, że IF powinny być stosowane wyłącznie, kiedy finansowo wykonalne inwestycje nie otrzymują wystarczającego finansowania z rynku komercyjnego.** IF mogą być łączone z dotacjami jako pojedyncza operacja (wspierana w ramach IF przez podmiot go wdrażający, w ramach jednej umowy). W przypadku takiego połączonego wsparcia (dotacja + IF), dla każdego źródła wsparcia prowadzi się oddzielną dokumentację.

Zgodnie z art. 62 Rozporządzenia ogólnego, środki zwrócone z poprzednich programów powinny być po raz kolejny wykorzystywane w ramach tych samych lub innych IF w ramach tego samego celu lub celów szczegółowych oraz wszelkich kosztów i opłat im towarzyszących⁸⁶. Powoduje to, że IF proponowane w niniejszym raporcie końcowym (por. podrozdz. 5.5.) będą mogły w kolejnych obrotach zapełniać lukę finansową m.in. w obszarze przedsiębiorczości.

Wsparcie w formie IF jest realizowane przez instytucje finansowe, w tym fundusze pożyczkowe czy poręczeniowe. Województwo wielkopolskie znajduje się w korzystnej sytuacji pod względem liczby aktywnych funduszy poręczeniowych i pożyczkowych. Należy wskazać, że 4 fundusze posiadały kapitał poręczeniowy w wysokości 129,8 mln zł, aktywne poręczenia opiewały na 331,5 mln zł i był to drugi wynik w Polsce (po województwie zachodniopomorskim, wskaźnik zaangażowania kapitału poręczeniowego – 255% przy średniej dla regionów wynoszącej 164%)⁸⁷. Blisko 1/3 udzielonych poręczeń przypadła Wielkopolsce (30%), a na statystyczne MŚP przypadło 1 694 zł wartości poręczeń. W 2020 r. fundusze poręczeniowe odnotowały jednak znaczący spadek popytu (często o ponad połowę), szczególnie największe fundusze i te udzielające poręczeń. Skutki pandemii COVID-19 w tym zakresie będą możliwe do pełnej oceny dopiero za ok. 3 lata.

Z kolei fundusze pożyczkowe w Polsce osiągają dobre wyniki w zarządzaniu portfelami pożyczek. Zgodnie z Raportem PZFP za 2019 r., kapitał pożyczkowy wszystkich funduszy łącznie wzrósł w stosunku do 2018 r. o 20,58%, a udzielono o ponad tysiąc pożyczek więcej niż w 2018 r. (8 427 pożyczek w 2019 r. wobec 7 132 w 2018 r.), o wartości 1 532 158 zł⁸⁸. W 2019 r. w Wielkopolsce zanotowano wzrost średniej wartości pożyczki w stosunku

⁸⁶ Zgodnie z treścią rozporządzenia, państwa członkowskie przyjmują środki niezbędne do zagwarantowania, że środki, o których mowa w ust. 1, zwrócone do instrumentów finansowych w okresie co najmniej ośmiu lat po zakończeniu okresu kwalifikowalności, są ponownie wykorzystywane zgodnie z celami programu lub programów, w ramach którego zostały utworzone, w ramach tego samego instrumentu finansowego lub, w następstwie wycofania tych środków z instrumentu finansowego – w innych instrumentach finansowych lub innych formach wsparcia.

⁸⁷ M. Gajewski, R. Kubajek, J. Szczucki, *Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2019 r.*, op. cit., s. 30.

⁸⁸ *Z dumą prezentujemy świetne rezultaty pracy funduszy pożyczkowych - Raport PZFP za 2019 rok już dostępny!*, 2020, <http://www.pzfp.pl/?p=aktualnosci&id=1501>.

do roku poprzedniego (165,23 tys. zł). Pożyczek udzielało 5 funduszy (8,7% wartości pożyczek w kraju, 3. lokata w rankingu polskich regionów): WARP, Stowarzyszenie Ostrowskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości, Fundacja Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości, ARR w Koninie, Stowarzyszenie Ostrzeszowskie Centrum Przedsiębiorczości⁸⁹ Warto też wspomnieć, że we wdrażaniu IF uczestniczą też podmioty spoza Wielkopolski, np. TISE S.A., Fundusz Regionu Wałbrzyskiego, POLFUND Fundusz Poręczeń Kredytowych S.A., Agencja Rozwoju Regionalnego "AGROREG" S.A. **Takie zróżnicowanie podmiotów pozwala na zwiększenie konkurencyjności w ofertach przetargowych na obsługę MŚP i dywersyfikację parametrów wsparcia i obsługi potencjalnego klienta.**

Oferta dla przedsiębiorców powinna zawierać usługi pozafinansowe, np. doradztwo, promocję, szkolenia, mentoring, networking, w wyniku integracji różnych źródeł finansowania⁹⁰. Zdaniem Zespołu Badawczego, istotną rolę w zakresie oferowania tych usług powinny odegrać IOB, które powinny na ten cel otrzymać dotacje.

W perspektywie 2014+ testowano w Polsce formę wsparcia w postaci pomocy zwrotnej (*repayable assistance*), polegającą na oferowaniu rozwiązań opartych na instrumentach bezzwrotnych i zwrotnych: dotacji (także częściowo zwrotnej, np. gdy projekt prowadzi do osiągnięcia dochodów), pożyczki ulegającej częściowemu umorzeniu (gdy osiągnięte są pożądane efekty). Pomoc taka może być stosowana w różnych sferach interwencji. Dodatkowo, podmioty korzystające z pomocy zwrotnej ceniły w niej bardzo niskie oprocentowanie, brak opłat, długi okres spłaty, karencje w spłacie. Zgodnie z unijnymi wytycznymi, pomoc zwrotna może być zastosowana w przypadku:

- projektów o niemożliwym do przewidzenia rezultacie – wówczas przewiduje się częściowy zwrot, jednak trudno oszacować skutki komercjalizacji na etapie oceny wniosku oraz oceny jego realizacji,
- projektów z mierzalnymi celami – kiedy cele są zrealizowane lub przekroczone, pomoc nie musi być zwrócona,
- projektów generujących zyski – wówczas z góry jest stosowana kombinacja wsparcia zwrotnego i bezzwrotnego, a udziały danej części są wyznaczane ex post, na bazie wielkości osiągniętych rezultatów.

W ramach WRPO 2014+ ww. forma pomocy nie była oferowana. W okresie programowania 2021-2027 podobne cele jak w przypadku pomocy zwrotnej mają realizować instrumenty łączone (mieszane). Zespół Badawczy rekomenduje ich zastosowanie w uzasadnionych przypadkach, np. w celu zwiększenia atrakcyjności IF lub w przypadku, gdy miałyby zastąpić dotacje. Sugerowane jest przede wszystkim zastosowanie umorzeń, ewentualnie premii w przypadku projektów innowacyjnych, niedochodowych lub wpisujących się w kierunki wsparcia kluczowe dla regionu, a także innych preferencji, jak np. karencji w spłacie.

W perspektywie 2021+ łatwiejsze ma być łączenie wsparcia bezzwrotnego z instrumentami finansowymi. Pośrednik wdrażający instrumenty finansowe będzie mógł również udzielać „wspierającego” finansowania bezzwrotnego, które będzie udostępniane w ramach tej samej operacji co instrumenty finansowe, a w dodatku do tego wsparcia będą stosowane przepisy dotyczące instrumentów finansowych (ale dla wsparcia zwrotnego i bezzwrotnego będzie prowadzona odrębna dokumentacja). **Należy przestrzegać tego, żeby wsparcie bezzwrotne było niższe niż zwrotne. Nie można także prefinansować dotacji wsparciem zwrotnym**⁹¹. W rezultacie oferowane wsparcie powinno być stosunkowo efektywne (dzięki znacznemu udziałowi komponentu zwrotnego),

⁸⁹ Fundusze pożyczkowe w Polsce. Raport 2019, Warszawa 2019.

⁹⁰ J. Szczucki et al., *Ocena ex ante instrumentów finansowych w obszarze samozatrudnienia...*, op. cit., s. 8.

⁹¹ Ibid., s. 106-108. Zgodnie z wytycznymi UE, wartość kapitału podlegającego zwrotowi nie może przekraczać 50% kapitału pożyczki. IZ będzie MFIPR.

można będzie realizować założenie uzyskania efektu dźwigni finansowej, a poszczególne instrumenty nie powinny istotnie konkurować ze sobą.

Aby uzupełnić badanie *desk research*, związane z wytycznymi UE oraz doświadczeniami z wdrażania wsparcia w okresie 2014-2020, przeprowadzono wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji będących interesariuszami WRPO 2021+. Zalecenia wynikające z wywiadów, do których przychyliła się Zespół Badawczy, opierając się także na wynikach analizy *desk research* są następujące:

- wsparcie w postaci dotacji powinno być kierowane:
 - do jst, start-upów,
 - w ramach EFS+ do beneficjentów realizujących projekty inwestycyjne w ramach obszarów: ochrony zdrowia, edukacji, kultury, turystyki, integracji i pomocy społecznej,
 - do beneficjentów realizujących projekty inwestycyjne w ramach obszarów: transportu, natomiast energetyki - w zależności od grupy beneficjentów,
 - przy utrzymaniu bądź zaostrzeniu warunków jego uzyskania w grupie przedsiębiorców (z wyj. PES),
 - na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy w PES,
 - na rzecz zakładania przedsiębiorstw przez osoby bezrobotne,
 - na rzecz projektów wysoce innowacyjnych i obciążonych dużym ryzykiem, projektów B+R, w tym tych z udziałem przedsiębiorstw,
 - na rzecz projektów strategicznych dla regionu,
 - do osób długotrwale bezrobotnych zakładających działalność gospodarczą,
 - do przedsiębiorstw w trudnej sytuacji spowodowanej skutkami pandemii COVID-19 (propozycja do rozważenia z uwagi na niewiadome rozmiary tych skutków),
- wsparcie w postaci instrumentów finansowych powinno być kierowane na wsparcie następujących rodzajów projektów:
 - różnego rodzaju inwestycje - z komponentem obrotowym lub bez,
 - wsparcie kapitału obrotowego,
 - na rzecz wybranych projektów z obszarów transportu, energetyki, rewitalizacji, ochrony środowiska,
 - na zapewnienie pokrycia wkładu własnego w przypadku inwestycji,
 - wsparcie prostych, ale kosztownych inwestycji przedsiębiorstw (różnej wielkości),
 - wsparcie projektów przedsiębiorstw (wszystkich, również jako uzupełnienie dotacji),
- instrumenty łączące dotacje z IF⁹² powinny być stosowane w przypadku:
 - projektów inwestycyjnych przedsiębiorstw w zakresie implementacji ekologicznych rozwiązań, poprawy efektywności energetycznej,
 - budowania GOZ, ochrony środowiska, w tym gospodarce wodno-ściekowej, zarządzaniu odpadami, start-upów i instytucji kultury,
 - projektów OZE, m.in. dla spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych,
 - projektów transportowych,
 - inwestycji w budynki publiczne (np. w ramach rewitalizacji),
 - inwestycji energetycznych (niezależnie od odbiorcy).

⁹² Zgodnie z art. 58, ust. 5-7 Rozporządzenia ogólnego, IF mogą być połączone z dotacją w ramach pojedynczej operacji IF. Dla każdej z części takiego instrumentu prowadzi się odrębną ewidencję, a wsparcie jest realizowane przez podmiot wdrażający IF. Element dotacyjny instrumentu nie może refundować IF, a IF nie może prefinansować dotacji.

Zespół Badawczy zaleca, aby w ramach interwencji w okresie 2021-2027 zwrócić uwagę na **konieczność utrzymania demarkacji między IF, dotacjami i instrumentami łączonymi na poziomie krajowym i regionalnym, przy uwzględnieniu wsparcia z innych źródeł niż EFSI**. Według obecnej linii demarkacyjnej:

- w ramach realizacji CP 1:
 - proinnowacyjne usługi klastrów dla przedsiębiorstw będą zastosowane w uproszczonej formie, np. bo-
nów,
 - w ramach wsparcia nowopowstałych przedsiębiorstw – na poziomie regionalnym instrumenty kapita-
łowe będą możliwe do zastosowania tylko w przypadku kontynuacji wsparcia z lat 2014-2020, czyli nie
w przypadku Wielkopolski,
 - w ramach wsparcia rozwoju i poziomu konkurencyjności MŚP na poziomie regionalnym można zasto-
sować pożyczki, gwarancje, instrumenty łączące pożyczkę z dotacją, inwestycje kapitałowe lub quasi-
kapitałowe, a dotacje jedynie w uzasadnionych przypadkach,
- w ramach realizacji CP 2:
 - dofinansowanie przewidziane jest dla projektów spełniających określone kryteria dot. mocy zbudowa-
nej instalacji w przypadku OZE,
- w ramach realizacji CP 4:
 - w przypadku projektów z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych - zastosowanie dotacji w
realizacji działań urzędów pracy (IF na poziomie krajowym),
 - w ramach wsparcia dla rozwoju ekonomii społecznej dla PES i PS – tylko bezzwrotne wsparcie finan-
sowe na poziomie regionalnym (IF na poziomie krajowym).

1.7. Podsumowanie

Program WRPO 2014+ był realizowany w sprawny i efektywny sposób. We wszystkich OP osiągnięto wyso-
kie wyniki realizacji zobowiązań wobec UE (dane na dzień 8.10.2020 roku), a także wartości wskaźników produktu
i rezultatu pozwalające osiągnąć cele określone w Ramach wykonania. **Należy zatem utrzymać wsparcie w ob-
szarach analogicznych do tych w WRPO 2014+, o ile ocena bieżących potrzeb regionu nie wskaże inaczej (por.
rozdział 2 i 3 Raportu końcowego)**. W ramach analizy materiałów pierwotnych i wtórnych stwierdzono pozy-
tywny wpływ praktyk wprowadzonych do WRPO 2014+ (na podstawie doświadczeń z poprzednich programów
regionalnych) na poziom funkcjonowania systemu wdrażania wsparcia, należy je więc kontynuować.

Zespół Badawczy stoi na stanowisku, że należy rozważyć przeprowadzenie odrębnej analizy eksperckiej w
zakresie możliwości zmniejszenia liczby dokumentów w procesie składania WoP i raportowania postępu realizacji
projektu. Dodatkowo, raportowanie czasu pracy w projektach powinno zostać uproszczone do postaci składania
oświadczeń przez pracodawców. Postulaty te jednak wymagają zmian na poziomie krajowym, zatem warto je
przedyskutować z MFIPR.

Zespół Badawczy zaleca rozważenie możliwości uwzględnienia w Programie instrumentów łączonych (np.
pożyczki z komponentem umorzeniowym). Wdrożenie takich form w ramach WRPO 2021+ może spowodować,
że oferta PF będzie bardziej atrakcyjna dla potencjalnych odbiorców, tak skonstruowany produkt może też gene-
rować efekt zachęty. Należy utrzymać katalog IF w postaci pożyczek (możliwe dla projektów finansowanych z
EFRR). Należy przemyśleć zasadność wprowadzenia poręczeń. Z kolei, wsparcie dotacyjne powinno być dedyko-
wane projektom o wysokim poziomie ryzyka (np. z uwagi na ich innowacyjność) i tych w obszarach związanych z
usługami publicznymi. Zespół Badawczy zaleca rezygnację z realizacji naborów łączących środki EFRR i EFS+.

W rezultacie wyniku przeprowadzonych analiz Zespół Badawczy proponuje:

- utrzymanie stosowania IF w obszarze przedsiębiorczości, ale niestosowanie IF w obszarze innowacyjności (dotychczasowa OP 1),
- uwzględnienie działań w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego (dotychczasowa OP 2) w szerszym zakresie w WRPO 2021+ (o ile demarkacja wsparcia nie stanowi inaczej), zastosowanie dotacji w tym obszarze,
- kontynuację działań w obszarze energetyki (dotychczasowa OP 3) z uwagi na wysokie zainteresowanie wsparciem w ubiegłych latach, m.in. w zakresie montażu instalacji OZE i termomodernizacji, zastosowanie głównie IF w tym obszarze, w tym instrumentów mieszanych,
- kontynuację wsparcia w obszarze ochrony środowiska (w przypadku niemal wszystkich wskaźników dla OP 4 Środowisko przekroczono zakładane docelowe poziomy), a także kultury i turystyki (dotacje),
- alokację środków w ramach dotacji w WRPO 2021+ w działania na rzecz poprawy jakości infrastruktury transportu drogowego i kolejowego (dotychczas OP 5 Transport), biorąc pod uwagę stymulujący wpływ dostępności usług transportowych i dostępności transportowej poszczególnych części regionu,
- kontynuację wsparcia dotacyjnego w obszarze rynku pracy (dotychczas OP 6 Rynek pracy),
- aktualizację listy schorzeń objętych programami profilaktyki zdrowotnej i dostosowanie RPZ do potrzeb wynikających z tej listy,
- intensyfikację wsparcia (dotacyjnego) w obszarze interwencji związanym z włączeniem społecznym, ekonomią i integracją społeczną (dotychczas OP 7 Włączenie społeczne),
- uwzględnienie edukacji w obszarach interwencji, dokładniej – edukacji na każdym poziomie kształcenia, w tym kształcenia dorosłych, osób o niskich kwalifikacjach (dotychczasowe wyniki wsparcia w OP 8 Edukacja wskazują na zróżnicowane potrzeby potencjalnych beneficjentów),
- działania w zakresie tworzenia, rozbudowy, modernizacji infrastruktury (dotychczas OP 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego) powinny być nadal realizowane, ukierunkowane na bieżące potrzeby regionu wynikające z aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej,
- oferowanie IF w ramach działań rewitalizacyjnych (wcześniej OP 9),
- pobudzenie działalności B+R przedsiębiorstw oraz ich współpracy z nauką w ramach wsparcia dotacyjnego,
- stymulację rozwoju IOB, w tym klastrów branżowych, poprzez wspieranie rozwoju infrastruktury i kadr,
- niwelowanie różnic wewnątrzregionalnych w wielu aspektach (np. poprawy poziomu dostępności transportowej),
- zadbanie o rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców regionu i minimalizację wykluczenia cyfrowego,
- wzmocnienie partnerstw jst i organizacji społecznych,
- zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług zdrowotnych i opiekuńczych,
- wzmocnienie kształcenia zawodowego i współpracy pracodawców ze szkołami.

Wsparcie kierowane do różnych grup beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF w ramach WRPO 2021+ powinno korespondować z celami strategicznymi i operacyjnymi SRWW 2030, a także założeniami RIS 2030. W ramach planowania działań należy uwzględnić inne źródła finansowania potrzeb regionu niż program regionalny tak, aby nie powodować kanibalizacji wsparcia.

ROZDZIAŁ 2. OBSZARY POTENCJALNEJ INTERWENCJI W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ 2021+

Niniejszy rozdział prezentuje wyniki analiz, uwzględniających treść wniosków z poprzedniej części opracowania, ukierunkowując je na poszczególne obszary interwencji. Przez obszary interwencji rozumie się dziedziny działalności (obszary tematyczne) wchodzące w zakres interwencji publicznej. Dla projektu WRPO 2021+ wyznaczone zostały one przez Cele Polityki określone przez instytucje UE w projektach rozporządzeń dla polityki spójności na lata 2021-2027 i przypisane do nich cele szczegółowe Programu⁹³. W niniejszym opracowaniu uwzględniono także obszary opisane w opracowaniu MFiPR dotyczące ustalenia wysokości niezaspokojonych potrzeb finansowych oraz luki finansowej. Zespół Badawczy proponuje układ relacji między obszarami MFiPR oraz CP według dokumentacji UE, jak przedstawiono w Tabeli 1.

Tabela 1. Relacje między CP UE, obszarami interwencji według MFiPR i wyzwaniem rozwojowym Wielkopolski zawartymi w SRWW2030

CP (UE)	Obszar interwencji (MFiPR)	Wyzwanie/a (SRWW2030)
CP 1 Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	Przedsiębiorczość i innowacyjność ⁹⁴ Działalność IOB Usługi publiczne ⁹⁵	1, 7
CP 2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	Usługi publiczne Energetyka Ochrona środowiska	5, 6, 7
CP 3 Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności	Transport Ochrona środowiska	5, 7
CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych	Usługi publiczne	2, 3, 4, 7
CP 5 Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych	Usługi publiczne Rewitalizacja	4, 6, 7
CP 6 Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu	Przedsiębiorczość i innowacyjność Działalność IOB Rewitalizacja Energetyka Ochrona środowiska	1, 2, 5, 6, 7

Źródło: opracowanie własne.

⁹³ Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia, s. 4.

⁹⁴ Przedsiębiorczość i innowacyjność zostały w tym opracowaniu potraktowane rozdzielnie.

⁹⁵ W niniejszym opracowaniu uwzględniono usługi publiczne, rewitalizację oraz transport w szerszym zakresie niż zrobiono to w badaniu MFiPR. W badaniu Ministerstwa potrzeby finansowe w tych obszarach były badane jedynie w odniesieniu do infrastruktury, nie zaś elementów „miękkich” interwencji, jak uczynili to Autorzy niniejszego dokumentu.

2.1. Obszary wynikające z treści dokumentów strategicznych województwa wielkopolskiego

Jak wcześniej wspomniano, głównym dokumentem operacyjnym dla programowania WRPO 2021+, oprócz wytycznych zawartych w rozporządzeniach KE, a także projektu (a później docelowego kształtu) Umowy Partnerstwa, jest SRWW 2030 wraz z dokumentami ją uszczegóławiającymi. W ramach SRWW 2030 wyróżniono cztery cele strategiczne, a w ich obrębie – łącznie 11 celów operacyjnych. Dla każdego z nich z kolei określono kluczowe kierunki interwencji, które są lub będą uszczegółowione w sektorowych politykach regionalnych i odpowiadających im dokumentach strategicznych. Dla każdego celu operacyjnego, na podstawie kierunków interwencji oraz wyzwań formułowanych na podstawie bieżącej sytuacji województwa, określany jest pakiet projektów (portfel projektów), swego rodzaju wiązka przedsięwzięć. Pakiety mają otwarty charakter i mogą być uzupełniane. Szczegółowy opis wyzwań wraz z przyporządkowaniem do obszarów według MFIPR oraz CP zaprezentowano w Załączniku 4 do Raportu końcowego (por. Tabele 1-8 w Załączniku 4)⁹⁶.

Wyzwanie 1 „Wzrost konkurencyjności, produktywności i innowacyjności gospodarki” dotyczy dwóch obszarów: **przedsiębiorczości i innowacyjności**, a potencjalnymi beneficjentami czyni przedsiębiorstwa różnej wielkości, prowadzące działalność B+R, a także IOB. W zakresie dwóch wyżej wspomnianych obszarów, należy wspierać rozwój silnych stron województwa (zgodnie z analizą SWOT z SRWW2030), którymi są: nowoczesny przemysł, duża liczba przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, wysoki poziom przedsiębiorczości, lokalna koncentracja przedsiębiorstw umożliwiająca powstanie klastrów branżowych, funkcjonowanie wielu przedsiębiorstw sektora TIK. Głównym problemem jest natomiast niski poziom innowacyjności regionu. Działania podejmowane w zakresie odpowiedzi na to wyzwanie powinny skupiać się poprawie dostępu do szerokopasmowych sieci internetowych i e-usług oraz realizacji koncepcji inteligentnych specjalizacji⁹⁷. Interwencja powinna być ukierunkowana na rozwój przedsiębiorstw, w tym MŚP. Wyzwanie determinuje także realizację koncepcji gospodarki opartej na wiedzy, sieciowania współpracy różnych organizacji. Te działania powinny być realizowane także w ramach **działalności IOB, w tym klastrów branżowych**.

Wyzwanie 2 „Rozwijanie i efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego” dotyczące kształtowania kapitału ludzkiego nawiązuje do rozwoju **oświaty** (obszar **usług publicznych**, głównie CP 4 EFRR i EFS+), a także **rynku pracy**. Mając na uwadze wyniki wcześniejszych analiz, należy zwrócić uwagę na konieczność poprawy sytuacji życiowej ubogich pracujących i osób o niskich kwalifikacjach. Warto, w kontekście problemów związanych z występowaniem luk strukturalnych na rynku pracy opracować lub zaktualizować strategię rozwoju oświaty dla województwa, uwzględniając różnice wewnątrzregionalne w zapotrzebowaniu na konkretne profile pracowników.

Wyzwanie 3 „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych” odnosi się do procesów demograficznych, których efektem jest zwiększone zapotrzebowanie na **usługi medyczne, okołomedyczne, integrację i pomoc społeczną**, działania na rzecz **włączenia społecznego**. Jest to bardzo szeroki zakres działań, które zostały uwzględnione m.in. w programie wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami⁹⁸, programie

⁹⁶ Tabele te wraz z wynikami analiz z rozdziałów 1 i 2 zostały scalone do postaci tabel wynikowych w podrozdziale 2.4.

⁹⁷ M. Piotrowski et al., *Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030 (RIS 2030)*, Poznań 2020.

⁹⁸ T. Bugajski et al., *Program wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania*, Poznań 2014, s. 24-29.

wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej⁹⁹ czy Strategii Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 r.¹⁰⁰ Działania we wspomnianym obszarze powinny dostarczać kompleksowego zbioru usług opieki dziennej, całodobowej, zapobiegania wykluczeniu społecznemu, wsparcia aktywizacji społecznej, także osób z grup zagrożonych marginalizacją. Należy dywersyfikować portfolio usług w tym zakresie kierując interwencję na stopniową rezygnację z realizacji koncepcji opieki instytucjonalnej na rzecz usług asystenckich.

Wyzwanie 4 „Przeciwdziałanie dezintegracji społecznej i utracie regionalnej tożsamości, rozwijanie kapitału społecznego i kulturowego” nawiązuje do rozwoju kapitału społecznego i kulturowego, czyli obszarów – podobnie jak poprzednie – związanych przede wszystkim z **innymi usługami publicznymi** (głównie kultura, turystyka, sport, część ekonomii społecznej). Działania w ramach przyszłej interwencji powinny uwzględniać dbałość o zachowanie tożsamości regionalnej, stymulację poziomu atrakcyjności turystycznej regionu i budowanie potencjału instytucjonalnego kultury. W ramach kształtowania kapitału społecznego należy zaplanować poprawę dostępu do usług publicznych (m.in. cudzoziemcom) i redukcję ryzyka ubóstwa wraz ze wzmacnianiem relacji społecznych (zaangażowanie obywateli w różne inicjatywy społeczne, przeciwdziałanie dyskryminacji)¹⁰¹.

Wyzwanie 5 „Poprawa warunków życia z poszanowaniem środowiska przyrodniczego” koncentruje się na **transporcie, rewitalizacji, energetyce, turystyce**, ale przede wszystkim na **ochronie środowiska**. Z uwagi na ten szeroki zakres, należy zaproponować zróżnicowany pakiet rozwiązań i instrumentów dla realizacji działań z nim związanych. Niezwykle ważna z punktu widzenia rozwoju regionu, w tym zrównoważonego, jest realizacja idei GOZ i zielonej gospodarki.

Wyzwanie 6 „Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu” podobnie jak Wyzwanie 5 dotyczy obszarów **rewitalizacji i ochrony środowiska**. Adaptacja do zmian klimatu jest konieczna z uwagi na gwałtowne zjawiska pogodowe. Szczególnie ważne dla regionu jest zarządzanie zasobami wodnymi (występują deficyty wody, susze, powodzie).

Wyzwanie 7 „Przeciwdziałanie i zmniejszenie nierówności terytorialnych” dotyczy **terytorialnego wymiaru interwencji**, który będzie realizowany w ramach działań przypisanych wszystkim CP, na podstawie strategii rozwoju lokalnego. Z jednej strony celem wsparcia będzie rozwój poszczególnych obszarów województwa (na podstawie wyszczególnienia KSRR, SRWW 2030, RIS 2030) w taki sposób, aby zapewnić możliwości tego rozwoju przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów.

Wyzwanie 8 „Zwiększenie efektywności zarządzania regionem” dotyczy wzrostu kompetencji w zakresie zarządzania województwem. Wiąże się to m.in. z cyfryzacją działalności urzędów, zintegrowaniem planowania strategicznego i operacyjnego województwa oraz sieciowaniem różnych jednostek (administracji, nauki, biznesu). W tym zakresie proponowane będą dotacje, m.in. w ramach pomocy technicznej.

⁹⁹ W. Zarzycki et al., *Wielkopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku*, Poznań 2013. System realizacji, w tym cele operacyjne, wskaźniki oraz realizatorów poszczególnych zadań opisano na s. 38-66.

¹⁰⁰ G. Grygiel et al., *Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030*. Załącznik do Uchwały Nr XXV/476/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 grudnia 2020 roku, Poznań 2020. Istnieją również inne strategie i programy uzupełniające: Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2030, Wielkopolski Program na Rzecz Osób Starszych do 2030 roku, krajowy i regionalny program rozwoju ekonomii społecznej czy program dotyczący inkubacji innowacji społecznych.

¹⁰¹ Właściwe będą tu także dokumenty wspomniane w opisie poprzednich wyzwań.

2.2. Obszary potencjalnej interwencji wynikające z zainteresowania beneficjentów

2.2.1. Obszary wynikające z zainteresowania naborami

Zbiór wyodrębnionych wcześniej potencjalnych działań w ramach przyszłej interwencji (rozdział 1, podrozdziały 1.2., 1.4.) został zweryfikowany poprzez ocenę zainteresowania poszczególnymi działaniami w WRPO 2014+. Pomiar zainteresowania został przeprowadzony na próbie stanowiącej liczbę i wartość złożonych WoD w odpowiedzi na ostatni nabór (lub nabory tudzież próbę reprezentatywną naborów, jeśli uznano za właściwe) dotyczący danego działania w stosunku do wartości alokacji przewidzianej na ten nabór (por. Tabela 9 w Załączniku 4 do Raportu końcowego).

W ramach **OP 1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka** zanotowano wysokie zainteresowanie wzmocnieniem potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw Wielkopolski (Dz. 1.2., zainteresowanie na poziomie 486%) i wzmocnieniem konkurencyjności przedsiębiorstw (Dz. 1.5. Poddz. 1.5.2 Wzmocnienie konkurencyjności kluczowych obszarów gospodarki regionu, zainteresowanie na poziomie 487% wartości alokacji). W przypadku wsparcia infrastruktury B+R w nauce wartość wniosków niemal dwukrotnie przekroczyła alokację, co wskazuje na zdolność jednostek naukowych w Wielkopolsce do budowy potencjału innowacyjnego, i być może obecne działania przełożą się w przyszłości na wzrost poziomu innowacyjności regionu (w Wielkopolsce działają czołowe polskie uczelnie). Wnioskodawcy posiadają potencjał do realizacji projektów w tym zakresie i alokacja nie pokryła rzeczywistego zapotrzebowania na środki pieniężne. Zespół Badawczy sugeruje **dywersyfikację instrumentów wsparcia** (przy zachowaniu odpowiedniej demarkacji) dla podobnych działań. Podobne zainteresowanie dotyczyło wsparcia przedsiębiorczości i infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego. Z kolei niski poziom zainteresowania wykazano w przypadku działań w zakresie internacjonalizacji gospodarki regionalnej (wnioski składane przez jst), co może wskazywać na niski potencjał wnioskodawców do realizacji projektów w tym zakresie.

W **OP 2 Społeczeństwo informacyjne** w ramach analizowanego naboru złożono tylko jeden wniosek w ramach działania dotyczącego rozwoju elektronicznych usług publicznych (wniosek złożony przez Powiat Poznański), co wynikało bezpośrednio z tytułu poddziałania 2.1.4 Rozwój elektronicznych usług publicznych w ramach ZIT dla MOF Poznania. W tym wypadku jedynie jeden realizator posiadał potencjał do realizacji projektu. Bieżąca analiza, jak i wcześniejsze prezentowane w poprzednich rozdziałach dowodzą, że **działania z zakresu rozwoju TIK i cyfryzacji usług publicznych powinny znaleźć się w przyszłej interwencji w ramach realizacji CP 1.**

W **OP 3 Energia** zainteresowanie mierzone wynikami ostatnich naborów dla poszczególnych działań było zróżnicowane, ale wysokie - najwyższe w przypadku naboru dotyczącego **wytwarzania i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych** (czterokrotne przewyższenie alokacji przez wartość złożonych wniosków). Z dwóch wnioskodawców jeden otrzymał finansowanie dla swojego projektu. Zainteresowanie należy ocenić pozytywnie, ponieważ istnieje bardzo wąskie grono potencjalnych wnioskodawców. Podobnie było w przypadku **poprawy efektywności energetycznej** zarówno w sektorze publicznym, jak i mieszkalnictwie. Analizowany nabór dotyczył Poddz. 3.2.4 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym w ramach ZIT dla rozwoju AKO, zatem wnioski należy odnieść do wnioskodawców, którzy mogli składać WoD. W przypadku Działania 3.3. (Poddz. 3.3.3 Wspieranie strategii niskoemisyjnych w tym mobilność miejska w ramach ZIT dla MOF Poznania - Typ projektu II) 1 wniosek został oceniony pozytywnie (na 7 złożonych) - zainteresowanie Zespół Badawczy ocenia jako wysokie. **Oba wspomniane zakresy powinny znaleźć się w planowanej przyszłej interwencji w programie regionalnym w CP 2.**

W **OP 4 Środowisko** jedynie w Dz. 4.5. Ochrona przyrody zainteresowanie można oceniać jako niskie (Poddz. Ochrona gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody), w pozostałych przypadkach wartość złożonych WoD pozwalała na osiągnięcie zakładanych celów (tylko w przypadku

działania dotyczącego gospodarki odpadami wartość wniosków nie przekroczyła kwoty przeznaczanej na wsparcie; Dz. 4.2., Poddz. 4.2.1 Tworzenie kompleksowych systemów gospodarki odpadami oraz uzupełnianie istniejących). Wysokie zainteresowanie realizacją projektów zanotowano również w przypadku Dz. 4.3. (gospodarka wodno-ściekowa), także w przypadku Dz. 4.4. (4.4.1 Inwestycje w obszarze dziedzictwa kulturowego regionu), co świadczy zarówno o dużym zainteresowaniu, jak i potencjale do realizacji zadań z zakresu ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego. Zespół Badawczy zaleca, aby WRPO 2021+ uwzględniało podobne działanie. **Wszystkie działania ujęte w WRPO 2014+ powinny znaleźć się w WRPO 2021+ w ramach realizacji CP 2** (także ochrona bioróżnorodności z uwagi na uwarunkowania formalnoprawne, nie na zainteresowanie naborem).

W **OP 5 Transport** wartość złożonych projektów znacznie przewyższyła alokację dla działania na rzecz rozwoju transportu kolejowego (tryb pozakonkursowy). W przypadku rozwoju infrastruktury transportu drogowego wartość WoD przewyższyła alokację, co wynika bezpośrednio z zainteresowania jst inwestycjami w infrastrukturę (potwierdzono ten fakt także w badaniach CAWI/CATI). Biorąc pod uwagę także konieczność modernizacji infrastruktury w regionie **Zespół Badawczy rekomenduje utrzymanie obu działań w WRPO 2021+ w ramach realizacji CP 3.**

W **OP 6 Rynek pracy** wysokie zainteresowanie było obserwowane w przypadku każdego działania oprócz Dz. 6.4. Wsparcie aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi. Mimo to, biorąc pod uwagę założenia polityki społecznej regionu, należy ten zakres utrzymać w przyszłej interwencji. Projekty na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy były realizowane przez PSZ w trybie pozakonkursowym. **Bardzo wysokie zainteresowanie zanotowano dla Dz.6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość**, co świadczy o bardzo wysokim potencjale instytucji funkcjonujących w Wielkopolsce do stymulowania przedsiębiorczości. W ramach Dz. 6.2. na rzecz aktywizacji zawodowej zainteresowanie także było wysokie. W przypadku Dz. 6.5. należało uwzględnić dwa rodzaje naborów: 1) dla **projektów outplacementowych**; 2) **usług rozwojowych dla MŚP** poprzez BUR. W przypadku obu zainteresowanie ponad dwukrotnie przewyższyło alokację przeznaczoną na nabór. Zatem, wnioskodawcy mają wysoki potencjał do realizacji projektów dot. usług rozwojowych dla MŚP oraz wsparcia osób, które są zagrożone zwolnieniem (grupowym lub indywidualnym) lub zostały zwolnione z przyczyn leżących po stronie pracodawcy. W przypadku Dz. 6.6. do analizy należało wybrać próbę naborów (ze względu na zróżnicowany charakter naborów dla tego działania). Z uwagi na specyfikę naborów (nieliczne podmioty mają potencjał do realizacji projektów) zainteresowanie wykazane wynikami analiz w (por. Tabela 9 w Załączniku 4 do Raportu końcowego) należy uznać za wysokie (analizowane nabory dotyczyły: przekwalifikowania pracowników, eliminacji czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy, rehabilitacji po udarze i zdrowotnej ułatwiającej powrót do pracy oraz profilaktyki zdrowotnej pracowników w zakresie chorób układu oddechowego). **Zespół Badawczy zaleca utrzymanie zakresu działań w WRPO 2021+ w ramach realizacji CP 4 (EFRR i EFS+).**

W **OP 7 Włączenie społeczne** w ramach wybranego naboru dotyczącego **aktywnej integracji** mogły składać wnioski różne grupy potencjalnych beneficjentów (m.in. PES, jst, instytucje rynku pracy), a zadania projektowe mogły dotyczyć szerokiego zakresu działań aktywizujących. Zainteresowanie w tym naborze znacznie przekroczyło alokację, co świadczy o dużych potrzebach potencjalnych beneficjentów. W Dz. 7.2. analizowany nabór dotyczył projektów konkursowych i pozakonkursowych w zakresie epidemii COVID-19, a wartość wniosków dziesięciokrotnie przekroczyła wartość alokacji. Zgłaszane projekty dotyczyły rozwoju deinstytucjonalizacji świadczenia usług społecznych i zdrowotnych i poprawie dostępu do tych usług. Zespół Badawczy, biorąc pod uwagę także wyniki analiz prezentowane w poprzednich rozdziałach, zaleca kontynuację działań w ramach WRPO 2021+. W przy-

padku Dz. 7.3. wnioskować można było o dotacje na tworzenie PES (także miejsc pracy w PES), podnoszenia kompetencji pracowników, wsparcie rozwoju ekonomii społecznej. Zainteresowanie w tym zakresie należy ocenić również jako wysokie, zatem podmioty zgłaszające WoD posiadają odpowiedni potencjał do realizacji projektów. **To determinuje powstanie zalecenia dotyczącego uwzględnienia podobnych działań w WRPO 2021+ (w ramach realizacji CP 4 EFRR i EFS+).**

W **OP 8 Edukacja** w Dz. 8.1. przeanalizowano nabory w ramach dwóch poddziałań: dla Poddz. 8.1.1. (Edukacja przedszkolna) i 8.1.2. (Kształcenie ogólne). W przypadku naborów dla Poddz. 8.1.1. (tworzenie miejsc w przedszkolach, podnoszenie kompetencji pracowników, rozwój oferty) zainteresowanie przewyższyło planowaną alokację, w przypadku drugiego poddziałania (bardzo szeroki zakres zadań projektowych możliwych do realizacji) zainteresowanie również było bardzo wysokie. Ostatni nabór dla Poddz. 8.3.1. (Kształcenie zawodowe młodzieży) wskaźnik zainteresowania mierzony wartością WoD do przeznaczonej alokacji przekroczył 130%, co dowodzi, że istnieją potencjalni beneficjenci posiadające odpowiedni potencjał do realizacji tak ważnego zadania z punktu widzenia potrzeb edukacyjnych i rynku pracy w regionie. Nabory dla Poddz. 8.3.2. i 8.2. analizowano łącznie z uwagi na fakt połączenia ich zakresów w planowanym WRPO 2021+ (np. osoba dorosła będzie wybierać tematykę szkolenia w BUR). Zainteresowanie naborami było bardzo wysokie w przypadku obu poddziałań kilkakrotnie przewyższało zakładaną alokację. **W WRPO 2021+ zakres działań zdecydowanie powinien być utrzymany i przypisany do realizacji CP 4 w ramach wykorzystania środków z EFRR oraz EFS+.**

W **OP 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego** wartość złożonych WoD przekraczała wartość alokacji w przypadku każdego działania. W naborze w ramach Dz. 9.1. można było aplikować o dofinansowanie modernizacji podmiotów leczniczych, zakupu wyposażenia i zakupu rozwiązań IT (tylko jako element, a nie główna część projektu). W naborze dla Dz. 9.2. (projekty do 8 mln zł kosztów kwalifikowalnych) różne podmioty i instytucje ubiegały się o wsparcie działań ujętych w programach rewitalizacji. Nabór w ramach Dz. 9.3. dotyczył inwestycji w infrastrukturę placówek oświaty lub służącą do popularyzacji nauki. **Zespół Badawczy zaleca utrzymanie wsparcia w okresie 2021-2027 w ramach programu regionalnego w ramach realizacji CP 4 ze środków EFRR. Dodatkowo, działania te będą wspierane w ramach realizacji CP5 ze środków EFRR, m.in. w ramach rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich, których charakter, jak wcześniej wspomniano, będzie wielowymiarowy, w tym będzie zawierał aspekt społeczny.**

W ramach **OP 10 (Pomoc Techniczna)** nabory były specyficzne i szczegółowe wskazania dla planowania PT w okresie 2021-2027 będą zawarte w odpowiednich dokumentach. Na realizację zadań przewidziano odrębne finansowanie.

2.2.2. Obszary wynikające z przeprowadzonych badań pierwotnych

W celu uzupełnienia i aktualizacji powyższych wyników, przeprowadzono badanie CAWI oraz CATI z potencjalnymi interesariuszami WRPO 2021+, tj. z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego (n=241), przedsiębiorców (n=2387), wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych (n=150). Badanie obejmowało również beneficjentów oraz wnioskodawców nieskutecznych w ramach WRPO 2014+ (n=789). Badanie zostało zrealizowane w dwóch częściach: na przełomie 2020 i 2021 roku oraz w czerwcu 2021 roku (aktualizacja potrzeb finansowych grup docelowych wsparcia; wyniki zaprezentowano w rozdziale 3).

Jedną z największych grup odbiorców wsparcia w ramach WRPO 2014+ były jednostki samorządu terytorialnego. Jst w grudniu 2020 roku najczęściej oznaczały występowanie swoich potrzeb w obszarach **ochrony środowiska** (53,53%), **rewitalizacji** (49,79%), **transportu publicznego** (38,17%) oraz **edukacji** (37,34% ankietowanych). W zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności było to odpowiednio 14,11% i 12,03%. Wśród 22 odpowiedzi "inne" (9,13%) wskazywano głównie na konieczność inwestycji w infrastrukturę drogową i turystyczną, ale także

kulturalną i sportową, co potwierdza także wcześniejsze wyniki analiz w ramach badania uwarunkowań interwencji specyficznych dla Wielkopolski.

Drugą badaną grupę stanowili przedstawiciele MŚP. Naturalnie, wśród obszarów najczęściej oznaczanych przez 2 387 badanych dominowały te związane z inwestycjami w **obszarach przedsiębiorczości i innowacyjności** (ponad połowa badanych). Relatywnie dużo respondentów oznaczało odpowiedź „inne”; wśród potrzeb z tej grupy najczęściej wymieniano zakup sprzętu oraz ogólny rozwój działalności obejmujący m.in. inwestycje w infrastrukturę oraz pomoc w utrzymaniu płynności finansowej.

Potrzeby wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych (n=150) dotyczyły właściwie wyłącznie obszaru rewitalizacji i energetyki (szerzej opisano w rozdziale 4 dotyczącym potrzeb)¹⁰². Wnioskodawcy nieskuteczni jako obszar potrzeb najczęściej wskazywali innowacyjność (35%), edukację (35%), przedsiębiorczość (15%), ochronę środowiska (11%), rewitalizację (11%) oraz inne potrzeby (12%), które nie były bliżej sprecyzowane, ale głównie odnosiły się do usług społecznych i ochrony zdrowia (usługi okołomedyczne).

2.3. Zmiany w obszarach interwencji w wyniku pandemii COVID-19 w opiniach potencjalnych beneficjentów

Badani przedstawiciele wielkopolskich jst wskazywali zwiększenie potrzeb inwestycyjnych na skutek pandemii COVID-19: najwięcej respondentów w tej grupie wskazało na **ochronę zdrowia** (11,95%, por. Rysunek 1, Załącznik 4 do Raportu końcowego), kolejno **edukację** (8,3%), **pomoc społeczną** (6,64%) i **bezpieczeństwo publiczne** (4,98%). Bardzo nieliczni respondenci reprezentujący jst wskazali na zmiany w zakresie przedsiębiorczości, innowacyjności, rewitalizacji, energetyki i ochrony środowiska. Nikt nie stwierdził zmiany potrzeb w obszarze kultury. 188 respondentów (78%) wskazało, że **hierarchia potrzeb jst nie uległa zmianie**.

MŚP także zostały poproszone o wskazanie, które obszary według nich zyskały na znaczeniu w wyniku pandemii COVID-19. Zdecydowanie najczęściej oznaczano **innowacyjność** (46,59%, por. Rysunek 2, Załącznik 4 do Raportu końcowego), następnie **przedsiębiorczość** (17,89%) oraz **inne potrzeby** (14,41%; na podstawie odpowiedzi można uznać je za takie, które w ok. 2/3 przypadków powinny być zaliczone do przedsiębiorczości). Nieliczni przedstawiciele MŚP wskazywali na obszary, które straciły na znaczeniu w trakcie pandemii (por. Tabela 10, Załącznik 4 do Raportu końcowego), głównie w zakresie przedsiębiorczości i działań związanych z rynkiem pracy (ale było to mniej niż 2% wszystkich respondentów dla poszczególnych obszarów).

Przedstawiciele spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych pytani o to, jakie działania zyskały na znaczeniu w związku z pandemią, podobnie jak w przypadku obszarów interwencji wskazali na **rewitalizację, efektywność energetyczną**, ale także **ochronę środowiska**. Jedynie pojedynczy respondenci wskazali, że jakkolwiek obszar stracił na znaczeniu.

Zapytani o to, które obszary zyskały na znaczeniu w wyniku pandemii, wnioskodawcy nieskuteczni wskazywali najczęściej **ochronę zdrowia** (53,85% osób odpowiadających na to pytanie), w dalszej kolejności wskazano **pomoc społeczną** (23,85%), **edukację** (29,23%), **rynek pracy** (26,15%; por. Rysunek 3, Załącznik 4 do Raportu końcowego). Kolejne obszary stanowiły **przedsiębiorczość** (16,15%) i **innowacyjność** (11,54%), które jednak były niemal dwukrotnie rzadziej wskazywane przez respondentów.

Wśród obszarów, które straciły na znaczeniu w wyniku pandemii znalazł się rozwój kultury (36,15%), pozostałe obszary były wskazywane w znacznie mniejszym zakresie, np. przedsiębiorczość (12,31%), innowacyjność (12,31%), edukacja (13,08%), transport publiczny (13,85%). Należy jednak mieć na uwadze różnoraki charakter

¹⁰² Brak oznaczenia wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych w obszarach interwencji MFIPR wynikały ze specyfiki tej grupy docelowej, która nie mogła uzyskać wsparcia w każdym z obszarów. Z uwagi na to nie dokonano w tym miejscu szerszej analizy, a dopiero w kolejnym rozdziale.

działalności prowadzonej przez te podmioty, a więc też i różny sposób postrzegania rzeczywistości społeczno-gospodarczej w trakcie pandemii COVID-19.

Wspomniane wyniki dotyczące opinii respondentów na temat wzrostu lub spadku znaczenia poszczególnych obszarów interwencji w kontekście skutków pandemii COVID-19 pozwalają na weryfikację wcześniejszych ustaleń na podstawie danych sprzed pandemii. Wyniki z przygotowanych dwóch części na temat obszarów interwencji należy zweryfikować i podsumować budując wstępną listę tychże obszarów dla WRPO 2021+.

2.4. Podsumowanie

Pandemia COVID-19 wpłynęła znacząco na zmianę potrzeb beneficjentów. Oferta pomocy skierowana do przedsiębiorstw w ramach WRPO 2014+, a także w ramach specjalnych produktów interwencyjnych, np. WFR, znacznie wspomogła starania o przetrwanie na rynku i należy jednoznacznie ocenić ją jako trafną biorąc pod uwagę możliwości finansowe poszczególnych instytucji udzielających wsparcia. Jst skupiły się na bieżącym funkcjonowaniu w czasie pandemii i zabezpieczeniu działalności podległych im podmiotów, np. w sferze opieki zdrowotnej i edukacji. Opinie na temat niepewności funkcjonowania pojawiły się także wśród spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych. Według potencjalnych beneficjentów na znaczeniu zyskały przede wszystkim **edukacja, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, innowacyjność, rynek pracy**. Straciły natomiast na znaczeniu **przedsiębiorczość, rozwój kultury i transport publiczny**.

Zespół Badawczy stoi na stanowisku, że projekty proponowane przez wnioskodawców muszą stanowić kompromis pomiędzy ich faktycznymi potrzebami, potrzebami regionu jako całości, wytycznymi krajowymi i UE, które będą odzwierciedlać regulaminy konkursów. W niektórych obszarach sytuacja w trakcie pandemii zmieniła się nieznacznie (np. wiek mieszkańców, gęstość zaludnienia), w innych z kolei – istotnie (liczba bezrobotnych, liczba aktywnych przedsiębiorstw). Zatem, przy programowaniu wsparcia w ramach WRPO 2021+ **należy zmodyfikować zalecenia analizy desk research tak, by odpowiedzieć na wyzwania społeczne i gospodarcze w trakcie i po pandemii**.

Na podstawie wyników przeprowadzonych analiz sporządzono zalecenia dotyczące zbioru propozycji obszarów i podobszarów, które powinny zostać objęte interwencją (w nawiązaniu do CP i obszarów wg metodyki MFiPR, por. Tabele 2-7). Propozycje Zespołu Badawczego są kompilacją wyników badań prezentowanych w rozdziałach 1 i 2 (obszary wynikające z założeń strategicznych województwa, zainteresowania poprzednimi naborami oraz zmian w zainteresowaniu w trakcie pandemii COVID-19) oraz tych dotyczących doświadczeń z wdrażania wsparcia w poszczególnych zakresach tematycznych (podrozdział 1.1), jak i uwarunkowań wynikających z wytycznych UE, krajowych, a także sytuacji społeczno-ekonomicznej Wielkopolski (podrozdział 1.4).

Każdemu obszarowi interwencji został przypisany CP, a także podobszary, które według Zespołu Badawczego wymagają wsparcia biorąc pod uwagę długoterminowe uwarunkowania społeczno-ekonomiczne, bieżące uwarunkowania formalnoprawne, poziom zainteresowania wsparciem w konkretnych podobszarach w WRPO 2014+, bieżące deklaracje potencjalnych beneficjentów w zakresie identyfikacji potrzeb, a także wyniki analizy źródeł na temat już obserwowanych oraz przewidywanych skutków pandemii COVID-19 przy uwzględnieniu opinii ankietowanych przedstawicieli grup docelowych wsparcia na temat priorytetów inwestycyjnych w trakcie pandemii. W efekcie wyróżniono **121 podobszarów interwencji w ramach CP 1-CP 5**, które proponuje się zawrzeć w

docelowym modelu interwencji¹⁰³. Dodatkowo w wynikach analizy zawarto dane dotyczące **CP 6 (7 podobszarów)**, który będzie realizowany z oddzielnych środków skierowanych do Wielkopolski w ramach FST. Wspomniane obszary powinny zostać ponownie zweryfikowane po zakończeniu pandemii COVID-19 tak, aby uwzględnić obiektywne opinie interesariuszy na temat WRPO 2014+ i WRPO 2021+. Niemniej jednak, opisane wyniki stanowią istotny wkład w projektowanie kierunkowego i docelowego modelu interwencji WRPO 2021+. W ramach ustalania kształtu kierunkowego modelu interwencji należało dodatkowo zweryfikować zasadność udzielenia wsparcia poprzez kolejne badania *desk research* oraz kwestionariuszowe w ramach ustalenia wysokości potrzeb finansowych.

Realizacja **CP 1** (por. Tabela 2) obejmie przedsiębiorczość, innowacyjność i działalność IOB. W zakresie przedsiębiorczości szczególną uwagę powinno się zwrócić na konieczność wsparcia przedsiębiorstw w zakresie rozwoju ich działalności (w szerokim ujęciu), zwłaszcza jeśli jest to związane z realizacją koncepcji inteligentnych specjalizacji Wielkopolski (por. RIS2030). Rozwój przedsiębiorczości powinien objąć przede wszystkim tworzenie nowych podmiotów gospodarczych, w tym start-upów. Pozostałe podobszary wymienione w tabeli mogłyby być wsparte w ograniczonym zakresie w ramach programu regionalnego, ale nie wyklucza to starania się o środki pieniężne w ramach programów krajowych lub linii finansowych oferowanych ze środków zwróconych z poprzednich WRPO.

W ramach innowacyjności (por. Tabela 2) interwencję należałoby rozdzielić na tę skierowaną do przedsiębiorstw (wszystkie działania związane z infrastrukturą i pracami B+R, w tym współpracą z sektorem nauki, rozwojem nowych modeli biznesowych, Przemysłu 4.0), a także do jst czy jednostek im podległych (szeroki zakres działań). W kontekście działalności jst, wysoki priorytet należy nadać rozwojowi e-administracji i e-usług publicznych, a co za tym idzie - rozwijaniu sieci informatyczno - telekomunikacyjnej w regionie. Z uwagi na słaby dostęp do opieki medycznej kluczowe dla rozwiązania problemów w tym zakresie będzie wprowadzanie usług w zakresie e-zdrowia i telemedycyny.

W działalności IOB (por. Tabela 2) należy położyć nacisk na wsparcie zmniejszania wewnątrzregionalnego zróżnicowania w potencjale IOB, także klastrów biznesowych, w tym branżowych. Zakres wsparcia powinien być szeroki, poczynając od tworzenia infrastruktury i rozwoju kompetencji kadr, kończąc na opracowaniu portfolio usług dla przedsiębiorców.

Realizacja **CP 2** (por. Tabela 3) jest związana z potencjalnymi obszarami interwencji "ochrona środowiska" oraz "energetyka", które częściowo mają wspólne podobszary (np. eliminacja niskiej emisji w wyniku termomodernizacji budynków). Działania w pierwszym z obszarów powinny być dwutorowe i obejmować redukcję czynników negatywnie wpływających na środowisko (także odpadów) oraz rozwój proekologicznych rozwiązań, w tym ekoinnowacji, ale także zrównoważonej mobilności miejskiej, głównie poprzez kształtowanie multimodalnych wzorców mobilności. Najwyższy priorytet należy nadać działaniom związanym właśnie z promowaniem zrównoważonej mobilności, ale także gospodarki wodnej, ochroną powietrza, eliminacją emisji szkodliwych substancji i rozwojem terenów zielonych.

W obszarze energetyki (por. Tabela 3) niemal wszystkie podobszary zostały oznaczone jako bardzo ważne, w tym szczególnie poprawa efektywności energetycznej, rozwój energetyki odnawialnej i redukcja ubóstwa energetycznego. Należy także rozwijać produkcję energii w kogeneracji.

¹⁰³ Dla CP 1 25 podobszarów, w tym 7 dla obszaru przedsiębiorczości, 11 - innowacyjności, 6 - działalności IOB; dla CP 2 20 podobszarów, w tym 20 dla ochrony środowiska i 9 dla energetyki; dla CP 3 14 podobszarów, w tym wszystkie dla transportu; dla CP 4 42 podobszary, w tym 6 dla rynku pracy, 10 - ochrony zdrowia, 15 - integracji i pomocy społecznej, 11 - edukacji; dla CP 5 11 podobszarów, w tym 9 dla innych usług publicznych, 2 - rewitalizacji.

Interwencja w obszarze transportu (**CP 3**, por. Tabela 4) powinna obejmować szereg działań w wielu jego gałęziach, a także w ramach integracji międzygałęziowej. Wysoki priorytet należy nadać szczególnie poprawie jakości infrastruktury i taboru oraz wzrostowi dostępności komunikacyjnej obszarów zagrożonych wykluczeniem w tym zakresie. Pozostałe podobszary wymienione w Tabeli 4 mogą być wspierane z innych źródeł niż WRPO 2021+ (szczególnie w ramach programów krajowych) lub zostały częściowo zrealizowane (np. cyfryzacja transportu lub realizacja koncepcji "wspólnego biletu").

W ramach realizacji **CP 4** (por. Tabela 5) powinno się rozdzielić interwencję na kilka części, w zależności od świadczonych usług publicznych. Większości z nich nadano wysoki priorytet z uwagi na obserwowane w Wielkopolsce zjawiska społeczne, problemy w dostępie do usług czy zagrożenie wykluczeniem społecznym, a także skutki pandemii COVID-19. Na rynku pracy interwencja powinna objąć zwłaszcza podnoszenie kompetencji tzw. "ubogich pracujących" i osób w trudnej sytuacji, a także długotrwale bezrobotnych. W ochronie zdrowia kluczowe są inwestycje w infrastrukturę, ale także w personel szczególnie, że to właśnie brak kadr jest najpoważniejszym "wąskim gardłem" w dążeniu do poprawy dostępu do opieki zdrowotnej w Wielkopolsce. Wysoki priorytet powinien być nadany również realizacji programów profilaktyki zdrowia (po uprzedniej identyfikacji kluczowych obszarów w tym zakresie) i kompetencji zdrowotnych mieszkańców.

W przypadku opieki społecznej większość zidentyfikowanych potencjalnych działań, które powinny być objęte interwencją powinna mieć wysoki priorytet. Kluczowa w tym zakresie jest deinstytucjonalizacja opieki społecznej, rozwój PES i NGO, poprawa dostępu do usług, w tym rozwój usług asystenckich i tworzenie mieszkań wspomaganych.

System edukacji powinien zostać objęty kompleksowym wsparciem, tj. wsparciem uwzględniającym potrzeby na wszystkich szczeblach systemu oświaty (m.in. rozwój infrastruktury, kompetencji uczniów i nauczycieli). Szczególnie ważne jest wspieranie rozwoju szkół zawodowych i dopasowanie programów nauczania do potrzeb rynku pracy.

Rewitalizacja i rekultywacja obszarów zdegradowanych lub obiektów infrastruktury jest przedmiotem działań w ramach realizacji **CP 5** w okresie 2021-2027 (por. Tabela 6). Istotne jest wspieranie rozwoju szlaków turystycznych i działalności kulturalnej, szczególnie biorąc pod uwagę skutki pandemii COVID-19. Powinno się rozwijać potencjał instytucjonalny, szczególnie w przypadku kultury.

CP 6 będzie realizowany w ramach FST (por. Tabela 7) i obejmie jedynie niektóre regiony w Polsce. W przypadku Wielkopolski środki powinny być przeznaczone na wielowymiarowe wspieranie lokalnej gospodarki podlegającej transformacji w związku ze stopniową rezygnacją z wydobycia węgla brunatnego. Kluczowe w tym zakresie będzie podniesienie konkurencyjności tejże gospodarki poprzez rozwój innych sektorów niż wydobywczy, m.in. poprzez promowanie przedsiębiorczości.

Tabela 2. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 1

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*
Przedsiębiorczość	tworzenie przedsiębiorstw, w tym start-upów	W
	wzrost potencjału eksportowego przedsiębiorstw	W
	działalność sektora rolno-spożywczego	N
	działalność MŚP (finansowanie kapitału obrotowego)	Ś
	rozwój działalności w ramach inteligentnych specjalizacji Wielkopolski, w tym prac rozwojowych w ramach PPO	W
	działalność rozwojowa przedsiębiorstw różnej wielkości, szczególnie MŚP (finansowanie inwestycji i kapitału obrotowego)	W
	poprawa warunków inwestowania, atrakcyjności inwestycyjnej regionu	Ś
Innowacyjność	działalność innowacyjna przedsiębiorstw różnej wielkości	W
	prace B+R realizowane w przedsiębiorstwach	W
	zakup infrastruktury B+R	W
	działalność ośrodków badawczych, w tym uczelni	W
	współpraca różnych podmiotów w zakresie B+R+I oraz inteligentnej reindustrializacji	Ś
	poprawa bezpieczeństwa cyfrowego	W
	rozwój Przemysłu 4.0	W
	rozwój e-administracji	W
	wykorzystanie teleusług na rzecz pomocy społecznej, m.in. wsparcia osób starszych oraz z niepełnosprawnościami	W
	rozwój sieci informatyczno-telekomunikacyjnej w regionie, infrastruktury cyfrowej, sieci dostępu do szerokopasmowego internetu	Ś
	rozwój telemedycyny, w tym szczególnie zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów	W
Działalność IOB	inkubacja przedsiębiorstw	W
	usługi doradcze	W
	sieciowanie współpracy w ekosystemie innowacji	W
	rozwój kompetencji kadr IOB	Ś
	działalność rozwojowa klastrów	W
	wsparcie osób rozpoczynających działalność gospodarczą, poprawa warunków tworzenia działalności, stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy w MŚP	W

* P – priorytet: W – wysoki; Ś – średni; N – niski, przy uwzględnieniu dotąd znanych skutków pandemii (por. podrozdział 1.5.) oraz opinii potencjalnych beneficjentów (por. podrozdziały 2.2. i 2.3.).

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 2

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	p*
Ochrona środowiska	wielowymiarowa redukcja antropogenicznej presji na środowisko (w obszarach: emisja gazów, pyłów, zanieczyszczeń ciekłych, zanik bioróżnorodności)	W
	eliminacja tzw. niskiej emisji w sektorze bytowo-komunalnym i transportowym	W
	zachowanie bioróżnorodności	Ś
	edukacja ekologiczna	Ś
	rozwój terenów zielonych (w tym w miastach)	W
	monitoring, prognozowanie i planowanie przestrzenne	W
	tworzenie dokumentacji na potrzeby realizacji zadań ochrony środowiska	Ś
	zapobieganie suszom i powodziom	W
	wspieranie sztucznej retencji, w tym małej retencji i systemów zapobiegających powodziom i suszy	W
	zrównoważona gospodarka odpadami (w tym recykling, zarządzanie odpadami przemysłowymi, budowlanymi)	Ś
	odzysk surowców z odpadów	W
	usuwanie azbestu	W
	gospodarka wodno-ściekowa, w tym rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	W
	zapewnienie dostępu do odpowiedniej ilości zasobów wód dobrej jakości i racjonalne nimi gospodarowanie	W
	poprawa jakości i wydolności infrastruktury technicznej (dostosowanie do warunków klimatycznych i pogodowych)	Ś
	rozwój niskoemisyjnego transportu na obszarach miejskich i podmiejskich (w zasięgu oddziaływania transportu miejskiego)	W
	promowanie multimodalnych wzorców mobilności mieszkańców miast i terenów z zasięgu oddziaływania transportu miejskiego	Ś
	ochrona powietrza	W
	ograniczanie emisji hałasu	Ś
	realizacja koncepcji GOZ i zielonej gospodarki	W
Energetyka	rozwój energetyki rozproszonej, sieci instalacji prosumenckich	W
	poprawa bezpieczeństwa energetycznego	W
	redukcja ubóstwa energetycznego	W
	dywersyfikacja źródeł produkcji energii	W
	rozwój energetyki odnawialnej, w tym montaż instalacji OZE	W
	produkcja energii w kogeneracji	W
	rozwój sieci ciepłowniczej	Ś
	poprawa efektywności energetycznej budynków przedsiębiorstw, budynków użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych	W
	modernizacja oświetlenia ulicznego (w kierunku energooszczędnego)	Ś

* P – priorytet: W – wysoki; Ś – średni; przy uwzględnieniu dotąd znanych skutków pandemii (por. podrozdział 1.5.) oraz opinii potencjalnych beneficjentów (por. podrozdziały 2.2. i 2.3.).

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 3

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	p*
Transport (w tym infrastruktura)	poprawa jakości liniowej i punktowej infrastruktury transportu ¹⁰⁴ różnych gałęzi transportu w ramach sieci TEN-T	W
	poprawa poziomu bezpieczeństwa	W
	rozwój transportu intermodalnego, w tym terminali	Ś
	zakup nowoczesnego taboru (transport publiczny, w tym miejski)	W
	integracja międzygałęziowa (np. budowa węzłów przesiadkowych)	W
	rozwój siatki ciągów pieszych i rowerowych, promocja alternatywnych form transportu, transportu niskoemisyjnego, współdzielonego	N
	utrzymanie drożności rzek	Ś
	wzrost dostępności komunikacyjnej poszczególnych obszarów regionu, dostępność transportowa regionu, w tym integracja różnych gałęzi transportu pasażerskiego oraz towarowego, szczególnie w odniesieniu do regionów peryferyjnych, zagrożonych marginalizacją	W
	dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	W
	realizacja idei „wspólnego biletu”	N
	reorganizacja transportu autobusowego (także modernizacja taboru)	Ś
	pełniejsze wykorzystanie potencjału lotniska w Poznaniu, rozwój funkcji szkoleniowych mniejszych lotnisk	N
	reorganizacja gminnej komunikacji publicznej	Ś
cyfryzacja transportu	Ś	

* P – priorytet: W – wysoki; Ś – średni; N – niski, przy uwzględnieniu dotąd znanych skutków pandemii (por. podrozdział 1.5.) oraz opinii potencjalnych beneficjentów (por. podrozdziały 2.2. i 2.3.).

Źródło: opracowanie własne.

¹⁰⁴ Część zakresu poprawy tej infrastruktury została uwzględniona w ramach CP 2 – rewitalizacji dróg, dworców kolejowych.

Tabela 5. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 4

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*
USP ¹⁰⁵ : Rynek pracy	wspieranie tzw. „ubogich pracujących”, np. w ramach możliwości podnoszenia kompetencji	W
	wsparcie osób na rynku pracy będących w trudnej sytuacji, szczególnie kobiet, osób do 30 r.ż. oraz w wieku 50+, o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych	W
	aktywizacja zawodowa bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych	W
	podnoszenie kompetencji w różnych grupach docelowych (np. szkolenia)	W
	zatrzymanie wymywania kapitału ludzkiego z niektórych obszarów województwa	Ś
	pomoc cudzoziemcom w znalezieniu pracy	W
USP: Ochrona zdrowia	inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia	W
	wsparcie psychologiczne dla kadry medycznej, programy stypendialne	W
	wsparcie psychologiczne dla mieszkańców regionu (również w kontekście zwalczania skutków pandemii COVID-19)	W
	budowa szpitali ogólnych i specjalistycznych	W
	kształcenie kadr dla regionu	W
	podnoszenie poziomu kwalifikacji personelu	W
	zwiększanie kompetencji zdrowotnych mieszkańców (zdrowy tryb życia)	W
	usługi z zakresu profilaktyki zdrowia dla mieszkańców regionu (po analizie najpilniejszych potrzeb)	W
	kompleksowe działania w zakresie rozwoju usług zdrowotnych i opiekuńczych dla osób starszych i długotrwale chorych (deinstytucjonalizacja)	W
	działania kompleksowe, obejmujące system usług zdrowotnych, społecznych, opiekuńczych i edukacyjnych (np. kierunki medyczne i okołomedyczne, na które jest największe zapotrzebowanie)	W
USP: Włączenie społeczne	zapewnienie dziennych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	W
	uruchamianie dziennych DPS	W
	rozwój usług asystenckich	W
	rozwój środowiskowych domów samopomocy oraz specjalistycznych ośrodków opiekuńczych, ZAZ	W
	ograniczenie zjawiska dziedziczenia ubóstwa, redukcja ryzyka ubóstwa, także wśród ubogich pracujących	W
	zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób, rodzin/grup/środowisk dotkniętych i zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym ze względów zdrowotnych)	W
	jakościowy i ilościowy rozwój infrastruktury społecznej	W

¹⁰⁵ USP – usługi publiczne.

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*
	rozwój i wspieranie ekonomii społecznej, PES, NGO	W
	poprawa dostępu do dóbr i usług publicznych, dziennej i całodobowej opieki nad osobami chorymi, starszymi i niepełnosprawnymi	W
	aktywizacja osób wykluczonych – kompleksowa, obejmująca np. zapewnienie mieszkania, usługi asystenckie	W
	wzmacnianie relacji społecznych sprzyjających twórczości	Ś
	zaangażowanie obywateli w realizację przedsięwzięć	Ś
	przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji kobiet, mniejszości etnicznych, osób z niepełnosprawnościami, migrantów	W
	zapewnienie cudzoziemcom dostępu do usług publicznych	W
	zwiększenie dostępności usług społecznych na terenie całego województwa	W
	tworzenie mieszkań o charakterze wspomagającym dla osób w trudnej sytuacji życiowej	W
USP: Edukacja	doradztwo zawodowe dla uczniów	Ś
	podnoszenie poziomu kompetencji nauczycieli	Ś
	podnoszenie poziomu kompetencji uczniów (np. zajęcia dodatkowe)	Ś
	podnoszenie kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych odpowiadających na wyzwania innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki oraz pracodawców	Ś
	podnoszenie kompetencji kadr szkół i placówek oświatowych, zwłaszcza prowadzących kształcenie i doskonalenie zawodowe	Ś
	rozwój infrastruktury edukacyjnej, poprawa dostępu i jakości edukacji na obszarach wiejskich	W
	rozwój szkół zawodowych	W
	poprawa dostępu do kształcenia ustawicznego osobom dorosłym	Ś
	powiązanie oferty edukacyjnej z potrzebami rynku pracy, rozwój programów kształcenia (konieczna analiza luk strukturalnych na rynku pracy w regionie)	W
	rozwój programów praktyk i staży	Ś
szeroko pojęta edukacja społeczeństwa w zakresie przedsiębiorczości, innowacyjności, działań środowiskowych, gospodarowania zasobami wodnymi, efektywności energetycznej, gospodarowania odpadami, recyklingu	W	

* P – priorytet: W – wysoki; Ś – średni; przy uwzględnieniu dotąd znanych skutków pandemii (por. podrozdział 1.5.) oraz opinii potencjalnych beneficjentów (por. podrozdziały 2.2. i 2.3.).

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 5

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*
Terytorialny wymiar interwencji	przeciwdziałanie chaotycznej suburbanizacji (zintegrowane planowanie rozwoju) i rozwój polityki mieszkaniowej	W
	rozwój potencjału instytucjonalnego kultury	W
	wzmacnianie tożsamości regionalnej, rozwój partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej, wolontariatu	W
	ochrona dziedzictwa kulturowego regionu i jego części	W
	podnoszenie atrakcyjności obszarów o walorach turystycznych	W
	tworzenie produktów turystycznych	Ś
	rozwój szlaków turystycznych	W
	rozwój działalności kulturalnej, w tym dostępu do kultury	W
	wspomaganie działalności sportowej i rekreacyjnej	N
Rewitalizacja	rewitalizacja, rekultywacja obszarów zdegradowanych (miasta i obszary pozamiejskie)	W
	rewitalizacja budynków użyteczności publicznej, szkół, dróg, obszarów miejskich, dworców	Ś

* P – priorytet: W – wysoki; Ś – średni; N – niski, przy uwzględnieniu dotąd znanych skutków pandemii (por. podrozdziały 1.5.) oraz opinii potencjalnych beneficjentów (por. podrozdziały 2.2. i 2.3.).

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 7. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 6

Podobszar wymagający wsparcia	P*
łagodzenie skutków procesów transformacji gospodarczej	W
rezygnacja z lokalnej gospodarki opartej na wydobywaniu węgla	W
obniżenie emisyjności poszczególnych miejscowości i podobszarów województwa	W
podniesienie poziomu efektywności energetycznej na obszarze interwencji objętym FST	W
przewodzenie badań naukowych i tworzenie innowacji dla zielonej lokalnej gospodarki	W
wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez rozwój sektorów innych niż wydobywcze	W
przedsiębiorczość	W

* P – priorytet: W – wysoki; przy uwzględnieniu dotąd znanych skutków pandemii (por. podrozdziały 1.4. i 1.5.).

Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ 3. PROBLEMY, POTRZEBY INWESTYCYJNE I FINANSOWE WYMAGAJĄCE INTERWENCJI W RAMACH WRPO 2021+

Niniejszy rozdział prezentuje zbiór problemów oraz potrzeb inwestycyjnych i finansowych dotyczących Wielkopolski, wynikających z zawodności rynku, nieoptymalnego poziomu inwestycji oraz potrzeb inwestycyjnych, które wymagają interwencji publicznej. Scharakteryzowano rodzaje przedsięwzięć i podmiotów, których dotyczą wspomniane niedoskonałości, identyfikując w ten sposób relatywnie stałe potrzeby inwestycyjne. Tam, gdzie to było zasadne, oszacowano wysokość luki finansowej lub kapitałowej¹⁰⁶. Ostatecznie wskazano, które potrzeby finansowe w ramach każdego obszaru potencjalnej interwencji powinny być zaspokajane w ramach WRPO 2021+. Szczegółowe informacje na temat przebiegu analiz dotyczących tego rozdziału zamieszczono w Załączniku 1, natomiast wyniki badań zamieszczono w Załącznikach 5-8 do Raportu końcowego.

Treść niniejszego rozdziału prezentuje dane ilościowe i jakościowe dotyczące szeregu zagadnień. Podrozdziały 3.1. i 3.2. przedstawiają potrzeby inwestycyjne – obszary (zakresy działań), w których istnieją potrzeby dokonania inwestycji, aby osiągnąć pewien określony efekt finalnie przyczyniający się do rozwoju podmiotów realizujących przedsięwzięcie, lokalnych społeczności czy całego regionu. W podrozdziale 3.1. wskazuje się także przyczyny powstania potrzeb inwestycyjnych, w tym te wynikające z występowania poszczególnych zawodności rynku. Podrozdział 3.3. uzupełnia wcześniej prezentowane informacje o takie, które dotyczą przyczyn wycofania wniosków lub nieotrzymania wsparcia przez tzw. wnioskodawców nieskutecznych.

Najszerzy zakres zagadnień prezentowany jest w podrozdziale 3.4. Dla każdego z wcześniej wyłonionych obszarów potencjalnej interwencji przedstawiono:

- potrzeby finansowe – wartość pieniężną, określającą środki, które trzeba poświęcić na zaspokojenie potrzeb inwestycyjnych zawartych w podrozdz. 3.1. i 3.2.,
- niezaspokojone potrzeby finansowe – część potrzeb finansowych, która nie może zostać zaspokojona ze środków własnych podmiotu lub środków zewnętrznych.
- lukę finansową – część (lub całość) niezaspokojonych potrzeb finansowych, w przypadku której komercyjny rynek finansowy nie zapewnia finansowania wartościowych projektów rozwojowych, a podmiot zainteresowany realizacją przedsięwzięcia nie jest w stanie zapewnić własnych środków na finansowanie inwestycji. Luka finansowa może wynikać z zawodności (niedoskonałości) rynku,
- lukę kapitałową – wielkość zapotrzebowania na kapitał własny, która nie może zostać zaspokojona biorąc pod uwagę aktualne potrzeby finansowe podmiotu. Na zjawisko luki kapitałowej szczególnie narażone są podmioty we wczesnej fazie rozwoju, w tym tzw. start-upy, które często nie mają odpowiedniej pozycji finansowej do przeprowadzenia skutecznej emisji akcji.

W przypadku części podmiotów gospodarczych (tych, które wskutek złej sytuacji finansowej nie mają wypracowanego kapitału na inwestycję oraz nie są w stanie uzyskać dofinansowania) oraz jest luka finansowa może być tożsama z niezaspokojonymi potrzebami finansowymi.

3.1. Potrzeby inwestycyjne w poszczególnych obszarach interwencji, zawodności rynku powodujące powstanie nieoptymalnego poziomu inwestycji

Interwencja publiczna ma dotyczyć tych sfer funkcjonowania kraju i regionów, które są istotne z punktu widzenia interesariuszy (m.in. mieszkańców, instytucji publicznych, przedsiębiorstw, różnego rodzaju organizacji), a

¹⁰⁶ Wyniki obliczeń umieszczono w Załączniku 8 (folder ZIP).

w których w wyniku występowania zawodności rynku zgłaszane potrzeby inwestycyjne nie są zaspokajane (występuje nieoptymalny poziom inwestycji w danych obszarach lub podobszarach interwencji).

Zawodnością rynku jest nieefektywna alokacja zasobów; sytuacja, gdy mechanizm rynkowy nie realizuje w racjonalny sposób swoich podstawowych funkcji¹⁰⁷. Zawodności zaprezentowane w rozdziale zostały podzielone na:

- **efekty zewnętrzne** – występujące wówczas, gdy przedsiębiorstwo nie jest w stanie otrzymać wszystkich korzyści z tego, jakie efekty dla gospodarki generują jego produkty (np. w przypadku wyników B+R). Wówczas nieopłacalne dla instytucji komercyjnych staje się finansowanie przedsiębiorstwa z uwagi na społeczne korzyści inwestycji, z których nie czerpie ono bezpośrednio korzyści,
- **dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji** – występujące w sytuacji, gdy nie można dobra lub usługi wyłączyć z konsumpcji (nie można nikomu odmówić korzystania z dobra lub usługi) oraz konsumpcja przez jedną osobę nie powoduje braku możliwości skorzystania z dobra przez inną osobę,
- **siłę monopolu i niekompletność rynków** – istniejące wówczas, gdy monopolista zachowując się nieefektywnie (w porównaniu do sytuacji, gdy zaistniałaby konkurencja rynkowa, konkurencja doskonała) i zając popyt na swoje produkty oferuje ich mniej i za wyższą cenę niż w sytuacji konkurencji doskonałej,
- **asymetrię informacji** – spowodowana przez różnicę w wiedzy między dostawcą a nabywcą na danym rynku, prowadząca do wyboru rozwiązań nieoptymalnych, w wyniku których obie strony transakcji tracą w porównaniu z sytuacją, w której posiadałyby pełną wiedzę (np. niewiedza na temat wypłacalności kredytobiorcy, niewiedza na temat posiadania wystarczających zasobów do realizacji projektu),
- **czynniki teorii agencji** – występują wówczas, gdy jedna strona transakcji nie jest w stanie kontrolować drugiej, która z kolei nie może udowodnić wykonalności projektu, którego dotyczy transakcja.

W poszczególnych obszarach interwencji (opisanych w kolejnych podrozdziałach) pojawiają się okoliczności prowadzące do powstania niedoskonałości (zawodności) rynku o różnym charakterze, powodujące niezaspokojenie potrzeb inwestycyjnych, a także ograniczone lub niewystępujące możliwości uzyskania komercyjnego finansowania działań inwestycyjnych (luka finansowa). Występowanie tych niedoskonałości wymaga podjęcia działań w ramach interwencji publicznej, która jest realizowana poprzez oferowanie instrumentów wsparcia. Uzupełnieniem poniższej treści (podrozdziały 3.1.1.-3.1.7) są Tabele 1-8 w Załączniku 5. W każdym z proponowanych obszarów interwencji zarekomendowano zastosowanie bezwrotnych lub zwrotnych form wsparcia, bazując na charakterze wskazanych zawodności i przy uwzględnieniu wcześniejszych wyników analiz (por. rozdziały 1 i 2 Raportu końcowego). Propozycje te poddano weryfikacji i uszczegółowieniu w kierunkowym i docelowym modelu interwencji (por. rozdziały 4 i 5).

3.1.1. Przedsiębiorczość

W przypadku obszaru przedsiębiorczości, odbiorcami ostatecznymi IF oraz beneficjentami narażonymi na występowanie niedoskonałości rynkowych są przede wszystkim start-upy i MŚP z uwagi na ich niewielki rozmiar, często młody wiek i wysoki poziom ryzyka w podejmowaniu działalności rozwojowej i innowacyjnej (por. Tabela 1, Załącznik 5 do Raportu końcowego). **Nieoptymalny poziom inwestycji** w ich przypadku wynika z niedostatecznych środków własnych, niestabilnej sytuacji finansowej i niskiej skłonności do podejmowania ryzyka w przypadku ubiegania się o komercyjne finansowanie działalności. W ich wypadku występuje także **asymetria informacji**, tj.

¹⁰⁷ J.M. Fijor, *Zawodność rynku jako fundament teorii dóbr publicznych*, „Optimum. Studia ekonomiczne” 2017, t. 1, no 55, pp. 41–53.

przedsiębiorca nie jest dobrze poinformowany o sytuacji rynkowej i możliwościach swojego rozwoju (posiada niepełną wiedzę), w związku z tym wybiera rozwiązania, które nie są najlepszymi (optymalnymi), a jedynie suboptymalnymi¹⁰⁸.

Zbiór przedsiębiorstw jest bardzo zróżnicowany (MŚP, start-upy, duże przedsiębiorstwa, PES), także sektrowo. Niektóre podmioty mimo charakteru prywatnego działają na rzecz społeczeństwa, ich działalność ma charakter publiczny (np. przedsiębiorstwa transportu pasażerskiego). Wówczas nie są w stanie otrzymać wszystkich korzyści płynących ze sprzedaży dóbr lub świadczenia usług (występują **efekty zewnętrzne**). Społeczny wymiar działalności jest w ich przypadku utrudnieniem w uzyskaniu finansowania komercyjnego – z punktu widzenia instytucji finansowych udzielanie kredytów i pożyczek jest nieopłacalne. W efekcie – przedsiębiorstwa nie realizują planowanych inwestycji lub robią to w bardzo ograniczonym zakresie. Skrajną sytuacją, dotyczącą jedynie niektórych branż gospodarki, jest ta, w której monopolista wykorzystując swoją pozycję konkurencyjną, dyktuje ceny (**siła monopolu**). W Wielkopolsce taka sytuacja występuje w branżach rolno-spożywczej, lotniczej (produkcja lotnicza), ale przede wszystkim – wydobywczej (i energetycznej).

Tabela 8. Zakres potrzeb inwestycyjnych MŚP w obszarze przedsiębiorczości

Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Dofinansowanie założenia działalności gospodarczej	0,71%	62,97%	36,32%
Wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy	3,60%	60,08%	36,32%
Wsparcie na rzecz adaptacyjności (projekty outplacementowe)	0,00%	63,68%	36,32%
Wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP	9,09%	54,59%	36,32%
Włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego	0,13%	63,55%	36,32%
Wsparcie rozwoju doradztwa biznesowego	1,42%	62,25%	36,32%
Wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego	3,60%	60,08%	36,32%
Inne (wspólne dla obszarów przedsiębiorczości i innowacyjności)	20,44%	43,23%	36,32%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=2387; wyniki sumują się do 100%).

W ramach przeprowadzonego badania CAWI/CATI (por. Tabela 8) stwierdzono występowanie potrzeb inwestycyjnych MŚP w obszarze przedsiębiorczości (19% badanych 2387 przedstawicieli MŚP). Wśród najbardziej popularnych znalazły się:

- wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP (9,09% respondentów), w ramach której wymieniano głównie zakup lub rozwój oprogramowania, maszyn i urządzeń,
- wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego (3,6%),
- wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy (3,6%), głównie dofinansowanie do zatrudnienia.

W ramach odpowiedzi na pogłębione pytanie dotyczące potrzeb w tym zakresie (oprócz wyżej wymienionych) przedstawiciele MŚP wskazywali głównie zakup maszyn i urządzeń (pojazdy, koparki, inne maszyny budowlane, sprzęt komputerowy) i rozbudowę istniejących budynków.

¹⁰⁸ P. Leszek, *Koncepcja zawodności rynku: teoria a rzeczywistość*, „Equilibrium”, 2010, t.1, no 4, s. 14.

3.1.2. Innowacyjność

W przypadku obszaru innowacyjności¹⁰⁹ występują różne rodzaje niedoskonałości, uzależnione od grupy docelowej (por. Tabela 2, Załącznik 5 do Raportu końcowego). Zaistnienie **efektów zewnętrznych** wynika w głównej mierze z faktu, że działalność innowacyjna prowadzona przez wielkopolskie przedsiębiorstwa (we współpracy np. z jednostkami naukowymi), w tym w ramach prac B+R i realizacji założeń RIS2030, powoduje powstanie nowych technologii lub produktów, które później mogą być wykorzystywane przez konkurentów rynkowych lub mają zastosowanie w życiu społeczno-gospodarczym. Mogą to być np. **innowacje społeczne** (generowane przez silnie reprezentowane w województwie NGO lub też PES), lub **ekoinnowacje** przyczyniające się do poprawy stanu środowiska naturalnego. Z uwagi na umiarkowany poziom innowacyjności regionu potrzeby w tym zakresie powinny mieć bardzo wysoki priorytet w przyszłej interwencji. Intensywne rolnictwo, przemysł wydobywczy, a także spożywczy przyczyniają się w Wielkopolsce do powstania negatywnych efektów zewnętrznych dla środowiska naturalnego oraz społeczeństwa. **Te sektory z kolei należy uwzględnić planując działania programowe w ramach ochrony środowiska w WRPO 2021+, a także wykorzystania FST w ramach CP 6.**

Działalność ośrodków badawczo-rozwojowych nastawiona na realizację badań podstawowych i stosowanych oraz poprawa warunków inwestowania stanowią przykłady **dóbr publicznych**¹¹⁰ z uwagi na fakt, że efekty tych działań są powszechnie dostępne. Podobnie, zapewnienie dostępu do teleusług w sektorze publicznym (np. e-administracja, e-zdrowie) i poprawa jakości sieci informatyczno-telekomunikacyjnej stanowią dobra, z których będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy.

W badaniu CAWI/CATI najczęściej spośród badanych MŚP jako potrzebę inwestycyjną zadeklarowało wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej (3,64%). Jedynie 0,25% badanych MŚP wskazało potrzeby dotyczące współpracy z sektorem nauki, 0,04% na stymulowanie popytu na innowacje. Wśród innych potrzeb (20,44% badanych) wskazywano głównie zakup nowoczesnych sprzętów (głównie maszyn), technologii, oprogramowania. Nie deklarowano praktycznie wcale potrzeb związanych z rozwojem e-usług, *venture capital* i stymulowaniem popytu na innowacje, a także rozwoju modeli biznesowych w ramach Przemysłu 4.0. Podejście przedsiębiorców skupiało się więc głównie na potrzebach sprzętowych, infrastrukturalnych bądź kadrowych – potrzeby w zakresie innowacyjności nie dotyczą tworzenia nowych technologii (w bardzo nielicznych przypadkach takowe wskazywano), ale zakupu nowoczesnych technologii, które już istnieją. Należy więc aktywizować przedsiębiorstwa do podejmowania działalności innowacyjnej – zalecenie dotyczy zwłaszcza MŚP, które najbardziej wśród przedsiębiorstw (razem ze start-upami) są narażone na występowanie niedoskonałości rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji.

Tabela 9. Zakres potrzeb inwestycyjnych przedstawicieli MŚP i jst w obszarze innowacyjności

Grupa	Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
MŚP	Wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej	3,64%	60,03%	36,32%
	Wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki i innymi podmiotami	0,25%	63,43%	36,32%
	Stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw	0,04%	63,64%	36,32%
	Rozwój potencjału sektora <i>venture capital</i>	0,00%	63,68%	36,32%
	Zwiększanie podaży e-usług	0,67%	63,01%	36,32%

¹⁰⁹ Wyniki badań uzupełniających treść przedstawia Załącznik 8.

¹¹⁰ M. Smaga, T. Włudyka, *Instytucje gospodarki rynkowej. Polityka a ekonomia. dobra publiczne i wybór publiczny*, 2012, <https://books.google.pl/books?id=HJpSAwAAQBAJ>.

Grupa	Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
	Transformacja modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku Przemysłu 4.0	0,00%	63,68%	36,32%
	Inne (wspólne dla obszarów przedsiębiorczości i innowacyjności)	20,44%	43,23%	36,32%
Jst	Zwiększenie wykorzystania TIK w gospodarce	0,83%	19,50%	79,67%
	Zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu	11,20%	9,13%	79,67%
	Budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych	7,05%	13,28%	79,67%
	Finansowanie światłowodowej sieci szkieletowej stanowiącej architekturę sieci mobilnej piątej generacji (5G)	2,07%	18,26%	79,67%
	Promowanie innowacji w obszarze Smart City	2,49%	17,84%	79,67%
	Inne potrzeby dot. infrastruktury cyfrowej i telekomunikacyjnej	3,32%	17,01%	79,67%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=2387; wyniki sumują się do 100%).

Pozostałe grupy respondentów nie odpowiadały licznie na pytanie o ten obszar interwencji. Jst wskazywały na konieczność zwiększenia dostępu do usług ultraszybkiego szerokopasmowego Internetu i sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych (11,20%), w mniejszym stopniu finansowanie światłowodowej sieci 5G. 71,78% ankietowanych przedstawicieli jst nie deklarowało potrzeb inwestycyjnych w zakresie innowacji w zakresie administracji. Pozostałych 28,22%, za najistotniejsze potrzeby uznało rozwój e-usług administracji publicznej (co piąty respondent). Potrzebie tej towarzyszyły dwie inne: wzmocnienie kompetencji pracowników administracji (ok. 15% respondentów w grupie przedstawicieli jst) oraz zwiększenie szybkości i efektywności załatwiania spraw (ok. 10%).

3.1.3. Działalność IOB

Usługi świadczone przez IOB są **dobrami publicznymi** (por. Tabela 3, Załącznik 5 do Raportu końcowego), tj. każdy, kto spełnia określone warunki, może skorzystać z usługi. Zwykle zaznacza się, że specyfika działania IOB polega na projektowym charakterze, co nie sprzyja ciągłości udzielania wsparcia klientom. Niepewność co do przyszłej działalności IOB prowadzi w efekcie do nieoptymalnego poziomu inwestycji – realizacja inwestycji jest tam uzależniona od zewnętrznych źródeł finansowania.

Obecnie IOB (co potwierdziły FGI z ich przedstawicielami) borykają się z problemem niewystarczająco dobrze rozwiniętej infrastruktury, sieci współpracy z innymi instytucjami, także ze szkołami średnimi i wyższymi. Problemem wymagającym zaangażowania środków finansowych jest także podnoszenie poziomu kompetencji pracowników. Z analizy *desk research* wynika, że zróżnicowanie wewnątrzregionalne w rozwoju IOB jest duże, wobec tego poszczególne z nich będą wykazywać inne potrzeby (w wymiarze rzeczowym i kwotowym). Przedstawiciele klastrów w ramach wywiadów pogłębionych wskazywali na istnienie niezaspokojonych potrzeb finansowych w zakresie rozwoju klastrów, ponieważ środki pozyskiwane w ramach wpłat członków są niepewnym przychodem i nie wystarczają na pełne wykorzystanie potencjału klastrów m.in. do sieciowania współpracy nauki z biznesem.

W przyszłej interwencji należy położyć nacisk na rozwój IOB w zakresie ich specjalizacji, kształtowania kompetencji pracowników, budowaniu kapitału organizacyjnego. Należy utrzymać także inwestycje w infrastrukturę. Najlepszą formą wsparcia dla tych instytucji byłyby dotacje.

3.1.4. Usługi publiczne

Analiza *desk research* i badania reaktywne wskazały na występowanie w podobszarach tematycznych powiązanych z usługami publicznymi jednej wiodącej niedoskonałości rynkowej, którą jest **niekonkurencyjność dóbr publicznych w konsumpcji** (por. Tabela 4, Załącznik 4 do Raportu końcowego)¹¹¹. **Jest to obszar interwencji, którego w największym stopniu dotyczą skutki pandemii COVID-19, należy więc poświęcić mu szczególną uwagę w planowaniu działań w WRPO 2021+**. Z uwagi na charakter działalności, tj. finansowanie głównie ze środków publicznych zadań realizowanych w poszczególnych obszarach, zaleca się zastosowanie dotacji jako formy wsparcia w przyszłej interwencji.

W literaturze wszystkie dobra publiczne są traktowane jednakowo w kontekście diagnozy występujących w ich przypadku zawodności rynku. Dobra te mając charakter publiczny, powinny być dostępne dla każdego. Nie można także nikogo przymusić do zapłaty za te dobra. Ich dostarczanie wynika z nakazu moralnego społeczeństwa, pewnego rodzaju solidarności. Dodatkowo, jeśli dane dobra nie mogą być dostarczone przez rynek, wówczas sektor publiczny przejmuje rolę dostawcy. Interwencja publiczna wynika więc z konieczności korygowania rynku¹¹².

3.1.4.1. Edukacja (oświata)

W przypadku edukacji organami finansującymi działalność placówek są zwykle jst na różnym szczeblu (przedsiębiorcy prowadzący szkoły prywatne powinni być ujęci w ramach analizy obszaru przedsiębiorczości). Z przeprowadzonej analizy wyników ankiet CAWI/CATI (por. Tabela 10) wynika, że najczęstszą potrzebą inwestycyjną jst w obszarze oświaty jest **pomoc w rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy (5,81%), rozwój nowych technologii w nauczaniu (4,98%) oraz rozwój kompetencji nauczycieli (5,81%)**, by te technologie wykorzystywać w dydaktyce. Wśród innych wymienionych (7,47%) pojawiła się głównie **modernizacja placówek** (w tym termomodernizacja).

3.1.4.2. Włączenie społeczne

Tylko 22,82% badanych przedstawicieli jst wskazało na potrzeby w zakresie wsparcia w obszarze integracji i pomocy społecznej. Wśród najistotniejszych potrzeb (por. Tabela 11) jst znalazły się: **wsparcie usług społecznych** (np. asystenckich, opiekuńczych, 11,20% badanych odpowiedziało twierdząco), **wsparcie usług zdrowotnych (5,39%) oraz na rzecz infrastruktury społecznej** (np. mieszkania wspomagane, 4,98%). Jest to związane z występującymi w województwie potrzebami w zakresie wsparcia osób starszych, co było także artykułowane w innych miejscach kwestionariusza ankiety dla jst.

Tabela 10. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w zakresie edukacji (oświaty)

Zakres działań	Tak	Nie	Nie dotyczy
Tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	3,73%	32,78%	63,49%
Tworzenie miejsc przedszkolnych	3,73%	33,61%	62,66%
Tworzenie i dostosowanie miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnościami	2,49%	34,85%	62,66%
Podnoszenie jakości miejsc wychowania przedszkolnego	4,56%	32,78%	62,66%
Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	5,81%	31,54%	62,66%

¹¹¹ Szczegółowy opis wyników znajduje się w Załączniku 8.

¹¹² J.M. Fijor, *Zawodność rynku jako fundament teorii dóbr publicznych...*, op. cit.; Idem, *Czy rynek naprawdę jest zawodny?...*, op. cit.

Zakres działań	Tak	Nie	Nie dotyczy
Doradztwo zawodowe dla uczniów	1,66%	35,68%	62,66%
Realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych	0,41%	36,93%	62,66%
Realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównywanie szans	1,66%	35,68%	62,66%
Współpraca szkolnictwa branżowego z pracodawcami	2,07%	35,27%	62,66%
Rozwój nowoczesnych technologii w nauczaniu	4,98%	32,37%	62,66%
Podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji	3,32%	34,02%	62,66%
Rozwój kompetencji osób przedwcześnie kończących edukację	0,00%	37,34%	62,66%
Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z osobami szczególnych potrzebach edukacyjnych	2,07%	35,27%	62,66%
Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu	5,81%	31,54%	62,66%
Inne potrzeby dot. oświaty	7,47%	29,88%	62,66%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI, n=241; wartości w wierszu sumują się do 100%.

Tabela 11. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w zakresie integracji i pomocy społecznej

Zakres działań	Tak	Nie	Nie dotyczy
Integracja społeczno-zawodowa	2,90%	19,92%	77,18%
Wsparcie usług społecznych	11,20%	11,62%	77,18%
Wsparcie usług zdrowotnych	5,39%	17,43%	77,18%
Wsparcie zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych	1,66%	21,16%	77,18%
Wsparcie ekonomii społecznej	2,49%	20,33%	77,18%
Wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej	4,98%	17,84%	77,18%
Inne potrzeby	2,90%	19,92%	77,18%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI, n=241; wartości w wierszu sumują się do 100%.

3.1.4.3. Ochrona zdrowia

85,09% badanych przedstawicieli jst nie wskazało żadnych potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (por. Tabela 12). 8,71% respondentów w tej grupie wskazało potrzeby w zakresie rozwoju/modernizacji placówek POZ, 5,39% na programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej, 3,73% na realizację badań przesiewowych wśród młodzieży. Wśród „innych” potrzeb deklarowano głównie budowę placówek ochrony zdrowia (ok. 1%). W ramach przeprowadzonych wywiadów (por. Tabela 10 i podrozdział 2.1., Załącznik 5 do Raportu końcowego) stwierdzono występowanie potrzeb w innych zakresach, m.in. kompleksowych usług dla aktywizacji zawodowej, włączenia społecznego. Syntetyczne ujęcie zidentyfikowanych potrzeb wraz z propozycjami w zakresie oferty instrumentów wsparcia przedstawia Tabela 11 w Załączniku 5 do Raportu końcowego.

Tabela 12. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w zakresie ochrony zdrowia

Zakres działań	Tak	Nie	Nie dotyczy
Badania profilaktyczne tylko dla osób z grup narażonych na choroby cywilizacyjne	2,90%	12,03%	85,06%
Realizacja programów badań przesiewowych słuchu, wzroku, wad postawy itp.	3,73%	11,20%	85,06%
Programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej	5,39%	9,54%	85,06%
Programy rehabilitacji zdrowotnej ułatwiające powrót na rynek pracy	1,66%	13,28%	85,06%

Zakres działań	Tak	Nie	Nie dotyczy
Programy zakładające eliminowanie czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy, w tym projekty w zakresie poprawy ergonomii pracy	0,41%	14,52%	85,06%
Rozwój/modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej	8,71%	6,22%	85,06%
Inne potrzeby	1,24%	13,69%	85,06%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI, n=241; wartości w wierszu sumują się do 100%.

3.1.5. Transport

W obszarze transportu efekty zewnętrzne dotyczą działalności przedsiębiorstw transportu publicznego (por. Tabele 5 i 10, Załącznik 5 do Raportu końcowego)¹¹³. Inwestycje np. w tabor lub nowoczesne technologie będą przynosić społeczne skutki np. w postaci poprawy jakości powietrza. Z kolei **niedoskonałość związana z dobrami publicznymi niekonkurencyjnymi w konsumpcji** dotyczy przede wszystkim inwestycji w infrastrukturę, z której korzystają wszyscy uczestnicy ruchu. Potrzeby te jednak były zróżnicowane (por. Tabela 13 poniżej, a także Tabela 5 w Załączniku 5 do Raportu końcowego). Dlatego Zespół Badawczy proponuje uwzględnienie we wszystkich podobszarach propozycji oferowania przede wszystkim dotacji.

Tabela 13. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w obszarze transportu

Zakres działań	Tak	Nie	Nie dotyczy
Rozwój lądowej infrastruktury transportowej (punktowej i liniowej) w ramach sieci TEN-T i poza nią	1,66%	0,00%	98,34%
Likwidacja wąskich gardeł technicznych	1,24%	0,00%	98,76%
„Domknięcie” komodalnej sieci transportowej	0,00%	0,00%	100,00%
Rozwój wodnej infrastruktury transportowej (porty, kanały, nabrzeża, itd.)	0,00%	0,00%	100,00%
Wsparcie zmian w mobilności, w tym komodalnych łańcuchów dostaw	0,41%	0,00%	99,59%
Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego	3,73%	0,00%	96,27%
Działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa transportu	4,15%	0,00%	95,85%
Rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego	4,15%	0,00%	95,85%
Działania w zakresie infrastruktury dla usług transportowych	4,15%	0,00%	95,85%
Odciążanie miast od ruchu tranzytowego	4,56%	0,41%	95,02%
Inne potrzeby dot. transportu	12,45%	0,00%	87,55%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=241, wartości sumują się do 100%).

Najczęściej wskazywane potrzeby inwestycyjne dotyczyły rozwoju infrastruktury drogowej, jej budowy i remontu (najczęściej wskazywano je w kategorii „innych potrzeb”). Następnie w miarę równe zainteresowanie inwestycjami jst dotyczyło tych z zakresu transportu zbiorowego i publicznego (w tym ich integracji), wzrostu bezpieczeństwa oraz odciążania miast z ruchu drogowego. Wśród tych inwestycji często wspomniano te, które były deklarowane w obszarze ochrony środowiska, jak np. budowa ścieżek dla pieszych i rowerzystów, zakup niskiemisyjnego taboru itp.

¹¹³ Zgodnie z Podręcznikiem, potrzeby przedsiębiorstw prywatnych w tym zakresie uwzględnia się w niezaspokojonych potrzebach inwestycyjnych w obszarze przedsiębiorczości.

3.1.6. Energetyka

Główną potrzebą zidentyfikowaną w ramach analizy uwarunkowań społeczno-gospodarczych i formalno-prawnych było **dążenie do poprawy efektywności energetycznej w regionie**, w odniesieniu do różnych grup beneficjentów. Jeśli projekty w tym zakresie byłyby realizowane przez przedsiębiorstwa lub zarządców wielorodzinnych budynków mieszkalnych, wówczas wystąpią **efekty zewnętrzne** (por. Tabela 6, Załącznik 5 do Raportu końcowego), ponieważ efektem realizacji projektów będą korzyści społeczne (np. poprawa jakości powietrza w wyniku termomodernizacji budynków). Dodatkowo, w przypadku inwestycji, w których beneficjentem będzie Jst, pojawią się **niedoskonałości w formie dóbr publicznych niekonkurencyjnych w konsumpcji** (w wyniku możliwości nieograniczonego korzystania z efektów projektów przez społeczeństwo). Wszystkie wspomniane niedoskonałości determinują zasadność sfinansowania części inwestycji ze środków publicznych. W przeciwnym wypadku inwestycje te nie będą zrealizowane.

Potrzeby dotyczące energetyki były wskazywane przez trzy grupy potencjalnych beneficjentów (por. Tabela 14). Wśród przedstawicieli Jst i wspólnot oraz spółdzielni mieszkaniowych najczęściej respondentów wskazało wspieranie rozwoju OZE. Jst deklaruowały również wystąpienie potrzeb inwestycyjnych w zakresie rozwoju inteligentnych systemów energetycznych oraz wsparcia nisko- i zeroemisyjnej mobilności. MŚP nie wykazywały dużego zainteresowania inwestowaniem w energetykę – najczęściej wskazań zanotowano dla rozwoju inteligentnych systemów energetycznych (lecz nadal było to jedynie 15 respondentów w grupie niemal 3 000 biorących udział w badaniu). W przypadku wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych występują potrzeby inwestycyjne w zakresie termomodernizacji oraz montażu OZE.

Tabela 14. Zakres potrzeb inwestycyjnych Jst, MŚP i wspólnot oraz spółdzielni mieszkaniowych w obszarze energetyki

Zakres działań	Jst			MŚP			Wspólnoty i spółdzielnie	
	Tak	Nie	Nie dotyczy	Tak	Nie	Nie dotyczy	Tak	Nie
Wspieranie rozwoju OZE	7,47%	19,92%	72,61%	0,04%	2,05%	97,91%	8,00%	92,00%
Rozwój systemów magazynowania OZE	0,41%	26,97%	72,61%	0,00%	2,09%	97,91%	0,67%	99,33%
Wykorzystanie OZE w elektro-energetyce, ciepłownictwie, transporcie	0,83%	26,56%	72,61%	0,04%	2,05%	97,91%	6,00%	94,00%
Wspieranie klastrów energii	0,00%	27,39%	72,61%	0,00%	2,09%	97,91%	-	-
Rozwój inteligentnych systemów energetycznych	3,32%	24,07%	72,61%	0,63%	1,47%	97,91%	8,67%	91,33%
Rozwój infrastruktury magazynowania energii	1,24%	26,14%	72,61%	0,08%	2,01%	97,91%	-	-
Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych	0,83%	26,56%	72,61%	0,04%	2,05%	97,91%	-	-
Budowa i rozbudowa lokalnych stacji LNG	0,00%	27,39%	72,61%	0,00%	2,09%	97,91%	-	-
Wsparcie mobilności o niskiej, zero-emisyjności	1,66%	25,73%	72,61%	0,00%	2,09%	97,91%	-	-
Opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych	0,00%	27,39%	72,61%	0,04%	2,05%	97,91%	-	-
Inne potrzeby dot. energetyki	7,05%	20,33%	72,61%	0,84%	1,26%	97,91%	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (Jst: n=241, MŚP: n=2387, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe: n=150; wartości sumują się do 100%).

3.1.7. Ochrona środowiska

W ramach obszaru ochrony środowiska najczęściej obserwowanymi niedoskonałościami rynkowymi są **dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji** (z uwagi na korzystanie społeczeństwa z rezultatów inwestycji;

por. Tabela 7 w Załączniku 5 do Raportu końcowego). Największą grupą docelową wsparcia w obszarze ochrony środowiska są jst, dlatego należy im proponować wsparcie w formie dotacji.

Tabela 15. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w obszarze ochrony środowiska

Zakres działań	Tak	Nie	Nie dotyczy
Inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła	19,09%	34,44%	46,47%
Wykorzystanie gazu dla kogeneracji	1,24%	52,28%	46,47%
Wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii	23,65%	29,88%	46,47%
Promowanie proekologicznych zachowań	7,47%	46,06%	46,47%
Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego	4,98%	48,55%	46,47%
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery	6,64%	46,89%	46,47%
Rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	0,41%	53,11%	46,47%
Zmniejszanie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych	0,00%	53,53%	46,47%
Wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych	0,83%	52,70%	46,47%
Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego	17,43%	36,10%	46,47%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=241, wartości sumują się do 100%).

W przypadku ochrony środowiska (por. Tabela 15), z uwagi na bardzo nieliczne wskazania innych grup, zaprezentowano wyłącznie odpowiedzi jst. Ta grupa respondentów najczęściej wskazywała występowanie potrzeb inwestycyjnych w zakresie wsparcia montażu OZE oraz inwestycji w sieci ciepłownicze czy wymianę źródeł ciepła. Wśród innych potrzeb dot. środowiska naturalnego dominowały te w zakresie modernizacji lub budowy elementów sieci wodno-kanalizacyjnej.

3.1.8. Rewitalizacja i terytorialny wymiar interwencji

Podobszary zidentyfikowane w ramach rewitalizacji obejmują głównie inwestycje o charakterze terytorialnym (rewitalizacja, rekultywacja obszarów zdegradowanych), rewitalizację budynków użyteczności publicznej (urzędów, szkół, dworców), dróg, obszarów miejskich, a także działania „miękkie” ukierunkowane na lokalny rozwój i przewyższanie kryzysów społecznych. Większość inwestycji będzie realizowana przez jst (wymiar terytorialny), a ich efekty – dostępne dla społeczności regionu i osób spoza regionu. Wystąpi więc niedoskonałość w postaci **niekonkurencyjnych w konsumpcji dóbr publicznych** (por. Tabela 8, Załącznik 5 do Raportu końcowego). Z kolei jeśli inwestycja będzie realizowana przez podmiot prywatny, wówczas – oprócz realizowanych przez niego celów biznesowych - można mówić o powstaniu efektów zewnętrznych, tzn. **korzyści społecznych**. Wówczas obniżona jest skłonność instytucji komercyjnych do udzielania pożyczek lub kredytów na tego typu projekty. W obu przypadkach zasadne jest uwzględnienie działań rewitalizacyjnych w interwencji WRPO 2021+.

Inwestycje w wymiarze terytorialnym będą obejmować bardzo szeroki zakres tematyczny projektów skupionych na budowaniu i odbudowie lokalnych potencjałów, głównie realizowanych przez jst. Biorąc to pod uwagę, **dominującą niedoskonałością rynku będzie ta związana z dostarczaniem społeczności dóbr publicznych**. Z uwagi na rozległość tematyczną prowadzonego wsparcia Zespół Badawczy rekomenduje oferowanie dotacji. W tym obszarze działania w ramach rewitalizacji będą określone w GPR, realizowanych w ramach IIT.

Potrzeby dotyczące rewitalizacji zostały oznaczone przez 49,8% respondentów z grupy przedstawicieli jst. Odpowiedzi na pytanie otwarte dotyczące tego obszaru dotyczyły zamkniętego, niewielkiego zbioru zadań, głównie tworzenia terenów zielonych, rewitalizacji parków, miast, zdegradowanych terenów wiejskich i pogórnicych, dróg. Część odpowiedzi dotyczyła ogólnie rozwoju lokalnego, więc Zespół Badawczy przyjął, że chodzi o rozwój

wielowymiarowy o dużym komponentcie społecznym, nakierowany na wzmocnienie lokalnych gospodarek i ośrodków. Zainteresowanie jest przedsięwzięciami w zakresie rewitalizacji zostanie zweryfikowane w kolejnych latach poprzez obserwację GPR tworzonych przez gminy, zwłaszcza po 2023 roku.

3.2. Relatywnie stałe potrzeby inwestycyjne poszczególnych potencjalnych grup beneficjentów i odbiorców IF

Uwzględniając wyniki badań zamieszczone w podrozdziale 2.4., dotyczące obszarów potencjalnej interwencji w ramach WRPO 2021+, a także wskazania z podrozdziału 3.1. można wskazać relatywnie stałe potrzeby inwestycyjne poszczególnych grup beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF, które skupiają się wokół takich obszarów interwencji, jak: przedsiębiorczość i innowacyjność, usługi świadczone przez IOB, usługi publiczne, infrastruktura transportowa i inne potrzeby związane z transportem, rewitalizacja, energetyka, ochrona środowiska (por. także Tabela 12, Załącznik 5 do Raportu końcowego).

Przedstawiciele **jest** deklarują potrzeby we wszystkich obszarach interwencji, z tym że najmniej w przedsiębiorczości i innowacyjności. Do nich należy kierować ofertę w ramach WRPO 2021+ z zakresu transportu (deklarowali często potrzeby w ramach modernizacji dróg), usług publicznych i terytorialnego wymiaru interwencji (kultura, sport, turystyka, edukacja). Działania WRPO 2021+ powinny uwzględniać rewitalizację budynków użyteczności publicznej (nawiązując do wyników CAWI), wspieranie ochrony zdrowia (w kontekście słabej kondycji systemu ochrony zdrowia w Wielkopolsce) czy poprawę dostępności transportowej (zwłaszcza w podregionach pilskim i kaliskim).

Najważniejszym elementem potrzeb urzędów pracy wymagających wsparcia jest aktywizacja osób z różnych grup na rynku pracy i wsparcie osób, które chciałyby rozpocząć własną działalność gospodarczą. W wyniku zaistnienia negatywnych skutków pandemii wzrosło zapotrzebowanie na opiekę psychologiczną różnych grup wiekowych i społecznych, a także powstanie konieczność prowadzenia programów profilaktyki zdrowia. Część zadań może być realizowana przez PES, do których należy kierować odrębną wiązkę instrumentów wsparcia (w tym IF na poziomie krajowym), i które mogłyby przejąć realizację części potrzeb z zakresu np. opieki dziennej nad osobami niepełnosprawnymi czy starszymi.

Wśród grup docelowych wsparcia najliczniej reprezentowane są **przedsiębiorstwa, w tym MŚP**, szczególnie narażone na skutki występowania niedoskonałości rynkowych. MŚP, oprócz potrzeb związanych ze wsparciem w ramach pożyczek obrotowych i interwencyjnych (na które wzrósł popyt w czasie pandemii COVID-19) chcą poszerzać swoją ofertę i m.in. w tym celu w Wielkopolsce potrzebowałyby szerokiej gamy usług inkubacyjnych i doradczych. Poza tym, wśród nich widać duże zainteresowanie montażem instalacji fotowoltaicznych i termomodernizacją budynków.

W badaniach CAWI/CATI przedstawiciele MŚP wskazywali najczęściej kilka podobszarów własnych potrzeb w ramach przedsiębiorczości (co piąty badany) i innowacyjności (niemal połowa badanych). Wśród najbardziej popularnych znalazły się:

- usługi rozwojowe dla MŚP (9,09%), gdzie wymieniano głównie zakup lub rozwój oprogramowania, maszyn i urządzeń,
- kształcenie i szkolenie zawodowe (3,60%),
- tworzenie nowych miejsc pracy (3,60%), głównie dofinansowanie do zatrudnienia,
- rozwój infrastruktury badawczo-rozwojowej (3,61%), głównie zakup sprzętu i oprogramowania.

W odpowiedziach otwartych doprecyzowujących potrzeby respondentów w zakresie przedsiębiorczości najczęściej wskazywano budowę nowych obiektów lub rozbudowę istniejących, inwestycje w infrastrukturę, doradztwo szkoleniowe, inkubację usług, poszerzenie asortymentu, zwiększenie zatrudnienia (co było właściwie domeną podobszaru "rynek pracy").

Najważniejszym elementem zbioru potrzeb **wielkopolskich IOB** jest podnoszenie kompetencji pracowników oraz certyfikacja IOB, co było kilkakrotnie wskazywane w badaniach FGI i TDI (por. Tabela 10, Załącznik 5 do Raportu końcowego). Szczególnie bez wsparcia pierwszego z tych podobszarów bezcelowe jest inwestowanie w sieciowanie różnych podmiotów. Należy wspierać wspomniane już wcześniej tworzenie oferty usług niepieniężnych dla przedsiębiorstw. W przypadku klastrów najwyższy priorytet należy nadać sieciowaniu członków różnych klastrów i współpracy z placówkami oświatowymi w kontekście tworzenia kierunków kształcenia dopasowanych do potrzeb pracodawców.

Do **wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych** należy kierować wsparcie z podobszarów termomodernizacji i montażu OZE, ewentualnie także rewitalizacji budynków (co nie zostało odzwierciedlone w badaniach CAWI, jednak zdaniem Zespołu Badawczego wymaga publicznej interwencji).

Przedsiębiorstwa transportu publicznego stanowią ważną grupę docelową z uwagi na bardzo zróżnicowaną dostępność transportową podregionów peryferyjnych oraz w układzie miasto-wieś. Oprócz oczywistych celów w tym zakresie, jak modernizacja taboru, należy zainwestować w nowe technologie (cyfryzację), ale przede wszystkim integrację międzygałęziową w transporcie i wzmocnienie powiązań z rynkiem pracy (co znajduje także odzwierciedlenie w *Planie transportowym Wielkopolski* jako cel szczegółowy polityki transportowej regionu).

3.3. Analiza przyczyn wycofania wniosków lub nieotrzymania wsparcia w przypadku wnioskodawców nieskutecznych

Wartościowych informacji, które mogą wpłynąć na kształt interwencji w WRPO 2021+ dostarczyła analiza danych dotyczących wnioskodawców nieskutecznych (por. wyniki szczegółowe w Tabelach 13-16 oraz na Rysunkach 9-11 w Załączniku 5 do Raportu końcowego), w trakcie której odnotowano pewne prawidłowości:

- najwięcej WoD było odrzucanych na etapie oceny formalnej w OP 4 Środowisko (20,99%), OP 8 Edukacja (18,52%), OP 3 Energia (18,42%), OP 1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka (18% złożonych WoD), OP 2 Społeczeństwo informacyjne (15,66%), i OP 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego (15,09%)¹¹⁴,
- największy odsetek odrzuconych WoD zanotowano na etapie oceny merytorycznej w OP 6 Rynek pracy (27,88%), OP 8 (26,56%), OP 7 Włączenie społeczne (22,34%), OP 1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka (15,65%) i OP 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego (14,49%). Jako, że dotyczyło to projektów z zakresu usług publicznych, należy zweryfikować podręczniki dla wnioskodawców pod względem czytelności instrukcji dla odbiorcy (być może część zapisów jest dla nich niejasna),
- największy odsetek wniosków wycofano w OP 1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka (9,29%), w pozostałych OP od 3% do 5,7%; najniższy odsetek wycofań dotyczył OP 5 Transport (3,49%) i OP 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego (0,8%),
- wśród wnioskodawców wycofujących WoD znalazło się 101 jst (6,16% wszystkich aplikujących jst), 317 przedsiębiorców (5,77% wszystkich aplikujących przedsiębiorstw), 23 fundacje (4,17%), 35 stowarzyszeń

¹¹⁴ Największy poziom procentowy odrzuconych wniosków na etapie oceny formalnej - Dz. 1.4. *Internacjonalizacja gospodarki regionalnej* (34,35%), Dz. 8.3. *Wzmocnienie oraz dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy* (40,04%); Obliczeń dokonano na podstawie bazy wnioskodawców WRPO 2014+ wg stanu na dzień 8.10.2020 r.

(3,94%), podsumowując – co dwudziesty wnioskodawca (dla porównania odrzuconych zostało na etapie oceny formalnej średnio 12,16% WoD, na etapie oceny merytorycznej niemal co czwarty wniosek),

- wartość inicjatyw zaplanowanych w ramach wycofanych WoD była statystycznie istotnie wyższa niż jakiegokolwiek innej grupy wniosków (wnioski odrzucone z kolei opiewały na relatywnie niewielkie kwoty); odsetek wnioskowanego dofinansowania ze środków UE w wycofanych wnioskach wynosił średnio ok. 71% wartości wszystkich złożonych wniosków, w odrzuconych na etapie oceny formalnej ok. 75,5%, merytorycznej – 84% łącznej wartości.

Badania ankietowe przeprowadzone wśród przedstawicieli wnioskodawców nieskutecznych (789 podmiotów) dowiodły, że **61% z nich nie napotkało żadnych utrudnień w trakcie składania WoD**. Spośród pozostałych 39% respondentów, najwięcej osób wskazywało na zbyt krótki czas na przygotowanie wniosku (17% wszystkich badanych) oraz własne braki kadrowe (15% wszystkich badanych w tej grupie). Sposób radzenia sobie z problemami polegał na zaangażowaniu pracowników w pracę w godzinach nadliczbowych, rezygnacji ze składania wniosku, korzystaniu z usług zewnętrznej firmy lub doraźnym przesunięciu kadry z innych zadań. W przypadku konieczności zapewnienia wkładu własnego (która była trzecią najczęściej wskazywaną barierą) zaciągano kredyty, odkładano w czasie realizację innych zadań czy też zmieniano obowiązujące budżety. W przypadku pozostałych trudności (obsługa LSI, wątpliwości dotyczące poszczególnych elementów WoD) kontaktowano się z IZ lub próbowano dokonać interpretacji w ramach własnego zespołu.

Na podstawie powyższych wyników badań oraz oceny eksperckiej członków Zespołu Badawczego sformułowano następujące wnioski dotyczące przyczyn nieuzyskania wsparcia bądź wycofania wniosku:

1. **Nieodpowiednie przygotowanie WoD przez wnioskodawcę**, najczęściej w przypadku projektów „miękkich” (OP 6, 8, 9) – problem może wynikać z braku informacji lub niepełnej informacji wnioskodawcy na temat warunków, jakie musi spełnić WoD (wskazywane także w informacjach kwartalnych z realizacji WRPO 2014+), a także problemów wnioskodawców z zapewnieniem odpowiednich zasobów, w tym kadrowych, do przygotowania WoD. Jedną z przyczyn mogło być także zatrudnianie firm zewnętrznych do tworzenia wniosków. Zaleca się szczególnie zwrócenie uwagi słuchaczom na szkoleniach dla wnioskodawców na najczęściej popełniane błędy formalne, aby uniknąć odrzucenia WoD, a także na to, że przygotowanie wniosków warto przygotować samodzielnie i należy rozpocząć możliwie wcześniej i zapewnić odpowiednie zasoby kadrowe.
2. **Najwięcej wycofywanych (i jednocześnie najbardziej kosztownych) projektów zanotowano dla obszaru przedsiębiorczości i innowacyjności (OP 1)**, w tym najczęściej w działaniach dotyczących potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw i ich konkurencyjności; odsetek przedsiębiorców wycofujących wnioski jednak nie różnił się istotnie od tych w innych grupach wnioskodawców. Przedstawiony wynik może być skutkiem uzyskania finansowania ze źródeł komercyjnych lub IF z WRPO 2014+. Ponadto, fakt wycofania wniosku mógł być związany m.in. z wysokim poziomem ryzyka towarzyszącym zwykle innowacyjnym projektom, wycofania się partnerów strategicznych, pojawienia się nowych technologii, zatwierdzenia finansowania innych projektów, które pochłaniały większość zasobów posiadanych przez wnioskodawców. Z czasem (w trakcie oczekiwania na wynik) mogły zmienić się czynniki rynkowe powodujące, że projekt stałby się nierentowny. Mogło to wynikać z faktu, iż okres oczekiwania na decyzję ws. otrzymania dotacji był bardzo długi – istotnie dłuższy od tego związanego z decyzją dotyczącą IF, co w przypadku innowacyjnych projektów ma kluczowe znaczenie. Z uwagi na to zaleca się wprowadzenie IF dla przedsiębiorców (jako uzupełnienie dotacji lub alternatywa, tylko w projektach finansowanych z EFRR) nawet w obszarach, gdzie do tej pory występowały tylko dotacje.
3. **Przeciętna wartość projektów w ramach wycofanych WoD była znacznie wyższa niż w przypadku pozostałych wniosków** (zatwierdzonych, pozostawionych bez rozpatrzenia, odrzuconych na różnych etapach oceny).

Z kolei średnia wartość projektów w przypadku wniosków odrzucanych była istotnie niższa niż WoD w innych kategoriach. Zespół Badawczy przypuszcza, że odrzucone wnioski mogły charakteryzować się niedoszacowanymi kosztami, z kolei w przypadku wycofywania wniosku trudno jest ustalić konkretne przyczyny bez przeprowadzenia dodatkowego, pogłębionego badania. Można jednak przypuszczać, że wynikało to z niepomyślnego dla wnioskodawcy przebiegu negocjacji, otrzymania finansowania w ramach innego naboru, wycofania się partnerów ze współpracy, innych inwestycji planowanych przez beneficjenta, długiego czasu oczekiwania na decyzję w sprawie WoD lub otrzymania finansowania z innego źródła. Na szkoleniach dla wnioskodawców należy wprowadzić materiał (lub kontynuować realizację materiału) dotyczący potencjalnych przyczyn odrzucenia wniosków, przyczyn wycofywania wniosków oraz dobrych praktyk w zakresie unikania odrzucenia WoD na etapie oceny merytorycznej. Wniosek i zalecenie dotyczą w głównej mierze WoD w naborach w ramach EFRR.

4. Zespół Badawczy wnioskuje, że **jedną z istotnych przyczyn odrzucenia WoD na etapie merytorycznym mogło być korzystanie z usług firm zewnętrznych** specjalizujących się w pisaniu wniosków (co potwierdzały badania CAWI/CATI oraz wywiady w niniejszym badaniu, a także wspomniano o tym w analizie danych zastanych). Ta kwestia była także wskazywana w wywiadach z przedstawicielami IZ i w raportach kwartalnych WRPO 2014+ jako przyczyna problemów w obsłudze dokumentacji na etapie realizacji projektów. Ważne jest, żeby wnioskodawcy zwracali uwagę, czy projekt przygotowany przez zewnętrznego konsultanta jest wykonalny. Dodatkowo, warto zadbać o ograniczenie obciążenia administracyjnego (choć znacząca część w tym zakresie jest uzależniona od wytycznych krajowych), a także czytelne rozgraniczenie wsparcia dla tych samych przedsięwzięć finansowanych z różnych źródeł, w tym na poziomie krajowym i regionalnym.

3.4. Oszacowanie potrzeb finansowych i luki finansowej w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji

Niniejszy podrozdział prezentuje niezaspokojone potrzeby finansowe oraz lukę finansową i kapitałową w szerokim ujęciu (zgodnie z Podręcznikiem metodologicznym). Luka finansowa została przedstawiona w dwóch punktach odniesienia: jako dotycząca konkretnych obszarów inwestycji oraz grup docelowych wsparcia.

W przypadku prezentacji wyników badań CAWI/CATI możliwa była ekstrapolacja wyników na populację danej grupy¹¹⁵ w nawiązaniu do doboru próby przedstawionej w KRB. Rozpoczynając analizę należało zwrócić szczególną uwagę na wyniki wcześniejszych prac:

1. brak lub bardzo niewielkie możliwości finansowania komercyjnego działalności instytucji realizujących cele społeczne, np. zajmujących się pomocą społeczną, włączeniem społecznym, rynkiem pracy, często także ochroną zdrowia¹¹⁶,
2. niewielkie możliwości finansowania komercyjnego działań w zakresie ochrony środowiska, administracji publicznej, rewitalizacji,
3. problemy z uzyskaniem finansowania komercyjnego przez podmioty krótko działające na rynku, przedsiębiorstwa mikro i małe, ale również średnie mające problemy finansowe w związku z obecną sytuacją pandemiczną,

¹¹⁵ Z wyjątkiem wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych – ze względu na wysoki błąd oszacowania. W tej grupie wyniki badań mogą jedynie potencjalnie odzwierciedlać wartości w całej populacji.

¹¹⁶ Wyjątkiem mogą tu być PES, ale nie są dostępne rzetelne dane w jakikolwiek sposób umożliwiające obliczenie luki finansowej. Z uwagi na niewielką liczbę PES funkcjonujących w regionie, uznano, że luka ta w przypadku PES ma charakter pomijalny.

4. brak możliwości uzyskania finansowania komercyjnego przez osoby rozpoczynające działalność gospodarczą, szczególnie osoby długotrwale bezrobotne, zagrożone ubóstwem, tzw. „ubogich pracujących”, osoby kończące edukację pragnące założyć działalność gospodarczą,
5. trudności w pozyskaniu komercyjnego finansowania przez jst w złej sytuacji finansowej, z małą nadwyżką operacyjną, obecnie zadłużonych, uzyskujących małe przychody, znajdujących się na obszarach zagrożonych marginalizacją i tracących funkcje społeczno-gospodarcze,
6. fakt, że wszelkiego rodzaju podmioty i organizacje (publiczne i prywatne) mają obecnie problemy z uzyskaniem komercyjnego finansowania w związku z pandemią COVID-19.

Przesłanki 2-6 posłużyły do dalszej analizy. Dodatkowo, analiza *desk research* na potrzeby identyfikacji elementów procesu powstania luki finansowej pozwoliła na wyszczególnienie następujących przyczyn:

- **związanych z sytuacją rynkową/gospodarczą/prawną:**
 - wahania kosztów związanych z projektem inwestycyjnym (np. stawek rynkowych, kosztów pracy itp.),
 - zmiany kursów walut,
 - zmiany w przepisach prawa,
 - sytuacja gospodarcza kraju,
- **związanych z sytuacją, w tym finansową, podmiotu:**
 - płynność finansowa,
 - posiadanie środków na wkład własny,
 - zdolność kredytowa,
 - brak zabezpieczeń dla zaciąganych zobowiązań,
 - krótki czas funkcjonowania na rynku (zwłaszcza 0-2 lata)¹¹⁷,
 - prowadzenie działalności innowacyjnej o wysokim stopniu ryzyka,
 - prowadzenie działalności o charakterze społecznym w części lub całości,
 - prowadzenie działalności niskodochodowej,
- **związanych ze skutkami pandemii choroby COVID-19 (efekt pogłębienia luki):**
 - zwiększenie niepewności funkcjonowania na rynku wszystkich podmiotów gospodarczych, mniejsza skłonność banków i innych instytucji udzielających kredytów i pożyczek do przyznawania ich klientom z uwagi na niższy rating kredytowy (m.in. w wyniku obniżenia przychodów ze sprzedaży i rentowności tychże przedsiębiorstw),
 - w związku z tym – zwiększenie luki pożyczek, gwarancji (potwierdzone także w wywiadzie z przedstawicielami WFR i FRiP WW),
 - również w związku z powyższym – zwiększenie luki finansowej w obszarze pożyczek obrotowych i płynnościowych.

Biorąc pod uwagę powyższe Zespół Badawczy stoi na stanowisku, że luka finansowa w poniżej opisanych obszarach interwencji jest zdecydowanie wyższa kwotowo niż wskazują na to obliczenia dokonane przy wykorzystaniu metodyki MFiPR. Niedoszacowanie luki wynika z tego, że metodyka MFiPR jest skonstruowana w taki sposób, iż liczba przedsiębiorstw nowopowstałych i zlikwidowanych jest w niej skorelowana z poziomem PKB. W konsekwencji ujemna zmiana poziomu PKB w 2020 r. będąca konsekwencją pandemii COVID-19 (spadek

¹¹⁷ Z uwagi na często niekompletne informacje o rynku wśród przedsiębiorców, nieumiejętność oszacowania potrzeb tego rynku, niską znajomość preferencji klientów, niski poziom wiedzy nt. zarządzania, w tym zarządzania finansami i komercyjnej oraz niekomercyjnej oferty finansowania.

o 2,8%) powoduje w modelu zmniejszenie liczby przedsiębiorstw i wyhamowanie poziomu inwestycji. W związku z powyższym, wzrost inwestycji wynikający z chęci odbudowania zdolności produkcyjnych sprzed pandemii jest negatywnie kompensowany spadkiem liczby przedsiębiorstw i ich potrzeb wynikających w ujemnej korekty PKB.

3.4.1. Przedsiębiorczość i innowacyjność¹¹⁸

3.4.1.1. Przedsiębiorczość

Podręcznik metodologiczny wskazuje, iż najbardziej adekwatną grupą odbiorców ostatecznych wsparcia z IF są przedsiębiorstwa niefinansowe¹¹⁹, szczególnie MŚP. Powodem tego jest m.in. ich **wyższa wrażliwość na zmianę koniunktury, gorsze warunki uzyskania finansowania zewnętrznego, niższa dostępność finansowania komercyjnego**. W ramach badań przeprowadzono analizę w trzech obszarach:

- szacowania potrzeb finansowych o charakterze inwestycyjnym, obrotowym oraz badawczo-rozwojowym,
- identyfikację potencjalnych, możliwych do zastosowania źródeł finansowania tych potrzeb z uwzględnieniem finansowania wewnętrznego oraz zewnętrznego,
- określenie, czy potrzeba finansowania zewnętrznego o charakterze dłużnym (pożyczki, gwarancje) i kapitałowym (faza wczesna, faza wzrostu) nie zostanie zaspokojona na rynku komercyjnym.

Potrzeby finansowe w zakresie przedsiębiorczości były przedmiotem badań kwestionariuszowych (por. Tabela 16). W badaniu przeprowadzonym w czerwcu 2021 roku najwięcej przedstawicieli MŚP wskazało na występowanie u nich potrzeb inwestycyjnych w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy (11,23%), dofinansowania założenia działalności gospodarczej (8,71%) i wsparcia szkolenia i kształcenia zawodowego (7,46%). Jeden na dwudziestu badanych deklaruje potrzeby inwestycyjne w zakresie włączenia pracodawców w proces kształcenia zawodowego. Najwyższe niezaspokojone potrzeby inwestycyjne zanotowano dla kształcenia i szkolenia zawodowego (ci sami respondenci wskazywali potrzeby także w zakresie rozwijania kierunków kształcenia w obszarze nauk przyrodniczych, technicznych i matematycznych), następnie włączenia pracodawców w proces kształcenia zawodowego.

Inne ujęcie kwantyfikacji potrzeb finansowych zawiera metodyka MFIPR, którą zastosowano w dalszej pracy analitycznej. Punktem wyjścia do wyliczenia potrzeb o charakterze inwestycyjnym dla Wielkopolski były dane GUS dotyczące nakładów na rzeczowe aktywa trwałe dla przedsiębiorstw niefinansowych. Do przeprowadzenia obliczeń przyjęto najnowsze dane dotyczące PKB Polski za 2020 r. (spadek o 2,8% zgodnie z danymi GUS) oraz roczny wzrost PKB (do 2030 r.) o 3,5% zgodnie z prognozami Banku Światowego¹²⁰. W celu dokonania obliczeń skorygowano wskaźnik finansowania zewnętrznego potrzeb inwestycyjnych i obrotowych (29,7% jako średnia z lat 2008-2019), i potrzeb w zakresie B+R (22,6%). Skorygowano również udziały poszczególnych rozwiązań w finansowaniu zewnętrznym:

- dla MŚP: 49% kredyt, 25% dotacje, 19% leasing, 7% inne,
- dla dużych przedsiębiorstw: 59% kredyt, 16% dotacje, 16% leasing, 9% inne.

¹¹⁸ W badaniu MFIPR, którego metodykę przyjęto na potrzeby badania, oba obszary zostały połączone.

¹¹⁹ Wg GUS: Przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą zaklasyfikowane według PKD 2007 do sekcji B-J, L-N, P-S, z wyłączeniem instytucji kultury posiadających osobowość prawną, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, działalności organizacji członkowskich.

¹²⁰ *Polish economy returns to growth amidst pandemic*. World Bank, 2021, www.worldbank.org/pl/news/press-release/2021/03/31/polish-economy-returns-to-growth-amidst-pandemic-related-setbacks.

Przy obliczaniu nakładów inwestycyjnych wzięto pod uwagę średnią dynamikę wzrostu nakładów na rzeczowe aktywa trwałe dla lat 2014-2019¹²¹ skorygowane o prognozę PKB (w związku z pandemią COVID-19). Oprócz dokonanej już wcześniej korekty PKB, uwzględniono wartość wskaźnika nakładów B+R w przedsiębiorstwach zgodnie z wartością tego wskaźnika przyjętą przez Radę Ministrów do 2030 r., tj. na poziomie 0,8% dla lat 2019 i 2020, zwiększany dla każdego kolejnego roku o 0,05%. Obniżenie wartości wskaźnika w stosunku do jego wartości sprzed pandemii jest spowodowane odroczonego występowaniem skutków gospodarczych pandemii w stosunku do trwania samej pandemii¹²².

Tabela 16. Potrzeby inwestycyjne i możliwości ich finansowania deklarowane przez przedstawicieli MŚP w obszarze przedsiębiorczości w czerwcu 2021 r.¹²³

Podobszar	Próba badawcza				Populacja
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Niezaspokojone potrzeby ¹²⁴
	w mln zł				w mln zł
Dofinansowanie założenia działalności gospodarczej	78,03	23,19	54,84	8,71%	1 676,22
Wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy	89,73	17,92	71,81	11,23%	1 605,95
Wsparcie na rzecz adaptacyjności (projekty outplacementowe)	91,59	3,54	88,05	2,05%	916,68
Wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP	66,96	19,68	47,28	3,60%	981,57
Włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego	734,46	8,12	726,34	4,44%	238,46

¹²¹ Na podstawie danych z raportu GUS: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-niefinansowe/dzialalnosc-przedsiębiorstw-niefinansowych-w-2018-roku,2,15.html>

¹²² Zespół Badawczy zaproponował, by wartości wskaźników wskazujące na wzrost zostały zredukowane o 50%, a wartości wskaźników wskazujące na zdarzenia negatywne – zwiększone dwukrotnie. Pozwoli to na uwzględnienie skutków decyzji podejmowanych przez rząd RP w celu zahamowania rozprzestrzeniania się pandemii.

¹²³ W wyniku przeanalizowania wszystkich obserwacji odrzucono jedną odpowiedź z uwagi na to, że zawierała bardzo wysoką kwotę potrzeb, znacząco odstającą od pozostałych obserwacji. Identyfikacja obserwacji odstających była dokonywana na podstawie wykresu pudełkowego (ramka-wąsy). W procesie ekstrapolacji odrzucono 25% odpowiedzi z najwyższymi kwotami oraz 25% z najniższymi kwotami potrzeb tak, aby uwiarygodnić obliczenia, tj. nie obarczać wyników ekstrapolacji z próby na populację zbyt wysokim błędem. Sposób dokonania ekstrapolacji opisuje kolejny przypis dolny.

¹²⁴ Ekstrapolacja na podstawie obliczeń opartych o miary pozycyjne (kwartyle) z uwagi na niemożność określenia rozkładu danych. Wysoki poziom skośności rozkładu obserwowanego w próbie niemal dla każdej grupy badanych i każdego obszaru interwencji powodował, że ekstrapolacja w oparciu o miary klasyczne (np. średnią arytmetyczną) byłaby obciążona zbyt dużym błędem. Dlatego obliczenia zrealizowano na podstawie rozstępu kwartyłowego (środkowe 50% obserwowanych wartości, tj. między pierwszym i trzecim kwartyłem) odrzucając tym samym skrajne obserwacje. Dodatkowo wzięto pod uwagę proporcję wielkości próby badawczej w stosunku do populacji i odsetek respondentów wskazujących na potrzeby w danym podobszarze.

Podobszar	Próba badawcza				Populacja
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Niezaspokojone potrzeby ¹²⁴
	w mln zł				w mln zł
Rozwijanie kierunków kształcenia w obszarze nauk przyrodniczych, technicznych i matematycznych	11,18	1,60	9,58	2,01%	362,64
Wsparcie rozwoju doradztwa biznesowego	30,21	11,03	19,18	3,44%	330,96
Wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego	37,84	6,09	31,75	7,46%	546,33
Inne potrzeby dot. przedsiębiorczości i innowacyjności	4,68	0,89	3,78	0,42%	818,69
Razem	1144,68	92,06	1052,61	-	7477,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=2387).

Tabela 17. Potrzeby inwestycyjne wielkopolskich przedsiębiorstw związane z nakładami na rzeczowe aktywa trwałe (podział wg wielkości przedsiębiorstw, wartości w mln zł)

Rok	Nakłady łącznie	MŚP razem	Mikro	Małe	Średnie	Duże
2020	2874	1611	169	417	1025	1263
2021	2968	1663	174	430	1059	1305
2022	3072	1722	181	445	1096	1350
2023	3179	1782	187	461	1134	1397
2024	3290	1844	193	477	1174	1446
2025	3406	1909	200	494	1215	1497
2026	3525	1976	207	511	1258	1549
2027	3649	2045	214	529	1302	1604
2028	3776	2116	222	547	1347	1660
2029	3909	2191	230	567	1394	1718
Razem	33648	18859	1978	4878	12004	14789

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

Potrzeby inwestycyjne w zakresie **nakładów na rzeczowe aktywa trwałe** są wyższe w MŚP niż dużych przedsiębiorstwach (por. Tabela 17). Wśród MŚP największy udział w tych potrzebach mają podmioty średniej wielkości. Oszacowano, iż na inwestycje w aktywa trwałe przedsiębiorstwa mogą zainwestować 33 648 mln zł, w tym MŚP ok. 18 859 mln zł. Potrzeby w odniesieniu do **nakładów na kapitał obrotowy** są znacznie wyższe (por. Tabela 18). MŚP do 2029 r. będą potrzebowały 86 604 mln zł na ten cel (w tym w dużym zakresie najmniejsze podmioty), z kolei duże przedsiębiorstwa o jedną trzecią więcej. Te dwa zakresy potrzeb powinny być uwzględnione w przyszłej interwencji w ramach realizacji celów szczegółowych obszaru przedsiębiorczości w ramach CP 1, głównie IF.

Tabela 18. Potrzeby inwestycyjne wielkopolskich przedsiębiorstw związane z nakładami na kapitał obrotowy (podział wg wielkości przedsiębiorstw, wartości w mln zł)

Rok	Nakłady łącznie	MŚP razem	Mikro	Małe	Średnie	Duże
2020	16222	7395	2881	1422	3092	8827
2021	16758	7639	2976	1469	3194	9119
2022	17345	7907	3080	1521	3306	9438
2023	17951	8183	3188	1574	3421	9768
2024	18580	8470	3300	1629	3541	10110
2025	19230	8766	3415	1686	3665	10464
2026	19903	9073	3535	1745	3793	10830
2027	20600	9391	3659	1806	3926	11209
2028	21321	9719	3787	1869	4063	11602
2029	22068	10060	3919	1935	4206	12008
Razem	189978	86603	33740	16656	36207	103375

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

Po wyliczeniu wartości potrzeb finansowych zgodnie z metodyką MFIPR, przystąpiono do identyfikacji wewnętrznych i zewnętrznych źródeł finansowania. Ponownie wykorzystano dane z GUS (lata 2008-2019). W wyliczeniu wartości środków pochodzących z zewnętrznych źródeł finansowania (oddzielnie dla działalności B+R, nakładów inwestycyjnych, obrotowych). Założono, zgodnie z danymi z lat 2008-2019, że odsetek finansowania zewnętrznego działań B+R wynosi dla 22,6%, działań inwestycyjno-obrotowych 29,7% (aktualizacja wartości przyjętych w badaniu MFIPR). Odsetki te zostały przemnożone przez wartość nakładów inwestycyjno-obrotowych i B+R w przedsiębiorstwach.

Kolejny etap szacowania luki finansowej dla województwa stanowiło ustalenie, jaka część potrzeb finansowania zewnętrznego działań B+R oraz inwestycyjno-obrotowych może być zaspokojona na rynku komercyjnym. Struktura gwarancji oraz ich przeznaczenie zostały obliczone zgodnie z metodyką zamieszczoną w badaniu MFIPR, w oparciu o dane KSFP oraz NBP (por. Tabela 19). Ponownie, najwyższą lukę obserwowano i będzie się obserwować (zgodnie z prognozą) w przypadku przedsiębiorstw średniej wielkości, niewiele niższą – w grupie mikroprzedsiębiorstw.

3.4.1.2. Innowacyjność

W wyliczaniu nakładów na działalność B+R wykorzystano dane oraz publikacje tematyczne GUS przy uwzględnieniu danych z 2020 r. W kolejnym etapie obliczeń, w celu przygotowania oszacowania nakładów niezbędnych do zapewnienia działalności B+R do 2029 r., obliczono odsetek, jaki stanowią nakłady B+R w stosunku do PKB w roku bazowym (2020). Istotne z punktu widzenia kształtowania innowacyjności regionu jest inwestowanie w działalność badawczo-rozwojową (obszar innowacyjności). W tym zakresie duże przedsiębiorstwa mają dwukrotnie wyższe potrzeby od MŚP (9091 mln zł), wśród których największe wskazano dla podmiotów średniej

wielkości (2969 mln zł, por. Tabela 20)¹²⁵. Aby doprecyzować, w których podobszarach mogą występować największe niezaspokojone potrzeby finansowe wielkopolskich podmiotów i instytucji związanych z innowacyjnością, przeanalizowano dane z ankiet przeprowadzonych wśród przedstawicieli MŚP i jst (por. Tabela 21)¹²⁶.

Warto przypomnieć, że w pierwszej odsłonie badania około połowa badanych w grupie 2387 przedstawicieli MŚP deklarowała występowanie u nich potrzeb w tym obszarze. W drugiej turze badania okazało się, że najwięcej badanych deklaroowało potrzeby w zakresie zwiększenia dostępu do usług ultraszybkiego internetu (co dziesiąty respondent). Ponad 5% badanych w tej grupie określiło swoje potrzeby oraz możliwości ich finansowania w zakresie wsparcia infrastruktury badawczo-rozwojowej, współpracy między nauką i biznesem, zwiększania podaży e-usług, budowy sieci szerokopasmowej dla gospodarstw domowych (najwyższa wartość zanotowanych niezaspokojonych potrzeb inwestycyjnych) i sieci szkieletowej sieci 5G. Najwyższe kwotowo niezaspokojone potrzeby inwestycyjnych (oprócz wcześniej wskazanej) ustalono dla współpracy nauki z biznesem (968,69 mln zł) oraz finansowania sieci szkieletowej 5G (822,29 mln zł). W przypadku przedstawicieli jst trzy podobszary potrzeb były wskazywane wyraźnie częściej niż inne - zwiększenie dostępu do ultraszybkiego internetu (3,66%, niezaspokojone potrzeby o wartości 21,86 mln zł), budowa sieci umożliwiającej ten dostęp (2,03%, niezaspokojone potrzeby o wartości 8,25 mln zł), finansowania szkieletowej sieci 5G (2,03%) - tam też zanotowano najwyższą wartość niezaspokojonych potrzeb finansowych - 56,95 mln zł.

Następnie, biorąc pod uwagę kolejne założenia¹²⁷ ustalono lukę w dostępie do finansowania kapitałowego dla przedsiębiorstw innowacyjnych. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że **luka kapitałowa** oznacza wielkość zapotrzebowania na kapitał własny, która nie może zostać zaspokojona biorąc pod uwagę aktualne potrzeby finansowe podmiotu. W szczególności dotyczy możliwości pozyskania kapitału wskutek emisji akcji. Stanowi ona tym samym część luki finansowej rozumianej jako łącznej wartości niemożliwych do zaspokojenia potrzeb, zarówno z kapitału własnego jak i kapitału obcego. Tym samym, na zjawisko luki kapitałowej szczególnie narażone są podmioty we wczesnej fazie rozwoju, w tym tzw. start-upy, które często nie mają odpowiedniej pozycji finansowej do przeprowadzenia skutecznej emisji akcji. Bazą do obliczeń była liczba powstałych start-upów¹²⁸ finansujących się

¹²⁵ Wyżej zaprezentowane dane zostały dodatkowo zweryfikowane w ramach badań ilościowych CAWI/CATI wśród beneficjentów, odbiorców IF oraz wnioskodawców nieskutecznych WRPO 2014+. Łącznie 53,53% badanych przedsiębiorstw wskazało potrzeby inwestycyjne w obszarze przedsiębiorczości i innowacyjności, w tym zdecydowanie najwięcej – niemal połowa – w zakresie innowacyjności (a co czwarty z ankietowanych oznaczył przedsiębiorczość).

¹²⁶ Odrzucono obserwacje odstające w przypadku podobszarów „Wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej” oraz „Budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych” – w każdym przypadku jedną odpowiedź. Identyfikacji obserwacji odstających dokonano na podstawie wykresu pudełkowego (ramka-wąsy). Ekstrapolacji z próby na populację dokonano przy użyciu miar pozycyjnych odrzucając 25% najniższych i 25% najwyższych kwotowo odpowiedzi, opierając się na rozstępie kwartylowym. Dodatkowo, uwzględniono proporcję wielkości próby do wielkości populacji i odsetek respondentów wskazujących na potrzeby w danym podobszarze. Por. przypisy dolne odnoszące się do Tabeli 16.

¹²⁷ Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w skali rynku 6,1%, odsetek startupów korzystających z finansowania zewnętrznego 47%, start-upów zainteresowanych finansowaniem kapitałowym 62%, startupów w fazie wzrostu 8%, startupów uzyskujących finansowanie kapitałowe 29%.

¹²⁸ Oszacowana jako liczba stanowiąca odsetek innowacyjnych podmiotów (6,1%) w liczbie nowopowstałych przedsiębiorstw niefinansowych w województwie wielkopolskim. Dodatkowo uwzględniono dane Startup Poland za lata 2015-2018 w zakresie średniego odsetka przedsiębiorstw finansujących się środkami własnymi oraz zainteresowanych finansowaniem kapitałowym.

środkami własnymi oraz zainteresowanych finansowaniem kapitałowym. Startupy podzielono na te we wczesnej fazie rozwoju oraz będących w fazie wzrostowej. Średnia wielkość inwestycji startupów (zgodnie z założeniami metodologii MFIPR oraz KRB) we wczesnej fazie rozwoju została przyjęta na poziomie 1,395 mln zł, startupów w fazie wzrostu – 19,53 mln zł.

W dalszej kolejności liczba startupów z każdej z obu grup została przemnożona przez średnią wartość inwestycji jednostkowych w poszczególnych typach startupów, co odzwierciedla zapotrzebowanie kapitałowe tych podmiotów. Dane Startup Poland podają, że tylko co trzeci tego typu podmiot otrzymuje finansowanie inwestora kapitałowego. Luka kapitałowa jest więc różnicą między szacunkową wartością zapotrzebowania na finansowanie a szacunkową wartością uzyskanego finansowania sumarycznie dla obu rodzajów startupów. **Finalnie, wspomniana luka dla przedsiębiorstw innowacyjnych w fazie wzrostu wyniosła 157 mln zł, we wczesnej fazie - 128 mln zł, łącznie ok. 286 mln zł** (por. Tabela 22). W ostatnim kroku analizy obliczono lukę kapitałową dla MŚP (startupów) z prognozą do 2029 r., łącznie 3,79 mld zł (por. Tabela 23)..

Tabela 19. Luka finansowa w sektorze MŚP w podziale na lukę gwarancji, pożyczek i finansowania dłużnego (w mln zł)

Rok	Szacowana luka gwarancji				Szacowana luka pożyczek				Szacowana łączna luka finansowania dłużnego			
	Razem	Mikro	Małe	Średnie	Razem	Mikro	Małe	Średnie	Razem	Mikro	Małe	Średnie
2020	3 275	1259	635	1381	11 005	4232	2133	4640	14 279	5491	2768	6020
2021	3 386	1301	657	1428	11 380	4373	2207	4800	14 767	5674	2864	6229
2022	3 509	1347	681	1481	11 791	4527	2288	4976	15 298	5874	2968	6456
2023	3 636	1395	706	1535	12 215	4686	2371	5158	15 851	6081	3077	6693
2024	3 766	1444	731	1591	12 656	4851	2458	5347	16 422	6295	3189	6938
2025	3 902	1495	758	1649	13 112	5022	2548	5542	17 014	6517	3306	7191
2026	4 043	1547	786	1710	13 585	5199	2641	5745	17 627	6746	3427	7454
2027	4 189	1602	815	1772	14 074	5382	2737	5955	18 263	6984	3552	7727
2028	4 339	1658	844	1837	14 583	5572	2838	6173	18 922	7230	3682	8010
2029	4 495	1716	875	1904	15 108	5768	2941	6399	19 604	7485	3816	8303
Razem	38 540	14764	7488	16288	129 509	49612	25162	54735	168 047	64377	32649	71021

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

Tabela 20. Potrzeby inwestycyjne wielkopolskich przedsiębiorstw związane z nakładami na działania B+R (podział wg wielkości przedsiębiorstw, w mln zł)

Rok	Nakłady łącznie	MŚP	Mikro	Małe	Średnie	Duże
2020	907	309	26	88	195	598
2021	994	338	28	96	214	656
2022	1091	372	31	106	235	719
2023	1191	406	34	115	257	785
2024	1298	442	37	126	279	856
2025	1411	481	40	137	304	930
2026	1528	520	43	148	329	1008
2027	1654	563	47	160	356	1091
2028	1786	608	50	173	385	1178
2029	1926	656	54	187	415	1270
Razem	13786	4695	390	1336	2969	9091

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

Tabela 21. Niezaspokojone potrzeby finansowe w obszarze innowacyjności wśród przedstawicieli MŚP i jst

Podobszar	MŚP				Jst				
	Próba badawcza				Populacja	Próba badawcza=populacja			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Niezasp. potrzeby	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby ¹²⁹	Odsetek badanych
	w mln zł			w %	w mln zł	w mln zł			w %
Wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej	165,79	30,16	135,63	5,70%	1507,60	0	0	0	0,00%
Wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki i innymi podmiotami	1094,24	125,56	968,69	5,91%	843,33	2,5	1,01	1,49	0,81%
Stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw	159,93	2,02	157,91	2,39%	813,86	0	0	0	0,00%
Rozwój potencjału sektora <i>venture capital</i>	10,35	2,52	7,83	1,13%	230,70	1	0,005	0,995	0,41%
Zwiększanie podaży e-usług	140,56	10,82	129,74	6,95%	731,58	0	0	0	0,00%
Transformacja modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku Przemysłu 4.0	14,44	4,97	9,47	1,63%	473,54	0	0	0	0,00%
Zwiększenie wykorzystania TIK w gospodarce	33,27	11,22	22,05	3,14%	350,77	2,3	0,08	2,22	0,81%
Zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu	381,09	17,55	363,54	10,81%	1186,15	23,5	1,64	21,86	3,66%
Budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych	139,12	19,096	120,03	6,28%	2910,57	9,8	1,55	8,25	2,03%
Finansowanie światłowodowej sieci szkieletowej stanowiącej architekturę sieci mobilnej piątej generacji (5G)	837,52	15,23	822,29	6,33%	1398,86	61	4,05	56,95	2,03%
Promowanie innowacji w obszarze Smart City	568,03	18,16	549,87	4,90%	753,09	1,05	0,3	0,75	0,81%
Inne potrzeby dot. infrastruktury cyfrowej i telekomunikacyjnej	1,79	1,39	0,39	0,42%	58,69	1	0,15	0,85	0,41%
Razem	258,67	3287,44	0,56	-	11258,74	102,15	8,785	93,37	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI (MŚP n=2387; jst n=246).

¹²⁹ Z uwagi na fakt, że przebadana została cała populacja jst w Wielkopolsce, Zespół Badawczy przyjął, że jest to wartość dla populacji.

Tabela 22. Dane dotyczące oszacowania luki kapitałowej w Wielkopolsce w obszarze innowacyjności

Kategoria	Wartość
Szacowana średnia, roczna liczba nowopowstałych przedsiębiorstw niefinansowych (netto, w szt.)	7980,8
Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych w skali rynku	6,1%
Szacowana liczba nowopowstałych przedsiębiorstw innowacyjnych w skali rynku (startup)	486,83
Odsetek startupów korzystający z finansowania zewnętrznego	47%
Szacowana liczba startupów finansujących się środkami zewnętrznymi	228,81
Odsetek startupów zainteresowanych finansowaniem kapitałowym	62%
Szacowana liczba startupów zainteresowana finansowaniem kapitałowym	141,86
Szacowany odsetek startupów w fazie wzrostu	8%
Liczba startupów - faza wzrostu	11,34
Liczba startupów - faza wczesna	130,51
Odsetek startupów uzyskujący finansowanie kapitałowe	29%
Liczba startupów, które pozyskują finansowanie - faza wzrostu	3,29
Liczba startupów, które pozyskują finansowania - wczesna faza	37,85
Średnia wielkość inwestycji w fazie wzrostu (tys. zł)	19530
Średnia wielkość inwestycji - wczesna faza (tys. zł)	1395
Zapotrzebowanie na finansowanie kapitałowe- faza wzrostu (mln zł)	221,64
Zapotrzebowanie na finansowanie kapitałowe- wczesna faza (mln zł)	182,07
Uzyskane finansowanie (faza wzrostu) mln zł	64,28
Uzyskane finansowanie (faza wczesna) mln zł	52,80
Luka kapitałowa - faza wzrostu (mln zł)	157,37
Luka kapitałowa - wczesna faza (mln zł)	129,27
Luka kapitałowa łącznie (dla roku 2020)	286,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

Tabela 23. Luka kapitałowa w przypadku start-upów w Wielkopolsce do 2029 r.

Rok	Luka kapitałowa w mln zł
2020	287
2021	304
2022	322
2023	342
2024	363
2025	385
2026	408
2027	433
2028	459
2029	486
Razem	3 789

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

3.4.2. Działalność IOB

Ważnym problemem rozwojowym Wielkopolski jest niski poziom innowacyjności¹³⁰. *Regional Innovation Scoreboard* z 2019 r. opisuje województwo jako typ regionu umiarkowanego innowatora (*moderate innovator*). Jednym z rozwiązań dla tego problemu jest rozwój działalności IOB. Według raportu SOOIPP, w 2017 r. w Polsce działały 442 ośrodki wspierające innowacyjność i przedsiębiorczość, w tym 52 w Wielkopolsce (2. lokata wśród województw). Poznań był jednym z największych ośrodków ich koncentracji. To oznacza, że podmioty spoza okolic miasta wojewódzkiego miały bardzo utrudniony dostęp do instytucji wsparcia¹³¹. Poza tym, w ośrodkach tych dominuje działalność oparta na projektach, w większości dofinansowanych ze środków UE. Po ich zakończeniu wsparcie tych instytucji zostaje przerwane.

W celu obliczenia potrzeb IOB wyselekcjonowano z danych dla Wielkopolski, wygenerowanych z systemu SL2014, projekty ośrodków innowacji (tj. parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologii). Zidentyfikowano 6 projektów dotyczących parków technologicznych w Wielkopolsce na kwotę 181,09 mln zł (w tym ok. 87,71 mln zł dofinansowania UE), w przypadku inkubatorów technologii - 8 projektów na kwotę 55,55 mln zł (w tym 37,42 mln zł dofinansowania UE). W ten sposób dla parków technologicznych uzyskano kwotę 89,64 mln zł, a dla inkubatorów technologii kwotę 27,5 mln zł w zakresie potrzeb finansowych.

Na podstawie wcześniejszych badań¹³² stwierdzić można, że inwestycje aparaturowe stanowiły około 33% (1/3) wydatków całkowitych w POIG (Dz. 5.3), inwestycje kubaturowe z kolei około 67% (2/3). Wyniki obliczeń dotyczące prognoz finansowych działalności IOB w Wielkopolsce przedstawia Tabela 24. Na wydatki aparaturowe i kubaturowe (potrzeby finansowe) w perspektywie 2021+ prognozuje się wydatkowanie środków w wysokości 96,96 mln zł w przypadku inkubatorów technologii oraz 316,09 mln zł w przypadku parków technologicznych.

Tabela 24. Prognozy finansowe dotyczące działalności IOB w Wielkopolsce (dla lat 2021-2027)

Kategoria	Wartość (w mln zł)
Wartość projektów ogółem	236,64
Dofinansowanie	133,42
Inwestycje kubaturowe	157,76
Inwestycje aparaturowe	78,88
Inwestycje kubaturowe w latach 2021-2027	597,97
Inwestycje aparaturowe w latach 2021-2027	298,98
Potrzeby inwestycyjne w latach 2021-2027	443,99
Potrzeby finansowe w latach 2021-2027	404,70

Źródło: opracowanie własne w ramach analizy desk research.

Zespół Badawczy stoi na stanowisku, że wpływ pandemii na działalność IOB i ich potrzeby będzie duży, ponieważ przedsiębiorstwa w pierwszej kolejności wstrzymują działalność innowacyjną i badawczą, obciążoną dużym ryzykiem niepowodzenia (co potwierdziły badania kwestionariuszowe). Z tego względu przewidywać należy

¹³⁰ *Ewaluacja Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020. Raport końcowy (wersja ostateczna)*, Poznań 2020., s. 297. Rozwój IOB akademickich (5 centrów transferu technologii oraz 1 spółka celowa z Wielkopolski) jest związany z finansowaniem w ramach szczebla krajowego.

¹³¹ A. Bąkowski et al., *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2018.*, op. cit., s. 11, 16, 34, 37, 39.

¹³² Ustalenie wartości wybranych wskaźników ekonomicznych dla beneficjentów Regionalnych Programów Operacyjnych, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka oraz dla dobranych grup kontrolnych, Warszawa 2015.

znaczący spadek popytu na usługi IOB w kolejnych dwóch latach (dopóki gospodarka się nie ustabilizuje na tyle, aby ponownie potrzebne były usługi IOB). Jednak pandemia nie będzie mieć wpływu na amortyzację posiadanej infrastruktury oraz konieczność wsparcia jej utrzymania. Nie zastosowano więc na tym etapie zmian w metodologii MFiPR.

W okresie 2021-2030 należałoby zwiększyć wsparcie dla ośrodków innowacji, które działają w formie parków naukowo-technologicznych, inkubatorów technologicznych i centrów transferu technologii. W szczególności powinno ono dotyczyć:

- modernizacji i wzbogacenia infrastruktury B+R (laboratoryjno-aparaturowej, parków naukowo-technologicznych,
- modernizacji i zwiększenia potencjału infrastruktury innych IOB (m.in. prototypownie, wzorcownie, warsztaty, hale montażowe),
- podniesienia kompetencji personelu,
- budowy sieci współpracy i wymiany doświadczeń,
- lepszej promocji oferty wśród potencjalnych beneficjentów.

Istnieją braki w ofercie IOB, związane ze wspieraniem innowacyjności na różnych etapach wdrażania innowacji (z wyjątkiem komercjalizacji), a także w zakresie internacjonalizacji. Na podstawie analizy *desk research*¹³³ i badań reaktywnych Zespół Badawczy wnioskuję, że przyczyną występowania problemów w IOB może być niewystarczający mimo rozwoju IOB w całym województwie w ostatnich latach¹³⁴ poziom kwalifikacji kadr (choć zróżnicowany na korzyść IOB poznańskich¹³⁵). Z uwagi na to Zespół Badawczy postuluje zamieszczenie działania związanego z rozwojem potencjału kadr IOB w WRPO 2021+ (m.in. w ramach CP 4, szerszego zadania), a także wsparcie sieciowania współpracy nauki z biznesem czy rozwoju portfolio usług niefinansowych dla przedsiębiorstw. Szczególny nacisk należy położyć na wspieranie zapomnianych wcześniej klastrów branżowych, nie tylko tych zlokalizowanych w Poznaniu, ale także innych, tj. Klaster Poligraficzno-Reklamowy w Lesznie, Klaster Kotlarski w Pleszewie, Klaster Spożywczy Południowej Wielkopolski czy Klaster Informatyczny Południowej Wielkopolski w Kaliszu¹³⁶.

Zgodnie z Podręcznikiem metodologicznym, luka finansowa w przypadku IOB ma charakter pomijalny¹³⁷ – z tego względu nie została wyliczona¹³⁸.

¹³³ A. Bąkowski et al., *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2018..*, op. cit., s. 35; M. Gajewski et al., *Analiza potencjału ośrodków innowacji i ich wpływu na realizację założeń (koncepcji) inteligentnych specjalizacji w Polsce. Raport końcowy*, Warszawa 2019, s. 120; *Analiza obejmująca polityki oraz instrumenty wsparcia wobec instytucji otoczenia biznesu wspierających innowacyjność przedsiębiorstw w wybranych krajach*, Warszawa 2019, s. 48, 52.

¹³⁴ A. Świdurska, W. Jagodziński, *Organizacja przestrzenna i funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu w województwie wielkopolskim*, Poznań 2015, s. 45.

¹³⁵ Na podstawie FGI z przedstawicielami IOB i klastrów.

¹³⁶ *Klastry w województwie wielkopolskim*, Warszawa 2011, s. 6.

¹³⁷ Zob. też: KE (2015), *Creating Value Through Open Data, Study on the Impact of Re-use of Public Sector Resources*, European Commission, Brussels, s. 23.

¹³⁸ Wynika to z faktu, że przeciętny projekt z zakresu świadczenia usług B+R+I przez IOB dla przedsiębiorstw generował dochody na poziomie 14,3%. W związku z tym, za Podręcznikiem przyjęto, że istnieje zapotrzebowanie przede wszystkim na wsparcie w formie dotacyjnej w zakresie zewnętrznego finansowania IOB.

3.4.3. Usługi publiczne (infrastruktura)

Obszar infrastruktury usług publicznych obejmuje głównie edukację, pomoc społeczną, kulturę i ochronę zdrowia. Jest to obszar bardzo zróżnicowany tematycznie, połączony jedynie faktem znaczącego lub całkowitego udziału jst w finansowaniu działalności poszczególnych instytucji (w przypadku podmiotów ochrony zdrowia – dofinansowanie, por. Tabela 4, Załącznik 7 do Raportu końcowego). Analiza została przeprowadzona odrębnie dla każdego z czterech wspomnianych podobszarów usług publicznych (edukacja, włączenie społeczne, ochrona zdrowia, inne). Podejście jakościowe zaczerpnięte z badania MFiPR zakłada ujęcie zależności między zmianami społecznymi i demograficznymi a inwestycjami.

Zasadność interwencji publicznej w obszarze usług publicznych wynika z **zawodności mechanizmów rynkowych i niewystarczającego poziomu finansowania (niezaspokojone potrzeby finansowe)**. Zawodność rynku jest obserwowana przede wszystkim w przypadku usług publicznych. W związku z pandemią COVID-19 i spadkiem PKB w 2020 r., być może także w 2021 r. należy założyć, że inwestycje zapewne będą niższe niż przedstawiamy w tym opracowaniu, jednak nie sposób przewidzieć pomocy publicznej krajowej i UE dla wspomagania samorządów w ich działalności. Co do zasady, luka finansowa stanowi różnicę między wartością zidentyfikowanych potrzeb finansowych a możliwościami ich zaspokojenia (z kapitału własnego podmiotu oraz kapitałów obcych, możliwych do pozyskania w danej pozycji finansowej, np. kredytów bądź środków pozyskanych z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych). **W przypadku części podmiotów gospodarczych (tych, które wskutek złej sytuacji finansowej nie mają wypracowanego kapitału na inwestycję oraz nie są w stanie uzyskać dofinansowania) oraz jednostek samorządu terytorialnego luka finansowa może być tożsama z niezaspokojonymi potrzebami finansowymi.** Mimo wahań, które mogą nastąpić w okresie 2021-2023, trend długookresowy powinien się utrzymać. Z pewnością pandemia COVID-19 wpłynie na spadek przychodów jst i zmniejszenie ich nadwyżki operacyjnej. Efekt ten zostanie spotęgowany przez spadek PKB, spadek wielkości inwestycji, zatem wyniki analizy przedstawione poniżej mogą być zawyżone. Należy też zwrócić uwagę, że w wyniku zmian prawnych część wpływów z podatków będzie przekazywana do budżetu centralnego, a nie jak do tej pory- budżetów jst. **W związku z tym szacowanie luki byłoby zasadne uaktualnić za min. 2 lata.** Poniżej przedstawiono dane jedynie korygujące szacowanie pierwotne, przedstawione w badaniu MFiPR, a polegające głównie na korekcie wzrostu PKB. Ostatecznie potrzeby finansowe jst są sumą dwóch elementów – potrzeb wynikających z trendu oraz potrzeb wynikających z wyrównania do najlepiej wyposażonych jednostek.

Luka finansowa więc w obszarze usług publicznych jest tożsama z niezaspokojonymi potrzebami finansowymi¹³⁹. Co do zasady, usługi publiczne, pomimo swojego zróżnicowanego w sensie funkcjonalnym i procesowym charakteru, mają miejsce w tych obszarach, które z jednej strony są kluczowe i pożądane z punktu widzenia interesu społecznego, natomiast z drugiej strony nie mają charakteru rentownej działalności o potencjale generowania zysku dla podmiotu gospodarczego. Wówczas, w interesie społecznym staje się zadbanie o to, żeby usługi te zostały dostarczone obywatelom przez jednostkę budżetową, podmiot komunalny czy podmiot prywatny, któremu następnie nierentowny charakter realizowanej działalności rekompensowany jest odpowiednim strumieniem finansowym. Z racji jednakże na deficytowość w sensie ścisłym tych uwag (wyrównywaną jedynie wpływem środków publicznych) podmioty które ją realizują, niezależnie od ich formy organizacyjno-prawnej, nie posiadają wypracowanej nadwyżki kapitałowej bądź zdolności do pozyskania kapitałów obcych, którą mogłyby bądź chciałyby wykorzystać do realizacji kolejnych inwestycji związanych ze zwiększaniem skali bądź zakresu realizowanych

¹³⁹ J. Hegedüs, *Financing Local Public Services*, 2005, pp. 48–70.

usług publicznych. W konsekwencji, niezaspokojone potrzeby finansowe w tym zakresie mają bezpośredni charakter luki finansowej.

3.4.3.1. Ochrona zdrowia

Z punktu widzenia przyjętej metodyki, niezaspokojone potrzeby finansowe dotyczące ochrony zdrowia (luka finansowa) wynoszą 736,22 mln zł (por. Tabela 25); należy jednak pamiętać, że jest to diagnoza obecnego stanu dla Wielkopolski, która charakteryzuje się jednym z najniższych w kraju wskaźników dostępu do usług medycznych. **Niezaspokojone potrzeby finansowe i luka finansowa są więc w rzeczywistości o wiele większe i ochrona zdrowia wymaga tym samym większych nakładów finansowych¹⁴⁰ biorąc także pod uwagę dotychczas obserwowane skutki pandemii COVID-19.** Konieczne są pilne inwestycje nie tylko we wspomnianą infrastrukturę, ale w kontekście skutków pandemii – w profilaktykę zdrowia, opiekę specjalistyczną, w tym psychologiczną i psychiatryczną, a także usługi okołomedyczne. Wynika to z faktu przyjęcia na potrzeby obliczeń wskaźników bazujących na posiadanej infrastrukturze i wyposażeniu w zakresie usług medycznych, które jest na zdecydowanie zbyt niskim poziomie w stosunku do potrzeb regionu. Niezaspokojone potrzeby finansowe są więc w rzeczywistości o wiele większe i ochrona zdrowia wymaga tym samym większych nakładów finansowych¹⁴¹ biorąc także pod uwagę dotychczas obserwowane skutki pandemii COVID-19. Zespół Badawczy szacuje, że potrzeby finansowe w tym obszarze (biorąc pod uwagę wskaźniki dostępności lekarzy i pielęgniarek oraz położnych na 1000 mieszkańców Wielkopolski) są przynajmniej dwukrotnie wyższe niż wskazują zaprezentowane wyniki oszacowania, tj. oscylują wokół min. 1,5-2 mld zł. Konieczne są pilne inwestycje nie tylko we wspomnianą infrastrukturę, ale w kontekście skutków pandemii – w profilaktykę zdrowia, opiekę specjalistyczną, w tym psychologiczną i psychiatryczną, a także usługi okołomedyczne. Propozycje te można poprzeć wiedzą nt. niedoskonałości rynku w przypadku usług zdrowotnych określaną przez hipotezę Romera. Według niej, popyt na usługi zdrowotne jest kreowany głównie przez podaż, tj. obserwuje się, że w miastach popyt na te usługi jest wyższy niż na wsi, ponieważ placówki medyczne (w tym specjalistyczne) są bardziej dostępne. Oczywiście, na popyt wpływają również inne czynniki: demograficzne, socjologiczne i inne. Oprócz pacjenta i usługodawców istnieje strona trzecia, finansująca realizację usług (płatnik dysponujący środkami publicznymi). Stwierdzono występowanie asymetrii informacji jako innej niedoskonałości w tym obszarze (np. podejmowanie przez pacjentów nieracjonalnych decyzji w wyniku niewiedzy na temat własnych dolegliwości)¹⁴².

W badaniu CAWI/CATI 14,94% jst wskazało potrzeby finansowe w obszarze ochrony zdrowia. Uzpełnieniem tych wyników jest deklaracja przedstawiciela DZ UMWW, który przedstawił wyliczenia dot. tego obszaru:

- wsparcie dla ratownictwa medycznego (potrzeby finansowe - 80 mln zł, ambulance, szkolenia),
- opieka onkologiczna (230 mln zł),
- modernizacja szpitali w Poznaniu (70 mln zł) i Kaliszu (100 mln zł), innych szpitali (nie określono),
- program zwiększenia dostępności kadry medycznej, programy mieszkaniowe i stypendialne dla studentów zawodów medycznych (50 mln zł),
- poprawa opieki długoterminowej w ramach DPS, zakładów opiekuńczo-leczniczych, hospicjów (np. zwiększenie bazy łóżek; 60 mln zł),

¹⁴⁰ Wniosek wysnuty na podstawie raportu NIK z 2019 r. Por. M. Łuczak et al., *Raport: System Ochrony Zdrowia w Polsce*, Warszawa 2018.

¹⁴¹ Wniosek wysnuty na podstawie raportu NIK z 2019 r. Por. Ibid.

¹⁴² A. Łoś and D. Puciato, *Niedoskonały rynek świadczeń zdrowotnych*, „Handel Wewnętrzny”, 2011, t.1, pp. 17–24.

- programy dot. asystentów ozdrowienia i w każdym powiecie powinien powstać oddział psychiatryczny,
- programy dla wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla kadry medycznej.

Biorąc pod uwagę powyższe należy założyć, że niezaspokojone potrzeby finansowe są wyższe niż 1 mld zł.

Tabela 25. Niezaspokojone potrzeby finansowe w zakresie ochrony zdrowia (w mln zł; wg danych za 2020 r.)

Kategoria	Wartość
Niezaspokojone potrzeby finansowe dla Polski w zakresie szpitalnictwa (w mln zł)	9000
Niezaspokojone potrzeby finansowe dla Polski w zakresie podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (w mln zł)	300
Niezaspokojone potrzeby finansowe dla Polski w zakresie hospicjów (w mln zł)	80
Razem	9380
Liczba łóżek w szpitalach w województwie wielkopolskim (w szt.)	13094
Liczba łóżek w szpitalach w Polsce (w szt.)	166828
Mnożnik (w %)	7,8%
Niezaspokojone potrzeby finansowe dla województwa wielkopolskiego (luka finansowa, w mln zł)	736,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników analizy desk research.

Uszczegółowienie obliczonych potrzeb finansowych w analizie *desk research* nastąpiło nie tylko poprzez przeprowadzenie wywiadu z przedstawicielem DZ UMWW, ale też badanie ankietowe (por. Tabela 26) wśród przedstawicieli MŚP (wśród których znalazły się również podmioty ochrony zdrowia) oraz jst. Najwyższą wartość niezaspokojonych potrzeb finansowych odnotowano dla rozwoju POZ i badań profilaktycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych. W przypadku respondentów reprezentujących jst najczęściej występującymi potrzebami inwestycyjnymi były te w zakresie rozwoju i modernizacji POZ (6,91% badanych) i też tam zanotowano najwyższe niezaspokojone potrzeby finansowe (115,85 mln zł).

Tabela 26. Niezaspokojone potrzeby finansowe w podobszarze ochrony zdrowia deklarowane przez przedstawicieli MŚP (n=2387) i jst (n=246)¹⁴³

Podobszar	MŚP				Jst				
	Próba badawcza				Populacja	Próba badawcza=populacja			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Niezasp. potrzeby	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
	w mln zł			w %	w mln zł	w mln zł			w %
Badania profilaktyczne tylko dla osób z grup narażonych na choroby cywilizacyjne	6790,35	23,72	6766,63	5,15%	531,01	3,2	0,52	2,68	1,22%
Realizacja programów badań przesiewowych słuchu, wzroku, wad postawy itp.	18,01	4,99	13,02	6,07%	553,05	1,6	0,12	1,48	0,81%
Programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej	363,37	19,21	344,16	6,58%	748,99	2,6	0,16	2,45	1,22%
Programy rehabilitacji zdrowotnej ułatwiające powrót na rynek pracy	1027,81	8,37	1019,44	4,40%	697,64	0,7	0,12	0,58	0,81%
Programy zakładające eliminowanie czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy, w tym projekty w zakresie poprawy ergonomii pracy	520,41	104,57	415,84	4,94%	612,91	0	0	0	0,00%
Rozwój/modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej	7305,05	112,73	7192,32	4,78%	3053,61	151	35,15	115,85	6,91%
Inne potrzeby dot. ochrony zdrowia	7,03	3,62	3,42	0,46%	156,81	6,8	2,2	4,6	1,22%
Razem	277,21	15754,83	277,21	-	6354,02	165,9	38,27	127,64	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

¹⁴³ Odrzucono jedną obserwację odstającą dla podobszaru „Programy rehabilitacji zdrowotnej ułatwiające powrót na rynek pracy”. Obserwację odstającą zidentyfikowano na podstawie wykresu pudełkowego (ramka-wąsy). Ekstrapolacji z próby na populację dokonano przy użyciu miar pozycyjnych opierając się na rozstępie kwartylowym (średkowe 50% wartości zmiennej) i proporcji badanej próby w stosunku do wielkości populacji i odsetek respondentów wskazujących na potrzeby w danym podobszarze. Por. przypisy dolne odnoszące się do Tabeli 16.

3.4.3.2. Edukacja

Najwyższe niezaspokojone potrzeby finansowe w województwie wielkopolskim występują w podobszarze edukacji (w badaniu CAWI/CATI przeprowadzonym na przełomie 2020 i 2021 roku 26,14% przedstawicieli jst identyfikowało potrzeby w tym zakresie). Edukacja (w tym związane z nią wydatki inwestycyjne) jest najważniejszym składnikiem wydatków bieżących szczególnie w gminach i powiatach. Potrzeby finansowe w województwie wynoszą 3 mld zł (por. Tabela 27). Ewaluacja RIS3 zaleca zintensyfikować w obszarze usług społecznych reakcję na potrzeby przedsiębiorców poprzez dopasowanie lokalnej oferty edukacyjnej, również przy udziale funduszy strukturalnych¹⁴⁴. Zasadna byłaby również regularna współpraca między przedsiębiorstwami i sektorem edukacji. Z drugiej strony jednak przedsiębiorcy często nie są w stanie podać konkretnych postulatów dotyczących funkcjonowania systemu edukacji (np. w kwestii praktyk).

Tabela 27. Niezaspokojone potrzeby finansowe w obszarze usług społecznych z wyłączeniem ochrony zdrowia (w mln zł, wg danych za 2020 r.)

Kategoria	Centyl	Podregion					
		Kaliski	Koniński	Leszczyński	M. Poznań i Poznański	Piński	Razem
Edukacja	p50	84,64	156,63	91,95	158,62	79,00	570,84
	p75	232,98	382,53	270,82	444,81	211,66	1542,80
	p90	522,27	700,86	569,87	853,45	416,56	3063,01
Kultura	p50	38,90	61,24	59,73	79,01	36,35	275,23
	p75	117,46	153,39	136,94	252,80	100,38	760,97
	p90	290,79	326,24	291,91	581,47	222,72	1713,13
Pomoc społeczna	p50	13,04	15,31	23,64	71,39	10,23	133,62
	p75	46,87	60,33	52,21	160,18	39,35	358,95
	p90	118,41	152,43	116,72	304,77	95,32	787,66
Potrzeby razem	p50	136,58	233,18	175,32	309,02	125,58	979,68
	p75	397,31	596,25	459,97	857,79	351,39	2662,71
	p90	931,47	1179,53	978,50	1739,69	734,60	5563,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników analizy desk research.

W czerwcu 2021 roku przeprowadzone badanie wśród przedstawicieli MŚP i jst pozwoliło na określenie szczegółowych potrzeb w zakresie edukacji, które mogłyby być uwzględnione w przyszłej interwencji w ramach WRPO 2021+ (por. Tabela 28).

Przedstawiciele MŚP najczęściej wskazywali potrzeby w zakresie wsparcia tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce; 4,4% badanych), przedszkolnych (4,11%), także w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (3,18%). 3% badanych wskazało też na potrzeby w zakresie wsparcia doradztwa zawodowego dla uczniów i podniesienia jakości kształcenia. Najwyższą wartość niezaspokojonych potrzeb zanotowano w przypadku ostatniego z wymienionych podobszarów (ok. 29 mln zł).

¹⁴⁴ Ewaluacja Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020., op. cit., s. 293.

Tabela 28. Niezaspokojone potrzeby finansowe w podobszarze edukacji wskazywane przez przedstawicieli MŚP (n=2387) i jst (n=246) w czerwcu 2021 roku

Podobszar	MŚP				Jst				
	Próba badawcza			Odsetek badanych	Populacja	Próba badawcza=populacja			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby			Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
	w mln zł			w %	w mln zł	w mln zł		w %	
Wsparcie tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	7,62	2,30	5,33	4,40%	472,46	275,20	84,46	190,74	16,26%
Wsparcie tworzenia miejsc przedszkolnych	4,88	2,21	2,67	4,11%	234,21	195,85	98,90	96,95	15,45%
Wsparcie w zakresie tworzenia i dostosowania miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami	4,78	1,27	3,51	3,18%	316,83	11,05	0,66	10,40	2,03%
Wsparcie na rzecz podnoszenia jakości miejsc wychowania przedszkolnego	2,55	0,99	1,56	2,72%	135,99	19,60	7,85	11,75	4,07%
Wsparcie uczniów w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy	3,44	1,15	2,29	3,31%	174,89	9,30	1,58	7,72	2,85%
Wsparcie doradztwa zawodowego dla uczniów	2,43	1,07	1,36	3,02%	123,64	2,05	0,51	1,54	0,81%
Realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych	3,15	0,89	2,26	1,80%	154,70	3,55	0,55	3,01	3,25%
Realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównanie szans	1,58	0,67	0,92	1,80%	81,66	0,15	0,02	0,14	1,22%
Wsparcie współpracy szkolnictwa branżowego z pracodawcami	3,10	1,33	1,78	1,63%	154,90	14,00	2,10	11,90	2,03%
Wsparcie szkolnictwa na wszystkich poziomach w zakresie rozwoju nowoczesnych technologii w nauczaniu	3,84	0,64	3,20	1,76%	170,93	13,70	0,91	12,79	3,66%
Podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji	33,92	5,21	28,71	3,02%	382,07	96,20	11,48	84,73	10,57%
Realizacja działań mających na celu rozwój kompetencji osób przedwcześnie kończących edukację	1,71	0,40	1,31	1,34%	125,92	0,00	0,00	0,00	0,00%
Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z osobami o szczególnych potrzebach edukacyjnych	8,02	1,98	6,04	2,22%	150,16	3,53	0,36	3,17	1,63%
Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu	9,79	1,64	8,15	1,63%	189,42	6,65	1,32	5,33	3,66%
Inne potrzeby dot. oświaty	3,09	0,21	2,88	0,34%	31,12	142,05	44,69	97,37	10,98%
Razem	93,9	21,96	71,97	-	2898,9	792,88	255,39	537,54	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

W przypadku jest ponad 15% respondentów wskazało potrzeby dotyczące wsparcia tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (16,26%) i miejsc przedszkolnych (15,45%), a co dziesiąty badany - podniesienia jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji. Analogicznie do tego rankingu potrzeb notowano wysokość niezaspokojonych potrzeb (190,74 mln zł, 96,95 mln zł, 84,73 mln zł).

3.4.3.3. Włączenie społeczne

Zdaniem Zespołu Badawczego wartość niezaspokojonych potrzeb finansowych dla pomocy społecznej (787,66 mln zł, por. Tabela 27) obliczona według przyjętej przez MFIPR metodyki jest niedoszacowana. Biorąc pod uwagę wyniki poprzednich analiz, zakres proponowanej interwencji i zidentyfikowane problemy regionu (np. dotyczące sytuacji tzw. ubogich pracujących), **proponuje się podwyższenie jej przynajmniej o 50% do poziomu przekraczającego 1 mld zł.**

Badanie potrzeb finansowych według metodyki MFIPR zostało uzupełnione analizą potrzeb zgłaszanych przez respondentów – przedstawicieli jst. W grudniu 2020 roku (pierwsza tura badania ankietowego) 22,82% przedstawicieli jst wskazało na potrzeby inwestycyjne w zakresie wykluczenia społecznego. Wyniki te zostały uszczegółowione w czerwcu 2021 roku. Wśród losowo wybranych MŚP zakwalifikowanych do badania znalazły się również podmioty, które realizują zadania w zakresie integracji i pomocy społecznej. Najwięcej badanych (por. Tabela 29) deklaruowało potrzeby finansowe w zakresie integracji społeczno-zawodowej (2,85%) oraz wsparcia usług społecznych (2,35%) oraz wsparcia zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (2,3%). Jednakże najwyższe niezaspokojone potrzeby pod względem kwotowym zanotowano dla wsparcia ekonomii społecznej (5,61 mln zł, w populacji 217,22 mln zł), następnie usług społecznych (4,35 mln zł w próbie, w populacji 175,66 mln zł).

Tabela 29. Niezaspokojone potrzeby finansowe w podobszarze integracji i pomocy społecznej wskazywane przez przedstawicieli MŚP w czerwcu 2021 roku

Podobszar	Próba badawcza				Populacja
	Skala potrzeb w mln zł	Możliwości finansowa- nia	Niezaspoko- jone potrzeby	Odsetek badanych	Niezaspoko- jone potrzeby w mln zł
Integracja społeczno-zawodowa	3,34	1,85	1,49	2,85%	132,35
Wsparcie usług społecznych (np. opiekuń- czych, asystenckich, rodziny i pieczy zastęp- czej itp.)	5,23	0,88	4,35	2,35%	175,66
Wsparcie usług zdrowotnych	2,45	0,72	1,74	2,68%	168,19
Wsparcie zintegrowanych usług społecz- nych i zdrowotnych (np. dzienne domy opieki medycznej, centra zdrowia psychicz- nego)	2,47	0,82	1,65	2,30%	158,57
Wsparcie ekonomii społecznej	6,52	0,90	5,61	1,84%	217,22
Wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania chronione, wspomagane itp.)	2,05	0,70	1,35	0,34%	10,70
Inne potrzeby dot. włączenia społecznego	0,20	0,14	0,06	0,29%	132,35
Razem	22,26	6,01	16,25	-	995,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=2387).

W przypadku jst najczęściej potrzeby finansowe wskazywano w podobszarach wsparcia zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (2,03%) oraz innych potrzeb w zakresie włączenia społecznego (1,63%, por. Tabela 30). Odnosząc się jednak do wartości pieniężnych w zakresie niezaspokojonych potrzeb, są one najwyższe dla wsparcia usług zintegrowanych (17,35 mln zł zadeklarowane przez badane osoby). Widać wyraźnie różnicę między badanymi grupami MŚP i jst – MŚP kładą większy nacisk na rozwój ekonomii społecznej, a jst – na zapewnienie dostępu do różnego rodzaju usług społecznych i zdrowotnych. Zespół Badawczy jednak stoi na stanowisku, że zadeklarowane potrzeby finansowe jst w związku z Integracją i pomocą społeczną są zdecydowanie zbyt niskie, biorąc pod uwagę wcześniejsze wyniki analiz *desk research* dotyczących Wielkopolski. W tym zakresie szacując kierunkowy i docelowy model interwencji Zespół Badawczy posłużył się przede wszystkim wynikami analizy źródeł wtórnych.

Tabela 30. Niezaspokojone potrzeby finansowe wskazywane przez przedstawicieli jst (próba badawcza=populacja)

Podobszar	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
	w mln zł			
Integracja społeczno-zawodowa	0	0	0	0,00%
Wsparcie usług społecznych (np. opiekuńczych, asystenckich, rodziny i pieczy zastępczej itp.)	1,2	0,22	0,98	1,22%
Wsparcie usług zdrowotnych	7,25	2,35	4,9	2,03%
Wsparcie zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (np. dzienne domy opieki medycznej, centra zdrowia psychicznego)	21	3,65	17,35	1,22%
Wsparcie ekonomii społecznej	0,6	0,1	0,5	0,41%
Wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania chronione, wspomagane itp.)	5,7	1,05	4,65	1,22%
Inne potrzeby dot. włączenia społecznego	7,5	2,55	4,95	1,63%
Razem	43,25	9,92	33,33	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=246).

Tabela 31. Niezaspokojone potrzeby finansowe wskazywane przez przedstawicieli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych

Podobszar	Próba badawcza				Populacja
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Niezaspokojone potrzeby w mln zł
	w mln zł				
Integracja społeczno-zawodowa	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00
Wsparcie usług społecznych (np. opiekuńczych, asystenckich, rodziny i pieczy zastępczej itp.)	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00
Wsparcie ekonomii społecznej	3	0,60	2,40	1,33%	342,88
Wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania chronione, wspomagane itp.)	28,77	3,89	24,88	9,33%	559,95
Razem	31,77	4,49	27,28	-	902,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=150).

Ciekawych wyników dostarczyło badanie przeprowadzone wśród przedstawicieli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych (por. Tabela 31), którzy zostali zapytani jedynie o niektóre zakresy potencjalnych działań w związku z możliwościami ich realizacji. Niemal co dziesiąty badany wskazał potrzeby w zakresie tworzenia mieszkań chronionych i wspomaganych, tam też wystąpiły najwyższe kwotowo niezaspokojone potrzeby finansowe (24,88 mln zł). Na 2,4 mln zł wyceniono niezaspokojone potrzeby w przypadku wsparcia ekonomii społecznej (ten podobszar wskazało jedynie 2 badanych).

3.4.3.4. Inne

Nawiązując do wyników obliczeń przedstawionych w Tabeli 27, działalność kulturalna wymagałaby inwestycji w wysokości 1,7 mld zł, aby pokryć wszystkie niezaspokojone potrzeby finansowe. Biorąc jednak pod uwagę opinie respondentów prezentowane w poprzednich rozdziałach, należy domniemywać, że na skutek pandemii inwestycje w działalność kulturalną zostały przez nich odsunięte w czasie (zwłaszcza przez jst).. Zespół Badawczy proponuje planować nabory w tym obszarze w WRPO 2021+, jednak zaplanować je w drugiej kolejności, pierwszeństwo w ramach harmonogramu naborów przyznając pilniejszym potrzebom, m.in. związanym z ochroną zdrowia. Z planowaniem naborów z pewnością należy poczekać do momentu zakończenia pandemii.

Badanie potrzeb finansowych według metodyki MFiPR zostało uzupełnione analizą potrzeb zgłaszanych przez respondentów – przedstawicieli jst w grudniu 2020 roku. W obszarze administracji 28,22% (z 241 badanych jst) wskazało potrzeby finansowe. Badanie ankietowe przeprowadzone wśród przedstawicieli jst w czerwcu 2021 roku (por. Tabela 32) uszczegółowiło te wyniki w zakresie wartości potrzeb finansowych (najczęściej wskazywano te w zakresie rozwoju e-usług – 4,07%, oraz innych potrzeb – 5,28%). Odnosząc się do wartości niezaspokojonych potrzeb finansowych, wynoszą one najwięcej w przypadku innych potrzeb (wskazywano bardzo zróżnicowane ich zakresy, m.in. termomodernizację, renowacje budynków), a także współpracy między administracją publiczną, nauką i biznesem.

Tabela 32. Niezaspokojone potrzeby finansowe w zakresie administracji zgłaszane przez jst w czerwcu 2021 r. (próba badawcza=populacja)

Podobszar	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
	w mln zł			w %
Rozwój e-usług w administracji publicznej	5,1	0,71	4,39	4,07%
Nawiązywanie efektywnej współpracy pomiędzy administracją publiczną a środowiskiem naukowym i biznesowym	10,5	0,06	10,44	0,81%
Budowa partnerstw wśród jednostek administracji publicznej	0	0	0	0,00%
Zwiększenie szybkości i efektywności załatwiania spraw przez obywateli	0,75	0,03	0,72	0,81%
Wzmocnienie kompetencji pracowników administracji publicznej	2,1	0,51	1,59	1,22%
Inne potrzeby dot. administracji	125,5	31,72	93,78	5,28%
Razem	143,95	33,03	110,92	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=246).

3.4.4. Transport

W tym celu niezbędne były dane GUS, opracowania branżowe (także instytucji związanych z daną gałęzią transportu jak np. UTK, GDDKiA), dane Eurostat. Należało także zweryfikować plany, które już istnieją i obejmują

okres do 2030 r. (np. Krajowy Program Kolejowy). Po weryfikacji stanu obecnego dokonano identyfikacji stanu docelowego¹⁴⁵. Identyfikacja potrzeb finansowych oraz szacunek jej wielkości opierały się na ogólnym modelu podaży-popytu¹⁴⁶.

Przeanalizowano kluczowe dokumenty planistyczne¹⁴⁷ i wskaźniki rozwoju sektora dla państw europejskich. Ustalono docelowy poziom rozwoju infrastruktury mając na względzie bieżącą sytuację gospodarczą kraju i priorytety wydatkowania środków w czasie pandemii.

Analogicznie do metodologii MFIPR ustalono niezabezpieczone potrzeby finansowe w wyżej wymienionych obszarach, odnosząc ją do województwa i gdzie było potrzebne – rozszacowując dane krajowe do postaci danych dla województwa (wskaźniki kontekstowe, czyli udział danego rodzaju infrastruktury w Wielkopolsce w infrastrukturze krajowej; por. Tabela 33). W przypadku interwencji w WRPO 2021+ pod uwagę należy wziąć przede wszystkim niezabezpieczone potrzeby finansowe dotyczące dróg gminnych i powiatowych (26,28 mld zł), dróg wojewódzkich (1,11 mld zł), transportu publicznego (4,57 mld zł), taboru pasażerskiego (2,08 mld zł) i linii kolejowych (8,67 mld zł), łącznie 42,71 mld zł.

Jak wynika z ustaleń w ramach analizy *desk research* (co odzwierciedlają również badania ilościowe prowadzone wśród jst), największe potrzeby inwestycyjne dotyczą dróg gminnych i powiatowych, które należy budować, modernizować lub remontować. Tam też występują niezabezpieczone potrzeby (26,3 mld zł). **Zgodnie z Podręcznikiem, luka finansowa w tym obszarze jest tożsama z niezabezpieczonymi potrzebami finansowymi.** Przedsiębiorstwa transportowe obsługujące przepływ towarów są w pełni podmiotami rynkowymi, zatem luka finansowa dla nich powinna być liczona w ramach ustalania luki w przypadku dużych przedsiębiorstw¹⁴⁸.

Tabela 33. Podsumowanie obliczeń dotyczących niezaspokojonych potrzeb finansowych w obszarze infrastruktury transportu w Wielkopolsce (w mld zł)

Obszar	Zidentyfikowane potrzeby finansowe	Zidentyfikowany limit środków	Niezabezpieczone potrzeby finansowe
Autostrady i drogi ekspresowe	15,21	10,53	4,68
Drogi krajowe	9,59	4,51	5,07
Drogi wojewódzkie	3,56	4,68	-1,11
Drogi gminne i powiatowe	26,51	0,23	26,28
ITS	0,29	-	0,29
Linie kolejowe	16,01	7,34	8,67
Intermodal	0,88	-	0,88
Tabor pasażerski	2,08	-	2,08
Lotniska	-	-	-
Transport publiczny	0,20	-	0,20
Razem niezabezpieczone potrzeby finansowe		51,60	

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy *desk research*.

¹⁴⁵ Podręcznik metodologiczny.

¹⁴⁶ Z uwagi na wskazane powyżej czynniki konieczne stało się przyjęcie współczynników korygujących, jak zapisano w KRB.

¹⁴⁷ Szczegółowa lista założeń dokumentacji krajowej odnoszącej się do tego obszaru znajduje się w Raporcie szacowania potrzeb finansowych i luki finansowej MFIPR, oddzielnie dla każdego omawianego obszaru.

¹⁴⁸ Instrumenty dotacyjne - tylko w wyjątkowych sytuacjach, w przypadku niezakłócenia konkurencji.

Tabela 34. Niezaspokojone potrzeby finansowe MŚP (n=2387) i jst (n=246) w obszarze transportu

Podobszar	MŚP				Jst				
	Próba badawcza				Populacja	Próba badawcza=populacja			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowa-	Niezaspoko-	Odsetek badanych	Niezaspoko-	Skala potrzeb	Możliwości finansowa-	Niezaspoko-	Odsetek badanych
	w mln zł	nia	jone po-		jone po-	w mln zł	nia	kojne po-	
Rozwój lądowej infrastruktury transportowej (punktowej i liniowej) w ramach sieci TEN-T i poza nią	206,42	21,94	184,49	3,98%	2221,55	45	11,58	33,42	3,25%
Likwidacja wąskich gardel technicznych	57,67	18,31	39,36	4,06%	2342,48	0	0	0	0,00%
„Domknięcie” komodalnej sieci transportowej	33,21	4,95	28,26	3,06%	412,74	0	0	0	0,00%
Rozwój wodnej infrastruktury transportowej (porty, kanały, nabrzeża, itd.)	76,27	8,77	67,50	2,89%	1729,29	0	0	0	0,00%
Wsparcie zmian w mobilności, w tym komodalnych łańcuchów dostaw	97,21	16,69	80,52	4,82%	921,49	0	0	0	0,00%
Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego	204,42	31,81	172,61	4,99%	1755,29	60,5	9,27	51,23	4,47%
Działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa transportu	31,34	12,09	19,25	5,95%	641,78	59	20,48	38,52	2,03%
Rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego	13,15	5,31	7,84	3,39%	410,78	9	1,9	7,1	1,63%
Działania w zakresie infrastruktury dla usług transportowych	56,88	56,15	0,73	4,27%	2716,14	57	10,85	46,15	3,66%
Odciążanie miast od ruchu tranzytowego	56,24	6,00	50,25	3,02%	2628,84	62	61,15	0,85	2,03%
Inne potrzeby dot. transportu	7,70	2,96	4,74	0,54%	590,46	426,30	86,32	339,99	19,92%
Razem	840,51	184,98	655,55	-	16370,84	718,8	201,55	517,26	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

Analiza *desk research* została uszczegółowiona przez badanie ankietowe (czerwiec 2021 r., por. Tabela 34). Potrzeby jst były zdecydowanie bardziej spolaryzowane, a w przypadku MŚP – zróżnicowane co do zakresu, ale zbliżone do co wartości. Około 6% badanych przedstawicieli MŚP wskazało potrzeby w zakresie wzrostu bezpieczeństwa transportu (niezaspokojone potrzeby w wysokości 19,25 mln zł w próbie, w populacji 641,78 mln zł), następnie ok. 5% - rozwoju pasażerskiego transportu zbiorowego (najwyższe niezaspokojone potrzeby finansowe - 172,61 mln zł w próbie, w populacji 1755,29 mln zł) i wsparcia zmian w mobilności (niezaspokojone potrzeby w wysokości 80,52 mln zł w próbie, w populacji - 921,49 mln zł). W przypadku jst z kolei niemal co piąty badany wskazał inne potrzeby dotyczące transportu, w tym w większości - budowy, rozbudowy i modernizacji dróg, co licuje z szacowaniem potrzeb dokonanych w ramach analizy *desk research*. W tym zakresie zadeklarowane niezaspokojone potrzeby finansowe badanych jst wynoszą ok. 340 mln zł.

3.4.5. Rewitalizacja

Zgodnie z ustawą, *rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji*¹⁴⁹. Celem rewitalizacji jest poprawa jakości życia mieszkańców na zdegradowanych obszarach. Działania te są finansowane z takich środków jak: środki własne gmin, środki krajowe, unijne, kredyty i pożyczki, a także PPP.

W przypadku obliczania zarówno niezaspokojonych potrzeb finansowych, jak i luki finansowej w obszarze rewitalizacji należało zmodyfikować metodykę badania opisaną w KRB, ponieważ województwo wielkopolskie jest specyficzne pod względem powierzchni obszarów zdegradowanych. Należało również uwzględnić społeczny aspekt rewitalizacji. Obszary geograficzne o szczególnych potrzebach w tym zakresie stanowią ok. 10% powierzchni województwa, a znaczenie ich rewitalizacji jest bardzo ważne dla transformacji gospodarczej (sektorowej) niektórych podregionów Wielkopolski (szczególnie podregion koniński). Jednakże działania rewitalizacyjne są i będą prowadzone na terenie całego regionu zgodnie z GPR w poszczególnych gminach.

Obecnie 17 gmin w Wielkopolsce posiada GPR, 126 - LPR. Obszar, na którym zaplanowano działania rewitalizacyjne zamieszkuje ponad 1/5 ludności gmin, które wdrażają plany rewitalizacji. W 2017 r. w przypadku GPR średnio w Programie uwzględniano 39 przedsięwzięć. Było to więcej, niż w przypadku PR opracowanych na podstawie ustawy o samorządzie gminnym (gdzie średnio w Programie planowano 15 przedsięwzięć) oraz IDS (inny dokument strategiczny, np. lokalna strategia rozwoju, strategia rozwoju gminy). 40% przedsięwzięć rewitalizacji miało charakter społeczny, ponad 25% - przestrzenno-funkcjonalny i ponad 20% - techniczny. Pozostałe stanowiły przedsięwzięcia gospodarcze i środowiskowe.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że działania rewitalizacyjne są finansowane głównie z dotacji z funduszy unijnych, ale w dostępnych opracowaniach zaleca się wzrost udziału instrumentów mieszanych, łączących instrumenty zwrotne z dotacjami. W związku z tym, mimo zgłaszanego w badaniu CAWI zapotrzebowania na inwestycje w tym zakresie, obowiązkowe stworzenie GPR może nastęrczać trudności i część gmin prawdopodobnie opóźni lub zrezygnuje z realizacji inwestycji rewitalizacyjnych. Być może w ramach KPO pojawi się komponent wspierający tworzenie GPR w ramach reformy systemu planowania przestrzennego, ale obecnie reforma jest w trakcie konsultacji z samorządami.

¹⁴⁹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, art. 1.

Celem uwzględnienia społecznego wymiaru rewitalizacji, Zespół Badawczy zmodyfikował metodykę MFiPR i zbadał próbę programów rewitalizacyjnych w województwie¹⁵⁰. Następnie Zespół Badawczy wskazał, jaka liczba osób zamieszkuje poszczególne podobszary rewitalizacji (por. Załącznik 8, plik Rewitalizacja – plik uzupełniający) oraz jaka liczba osób została uwzględniona w ramach projektów dot. rewitalizacji a także jaki odsetek mieszkańców obszaru rewitalizacji wziął udział w projektach (od 10% do 39%, średnio 24,68%). Na podstawie wartości dotychczas osiągniętej ustalono, jaki był koszt zaangażowania jednego mieszkańca obszaru rewitalizacji w działania z tego zakresu (od 4,70 zł do 64,43 zł, średnia 18,36 zł).

W celu ustalenia wielkości niezaspokojonych potrzeb finansowych w zakresie rewitalizacji posłużono się próbkowaniem¹⁵¹ i ekstrapolowano otrzymane wyniki na populację wszystkich gmin województwa wielkopolskiego. Na bazie przyjętych założeń (kosztu jednostkowego, liczby mieszkańców, obszaru objętego rewitalizacją) ustalono wysokość potrzeb finansowych na poziomie 3,55 mld zł. Wyniki te, zgodnie ze wspomnianą metodyką, obejmują wszystkie wymiary rewitalizacji. Jak zauważono w badaniu MFiPR¹⁵², obecnie głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych są instrumenty dotacyjne. Zespół Badawczy proponuje zatem pozostawienie dotacji jako podstawowej formy wsparcia, ale proponuje także oferować IF wszystkim grupom docelowym (IF z niskim oprocentowaniem, z komponentem umorzeniowym), aby w przyszłości środki zwrócone z IF mogły być ponownie wykorzystane na podobny cel.

Zgodnie z Podręcznikiem, wskaźnik luki można w sposób ekspercki oszacować na poziomie ok. 15% kosztów inwestycji. Luka w finansowaniu ukazuje się w projektach dotyczących sfery technicznej procesu rewitalizacji. W celu ustalenia wielkości luki posłużono się próbkowaniem¹⁵³, a po obliczeniu potrzeb finansowych i wskaźnika terenów zamieszkałych w obszarach rewitalizacji (0,78), ustalono lukę finansową (por. Tabela 35).

Tabela 35. Potrzeby finansowe i luka finansowa w zakresie rewitalizacji w Wielkopolsce (w mln zł)

Kategoria	Wartość
Całkowita szacowana wartość potrzeb finansowych	22 739,97
Szacunkowa wartość potrzeb finansowych na zadania inwestycyjne w sferze technicznej w programach rewitalizacji	4 547,99
Wskaźnik terenów zamieszkałych na obszarach rewitalizacji (średnia wg GUS)	0,78
Wartość zadań inwestycyjnych na terenach zamieszkałych w obszarach rewitalizacji	3 547,43
Luka w finansowaniu (15%) w okresie 10 lat	532, 11

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

Na bazie przyjętych założeń (kosztu jednostkowego, liczby mieszkańców, obszaru objętego rewitalizacją) ustalono wysokość **luki na poziomie 532,11 mln zł w okresie kolejnych 10 lat**. Wyniki te, zgodnie ze wspomnianą metodyką, obejmują wszystkie wymiary rewitalizacji. Jak zauważono w badaniu MFiPR¹⁵⁴, obecnie głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych są instrumenty dotacyjne. Należy mieć na uwadze, że po 2023 r.

¹⁵⁰ Załącznik nr 1 do Uchwały nr 3218/2017 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dn. 2.02.2017 r.

¹⁵¹ Próbę stanowiły Programy rewitalizacji wg Załącznika nr 1 do Uchwały nr 3218/2017 ZWW z dnia 2.02.2017 r. (konkurs nr 2/REW/2016).

¹⁵² Na potrzeby tego badania metodyka opracowana przez MFiPR okazała się niepełna, zatem dokonano uzupełnień zgodnie z zapisami KRB.

¹⁵³ Próbę stanowiły Programy rewitalizacji wg Załącznika nr 1 do Uchwały nr 3218/2017 ZWW z dnia 2.02.2017 r. (konkurs nr 2/REW/2016).

¹⁵⁴ Na potrzeby tego badania metodyka opracowana przez MFiPR okazała się niepełna, zatem dokonano uzupełnień zgodnie z zapisami KRB.

będą obowiązywać jedynie GPR, które są opracowywane na podstawie tzw. ścieżki ustawowej, która jest trudną procedurą. Możliwe, że w związku z tym liczba GPR będzie niższa niż obecnie planów rewitalizacji w gminach. Z drugiej strony, przedstawione obliczenia dotyczą jedynie technicznego wymiaru rewitalizacji, interwencja publiczna powinna zatem uwzględniać kwotę wyższą w ramach projektowania wsparcia dla tego obszaru.

3.4.6. Energetyka

Infrastruktura energetyczna jest pojęciem pojemnym, kryjącym zróżnicowanie podobszarów skupionych wokół wytwarzania i przesyłu energii. Z racji przewidywanego zmniejszenia poziomu inwestycji państwowych wywołanego spowolnieniem rozwoju gospodarczego lub ewentualnym kryzysem gospodarczym wynikającym z pandemii, prawdopodobnie obniży się poziom inwestycji w OZE (wywołany niechęcią do ryzyka ze strony beneficjentów). Dlatego też Zespół Badawczy za najbardziej prawdopodobny uznał scenariusz 21% udziału OZE w końcowym zużyciu energii brutto (zwany dalej „scenariuszem 21%”, por. Tabela 36). Schemat analizy opierał się na metodyce MFIPR oraz podejściu badawczym zaprezentowanym w Załączniku 1 do Raportu końcowego.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że wśród OZE najwyższą docelową moc zainstalowaną będą posiadać w 2030 r. instalacje wiatrowe onshore oraz fotowoltaika. Sumarycznie, OZE powinny posiadać niemal dwukrotnie wyższą moc niż w 2019 roku. Ta struktura powinna być uwzględniona także w programach operacyjnych województw. Największe potrzeby finansowe dotyczą mikroinstalacji fotowoltaicznych. Łącznie przewiduje się pojawienie potrzeb finansowych w zakresie OZE w wysokości 3,64 mld zł w perspektywie do 2030 r. (por. Tabela 37).

Tabela 36. Kalkulacja całkowitych potrzeb finansowych województwa wielkopolskiego do 2030 roku (w mln zł; scenariusz 21%)

Okres	Hydro	Biomasa	Biogaz	Wiatr onshore	Elektrownie fotowoltaiczne	Fotowoltaika - mikroinstalacje
2019-2020	0	0	10,17	1251,93	86,39	359,80
2021-2025	16,81	229,30	163,95	41,09	119,92	499,44
2026-2030	6,37	192,93	174,56	14,14	92,26	384,27
Razem	23,18	422,23	348,68	1307,16	298,57	1243,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

Tabela 37. Podsumowanie potrzeb finansowych dla województwa wielkopolskiego (w mln zł) w okresie 2019-2030

Kategoria	Potrzeby (w mln zł)	Udział w potrzebach
Razem	3643,33	100%
Hydro	23,18	0,64%
Biomasa	422,22	11,59%
Biogaz	348,68	9,57%
Wiatr onshore	1307,17	35,88%
Elektrownie fotowoltaiczne	298,57	8,19%
Fotowoltaika - mikroinstalacje	1243,51	34,13%

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

Oszacowano także potrzeby finansowe województwa w następujących podobszarach:

- w podobszarze **elektromobilności** - ustalono potrzeby inwestycyjne odnośnie do stworzenia 1616 punktów ładowania AC i 38 punktów DC, przy cenie jednostkowej 40 tys. zł dla AC i 150 tys. zł dla DC oszacowano potrzeby w wysokości **64,64 mln zł w przypadku stacji AC, 5,6 mln zł w przypadku punktów DC,**

- w podobszarze **ciepłownictwa** - ustalono poziom finansowania inwestycji kapitałem obcym średnio w okresie ostatnich 6 lat (20,5%) i ustalono zapotrzebowanie na kapitał obcy w Wielkopolsce na poziomie 244 mln zł (2021-2025 r.) i 250 mln zł (2026-2030 r.), **łącznie 494 mln zł**,
- w podobszarze **efektywności energetycznej** przy założeniach spowolnienia wcześniej prognozowanego wzrostu cen produkcji budowlano-montażowej ustalono potrzeby Wielkopolski w wysokości **4,80 mld zł** w okresie do 2030 r.,
- w podobszarze **biomasy** wyliczono koszty założenia plantacji w Wielkopolsce (czyli potrzeby finansowe) w wysokości **2,18 mld zł** w analogicznym okresie.

Wyniki badań kwestionariuszowych pozwoliły na wzbogacenie tych wyników o cenne obserwacje, które pozwalają na wysnucie wniosków dotyczących odbiorców i beneficjentów, a także rodzaju realizowanych inwestycji (por. Tabela 38).

Podobnie jak w przypadku innych podobszarów, potrzeby finansowe MŚP i jst są różne. Przedstawiciele MŚP wskazywali najczęściej potrzeby w zakresie, ogólnie rzecz biorąc, rozwoju OZE (pow. 3% badanych) i inteligentnych systemów energetycznych (3,52%). Najwyższe niezaspokojone potrzeby zanotowano dla rozwoju infrastruktury magazynowania energii. (ponad 1 mld zł wskazanych niezaspokojonych potrzeb w próbie) i systemów magazynowania OZE (100,32 mln zł). W przypadku jst najczęściej wskazywano wspieranie rozwoju OZE (co czwarty badany) i tam też zanotowano najwyższą wartość niezaspokojonych potrzeb - ok. 250 mln zł. Istotne niezaspokojone potrzeby (oznaczane przez pow. 5% badanych) stanowiły: rozwój systemów magazynowania OZE (6,1%, 43,57 mln zł), inne potrzeby (5,69%, 60,68 mln zł).

Przede wszystkim, w ramach interwencji w obszarze energetyki zaleca się skupienie się na termomodernizacji budynków. Z kolei montaż OZE, w tym rozwój fotowoltaiki stanowi drugi priorytetowy element w tym obszarze (przy założeniu, że jest ekonomicznie uzasadniony). W obu przypadkach ze wsparcia mogłyby skorzystać przedsiębiorstwa, a także spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. W obu przypadkach Zespół Badawczy proponuje IF dopuszczając możliwość zastosowania preferencji, np. wprowadzenia komponentu umorzeniowego. Dodatkowo w WRPO 2021+ oraz programach krajowych należy zadbać o budowę i modernizację infrastruktury przesyłowej dla dużych źródeł energii.

Na podstawie potrzeb finansowych, dotychczasowego wsparcia krajowego, środków unijnych zainwestowanych w ten obszar, obliczono lukę, która powinna zostać wzięta pod uwagę w kolejnym okresie programowania wsparcia, w wysokości **12,67 mld zł** (por. Załącznik 8, plik „Energetyka”). Luka została obliczona jako różnica między zidentyfikowanymi potrzebami finansowymi a oszacowaną wartością finansowania (w tym finansowania z UE). Luka wystąpi w 5 podobszarach: OZE, elektromobilność, ciepłownictwo, efektywność energetyczna, biomasa).

Tabela 38. Niezaspokojone potrzeby finansowe MŚP (n=2387) i jst (n=246) w obszarze energetyki¹⁵⁵

Podobszar	MŚP				Jst				
	Próba badawcza				Populacja	Próba badawcza=populacja			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek	Niezasp. potrzeby	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek
	w mln zł				badanych	w mln zł			
Wspieranie rozwoju OZE	62,64	4,18	58,46	3,14%	667,81	314,50	65,18	249,33	27,64%
Rozwój systemów magazynowania OZE	112,42	12,10	100,32	3,64%	760,69	49,10	5,53	43,57	6,10%
Wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie, transporcie	56,72	6,65	50,06	3,14%	1038,82	31,60	8,84	22,77	3,25%
Wspieranie klastrów energii	22,23	7,35	14,88	2,85%	256,74	10,50	3,20	7,30	0,81%
Rozwój inteligentnych systemów energetycznych	59,00	17,75	41,25	3,52%	1381,05	11,00	0,85	10,15	1,63%
Rozwój infrastruktury magazynowania energii	1052,05	9,62	1042,42	2,85%	859,30	4,00	0,50	3,50	0,81%
Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych	32,48	9,17	23,31	2,72%	531,71	42,00	51,18	-9,18	1,63%
Budowa i rozbudowa lokalnych stacji LNG	150,37	10,19	140,18	2,01%	2033,35	0,00	0,00	0,00	0,00%
Wsparcie mobilności o niskiej, zeroemisyjności	4,64	2,82	1,82	1,17%	184,72	4,00	0,30	3,70	0,81%
Opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych	73,75	5,55	68,20	1,93%	295,46	5,00	5,00	0,00	0,81%
Inne potrzeby dot. energetyki	0,27	0,05	0,22	0,13%	55,70	70,00	9,32	60,68	5,69%
Razem	1626,57	85,43	1541,12	-	8065,35	541,70	149,90	391,82	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

¹⁵⁵ Odrzucono jedną obserwację odstającą, zidentyfikowaną na podstawie wykresu pudełkowego (ramka-wąsy). Ekstrapolacji z próby na populację dokonano przy użyciu miar pozycyjnych, opierając się na rozstępie kwartylowym oraz wielkości badanej próby w stosunku do wielkości populacji i odsetek respondentów wskazujących na potrzeby w danym podobszarze. Por. przypisy dolne odnoszące się do Tabeli 16.

Zespół Badawczy chciałby jednak zaznaczyć, że biorąc pod uwagę obecne trendy na rynku energetyki, działania dokonywane w innych państwach (np. zmiana miksu energetycznego w Niemczech, będących największym dostawcą energii elektrycznej dla Polski będącej importerem netto energii) należy założyć, że luka ta w kolejnych latach będzie wyższa i należy dążyć do jak największej redukcji importu netto energii poprzez działania w zakresie energetyki nie tylko w ramach krajowych, ale także regionalnych programów. Należy wziąć też pod uwagę fakt, że w Polsce hurtowe ceny energii są jednymi z wyższych w Europie, najwyższe w UE¹⁵⁶, co powinno determinować wysoki priorytet inwestycji w obszarze energetyki. Nawiązując do wcześniejszych konkluzji na temat form wsparcia, Zespół Badawczy proponuje zastosowanie IF oraz dotacje.

3.4.7. Ochrona środowiska

W niniejszym badaniu ochrona środowiska jest rozpatrywana w kilku podobszarach. Założenia dotyczące realizacji inwestycji w tym zakresie i docelowego poziomu wskaźników zostały wskazane m.in. w SOR, PEP2030 i PEP2040, Ramowej Dyrektywie Wodnej, Dyrektywie Powodziowej, projektach innych dokumentów m.in. nt. zapobiegania skutkom suszy, niedoborowi wody, i innych, które obejmują zwykle perspektywę do 2030 r. Analiza została dokonana przy wykorzystaniu jednolitego schematu badawczego dla następujących obszarów:

- Zabezpieczenie przed suszą oraz ochrona przed powodzią i skutkami zmian klimatu,
- Wodociągi i kanalizacja,
- Gospodarka odpadami,
- Ochrona powietrza i klimatu,
- Ochrona przyrody i poprawa stanu różnorodności biologicznej,
- Ochrona gleb.

Dla każdego obszaru przeanalizowano kluczowe dokumenty warunkujące planowanie inwestycji oraz definiujące potrzeby inwestycyjne. Wskazano kluczowe wskaźniki rozwoju infrastruktury środowiska w Europie, po czym ustalono docelowy standard jej rozwoju, co pozwoliło na opracowanie wskaźnika potrzeb infrastrukturalnych. Przy wykorzystaniu wskaźnika z metodyki badania MFiPR oszacowano zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne regionu, rozszacowując dane krajowe na poziom województwa. Zgodnie z opisem badania zawartym w KRB oszacowano potrzeby inwestycyjne województwa na poziomie 41,96 mld zł (por. Tabela 39).

Tabela 39. Potrzeby inwestycyjne województwa w perspektywie do 2030 r. w zakresie ochrony środowiska (w mln zł)

Podobszar	Zidentyfikowane potrzeby finansowe
Wodno-kanalizacyjne	8 718
Oczyszczalnie	4 008
Powietrze	6 373
Odpady	4 810
Grunty	3 747
Adaptacja	5 458
Susze, powódź, retencja	8 848
Bioróżnorodność	1,6
Razem	41 963

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research.

¹⁵⁶ Polska ma najdroższy prąd w UE, https://energia.rp.pl/energetyka-zawodowa/ceny-energii/24905-polska-ma-najdrozszy-prad-w-ue?doing_wp_cron=1615532321.5931370258331298828125.

Powyższe potrzeby inwestycyjne zostały skorygowane przez uwzględnienie realizowanej obecnie interwencji i ostatecznie ustalone **na poziomie 40,83 mld zł**. Na etapie analizy danych z badań kwestionariuszowych CAWI/CATI, FGI, TDI nie stwierdzono konieczności uzupełnienia danych obliczonych na etapie analizy danych zastanych o dodatkowe zmienne. Możliwe jest jedynie wskazanie, które obszary dotyczące analizy środowiska były wskazywane przez respondentów zainteresowanych realizacją zadań ochrony środowiska, czyli dokładniej jest oraz instytucji realizujących program operacyjny.

W przypadku tego obszaru można wyróżnić dwie główne docelowe grupy odbiorców wsparcia: jst i przedsiębiorstwa, dodatkowo także trzecią – wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, ale w przypadku podobszarów wiążących ochronę środowiska z energetyką (np. termomodernizacja). W przypadku MŚP (por. Tabela 40) najczęściej badanych wskazało potrzeby dotyczące wsparcia montażu instalacji OZE (8,67%), następnie promowania ekologicznych zachowań (7,83%) i zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych (6,58%). Jednak to grupa respondentów wskazująca inwestycje w sieci ciepłownicze i wymianę źródeł ciepła (6,2%) zadeklarowała najwyższe niezaspokojone potrzeby. Kolejno, takie potrzeby dotyczą wykorzystania gazu dla kogeneracji (1 mld zł) i wsparcia montażu urządzeń OZE (601,9 mln zł).

W grupie przedstawicieli jst co czwarty respondent wskazywał na potrzeby finansowe w zakresie innych obszarów niż wymienione w ankiecie (tam też wystąpiły najwyższe niezaspokojone potrzeby w wysokości 404,08 mln zł, m.in. budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, związanej z retencją). Głównie w tym zakresie oznaczano budowę elementów infrastruktury, także parków miejskich. Podobny odsetek badanych deklarował potrzeby dotyczące wsparcia montażu urządzeń OZE (tam też wystąpiły drugie co do wysokości niezaspokojone potrzeby - 163,7 mln zł). Ponad 20% respondentów wskazało inwestycje w sieci ciepłownicze i wymianę źródeł ciepła, gdzie niezaspokojone potrzeby przekraczają w ich przypadku 86 mln zł.

Część luki finansowej w obszarze ochrony środowiska została zawarta w obszarach energetyki (por. podrozdział 3.4.6) i rewitalizacji (por. podrozdział 3.4.5), bowiem cele tych obszarów korespondują z obszarami ochrony środowiska. Działania realizowane przez podmioty prywatne, które wpisują się w obszar ochrony środowiska zostały uwzględnione w luce finansowej w obszarze przedsiębiorczości.

W przypadku wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych odpowiedzi respondentów pozwoliły na wyłonienie jednego dominującego podobszaru potrzeb (por. Tabela 41) – wspierania rozwoju OZE, który wskazał niemal co piąty badany w tej grupie. Niezaspokojone potrzeby finansowe w tym przypadku wyliczono na ok. 25 mln zł w badanej próbie, a po ekstrapolacji – 1345,76 mln zł.

Tabela 40. Niezaspokojone potrzeby finansowe wskazywane przez przedstawicieli MŚP (n=2387) oraz jst (n=246) w czerwcu 2021 r. w obszarze ochrony środowiska

Podobszar	MŚP				Jst				
	Próba badawcza				Populacja	Próba badawcza=populacja			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Niezaspokojone potrzeby	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
	w mln zł			w %	w mln zł	w mln zł			w %
Inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła	300000*	0,00*	300000*	6,20%	1392,36	218,74	132,20	86,54	23,98%
Wykorzystanie gazu dla kogeneracji	1041,88	29,36	1012,52	3,23%	319,37	11,00	30,05	-19,05	0,81%
Wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii	1331,17	729,26	601,90	8,67%	1857,42	271,20	107,50	163,70	25,20%
Promowanie proekologicznych zachowań	50,40	11,04	39,36	7,83%	555,03	27,35	7,91	19,44	7,72%
Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego	33,23	7,39	25,84	4,19%	730,14	13,04	1,93	11,11	2,44%
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery	594,53	17,26	577,26	6,58%	1291,54	25,00	7,24	17,76	4,88%
Rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	335,93	13,81	322,12	3,52%	269,15	0,00	0,00	0,00	0,00%
Zmniejszanie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych	34,57	17,74	16,83	3,69%	357,55	0,00	0,00	0,00	0,00%
Wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych	128,01	20,99	107,03	4,82%	744,71	2,90	3,22	-0,32	2,03%
Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego	56,69	2,53	54,16	0,38%	1825,97	595,65	191,57	404,08	25,61%
Razem **	3606,41	849,38	2757,02	-	7950,88	946,14	349,42	596,72	-

* bln zł, ** W przypadku MŚP bez uwzględnienia odstającej wartości potrzeb dla inwestycji w sieci ciepłownicze/wymianę źródeł ciepła.

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

Tabela 41. Niezaspokojone potrzeby finansowe wskazywane przez przedstawicieli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych w czerwcu 2021 r.

Podobszar	Próba badawcza				Populacja
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Niezaspokojone potrzeby
	w mln zł				w mln zł
Wspieranie rozwoju OZE	29,46	4,87	24,59	18,00%	1345,76
Rozwój systemów magazynowania OZE	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00
Wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie, transporcie	2,00	0,50	1,50	0,67%	5,91
Rozwój inteligentnych systemów energetycznych	0,50	0,10	0,40	0,67%	1,58
Razem	31,96	5,47	26,49	-	1353,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI (n=150).

3.5. Podsumowanie

Po przeprowadzeniu analizy potrzeb finansowych w poszczególnych obszarach interwencji i mając na uwadze fakt możliwości finansowania części z nich ze źródeł komercyjnych Zespół Badawczy proponuje zachowanie skali i zakresu interwencji jak opisano wcześniej w rozdziale 2.4, w ramach interwencji WRPO 2021+, ale także rozszerzenie tego zbioru o kolejne pozycje na podstawie analizy wyników badań CAWI/CATI oraz FGI i TDI. Obszary znajdujące się we wcześniejszych częściach opracowania, które wymagają według Zespołu Badawczego interwencji, ale nie znalazły się w poniższym zestawieniu (por. Tabela 42), powinny być wspierane w ramach programów krajowych lub – o ile będzie to możliwe - wykorzystania środków zwróconych z IF WRPO 2007-2013 oraz WRPO 2014+ (por. rozdział 4.3.), zgodnie z przepisami dotyczącymi ich wykorzystania **łącznie zidentyfikowano 159 podobszarów, które zdaniem Zespołu Badawczego wymagają publicznej interwencji** (7 w ramach przedsiębiorczości, 12 - innowacyjności, 7 - działalności IOB, 28 - ochrony środowiska, 18 – energetyki, 19 – transportu, 66 - usług publicznych, w tym: 6- rynku pracy, 16 – ochrony zdrowia, 17 – integracji i pomocy społecznej, 18 – edukacji; 9 – wymiaru terytorialnego, czyli innych usług publicznych, 2 – rewitalizacji). W przypadku usług publicznych konieczność kontynuacji wsparcia jest oczywista, poparta wynikami *desk research*, badaniami CAWI/CATI, obliczeniem potrzeb finansowych przy użyciu metodyki MFIPR, a także wywiadami z przedstawicielami instytucji realizujących wsparcie, szczególnie przedstawicielami DEFS UMWW, DZ UMWW, WUP. Opinie wyrażone w wywiadach przez przedstawicieli wspomnianych instytucji były poparte także opiniami m.in. WFR, BGK i EBI.

W przypadku obszarów przedsiębiorczości i innowacyjności Zespół Badawczy zaleca utrzymanie wsparcia dla działalności badawczo-rozwojowej, współpracy nauki z biznesem, rozwoju prowadzonej działalności, rozpoczynania działalności gospodarczej i tworzenia miejsc pracy z tym, że w kolejnych rozdziałach zostaną zaprezentowane zmiany w sposobie wsparcia niektórych obszarów w stosunku do WRPO 2014+. Ponadto, nie zaleca się finansowania działalności płynnościowej i obrotowej MŚP w formie dotacji z wyjątkiem stanów kryzysowych, zalecając utrzymanie możliwości wspierania w formie IF działalności inwestycyjnej z komponentem obrotowym.

W przypadku IOB propozycje obszarów wsparcia dotyczą przede wszystkim inkubacji i wspierania młodych przedsiębiorstw, w tym start-upów ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzenia szerokiego pakietu usług niefinansowych dla tych przedsiębiorstw. Warto również wesprzeć podnoszenie kompetencji pracowników, gdyż

przekładają się one bezpośrednio na obsługę klientów IOB. IOB powinny ubiegać się o akredytację, aby potwierdzić posiadane kompetencje i zasoby, wdrożone standardy działania oraz wysoki poziom usług świadczonych na rzecz MŚP.

W przypadku klastrów przemysłowych propozycje dotyczą sieciowania tych jednostek z innymi w regionie w celu zbudowania ekosystemu biznesowego ze zróżnicowanymi uczestnikami wymieniającymi doświadczenia na zasadzie udziału w pewnego rodzaju platformie wymiany pomysłów. Podobnie do inkubatorów przedsiębiorczości powinny zarządzać pewnym pakietem finansowym na rzecz świadczenia usług finansowych i niefinansowych. Ich działalność przyczyniłaby się do wzmocnienia regionalnych i podregionalnych inteligentnych specjalizacji i do rozwoju gospodarczego regionu.

Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe wskazywały przede wszystkim na potrzeby w zakresie termomodernizacji, rewitalizacji budynków oraz w zakresie montażu OZE – w tych obszarach Zespół Badawczy proponuje zawrzeć wsparcie m.in. w celu minimalizacji tzw. niskiej emisji.

Najszerzy zakres wsparcia (pod względem tematycznym, nie kwotowym) Zespół Badawczy rekomenduje skierować do różnych instytucji głównie w zakresie projektów "miękkich", które będą realizowane w ramach CP 4 finansowanego z EFS+ i EFRR. Wsparcie to dotyczy rynku pracy, pomocy społecznej (w tym asystenckiej), w tym szerokiego zakresu opieki psychiatrycznej i psychologicznej w związku z negatywnymi skutkami pandemii na życie prywatne osób dorosłych, dzieci i młodzieży. W przypadku podmiotów ochrony zdrowia, również Zespół proponuje skierować szerokie wsparcie do różnego rodzaju jednostek z uwagi na braki infrastrukturalne i kadrowe uwytknione w czasie pandemii. Już przed jej wybuchem Wielkopolska charakteryzowała się jednym z niższych wskaźników w kraju w zakresie dostępu do lekarzy, w tym lekarzy specjalistów, a także do opieki pielęgniarskiej, co stanowi problem w skali całego kraju. W związku z tym nie można odkładać na później interwencji w tym obszarze, również mając na względzie "starzenie się" kadry medycznej oraz procesy demograficzne w regionie.

Tabela 42. Podsumowanie obszarów zalecanych do kierowania wsparcia w ramach WRPO 2021+

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	p*	Beneficjenci/ odbiorcy ostateczni IF
CP 1			
Przedsiębiorczość	tworzenie przedsiębiorstw, w tym start-upów	W	MŚP, start-upy
	wzrost potencjału eksportowego przedsiębiorstw	W	
	działalność sektora rolno-spożywczego	N	MŚP, duże przedsiębiorstwa
	działalność MŚP (finansowanie kapitału obrotowego)	W	
	rozwój działalności w ramach inteligentnych specjalizacji Wielkopolski, w tym prac rozwojowych w ramach PPO	W	MŚP, start-upy
	działalność rozwojowa przedsiębiorstw różnej wielkości, szczególnie MŚP (finansowanie inwestycji i kapitału obrotowego)	W	
	poprawa warunków inwestowania, atrakcyjności inwestycyjnej regionu	Ś	Jst
Innowacyjność	działalność innowacyjna przedsiębiorstw różnej wielkości	W	MŚP, duże przedsiębiorstwa
	prace B+R realizowane w przedsiębiorstwach	W	
	zakup infrastruktury B+R	W	
	działalność ośrodków badawczych, w tym uczelni	W	Uczelnie, inne jednostki badawcze
	współpraca różnych podmiotów w zakresie B+R+I oraz inteligentnej reindustrializacji	Ś	MŚP, duże przedsiębiorstwa
	poprawa bezpieczeństwa cyfrowego	W	Jst
	rozwój Przemysłu 4.0	W	MŚP, duże przedsiębiorstwa
	rozwój e-administracji	W	
	e-kompetencje, redukcja wykluczenia cyfrowego	W	
	wykorzystanie teleusług na rzecz pomocy społecznej, m.in. wsparcia osób starszych oraz z niepełnosprawnościami	W	Jst i ich jednostki podległe
	rozwój sieci informatyczno-telekomunikacyjnej w regionie, infrastruktury cyfrowej, sieci dostępu do szerokopasmowego internetu	Ś	
rozwój telemedycyny, w tym szczególnie zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów	W		

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*	Beneficjenci/ odbiorcy ostateczni IF
Działalność IOB	inkubacja przedsiębiorstw	W	IOB, klastry
	usługi doradcze	W	
	sieciowanie współpracy w ekosystemie innowacji	W	
	rozwój kompetencji kadr IOB	Ś	
	działalność rozwojowa klastrów	W	
	wsparcie osób rozpoczynających działalność gospodarczą, poprawa warunków tworzenia działalności, stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy w MŚP	W	
	inwestycje w infrastrukturę IOB	W	IOB
CP 2			
Ochrona środowiska	wielowymiarowa redukcja antropogenicznej presji na środowisko (w obszarach: emisja gazów, pyłów, zanieczyszczeń ciekłych, zanik bioróżnorodności)	W	Jst, ich jednostki podległe
	eliminacja tzw. niskiej emisji w sektorze bytowo-komunalnym i transportowym	W	
	zachowanie bioróżnorodności	Ś	
	edukacja ekologiczna	Ś	
	rozwój terenów zielonych (w tym w miastach)	W	
	monitoring, prognozowanie i planowanie przestrzenne	W	
	tworzenie dokumentacji na potrzeby realizacji zadań ochrony środowiska	Ś	
	zapobieganie suszom i powodziom	W	
	wspieranie sztucznej retencji, w tym małej retencji i systemów zapobiegających powodziom i suszy	W	
	adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych	W	
	zrównoważona gospodarka odpadami (w tym recykling, zarządzanie odpadami przemysłowymi, budowlanymi)	Ś	
	rozwój recyklingu odpadów i odzysku surowców	W	
	usuwanie azbestu	W	
	gospodarka wodno-ściekowa, w tym rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	W	
zapewnienie dostępu do odpowiedniej ilości zasobów wód dobrej jakości i racjonalne nimi gospodarowanie	W		

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*	Beneficjenci/ odbiorcy ostateczni IF
	poprawa jakości i wydolności infrastruktury technicznej (dostosowanie do warunków klimatycznych i pogodowych)	Ś	
	rozwój niskoemisyjnego transportu na obszarach miejskich i podmiejskich (w zasięgu oddziaływania transportu miejskiego)	W	
	budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej	Ś	
	budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia	W	
	rozwoju zielono-błękitnej infrastruktury oraz technicznej infrastruktury lądowej	W	
	promowanie multimodalnych wzorców mobilności mieszkańców miast i terenów z zasięgu oddziaływania transportu miejskiego	Ś	
	rozwój systemów ostrzegania i ratownictwa	W	
	rozwój systemów ujęć, uzdatniania, dostawy i magazynowania wody na potrzeby gospodarki oraz mieszkańców, odzyskiwanie wody z wykorzystaniem ekoinnowacji i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej	W	
	gospodarka odpadami innymi niż komunalne	W	
	ochrona powietrza	W	
	ograniczanie emisji hałasu	Ś	
	realizacja koncepcji GOZ i zielonej gospodarki (w tym modele biznesowe)	W	Jst i jednostki im podległe, przedsiębiorstwa
	wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych	W	Przedsiębiorstwa
Energetyka	rozwój energetyki rozproszonej, sieci instalacji prosumenckich	W	
	poprawa bezpieczeństwa energetycznego	W	Jst i jednostki im podległe
	redukcja ubóstwa energetycznego	W	
	dźwersyfikacja źródeł produkcji energii	W	
	rozwój energetyki odnawialnej, w tym montaż instalacji OZE	W	
	systemy magazynowania energii (w tym tej z OZE), systemy magazynowania ciepła	W	Przedsiębiorstwa
	produkcja energii w kogeneracji	W	
	ograniczanie niestabilności produkcji energii z OZE poprzez instalacje towarzyszące i równoważące produkcję energii, tj. instalacje hybrydowe	W	
rozwój sieci ciepłowniczej	Ś	Jst i jednostki im podległe	

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*	Beneficjenci/ odbiorcy ostateczni IF
	poprawa efektywności energetycznej budynków przedsiębiorstw (z audytem i instalacją OZE, w tym kompleksowa modernizacja)	W	Przedsiębiorstwa
	poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (w tym kompleksowa modernizacja)	W	Jst i jednostki im podległe
	poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych (w tym kompleksowa modernizacja)	W	Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, TBS, osoby prywatne
	audyty energetyczne	W	Wszyscy w/w
	modernizacja oświetlenia ulicznego (w kierunku energooszczędnego)	Ś	Jst i jednostki im podległe
	wykorzystanie OZE w ciepłownictwie, elektroenergetyce, transporcie	W	Przedsiębiorstwa, Jst
	rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych	W	
	budowa i rozbudowa lokalnych stacji LNG	W	Jst i jednostki podległe
	opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych	W	
CP 3			
Transport (w tym infrastruktura)	poprawa jakości liniowej i punktowej infrastruktury transportu różnych gałęzi transportu w ramach sieci TEN-T i poza siecią TEN-T	W	Jst i jednostki im podległe
	poprawa poziomu bezpieczeństwa	W	Jst i jednostki im podległe
	rozwój transportu intermodalnego, w tym terminali	Ś	Jst i jednostki im podległe
	zakup nowoczesnego taboru (transport publiczny, w tym miejski)	W	Jst i jednostki im podległe
	integracja międzygałęziowa (np. budowa węzłów przesiadkowych)	W	Jst i jednostki im podległe
	rozwój siatki ciągów pieszych i rowerowych, promocja alternatywnych form transportu, transportu niskoemisyjnego, współdzielonego	N	Jst i jednostki im podległe
	utrzymanie drożności rzek	Ś	Jst i jednostki im podległe

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*	Beneficjenci/ odbiorcy ostateczni IF
	wzrost dostępności komunikacyjnej poszczególnych obszarów regionu, dostępność transportowa regionu, w tym integracja różnych gałęzi transportu pasażerskiego oraz towarowego, szczególnie w odniesieniu do regionów peryferyjnych, zagrożonych marginalizacją	W	
	dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	W	
	realizacja idei „wspólnego biletu”	N	Przedsiębiorstwa
	reorganizacja transportu autobusowego (także modernizacja taboru)	Ś	Jst i jednostki im
	reorganizacja gminnej komunikacji publicznej	N	podległe
	pełniejsze wykorzystanie potencjału lotniska w Poznaniu, rozwój funkcji szkoleniowych mniejszych lotnisk	Ś	
	cyfryzacja transportu	Ś	Przedsiębiorstwa
	likwidacja wąskich gardeł technicznych	W	
	wsparcie zmian w mobilności, w tym komodalnych łańcuchów dostaw	Ś	
	rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego	W	Jst i jednostki im
	rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego	W	podległe
	odciążanie miast od ruchu tranzytowego	W	
CP 4			
USP: Rynek pracy	wspieranie tzw. „ubogich pracujących”, np. w ramach możliwości podnoszenia kompetencji	W	
	wsparcie osób na rynku pracy będących w szczególnej sytuacji, szczególnie kobiet, osób do 30 r.ż. oraz w wieku 50+, o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych	W	Jst i jednostki im
	aktywizacja zawodowa bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych	W	podległe (w przy-
	podnoszenie kompetencji w różnych grupach docelowych (np. szkolenia)	W	padku usług także
	zatrzymanie wymywania kapitału ludzkiego z niektórych obszarów województwa	Ś	możliwe PES)
	pomoc cudzoziemcom w znalezieniu pracy	W	

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*	Beneficjenci/ odbiorcy ostateczni IF
USP: Ochrona zdrowia	inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia	W	Jst i jednostki im podległe (w przypadku usług także możliwe PES), podmioty lecznicze, uczelnie wyższe
	wsparcie psychologiczne dla kadry medycznej, programy stypendialne	W	
	wsparcie psychologiczne dla mieszkańców regionu (również w kontekście zwalczania skutków pandemii COVID-19)	W	
	budowa szpitali ogólnych i specjalistycznych	W	
	kształcenie kadr dla regionu	W	
	podnoszenie poziomu kwalifikacji personelu	W	
	zwiększanie kompetencji zdrowotnych mieszkańców (zdrowy tryb życia)	W	
	usługi z zakresu profilaktyki zdrowia dla mieszkańców regionu (po analizie najpilniejszych potrzeb)	W	
	kompleksowe działania w zakresie rozwoju usług zdrowotnych i opiekuńczych dla osób starszych i długotrwale chorych (deinstytucjonalizacja pomocy społecznej)	W	
	programy profilaktyki zdrowia	W	
	opieka onkologiczna	W	
	poprawa opieki długoterminowej w DPS	W	
	programy badań przesiewowych (wad postawy, wzroku, innych)	W	
	redukcja ryzyka dla zdrowia i życia w miejscu pracy	W	
	rehabilitacja zdrowotna w celu ułatwienia powrotu do pracy	W	
działania kompleksowe, obejmujące system usług zdrowotnych, społecznych, opiekuńczych i edukacyjnych (np. kierunki medyczne i okołomedyczne, na które jest największe zapotrzebowanie	W		
USP: Włączenie społeczne	zapewnienie dziennych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 ¹⁵⁷	W	Jst i jednostki im podległe (w przypadku usług także możliwe PES, OWES, NGO)
	uruchamianie dziennych DPS	W	
	rozwój usług asystenckich	W	
	rozwój środowiskowych domów samopomocy oraz specjalistycznych ośrodków opiekuńczych, ZAZ	W	
	ograniczenie zjawiska dziedziczenia ubóstwa, redukcja ryzyka ubóstwa, także wśród ubogich pracujących	W	

¹⁵⁷ Zakres działań realizowany na poziomie krajowym.

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*	Beneficjenci/ odbiorcy ostateczni IF
	zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób, rodzin/grup/środków dotkniętych i zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym ze względów zdrowotnych)	W	
	jakościowy i ilościowy rozwój infrastruktury społecznej	W	
	rozwój i wspieranie ekonomii społecznej, PES, NGO	W	
	poprawa dostępu do dóbr i usług publicznych, dziennej i całodobowej opieki nad osobami chorymi, starszymi i niepełnosprawnymi	W	
	aktywizacja osób wykluczonych – kompleksowa, obejmująca np. zapewnienie mieszkania, usługi asystenckie	W	
	wzmacnianie relacji społecznych sprzyjających twórczości	Ś	
	zaangażowanie obywateli w realizację przedsięwzięć	Ś	
	przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji kobiet, mniejszości etnicznych, osób z niepełnosprawnościami, migrantów	W	
	zapewnienie cudzoziemcom dostępu do usług publicznych	W	
	zwiększenie dostępności usług społecznych na terenie całego województwa	W	
	integracja społeczno-zawodowa	W	
	tworzenie mieszkań o charakterze wspomagającym dla osób w trudnej sytuacji życiowej	W	
USP: Edukacja	doradztwo zawodowe dla uczniów	W	Jst i jednostki im podległe, podmioty zajmujące się kształceniem ustawicznym
	podnoszenie poziomu kompetencji nauczycieli	W	
	tworzenie i dostosowanie miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami	W	
	podnoszenie jakości miejsc wychowania przedszkolnego	W	
	rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	W	
	realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych	W	
	realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównywanie szans	W	
	rozwój nowoczesnych technologii w nauczaniu	W	
	podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji	W	
	podnoszenie poziomu kompetencji uczniów (np. zajęcia dodatkowe)	W	
	podnoszenie kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych odpowiadających na wyzwania innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki oraz pracodawców	Ś	

Obszar	Podobszar wymagający wsparcia	P*	Beneficjenci/ odbiorcy ostateczni IF
	podnoszenie kompetencji kadr szkół i placówek oświatowych, zwłaszcza prowadzących kształcenie i doskonalenie zawodowe	W	
	rozwój infrastruktury edukacyjnej, poprawa dostępu i jakości edukacji na obszarach wiejskich	W	
	rozwój szkół zawodowych	W	
	poprawa dostępu do kształcenia ustawicznego osobom dorosłym	Ś	
	powiązanie oferty edukacyjnej z potrzebami rynku pracy, rozwój programów kształcenia (konieczna analiza luk strukturalnych na rynku pracy)	W	
	rozwój programów praktyk i staży	Ś	
	szeroko pojęta edukacja społeczeństwa w zakresie przedsiębiorczości, innowacyjności, działań środowiskowych, gospodarowania zasobami wodnymi, efektywności energetycznej, gospodarowania odpadami, recyklingu	W	
CP 5			
USP: Terytorialny wymiar interwencji	przeciwdziałanie chaotycznej suburbanizacji (zintegrowane planowanie rozwoju) i rozwój polityki mieszkaniowej	W	Jst i jednostki im podległe
	rozwój potencjału instytucjonalnego kultury	W	
	wzmacnianie tożsamości regionalnej, rozwój partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej, wolontariatu	W	
	ochrona dziedzictwa kulturowego regionu i jego części	W	
	podnoszenie atrakcyjności obszarów o walorach turystycznych	W	
	tworzenie produktów turystycznych	Ś	
	rozwój szlaków turystycznych	W	
	rozwój działalności kulturalnej, w tym dostępu do kultury	W	
	wspomaganie działalności sportowej i rekreacyjnej	N	
Rewitalizacja	rewitalizacja, rekultywacja obszarów zdegradowanych (miasta i obszary pozamiejskie), rewitalizacja budynków użyteczności publicznej, szkół, dróg, obszarów miejskich, dworców	W Ś	

Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ 4. KIERUNKOWY MODEL INTERWENCJI W RAMACH WRPO 2021+

Wyniki przeprowadzonych analiz umożliwiły stworzenie propozycji kierunkowego modelu interwencji WRPO 2021+. Rozdział zawiera ogólne propozycje dotyczące potencjalnych przedsięwzięć, beneficjentów (dla dotacji) i odbiorców ostatecznych (dla IF). Niniejsza część raportu przedstawia również zalecenia dotyczące wykorzystania środków zwróconych z IF udzielonych w latach 2007-2013 oraz 2014-2020 tak, aby nie powodować konkurencji między nimi a środkami dystrybuowanymi przez WRPO 2021+. Rozdział zawiera także propozycje dotyczące zapewnienia wymaganego wkładu krajowego dla IF w WRPO 2021+.

Przez kierunkowy model interwencji, Zespół Badawczy przyjmuje „model wynikający ze zidentyfikowanych w wyniku badania potrzeb inwestycyjnych i finansowych w województwie i zawierający następujące elementy:

- Spójny i komplementarny system celów polityki (krótko- i średniookresowych a także długoterminowych), priorytetów interwencji¹⁵⁸ w ramach WRPO 2021+ oraz powiązanych z nimi celów szczegółowych,
- Obszary interwencji,
- Grupy docelowe i typy beneficjentów,
- Typy inwestycji wymagających wsparcia,
- Formy wsparcia poprzez:
 - Instrumenty dotacyjne,
 - Instrumenty zwrotne,
 - Instrumenty łączone (tj. oferujące jednocześnie finansowanie dotacyjne i finansowanie zwrotne),
- Komplementarność ze środkami z reużycia,
- Wsparcie o charakterze inwestycyjnym i wsparcie o charakterze obrotowym¹⁵⁹.”

Pełen opis kierunkowego modelu interwencji zamieszczono w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Zespół Badawczy zawarł w Załączniku 10 uzasadnienie autorskich propozycji elementów kierunkowego modelu interwencji. Na dzień sporządzania opracowania nie był znany projekt WRPO 2021+, ale istniały już wstępne założenia dotyczące jego kształtu, zgodne z celami szczegółowymi określonymi przez Rozporządzenie ogólne, projekt UP i Linie demarkacyjną. Proponując formy wsparcia, podzielono je na instrumenty dotacyjne i instrumenty finansowe (w tym propozycje ich modyfikacji do postaci instrumentów mieszanych). Dla każdego z obszarów zidentyfikowanych w ramach tworzenia kierunkowego modelu zaznaczono, czy powinien i jeśli tak, to w jakim zakresie być wspierany w ramach WRPO 2021+. Dodatkowo, zaznaczono w każdym z obszarów, czy i w jakim zakresie powinien być uzupełniony poprzez wsparcie ze środków zwróconych z poprzednich perspektyw finansowych. Zaproponowano także wstępnie zakresy pojedynczych działań i wkłady finansowe. Kierunkowy model interwencji był podstawą do stworzenia docelowego modelu, który stanowi jego modyfikację.

4.1. Uwarunkowania tworzenia kierunkowego modelu interwencji na lata 2021-2027

Część założeń nt. kierunkowania interwencji w ujęciu ogólnym i tej dedykowanej szczególnie Wielkopolsce opisano podrozdziałach 1.3, 1.4, 2.4 i 3.5. Mając na uwadze ich rozległość, należy przedstawić warunki brzegowe, które wyznaczają ogólne ramy, w jakich należy poruszać się w tworzeniu docelowego modelu interwencji.

¹⁵⁸ Definicja zgodna z SOPZ, natomiast dla perspektywy 2021-2027 określono jedynie cele priorytetowe i cele szczegółowe.

¹⁵⁹ Por. SOPZ, s. 6; KRB, s. 27.

4.1.1. Struktura alokacji według CP wskazana przez KE

Wymogi KE prezentowane w rozporządzeniach, a także dodatkowej dokumentacji (głównie projekt UP) oraz powstałe w wyniku konsultacji z przedstawicielami instytucji krajowych i regionalnych pozwalają na zidentyfikowanie limitów dolnych wartości procentowej interwencji w poszczególnych obszarach. Całkowita alokacja dla regionu powinna składać się w 74,93% z EFRR i 25,07% z EFS+. Na dzień przygotowania niniejszej wersji Raportu końcowego (26.09.2021) dla Polski obowiązywały następujące wytyczne dotyczące koncentracji tematycznej¹⁶⁰:

- min. 13% alokacji EFRR – realizacja CP1,
- min. 37% alokacji EFRR- realizacja CP2 , jednak tylko 50% alokacji w przypadku niskoemisyjnej mobilności miejskiej może być przypisane do koncentracji tematycznej dla CP 2,
- min. 29,5% alokacji EFS+ dla regionów – podobzdar włączenie społeczne, w tym na promowanie integracji obywateli państw trzecich (CP 4),
- min. 17% alokacji EFRR – zrównoważony rozwój MOF,
- min. 0,25% środków z EFS+ na budowanie zdolności partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego,
- min. 3% alokacji EFS+ na wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących.

Inne uwarunkowania, które mogłyby mieć wpływ na kształt planowanej interwencji były następujące:

- powinno się finansować relatywnie więcej projektów na działania miękkie niż w perspektywie 2014-2020 (ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, m.in. w zakresie rynku pracy, edukacji, integracji społecznej),
- wprowadzono kwalifikowalność VAT w projektach o wartości poniżej 5 mln euro,
- istnieje brak szczególnych uwarunkowań dla projektów generujących dochód,
- operacje o znaczeniu strategicznym mają być nadzorowane przez komitet monitorujący,
- limit *cross-financingu* wynosi maksymalnie 15%¹⁶¹ (dofinansowanie części wydatków z EFRR w projektach realizowanych w ramach EFS+).

Zgodnie z aktualnym na dzień 26.09.2021 r. projektem Umowy Partnerstwa i zaktualizowanym w dniu 23.06.2021 r.¹⁶² podziałem alokacji środków EFRR i EFS+ w wyniku podzielenia rezerwy FE dla regionów, województwo wielkopolskie otrzyma alokację w wysokości 1670,87 mln euro (więcej o ponad 141 mln euro niż w pierwotnej wersji projektu UP ze stycznia 2021 r.) w kwotach prezentowanych w Tabeli 43 (przyjęto poziom wkładu własnego w wysokości 30%). Dodatkowo ostatnie wskazania MFIPR przewidują przeznaczenie 387 mln euro dla Wielkopolski w ramach FST¹⁶³. Środki z tego funduszu posłużą do realizacji działań w ramach CP 6.

¹⁶⁰ Por. także art. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności; art. 7. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013.

¹⁶¹ Zgodnie z art. 25 Rozporządzenia ogólnego.

¹⁶² Fundusze unijne dla regionów - rezerwa podzielona po rozmowach z marszałkami województw, <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/aktualnosci/fundusze-unijne-dla-regionow-rezerwa-podzielona-po-rozmowach-z-marszalkami-wojewodztw/>.

¹⁶³ MFIPR przedłożyło KPO do KE w maju 2021 roku. KPO będzie wpływał na kształt RPO. Ustalenia dotyczące tego wpływu zostaną sprecyzowane w kolejnych miesiącach.

W związku z tym, że poszczególne CP są realizowane z EFRR lub EFS+ (lub obu, jak w CP 4) i biorąc pod uwagę ograniczenia związane z minimalnym wkładem na poszczególne cele szczegółowe, przy obecnie planowanej alokacji środków, Wielkopolska powinna przeznaczyć min. 225,81 mln euro na realizację celu CP 1, min. 642,69 mln euro na realizację CP 2, min. 295,29 mln euro na wsparcie obszarów miejskich (MOF), min. 171,23 mln euro na włączenie społeczne i walkę z ubóstwem, w tym integrację imigrantów, 17,41 mln euro na pomoc osobom najbardziej potrzebującym, m.in. 1,45 mln euro na budowanie zdolności partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego. Z uwagi na charakter niedoskonałości rynku oraz potrzeby i możliwości uzyskania wsparcia na rynku komercyjnym przez poszczególne grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych IF (por. rozdział 3 Raportu końcowego), Zespół Badawczy nie zaleca przekraczania pułapów wsparcia wyznaczonego w koncentracji tematycznej dla interwencji w ramach realizacji CP 1 i CP 2. Z kolei duże zapotrzebowanie na środki pieniężne w ramach włączenia społecznego (por. podrozdz. 1.4.2.4.2., 1.5., 2.1., 2.2., 3.1.4.2 Raportu końcowego) skłania Zespół Badawczy do zaproponowania alokacji przewyższającej pułap 29,5% alokacji EFS+ dla regionu w przypadku włączenia społecznego.

Obecna alokacja powoduje konieczność zapewnienia ok. 716,09 mln euro wkładu krajowego, mogącego pochodzić ze środków publicznych lub prywatnych. Na etapie badań kwestionariuszowych pojawił się postulat, do którego przychylają się członkowie Zespołu Badawczego, aby, jeśli będzie taka możliwość, zapewnić pokrycie części wkładu krajowego dla Wielkopolski z budżetu centralnego, po ustaleniu tego z MFiPR, w drodze uwzględnienia w ustawie budżetowej na dany rok¹⁶⁴. Mając na uwadze, że powyższe nie jest zależne od IZ WRPO, Zespół Badawczy sugeruje jednak, aby skupiła się ona na planowaniu środków zwróconych z poprzednich lat na pokrycie części wkładu krajowego. Gorsza niż przed 2020 r. sytuacja pośredników finansowych w najbliższym roku z uwagi na udzielane przez nich „wakacje” w spłacie zobowiązań przez odbiorców ostatecznych IF w poprzednich WRPO może bowiem spowodować problemy w ciągłości oferty IF w nowym programie z uwagi na brak środków na ich bieżącą działalność.

Tabela 43. Alokacja dla WRPO 2021+ na dzień 25.08.2021 (według obliczeń Zespołu Badawczego, w mln euro)

Fundusz	Wkład UE	Wkład krajowy	Łącznie
EFRR	1215,89	521,10	1736,99
EFS+	406,31	174,13	580,44
Pomoc techniczna-EFRR	48,67	20,86	69,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu UP (wersja z 07.2021).

Wniesienie tego wkładu może nastąpić w dwojaki sposób: bezpośrednio do instrumentu finansowego poprzez województwo wielkopolskie na poziomie instrumentu finansowego bądź też na poziomie pośredników finansowych lub ostatecznych odbiorców (np. ze środków własnych pośredników finansowych albo z wykorzystaniem linii finansowej oferowanej przez WFR bądź inne instytucje finansowe). Istotnym jest, aby przy wyborze podmiotów wdrażających dany instrument finansowy brany był pod uwagę potencjał zapewnienia takiego wkładu.

¹⁶⁴ Jako oddzielna pozycja w budżecie przypisana do poszczególnych działów wydatków. Por. Ustawa budżetowa na rok 2014, Załącznik 2, s. 1, kol. 10 (Dz.U. z 2014 r., poz. 162, plik PDF), http://orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/ustawy/1779_u.htm.

4.1.2. Spójny i komplementarny system celów polityki i celów szczegółowych w ramach WRPO 2021+

System celów polityki regionu powinien opierać się na założeniach projektu UP, w tym celach priorytetowych UE oraz celach szczegółowych zgodnie z wytycznymi MFiPR. Poniżej przedstawiono system celów (proponując odniesienie do celów SRWW 2030) oraz informacje nt. struktury alokacji dla regionów w okresie przejściowym, dotyczące koncentracji tematycznej. Przy ustalaniu kompatybilności celów zaprezentowanych w poszczególnych dokumentach wzięto pod uwagę cele zawarte w treści SRWW 2030, RIS 2030, projekt UP oraz Założenia WRPO 2021+.

System celów powinien także uwzględniać cele **KPO**¹⁶⁵. Inwestycje mają być (zgodnie z projektem Planu) realizowane w zakresie 5 komponentów: odporności i konkurencyjności gospodarki, transformacji cyfrowej, zielonej energii, zielonej i inteligentnej mobilności oraz kształtowania dostępności i jakości do systemu ochrony zdrowia. KPO jest komplementarny względem innych instrumentów interwencji ze środków UE (w ramach tworzenia planu dla KPO kierowano się koniecznością uniknięcia nakładania się interwencji). Przede wszystkim, KPO ma za zadanie finansować inwestycje, które zminimalizują skutki pandemii COVID-19 i przyspieszą transformację cyfrową oraz technologiczną w zakresie "zielonych" technologii. Z kolei działania w ramach programów krajowych i regionalnych w perspektywie 2021-2027 mają podnosić konkurencyjność państwa i regionów, ale też budować odporność na sytuacje kryzysowe w przyszłości. Można zatem stwierdzić, że KPO zostanie ukierunkowany na zwalczanie skutków sytuacji kryzysowej, a programy krajowe i regionalne będą przygotowywać gospodarkę na kolejne tego typu zakłócenia. Ponadto, KPO będzie ukierunkowany na inwestycje już rozpoczęte lub gotowe do szybkiego zrealizowania (rozliczenie do końca sierpnia 2026 r.), z kolei na podstawie UP o dłuższym horyzoncie czasowym (rozliczenie do końca 2029 r.). Interwencja UP będzie ponadto ograniczona przez uwarunkowania formalnoprawne polityki spójności. Wobec tego zostanie zachowana demarkacja wsparcia.

W ramach realizacji CP 1 w WRPO 2021+ (por. Tabela 44) wstępnie zaplanowano działania dotyczące prowadzenia badań i generowania innowacji, co pozwoli na realizację celu operacyjnego 1.1. SRWW2030, a także podniesienie poziomu innowacyjności Wielkopolski z obecnego poziomu *moderate innovator* na wyższy. Istotne będzie także sieciowanie przedsiębiorstw i podmiotów B+R, w tym organizacji badawczych (także w zakresie infrastruktury). Działania te będą realizowane przez IOB (proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw), w tym klastrów. Ważnym aspektem jest rozwój kapitału ludzkiego na rzecz wzrostu innowacyjności regionu. Dalej istotne jest wspieranie MŚP w podnoszeniu ich konkurencyjności, w obliczu dostrzeganych przez nich trudności w uzyskaniu komercyjnego wsparcia dla ich rozwoju (niemal połowa przedstawicieli MŚP w badaniu CAWI/CATI oznaczyła swoje potrzeby w ramach innowacyjności). Dodatkowo, zostanie rozwiązany problem wykluczenia cyfrowego i zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa. Największym przedsięwzięciem powinno być wprowadzenie usług e-zdrowia, szczególnie w obliczu słabego dostępu do badań profilaktycznych i kadry medycznej w regionie.

Realizacja działań w ramach CP 2 (por. Tabela 45) skupiać się będzie głównie na obszarach interwencji "ochrona środowiska" oraz "energetyka". W kontekście wyników badań CAWI/CATI jest to niezwykle istotny obszar, bowiem wszystkie grupy respondentów oznaczały jako ważne potrzeby związane z termomodernizacją i montażem OZE, w tym instalacji fotowoltaicznych. Dodatkowo, analiza *desk research* wykazała kluczowe dla funkcjonowania regionu kwestie związane z ochroną zasobów wodnych. Promowanie zrównoważonej mobilności miejskiej wiąże się z zakupem niskoemisyjnego taboru, generującego niewielkie ilości zanieczyszczeń do środowi-

¹⁶⁵ Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności. Projekt, MFiPR, Warszawa 2021.

ska (ochrona powietrza obok ochrony zasobów wodnych była jednym z najbardziej istotnych problemów wykazywanych w analizie źródeł). Wszystkie te działania będą prowadzić do realizacji trzeciego celu strategicznego SRWW 2030 dotyczącego rozwoju infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Tabela 44. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej” (EFRR)

Cel szczegółowy WRPO 2021+	Cel SRWW 2030		Obszar(y) interwencji
	Strategiczny	Operacyjny	
(i) Rozwijanie i wzmocnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	Innowacyjność
(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem	4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	
(iii) Wzmocnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców	1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	Przedsiębiorczość
(iv) Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości		1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	Przedsiębiorczość Innowacyjność

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 45. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 2 „Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej” (EFRR)

Cel szczegółowy WRPO 2021+	Cel SRWW 2030		Obszar(y) interwencji
	Strategiczny	Operacyjny	
(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski	3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	Energetyka
(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju			
(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego		3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski	Ochrona środowiska

Cel szczegółowy WRPO 2021+	Cel SRWW 2030		Obszar(y) interwencji
	Strategiczny	Operacyjny	
(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej			
(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej			
(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia			
(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej		3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa	

Źródło: opracowanie własne.

CP 3 będzie realizowany w ramach jednego celu szczegółowego WRPO 2021+ (por. Tabela 46), jednak planowane działania będą uwzględniać specyfikę różnych gałęzi transportu (drogowego, kolejowego, lotniczego, zbiorowego, w tym miejskiego), infrastrukturę punktową i liniową, oraz ich integrację i tworzenie warunków do likwidacji wykluczenia transportowego. Dodatkowo, priorytet zostanie nadany poprawie bezpieczeństwa transportu oraz jego cyfryzacji. Podobnie, jak działania WRPO 2021+ przypisane do CP 2, ta część interwencji pozwoli na realizację celu trzeciego SRWW.

Tabela 46. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 3 „Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności” (EFRR)

Cel szczegółowy WRPO 2021+	Cel SRWW 2030		Obszar(y) interwencji
	Strategiczny	Operacyjny	
(ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski	3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa	Transport

Źródło: opracowanie własne.

Najszerzy zakres tematyczny działań, także w nawiązaniu do występujących niedoskonałości rynku (dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji), obszarów wskazywanych w wywiadach (z przedstawicielami ROPS, WUP, IZ WRPO), a także wytycznych UE nt. poszerzenia zbioru działań "miękkich", stanowi ten realizowany w ramach CP 4 (por. Tabela 47 i Tabela 48). Jest on podzielony na część finansowaną z EFRR oraz tę z EFS+.

Założenia WRPO 2021+ bardzo dobrze odpowiadają na wyzwania i problemy zidentyfikowane w analizie desk research i podczas badań reaktywnych, szczególnie z przedstawicielami jst i instytucji systemu realizacji WRPO. Przede wszystkim, część finansowana z EFRR ma pomóc w rozwiązaniu dostępu do mieszkań wspomaganych, a dostęp do kształcenia i szkoleń z EFS+ wspomogą walkę z ubóstwem, wykluczeniem społecznym i problemem trudnej sytuacji tzw. ubogich pracujących. Niezwykle istotny jest fakt umieszczenia w zakresie realizacji CP 4 opieki zdrowotnej, co wesprze realizację teleusług w ramach CP 1.

Zakres tematyczny działań CP 4 w ramach komponentu EFS+ odpowiada realizacji celów strategicznych 1, 2 i 4 SRWW. Biorąc pod uwagę wcześniejsze analizy dotyczące sytuacji Wielkopolan na rynku pracy, zakres działań w cs (a), (f) oraz (g) i (h) odpowiadają na wszystkie zidentyfikowane problemy Wielkopolski. Cs (d) z kolei pozwala na realizację postulatów MŚP oraz IZ WRPO (DZ) i ROPS dotyczących ochrony zdrowia w środowisku pracy. Kolejne dwa cele szczegółowe nawiązują do istotnego problemu dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Cs (l) z kolei nawiązuje do aktualnej kwestii społecznej marginalizacji, co zaznaczał również przedstawiciel ROPS w wywiadzie. Realizacja cs (k) jest ukierunkowana na świadczenie usług opieki długoterminowej i okołomedycznych, co również wskazywano wielokrotnie w niniejszym dokumencie, jako potrzebę Wielkopolski, także w obliczu takich czynników jak starzenie się społeczeństwa, słaby dostęp do opieki zdrowotnej, opieki dziennej i całodobowej dla osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami.

CP 5 (wspomagający realizację drugiego strategicznego celu SRWW2030, por. Tabela 49) będzie w WRPO 2021+ realizowany głównie przez pryzmat interwencji o charakterze terytorialnym (instrumenty terytorialne ZIT, IIT, być może również RLKS). Będzie skupiać się na budowaniu konkurencyjności społeczności lokalnych, a także ich wielowymiarowych potencjałów, dlatego zakres tematyczny tej interwencji będzie szeroki (turystyka, kultura, gospodarka, środowisko naturalne, rewitalizacja). Działania w ramach realizacji tego CP pozwolą na urzeczywistnienie istoty rozwoju lokalnego i regionalnego UE na okres 2021-2027, tj. wspomaganie rozwoju lokalnych potencjałów w celu zbudowania gospodarki regionu zróżnicowanej wewnątrznie, ale o akceptowalnym poziomie tego zróżnicowania.

Podsumowując, działania planowane do podjęcia w ramach WRPO 2021+ (przy realizacji jej wszystkich założeń na dzień sporządzania niniejszego raportu) pozwolą na realizację wszystkich celów SRWW 2030 oraz RIS 2030. W ustalaniu ostatecznego kształtu Programu, należy dołożyć wszelkich starań, aby utrzymać dopasowanie zawartości WRPO 2021+ zarówno do SRWW 2030, jak i RIS 2030.

Tabela 47. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych” – komponent EFRR

Cel szczegółowy WRPO 2021+	Cel SRWW 2030		Obszary interwencji
	Strategiczny	Operacyjny	
(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu	2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom	Usługi publiczne – włączenie społeczne
(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne			
(iv) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne		2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie	Usługi publiczne ochrona zdrowia
(v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej			
(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych			

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 48. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych” – komponent EFS+¹⁶⁶

Cel szczegółowy WRPO 2021+	Cel SRWW 2030		Obszar(y) interwencji
	Strategiczny	Operacyjny	
(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej	1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców	1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia	Usługi publiczne – rynek pracy
(d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia	2. <i>Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</i>	2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie	
(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami		2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom	
(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców	1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia	
(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji			

¹⁶⁶ W Rozporządzeniu dot. EFS+ opublikowanym 30.06.2021 r. widniały także cele szczegółowe: „wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci” oraz „przeciwdziałanie deprivacji materialnej przez udzielanie pomocy żywnościowej lub podstawowej pomocy materialnej osobom najbardziej potrzebującym, w tym dzieciom, oraz zapewnianie środków towarzyszących wspierających ich włączenie społeczne.

Cel szczegółowy WRPO 2021+	Cel SRWW 2030		Obszar(y) interwencji
	Strategiczny	Operacyjny	
(k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem	4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług	Usługi publiczne – włączenie społeczne
(l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu	2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 49. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 5 „Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych”

Cel szczegółowy WRPO 2021+	Cel SRWW 2030		Obszar interwencji
	Strategiczny	Operacyjny	
(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu	2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	Terytorialny wymiar interwencji – inne usługi publiczne Rewitalizacja
(ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie			

Źródło: opracowanie własne.

4.2. Założenia kierunkowego modelu interwencji

4.2.1. Propozycje dotacji i IF w poszczególnych obszarach interwencji

W ramach przeprowadzonej analizy ustalono, jakie działania powinny zostać podjęte w przyszłej interwencji, aby odpowiedzieć na bieżące potrzeby regionu w ustalonych wcześniej obszarach interwencji. W ramach poszczególnych działań Zespół Badawczy zaproponował minimalne wkłady z WRPO 2021+, które powinny trafić do beneficjentów i odbiorców ostatecznych w ramach wsparcia. Każda z propozycji zawiera szacowaną alokację środków w trzech wariantach:

- Wariant 1 (W1): podział środków w ramach poszczególnych zaproponowanych działań w przypadku otrzymania alokacji dla WRPO 2021+ w wysokości wskazanej w projekcie UP i w wyniku aktualizacji podziału alokacji EFRR i EFS+ między polskie regiony (na dzień 20.10.2021 r.),
- Wariant 2 (W2): w przypadku otrzymania alokacji w wysokości umożliwiającej całkowite pokrycie (w zależności od obszaru interwencji) luki finansowej, kapitałowej albo niezaspokojonych potrzeb finansowych, wysokość alokacji na poszczególne działania równa są więc wysokości niezaspokojonych potrzeb finansowych, luki finansowej lub kapitałowej przedstawionych w podrozdz. 3.4. Raportu końcowego,
- Wariant 3 (W3): w przypadku otrzymania alokacji w wysokości średniej arytmetycznej alokacji z Wariantu 1 i Wariantu 2.

Podział alokacji w przypadku Wariantu 1 nastąpił poprzez zestawienie ze sobą kilku wartości: alokacji na WRPO 2021+ w podziale na środki z EFRR i EFS+, koncentracji tematycznej opisanej w podrozdz. 4.1.1. oraz priorytetyzacji działań dokonanej przez Zespół Badawczy w wyniku przeprowadzonej analizy *desk research*. Na tej podstawie opracowano mnożniki, które zastosowano do podziału alokacji. Wyniki analizy przybrały również postać modelu podstawowego i alternatywnego. Zaproponowano także rozwiązania w zakresie dysponowania środkami zwróconymi z IIF i IF z poprzednich WRPO komplementarne w stosunku do zaproponowanej interwencji w okresie 2021-2027. W Raporcie końcowym zawarto jedynie skrót modelu kierunkowego dla Wariantu 1 (por. Tabela 50)¹⁶⁷. Zespół Badawczy zaproponował także IF w postaci pożyczek i instrumentów gwarancyjnych dla tego modelu, w obszarach interwencji „przedsiębiorczość” (CP 1), „energetyka” (CP 2) i rewitalizacja (CP 3) (por. Tabela 51). Zastosowanie preferencji w postaci umorzenia części kapitału, wprowadzenia preferencji (np. dla projektów innowacyjnych), dopłaty do odsetek, oferowania karencji w spłacie może mieć miejsce, przy czym określenie zakresów stosowania wspomnianych preferencji (w tym ich dostosowywania do bieżących potrzeb) pozostawia się do decyzji IZ WRPO 2021+, np. może odnosić się do podmiotów z określonych branż gospodarki, linii demarkacyjnej, produktów konkurencyjnych). Pozostałe informacje na temat modelu kierunkowego (o charakterze szczegółowym) znajdują się w Załączniku 10 do Raportu końcowego. **Model kierunkowy stanowił podstawę do opracowania modelu docelowego, który stanowi jego uszczegółowienie i modyfikację.**

¹⁶⁷ Założono kurs euro na poziomie 1 EUR=4,50 PLN zgodnie ze średnim kursem euro z ostatnich 12 miesięcy (według kursu NBP).

Tabela 50. Założenia kierunkowego modelu interwencji

CP	Obszar interwencji	Działanie	Alokacja	
			Dotacje	IF
			w mln zł	
CP 1 EFRR	Innowacyjność	Dotacje na projekty B+R	170	
		Dotacje na działalność innowacyjną start-upów	150	
		Dotacje na rozwój e-społeczeństwa i e-usług publicznych	60	
	Przedsiębiorczość	Mikropożyczka		150
		Pożyczka		200
		Poręczenie/ instrument gwarancyjny		50
		Dotacje dla jst na wspieranie przedsiębiorczości	80	
Działalność IOB	Dotacje na działalność IOB	60		
CP 2 EFRR	Energetyka	Dotacje na działalność zw. z budową i modernizacją infrastruktury publicznej	320	
		Pożyczka dla przedsiębiorstw na poprawę efektywności energetycznej		250
		Pożyczka dla przedsiębiorstw na montaż instalacji OZE		250
		Pożyczki na poprawę efektywności energetycznej lub montaż OZE - budynki		350
CP 3 EFRR	Ochrona środowiska	Dotacje na działania w zakresie ochrony środowiska	1590	
CP 3 EFRR	Transport	Dotacje na inwestycje w rozwój transportu w regionie	1450	
CP 4 EFRR	Oświata	Dotacje na działalność rozwojową oświaty	300	
	Włączenie społeczne	Dotacje na usługi w zakresie włączenia społecznego i ekonomii społecznej	585	
	Ochrona zdrowia	Dotacje na działalność rozwojową ochrony zdrowia	635	
	Kultura	Dotacje na działalność rozwojową kultury	175	
	Turystyka	Dotacje na rozwój turystyki	150	
CP 4 EFS+	Oświata	Dotacje na działalność rozwojową oświaty	410	
		Dotacje na usługi w zakresie włączenia społecznego i ekonomii społecznej	870	
	Rynek pracy	Dotacje na usługi w zakresie aktywizacji zawodowej osób zagrożonych ubóstwem	492	
		Dotacje na usługi w zakresie outplacementu i przekwalifikowania pracowników	265	
		Dotacje na usługi w zakresie kształcenia osób dorosłych	200	
Ochrona zdrowia	Dotacje na działalność rozwojową ochrony zdrowia	375		
CP 5 EFRR	Rewitalizacja	Pożyczki rewitalizacyjne		540

Źródło: opracowanie własne. Przyjęto średni kurs 1 euro z okresu lipiec 2020-czerwiec 2021 według NBP (1 EUR=4,50 PLN).

Tabela 51. Produkty finansowe proponowane w ramach IF w WRPO 2021+ (kierunkowy model interwencji)

Obszar interwencji	Produkt finansowy	Sugerowana alokacja	Wielkość transakcji	Grupa odbiorców ostatecznych	Dodatkowe uwagi
Przedsiębiorczość	Mikropożyczka	150 mln zł	Do 100 tys. zł	MŚP, zwłaszcza małe i młode podmioty	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłaty do odsetek.
	Pożyczka	200 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Poręczenie/ instrument gwarancyjny	50 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Występuje efekt mnożnikowy, dopuszcza się dopłatę do odsetek, oprócz poręczeń instrumentów dłużnych dopuszcza się (o ile formalnie będzie możliwe) poręczanie innych transakcji: np. wadium, należytego wykonania umowy, portfelowe, usunięcia usterek)
Energetyka	Pożyczka (ef. energetyczna)	250 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	Szeroki katalog	Proponuje się dla określonych projektów możliwość zastosowania premii w postaci preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Pożyczka (montaż OZE)	250 mln zł	50 tys. zł -20 mln zł	Szeroki katalog	
	Pożyczki– ef. energetyczna i montaż OZE - budynki	350 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	Szeroki katalog ¹⁶⁸	
Rewitalizacja	Pożyczki rewitalizacyjne	540 mln zł	150 tys. zł – 50 mln zł	Szeroki katalog ¹⁶⁹	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek

Źródło: opracowanie własne.

¹⁶⁸ Jst i ich związki i stowarzyszenia, jednostki zależne od jst posiadające osobowość prawną, w tym spółki komunalne realizujące zadania własne gminy, samorządowe jednostki organizacyjne, państwowe osoby prawne, w tym jednostki od nich zależne, organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) i stowarzyszenia, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, TBS, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych, uczestnicy PPP realizujący projekty hybrydowe na rzecz partnera publicznego, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE, podmioty spoza sektora publicznego prowadzące działalność gospodarczą w budynkach użyteczności publicznej, szkoły wyższe, jednostki naukowe, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

¹⁶⁹ Jst, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, szkoły wyższe, jednostki naukowe, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

4.2.2. Uzasadnienie udziału IF w alokacji na WRPO 2021+

Po przeprowadzeniu analizy *desk research* oraz badań kwestionariuszowych z potencjalnymi odbiorcami wsparcia, a także mając na względzie wszystkie uwarunkowania formalnoprawne, które dotyczą programowania wsparcia w perspektywie 2021-2027, Zespół Badawczy nie zaleca rezygnacji z dotacji w obszarach, które mają bardzo ograniczone możliwości finansowania komercyjnego i dotyczą świadczenia usług publicznych, szczególnie w obszarze oświaty i mocno niedofinansowanej ochrony zdrowia. Jak przedstawiono w rozdziale 3, w tych obszarach występują niedoskonałości rynkowe niemalże wykluczające proponowanie wyłącznie IF. Dla niektórych obszarów, jak przedsiębiorczość, rewitalizacja, efektywność energetyczna, proponuje się dominację IF nad instrumentami bezwrotnymi lub wyłącznie IF.

Jak wspomniano w podrozdz. 4.2.1, Zespół Badawczy zaleca także wprowadzenie IF z ewentualnymi preferencjami dla ostatecznych odbiorców (por. Tabela 51) wdrażających rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej, rewitalizacji, OZE i GOZ – z uwagi na zalecenia UE, wyniki wywiadów z przedstawicielami instytucji realizujących WRPO 2014+, a także doświadczenia z WRPO 2014+ (por. podrozdz. 1.1.2). Przewiduje się, że wprowadzenie komponentu umorzeniowego (jego wysokość ostatecznie będzie ustalona przez Instytucję Zarządzającą) do oferowanych pożyczek uatrakcyjni IF w oczach docelowych grup odbiorców ostatecznych i spowoduje wzrost popytu na te rozwiązania zwłaszcza w obliczu ograniczonego wsparcia dotacyjnego. Udział alokacji na IF w proponowanym modelu kierunkowym wynika z ustaleń dotyczących luki finansowej w danych obszarach interwencji, a także badań pierwotnych. Ponadto, wprowadzenie IF do modelu interwencji miało na celu uwzględnienie typów przedsięwzięć, które będą generować oszczędność lub dochód.

4.3. Rola środków zwróconych z instrumentów finansowych perspektyw 2007-2013 oraz 2014-2020

Gospodarowanie środkami zwróconymi z IF w poprzednich lat powinno opierać się na kilku zasadach (m.in. art. 44 Rozporządzenia ogólnego¹⁷⁰ na lata 2007-2013). Przestanki ku temu, jak wykorzystać środki w ramach reużycia są następujące:

- umożliwia się w ten sposób wielokrotny obrót tymi środkami w przyszłości i powstania dodatniego efektu w postaci dźwigni finansowej,
- występuje niewystarczające finansowanie lub brak finansowania pewnych działań inwestycyjnych w ramach RPO, na inne nakłada się *ring-fencing*, co powoduje zwiększenie luki finansowej w wybranych obszarach, szczególnie tzw. „sfer tradycyjnych”, np. zakupu środków transportu, zakupu maszyn i urządzeń niemających cech innowacji i niemogących być włączonymi do projektów o charakterze innowacyjnym, budowy i remontu dróg (w zakresie, na jaki istnieje zapotrzebowanie),
- następuje powiększenie luki finansowej z powodu pogorszenia sytuacji finansowej przedsiębiorstw i utrudnionego dostępu do finansowania komercyjnego (np. kredytów bankowych); pogorszenie sytuacji finansowej podmiotów gospodarczych wynika zwykle z zakłóceń gospodarczych, np. kryzysu na rynkach finansowych, wybuchu epidemii,
- duże przedsiębiorstwa mają potrzeby inwestycyjne, które zwykle nie są zaspokajane z uwagi na wsparcie głównie MŚP,

¹⁷⁰ Dla środków zwróconych z WRPO 2007-2013 właściwe są przepisy z Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, art. 78.

- zanotowano problemy z zapewnieniem wkładu własnego przez beneficjentów w obliczu negatywnych skutków gospodarczych pandemii COVID-19.

Dodatkowo, prognozuje się rosnące problemy związane z zapewnieniem przez pośredników finansowych wkładu krajowego do IF wynikającego ze zmiany intensywności wsparcia, jak również uwarunkowań rynkowych, w tym na pewno pogłębienie problemów z tym związanych z powodu pandemii COVID-19 i spowodowane udzielaniem karencji w spłacie kapitału, wakacji pożyczkowych, zwiększenia poziomu szkodowości pożyczek. W związku z tym należy rozważyć możliwość wykorzystania środków zwróconych jako wkładu krajowego do wsparcia w ramach WRPO 2021+ w zakresie dopuszczalnym przepisami. Zaleca się więc zapewnienie środków w ramach specjalnych linii finansowych oferowanych PF lub wykorzystanie potencjału instytucji finansowych, np. BGK do zapewnienia wkładu krajowego. Problem zapewnienia wkładu krajowego występuje w o wiele mniejszej skali w przypadku funduszy poręczeniowych dysponujących wymaganym kapitałem, które z kolei potrzebują innych instrumentów (reporęczeń) w celu redukcji poziomu ryzyka.

Przy projektowaniu sposobu zagospodarowania środków zwróconych należy mieć na uwadze, że środki zwrócone powinny być ponownie wykorzystywane w ramach tych samych lub innych IF na dalsze inwestycje w ostatecznych odbiorców, w ramach tego samego celu lub celów szczegółowych. W ramach przeprowadzonych wywiadów zanotowano propozycje wykorzystania środków zwróconych przedstawione w Tabeli 52.

Tabela 52. Propozycje wykorzystania środków zwróconych przedstawiane przez przedstawicieli instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ oraz instytucji zarządzających środkami w ramach reużycia

Institucja/ instytucje	Propozycje na przyszłość
MFiPR, BGK, FRiP WW	Finansowanie wkładu krajowego (pośrednicy finansowi) Konieczność uruchomienia instrumentów gwarancyjnych (otwarty katalog transakcji: kredyty, pożyczki, wadium, należytego wykonania umowy i inne)
IZ (DPR)	Inwestycje (zgodnie z planem rozwoju województwa), np. na projekty z zakresu budowy dróg, służby zdrowia, edukacji, przedsiębiorczości, rewitalizacji, termomodernizacji pod warunkiem ich zbieżności z pierwotnym przeznaczeniem
WUP	Mikropożyczki, udzielane przez regionalne ośrodki wspierania przedsiębiorczości, PUP
WFR	Pożyczki, w obszarach nieobjętych wsparciem w bieżącej perspektywie; pożyczki obrotowe, hipoteczne (do 100% wartości nieruchomości), gwarancje Pożyczki w obszarze ochrony zdrowia
IOB spoza Poznania	Pożyczki obrotowe dla przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów.

Zespół Badawczy stoi na stanowisku, że środki pieniężne w ramach reużycia mogą być wykorzystane na tworzenie następujących produktów finansowych:

1. Pożyczki preferencyjne inwestycyjne dla różnych przedsiębiorstw, na różne cele zgodne z pierwotnym użyciem środków. Takie pożyczki przyczynią się w długim okresie do wzrostu konkurencyjności regionu,
2. Pożyczki preferencyjne obrotowe, w tym:
 - mikropożyczki – pożyczki głównie o charakterze płynnościowym, „zastrzyków” finansowych, szczególnie korzystne dla pożyczkobiorców w sytuacji krótkotrwałych problemów finansowych. Zaleca się ich wprowadzenie z uwagi na korzyści, jakie przyniosą odbiorcom, którzy unikną utraty płynności. Pożyczki powinny być udzielane na krótki okres, do 5 lat,

- pożyczki na cele obrotowe – pożyczki kierowane do różnych przedsiębiorstw, które potrzebują środków na działalność obrotową. Szczególnie korzystne będzie ich wprowadzenie jeszcze w trakcie pandemii lub po jej ustaniu i oferowanie tych pożyczek jako uzupełnienia oferty WRPO 2021+ w całym okresie jego realizacji (w miarę możliwości),
- 3. Pożyczki „sektorowe”, tj. skierowane do sektorów szczególnie dotkniętych skutkami pandemii, np. turystyka, usługi kosmetyczne, usługi eventowe, konferencyjne itp. Można z wyprzedzeniem zaplanować i ogłosić akcje pożyczkowe dla sektorów dotkniętych skutkami pandemii w największym stopniu (bez ograniczeń co do wielkości odbiorcy, przychodu i innych parametrów). W poprzednich częściach opracowania nie rekomendowano (lub tylko jako doraźne rozwiązanie do zastosowania w ramach pilnej potrzeby) dotacji na działalność obrotową dla poszczególnych sektorów,
- 4. Pożyczki preferencyjne hipoteczne (do 100% wartości nieruchomości) – z uwagi na lukę w ofercie w finansowaniu ze środków publicznych. Inwestycje w nieruchomości są pożądane przez MŚP (jak wynika z badania CAWI), ale także w ramach *desk research* wskazano na potrzeby w zakresie zakupu lub budowy nieruchomości. Zespół Badawczy proponuje wprowadzenie krótkiego okresu spłaty (np. 5 lub 10 lat) i niskiego oprocentowania,
- 5. Linie finansowe dla pośredników finansowych – na pokrycie wkładu własnego do instrumentów finansowych skierowanych do różnych odbiorców ostatecznych w ramach realizacji wsparcia w EFSI- szczególnie korzystne i uzasadnione rozwiązanie w obliczu wspomnianych przewidywanych trudności w zapewnieniu wkładu własnego pośrednika w sytuacji, gdy nie realizuje wcześniej zaplanowanego harmonogramu odzyskiwania środków dzięki spłacie zobowiązań MŚP (w wyniku wakacji kredytowych lub wydłużenia okresu spłaty pożyczkobiorcy jako efektu pandemii),
- 6. Poręczenia, w tym dotyczące pożyczek udzielanych ze środków publicznych (w tym tych o preferencyjnym oprocentowaniu) – także w trakcie pandemii i min. pół roku po jej zakończeniu w formie poręczeń interwencyjnych (analogicznie do bieżącej oferty), np. w przypadku poręczeń do 80% kwoty transakcji (przy poręczeniach wadialnych do 100%), a także poręczenia wadialne, należytego wykonania umowy, usunięcia wad i usterek, zwrotu zaliczki,
- 7. Reporeczenia dla PF – podobnie jak realizowano do tej pory,
- 8. Wykorzystanie jako wkład krajowy przez SWW.

4.4. Podsumowanie

Jak wskazuje opis proponowanych działań w niniejszym rozdziale, Zespół Badawczy proponuje pozostawienie dotacji i pożyczek oraz instrumentów gwarancyjnych, w tych samych obszarach jak w WRPO 2014+, z pewnymi modyfikacjami, polegającymi głównie na uelastycznieniu tychże instrumentów. Szerokie oferowanie IF w ramach elastycznej oferty pozwoli na bardziej efektywną realizację założeń polityki UE w perspektywie 2021-2027 oraz wygeneruje środki, które w przyszłości będzie można wykorzystać w kolejnym obiegu. Elastyczność IF będzie też odpowiadać na wyzwania dla IZ WRPO 2021+, których zaistnienie będzie wynikać z dynamicznej zmiany potrzeb odbiorców ostatecznych w trakcie i po ustaniu pandemii COVID-19.

Postulat uproszczenia oferty instrumentów wsparcia wybrzmiewał kilkakrotnie w badaniu CAWI i wywiadach pogłębionych w kontekście trudności w znalezieniu odpowiedniego rozwiązania dla danego odbiorcy ostatecznego. Z drugiej strony, wprowadzenie pożyczek z preferencjami, np. z komponentem umorzeniowym, które byłyby oferowane przez PF, dostarczy im wielu dodatkowych wyzwań w zakresie realizacji wsparcia. Optymalnym rozwiązaniem w tym zakresie byłoby wdrażanie instrumentu łączonego przez PF.

Dotacje proponuje się wprowadzić w każdym z wcześniej zidentyfikowanych obszarów interwencji oprócz przedsiębiorczości i rewitalizacji, z kolei IF tylko tam, gdzie zidentyfikowano lukę finansową, tam, gdzie jest to wskazane przez obecne wytyczne UE (projekty generujące dochód lub oszczędności- obszary przedsiębiorczości i energetyki), bądź zidentyfikowano pozytywne doświadczenia z wdrażania wsparcia. Przy projektowaniu IF należy wziąć pod uwagę obecną sytuację gospodarczą. To pozwoli na oszacowanie szans zwrotu środków (stratowości IF) i ich ponownego użycia w przyszłości.

ROZDZIAŁ 5. DOCELOWY MODEL INTERWENCJI W RAMACH WRPO 2021+

Niniejszy rozdział prezentuje docelowy model interwencji, uwzględniając szczegółowo opisane działania w ramach realizacji CP 1-CP 5 zawarte w Założeniach WRPO 2021+. **Docelowy model interwencji, w odróżnieniu od kierunkowego, uwzględnia zainteresowanie potencjalnych beneficjentów do skorzystania z dotacji (przy danych poziomach wkładu własnego) i potencjalnych odbiorców ostatecznych do skorzystania z IF.** Dodatkowo, bierze pod uwagę kształt dokumentacji unijnej i krajowej (aktualne wersje aktów prawnych, także demarkacja wsparcia). Model docelowy precyzuje także parametry produktów finansowych w ramach instrumentów wsparcia, grupy docelowe wsparcia, proponując także możliwą alokację. Model uwzględnia także potencjalne przyszłe skutki pandemii COVID-19 (na podstawie aktualnie obserwowanych jej efektów i dostępnych prognoz). W opisie uwzględniono skłonność potencjalnych beneficjentów do skorzystania z dotacji przy danych poziomach wkładu własnego, a także odbiorców ostatecznych IF przy oferowaniu tych instrumentów w ramach konkretnych warunków dotyczących oprocentowania, karencji, okresu spłaty i innych. Treść rozdziału uwzględnia społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju Wielkopolski oraz formalnoprawne założenia interwencji w perspektywie 2021-2027.

5.1. Podmioty zainteresowane dotacjami przy danym poziomie wkładu własnego

Zarówno w niniejszym podrozdziale, jak i w przypadku podrozdziału 5.2. zaprezentowano skłonność do skorzystania z danego rodzaju wsparcia wyłącznie w przypadku, kiedy na pytanie odpowiedziało więcej niż kilka osób w badanej grupie respondentów. Wiele obszarów w ramach badania CAWI/CATI z poszczególnymi grupami potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF nie zostało oznaczonych jako obszary potrzeb inwestycyjnych, a co za tym idzie - finansowych. Ponadto, często mimo wskazania danego obszaru interwencji jako tego, w którym występują potrzeby finansowe, badani nie wskazywali chęci skorzystania z jakiegokolwiek instrumentu. Poniżej zaprezentowano wyniki badań w odniesieniu do poszczególnych obszarów wsparcia. Wniosek jednak z przeprowadzonej analizy jest jeden: w każdej grupie jedynie pojedynczy respondenci (lub żaden) zaznaczali skłonność do poniesienia wkładu własnego na poziomie 45% w przypadku dotacji, najczęściej wskazywano poziom 15%, w dalszej kolejności 30%.

5.1.1. Przedsiębiorczość

Tabela 53. Poziom skłonności badanych przedstawicieli MŚP do skorzystania z dotacji w obszarze "przedsiębiorczość"

Podobszar	Tak	Nie	Nie dotyczy
Dofinansowanie założenia działalności gospodarczej	0,54%	0,25%	99,20%
Wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy	2,89%	0,34%	96,77%
Wsparcie na rzecz adaptacyjności (projekty outplacementowe)	0,00%	0,25%	99,75%
Wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP	6,66%	0,25%	93,09%
Włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego	0,04%	0,25%	99,71%
Rozwijanie kierunków kształcenia w obszarze nauk przyrodniczych, technicznych i matematycznych	0,00%	0,25%	99,75%
Wsparcie rozwoju doradztwa biznesowego	1,17%	0,25%	98,58%
Wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego	2,89%	0,46%	96,65%
Inne (wspólnie dla przedsiębiorczości i innowacyjności)	13,03%	0,34%	86,64%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=2387, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Badani przedstawiciele przedsiębiorstw nie byli w dużej mierze zainteresowani pozyskiwaniem dotacji w przypadku większości podobszarów przedsiębiorczości (por. Tabela 53). W największym zakresie wykazywali chęć skorzystania z takiego instrumentu w przypadku wsparcia usług rozwojowych dla MŚP, kształcenia zawodowego i tworzenia nowych miejsc pracy¹⁷¹. Wśród „innych” potrzeb wymieniano głównie zakup sprzętu lub budowę infrastruktury niezwiązanej z działalnością naukowo-badawczą, co nie będzie przedmiotem wsparcia w WRPO 2021+. Dla porównania, z IF w tym obszarze skorzystałoby mniej niż 1% badanych (najwięcej, 0,71% w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, następnie w przypadku wsparcia dotyczącego usług rozwojowych, 0,63%, por. podrozdział 5.2.1.).

5.1.2. Innowacyjność

W przypadku obszaru innowacyjności najwięcej wskazań (2,43%, por. Tabela 54) zanotowano dla wsparcia infrastruktury badawczo-rozwojowej. Pozostałe podobszary nie zostały oznaczone jako te, w których MŚP chciałyby skorzystać z dotacji. W przypadku zastosowania IF również ten sam podobszar był wskazywany najczęściej, jednak zaledwie przez 0,59% respondentów (por. podrozdział 5.2.2.).

Tabela 54. Poziom skłonności badanych przedstawicieli MŚP do skorzystania z dotacji w obszarze "innowacyjność"

Podobszar	Tak	Nie	Nie dotyczy
Wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej	2,43%	0,25%	97,32%
Wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki i innymi podmiotami	0,13%	0,25%	99,62%
Stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw	0,04%	0,25%	99,71%
Rozwój potencjału sektora <i>venture capital</i>	0,00%	0,25%	99,75%
Zwiększanie podaży e-usług	0,29%	0,25%	99,46%
Transformacja modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku Przemysłu 4.0	0,00%	0,25%	99,75%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=2387, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Tabela 55. Skłonność MŚP do skorzystania z dotacji w obszarach "przedsiębiorczość" i „innowacyjność" (jako odsetek badanych przedstawicieli MŚP)

Odpowiedź	Poziom wkładu własnego				
	45%	40%	35%	30%	15%
Zdecydowanie nie skorzystamy	0,59%	0,38%	0,38%	0,25%	0,29%
Raczej nie skorzystamy	0,54%	0,46%	0,46%	0,38%	0,08%
Trudno powiedzieć	27,02%	27,23%	25,97%	20,11%	12,65%
Raczej skorzystamy	0,71%	0,80%	1,76%	6,37%	5,66%
Zdecydowanie skorzystamy	1,26%	1,26%	1,55%	3,02%	11,44%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=2387).

Pojedyncze wskazania w poszczególnych podobszarach spowodowały, że zliczono dla wszystkich pozycji w tym obszarze interwencji odpowiedzi na temat akceptowanego poziomu wkładu własnego (por. Tabela 55).

¹⁷¹ Jednakże warto mieć na uwadze, że respondenci niewłaściwie rozumieli pojęcie usług rozwojowych z zakupem sprzętu. Należy więc założyć, że w tym przypadku zainteresowanie będzie niższe niż wykazano w badaniu CAWI, jednak analizując odpowiedzi na pytanie doprecyzowujące ten wybór (pytanie otwarte) pozwala na stwierdzenie, że zainteresowanie usługami rozwojowymi w ich prawidłowym rozumieniu również jest wysokie.

Przedsiębiorcy nie są zdecydowani co do swojej preferencji na temat akceptowanego poziomu własnego, ale wiadać wyraźnie, że im niższy wkład własny, tym większe zainteresowanie wsparciem. Badani przedstawiciele MŚP są w stanie zaakceptować wkład własny na poziomie 30% lub niższy. Dla wyższych poziomów wskazywano zwykle odpowiedź "trudno powiedzieć", nie deklarowano więc jednoznacznie niechęci ze skorzystania ze wsparcia. Najczęściej oceniano, że poziom 15% wkładu własnego jest akceptowalny z punktu widzenia sytuacji gospodarczej, ale przede wszystkim sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Należy pamiętać, że ankieta była przez MŚP wypełniana w trakcie drugiej fali pandemii, zatem skutki pandemii były na pewno brane pod uwagę przez respondentów. W odpowiedziach na pytania otwarte zaznaczano często, że wyższy poziom wkładu własnego jest niemożliwy do poniesienia przez przedsiębiorstwa z uwagi na trudną sytuację finansową, a także niepewność co do przyszłych działań rządu w związku z pandemią.

Ankieta zawierała także pytanie dotyczące inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną i cyfrową (także przypisaną do obszaru „innowacyjność”), którą realizują m.in. jst. Respondenci w tej grupie wskazali chęć skorzystania z dotacji w zakresie budowy sieci szerokopasmowej oraz zwiększenia dostępu do niej, a także – w mniejszym zakresie – projektów dotyczących promowania innowacji związanych z koncepcją smart city (por. Tabela 56). W tym zakresie, tylko 1,24% jst byłoby skłonnych skorzystać z dotacji w przypadku wkładu własnego 35% lub wyższego. Zdecydowanie najwięcej badanych skłania się ku akceptacji poziomu tego wkładu wynoszącemu 15% (por. Tabela 57). Dla porównania, z IF chciałoby skorzystać 1,66% badanych (4 wskazania), tylko w zakresie „Zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu” (por. podrozdział 5.2.2.).

Tabela 56. Skłonność jst do skorzystania z dotacji w podobszarze inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną i cyfrową

Zakres	Tak	Nie dotyczy
Zwiększenie wykorzystania TIK w gospodarce	0,41%	99,59%
Zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu	7,05%	92,95%
Budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych	3,32%	96,68%
Finansowanie światłowodowej sieci szkieletowej stanowiącej architekturę sieci mobilnej piątej generacji (5G)	1,24%	98,76%
Promowanie innowacji w obszarze smart city	2,49%	97,51%
Inne potrzeby dot. infrastruktury cyfrowej i telekomunikacyjnej	2,07%	97,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Tabela 57. Skłonność jst do skorzystania z dotacji przy danym wkładzie własnym w podobszarze inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną i cyfrową (jako odsetek badanych przedstawicieli jst)

Odpowiedź	Wkład własny				
	45%	40%	35%	30%	15%
Zdecydowanie nie skorzystamy	3,32%	3,32%	2,49%	0,41%	0,00%
Raczej nie skorzystamy	1,66%	1,24%	1,66%	1,66%	0,00%
Trudno powiedzieć	9,13%	9,13%	7,47%	7,05%	2,07%
Raczej skorzystamy	0,83%	1,24%	3,32%	3,73%	2,07%
Zdecydowanie skorzystamy	1,24%	1,24%	1,24%	3,32%	12,03%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241).

5.1.3. Usługi publiczne

5.1.3.1. Administracja

Najwięcej przedstawicieli jst zadeklarowało chęć skorzystania z dotacji w przypadku rozwoju e-usług w administracji publicznej oraz wzmocnienia kompetencji pracowników administracji publicznej (dotację w przynajmniej jednym działaniu wskazało 19,45% badanych w całej grupie przedstawicieli jst). Bardzo podobnym obszarem było usprawnienie pracy urzędu poprzez poprawę szybkości i efektywności załatwiania spraw przez obywateli (por. Tabela 58). Respondenci deklarowali, że w tym zakresie są w stanie zaakceptować jedynie poziom 15% wkładu własnego (por. Tabela 59). Jst nie skorzystałyby z nich, gdyby wkład własny wynosił 35% lub więcej, przy poziomie 30% zainteresowanie byłoby małe (lub określane jako "trudno powiedzieć"). Zachęcić jst do pokrycia wkładu wyższego niż 15% mogłoby zaliczkowanie, rozliczenie ryczałtowe, a także poparcie lokalnej społeczności. W przypadku IF 4 przedstawicieli jst oznaczyło odpowiedź twierdzącą (1,66% badanych, por. podrozdział 5.2.3.).

Tabela 58. Skłonność jst do skorzystania z dotacji (dotacje na działania w podobszarze administracji)

Podobszar	Tak	Nie	Nie dotyczy
Rozwój e-usług w administracji publicznej	14,11%	0,83%	85,06%
Nawiązywanie efektywnej współpracy pomiędzy administracją publiczną a środowiskiem naukowym i biznesowym	1,24%	0,83%	97,93%
Budowa partnerstw wśród jednostek administracji publicznej	2,90%	2,07%	95,02%
Zwiększenie szybkości i efektywności załatwiania spraw przez obywateli	5,81%	1,66%	92,42%
Wzmocnienie kompetencji pracowników administracji publicznej	11,62%	1,24%	87,14%
Inne potrzeby dot. administracji (jakie-)	2,07%	0,83%	97,10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Tabela 59. Skłonność jst do poniesienia wkładu własnego (dotacje na działania w podobszarze administracji)

Podobszar	Odpowiedź	Wkład własny				
		45%	40%	35%	30%	15%
Rozwój e-usług w administracji publicznej	Zdecydowanie nie skorzystamy	1,24%	1,24%	0,41%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	1,66%	1,66%	1,66%	1,66%	0,00%
	Trudno powiedzieć	10,37%	10,37%	10,37%	8,71%	2,49%
	Raczej skorzystamy	0,41%	0,41%	1,24%	2,07%	0,41%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,41%	1,66%	11,20%
Wzmocnienie kompetencji pracowników administracji publicznej	Zdecydowanie nie skorzystamy	1,66%	1,24%	0,41%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	1,66%	1,66%	0,83%	1,24%	0,00%
	Trudno powiedzieć	7,05%	7,47%	8,30%	6,64%	1,24%
	Raczej skorzystamy	0,41%	0,41%	1,24%	2,49%	1,66%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,41%	0,83%	8,30%
Pozostałe	Zdecydowanie nie skorzystamy	2,49%	2,07%	1,66%	0,83%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,83%	1,24%	0,00%
	Trudno powiedzieć	6,64%	7,05%	5,81%	5,39%	1,66%
	Raczej skorzystamy	0,41%	0,00%	1,24%	1,24%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,00%	0,41%	0,41%	1,24%	8,30%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241).

5.1.3.2. Oświata (edukacja)

Przedstawiciele jst, którzy wskazali potrzeby inwestycyjne w danym subobszarze w ramach oświaty, zwykle byli skłonni korzystać z dotacji (por. Tabela 60). Artykułowali potrzeby w konkretnej wysokości tylko dla bardzo nielicznych zadań. Wśród respondentów widać było największe zainteresowanie rozwojem nowoczesnych technologii, tworzeniem systemu opieki nad małymi dziećmi, tworzenia miejsc przedszkolnych i podnoszenia ich jakości oraz rozwojem kompetencji z punktu widzenia potrzeb rynku pracy.

Tabela 60. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w oświatę

Podobszar/działanie	Dotacje		
	% Tak	% Nie	% Nie dotyczy
Tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	3,73%	0,83%	95,44%
Tworzenie miejsc przedszkolnych	3,32%	0,83%	95,85%
Tworzenie i dostosowanie miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnośprawnościami	2,07%	0,41%	97,51%
Podnoszenie jakości miejsc wychowania przedszkolnego	3,32%	0,83%	95,85%
Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	3,32%	1,24%	95,44%
Doradztwo zawodowe dla uczniów	0,83%	0,83%	98,34%
Realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych	0,41%	0,83%	98,76%
Realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównywanie szans	0,83%	0,83%	98,34%
Współpraca szkolnictwa branżowego z pracodawcami	1,24%	1,66%	97,10%
Rozwój nowoczesnych technologii w nauczaniu	4,56%	0,83%	94,61%
Podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji	1,66%	1,24%	97,10%
Rozwój kompetencji osób przedwcześnie kończących edukację	0,00%	0,83%	99,17%
Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z osobami szczególnych potrzebach edukacyjnych	2,07%	0,83%	97,10%
Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczes-	3,32%	2,07%	94,61%
Inne potrzeby dot. oświaty	6,64%	0,83%	92,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI (n=241, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Tabela 61. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w oświatę przy danym poziomie wkładu własnego

Odpowiedź	Wkład własny				
	45%	40%	35%	30%	15%
Zdecydowanie nie skorzystamy	2,49%	0,83%	0,41%	0,00%	0,00%
Raczej nie skorzystamy	3,32%	2,49%	2,07%	0,41%	0,00%
Trudno powiedzieć	32,37%	24,07%	20,33%	19,50%	8,30%
Raczej skorzystamy	2,07%	2,49%	6,64%	4,98%	2,49%
Zdecydowanie skorzystamy	4,15%	4,15%	4,56%	9,13%	16,60%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241).

Dla poziomu wkładu własnego powyżej 30% można zaobserwować niższą skłonność do skorzystania z dotacji (por. Tabela 61), jednak był to znacznie wyższy odsetek niż w przypadku poprzednich prezentowanych obszarów, w których analizowano odpowiedzi przedstawicieli jst. Zatem, patrząc na skłonność do wnoszenia wkładu własnego do projektu w przypadku korzystania z dotacji, ponownie wkład w wysokości 30% mógłby być dla jst satysfakcjonujący. Dla porównania, z IF skorzystałoby 6,22% jst, jednak bez wyraźnych preferencji co do zakresu (por. podrozdział 5.2.3.).

W przypadku projektów związanych z tworzeniem miejsc przedszkolnych 6,5% wnioskodawców nieskutecznych wskazało potrzeby finansowe. Co czwarty z nich (1,6%) oznaczył zainteresowanie dotacjami. Wśród respondentów deklarujących skłonność do skorzystania z dotacji na wsparcie tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (4% respondentów), skłonność ta utrzymuje się na wysokim poziomie.

5.1.3.3. Włączenie społeczne

22,82% badanych przedstawicieli jst jest skłonnych do skorzystania z dotacji w ramach włączenia społecznego (nielicząc jst odpowiadające na to pytanie – czyli tych, które wcześniej oznaczyły potrzeby w tym podobnym zakresie - deklarowały, że nie). Wysokość wkładu własnego możliwego do zaakceptowania w różnych obszarach włączenia społecznego wynosiła 15% lub rzadziej 30% (por. Tabela 62 i Tabela 63). Z odpowiedzi respondentów wynika, że największa ich grupa jest zainteresowana dotacjami w zakresie wsparcia usług opiekuńczych, na rzecz infrastruktury społecznej i zdrowotnych. Dla porównania, z IF skorzystałoby 9 respondentów (3,77%), zarówno w przypadku pytania wyłącznie o IF, jak i skorzystanie z IF w przypadku braku dostępności dotacji (por. podrozdział 5.2.3.).

Tabela 62. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach we włączenie społeczne

Podobszar/działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Integracja społeczno-zawodowa	2,49%	1,24%	96,27%
Wsparcie usług społecznych (np. opiekuńczych, asystenckich, rodziny i pieczy zastępczej itp.)	10,79%	0,83%	88,38%
Wsparcie usług zdrowotnych	4,15%	1,24%	94,61%
Wsparcie zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (np. domy opieki medycznej, centra zdrowia psychicznego)	1,66%	0,83%	97,51%
Wsparcie ekonomii społecznej	2,49%	0,83%	96,68%
Wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania chronione, wspomagane itp.)	4,98%	0,83%	94,19%
Inne potrzeby dot. włączenia społecznego	2,07%	0,83%	97,10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Potrzeby odnośnie do wsparcia projektów w zakresie włączenia społecznego deklarowało 12% badanych wnioskodawców nieskutecznych, przy czym dwoma wyraźnie najczęściej wskazywanymi obszarami była: integracja społeczno-zawodowa (4,18% respondentów) oraz wsparcie usług społecznych (5,46%). Pozyskanie dotacji na integrację społeczno-zawodową jest bardzo silnie uzależnione od proponowanego poziomu wkładu własnego - w przypadku niezmienionego poziomu wkładu własnego 15% chęć pozyskania dotacji deklarują wszyscy respondenci, natomiast dla każdego wyższego poziomu niezbędnego wkładu własnego skłonność ta maleje i waha się pomiędzy 2% a 2,4%. W przypadku chęci pozyskania dotacji na wsparcie usług społecznych, chęć pozyskania dotacji pozostaje wysoka niezależnie od poziomu niezbędnego wkładu własnego - dla poziomów 45%, 40% i 35%,

chęć skorzystania z dotacji deklaruje 3,5% respondentów, ale zdecydowana część z nich odpowiedziała „raczej skorzystamy”.

Tabela 63. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach we włączenie społeczne przy danym poziomie wkładu własnego

Działanie	Odpowiedź	Wkład własny				
		45%	40%	35%	30%	15%
Wsparcie usług społecznych (np. opiekuńczych, asystenckich, rodziny i pieczy zastępczej itp.)	Zdecydowanie nie skorzystamy	1,66%	1,24%	0,83%	0,83%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,41%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	8,71%	9,13%	7,88%	5,39%	1,24%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,00%	1,24%	2,49%	0,83%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,41%	2,07%	8,71%
Wsparcie usług zdrowotnych	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,41%	0,83%	0,41%	0,41%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,41%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	3,73%	3,32%	3,32%	2,49%	1,66%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,83%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,41%	2,49%
Wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania chronione, wspomagane itp.)	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,83%	0,41%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,83%	0,83%	0,41%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	2,49%	2,90%	2,49%	2,07%	0,00%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,00%	1,24%	1,24%	0,41%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,83%	0,83%	0,83%	1,66%	4,56%
Inne	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,00%	0,41%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,83%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	6,22%	5,81%	5,81%	2,90%	0,41%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	3,32%	0,41%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,41%	5,81%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241).

5.1.3.4. Ochrona zdrowia

Z nielicznymi wyjątkami wszyscy przedstawiciele jst deklarujący potrzeby w zakresie ochrony zdrowia (14,94% ankietowanych, por. Tabela 64) rozważałoby skorzystanie z dotacji. Jedynie 3 z nich chciałoby korzystać ze zwrotnych form wsparcia. W przypadku dotacji poziom wkładu własnego powyżej 30% był nieakceptowany w dużej mierze przez respondentów (por. Tabela 65) lub nie byli w stanie wskazać, czy wykorzystaliby ten instrument. W tym podobszarze jedynie 1,66% badanych w tej grupie rozważyłoby skorzystanie z IF (por. podrozdział 5.2.3).

Potrzeby z zakresu obszaru ochrony zdrowia wskazywało także 7% wnioskodawców nieskutecznych, przy czym większą liczbę wskazań otrzymały jedynie obszary programów wczesnego wykrywania chorób (2,79%) oraz rozwój/modernizacji placówek podstawowej opieki zdrowotnej (2,42%). W obu powyższych obszarach pozyskaniem dotacji zainteresowani są niemal wszyscy mający potrzeby w tych zakresach, przy czym jedynie ok. 1,7%

przy poziomie 45% wkładu własnego. Sytuacja w odniesieniu do skłonności pozyskania dotacji na rozwój/modernizację placówek podstawowej opieki zdrowotnej jest bardzo zbliżona, choć zainteresowanie jest nieco większe dla większości poziomów potencjalnego niezbędnego poziomu wkładu własnego.

Tabela 64. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w ochronę zdrowia

Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Badania profilaktyczne tylko dla osób z grup narażonych na choroby cywilizacyjne	1,66%	0,83%	97,51%
Realizacja programów badań przesiewowych słuchu, wzroku, wad postawy itp.	2,07%	1,24%	96,68%
Programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej	3,32%	1,24%	95,44%
Programy rehabilitacji zdrowotnej ułatwiające powrót na rynek pracy	0,83%	0,83%	98,34%
Programy zakładające eliminowanie czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy, w tym projekty w zakresie poprawy ergonomii pracy (czego konkretnie powinny dotyczyć te działania-)	0,41%	0,83%	98,76%
Rozwój/modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej	7,05%	1,24%	91,70%
Inne potrzeby dot. ochrony zdrowia	1,24%	0,83%	97,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Tabela 65. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach we ochronę zdrowia przy danym poziomie wkładu własnego

Działanie	Odpowiedź	Wkład własny				
		45%	40%	35%	30%	15%
Rozwój/modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,41%	0,41%	0,00%
	Trudno powiedzieć	6,64%	6,64%	6,22%	5,39%	2,90%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,83%	0,41%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,41%	0,41%	3,73%
Pozostałe	Zdecydowanie nie skorzystamy	1,24%	2,07%	0,41%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	1,66%	0,41%	0,00%
	Trudno powiedzieć	7,47%	6,64%	6,64%	5,39%	1,66%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	2,49%	1,24%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241).

5.1.4. Transport

Zapytani o możliwość skorzystania z dotacji, przedstawiciele jst (z nielicznymi wyjątkami) zaznaczali te same odpowiedzi, co w poprzednich pytaniach, zatem jst chciałoby skorzystać z dotacji (por. Tabela 66). W największym zakresie interesują ich „inne” podobszary, tj. głównie tworzenie ścieżek rowerowych i budowa dróg (mylnie oznaczano ją w odpowiedzi „inne” zamiast odpowiedzi dot. rozwoju infrastruktury poza siecią TEN-T i w ramach sieci). W dalszej kolejności dotacje byłyby potrzebne jst do poprawy bezpieczeństwa transportu, integracji transportu zbiorowego i na rzecz budowy infrastruktury dla usług transportowych. Co do skłonności wyłożenia wkładu własnego (por. Tabela 67) ponownie widać było ten sam efekt jak w poprzednich pytaniach o podobnym profilu, tzn. respondenci wskazywali, że nie chcieliby raczej skorzystać z dotacji przy wysokości wkładu własnego wyższym niż 30% wartości inwestycji. Wyjątkiem były tu potrzeby w zakresie budowy, rozbudowy i remontów dróg - wówczas

nawet wkład własny w wysokości 45% okazał się atrakcyjny (patrz odpowiedzi „inne potrzeby dotyczące transportu”). 4,15% oznaczyło IF jako akceptowalną formę wsparcia, niewiele więcej gdyby dotacje były niedostępne (por. podrozdział 5.2.4).

Tabela 66. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach transport, w tym infrastrukturę transportową

Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Rozwój lądowej infrastruktury transportowej (punktowej i liniowej) w ramach sieci TEN-T i poza nią	1,66%	0,00%	98,34%
Likwidacja wąskich gardeł technicznych	1,24%	0,00%	98,76%
„Domknięcie” komodalnej sieci transportowej	0,00%	0,00%	100,00%
Rozwój wodnej infrastruktury transportowej (porty, kanały, nabrzeża, itd.)	0,00%	0,00%	100,00%
Wsparcie zmian w mobilności, w tym komodalnych łańcuchów dostaw	0,41%	0,00%	99,59%
Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego	3,73%	0,00%	96,27%
Działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa transportu	4,15%	0,00%	95,85%
Rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego	4,15%	0,00%	95,85%
Działania w zakresie infrastruktury dla usług transportowych	4,15%	0,00%	95,85%
Odciążanie miast od ruchu tranzytowego	4,56%	0,41%	95,02%
Inne potrzeby dot. transportu	12,45%	0,00%	87,55%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Tabela 67. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w transport przy danym poziomie wkładu własnego

Działanie	Odpowiedź	Wkład własny				
		45%	40%	35%	30%	15%
Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,41%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	2,90%	2,90%	2,90%	2,49%	1,24%
	Raczej skorzystamy	0,41%	0,41%	0,83%	1,24%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,41%	2,90%
Działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa transportu	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,41%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	2,90%	2,49%	1,66%	1,24%	0,41%
	Raczej skorzystamy	0,41%	0,83%	1,24%	1,24%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,83%	0,83%	1,24%	2,07%	4,15%
Działania w zakresie infrastruktury dla usług transportowych	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	4,15%	4,15%	3,73%	2,90%	1,66%
	Raczej skorzystamy	0,41%	0,41%	0,41%	1,24%	0,41%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,41%	0,41%	2,49%
Odciążanie miast od ruchu tranzytowego	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,41%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,83%	0,41%	0,41%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	2,90%	3,32%	2,90%	2,49%	1,66%

Działanie	Odpowiedź	Wkład własny				
		45%	40%	35%	30%	15%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,41%	0,83%	0,83%	0,83%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,41%	1,24%	2,07%
Inne potrzeby dot. transportu	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	5,39%	4,56%	3,32%	2,90%	0,83%
	Raczej skorzystamy	0,83%	0,41%	0,83%	0,83%	0,83%
	Zdecydowanie skorzystamy	5,81%	7,05%	7,88%	8,30%	10,37%
	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,83%	0,41%	0,41%	0,00%	0,00%
Pozostałe	Raczej nie skorzystamy	0,83%	0,41%	0,41%	0,41%	0,00%
	Trudno powiedzieć	0,83%	1,24%	0,41%	0,41%	0,00%
	Raczej skorzystamy	0,41%	0,83%	1,66%	1,24%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,41%	1,24%	3,32%
	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,83%	0,41%	0,41%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241).

5.1.5. Ochrona środowiska

Słonność do korzystania z dotacji w ramach inwestycji w ochronę środowiska wśród jst jest wysoka (por. Tabela 68), z kolei do skorzystania z IF – niska (por. podrozdział 5.2.5.). Głównymi podobszarami zapotrzebowania na interwencję są: termomodernizacja oraz montaż OZE (powyżej 10% respondentów oznaczyło to odpowiedzi). Wśród innych potrzeb (artykułowanych łącznie ponad 15% respondentów) najczęściej oznaczano budowę kanalizacji, termomodernizację szkół, tworzenie terenów zielonych w mieście.

Tabela 68. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w ochronę środowiska

Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła	11,62%	0,41%	87,97%
Wykorzystanie gazu dla kogeneracji	0,41%	0,83%	98,76%
Wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii	15,35%	0,41%	84,23%
Promowanie proekologicznych zachowań	7,05%	0,41%	92,42%
Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego	4,56%	0,41%	95,02%
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery	5,81%	0,83%	93,36%
Rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	0,41%	0,00%	99,59%
Zmniejszanie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych	0,00%	0,00%	100,00%
Wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych	0,83%	0,00%	99,17%
Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego	15,35%	0,83%	83,82%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Badani przedstawiciele jst wykazywali zróżnicowane podejście do akceptacji poziomu wkładu własnego w przypadku dotacji (por. Tabela 69). Dla poszczególnych podobszarów, wymienionych w tabelach właściwie tylko w bardzo nielicznych przypadkach byli w stanie zaakceptować poziom wkładu własnego wynoszący 35% wartości inwestycji i wyższym. W przypadku odpowiedzi dla każdego poziomu wkładu własnego zanotowano wiele o treści "trudno odpowiedzieć". W przypadku poziomu wkładu własnego 30% skłonność do skorzystania z dotacji jest już

wyższa wśród ankietowanych jst, aczkolwiek nadal na niskim poziomie. Za to przy utrzymaniu poziomu 15% bardzo nieliczne jst deklarowały nieskorzystanie z dotacji. Z punktu widzenia zbiorczej analizy wyników, poziom powyżej 30% jest nieakceptowany przez jst. Wyjątkiem są "inne potrzeby" - tutaj na poziomie wkładu własnego 35% ta skłonność do skorzystania ze wsparcia była wyższa. Nie zanotowano chęci skorzystania z IF wśród badanych przedstawicieli jst.

Tabela 69. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w ochronę środowiska przy danym poziomie wkładu własnego

Działanie	Odpowiedź	Wkład własny				
		45%	40%	35%	30%	15%
Inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,41%	0,00%	0,00%	0,83%	5,39%
	Raczej nie skorzystamy	1,66%	2,07%	2,49%	2,90%	0,83%
	Trudno powiedzieć	6,64%	7,05%	7,05%	6,64%	4,56%
	Raczej skorzystamy	0,41%	0,83%	1,24%	0,41%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	2,49%	1,66%	0,83%	0,83%	0,83%
Wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,83%	3,73%	10,37%
	Raczej nie skorzystamy	0,83%	1,24%	2,90%	2,49%	0,83%
	Trudno powiedzieć	9,13%	9,13%	7,88%	7,05%	4,15%
	Raczej skorzystamy	2,07%	2,07%	2,07%	1,24%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	2,90%	2,49%	1,66%	0,83%	0,00%
Promowanie proekologicznych zachowań	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,83%	5,39%
	Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,83%	1,66%	0,00%
	Trudno powiedzieć	4,15%	4,15%	3,32%	2,90%	1,66%
	Raczej skorzystamy	0,83%	0,83%	2,07%	0,83%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	2,07%	2,07%	0,83%	0,83%	0,00%
Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego	Zdecydowanie nie skorzystamy	2,90%	3,32%	4,98%	7,05%	8,71%
	Raczej nie skorzystamy	3,73%	3,73%	2,49%	3,32%	2,90%
	Trudno powiedzieć	7,47%	6,64%	6,64%	4,56%	3,73%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,41%	1,24%	0,41%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	1,24%	1,24%	0,00%	0,00%	0,00%
Pozostałe	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,83%	2,90%	9,96%
	Raczej nie skorzystamy	1,66%	2,07%	3,32%	5,39%	0,00%
	Trudno powiedzieć	5,81%	5,39%	4,56%	3,32%	2,07%
	Raczej skorzystamy	2,07%	1,66%	2,49%	0,41%	0,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	2,07%	2,49%	0,83%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241).

W odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb w zakresie ochrony środowiska naturalnego, zdecydowana większość respondentów-wnioskodawców nieskutecznych oznaczających potrzeby w tym zakresie byłaby skłonna skorzystać z dofinansowania w formie dotacji, jednak jest to niski odsetek wśród badanych – ok. 1%.

Z kolei dużym zainteresowaniem ten obszar interwencji cieszył się u przedstawicieli spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych w zakresie promowania proekologicznych zachowań wśród mieszkańców (ponad 6% respondentów wskazało na ten zakres działań)– pozostałe odpowiedzi dotyczyły energetyki, zostały omówione w kolejnym podrozdziale.

5.1.6. Energetyka

W przypadku inwestycji w energetykę, które przedstawiciele jst oznaczyli jako potrzebne im jednostkom terytorialnym, najczęściej podobnie, jak w przypadku poprzedniego obszaru, znajdowały się te zorientowane na OZE (por. Tabela 70), a także rozwój systemów inteligentnych. Z kolei w kwestii wyłożenia wkładu własnego na inwestycje (por. Tabela 71) przedstawiciele jst oznaczali najczęściej poziom 15% jako akceptowalny, 30% jedynie w przypadku wspierania rozwoju OZE. Po raz kolejny w przypadku tej grupy respondentów oba niższe poziomy były akceptowalne dla wsparcia dotacyjnego. Jedynie 2,9% badanych w tej grupie oznaczyło chęć skorzystania z IF w zakresie energetyki (por. podrozdział 5.2.6.).

Tabela 70. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w energetykę

Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Wspieranie rozwoju OZE	7,05%	1,66%	91,29%
Rozwój systemów magazynowania OZE	0,00%	2,07%	97,93%
Wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie, transporcie	0,41%	2,07%	97,51%
Wspieranie klastrów energii	0,00%	1,66%	98,34%
Rozwój inteligentnych systemów energetycznych	3,32%	1,66%	95,02%
Rozwój infrastruktury magazynowania energii	0,83%	1,66%	97,51%
Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych	0,83%	1,66%	97,51%
Budowa i rozbudowa lokalnych stacji LNG	0,00%	1,66%	98,34%
Wspieranie mobilności o niskiej, zero- emisyjności	1,66%	1,66%	96,68%
Opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych	0,00%	1,66%	98,34%
Inne potrzeby dot. energetyki	5,81%	1,66%	92,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Tabela 71. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w energetykę przy danym poziomie wkładu własnego

Działanie		Wkład własny				
		45%	40%	35%	30%	15%
Wspieranie rozwoju OZE	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,00%	0,41%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,83%	0,41%	0,41%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	5,81%	4,98%	4,56%	4,56%	4,15%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,83%	1,24%	0,83%	0,41%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,83%	1,66%	2,49%
Pozostałe	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,00%	0,00%	0,00%

Działanie	Wkład własny				
	45%	40%	35%	30%	15%
Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,41%	0,00%	0,00%
Trudno powiedzieć	8,71%	8,71%	8,71%	8,71%	7,47%
Raczej skorzystamy	0,83%	0,83%	0,41%	0,83%	0,41%
Zdecydowanie skorzystamy	0,41%	0,41%	0,83%	0,83%	2,49%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=241).

W przypadku przedstawicieli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych (por. Tabela 72) największym zainteresowaniem dla wsparcia dotacjami cieszyły się inwestycje w termomodernizację i wsparcie dla OZE oraz montaż instalacji (w ramach kategorii „inne” również głównie oznaczano zakresy podobne do tych dwóch). W tej grupie zanotowano wysoki odsetek zainteresowanych dotacjami przy każdej wysokości wkładu własnego, tj. szczególnie dla wspomnianych termomodernizacji i projektów związanych z OZE (por. Tabela 73). W przypadku poziomu własnego finansowania 15% lub 30% skłonność do ubiegania się o dotację jest zauważalnie wyższa niż w przypadku ich wyższych wartości procentowych. W przypadku IF nie zanotowano zainteresowania w tej grupie badanych.

Tabela 72. Skłonność do wykorzystania dotacji przez wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe w inwestycjach w ochronę środowiska

Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy	2,67%	0,67%	96,67%
Zwiększanie podaży e-usług	2,00%	0,67%	97,33%
Inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła	20,00%	0,67%	79,33%
Wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii	20,00%	1,33%	78,67%
Promowanie proekologicznych zachowań wśród mieszkańców	6,00%	5,33%	88,67%
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery	1,33%	2,67%	96,00%
Rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	0,00%	0,67%	99,33%
Budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla gospodarstw domowych	2,67%	1,33%	96,00%
Wspieranie rozwoju OZE	6,67%	1,33%	92,00%
Rozwój systemów magazynowania OZE	0,00%	1,33%	98,67%
Wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie	4,00%	1,33%	94,67%
Rozwój inteligentnych systemów energetycznych	1,33%	2,00%	96,67%
Inne	18,67%	4,67%	76,67%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=150, wartości w wierszu sumują się do 100%).

5.2. Podmioty zainteresowane IF

5.2.1. Przedsiębiorczość

Przedstawiciele MŚP, którzy zadeklarowali potrzeby inwestycyjne w danych podobszarach (por. Tabela 74), wykazywali bardzo niską chęć do skorzystania z IF. Należy pamiętać, że ankieta była przez MŚP wypełniana już w trakcie trzeciej fali pandemii, zatem skutki pandemii były na pewno brane pod uwagę przez respondentów. W odpowiedziach zaznaczano często, że wyższy poziom wkładu własnego jest niemożliwy do poniesienia przez przedsiębiorstwa z uwagi na trudną sytuację finansową, a także niepewność co do przyszłych działań rządu w związku z pan-

demią. Dla porównania, z dotacji w obszarze przedsiębiorczości w zakresach prezentowanych w tabeli skorzystano by w przypadku tworzenia nowych miejsc pracy lub wsparcia dla usług rozwojowych MŚP (por. podrozdział 5.1.1). Zatem, jest to szansa dla rozwoju oferty IF w ramach interwencji w obszarze przedsiębiorczości.

Tabela 73. Skłonność do wykorzystania dotacji przez wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe w inwestycjach w ochronę środowiska przy danym poziomie wkładu własnego

Działanie	Odpowiedź	Wkład własny				
		45%	40%	35%	30%	15%
Inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła	Zdecydowanie nie skorzystamy	2,00%	1,33%	0,67%	0,67%	0,67%
	Raczej nie skorzystamy	0,67%	0,67%	2,00%	1,33%	0,00%
	Trudno powiedzieć	12,67%	13,33%	11,33%	9,33%	6,00%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,67%	1,33%	2,00%	1,33%
	Zdecydowanie skorzystamy	4,67%	4,00%	4,67%	6,67%	12,00%
Wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii	Zdecydowanie nie skorzystamy	1,33%	1,33%	0,67%	1,33%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	1,33%	0,67%	0,00%
	Trudno powiedzieć	16,67%	16,00%	15,33%	12,00%	6,67%
	Raczej skorzystamy	0,00%	1,33%	0,67%	0,00%	0,67%
	Zdecydowanie skorzystamy	2,00%	1,33%	2,00%	6,00%	12,67%
Promowanie proekologicznych zachowań wśród mieszkańców	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,67%	0,67%	0,67%	0,67%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	4,67%	4,67%	4,67%	4,00%	4,67%
	Raczej skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,67%
	Zdecydowanie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,67%	0,00%
Inne	Zdecydowanie nie skorzystamy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,67%	0,67%	0,00%	0,00%	0,00%
	Trudno powiedzieć	13,33%	13,33%	12,67%	10,67%	7,33%
	Raczej skorzystamy	0,67%	0,67%	1,33%	1,33%	2,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	4,00%	4,00%	4,67%	6,67%	9,33%
Pozostałe	Zdecydowanie nie skorzystamy	2,67%	2,00%	2,00%	1,33%	0,00%
	Raczej nie skorzystamy	0,67%	1,33%	0,67%	1,33%	0,67%
	Trudno powiedzieć	9,33%	8,67%	7,33%	6,00%	4,67%
	Raczej skorzystamy	0,67%	1,33%	1,33%	1,33%	2,00%
	Zdecydowanie skorzystamy	2,67%	2,67%	4,67%	6,00%	8,67%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=150).

Tabela 74. Skłonność do wykorzystania IF przez MŚP w inwestycjach w przedsiębiorczość i innowacyjność

Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Dofinansowanie założenia działalności gospodarczej	0,25%	0,25%	99,50%
Wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy	0,71%	0,88%	98,41%
Wsparcie na rzecz adaptacyjności (projekty outplacementowe)	0,00%	0,25%	99,75%
Wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP	0,63%	0,25%	99,12%
Rozwój potencjału sektora <i>venture capital</i>	0,00%	0,25%	99,75%
Włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego	0,04%	0,25%	99,71%
Rozwijanie kierunków kształcenia w obszarze nauk przyrodniczych, technicznych i matematycznych	0,00%	0,25%	99,75%
Wsparcie rozwoju doradztwa biznesowego	0,29%	0,25%	99,46%
Wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego	0,17%	0,50%	99,33%
Inne potrzeby dot. przedsiębiorczości i innowacyjności	2,51%	0,34%	97,15%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=2387, wartości w wierszu sumują się do 100%).

5.2.2. Innowacyjność

W przypadku obszaru innowacyjności zaobserwowano bardzo niską skłonność do korzystania z IF (por. Tabela 75), co wynika głównie z ryzykownego charakteru działalności tego typu. Dlatego podstawową formą wsparcia powinny w tym zakresie być dotacje. Dla porównania, z dotacji skorzystałoby ok. 2,5% badanych, również w tym samym podobszarze (por. podrozdział 5.1.2).

Tabela 75. Skłonność do wykorzystania IF przez MŚP w inwestycjach w innowacyjność

Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej	0,59%	0,25%	99,16%
Wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki i innymi podmiotami	0,00%	0,25%	99,75%
Stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw	0,00%	0,25%	99,75%
Transformacja modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku Przemysłu 4.0	0,00%	0,25%	99,75%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=2387, wartości w wierszu sumują się do 100%).

W obszarze innowacyjności znalazł się także podobszar inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną i cyfrową, właściwy dla jst jako głównej grupy potencjalnych beneficjentów. Jedynie 4 jst (1,66%) byłoby skłonnych z nich skorzystać przy czym tylko dla zadania „Zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu”. Znacznie więcej badanych zadeklarowało chęć skorzystania z dotacji (por. podrozdział 5.1.2).

5.2.3. Usługi publiczne

5.2.3.1. Funkcjonowanie jst

Jedynie 4 gminy (1,66%) chciałyby skorzystać z IF w tym podobszarze (w przypadku braku możliwości otrzymania dotacji 2 gminy) przy łącznie ponad 19% badanych skłonnych skorzystać z dotacji przynajmniej w jednym działaniu z tego zakresu (por. podrozdział 5.1.3).

5.2.3.2. Oświata (edukacja)

Jedynie łącznie 15 jst (6,22%) chciałyby skorzystać z IF w tym podobszarze z tym, że nie wyłoniono żadnego zadania czy zakresu, który byłby w tym zakresie preferowany. W przypadku braku możliwości uzyskania dotacji

chętnych na skorzystanie z IF było jeszcze mniej – 3,77%. Dla porównania, z dotacji skorzystałoby kilkanaście procent respondentów, przy czym najchętniej w zakresie rozwoju nowoczesnych technologii w nauczaniu (por. podrozdział 5.1.3).

5.2.3.3. Włączenie społeczne

W tym podobszarze, podobnie jak w poprzednim, nie można wyłonić preferowanego działania, w ramach którego jst chciałoby skorzystać z IF. Twierdząco odpowiedziało 9 respondentów (3,77%), zarówno w przypadku pytania wyłącznie o IF, jak i skorzystanie z IF w przypadku braku dostępności dotacji. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyłyby się dotacje – tylko w podobszarze wsparcia usług społecznych skorzystałoby z nich ponad 10% badanych, a co dwudziesty – w przypadku realizacji zadań z zakresu tworzenia infrastruktury społecznej (por. podrozdział 5.1.3.).

5.2.3.4. Ochrona zdrowia

Jedynie 4 (1,66%) przedstawiceli jst oznaczyło chęć skorzystania z IF (w tym także w przypadku braku możliwości pozyskania dotacji na dany cel w tym podobszarze). Wcześniej oznaczono jednak, że ten podobszar wsparcia powinien być objęty wsparciem dotacyjnym. Z dotacji najwięcej jst skorzystałoby w zakresie modernizacji placówek ochrony zdrowia (7,05%), w pozostałych działaniach – w mniejszym zakresie (por. podrozdział 5.1.3.).

5.2.4. Transport

10 przedstawiceli jst (4,15%) oznaczyło IF jako akceptowalną formę wsparcia. W przypadku braku możliwości uzyskania dotacji, chęć ubiegania się o przyznanie środków w ramach IF oznaczyło 11 respondentów (4,56%). Ten obszar cieszył się dużym zainteresowaniem w przypadku dotacji – w zakresie rozwoju transportu zbiorowego, odciążania miast z ruchu czy poprawy bezpieczeństwa (w każdym ok. 5% wskazań; por. podrozdział 5.1.4).

5.2.5. Ochrona środowiska

Nie wykazano zainteresowania IF w przypadku tego obszaru w żadnej z badanych grup respondentów.

5.2.6. Energetyka

Tabela 76. Skłonność wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych do wykorzystania IF w obszarze ochrony środowiska i energetyki

Działanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
Zwiększanie podaży e-usług	0,00%	3,33%	96,67%
Inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła	7,33%	4,00%	88,67%
Wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii	3,33%	4,67%	92,00%
Promowanie proekologicznych zachowań wśród mieszkańców	0,00%	5,33%	94,67%
Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery	0,00%	5,33%	94,67%
Rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	0,00%	3,33%	96,67%
Budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla gospodarstw domowych	1,33%	4,00%	94,67%
Wspieranie rozwoju OZE	2,00%	4,00%	94,00%
Rozwój systemów magazynowania OZE	0,00%	4,00%	96,00%
Wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie	0,67%	5,33%	94,00%
Rozwój inteligentnych systemów energetycznych	1,33%	4,00%	94,67%
Inne	1,33%	4,67%	94,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI/CATI (n=150, wartości w wierszu sumują się do 100%).

Łącznie 7 przedstawicieli jst (2,9%, por. zainteresowanie dotacjami, podrozdział 5.1.6.) oznaczyło chęć skorzystania z IF w zakresie energetyki, nie można jednak wskazać konkretnych preferencji tematycznych w tym zakresie. Możemy jedynie zaznaczyć, że największe szanse w tym zakresie ma działalność termomodernizacyjna.

W związku z licznymi wskazaniami dotyczącymi chęci skorzystania ze wsparcia wśród przedstawicieli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, zapytano ich również o skłonność do zaciągania zobowiązań w formie IF. Jak wskazuje Tabela 76, wspomniane podmioty byłyby zainteresowane IF w projektach dotyczących OZE. Niestety, nie oznaczono konkretnych parametrów IF, które mogłyby posłużyć jako punkt odniesienia w tworzeniu oferty tych instrumentów dla wspomnianej grupy docelowej. Zespół Badawczy jednak proponuje, aby zgodnie z modelem kierunkowym zaproponować w tym zakresie pożyczkę z premią (dotyczącą oprocentowania) lub pożyczkę z umorzeniem. Należy wspomnieć, że opisane preferencje są właściwe również dla obszaru energetyki.

5.3. Stopień i zakres zmian w zainteresowaniu formami wsparcia w wyniku skutków społeczno-gospodarczych pandemii choroby COVID-19

W przypadku każdego z proponowanych instrumentów wsparcia może nastąpić zmiana zainteresowania tym konkretnym rozwiązaniem w wyniku zmian społeczno-gospodarczych będących skutkiem pandemii choroby COVID-19. Z tego powodu przygotowano zestawienie możliwych zmian w tym zakresie dotyczących dotacji oraz IF (w tym proponowanych w docelowym modelu interwencji IF z komponentem umorzeniowym, zgodnie z wytycznymi UE traktowanych jak IF) – por. Tabela 77 i Tabela 78.

Należy mieć na uwadze, że obecnie trwająca pandemia powoduje powstanie szeregu skutków społecznych i gospodarczych wpływających na aktualny rozwój regionu (por. także rozdział 1.5.), a także na przyszły rozwój minimum w okresie 3-letnim (np. w zakresie odtworzenia miejsc pracy lub odtworzenia przedsiębiorstw usługowych). Dlatego też, Zespół Badawczy rekomenduje aktualizację modelu interwencji w odpowiedzi na wyzwania, które pojawią się przed zarządzającymi regionem po ustaniu pandemii.

Na skutki pandemii szczególnie narażone są przedsiębiorstwa i jst. Przedstawiciele MŚP, borykając się z problemami 5 kanałów szoku gospodarczego (natychmiastowym i długotrwałym zamknięciem zakładów pracy, gwałtownym spadkiem popytu, zaburzeniami w łańcuchach dostaw, ograniczonym dostępem do pracowników, pogorszeniem dostępności do instrumentów finansowych i niepewnością co do przyszłości), mieli trudności w określeniu własnej skłonności do korzystania z form wsparcia w kolejnych 7 latach, jeśli nie wiedzieli, czy ich biznes przetrwa kolejne miesiące.

Tabela 77. Możliwy zakres zmian w poziomie zainteresowania dotacjami zaproponowanymi w kierunkowym modelu interwencji w wyniku skutków pandemii COVID-19

Innowacyjność	
CP 1	Dotacje na projekty B+R
W wyniku skutków epidemii poziom zainteresowania działalnością B+R może zmaleć, ale na pewno w mniejszym stopniu w przypadku dotacji niż IF.	
CP 1	Dotacje na działalność rozwojową MŚP
W wyniku pandemii wzrośnie poziom zainteresowania dotacjami wśród MŚP.	
CP 1	Dotacje na rozwój e-społeczeństwa i e-usług publicznych
Skutki pandemii i jej przebieg wymogły na ludności i przedsiębiorstwach konieczność przeniesienia części działań do sfery cyfrowej. Wzrośnie zatem zainteresowanie dotacjami w zakresie podnoszenia poziomu e-kompetencji oraz oferowania e-usług publicznych.	
CP 1	Dotacje na działalność innowacyjną start-upów

W wyniku epidemii może spowolnić rozwój start-upów w wyniku obaw o utrzymanie ich płynności finansowej, część z nich będzie upadać, zawieszać działalność na jakiś czas.	
CP 1	Dotacje dla jst na wspieranie przedsiębiorczości
Jst będą mieć bardzo ograniczone środki finansowe na współfinansowanie inwestycji w tym zakresie, tj. inwestycje te będą mieć relatywnie niski priorytet (np. wobec inwestycji w edukację). W związku z tym pandemia wpłynie negatywnie na zainteresowanie tymi dotacjami.	
Działalność IOB	
CP 1	Dotacje na działalność IOB
W wyniku skutków epidemii może zmaleć zainteresowanie usługami proinnowacyjnymi IOB w wyniku mniejszej aktywności gospodarczej start-upów i MŚP w efekcie pogorszenia ich sytuacji materialnej (np. utrata płynności).	
Usługi publiczne	
Oświata	
CP 4	Dotacje na działalność rozwojową oświaty
W wyniku epidemii prawdopodobnie spadnie zainteresowanie jst inwestycjami w wyniku pogorszenia sytuacji finansowej (większe wydatki, mniejsze wpływy). Pandemia spowoduje znaczący wzrost zainteresowania inwestycjami w nowe technologie w nauczaniu (co potwierdziły pośrednio wyniki ankiet z przedstawicielami jst).	
Włączenie społeczne (oraz rynek pracy)	
CP 4	Dotacje na usługi w zakresie włączenia społecznego i ekonomii społecznej
W wyniku skutków epidemii może spowolnić rozwój PES w wyniku niestabilnej sytuacji społeczno-gospodarczej.	
CP 4	Dotacje na usługi w zakresie aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych
W wyniku skutków społeczno-gospodarczych pandemii utrudniona będzie rekrutacja uczestników do projektów (także z uwagi na trudniejszą niż zwykle sytuację na rynku pracy) ¹⁷² .	
Ochrona zdrowia	
CP 4	Dotacje na działalność rozwojową ochrony zdrowia
Skutki pandemii COVID-19 podniosą poziom zainteresowania dotacjami z uwagi na złą sytuację Wielkopolski w zakresie ochrony zdrowia, przeciążenie systemu opieki zdrowotnej, niedostosowanie szpitali do obsługi chorych na COVID-19 i inne.	
Inne	
CP 4	Dotacje na działalność rozwojową kultury
W wyniku epidemii prawdopodobnie spadnie zainteresowanie jst inwestycjami w kulturę z uwagi na już poniesione koszty związane z funkcjonowaniem podmiotów podległych jst w czasie pandemii. Prawdopodobnie sytuacja finansowa jst ulegnie pogorszeniu w wyniku konieczności podniesienia wydatków na działania związane z pandemią.	
CP 4	Dotacje na działalność rozwojową turystyki
Zakończenie pandemii powinno przywrócić ruch turystyczny w zakresie takim, jaki istniał przed pandemią. Trudno określić, czy ruch turystyczny w Wielkopolsce będzie wyższy niż przed pandemią, w tym zakresie zachowania konsumentów usług turystycznych są niemożliwe do zweryfikowania.	
Energetyka	
CP 2	Dotacje na działalność zw. z budową i modernizacją infrastruktury publicznej

¹⁷² Podobnie w przypadku innych instrumentów oferowanych w ramach CP 4: Dotacje na usługi w zakresie aktywizacji zawodowej osób zagrożonych ubóstwem; dotacje na usługi w zakresie outplacementu i przekwalifikowania pracowników; dotacje na usługi w zakresie kształcenia osób dorosłych.

Pandemia wpłynie negatywnie na możliwości finansowe w zakresie w zakresie pokrycia wkładu własnego w przypadku inwestycji prowadzonych przez jst – przychody jst będą niepewne, natomiast wydatki mogą ulec zwiększeniu. Inwestycje mogą być odkładane na później.	
Transport	
CP 3	Dotacje na inwestycje w rozwój transportu w regionie
W wyniku skutków epidemii może spowolnić rozwój infrastruktury drogowej oraz rozwój innych elementów obszaru interwencji „transport” z uwagi na wspomnianą powyżej niższą skłonność jst do podejmowania inwestycji z uwagi na rosnące znacząco koszty i spadające dochody (których to zakres spadku oraz rozmiar są trudne do przewidzenia). Spadek inwestycji na pewno będzie też dotyczył przedsiębiorstw sektora transportu z uwagi na dużo niższe przychody z działalności wywołane zwłaszcza przez spadek mobilności osób.	
Ochrona środowiska	
CP 2	Dotacje na działania w zakresie ochrony środowiska
W wyniku skutków epidemii może spowolnić rozwój działań w zakresie ochrony środowiska z uwagi na wspomnianą powyżej niższą skłonność jst do podejmowania inwestycji z uwagi na rosnące znacząco koszty i spadające dochody (których to zakres spadku oraz rozmiar są trudne do przewidzenia).	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 78. Możliwy zakres zmian w poziomie zainteresowania IF zaproponowanymi w kierunkowym modelu interwencji w wyniku skutków pandemii COVID-19

Przedsiębiorczość	
CP 1	Mikropożyczki na rozwój działalności MŚP, Pożyczki dla MŚP, Poręczenia/ instrumenty gwarancyjne dla MŚP
W wyniku pandemii wzrośnie liczba zawieszanych działalności gospodarczych lub likwidowanych działalności, w tym MŚP. Aby temu zapobiec, należy wprowadzić pożyczki preferencyjne, zarówno o charakterze obrotowym, jak i inwestycyjnym. Należy rozważyć wprowadzenie instrumentów gwarancyjnych.	
Energetyka	
CP 2	Pożyczki– efektywność energetyczna MŚP, Pożyczki– dla MŚP na instalację urządzeń OZE
W wyniku pandemii może spaść liczba chętnych do inwestowania w efektywność energetyczną – powodem są skutki gospodarcze pandemii, głównie wskazywana przez przedstawicieli w ramach badań CAWI/CATI niepewność funkcjonowania na rynku związana z pandemią COVID-19. Po zakończeniu pandemii (po około roku) powinno dojść do stabilizacji sytuacji przedsiębiorców i wzrostu zainteresowania instrumentami.	
CP 2	Pożyczki– efektywność energetyczna i montaż OZE - budynki
W wyniku pandemii może spaść liczba chętnych do inwestowania w efektywność energetyczną – powodem są skutki społeczno-gospodarcze pandemii (część osób traci pracę, popada w kłopoty finansowe).	
Rewitalizacja	
CP 5	Pożyczki rewitalizacyjne
W wyniku pandemii może spaść liczba chętnych do inwestowania w rewitalizację – powodem są skutki gospodarcze pandemii, brak środków jst na finansowanie tego typu działań z uwagi na inne priorytety.	

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z badań, niemal dwie trzecie z nich na początku 2021 roku obawiało się utraty płynności finansowej, a ok. 40% - utraty kontraktów i umów¹⁷³. Pandemia spowodowała liczne zwolnienia pracowników i utratę

¹⁷³ Strach przed 2021 rokiem ogromny. Bankructwa obawia się co trzecia firma, 2021, <https://www.pulshr.pl/zarzadzanie/strach-przed-2021-rokiem-ogromny-bankructwa-obawia-sie-co-trzecia-firma,78770.html>.

płynności finansowej przedsiębiorstw¹⁷⁴, także w Wielkopolsce¹⁷⁵. Jak wynika z badań, ok. 16% właścicieli małych lub mikroprzedsiębiorstw obawiało się konieczności likwidacji biznesu z powodu pandemii w 2020 roku, co dziesiąty nie wierzył w powrót do normalnego funkcjonowania w 2021 roku, a bankructwa obawiała się aż jedna trzecia badanych osób. Dwie trzecie z nich wskazały na ryzyko utraty płynności jako powód do ewentualnego zamknięcia przedsiębiorstwa, a ok. 40% - utraty kontraktów. To więc niewątpliwie wpłynęło na pogorszenie poziomu decyzyjności w zakresie określenia dokładnych potrzeb finansowych.

Na dzień sporządzania niniejszego raportu było już wiadomo, że pewne społeczne skutki pandemii są nieuniknione: mniejsza aktywność zawodowa osób młodych (18-24 lata)¹⁷⁶ i o niskich kwalifikacjach¹⁷⁷ czy wielowymiarowy negatywny wpływ na funkcjonowanie rodziny¹⁷⁸, w tym generowanie problemów psychicznych, wykluczenie społeczne osób będących w kryzysie, bankructwa osób indywidualnych, kryzysy rodzinne spowodowane utratą pracy, brakiem płynności oraz innymi czynnikami. Zatem, efekty okresu przestoju w 2020 i 2021 roku będą więc mieć wymiar gospodarczy (krótko- i średniookresowy), ale przede wszystkim – społeczny, który ma charakter długoterminowy.

Jst również miały problemy z określeniem własnych preferencji i możliwości skorzystania z IF, ale nawet dotacji, biorąc pod uwagę pogorszenie własnej sytuacji finansowej i nie mogąc przewidzieć przyszłych przychodów i wydatków (tzw. efekt nożyc). Skłonność do rozpoczynania nowych inwestycji spada. Jak wynika z badań OECD, 86% unijnych regionów i miast przewiduje umiarkowany lub duży negatywny wpływ na swoje wydatki (szczególnie na usługi społeczne – aż 64%, na świadczenia społeczne – 59%) i aż 90% prognozuje spadek przychodów¹⁷⁹.

5.4. Docelowy model interwencji

Kierunkowy model interwencji wyznaczał główne obszary, w których interwencja jest konieczna, częściowo biorąc pod uwagę wytyczne KE, potrzeby finansowane potencjalnych beneficjentów oraz odbiorców ostatecznych IF. Mając jednak na uwadze skłonność tychże grup podmiotów do korzystania z konkretnych instrumentów wsparcia, należy ten kierunkowy model uszczegółowić. W wyniku prac nad projektem Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 stworzono także w marcu 2021 zarządzenia w ramach WRPO 2021+. W niniejszym podrozdziale Zespół Badawczy prezentuje wyłącznie propozycje operacjonalizacji planowanych działań. System celów odzwierciedlający te działania został zaproponowany w podrozdziale 4.1.2. Raportu końcowego. Opisy poszczególnych

¹⁷⁴ Ibid.

¹⁷⁵ Stanowisko wielkopolskich organizacji gospodarczych w sprawie polskiej gospodarki w dobie koronawirusa, Wielkopolska Izba Gospodarcza, Poznań 2021.

¹⁷⁶ Z. Wojtasiński, Raport: młodzi ludzie najbardziej dotknięci negatywnymi, psychologicznymi skutkami pandemii, 2021, <https://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C86806%2Craport-mlodzi-ludzie-najbardziej-dotknieci-negatywnymi-psychologicznymi>.

¹⁷⁷ M. Ciesielski, Popandemiczna ewolucja rynku pracy, 2021, <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/popandemiczna-ewolucja-ryнку-pracy/>.

¹⁷⁸ E. Ambroziak, Wpływ pandemii COVID-19 na funkcjonowanie rodziny, Łódź 2021.

¹⁷⁹ M. Kicka, Badanie: pandemia jest zagrożeniem dla finansów gmin i regionów w całej Europie; samorządy obawiają się "efektu nożyc," 2020, <https://samorzad.pap.pl/kategoria/aktualnosci/badanie-pandemia-jest-zagrozeniem-dla-finansow-gmin-i-regionow-w-calej>.

rozwiązań zawarto poniżej w tabelach 79-144. Tabele zostały uzupełnione przez komentarze (pod każdą tabelą)¹⁸⁰. Na potrzeby oszacowania alokacji na poszczególne działania Zespół Badawczy przyjął kurs NBP euro do złotówki z ostatnich 12 miesięcy (w momencie szacowania modelu kierunkowego i docelowego) w zaokrągleniu do dwóch miejsc po przecinku¹⁸¹. Wszystkie proponowane alokacje stanowią sumę wkładu krajowego i wkładu z danego funduszu (EFRR lub EFS+). Docelowy model powstał w wyniku modyfikacji modelu kierunkowego, tj. nastąpiło jego uszczegółowienie, poszerzenie w zakresie prowadzonej interwencji, nastąpiła priorytetyzacja działań w ramach cs przypisanych do CP na podstawie wysokości niezaspokojonych potrzeb finansowych, luki finansowej i kapitałowej (jeśli zostały ustalone), zainteresowania podobnymi działaniami ze strony beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF w WRPO 2014+, poziomem skłonności respondentów do skorzystania z dotacji i IF w danych obszarach interwencji (por. podrozdz. 5.1. i 5.2. Raportu końcowego). Następnie wartości te zostały skonsultowane z Zamawiającym podczas warsztatu implementacyjnego i odpowiednio skorygowane.

5.4.1. Innowacyjność (CP 1)

5.4.1.1. Cs (i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

Tabela 79. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (i)

Działanie	1. Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi (w tym infrastruktura B+R, prace B+R, uzyskanie i ochrona własności intelektualnej-jako możliwy element projektu)
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1.1., Tabela 50, s. 157; Alokacja zawarta w Tabeli 50 została pomniejszona o ok. 30% i podzielona między Działanie 1 i Działanie 2 i 4 (Tabela 80).
Typ projektu/inwestycji	Wsparcie współpracy badawczej poprzez rozwój infrastruktury badawczej w jednostkach naukowych zgodnie z PPO (np. tworzenie infrastruktury B+R), prowadzenie prac B+R, uzyskania ochrony własności intelektualnej w wyniku przeprowadzenia prac B+R. Projekty mogą obejmować: rozwój produktów i usług, transfer technologii, innowacje ekologiczne, badania technologiczne, walidacyjne, pilotażowe, uruchamianie serii testowych
Typ beneficjenta	1. Jednostki naukowe i ich konsorcja, w tym uczelnie wyższe, spółki celowe uczelni 2. Konsorcja naukowo-przemysłowe (rolę lidera pełni jednostka naukowa). 3. Przedsiębiorstwa i konsorcja przedsiębiorstw 4. IOB
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	

¹⁸⁰ W ramach podrozdziałów 5.5.1-5.5.3 opisano wszystkie planowane działania w WRPO 2021+ w ramach CP 1. Kolejność (zgodnie z przedstawionymi Załoženiami WRPO 2021+) nie została zachowana z uwagi na fakt przyporządkowania poszczególnych działań do obszarów interwencji ustalonych w rozdziale 3 i 4.

¹⁸¹ Kurs NBP z okresu lipiec 2020-czerwiec 2021, kurs średni 1 EUR=4,50 PLN.

Działanie	1. Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi (w tym infrastruktura B+R, prace B+R, uzyskanie i ochrona własności intelektualnej-jako możliwy element projektu)			
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe ¹⁸²	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wskazanie w wywiadach z przedstawicielami instytucji systemu realizacji WRPO 2014+ 67-80% respondentów deklarująca potrzeby finansowe w obszarze przedsiębiorczości i innowacyjności deklarowało chęć skorzystania z dotacji; akceptowany wkład własny 15% lub 30%, w pozostałych przypadkach w większości brak jednoznacznej deklaracji			
Uzasadnienie	Wyniki analizy <i>desk research</i> – brak wystarczającej współpracy B+R, wysokie ryzyko projektów, określenie Wielkopolski jako <i>moderate innovator</i> z niewykorzystanym potencjałem innowacyjnym Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji Działalność B+R powinna być dotowana ze względu na wysokie ryzyko działalności tego typu, dużą zawodność rynku i bardzo ograniczone możliwości finansowania komercyjnego, małą skłonność do ryzyka przedsiębiorstw B+R zwłaszcza w okresie pandemii			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	100 tys. zł	25 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji ¹⁸³ :	30			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	170-190 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Wsparcie działalności B+R różnych podmiotów w Wielkopolsce (por. Tabela 79) jest konieczne do podniesienia poziomu innowacyjności regionu, co zapisano także w odpowiednich dokumentach strategicznych. Szczególnie ważne jest sieciowanie jednostek zaangażowanych we wszelkie działania B+R w celu tworzenia układu dobrze zintegrowanych ze sobą podmiotów trwale przyczyniających się do rozwoju gospodarki Wielkopolski. Z uwagi na wysoki poziom ryzyka działalności B+R proponuje się dotacje, premiovane mogłyby być np. założenie sieciowania różnych podmiotów w ramach współpracy nad wynikiem prac B+R. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych i luki finansowej (por. podrozdziały 3.4.1., 3.5.). Prace B+R realizowane w przedsiębiorstwach zostały tam określone jako posiadające wysoki priorytet, głównie z uwagi na konieczność podniesienia poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu.

¹⁸² W tym: instrumenty dłużne (w rozbiciu na pożyczkowe i gwarancyjne), instrumenty udziałowe (kapitałowe) oraz mieszane.

¹⁸³ Każdorazowo dla tabel 79-144 liczba transakcji została obliczona na podstawie wartości historycznych dla WRPO 2014+ (przeciętna wartość transakcji dla podobnych tematycznie Działań lub Poddziałań), a także na wynikach obliczeń zaprezentowanych w Załącznikach 5-8 do Raportu końcowego. Ostateczne wyniki obliczeń znajdują się w Załączniku 11 do Raportu końcowego.

Tabela 80. Opis interwencji w ramach działania 2 i 4¹⁸⁴ w CP 1 w WRPO 2021+, cs(i)

Działanie	2. Wdrożenia prac B+R oraz innowacji, 4. Infrastruktura B+R przedsiębiorstw
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1.1., Tabela 50, s. 157; Alokacja zawarta w Tabeli 50 została pomniejszona o ok. 30% i podzielona między Działanie 1 (Tabela 79) i Działanie 2 i 4
Typ projektu/inwestycji	Działania 2 i 4 w ramach jednego kompleksowego projektu (możliwe także połączenie z działaniem 1) lub oddzielnie (możliwe wsparcie kompetencji) Wsparcie poziomu innowacyjności regionu poprzez wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych w przedsiębiorstwach Projekty mogą obejmować: transfer technologii, wdrożenie nowych procesów i technologii, serie pilotażowe i testowe, doskonalenie technologii, doskonalenie produktów
Typ beneficjenta	1. Jednostki naukowe i ich konsorcja, w tym uczelnie wyższe, spółki celowe uczelni 2. Konsorcja naukowo-przemysłowe (rolę lidera pełni jednostka naukowa). 3. Przedsiębiorstwa i konsorcja przedsiębiorstw 4. IOB 5. Jst
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wskazanie w wywiadach z przedstawicielami instytucji systemu realizacji WRPO 2014+ 67-80% respondentów deklarująca potrzeby finansowe w obszarze przedsiębiorczości i innowacyjności deklarowało chęć skorzystania z dotacji; akceptowany wkład własny 15% lub 30%, w pozostałych przypadkach w większości brak jednoznacznej deklaracji
Uzasadnienie	Wyniki analizy <i>desk research</i> – brak wystarczającej współpracy B+R, niewykorzystany potencjał innowacyjny Wielkopolski Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęta min. 13% alokacji Działalność B+R i innowacyjna (zarówno tworzenie technologii, jak i jej wdrażanie oraz wdrażanie prac B+R) powinna być dotowana ze względu na wysokie ryzyko działalności tego typu, zawodność rynku (luka finansowania dłużnego) Ograniczone możliwości finansowania komercyjnego, mała skłonność do ryzyka przedsiębiorstw B+R zwłaszcza w okresie pandemii

¹⁸⁴ Realizacja działania „3. Budowanie potencjału regionów w zakresie wsparcia działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi w formule: Wspólnych Przedsięwzięć, Projektu „Innoregiolab” wymaga dookreślenia w wyniku ustalenia zakresu interwencji z poziomu krajowego i poziomu regionalnego.

Działanie	2. Wdrożenia prac B+R oraz innowacji, 4. Infrastruktura B+R przedsiębiorstw			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	100 tys. zł	15 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	35			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	150-170 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Podobnymi tematycznie działaniami w stosunku do poprzedniego są wdrożenia prac B+R oraz innowacji, a także inwestycje w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw (por. Tabela 80). Są one uzupełniające w stosunku do prowadzenia prac B+R, ale mniej ryzykowne, i także prowadzą do wzrostu poziomu innowacyjności regionu. Z drugiej strony jednak każda działalność o znamionach B+R niesie ze sobą pewne ryzyko niepowodzenia, dlatego Zespół Badawczy rekomenduje oferowanie dotacji w projektach realizowanych w ramach działań 2 i 4. Powinny być premiiowane projekty służące rozwojowi IS Wielkopolski. Działanie, podobnie jak poprzednie, wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych i luki finansowej (por. podrozdziały 3.4.1., 3.5.). Wdrożenie prac B+R oraz rozbudowa infrastruktury B+R zostały tam określone jako posiadające wysoki priorytet, głównie z uwagi na konieczność podniesienia poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu.

Tabela 81. Opis interwencji w ramach działania 7 w CP 1 w WRPO 2021+, cs(i)

Działanie	7. Rozwój infrastruktury organizacji badawczych
Relacja do modelu kierunkowego	W modelu kierunkowym nie uwzględniono tego elementu w CP 1 włączając go do interwencji w ramach CP 4 EFRR (por. Tabela 50, s. 157; podrozdz. 2.1. i 2.7.1. w Załączniku 10 do Raportu końcowego)
Typ projektu/inwestycji	Rozwój infrastruktury organizacji badawczych spoza Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej (o wysokim potencjale badawczym) Projekty służące realizacji agendy badawczej, której zakres jest zgodny z regionalną inteligentną specjalizacją, uzgodnione w ramach kontraktu programowego Zakup aparatury specjalistycznej niezbędnej do prowadzenia prac badawczo-rozwojowych uzupełniającej w stosunku do posiadanych zasobów tylko jako element kompleksowego projektu Wsparcie infrastruktury badawczej zgodnie z definicją „infrastruktury badawczej” wg dokumentacji KE (także budowa lub przebudowa infrastruktury)
Typ beneficjenta	1. Jednostki naukowe i ich konsorcja, 2. Uczelnie wyższe, 3. Konsorcja naukowo-przemysłowe (rolę lidera pełni jednostka naukowa), 4. Przedsiębiorstwa
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak

Działanie	7. Rozwój infrastruktury organizacji badawczych
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie dla jednostek finansowanych z budżetu państwa oraz zajmujących się działalnością B+R o wysokim stopniu innowacyjności oraz ryzyku niepowodzenia ogranicza możliwości skorzystania z instrumentów finansowych
Uzasadnienie	<p>Wyniki analizy <i>desk research</i> – brak wystarczającej współpracy B+R, niewykorzystany potencjał innowacyjny Wielkopolski; zbyt mały poziom komercjalizacji badań naukowych</p> <p>Niechęć lub zbyt mała skłonność sektora przedsiębiorstw do współpracy z sektorem nauki czy innych organizacji badawczych</p> <p>Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR</p> <p>Brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności z rynku komercyjnego, ograniczone środki finansowe dla jednostek finansowanych z budżetu państwa (np. subwencje dla uczelni)</p>

Źródło: opracowanie własne.

Rozwój infrastruktury organizacji badawczych (por. Tabela 81) dotyczy przede wszystkim jednostek sektora publicznego, w tym uczelni. Powinien on następować w nawiązaniu do współpracy z przedsiębiorstwami (np. badania na rzecz rozwoju IS Wielkopolski - może być to kryterium premiujące). Z uwagi na rodzaj beneficjenta (głównie niedochodowy charakter działalności) proponuje się wsparcie w formie dotacji, z uwagi na relatywnie wysokie ryzyko niepowodzenia. Premiowane powinno być wnoszenie wkładu własnego przez beneficjenta (o ile to możliwe). Zaletą proponowanego rozwiązania jest wsparcie rozwoju innowacyjnych rozwiązań proponowanych w ramach prowadzenia badań naukowych (docelowo poprawa poziomu innowacyjności regionu). Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.1., 3.5.). We wspomnianych rozdziałach działanie zostało opisane jako „działalność ośrodków badawczych, w tym uczelni” o wysokim priorytecie. Odrębne zasady muszą być ustalone dla części gospodarczej i niegospodarczej projektu. Działanie ma charakter uzupełniający w stosunku do poprzednich, szczególnie działalności IOB i B+R przedsiębiorstw w zakresie podnoszenia poziomu innowacyjności regionu. **Z uwagi na ograniczoną alokację dla WRPO 2021+, Zespół Badawczy proponuje wstępnie, aby zrezygnować z tego działania w docelowym kształcie programu.**

5.4.1.2. Cs (ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

Tabela 82. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	1. E-kompetencje
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2., s. 157 i Tabela 3 w Załączniku 10 do Raportu końcowego). Alokacja zawarta w Tabeli 50 została powiększona z uwagi na bardzo szeroki zakres realizowanych działań (Działania 1-7) w ramach cs (ii)

Działanie	1. E-kompetencje			
Typ projektu/inwestycji	Rozwój infrastruktury służącej do uczestnictwa w wirtualnej rzeczywistości Edukacja osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym Zakup sprzętu służącego do wspierania osób wykluczonych cyfrowo			
Typ beneficjenta	1. Jst 2. NGO			
Grupa docelowa	1. Jst 2. NGO zajmujące się promowaniem korzystania z mediów cyfrowych (także wśród osób starszych i z niepełnosprawnościami)			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Typ beneficjenta determinuje konieczność wprowadzenia dotacji			
Uzasadnienie	E-kompetencje są niezbędne, aby móc korzystać z innych rozwiązań wdrażanych w ramach WRPO 2021+, np. e-administracji, e-zdrowia. Grupy wykluczone cyfrowo obejmują zwykle osoby starsze, które wymagają wsparcia w ramach podnoszenia poziomu kompetencji cyfrowych i ew. zapewnienia sprzętu umożliwiającego korzystanie z wirtualnej rzeczywistości. Problem stał się bardzo widoczny w przypadku pandemii, gdzie wiele spraw można było załatwić online (np. zapisy na szczepienia)			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	10 tys. zł ¹⁸⁵	2 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		90		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		40-60 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Celem dotacji przeznaczonych na kształtowanie e-kompetencji (por. Tabela 82) jest podnoszenie jakości kapitału ludzkiego w Wielkopolsce (z uwagi na typ beneficjenta zasadne jest zastosowanie tego instrumentu). Wykluczenie cyfrowe jest jednym z problemów, który powinien być rozwiązany kompleksowo (także przez dostęp do sieci szerokopasmowych - odrębne działanie). Wspieranie niwelowania różnic w dostępie do rozwiązań cyfrowych pomoże także w realizacji innych celów, np. obniżenia zagrożenia marginalizacją. Interwencją powinny zostać objęte osoby z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem cyfrowym (osoby starsze, ubogie - może to być kryterium premiujące). Jest to działanie ważne w dobie pandemii – masowe przypadki wykluczenia cyfrowego powodują problemy niektórych grup społecznych w normalnym funkcjonowaniu w przypadku przejścia gospodarki (nawet

¹⁸⁵ Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

czasowo) w tryb zdalnej lub hybrydowej pracy. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.1., 3.5.).

Tabela 83. Opis interwencji w ramach działania 2 i 7 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	2. Platformy e-usług publicznych, 7. Aplikacje w oparciu o dostępne cyfrowo ISP (informacje sektora publicznego)			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2., s. 157 i Tabela 3 w Załączniku 10 do Raportu końcowego). Alokacja zawarta w Tabeli 50 została powiększona z uwagi na bardzo szeroki zakres realizowanych działań (Działania 1-7) w ramach cs (ii)			
Typ projektu/inwestycji	Platformy e-usług publicznych szczebla regionalnego/lokalnego. Tworzenie i aktualizacja publicznych rejestrów			
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe 2. Instytucje prowadzące ewidencje i rejestry publiczne			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności z rynku komercyjnego. Niski poziom innowacyjności regionu Typ beneficjenta determinuje zaproponowanie dotacji			
Uzasadnienie	Konieczność rozwoju usług publicznych poprzez stosowanie technologii informacyjnych. Konieczność zwiększenia dostępności tych usług dla społeczności regionu. Dążenie do poprawy poziomu innowacyjności regionu Konieczność cyfryzacji usług publicznych z uwagi na słaby dostęp do nich lub ograniczenia wynikające z nieprzewidywalnych zdarzeń (jak np. wybuch pandemii COVID-19) Zwiększone zapotrzebowanie na tego typu usługi w związku z cyfryzacją gospodarki, ale też nieprzewidywanymi zdarzeniami (np. pandemia) Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	20 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		25		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		65-75 mln zł ¹⁸⁶		

Źródło: opracowanie własne.

¹⁸⁶ W ramach tej puli środków Zespół Badawczy proponuje realizację także działań 4 i 5 z tego samego cs.

Tworzenie dostępu do e-usług publicznych (por. Tabela 83) ma kilka zalet: unowocześnienie systemu urzędów i ogólnie - informacji publicznej, ułatwienie dostępu interesantów do dokumentów i danych. Działanie jest szczególnie korzystne w aspekcie wspierania funkcjonowania administracji w czasie pandemii. Powinno być połączone z kreowaniem e-kompetencji (por. Tabela 82). Z uwagi na typ beneficjenta (głównie podmioty sektora publicznego) Zespół Badawczy rekomenduje zastosowanie dotacji. Kryterium premiującym może być np. uzupełnienie wcześniej istniejących rozwiązań. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.1., 3.5.). We wspomnianych rozdziałach działanie zostało opisane w ramach obszaru „innowacyjność” jako trzy odrębne podobszary o wysokim priorytecie (telemedycyna, e-administracja, teleusługi w pomocy społecznej), jednak należałoby je wzbogacić przede wszystkim o e-edukację.

Tabela 84. Opis interwencji w ramach działania 3 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	3. Cyberbezpieczeństwo
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2., s. 157 i Tabela 3 w Załączniku 10 do Raportu końcowego). Alokacja zawarta w Tabeli 50 została powiększona z uwagi na bardzo szeroki zakres realizowanych działań (Działania 1-7) w ramach cs (ii)
Typ projektu/inwestycji	Projekty wzmacniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów, o zasięgu regionalnym i lokalnym Budowa lub zakup infrastruktury i sprzętu wspomagających system e-usług Zapewnienie odpowiednich standardów ochrony danych wrażliwych poprzez zwiększenie bezpieczeństwa danych
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe 2. Instytucje prowadzące ewidencje i rejestry publiczne
Grupa docelowa	Jw.
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Docelowa grupa beneficjentów determinuje charakter wsparcia Innowacyjny charakter przedsięwzięcia determinuje charakter wsparcia Preferowana forma dotacyjna dla tego typu projektów
Uzasadnienie	Wskazania z analizy <i>desk research</i> , aby zapewnić bezpieczeństwo danych w systemach publicznych e-usług (jako element wspierający system) Konieczność zapewnienia bezpieczeństwa danych w systemach publicznych e-usług, ochrony danych wrażliwych przed przejęciem z zewnątrz Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR Brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności z rynku komercyjnego

Działanie	3. Cyberbezpieczeństwo			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		30		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		40-50 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Działaniem uzupełniającym w stosunku do poprzedniego powinno być dostarczanie rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo danych, które wesprze funkcjonowanie systemu e-usług publicznych (por. Tabela 84). Działanie to głównie jest skupione na zakupie infrastruktury i narzędzi, w tym informatycznych. Zespół Badawczy proponuje zastosowanie dotacji w przyszłej interwencji. Można rozważyć dodatkowo wprowadzenie kryteriów premiujących związanych z tworzeniem systemu e-usług publicznych w ramach innych działań z tego zakresu (dozwolone łączenie operacji w projekcie). Poprawa bezpieczeństwa cyfrowego została wpisana do działań o wysokim priorytecie w podrozdziale 3.5. podsumowującym badanie dotyczące potrzeb inwestycyjnych i finansowych wraz z innymi inwestycjami w cyfryzację działalności sektora publicznego i poprawę warunków funkcjonowania regionalnej społeczności w przestrzeni wirtualnej. Działanie ma charakter kompleksowy w stosunku do innych proponowanych dla Jst w obszarze innowacyjności.

Tabela 85. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	4. Rozwój infrastruktury danych przestrzennych
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2., s. 157 i Tabela 3 w Załączniku 10 do Raportu końcowego). Alokacja zawarta w Tabeli 50 została powiększona z uwagi na bardzo szeroki zakres realizowanych działań (Działania 1-7) w ramach cs (ii)
Typ projektu/inwestycji	Projekty z zakresu cyfryzacji powiatowego i wojewódzkiego zasobu geodezji (projekty pozytywnie zaopiniowane przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii) Projekty z zakresu infrastruktury informacji przestrzennej leżącej w zakresie kompetencji JST - bez potrzeby uzyskania opinii GGK
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe 2. Instytucje prowadzące ewidencje i rejestry publiczne
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Docelowa grupa beneficjentów determinuje charakter wsparcia Innowacyjny charakter przedsięwzięcia determinuje charakter wsparcia Preferowana forma dotacyjna dla tego typu projektów
Uzasadnienie	Konieczność rozwoju usług publicznych poprzez stosowanie technologii informacyjnych. Konieczność zwiększenia dostępności tych usług dla społeczności regionu.

Działanie	4. Rozwój infrastruktury danych przestrzennych			
	Dążenie do poprawy poziomu innowacyjności regionu Zwiększone zapotrzebowanie na tego typu usługi w związku z cyfryzacją gospodarki, ale też nieprzewidzianymi zdarzeniami (np. pandemia) i związane z tym techniczne problemy związane z dotarciem do urzędów lub brak dostępności pracowników urzędów Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	100 tys. zł	2 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		20		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		w ramach puli na działania 2 i 7 (por. Tabela 83)		

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja projektów w zakresie udostępniania informacji przestrzennej może być uzupełniana przez inwestycje w ramach poprzedniego działania (por. Tabela 85). Docelowa grupa beneficjentów determinuje charakter wsparcia - powinna nim być dotacja z uwagi również na publiczny charakter świadczonej e-usługi i korzyści społeczne. Kryterium premiujące może dotyczyć projektów dotyczących jst i instytucji, które wcześniej nie otrzymały podobnego wsparcia. Realizacja działania, wspólnie z poprzednio opisanymi, tworzy kompleksowy zbiór działań ukierunkowanych na świadczenie e-usług publicznych, dlatego dozwolone powinno być łączenie wielu operacji w jednym projekcie. W długim okresie działania te przyczynią się do podniesienia poziomu innowacyjności regionu. Jak wspomniano, działanie ma charakter komplementarny wobec pozostałych, nie zostało zidentyfikowane na etapie badania potrzeb inwestycyjnych w regionie w podrozdziale 3.5. Należy więc przyjąć, że uzupełni pozostałe działania ukierunkowane na rozwój działalności jst i administracji publicznej.

Tabela 86. Opis interwencji w ramach działania 5 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	5. Udostępnienie zasobów naukowych i kulturowych i administracji
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2., s. 157 i Tabela 3 w Załączniku 10 do Raportu końcowego). Alokacja zawarta w Tabeli 50 została powiększona z uwagi na bardzo szeroki zakres realizowanych działań (Działania 1-7) w ramach cs (ii)
Typ projektu/inwestycji	Wszystkie projekty z w/w zakresu z zastrzeżeniem jak poniżej, np. platformy udostępniania wiedzy, portale masowych otwartych kursów online, platformy z webinarium UWAGA. Ewentualna kontynuacja projektów z perspektywy 2014-2020 powinna być szczegółowo uzasadniona, tj. głównie powodować powstanie znaczących korzyści społeczno-gospodarczych
Typ beneficjenta	1. Jednostki naukowe i ich konsorcja 2. Uczelnie wyższe 3. Jst i podległe im jednostki (w tym ośrodki kultury)
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak

Działanie	5. Udostępnienie zasobów naukowych i kulturowych i administracji			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Docelowa grupa beneficjentów determinuje charakter wsparcia Innowacyjny charakter przedsięwzięcia determinuje charakter wsparcia Preferowana forma dotacyjna dla tego typu projektów (wniosek z analizy dokumentacji)			
Uzasadnienie	Konieczność rozwoju usług publicznych poprzez stosowanie technologii informacyjnych. Konieczność zwiększenia dostępności tych usług dla społeczności regionu. Dążenie do poprawy poziomu innowacyjności regionu, np. poprzez budowanie gospodarki opartej na wiedzy Zwiększone zapotrzebowanie na tego typu usługi w związku z cyfryzacją gospodarki, realizacją idei zielonej gospodarki, ale też nieprzewidzianymi zdarzeniami (np. pandemia) – wówczas zasoby dostępne online okazują się bardzo wartościowe dla odbiorców Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	20			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	w ramach puli na działania 2 i 7 (por. Tabela 83)			

Źródło: opracowanie własne.

Udostępnianie innych zasobów, niezwiązanych stricte z zadaniami realizowanymi przez urzędy, również jest potrzebnym elementem w planowanej interwencji (por. Tabela 86). Dostęp do tych zasobów może przyczynić się do rozwoju kapitału ludzkiego regionu, ale także potencjału kulturowego i naukowego, poprzez "rozlewanie się" wiedzy między członkami społeczności. Sprzyja to tworzeniu gospodarki opartej na wiedzy. Promowanie zasobów tego typu jest uzasadnione z punktu widzenia długoterminowych celów rozwojowych Wielkopolski. Z uwagi na specyfikę docelowego beneficjenta (jednostki sektora publicznego) i ich ograniczone możliwości finansowania swojej działalności. Obowiązkowe będzie zachowanie standardów dostępności treści dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności oraz inne podobne wymogi stosowane zgodnie z wytycznymi, które obowiązują jednostki tego sektora. Działanie nie było bezpośrednio wpisane do modelu kierunkowego (por. podrozdział 4.2.1), gdzie nawiązano ogólnie do rozwoju kultury, nauki i administracji, nie uwzględniono go także bezpośrednio w podrozdziale 3.5. Działanie to wspomaga i uzupełnia inne we wspomnianych obszarach w sektorze publicznym, można więc przyjąć, że powinno mieć taki sam priorytet jak one, tj. priorytet wysoki.

Tabela 87. Opis interwencji w ramach działania 6 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	6. Usługi w zakresie e-zdrowia
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2., s. 157 i Tabela 3 w Załączniku 10 do Raportu końcowego). Alokacja zawarta w Tabeli 50 została powiększona z uwagi na bardzo szeroki zakres realizowanych działań (Działania 1-7) w ramach cs (ii)

Działanie	6. Usługi w zakresie e-zdrowia			
Typ projektu/inwestycji	<p>Projekty z zakresu e-usług z uwzględnieniem standardów krajowych</p> <p>Cyfryzacja procesów <i>back-office</i></p> <p>Wdrażanie technologii (pilotaż) w podmiotach leczniczych na poziomie regionalnym i lokalnym</p> <p>Zwiększenie poziomu wykorzystania nowoczesnych technologii w systemie ochrony zdrowia</p> <p>Pilotażowe projekty z zakresu rozwoju telemedycyny - wdrażanie rozwiązań systemowych, w tym dopuszczalne zastosowanie sztucznej inteligencji</p> <p>Kształtowanie dojrzałości cyfrowej placówek medycznych (infrastruktura IT, kompetencje cyfrowe oraz cyberbezpieczeństwo) – kompleksowe projekty.</p> <p>Projekty skupione na zapewnieniu interoperacyjności rozwiązań centralnych z regionalnymi i lokalnymi.</p> <p>Wyposażenie podmiotów ochrony zdrowia w narzędzia informatyczne ich infrastruktury z centralną architekturą informatyczną e-zdrowia.</p>			
Typ beneficjenta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jst, ich związki i jednostki podległe 2. NGO 3. Instytucje prowadzące ewidencje publiczne i rejestry 4. Podmioty ochrony zdrowia 			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	<p>Rekomenduje się wsparcie dotacyjne instytucji i jednostek publicznych oraz podmiotów ochrony zdrowia (rekomendacje na szczeblu krajowym)</p> <p>Rekomendacja na podstawie wywiadu z przedstawicielem DZ IZ WRPO</p> <p>Brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności z rynku komercyjnego</p>			
Uzasadnienie	<p>Słaby dostęp mieszkańców Wielkopolski do systemu ochrony zdrowia</p> <p>Niezaspokojone potrzeby finansowe wykazane z trakcie analizy wg metodyki MFIPR</p> <p>Interwencja może zminimalizować negatywne efekty społeczne wynikające ze słabego dostępu do opieki zdrowotnej</p> <p>Konieczność rozwoju usług publicznych poprzez stosowanie technologii informacyjnych.</p> <p>Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR</p>			
	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu

Działanie	6. Usługi w zakresie e-zdrowia			
Proponowana wielkość transakcji	100 tys. zł	5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	20			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	50-65 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Obecna rzeczywistość gospodarcza uwypukliła problemy związane z brakiem odpowiednich usług z zakresu telemedycyny. E-usługi w zakresie ochrony zdrowia są niezwykle istotne dla właściwego funkcjonowania regionu, zwłaszcza w obliczu niewystarczająco dobrego dostępu do opieki zdrowotnej. Wymagane jest uruchomienie pilotażowych projektów z uwagi na obecnie bardzo słabo rozwinięty tenże system (por. Tabela 87). Z uwagi na specyfikę funkcjonowania beneficjenta (oraz mocno niedofinansowany podobszar interwencji "ochrona zdrowia") proponuje się zastosowanie dotacji. Premiowane powinny być przedsięwzięcia w zakresie zapewnienia luk w ochronie zdrowia (luk strukturalnych, np. profilaktyki konkretnych chorób, wspomaganie ochrony zdrowia w podregionach z największymi problemami w dostępie do specjalistów). Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdział 3.5.), podobszar „rozwój telemedycyny, w tym szczególnie zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów”. We wspomnianych rozdziałach działanie zostało opisane jako posiadające wysoki priorytet, co wynikało bezpośrednio z analizy *desk research* i wywiadów pogłębianych.

5.4.1.3. Cs (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Tabela 88. Opis interwencji w ramach działania 5 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii)

Działanie	5. Wdrożenia prac B+R oraz innowacji przez MŚP
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1 Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 2 w Załączniku 10 do Raportu końcowego (dotacje na działalność innowacyjną start-upów). Z uwagi na liczne inne działania w ramach CP 1 w obszarze innowacyjności zmniejszono proponowaną alokację
Typ projektu/inwestycji	Wdrożenie własnych lub zakupionych wyników badań naukowych lub technologii oraz praw do własności intelektualnej - przygotowanie do wdrożenia i wdrożenie (lub tylko jedna część) Wdrożenie wyników wcześniejszych prac B+R Wsparcie infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach
Typ beneficjenta	1. Przedsiębiorcy, 2. Konsorcja przemysłowo-naukowe, 3. Sieci/związki przedsiębiorstw lub ich grupy, 4. Spółki celowe/spin-off instytucji badawczych, 5. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki oraz jednostki im podległe
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie

Działanie	5. Wdrożenia prac B+R oraz innowacji przez MŚP			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Działalność charakteryzująca się umiarkowanym lub wysokim poziomem ryzyka niepowodzenia projektów Brak skłonności lub niska skłonność beneficjentów do podejmowania tego ryzyka i korzystania z finansowania z rynku komercyjnego			
Uzasadnienie	Zbyt niski poziom innowacyjności w regionie, niewykorzystany potencjał innowacyjny Wielkopolski, zbyt niski poziom komercjalizacji badań naukowych Niechęć lub zbyt mała skłonność sektora przedsiębiorstw do współpracy z sektorem nauki czy innych organizacji badawczych Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	- (lub od 200 tys. zł)	15 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	100			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	55-75 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

MŚP mają mniejsze szanse na uzyskanie finansowania z rynku komercyjnego niż większe podmioty (lub czasami ich brak, np. z uwagi na brak odpowiednich zabezpieczeń) na działania ukierunkowane na wdrożenie prac B+R lub innowacji (por. Tabela 88). Rozwój podmiotów start-up jest działalnością o wysokim ryzyku, podmioty te nie mogą pozwolić sobie na jego ponoszenie, przy zwykle ograniczonych środkach, uszczuplonych dodatkowo w wyniku pandemii. Z tego powodu proponuje się zaoferowanie dotacji w ramach tego działania. Premiowane powinny być projekty ukierunkowane na realizację wielkopolskich IS. Można będzie uzupełniać istniejącą infrastrukturę lub budować nową. Działanie zostało ujęte w sposób ogólny w podrozdziale 3.5. (a także 2.4.) jako „prace B+R realizowane w przedsiębiorstwach” o wysokim priorytecie. Podobszar ten odnosi się do kilku zaplanowanych działań w ramach WRPO 2021+, m.in. realizacji prac B+R w przedsiębiorstwach różnej wielkości (działanie 1, cs(i)).

5.4.1.4. Cs (iv) Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości

Tabela 89. Opis interwencji w ramach działania 1-3 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iv)

Działanie	1. Wsparcie realizacji regionalnych/ponadregionalnych agend badawczych, umożliwiających finansowanie badań naukowych, 2. Identyfikacja nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach PPO, 3. Sieciowanie uczelni, w tym współpraca zespołów badawczych
Relacja do modelu kierunkowego	Zakres działania był uwzględniony w ramach instrumentu „dotacje na projekty B+R”, por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157. Zwiększono proponowaną alokację na ten element interwencji
Typ projektu/inwestycji	Współpraca regionalnych ośrodków badawczych z tymi na poziomie krajowym w ramach wspólnych przedsięwzięć Realizacja badań wpisujących się w aktualne IS Wielkopolski (RIS 2030) Identyfikacja nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych oraz budowa potencjału regionalnych systemów innowacji w ramach PPO

Działanie	1. Wsparcie realizacji regionalnych/ponadregionalnych agend badawczych, umożliwiających finansowanie badań naukowych, 2. Identyfikacja nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach PPO, 3. Sieciowanie uczelni, w tym współpraca zespołów badawczych
	Sieciowanie uczelni ukierunkowane na współpracę zespołów badawczych z różnych jednostek w ramach PPO lub kompleksowego projektu Rozwój infrastruktury organizacji badawczych tylko w uzasadnionych przypadkach, kiedy uzupełniają powyższe
Typ beneficjenta	1. Jednostki naukowe i ich konsorcja, 2. Uczelnie wyższe, 3. Konsorcja naukowo-przemysłowe (rolę lidera pełni jednostka naukowa).4. Przedsiębiorstwa
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Projekty o charakterze niedochodowym, realizowane w większości przez instytucje sektora publicznego Projekty reprezentujące wysoki poziom innowacyjności – co do zasady związane z wysokim ryzykiem niepowodzenia Projekty, które nie mają szans na uzyskanie finansowania z rynku komercyjnego
Uzasadnienie	Brak wystarczającej współpracy B+R, niewykorzystany potencjał innowacyjny Wielkopolski; zbyt mały poziom komercjalizacji badań naukowych Dobre doświadczenia w zakresie prowadzenia PPO w WRPO 2014+, wymagające dalszego doskonalenia Niechęć lub zbyt mała skłonność sektora przedsiębiorstw do współpracy z sektorem nauki czy innych organizacji badawczych Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR

Źródło: opracowanie własne.

Potencjał innowacyjny regionu jest niemożliwy do zbudowania bez udziału jednostek badawczych. W perspektywie 2014-2020 umiejętności wielkopolskich instytucji w zakresie prowadzenia PPO były dobrze oceniane, wobec tego warto byłoby kontynuować doskonalenie tych kompetencji w kolejnych latach. Sieciowanie uczelni, np. tworzenie interdyscyplinarnych zespołów, pozwoliłoby na realizację koncepcji rozwoju inteligentnego regionu, a także koncepcji IS. Z uwagi na charakter beneficjentów (instytucje publiczne), Zespół Badawczy zaleca stosowanie dotacji w ramach działań 1-3 (por. Tabela 89). Przesłanką takiego wsparcia jest wysokie ryzyko niepowodzenia badań prowadzonych przez wspomniane podmioty. Z uwagi na ograniczoną alokację dla WRPO 2021+, Zespół Badawczy proponuje rezygnację z tego działania (w obliczu licznych możliwości realizacji agend badawczych, np. w ramach inicjatyw Narodowego Centrum Badań i Rozwoju), nie zaproponowano więc alokacji na te działania.

5.4.2. Przedsiębiorczość (CP 1)

5.4.2.1. Cs (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Tabela 90. Opis interwencji w ramach działania 3 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii)

Działanie	3. Promocja gospodarki krajowej, w tym wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji eksportu
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 i Tabela 4 w Załączniku 10 do Raportu końcowego (dotacje dla jst na wspieranie przedsiębiorczości)
Typ projektu/inwestycji	Promocja regionalnej gospodarki na pozostałych wydarzeniach (w taki sposób, aby nie było kolizji z programem Polskie Mosty Technologiczne), w tym udział firm w tych wydarzeniach Projekty zorientowane na internacjonalizację, poszukiwanie nowych rynków, tworzenie oferty o dużym potencjale eksportowym Projekty dotyczące tworzenia nowych modeli biznesowych, wielowymiarowe doradztwo dla MŚP
Typ beneficjenta	1. MŚP (z wykluczeniami analogicznie jak w WRPO 2014+ dla podobnych działań) 2. IOB – w tym klastry
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak, a także pomoc niefinansowa (vouchery)
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie MŚP, które z uwagi na charakter działalności i duże ryzyko niepowodzenia internacjonalizacji działalności nie są w stanie samodzielnie sfinansować próby internacjonalizacji Z uwagi na niewielki rozmiar MŚP brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności z rynku komercyjnego
Uzasadnienie	Niewykorzystany potencjał eksportowy Wielkopolski, niski poziom internacjonalizacji przedsiębiorstw Wyniki wywiadów wskazały na duży potencjał wielkopolskich przedsiębiorstw do wejścia na nowe rynki, ale też na potrzeby w tym zakresie Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR

Źródło: opracowanie własne.

Promocja regionalnej gospodarki (por. Tabela 90), w tym wspieranie internacjonalizacji działalności przedsiębiorstw może napotkać pewne tymczasowe problemy w czasie pandemii (z uwagi na ograniczoną skłonność przedsiębiorców do podejmowania ryzyka tejże internacjonalizacji), jednak w długim okresie zdecydowanie przyczyniłoby się do wzrostu konkurencyjności regionalnych przedsiębiorstw. Taka działalność ma charakter pomocniczy w stosunku do działalności podstawowej MŚP, dlatego zwykle podmioty te nie są skłonne finansować jej ze źródeł komercyjnych, ani zaciągać zobowiązań w ramach IF. Proponuje się w tym zakresie zaoferować dotacje, a

także pomoc niefinansową, świadczoną przez IOB (które również, w ramach poprzednio opisanych działań powinny świadczyć tego typu usługi promocyjne). Powinny być promowane działania sprzyjające realizacji regionalnych IS. Działania wpisują się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.1., 3.5.). We wspomnianych rozdziałach działanie zostało opisane jako „wzrost potencjału eksportowego przedsiębiorstw” i został mu nadany wysoki priorytet. Jednak z uwagi na ograniczoną alokację dla WRPO 2021+, Zespół Badawczy proponuje rezygnację z tego działania i nie proponuje wielkości alokacji w tym zakresie.

Tabela 91. Opis interwencji w ramach działania 4 i 6 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii)

Działanie	4. Tereny inwestycyjne oraz infrastruktura biznesowa 6. Wsparcie JST w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz obsługi inwestora
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 i Tabela 4 w Załączniku 10 do Raportu końcowego (dotacje dla jst na wspieranie przedsiębiorczości)
Typ projektu/inwestycji	Uzbrajanie terenów inwestycyjnych, tworzenie nowej i rozwój istniejącej infrastruktury (np. na nieużytkach) Tworzenie infrastruktury biznesowej i przyjaznych warunków do inwestowania, nadanie nowych funkcji gospodarczych danym terenom Podnoszenie kompetencji pracowników instytucji publicznych ukierunkowany na wsparcie przedsiębiorstw-inwestorów Tworzenie specjalnych stref ekonomicznych lub wprowadzanie innych rozwiązań mających na celu przyciągnięcie inwestorów na teren województwa Uzupełniająco – kampanie promocyjne
Typ beneficjenta	1. Jst, ich związki i jednostki podległe
Grupa docelowa	1. Przedsiębiorstwa różnej wielkości, szczególnie MŚP
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie dotyczy jst, które nie mają możliwości uzyskania finansowania komercyjnego Występują niedoskonałości rynku - efekty zewnętrzne i dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Wysoki priorytet z punktu widzenia rozwoju regionu w obszarze „innowacyjność”, ale także „przedsiębiorczość” Potrzeby finansowe B+R MŚP w Wielkopolsce - 4,69 mld zł, luka kapitałowa przedsiębiorstw innowacyjnych w fazie wzrostu 157 mln zł, we wczesnej fazie - 128 mln zł
Uzasadnienie	Konieczność zwiększenia poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu Konieczność stymulowania napływu inwestycji do regionu

Działanie	4. Tereny inwestycyjne oraz infrastruktura biznesowa 6. Wsparcie JST w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz obsługi inwestora
	Konieczność poprawy poziomu obsługi inwestorów w jst Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR

Źródło: opracowanie własne.

Jst powinny dbać o klimat inwestycyjny, w tym przyciąganie inwestorów. Najlepszym sposobem na realizację takich celów jest zapewnienie odpowiedniej obsługi potencjalnych i istniejących inwestorów, a także tworzenie warunków do lokowania zakładów pracy na terenie jst, dlatego odpowiednim instrumentem w tym zakresie byłyby dotacje (por. Tabela 91). Należy wspierać kompleksowy rozwój lokalnych potencjałów gospodarczych, uzupełniając inne działania w podobnym zakresie. Działania zostały uwzględnione w podsumowaniu potencjalnych obszarów interwencji w podrozdziałach 2.4. oraz 3.5. jako propozycja „poprawa warunków inwestowania, atrakcyjności inwestycyjnej regionu”. Zespół Badawczy stoi na stanowisku, że realizacja projektów w tym zakresie dobrze uzupełniłaby działania bezpośrednio wspierające przedsiębiorstwa w ramach CP 1, a także przyczyniłaby się do wzrostu poziomu atrakcyjności inwestycyjnej regionu (docelowo także przyciągnięcie inwestorów w ramach BIZ). Jednak, z uwagi na ograniczoną alokację dla WRPO 2021+, Zespół Badawczy proponuje rezygnację z tych działań.

Tabela 92. Opis interwencji w ramach działania 7 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii)

Działanie	7. Wsparcie rozwoju i konkurencyjności MŚP 8. Wsparcie przedsiębiorstw w zakresie wdrażania technologii cyfrowych
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1, Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 51, s. 135, a także podrozdz. 3.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja z tych tabel została pomniejszona (łącznie z 500 mln zł do przedziału 315-365 mln zł z uwagi na konieczność wsparcia dużej liczby działań w ramach innowacyjności) oraz niskiej skłonności ankietowanych przedstawicieli MŚP do korzystania z IF (por. podrozdz. 5.2.1 Raportu końcowego)
Typ projektu/inwestycji	Instrumenty dłużne dla poprawy poziomu konkurencyjności podmiotów MŚP, w tym: poręczenia/ instrumenty gwarancyjne Wdrożenie dostępnych różnorodnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach jako komponent projektu
Typ odbiorcy ostatecznego	1. MŚP (z pewnymi wykluczeniami)
Grupa docelowa	1. MŚP
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak (tylko w uzasadnionych przypadkach)
Instrumenty finansowe	Tak (jako główny instrument: pożyczki, dodatkowo instrumenty gwarancyjne)
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Zalecenia UE (m.in. <i>fi-compass</i>) Maksymalizacja wykorzystania różnorodnych form IF w przypadku wsparcia przedsiębiorstw w okresie 2021-2027

Działanie	7. Wsparcie rozwoju i konkurencyjności MŚP 8. Wsparcie przedsiębiorstw w zakresie wdrażania technologii cyfrowych			
	Wygenerowanie w przyszłości środków przeznaczonych do reużycia (w wyniku niższej alokacji i przekwalifikowania regionu na będący w okresie przejściowym) UWAGA. Konieczne sprawdzenie demarkacji ze wsparciem w ramach zarządzania środkami zwróconymi z poprzednich perspektyw			
Uzasadnienie	Niski poziom przeżywalności MŚP w Wielkopolsce Zgłaszany duży popyt na środki finansowe przez MŚP W badaniu CAWI rozwój oferty MŚP był jednym z najliczniej reprezentowanych w odpowiedziach respondentów MŚP Niski poziom innowacyjności Wielkopolski (w stosunku do oczekiwań) Konieczność stymulacji rozwoju wielkopolskich przedsiębiorstw w zakresie TIK Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	3 mln zł	do 12 miesięcy	do 15 lat
Proponowana liczba transakcji:		ok. 350-400		
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)		220-250 mln zł (proponuje się wszystko przeznaczyć na IF)		

Źródło: opracowanie własne.

Podobne działanie do poprzedniego jest związane z mniejszym ryzykiem niepowodzenia, choć oczywiście takowe ryzyko istnieje. Projekty ukierunkowane na rozwój MŚP (por. Tabela 92) powinny uwzględniać instrumenty dłużne o różnorodnym charakterze i zastosowaniu. Interwencja jest konieczna z uwagi na relatywnie niski wskaźnik przeżywalności wielkopolskich MŚP (w porównaniu ze średnią krajową). Zespół Badawczy proponuje wprowadzić otwarty katalog IF dla MŚP w ramach zarządzania środkami zwróconymi z poprzednich WRPO w celu dopasowania wsparcia do potrzeb, które będą artykułować. Docelowo, realizacja działania ma przyczynić się do wzrostu innowacyjności regionu. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych, luki finansowej oraz kapitałowej (por. podrozdział 3.4.1.) oraz potencjalnych obszarów interwencji (por. podrozdział 3.5.). W ostatnim z wymienionych, po podsumowaniu analiz *desk research* i badań pierwotnych podobszary odnoszące się do tego działania brzmiały „działalność rozwojowa przedsiębiorstw różnej wielkości, szczególnie MŚP (finansowanie inwestycji i kapitału obrotowego)” oraz „działalność MŚP (finansowanie kapitału obrotowego)” i miały wysoki priorytet.

Wdrożenie nowych technologii (por. Tabela 92) w przedsiębiorstwach jako komponent większego projektu wiąże się z późniejszym wygenerowaniem dodatkowego dochodu (wspomaganie jego powstawania). W związku z tym Zespół Badawczy zaleca zastosowanie przede wszystkim IF (z komponentem umorzeniowym albo bez, przy czym komponent umorzeniowy mógłby wystąpić przy spełnieniu warunków, np. wpisania się w IS Wielkopolski, poprawy sytuacji w konkretnym sektorze lokalnej gospodarki, terminowej spłaty, osiągnięcia danych wskaźników lub ewentualnie utrzymania trwałości rezultatów projektu). Będą obowiązywać ograniczenia związane z wprowadzeniem wymaganych standardów, np. w zakresie ochrony danych, bezpieczeństwa cyfrowego. Nawiązując do

obszarów potencjalnej interwencji w podrozdziale 3.5., działanie wpisuje się w podobszar „działalność innowacyjna przedsiębiorstw różnej wielkości” o wysokim priorytecie jeśli chodzi o znaczenie dla rozwoju regionu. Działanie nie zostało ujęte w modelu kierunkowym z uwagi na jego większy poziom ogólności (projekty tego typu zostały włączone do dotacji na rzecz działalności innowacyjnej MŚP.

5.4.3. Działalność IOB (CP 1)

5.4.3.1. Cs (i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

Tabela 93. Opis interwencji w ramach działania 5 i 6 w CP 1 w WRPO 2021+ w cs(i)

Działanie	5. Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw, 6. Wsparcie rozwoju w oparciu o klastry
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 5 w Załączniku 10 do Raportu końcowego (dotacje na działalność IOB). Alokacja z tych tabel została powiększona w modelu docelowym jako propozycja do rozważenia przez IZ WRPO 2014+ (proponowana alokacja na działania 1, 2 w cs(iii) 5, 6 z cs(i), 9, 10, 11 cs(iv)) z uwagi na konieczność wsparcia dużej liczby działań w ramach działalności IOB ujętych w założeniach WRPO 2021+
Typ projektu/inwestycji	Usługi dla przedsiębiorstw przez akredytowane IOB (uproszczona forma, np. bony) Akredytacja IOB na poziomie krajowym (przy udziale regionów – pomocniczo) W początkowej fazie działalności usług potrzebnych do funkcjonowania (w tym np.: udostępnienie infrastruktury, powszechne usługi okołobiznesowe, usługi doradcze, usługi specjalistyczne) oraz wsparcie inwestycyjne na zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w modelu popytowym bezpośrednim dla usług inkubacji Poprawa jakości usług specjalistycznych na rzecz inkubacji i rozwoju przedsiębiorstw: usługi prawne, eksperckie, doradztwo biznesowe, badawczo-rozwojowe, szkoleniowe, projektowe, korzystania z infrastruktury badawczej, mentoringowe (mentoring indywidualny), coworkingowe, budowy strategii, księgowość, marketingowe, inne Dystrybucja wsparcia dla przedsiębiorstw w postaci bonów na w/w usługi
Typ beneficjenta	1. IOB, 2. Jst, ich związki, stowarzyszenia, 3. Klastry przemysłowe
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wysokość potrzeb finansowych w zakresie usług prorozwojowych świadczonych przez IOB w wysokości 404, 69 mln zł do 2027 roku (rozdział 3.4.2, oraz Załącznik 4 do Raportu końcowego) Wskazania potrzeb w zakresie takiego wsparcia w wywiadach z przedstawicielami instytucji systemu realizacji WRPO 2014+

Działanie	5. Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw, 6. Wsparcie rozwoju w oparciu o klastry			
Uzasadnienie	Wyniki analizy <i>desk research</i> – brak wystarczającej współpracy B+R, niewykorzystany potencjał innowacyjny Wielkopolski, konieczność wzmocnienia potencjału regionalnych IOB, w tym klastrów (także branżowych) Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR Brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności IOB z rynku komercyjnego			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł ¹⁸⁷	3 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	25			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	45 -55 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Rozwój wszystkich IOB jest niezwykle ważny dla zapewnienia kompleksowej oferty proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw, nie tylko inkubacji, ale także doradztwa B+R czy w innym zakresie (por. Tabela 93). Rozwój IOB w Wielkopolsce jest obecnie niewystarczający dla podnoszenia jakości sieciowania podmiotów ukierunkowanych na rozwój regionu. W związku z tym, konieczne jest wspieranie także klastrów, które mają duży potencjał w tym zakresie. Proponuje się wielokierunkowe (wielotematyczne), kompleksowe wsparcie tych instytucji w formie dotacji motywując jednak (ustalając podstawowe kryterium przyznania wsparcia) IOB i klastry do przedstawienia długoterminowej strategii rozwoju uwzględniającej pozyskiwanie środków z innych źródeł (dywersyfikację źródeł finansowania działalności). Inny rodzaj pomocy jest nieuzasadniony z uwagi na ograniczone możliwości finansowania i orientację projektową. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.1., 3.5.). Inwestycje w IOB mają tam wysoki priorytet (z wyjątkiem podnoszenia kompetencji kadr, które jednak można by realizować w CP 4, chyba, że w ramach CP 1 jako komponent kompleksowego projektu). Szczególny nacisk powinien być położony na plany IOB w zakresie zwiększenia intensywności sieciowania współpracy w ekosystemie innowacji regionu.

5.4.3.2. Cs (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Tabela 94. Opis interwencji w ramach działania 1 i 2 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii)

Działanie	1. Wsparcie dla nowopowstałych firm (w tym w formie wejść kapitałowych) 2. Doradztwo dla MŚP
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 5 w Załączniku 10 do Raportu końcowego (dotacje na działalność IOB). Alokacja z tych tabel została powiększona w modelu docelowym jako propozycja do rozważenia przez IZ WRPO 2014+ (proponowana alokacja na działania 1, 2 w cs(iii) 5, 6 z cs(i), 9, 10, 11 cs(iv)) z uwagi na konieczność wsparcia dużej liczby działań w ramach działalności IOB ujętych w założeniach WRPO 2021+

¹⁸⁷ Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

Działanie		1. Wsparcie dla nowopowstałych firm (w tym w formie wejść kapitałowych) 2. Doradztwo dla MŚP		
Typ projektu/inwestycji	<p>Projekty realizowane przez IOB, szczególnie inkubatory przedsiębiorczości</p> <p>Projekty obejmujące usługi inkubacyjne, usługi dotyczące prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju (niefinansowe usługi biznesowe, jak np. doradztwo eksperckie, usługi badawczo-rozwojowe, szkoleniowe, projektowe, mentoring, marketingowe, prawne, księgowo)</p> <p>Również projekty w zakresie rozwoju infrastruktury IOB (tam, gdzie uzasadnione)</p> <p>UWAGA. Projekty w zakresie doradztwa MŚP możliwe jako odrębny projekt lub element projektu kompleksowego</p>			
Typ beneficjenta	1. Instytucje otoczenia biznesu			
Grupa docelowa	1. MŚP (z pewnymi wykluczeniami, jak np. pomoc <i>de minimis</i> , w ramach RPI)			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie IOB w formie dotacji jest niezbędne z uwagi na specyfikę ich funkcjonowania (orientacja projektowa) i brak możliwości finansowania z rynku komercyjnego			
Uzasadnienie	<p>Wyniki analizy <i>desk research</i> – niedobory kadrowe, w tym zbyt niskie kompetencje pracowników IOB; popyt ze strony MŚP na usługi niefinansowe; konieczność poszerzenia oferty IOB o te usługi i przeniesienie punktu ciężkości z inwestycji w infrastrukturę IOB na elementy miękkie</p> <p>Zbyt mały poziom innowacyjności w regionie</p> <p>Niski poziom przeżywalności IOB w regionie</p> <p>Luka w zakresie inkubacji przedsiębiorstw; zbyt mały poziom komercjalizacji badań naukowych</p> <p>Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR</p>			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	10 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		20		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		35- 45 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Rozwój MŚP, w tym bardzo młodych przedsiębiorstw jest narażony na wiele rodzajów ryzyka, głównie związanych z niewystarczającymi kompetencjami osób prowadzących działalność, aby sprostać konkurencji rynkowej. Z uwagi na to zasadne jest i konieczne, aby te kompetencje budować. Inkubacja przedsiębiorstw chroni je przed zbyt wczesnym zamknięciem, a przedsiębiorców - przed rezygnacją z własnych planów biznesowych. Wsparcie

MŚP powinno być kompleksowe i wielokierunkowe, co obejmuje szereg usług niefinansowych (doradztwo w różnym zakresie; por. Tabela 94). IOB, odpowiedzialne za ich oferowanie, powinny mieć możliwość realizacji projektów w ramach tego działania jako odrębnych lub części bardziej kompleksowych przedsięwzięć. Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe IOB i ich orientację projektową proponuje się dotacyjną formę wsparcia - także wskazując na bardzo wysoki priorytet tej interwencji w kontekście rozwoju przedsiębiorczości w regionie. Działania bezpośrednio nawiązują do podobszarów wskazanych w ramach podsumowania potencjalnych obszarów interwencji (por. podrozdziały 3.4.1., 3.5.) w wyniku analizy *desk research*. Działaniom nadano wysoki priorytet.

5.4.3.3. Cs (iv) Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości

Tabela 95. Opis interwencji w ramach działania 9 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iv)

Działanie	9. Wsparcie rozwoju klastrów, 10. Wsparcie rozwoju w oparciu o klastry
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 5 w Załączniku 10 do Raportu końcowego (dotacje na działalność IOB). Alokacja z tych tabel została powiększona w modelu docelowym jako propozycja do rozważenia przez IZ WRPO 2014+ (proponowana alokacja na działania 1, 2 w cs(iii) 5, 6 z cs(i), 9, 10, 11 cs(iv)) z uwagi na konieczność wsparcia dużej liczby działań w ramach działalności IOB ujętych w założeniach WRPO 2021+
Typ projektu/inwestycji	Wsparcie potencjału klastrów załączkowych (z wyjątkiem umiędzynarodowienia i potencjału infrastrukturalnego) i wzrostowych, klastrów regionalnych (wprowadzanie nowych usług) Projekty realizowane w celu rozwoju wszystkich klastrów, w tym klastrów branżowych (także ukierunkowane na współpracę z oświatą celem dopasowania oferty kształcenia do potrzeb członków klastrów Projekty „miękkie” i „twarde” Tworzenie lub dofinansowanie wspólnych projektów/przedsięwzięć regionalnych Pobudzanie rozwoju klastrów Usługi klastrów w uproszczonej formie wsparcia z zachowaniem formuły popytowej, w formie bonów dla firm
Typ beneficjenta	1. IOB, 2. Klastry (wszystkie w regionie)
Grupa docelowa	1. Członkowie klastrów
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Klastry nie wykształciły odpowiednich mechanizmów do prowadzenia działalności umożliwiającej zaciąganie zobowiązań w postaci IF Projekty nie generują przychodu, generują korzyści pozaekonomiczne
Uzasadnienie	Niski poziom rozwoju klastrów w regionie, ale wysoki potencjał rozwojowy

Działanie	9. Wsparcie rozwoju klastrów, 10. Wsparcie rozwoju w oparciu o klastry			
	<p>Niska skłonność członków klastrów do inwestowania w ich rozwój (ograniczone składki członkowskie)</p> <p>Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR</p> <p>Brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności z rynku komercyjnego</p>			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	2 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		30		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		45-50 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Wsparcie rozwoju klastrów (por. Tabela 95) jest skierowane instytucji zlokalizowanych głównie w ośrodkach przemysłowych Wielkopolski, w tym w okolicach Poznania. Działanie jest ukierunkowane na wielowymiarowy rozwój klastrów w celu pobudzenia działalności jej członków, a zadania realizowane w ramach projektów będą mogły mieć również charakter "miękki" (choć głównie chodzi o charakter "twardy"). Z uwagi na niedochodowy charakter działalności i zwykle opieranie swoich finansów o napływające składki członkowskie Zespół Badawczy zaleca zastosowanie dotacji. Według Zespołu Badawczego, powinno się premiować projekty zakładające stworzenie kompleksowej oferty dla przedsiębiorstw, a wymagane jest przedstawienie strategii działania klastra na okres kilku lat. Działanie wpisuje się w podobszary sformułowane dla potencjalnej interwencji w podrozdziale 3.5., dokładniej w ten określony jako „działalność rozwojowa klastrów”, któremu nadano wysoki priorytet. Ten podobszar w modelu docelowym jest rozłożony między działanie 6 (cs (i)), realizowane wspólnie z działaniem 5 (cs(i)) oraz 9 i 10 w ramach cs (iv).

Tabela 96. Opis interwencji w ramach działania 11 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iv)

Działanie	11. Budowa potencjału ośrodków innowacji
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 5 w Załączniku 10 do Raportu końcowego (dotacje na działalność IOB). Alokacja z tych tabel została powiększona w modelu docelowym jako propozycja do rozważenia przez IZ WRPO 2014+ (proponowana alokacja na działania 1, 2 w cs(iii) 5, 6 z cs(i), 9, 10, 11 cs(iv)) z uwagi na konieczność wsparcia dużej liczby działań w ramach działalności IOB ujętych w założeniach WRPO 2021+
Typ projektu/inwestycji	Budowa potencjału IOB, w tym ośrodków innowacji (infrastruktura, zasoby, kompetencje)
Typ beneficjenta	1. Samorząd województwa
Grupa docelowa	1. IOB
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie

Działanie	11. Budowa potencjału ośrodków innowacji			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Orientacja projektowa IOB, bardzo ograniczone możliwości finansowania z rynku komercyjnego IOB są instytucjami nienastawionymi na uzyskiwanie dochodów			
Uzasadnienie	Niski poziom innowacyjności regionu Niewystarczający potencjał IOB do generowania korzyści dla MŚP, do sieciowania współpracy nauki z biznesem Problemy IOB z pozyskaniem lub wygenerowaniem odpowiedniego kapitału ludzkiego do właściwej realizacji zadań Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR Brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności z rynku komercyjnego			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	30			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	Alokacja wspólnie z działaniami 9 i 10 (por. Tabela 95)			

Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym działaniem ukierunkowanym na wzmocnienie potencjału IOB jest działanie 11, w którym samorząd województwa wspiera te instytucje w zakresie budowy ich infrastruktury, zasobów i kompetencji (por. Tabela 96). Jest to odpowiedź na potrzeby również artykułowane w ramach wywiadów FGI i TDI. Podniesienie kompetencji pracowników IOB pozwoli im na uzupełnienie bieżących braków i poprawę poziomu atrakcyjności w oczach potencjalnych klientów. Inwestycje infrastrukturalne również są w tym zakresie niezbędne, ale Zespół Badawczy zaleca zdecydowanie większą orientację na „miękki wymiar interwencji”. Formą wsparcia powinny być dotacje. Wymagane powinno być także stworzenie długoterminowej strategii rozwoju IOB. Dobrym rozwiązaniem byłoby wspieranie rozwoju potencjału IOB przez projekty kompleksowe, zgodne z realizacją celów tej strategii. W podobszarach interwencji wyłonionych w ramach wcześniejszych analiz wpisano (por. podrozdział 3.5.) tego typu działalność jako dwie pozycje: rozwój kompetencji kadr IOB oraz inwestycje w infrastrukturę IOB. W modelu kierunkowym (por. rozdział 4.2.1.) zaproponowano dotacje na wielowymiarowy rozwój IOB, które w modelu docelowym zostały rozdzielone na kilka działań w ramach CP 1, kilku cs (i, iii, iv).

5.4.4. Energetyka (CP 2)

5.4.4.1. Cs (i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Tabela 97. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i)

Działanie	1. Poprawa efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 51, s. 135 Raportu końcowego, a także Tabela 22 i Tabela 23 w podrozdz. 3.4. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja proponowana w modelu kierunkowym została zmniejszona w związku z niską

Działanie		1. Poprawa efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE		
	skłonnością MŚP do skorzystania z IF (por. podrozdz. 5.2.6. Raportu końcowego). Zaproponowano ewentualną alokację na dotacje na audyty energetyczne			
Typ projektu/inwestycji	Kompleksowa, głęboka modernizacja w zakresie efektywności energetycznej budynków należących do przedsiębiorstw, m.in. ocieplenie budynku, wymiana źródeł ciepła, wymiana lub modernizacja systemów wentylacji, wymiana drzwi, oświetlenia i okien, montaż instalacji OZE Finansowanie audytów energetycznych			
Typ beneficjenta	1. Przedsiębiorstwa			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak, ale ew. tylko na wsparcie techniczne projektu (np. przygotowanie audytu energetycznego)			
Instrumenty finansowe	Tak, pożyczki z ewentualnymi preferencjami Tak, pożyczki z umorzeniem (instrumenty mieszane, umorzenie max. do 50% kapitału pożyczki). Możliwe jest zwiększenie procentu umorzenia w przypadku zmiany uwarunkowań rynkowych bądź zwiększenia konkurencyjności produktu.			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Realizowane projekty wprowadzić nie wygenerują dochodu, ale spowodują znaczne oszczędności dla przedsiębiorstw związane ze wzrostem poziomu efektywności energetycznej Propozycja komponentu umorzeniowego lub innych preferencji jest uzasadniona np. występowaniem efektów zewnętrznych – korzyści dla środowiska płynących z niższej emisji zanieczyszczeń generowanej przez przedsiębiorstwa Często ograniczone możliwości finansowania z rynku komercyjnego			
Uzasadnienie	Poprawa efektywności energetycznej różnych podmiotów jako wymóg polityki klimatycznej UE Realizacja celów strategicznych SRWW2030 Duże zainteresowanie przedsiębiorstw tym obszarem (wykazano w badaniu CAWI oraz wywiadach)			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	20 mln zł	Do 12 miesięcy	Do 15 lat
Proponowana liczba transakcji:		ok. 150		
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)		min. 170 mln zł (dotacje na audyty energetyczne – alokacja ok. 30 mln zł)		

Źródło: opracowanie własne.

Termomodernizacja oraz montaż OZE były jednymi z najczęściej wskazywanych zakresów tematycznych wsparcia, w których występowały potrzeby finansowe artykułowane w badaniu CAWI/CATI. Kompleksowa modernizacja budynków przedsiębiorstw przyczyni się do osiągnięcia celów środowiskowych. m.in. minimalizacji niskiej emisji. Proponuje się finansowanie audytów energetycznych w ramach dotacji (por. Tabela 97) oraz IF z komponentem umorzeniowym (np. umorzenie kapitału, po spełnieniu określonych warunków). Zespół Badawczy sugeruje premiowanie projektów kompleksowych oraz obejmujących montaż instalacji OZE (mikroinstalacje). Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdział 3.5.), dokładniej „ograniczanie niestabilności produkcji energii z OZE poprzez instalacje towarzyszące i równoważące produkcję energii, tj. instalacje hybrydowe” oraz „poprawa efektywności energetycznej budynków przedsiębiorstw (z audytem i instalacją OZE, w tym kompleksowa modernizacja)”, a także „audyty energetyczne”. Tym podobozszarom, po wcześniejszej analizie, nadano wysoki priorytet.

Tabela 98. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i)

Działanie	2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 51, s. 135 Raportu końcowego, a także Tabela 24 w podrozdz. 3.4. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja proponowana w modelu kierunkowym została zwiększona na działania skierowane na poprawę ef. energetycznej budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych (por. Tabela 99) w związku z wysoką skłonnością wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych do skorzystania z IF (por. podrozdz. 5.2.6. Raportu końcowego). Zaproponowano ewentualną alokację na dotacje na audyty energetyczne
Typ projektu/inwestycji	Kompleksowa, głęboka modernizacja w zakresie efektywności energetycznej budynków publicznych, m.in. ocieplenie budynku, wymiana źródeł ciepła, wymiana lub modernizacja systemów wentylacji, wymiana drzwi, oświetlenia i okien, montaż instalacji OZE Finansowanie audytów energetycznych w przypadku kompleksowych projektów Projekty dotyczące następujących budynków: Budynki publiczne, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki (szpitale, szkoły, zakłady lecznicze), budynki użyteczności publicznej nie związane z administracją rządową, także należące do parafii, NGO, NZOZ
Typ beneficjenta	Szerokie grono odbiorców ostatecznych ¹⁸⁸

¹⁸⁸ Jst i ich związki i stowarzyszenia, jednostki zależne od jst posiadające osobowość prawną, w tym spółki komunalne realizujące zadania własne gminy, samorządowe jednostki organizacyjne, państwowe osoby prawne, w tym jednostki od nich zależne, organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) i stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych, uczestnicy PPP realizujący projekty hybrydowe na rzecz partnera publicznego, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE, podmioty spoza sektora publicznego prowadzące działalność gospodarczą w budynkach użyteczności publicznej, szkoły wyższe, jednostki naukowe, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

Działanie	2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak, tylko na audyty energetyczne (wsparcie techniczne projektów),			
Instrumenty finansowe	Tak, pożyczki i pożyczki z umorzeniem (rekomendowane jest stosowanie pożyczek z umorzeniem do max. 50% kapitału pożyczki)			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie dla jednostek finansowanych z budżetu państwa oraz zajmujących się działalnością niedochodową Ograniczone możliwości uzyskania finansowania z rynku komercyjnego			
Uzasadnienie	Poprawa efektywności energetycznej różnych podmiotów jako wymóg polityki klimatycznej UE Możliwość wygenerowania oszczędności w zakresie kosztów utrzymania budynków użyteczności publicznej Z uwagi na stan techniczny niektórych budynków wymagana jest realizacji kompleksowych projektów Realizacja celów strategicznych SRWW2030 Duże zainteresowanie potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych tym obszarem (wykazano w badaniu CAWI oraz wywiadach)			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	20 mln zł	Do 12 miesięcy	Do 20 lat
Proponowana liczba transakcji:		100		
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)		co najmniej 120 mln zł (ok. 80% na IF, audyty energetyczne finansowane tylko z dotacji)		

Źródło: opracowanie własne.

Również często wskazywanym (przez jst) obszarem potrzeb była termomodernizacja budynków użyteczności publicznej (co znalazło także potwierdzenie w wywiadach przeprowadzanych na potrzeby badania). W tym zakresie powinny być realizowane, zdaniem Zespołu Badawczego, wyłącznie projekty kompleksowe (lub przynajmniej powinno być to kryterium premiujące, por. Tabela 98). Z uwagi na rozległe potrzeby w tym zakresie, ograniczone możliwości finansowe w związku z alokacją na WRPO 2021+ oraz charakter efektów projektu (pożytek publiczny, korzyści społeczne), według Zespołu Badawczego podstawową formą wsparcia mogłaby być dotacja, ale najbardziej korzystnym rozwiązaniem (z uwagi na generowanie oszczędności dzięki efektom projektów inwestycyjnych realizowanych w ramach zadania), powinny zostać zastosowane IF na warunkach preferencyjnych, szczególnie z komponentem umorzeniowym. Proponowana alokacja może zostać zmniejszona, powyżej zaprezentowana uwzględnia przede wszystkim potrzeby wyliczone w ramach obliczeń luki finansowej oraz wyniki badań kwestionariuszowych. Działanie odnosi się do zidentyfikowanych w podrozdziałach 2.4. oraz 3.5. potencjalnych podobszarów interwencji w ramach obszaru energetyki: „poprawa efektywności energetycznej budynków

użyteczności publicznej (w tym kompleksowa modernizacja)” oraz „audyty energetyczne”, którym nadano wysoki priorytet.

Tabela 99. Opis interwencji w ramach działania 3 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i)

Działanie	3. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkaniowych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymiana/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 51, s. 135 Raportu końcowego, a także Tabela 24 w podrozdz. 3.4. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja proponowana w modelu kierunkowym została zwiększona na działania skierowane na poprawę ef. energetycznej budynków użyteczności publicznej (por. Tabela 98) i wielorodzinnych w związku z wysoką skłonnością wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych do skorzystania z IF (por. podrozdz. 5.2.6. Raportu końcowego). Zaproponowano ewentualną alokację na dotacje na audyty energetyczne
Typ projektu/inwestycji	Kompleksowa, głęboka modernizacja w zakresie efektywności energetycznej budynków zarządzanych przez TBS-y, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, m.in. ocieplenie budynku, wymiana źródeł ciepła, wymiana lub modernizacja systemów wentylacji, wymiana drzwi, oświetlenia i okien, montaż instalacji OZE Finansowanie audytów energetycznych w przypadku kompleksowych projektów Bez ograniczeń dotyczących budynków (bazowanie na wynikach audytu energetycznego), ale wsparcie tylko dla budownictwa wielorodzinnego
Typ beneficjenta	1. Jst (w zakresie zarządzania budynkami komunalnymi), 2. TBS, 3. Spółdzielnie mieszkaniowe, 4. Wspólnoty mieszkaniowe, 5. Inne podmioty wymienione w modelu kierunkowym (por. podrozdz. 4.2., Tabela 50)
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak, jedynie na audyty energetyczne
Instrumenty finansowe	Tak, pożyczki i pożyczki z umorzeniem (max. do 50% kapitału pożyczki)
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie dla jednostek finansowanych z budżetu państwa oraz zajmujących się działalnością niedochodową Ograniczone możliwości uzyskania finansowania z rynku komercyjnego
Uzasadnienie	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, likwidacja tzw. niskiej emisji Poprawa jakości powietrza Z uwagi na stan techniczny niektórych budynków (zwłaszcza komunalnych) wymagana jest realizacji kompleksowych projektów (patrz: rewitalizacja, CP 5) Realizacja celów strategicznych SRWW2030 i klimatycznych UE Duże zainteresowanie potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych tym obszarem (wykazano w badaniu CAWI w przypadku jst i wnioskodawców nieskutecznych)

Działanie	3. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkaniowych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymiana/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Proponowana wielkość transakcji	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	20 mln zł	Do 12 miesięcy	Do 20 lat
Proponowana liczba transakcji:		10		
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)		ok. 130 mln zł (ok. 15-20% na dotacje)		

Źródło: opracowanie własne.

Bardzo trafną pozycją w WRPO 2021+ w kontekście badań CAWI z przedstawicielami spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych jest interwencja w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkaniowych (w tym termomodernizacja oraz montaż instalacji OZE). Proponuje się (niezależnie od grupy docelowej wsparcia, por. Tabela 99) zastosowanie dotacji na wykonanie audytu energetycznego, i IF na inwestycje. Działania w zakresie poprawy stanu tkanki mieszkaniowej przyczynią się w znaczącym stopniu do redukcji tzw. niskiej emisji. Działanie odnosi się do zidentyfikowanego w podrozdziałach 2.4. oraz 3.5.. potencjalnych podobszarów interwencji w ramach obszaru energetyki: „poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych (w tym kompleksowa modernizacja)”, „audyty energetyczne”, „rozwój energetyki rozproszonej”, „poprawa bezpieczeństwa energetycznego”, „dywersyfikacja źródeł produkcji energii”, którym nadano wysoki priorytet.

Budowa sieci ciepłowniczych oraz magazynów ciepła jest ukierunkowana na świadczenie usług publicznych, występuje więc niedoskonałość rynkowa (por. Tabela 100). Jednakże, część podmiotów realizujących inwestycje czerpie dochody z udostępniania infrastruktury. Dlatego proponuje się wprowadzić dotacje. Takie zalecenia Zespół Badawczy argumentuje tym, że wykorzystanie IF w czystej postaci spowoduje przeniesienie kosztów inwestycji na indywidualnych odbiorców energii. Działanie odnosi się do zidentyfikowanego w podrozdziałach 2.4. oraz 3.5. potencjalnych podobszarów interwencji w ramach obszaru energetyki: „rozwój sieci ciepłowniczej” oraz „systemy magazynowania energii (w tym tej z OZE), systemy magazynowania ciepła”, którym nadano wysoki priorytet.

Tabela 100. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i)

Działanie	4. Budowa/modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 6 w podrozdz. 2.4. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. W modelu docelowym zaproponowano niższą alokację z uwagi na konieczność wygospodarowania środków na modernizację oświetlenia ulicznego (por. Tabela 101) jako odrębnego działania
Typ projektu/inwestycji	Budowa nowych lub modernizacja istniejących systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła (do 5MW mocy zamówionej) – dopuszczalne odstępstwa z inicjatywy IZ WRPO Projekty ukierunkowane na przyłączenie nowych odbiorców do sieci
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe, spółki, w których jst jest udziałowcem, 2. NGO

Działanie	4. Budowa/modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła			
	3. Uczestnicy PPP. 4. Przedsiębiorstwa 5. Dostawcy usług energetycznych			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Niska opłacalność działalności ciepłowniczej (przerzucenie kosztów inwestycji na ostatecznych odbiorców energii ciepłej przyniosłoby odwrotny skutek do zamierzonego i popyt na energię ciepłą obniżyłby się)			
Uzasadnienie	Jak w poprzednim działaniu			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	10 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		40		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		240-250 mln zł (w tym ok. 45 mln zł na IF)		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 101. Opis interwencji w ramach działania 5 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i)

Działanie	5. Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 6 w podrozdz. 2.4. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. W modelu docelowym zaproponowano niższą alokację z uwagi na konieczność wygospodarowania środków na budowę/modernizację sieci ciepłowniczych (por. Tabela 100).
Typ projektu/inwestycji	Montaż oświetlenia ulicznego o dobrym poziomie efektywności energetycznej Modernizacja oświetlenia ulicznego w celu zwiększenia poziomu energooszczędności Jako samodzielny projekt lub element kompleksowego projektu
Typ beneficjenta	Jst i ich związki oraz jednostki podległe, spółki, w których jst jest udziałowcem
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak, tylko na audyty oświetleniowe dla jst i ich ich związków oraz jednostek podległych, spółek, w których jst jest udziałowcem
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Inwestycje o charakterze niedochodowym, stricte ukierunkowane na użyteczność publiczną (dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji), ale generujące oszczędności Brak lub ograniczone możliwości finansowania na rynku komercyjnym

Działanie	5. Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne			
Uzasadnienie	<p>Niska efektywność energetyczna oświetlenia ulicznego</p> <p>Charakter wspierający wobec kształtowania multimodalnych wzorców mobilności miejskiej i poziomu bezpieczeństwa w transporcie, w tym transporcie miejskim.</p> <p>Realizacja założeń Planu transportowego województwa oraz SRWW2030</p> <p>Duże zainteresowanie działaniami wykazywane przez jst w badaniu CAWI</p>			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	50			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	120-150 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Modernizacja oświetlenia publicznego wpisuje się w cele PEP 2030 i PEP 2040 oraz cele SRWW 2030, sprzyja także rozwojowi transportu publicznego oraz multimodalnej mobilności miejskiej. Głównym celem projektów powinno stać się zapewnienie efektywnego energetycznie oświetlenia ulicznego (por. Tabela 101) w postaci pożyczki z dopuszczeniem możliwości zastosowania preferencji, w tym umorzenia części kapitału. Audyt oświetleniowy powinien być jednak finansowany z dotacji w każdym przypadku. Zespół Badawczy zaleca także premiowanie projektów zakładających montaż instalacji OZE, szczególnie fotowoltaiki. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.6., 3.5.), dokładniej – obejmuje pozycję „modernizacja oświetlenia ulicznego (w kierunku energooszczędnego)”, której nadano średni priorytet.

5.4.4.2. Cs (ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Tabela 102. Opis interwencji w ramach działania 1 i działania 2 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	1. Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci, 2. Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby źródła OZE
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157, Tabela 51, s. 135 oraz Tabel 6, 22-24 w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Po aktualizacji modelu kierunkowego o skłonność do skorzystania z dotacji i IF i uwzględniając formalnoprawne uwarunkowania interwencji, Zespół Badawczy proponuje alokację w podziale na IF i dotacje (beneficjenci – jst i jednostki im podległe, a także w każdym przypadku wykonania audytu – dotacja jako odrębny instrument; w pozostałych przypadkach IF w formie pożyczek)
Typ projektu/inwestycji	Przebudowa, budowa i rozbudowa instalacji wraz z ewentualnym podłączeniem do sieci dystrybucji

Działanie	1. Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci, 2. Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby źródła OZE
	Zgodnie z zapisami Założeń WRPO 2021+ ¹⁸⁹ : W przypadku działania 1: Moce przewidziane do dofinansowania: energia elektryczna: wiatr, biomasa, woda – poniżej 5 MWe, biogaz i promieniowanie słoneczne- poniżej 0,5MWe W ramach działania 2: Moce przewidziane do dofinansowania: energia cieplna: biomasa: poniżej 5 MWth; promieniowanie słoneczne: poniżej 0,5 MWth; geotermia: poniżej 2 MWth, biogaz: poniżej 0,5 MWth
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe, spółki, w których jest udziałowcem, 2. NGO 3. Uczestnicy PPP., 4. Przedsiębiorstwa, 5. Dostawcy usług energetycznych, 6. Szkoły wyższe, 7. Inne
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak, dla wszystkich w ramach pomocy technicznej (audyty) ; tak – dla przypadków inne niż wymienione w przypadku stosowania IF poniżej
Instrumenty finansowe	Tak, w przypadku energii odprowadzanej do sieci sprzedaży, w przypadku wsparcia dla instalacji OZE wraz z przyłączeniem do sieci; umorzenie max. do 50% wartości pożyczki
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Finansowa wykonalność projektów, generowanie oszczędności, w niektórych projektach – dochód Dla niektórych podmiotów trudne może być pozyskanie wsparcia na rynku komercyjnym UWAGA. Wystąpi ryzyko braku chęci i zainteresowania pośredników finansowych do organizacji i realizacji wsparcia w tym zakresie
Uzasadnienie	Rosnące zapotrzebowanie na włączanie OZE do miksu energetycznego województwa Duże zainteresowanie wśród potencjalnych beneficjentów i odbiorców (badanie CAWI), we wszystkich badanych grupach Wysoki priorytet nadany inwestycjom w OZE podczas wywiadów Zidentyfikowana wysoka luka finansowa w tym obszarze dla wszystkich podobszarów (por. rozdział 4)

¹⁸⁹ Limity mocy dla proponowanych działań nie dotyczą projektów parasolowych, a także realizowanych przez klastry energii, spółdzielnie energetyczne. Limity zgodnie z demarkacją według Linii demarkacyjnej.

Działanie	1. Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci, 2. Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby źródła OZE			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	15 mln zł	Do 12 miesięcy	do 20 lat
Proponowana liczba transakcji:		Ok. 50		
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)		170-200 mln zł (ok. 45 mln zł na IF)		

Źródło: opracowanie własne.

Budowa, rozbudowa oraz montaż OZE wraz z magazynami energii (por. Tabela 102) to to działanie skierowane do podobnej grupy podmiotów jak we wcześniejszych zakresach, opisywanych powyżej. Argumentacja co do stosowania poszczególnych form wsparcia, jak i zasadności interwencji jest analogiczna w stosunku do działania 4 w tym samym cs. Konsekwentnie, dla Jst (i ewentualnie NGO) Zespół Badawczy proponuje wprowadzić dotacje (kiedy projekt nie będzie przynosił dochodu), a także IF (kiedy energia będzie trafiać do sieci sprzedaży). Audyt energetyczny powinien być każdorazowo finansowany z dotacji. Działania wpisują się we wcześniej ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych i luki finansowej (por. podrozdziały 3.4.6., 3.5.), dokładniej „wykorzystanie OZE w ciepłownictwie, elektroenergetyce, transporcie” oraz „systemy magazynowania energii (w tym tej z OZE), systemy magazynowania ciepła”, którym nadano wysoki priorytet.

5.4.5. Ochrona środowiska (CP 2)

5.4.5.1. Cs (iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Tabela 103. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)

Działanie	1. Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu
Typ projektu/inwestycji	Wdrażanie działań dla miast poniżej 100 tys. mieszkańców nieposiadających planów adaptacji Zagospodarowanie wód opadowych, system zbierania i gromadzenia wody
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe, spółki, w których Jst jest udziałowcem, 2. OSP, 3. Szkoły wyższe
Grupa docelowa	-

Działanie	1. Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Działania w projektach ukierunkowane głównie na działalność niezarobkową i niedochodową, zawierające komponent społeczny i generujące korzyści społeczne Ograniczone możliwości finansowania komercyjnego			
Uzasadnienie	Negatywny wpływ terenów zurbanizowanych na środowisko Rozwijająca się niekontrolowana suburbanizacja w Wielkopolsce			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	10 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	15			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	220-240 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Gwałtowne zjawiska pogodowe oraz intensywny, negatywny wpływ miast na środowisko naturalne (poprzez presję antropogeniczną) powodują konieczność interwencji w zakresie np. zagospodarowania wód opadowych, szczególnie w Wielkopolsce, borykającej się z deficytem wody słodkiej. Dodatkowo, efekty te potęguje niekontrolowana suburbanizacja, a także degradacja niektórych obszarów województwa (podregion koniński). Realizowane projekty powinny być zgodne z założeniami lokalnych planów rewitalizacji (por. Tabela 103). Można zastosować kryteria premiujące, np. w przypadku, gdy efekty przedsięwzięć będą zapobiegać skutkom negatywnych zjawisk opisanych powyżej lub przeciwdziałać powstawaniu tych zjawisk. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 3.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. rozdziały 3.4.7., 3.5.), dokładniej – podobszar „adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych”, któremu nadano wysoki priorytet.

Tabela 104. Opis interwencji w ramach działania 2 i 3 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)

Działanie	2. Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków powodzi i suszy, 3. Wspieranie małej retencji
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu
Typ projektu/inwestycji	Działanie 2 - Projekty o charakterze regionalnym i lokalnym Ochrona obszarów, na których występuje średnie ryzyko powodziowe - budowa infrastruktury, przebudowa, modernizacja, odbudowa Działanie 3 - Wspieranie projektów realizowanych przez inne podmioty niż kontrolowane przez administrację centralną

Działanie	2. Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków powodzi i suszy, 3. Wspieranie małej retencji			
	Zwiększenie poziomu retencji bądź uniknięcie ubytku retencji, np. zwiększenie retencji korytowej, poprawy stanu stawów i jezior naturalnych			
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe, spółki, w których jst jest udziałowcem, 2. OSP 3. Szkoły wyższe, 4. Lasy Państwowe			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Działania w projektach ukierunkowane głównie na działalność niezarobkową i niedochodową, zawierające komponent społeczny Ograniczone możliwości finansowania komercyjnego z uwagi na charakter inwestycji			
Uzasadnienie	Problemy województwa wynikające z zagrożenia suszami spowodowanego dostępem do ograniczonych zasobów wodnych, intensywnego rolnictwa, zanieczyszczenia gleb Zbyt słaby poziom retencji wody na terenie województwa Duże zainteresowanie potencjalnych beneficjentów w badaniu CAWI (jst) Konieczność realizacji projektów z zakresu ochrony środowiska z uwagi na wytyczne UE i realizację SRWW2030			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	10 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		40		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		110-130 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne dwa działania wpisane do Założeń WRPO 2021+ także nawiązują do trudnej sytuacji regionu w zakresie dostępu do zasobów wodnych. Modernizacja lub budowa infrastruktury w tym zakresie, w szczególności małej retencji, jest niezwykle ważna i powinna koniecznie znaleźć się w ostatecznym kształcie Programu (por. Tabela 104). Preferowane powinny być projekty realizowane na obszarach województwa najbardziej narażonych na powódzie i susze, a także w bliskości terenów Natura 2000. Zespół Badawczy proponuje wprowadzenie w tym zakresie przede wszystkim dotacji bezzwrotnych (z uwagi na wspomniany wysoki priorytet interwencji). Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. rozdział 3.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. rozdziały 3.4.7., 3.5.). Punktem odniesienia we wspomnianych podrozdziałach są podobszary „poprawa jakości i wydolności infrastruktury technicznej (dostosowanie do warunków klimatycznych i pogodowych)” o średnim priorytecie, oraz pozostałe, którym nadano wysoki priorytet – „wspieranie sztucznej retencji, w tym małej retencji i systemów zapobiegających powodziom i suszy”, pośrednio „zapobieganie suszom i powodziom” i „zapewnienie dostępu do odpowiedniej ilości zasobów wód dobrej jakości i racjonalne nimi gospodarowanie”.

Tabela 105. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)

Działanie	4. Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu			
Typ projektu/inwestycji	<p>Tworzenie i usprawnianie systemów oceny ryzyka wystąpienia ekstremalnych zjawisk przyrodniczych</p> <p>Ew. Zakup sprzętu do zapobiegania skutkom klęsk żywiołowych i innych zjawisk</p> <p>Zakup aparatury specjalistycznej niezbędnej do prowadzenia prac badawczo-rozwojowych uzupełniającej w stosunku do posiadanych zasobów tylko jako element kompleksowego projektu.</p> <p>Wsparcie infrastruktury badawczej zgodnie z definicją „infrastruktury badawczej” wg dokumentacji KE (także budowa lub przebudowa infrastruktury).</p>			
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe, spółki, w których jest udziałowcem, 2. OSP 3. Szkoły wyższe, 4. Lasy Państwowe			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Rezultaty inwestycji będą społecznie użyteczne – w związku z tym ograniczona jest możliwość finansowania na rynku komercyjnym			
Uzasadnienie	Wyniki badań analogicznie do opisu poprzedniego działania			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	40			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	80-100 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Rozwijanie systemów prognozowania środowiskowego jest działaniem uzupełniającym interwencję w obszarze ochrony środowiska (por. Tabela 105). Dozwolone w ramach projektów są: inwestycje w oprogramowanie, sprzęt i inną infrastrukturę, w tym infrastrukturę badawczą, służącą do monitorowania stanu środowiska. Z uwagi na charakter potencjalnych beneficjentów, Zespół Badawczy proponuje zastosowanie dotacji. Działanie wpisuje się w wyzwania dotyczące rozwoju województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. pod-

rozdział 3.4.), a także obszary wynikające z ustalenia potrzeb finansowych w poszczególnych obszarach (por. podrozdziały 3.4.7., 3.5.), dokładniej podobszarze „rozwój systemów ostrzegania i ratownictwa” o wysokim priorytecie, który jest właściwy również dla kolejnego opisywanego poniżej działania.

Tabela 106. Opis interwencji w ramach działania 5 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)

Działanie	5. Rozwijanie systemów ratownictwa (zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych)			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu			
Typ projektu/inwestycji	Projekty Ochotniczej Straży Pożarnej oraz projekty jednostek innych niż zakresu PSP (np. WOPR, GOPR, TOPR). Zakup sprzętu			
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe, 2. OSP, 3. WOPR			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Docelowa grupa beneficjentów nie posiada możliwości zaciągania zobowiązań na rynku komercyjnym.			
Uzasadnienie	Konieczność uzupełnienia działań w ramach poprzedniego Działania 4. poprzez uzupełnienie braków sprzętowych OSP i innych służb poza PSP.			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	2 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		50-100		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		100-120 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne działanie jest związane z funkcjonowaniem ochotniczych służb ratowniczych (por. Tabela 106). Ono również ma charakter uzupełniający inne zakresy tematyczne w obszarze ochrony środowiska. W związku z tym, że OSP i podobne służby nie posiadają wystarczających zasobów i zdolności finansowych do zaciągania zobowiązań, a możliwości jest w tym zakresie są bardzo ograniczone, proponuje się zastosowanie wyłącznie dotacji. Działanie wpisuje się w wyzwania dotyczące rozwoju województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 3.4.), a także obszary wynikające z ustalenia potrzeb finansowych w poszczególnych obszarach (por. podrozdziały 3.4.7., 3.5.), dokładniej podobszarze „rozwój systemów ostrzegania i ratownictwa” o wysokim priorytecie.

5.4.5.2. Cs (v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

Tabela 107. Opis interwencji w ramach działania 6 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv) oraz działania 1 w ramach cs (v)

Działanie	6. Wsparcie na budowę i modernizację infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia w uzasadnionych adaptacją do zmian klimatu przypadkach, 1. Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie, sieci kanalizacji i wodociągowe, osady ściekowe) w ramach KPOŚK			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu			
Typ projektu/inwestycji	Projekty dotyczące aglomeracji 2-10 tys. RLM (zgodnie z dyrektywą ściekową) Budowa lub rozbudowa, a także modernizacja oczyszczalni ścieków, kanalizacji, sieci sanitarnej, infrastruktury zaopatrzenia w wodę			
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki, 2. Podmioty świadczące usługi wodno-kanalizacyjne, 3. uczestnicy PPP, w tym przedsiębiorstwa			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Z uwagi na fakt użyteczności publicznej dokonywanych inwestycji zasadną formą wsparcia jest dotacja Niedochodowy charakter inwestycji			
Uzasadnienie	Jest to kolejne działanie, które ma na celu kompleksowe zarządzanie zasobami wodnymi w Wielkopolsce Realizacja projektów pozwoli na ochronę zasobów wodnych w regionie			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	100 tys. zł ¹⁹⁰	15 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		20		
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)		160-190 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Kolejny ważny element interwencji związany z gospodarką wodną stanowi realizacja projektów z zakresu budowy i modernizacji infrastruktury służącej do ujęcia, magazynowania i dystrybucji wody, a także powiązane z

¹⁹⁰ Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

nią zadanie uwzględniające projekty kompleksowe z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (por. Tabela 107). Argumentacja (ochrona zasobów wodnych) w przypadku tych działań jest analogiczna jak w poprzednich zadaniach w tym obszarze. Zespół Badawczy proponuje zastosowanie preferencji dla projektów ukierunkowanych na poprawę sytuacji gospodarowania zasobami wodnymi na obszarach województwa o dużych problemach z dostępem do wody. Jediną możliwą formą w przypadku interwencji jest, według Zespołu Badawczego, dotacja. Działanie wpisuje się w wyzwania dotyczące rozwoju województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 3.4.), a także obszary wynikające z analizy niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.7., 3.5.). Podobszary ze wspomnianej analizy odnoszące się do tego działania stanowią: „rozwój systemów ujęć, uzdatniania, dostawy i magazynowania wody na potrzeby gospodarki oraz mieszkańców”, „odzyskiwanie wody z wykorzystaniem ekoinnowacji i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej”, „gospodarka wodno-ściekowa, w tym rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej”, „budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej”. Z wyjątkiem ostatniego z wymienionych, wszystkie te poddziałania miały przypisany wysoki priorytet.

Tabela 108. Opis interwencji w ramach działania 7 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)

Działanie	7. Edukacja w zakresie kwestii klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu			
Typ projektu/inwestycji	Wsparcie kierowane wyłącznie jako uzupełnienie większego projektu			
Typ beneficjenta	Podmioty realizujące projekty w ramach CP 2			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak – jako komponent uzupełniający wsparcie w projekcie kompleksowym			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Niedochodowy charakter działalności Wspomagający charakter działalności w projekcie			
Uzasadnienie	Konieczność uzupełnienia innych projektów w zakresie edukacji środowiskowej.			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	500 tys. zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	100			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	40-50 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Edukacja ekologiczna i środowiskowa (por. Tabela 108) jest elementem uzupełniającym ofertę w poprzednich działaniach i powinna być kierowana do wszystkich mieszkańców regionu. Proponuje się zbudowanie oferty edukacyjnej i promocyjnej dla poszczególnych grup wiekowych (dostosowanie formy przekazu do odbiorcy). Z uwagi na pomocniczy charakter wobec innych projektów Zespół Badawczy zaleca wspieranie tego zakresu działań dotacją. W poprzednich rozdziałach (por. podrozdział 3.5.) podobne działania zostały wpisane w dwóch obszarach interwencji: ochronie środowiska (edukacja ekologiczna, priorytet średni), oraz edukacji (szeroko pojęta edukacja społeczeństwa w zakresie przedsiębiorczości, innowacyjności, działań środowiskowych, gospodarowania zasobami wodnymi, efektywności energetycznej, gospodarowania odpadami, recyklingu; priorytet wysoki). W przypadku konieczności znalezienia dodatkowych środków na realizację innych działań, Zespół Badawczy proponuje zrezygnować z tego działania lub znacząco zmniejszyć alokację.

5.4.5.3. Cs (vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Tabela 109. Opis interwencji w ramach działania 1 - 3 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (vi)

Działanie	1. Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, 2. Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK), 3. Rozwijanie recyklingu odpadów (projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej)
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu
Typ projektu/inwestycji	Tworzenie systemów gospodarki odpadami o charakterze kompleksowym Projekty dotyczące systemów i punktów selektywnej zbiórki odpadów Projekty dotyczące zakładów zagospodarowania odpadów (od budowy po modernizację), zarządzania punktami przeładunkowymi
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki, 2. Podmioty świadczące usługi publiczne, 3. Przedsiębiorstwa
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak, dla jst i podmiotów świadczących usługi publiczne
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Niedochodowy charakter działalności (założenie samofinansowania się) w przypadku jst i podmiotów świadczących usługi publiczne Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji (niedoskonałość rynku) W przypadku przedsiębiorstw - możliwość osiągnięcia dochodu wynikającego z rezultatów projektu
Uzasadnienie	Jeden z celów budowania GOZ

Działanie	1. Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, 2. Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK), 3. Rozwijanie recyklingu odpadów (projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej)			
	Realizacja jednego z celów polityki środowiskowej UE, realizacja celów SRWW2030, w tym celu strategicznego 2 dot. ochrony środowiska Działanie koresponduje z tymi realizowanymi w CP 1, np. w zakresie innowacji			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	100 tys. zł	2 mln zł (PSZOK) 8 mln zł (poza PSZOK)	-	-
Proponowana liczba transakcji:		45		
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)		240-260 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Kolejny podobszar wsparcia stanowi gospodarka odpadami, szczególnie istotna w przypadku dużych miast (por. Tabela 109). Zespół Badawczy sugeruje premiowanie projektów o charakterze kompleksowym, ukierunkowanym na wielowymiarowy wpływ na doskonalenie zarządzania odpadami, w tym zarządzania punktami przeładunkowymi. Z uwagi na fakt występowania niedoskonałości rynkowej (dobra publiczne, efekty zewnętrzne) w przypadku jst i podmiotów świadczących usługi publiczne proponuje się wsparcie w formie dotacji. Działanie wpisuje się w cele strategiczne województwa, w tym dotyczące polityki środowiskowej, oraz ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdz. 3.4.), a także obszary niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdz. 3.4.7., 3.5.), dokładniej: „zrównoważona gospodarka odpadami (w tym recykling, zarządzanie odpadami przemysłowymi, budowlanymi)”, któremu nadano wysoki priorytet w trakcie analiz.

Tabela 110. Opis interwencji w ramach działania 4 i 5 w CP 2 w WRPO 2021+ cs (vi)

Działanie	4. Rekultywacja, w tym remediacja, terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą, 5. Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami innymi niż komunalne (przemysłowe, azbest)
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu.
Typ projektu/inwestycji	Projekty jst i ich związków na terenach nie należących do Skarbu Państwa Projekty z zakresu: rekultywacji składowisk odpadów w całości lub części (działanie 4) Projekty jako odrębne przedsięwzięcia lub część kompleksowego projektu Usuwanie elementów infrastruktury zawierających azbest (działanie 5) Zakup aparatury specjalistycznej i infrastruktury badawczej na cele realizacji projektu w ramach działania

Działanie	4. Rekultywacja, w tym remediacja, terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą, 5. Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami innymi niż komunalne (przemysłowe, azbest)			
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki, 2. Podmioty świadczące usługi publiczne			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Niedochodowy charakter działalności Efekty społeczne wynikające z realizacji projektu Słabe możliwości pozyskania wsparcia na rynku komercyjnym Wprowadzenie IF dla jst powodowałoby przeniesienie kosztów na mieszkańców regionu i przedsiębiorstwa			
Uzasadnienie	Jeden z priorytetów w zakresie rewitalizacji (na podstawie analizy obszarów zdegradowanych na terenie województwa-jedno z województw o najwyższym odsetku terenów zdegradowanych) Duże problemy w likwidacji azbestu Wypełnienie celów klimatycznych UE i celów SRWW2030			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł ¹⁹¹	10 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		50		
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)		250-275 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne dwa działania nawiązują także (jak poprzednie) do gospodarki odpadami, z tym, że są ukierunkowane na rewitalizację obszarów zdegradowanych (w wyniku składowania śmieci) lub usuwanie elementów infrastruktury o szkodliwym działaniu na zdrowie (azbest). Działania te będą kontynuacją tych podejmowanych w ramach WRPO 2014+ (por. Tabela 110). Podobnie jak w przypadku poprzednich opisywanych działań (z uwagi na ich podobieństwo konstrukcji i te same grupy docelowe beneficjentów) Zespół Badawczy sugeruje zastosowanie bezzwrotnych dotacji. Działanie wpisuje się w cele strategiczne województwa, w tym dotyczące polityki środowiskowej, oraz ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 3.4.), a także obszary niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.5., 3.4.7., 3.5.), dokładniej: „rewitalizacja, rekultywacja obszarów zdegradowanych (miasta i obszary pozamiejskie)” (pierwotnie przypisany do CP 5, ale pośrednio odnoszący się do tego działania) oraz „usuwanie azbestu”, którym w trakcie analiz nadano wysoki priorytet.

¹⁹¹ Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

Tabela 111. Opis interwencji w ramach działania 6 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (vi)

Działanie	6. Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu.			
Typ projektu/inwestycji	Projekty dotyczące wdrażania technologii dotyczącej udoskonalania procesów produkcyjnych, zmniejszania ilości odpadów produkcyjnych, zmniejszania zużycia surowców w procesach produkcyjnych, odzysku surowców, energii			
Typ beneficjenta	1. Podmioty świadczące usługi publiczne, 2. Przedsiębiorstwa (MŚP)			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Nie			
Instrumenty finansowe	Tak Pożyczka z umorzeniem do 50% kapitału pożyczki – gospodarka odpadami Pożyczka z umorzeniem do 50% kapitału pożyczki – ekologiczne procesy i wykorzystanie zasobów			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	W wyniku realizacji projektów inwestycyjnych podmiot realizujący wypracuje oszczędności, które podniosą poziom rentowności jego działalności			
Uzasadnienie	Realizacja jednego z celów polityki środowiskowej UE, realizacja celów SRWW2030, w tym celu strategicznego 2 dot. ochrony środowiska Działanie koresponduje z tymi realizowanymi w CP 1, np. w zakresie innowacji oraz pozostałymi działaniami w PI(v) w CP 2 – działaniem uzupełniającym			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	10 mln zł	Do 12 miesięcy	15 lat
Proponowana liczba transakcji:	25			
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)	130-150 mln zł (w całości na IF)			

Źródło: opracowanie własne.

Działanie 6 (por. Tabela 111) ma służyć realizacji koncepcji GOZ i w efekcie – zmniejszeniu negatywnego wpływu działalności produkcyjnej na środowisko naturalne. Wiąże się z tym szereg pojęć takich jak zrównoważony rozwój przedsiębiorstw, zielona gospodarka czy gospodarka cyrkularna. Działanie nie jest zorientowane na prowadzenie prac o charakterze badawczo-rozwojowym, ale mogłoby objąć zakup infrastruktury niezbędnej do zwiększenia efektywności procesów produkcyjnych i zmniejszenie np. emisji gazów cieplarnianych lub produkcji

odpaców, także w zakresie cyfryzacji bądź automatyzacji działalności, rozwój kompetencji pracowników, internacjonalizację działalności. Z uwagi na fakt, że efekty projektu przyczynią się przede wszystkim do generowania oszczędności, ale pośrednio także przychodów, Zespół Badawczy sugeruje zastosowanie IF, najlepiej w IF z komponentem umorzeniowym, ale Zespół decyzję tę pozostawia IZ WRPO 2021+. Działanie wpisuje się w cele strategiczne województwa, w tym dotyczące polityki środowiskowej, oraz ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 3.4.), a także obszary niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.7., 3.5.), dokładniej: „realizacja koncepcji GOZ i zielonej gospodarki (w tym modele biznesowe)” oraz „wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych”, pośrednio również „zrównoważona gospodarka odpadami (w tym recykling, zarządzanie odpadami przemysłowymi, budowlanymi)” oraz „rozwój recyklingu odpadów i odzysku surowców”. Wszystkim z wymienionych w trakcie analiz nadano wysoki priorytet.

5.4.5.4. Cs (vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczeń

Tabela 112. Opis interwencji w ramach działania 1 i 2 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (vii)

Działanie	1. Wdrażanie zapisów dokumentów strategicznych i planistycznych, 2. Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu.			
Typ projektu/inwestycji	Opracowanie dokumentacji dla parków krajobrazowych i rezerwatów znajdujących się na obszarze województwa, a które nie są elementem sieci obszarów Natura 2000.			
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe, 2. NGO, 3. Szkoły wyższe, 4. Lasy Państwowe 5. Jednostki naukowo-badawcze			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Niedochodowy charakter inwestycji, uzupełnienie innych inwestycji w zakresie tego obszaru interwencji			
Uzasadnienie	Konieczność aktualizacji dokumentacji oraz wdrażania jej zapisów Działalność wspomagająca inne elementy interwencji w CP 2, wytyczająca jej kierunki			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	2 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		50		

Działanie	1. Wdrażanie zapisów dokumentów strategicznych i planistycznych, 2. Opracowanie dokumentów planistycznych dla obszarów chronionych			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	80-120 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Charakter uzupełniający, ale też podstawowy, wobec interwencji w całym obszarze ochrony środowiska ma opracowanie dokumentów planistycznych i wdrażanie ich zapisów (por. Tabela 112). Wsparcie ma być kierowane do instytucji publicznych, w tym jst, szkół wyższych, NGO i Lasów Państwowych. Z uwagi na specyfikę ich funkcjonowania oraz słaby dostęp do finansowania komercyjnego, a także charakter zadania (projekty realizowane dla społeczności regionu), Zespół Badawczy proponuje zastosowanie wyłącznie dotacji z zastrzeżeniem, że jeden wnioskodawca może złożyć w danym konkursie tylko jeden WoD. Działanie wpisuje się w ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 3.4., 3.5.), w podobzar wpisany w tych rozdziałach jako „tworzenie dokumentacji na potrzeby realizacji zadań ochrony środowiska” (priorytet średni), oraz „opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych” (priorytet wysoki).

Tabela 113. Opis interwencji w ramach działania 3 w CP 2 w WRPO 2021+, cs(vii)

Działanie	3. Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu.			
Typ projektu/inwestycji	Projekty – ochrona bioróżnorodności w zakresach ustalonych w tytule zadania Działania informacyjno-promocyjne			
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki podległe, 2. NGO, 3. Szkoły wyższe, 4. Lasy Państwowe 5. Jednostki naukowo-badawcze, 6. Przedsiębiorstwa			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Niedochodowy i społeczny charakter działalności – bardzo ograniczone możliwości finansowania na rynku komercyjnym			
Uzasadnienie	Zmniejszanie się liczby gatunków w województwie Intensyfikacja działań mających na celu ochronę środowiska Zapisy dotyczące ochrony bioróżnorodności w PEP2030 oraz Diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa (2015, 2019)			
	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu

Działanie	3. Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki			
Proponowana wielkość transakcji	50 tys. zł	5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	Ok. 50			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	85-100 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Jednym z ostatnich działań w ramach obszaru interwencji "ochrona środowiska" jest realizacja idei ochrony bioróżnorodności, m.in. poprzez tworzenie banków genowych i podobnych rozwiązań, mających na celu uchronienie ekosystemu regionu przez utratą gatunków ważnych z punktu widzenia jego prawidłowego funkcjonowania (por. Tabela 113). Działania informacyjno - promocyjne proponuje się zastosować jako wspomagające w stosunku do głównej części projektu. Dodatkowo, w ramach realizowanych przedsięwzięć będą budowane m.in. ekoparki czy parki miejskie, które w ograniczony, ale jednak znaczący sposób mogą wpłynąć na ograniczenie nieuporządkowanego ruchu turystycznego na obszarach miejskich. Z uwagi na charakter projektów i instytucje, które mogą je realizować Zespół Badawczy zaleca zastosowanie dotacji. Działanie koresponduje z podobszarami interwencji wskazanymi w podrozdziałach 3.4. i 3.5. „wielowymiarowa redukcja antropogenicznej presji na środowisko (w obszarach: emisja gazów, pyłów, zanieczyszczeń ciekłych, zanik bioróżnorodności)”, któremu przypisano wysoki priorytet, oraz „zachowanie bioróżnorodności” (priorytet średni).

5.4.5.5. Cs (viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Tabela 114. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (viii)

Działanie	1. Projekty infrastrukturalne i taborowe na rzecz zrównoważonej mobilności miejskiej (transport miejski)
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 7, podrozdz. 2.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony środowiska w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,59 mld zł. Niemal całą kwotę (ok. 1,5 mld zł) rozdysponowano na cały obszar ochrony środowiska w docelowym modelu.
Typ projektu/inwestycji	Projekty z zakresu: a. rozwoju systemów transportu miejskiego i MOF, b. inwestycji w tabor, infrastrukturę, technologie cyfrowe, niskoemisyjność, ruch niemotoryzowany (np. budowa infrastruktury), integrację międzygałęziową (w tym np. park&ride), integrację systemów biletowych, stacje ładowania pojazdów elektrycznych c. edukacji mieszkańców i innych interesariuszy transportu miejskiego d. przygotowanie stosownej dokumentacji do późniejszego wdrożenia (przez organy zarządzające transportem miejskim).
Typ beneficjenta	1. Jst, ich związki i jednostki im podległe, 2. Podmioty świadczące usługi publiczne (w tym przedsiębiorstwa transportu miejskiego), 3. NGO, 4. Uczestnicy PPP
Grupa docelowa	-

Działanie	1. Projekty infrastrukturalne i taborowe na rzecz zrównoważonej mobilności miejskiej (transport miejski)			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	<p>Użyteczność publiczna świadczonych usług i częściowe finansowanie ze środków publicznych</p> <p>Występowanie niedoskonałości rynku – dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji (zwłaszcza w odniesieniu do infrastruktury)</p> <p>Zastosowanie wyłącznie IF miałyby efekt w postaci przełożenia kosztów na osoby korzystające z efektów projektu, co dodatkowo zniechęciłoby ich do korzystania z transportu miejskiego</p>			
Uzasadnienie	<p>Zapisy Polityki transportowej województwa, zapisy dokumentów krajowych regulujących rozwój regionalny i transport (SRWW2030, RIS2030), wytyczne UE dotyczące rozwoju niskoemisyjnego transportu miejskiego</p> <p>Zróżnicowana dostępność transportowa niektórych obszarów w województwie (dotyczy także relacji miasto-strefa podmiejska).</p> <p>Duża kongestia w wielkopolskich miastach, która może być rozładowana przez promowanie multimodalnej mobilności mieszkańców (szczególnie pracujących w mieście, mieszkających na przedmieściach)</p>			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	10 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		20		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		230-250 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne działanie dotyczy zarówno ochrony środowiska (i tak też je przypisano), jak i transportu, jednak efekty realizowanych projektów determinują przyporządkowanie go do pierwszego ze wspomnianych obszarów (por. Tabela 114). Interwencja powinna zakładać inwestycje w tabor oraz infrastrukturę sprzyjającą kształtowaniu multimodalnej, zrównoważonej mobilności miejskiej (węzły komunikacyjne, przesiadkowe, integracja międzygałęziowa i towarzyszące im technologie cyfrowe, ścieżki rowerowe, chodniki, inna infrastruktura dla pieszych). Uwzględnić należy także konieczność sporządzenia stosownej dokumentacji (np. plany zrównoważonej mobilności miejskiej), która będzie wytyczać kierunki rozwoju mobilności mieszkańców i ruchu towarów w miastach i strefach podmiejskich. W przypadku tego zadania proponuje się zastosowanie dotacji. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i politykę transportową, ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 3.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.4., 3.5.): promowanie multimodalnych wzorców mobilności mieszkańców miast i terenów z zasięgu oddziaływania transportu miejskiego (priorytet średni) oraz pośrednio – „opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych” (priorytet wysoki).

5.4.6. Transport (CP 3)

5.4.6.1. Cs (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

Tabela 115. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	1. Transport drogowy poza TEN-T			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 8, podrozdz. 2.6. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie transportu w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,45 mld zł. W modelu docelowym nie zdecydowano się na zaproponowanie IF mimo relatywnie wysokiej skłonności do skorzystania z IF ze strony jst w przypadku inwestycji w transporcie drogowym. Całą kwotę ujętą w modelu kierunkowym rozdysponowano na działania w ramach CP 3 w docelowym modelu			
Typ projektu/inwestycji	Budowa nowych obiektów, ich modyfikacja lub modernizacja (drogi, skrzyżowania, obwodnice, infrastruktura towarzysząca), poprawa bezpieczeństwa na drogach Projekty dotyczące dróg wojewódzkich, powiatowych, gminnych			
Typ beneficjenta	1. Jst, ich związki i jednostki organizacyjne 2. Poszczególne miasta, których będzie dotyczyć interwencja			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Zidentyfikowane potrzeby finansowe oraz luka finansowa w zakresie transportu drogowego determinują charakter wsparcia w formie zarówno IF, jak i dotacji. Można rozważyć zaoferowanie IF z komponentem umorzeniowym lub w połączeniu z dotacją (np. gdy środki na dotacje się wyczerpią), jednak Zespół Badawczy nie zaleca wdrażania IF w tym zakresie			
Uzasadnienie	Wyniki analizy <i>desk research</i> – wysoki poziom niezaspokojonych potrzeb finansowych jst w tym zakresie; dodatkowo, wykluczenie transportowe niektórych obszarów geograficznych w województwie i stan dróg wymagający ich modernizacji Suburbanizacja wymagająca zapewnienia odpowiedniej infrastruktury drogowej w okolicach dużych ośrodków regionalnych Brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności z rynku komercyjnego			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	200 tys. zł	10 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		Ok. 80		

Działanie	1. Transport drogowy poza TEN-T
Proponowana alokacja WRPO 2021+(uwzględniając koszty zarządzania)	370-400 mln zł

Źródło: opracowanie własne.

Jednym z najczęściej występujących obszarów interwencji, wskazywanym w ankietach CAWI/CATI z przedstawicielami jst był obszar transportu, a dokładniej potrzeby w zakresie budowy dróg, ich remontu i budowy lub modernizacji infrastruktury towarzyszącej (por. Tabela 115). Z uwagi na demarkację między wsparciem z programów krajowych i regionalnych interwencja powinna objąć transport drogowy poza siecią TEN-T. Proponuje się premiować projekty, w których inwestycje będą zintegrowane z tymi realizowanymi w sieci TEN-T, a także te rozwiązujące problem słabej dostępności transportowej w niektórych częściach województwa (np. miasta średnie zagrożone marginalizacją). Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i politykę transportową regionu, a także ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji, w których zidentyfikowano potrzeby finansowe (por. podrozdziały 3.4.4., 3.5.): „poprawa jakości liniowej i punktowej infrastruktury transportu różnych gałęzi transportu w ramach sieci TEN-T i poza siecią TEN-T” oraz „poprawa poziomu bezpieczeństwa” (w obu przypadkach przypisano wysoki priorytet).

Tabela 116. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	2. Transport kolejowy poza TEN-T
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 8, podrozdz. 2.6. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie transportu w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,45 mld zł. Całą kwotę ujętą w modelu kierunkowym rozdysponowano na działania w ramach CP 3 w docelowym modelu, wyłącznie na dotacje
Typ projektu/inwestycji	Rozwój infrastruktury kolejowej zarządzanej przez samorząd terytorialny (budowa, modernizacja, rewitalizacja i inne działania) Zakup taboru do realizacji przewozów regionalnych Modernizacja istniejącego taboru i zaplecza Przygotowanie dokumentacji związanej z realizacją projektu
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki organizacyjne, 2. Podmioty zarządzające infrastrukturą kolejową, 3. Podmioty wykonujące usługi z zakresu przewozów regionalnych
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie

Działanie	2. Transport kolejowy poza TEN-T			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wysoka kapitałochłonność inwestycji i przez to niska skłonność do ich realizacji przez podmioty odpowiedzialne Niedochodowość działalności, tj. działalność częściowo finansowana z budżetu województwa			
Uzasadnienie	Wysoki priorytet nadany w krajowej i regionalnej polityce transportowi kolejowemu Wysoki potencjał tej gałęzi transportu do zmniejszania problemu braku dostępności transportowej niektórych obszarów województwa Korzyści środowiskowe płynące z szerszego wykorzystania transportu kolejowego w życiu społeczno-gospodarczym			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	50 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	10			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	190-230 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Projekty rozwojowe w obszarze transportu kolejowego poza siecią TEN-T (por. Tabela 116), podobnie jak w przypadku transportu drogowego, powinny być ukierunkowane na poprawę obecnej sieci, w tym wypadku - połączeń kolejowych (również w zakresie poprawy dostępności transportowej niektórych miejscowości w regionie). Działania w ramach WRPO 2021+ mogą obejmować inwestycje w infrastrukturę, tabor lub dokumentację związaną z realizacją projektu, ale tylko w odniesieniu do tej części gałęzi transportu, która jest zarządzana z poziomu regionu. Zespół Badawczy sugeruje zastosowanie dotacji (wzorem ubiegłych lat) oraz biorąc pod uwagę wysoką kapitałochłonność inwestycji i długi okres zwrotu. Podobnie jak działanie poprzednie, rozwój transportu kolejowego wpisuje się w cele polityki transportowej regionu, a także ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji, w których zidentyfikowano potrzeby finansowe (por. podrozdziały 3.4.4., 3.5.): „poprawa jakości liniowej i punktowej infrastruktury transportu różnych gałęzi transportu w ramach sieci TEN-T i poza siecią TEN-T” (jego realizacji przypisano wysoki priorytet).

Tabela 117. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)¹⁹²

Działanie	4. Transport śródlądowy poza TEN-T
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 8, podrozdz. 2.6. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie transportu w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,45 mld zł. Całą kwotę ujętą w modelu kierunkowym rozdysponowano na działania w ramach CP 3 w docelowym modelu, wyłącznie na dotacje.

¹⁹² Działanie 3 dotyczyło inwestycji w transport lotniczy poza TEN-T. Na dzień sporządzania niniejszego dokumentu nie był jednak znany możliwy zakres interwencji – z uwagi na brak ostatecznie potwierdzonych zapisów odpowiednich rozporządzeń. Z tego powodu opis tego działania został pominięty.

Działanie	4. Transport śródlądowy poza TEN-T
Typ projektu/inwestycji	Inwestycje, które nie mogą być realizowane ze środków krajowych, szczególnie obejmujące infrastrukturę punktową, np. przystanie – projekty o dużym znaczeniu dla turystyki i gospodarki Wielkopolski
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki organizacyjne 2. Podmioty zarządzające infrastrukturą transportu wodnego śródlądowego
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Dobra publiczne, nie przysparzające dochodu (niedoskonałość rynku)
Uzasadnienie	Rozwój funkcji turystycznych regionu z uwagi na nieuwolniony jeszcze całkowity potencjał w tym zakresie Zespół Badawczy wnioskuje, że przeznaczenie gospodarcze inwestycji będzie bardzo ograniczone Umożliwienie realizacji integracji międzygałęziowej w transporcie, choć w ograniczonym zakresie

Źródło: opracowanie własne.

Transport śródlądowy został wpisany do Założeń WRPO 2021+, ale z uwagi na ograniczone zastosowanie tej gałęzi w gospodarce regionu, Zespół Badawczy sugeruje ograniczony zakres interwencji, tj. ukierunkowany bardziej na rozwój funkcji turystycznych regionu, ewentualnie integrację międzygałęziową (por. Tabela 117). Zespół Badawczy zaleca (z uwagi na charakter działalności potencjalnych beneficjentów) jedynie dotacje. Kwota wsparcia (w porównaniu do innych działań) będzie jednak niewielka biorąc pod uwagę niewielkie znaczenie strategiczne tej gałęzi transportu dla kształtowania gospodarki regionu (choć należy przyznać, że przyczynia się do budowania atrakcyjności turystycznej regionu). Podobnie jak działanie poprzednie, rozwój transportu śródlądowego wpisuje się w cele polityki transportową regionu, a także ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji, w których zidentyfikowano potrzeby finansowe (por. podrozdział 3.4., 3.5.): „poprawa jakości liniowej i punktowej infrastruktury transportu różnych gałęzi transportu w ramach sieci TEN-T i poza siecią TEN-T”. Mimo, że jego realizacji przypisano wysoki priorytet, według Zespołu Badawczego priorytet w przypadku tej gałęzi transportu powinien być średni lub niski (w porównaniu z innymi podobnymi działaniami). Zespół Badawczy sugeruje rezygnację z tego działania.

Tabela 118. Opis interwencji w ramach działania 5, 7 i 8 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	5. Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego i jego infrastruktury oraz unowocześnienie taboru w celu powiązania obszarów peryferyjnych z lokalnymi/regionalnymi centrami wzrostu (drogowe przewozy subregionalne), 7. Integracja różnych form transportu ze szczególnym uwzględnieniem budowy i rozbudowy węzłów przesiadkowych, w tym wiążących komunikację lokalną z siecią pasażerskiego transportu szynowego, a także tworzenia i rozbudowy parkingów, systemów tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych, 8. Budowa i modernizacja dworców, szczególnie pod kątem ich dostosowania do zasad dostępności dla osób o ograniczonej mobilności, zapewnienia podróżnym odpowiednich środków bezpieczeństwa i komfortu oraz zapewnienia dostępu do infrastruktury towarzyszącej (np. parkingi dla samochodów i rowerów) ¹⁹³
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 8, podrozdz. 2.6. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie transportu w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,45 mld zł. Całą kwotę ujętą w modelu kierunkowym rozdysponowano na działania w ramach CP 3 w docelowym modelu, wyłącznie na dotacje
Typ projektu/inwestycji	Budowa węzłów przesiadkowych Budowa, modernizacja dworców, przystanków Budowa, modernizacja, rewitalizacja infrastruktury liniowej (np. ciągów pieszo-rowerowych) Integracja z lokalnymi drogami pieszymi, rowerowymi, parkingami, inna infrastrukturą towarzyszącą Tworzenie siatki połączeń subregionalnych w ramach transportu zbiorowego, w tym drogowego Dostosowanie infrastruktury tak, by osoby o ograniczonej mobilności mogły z niej korzystać Promowanie multimodalnej mobilności na terenach pozamiejskich i w ramach działalności rekreacyjnej i turystycznej Integracja transportu subregionalnego z transportem miejskim (np. szynowym) Opracowanie dokumentacji diagnozującej wykluczenie transportowe w poszczególnych obszarach regionu (jako część kompleksowego projektu) Działania informacyjno-promocyjne jako element kompleksowego projektu
Typ beneficjenta	1. Jst i ich związki oraz jednostki organizacyjne 2. Podmioty zarządzające infrastrukturą różnych gałęzi transportu
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	

¹⁹³ Z uwagi na bardzo podobne i nakładające się na siebie zakresy tematyczne tych trzech działań Zespół Badawczy sugeruje ich scalenie do postaci jednego lub dwóch działań, dla których w późniejszym terminie zostaną rozpisane ew. poddziałania.

Działanie	5. Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego i jego infrastruktury oraz unowocześnienie taboru w celu powiązania obszarów peryferyjnych z lokalnymi/regionalnymi centrami wzrostu (drogowe przewozy subregionalne), 7. Integracja różnych form transportu ze szczególnym uwzględnieniem budowy i rozbudowy węzłów przesiadkowych, w tym wiążących komunikację lokalną z siecią pasażerskiego transportu szynowego, a także tworzenia i rozbudowy parkingów, systemów tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych, 8. Budowa i modernizacja dworców, szczególnie pod kątem ich dostosowania do zasad dostępności dla osób o ograniczonej mobilności, zapewnienia podróżnym odpowiednich środków bezpieczeństwa i komfortu oraz zapewnienia dostępu do infrastruktury towarzyszącej (np. parkingi dla samochodów i rowerów) ¹⁹³			
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Niedoskonałość rynku – dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Niedochodowy charakter działalności Ograniczone możliwości budżetowe beneficjentów			
Uzasadnienie	Konieczność poprawy dostępności transportowej niektórych obszarów regionu w celu zapobieżenia ich wyludnianiu Wspieranie lokalnych ośrodków wzrostu poprzez udoskonalenie systemu transportu (lokalne rynki pracy) Wspieranie rozwoju ośrodków subregionalnych, w tym tych zagrożonych marginalizacją oraz tracących funkcje społeczno-gospodarcze Integracja różnych gałęzi transportu Uatrakcyjnienie oferty transportu zbiorowego i promowanie korzystania z bardziej ekologicznego transportu niż samochodowy w długim okresie – przełożenie na korzyści zdrowotne mieszkańców			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	100 tys. zł	25 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		30		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		320-350 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Działania 5, 7, 8 w ramach cs dotyczącego rozwoju zrównoważonej i inteligentnej mobilności uzupełniają ostatnie działanie w ramach obszaru "ochrona środowiska" (zrównoważona mobilność miejska) z tym, że obejmują cały region (por. Tabela 118). Zespół Badawczy proponuje zastosowanie preferencji wobec projektów kompleksowych, w których zakres wchodzi wspieranie lokalnych rynków pracy oraz obszarów zagrożonych marginalizacją. Ważnym elementem projektu powinno być przyczynianie się do tworzenia siatki połączeń subregionalnych w transporcie zbiorowym.

Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.4., 3.5.) dla CP 3 w obszarze transportu: "rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego", "rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego", „zakup nowoczesnego taboru (transport publiczny, w tym miejski)”, „integracja międzygałęziowa (np. budowa węzłów przesiadkowych)” o wysokim priorytecie, „rozwój siatki ciągów pieszych i rowerowych, promocja alternatywnych form transportu, transportu niskoemisyjnego, współdzielonego” o niskim priorytecie, a także "rewitalizacja budynków użyteczności publicznej, szkół, dróg, obszarów miejskich, dworców" o średnim priorytecie, jednak ostatni z wymienionych został przyporządkowany przez Zespół Badawczy do CP 5.

Tabela 119. Opis interwencji w ramach działania 6 i 10 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	6. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego (systemy typu „wspólny bilet”), 10. Cyfryzacja sektora transportu			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 8, podrozdz. 2.6. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie transportu w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,45 mld zł. Całą kwotę ujętą w modelu kierunkowym rozdysponowano na działania w ramach CP 3 w docelowym modelu, wyłącznie na dotacje			
Typ projektu/inwestycji	Podniesienie poziomu dostępności wspólnego biletu dla wszystkich mieszkańców województwa Zakup sprzętu i budowa infrastruktury na rzecz digitalizacji transportu (np. montaż tablic informacyjnych, telematycznych) Uruchomienie narzędzi informatycznych dla obsługi transportu (lub w przypadku wspólnego biletu – doskonalenie), np. aplikacji mobilnych, portali internetowych			
Typ beneficjenta	1. Jst, ich związki i jednostki podległe 2. Podmioty świadczące usługi w zakresie transportu publicznego			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Służebny charakter działalności i występowanie niedoskonałości rynku.			
Uzasadnienie	Konieczność rozwoju transportu publicznego z uwagi na zapisy strategicznych dokumentów wojewódzkich (plan transportowy, strategia rozwoju) Podniesienie poziomu innowacyjności regionu poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii w transporcie			
	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu

Działanie	6. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego (systemy typu „wspólny bilet”), 10. Cyfryzacja sektora transportu			
Proponowana wielkość transakcji	200 tys. zł	25 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	5-10			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	100-120 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Cyfryzacja w transporcie jest jednym z priorytetów polityki transportowej kraju i regionu. Z powodzeniem realizowano w okresie 2014-2020 ideę "wspólnego biletu", którą należy kontynuować (głównie w zakresie podniesienia poziomu dostępności rozwiązań i ich rozwoju). Ważnym elementem projektów powinno być uzupełnienie punktowej infrastruktury poprzez digitalizację, w tym montaż tablic informacyjnych oraz uruchomienie narzędzi informatycznych (w tym aplikacji mobilnych), które umożliwią promowanie transportu zbiorowego i ułatwią planowanie podróży pasażerom zwiększając dostępność informacji na temat możliwości przejazdu (por. Tabela 119). Działanie wpisuje się w obszary interwencji wymienione w podrozdziałach 2.4., 3.4.4. i 3.5., dokładniej – „realizacja idei „wspólnego biletu” (niski priorytet z uwagi na już rozwinięty i dobrze działający system, który jednak wymaga poszerzenia i udoskonalenia) oraz „cyfryzacja transportu” (średni priorytet nadany interwencji w tym obszarze).

Tabela 120. Opis interwencji w ramach działania 9 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)

Działanie	9. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w całym sektorze transportu, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury nieochronionych użytkowników drogi
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 8, podrozdz. 2.6. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie transportu w ogólnym ujęciu, jedynie na wsparcie dotacyjne, łącznie na kwotę 1,45 mld zł. Całą kwotę ujętą w modelu kierunkowym rozdysponowano na działania w ramach CP 3 w docelowym modelu, wyłącznie na dotacje
Typ projektu/inwestycji	Inwestycje w: Systemy zarządzania ruchem, sygnalizację drogową, wykorzystanie inteligentnych systemów transportowych Edukację w zakresie uczestnictwa w ruchu (różne grupy osób w różnym wieku) – akcje edukacyjne i promocyjne Inwestycje w infrastrukturę towarzyszącą drogom w miejscach określonych jako niebezpieczne dla nieochronionych użytkowników drogi Zakup urządzeń pomiarowych do mierzenia ruchu na drogach, w tym przestrzegania prędkości
Typ beneficjenta	1. Jst, ich związki i jednostki podległe, 2. Podmioty świadczące usługi w zakresie transportu publicznego lub bezpieczeństwa transportu, 3. NGO
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak

Projekt finansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego i Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020

Działanie	9. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w całym sektorze transportu, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Występująca niedoskonałość rynkowa dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Niedochodowy charakter działalności w przypadku jst Społeczne korzyści wdrożenia efektów projektu			
Uzasadnienie	Bezpieczeństwo w transporcie jako priorytet zapisany w kluczowych dokumentach wojewódzkich (m.in. polityka transportowa) Obszar oznaczony w ankietach jako istotny z punktu widzenia realizacji założeń Planu transportowego (w ramach części pytań otwartych)			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł ¹⁹⁴	15 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	50			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	120-150 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne działanie ma objąć interwencję w zakresie działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w sektorze transportu (charakter uzupełniający wobec pozostałej interwencji w ramach obszaru "transport", por. Tabela 120). Realizowane przedsięwzięcia mają dotyczyć nie tylko budowy i modernizacji systemów zarządzania ruchem i wykorzystania inteligentnych systemów transportowych, ale także akcje edukacyjne i promocyjne. Ważnym aspektem w realizacji tego zadania musi stać się skupienie uwagi na budowie infrastruktury towarzyszącej drogom oraz zakupie urządzeń pomiarowych do mierzenia ruchu na drogach. Zespół Badawczy sugeruje premiowanie projektów uwzględniających poprawę bezpieczeństwa w lokalizacjach, gdzie często dochodzi do wypadków. Z uwagi na specyfikę podmiotów realizujących działania oraz niedoskonałość rynku (dobra publiczne) zaleca się stosowanie dotacji w przypadku wsparcia dla jst i NGO oraz dla przedsiębiorstw. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdziały 1.4.2., 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdział 3.5.) dokładniej koresponduje z podobszarem „poprawa poziomu bezpieczeństwa” (wysoki priorytet).

¹⁹⁴ Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

5.4.7. Usługi publiczne (CP 4 EFRR)

5.4.7.1. Oświata (edukacja)

5.4.7.1.1. Cs (ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online

Tabela 121. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (ii) EFRR

Działanie	1. Infrastruktura edukacyjna (wychowanie przedszkolne, kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne)
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 9, podrozdz. 2.7.1. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie oświaty wyniosła 710 mln zł, w tym 300 mln zł z EFRR. Skorygowano kwotę proponowanej alokacji (w kierunkowym modelu interwencji nie uwzględniono odrębnych pozycji w przypadku infrastruktury szkół różnego rodzaju)
Typ projektu/inwestycji	Tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego Zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych do wyposażenia przedszkoli i szkół na wszystkich poziomach kształcenia (z wyjątkiem wyższego). Dostosowanie (w tym modernizacja) infrastruktury do potrzeb procesów kształcenia
Typ beneficjenta	1. Wszystkie podmioty, które prowadzą lub zamierzają prowadzić działalność gospodarczą lub oświatową 2. Jst i jednostki im podległe, czyli także szkoły na różnych poziomach kształcenia (z wyjątkiem wyższego)
Grupa docelowa	1. Dzieci i młodzież oraz ich opiekunowie (w tym rodzice) 2. Nauczyciele 3. Przedszkola, oddziały przedszkolne, szkoły i ich organy prowadzące
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie dla jednostek finansowanych z budżetu samorządów Niedoskonałość rynku – dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji
Uzasadnienie	Luka finansowa w obszarze edukacji zidentyfikowana w analizie <i>desk research</i> Wskazania w badaniach CAWI na potrzeby występujące w obszarze infrastruktury dla edukacji (w ramach infrastruktury usług publicznych) Brak możliwości lub bardzo ograniczone możliwości finansowania działalności (w przypadku przedsiębiorstw) z rynku komercyjnego.

Działanie		1. Infrastruktura edukacyjna (wychowanie przedszkolne, kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne)			
Proponowana wielkość transakcji	Min.		Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-		2,5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		Ok. 300			
Proponowana alokacja WRPO 2021+		240 -260 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Pierwszym działaniem w ramach obszaru usług publicznych w podobszarze oświaty jest to dotyczące inwestycji w infrastrukturę edukacyjną, na każdym poziomie edukacji (por. Tabela 121). Zarówno w ankietach CAWI/CATI, jak i w wywiadach deklarowano potrzeby w zakresie dofinansowania tego działania. Głównym celem realizacji projektów powinno stać się wyposażenie przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i szkół w sprzęt, zwłaszcza ten niezbędny do funkcjonowania placówek, także w zakresie realizacji procesów dydaktycznych. W ramach planowanych przedsięwzięć można byłoby uwzględnić także dostosowanie infrastruktury do potrzeb szkoły czy przedszkola. W związku z tym, że działalność edukacyjna jest finansowana głównie z budżetów jst, Zespół Badawczy zaleca zastosowanie (wzorem WRPO 2014+ i zgodnie z Linia demarkacyjną) dotacji bezzwrotnych. Ponadto, sugeruje się preferowanie (i premiowanie) projektów ukierunkowanych na poprawę jakości kształcenia przedmiotów matematycznych, informatycznych i z zakresu nauk przyrodniczych. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.3., 3.5.), dokładniej – podobszary „rozwój infrastruktury edukacyjnej”, w mniejszym zakresie lub pośrednio w „poprawa dostępu i jakości edukacji na obszarach wiejskich”, „tworzenie i dostosowanie miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami”, „podnoszenie jakości miejsc wychowania przedszkolnego”, „podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji”, „rozwój szkół zawodowych”. Część z nich będzie także właściwa dla obszaru interwencji „edukacja (oświata)” w ramach EFS+. Wszystkim wymienionym w ramach wcześniej przeprowadzonej analizy nadano wysoki priorytet.

Tabela 122. Opis interwencji w ramach działania 2 i 3 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (ii) EFRR

Działanie	2. Infrastruktura wyższego szkolnictwa zawodowego, 3. Infrastruktura szkolnictwa wyższego
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 9, podrozdz. 2.7.1. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie oświaty wyniosła 710 mln zł, w tym 300 mln zł z EFRR. Skorygowano kwotę proponowanej alokacji (w kierunkowym modelu interwencji nie uwzględniono odrębnych pozycji w przypadku infrastruktury szkół różnego rodzaju).
Typ projektu/inwestycji	Modernizacja, budowa lub zakup sprzętu niezbędnego do realizacji zajęć dydaktycznych ze studentami Dostosowanie (w tym modernizacja) infrastruktury do potrzeb procesów kształcenia
Typ beneficjenta	1. Jst i jednostki im podległe, 2. Szkoły wyższe zawodowe, 3. Uczelnie wyższe

Działanie	2. Infrastruktura wyższego szkolnictwa zawodowego, 3. Infrastruktura szkolnictwa wyższego			
Grupa docelowa	1. Studenci, 2. Nauczyciele			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie dla jednostek finansowanych ze środków publicznych Niedoskonałość rynku – dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji, niedochodowy lub niskodochodowy charakter działalności (w przypadku pobierania opłat za studia) Bardzo ograniczone możliwości otrzymania finansowania na rynku komercyjnym			
Uzasadnienie	Luka finansowa w obszarze edukacji zidentyfikowana w analizie <i>desk research</i> Wysoki priorytet rozwoju innowacyjności w dokumentach strategicznych regionu			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	100			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	100-130 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Działania drugie i trzecie w ramach wspierania edukacji finansowanego w ramach EFRR obejmują inwestycje w infrastrukturę uczelni wyższych, w tym zawodowych (por. Tabela 122). Podobnie jak w przypadku działania 1, chodzi o poprawę warunków kształcenia poprzez inwestycje w sprzęt, modernizację lub budowę obiektów. Z uwagi na fakt, że działalność wspomnianych instytucji jest finansowana głównie ze środków publicznych, Zespół Badawczy zaleca wykorzystanie dotacji bezwrotnych. Premia punktowa powinna być stosowana wobec jednostek, które zadeklarują realizację procesów kształcenia zgodnych z IS Wielkopolski. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4., 3.5.), dokładniej – podobszar „rozwój infrastruktury edukacyjnej” o wysokim priorytecie.

5.4.7.1.2. Cs (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

Tabela 123. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (iii) EFRR

Działanie	4. Infrastruktura szkół przysposabiających do pracy
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 9, podrozdz. 2.7.1. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja przewidziana w kierunkowym

Działanie		4. Infrastruktura szkół przysposabiających do pracy		
	modelu interwencji na działania w zakresie oświaty wyniosła 710 mln zł, w tym 300 mln zł z EFRR. Skorygowano kwotę proponowanej alokacji (w kierunkowym modelu interwencji nie uwzględniono odrębnych pozycji w przypadku infrastruktury szkół różnego rodzaju)			
Typ projektu/inwestycji	Projekty obejmujące modernizację lub adaptację istniejącej infrastruktury edukacyjnej szczególnie w szkołach zawodowych Projekty z zakresu zakupu sprzętu i pomocy dydaktycznych niezbędnych do realizacji procesów kształcenia			
Typ beneficjenta	1.Jst i podległe im jednostki, w tym szkoły			
Grupa docelowa	1. Uczniowie szkół (w tym młodociani pracownicy), 2. Szkoły i inne placówki oświaty, 3. Instytucje wspierające edukację jak np. Centra Kształcenia Zawodowego, 4. Osoby dorosłe			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Działalność oświatowa jest działalnością publiczną, niedochodową, występuje niedoskonałość rynku (dobra publiczne)			
Uzasadnienie	Generalny problem w całym kraju polegający na słabym dostępie do dobrej jakości kształcenia zawodowego Wskazania pracodawców (m.in. w wywiadzie) na luki strukturalne na rynku pracy oraz niedopasowanie oferty kształcenia do rzeczywistych potrzeb pracodawców W związku z tym konieczność wsparcia szkół zawodowych w zakresie kształcenia kadr dla gospodarki Wielkopolski			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		50		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		70-100 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Inwestycje w infrastrukturę szkół przysposabiających do pracy mają skupić się głównie na wspieraniu szkół zawodowych, których oferta powinna wpisywać się w zbiór specjalizacji oczekiwanych od pracowników na wielkopolskim rynku pracy (por. Tabela 123). Przedsięwzięcia mogą dotyczyć adaptacji budynków lub zakupu wyposażenia do nauki zawodu. Z uwagi na charakter jednostek finansujących funkcjonowanie takich szkół oraz wysoki priorytet kształcenia zawodowego z punktu widzenia luk strukturalnych na rynku pracy proponuje się oferowanie jst wyłącznie dotacji. Działanie wpisuje się w obszary potencjalnej interwencji opisane w podrozdziałach: 2.4., 3.4.3., 3.5., dokładniej – bezpośrednio dotyczy podobszaru „rozwój infrastruktury edukacyjnej, poprawa dostępu i jakości edukacji na obszarach wiejskich” (wysoki priorytet), a pośrednio – „podnoszenie kompetencji i kwalifikacji

Projekt finansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego i Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020

osób dorosłych odpowiadających na wyzwania innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki oraz pracodawców” (średni priorytet) oraz „powiązanie oferty edukacyjnej z potrzebami rynku pracy, rozwój programów kształcenia (konieczna analiza luk strukturalnych na rynku pracy w regionie)” (wysoki priorytet).

5.4.7.2. Włączenie społeczne, rynek pracy

5.4.7.2.1. Cs (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

Tabela 124. Opis interwencji w ramach działania 1 i 3 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (iii) EFRR

Działanie	1. Infrastruktura społeczna powiązana z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług, 3. Mieszkania o charakterze wspomagającym: chronione, treningowe i wspierane Lokale/mieszkania w ramach najmu socjalnego
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 10 w podrozdz. 2.7.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie włączenia społecznego 1,455 mld zł (w tym 585 mln zł z EFRR). Kwota dla EFRR w całości została uwzględniona w modelu docelowym.
Typ projektu/inwestycji	Rozwój mieszkalnictwa chronionego, tymczasowego (np. dla osób w kryzysie), treningowego, w ramach najmu socjalnego Rozwój mieszkalnictwa wspomagane Adaptacja budynków do powyższych celów Projekty z zakresu dostosowania placówek pieczy zastępczej, opieki dziennej (np. świetlice) Dostosowanie budynków do świadczenia usług społecznych, np. ośrodki aktywizacji społeczno-zawodowej, opieka dzienna nad seniorami, osobami niepełnosprawnymi, domy samopomocy, placówki integracyjne, domy dziecka, placówki aktywizacji osób wykluczonych i in.
Typ beneficjenta	1. Jst i ich jednostki organizacyjne; podmioty, którymi zarządzają, 2. NGO, 3. PES, 4. Instytucje systemu pomocy społecznej
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Niedoskonałość rynkowa – dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Demarkacja rodzajów instrumentów wsparcia na poziomie krajowym i regionalnym
Uzasadnienie	Wiele wyzwań i problemów w Wielkopolsce związanych z systemem pomocy społecznej (por. Rozdział 2), negatywne procesy demograficzne, wysoka liczba tzw. ubogich

Działanie	1. Infrastruktura społeczna powiązana z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług, 3. Mieszkania o charakterze wspomagającym: chronione, treningowe i wspierane Lokale/mieszkania w ramach najmu socjalnego			
	bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem, problemy z aktywizacją osób wykluczonych (mała kompleksowość oferty) Niezaspokojone potrzeby finansowe w obszarze opomocy i integracji społecznej (por. Rozdział 4) Potwierdzenie powyższych w wywiadach z przedstawicielami DEFS+ IZ WRPO oraz ROPS			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	- tys. zł	3 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	Ok. 400			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	540-590 mln zł (wspólnie z działaniem opisanym w Tabeli 125)			

Źródło: opracowanie własne.

Jednym z celów polityki społecznej kraju i regionu jest deinstytucjonalizacja funkcjonowania systemu opieki społecznej na rzecz wprowadzenia innowacji społecznych w postaci np. mieszkań treningowych lub wspomaganych (por. Tabela 124). Projekty w prezentowanych działaniach powinny uwzględniać kompleksowe wspieranie osób potrzebujących w celu ich aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym w zakresie zapewnienia mieszkań dla osób w kryzysie, wychodzących z zakładów karnych, opuszczających domy dziecka, osób niesamodzielnych. Dodatkowo, projekty mogą obejmować dostosowanie placówek opieki dziennej, jak np. świetlice. Z uwagi na bardzo szeroki zakres tematyczny wsparcia, mogą z niego skorzystać różne instytucje publiczne (w tym pomocy społecznej), NGO i PES. Biorąc pod uwagę ten fakt, należy zaproponować im dotacje (aby zachęcić je do realizacji wspomnianego zadania deinstytucjonalizacji opieki społecznej). Zakres wspomnianych działań 1 i 3 w ramach cs (iii) wpisuje się w obszary i podobszary potencjalnej interwencji ustalone w podrozdziałach 2.4., 3.4.3., 3.5. Są to następujące pozycje wyłonione w trakcie wspomnianej analizy: „jakościowy i ilościowy rozwój infrastruktury społecznej” oraz „tworzenie mieszkań o charakterze wspomagającym dla osób w trudnej sytuacji życiowej” o wysokim priorytecie. Projekty wyłonione do finansowania w ramach działania mogą znacząco przyczynić się do wypełniania innych założeń, np. dotyczących następujących podobszarów: uruchamianie dziennych DPS (średni priorytet), rozwój usług asystenckich (wysoki), rozwój środowiskowych domów samopomocy oraz specjalistycznych ośrodków opiekuńczych, ZAZ (średni), „integracja społeczno-zawodowa” (wysoki).

Tabela 125. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (iii) EFRR

Działanie	2. Infrastruktura placówek zapewniających całodobową opiekę osobom z niepełnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 10 w podrozdz. 2.7.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie włączenia społecznego 1,455 mld zł (w tym 585 mln zł z EFRR). Kwota dla EFRR w całości została uwzględniona w modelu docelowym.

Działanie	2. Infrastruktura placówek zapewniających całodobową opiekę osobom z niepełno- sprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku			
Typ projektu/inwe- stycji	<p>Inwestycje w infrastrukturę placówek opieki całodobowej, w tym modernizacja i adap- tacja budynków, wyposażenie w sprzęt</p> <p>Inwestycje w różnego rodzaju placówkach: opieki nad osobami starszymi, niepełno- sprawnymi lub przewlekle chorymi</p> <p>Przewidziany zakup sprzętu o charakterze medycznym.</p> <p>Proponuje się projekty związane z deinstytucjonalizacją wsparcia w kierunku zakresu wsparcia reprezentowanego np. przez działania 1 i 3 opisane powyżej, np. na rzecz krót- koterminowej opieki całodobowej, np. w ramach udzielania pomocy w postaci opieki wytchnieniowej</p>			
Typ beneficjenta	<p>1. Jst i ich jednostki organizacyjne; podmioty, którymi zarządzają</p> <p>2. NGO</p> <p>3. PES</p> <p>4. Instytucje systemu pomocy społecznej</p>			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finan- sowe	Nie			
Uzasadnienie zasto- sowania instru- mentu	Niedoskonałość rynkowa – dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji			
Uzasadnienie	<p>Niezaspokojone potrzeby finansowe w obszarze opieki społecznej (por. Rozdział 3.4.)</p> <p>Potwierdzenie powyższych w wywiadach z przedstawicielami DEFS+ IZ WRPO oraz ROPS</p> <p>Problem z dostępem do całodobowej opieki instytucjonalnej – luka strukturalna w ob- szarze opieki społecznej</p>			
Proponowana wiel- kość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	3 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	30			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	540-590 mln zł (kwota razem z działaniem opisanym powyżej w Tabeli 124)			

Źródło: opracowanie własne.

Bardzo podobne co do zakresu działanie obejmuje tworzenie lub adaptację infrastruktury służącej zapewnieniu całodobowej opieki nad osobami z niepełno-
sprawnościami, przewlekle chorymi i w podeszłym wieku (por. Tabela 125). Zespół Badawczy sugeruje premiowanie projektów kompleksowych lub uzupełniających wsparcie z innych programów, w tym już zrealizowane projekty. Najlepiej byłoby, gdyby docelowo pomoc całodobowa była

realizowana tylko krótkoterminowo, np. w ramach udzielania pomocy w postaci opieki wytchnieniowej, ale należy założyć, że proces deinstytucjonalizacji będzie trwał długo. Biorąc pod uwagę specyfikę funkcjonowania potencjalnych realizatorów projektu, proponuje się oferować wszystkim dotacje. Zakres wspomnianego działania wpisuje się w obszary i podobszary potencjalnej interwencji ustalone w podrozdziałach 2.4., 3.4.3. oraz 3.5. Są to następujące pozycje wyłonione w trakcie wspomnianej analizy: „jakościowy i ilościowy rozwój infrastruktury społecznej”, także „poprawa dostępu do dóbr i usług publicznych, dziennej i całodobowej opieki nad osobami chorymi, starszymi i niepełnosprawnymi” oraz pośrednio „zwiększenie dostępności usług społecznych na terenie całego województwa”. Wszystkim z wymienionych nadano wysoki priorytet.

5.4.7.3. Ochrona zdrowia

5.4.7.3.1. Cs (v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

Tabela 126. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (v) EFRR

Działanie	1. Infrastruktura ochrony zdrowia
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 15, podrozdz. 2.7.3. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony zdrowia 850 mln zł, w tym 475 mln zł z EFRR. Kwota dla EFRR została wykorzystana w całości w modelu docelowym.
Typ projektu/inwestycji	Prace remontowo-budowlane, modernizacja budynków Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami Zakup sprzętu medycznego Zakup oprogramowania (uzupełniająco w stosunku do innych wydatków)
Typ beneficjenta	1. Podmioty lecznicze świadczące usługi w zakresie opieki zdrowotnej, 2. Jst i jednostki im podległe, 3. Uczestnicy PPP (jeśli istnieją), 4. ew. beneficjenci w postępowaniu pozakonkursowym (projekty strategiczne)
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Trudna sytuacja podmiotów ochrony zdrowia, w tym sytuacja finansowa Wielokrotne wskazania w badaniach CAWI oraz wywiadach na brak możliwości finansowania wyłącznie IF Niedochodowy charakter działalności
Uzasadnienie	Jeden z najważniejszych obszarów interwencji w okresie 2021-2027 Wysoka luka finansowa wynikająca z niedoinwestowania służby zdrowia w Wielkopolsce

Działanie	1. Infrastruktura ochrony zdrowia			
	Pogarszające się wskaźniki dostępu do opieki medycznej (na podstawie analizy <i>desk research</i>)			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	25 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	Ok. 50			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	490-520 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Infrastruktura ochrony zdrowia stanowi jeden z najważniejszych obecnie elementów interwencji z uwagi na wcześniejsze problemy związane ze słabym dostępem do systemu opieki zdrowotnej w Wielkopolsce, ale także trwającą obecnie pandemię koronawirusa. W ramach projektu można będzie sfinansować zakup sprzętu medycznego, sprzętu towarzyszącego, usług remontowo-budowlanych lub - uzupełniająco w stosunku do wsparcia we wspomnianym zakresie – oprogramowania (por. Tabela 126). Otrzymać środki mogą podmioty lecznicze, jst je dofinansowujące oraz inni (w ramach PPP lub w trybie pozakonkursowym dla projektów strategicznych). Zespół Badawczy proponuje premiować przedsięwzięcia zakładające wypełnianie luk strukturalnych w zakresie opieki zdrowotnej (zakresy tych usług, w których występują największe niedobory) oraz te ważne z punktu widzenia procesów demograficznych (opieka prenatalna, noworodkowa, nad osobami starszymi; diagnostyka, profilaktyka i leczenie). Działanie wpisuje się w obszary i podobszary potencjalnej interwencji zidentyfikowane w ramach analiz w podrozdziałach 1.4.2., 2.4., 3.4.3., 3.5., dokładniej – odnosi się do podobszaru „inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia”, którego realizacji nadano wysoki priorytet, oraz „budowa szpitali ogólnych i specjalistycznych” (także o wysokim priorytecie).

5.4.7.4. Kultura

5.4.7.4.1. Cs (vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Tabela 127. Opis interwencji w ramach działania 1 i 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (vi) EFRR

Działanie	1. Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego, 2. Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i digitalizacja
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 16, podrozdz. 2.7.4. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie kultury na 175 mln zł (tylko z EFRR) Kwota dla EFRR została podniesiona z uwagi na planowane przedsięwzięcie strategiczne w przypadku działań 3 i 5 (por. Tabela 128).
Typ projektu/inwestycji	Działanie 1 – Przedsięwzięcia dotyczące obiektów UNESCO i Pomników Historii Prezydenta RP na cele inne niż prowadzenie działalności kulturalnej. Działanie 2 - Wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów Ponadto:

Działanie	1. Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego, 2. Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i digitalizacja			
	<p>Wyposażenie instytucji kultury</p> <p>Rewitalizacja i podobne działania dotyczące obiektów lub obszarów zabytkowych, obiektów przemysłowych, powojennych, dziedzictwa kulturowego</p> <p>Zakup wyposażenia do konserwacji archiwaliów itp.</p> <p>Systemy bezpieczeństwa dla obiektów kultury</p> <p>Systemy oznakowania obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego</p> <p>Aplikacje informatyczne umożliwiające digitalizację zasobów muzealnych i archiwalnych</p> <p>Modernizacja, adaptacja i zakup sprzętu do małych kin</p> <p>Wspierająco – akcje promocyjne i informacyjne</p>			
Typ beneficjenta	1. Instytucje kultury (oprócz tych na szczeblu krajowym), 2. Jst, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jst, 3. NGO, 4. Kościoły i związki wyznaniowe, 5. Inne instytucje, np. w postępowaniach pozakonkursowych			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	<p>Słabe możliwości finansowe instytucji kultury do samodzielnego finansowania działalności</p> <p>Niedochodowy charakter działalności</p> <p>Oferowanie usług publicznych (niedoskonałość rynku)</p>			
Uzasadnienie	Obszar, który był wskazywany jako jeden z mniej znaczących w czasie pandemii, czy który stracił na ważności, jednak obserwuje się w nim duże potrzeby finansowe. Istnieje też konieczność zapewnienia powrotu do normalnego funkcjonowania po okresie pandemii.			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	15 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		Ok. 60-70		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		140-160 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

W obszarze wspierania działalności kultury zaplanowano kilka działań, w tym modernizację obiektów dziedzictwa kulturowego oraz konserwacji zabytków ruchomych i podobnych przedmiotów wraz z ich utrwaleniem lub utrwaleniem ich wizerunku w postaci cyfrowej (por. Tabela 127). Inwestycje mogą obejmować zakup wyposażenia, działalność modernizacyjną czy tworzenie aplikacji informatycznych. Elementem nieobowiązkowym, ale

dozwolonym do uwzględnienia w przedsięwzięciach są akcje promocyjne i informacyjne. Z uwagi na niekomercyjny charakter działalności kultury objętej wspomnianymi działaniami sugeruje się oferowanie dotacji dla wszystkich podmiotów uprawnionych do składania wniosków. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji, a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.3., 3.5.), dokładniej pozycje wymienione jako „ochrona dziedzictwa kulturowego regionu i jego części”, której nadano wysoki priorytet w odniesieniu do planowania przyszłej interwencji publicznej, jednak w ramach CP 5. Pośrednio działanie dotyczy także rewitalizacji (zabytków), która została także uwzględniona w ramach CP 5.

Tabela 128. Opis interwencji w ramach działania 3 i 5 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (vi) EFRR

Działanie	3. Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne, uczelnie artystyczne, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea), 5. Rozwój międzysektorowej współpracy w zakresie przemysłów kultury i kreatywnych
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 16, podrozdz. 2.7.4. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie kultury na 175 mln zł (tylko z EFRR) Kwota dla EFRR została podniesiona z uwagi na planowane przedsięwzięcie strategiczne w przypadku działań 3 i 5.
Typ projektu/inwestycji	Wyposażenie jednostek prowadzących działalność kulturalną Rewitalizacja, adaptacja budynków i ich części i podobne działania dotyczące obiektów przeznaczonych do prowadzenia działalności kulturalnej Zakup wyposażenia Systemy bezpieczeństwa i ochrony dla tych obiektów Aplikacje informatyczne umożliwiające digitalizację ich zasobów oraz promocję tych instytucji Wspierająco – akcje promocyjne i informacyjne Wprowadzanie innowacyjnych produktów w wyniku współpracy uczelni i szkół o profilu artystycznym z innymi instytucjami (np. klastrami), szczególnie współpraca z przedsiębiorstwami kreatywnymi
Typ beneficjenta	1. Instytucje kultury (oprócz tych na szczeblu krajowym), 2. Jst, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jst, 3. NGO, 4. Szkoły artystyczne
Grupa docelowa	W przypadku szkół artystycznych: uczniowie, nauczyciele Pozostali – członkowie zespołów artystycznych
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie

Działanie	3. Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne, uczelnie artystyczne, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea), 5. Rozwój międzysektorowej współpracy w zakresie przemysłów kultury i kreatywnych			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Słabe możliwości finansowe instytucji kultury do samodzielnego finansowania działalności Niedochodowy charakter działalności Oferowanie usług publicznych (niedoskonałość rynku)			
Uzasadnienie	Projekty z pogranicza edukacji i kultury, o dużej wartości dodanej dla kształtowania tożsamości regionalnej Konieczność dofinansowania instytucji z racji problemów finansowych spowodowanych przestojem działalności w okresie pandemii			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	-	-	-
Proponowana liczba transakcji:	10			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	300-330 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Zakres interwencji dotyczący zadań 3 i 5 ukierunkowuje wsparcie na tworzenie sieci połączeń między różnymi placówkami zaangażowanymi w realizację zadań w zakresie kultury (por. Tabela 128). Ich integracja pozwoli na międzysektorową współpracę, która może skutkować powstaniem nowych dóbr kultury, projektów, wydarzeń, szczególnie o dużej wartości dla kształtowania tożsamości regionalnej. Interwencja jest zasadna z powodu gorszej sytuacji finansowej wspomnianych podmiotów w wyniku wystąpienia przestoju w ich działalności w okresie trwania pandemii COVID-19. Zespół Badawczy proponuje stosować wsparcie w postaci dotacji bezzwrotnych, jak w przypadku pozostałych działań w tym podobszarze interwencji. Działanie wpisuje się w obszary i podobszary potencjalnej interwencji wymienione w poprzednich podrozdziałach (szczególnie 3.5.), szczególnie „rozwój potencjału instytucjonalnego kultury”, któremu nadano wysoki priorytet w ramach CP 5, nie CP 4.

5.4.7.5. Turystyka

5.4.7.5.1. Cs (vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Tabela 129. Opis interwencji w ramach działania 4 i 6 w CP 4 w WRPO 2021+, Pi (vi) EFRR

Działanie	4. Turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne (odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych), 6. Ułatwienie dostępu do zabytków, instytucji kultury oraz szlaków turystycznych, w tym dostosowanie ww. obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 17, podrozdz. 2.7.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie kultury na 150 mln zł (tylko z EFRR) Kwota dla EFRR została utrzymana w modelu docelowym.

Działanie	4. Turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne (odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych), 6. Ułatwienie dostępu do zabytków, instytucji kultury oraz szlaków turystycznych, w tym dostosowanie ww. obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami			
Typ projektu/inwestycji	Poprawa jakości szlaków turystycznych Uzupełniająco – akcje informacyjne Budowa portfolio turystycznego w poszczególnych regionach województwa Odbudowa potencjału turystycznego na terenach zdegradowanych Infrastruktura szlaków turystycznych oraz instytucji kultury (dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami) Inwestycje dotyczące instytucji nieobjętych wsparciem w działaniach 1-3			
Typ beneficjenta	1. Jst i jednostki im podległe, 2. Instytucje turystyczne, w tym NGO			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Słabe możliwości instytucji turystyki do samodzielnego finansowania działalności Niedochodowy charakter działalności Oferowanie usług publicznych (niedoskonałość rynku)			
Uzasadnienie	Odbudowa potencjału turystycznego w całym województwie ze wskazaniem zabytków oraz walorów przyrodniczych północnej części województwa jest konieczna do budowania konkurencyjności regionu nie tylko jako silnego gospodarczo, ale atrakcyjnego kulturowo i turystycznie			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	2,5 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		Ok. 100		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		Ok. 120-140 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Z punktu widzenia rozwoju regionu ważne jest również kształtowanie jego potencjału turystycznego. W tym zakresie w WRPO 2021+ planuje się zaproponować rewitalizację szlaków turystycznych oraz ułatwienie dostępu do obiektów o walorach zabytkowych czy kulturowych, ważnych z punktu widzenia kształtowania wspomnianego potencjału. W ramach działań 4 i 6 (por. Tabela 129) dopuszcza się także możliwość realizowania przedsięwzięć z zakresu dostosowania obiektów turystycznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz działań promocyjnych czy informacyjnych, ale tych ostatnich - tylko jako uzupełnienie innych elementów projektu. Otrzymać wsparcie mogą jst, podległe im jednostki oraz instytucje turystyczne, w tym NGO. Odpowiednią formą wsparcia będzie dotacja. Działania 4 i 6 odnoszą się bezpośrednio do obszarów i podobszarów ustalonych w ramach wcześniejszych analiz (podrozdziały 1.4.2., 3.4.3., 3.5.) dokładniej podobszar „podnoszenie atrakcyjności obszarów o

walorach turystycznych” i „rozwój szlaków turystycznych”, którym w ramach realizacji CP 5 proponowano nadać wysoki priorytet, oraz „tworzenie produktów turystycznych” o średnim priorytecie proponowanym dla planowania przyszłej interwencji publicznej.

5.4.8. Usługi publiczne (CP 4 EFS+)

5.4.8.1. Rynek pracy¹⁹⁵

5.4.8.1.1. Cs (a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

Tabela 130. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (a) EFS+

Działanie	1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i samozatrudnienie
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 12, podrozdz. 2.7.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Kwoty wsparcia zaproponowane w ramach modelu docelowego stanowiły wartości z modelu kierunkowego skorygowane m.in. o wyniki dot. skłonności ze skorzystania z dotacji (por. podrozdz. 5.1.3.3)
Typ projektu/inwestycji	Instrumenty oraz usługi realizowane na rzecz osób aktywizowanych Ew. dofinansowanie wynagrodzeń pracowników
Typ beneficjenta	1. PUP, 2. OHP
Grupa docelowa	1. Osoby aktywizowane, tj. osoby należące do grup zidentyfikowanych jako konieczne do aktywizacji (np. osoby poniżej 30 r.ż., długotrwale bezrobotne, o niskich kwalifikacjach, pow. 50 r.ż., migranci i imigranci – lista sporządzana na podstawie aktualnej diagnozy rynku pracy, 2. OHP, Ew. osoby zagrożone skutkami pandemii COVID-19
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Działalność urzędów pracy, które świadczą usługi publiczne (zawodność rynkowa „dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji”)
Uzasadnienie	Sytuacja na rynku pracy w Wielkopolsce uzasadnia aktywizację osób bezrobotnych oraz będących w trudnej sytuacji na rynku pracy, np. osób powracających na rynek pracy, osób poniżej 30 roku życia Jst wskazywały na rynek pracy jako obszar występowania potrzeb finansowych Wywiad z przedstawicielem WUP dostarczył informacji nt. konieczności kompleksowego wsparcia osób długotrwale bezrobotnych, co potwierdził także przedstawiciel ROPS

¹⁹⁵ Zachowano sekwencję opisu poszczególnych działań zgodnie z zapisami Założeń WRPO 2021+.

Działanie	1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i samozatrudnienie			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	W zależności od potrzeb danego PUP	-	-
Proponowana liczba transakcji:	Wszystkie PUP			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	320-355 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Jednym z wyzwań instytucji rynku pracy, oraz w pewnym stopniu systemu opieki społecznej jest aktywizacja zawodowa bezrobotnych oraz wspieranie samozatrudnienia (por. Tabela 130). Projekty powinny dotyczyć kompleksowej aktywizacji osób z grup najbardziej narażonych na wykluczenie z rynku pracy (np. osób o niskich kwalifikacjach), w tym zachęcenia ich do założenia własnej działalności gospodarczej. Premiowane powinny być projekty zakładające wielowymiarowe wsparcie osób w kryzysie czy zagrożonych długotrwałym bezrobociem czy marginalizacją. Interwencja w tym zakresie została uzasadniona poprzez weryfikację w ramach *desk research*, ankietach CAWI/CATI (z przedstawicielami jst) oraz w ramach wywiadów. Jedyną dopuszczalną formą wsparcia urzędów pracy w aktywizacji osób bezrobotnych jest dotacja bezzwrotna (na co wskazały przede wszystkim wyniki analizy *desk research* w rozdziałach 1 i 2). Ważne jest, by określić zakres docelowej grupy odbiorców wsparcia uwzględniając także społeczności zagrożone marginalizacją, migrantów i imigrantów. Działanie wpisuje się w wyzwania dotyczące rozwoju województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdział 2.4.), a także obszary wynikające z ustalenia niezaspokojonych potrzeb finansowych (por. podrozdziały 3.4.3., 3.5.). Działanie dotyczy podobszarów „wsparcie osób na rynku pracy będących w szczególnej sytuacji, szczególnie kobiet, osób do 30 r.ż. oraz w wieku 50+, o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami, długotrwanie bezrobotnych” oraz „aktywizacja zawodowa bezrobotnych, w tym długotrwanie bezrobotnych”, którym nadano wysoki priorytet w kontekście planowania przyszłej interwencji publicznej (pośrednio także „pomoc cudzoziemcom w znalezieniu pracy”).

Tabela 131. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (a) EFS+¹⁹⁶

Działanie	2. Realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) w ramach sieci EURES
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym. Mobilność transnarodowa nie została uwzględniona w modelu kierunkowym.
Typ projektu/inwestycji	Pomoc polskim pracownikom w mobilności międzynarodowej przebiegająca dwuetapowo: 1. Poradnictwo zawodowe i diagnozowanie potrzeb 2. Pomoc w przeniesieniu się do kraju pracodawcy (w tym szkolenia, m.in. językowe)
Typ beneficjenta	1. PSZ, w tym PUP, WUP
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	

¹⁹⁶ Prawdopodobnie (zgodnie z informacjami na dzień sporządzania Raportu końcowego) działanie nie będzie realizowane w ramach WRPO 2021+.

Działanie	2. Realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) w ramach sieci EURES
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Niedoskonałość rynku – dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji
Uzasadnienie	Zwiększenie mobilności międzynarodowej pracowników w związku z ich trudną sytuacją na rynku pracy Konieczność aktywizacji wielowymiarowej pracowników Konieczność dostarczania niefinansowych usług pracownikom z regionu jak np. szkolenia czy poradnictwo zawodowe Tworzenie sieci współpracy międzynarodowej między instytucjami publicznymi

Źródło: opracowanie własne.

W działaniu 2 przewiduje się wsparcie PSZ ukierunkowane na pomoc polskim pracownikom w znalezieniu pracy za granicą poprzez oferowanie kompleksowych usług doradczych i szkoleniowych, aby w jak najlepszy sposób przygotować te osoby do wyjazdu w celach zarobkowych (por. Tabela 131). Dostarczanie możliwości odbycia kursów językowych jest kluczowe do sprawnego funkcjonowania pracownika w środowisku pracodawcy. Do realizacji zostaną dopuszczone tylko projekty uwzględniające zawody ujęte w USMT. Formą wsparcia dla PSZ powinna być dotacja, z przyczyn leżących w charakterze działalności PSZ, tj. świadczenia usług publicznych. Działanie nie jest związane z żadnym z wyłonionych wcześniej podobszarów przedstawionych w ramach podrozdziału 3.5., nie zostało także w żaden sposób uwzględnione w kierunkowym modelu interwencji. Można traktować je jako uzupełniające w stosunku do tych zidentyfikowanych dla rynku pracy. **Z uwagi na niższą alokację w okresie 2021+ w porównaniu z tą w WRPO 2014+, Zespół Badawczy zaleca rozważenie rezygnacji z tego działania.**

5.4.8.1.2. Cs (b) Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy

Tabela 132. Opis interwencji w ramach działania 1 i 3 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (b) EFS+

Działanie	1. Wsparcie Publicznych Służb Zatrudnienia (PSZ), 3. Wsparcie PSZ w świadczeniu usług w ramach sieci EURES
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1.7.2., Tabela 62, s. 149-150, Tabela 63, s. 150-151. Alokacja na podobne działanie nie została włączona do modelu kierunkowego.
Typ projektu/inwestycji	Inwestycje w szkolenie pracowników PSZ w zakresie kompetencji miękkich i twardych
Typ beneficjenta	1. WUP, PUP
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	

Działanie	1. Wsparcie Publicznych Służb Zatrudnienia (PSZ), 3. Wsparcie PSZ w świadczeniu usług w ramach sieci EURES
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie dla jednostek świadczących usługi publiczne
Uzasadnienie	Konieczność podnoszenia kompetencji pracowników PSZ wynika z naturalnej konsekwencji zmian na rynku pracy, w tym internacjonalizacji tego rynku Działanie przyczyni się do wzrostu konkurencyjności pracowników z Wielkopolski na rynku międzynarodowym

Źródło: opracowanie własne.

Działaniami uzupełniającymi poprzednie, są: wsparcie PSZ w zakresie podnoszenia kompetencji oraz wsparcie świadczenia usług w ramach sieci EURES (por. Tabela 132). Przedsięwzięcia realizowane przez urzędy pracy będą mieć za zadanie podnieść poziom umiejętności kadry w zakresie sprawnej aktywizacji osób bezrobotnych. Z uwagi na fakt, że wsparcie dotyczy urzędów, Zespół Badawczy proponuje wyłącznie instrumenty bezzwrotne jako środek realizacji tego działania. Działanie nie jest związane z żadnym z wyłonionych wcześniej podobszarów przedstawionych w ramach podrozdziału 3.5., nie zostało także w żaden sposób uwzględnione w kierunkowym modelu interwencji. Można traktować je jako uzupełniające w stosunku do tych zidentyfikowanych dla rynku pracy. **Z uwagi na niższą alokację w okresie 2021+ w porównaniu z tą w WRPO 2014+, a także planowanie podobnych działań w ramach programu FERS, Zespół Badawczy zaleca rozważenie rezygnacji z tego działania.**

Tabela 133. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (b) EFS+

Działanie	2. Mechanizmy przeciwdziałające spowolnieniu gospodarczemu wywołanemu w szczególności przez czynniki egzogeniczne
Relacja do modelu kierunkowego	Podobne działanie nie zostało uwzględnione w modelu kierunkowym
Typ projektu/inwestycji	Tworzenie mechanizmów uregulowanych na poziomie krajowym w zakresie przeciwdziałania spowolnieniu gospodarczemu wywołanemu przez pandemię Stworzenie mechanizmów na przyszłość, aby zareagować na podobne sytuacje
Typ beneficjenta	1. PUP, WUP
Grupa docelowa	-
Formy wsparcia:	
Dotacje	Nie dotyczy
Instrumenty finansowe	Nie dotyczy
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie instytucji publicznych

Działanie	2. Mechanizmy przeciwdziałające spowolnieniu gospodarczemu wywołanemu w szczególności przez czynniki egzogeniczne
Uzasadnienie	Konieczność wypracowania mechanizmów, które pozwolą na dostosowanie podaży pracy do popytu na pracę w sytuacji nagłej zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej wywołanej przez czynnik zewnętrzny Przygotowanie sposobu postępowania na wypadek takich sytuacji, aby zareagować szybko na zmiany na rynku pracy w celu uniknięcia masowych zwolnień i gwałtownego wzrostu liczby bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne.

Kolejny element uzupełniający interwencję stanowi tworzenie mechanizmów na szczeblu krajowym umożliwiających diagnozę słabych sygnałów spowolnienia gospodarczego wywołanego przez pandemię (por. Tabela 133). Mechanizmy te będą mieć również zastosowanie w przyszłości, w przypadku innych nieprzewidzianych zdarzeń, które spowodują gwałtowne szoki popytowe, podażowe i inne, skutkujące m.in. niekorzystnymi zmianami na rynku pracy. Jako, że działanie będzie realizowane w ramach współpracy na szczeblu krajowym, Zespół Badawczy nie przewiduje dla niego alokacji. Działanie nie jest związane z żadnym z wyłonionych wcześniej podobszarów przedstawionych w ramach podrozdziału 3.5., nie zostało także w żaden sposób uwzględnione w kierunkowym modelu interwencji. Można traktować je jako uzupełniające w stosunku do tych zidentyfikowanych dla rynku pracy, a także jako wynik analiz związanych z wystąpieniem skutków pandemii COVID-19 (por. podrozdział 1.5.). **W związku z tym należy rozważyć rezygnację z jego realizacji (biorąc pod uwagę zakres działań w ramach programu FERS).**

5.4.8.2. Ochrona zdrowia

5.4.8.2.1. Cs (d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględni zagrożenia dla zdrowia

Tabela 134. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (d) EFS+¹⁹⁷

Działanie	1. Wsparcie w obszarze ochrony zdrowia
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 15, podrozdz. 2.7.3. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie ochrony zdrowia 850 mln zł. Kwota dla EFS+ została obniżona w modelu docelowym z uwagi na inne programy (np. krajowe), które wspierają podobne działania
Typ projektu/inwestycji	Opracowanie i realizacja regionalnych programów zdrowotnych Profilaktyka chorób zidentyfikowanych jako najbardziej istotne z punktu widzenia funkcjonowania systemu ochrony zdrowia w Wielkopolsce (istotne problemy zdrowotne, np. choroby układu krążenia), np. w regionalnym programie zdrowotnym Rehabilitacja wspomagająca powrót do pracy Projekty skierowane do przedsiębiorstw i pracowników w zakresie profilaktyki zdrowia i rehabilitacji wspomagającej powrót do pracy
Typ beneficjenta	1. Pracodawcy, 2. PES, 3. Instytucje rynku pracy, 4. NGO, 5. Jst i ich jednostki, 6. Podmioty ochrony zdrowia

¹⁹⁷ W Założeniach WRPO 2021+ nie wskazano zaplanowanych działań w cs (c) .

Działanie		1. Wsparcie w obszarze ochrony zdrowia			
Grupa docelowa		1. Osoby w wieku aktywności zawodowej, w tym pracujące w niekorzystnych warunkach i w branżach, w których praca generuje negatywne czynniki dla zdrowia			
Formy wsparcia:					
Dotacje		Tak			
Instrumenty finansowe		Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu		Usługi publiczne, nie ukierunkowane na generowanie dochodu ani oszczędności			
Uzasadnienie		Konieczność wprowadzenia programów profilaktyki zdrowia z uwagi na słaby dostęp do opieki medycznej w regionie Ochrona pracowników przed negatywnymi skutkami pracy w poszczególnych branżach			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu	
	50 tys. zł ¹⁹⁸	15 mln zł	-	-	
Proponowana liczba transakcji:		Ok. 50			
Proponowana alokacja WRPO 2021+		150 - 175mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Komponent EFS+ w ramach realizacji CP 4 w WRPO 2021+ obejmuje także szereg działań z zakresu ochrony zdrowia. Pierwszym z nich jest wsparcie ochrony zdrowia w zakresie uruchomienia regionalnych programów zdrowotnych, zorientowanych na profilaktykę chorób, które z punktu widzenia funkcjonowania wielkopolskiej służby zdrowia są najbardziej problematyczne (por. Tabela 134). Zakres projektów może obejmować także rehabilitację wspierającą powrót do pracy osób w różnym wieku, a także działania skierowane do pracodawców i pracowników, zwłaszcza osób związanych z branżami, w których praca zawodowa generuje czynniki potencjalnie zagrażające zdrowiu i życiu. Z uwagi na priorytetowy charakter tej interwencji, mimo różnych grup potencjalnych beneficjentów, proponuje się zastosowanie dotacji bezzwrotnych. Premie punktowe powinny być przyznawane WoD, w których zakłada się współpracę przynajmniej dwóch podmiotów oraz udogodnienia dla pacjenta. Niniejsze działanie odnosi się do podobszarów wyłonionych w ramach wcześniejszych analiz (m.in. zaprezentowanych w podrozdziałach 1.4.2, 3.4.3., 3.5.), dokładniej „programy profilaktyki zdrowia”, „usługi z zakresu profilaktyki zdrowia dla mieszkańców regionu (po analizie najpilniejszych potrzeb)”, „rehabilitacja zdrowotna w celu ułatwienia powrotu do pracy”. Wszystkim z wymienionych, przypisanym do CP 4, nadano wysoki priorytet w kontekście planowania przyszłej interwencji publicznej w ramach WRPO 2021+.

Tabela 135. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (d) EFS+

Działanie	2. Wsparcie w obszarze adaptacyjności
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym, oraz Tabela 13, podrozdz. 2.7.3. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie outplacementu (adaptacyjności) na 265 mln zł, z uwagi na modyfikacje modelu docelowego w podobszarze rynku pracy alokację zmieniono na 225 mln zł

¹⁹⁸ Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

Działanie	2. Wsparcie w obszarze adaptacyjności			
Typ projektu/inwestycji	<p>Usługi skierowane do pracodawców i ich pracowników, zgodne z ich potrzebami</p> <p>Adaptacja środowiska pracy do potrzeb pracowników, eliminacja czynników powodujących ryzyko dla zdrowia</p> <p>w tym działania ukierunkowane na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy</p> <p>Działalność outplacementowa w przypadku zagrożenia zwolnieniem (lub po zwolnieniu) z przyczyn niezależnych od pracownika, np. szkolenia, doradztwo, staże</p> <p>Pomoc we wprowadzeniu elastycznych form zatrudnienia, np. telepracy lub pracy hybrydowej</p>			
Typ beneficjenta	1. Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób indywidualnych, które nie są samozatrudnione			
Grupa docelowa	1. MŚP, 2. Duże przedsiębiorstwa, 3. Osoby zagrożone zwolnieniem, zwolnione			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	<p>Działania w ramach EFS+ - nie przewiduje się zastosowania IF</p> <p>Działanie nieukierunkowane bezpośrednio na oszczędność kosztową lub uzyskanie przychodu</p>			
Uzasadnienie	<p>Działanie komplementarne w stosunku do tego dot. współpracy instytucji w celu wypracowania mechanizmów reakcji na nieprzewidziane sytuacje rynkowe</p> <p>Działanie szczególnie ważne w procesach restrukturyzacji przedsiębiorstw i innych sytuacjach, kiedy podmioty dokonują masowo zwolnień z pracy z przyczyn niezależnych po stronie pracownika</p> <p>Minimalizacja negatywnych skutków dla wielkopolskiego rynku pracy w wyniku pomocy osobom zwolnionym lub zagrożonym zwolnieniem w znalezieniu pracy</p>			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	-	-	-
Proponowana liczba transakcji:		150		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		200-225 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

W ramach działania "Wsparcie w obszarze adaptacyjności" będzie można realizować projekty z zakresu adaptacji środowiska pracy do potrzeb pracowników i przede wszystkim - eliminacji czynników powodujących zagrożenie dla zdrowia i życia w miejscu pracy (por. Tabela 135), a także usługi rozwojowe dla pracowników przedsiębiorstw poprzez BUR. Przedsięwzięcia mogą też polegać również na prowadzeniu działalności outplacementowej w stosunku do grup pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy lub już z niej zwolnionych, m.in. poprzez szkolenia, doradztwo, organizację staży. W związku z tym, że wnioskodawcami mogą być wszystkie podmioty,

Projekt finansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego i Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020

proponuje się wprowadzenie zarówno dotacji. Niniejsze działanie odnosi się do podobszarów wyłonionych w ramach wcześniejszych analiz (m.in. zaprezentowanych w podrozdziałach 1.4.2., 3.4.3., 3.5.), dokładniej -redukcja ryzyka dla zdrowia i życia w miejscu pracy”, któremu nadano wysoki priorytet.

5.4.8.3. Oświata (edukacja)

5.4.8.3.1. Cs (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Tabela 136. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (f), EFS+

Działanie	1. Wsparcie w obszarze edukacji, 1. Wsparcie w obszarze oświaty
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 9, podrozdz. 2.7.1. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja została przewidziana w kierunkowym modelu interwencji na działania w zakresie oświaty wyniosła 710 mln zł, w tym 410 mln zł z EFS+. W modelu docelowym zwiększono alokację o 100 mln zł do poziomu 510 mln zł z uwagi na wpływ pandemii COVID-19 na system oświaty
Typ projektu/inwestycji	Kompleksowe programy rozwojowe dla szkół: rozwój kompetencji uczniów, zajęcia dodatkowe, uruchamianie ponadprogramowych działań społeczno-wychowawczych, organizacja dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, cyfryzacja edukacji Wspieranie rozwijania kompetencji, wiedzy i umiejętności uzdolnionych uczniów Podnoszenie kompetencji kadry dydaktycznej Usługi asystenckie dla uczniów, praktyki włączające Wspieranie likwidacji deficytów w edukacji przedszkolnej, poprawa jakości edukacji przedszkolnej Wspieranie rozwoju szkół zawodowych Wspieranie doradztwa zawodowego dla uczniów wszystkich szkół na różnym etapie edukacji
Typ beneficjenta	1. Wszystkie podmioty z wyjątkiem osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, 2. Jst i podległe im szkoły i przedszkola
Grupa docelowa	1. Uczniowie, 2. Nauczyciele, szkoły, 3. Dzieci wieku przedszkolnym
Formy wsparcia:	
Dotacje	Tak
Instrumenty finansowe	Nie
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Placówki oświatowe nie mają możliwości otrzymania finansowania na rynku komercyjnym Placówki te świadczą usługi publiczne (występuje niedoskonałość rynku)

Działanie	1. Wsparcie w obszarze edukacji, 1. Wsparcie w obszarze oświaty			
Uzasadnienie	Luka związana z niepokrytymi potrzebami finansowymi w obszarze oświaty Konieczność podnoszenia jakości kapitału ludzkiego od wczesnych etapów edukacji w celu zbudowania silnego społeczeństwa regionu			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	_199	10 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	ok. 1000			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	520-550 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Kolejne działanie, w ramach innego cs zakłada podniesienie poziomu jakości edukacji na każdym poziomie z wyjątkiem szkolnictwa wyższego (por. Tabela 136). Projektodawcy mogą realizować kompleksowe przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwijanie wiedzy, umiejętności i kompetencji uczniów, w tym budowę szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych. Przewiduje się także doradztwo zawodowe dla uczniów. Premie punktowe powinny być przyznawane w przypadku uwzględnienia w projekcie kierunków kształcenia ważnych z punktu widzenia lokalnego rynku pracy oraz współpracy z min. 1 instytucją otoczenia społeczno-gospodarczego, by budować współpracę z potencjalnymi pracodawcami lub ich zrzeszeniami, przy czym warunek ten powinien dotyczyć szkół zawodowych. Zespół Badawczy proponuje w tym zakresie zastosować dotacje bezzwrotne z uwagi na charakter działań edukacyjnych. Działanie wpisuje się w cele rozwojowe województwa i ustalone wcześniej obszary potencjalnej interwencji (por. podrozdziały 2.4., 3.4.3., 3.5.), dokładniej – następujące:

- wysokim priorytecie:
 - doradztwo zawodowe dla uczniów,
 - podnoszenie poziomu kompetencji nauczycieli,
 - tworzenie i dostosowanie miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami,
 - podnoszenie jakości miejsc wychowania przedszkolnego,
 - rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy,
 - realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych,
 - realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównywanie szans,
 - podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji,
 - podnoszenie poziomu kompetencji uczniów (np. zajęcia dodatkowe),
 - rozwój szkół zawodowych,
 - powiązanie oferty edukacyjnej z potrzebami rynku pracy, rozwój programów kształcenia (konieczna analiza luk strukturalnych na rynku pracy w regionie),
- średnim priorytecie:
 - rozwój programów praktyk i staży.

¹⁹⁹ Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

5.4.8.3.2. Cs (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

Tabela 137. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (g), EFS+

Działanie	1. Kształcenie osób dorosłych			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 14, podrozdz. 2.7.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja przewidziana w modelu kierunkowym w całości na dotacje wyniosła 200 mln zł, jednak w wyniku zwiększenia dotacji dla edukacji i oświaty w modelu docelowym uległa zmniejszeniu o niemal połowę i podzielona na działania 1 i 2 (również w wyniku uwzględnienia wyników badania CAWI, por. podrozdz. 5.1.3.2.)			
Typ projektu/inwestycji	Usługi rozwojowe dla osób dorosłych (podniesienie kwalifikacji w jakimkolwiek obszarze, również przekwalifikowanie) Nabycie kompetencji cyfrowych przez osoby wykluczone cyfrowo lub zagrożone wykluczeniem (ale także ogólnie przez społeczeństwo regionu) Tworzenie lokalnych punktów aktywizacji dorosłych (np. osób o niskich kwalifikacjach)			
Typ beneficjenta	1. Wszystkie podmioty z wyjątkiem osób indywidualnych nieprowadzących działalności gospodarczej			
Grupa docelowa	1. Osoby dorosłe			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Działalność edukacyjna nosi znamiona działalności społecznej, w obszarze usług społecznych			
Uzasadnienie	Konieczność podnoszenia poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu, także poprzez poprawę jakości kapitału ludzkiego Podnoszenie kompetencji osób wykluczonych społecznie, zagrożonych marginalizacją, tzw. „ubogich pracujących” (wyniki analizy <i>desk research</i>)			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	3 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		50		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		85-100 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Kształcenie osób dorosłych w ramach realizacji założeń WRPO 2021+ powinno być ukierunkowane na podniesienie kwalifikacji zawodowych, w zakresie pożądanym z punktu widzenia lokalnego i regionalnego rynku pracy (por. Tabela 137). Należy uwzględnić również zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu poprzez uwzględnienie tego komponentu w programach kształcenia. W ramach realizowanych przedsięwzięć dopuszcza się możliwość tworzenia lokalnych punktów aktywizacji dorosłych. Jako, że edukacja ta dotyczy dorosłych, a może być realizowana przez dowolny podmiot, zaleca się zaferowanie dotacji. Premie punktowe można by zastosować w przypadku uwzględnienia w planowanych przedsięwzięciach edukacji osób znajdujących się w najgorszej sytuacji na rynku pracy. Działanie wpisuje się w obszary i podobszary potencjalnej interwencji wyłonione na podstawie analiz w rozdziałach 1-3 (por. podrozdziały 2.4., 3.5.), dokładniej – podobszary „podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji” (o wysokim priorytecie) oraz „poprawa dostępu do kształcenia ustawicznego osobom dorosłym” (o średnim priorytecie w kontekście planowania przyszłej interwencji publicznej).

Tabela 138. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (g) EFS+

Działanie	2. Wsparcie w obszarze ochrony zdrowia			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. podrozdz. 4.2.1., Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 14, podrozdz. 2.7.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja przewidziana w modelu kierunkowym w całości na dotacje wyniosła 200 mln zł, jednak w wyniku zwiększenia dotacji dla edukacji i oświaty w modelu docelowym uległa zmniejszeniu o niemal połowę i podzielona na działania 1 i 2 (również w wyniku uwzględnienia wyników badania CAWI, por. podrozdz. 5.1.3.2.)			
Typ projektu/inwestycji	Projekty dot. kształcenia i doskonalenia zawodowego osób świadczących usługi niemedyczne, ale ważnych dla ochrony zdrowia (np. psychoterapeuci, psychologzy)			
Typ beneficjenta	1. Podmioty ochrony zdrowia, 2. Instytucje publiczne, 3. NGO			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Świadczenie usług o charakterze publicznym przez te osoby, np. w ramach pracy w szpitalu lub poradni psychologiczno-pedagogicznej			
Uzasadnienie	Obszar dotąd pomijany z uwagi na niewielkie zapotrzebowanie na opiekę psychologiczną, w dobie pandemii staje się on coraz ważniejszy i nie powinien obejmować wyłącznie systemu ochrony zdrowia, ale właśnie działalność instytucji takich jak poradnie. Z uwagi na już obserwowane skutki pandemii konieczne będzie zapewnienie kompleksowej opieki psychologicznej osobom w trudnej sytuacji życiowej, oraz dzieciom i młodzieży			
	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu

Działanie	2. Wsparcie w obszarze ochrony zdrowia			
Proponowana wielkość transakcji	10 tys. zł ²⁰⁰	3 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	50			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	55-75 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

W ramach realizacji działania 2 (por. Tabela 138) przewiduje się podnoszenie kompetencji osób zatrudnionych w ochronie zdrowia na stanowiskach niemedyceńskich, jednak ważnych z punktu widzenia funkcjonowania systemu ochrony zdrowia. W wyniku pandemii ich znaczenie dodatkowo wzrosło, z uwagi na kryzys w zdrowiu publicznym. Pojawiły się również potrzeby w zakresie zapewnienia opieki psychologicznej kadrze medycznej. W ramach proponowanych przedsięwzięć powinno się zaplanować także podnoszenie kwalifikacji w zakresie psychologii dziecięcej czy psychologii kryzysu. Z uwagi na specyfikę funkcjonowania podmiotów mogących być beneficjentami wsparcia zaleca się zastosowanie dotacji. Działanie wpisuje się w obszary potencjalnej interwencji wyłonię m.in. podw rozdziale 1.5. nt. skutków pandemii COVID-19, a także 2.4., 3.4.3. i 3.5. Są to następujące podobszary (ale przypisane pierwotnie nie do edukacji, ale ochrony zdrowia): „wsparcie psychologiczne dla mieszkańców regionu (również w kontekście zwalczania skutków pandemii COVID-19)”, „kształcenie kadr dla regionu”, „podnoszenie poziomu kwalifikacji personelu”, którym w efekcie przeprowadzonych analiz nadano wysoki priorytet z punktu widzenia planowania przyszłej interwencji WRPO 2021+. Zespół Badawczy zaleca, aby rozważyć także realizację wsparcia na rzecz kadry medycznej. Główną przesłanką takiego zalecenia jest trudna sytuacja (również na tle kraju) służby zdrowia w Wielkopolsce.

5.4.8.4. Włączenie społeczne

5.4.8.4.1. Cs (h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

Tabela 139. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (h) EFS+

Działanie	1. Usługi wsparcia dla rozwoju ekonomii społecznej dla PES i PS
Relacja do modelu kierunkowego	Por. Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 10, podrozdz. 2.7.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja zaplanowana na wsparcie całej ekonomii społecznej i usług społecznych wyniosła w modelu kierunkowym 870 mln zł z EFS+ (łącznie z EFRR 1,455 mld zł), co zostało rozdzielone między wybrane działania w ramach cs (h), cs (k)
Typ projektu/inwestycji	Kompleksowe wsparcie bezpośrednie przedsiębiorstw społecznych (proponuje się możliwość skorzystania z jednej opcji lub wielu): wspieranie rozwoju PES lub PS dzięki dedykowanym usługom, usługi wspierające dla działalności PES lub PS, bezzwrotne wsparcie na tworzenie miejsc pracy (i utrzymanie miejsc pracy)
Typ beneficjenta	1. OWES

²⁰⁰ Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

Działanie	1. Usługi wsparcia dla rozwoju ekonomii społecznej dla PES i PS			
Grupa docelowa	1. Osoby zagrożone wykluczeniem , 2. Osoby planujące założenie PES lub PS (fizyczne i prawne), 3. Kadra PES i PS			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Wsparcie bezzwrotne powinno być zastosowane z uwagi na społeczny charakter działalności PES i PS (niedoskonałości rynku: efekty zewnętrzne, dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji)			
Uzasadnienie	Konieczność aktywizacji PES i PS z uwagi na ich wysoką przydatność w realizacji wielu zadań ze sfery pomocy i integracji społecznej i innych Konieczność aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych poprzez wsparcie tworzenia przez nich tego typu przedsiębiorstw Przejmowanie z czasem przez PES i PS części zadań systemu pomocy społecznej, np. funkcjonowania dziennych placówek opieki nad osobami z różnych grup			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	15 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:		ok. 10		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		140-160 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Działanie 1 w ramach cs(h) (por. Tabela 139) będzie obejmować interwencję w zakresie kompleksowego wsparcia działalności PES i PS, w tym wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach. Zakres działalności PES jest bardzo szeroki, toteż zaleca się nieograniczanie tematyczne projektów w zakresie ekonomii społecznej. Działanie wpisuje się w plany dotyczące rozwoju ekonomii społecznej w regionie. Jest powiązane ze zidentyfikowanymi obszarami potencjalnej interwencji (por. podrozdziały 2.4., 3.4.3., 3.5.) - podobszar „rozwój i wspieranie ekonomii społecznej, PES, NGO”, któremu nadano wysoki priorytet w kontekście planowania przyszłej interwencji. Rozwój PES w kolejnych latach powinien prowadzić m.in. do częściowej deinstytucjonalizacji systemu świadczącego usługi w zakresie pomocy społecznej.

Tabela 140. Opis interwencji w ramach działania 2 i 3 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (h) EFS+

Działanie	2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, 3. Wsparcie na rzecz osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin
Relacja do modelu kierunkowego	Por. Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 11, podrozdz. 2.7.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja zaplanowana na wsparcie osób zagrożonych ubóstwem wyniosła 495 mln zł, ale została rozdzielona na różne zadania w modelu docelowym (w ramach cs (g) i (h) i (l))
Typ projektu/inwestycji	Kompleksowe projekty obejmujące aktywizację, m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • diagnozę potrzeb uczestników, ich preferencje, możliwości i profil zawodowy,

Działanie	2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, 3. Wsparcie na rzecz osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin			
	<ul style="list-style-type: none"> • doradztwo zawodowe • podnoszenie poziomu kompetencji miękkich i twardych • staże i inne formy przygotowania do zawodu • doposażenie stanowiska pracy • zatrudnienie wspomagane, ew. trenera <p>Aktywizacja powinna być wielowymiarowa, tj. obejmować kontekst zawodowy, społeczny, zdrowotny, środowiskowy</p>			
Typ beneficjenta	1. Podmioty z wyłączeniem osób fizycznych nieprowadzących działalności 2. Instytucje systemu pomocy społecznej			
Grupa docelowa	1. Wszystkie osoby w trudnej sytuacji na rynku pracy			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Występowanie niedoskonałości rynkowej (dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji, efekty zewnętrzne) Trudności w rekrutacji i późniejszym utrzymaniu uczestników projektów (występuje ryzyko w realizacji projektów)			
Uzasadnienie	Konieczność podnoszenia jakości kapitału ludzkiego regionu poprzez aktywizację osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, również poprzez aktywizację osób z niepełnosprawnościami Rozwiązywanie problemów społecznych Wielkopolski poprzez aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem lub ubóstwem Potwierdzenie przydatności tego typu rozwiązań w trakcie wywiadów z przedstawicielami WUP i ROPS			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	-	-	-
Proponowana liczba transakcji:		Ok. 100		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		-270-300 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Podobny zakres interwencji, choć w nieco innym wymiarze proponowany jest w działaniach 2 i 3, ukierunkowanych na aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem, a także biernych zawodowo (por. Tabela 140). Przedsięwzięcia powinny być zaplanowane tak, aby zaoferować kompleksową ofertę usług aktywizujących, aby wielokierunkowo wesprzeć osoby z różnych przyczyn zagrożone wykluczeniem społecznym czy zawodowym. Przede wszystkim, powinny przewidywać dostosowanie do indywidualnych preferencji i

predyspozycji tych osób. Należy wprowadzać jedynie dotacyjne formy wsparcia. Działania wpisują się w obszary potencjalnej interwencji, zidentyfikowane w ramach analiz, których wyniki przedstawiono w rozdziałach 1-3 (por. podrozdziały 1.4.2, 3.4.3., 3.5.), podobszary o wysokim priorytecie „zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób, rodzin/grup/środowisk dotkniętych i zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym ze względów zdrowotnych)”, „aktywizacja osób wykluczonych – kompleksowa, obejmująca np. zapewnienie mieszkania, usługi asystenckie”, „ograniczenie zjawiska dziedziczenia ubóstwa, redukcja ryzyka ubóstwa, także wśród ubogich pracujących”.

5.4.8.4.2. Cs (k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Tabela 141. Opis interwencji w ramach działań 1 i 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (k) EFS

Działanie	1. Zwiększenie dostępności do usług społecznych, w tym wsparcie procesu deinstytucjonalizacji, 2. Wsparcie rozwiązań systemowych w obszarze systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej
Relacja do modelu kierunkowego	Por. Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 10, podrozdz. 2.7.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja zaplanowana na wsparcie całej ekonomii społecznej i usług społecznych wyniosła w modelu kierunkowym 870 mln zł z EFS+ (łącznie z EFRR 1,455 mld zł), co zostało rozdzielone między wybrane działania w ramach cs (h) i (k).
Typ projektu/inwestycji	<p>Wspieranie mobilności osób mających trudności z przemieszczaniem się</p> <p>Tworzenie centrów usług społecznych, rozwój ich oferty i rozwój dostarczanych przez nie usług, Rozwój usług opiekuńczych i asystenckich: w ramach dziennej i całodobowej opieki; dla osób starszych, z niepełnosprawnościami</p> <p>Teleopieka</p> <p>Tworzenie mieszkań wspomaganych i chronionych</p> <p>Tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej, kompleksowe projekty w zakresie wsparcia osób opuszczających pieczę zastępczą</p> <p>Wspieranie opiekunów osób niesamodzielných (w tym system opieki wytchnieniowej)</p> <p>Szkolenia kadr na potrzeby przeprowadzenia procesu deinstytucjonalizacji wsparcia</p> <p>Projekty służące deinstytucjonalizacji opieki medycznej, oraz standardów dostępności (projekty kompatybilne i uzupełniające w stosunku do projektów z zakresu profilaktyki zdrowia)</p> <p>Formułowanie regionalnych programów zdrowotnych dla konkretnych grup odbiorców, np. osób starszych, młodzieży</p> <p>Stopniowa rezygnacja z opieki długoterminowej i całodobowej na rzeczy alternatywnych rozwiązań</p>

Działanie	1. Zwiększenie dostępności do usług społecznych, w tym wsparcie procesu deinstytucjonalizacji, 2. Wsparcie rozwiązań systemowych w obszarze systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej
	UWAGA. Deinstytucjonalizacja na poziomie regionalnym może następować na podstawie rozwiązań opracowanych na poziomie krajowym
Typ beneficjenta	1. PES i PS, 2. NGO, 3. Jst i jednostki im podległe oraz jednostki organizacyjne, 4. Osoby prawne i jednostki organizacyjne Kościoła Katolickiego (uprawnione do udziału we wsparciu), 5. Podmioty lecznicze, 6. Uczelnie i ich organy
Grupa docelowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich otoczenie 2. osoby z problemami zdrowia psychicznego i ich otoczenie 3. osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osoby starsze, osoby z ograniczoną sprawnością, w tym OZN, osoby z kategorii wysokiego ryzyka socjalnego (bezrobotne, ubogie, w kryzysie bezdomności, opuszczające placówki), migranci i ich otoczenie 4. osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych 5. instytucje regionalnego systemu polityki społecznej oraz ich kadra 6. osoby zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, w tym szczególnie osoby w kryzysie bezdomności, doznające przemocy, opuszczające placówki, szpitale instytucje i pieczę zastępczą (również rodzinną), rodziny w kryzysie, osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, migranci i ich otoczenie 7. osoby kwalifikujące się do profilaktyki, leczenia lub rehabilitacji zdrowotnej ze względu na wiek lub stan zdrowia, w tym dzieci 8. osoby ubogie pracujące, narażone na wykluczenie społeczne m.in. z powodu uzależnień lub narażenia na przemoc 9. podmioty wykonujące działalność leczniczą 10. ośrodki terapii i wspierania rozwoju dzieci 11. dzieci, młodzież i dorośli wymagający wsparcia 12. rodziny (biologiczne, zastępcze, adopcyjne) z dziećmi, w tym doświadczające trudności opiekuńczo-wychowawczych 13. kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka itp., otoczenie dzieci 14. instytucje regionalnego systemu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej i ich kadra 15. osoby doznające przemocy w rodzinie, kadry świadczące usługi dla osób doznających przemocy 16. społeczności lokalne 17. organizacje społeczeństwa obywatelskiego, ich pracownicy oraz wolontariusze 18. Jst i jednostki im podległe

Działanie	1. Zwiększenie dostępności do usług społecznych, w tym wsparcie procesu deinstytucjonalizacji, 2. Wsparcie rozwiązań systemowych w obszarze systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	W pierwszej kolejności, z uwagi na społeczny charakter świadczonych usług oraz fakt występowania niedoskonałości rynku (dobra publiczne), należy stosować dotacje			
Uzasadnienie	Konieczność rozwiązania problemów opieki społecznej w Wielkopolsce Dążenie do deinstytucjonalizacji wsparcia z uwagi na większe korzyści z takiego zabiegu niż w przypadku utrzymania tradycyjnego systemu instytucji			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł ²⁰¹	10 mln zł	-	-
Proponowana liczba transakcji:	150			
Proponowana alokacja WRPO 2021+	590-630 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Cs (k) w ramach realizacji CP 4 w WRPO 2021+ został zaplanowany tak, aby wspierać deinstytucjonalizację systemu opieki społecznej i zdrowotnej (por. Tabela 141). Docelowo, instytucje zajmujące się tym zakresem działalności powinny być zastąpione np. częściowo przez PES. Zespół Badawczy sugeruje szczególnie zwrócenie uwagi na to, aby w ramach realizacji projektów były uruchamiane mieszkania wspomagane, w tym treningowe, tzn. to działanie ma wspierać "miękki" komponent tworzenia tych typów mieszkań; odrębne działanie zostało uwzględnione w komponencie CP 4 finansowanym z EFRR. Z uwagi na działalność społeczną wszystkich podmiotów, które mogą ubiegać się o wsparcie, najlepszą formą wsparcia będą dotacje. Preferencje powinny być stosowane w przypadku projektów kompleksowych i tych, które są powiązane z przedsięwzięciami w ramach podobnego zakresu, finansowanego z EFRR. Ostatnie działanie w ramach CP 4 EFS+ powinno służyć deinstytucjonalizacji opieki medycznej, okołomedycznej, długoterminowej. Przedsięwzięcia powinny zapewniać częściową rezygnację z opieki instytucjonalnej na rzecz tworzenia alternatywnych rozwiązań, które będą realizowane przez PES, NGO, podmioty lecznicze. Każdy projekt powinien w pewien sposób rozwiązywać problemy regionu - a wymiarze demograficznym, społecznym lub zdrowotnym.

²⁰¹ Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

5.4.8.4.3. Cs (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

Tabela 142. Opis interwencji w ramach działań 1 i 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (I) EFS

Działanie	1. Wsparcie na rzecz integracji społecznej zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz Tabela 11, podrozdz. 2.7.2. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Alokacja zaplanowana na wsparcie osób zagrożonych ubóstwem wyniosła 495 mln zł, ale została rozdzielona na różne zadania w modelu docelowym (w ramach cs (g) i (h) i (I))			
Typ projektu/inwestycji	<p>Kompleksowe projekty obejmujące następujące elementy</p> <p>Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym działań na rzecz usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą, wsparcia młodzieży w ośrodkach</p> <p>Wspieranie cudzoziemców zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym</p> <p>Wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zaangażowanie mieszkańców w lokalny rozwój</p>			
Typ beneficjenta	<p>1. Podmioty z wyłączeniem osób fizycznych nieprowadzących działalności</p> <p>2. Instytucje systemu pomocy społecznej</p>			
Grupa docelowa	1. Wszystkie dzieci w trudnej sytuacji na rynku pracy			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Występowanie niedoskonałości rynkowej (dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji, efekty zewnętrzne)			
Uzasadnienie	<p>Konieczność podnoszenia jakości kapitału ludzkiego regionu poprzez aktywizację osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i ich integrację</p> <p>Rozwiązywanie problemów społecznych Wielkopolski poprzez wsparcie dzieci zagrożonych wykluczeniem lub ubóstwem, wyrównywanie szans w środowisku edukacyjnym, rówieńskim, wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, zapobieganie uzależnieniom i patologiom</p> <p>Potwierdzenie przydatności tego typu rozwiązań w trakcie wywiadów z przedstawicielami WUP i ROPS</p>			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł ²⁰²	10 mln zł	-	-

²⁰² Proponowane wysokości wartości projektów, możliwe zastosowanie nieograniczonego limitu dolnego i górnego.

Działanie	1. Wsparcie na rzecz integracji społecznej zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci
Proponowana liczba transakcji:	150
Proponowana alokacja WRPO 2021+	145-180 mln zł

Źródło: opracowanie własne.

Postuluje się rozważenie wyodrębnienia działań dla dzieci na poziomie cs I), gdyż cel ten skoncentrowany jest na wspieraniu integracji społ. osób najbardziej potrzebujących, w tym zwłaszcza dzieci (min. 145 mln zł, por. Tabela 142). Zdaniem Zespołu Badawczego, nie ma konieczności wyodrębniania działania ukierunkowanego wyłącznie na pomoc migrantom i Romom. Z uwagi na wysokość alokacji oraz sytuację społeczno-gospodarczą w regionie w ocenie Zespołu Badawczego wystarczające będzie wspieranie tych grup poprzez działania w innych cs niż cs i) oraz cs j).

Działania w ramach podobszaru pomocy i integracji społecznej wymienione w tym podrozdziale wpisują się w zbiór obszarów i podobszarów potencjalnej interwencji, wyłonionych na podstawie analiz, których wyniki zaprezentowano w rozdziałach 1-3 (por. podrozdziały 1.4.2., 2.4., 3.4.3., 3.5.). Tyimi podobszarami są:

- wysokim priorytecie:
 - rozwój usług asystenckich,
 - jakościowy i ilościowy rozwój infrastruktury społecznej,
 - rozwój i wspieranie ekonomii społecznej, PES, NGO,
 - poprawa dostępu do dóbr i usług publicznych, dziennej i całodobowej opieki nad osobami chorymi, starszymi i niepełnosprawnymi,
 - zwiększenie dostępności usług społecznych na terenie całego województwa,
 - tworzenie mieszkań o charakterze wspomagającym dla osób w trudnej sytuacji życiowej,
- o średnim priorytecie:
 - rozwój środowiskowych domów samopomocy oraz specjalistycznych ośrodków opiekuńczych, ZAZ,
 - wzmacnianie relacji społecznych sprzyjających twórczości.

5.4.9. Terytorialny wymiar interwencji (CP 5 EFRR) oraz rewitalizacja

W dokumencie zawierającym założenia WRPO 2021+ wpisane zostały dwa cs dotyczące CP 5:

(i) Wspieranie zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego i bezpieczeństwa na obszarach miejskich,

(ii) Wspieranie zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa, w tym na obszarach innych niż miejskie, m.in. w ramach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność).

W ramach każdego z nich założono realizację wsparcia dla następujących podobszarów²⁰³:

- Rewitalizacji, regeneracji i bezpieczeństwa przestrzeni publicznej,
- Wsparcia dla instrumentów terytorialnych – cs (i) – ZIT; cs (ii) – IIT,
- Ochrony, rozwoju i promowania zasobów turystycznych, dziedzictwa kulturowego, naturalnego, a także turystyki.

Część działań w tym zakresie oznaczono w poprzednich podrozdziałach (por. podrozdziały 5.4.7, 5.4.8.). Jednym z najważniejszych obszarów interwencji w wymiarze terytorialnym jest rewitalizacja, ale też wzmocnienie

²⁰³ Zgodnie z projektem UP, s. 87.

rozwoju społeczno-gospodarczego, środowiskowego, kultury, turystyki oraz wsparcie dla instrumentów terytorialnych i porozumień terytorialnych. Sporządzono ogólny zarys działania obejmujący wszelkie działania w ujęciu lokalnym, terytorialnym (por. Tabela 143, Tabela 144). We wcześniejszych obliczeniach ustalono wartość luki finansowej na 532 mln zł (na kolejne 10 lat) w obszarze rewitalizacji i podobna wielkość została pokryta w ramach środków na IF według propozycji Zespołu Badawczego. Z kolei część niezaspokojonych potrzeb finansowych w podobnym obszarze kultury, turystyki zostanie pokryta w ramach instrumentów terytorialnych (por. Tabela 144).

Zespół Badawczy rekomenduje zastosowanie IF w ramach rewitalizacji (podobnie jak w WRPO 2014+) z tym, że proponuje się wprowadzenie preferencji polegających m.in. na wydłużonym okresie spłaty, karencji w spłacie, czy umorzeniu części kapitału.

5.4.9.1. Cs (i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich; Cs (ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

Tabela 143. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 5 w WRPO 2021+, cs (i) i cs (ii)

Działanie	1. Regeneracja, rewitalizacja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. Tabela 50, s. 157 oraz Tabela 51, s. 135 w Raporcie końcowym oraz Tabela 25, podrozdz. 3.9. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. Przewidywana alokacja w modelu kierunkowym wyniosła 540 mln zł, w modelu docelowym pomniejszono ją o ok. 10% biorąc pod uwagę planowane alokacje w innych działaniach.			
Typ projektu/inwestycji	Projekty rewitalizacyjne ukierunkowane na regenerację i odnowę różnych elementów lokalnej infrastruktury, w tym dróg, budynków, elementów przestrzeni miejskiej i wiejskiej			
Typ beneficjenta	Szeroki katalog odbiorców			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Nie			
Instrumenty finansowe	Tak, pożyczki i pożyczki z umorzeniem (do max. 50% kapitału pożyczki)			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Pozytywne doświadczenia z wdrażania inicjatyw JESSICA i Jessica2 (duże zainteresowanie wsparciem, sprawne wdrożenie IF) Występowanie luki finansowej			
Uzasadnienie	Wyniki analizy <i>desk research</i> – luka finansowa w wysokości 532 mln zł w ciągu najbliższych 10 lat, możliwe niedoszacowanie luki „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych” jako kluczowy element realizacji Celu Strategicznego 4 SRWW2030 Badanie CAWI/CATI – duże zainteresowanie działalnością rewitalizacyjną ze strony jst, potwierdzone w wywiadach, m.in. z BGK			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	50 mln zł	do 12 miesięcy	20 lat
Proponowana liczba transakcji:		40-45		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		480-520 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Działania w ramach CP 5 to nie tylko rewitalizacja (por. Tabela 143), ale także inne elementy wchodzące w skład lokalnych i ponadlokalnych strategii rozwojowych, które są ustalane w danych jst (por. Tabela 144). Obejmują one szeroki zakres interwencji, zaczynając od oświaty, przez kulturę, kreowanie oddolnych inicjatyw i tworzenie partnerstw samorządowych w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć. Ważnym punktem, który powinien znaleźć się w każdym LSR (jeśli RLKS będzie elementem WRPO 2021+ w zakresie realizacji CP5) jest integracja interesariuszy lokalnego rozwoju: instytucji, mieszkańców i jst.

Tabela 144. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 5 w WRPO 2021+, cs (i) i cs (ii)

Działanie	2. Instrumenty terytorialne (m.in. kultura, turystyka, rozwój społeczny, sport)			
Relacja do modelu kierunkowego	Por. Tabela 50, s. 157 w Raporcie końcowym oraz podrozdz. 2.7.4. i 2.7.5. w Załączniku 10 do Raportu końcowego. W modelu kierunkowym nie zaplanowano terytorialnej interwencji – jej elementy były w kalkulowane w inne obszary interwencji			
Typ projektu/inwestycji	Bardzo zróżnicowane projekty dopasowane do potrzeb lokalnych			
Typ beneficjenta	1. Jst			
Grupa docelowa	-			
Formy wsparcia:				
Dotacje	Tak			
Instrumenty finansowe	Nie			
Uzasadnienie zastosowania instrumentu	Występowanie niedoskonałości rynkowej -dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Wewnątrzregionalne zróżnicowanie pod względem atrakcyjności turystycznej i działalności kulturalnej (por. podrozdz. 1.4.2.4.5)			
Uzasadnienie	Niezaspokojone potrzeby finansowe skalkulowane w ramach podrozdz. 3.1.4.			
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	-	-	-
Proponowana liczba transakcji:		75-80		
Proponowana alokacja WRPO 2021+		130-160 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Działania w ramach CP 5 będą się opierać o wytyczne KSRR dotyczące OSI, w przypadku Wielkopolski:

- MOF Poznań,
- MOF Piły (miasto tracące funkcje),
- MOF Gnieźna (miasto tracące funkcje),
- MOF Konina (miasto tracące funkcje),
- MOF Leszno,
- MOF AKO,
- miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze: Koło, Pleszew, Turek, Złotów, Chodzież,
- wszystkich obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj. gmin: Jastrowie, Okonek, Lipka, Wielen, Drawsko, Wapno, Wierzbin, Babiak, Przedecz, Olszówka, Czajków, Rychtal, Chodów, Wilczyn, Chrzypsko Wielkie, Białośliwie, Łobżenica, Damasławek, Tarnówka.

Przedstawione obszary zostaną uzupełnione przez gminy wyznaczone z poziomu regionalnego jako te, które będą wymagać interwencji. Terytorialną interwencję należy dostosować do problemów danego obszaru, np. wysokich wartości syntetycznego miernika ubóstwa.

Interwencja ma więc obejmować wszystkie ważne aspekty rozwoju w ujęciu lokalnym, w tym lokalne specjalizacje, rozwój rynku pracy i dopasowane do niego programy kształcenia, kulturę, turystykę i wiele innych. Interwencja jest realizowana m.in. zgodnie z planem działań ZIT (na obszarach miejskich) oraz planem działań IIT (poza obszarami miejskimi). Planem IIT może stać się: GPR, strategia rozwoju ponadlokalnego (może być także planem działań ZIT w przypadku miast), program rewitalizacji dla danej gminy albo inny dokument strategiczny. Zgodnie z UP, inwestycje w wymiarze terytorialnym mają obejmować bardzo szeroki zakres tematyczny projektów realizowanych w ramach CP 1-CP 4, a także w ramach CP 5. Część możliwej do zrealizowania terytorialnej interwencji została już zasygnalizowana w opisach działań w ramach poszczególnych obszarów (por. podrozdziały 5.4.7.- 5.4.8.), jednak to lokalne strategie, które będą tworzone, ostatecznie określą jej kształt. Zespół Badawczy podtrzymuje swój postulat zawarty w kierunkowym modelu interwencji, że w przypadku inwestycji terytorialnych, w pierwszej kolejności należy oferować dotacje, w przypadku rewitalizacji – IF.

Zaproponowane powyżej instrumenty wsparcia w poszczególnych zakresach tematycznych i obszarach interwencji, zapisanych we wstępnych Założeniach WRPO 2021+ stanowią propozycje Zespołu Badawczego, uwzględniające: doświadczenia wynikające z realizacji wsparcia w perspektywie finansowej 2014-2020, uwarunkowania społeczno-gospodarcze rozwoju regionu, uwarunkowania formalnoprawne interwencji w okresie 2021-2027, potrzeby finansowe w poszczególnych obszarach interwencji artykułowane przez grupy docelowe wsparcia (w tym lukę finansową i kapitałową), a także założenia kierunkowego modelu interwencji zmodyfikowane na podstawie preferencji wspomnianych grup do korzystania z instrumentów wsparcia, skorygowane o efekt pandemii choroby COVID-19 oraz uszczegółowione do postaci zarysu wsparcia wraz z proponowanymi alokacjami na poszczególne zadania. Propozycje w tym zakresie stanowią punkt wyjścia do tworzenia ostatecznego kształtu WRPO 2021+.

5.5. Produkty finansowe w ramach IF w WRPO 2021+

Podsumowując dane dotyczące produktów finansowych proponowanych do wdrożenia, przedstawionych w poprzednim rozdziale, Zespół Badawczy zaproponował IF w formie pożyczek i instrumentów gwarancyjnych w kilku obszarach interwencji dla wybranych cs w CP 1, CP 2 i CP 5:

- W ramach CP 1, cs (iii) Zwiększenie wzrostu i konkurencyjności MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne, produkt finansowy, Działanie 7. Wsparcie rozwoju i konkurencyjności MŚP, produkt finansowy: mikropożyczka, pożyczka, gwarancja, alokacja na instrumenty w wysokości ok. 235 mln zł,
- W CP 2, cs (i) Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej, Działanie 1. Poprawa efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE, alokacja: ok. 140 mln zł, produkt pożyczki analogiczny pod względem parametrów jak pożyczka w CP 1 cs (iii), produkt pożyczki z umorzeniem; założono odbiorców ostatecznych IF będących przedsiębiorstwami,
- W CP 2, cs (i) Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej, Działanie 2. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej- alokacja ok. 100 mln zł, produkt pożyczki i pożyczki z umorzeniem na efektywność energetyczną (budynki),
- W CP 2, cs (i) Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej, Działanie 3. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkaniowych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej - alokacja ok. 100 mln zł, produkt pożyczki i pożyczki z umorzeniem na efektywność energetyczną (budynki),

- W CP 2, cs (ii) Promowanie odnawialnych źródeł energii, Działanie 1 i 2 -1. Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci, 2. Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła wraz z magazynami ciepła działającymi na potrzeby źródła OZE – ok. 90 mln zł, pożyczka i pożyczka z umorzeniem dla przedsiębiorstw analogiczna do pożyczki na instalację urządzeń OZE,
- W CP 2, ochrona środowiska, cs (vi) Wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, Działanie 6 - Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach, alokacja na instrument finansowy w wysokości ok. 140 mln zł, pożyczka z umorzeniem o parametrach analogicznych do pożyczek na efektywność energetyczną – odbiorcy ostateczni – szeroki katalog, w tym przedsiębiorstwa i jst oraz jednostki im podległe,
- W CP 5, cs (i) Wspieranie zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego i bezpieczeństwa na obszarach miejskich; (ii) Wspieranie zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa, w tym na obszarach wiejskich i przybrzeżnych, m.in. w ramach RLKS, 1. Regeneracja, rewitalizacja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej, alokacja na instrument finansowy w wysokości ok. 500 mln zł, produkty finansowe w postaci pożyczki i pożyczki z umorzeniem (pożyczki rewitalizacyjne).

Według szacunków Zespołu Badawczego, łączna kwota wsparcia przeznaczanego na oferowanie IF w WRPO 2021+ powinna oscylować w granicach 1300 mln zł, czyli ok. 286 mln euro, co stanowi ponad 16% alokacji na EFRR środków przeznaczonych na WRPO 2021+.

Tabela 145. Podsumowanie parametrów proponowanych produktów finansowych

CP	CS	IF	Planowana alokacja na IF (w mln zł)	Produkt (model docelowy)	Proponowana alokacja (w mln zł)	Wielkość transakcji	Grupa odbiorców ostatecznych
CP 1 EFRR	Cs (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	Pożyczka	235	Mikropożyczka	65	Do 100 tys. zł	MŚP
				Pożyczka	110	Do 3 mln zł	MŚP
		I. gwarancyjny		Poręczenie	60	Do 3 mln zł	MŚP
CP 2 EFRR	Cs (i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Pożyczka	140	Pożyczka (ef. energetyczna lub montaż OZE) Pożyczka z umorzeniem - (ef. energetyczna lub montaż OZE)	140	50 tys. zł – 20 mln zł	Przedsiębiorstwa
		Pożyczka	100	Pożyczka – ef. energetyczna i montaż OZE - budynki użyteczności publicznej Pożyczka z umorzeniem – ef. energetyczna i montaż OZE – budynki użyteczności publicznej	100	50 tys. zł - 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców
		Pożyczka	100	Pożyczka – ef. energetyczna i montaż OZE – budynki wielorodzinne Pożyczka z umorzeniem – ef. energetyczna i montaż OZE – budynki wielorodzinne	100	50 tys. zł – 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców ²⁰⁴

²⁰⁴ Jst i ich związki i stowarzyszenia, jednostki zależne od jst posiadające osobowość prawną, w tym spółki komunalne realizujące zadania własne gminy, samorządowe jednostki organizacyjne, państwowe osoby prawne, w tym jednostki od nich zależne, organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) i stowarzyszenia, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, TBS, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych, uczestnicy PPP realizujący projekty hybrydowe na rzecz partnera publicznego, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE, podmioty spoza sektora publicznego prowadzące działalność gospodarczą w budynkach użyteczności publicznej, szkoły wyższe, jednostki naukowe, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

CP	CS	IF	Planowana alokacja na IF (w mln zł)	Produkt (model docelowy)	Proponowana alokacja (w mln zł)	Wielkość transakcji	Grupa odbiorców ostatecznych
	Cs (ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	Pożyczka	90	Pożyczka – budowa OZE z magazynami energii/ciepła Pożyczka z umorzeniem – budowa OZE z magazynami energii/ciepła	90	50 tys. zł – 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców
	Cs (vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	Pożyczka	120-140	Pożyczka z umorzeniem – ekologiczne procesy i wykorzystanie zasobów	140	50 tys. zł – 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców
CP 5 EFRR	Cs (i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	Pożyczka	480-520	Pożyczki rewitalizacyjne Pożyczki rewitalizacyjne z umorzeniem	500	150 tys. zł – 50 mln zł	Szeroki katalog odbiorców ²⁰⁵

Źródło: opracowanie własne.

²⁰⁵ Jst, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, szkoły wyższe, jednostki naukowe, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

5.6. Zróżnicowane traktowanie inwestorów

Projekt Rozporządzenia ogólnego z 2018 roku, a także opublikowane w dniu 30.06.2021 r.

Rozporządzenie ogólne dopuszczają (o ile jest to uzasadnione) zróżnicowane traktowanie inwestorów. Zgodnie z zapisami art. 61 Rozporządzenia ogólnego (punkt 1 i 2), wsparcie z FE na rzecz IF może być wykorzystane do celów zróżnicowanego traktowania inwestorów, którzy działają „zgodnie z zasadą gospodarki rynkowej przez odpowiedni podział ryzyk i zysków, z uwzględnieniem zasady należytego zarządzania finansami”.

Jeśli dany podmiot gospodarczy uzyskuje korzyść gospodarczą, której by nie uzyskał w normalnych warunkach rynkowych (bez interwencji publicznej), wówczas instytucja publiczna działa jak publiczny inwestor. Jeśli podmiot nie uzyskuje takiej korzyści, instytucja działa jak "prywatny inwestor". Korzyść nie występuje, jeśli inwestycja jest prowadzona na zasadzie *pari passu* (równorzędności), jest zgodna z warunkami rynkowymi. Inwestorzy publiczni i prywatni ponoszą takie samo ryzyko, realizują swoje inwestycje jednocześnie, a interwencja inwestora prywatnego ma "realne znaczenie ekonomiczne" (tzw. test prywatnego inwestora; w przypadku niemożności jego przeprowadzenia dokonuje się analiz porównawczych lub innego rodzaju analiz). Jeśli dany IF jest tak skonstruowany, że współinwestor prywatny dokonuje inwestycji na korzystniejszych warunkach niż współinwestor publiczny, dochodzi do zróżnicowanego traktowania inwestorów. Wówczas współinwestor prywatny otrzymuje korzyść (m.in. ograniczona ekspozycja na straty, uprzywilejowana pozycja przy otrzymywaniu zwrotu). Według zaktualizowanego dokumentu roboczego służb KE z dnia 25.03.2021 r. "zróżnicowane traktowanie inwestorów działających zgodnie z zasadą gospodarki rynkowej pozostaje bez uszczerbku dla unijnych zasad pomocy państwa." Wybierając pośredników finansowych, instytucja zarządzająca i fundusz funduszy działają zgodnie z prawem unijnym. Ustalenia dotyczące podziału ryzyka w wypadku zróżnicowanego traktowania poziomu premii motywacyjnej są ustalane między PF a IZ i menedżerem funduszu.

Po weryfikacji danych dotyczących proponowanych IF oraz bieżącej sytuacji społeczno-ekonomicznej Wielkopolski Zespół Badawczy stwierdził, że zastosowanie zróżnicowanego traktowania inwestorów może być zasadne, jeśli warunki zewnętrzne (w ujęciu ogólnym lub w danym sektorze) istotnie się zmieniają wpływając na skłonność PF do podejmowania ryzyka. Dlatego nie można wykluczyć, że zróżnicowane traktowanie inwestorów będzie uzasadnione w celu realizacji założeń WRPO 2021+.

5.7. Rekomendacje dotyczące przeglądu i aktualizacji oceny *ex ante*

Zgodnie z art. 58 Rozporządzenia ogólnego, ocena *ex ante* może być poddana aktualizacji lub przeglądowi. Rekomendacje w tym zakresie zostały sporządzone na podstawie:

- analizy skutków pandemii COVID-19 - pierwszej, drugiej i trzeciej fali pandemii, w tym skutków gospodarczych i społecznych,
- prognoz dotyczących skutków nadchodzącej czwartej fali pandemii w III kwartale 2021 roku,
- dokonujących się na bieżąco zmian w zakresie ram formalnoprawnych dotyczących programowania i realizacji wsparcia w okresie 2021-2027, zarówno na szczeblu UE, jak i krajowym (np. brak ostatecznego kształtu UP),
oraz w szczególności:
- przekierowania w krótkim (i być może średnim) okresie inwestycji jest na bieżące potrzeby dotyczące walki z pandemią, odłożenia rozpoczęcia innych inwestycji w czasie,
- pogorszenia sytuacji finansowej jest w wyniku spadku przychodów (np. podatkowych) i wzrostu wydatków,
- pogorszenia sytuacji finansowej przedsiębiorstw w wyniku skutków zaistnienia kanałów szoku, opisanych w podrozdziale 1.5. (np. szoku popytowego),

- ryzyka gwałtownych zmian na rynkach finansowych,
- potencjalnych problemów z pozyskaniem PF chętnych do realizacji wsparcia w formie IF lub instrumentów mieszanych (np. w związku ze skutkami pandemii COVID-19),
- problemów z zapewnieniem wkładu własnego przez PF,
- innych kwestii (wniosków) wynikających z bieżącego monitoringu wdrażania IF w ramach WRPO 2021+.

Biorąc pod uwagę powyższe (przedstawione w podrozdziałach 1.5., 2.3., 3.4, 5.2. Raportu końcowego), Zespół Badawczy wnioskuje, że ostateczny kształt skutków pandemii może być możliwy do oszacowania po minimum roku od jej ustania, zdaniem Zespołu Badawczego - najwcześniej w 2023 roku. Wyniki analiz pozwalają na zasugerowanie następujących obszarów interwencji, których ta aktualizacja powinna dotyczyć:

- przedsiębiorczość,
- innowacyjność,
- usługi publiczne:
 - oświata,
 - włączenie społeczne,
 - ochrona zdrowia,
- rewitalizacja.

Zespół Badawczy stoi jednak na stanowisku, że o aktualizacji oceny *ex ante* powinna zdecydować IZ WRPO 2021+, biorąc pod uwagę wyniki bieżącego monitoringu sytuacji społeczno-gospodarczej regionu i rozpatrując korzyści i utrudnienia, które mogą wynikać z przeprowadzenia takiej analizy. Zespół Badawczy stoi na stanowisku, że w wyniku takiej oceny może nastąpić korekta istniejącego zakresu WRPO 2021+, np. skorygowanie kwot przeznaczonego na realizację poszczególnych działań. W przypadku IF w tym okresie prawdopodobnie wszystkie umowy z PF będą zawarte, wobec czego diametralne zmiany w zakresie oferowanego wsparcia będą niosły ze sobą poważne konsekwencje formalnoprawne.

Jeśli aktualizacja oceny *ex ante* będzie realizowana, powinna w szczególności dotyczyć:

- obszarów potrzeb inwestycyjnych,
- wysokości niezaspokojonych potrzeb finansowych,
- wysokości luki finansowej i kapitałowej (tam, gdzie jest zasadne ich ustalenie),
- propozycji form wsparcia (szczególnie zasadności wdrożenia wsparcia w formie poręczeń,
- podziału alokacji między dotacje i IF w poszczególnych obszarach interwencji i działań.

Aktualizację oceny warto rozważyć nawet wówczas, kiedy PF wdrażający IF nie będą zgłaszać zastrzeżeń do oferty IF i nie będą raportować problemów związanych ich konstrukcją, procesem wdrażania, zapewnieniem wkładu własnego czy niewystarczającym popytem ze strony odbiorców ostatecznych IF.

W szczególności, aktualizacja taka byłaby zasadna, gdyby zmieniły się kluczowe uwarunkowania strategiczne regionu, tj. została opracowana nowa analiza SWOT, strategia rozwoju województwa. Zespół Badawczy proponuje rozważenie przez IZ WRPO 2021+ aktualizacji oceny *ex ante* w-2024 roku (w celu uchwycenia ostatecznych skutków pandemii COVID-19).

5.8. Efekt dźwigni, efekt mnożnikowy i wkład w osiągnięcie celów szczegółowych WRPO 2021+

W rozdziale 4 (podrozdział 4.2.2) oraz podrozdziale 5.5. zaproponowano kilka rozwiązań w zakresie oferowania IF w WRPO 2021+. Efekty dźwigni zostały obliczone oddzielnie dla produktów finansowych, które zostały zaproponowane w kierunkowym modelu interwencji i które zostały przypisane w docelowym modelu interwencji do poszczególnych działań:

- W ramach CP 1, cs (iii) produkt finansowy: mikropożyczka, pożyczka, gwarancja, alokacja na instrumenty w wysokości ok. 235 mln zł,
- W CP 2, cs (i) alokacja: ok. 70 mln zł, produkt pożyczki analogiczny pod względem parametrów jak pożyczka w CP 1 cs (iii), produkt pożyczki z umorzeniem; założono odbiorców ostatecznych IF będących przedsiębiorstwami; dodatkowo alokacja ok. 100 mln zł, produkt pożyczki i pożyczki z umorzeniem na efektywność energetyczną (budynki), dodatkowo na wsparcie inwestycji w budynki wielorodzinne alokacja ok. 100 mln zł, produkt pożyczki i pożyczki z umorzeniem na efektywność energetyczną (budynki),
- W CP 2, cs (ii) alokacja ok. 90 mln zł, pożyczka i pożyczka z umorzeniem dla przedsiębiorstw,
- W CP 2, cs (ii) pożyczka dla przedsiębiorstw (analogiczna jak dla cs (i)),
- W CP 2, cs (vi) alokacja na instrument finansowy w wysokości ok. 140 mln zł, pożyczka z umorzeniem o parametrach analogicznych do pożyczek na efektywność energetyczną – odbiorcy ostateczni – szeroki katalog, w tym przedsiębiorstwa i jst oraz jednostki im podległe,
- W CP 5, cs (i) i cs(ii), alokacja na instrument finansowy w wysokości ok. 500 mln zł, produkty finansowe w postaci pożyczki i pożyczki z umorzeniem (pożyczki rewitalizacyjne).

W związku z tym zasadne stało się obliczenie mnożników kapitałowych dla następujących produktów: mikropożyczka, pożyczka, gwarancja, pożyczka (na ef. energetyczną lub montaż OZE), pożyczka rewitalizacyjna.

Elementami oceny ryzyka były: oszacowanie poziomu ryzyka przy uwzględnieniu specyfiki sytuacji społeczno-gospodarczej Wielkopolski (por. rozdziały 1-3) i celów WRPO 2021+ oraz sytuacji gospodarczej kraju, oszacowanie współczynników mnożnikowych osiąganych przez IF, przy uwzględnieniu ewentualnego różnicowania poziomów ryzyka dla IF zaproponowanych w podrozdziale 5.6. Raportu końcowego. W ocenie ryzyka w niniejszym opracowaniu przyjęto założenia, które pozwalają na określenie ryzyka w przypadku pożyczek i instrumentów gwarancyjnych oraz efektów w postaci dźwigni finansowej są następujące:

- na poziom ryzyka składają się ryzyko oczekiwane (systemowe) i ryzyko nieoczekiwane (w przypadku gwarancji),
- dopuszczalny poziom ryzyka powinien wynosić minimum tyle, ile ryzyko dla portfela kredytów lub poręczeń bankowych w przypadku IF generujących efekt zachęty,
- dopuszczalny poziom ryzyka powinien wynosić minimum tyle, ile potrzeba, aby faktycznie PF finansowali przedsiębiorstwa znajdujące się w luce - w przypadku IF mających na celu zmniejszenie luki finansowej,
- zakładane poziomy szkodowości²⁰⁶ powinny uwzględniać doświadczenia z wdrażania poprzedniego programu regionalnego (lub programu, w którym podobny IF był wdrażany, jeśli nie był to ostatnio realizowany program), a także doświadczenia w tym zakresie na poziomie ogólnopolskim lub w innych regionach, dotąd również sytuację gospodarczą i dotyczące jej prognozy związane ze skutkami pandemii COVID-19,
- maksymalne koszty zarządzania dopuszczone przez Rozporządzenie ogólne (5% w przypadku pożyczek i gwarancji, 7% w przypadku inwestycji kapitałowych i quasi-kapitałowych) dla funduszy powierniczych oraz odpowiednio 7% i 15% dla funduszy szczegółowych. W związku z tym, że przyjęto wcześniej, iż najlepszym modelem wdrożenia będzie model zawierający fundusz powierniczy i fundusz szczegółowy (w przypadku

²⁰⁶ Szkodowość, in. stratowość – wyrażana jako procentowa wartość udzielonych pożyczek lub innych produktów finansowych; udział wartości niespłaconych pożyczek (lub rat) w wartości zobowiązań ogółem. Celem szacowania poziomu stratowości jest ustalenie prawdopodobnego udziału niespłaconych zobowiązań w zobowiązaniach ogółem w celu ustalenia akceptowalnego ryzyka w przypadku wdrażania produktów finansowych. Szacowania można dokonać stosując metody jakościowe i ilościowe.

obszaru przedsiębiorczości i energetyki), założono poziom 10% tych kosztów, uwzględniając także wynagrodzenie PF (funduszy szczegółowych),

- w przypadku rewitalizacji założono wdrażanie pożyczek wyłącznie przez fundusz szczegółowy, wówczas założono poziom kosztów zarządzania na poziomie maksymalnym, tj. 7%,
- założono, że niska szkodowość IF w dotychczasowej interwencji może wynikać ze strategii PF, które dążą do ograniczenia ryzyka, zatem należy ustalać szkodowość korzystając z innych zmiennych (np. na podstawie danych publikowanych przez BIK, KNF),
- założono, że ustalając szkodowość należy zastosować podejście konserwatywne, tj. uwzględniające negatywny wpływ pandemii COVID-19 na szkodowość IF w przyszłości,
- poziom ryzyka zależy od cech odbiorcy ostatecznego (im dłuższy okres objęty poręczeniem lub pożyczką, tym wyższe ryzyko; im dłuższy czas funkcjonowania odbiorcy ostatecznego na rynku, tym niższe ryzyko; im większy podmiot gospodarczy, tym niższe ryzyko; im bardziej innowacyjna działalność odbiorcy ostatecznego IF, tym wyższe ryzyko),
- dobrym rozwiązaniem byłoby wymaganie minimalnego wkładu własnego, PF będzie odpowiadać za niespłacone kredyty i pożyczki na równych zasadach (*pari passu*), choć może zaistnieć sytuacja, w której zróżnicowane traktowanie inwestorów będzie uzasadnione.

Jednocześnie, Zespół Badawczy zastrzega, że obliczenie dźwigni oraz efektów mnożnikowych nastąpiło przy zastosowaniu ostrożnego szacowania wskaźników biorąc pod uwagę nie tylko dane zaczerpnięte w wyniku analizy *desk research*, ale też informacji dotyczących bieżącej sytuacji gospodarczej i zmian na rynkach, w tym finansowych, jakie są sygnalizowane przez media w związku z pandemią COVID-19. Wartości mnożnika i dźwigni obliczono wyłącznie dla pierwszego obrotu środków.

5.8.1. Efekt dźwigni w przypadku pożyczek (ocena *ex ante* ryzyka)

Pierwszą pozycją poddaną analizie była mikropożyczka dla MŚP (do 100 tys. zł). Określono wkład Programu na instrument finansowy w wysokości 65 mln zł. Tabela 146 przedstawia wyniki obliczeń dotyczące dźwigni finansowej i efektu mnożnikowego. Założenia przyjęte podczas wykonywania analizy były następujące:

- założono, że 12% alokacji będzie przeznaczona na wsparcie start-upów (7,8 mln zł),
- założono, że wkład instytucji finansowych (przeciętny) wyniósłby 25%,
- założono, że produkt finansowy będzie wdrażany przy udziale PF,
- według danych IZ WRPO 2014+, na dzień 30.06.2021 udział umów wypowiedzianych w całym portfelu pożyczek JEREMIE (po uwzględnieniu dokonanych spłat) wynosił 6,28% w ujęciu ilościowym oraz 4,15% w ujęciu wartościowym. W przypadku projektu Jeremie2 analogiczne wartości wynosiły 1,48% oraz 1,86%. Jednak należy zauważyć, że rzeczywista szkodowość w projekcie Jeremie2 będzie możliwa do obliczenia po zakończeniu okresu kredytowania i po zakończeniu pandemii (w trakcie pandemii zastosowano szereg ułatwień w spłacie, m.in. wakacje kredytowe, karencja w spłacie). Ustalono na podstawie danych BIK, że 11,3% mikroprzedsiębiorców miało opóźnienia w spłacie kredytu²⁰⁷, według raportu Związku Banków Polskich z 2021 r., udział należności z utratą wartości od sektora niefinansowego wyniósł w przypadku przedsiębiorców indywidualnych 13,6% w 2019 r. i 15,6% w 2020 r., w przypadku sektora MŚP 11,4% w 2019 r. i 12,2% w 2020 r.²⁰⁸,

²⁰⁷ Kredyt Trendy. Roczny Raport BIK za rok 2019, Warszawa 2020.

²⁰⁸ Raport o sytuacji ekonomicznej banków. Banki 2020, Warszawa 2021, vol. 11., s. 173, 177.

- w związku z tym Zespół Badawczy założył szkodowość mikropożyczek na 15%, w przypadku start-upów na 20%.

W wyniku obliczeń ustalono, że efekt mnożnikowy mikropożyczki wyniesie 1,12 (MŚP) lub 1,07 (start-upy), a dźwignia na poziomie odbiorcy ostatecznego wyniesie ok. 1,39 (MŚP) lub 1,34 (start-upy).

Tabela 146. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych mikropożyczek dla MŚP

Lp.	Kategoria	Mikropożyczka dla MŚP		Mikropożyczka dla MŚP- start-up	
		wskaźnik	w mln zł	wskaźnik	w mln zł
1	Wkład z Programu na IF (alokacja)		57,2		7,8
2	Koszty zarządzania	10%	5,72	10%	0,78
3	Kapitał na IF		51,48		7,02
4	Całkowita wartość inwestycji pożyczkobiorcy	125%		125%	
5	Krotność zaangażowania kapitału	1		1	
6	Szkodowość IF w ujęciu procentowym	15%	7,722	20%	1,404
7	Wartość wygenerowanych inwestycji		63,778		8,346
8	Zaangażowane środki publiczne		57,2		7,8
9	Efekt mnożnikowy	1,12		1,07	
10	Środki zaangażowane i niezwrócone		13,442		2,184
11	Dźwignia finansowa na poziomie instrumentu finansowego	1,39		1,337	

Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym IF proponowanym w docelowym modelu interwencji są pożyczki dla MŚP (pojedyncza transakcja do 3 mln zł, alokacja w wysokości 110 mln zł). Założenia poczynione w analizie tego instrumentu były następujące:

- założono, że 12% alokacji zostanie przeznaczona dla start-upów,
- koszty zarządzania dopuszczone przez Rozporządzenie ogólne (do 12% w przypadku wdrażania IF przy udziale funduszu powierniczego) ustalono na poziomie 10%,
- wkład instytucji finansowych (przeciętny) wyniósłby 30% w przypadku MŚP, 25% w przypadku start-upów (wyniki analizy *desk research* wskazywały na poziom 40%, jednak z uwagi na negatywne skutki pandemii zdecydowano się na obniżenie tej wartości),
- większe pożyczki są zwykle zawierane na dłuższy okres niż mikropożyczki, założono więc przeciętny okres spłaty jako 8-10 lat. Biorąc pod uwagę czas, jaki upłynie do momentu uruchomienia IF przyjęto, że do 2030 roku nastąpi maksymalnie 1 obrót kapitałem,
- założono podobnie jak w przypadku mikropożyczki (na podstawie wskaźników szkodowości w poprzednich WRPO oraz przy uwzględnieniu bieżącej niepewnej sytuacji gospodarczej) wskaźnik szkodowości w wysokości 15% (MŚP), ale 25% (start-upy – z uwagi na wysokie ryzyko ich działalności),
- założono, że produkt finansowy będzie wdrażany przy udziale PF.

Wyniki obliczeń dostarczają informacji o tym, że najprawdopodobniej efekt mnożnikowy osiągnąłby wysokość 1,17 (MŚP) lub 1,03 (start-upy), natomiast dźwignia finansowa – 1,46 (MŚP) lub 1,28 (start-upy).

Tabela 147. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych pożyczek dla MŚP

Lp.	Kategoria	Pożyczka (MŚP)		Pożyczka (start-upy)	
		wskaźnik	w mln zł	wskaźnik	w mln zł
1	Wkład z Programu na IF (alokacja)		96,8		13,2
2	Koszty zarządzania	10%	9,68	10%	1,32
3	Kapitał na IF		87,12		11,88
4	Całkowita wartość inwestycji pożyczkobiorcy	130%		125%	
5	Krotność zaangażowania kapitału	1		1	
6	Szkodowość IF w ujęciu procentowym	15%	13,068	25%	2,97
7	Wartość wygenerowanych inwestycji		112,772		13,53
8	Zaangażowane środki publiczne		96,8		13,2
9	Efekt mnożnikowy	1,17		1,03	
10	Środki zaangażowane i niezwrócone		22,75		4,29
11	Dźwignia finansowa na poziomie instrumentu finansowego	1,46		1,28	

Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym IF proponowanym w kierunkowym modelu interwencji są pożyczki na inwestycje z zakresu poprawy efektywności energetycznej dla MŚP (pojedyncza transakcja do 20 mln zł), a także montaż instalacji OZE (alokacja ok. 140 mln zł). Założenia poczynione w analizie tego instrumentu były następujące:

- koszty zarządzania regulowane przez Rozporządzenie ogólne – założono 10%, ponieważ przedstawiono wcześniej model, w którym produkt finansowy byłby wdrażany przy udziale funduszu powierniczego i szczegółowego,
- wkład instytucji finansowej (przeciętny) wyniósłby 30%,
- pożyczki byłyby zwykle zawierane na okres do 20 lat. Biorąc pod uwagę czas, jaki upłynie do momentu uruchomienia IF przyjęto, że do 2030 roku nastąpi maksymalnie 1 obrót kapitałem,
- założono podobnie jak w przypadku pożyczki (na podstawie wskaźników szkodowości w poprzednich WRPO oraz przy uwzględnieniu bieżącej niepewnej sytuacji gospodarczej) wskaźnik szkodowości w wysokości 20% (z uwagi na to, że inwestycje będą kwotowo wyższe, a okres zwrotu z inwestycji będzie długi),
- założono, że produkt finansowy będzie wdrażany przy udziale PF.

Wyniki obliczeń (por. Tabela 148) dostarczają informacji o tym, że najprawdopodobniej efekt mnożnikowy wyniesie 1,12, a dźwignia finansowa 1,40.

Tabela 148. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych pożyczek na efektywność energetyczną lub montaż instalacji OZE dla przedsiębiorstw – głównie MŚP

Lp.	Kategoria	wskaźnik	w mln zł
1	Wkład z Programu na IF (alokacja)		140
2	Koszty zarządzania	10%	14
3	Kapitał na IF		126
4	Krotność zaangażowania kapitału	1	
5	Szkodowość IF w ujęciu procentowym	20%	25,2
6	Wartość wygenerowanych inwestycji		156,8
7	Zaangażowane środki publiczne		140
8	Efekt mnożnikowy	1,12	
9	Środki zaangażowane i niezwrócone		39,20
10	Dźwignia finansowa na poziomie instrumentu finansowego	1,40	

Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym IF proponowanym w kierunkowym modelu interwencji były pożyczki na inwestycje z zakresu poprawy efektywności energetycznej oraz montażu instalacji OZE dla szerokiego grona odbiorców ostatecznych. Inwestycje mają być związane z budynkami użyteczności publicznej i budynkami mieszkalnymi (odrębne działania w modelu docelowym). Założenia poczynione w analizie tego instrumentu były następujące:

- koszty zarządzania podobnie jak w poprzednio prezentowanych przypadkach założono na poziomie 10%,
- wkład własny instytucji finansowej (przeciętny) wyniósłby 30%,
- poziom szkodowości w umowach dotyczących inicjatywy JESSICA wyniósł 10%, w inicjatywie Jessica2 założono maksymalnie 8%, co stanowiło pewien punkt odniesienia dla ustalanego docelowego poziomu szkodowości,
- należy wziąć pod uwagę wskaźniki szkodowości raportowane przez BIK oraz Związek Banków Polskich, (z uwagi na niepewną sytuację rynkową wywołaną pandemią COVID-19), czyli założyć większe wskaźniki niż w okresie 2014-2020,
- w przypadku odbiorców ostatecznych jest założono, że skutecznie zarządzają długiem (zgodnie z informacją NIK z 2020 r.²⁰⁹), założono szkodowość na poziomie 10%,
- w przypadku wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych i innych odbiorców ostatecznych założono poziom szkodowości wyższy niż obecnie raportowany przez Zarząd Banków Polskich dla sektora niefinansowego, na poziomie 20%,
- założono, że produkt finansowy będzie wdrażany przy udziale PF,
- pożyczki byłyby zwykle zawierane na okres min. 10 lat (maksymalnie 20). Biorąc pod uwagę czas, jaki upłynie do momentu uruchomienia IF przyjęto, że do 2030 roku nastąpi maksymalnie 1 obrót kapitałem,

²⁰⁹ Najwyższa Izba Kontroli, Zarządzanie długiem publicznym i płynnością jednostek sektora finansów publicznych, Warszawa 2020.

Wyniki obliczeń dostarczają informacji o tym, że najprawdopodobniej efekt mnożnikowy wyniesie 1,21 (budynki użyteczności publicznej) lub 1,12 (budynki wielorodzinne), a dźwignia finansowa 1,51 dla pożyczek ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, natomiast 1,4 w przypadku budynków wielorodzinnych. Takie same założenia dotyczyły pożyczek dla przedsiębiorstw na wdrożenie ekologicznych rozwiązań produkcyjnych (alokacja 140 mln zł), zatem w ich przypadku dźwignia finansowa będzie taka sama.

Tabela 149. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych pożyczek na poprawę efektywności energetycznej oraz/lub montaż instalacji OZE dla różnych odbiorców (z wyj. MŚP)

Lp.	Kategoria	Pożyczka - budynki użyteczności publicznej		Pożyczka - budynki wielorodzinne	
		wskaźnik	w mln zł	wskaźnik	w mln zł
1	Wkład z Programu na IF (alokacja)		100		100
2	Koszty zarządzania	10%	10	10%	10
3	Kapitał na IF		90		90
4	Całkowita wartość inwestycji pożyczkobiorcy	130%		130%	
5	Krotność zaangażowania kapitału	1		1	
6	Szkodowość IF w ujęciu procentowym	10%	9	20%	18
7	Wartość wygenerowanych inwestycji		121		112
8	Zaangażowane środki publiczne		100		100
9	Efekt mnożnikowy	1,21		1,12	
10	Środki zaangażowane i niezwrócone		19		28
11	Dźwignia finansowa na poziomie instrumentu finansowego	1,51		1,4	

Źródło: opracowanie własne.

Ostatnim IF w formie pożyczki proponowanym w kierunkowym modelu interwencji były pożyczki rewitalizacyjne (pojedyncza transakcja do 50 mln zł, alokacja w wysokości ok. 500 mln zł). Założenia poczynione w analizie tego instrumentu były następujące:

- założono koszty zarządzania na poziomie 7% (wdrożenie przez fundusz szczegółowy),
- wkład własny (przeciętny) instytucji finansowej wyniósłby 30%,
- pożyczki byłyby zwykle zawierane na okres maksymalnie 20 lat. Biorąc pod uwagę czas, jaki upłynie do momentu uruchomienia IF przyjęto, że do 2030 roku nastąpi maksymalnie 1 obrót kapitałem,
- dopuszczalny poziom szkodowości w umowach dotyczących inicjatywy Jessica2 wyniósł maksymalnie 8%, założono więc szkodowość na poziomie 10% (z uwagi na niepewną sytuację rynkową wywołaną pandemią COVID-19), zwłaszcza, że jak wskazano w przypadku pożyczek na efektywność energetyczną i montaż instalacji OZE, według NIK w Polsce nie występują problemy ze spłatą zobowiązań przez jst.
- założono, że produkt finansowy będzie wdrażany przy udziale PF.

Wyniki obliczeń dostarczają informacji o tym, że najprawdopodobniej efekt mnożnikowy wyniesie 1,21, a dźwignia finansowa 1,51. Takie same wartości mnożnika i dźwigni ustalono dla pożyczek na działania inwestycyjne w zakresie gospodarki odpadami oraz podnoszenia efektywności procesów produkcyjnych (CP 2, cs (vi)).

Tabela 150. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych pożyczek na poprawę efektywności energetycznej oraz/lub montaż instalacji OZE dla różnych odbiorców (z wyj. MŚP)

Lp.	Kategoria	Wartość w %	Wartość w mln zł
1	Wkład z Programu na IF (alokacja)		500
2	Koszty zarządzania	7%	35
3	Kapitał na IF		465
4	Całkowita wartość inwestycji pożyczkobiorcy	130%	
5	Krotność zaangażowania kapitału	1	
6	Szkodowość IF w ujęciu procentowym	10%	46,5
7	Wartość wygenerowanych inwestycji		603,5
8	Zaangażowane środki publiczne		500
9	Efekt mnożnikowy	1,21	
10	Środki zaangażowane i niezwrócone		81,50
11	Dźwignia finansowa na poziomie instrumentu finansowego	1,51	

Źródło: opracowanie własne.

5.8.2. Efekt mnożnikowy/dźwigni w przypadku poręczeń (ocena ex ante ryzyka)²¹⁰

W przypadku instrumentu gwarancyjnego (założono wdrożenie poręczeń) poczyniono następujące założenia w analizie *ex ante* ryzyka:

- założono koszty zarządzania na poziomie 10% alokacji na instrument,
- założono, że alokacja na instrument będzie w całości przeznaczona na poręczenia indywidualne,
- ustalono, że wkład własny instytucji finansowej (nieporęczona część instrumentu głównego) można określić na poziomie 20% dla poręczeń indywidualnych,
- ustalono, że cap (wartość odpowiadająca ryzyku) powinna mieścić się w granicach 20-30%, wartość rynkowa dla produktów gwarancyjnych wynosi min. 25%, taką też przyjęto na potrzeby prowadzenia obliczeń.

Wówczas ustalono mnożnik na poziomie 3,2, a dźwignia finansowa na poziomie instrumentu wyniosła 4,16.

²¹⁰ Założono, że istnieje konieczność zachowania zasad ostrożnej oceny *ex ante* według rozporządzenia delegowanego.

Tabela 151. Efekt mnożnikowy w przypadku poręczeń (na podstawie założeń modelu docelowego)

Lp.	Kategoria	Poręczenia indywidualne	
		Wartość w %	Wartość w mln zł
1	Wkład z Programu na IF (alokacja)	-	60
2	Wkład własny	30%	16,2
3	Koszty zarządzania	10%	6
4	Kapitał na IF (UE)	-	54
5	Kapitał na IF (z wkładem własnym)	-	70,2
6	CAP	25%	-
7	Efekt mnożnikowy (mnożnik)	3,2	-
8	Wartość wygenerowanych inwestycji	-	224,64
9	Dźwignia finansowa na poziomie instrumentu finansowego	4,16	-

Źródło: opracowanie własne.

5.9. Podsumowanie

Zaproponowane powyżej instrumenty wsparcia w poszczególnych zakresach tematycznych i obszarach interwencji, zapisanych we wstępnych Założeniach WRPO 2021+ stanowią propozycje Zespołu Badawczego, uwzględniające: doświadczenia wynikające z realizacji wsparcia w perspektywie finansowej 2014-2020, uwarunkowania społeczno-gospodarcze rozwoju regionu, uwarunkowania formalnoprawne interwencji w okresie 2021-2027, potrzeby finansowe w poszczególnych obszarach interwencji artykułowane przez grupy docelowe wsparcia (w tym lukę finansową i kapitałową), a także założenia kierunkowego modelu interwencji zmodyfikowane na podstawie preferencji wspomnianych grup do korzystania z instrumentów wsparcia, skorygowane o efekt pandemii choroby COVID-19 oraz uszczegółowione do postaci zarysu wsparcia wraz z proponowanymi alokacjami na poszczególne zadania. Propozycje w tym zakresie stanowią punkt wyjścia do tworzenia ostatecznego kształtu WRPO 2021+.

PODSUMOWANIE

Raport końcowy przedstawia wyniki analizy *desk research* oraz badań pierwotnych ankietowych (z potencjalnymi i rzeczywistymi wnioskodawcami – potencjalnymi beneficjentami i odbiorcami ostatecznymi IF, przeprowadzonego w dwóch rundach: na przełomie 2020 i 2021 roku oraz z czerwca 2021 roku) oraz wywiadów z przedstawicielami instytucji zaangażowanych w realizację WRPO 2014+, w tym UMWW (IZ, przedstawiciele różnych departamentów), WUP, BGK, EBI; oraz innych – ROPS, instytucji zarządzających środkami w ramach reużycia - WFR i PF - FRiP WW. Dokument prezentuje także wstępne propozycje zakresu interwencji w ramach WRPO 2021+ wraz z krótkim uzasadnieniem uwzględniającym dwa obszary: bieżących potrzeb finansowych oraz aktualnych uwarunkowań formalnoprawnych interwencji.

Badania, z których wnioski posłużyły do sporządzenia propozycji, opierały się na faktach (*evidence-based research*) i stanowiły podstawę formułowania wyżej wspomnianych zaleceń. Jednak należy mieć na uwadze, że obecnie trwająca pandemia COVID-19 powoduje powstanie szeregu skutków społecznych i gospodarczych wpływających na aktualny rozwój regionu, a także na przyszły rozwój minimum w okresie 3-letnim (np. w zakresie odtworzenia miejsc pracy lub odtworzenia przedsiębiorstw usługowych). Mając to na względzie, oraz odnosząc się do aktualnych wytycznych UE oraz głosów beneficjentów i instytucji ich obsługujących, Zespół Badawczy przedstawił propozycje dotyczące przyszłej interwencji, które stanowią zalecenia do ciągłej aktualizacji.

W ramach przyszłej interwencji WRPO 2021+ Zespół Badawczy proponuje ofertę instrumentów w podziale głównie na **instrumenty bezzwrotne (dotacje)**, **instrumenty finansowe (pożyczki, poręczenia/ instrumenty gwarancyjne)** i **instrumenty mieszane (pożyczki z umorzeniem części kapitału)**, w tym IF na warunkach preferencyjnych. Zespół Badawczy wnioskuje, że ze względu na skutki pandemii niechęć do skorzystania z IF utrzyma się przez minimum rok od ustania pandemii, jednak wdrażanie IF w perspektywie 2021-2027 nie jest zagrożone. Biorąc jednak pod uwagę najnowsze wytyczne *fi-compass* Knowledge Hub oraz dokumentów regulujących interwencję w nowej perspektywie finansowej, w części dotychczasowej interwencji należy dokonać zmian i w niektórych obszarach rozważyć rezygnację z dotacji na rzecz IF właśnie z możliwością uzyskania częściowego umorzenia kapitału (np. gospodarka odpadami), karencji w spłacie i dłuższego okresu spłaty.

W zakresie środków zwróconych, zaleca się stworzenie demarkacji między wsparciem WRPO 2021+ a instrumentami (zwrotnymi) oferowanymi w ramach zarządzania środkami zwróconymi. Dobrym rozwiązaniem byłoby stworzenie zestawu kryteriów, które pozwoliłyby ocenić, z jakich środków dany projekt powinien być finansowany. Zespół Badawczy uważa, że zaproponowane w podrozdziale 4.3. rozwiązania spełniają kryterium właściwej demarkacji. Należy dążyć do starań, aby środki zwrócone były poddane ciągłej cyrkulacji, choć należy mieć na uwadze, że przez pandemię będzie ona zaburzona, np. w związku z udzielaniem wakacji pożyczkowych i innymi ułatwieniami wprowadzanymi dla podmiotów korzystających z tego wsparcia. Ważną rolę te środki mogą odegrać w sytuacji konieczności zapewnienia wkładu krajowego do projektów i do wsparcia w ramach EFRR i EFS+ z uwagi na zaliczenie w nowej perspektywie finansowej województwa do regionów w okresie przejściowym.

W trakcie badań kwestionariuszowych zauważalna była niska chęć do korzystania z IF w perspektywie 2021-2027 ze strony wszystkich grup potencjalnych odbiorców ostatecznych, co może wynikać z bieżącej sytuacji gospodarczej wywołanej pandemią COVID-19 i niepewności, zwłaszcza przedsiębiorców, co do przyszłości. W przypadku działalności o charakterze usług publicznych, z uwagi na niezaspokojone potrzeby finansowe i specyfikę finansowania tych usług, podejście to było zrozumiałe i zalecenia dotyczące wspierania tej działalności zwykle dotyczyły oferty dotacji. Jednak w przypadku wspólnot mieszkaniowych nieznaną jest sytuacja warunków wsparcia i strach przed koniecznością spłacania zobowiązań blokował chęć do skorzystania z IF. Przedstawiciele przedsiębiorstw z ramach badania CAWI deklarowali niską skłonność do skorzystania z oferty IF, jednak jak wynika z doświadczeń z

WRPO 2014+, w warunkach niezakłóconych nieprzewidzianymi zdarzeniami gospodarczymi, jak skutki pandemii COVID-19, zainteresowanie IF jest wysokie. Również alokacja na instrumenty oferowane w ramach zarządzania środkami zwróconymi z IIF została w znacznej mierze wykorzystana. Częściowo odpowiedzialność za doradztwo w zakresie dopasowania instrumentów bezzwrotnych i zwrotnych lub mieszanych do potrzeb wnioskodawcy może ponosić pośrednik finansowy, który oferowałby m.in. pożyczki z komponentem bezzwrotnym.

W odniesieniu do dalszych kroków planowania wsparcia w perspektywie 2021+ należy:

- dbać o jak najlepsze metody aktualizacji prognoz dla przyszłych warunków społeczno- ekonomicznych (do planowania kierunków rozwoju)²¹¹,
- przeprowadzać systematycznie ocenę zagrożeń dla realizacji celów strategicznych (np. prawnych, makro-ekonomicznych), i aktualizować zakres WRPO 2021+,
- opracować system, który umożliwiałby kompletne i całościowe ujęcie środków wykorzystywanych na realizację celów strategicznych (w tym środków UE i innych), demarkację między programem regionalnym i krajowymi (co częściowo zostało już zrobione w przypadku wstępnych założeń WRPO 2021+, ale wymaga ciągłej aktualizacji),
- stworzyć platformę współpracy między instytucjami i ich departamentami, np. w formie cyklicznych spotkań lub formy uwzględniającej komunikację wirtualną²¹².

Pandemia choroby COVID-19 wpłynie negatywnie na warunki rozwojowe regionów, w tym Wielkopolski. Nie można określić dokładnego charakteru lub skali tych zmian, jedynie wskazać najbardziej prawdopodobne scenariusze zmian zainteresowania wsparciem w ramach WRPO 2021+. Z jednej strony bowiem istnieją pewne oczekiwania ze strony potencjalnych beneficjentów, z drugiej – ograniczenia nakładane przez KE, dotyczące wartości alokacji w poszczególnych celach priorytetowych. Mając to na uwadze, nie można określić dokładnych wartości poszczególnych alokacji na proponowane instrumenty, jedynie wskazać pewne przedziały, w których powinny się kształtować. Zespół Badawczy podtrzymuje, że należy, w miarę możliwości, uelastyczyć wsparcie dla poszczególnych grup odbiorców, wspierając dotacje poprzez oferowanie IF na warunkach preferencyjnych, wprowadzając IF z komponentem umorzeniowym, tworząc maksymalnie szeroki katalog produktów oferowanych różnym grupom beneficjentów w ramach zarządzania środkami zwróconymi z poprzednich programów regionalnych w Wielkopolsce. Podsumowując poszczególne wnioski częściowe zawarte w dokumencie, Zespół Badawczy proponuje szerokie zastosowanie IF, a dotacji głównie w projektach o wysokim ryzyku oraz w przypadku usług o charakterze publicznym.

Z uwagi na uwarunkowania formalnoprawne interwencji i zalecenia KE dotyczące maksymalizacji wykorzystania IF w okresie 2021-2027, należy wprowadzić szereg praktyk, które dają szansę na zwiększenie zainteresowania IF zwłaszcza, które zwiększą ich atrakcyjność w oczach potencjalnych odbiorców ostatecznych. Przede wszystkim, powinny być one bardziej dostępne, co spełniają już założenia modelu kierunkowego i docelowego (modele zakładają skierowanie oferty IF do podmiotów, które mają ograniczone możliwości finansowania komercyjnego z uwagi na różne uwarunkowania, m.in. czas funkcjonowania na rynku, sektor, niewielki rozmiar podmiotu, ale mogą czerpać korzyści finansowe z efektów realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego). Efekt zachęty może być też

²¹¹ Analiza będzie wymagała aktualizacji za minimum 2 lata. Z uwagi na gwałtowny charakter zmian wywołanych pandemią COVID-19 zalecamy sporządzenie modeli szeregów czasowych, dokładniej - modeli segmentowych z uwzględnieniem tzw. punktów zwrotnych.

²¹² W. Dziemianowicz et al., Ewaluacja Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020. Raport końcowy (wersja ostateczna)…, op. cit., s. 66.

stymulowany przez niższe koszty (niewielkie oprocentowanie, brak innych opłat). Należy zadbać także o demarkację między wsparciem krajowym i regionalnym oraz między zwrotnymi i bezzwrotnymi formami w ramach WRPO 2021+. Poważnym wyzwaniem będzie wypracowanie demarkacji między wsparciem w WRPO 2021+ a programami krajowymi ze środków publicznych, niezwiązanych z FE, tj. np. z KPO, w obszarze montażu instalacji OZE, całego obszaru interwencji "ochrona środowiska". Oczywiście, Zespół Badawczy zdaje sobie sprawę z trudności w tym zakresie, m.in. koniecznością stworzenia kształtu WRPO 2021+ przed pojawieniem się założeń tych programów krajowych w perspektywie do 2030 roku, więc niewykluczone, że niektóre elementy WRPO 2021+ będą wymagały aktualizacji w trakcie jego trwania. Wyniki niniejszej analizy w sposób syntetyczny przedstawia Załącznik 10 do Raportu końcowego, a zalecenia – Tabela 152.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Tabela 152. Tabela rekomendacji

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
1	Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych	Szybkie wyczerpanie alokacji i duże zainteresowanie w przypadku OP1. Biorąc pod uwagę wyniki analizy <i>desk research</i> , badań ankietowych i wywiadów, zasadne jest oferowanie IF w formie pożyczek i instrumentów gwarancyjnych w WRPO 2021+. Stwierdzono, że istnieją możliwości skutecznego wdrożenia IF w obszarach przedsiębiorczości, rewitalizacji i energetyki. Ważną przesłanką w tym zakresie jest stwierdzenie dużego zainteresowania pożyczkami, zmiana uwarunkowań formalnoprawnych oferowania poręczeń	Wprowadzenie zróżnicowanej oferty IF w obszarze przedsiębiorczości, uwzględniającej możliwość finansowania działalności obrotowej. Do rozważenia pozostaje wprowadzenie instrumentów gwarancyjnych, co powinno być decyzją IZ WRPO 2021+.	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
		oraz pozytywne doświadczenia z WRPO 2007-2013 w zakresie realizacji wsparcia w formie raporów (s. 60-61, 72 i Załącznik 2).								
2		W OP2 Społeczeństwo informacyjne w WRPO 2014+ znalazło się jedynie wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych. Na podstawie analizy desk research i wyników badań kwestionariuszowych stwierdzono, że zakres zapotrzebowania na rozwój e-usług publicznych jest znacznie szerszy (s. 72 i Załącznik 2).	Uwzględnienie obszaru Społeczeństwo informacyjne w szerszym zakresie w WRPO 2021+ (wsparcie dotacyjne) z uwagi na konieczność podnoszenia poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu, zgodnie z wytycznymi ostatecznej linii demarkacyjnej	IZ WRPO 2021+		30 czerwca 2023	programowa		WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+
3		OP 7 Włączenie społeczne - bardzo duże zainteresowanie wsparciem, szczególnie w przypadku liczby wspartych	Włączenie społeczne, w tym usługi społeczne i ekonomia społeczna powinny	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa		WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
		miejsc świadczenia usług społecznych (s. 73 i Załącznik 2)	znaleźć się w zbiorze obszarów interwencji w WRPO 2021+ (wsparcie dotacyjne)							
4		W OP 8 Edukacja - duże i zróżnicowane potrzeby potencjalnych beneficjentów, wysokie zainteresowanie wsparciem. W OP 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego - Zanotowano wysokie poziomy wskaźników dla rozwoju infrastruktury przedszkolnej, edukacji ogólnej, kształcenia zawodowego (100% lub więcej; s. 74 i Załącznik 2)	Uwzględnienie edukacji jako obszaru w przyszłej interwencji w postaci działań w ramach celów szczegółowych. Uwzględnienie wymienionych obszarów (infrastruktury przedszkolnej, edukacji ogólnej, kształcenia zawodowego) w działaniach i celach działań w WRPO 2021+ w ramach celów szczegółowych w CP 4 EFRR i EFS+	IZ WRPO 2021+		30 czerwca 2023	programowa		WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+
5	Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla	Niskie wartości wskaźników rezultatu osiągnięte w 2020 roku w OP1 (s. 72 i Załącznik 2)	W obszarze przedsiębiorczości rekomenduje się, aby zwrócić uwagę na pobudzenie działalności B+R przedsiębiorstw oraz ich	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
	WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych		współpracy z nauką (w tym tworzenia i doskonalenia infrastruktury B+R). Dodatkowo, należy stymulować rozwój IOB i klastrów							
6		Niewłaściwym rozwiązaniem okazała się próba wdrożenia projektów łączonych (z EFS+ i EFRR) z uwagi na duże trudności w koordynacji obu funduszy (opóźnienia w otrzymaniu środków oraz w rozpoczęciu naborów; s. 42,72).	Nie zaleca się programowania wsparcia w postaci projektów łączonych, finansowanych z EFRR i EFS+	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do zakresu działań w ramach WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa		WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+
7		W rzeczywistości część kosztów pośrednich (zarządzania projektem) musiała być wydatkowana przez beneficjenta przed poniesieniem kosztu bezpośredniego, co skutkowało koniecznością wyłożenia własnych środków i często	Zaleca się aby koszty te (rekrutacji uczestników, promocji projektów) były włączone do katalogu kosztów bezpośrednich	MFiPR	Wprowadzenie wytycznych przez MFiPR dot. stawek ryczałtowych kosztów pośrednich	30 czerwca 2023	horyzontalna	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
		zmniejszyła skuteczność działania w ramach projektu (s. 42)								
8		Pośrednicy finansowi w Wielkopolsce byli dobrze przygotowani do obsługi odbiorców ostatecznych. Niemniej, notowali problemy z zapewnieniem wkładu krajowego (często korzystali ze specjalnych linii finansowych w celu zapewnienia tego wkładu, np. z WFR, s. 43, 76, 131, 142).	W okresie 2021-2027 należy zadbać o zapewnienie możliwości finansowania wkładu własnego przez pośredników finansowych (poprzez kontynuację linii finansowych, np. oferowanych przez WFR) – zalecana jest dywersyfikacja produktów dla pośredników finansowych	SWW, IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do zakresu działań w ramach WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa		WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+
9		Wysokie zainteresowanie wsparciem dotacyjnym i IF w OP1 i szybkie wyczerpanie alokacji (s. 72)	Oferowanie dotacji oraz prostych konstrukcyjnie IF (w ramach szerokiego wachlarza, tj. pożyczek, instrumentów gwarancyjnych), pozwalających na pokrycie niezaspokojonych potrzeb	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do zakresu działań w ramach WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa		WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
			finansowych i luki finansowej							
10	Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych	IZ WRPO nie ma wpływu na większość uwarunkowań generujących obciążenie administracyjne, które jest wysokie (s. 38, 42, 72)	Zaleca się rozmowy na szczeblu krajowym na temat likwidacji niektórych wymogów dotyczących konstrukcji WoD, raportowania w projektach, składania WoP itp., szczególnie w zakresie ilości dokumentacji wymaganej do ich weryfikacji. Należy rozważyć przeprowadzenie odrębnej analizy eksperckiej w zakresie możliwości zmniejszenia liczby dokumentów	MFIPR	Wprowadzenie zmian na poziomie centralnym dotyczących obiegu dokumentacji w programach regionalnych	30 czerwca 2023	horyzontalna	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
			w procesie składania WoP i raportowania postępu realizacji projektu							
11		Pandemia COVID-19 obfitowała w skutki (np. efekt lockdownu, szoki popytowe, finansowe, podażowy), które mogły wpłynąć na skłonność potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF do ubiegania się o wsparcie lub deklarowania zainteresowania wsparciem. (s. 63-65)	Z pewnością w przyszłej interwencji należy położyć nacisk na zwalczanie skutków gospodarczych pandemii poprzez m.in. pobudzenie inwestycji przedsiębiorstw, pomoc w utrzymaniu płynności finansowej. Interwencja powinna dotyczyć także skutków społecznych pandemii	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do zakresu działań w ramach WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
12	Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych	Istnieją uwarunkowania ogólne dotyczące przyszłej interwencji (zakres wsparcia, instrumenty wsparcia) i uwarunkowania specyficzne dla regionu we wszystkich wymienionych obszarach interwencji: dotyczące przedsiębiorczości, innowacyjności, działalności IOB, świadczenia usług publicznych, transportu, energetyki, ochrony środowiska, rewitalizacji i specyficznych uwarunkowań dla terytorialnego wymiaru interwencji. W przyszłej interwencji należy wziąć pod uwagę dotychczasowy poziom zainteresowania wsparciem, zróżnicowanie wewnątrzregionalne w strukturze lokalnych gospodarek	Dotacje należy kierować do jst, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, podmiotów świadczących usługi publiczne, głównie w takich obszarach jak kultura , edukacja, turystyka, transport, ochrona środowiska, ochrona zdrowia, włączenie społeczne, działalność IOB, działalność start-upów, działalność B+R (z wyjątkiem wdrożenia wyników prac). Oferta IF powinna być skierowana w szczególności do przedsiębiorstw, ale także - w niektórych obszarach, jak efektywność energetyczna, rewitalizacja - wspólnot	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do zakresu działań w ramach WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
		(np. dominację branż w podregionach, zróżnicowanie w zakresie oferty IOB), poziom ryzyka w projektach (np. wysokie ryzyko w projektach z zakresu innowacyjności), istnienie i wysokość niezaspokojonych potrzeb finansowych i/lub luki finansowej bądź kapitałowej. Skutki pandemii COVID-19 wpłynęły istotnie na gospodarkę regionu oraz życie społeczne, w tym spowodowały zwiększone zachorowania np. na depresję. (s. 64-65, 173-175)	mieszkaniowych (wyłączenie w przypadku środków z EFRR)							

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
13	Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych	Zidentyfikowano 159 podobszarów interwencji w ramach realizacji CP 1-CP 5, proponowanych do wsparcia w ramach WRPO 2021+ (por. podrozdział 3.5.) Podobszaram, zgodnie z wynikami analizy, zostały przypisane priorytety: niski, średni lub wysoki, odnoszące się do konieczności uwzględnienia podobszaru w zakresie działań w WRPO 2021+.i zidentyfikowano różne zawodności rynku, które tworzą zjawisko występowania nieoptymalnego poziomu inwestycji. Potencjalne grupy beneficjentów (m.in. jst, MŚP, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe)	Zaleca się monitorowanie obszarów potencjalnej interwencji zidentyfikowanych w badaniu pod kątem przyszłych, możliwych modyfikacji WRPO 2021+	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
		mają relatywnie stałe potrzeby inwestycyjne, które powinny być zbadane m.in. poprzez ustalenie wysokości niezaspokojonych potrzeb finansowych i luki finansowej oraz kapitałowej w celu zaprojektowania wsparcia w WRPO 2021+. (s. 132-139)								
14	Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wyko-	Na podstawie analizy <i>desk research</i> ustalono, że istnieją niezaspokojone potrzeby finansowe we wszystkich potencjalnych obszarach interwencji. W przypadku prawie wszystkich obszarów istnieje także luka finansowa. W przypadku przedsiębiorczości stwierdzono występowanie luki finansowania dłużnego, obejmującej lukę pożyczek i	W przypadku przedsiębiorczości jeśli występuje luka finansowa i kapitałowa, zaleca się zastosowanie IF w postaci pożyczek, jeśli luka gwarancyjnych – instrumentów gwarancyjnych (z wył. wykorzystania środków EFS+). Katalog IF powinien składać się z różnych produktów finansowych. W przypadku rewitalizacji zaleca	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
	rzystania instrumentów finansowych	<p>lukę gwarancji. Istnieje także luka kapitałowa.</p> <p>Występowanie luki i niezaspokojonych potrzeb skutkuje powstaniem konieczności zaoferowania wsparcia w następujących obszarach: 7 podobszarów w ramach obszaru przedsiębiorczości, 11 w ramach innowacyjności, 7 w ramach działalności IOB, łącznie dla realizacji CP 1 25 podobszarów.</p> <p>W przypadku ochrony środowiska istnieje 28 takich podobszarów, w ramach energetyki - 18 podobszarów, łącznie dla CP 2 - 46 podobszarów.</p> <p>dla CP 3 (obszar transportu) istnieje 19 podobszarów potencjalnej interwencji.</p>	<p>się zastosowanie przede wszystkim pożyczek</p>							

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
		<p>Dla CP 4 istnieje 6 podobszarów dla rynku pracy, 16 dla ochrony zdrowia, 17 dla integracji i pomocy społecznej, 18 dla edukacji, łącznie 57 podobszarów. Realizacja działań w ramach CP 4 będzie przebiegać przy wykorzystaniu środków z EFS+ oraz EFRR.</p> <p>W ramach realizacji CP 5 występują 2 podobszary rewitalizacji oraz 9 podobszarów w terytorialnej interwencji, łącznie 11. Podsumowując, interwencji wymaga 159 podobszarów. (s. 132-139)</p>								

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
15	Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych	Koncentracja tematyczna EFS+ i EFRR określa ramowy plan interwencji w ramach WRPO 2021+, podobnie jak regulacje dotyczące wkładu własnego i dozwolonych instrumentów wsparcia. Istnieje jednak pewien poziom elastyczności działań w ramach programu (tj. alokacja procentowa z funduszy EFS+ i EFRR może być wyższa niż zakłada koncentracja tematyczna). CP i cs WRPO 2021+ są wzajemnie powiązane i możliwa jest ich integracja. (s. 141-143)	Nie zaleca się przekraczania pułapu minimalnej alokacji w ramach EFRR dla CP 1 i CP 2, zaleca się przekroczenie minimalnego limitu alokacji dla włączenia społecznego w ramach CP 4 EFS+	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
16		Zgodnie z wytycznymi UE, środki zwrócone muszą być przeznaczane na podobne działania, co w pierwotnym obrocie. Na brak finansowania najbardziej narażone są młode i małe podmioty gospodarcze (s. 153-155)	Środki zwrócone powinny być przeznaczone na tworzenie różnych produktów finansowych, uzupełniających ofertę IF i dotacji w ramach WRPO 2021+, m.in. pożyczki preferencyjne płynnościowe, obrotowe (w tym sektorowe), hipoteczne, celowe, linie finansowe dla pośredników finansowych, reporeczenia, poręczenia, wkład krajowy	SWW	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+ lub w Programie	30 czerwca 2023	programowa		WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+
17		Potrzeby potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF są zróżnicowane szczególnie w przypadku MŚP (s. 169-172)	Wyodrębnienie trzech grup instrumentów wsparcia: dotacji, IF na warunkach preferencyjnych, instrumentów mieszanych	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+
18	Analiza potrzeb w za-	Wyniki badań ankietowych i wywiadów pozwalają na wyodrębnienie elementów	W przypadku IF proponowanych w ramach WRPO 2021+ należy rozważyć	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
	kresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+...	oferty instrumentów finansowych, które wpływają na wzrost zainteresowania potencjalnych odbiorców ostatecznych: wakacje w spłacie, umorzenie części odsetek, wydłużenie okresu spłaty, karencja w spłacie, niskie oprocentowanie, szybka decyzja o przyznaniu pożyczki, niewielka liczba dokumentów, brak wkładu własnego, umorzenie części kapitału. (s. 169-172)	wszystkie ułatwienia w spłacie. W przypadku IF oprócz tych oferowanych w obszarze przedsiębiorczości można rozważyć wprowadzenie komponentu bezzwrotnego (instrument mieszany).		WRPO 2021+ lub w Programie			polityki spójności		
19	Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w	Zanotowano bardzo niski odsetek respondentów skłonnych do skorzystania z IF we wszystkich obszarach interwencji (najwyższe odsetki zanotowano w przypadku przedsiębiorczości, innowacyjności i transportu, a także w	Zespół Badawczy zaleca utrzymanie oferty IF zaproponowanej w rozdziale 4 dot. kierunkowego modelu interwencji, w tym szczególnie należy zadbać o ich oferowanie w ramach obszarów przedsiębiorczości	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
	tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych	przypadku efektywności energetycznej i montażu OZE wśród wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych). Nie zanotowano istotnej różnicy w skłonności do skorzystania z IF w przypadku, gdyby dotacje były niedostępne. Istnieje ryzyko zmian w zainteresowaniu IF w wyniku wystąpienia skutków pandemii COVID-19 (określono ich stopień i zakres oraz przyczyny). Niska skłonność do korzystania z IF może być wynikiem wystąpienia negatywnych skutków gospodarczych pandemii COVID-19 i prezentować się inaczej (wyższa skłonność) w przypadku braku	(z wył. EFS+), rewitalizacji i energetyki							

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
		podobnych zakłóceń, gdy gospodarka kraju i regionu jest stabilna. (s. 169-172)								
20		Na podstawie wcześniejszych analiz stwierdzono zasadność wdrożenia IF w WRPO 2021+ w wyniku konieczności generowania strumieni środków na późniejsze IF w ramach zarządzania środkami zwróconymi (s. 153-155, 268-269)	Zaleca się wprowadzenie IF w postaci pożyczek i instrumentów gwarancyjnych. Zaleca się weryfikację modelu docelowego po ustaleniu ostatecznej alokacji dla WRPO 2021+ w ramach negocjacji treści projektu UP, samej treści UP	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023	programowa		WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+
21	Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w za-	Obecna sytuacja społeczno-gospodarcza i trudne do przewidzenia zachowania potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF, a także niepewność co do przebiegu i skutków pandemii COVID-19 powoduje, że za kilka	Zespół Badawczy zaleca, żeby na podstawie bieżącego monitoringu sytuacji społeczno-gospodarczej regionu IZ samodzielnie zdecydowała o tym, czy aktualizacja analizy ex ante jest zasadna. Zespół Badawczy zaleca, aby taką decyzję podjąć najwcześniej w	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do planu dotyczącego ewaluacji WRPO 2021+	31 marca 2023	programowa	system realizacji polityki spójności	WRPO 2021+	IZ WRPO 2014+

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Lp.	tytuł badania	treść wniosku	treść rekomendacji	adresat rekomendacji	sposób wdrożenia	termin wdrożenia	klasa rekomendacji	obszar tematyczny	program operacyjny	instytucja zlecająca badanie
	kresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych	lat potrzeby inwestycyjne poszczególnych grup badanych w niniejszym badaniu (a także luki finansowej i niezaspokojonych potrzeb finansowych w konkretnych podobszarach interwencji) mogą się zmienić. (s. 272-273)	2023 r. Aktualizacja w szczególności może dotyczyć: obszarów potrzeb inwestycyjnych, wysokości niezaspokojonych potrzeb finansowych, wysokości luki finansowej i kapitałowej (tam, gdzie jest zasadne ich ustalenie), propozycji form IF (szczególnie poręczeń i ew. uwzględnienia reporučeni w ofercie IF), podziału alokacji między dotacje i IF w poszczególnych obszarach interwencji							

Źródło: opracowanie własne.

SUGESTIE DOTYCZĄCE TECHNICZNEJ WARSTWY REALIZACJI WRPO 2021+ DO ROZWAŻENIA PRZEZ IZ WRPO 2021+

Tabela 153. Zestawienie sugestii dotyczących sprawnej realizacji WRPO 2021+ wynikających z przeprowadzonych badań

Treść wniosku	Treść sugestii	Adresat	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia
Znaczne przekroczenie wartości wskaźników w niektórych obszarach może świadczyć również o niedoszacowaniu zapotrzebowania na daną inwestycję w regionie	Zaleca się przeprowadzenie weryfikacji wskaźników względem stanu ich realizacji w WRPO 2014+ oraz korektę ich szacowania uwzględniając bieżącą sytuację społeczno-ekonomiczną regionu.	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023
Skutecznie wprowadzono szereg usprawnień w WRPO 2014+ w stosunku do poprzedniej perspektywy (por. rozdział 1.1), np. w zakresie mniejszej liczby wymaganych danych i dokumentów	Zaleca się utrzymanie usprawnień wymienionych w rozdziale 1.1. i dalsze usprawnianie procedur, m.in.. dzięki wykorzystaniu CST	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023
WRPO 2014+ pozwoliło na osiągnięcie celów RIS 3, a także realizację założeń RPI	Zaleca się analogiczne postępowanie (integrację celów WRPO 2021+ z celami zapisanymi w innych dokumentach strategicznych regionu) w zakresie dopasowania do analogicznych strategii i dokumentów w perspektywie 2021-2027	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do SzOOP WRPO 2021+	30 czerwca 2023
Istnieje zbiór obszarów wymagających doskonalenia w WRPO 2021+: zarządzanie zasobami kadrowymi, obciążenie administracyjne, planowanie wartości wskaźników docelowych	Zaleca się utrzymanie dotychczasowych praktyk ocenianych pozytywnie, w tym szczególnie w zakresie funkcjonowania systemu instytucjonalnego (procedury dotyczące planowania wsparcia, naborów, przeprowadzania analizy WoD, negocjacji UoD, procedowania UoD) oraz wspomagających je systemów informatycznych (CST), które wymagają jednak wprowadzenia pewnych	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie usprawnień w funkcjonowaniu IZ WRPO 2021+ (np. zmiany w procedurach)	30 czerwca 2023
Istotnym problemem okazała się luka informacyjna: brak wiedzy wnioskodawców nt. systemu składania wniosków, ich oceny i realizacji projektów, także w wyniku zlecenia przygotowania wniosku i obsługi projektu firmie zewnętrznej.	Kontynuacja prowadzenia szkoleń, tworzenia podręczników, FAQ itp.	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie odpowiednich zapisów w regulaminach konkursów nt. uczestnictwa w szkoleniach	30 czerwca 2023

Treść wniosku	Treść sugestii	Adresat	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia
Prowadziło to do zwiększenia obciążenia administracyjnego			przez wnioskodawców	
W przypadku IF zanotowano wysokie zainteresowanie potencjalnych odbiorców (na tle innych regionów Polski), jednak potencjał wynikający z tego zainteresowania nie został w pełni wykorzystany z uwagi np. na konkurencję między wsparciem dotacyjnym i w ramach IF	Należy dokonywać analizy potencjalnej kolizji dot. naborów w konkursach skierowanych do tych samych grup potencjalnych beneficjentów oraz zadbać o demarkację wsparcia	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do zakresu działań w ramach WRPO 2021+	30 czerwca 2023
Najwięcej WoD było odrzucanych w naborach w ramach OP1, OP3, OP4, OP8 na etapie oceny formalnej, w przypadku oceny merytorycznej - OP6, OP7, OP8 (; Odsetek wniosków wycofanych był najwyższy w przypadku OP1 (najpewniej z uwagi na otrzymanie wsparcia z innego źródła); 39% badanych wnioskodawców nieskutecznych napotkało trudności w trakcie składania WoD.; Głównym powodem nieuzyskania wsparcia było nieodpowiednie przygotowanie WoD	Należy zweryfikować regulaminy konkursów dla wnioskodawców pod względem czytelności instrukcji dla odbiorcy, m.in. na szkoleniach i podczas/na podstawie konsultacji z opiekunami konkursów. Zaleca się szczególne zwrócenie uwagi słuchaczom na szkoleniach dla wnioskodawców na najczęściej popełniane błędy formalne i merytoryczne; Zespół Badawczy zaleca rozważenie przeprowadzenia dodatkowego badania nt. przyczyn nieodpowiedniego przygotowania WoD	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do zakresu działań w ramach WRPO 2021+	30 czerwca 2023
Według potencjalnych beneficjentów, w wyniku pandemii COVID-19 wzrosło znaczenie inwestycji i potrzeb w następujących obszarach interwencji: edukacja, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, innowacyjność, rynek pracy. Zmalało natomiast znaczenie takich obszarów jak: przedsiębiorczość, rozwój kultury i transport publiczny. Niemniej jednak zainteresowanie poszczególnymi obszarami interwencji powinno być badane w odniesieniu do całego okresu 2014-2020	Interwencję w ramach WRPO 2021+ powinno się planować w oparciu o wyniki analizy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu i opinii beneficjentów (aktualnych potrzeb uczestników), ale należy ostrożnie podejść do wyników badań kwestionariuszowych - mogą być obciążone krótkookresowymi efektami pandemii	IZ WRPO 2021+	Wprowadzenie zapisów do zakresu działań w ramach WRPO 2021+	30 czerwca 2023

Źródło: opracowanie własne.

SPIS TABEL

Tabela 1. Relacje między CP UE , obszarami interwencji według MFiPR i wyzwaniami rozwojowymi Wielkopolski zawartymi w SRWW2030.....	69
Tabela 2. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 1	79
Tabela 3. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 2	80
Tabela 4. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 3	81
Źródło: opracowanie własne. Tabela 5. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 4	81
Źródło: opracowanie własne. Tabela 6. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 5	83
Tabela 7. Obszary interwencji proponowane do uwzględnienia WRPO 2021+ w odniesieniu do CP 6.....	84
Tabela 8. Zakres potrzeb inwestycyjnych MŚP w obszarze przedsiębiorczości	87
Tabela 9. Zakres potrzeb inwestycyjnych przedstawicieli MŚP i jst w obszarze innowacyjności	88
Tabela 10. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w zakresie edukacji (oświaty)	90
Tabela 11. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w zakresie integracji i pomocy społecznej.....	91
Tabela 12. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w zakresie ochrony zdrowia	91
Tabela 13. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w obszarze transportu	92
Tabela 14. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst, MŚP i wspólnot oraz spółdzielni mieszkaniowych w obszarze energetyki.....	93
Tabela 15. Zakres potrzeb inwestycyjnych jst w obszarze ochrony środowiska.....	94
Tabela 16. Potrzeby inwestycyjne i możliwości ich finansowania deklarowane przez przedstawicieli MŚP w obszarze przedsiębiorczości w czerwcu 2021 r.	101
Tabela 17. Potrzeby inwestycyjne wielkopolskich przedsiębiorstw związane z nakładami na rzeczowe aktywa trwałe (podział wg wielkości przedsiębiorstw, wartości w mln zł)	102
Tabela 18. Potrzeby inwestycyjne wielkopolskich przedsiębiorstw związane z nakładami na kapitał obrotowy (podział wg wielkości przedsiębiorstw, wartości w mln zł)	103
Tabela 19. Luka finansowa w sektorze MŚP w podziale na lukę gwarancji, pożyczek i finansowania dłużnego (w mln zł)	106
Tabela 20. Potrzeby inwestycyjne wielkopolskich przedsiębiorstw związane z nakładami na działania B+R (podział wg wielkości przedsiębiorstw, w mln zł)	106
Tabela 21. Niezaspokojone potrzeby finansowe w obszarze innowacyjności wśród przedstawicieli MŚP i jst	107
Tabela 22. Dane dotyczące oszacowania luki kapitałowej w Wielkopolsce w obszarze innowacyjności	108
Tabela 23. Luka kapitałowa w przypadku start-upów w Wielkopolsce do 2029 r.	108
Tabela 24. Prognozy finansowe dotyczące działalności IOB w Wielkopolsce (dla lat 2021-2027)	109
Tabela 25. Niezaspokojone potrzeby finansowe w zakresie ochrony zdrowia (w mln zł; wg danych za 2020 r.)	113
Tabela 26. Niezaspokojone potrzeby finansowe w podobszarze ochrony zdrowia deklarowane przez przedstawicieli MŚP (n=2387) i jst (n=246)	114
Tabela 27. Niezaspokojone potrzeby finansowe w obszarze usług społecznych z wyłączeniem ochrony zdrowia (w mln zł, wg danych za 2020 r.)	115

Tabela 28. Niezaspokojone potrzeby finansowe w podobszarze edukacji wskazywane przez przedstawicieli MŚP (n=2387) i jst (n=246) w czerwcu 2021 roku.....	116
Tabela 29. Niezaspokojone potrzeby finansowe w podobszarze integracji i pomocy społecznej wskazywane przez przedstawicieli MŚP w czerwcu 2021 roku.....	117
Tabela 30. Niezaspokojone potrzeby finansowe wskazywane przez przedstawicieli jst (próba badawcza=populacja).....	118
Tabela 31. Niezaspokojone potrzeby finansowe wskazywane przez przedstawicieli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych	118
Tabela 32. Niezaspokojone potrzeby finansowe w zakresie administracji zgłaszane przez jst w czerwcu 2021 r. (próba badawcza=populacja).....	119
Tabela 33. Podsumowanie obliczeń dotyczących niezaspokojonych potrzeb finansowych w obszarze infrastruktury transportu w Wielkopolsce (w mld zł)	120
Tabela 34. Niezaspokojone potrzeby finansowe MŚP (n=2387) i jst (n=246) w obszarze transportu	121
Tabela 35. Potrzeby finansowe i luka finansowa w zakresie rewitalizacji w Wielkopolsce (w mln zł)	123
Tabela 36. Kalkulacja całkowitych potrzeb finansowych województwa wielkopolskiego do 2030 roku (w mln zł; scenariusz 21%)	124
Tabela 37. Podsumowanie potrzeb finansowych dla województwa wielkopolskiego (w mln zł) w okresie 2019-2030	124
Tabela 38. Niezaspokojone potrzeby finansowe MŚP (n=2387) i jst (n=246) w obszarze energetyki	126
Tabela 39. Potrzeby inwestycyjne województwa w perspektywie do 2030 r. w zakresie ochrony środowiska (w mln zł).....	127
Tabela 40. Niezaspokojone potrzeby finansowe wskazywane przez przedstawicieli MŚP (n=2387) oraz jst (n=246) w czerwcu 2021 r. w obszarze ochrony środowiska	129
Tabela 41. Niezaspokojone potrzeby finansowe wskazywane przez przedstawicieli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych w czerwcu 2021 r.	130
Tabela 42. Podsumowanie obszarów zalecanych do kierowania wsparcia w ramach WRPO 2021+ .	132
Tabela 43. Alokacja dla WRPO 2021+ na dzień 25.08.2021 (według obliczeń Zespołu Badawczego, w mln euro).....	142
Tabela 44. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej” (EFRR).....	144
Tabela 45. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 2 „Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej” (EFRR)	144
Tabela 46. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 3 „Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności” (EFRR).....	145
Tabela 47. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych” – komponent EFRR.....	147

Tabela 48. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych” – komponent EFS+	148
Tabela 49. System działań projektowanego WRPO 2021+ z odniesieniem do SRWW 2030 dla CP 5 „Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych”	149
Tabela 50. Założenia kierunkowego modelu interwencji.....	151
Tabela 51. Produkty finansowe proponowane w ramach IF w WRPO 2021+ (kierunkowy model interwencji)	152
Tabela 52. Propozycje wykorzystania środków zwróconych przedstawiane przez przedstawicieli instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ oraz instytucji zarządzających środkami w ramach reużycia	154
Tabela 53. Poziom skłonności badanych przedstawicieli MŚP do skorzystania z dotacji w obszarze "przedsiębiorczość"	157
Tabela 54. Poziom skłonności badanych przedstawicieli MŚP do skorzystania z dotacji w obszarze "innowacyjność"	158
Tabela 55. Skłonność MŚP do skorzystania z dotacji w obszarach "przedsiębiorczość" i „innowacyjność" (jako odsetek badanych przedstawicieli MŚP)	158
Tabela 56. Skłonność jst do skorzystania z dotacji w podobszarze inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną i cyfrową.....	159
Tabela 57. Skłonność jst do skorzystania z dotacji przy danym wkładzie własnym w podobszarze inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną i cyfrową (jako odsetek badanych przedstawicieli jst)	159
Tabela 58. Skłonność jst do skorzystania z dotacji (dotacje na działania w podobszarze administracji)	160
Tabela 59. Skłonność jst do poniesienia wkładu własnego (dotacje na działania w podobszarze administracji).....	160
Tabela 60. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w oświatę	161
Tabela 61. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w oświatę przy danym poziomie wkładu własnego	161
Tabela 62. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach we włączenie społeczne... ..	162
Tabela 63. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach we włączenie społeczne przy danym poziomie wkładu własnego	163
Tabela 64. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w ochronę zdrowia	164
Tabela 65. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach we ochronę zdrowia przy danym poziomie wkładu własnego	164
Tabela 66. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach transport, w tym infrastrukturę transportową.....	165
Tabela 67. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w transport przy danym poziomie wkładu własnego	165
Tabela 68. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w ochronę środowiska	166

Tabela 69. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w ochronę środowiska przy danym poziomie wkładu własnego	167
Tabela 70. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w energetykę	168
Tabela 71. Skłonność do wykorzystania dotacji przez jst w inwestycjach w energetykę przy danym poziomie wkładu własnego	168
Tabela 72. Skłonność do wykorzystania dotacji przez wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe w inwestycjach w ochronę środowiska.....	169
Tabela 73. Skłonność do wykorzystania dotacji przez wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe w inwestycjach w ochronę środowiska przy danym poziomie wkładu własnego	170
Tabela 74. Skłonność do wykorzystania IF przez MŚP w inwestycjach w przedsiębiorczość i innowacyjność.....	170
Tabela 75. Skłonność do wykorzystania IF przez MŚP w inwestycjach w innowacyjność	171
Tabela 76. Skłonność wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych do wykorzystania IF w obszarze ochrony środowiska i energetyki.....	172
Tabela 77. Możliwy zakres zmian w poziomie zainteresowania dotacjami zaproponowanymi w kierunkowym modelu interwencji w wyniku skutków pandemii COVID-19	173
Tabela 78. Możliwy zakres zmian w poziomie zainteresowania IF zaproponowanymi w kierunkowym modelu interwencji w wyniku skutków pandemii COVID-19.....	175
Tabela 79. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (i).....	177
Tabela 80. Opis interwencji w ramach działania 2 i 4 w CP 1 w WRPO 2021+, cs(i)	179
Tabela 81. Opis interwencji w ramach działania 7 w CP 1 w WRPO 2021+, cs(i).....	180
Tabela 82. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii).....	181
Tabela 83. Opis interwencji w ramach działania 2 i 7 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii)	183
Tabela 84. Opis interwencji w ramach działania 3 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii)	184
Tabela 85. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii).....	185
Tabela 86. Opis interwencji w ramach działania 5 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii).....	186
Tabela 87. Opis interwencji w ramach działania 6 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (ii).....	187
Tabela 88. Opis interwencji w ramach działania 5 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii)	189
Tabela 89. Opis interwencji w ramach działania 1-3 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iv).....	190
Tabela 90. Opis interwencji w ramach działania 3 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii).....	192
Tabela 91. Opis interwencji w ramach działania 4 i 6 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii)	193
Tabela 92. Opis interwencji w ramach działania 7 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii)	194
Tabela 93. Opis interwencji w ramach działania 5 i 6 w CP 1 w WRPO 2021+ w cs(i)	196
Tabela 94. Opis interwencji w ramach działania 1 i 2 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iii)	197
Tabela 95. Opis interwencji w ramach działania 9 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iv)	199
Tabela 96. Opis interwencji w ramach działania 11 w CP 1 w WRPO 2021+, cs (iv)	200
Tabela 97. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i).....	201
Tabela 98. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i).....	203
Tabela 99. Opis interwencji w ramach działania 3 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i).....	205
Tabela 100. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i).....	206
Tabela 101. Opis interwencji w ramach działania 5 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (i).....	207
Tabela 102. Opis interwencji w ramach działania 1 i działania 2 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (ii).....	208

Tabela 103. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)	210
Tabela 104. Opis interwencji w ramach działania 2 i 3 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)	211
Tabela 105. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)	213
Tabela 106. Opis interwencji w ramach działania 5 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)	214
Tabela 107. Opis interwencji w ramach działania 6 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv) oraz działania 1 w ramach cs (v)	215
Tabela 108. Opis interwencji w ramach działania 7 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (iv)	216
Tabela 109. Opis interwencji w ramach działania 1 - 3 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (vi)	217
Tabela 110. Opis interwencji w ramach działania 4 i 5 w CP 2 w WRPO 2021+ cs (vi)	218
Tabela 111. Opis interwencji w ramach działania 6 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (vi)	220
Tabela 112. Opis interwencji w ramach działania 1 i 2 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (vii)	221
Tabela 113. Opis interwencji w ramach działania 3 w CP 2 w WRPO 2021+, cs(vii)	222
Tabela 114. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 2 w WRPO 2021+, cs (viii)	223
Tabela 115. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)	225
Tabela 116. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)	226
Tabela 117. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)	227
Tabela 118. Opis interwencji w ramach działania 5, 7 i 8 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)	229
Tabela 119. Opis interwencji w ramach działania 6 i 10 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)	231
Tabela 120. Opis interwencji w ramach działania 9 w CP 3 w WRPO 2021+, cs (ii)	232
Tabela 121. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (ii) EFRR	234
Tabela 122. Opis interwencji w ramach działania 2 i 3 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (ii) EFRR	235
Tabela 123. Opis interwencji w ramach działania 4 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (iii) EFRR	236
Tabela 124. Opis interwencji w ramach działania 1 i 3 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (iii) EFRR	238
Tabela 125. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (iii) EFRR	239
Tabela 126. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (v) EFRR	241
Tabela 127. Opis interwencji w ramach działania 1 i 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (vi) EFRR	242
Tabela 128. Opis interwencji w ramach działania 3 i 5 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (vi) EFRR	244
Tabela 129. Opis interwencji w ramach działania 4 i 6 w CP 4 w WRPO 2021+, Pi (vi) EFRR	245
Tabela 130. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (a) EFS+	247
Tabela 131. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (a) EFS+	248
Tabela 132. Opis interwencji w ramach działania 1 i 3 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (b) EFS+	249
Tabela 133. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (b) EFS+	250
Tabela 134. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (d) EFS+	251
Tabela 135. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (d) EFS+	252
Tabela 136. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (f), EFS+	254
Tabela 137. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (g), EFS+	256
Tabela 138. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (g) EFS+	257
Tabela 139. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (h) EFS+	258
Tabela 140. Opis interwencji w ramach działania 2 i 3 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (h) EFS+	259
Tabela 141. Opis interwencji w ramach działań 1 i 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (k) EFS	261
Tabela 142. Opis interwencji w ramach działań 1 i 2 w CP 4 w WRPO 2021+, cs (l) EFS	264
Tabela 143. Opis interwencji w ramach działania 1 w CP 5 w WRPO 2021+, cs (i) i cs (ii)	266

Tabela 144. Opis interwencji w ramach działania 2 w CP 5 w WRPO 2021+, cs (i) i cs (ii).....	267
Tabela 145. Podsumowanie parametrów proponowanych produktów finansowych.....	270
Tabela 146. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych mikropożyczek dla MŚP.....	276
Tabela 147. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych pożyczek dla MŚP.....	277
Tabela 148. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych pożyczek na efektywność energetyczną lub montaż instalacji OZE dla przedsiębiorstw – głównie MŚP.....	278
Tabela 149. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych pożyczek na poprawę efektywności energetycznej oraz/lub montaż instalacji OZE dla różnych odbiorców (z wyj. MŚP).....	279
Tabela 150. Efekt mnożnikowy i dźwignia finansowa w przypadku proponowanych pożyczek na poprawę efektywności energetycznej oraz/lub montaż instalacji OZE dla różnych odbiorców (z wyj. MŚP).....	280
Tabela 151. Efekt mnożnikowy w przypadku poręczeń (na podstawie założeń modelu docelowego).....	281
Tabela 152. Tabela rekomendacji.....	285
Tabela 153. Zestawienie sugestii dotyczących sprawnej realizacji WRPO 2021+ wynikających z przeprowadzonych badań.....	304

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1. Opis metodyki badań	
Załącznik 2. Doświadczenia z realizacji wsparcia w WRPO 2014+	
Załącznik 3. Uwarunkowania społeczno-ekonomiczne i formalnoprawne dla projektowania WRPO 2021+	
Załącznik 4. Uzupelnienie treści wyników analiz dotyczących potencjalnych obszarów interwencji	
Załącznik 5. Obliczenia uzupełniające analizę społeczno-ekonomiczną regionu (plik MS Excel)	
Załącznik 6. Szczegółowe wyniki analiz uzupełniające treść Raportu dot. potrzeb finansowych i luki finansowej	
Załącznik 7. Pliki z obliczeniami dot. luki finansowej (folder ZIP)	
Załącznik 8. Statystyki opisowe wykorzystane do tworzenia kierunkowego modelu interwencji	
Załącznik 9.. Podsumowanie prac badawczych	
Załącznik 10. Opis kierunkowego modelu interwencji	
Załącznik 11. Dodatkowe dane dotyczące obliczenia wartości dla kierunkowego i docelowego modelu interwencji (folder ZIP).	

SPIS ŹRÓDEŁ

- Ambroziak E., *Wpływ pandemii COVID-19 na funkcjonowanie rodziny*, Łódź 2021.
- Andrzejewska A., Borkowicz K., Borkowska I., Borówka M., Hadyńska A., Hofman B., Kasprzyk J., Prymas Ł., Rejewski M., and Sokołowska K., *Potencjały i wyzwania rozwojowe województwa wielkopolskiego Opracowanie diagnostyczne na potrzeby Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020*, Poznań 2014.
- Annoni P., and Dijkstra L., *The Regional Competetive Index 2019*, 2019, <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Regional-Competitiveness-Index-2019/363v-4uq6/>.
- Bąkowski A., Mażewska M., Rudawska J., Tórz A., and Trzmielak D., *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2018*, Poznań, Warszawa 2018.
- Borkowicz K., Borówka M., Derc A., Hedrych K., Jakubowicz A., Maćkowsiak J., Kasprzyk J., Prymas Ł., Rejewski M., and Wilczkowiak J., *Plan transportowy dla województwa wielkopolskiego w perspektywie 2020 roku. Aktualizacja*, 2018.
- Borkowicz K., Górniak S., and Jakubowicz A., *Analiza zróżnicowania wewnątrzregionalnego województwa wielkopolskiego 2017*, Poznań 2018.
- Bugajski T., Kowalska A., Zembrzycka M., Krawczyk A., Dukat R., Urbańczyk M., and Inni I., *Program wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniani*, Poznań 2014.
- Bujak P., Petka-Zagajewska M., Czaplicki M., Kryńska U., and Rot M., *Kwartalnik Ekonomiczny. Analizy makroekonomiczne*, Warszawa 2020.
- Chaber P., Łapiński J., Nieć M., Orłowska J., and Zakrzewski R., *2020 Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, Warszawa 2020, www.parp.gov.pl/files/74/81/469/12554.pdf.
- Chojna J., Gniadek J., Gnizadowski M., Rybacki J., Sawulski J., and Strzelecki J., *Przegląd Gospodarczy PIE, „Przegląd Gospodarczy PIE. Grudzień 2020”*, 2020.
- Ciesielski M., *Popandemiczna ewolucja rynku pracy*, 2021, <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/popandemiczna-ewolucja-ryнку-pracy/>.
- Dziemianowicz W., Szlachta J., Dąbrowska A., Łukomska J., Piróg K., Jurkiewicz I., Marchewa W., et al., *Ewaluacja Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020. Raport końcowy (wersja ostateczna)*, Poznań 2019, http://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/download/files/Biblioteka/raport_efekt_konsult.pdf.
- Fijor J.M., *Czy rynek naprawdę jest zawodny?*, „Eseje”, 2012, pp. 253–259.
- Fijor J.M., *Zawodność rynku jako fundament teorii dóbr publicznych*, „Optimum. Studia ekonomiczne”, 2017, t.1, no 55, pp. 41–53.
- Gajewski M., Kubajek R., and Szczucki J., *Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2019 r.*, Warszawa 2020.
- Gajewski M., Szczucki J., Witkowska J., Kubajek R., Przybyłowski M., Tamowicz P., Zamojska A., and Halikowska Z., *Analiza potencjału ośrodków innowacji i ich wpływu na realizację założeń (koncepcji) inteligentnych specjalizacji w Polsce. Raport końcowy*, Warszawa 2019.
- Gospodarcza W.I., *Stanowisko wielkopolskich organizacji gospodarczych w sprawie polskiej gospodarki w dobie koronawirusa*, Poznań 2021.
- Grygiel G., Czub K., Rutkowska Z., Szpyrka S., and Zaręba M., *Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030. Załącznik do Uchwały Nr XXV/476/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 grudnia 2020 roku*, Poznań 2020.
- Hegedüs J., *Financing Local Public Services*, 2005, pp. 48–70.
- Kania I., Kornecki J., Kuźma K., Leczuk J., Sochaczewska M., Terlikowski W., and Widła-Domaradzki Ł., *Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Wyniki III edycji badania 2020*, Warszawa

- 2020.
- Kicka M., *Badanie: pandemia jest zagrożeniem dla finansów gmin i regionów w całej Europie; samorządy obawiają się "efektu nożyc,"* 2020, <https://samorząd.pap.pl/kategoria/aktualnosci/badanie-pandemia-jest-zagrozeniem-dla-finansow-gmin-i-regionow-w-calej>.
- Kotrasiański J., Gorgol P., Kopańska A., Czerwiński A., Matczak R., Sokół T., Szewczyk G., and Weremiuk A., *Podręcznik metodologiczny w ramach badania pt.: „Opracowanie metodologii szacowania potrzeb finansowych oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem”*, Warszawa 2015.
- Leszek P., *Koncepcja zawodności rynku: teoria a rzeczywistość*, „Equilibrium”, 2010, t.1, no 4, pp. 9–21.
- Łoś A., and Puciato D., *Niedoskonały rynek świadczeń zdrowotnych*, „Handel Wewnętrzny”, 2011, t.1, pp. 17–24.
- Łuczak M., Wasilewski P., Humel-Maciewicz M., Aleksandrowicz A., Biedziak P., Chilińska B., Chotkowska B., et al., *Raport: System Ochrony Zdrowia w Polsce*, Warszawa 2018.
- Ministerstwo Środowiska, *Polityka ekologiczna państwa 2030-projekt*, Warszawa 2018, https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/prawo/projekty/PROJEKT_POLITYKI_EKOLOGICZNEJ_PANSTWA_2030/Projekt_Polityki_ekologicznej_panstwa_2030.pdf.
- Najwyższa Izba Kontroli, *Zarządzanie długiem publicznym i płynnością jednostek sektora finansów publicznych*, Warszawa 2020.
- Piotrowski M., Lewandowska A., Thlon M., and Marciniak-Piotrowska M., *Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030 (RIS 2030)*, Poznań 2020.
- Smaga M., and Włudyka T., *Instytucje gospodarki rynkowej. Polityka a ekonomia. dobra publiczne i wybór publiczny*, 2012, <https://books.google.pl/books?id=HJpSAwAAQBAJ>.
- Starczewska-Krzysztożek M., Urban M., and Patarska J., *Świat, Europa, Polska. Czy i jak pandemia zmieni rzeczywistość ekonomiczną?*, Warszawa 2020.
- Świdurska A., and Jagodziński W., *Organizacja przestrzenna i funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu w województwie wielkopolskim*, Poznań 2015.
- Szczucki J., Gajewski M., Kalinowski H., Kubajek R., Matejczuk-Rosa A., Ośka M., Pietrzak B., and Witkowska J., *Ocena ex ante instrumentów finansowych w obszarze samozatrudnienia ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego*, Warszawa 2020.
- Szlachciak K., Szpyrka S., and Zaręba M., *Ubóstwo w gminach województwa wielkopolskiego na podstawie syntetycznego miernika ubóstwa (SMU)*, Poznań 2017.
- Wojtasiński Z., *Raport: młodzi ludzie najbardziej dotknięci negatywnymi, psychologicznymi skutkami pandemii*, 2021, <https://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C86806%2Craport-mlodzi-ludzie-najbardziej-dotknieci-negatywnymi-psychologicznymi>.
- Zarzycki W., Zembrzycka M., Krawczyk A., and Grenda B., *Wielkopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku*, Poznań 2013.
- Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą – oceny i oczekiwania (dane szczegółowe oraz szeregi czasowe) Aneks do publikacji „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2020 (grudzień 2020)”*, - *Polska ma najdroższy prąd w UE*, -, https://energia.rp.pl/energetyka-zawodowa/ceny-energii/24905-polska-ma-najdrozszy-prad-w-ue?doing_wp_cron=1615532321.5931370258331298828125.
- Klasy w województwie wielkopolskim*, Warszawa 2011.
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, Warszawa 2013.
- RAPORT KOŃCOWY Ustalenie wartości wybranych wskaźników ekonomicznych dla beneficjentów Regionalnych Programów Operacyjnych, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka oraz dla dobranych grup kontrolnych.*, Warszawa 2015.

- Ewaluacja bieżąca systemu wyboru projektów i kryteriów w ramach WRPO 2014+. Raport końcowy, Poznań 2016.*
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030), Warszawa 2017.*
- Ewaluacja mid-term postępu rzeczowego WRPO 2014+ na potrzeby przeglądu śródkresowego. Raport końcowy (wersja ostateczna), Poznań 2019.*
- DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 Towarzyszący dokumentowi: KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO i EUROGRUPY Europejski semestr 2019: Ocena postępów w zakresie, Bruksela 2019.*
- ZALECENIE RADY w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r., Bruksela 2019.*
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa 2019.*
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Założenia i cele oraz polityki i działania, Warszawa 2019.*
- Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019, Poznań 2019.*
- Analiza obejmująca polityki oraz instrumenty wsparcia wobec instytucji otoczenia biznesu wspierających innowacyjność przedsiębiorstw w wybranych krajach, Warszawa 2019.*
- Fundusze pożyczkowe w Polsce. Raport 2019, Warszawa 2019.*
- DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI Sprawozdanie krajowe – Polska 2020 Towarzyszący dokumentowi: KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO i EUROGRUPY Europejski semestr 2020: Ocena postępów w zakresie, Bruksela 2020.*
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, Poznań 2020.*
- Energetyka ciepła w liczbach - 2019, Warszawa 2020.*
- Pomiar pulsu przedsiębiorstw Badanie COVID-19 Business Pulse Survey (COV-BPS) – Polska, Warszawa 2020.*
- Gospodarka po pandemii. Perspektywy dla UE i Polski, Warszawa 2020.*
- Załącznik 2 do SZOOP. Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań, Poznań 2020.*
- Załącznik 1 do Uchwały Nr 3089/2020 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 grudnia 2020 r. Zmiany Szczegółowego opisu osi priorytetowych Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 3089/2020 Za, Poznań 2020.*
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 -2020. Przewodnik po kryteriach wyboru projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Poznań 2020, http://www.pifs.org.pl/pliki/RPO_woj_wielkopolskie.pdf.*
- Dodatkowe 36 milionów złotych w ramach Pożyczki Płynnościowej, 2020, <https://www.wfr.org.pl/dodatkowe-36-milionow-zlotych-w-ramach-pozyczki-plynnosciowej/>.*
- JEREMIE 2 – ułatwienia dla MŚP w związku z pandemią, 2020, <https://wrpo.wielkopolskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/fundusze-a-koronawirus/jermie-2-ulatwienia-dla-msp-w-zwiazku-z-pandemia>.*
- Z dumą prezentujemy świetne rezultaty pracy funduszy pożyczkowych - Raport PZFP za 2019 rok już dostępny!, 2020, <http://www.pzfp.pl/?p=aktualnosci&id=1501>.*
- Ewaluacja Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020. Raport końcowy (wersja ostateczna), Poznań 2020.*
- Kredyt Trendy. Roczny Raport BIK za rok 2019, Warszawa 2020.*

*Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na walkę z COVID-19, „Newsweek”, 26.05.2020, pp. 1–4.
Common Provisions Regulation - Analysis of the final compromise text with a view to agreement.
COM(2018) 375 final, Brussels 2021.*

Projekt umowy partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, Warszawa 2021.

Umowa partnerstwa 2021-2027. Broszura informacyjna, Warszawa 2021.

Polityka Energetyczna Polski do 2040 r., Warszawa 2021.

*Recesja w Polsce. To pierwszy spadek PKB od 1991 roku [DANE GUS], 2021,
<https://forsal.pl/gospodarka/pkb/artykuly/8079974,pkb-polski-w-2020-roku-dane-gus-recesja.html>, 11.02.2021.*

*Podpisanie umowy „Duża Pożyczka Płynnościowa”, 2021,
<https://poznanaairport.pl/aktualnosci/inne/podpisanie-umowy-duza-pozyczka-plynosciowa/>.*

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności. Projekt., Warszawa 2021.

*Strach przed 2021 rokiem ogromny. Bankructwa obawia się co trzecia firma, 2021,
<https://www.pulshr.pl/zarzadzanie/strach-przed-2021-rokiem-ogromny-bankructwa-obawia-sie-co-trzecia-firma,78770.html>.*

Raport o sytuacji ekonomicznej banków. Banki 2020, Warszawa 2021, vol. 11.

ZAŁĄCZNIK 1. OPIS METODYKI BADAŃ

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie i opis założeń badania	4
1.1.	Cel badania.....	4
1.2.	Zakres badania	4
1.2.1.	Zakres przedmiotowy	4
1.2.2.	Zakres podmiotowy	4
1.2.3.	Zakres terytorialny.....	5
1.2.4.	Zakres czasowy	5
1.3.	Kryteria ewaluacyjne.....	5
1.4.	Czynności poprzedzające badanie właściwe.....	5
1.5.	Produkty badania	6
	Produkt 1. Koncepcja realizacji badania	6
	Produkt 2. Raport cząstkowy	6
	Produkt 3. Raport końcowy	6
	Produkt 4. Prezentacja multimedialna wyników badania	7
	Produkt 5. Podsumowanie eksperckie w zakresie instrumentów finansowych.....	7
2.	Analiza problemów i zadań badawczych oraz opis sposobu ich rozwiązywania.....	7
2.1.	Zestawienie problemów i zadań (pytań) badawczych według SOPZ.....	7
2.2.	Obszar tematyczny 1: Uwarunkowania i obszary tematyczne interwencji na lata 2021-2027	8
2.2.1.	Problemy badawcze (p. 3.1. SOPZ).....	8
2.2.2.	Zadania badawcze i sposoby ich realizacji.....	8
2.3.	Obszar tematyczny 2: Problemy oraz potrzeby inwestycyjno-finansowe	9
2.3.1.	Problem badawczy (p. 3.2. SOPZ).....	9
2.3.2.	Zadania badawcze	9
2.4.	Obszar tematyczny 3: Założenia kierunkowego modelu interwencji	11
2.4.1.	Problem badawczy (p. 3.3. SOPZ).....	11
2.4.2.	Zadania badawcze	11
2.5.	Obszar tematyczny 4: Docelowy model interwencji.....	13
2.5.1.	Problem badawczy (p. 3.4. SOPZ).....	13
2.5.2.	Zadania badawcze	13
2.6.	Obszar tematyczny 5: Przewidywany wkład instrumentów finansowych w osiągnięcie celów szczegółowych WRPO2021+	15
2.6.1.	Problem badawczy (p. 3.5. SOPZ).....	15
2.6.2.	Zadania badawcze	15
3.	Modyfikacja metodyki badania MFIPR	15
3.1.	Kontekst skutków pandemii COVID-19 istotny dla realizacji badania	16
3.2.	Ocena użyteczności metodyki i wyników badania MFIPR w odniesieniu do województwa wielkopolskiego	17

3.2.1. Aktualność uzyskanych wyników.....	17
3.2.2. Zasadność sformułowanych wniosków	17
3.2.3. Wystarczalność i przydatność uzyskanych wyników	17
3.2.4. Przydatność metodyki	17
3.3. Koncepcja badania uzupełniającego wyniki badania MFiPR	18
3.3.1. Opis proponowanego sposobu i zakresu wykorzystania wyników badań MFiPR	18
3.3.2. Wykaz źródeł danych i innych informacji wraz ze sposobami ich pozyskania	18
3.3.3. Szczegółowy opis badań w poszczególnych obszarach interwencji wg MFiPR	19
4. Szczegółowy opis metodyki badania	30
4.1. Analiza desk research.....	31
4.1.1. Zakres badania.....	31
4.1.2. Sposób realizacji badania	32
4.2. CAWI wspomagane CATI (<i>mixed-mode</i>) – badanie ilościowe.....	32
4.2.1. Zakres badania.....	32
4.2.2. Sposób realizacji badania	34
4.3. CATI (z dopuszczeniem możliwości zastosowania CAWI jako metody uzupełniającej w określonych przypadkach)	35
4.3.1. Zakres badania.....	35
4.3.2. Sposób realizacji badania	37
4.4. CAWI (z dopuszczeniem możliwości zastosowania CATI jako metody uzupełniającej w określonych przypadkach)	38
4.4.1. Zakres badania.....	38
4.4.2. Sposób realizacji badania	40
4.5. FGI (pogłębione wywiady grupowe)	41
4.5.1. Zakres badania.....	41
4.5.2. Sposób realizacji badania	42
4.6. Wywiady pogłębione (TDI lub wywiady z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety przesłanego drogą mailową).....	43
4.6.1. Zakres badania.....	43
4.6.2. Sposób realizacji badania	44
4.7. Analizy eksperckie.....	44
4.7.1. Zakres analiz	44
4.7.2. Sposób realizacji badania	45
4.8. Metody prognostyczne	45
4.8.1. Zakres analiz	45
4.8.2. Sposób realizacji badania	46
4.9. Warsztat implementacyjny	46
4.9.1. Zakres spotkania.....	46
4.9.2. Sposób realizacji warsztatu	46
5. Przyporządkowanie metod badawczych do pytań i zadań badawczych	48

Rzeczpospolita
Polska

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Spis tabel 63

1. WPROWADZENIE I OPIS ZAŁOŻEŃ BADANIA

1.1. Cel badania

Celem badania było sformułowanie (opracowanie) – opartej na dowodach (*evidence-based practice*) – propozycji zakresu, kierunków oraz mechanizmów interwencji, możliwych i zasadnych do realizacji w ramach WRPO 2021+ oraz umożliwiających wypełnienie wskazań projektu Rozporządzenia ogólnego (po 30.06.2021 nowego Rozporządzenia ogólnego), z uwzględnieniem skutków pandemii COVID-19 dla sytuacji społeczno-gospodarczej Wielkopolski.

Wszystkie elementy metodyki opracowanej na potrzeby realizacji badań były zorientowane na

1.2. Zakres badania

1.2.1. Zakres przedmiotowy

Przedmiot badania objął:

- Potrzeby inwestycyjne i finansowe,
- Niedoskonałości rynku oraz występowanie nieoptymalnego poziomu inwestycji;
- Zapotrzebowanie na finansowanie zewnętrzne w kontekście systemu celów polityki UE, oraz powiązanych z nimi celów szczegółowych regionalnych programów operacyjnych, w tym WRPO 2021+,
- Obszary i podobszary interwencji,
- Typy inwestycji wymagających wsparcia,
- Instrumenty wsparcia (w tym o charakterze dotacyjnym, zwrotnym oraz instrumenty mieszane);
- Produkty finansowe oferowane w ramach poszczególnych instrumentów finansowych.

Podmiotami badań były grupy docelowe wsparcia, tj. potencjalni beneficjenci, potencjalni odbiorcy ostateczni IF, wnioskodawcy WRPO 2014+ (w tym wnioskodawcy nieskuteczni).

Analizami, na zlecenie Zamawiającego, objęte zostały także **wielkość i struktura wsparcia według obszarów interwencji**.

1.2.2. Zakres podmiotowy

Podmiotami badań byli:

- Potencjalni beneficjenci WRPO 2021+, w tym będący beneficjentami/wnioskodawcami WRPO 2014+ i ostatecznymi odbiorcami IF w ramach WRPO 2014+, a wśród nich m.in.:
 - MŚP, w tym podmioty, które otrzymały wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej w perspektywie 2014+,
 - Jst, również w zakresie działalności jednostek zależnych, w tym w szczególności z obszarów kultury, ochrony zdrowia, oświaty, pomocy społecznej, ochrony środowiska, transportu,
 - Podmioty, które aplikowały, ale nie otrzymały wsparcia w ramach WRPO 2014+ bądź zrezygnowały z niego, będące potencjalnie zainteresowane korzystaniem zarówno ze wsparcia bezzwrotnego, jak i zwrotnego,
- Pośrednicy finansowi IF WRPO 2014+,

- IOB z Poznania i spoza Poznania,
- Przedstawiciele klastrów,
- Przedstawiciele IZ WRPO 2014+, WUP, ROPS, WFR, BGK, Grupy EBI, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

W oparciu o wyniki przeprowadzonych badań Zespół Badawczy przedstawi **autorskie propozycje zakresu interwencji WRPO 2021+ uwzględniające skutki gospodarcze i społeczne pandemii COVID-19 oraz ustosunkuje się do propozycji sformułowanych w projekcie WRPO 2021+.**

1.2.3. Zakres terytorialny

Badanie dotyczyło obszaru województwa wielkopolskiego.

1.2.4. Zakres czasowy

Badanie odnosiło się do lat 2021-2030 oraz do lat 2014-2020 (w zakresie analizy doświadczeń).

1.3. **Kryteria ewaluacyjne**

Zespół Badawczy przyjął następujące kryteria ewaluacyjne:

- **Trafność:** Zespół Badawczy uzasadnił, że proponowane przez niego cele Programu odpowiadają zidentyfikowanym w badaniu potrzebom inwestycyjnym i finansowym.
- **Przewidywana skuteczność:** Zespół Badawczy ocenił/uzasadnił możliwość osiągnięcia celów Programu w przewidywanej perspektywie czasowej, przy założonych instrumentach i alokacjach oraz wskaże ewentualne ryzyka w tym zakresie.
- **Potencjalna użyteczność:** Zespół Badawczy ocenił/uzasadnił stopień, w jakim efekty oddziaływania Programu, w tym jego instrumentów interwencji, odpowiadać będą potrzebom potencjalnych beneficjentów.

1.4. **Czynności poprzedzające badanie właściwe**

Badanie właściwe zostało poprzedzone:

1. **Przeprowadzeniem przez Zespół Badawczy analizy użyteczności metodyki i aktualności wyników badania pt. „Opracowanie metodologii szacowania potrzeb finansowych oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem”,** realizowanego na zamówienie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej¹. W wyniku przeprowadzonej analizy Zespół Badawczy sporządził:
 - **Ocenę użyteczności metodyki i wyników badania MFiPR w odniesieniu do województwa wielkopolskiego,**
 - **Koncepcję badania uzupełniającego wyniki badania MFiPR, w tym m.in.:**
 - Opis proponowanego sposobu i zakresu wykorzystania w niniejszym badaniu wyników badań MFiPR,
 - Wyszczególnienie rodzajów danych i innych informacji niezbędnych dla wykonania wszystkich postanowień SOPZ koniecznych do pozyskania w badaniach uzupełniających,
 - Wykaz źródeł danych i innych informacji niezbędnych do wykonania wszystkich postanowień SOPZ wraz ze sposobami (metodami/technikami) ich pozyskania, przy czym

¹ W dalszej części niniejszego dokumentu: badanie MFiPR.

dane i inne informacje, o których mowa, odzwierciedlać będą zmiany wynikające ze skutków społeczno-gospodarczych pandemii COVID-19.

2. Opracowaniem niniejszej KRB, zawierającej zakres i metodykę badań uzupełniających.

1.5. Produkty badania

Produkt 1. Koncepcja realizacji badania

KRB została sporządzona zgodnie z zapisami SOPZ oraz uwzględniła wszystkie wymagania zgłoszone przez Zamawiającego w trakcie konsultacji dokumentu.

Produkt 2. Raport cząstkowy

Raport cząstkowy zawierał:

1. Rozwiązanie i analizę wyników – z zachowaniem zasad triangulacji metodologicznej – problemów badawczych 3.1., 3.2., 3.3., 3.4. SOPZ oraz przypisanych do nich zadań badawczych,
2. Wnioski cząstkowe w odniesieniu do każdego problemu badawczego,
3. Propozycje wstępnych zaleceń, w tym takich, których przedmiot został skonsultowany z Zamawiającym. Nie miały charakteru rekomendacji (nie obowiązywały Zamawiającego).

Produkt 2 został wykorzystany w Raporcie końcowym (Produkt 3) w zakresie ustalonym z Zamawiającym.

Produkt 3. Raport końcowy

Raport końcowy zawierał:

1. Krótką informację o celach i zakresie oraz metodyki badania,
2. Wyniki badań tj.:
 - a. Analizę zebranego materiału (danych, informacji) z zachowaniem zasady triangulacji metodologicznej,
 - b. Rozwiązanie wszystkich problemów badawczych oraz opis i rezultaty wykonania zadań badawczych – dotyczyło wszystkich problemów badawczych
 - c. Wnioski cząstkowe odnoszące się do istotnych wątków analizy,
3. Wnioski końcowe,
4. Odpowiedź na pytanie, czy należy przeprowadzić dodatkowe pogłębione badania w celu identyfikacji skutków społeczno-gospodarczych pandemii COVID-19 i określenia sposobów przeciwdziałania im za pomocą instrumentów interwencji publicznej, a jeśli tak, to w jakich obszarach? W przypadku odpowiedzi twierdzącej Zespół Badawczy wskaże obszary i wstępny zakres tych badań,
5. We wstępnych wersjach Raportu końcowego: projekt zaleceń zawierających warianty szczegółowych rozwiązań, na podstawie których – po dyskusji podczas warsztatu implementacyjnego – zostały przez Zespół Badawczy opracowane rekomendacje,
6. W ostatecznej wersji Raportu końcowego: projekt rekomendacji proponowanych do implementacji (wg zasad określonych w „Wytycznych w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020”);
7. Streszczenie Raportu w j. polskim;
8. W ostatecznej wersji Raportu końcowego: tłumaczenie streszczenia w j. angielskim,
9. Aneks zawierający wszystkie załączniki do Raportu końcowego (Załączniki 1-12).

PRODUKTY WYKONANE PO ZAKOŃCZENIU PRAC NAD RAPORTEM KOŃCOWYM

Produkt 4. Prezentacja multimedialna wyników badania

Prezentacja zawiera najważniejsze wyniki badania przedstawione w sposób uzgodniony z Zamawiającym.

Produkt 5. Podsumowanie eksperckie w zakresie instrumentów finansowych

Zespół Badawczy opracuje, na podstawie wyników badania i wiedzy eksperckiej, podsumowanie eksperckie w zakresie instrumentów finansowych. Opracowanie będzie dotyczyć:

1. Kwestii, o których mowa w art. 22 Rozporządzenia ogólnego, w tym zawierać będzie:
 - a. Podsumowanie głównych wyzwań wynikających z niewydolności rynku, potrzeb inwestycyjnych, przy uwzględnieniu komplementarności z innymi formami wsparcia [art. 22 Rozporządzenia ogólnego ust. 3a lit. (ii) i (iii)].
 - b. Podsumowanie głównych wyzwań w zakresie zdolności administracyjnych i zarządzania oraz środków upraszczających [art. 22 Rozporządzenia ogólnego ust. 3a lit. (v)].
 - c. Uzasadnienie – wybranych w ramach WRPO 2021+ – celów polityki, odnośnych priorytetów, celów szczegółowych i form wsparcia [art. 22 Rozporządzenia ogólnego ust. 3b].
 - d. Uzasadnienie proponowanych przez Zespół Badawczy poszczególnych celów szczegółowych, sposobu wykorzystania w ramach WRPO 2021+ instrumentów finansowych [art. 22 Rozporządzenia ogólnego ust. 3d lit. (vii)].
2. Kwestii o których mowa w art. 58 Rozporządzenia ogólnego, w tym dotyczących:
 - a. Proponowanej kwoty wkładu z Programu do instrumentu finansowego (jako wartość przedziałową) i oczekiwanego efektu dźwigni [art. 58 ust. 3a] wraz z krótkim uzasadnieniem,
 - b. Proponowanych produktów finansowych, w tym ewentualnej potrzeby zróżnicowanego traktowania inwestorów [art. 58 ust. 3b],
 - c. Zaproponowanej docelowej grupy ostatecznych odbiorców [art. 58 ust. 3c].
 - d. Oczekiwanego wkładu instrumentu finansowego w osiąganiu celów szczegółowych [art. 58 ust. 3d].
 - e. Możliwości łączenia form wsparcia [art. 58 ust. 4, 5, 7] z uzasadnieniem zastosowania takich form dla poszczególnych grup odbiorców ostatecznych.
3. Opracowania eksperckie będą zawierać elementy, o których mowa w p. 3.5 oraz 4 SOPZ.

2. ANALIZA PROBLEMÓW I ZADAŃ BADAWCZYCH ORAZ OPIS SPOSOBU ICH ROZWIĄZYWANIA²

2.1. Zestawienie problemów i zadań (pytań) badawczych według SOPZ

1. Jakie są obecnie uwarunkowania interwencji w ramach Polityki Spójności w perspektywie finansowej UE 2021-2027? (problem badawczy w p. 3.1. SOPZ)
2. Jakie obszary tematyczne (uwzględniając skutki pandemii COVID-19) potencjalnie wymagają interwencji w ramach Polityki Spójności w województwie wielkopolskim w perspektywie finansowej UE 2021+? (problem badawczy w p. 3.1. SOPZ)

² Szczegółowo kroki przewidziane do rozwiązania zadań badawczych w ramach poszczególnych metod badawczych zostały zaprezentowane w odpowiednich podrozdziałach (*Informacje o sposobie realizacji badań uzupełniających*) rozdziału 4 niniejszej KRB.

3. Jakie problemy i wynikające z nich potrzeby inwestycyjne oraz finansowe występują oraz powinny być zaspokajane w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji w ramach interwencji WRPO 2021+? (problem badawczy w p. 3.2. SOPZ)
4. Jaki, biorąc pod uwagę zidentyfikowane w poszczególnych obszarach interwencji problemy, potrzeby inwestycyjne, finansowe oraz lukę finansową, powinien być kierunkowy model interwencji w ramach WRPO 2021+ (zawierający elementy wyszczególnione w określonej w SOPZ definicji kierunkowego modelu)? (problem badawczy w p. 3.3. SOPZ)
5. Jaki, biorąc pod uwagę najbardziej aktualne wersje aktów prawnych unijnych i krajowych oraz uwzględniając preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów związane z wyborem formy wsparcia, powinien być docelowy model interwencji w ramach WRPO 2021+ umożliwiający realizację celów Programu? (problem badawczy w p. 3.4. SOPZ)
6. Jakiego można oczekiwać wkładu każdego instrumentu finansowego w osiągnięcie celów szczegółowych WRPO 2021+ i jakiego efektu dźwigni? (problem badawczy w p. 3.5. SOPZ)

Problemom badawczym zapisanym w SOPZ przydzielono obszar tematyczny oraz zadania badawcze.

2.2. Obszar tematyczny 1: Uwarunkowania i obszary tematyczne interwencji na lata 2021-2027

2.2.1. Problemy badawcze (p. 3.1. SOPZ)

1. Jakie są obecnie uwarunkowania interwencji w ramach Polityki Spójności w perspektywie finansowej UE 2021-2027?

Jakie obszary tematyczne (uwzględniając skutki pandemii COVID-19) potencjalnie wymagają interwencji³ w ramach Polityki Spójności w województwie wielkopolskim w perspektywie finansowej UE 2021+?

2.2.2. Zadania badawcze i sposoby ich realizacji

1. Identyfikacja i analiza istotnych doświadczeń (barier, problemów, zagrożeń oraz doświadczeń pozytywnych) z wdrażania wsparcia w ramach Programu w perspektywie finansowej 2014-2020, ważnych z punktu widzenia interwencji projektowanej w ramach WRPO 2021+, w tym dotyczących w szczególności:
 - a. Wdrażania Programu i dystrybucji poszczególnych form finansowania (dotacje, instrumenty finansowe), z uwzględnieniem beneficjentów/wnioskodawców WRPO 2014+ i odbiorców ostatecznych IF w ramach WRPO 2014+, pośredników finansowych IF i innych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie wsparcia wraz z oceną skutków wdrażania;
 - b. Czynników determinujących zainteresowanie dotacjami oraz korzystanie z/dystrybucję produktów oferowanych w ramach IF wśród ostatecznych odbiorców oraz pośredników finansowych w poszczególnych obszarach.

³ Przez obszary interwencji należy rozumieć dziedziny działalności (obszary tematyczne) wchodzące w skład zakresu interwencji publicznej. W przypadku projektu WRPO 2021+ zostały one wyznaczone przez Cele Polityk określone przez instytucje UE w projektach rozporządzeń dla polityki spójności na lata 2021-27 i przypisane do nich Cele szczegółowe Programu.

Metody badawcze: analiza desk research, wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI), ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI).

2. Określenie, z perspektywą do 2030 roku, kluczowych uwarunkowań społeczno-ekonomicznych (z uwzględnieniem różnicowań wewnątrzregionalnych) oraz formalno-prawnych, które należy uwzględnić przy projektowaniu i wdrażaniu WRPO 2021+, w tym wskazanie które z nich wynikają z czynników specyficznych dla Wielkopolski, a które mają charakter bardziej ogólny.

Metody badawcze: analiza desk research, analiza ekspercka.

3. Określenie obszarów potencjalnej interwencji publicznej, w tym obejmujących – jeśli to zasadne – także obszary spoza WRPO 2014+.

Metody badawcze: analiza desk research, wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI), ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI).

Dodatkowe uwagi: Dokonano pomiaru zainteresowania PI mierzonego wartością złożonych wniosków o dofinansowanie w odpowiedzi na ostatni nabór z danego obszaru w stosunku do wartości alokacji ostatniego naboru lub próby naborów dla danego PI, jeśli to było zasadne z uwagi na specyfikę PI. W dalszej kolejności przeprowadzono badania ankietowe.

2.3. Obszar tematyczny 2: Problemy oraz potrzeby inwestycyjno-finansowe

2.3.1. Problem badawczy (p. 3.2. SOPZ)

Jakie problemy i wynikające z nich potrzeby inwestycyjne oraz finansowe występują oraz powinny być zaspokajane w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji w ramach interwencji WRPO 2021+? (p. 3.2. SOPZ)

2.3.2. Zadania badawcze

1. Ustalenie, czy w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji występują, a jeśli tak, to jakie, **zawodności rynku** (*market failures*), **nieoptymalny poziom inwestycji lub potrzeby inwestycyjne** (krótko- i średniookresowe, a także długookresowe wynikające ze strategicznych zamierzeń rozwojowych) wymagające interwencji ze środków publicznych.

Metody badawcze: analiza desk research, wspomagająco: wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI), ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI; w zakresie odpowiedzi udzielanych na pytania otwarte)

2. Charakterystyka, w możliwie szczegółowy sposób, zidentyfikowanych zawodności rynku, nieoptymalnego poziomu inwestycji oraz potrzeb inwestycyjnych ze wskazaniem rodzajów przedsięwzięć i podmiotów je doświadczających (potencjalnych beneficjentów i ostatecznych odbiorców).

Metody badawcze: analiza desk research, analizy eksperckie, wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI), ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI; w zakresie odpowiedzi udzielanych na pytania otwarte)

Dodatkowe uwagi: w przypadku precyzowania wysokości potrzeb inwestycyjnych, niezaspokojonych potrzeb finansowych i luki finansowej podstawowymi metodą była metoda ankietowa.

3. Identyfikacja dominujących i relatywnie stałych **potrzeb inwestycyjnych** artykułowanych przez główne grupy beneficjentów (przedsiębiorstwa, JST, w tym także w zakresie działalności jednostek zależnych w tym w szczególności z obszarów kultury, ochrony zdrowia, oświaty, pomocy społecznej, ochrony środowiska, transportu). W tym zakresie dokonana została również identyfikacja najczęściej występujących sektorów w ramach wsparcia IF w zakresie MŚP.

Metody badawcze: analiza desk research, analizy eksperckie, wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI), ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI; w zakresie odpowiedzi udzielanych na pytania otwarte)

4. Określenie, w przypadku podmiotów które nie otrzymały wsparcia lub wycofały wnioski, zakresu, wartości wsparcia o jakie się wstępnie ubiegały oraz powodów z jakich wnioski zostały wycofane przez samych beneficjentów (lub przez odbiorców ostatecznych w przypadku IF) lub powodów z jakich nie otrzymały wsparcia (może to posłużyć jako wytyczne przy tworzeniu produktów – jakie bariery należałoby usunąć).

Metody badawcze: analiza desk research (głównie dane z systemów SL2014, LSI2014+), analizy eksperckie, ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI; w zakresie odpowiedzi udzielanych na pytania otwarte).

5. Oszacowanie w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji wysokości **potrzeb finansowych** wynikających ze zjawisk zidentyfikowanych i scharakteryzowanych w poprzednich zadaniach (zob. podrozdział 2.2.2., pkt 1b, 2 i 3, podrozdział 2.3.2. pkt 1-4).

Metody badawcze: analiza desk research, ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia (CAWI, CATI), wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI).

Dodatkowe uwagi: Oszacowanie potrzeb finansowych było oparte o zmodyfikowaną metodykę MFiPR i wyniki badań ankietowych.

6. Ustalenie, czy w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji w ramach oszacowanych potrzeb finansowych występuje zjawisko **luki finansowej lub kapitałowej**⁴, oraz udzielenie odpowiedzi na pytania:

⁴ Luka finansowa to wielkość środków finansowych wymaganych, aby zaadresować niedoskonałość rynku (*market failure*), nieoptymalny poziom inwestycji lub potrzeby inwestycyjne (*suboptimal investment lub investment needs*). Luka finansowa może wynikać z zawodności mechanizmów rynkowych lub braku możliwości sfinansowania potrzeb ze środków własnych czy też środków dostarczanych przez rynek prywatny, def. na podstawie: *Raport metodologiczny badania pt. „Opracowanie metodologii szacowania potrzeb finansowych oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem”*, Warszawa, 30 września 2019 r., na zamówienie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju.

- a. Jakie są jej przyczyny (tj. przyczyny braku lub niepełnego dostępu do finansowania zewnętrznego)?
- b. Jakiego rodzaju przedsięwzięć oraz typów podmiotów dotyczy zjawisko luki i ile podmiotów w Wielkopolsce w ramach wyodrębnionych typów się w niej znajduje?

Metody badawcze: analiza desk research, ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia (CAWI, CATI), wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI).

Dodatkowe uwagi: Oszacowanie luki finansowej i kapitałowej było oparte o zmodyfikowaną metodykę MFiPR i wyniki badań ankietowych.

7. Jaka jest wysokość luki, w tym w podziale na typy podmiotów i rodzaje przedsięwzięć (w ujęciu rocznym w prognozie do roku 2030)?

Metody badawcze: analizy eksperckie (prognozowanie).

8. Wskazanie, które potrzeby finansowe w ramach każdego z obszarów potencjalnej interwencji powinny być zaspokajane w ramach WRPO 2021+.

Metody badawcze: analizy eksperckie (na podstawie wcześniejszych wyników badań).

2.4. Obszar tematyczny 3: Założenia kierunkowego modelu interwencji

2.4.1. Problem badawczy (p. 3.3. SOPZ)

Jaki, biorąc pod uwagę zidentyfikowane w poszczególnych obszarach interwencji problemy, potrzeby inwestycyjne, finansowe oraz lukę finansową, powinien być kierunkowy model interwencji w ramach WRPO 2021+?

2.4.2. Zadania badawcze

1. Opracowanie **kierunkowego modelu interwencji**, biorąc pod uwagę:
 - Wielkość alokacji (lub jej wariantów ustalonych z Zamawiającym) przewidywanej przez KE dla Programu;
 - Strukturę alokacji wg CP przewidywaną w projektach Rozporządzeń lub innych wskazaniach instytucji UE;
 - Zaproponowany przez Komisję Europejską w ramach ring-fencingu model wykorzystania środków unijnych w latach 2021-2027;
 - Inne przewidywane zalecenia Komisji Europejskiej, np. wynikające z sytuacji gospodarczej i społecznej będącej skutkiem pandemii COVID-19.

Model ten zawiera:

- a. Spójny i komplementarny system celów polityki, priorytetów interwencji w ramach WRPO 2021+ oraz powiązanych z nimi celów szczegółowych,
- b. Obszary interwencji,
- c. Grupy docelowe i typy beneficjentów,
- d. Typy inwestycji wymagających wsparcia,
- e. Formy wsparcia (dotacje, IF: IF inwestycyjne i obrotowe, instrumenty mieszane), proponowaną kwotę wkładu z Programu do IF.

Metody badawcze: analiza desk research, analizy eksperckie

2. Określenie propozycji form wsparcia/finansowania w poszczególnych obszarach interwencji, w tym rozstrzygnięcie:
 - a. dla jakiego typu projektów/inwestycji/przedsięwzięć oraz typów odbiorców ostatecznych, możliwe i zasadne jest zastosowanie dotacji/IF/instrumentów łączonych w ramach IF?
 - b. Czy i w jakich obszarach wsparcie dotacyjne może zostać zastąpione instrumentem finansowym?
 - c. Jak zapewnić, aby różne formy finansowania dostępne w WRPO 2021+ były względem siebie komplementarne?

Metody badawcze: analiza desk research, analizy eksperckie, wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI)

3. Wskazanie, jaka powinna być (i dlaczego) rola we wdrażaniu IF w WRPO 2021+ środków zwróconych z instrumentów finansowych 2007-2013 oraz 2014-2020 przeznaczonych do ponownego wykorzystania, których dysponentem jest lub będzie SWW? Należy zaproponować, w jaki sposób dysponować (wg jakich zasad) środkami zwróconymi, aby:
 - Nie powodować konkurencji pomiędzy wsparciem udzielanym z WRPO 2021+ oraz wsparciem ze środków zwróconych, także pomiędzy IF pochodzącymi ze środków WRPO 2007-2013 i WRPO 2014+ – dystrybuowanymi przez WFR a IF pochodzącymi ze środków WRPO 2021+ – dystrybuowanymi przez UMWW;
 - Zapewnić wymagany wkład krajowy dla IF wdrażanych w WRPO 2021+.

Metody badawcze: analiza desk research, analizy eksperckie, wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI).

4. Przeprowadzenie ostrożnej oceny ex-ante ryzyka dla wsparcia w formie gwarancji/poręczeń, w rezultacie której należy odpowiedziano na pytania:
 - Jaki powinien być współczynnik mnożnikowy (*multiplier ratio*) dla poszczególnych produktów gwarancyjnych/poręczeniowych, tj. ustalony na podstawie ostrożnej oceny ex-ante ryzyka stosunek pomiędzy wartością nowych pożyczek/kredytów/inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych objętych gwarancjami/poręczeniami w ramach instrumentu finansowego a kwotą wkładu z programu przeznaczoną na umowy gwarancyjne/poręczeniowe w celu pokrycia spodziewanych i niespodziewanych strat w ramach tych nowych pożyczek/kredytów/ inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych?
 - Bazując na przeprowadzonej ostrożnej ocenie ex-ante ryzyka oraz ustalonym współczynnikiem mnożnikowym, jakie kwoty wkładu z programu powinny być przeznaczone w przypadku każdego produktu gwarancyjnego/poręczeniowego na pokrycie spodziewanych i niespodziewanych strat w ramach nowych pożyczek/ kredytów/ inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych objętych gwarancjami/poręczeniami?

Metody badawcze: analizy eksperckie

Dodatkowe uwagi: W ramach oceny ex-ante ryzyka dla wsparcia w formie gwarancji lub poręczeń został ustalony współczynnik mnożnikowy, tj. stosunek pomiędzy wartością nowych pożyczek, kredytów, inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych objętych gwarancjami lub poręczeniami w ramach instrumentu finansowego a kwotą wkładu z WRPO 2021+ przeznaczoną na umowy gwarancyjne lub poręczeniowe w celu pokrycia spodziewanych i niespodziewanych strat w ramach tych nowych pożyczek/kredytów/inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych. Na tej podstawie została wskazana kwota wkładu Programu do każdego produktu finansowego na pokrycie strat. W

celu obliczenia współczynnika mnożnikowego Zespół Badawczy będzie musiał znać wartość alokacji przeznaczoną na wdrażanie instrumentów finansowych oraz kształt, jaki przybierze kierunkowy model interwencji. Wiedzę tę pozyska w ramach rozwiązania wcześniejszych zadań badawczych, tj. zadań 1, 2 i 3 w niniejszym problemie badawczym. Dodatkowo Zespół Badawczy wskaże, jakie będą całkowite koszty zarządzania związane z uruchomieniem poszczególnych instrumentów finansowych. Nastąpi to poprzez powiększenie wartości alokacji o 10% w przypadku każdego instrumentu finansowego (taką wartość dopuszcza rozporządzenie delegowane – Zespół Badawczy przyjął maksymalną wartość środków, jakie mogą zostać przeznaczone na zarządzanie, by uniknąć ewentualnego zwiększenia luki wywołanej wzrostem zapotrzebowania na środki, np. związanego ze wzrostem wynagrodzenia kadr zajmujących się wdrażaniem IF). Następnie uwzględniając z wykorzystaniem metody eksperckiej średnią wartość każdego z udzielanych instrumentów finansowych, Zespół Badawczy określi, jakiej wartości wsparcie oraz dla ilu podmiotów mogłoby zostać udzielone w „pierwszym obrocie” środkami z IF. Na tej podstawie Zespół Badawczy wskaże, jaka jest wartość finansowania dłużnego udzielonego w ramach IF. Pozwoli to określić współczynnik mnożnikowy (nastąpi to poprzez podzielenie wartości finansowania dłużnego przez wartość alokacji na dany IF).

2.5. Obszar tematyczny 4: Docelowy model interwencji

2.5.1. Problem badawczy (p. 3.4. SOPZ)

Jaki, biorąc pod uwagę najbardziej aktualne wersje aktów prawnych unijnych i krajowych oraz uwzględniając preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów związane z wyborem formy wsparcia, powinien być docelowy model interwencji w ramach WRPO 2021+ umożliwiający realizację celów Programu?

2.5.2. Zadania badawcze

1. Określenie w poszczególnych obszarach interwencji wyznaczonych przez Zespół Badawczy w rozwiązaniach wcześniejszych problemów badawczych, jakie typy podmiotów (także ich liczba i odsetek):
 - a. Byłyby zainteresowane uzyskaniem wsparcia w formie dotacji, przyjmując że wkład własny w perspektywie 2021+ zostanie, w porównaniu z bieżącą perspektywą podwyższony i wynosiłby 45%^{5,6}?
 - b. Nie byłyby zainteresowane uzyskaniem wsparcia w formie dotacji ze względu na podwyższony wkład własny?

Metody badawcze: ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI).

2. Określenie, jakie typy podmiotów (także ich liczba i %) byłyby zainteresowane pozyskaniem wsparcia w formie instrumentów finansowych przy założeniu, że byłyby one oferowane na warunkach zbliżonych do obowiązujących w ramach IF WRPO 2014+ lub byłyby one zaostrzone w zakresie: oprocentowania, okresu spłaty, okresu karencji, innych, gdyby:

⁵ Wartość ustalona na podstawie art. 106 projektu Rozporządzenia ogólnego.

⁶ W przypadku, gdyby wartość zmieniła się (w wyniku zmian wprowadzonych w projekcie rozporządzenia ogólnego), Zespół Badawczy wprowadzi stosowną zmianę we wzorach narzędzi badawczych. Zespół Badawczy prowadził na bieżąco analizę desk research, co pozwoliło na pozyskanie wiedzy o dokonanej zmianie, gdy tylko została ona wprowadzona.

- a. Nie było możliwości, z jakichś powodów, otrzymania dotacji?
- b. Podmioty te nie byłyby zainteresowane, z jakichś powodów, otrzymaniem dotacji?

Metody badawcze: ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI).

3. Sformułowanie propozycji modyfikacji, które należałoby wprowadzić do kierunkowego modelu interwencji, w poszczególnych proponowanych obszarach interwencji.

Metody badawcze: analizy eksperckie, wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI).

4. Określenie, w jakim stopniu i zakresie oraz w jakiej skali zidentyfikowane preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów związane z wyborem formy wsparcia mogą ulegać zmianom pod wpływem czynników powodowanych skutkami społeczno-gospodarczymi pandemii COVID-19.

Metody badawcze: analiza desk research, analizy eksperckie, wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI), ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI)

5. Biorąc pod uwagę dotychczas uzyskane wyniki badania w tym preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów związane z wyborem formy wsparcia, Zespół Badawczy udzieli odpowiedzi na pytania:
 - a. Jakiego rodzaju formy wsparcia powinny być oferowane w ramach poszczególnych obszarów WRPO 2021+?
 - b. Jakiego rodzaju produkty finansowe i dlaczego powinny być oferowane w ramach poszczególnych instrumentów finansowych WRPO 2021+? Jak powinny być skonstruowane podstawowe (w ujęciu bardzo ogólnym) parametry tych produktów?
 - c. W jakim stopniu i zakresie oraz w jakiej skali zidentyfikowane preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów poszczególnych form wsparcia, w tym instrumentów finansowych/ mogą ulegać zmianom pod wpływem zewnętrznych i trudnych do przewidzenia czynników społeczno-gospodarczych, np. wybuchu kolejnej pandemii lub kryzysu gospodarczego? W jaki sposób produkty finansowe powinny odpowiadać na takie nieprzewidziane sytuacje?
 - d. Jaka powinny być grupy docelowe i typy potencjalnych beneficjentów wsparcia w ramach poszczególnych obszarów interwencji WRPO 2021+ (w zakresie poszczególnych form wsparcia, w tym produktów finansowych)?
 - e. Czy, a jeśli tak, to w jakim zakresie, może wystąpić konieczność zróżnicowanego traktowania inwestorów zgodnie z **art. 61 Rozporządzenia ogólnego**? Jeśli tak, na czym mogłoby to polegać?

Metody badawcze: analiza desk research, analizy eksperckie, wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji systemu wdrażania WRPO 2014+ (wywiady FGI, TDI), ankiety z przedstawicielami grup docelowych wsparcia oraz wnioskodawców nieskutecznych (CAWI, CATI)

2.6. Obszar tematyczny 5: Przewidywany wkład instrumentów finansowych w osiągnięcie celów szczegółowych WRPO2021+

2.6.1. Problem badawczy (p. 3.5. SOPZ)

Jakiego można oczekiwać wkładu każdego instrumentu finansowego w osiągnięcie celów szczegółowych WRPO 2021+ i jakiego efektu dźwigni?

2.6.2. Zadania badawcze

1. Oszacowanie efektu dźwigni w przypadku każdego proponowanego instrumentu finansowego wraz z krótkim uzasadnieniem do otrzymanych wyników zostanie poprzedzone badaniami reaktywnymi z podmiotami, które byłyby gotowe na skorzystanie z instrumentów zwrotnych. Na podstawie ustaleń poczynionych w ramach obszaru tematycznego 4 oraz sformułowanego w odpowiedzi na ten problem docelowego modelu interwencji zostanie również określone, jaki poziom inwestycji zostanie zapewniony w wyniku wykorzystania instrumentów zwrotnych.
2. Realizacja wcześniejszych kroków badawczych oraz określenie zakresu wsparcia świadczonego w ramach IF pozwoli na określenie wkładu poszczególnych IF w osiągnięciu celów szczegółowych WRPO 2021+.

Dodatkowe uwagi: Oszacowanie efektu dźwigni w przypadku każdego proponowanego instrumentu finansowego było poprzedzone badaniami reaktywnymi z podmiotami, które byłyby gotowe na skorzystanie z instrumentów zwrotnych. Na podstawie sformułowanego docelowego modelu interwencji zostało określone, jaki poziom inwestycji będzie zapewniony w wyniku wykorzystania IF. Efekt dźwigni ponadto uwzględnia takie czynniki, jak np. zapewniony wkład własny oraz środki zaangażowane przez podmioty prywatne/komercyjne. Efekt dźwigni został obliczony poprzez wskazanie, jaka jest proporcja ogółu środków zaangażowanych w dane przedsięwzięcie w stosunku do wartości środków zaangażowanych z IF.

Zespół Badawczy wskazał, w jakim stopniu uda się zaspokoić te potrzeby w wyniku wsparcia zapewnionego z IF. Wkład instrumentów finansowych był rozpatrywany poprzez:

- Zainteresowanie potencjalnych beneficjentów danych instrumentem (im wyższe zainteresowanie, tym więcej podmiotów z niego skorzysta, a tym samym większy jego wkład),
- Mnożnik (im większy mnożnik, tym większy wkład danego instrumentu, bo więcej razy pieniądze zostaną obrócone),
- Specyficzne cechy poszczególnych instrumentów (przeanalizowane metodą ekspercką).

Po rozwiązaniu problemów badawczych Zespół Badawczy udzielił odpowiedzi na pytanie, **czy należy przeprowadzić dodatkowe pogłębione badania w celu identyfikacji skutków społeczno-gospodarczych pandemii COVID-19 i określenia sposobów przeciwdziałania im za pomocą instrumentów interwencji publicznej**. Zespół Badawczy wskazał obszary i proponowany zakres tych badań.

3. MODYFIKACJA METODYKI BADANIA MFIPR

Analiza wyników badania pn. *Opracowanie metodologii szacowania potrzeb finansowych oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem*, realizowanego na MFIPR, przeprowadzona na potrzeby sporządzenia metodyki niniejszego badania posłużyła do oceny

konieczności jej modyfikacji w procesie tworzenia analizy ex ante dla WRPO 2021+. Oceniano użyteczność metodyki i wskazano elementy, które wymagały modyfikacji.

3.1. Kontekst skutków pandemii COVID-19 istotny dla realizacji badania

W związku z sytuacją gospodarczą wywołaną przez pandemię niektóre elementy metodyki, w tym dane wykorzystane do tworzenia prognoz, były zbyt optymistyczne (np. prognozy PKB dla 2020 r., bezrobocia). Zespół Badawczy po analizie danych zaprezentowanych w ww. opracowaniu MFIPR postanowił dokonać korekty zawartych danych zgodnie z najświeższymi raportami i prognozami. Nie we wszystkich obszarach badań korekta taka była możliwa, zatem posłużono się danymi z badania ankietowego, które uznano za najświeższe źródło danych o sytuacji poszczególnych grup potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF.

Metodyka MFIPR w niektórych obszarach interwencji nie wskazywała wyników dla poszczególnych województw. W związku z tym w takich przypadkach korekta przyjęła charakter trójtorowy: korygowano mierniki i wskaźniki zgodnie z najnowszymi raportami i analizami rynkowymi, korygowano je biorąc pod uwagę wyniki badań ankietowych oraz rozszacowywano dane na poziomie krajowym na takie na poziomie wojewódzkim stosując wskaźniki kontekstowe (np. w przypadku potrzeb inwestycyjnych w zakresie infrastruktury drogowej wskaźnik udziału dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych we wszystkich tego typu drogach w Polsce).

Korygując wyniki badań w poszczególnych, wcześniej ustalonych, obszarach potencjalnej interwencji wzięto pod uwagę następujące czynniki związane z rozwojem pandemii:

- zwiększenie potrzeb inwestycyjnych w zakresie **informatyzacji pracy i nauki**. Została wzmocniona rola rozwoju TIK – w podobszarach związanych z e-usługami, w tym e-usługami publicznymi (edukacja, ochrona zdrowia, administracja, kultura). W długim okresie będzie się to wiązać prawdopodobnie z trwałymi zmianami w dotychczasowych systemach pracy i nauki w kierunku modelu hybrydowego (część zadań wykonywana stacjonarnie, część zdalnie) lub zdalnego,
- zwiększony poziom zapotrzebowania na środki finansowe w zakresie **transportu** osób i rzeczy. W przypadku przewozu osób to zależało od rodzaju przewozu (np. transport miejski i podmiejski) i gałęzi transportu (np. transport lotniczy może odnotować znaczne spadki przychodów), a także obowiązujących obostrzeń i reżimu sanitarnego, którego charakter zmienia się wraz z pojawieniem się i zanikaniem kolejnych fal pandemii COVID-19. W przypadku przewozu rzeczy wzrośnie prawdopodobnie zapotrzebowanie na usługi branży KEP (przesyłki kurierskie, ekspresowe, pocztowe) w wyniku rozwoju e-handlu.
- zwiększone potrzeby finansowe w zakresie **ochrony zdrowia** – wynikające z bezpośrednich skutków pandemii COVID-19 (powikłania po chorobie), jak i pośrednich efektów (przesunięte terminy badań, zabiegów, operacji, utrudniony dostęp do diagnostyki, leczenia chorób przewlekłych), także w zakresie psychiatrii dorosłych i dzieci (skutki lockdownu, upadku przedsiębiorstw, przemocy domowej),
- nowe potrzeby finansowe w ochronie środowiska (gospodarka odpadami) związane z utylizacją materiałów skażonych generowanych przez podmioty ochrony zdrowia,

3.2. Ocena użyteczności metodyki i wyników badania MFiPR w odniesieniu do województwa wielkopolskiego

3.2.1. Aktualność uzyskanych wyników

Aktualność metodyki badania MFiPR w odniesieniu do województwa wielkopolskiego z punktu widzenia (uwzględniając skutki społeczno-gospodarcze pandemii COVID-19) jest ograniczona. Dynamika rozwoju pandemii i charakter (zwłaszcza nieprzewidywalności) jej skutków powoduje, że dane wykorzystane w niniejszym badaniu powinny być jak najbardziej aktualne. Przyjęto więc, że oprócz zaktualizowania danych branych pod uwagę w badaniu MFiPR zostały przeprowadzone badania reaktywne – ankiety z potencjalnymi beneficjentami i odbiorcami ostatecznymi IF i wnioskodawcami nieskutecznymi, oraz wywiady z przedstawicielami instytucji systemu realizacji WRPO 2014+, w tym IZ WRPO 2014+.

3.2.2. Zasadność sformułowanych wniosków

Wnioski sformułowane w ramach Podręcznika należy uznać za **jedynie częściowo trafne i zasadne** – były one trafne i zasadne na dzień sporządzania badania MFiPR. Podjęto więc kroki mające na celu zwiększenie rzetelności wyników poprzez zastosowanie praktyk opisanych w podrozdziale 3.2.1 niniejszego Załącznika 1 do Raportu końcowego.

3.2.3. Wystarczalność i przydatność uzyskanych wyników

Użyteczność metodyki i wyników badania MFiPR w odniesieniu do województwa wielkopolskiego z punktu widzenia wystarczalności i przydatności uzyskanych wyników dla rozwiązania problemów badawczych i wykonania zadań określonych w SOPZ nie była wystarczająca. Z tego względu konieczne było uwzględnienie w ramach metodyki zaprezentowanej w niniejszym dokumencie badań uzupełniających, m.in. badań CAWI i CATI, TDI oraz FGI z interesariuszami WRPO 2021+ (m.in. w zakresie skłonności do skorzystania z dotacji przy poszczególnych pułapach wkładu własnego czy też skorzystania z IF przy danych parametrach instrumentu).

3.2.4. Przydatność metodyki

Użyteczność badania MFiPR z punktu widzenia przydatności metodyki dla realizacji niniejszego badania w odniesieniu do województwa wielkopolskiego była przeciętna. W badaniu uwzględniono szeroki zakres interwencji publicznej, dla której została obliczona luka finansowa oraz zostało przeprowadzone oszacowanie zapotrzebowania na środki finansowe, obejmujące: przedsiębiorczość, usługi innowacyjne i prorozwojowe świadczone przez IOB, infrastrukturę usług publicznych (w tym edukację, pomoc społeczną, kulturę, ochronę zdrowia), usługi transportowe, rewitalizację, energetykę, ochronę środowiska.

Poniżej opisano różne aspekty oceny przydatności metodyki:

- **Zasadność metodyki** - uwzględnia wszystkie aspekty istotne dla obliczenia luki finansowej dla wsparcia w ramach IF, w zakresie w/w obszarów, ale już nie instrumentów bezzwrotnych. Należało ją rozszerzyć jedynie w przypadku rewitalizacji, gdyż ta w przypadku województwa wielkopolskiego obejmuje szerszy zakres tematyczny niż wskazany w badaniu MFiPR. Jednocześnie konieczne było przyjęcie wskaźników korygujących, które pozwoliły na uwzględnienie zmian spowodowanych pandemią.
- **Zasadność i poprawność stosowanych formuł matematycznych** - stosowane w metodyce formuły matematyczne zostały sporządzone właściwie oraz w sposób umożliwiający

zastosowanie ich (po stosowanej modyfikacji w zakresie uwzględnianych źródeł danych) na potrzeby obliczenia luki finansowej w ramach bieżącego badania.

- **Zasadność i poprawność logiki zastosowanych procedur wnioskowania** - procedury wnioskowania zostały opisane w Podręczniku były poprawne. W niektórych przypadkach dokonano rozszacowań danych na poziom wojewódzki, jeśli takowe nie było dokonane w metodyce MFIPR.
- **Źródła i ich wiarygodność** – źródła wykorzystane w ramach badania MFIPR były zróżnicowane, wiarygodne, jednak częściowo nieaktualne. Nie były też wystarczające, aby zrealizować wszystkie zadania badawcze w niniejszym badaniu.

Dokonując sumarycznej oceny metodyki badania MFIPR Zespół Badawczy uznał, że jest:

- **Nieaktualna oraz jedynie częściowo zasadna** w odniesieniu do zastanej sytuacji społeczno-gospodarczej województwa oraz kraju (m.in. z uwagi na trudny do przewidzenia rozwój pandemii COVID-19),
- **Niewystarczająca** do odpowiedzi na wszystkie problemy badawcze zawarte w SOPZ,
- **Częściowo przydatna** do rozwiązania problematyki poruszonej w SOPZ.

3.3. Koncepcja badania uzupełniającego wyniki badania MFIPR

3.3.1. Opis proponowanego sposobu i zakresu wykorzystania wyników badań MFIPR

Metodyka badania MFIPR została wykorzystana do obliczenia luki finansowej oraz wskazania wiodących potrzeb inwestycyjnych w regionie. Zaprezentowane w *Podręczniku* podejście zostało odwzorowane w celu obliczenia luki w finansowaniu po odpowiednim skorygowaniu metodyki w celu dostosowania jej do potrzeb i specyfiki regionalnej. W tym celu wartości w ramach poszczególnych wskaźników (zmiennych) rozszacowano do poziomu województwa z wykorzystaniem dostępnych danych, takich, jak PKB, liczba ludności lub inne dane kontekstowe.

3.3.2. Wykaz źródeł danych i innych informacji wraz ze sposobami ich pozyskania

Zespół Badawczy poddał analizie przede wszystkim następujące dane zastane:

- Dokumenty programowe oraz strategiczne województwa,
- Opracowania oraz raporty z badań ewaluacyjnych,
- Dane statystyczne ze statystyki publicznej,
- Dane udostępnione przez Zamawiającego,
- Akty prawne.

Ze zbioru potencjalnych źródeł danych w wyniku analizy zawartości źródła danych pogrupowano i określono ich przydatność w rozwiązywaniu poszczególnych problemów badawczych i zadań badawczych różnicując ją na niską, umiarkowaną i wysoką przydatność. Z uwagi na dynamikę mającej miejsce pandemii Zespół Badawczy przeprowadził analizę dopuszczalności w celu doboru właściwego modelu prognostycznego i dopiero wówczas określił katalog konkretnych zmiennych wykorzystywanych do stworzenia prognoz poszczególnych zmiennych do 2030 roku.

W związku z dynamiką pandemii COVID-19 Zespół Badawczy w tworzeniu poszczególnych wersji wszystkich produktów badania korzystał z najbardziej aktualnych danych. Analiza desk research była więc prowadzona w trybie ciągłym.

3.3.3. Szczegółowy opis badań w poszczególnych obszarach interwencji wg MFiPR

Na potrzeby realizacji badania przyjęto strukturę analiz podobną jak w badaniu MFiPR⁷:

- Przedsiębiorczość,
- Innowacyjność,
- Usługi innowacyjne i prorozwojowe świadczone przez IOB,
- Usługi publiczne (edukacja, integracja i pomoc społeczna, kultura, turystyka, administracja, ochrona zdrowia),
- Transport,
- Rewitalizacja,
- Energetyka,
- Ochrona środowiska.

Należy jednak zaznaczyć, że metodyka badania MFiPR została dostosowana i uszczegółowiona tak, aby wyniki badań rzetelnie przedstawiały faktyczną sytuację społeczno-ekonomiczną województwa, w tym potrzeby inwestycyjne i finansowe.

Poniżej zaprezentowano szczegółowy opis badania w podziale na wskazane obszary tematyczne.

Przedsiębiorczość

W przypadku obszaru „przedsiębiorczość” korekty metodyki MFiPR objęły następujące zmienne:

- Nakłady inwestycyjne w 2020 r.,
- Średnia dynamika nakładów na rzeczowe aktywa trwałe w 2021 r. (prognoza),
- PKB w 2020 r.,
- Średnia dynamika PKB na 2021 r. (prognoza).

Było to związane z dostępnością nowszych danych względem tych wykorzystywanych przez autorów badania MFiPR.

Krok 1: Analiza potrzeb finansowych o charakterze inwestycyjnym, obrotowym i badawczo-rozwojowym

W celu szacowania potrzeb zostały wykorzystane dane statystyki publicznej dotyczące:

- Poziomu PKB,
- Poziomu nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach,
- Nakłady na rzeczowe aktywa trwałe,
- Szacowany kapitał obrotowy.

W pierwszej kolejności zostały pozyskane dane dla okresu bazowego, które w przypadku niniejszego badania stanowiły lata 2014–2019. Następnie z uwzględnieniem aktualnych trendów i prognoz wykonano prognozy do roku docelowego (2030 r.). Zmienne skorygowano w oparciu o bieżące prognozy i trendy dotyczące rozwoju sytuacji gospodarczej. Główną metodą szacowania prognoz był liniowy model trendu (wskaźnik R-kwadrat, czyli wskaźnik wyjaśnienia wynosił powyżej 0.8 dla wszystkich prognoz). Po oszacowaniu modelu, w sposób ekspercki dokonano korekty szacowania, jeśli to było zasadne, biorąc pod uwagę aktualne prognozy dotyczące danych zmiennych.

⁷ Przedsiębiorczość i innowacyjność były ujęte razem w badaniu MFiPR, jednak Zespół Badawczy zdecydował o rozdzieleniu tych dwóch obszarów interwencji.

W następnym kroku obliczono potrzeby finansowe przedsiębiorstw, tj. określono, jaką część finansowania dla przedsiębiorstw z województwa wielkopolskiego stanowią źródła zewnętrzne.

W celu zastosowania metodyki zbliżonej do tej stosowanej w badaniu MFiPR (z zastrzeżeniem, że dane zostały dostosowane do poziomu województwa) były to następujące dane:

- Odsetek, jaką część całkowitego finansowania stanowią źródła finansowania zewnętrznego nakładów B+R oraz inwestycyjnych wyliczony w oparciu o dane BDL GUS dla lat 2010-2018.
- Dane na temat udziału kredytów, dotacji, leasingu i innych form wyliczone w oparciu w oparciu o średnie dane EBI dla lat 2015-2018 oraz dokument *Gap analysis for small and medium-sized enterprises financing in the EU z grudnia 2019 r.*⁸. Dane EBI zostały dostosowane do specyfiki regionalnej (rozszerzenie).

W dalszym etapie obliczono średnią dynamikę wzrostu **nakładów na rzeczowe aktywa trwałe** dla lat 2014-2019. Dynamikę tę skorygowano w oparciu o prognozy dotyczące wzrostu PKB (dane Banku Światowego), uwzględniając skutki pandemii COVID-19 na funkcjonowanie gospodarki województwa wielkopolskiego.

Następnie zaprognozowano wartość **nakładów obrotowych** w kolejnych latach (do 2030). W tym celu wykorzystano dwie zmienne:

- Wartość nakładów o charakterze inwestycyjnym.
- Odsetek nakładów obrotowych w nakładach ogółem (na podstawie danych GUS i NBP).

Do określenia wartości **środków na działania badawczo-rozwojowe** zostały wykorzystane dane GUS (nakłady na działalność B+R w sektorze przedsiębiorstw) oraz publikacje tematyczne GUS (w tym przypadku wskazano podział nakładów pomiędzy poszczególne kategorie przedsiębiorstw).

W wyliczeniach zostały uwzględnione dane z lat 2015-2020.

W kolejnym etapie została oszacowana wartość środków/nakładów niezbędnych do zapewnienia działalności B+R w przedsiębiorstwach w kolejnych latach (aż do roku 2030). Ustalono, jaki odsetek stanowią nakłady na B+R w stosunku do PKB w roku bazowym. Wartość PKB, podobnie jak w poprzednich przypadkach, skorygowano o prognozy dotyczące wpływu pandemii COVID-19 na PKB.

Wartość nakładów B+R w przedsiębiorstwach została oszacowana z uwzględnieniem wartości przewidzianej dla tego wskaźnika przez Radę Ministrów do 2030 roku. Z uwagi na spowolnienie gospodarcze będące skutkiem pandemii, wartość tego wskaźnika została przyjęta na poziomie 0,8% dla lat 2020 i 2021, zaś w każdym kolejnym roku będzie ulegała zwiększeniu o 0,05%. Zespół Badawczy przyjął, że wartości wskaźników wskazujące na wzrost zostały zredukowane o 50%, a wartości wskaźników wskazujące na zdarzenia negatywne – zwiększone dwukrotnie.

Krok 2: Identyfikacja źródeł finansowania (wewnętrznych i zewnętrznych)

W celu analizy źródeł finansowania wykorzystane zostały średnioroczne dane GUS dla lat 2010-2018 w zakresie źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych oraz nakładów wewnętrznych w przedsiębiorstwach na działalność B+R wraz ze wskazaniem pochodzenia środków. Następnie od kwoty zapotrzebowania przedsiębiorstw na nakłady inwestycyjne odjęto kwotę nakładów

⁸ Dostęp pod adresem: www.fi-compass.eu/publication/factsheets/gap-analysis-small-and-medium-sized-enterprises-financing-european-union (dostęp: 26.11.2020).

wewnętrznych. Analogiczne postępowanie zostało zastosowane w przypadku działalności badawczo-rozwojowej.

W następnym kroku zostało wyliczone zapotrzebowanie na finansowanie zewnętrzne:

- Średni odsetek finansowania nakładów inwestycyjnych ze źródeł zewnętrznych przemnożono przez całkowitą wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach.
- Średni odsetek finansowania nakładów na działalność B+R przemnożono przez całkowitą wartość nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach.

Krok 3: Analiza, jaka część potrzeb (o charakterze dłużnym i kapitałowym) może zostać zaspokojona na rynku komercyjnym

W następnym kroku obliczono lukę finansową dla finansowania w sektorze przedsiębiorstw. W tym celu wykorzystano wyniki pozyskane w 1. kroku badawczym. Wartości te przemnożono przez dane NBP: średni odsetek finansowania kredytem oraz średni odsetek nieprzyznaných kredytów (wartość za 2020 rok). Nie stwierdzono konieczności zastosowania mnożników korygujących, ponieważ aktualne dane uwzględniały skutki pandemii w 2020 roku.

W następnym kroku oszacowano, jaką część w ramach luki finansowej stanowią **gwarancje (luka gwarancji)**. W tym celu wykorzystano:

- Średni odsetek firm deklarujących brak odpowiedniego zabezpieczenia kredytu (wartość publikowana przez BGK, za lata 2015-2019 – 43%),
- Wartość na podstawie obwieszczenia KE ws. zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji oraz podejścia stosowanego dotychczas przez fundusze poręczeniowe (80%),
- Mnożnik odzwierciedlający stosunek aktywnych gwarancji do kapitału gwarancyjnego – na podstawie danych KSFP (1,5).

Przemnożono wartość luki finansowania przez średni odsetek firm deklarujących brak odpowiedniego zabezpieczenia kredytu oraz podzielono otrzymaną wartość przez wartość mnożnika. Następnie rozszacowano wartość na poziom województwa.

Różnica pomiędzy wartością luki finansowania dłużnego a wartością luki w zakresie gwarancji oznaczono jako **lukę pożyczek**.

Struktura gwarancji oraz ich przeznaczenie obliczono zgodnie z metodyką zamieszczoną w badaniu MFiPR⁹, w oparciu o dane KSFP.

W zakresie **luki finansowania kapitałowego** jako podstawę do określenia zapotrzebowania przyjęto liczbę nowopowstałych startupów. W tym celu użyto danych GUS za lata 2015-2018 w zakresie średniorocznej liczby nowopowstałych przedsiębiorstw niefinansowych. Dane te przemnożono przez wskaźnik innowacyjnych firm (6%), i oszacowano liczbę innowacyjnych firm powstałych w poszczególnych latach w województwie wielkopolskim. Następnie wykorzystano dane Startup Poland za lata 2015-2018 w zakresie średniego odsetka firm finansujących się środkami własnymi oraz

⁹ Podręcznik metodologiczny w ramach badania pt.: „Opracowanie metodologii szacowania potrzeb finansowych oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem”, wersja 1.1, wyk. Epsec, Ipopema, Warszawa 2020, s. 22.

zainteresowanych finansowaniem kapitałowym (por. Załącznik 8 do Raportu końcowego, plik „Przedsiębiorczość”).

Dalsze obliczenia prowadzono dla dwóch rodzajów startupów:

- Startupy we wczesnej fazie rozwoju,
- Startupy w fazie wzrostowej.

Założono, że jedynie co trzeci startup uzyskuje finansowanie inwestora kapitałowego. Luka finansowania stanowiła różnicę między szacunkowym zapotrzebowaniem startupów na finansowanie kapitałowe a szacunkową wartością uzyskanego finansowania, sumarycznie dla faz wzrostu i wczesnej fazy rozwoju.

Uzupełnieniu metodyki MFiPR służyło przeprowadzenie badań ilościowych z przedstawicielami potencjalnych interesariuszy przyszłego Programu – WRPO 2021+ (przedsiębiorców – badanie CATI (w tej grupie znajdują się również dotychczasowi beneficjenci oraz odbiorcy IF) oraz wnioskodawców nieskutecznie ubiegających się o wsparcie z WRPO 2014+ – badanie CAWI wspomagane CATI). Badane podmioty były proszone o wskazanie dominujących potrzeb, ich wysokości, możliwości sfinansowania tych potrzeb. Wyniki ekstrapolowano na populację badanych podmiotów w Wielkopolsce. W ten sposób zweryfikowano obliczenia poprowadzone metodą desk research uwzględniając „świeży” efekt pandemii COVID-19.

Wyniki te uzupełniono poprzez analizy eksperckie w zakresie dostępności wsparcia w wyniku przeprowadzenia badania metodą FGI z przedstawicielami IOB (z obszaru Poznania oraz spoza Poznania) oraz z przedstawicielami pośredników finansowych. Ostateczna weryfikacja wyników nastąpiła poprzez uwzględnienie rezultatów badania metodą TDI z przedstawicielami instytucji realizujących Program (IZ WRPO 2014+ – tj. DPR, DEFS, DWP, a także IP WUP), z WFR, BGK, Grupy EBI oraz z przedstawicielami MFiPR.

Usługi innowacyjne i prorozwojowe świadczone przez IOB

W momencie tworzenia produktów badania nie było możliwe określenie wpływu pandemii na usługi świadczone przez IOB. Zespół Badawczy uznał, że potencjalnie prawdopodobny jest spadek popytu na usługi innowacyjne i prorozwojowe oferowane przez IOB.

Analogicznie do Podręcznika przyjęto, że ewentualne zmniejszenie nakładów na działalność innowacyjną i prorozwojową świadczoną przez IOB nie powinno mieć wpływu na amortyzację infrastruktury i konieczność jej wsparcia. Z tego względu nie zmodyfikowano metodyki MFiPR.

Podejście badawcze objęło 3 kroki opisane poniżej.

Krok 1: Analiza potrzeb finansowych

Analiza potrzeb IOB w zakresie działań finansowych została przeprowadzona z uwzględnieniem wskazań metodologicznych KE (*fi compass 2014* Vol. I-V)¹⁰.

Zapotrzebowanie na finansowanie przeprowadzono w oparciu o sześć rodzajów usług prorozwojowych i innowacyjnych:

- Podstawowe i specjalistyczne usługi doradcze i szkoleniowe.

¹⁰ Dostęp pod adresem: www.fi-compass.eu/resources/manuals-and-handbooks (dostęp: 03.11.2020).

- Usługi inkubacji.
- Usługi akceleracji.
- Usługi komercjalizacji i transferu technologii.
- Usługi infrastrukturalne.
- Usługi badawczo-rozwojowe.

W celu przeprowadzenia zapotrzebowania na finansowanie zewnętrzne dla wskazanych powyżej sześciu rodzajów usług Zespół Badawczy skorzysta z:

- Cyklicznych badań, raportów i opracowań branżowych,
- Dokumentów strategicznych i wdrożeniowych/programowych/wykonawczych dotyczących usług prorozwojowych i innowacyjnych IOB w ramach finansowania ze środków UE,
- Danych finansowych projektów zakontraktowanych, oznaczonych jako właściwe podkategorie projektów pochodzących z KSI SIMIK 2007-2013 oraz SL2014,
- Raportów dotyczących usług prorozwojowych i innowacyjnych IOB, w których ujęte zostały wskaźniki produktu, rezultatu i horyzontalne oraz dane finansowe projektów.

Z baz wyselekcjonowano projekty proinnowacyjne finansowane na obszarze województwa wielkopolskiego (na podstawie opisu projektów).

Następnie uśredniono nakłady własne na badania i rozwój dla sektora przedsiębiorstw dla lat 2016-2018 na podstawie danych GUS. Przeliczono wartość udziału wydatków na działania kubaturowe oraz aparaturowe, które zostały obliczone w badaniu MFIPR w skali Polski, na poziom województwa wielkopolskiego, tzn. Zespół Badawczy sprawdził jaki odsetek wydatków na te cele był ponoszony przez podmioty z województwa wielkopolskiego. Przyjęto wskaźnik 49,5% ogółu wartości projektów jako podstawę do dalszych szacunków. Stanowiło to konsekwencję wartości przyjętej przez autorów badania MFIPR na wydatki aparaturowe i kubaturowe w latach 2021-2029 (na podstawie trendów zaobserwowanych w ramach projektów realizowanych ze środków PO IG). Zgodnie z badaniem MFIPR zidentyfikowane potrzeby będą powtarzać się w interwale trzyletnim, co związane jest z amortyzacją sprzętu. Ponadto wyliczone szacunki należało skorygować o poziom prognozowanej inflacji, zgodnie z danymi podawanymi przez NBP. Zsumowanie kwot za lata 2021-2027 ukaże całkowite potrzeby finansowe dla tego okresu.

Krok 2: Identyfikacja źródeł finansowania

Źródła finansowania zostały zidentyfikowane na poprzednim etapie.

Krok 3: Analiza luki finansowej

Z uwagi na finansowanie działalności IOB z uwzględnieniem form dotacyjnych, generowanie dochodu na poziomie nieprzekraczającym 14,3% inwestycji pozwalało na stwierdzenie, że luka finansowa w przypadku tych rodzajów podmiotów ma charakter pomijalny – z tego względu nie została wyliczona¹¹.

Wyniki badań zostały uzupełnione poprzez badania reaktywne (CAWI/CATI z przedstawicielami MŚP i wnioskodawców nieskutecznych; badania FGI z przedstawicielami klastrów oraz IOB z obszaru Poznania oraz spoza Poznania). Uzyskane wyniki zostały zweryfikowane poprzez badania metodą TDI

¹¹ Podręcznik metodologiczny w ramach badania..., dz. cyt., s. 35, zob. też: KE (2015), Creating Value Through Open Data, Study on the Impact of Re-use of Public Sector Resources, European Commission, Brussels, s. 23.

z przedstawicielami instytucji realizujących Program, z pośrednikami finansowymi oraz z przedstawicielami MFiPR.

Usługi publiczne (w tym edukacja, pomoc społeczna, kultura, ochrona zdrowia)

Wpływ pandemii COVID-19 na usługi publiczne wiąże się ze spadkiem dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz wzrostem kosztów (w efekcie spadkiem wielkości nadwyżki operacyjnej). Spowoduje to zmniejszenie inwestycji w kolejnych latach.

Predykcja dokonana na podstawie lat minionych wymagała więc korekty (obniżenia). Dodatkowo należało uwzględnić zmiany prawne (zasilenie centralnego budżetu przez część wpływów z podatków przekazywanych wcześniej jst).

W ramach niniejszego badania zastosowano wskaźniki korygujące oparte na szacowanych zmianach w poziomie PKB na najbliższe lata (według prognoz Banku Światowego).

W badaniu ujęto zależność pomiędzy zmianami społeczno-demograficznymi a inwestycjami. Porównano inwestycje w celu wskazania, jakie braki (np. w zakresie wyposażenia) wykazują analizowane jst w stosunku do jst najlepiej wyposażonych. Nastąpiło to poprzez obliczenie:

- Mediany wartości majątku per capita dla danego typu JST w danym roku;
- Trzeciego kwartylu wartości majątku per capita dla danego typu jednostki w danym roku;
- Dziewięćdziesiątego centylu wartości majątku per capita dla danego typu JST w danym roku.

Analiza została zrealizowana w 3 krokach opisanych poniżej.

Krok 1: Wyznaczenie trendu historycznego

W celu wyznaczenia trendu historycznego wykorzystano dane o inwestycjach podejmowanych w poszczególnych JST w przeszłości. W przyjętej metodyki szacowania założono, że wartość danego elementu rośnie wraz z dokonywanymi inwestycjami oraz maleje wraz ze zużyciem ekonomicznym oraz fizycznym. W ślad za badaniem MFiPR przyjęto, że wartość infrastruktury dla roku bazowego równa jest dziesięciokrotności średnich wydatków inwestycyjnych samorządów z następnymi trzema latami, zaś stopa umorzenia wyniesie 5% rocznie. Założenie takie nie wymagało stosowania rozszacowań ani korekt. Dokonano analizy trendu przy wykorzystaniu pakietów statystycznych STATISTICA i SPSS.

W analizach uwzględnione zostały następujące zmienne:

- **Zmienne demograficzne:** w przypadku podobszaru „przedszkola i żłobki” wyłącznie ludność w wieku do lat 6, zaś w przypadku podobszaru „hospicja” – wyłącznie ludność w wieku poprodukcyjnym. W przypadku pozostałych obszarów uwzględniono liczbę ludności bez stosowania wyłączeń.
- **Typ jednostki samorządu terytorialnego:** gmina (miejska, wiejska, miejsko-wiejska), powiat, miasto na prawach powiatu.

W odniesieniu do szczegółowych analiz wykorzystano dane tematyczne gromadzone w BDL GUS (por. także Załącznik 6 do Raportu końcowego).

Krok 2: Predykcja przyszłych trendów inwestycyjnych

Predykcja stanowiła kontynuację dotychczasowego trendu wyznaczonego w poprzednim kroku. Jako współczynniki wyjaśniające przyjęto:

- Wartość majątku z ostatniego roku poprzedzającego okres – dla pierwszego okresu wartość z ostatniego roku wyliczona w oparciu o dane historyczne (zgodnie ze wzorem 2. zawartym w Podręczniku), dla kolejnych lat wartości majątku obliczono zgodnie z tym samym schematem po uwzględnieniu dokonanych już prognoz wydatków inwestycyjnych,
- Średnioroczny dochód jednostki oszacowany za pomocą długookresowej prognozy Produktu Krajowego Brutto. Można przyjąć, że dochód każdej jednostki administracyjnej w kolejnych latach będzie stanowił część prognozowanego PKB równą części, którą ma ta JST w ostatnim roku, dla którego Zespół Badawczy dysponował danymi historycznymi,
- Udział populacji w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym – wartość pozyskana z eksperymentalnej prognozy GUS dla gmin,
- Wskaźnik nadwyżki operacyjnej oszacowany tak, że wartości nadwyżek dla jest podążały trendem jak w okresie historycznym, z uwzględnieniem korekty o wskaźniki korygujące,
- Typ gminy (wiejska, miejsko-wiejska, miejska) – Zespół Badawczy przyjął, że gminy nie będą zmieniać typu zastanego w stosunku do ostatniego roku z danymi historycznymi.

Wyznaczone wydatki inwestycyjne przemnożono przez liczbę mieszkańców danej jst.

Krok 3: Dokonanie analizy porównawczej i wyznaczenie wynikających z niej dodatkowych potrzeb inwestycyjnych

Wyliczono wartość mediany, trzeciego kwartyła i dziewięćdziesiątego centyla wartości majątku jst. Na podstawie wyliczeń oraz różnic pomiędzy wartością majątku a wartością porównawczą wyznaczono potrzeby finansowe.

W przypadku podobszaru dotyczącego **systemu ochrony zdrowia** przeprowadzono dodatkowe oszacowanie dla podmiotów leczniczych zlokalizowanych na obszarze danej JST¹². Dezagregacja danych objęła następujące kroki:

- a. Na podstawie danych GUS obliczono odsetek łóżek szpitalnych w Polsce znajduje się w województwie wielkopolskim (powiaty), który stanowił mnożnik.
- b. Wartość potrzeb województwa obliczono jako iloczyn mnożnika i potrzeb inwestycyjnych.

Zasadność obliczenia luki finansowej dla sektora usług publicznych wynikała z zawodności mechanizmów rynkowych i niewystarczającego finansowania. Z tego powodu przyjęto, że w przypadku usług publicznych niezaspokojone potrzeby finansowe są tożsame z luką finansową.

Badaniu potrzeb jst służyło przeprowadzenie z nimi badania reaktywnego – CAWI/CATI. Badanie przeprowadzono niemal na pełnej próbie. Badani wskazywali wysokość potrzeb finansowych, możliwości sfinansowania planów inwestycyjnych w poszczególnych podobszarach. Badanie uzupełniono wynikami wywiadów z przedstawicielami instytucji odpowiedzialnych za realizację Programu i reprezentantami MFiPR (TDI) oraz z przedstawicielami IOB z obszaru Poznania oraz spoza Poznania, przedstawicielami klastrów oraz pośrednikami finansowymi.

¹² Zgodnie ze wzorem zamieszczonym na s. 52 Podręcznika metodologicznego w ramach badania..., dz. cyt.

Usługi transportowe

Pandemia COVID-19, z uwagi na ograniczenia sanitarne, jakie zostały nałożone w celu minimalizacji skutków występującej sytuacji, wywołała i wywiera silny wpływ na sektor transportu. Ograniczenia sanitarne limitują liczbę osób w środkach publicznego transportu pasażerskiego, co wymaga zwiększenia częstotliwości kursów w celu zapewnienia odpowiedniej przepustowości – pomimo, iż rząd RP wydał zalecenie dot. ograniczenia mobilności ludności.

W przypadku transportu towarowego wpływ ten został spowodowany przede wszystkim znacznym ograniczeniem możliwości prowadzenia działalności gospodarczej oraz spadkiem poziomu wymiany handlowej z innymi państwami w wyniku spadku zapotrzebowania na niektóre dobra materialne.

W wyniku pandemii ucierpiała również branża turystyczna, która także – w dużym stopniu – korzystała z usług transportowych.

Dalsze obostrzenia lub ich zaostrzenie na skutek kolejnej fali pandemii mogą spowodować pogłębienie kryzysu branży usług transportowych, który obecnie trudno oszacować z uwagi na brak danych za 2020 rok.

Z uwagi na wskazane powyżej czynniki konieczne było przyjęcie współczynnika korygującego. Zespół Badawczy stwierdził, że zasadne będzie posłużenie się pochodną obostrzeń, które zostały prowadzone w transporcie zbiorowym – zgodnie z *rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii*¹³ zajętych może być jedynie 30% miejsc w pojeździe. Zespół Badawczy uznał, że dochody związane ze świadczeniem usług transportu publicznego pozwoliły na osiągnięcie zysków na poziomie jedynie 10% zysków oczekiwanych na podstawie prognoz, z tego względu konieczne jest przyjęcie współczynnika korygującego na poziomie 0,1.

Analogicznie do analiz w ramach badania MFiPR, przyjęto podział obszaru na następujące podobszary (z tym, że nie wszystkie podobszary mogą być finansowane na poziomie województwa):

- Autostrady.
- Drogi ekspresowe.
- Drogi krajowe.
- Drogi wojewódzkie.
- Drogi lokalne (powiatowe i gminne).
- Inteligentne systemy transportowe.
- Bezpieczeństwo transportu drogowego.
- Infrastruktura linii kolejowych.
- Pozostała infrastruktura kolejowa (terminale intermodalne oraz bocznice kolejowe).
- Infrastruktura kolejowego taboru pasażerskiego.
- Infrastruktura kolejowego taboru towarowego.
- Infrastruktura wodnego transportu śródlądowego.
- Infrastruktura portów lotniczych.
- Miejski transport publiczny.

Schemat analizy oparto na następujących krokach:

¹³ Dz.U. 2020 poz. 1758.

- Analiza kluczowych dokumentów planistycznych,
- Analiza kluczowych wskaźników rozwoju sektora transportu w Europie i w Polsce,
- Określenie docelowego standardu rozwoju infrastruktury,
- Opracowanie wskaźnika potrzeb infrastrukturalnych,
- Opracowanie wskaźnika kosztu jednostkowego dla zidentyfikowanych potrzeb inwestycyjnych.
- Określenie szacunkowych kosztów inwestycyjnych zidentyfikowanych potrzeb inwestycyjnych.
- Identyfikacji i oszacowanie ewentualnej luki finansowej.

Kroki te były zbieżne z tymi zaproponowanymi w ramach badania MFiPR. Konieczne było dokonanie rozszacowań danych z poziomu krajowego na wojewódzki, do czego zastosowano wskaźniki kontekstowe, np. odsetek długości linii kolejowych w Wielkopolsce w długości wszystkich linii kolejowych w Polsce. Kroki te zostały wykonane dla każdego podobszaru analizy.

Badanie zostało uzupełnione badaniami ilościowymi (CAWI/CATI) z przedstawicielami jst, wnioskodawcami nieskutecznymi i MŚP, a także wynikami badań FGI (z przedstawicielami IOB z terenu Poznania oraz spoza Poznania, z przedstawicielami klastrów oraz z przedstawicielami pośredników finansowych) oraz TDI (z przedstawicielami WUP, ROPZ, Departamentu Zdrowia UMWW, WFR, BGK, MFiPR, Grupy EBI oraz IZ WRPO – w tym z przedstawicielami DEFS, DPR, DWP).

Rewitalizacja

Wpływ COVID-19 na rewitalizację może być odczuwalny w przypadku wprowadzenia dalszych ograniczeń poprzez utrudnienia w zakresie prowadzenia działań bezpośrednio skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji (np. działań aktywizacyjnych). Z uwagi na niepełność metodyki badania MFiPR w stosunku do potrzeb w zakresie niniejszego badania, zdecydowano o zmodyfikowaniu, tj. uzupełnieniu procedury badawczej.

Metodyka w przypadku rewitalizacji oparła się o dane zastane: statystykę publiczną, raporty, dokumenty strategiczne i branżowe (w tym dokumenty operacyjne miast), dane z systemu SL2014. Ustalono:

- Wielkość obszaru zdegradowanego,
- Wielkość obszaru rewitalizacji,
- Wartość działań określonych w programach rewitalizacji,
- Wartość zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych,
- Okres obowiązywania programu rewitalizacji oraz liczba lat, na jakie przewidziano realizację Programu,
- Wartość projektów, które planowane są do realizacji po 2020 roku w ramach obecnie realizowanych programów.

Metodyka niniejszego badania, w uzupełnieniu badania MFiPR uwzględniła obliczenie nakładów finansowych na 1m² powierzchni obszaru rewitalizacji. Wskaźnik ten obrazował wydatki we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W przypadku gmin wiejsko-miejskich przyjęto odniesienie się do powierzchni obszarów rewitalizacji. Analizy przyszłych potrzeb finansowych pomniejszono o wartość już zrealizowanych projektów.

Z uwagi na mnogość działań, które są podejmowane w ramach Programów rewitalizacji, szacowanie oparto na próbie, a wyniki ekstrapolowano na populację gmin Wielkopolski. Przyjęto także, że w wyniku wprowadzenia obowiązku tworzenia GPR w przyszłości potrzeby finansowe w tym zakresie mogą ulec obniżeniu (z uwagi na trudną procedurę związaną z GPR).

Możliwa do wystąpienia luka w finansowaniu została zidentyfikowana w przypadku badania MFiPR w obszarze mieszkalnictwa (sfera techniczna procesu rewitalizacji). Z uwagi na to, że mieszkalnictwo stanowi jedynie jeden z elementów procesu rewitalizacji, Wykonawca oszacował potrzeby w tym zakresie, uzupełniając jednocześnie metodykę o inne aspekty, m.in. o **sferę społeczną tego procesu**:

- Zespół Badawczy wskazał, jaka liczba osób zamieszkuje poszczególne podobszary rewitalizacji (na podstawie próby, por. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 3218/2017 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 2 lutego 2017 r.,
- Zespół Badawczy wskazał, jaka liczba osób została uwzględniona w ramach projektów dot. rewitalizacji,
- Zespół Badawczy kolejno wskazał, jaki odsetek mieszkańców obszaru rewitalizacji wzięty udział w projektach i jaki był koszt zaangażowania jednego mieszkańca,
- Następnie obliczono, jakie są koszty zaangażowania pozostałych mieszkańców obszaru rewitalizacji w projekty w ramach przyszłej perspektywy,
- Wyniki te zostały uzupełnione przez wyniki ankiet (CAWI/CATI) z przedstawicielami JST oraz wywiad (TDI) z przedstawicielem ROPS.
- Zapotrzebowanie na przedsięwzięcia infrastrukturalne w ramach rewitalizacji obliczono poprzez wskazanie wartości projektów realizowanych w tym zakresie przez poszczególne podmioty oraz weryfikację wskazanego w tym zakresie zapotrzebowania w ramach badań CAWI/CATI z JST oraz CAWI z przedstawicielami wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych.
- Ostatnim krokiem analizy było wskazanie wartości luki finansowej, którą zgodnie z metodyką MFiPR przyjęto na poziomie 15% obliczonych potrzeb finansowych.

Energetyka

Z uwagi na możliwe skutki pandemii dla tego obszaru interwencji luka finansowa została wyliczona dla wszystkich opcji wskazanych w *Raporcie z szacowania (...)*, jednak za najbardziej prawdopodobną Zespół Badawczy przyjął scenariusz obejmujący najmniejszy udział OZE w produkcji energii elektrycznej w kraju w 2030 roku (21%).

Schemat analizy opart się na 4 krokach opisanych poniżej (zbieżnych z metodyką MFiPR).

Obszar analizy podzielono na następujące podobszary:

- OZE,
- Produkcja energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu (kogeneracji),
- Sieci gazowe i interkonektory,
- Magazyny gazu,
- Infrastruktura przesyłu energii elektrycznej,
- Sieci dystrybucji energii elektrycznej,
- Efektywność energetyczna w zakresie budynków,
- Elektromobilność (infrastruktura publicznie dostępnych punktów ładowania),
- Ciepłownictwo,
- Biomasa.

Krok 1: Analiza kluczowych dokumentów strategicznych kreujących rozwiązania w danym podobszarze

Wskazano wszystkie elementy wpływające na rozwój sytuacji w danym podobszarze w horyzoncie czasowym do 2030 roku. Analizie poddano zarówno obowiązujące programy (PEP2030 i inne), jak i projekty programów (PEP2040 i inne).

Z uwagi na konieczność uwzględnienia wpływu pandemii COVID-19 na badany obszar Zespół Badawczy przyjął, że wartości wskaźników zidentyfikowane w drodze analizy ww. dokumentów wskazujące na wzrost zostały zredukowane o 50%, a wartości wskaźników wskazujące na zdarzenia negatywne – zwiększone dwukrotnie.

Krok 2: Opracowanie wskaźnika potrzeb inwestycyjnych

Luka infrastrukturalna została obliczona zgodnie ze wzorem zamieszczonym w Podręczniku metodologicznym z badania MFIPR¹⁴.

Krok 3: Opracowanie wskaźnika kosztu jednostkowego dla zidentyfikowanych potrzeb inwestycyjnych

Szacunkowe koszty inwestycyjne zidentyfikowanej luki infrastrukturalnej określono w oparciu o wskaźniki dot. liczby ludności na 1 km² powierzchni województwa. Z uwagi na konieczność przeprowadzenia analiz odrębnie dla każdej spośród gałęzi energetyki, Zespół Badawczy zdecydował się nie przedstawiać metodyki odrębnie dla każdej gałęzi, ograniczając się do odesłania do odpowiedniego miejsca Podręcznika metodologicznego¹⁵. Zastosowanie przelicznika dot. liczby ludności na 1 km² powierzchni województwa pozwoliło na dostosowanie analizy do specyfiki województwa, bez konieczności przyjmowania dodatkowych modyfikacji.

Krok 4: Identyfikacja możliwości wystąpienia luki finansowej

Identyfikacja ewentualnego występowania luki finansowej oraz jej wielkości przeprowadzono w oparciu o wskazania metodologiczne w tym zakresie ze strony Komisji Europejskiej (*fi-compass* 2014 Vol. I-V¹⁶). W szczególności wykorzystano wskazania wspólne dla wszystkich sektorów (*fi-compass* 2014 Vol. I¹⁷) oraz wskazania tematyczne stricte dla sektora gospodarki niskoemisyjnej, tj. celu tematycznego nr 4 EFSI 2014-2020 (*fi-compass* 2014 Vol. IV¹⁸).

Strona popytowa wynikała ze zidentyfikowanej uprzednio wartości luki infrastrukturalnej, natomiast strona podażowa uwzględniała dostępne finansowanie na pokrycie powyższej luki.

Środowisko

Wpływ pandemii COVID-19 na obszar środowiska został określony przede wszystkim poprzez zwiększoną ilość odpadów medycznych (potencjalnie skażonych), w tym plastikowych. Jednak analiza objęła całościowo ten obszar interwencji, uwzględniając następujące elementy:

- Zabezpieczenie przed suszą oraz ochrona przed powodzią i skutkami zmian klimatu,
- Wodociągi i kanalizacja,
- Gospodarka odpadami,
- Ochrona powietrza i klimatu,
- Ochrona przyrody i poprawa stanu różnorodności biologicznej,

¹⁴ Podręcznik metodologiczny w ramach badania..., dz. cyt., s. 95.

¹⁵ Tamże, s. 92-104.

¹⁶ Treści dostępne na stronie: www.fi-compass.eu/resources (dostęp: 28.10.2020).

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże.

- Ochrona gleb.

W każdym z obszarów przyjęto jednolity schemat przeprowadzania analizy. Opierał się on na 4 krokach opisanych poniżej.

Krok 1: Analiza kluczowych dokumentów planistycznych kreujących rozwiązania w danym obszarze

Przeanalizowano kluczowe dokumenty planistyczne (por. rozdział 1.3. Raportu końcowego).

Krok 2: Identyfikacja stanu pożądanego

Identyfikacja standardu pożądanego odniosła się do istniejącego, jasno zdefiniowanego standardu prawnego i regulacyjnego. Ustalono, w jakim zakresie można zidentyfikować lukę infrastrukturalną.

Krok 3: Określenie szacunkowych kosztów inwestycyjnych zidentyfikowanej luki infrastrukturalnej w poszczególnych regionach

Szacunkowe koszty inwestycyjne zostały określone w oparciu o wskaźniki liczby ludności na km² powierzchni województwa (w tym w poszczególnych gminach, głównie w oparciu o dane GUS).

Krok 4: Identyfikacja możliwości wystąpienia luki finansowej

Z uwagi na konieczność przeprowadzenia analiz odrębnie dla każdej spośród gałęzi ochrony środowiska, Zespół Badawczy zdecydował się nie przedstawiać metodyki odrębnie dla każdej gałęzi, ograniczając się do odesłania do odpowiedniego miejsca Podręcznika metodologicznego¹⁹.

Identyfikacja ewentualnego występowania luki finansowej oraz jej wielkości została przeprowadzona w oparciu o wskazania metodologiczne w tym zakresie ze strony Komisji Europejskiej (*fi-compass* 2014 Vol. I-V²⁰). W szczególności należy wykorzystać wskazania wspólne dla wszystkich sektorów (*fi-compass* 2014 Vol. I²¹) oraz wskazania tematyczne stricte dla sektora gospodarki niskoemisyjnej, tj. celu tematycznego nr 4 EFSI 2014-2020 (*fi-compass* 2014 Vol. IV²²).

W przyjętym modelu strona popytowa wynikała ze zidentyfikowanej uprzednio wartości luki infrastrukturalnej, natomiast strona podażowa uwzględniała dostępne finansowanie na pokrycie powyższej luki.

4. SZCZEGÓŁOWY OPIS METODYKI BADANIA

Opracowana i przedstawiona w ramach niniejszego rozdziału metodyka zakłada możliwie duży poziom spójności z metodyką badania MFiPR. Biorąc jednak pod uwagę istotną różnicę pomiędzy luką finansową zamieszczoną w *Analizie ex-ante w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020* a luką finansową obliczoną dla poszczególnych obszarów interwencji w ramach badania MFiPR (w odniesieniu do danych dla województwa wielkopolskiego) oraz wątpliwości Zespołu Badawczego co do tego, czy luka ta mogła ulec aż tak dużej zmianie, a także konieczność wskazania zapotrzebowania na instrumenty dotacyjne, Zespół Badawczy zdecydował się włączyć do analiz badania reaktywne z podmiotami z regionu. W równie dużym stopniu decydująca w tej kwestii była konieczność uwzględnienia dwukrotnego zamrożenia niektórych branż gospodarki w związku

¹⁹ Podręcznik metodologiczny w ramach badania..., dz. cyt., s. 106-116.

²⁰ Treści dostępne na stronie: www.fi-compass.eu/resources (dostęp: 28.10.2020).

²¹ Tamże (dostęp: 28.10.2020).

²² Tamże (dostęp: 28.10.2020).

z pandemią COVID-19 – konieczność uwzględnienia pełnego wpływu tych działań wymaga modyfikacji założeń przyjętych w ramach badania MFiPR.

Podczas opracowywania produktów badania Zespół Badawczy kierował się następującymi zasadami metodycznymi:

1. Badanie zrealizowano zgodnie z zasadami **triangulacji**, zarówno na poziomie zastosowanych metod/technik gromadzenia danych, jak również na poziomie analizy danych i wnioskowania, co oznacza, iż Zespół Badawczy przygotował odpowiedzi na każdy problem badawczy w oparciu o co najmniej dwa różne źródła danych.

Zgodnie z koncepcją N. Denzina²³ wyróżnia się cztery typy triangulacji:

Wykonawca zastosował zasadę triangulacji na wszystkich czterech poziomach:

- **Triangulacja źródeł danych** – analiza dokumentów zastanych (różne grupy źródeł: akty prawne, raporty itp.) oraz danych pierwotnych,
 - **Triangulacja perspektyw badawczych** – zaangażowanie w analizę zespołu badaczy (nie jednej osoby),
 - **Triangulacja metod badawczych** – polegająca na połączeniu wielu metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień,
 - **Triangulacja teorii badawczych** – zapewniona poprzez uwzględnienie badań eksperckich oraz analiz danych zastanych, z badaniami reaktywnymi (ilościowymi i jakościowymi), właściwymi dla ewaluacji.
2. Zespół Badawczy zastosował zasadę **kontekstowości wyjaśniania** – każdej identyfikacji zjawisk zidentyfikowanych w wyniku realizacji badania towarzyszyło podanie kontekstu zawierającego wyjaśnienie (ustalenie i podanie ich przyczyn) oraz informacje o okolicznościach wystąpienia przedmiotowych zjawisk,
 3. W konstruowanych narzędziach badawczych uwzględnione zostały w szczególności pytania/zagadnienia, które umożliwią **identyfikację rzeczywistych zjawisk, a nie subiektywnych opinii o nich**. Przyjęto zasadę, że na pytania zawarte w problemie badawczym udziela odpowiedzi badacz (nie respondent) w oparciu o zebrany materiał badawczy. Ostateczne narzędzia badawcze zostały przygotowane w następstwie przeprowadzenia badania pilotażowego.

4.1. Analiza desk research

4.1.1. Zakres badania

1. Dane zastane były w niniejszym badaniu przeważającym źródłem informacji, a ich przetwarzanie – podstawową metodą badawczą.

²³ Zob. szerzej: M. Sobocińska, Triangulacja w badaniach jakościowych, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2018, nr 525, s. 17.

2. Zespół Badawczy przeprowadził analizę w oparciu o źródła zidentyfikowane w Aneksie nr 2 do KRB, a także inne źródła, jeśli to było zasadne z punktu widzenia udzielenia odpowiedzi na problemy/pytania badawcze.

4.1.2. Sposób realizacji badania

Etap 1. Przygotowanie Koncepcji Realizacji Badania:

1. Wstępna analiza desk research mająca na celu wskazanie dostępności źródeł danych oraz źródeł pozyskania danych, które nie były powszechnie dostępne.

Etap 2. Podjęcie prac przygotowawczych niezbędnych do przeprowadzenia badań:

2. Podział zgromadzonego materiału pomiędzy członków Zespołu Badawczego.
3. Wstępna analiza przekazanego materiału w oparciu o matryce kategoryzacyjne (przypisanie do obszaru tematycznego, problemów i zadań badawczych, określenie stopnia przydatności dokumentu do przeprowadzenia analiz jako wysoki, umiarkowany, niski).

Etap 3. Przeprowadzenie badań:

4. Poddanie dokumentów i danych analizie oraz udzielenie odpowiedzi na poszczególne pytania badawcze.

Etap 4. Agregacja oraz opracowanie wyników badań:

5. Tworzenie notatek z analizy przez członków Zespołu Badawczego.
6. Regularne spotkania konsultacyjne członków Zespołu Badawczego (w tym wyjaśnienie ew. rozbieżności w treści dokumentów i wyników analizy danych).

Etap 5. Sporządzenie raportu częściowego z badania:

7. Zawarcie w projekcie raportu częściowego wyników przeprowadzonych analiz.

Etap 6. Sporządzenie raportu końcowego z badania:

8. Zawarcie w projekcie raportu końcowego wyników przeprowadzonych analiz.

4.2. CAWI wspomagane CATI (mixed-mode) – badanie ilościowe

4.2.1. Zakres badania

Badanie 1

Populacja badana: Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli: powiatów, miast na prawach powiatu, gmin miejskich, miejsko-wiejskich oraz wiejskich.

Liczebność próby: 241 przedstawicieli jst (w drugiej turze: 246 przedstawicieli jst)

Struktura próby (alokacja próby między warstwy): Zespół Badawczy przeprowadził badanie łącznie z 241 przedstawicielami z następujących jst:

- Przedstawiciele miast na prawach powiatu (4 przedstawicieli reprezentujących Poznań, Kalisz, Konin, Leszno);
- Przedstawiciele powiatów (30 przedstawicieli);
- Przedstawiciele gmin (207 przedstawicieli), w tym:
 - Przedstawiciele gmin miejskich (17 przedstawicieli);
 - Przedstawiciele gmin wiejskich (104 przedstawicieli);
 - Przedstawiciele gmin miejsko-wiejskich (86 przedstawicieli).

Sposób doboru respondentów: Celowy – do badania zaproszono osoby, które posiadały największą wiedzę w zakresie realizowanych przez reprezentowany podmiot działań.

Badanie 2

Populacja badana: Przedstawiciele wnioskodawców nieskutecznych - którzy ubiegali się o wsparcie z WRPO 2014+, ale go nie uzyskali (w tej grupie uwzględnieni zostali również przedstawiciele podmiotów, które wycofały swoje wnioski).

Liczebność próby: 789 przedstawicieli wnioskodawców, którzy ubiegali się o wsparcie z WRPO 2014+, ale go nie uzyskali.

Struktura próby (alokacja próby między warstwy): Zespół Badawczy przeprowadził badanie z następującymi rodzajami wnioskodawców nieskutecznych:

- Wnioskodawcy, których projekty zostały odrzucone: 624 podmioty;
- Wnioskodawcy, których projekty zostały pozostawione bez rozpatrzenia: 61 podmiotów;
- Wnioskodawcy, których projekty nie zostały wybrane, gdyż nabór został unieważniony: 7 podmiotów;
- Wnioskodawcy, którzy wycofali wnioski: 97 podmiotów.

Sposób doboru respondentów: Celowy – do badania zaproszono osoby, które posiadały największą wiedzę w zakresie realizowanych przez reprezentowany podmiot działań.

Liczba poziomów losowania i związana z tym liczba oraz rodzaj jednostek losowania:

Wykonawca dokonał losowania w 5 warstwach, odpowiadających statusowi wnioskodawcy.

- Liczba i rodzaj jednostek losowania: 1578 podmiotów –dwukrotność liczebności próby, zatem Zespół Badawczy spodziewa się, że z tej wielkości możliwe będzie wylosowanie liczby podmiotów spełniających kryteria doboru do poszczególnych warstw. Wytypowane zostały (dla każdej warstwy dwukrotność liczebności próby) w przypadku:
 - Wnioskodawców, których projekty zostały odrzucone: 1248 podmiotów;
 - Wnioskodawców, których projekty zostały pozostawione bez rozpatrzenia: 122 podmioty;
 - Wnioskodawców, których projekty nie zostały wybrane, gdyż nabór został unieważniony: 14 podmiotów;
 - Wnioskodawców, którzy wycofali wnioski: 194 podmioty.

Wielkość i struktura błędu szacowania: por. Tabela 1.

Tabela 1. Liczebność próby w ramach badania CAWI wspomaganego CATI

Badane podmioty	Liczebność populacji	Liczebność próby	Błąd szacowania	Poziom ufności
Wnioskodawcy, których projekty zostały odrzucone	2392	624	3%	95%
Wnioskodawcy, których projekty zostały pozostawione bez rozpatrzenia	233	61	11%	95%
Wnioskodawcy, których projekty nie zostały wybrane, gdyż nabór został unieważniony	25	7	31%	95%

Badane podmioty	Liczebność populacji	Liczebność próby	Błąd szacowania	Poziom ufności
Wnioskodawcy, którzy wycofali wnioski	373	97	9%	95%
Łącznie: podmioty, które ubiegały się o wsparcie, ale go nie otrzymały lub wycofały wniosek	3023 wnioskodawców ²⁴	789	3%	95%

Źródło: Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia.

Członkowie Zespołu Badawczego przeprowadzili pilotaż wewnętrzny narzędzi badawczych wprowadzonych na serwer Wykonawcy. Kolejno poddano narzędzia badawcze pilotażowi zewnętrznemu. Wnioski z pilotażu pozwoliły na usunięcie usterek technicznych i merytorycznych oraz poprawę czytelności kwestionariuszy dla respondentów.

4.2.2. Sposób realizacji badania

Etap 1. Przygotowanie badania:

1. Przygotowanie projektów narzędzi badawczych.
2. Przygotowanie baz kontaktów do respondentów.
3. Przeprowadzenie pilotażu wewnętrznego narzędzi.
4. Przeprowadzenie pilotażu zewnętrznego narzędzi wśród respondentów.
5. Analiza wyników pilotażu przez członków Zespołu Badawczego oraz sporządzenie raportu z pilotażu.
6. W przypadku konieczności - wprowadzenie zmian popilotażowych do narzędzia.
7. Przeprowadzenie szkolenia ankierów.

Etap 2. Przeprowadzenie badań:

8. Rozesłanie zaproszeń do badania do wszystkich respondentów oraz bieżące monitorowanie stopnia realizacji próby.
9. W uzasadnionych przypadkach - wspomaganie badania CAWI wywiadami telefonicznymi (CATI).

Etap 3. Agregacja oraz opracowanie wyników badań:

10. Wyeksportowanie uzyskanych wyników badań, sprawdzenie poprawności i kompletności wyeksportowanych danych²⁵.

²⁴ Według stanu na 08.10.2020 r wnioskodawcy złożyli łącznie 4130 projektów. Projekty te były realizowane przez 3023 unikatowe podmioty.

²⁵ Założono, że respondent był osobą najbardziej zorientowaną w tematyce badania, czyli najważniejsza i najpełniejsza informacja od danego podmiotu pochodziła z najlepszego możliwego źródła. W procesie realizacji badania ankietowego każdorazowo, w przypadku odpowiedzi, które rodziły wątpliwości (duże kwoty potrzeb) ankier prosił o powtórzenie kwoty. Dwukrotne upewnienie się co do kwoty potrzeb sprawiało, że uniknięto omyłki w uwzględnianiu odpowiedzi respondenta w dalszych analizach. Każdy ankier był kontrolowany (w sposób „wrywkowy”) w celu oceny rzetelności prowadzonego badania.

11. Analiza zebranych danych ilościowych, obejmująca sporządzenie tabel wyników i wykresów²⁶.
12. Opis oraz interpretacja uzyskanych wyników.

Etap 4. Sporządzenie raportu cząstkowego z badania:

13. Zawarcie w projekcie raportu cząstkowego analizy i interpretacji wyników.

Etap 5. Sporządzenie raportu końcowego z badania:

14. Zawarcie w projekcie raportu końcowego analizy i interpretacji wyników.

4.3. CATI (z dopuszczeniem możliwości zastosowania CAWI jako metody uzupełniającej w określonych przypadkach²⁷)

4.3.1. Zakres badania

Populacja badana: przedsiębiorcy (MŚP) z obszaru województwa wielkopolskiego.

Liczebność próby: z 2387 przedstawicieli przedsiębiorców (MŚP).

Sposób doboru respondentów: Celowy – do badania zaproszono osoby, które posiadają największą wiedzę w zakresie działań realizowanych przez reprezentowany podmiot.

Liczba poziomów losowania i związana z tym liczba oraz rodzaj jednostek losowania: Losowanie próby przeprowadzane na 3 poziomach (kaskadowo):

- **Poziom 1:** według statusu podmiotu: beneficjent; odbiorca IF; osoba, która otrzymała wsparcie na założenie działalności gospodarczej,
- **Poziom 2:** według sekcji PKD,
- **Poziom 3:** według wielkości przedsiębiorstwa (tj. liczby zatrudnianych osób, mikro – zatrudnienie poniżej 10 osób, małe – zatrudnienie od 10 do 49 osób i średnie – zatrudnienie od 50 do 249 osób).

Struktura próby (alokacja próby między warstwy) oraz wielkość i struktura błędu szacowania:

Liczebność próby wskazaną w SOPZ oraz powiększoną zgodnie z ofertą Wykonawcy przedstawia Tabela 2.

²⁶ Na etapie analizy danych weryfikowano jedynie rozkład odpowiedzi, tj. czy istnieją obserwacje odstające – obserwacje znacząco różniące się od pozostałych (nie zaobserwowano). Założono na etapie analizy wyników ankiet, że wiarygodność danych została zbadana na etapie gromadzenia danych. W procesie ekstrapolacji danych z próby na populację, zgodnie z dobrymi praktykami stosowanymi w statystyce, przy dużym rozstępie (różnica między wartością minimalną a maksymalną) dla danej zmiennej stosuje się podejście oparte na miarach pozycyjnych (kwartyle, w tym mediana), a nie klasycznych (np. średnia arytmetyczna). W związku z tym, ekstrapolacji dokonano, biorąc pod uwagę środkowe 50% obserwacji (rozstęp kwartyłowy, ćwiartkowy, różnica między trzecim a pierwszym kwartyłem dla wartości dla danej zmiennej) oraz proporcję wielkości próby badawczej w stosunku do populacji.

²⁷ W razie nieuzyskania wystarczającej liczby odpowiedzi w ramach badania CATI.

Tabela 2. Liczebność próby w ramach badania CATI

Badane podmioty	Liczebność populacji	Liczebność próby	Błąd szacowania	Poziom ufności
Przedsiębiorstwa (MŚP)	429 200 podmiotów: <ul style="list-style-type: none"> ○ Mikro (zatrudnienie do 9 osób): 411,3 tys. ○ Małe (zatrudnienie od 10 do 49 osób): 15,0 tys. ○ Średnie (zatrudnienie od 50 do 249 osób): 2,9 tys. 	Minimum 2387	2%	95%

Źródło: SOPZ.

Wyliczenia prowadzące do uzyskanych wielkości zaprezentowano poniżej. W celu zastosowania warstwowania w podziale na wielkość przedsiębiorstwa dokonano wyliczeń ukazujących proporcję udziału poszczególnych sekcji PKD na regionalnym rynku, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 3. Udział poszczególnych przedsiębiorstw w rynku według wielkości przedsiębiorstwa

Wielkość przedsiębiorstwa	Liczba przedsiębiorstw w woj. wielkopolskim	Udział w rynku	Liczebność próby	Błąd szacowania	Poziom ufności
mikro	411 300	95,83%	2 285	2%	95%
małe	15 000	3,49%	85	11%	95%
średnie	2 900	0,68%	17	24%	95%
łącznie	429 200	100,00%	2387	2%	95%

Źródło: SOPZ.

Dobór warstwowy zgodny ze strukturą przedsiębiorstw sektora MŚP w Wielkopolsce przebiegł zgodnie z danymi przedstawionymi w Tabeli 4.

Tabela 4. Udział poszczególnych przedsiębiorstw w rynku według sekcji PKD

Sekcja PKD	Populacja – liczba przedsiębiorstw	Udział w rynku	Próba – liczba przedsiębiorstw łącznie	Próba – przedsiębiorstwa			Błąd szacowania	Poziom ufności
				mikro	małe	średnie		
A	10641	2,5	60	57	2	0	13%	95%
B	471	0,1	2	2	0	0	69%	95%
C	40384	9,3	222	213	8	2	7%	95%
D	896	0,2	5	5	0	0	44%	95%
E	1464	0,3	7	7	0	0	37%	95%
F	64246	14,8	353	338	13	2	5%	95%
G	99771	23,1	551	528	20	4	4%	95%
H	26085	6	143	137	5	1	8%	95%
I	10747	2,5	60	57	2	0	13%	95%
J	16288	3,8	91	87	3	1	10%	95%
L	20379	4,7	112	107	4	1	9%	95%
M	46532	10,8	258	247	9	2	6%	95%
N	15052	3,5	84	80	3	1	11%	95%
O	2695	0,6	14	13	0	0	26%	95%

Sekcja PKD	Populacja – liczba przedsiębiorstw	Udział w rynku	Próba – liczba przedsiębiorstw łącznie	Próba – przedsiębiorstwa			Błąd szacowania	Poziom ufności
				mikro	małe	średnie		
P	14688	3,4	81	78	3	1	11%	95%
Q	25077	5,8	138	132	5	1	8%	95%
R	7629	1,8	43	41	2	0	15%	95%
S/T	29676	6,8	163	156	6	1	8%	95%
U	10	0	0	0	0	0	-	95%
łącznie	432 731	100	2 387	2 285	85	17	2%	95%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W przypadku badań wśród przedsiębiorstw (MŚP) Zespół Badawczy uwzględnił także beneficjentów WRPO 2014+, w tym podmioty, które otrzymały wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz ostatecznych odbiorców IF w ramach WRPO 2014+.

4.3.2. Sposób realizacji badania

Etap 1. Przygotowanie badania:

1. Przygotowanie projektów narzędzi badawczych
2. Przygotowanie baz kontaktowych do respondentów.
3. Przeprowadzenie pilotażu wewnętrznego narzędzi wśród członków Zespołu Badawczego.
4. Przeprowadzenie pilotażu zewnętrznego narzędzi wśród respondentów.
5. Analiza wyników pilotażu przez członków Zespołu Badawczego oraz sporządzenie raportu z pilotażu.
6. Uzgodnienie i wprowadzenie zmian popilotażowych do narzędzia.
7. Przeprowadzenie szkolenia ankierów.

Etap 2. Przeprowadzenie badań:

8. Kontakt z respondentami oraz bieżące monitorowanie stopnia realizacji próby.
9. Podjęcie decyzji o skierowaniu narzędzia CAWI do wybranych respondentów²⁸.

Etap 3. Agregacja oraz opracowanie wyników badań:

10. Wyeksportowanie uzyskanych wyników badań, sprawdzenie poprawności i kompletności wyeksportowanych danych.

²⁸ Założono, że respondent był osobą najbardziej zorientowaną w tematyce badania, czyli najważniejsza i najpełniejsza informacja od danego podmiotu pochodziła z najlepszego możliwego źródła. W procesie realizacji badania ankietowego każdorazowo, w przypadku odpowiedzi, które rodziły wątpliwości (duże kwoty potrzeb) ankierów prosił o powtórzenie kwoty bądź samodzielnie upewniał się, że ankietowany miał na myśli właśnie taką wysoką kwotę. Dwukrotne upewnienie się co do kwoty potrzeb sprawiało, że uniknięto omyłki w oznaczaniu odpowiedzi respondenta. Dodatkowo, supervisor (kontroler ankierów) na bieżąco przełączał się pomiędzy ankierami, odsłuchując nagrania w czasie rzeczywistym. W efekcie, każdy ankier był kontrolowany kilka-kilkanaście razy dziennie w celu oceny rzetelności prowadzonego badania.

11. Analiza zebranych danych ilościowych, obejmująca sporządzenie tabel wynikówch i wykresów²⁹.
12. Opis oraz interpretacja uzyskanych wyników.

Etap 4. Sporządzenie raportu cząstkowego z badania:

13. Zawarcie w projekcie raportu cząstkowego analizy i interpretacji wyników.

Etap 5. Sporządzenie raportu końcowego z badania:

14. Zawarcie w projekcie raportu końcowego analizy i interpretacji wyników.

4.4. CAWI (z dopuszczeniem możliwości zastosowania CATI jako metody uzupełniającej w określonych przypadkach³⁰)

4.4.1. Zakres badania

Populacja badana: przedstawiciele wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych.

Liczebność próby: 150 przedstawicieli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych.

Struktura próby (alokacja próby między warstwy):

- 67 wywiadów z przedstawicielami spółdzielni mieszkaniowych (błąd maksymalny 12%, poziom ufności 95%),
- 83 wywiady z przedstawicielami wspólnot mieszkaniowych (błąd maksymalny 11%, poziom ufności 95%).

Liczba poziomów losowania i związana z tym liczba oraz rodzaj jednostek losowania: Poziom 1: poziom określony działami PKD (sekcja L, dział 68).

Sposób doboru respondentów: Celowy – do badania zaproszono osoby, które posiadają największą wiedzę w zakresie realizowanych przez reprezentowany podmiot działań.

²⁹ Na etapie analizy danych weryfikowano jedynie rozkład odpowiedzi, tj. czy istnieją obserwacje odstające – obserwacje znacząco różniące się od pozostałych. Zgodnie z praktyką stosowaną w statystyce i ekonometrii, takie obserwacje każdorazowo poddaje się analizie, czy można uznać je za możliwe do zaobserwowania w badanej próbie. Założono na etapie analizy wyników ankiet, że wiarygodność danych została zbadana na etapie gromadzenia danych. W procesie ekstrapolacji danych z próby na populację, zgodnie z dobrymi praktykami stosowanymi w statystyce, przy dużym rozstępie (różnica między wartością minimalną a maksymalną) dla danej zmiennej stosuje się podejście oparte na miarach pozycyjnych (kwartyle, w tym mediana), a nie klasycznych (np. średnia arytmetyczna). W związku z tym, ekstrapolacji dokonano, biorąc pod uwagę środkowe 50% obserwacji (rozstęp kwartylowy, ćwiartkowy, różnica między trzecim a pierwszym kwartylem dla wartości dla danej zmiennej) oraz proporcję wielkości próby badawczej w stosunku do populacji.

Finalnie uznano, że pozostawienie obserwacji odstających w zestawieniu będzie powodować problemy w odbiorze treści (wartość potrzeb z próby dużo wyższa niż stwierdzona dla populacji, wnioski na podstawie kilkukrotnych konsultacji z Zamawiającym nt. weryfikacji kwot w tabelach), więc aby nie wprowadzać niepotrzebnych wątpliwości u odbiorcy, zdecydowano się usunąć te odstające obserwacje (mimo ich wcześniejszej weryfikacji na etapie prowadzenia badania)

³⁰ W razie nieuzyskania zadowalających wyników w zakresie realizacji próby w przypadku CAWI.

Dobór próby został dookreślony przez nie liczbę podmiotów, ale liczbę mieszkań objętych poszczególnymi formami prawnymi, co Zespół Badawczy uznał za bardziej reprezentatywne. Liczebność próby oraz populacji przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Liczebność próby oraz struktura w podziale na powiaty

Powiat	Liczebność populacji		Odsetek mieszkań w województwie objętych:		Liczebność próby	
	Zasoby spółdzielni mieszkaniowych	Zasoby w budynkach objętych wspólnotami mieszkaniowymi	Spółdzielnie mieszkaniowymi	Wspólnotami mieszkaniowymi	Spółdzielnie mieszkaniowe	Wspólnoty mieszkaniowe
Powiat chodzieski	1626	1978	0,43%	0,52%	1	1
Powiat czarnkowsko-trzcianecki	3058	3854	0,80%	1,01%	1	2
Powiat gnieźnieński	6423	9084	1,69%	2,39%	3	4
Powiat gostyński	2332	1624	0,61%	0,43%	1	1
Powiat grodziski	556	1293	0,15%	0,34%	0	1
Powiat jarociński	2153	2158	0,57%	0,57%	1	1
Powiat kaliski	76	1216	0,02%	0,32%	0	0
Powiat kępiński	1611	1112	0,42%	0,29%	1	0
Powiat kolski	3561	2645	0,94%	0,70%	1	1
Powiat koniński	0	1816	0,00%	0,48%	0	1
Powiat kościański	2477	3687	0,65%	0,97%	1	1
Powiat krotoszyński	1788	2260	0,47%	0,59%	1	1
Powiat leszczyński	20	936	0,01%	0,25%	0	0
Powiat międzychodzki	847	2599	0,22%	0,68%	0	1
Powiat nowotomyski	1539	3140	0,40%	0,83%	1	1
Powiat obornicki	1923	2805	0,51%	0,74%	1	1
Powiat ostrowski	3909	5778	1,03%	1,52%	2	2
Powiat ostrzeszowski	929	414	0,24%	0,11%	0	0
Powiat pilski	7804	9769	2,05%	2,57%	3	4
Powiat pleszewski	1360	2128	0,36%	0,56%	1	1
Powiat poznański	10 205	18 494	2,68%	4,86%	4	7
Powiat rawicki	2625	2654	0,69%	0,70%	1	1
Powiat słupecki	1324	682	0,35%	0,18%	1	0
Powiat szamotulski	1700	3443	0,45%	0,91%	1	1
Powiat średzki	1556	3145	0,41%	0,83%	1	1
Powiat śremski	3184	3148	0,84%	0,83%	1	1
Powiat turecki	2076	3524	0,55%	0,93%	1	1

Projekt finansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego i Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020

Powiat	Liczebność populacji		Odsetek mieszkań w województwie objętych:		Liczebność próby	
	Zasoby spółdzielni mieszkaniowych	Zasoby w budynkach objętych wspólnotami mieszkaniowymi	Spółdzielnie mieszkaniowymi	Wspólnotami mieszkaniowymi	Spółdzielnie mieszkaniowe	Wspólnoty mieszkaniowe
Powiat wągrowiecki	2201	3142	0,58%	0,83%	1	1
Powiat wolsztyński	1632	1002	0,43%	0,26%	1	0
Powiat wrzesiński	2204	4776	0,58%	1,26%	1	2
Powiat złotowski	1 713	3 513	0,45%	0,92%	1	1
Powiat m. Kalisz	11 464	10 480	3,02%	2,76%	5	4
Powiat m. Konin	8286	9271	2,18%	2,44%	3	4
Powiat m. Leszno	6537	3721	1,72%	0,98%	3	1
Powiat m. Poznań	68 402	79 776	17,99%	20,98%	27	31
Łącznie	169 101	211 067	44,48%	55,52%	67	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

4.4.2. Sposób realizacji badania

Etap 1. Przygotowanie badania:

1. Przygotowanie projektów narzędzi badawczych.
2. Przygotowanie baz kontaktowych do respondentów w wymaganym formacie.
3. Przeprowadzenie pilotażu wewnętrznego narzędzi wśród członków Zespołu Badawczego.
4. Przeprowadzenie pilotażu zewnętrznego narzędzi wśród respondentów.
5. Analiza wyników pilotażu przez członków Zespołu Badawczego oraz sporządzenie raportu z pilotażu.
6. Ewentualna korekta narzędzi badawczych.
7. Przeprowadzenie szkolenia ankierów.

Etap 2. Przeprowadzenie badań:

8. Rozesłanie zaproszeń do uczestnictwa w badaniu do wszystkich respondentów oraz bieżące monitorowanie stopnia realizacji próby.

Etap 3. Agregacja oraz opracowanie wyników badań:

9. Wyeksportowanie uzyskanych wyników badań, sprawdzenie poprawności i kompletności danych³¹.

³¹ Założono, że respondent był osobą najbardziej zorientowaną w tematyce badania, czyli najważniejsza i najpełniejsza informacja od danego podmiotu pochodziła z najlepszego możliwego źródła. W procesie realizacji badania ankietowego każdorazowo, w przypadku odpowiedzi, które rodziły wątpliwości (duże kwoty potrzeb) ankier prosił o powtórzenie kwoty. Dwukrotne upewnienie się co do kwoty potrzeb sprawiało, że uniknięto omyłki w uwzględnianiu odpowiedzi respondenta w dalszych analizach. Każdy ankier był kontrolowany (w sposób „wrywkowy”) w celu oceny rzetelności prowadzonego badania.

10. Analiza zebranych danych ilościowych, obejmująca sporządzenie tabel wyników i wykresów³².
11. Opis oraz interpretacja uzyskanych wyników.

Etap 4. Sporządzenie raportu cząstkowego z badania:

12. Zawarcie w projekcie raportu cząstkowego analizy i interpretacji wyników.

Etap 5. Sporządzenie raportu końcowego z badania:

13. Zawarcie w projekcie raportu końcowego analizy i interpretacji wyników.

4.5. FGI (pogłębione wywiady grupowe)

4.5.1. Zakres badania

Populacja badana:

- Przedstawiciele IOB z terenu miasta Poznania;
- Przedstawiciele IOB spoza terenu miasta Poznania;
- Pośrednicy IF WRPO 2014+ oraz BGK;
- Przedstawiciele klastrów.

Liczebność próby: 4 badania FGI, w każdym 6-8 przedstawicieli różnych podmiotów, forma wideokonferencji.

Struktura próby:

- 1 FGI z przedstawicielami IOB z terenu miasta Poznania;
- 1 FGI z przedstawicielami IOB spoza terenu miasta Poznania;
- 1 FGI z przedstawicielami pośredników IF WRPO 2014+ oraz BGK;
- 1 FGI z przedstawicielami klastrów.

Sposób doboru respondentów: Celowy – do badania zaproszono osoby, które posiadają największą wiedzę w zakresie działań realizowanych przez reprezentowany podmiot.

Instytucje proponowane do udziału w badaniu przedstawia Tabela 6. Wywiady były nagrywane, sporządzano ich transkrypcje, które były analizowane przez Zespół Badawczy.

Tabela 6. Wykaz podmiotów, z których pochodzili respondenci badania metodą FGI

Rodzaj badania	Proponowane podmioty, z których pochodzili respondenci
FGI z przedstawicielami	<ul style="list-style-type: none"> • Wielkopolski Instytut Jakości, Poznań • Wielkopolska Izba Rzemieślnicza w Poznaniu

³² Na etapie analizy danych weryfikowano jedynie rozkład odpowiedzi, tj. czy istnieją obserwacje odstające – obserwacje znacząco różniące się od pozostałych (nie zaobserwowano). Założono na etapie analizy wyników ankiet, że wiarygodność danych została zbadana na etapie gromadzenia danych. W procesie ekstrapolacji danych z próby na populację, zgodnie z dobrymi praktykami stosowanymi w statystyce, przy dużym rozstępie (różnica między wartością minimalną a maksymalną) dla danej zmiennej stosuje się podejście oparte na miarach pozycyjnych (kwartyle, w tym mediana), a nie klasycznych (np. średnia arytmetyczna). W związku z tym, ekstrapolacji dokonano, biorąc pod uwagę środkowe 50% obserwacji (rozstęp kwartyłowy, ćwiartkowy, różnica między trzecim a pierwszym kwartyłem dla wartości dla danej zmiennej) oraz proporcję wielkości próby badawczej w stosunku do populacji.

Rodzaj badania	Proponowane podmioty, z których pochodzili respondenci
IOB z terenu miasta Poznania	<ul style="list-style-type: none"> • Uczelniane Centrum Innowacji i Transferu Technologii UAM • Collegium Da Vinci • DC CENTRUM sp. z o.o. • Wielkopolskie Centrum Wspierania Inwestycji sp. z o.o. • Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego S.A. • Wielkopolska Szkoła Przedsiębiorczości sp. z o.o. • "PRO DESIGN" sp. z o.o.
FGI z przedstawicielami IOB spoza Poznania	<ul style="list-style-type: none"> • Leszczyńskie Centrum Biznesu, Leszno • Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski, Piła • Stowarzyszenie Ostrzeszowskie Centrum Przedsiębiorczości, Ostrzeszów • Turecki Inkubator Przedsiębiorczości, Turek • Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości, Kalisz • Turecka Izba Gospodarcza, Turek • ITA sp. z o.o. sp. k., Skórzewo
FGI z przedstawicielami pośredników IF WRPO 2014+ oraz BGK	<ul style="list-style-type: none"> • Bank Gospodarstwa Krajowego Region Wielkopolski • Polska Fundacja Przedsiębiorczości Oddział w Poznaniu • Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie • Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych S.A. • Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. • Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych (KSFP) • Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych (PZFP)
FGI z przedstawicielami klastrów	<ul style="list-style-type: none"> • Leszczyńskie Centrum Biznesu Sp. z o.o., Leszno • Ostrowski Klaster Automatyki, Ostrów Wlkp. • Wielkopolski Klaster Teleinformatyczny, Poznań • Wielkopolski Klaster Lotniczy, Kalisz • Poznański Klaster Energii, Poznań • Klaster Kotlarski, Pleszew • Klaster Spożywczy Południowej Wielkopolski, Kalisz

Źródło: Opracowanie własne Wykonawcy.

4.5.2. Sposób realizacji badania

Etap 1. Przygotowanie Koncepcji Realizacji Badania:

1. Przygotowanie projektów narzędzi badawczych.

Etap 2. Prace przygotowawcze niezbędne do przeprowadzenia badań:

1. Quasi-pilotaż wewnątrz Zespołu Badawczego.
2. Quasi-pilotaż zewnętrzny z przedstawicielami wybranych instytucji.
3. Ewentualna modyfikacja narzędzi na podstawie raportów z pilotażu.
4. Akceptacja scenariuszy wywiadów.
5. Ustalenie z kierownictwem podmiotów, z których będą pochodzili respondenci możliwości ich udziału w badaniu.
6. Akceptacja grupy respondentów przez Zamawiającego.
7. Kontakt z respondentami i zapoznanie ich z narzędziem badawczym.

Projekt finansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego i Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020

8. Ustalenie daty przeprowadzenia badania.

Etap 3. Przeprowadzenie badań:

9. Przeprowadzenie spotkania.
10. Sporządzenie transkrypcji przeprowadzonych wywiadów, sprawdzenie poprawności i kompletności transkrypcji.

Etap 4. Agregacja oraz opracowanie wyników badań:

11. Analiza i kategoryzacja wypowiedzi respondentów, wskazanie najczęściej powtarzających się opinii.
12. Interpretacja wyników wywiadów.

Etap 5. Sporządzenie raportu cząstkowego z badania:

13. Umieszczenie w raporcie cząstkowym wybranych wypowiedzi osób badanych wraz z ich analizą i interpretacją.

Etap 6. Sporządzenie raportu końcowego z badania:

14. Umieszczenie w raporcie końcowym wybranych wypowiedzi osób badanych wraz z ich analizą i interpretacją.

4.6. Wywiady pogłębione (TDI lub wywiady z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety przesłanego drogą mailową)

4.6.1. Zakres badania

Populacja badana:

- Przedstawiciele IZ WRPO 2014+, (DPR, DEFS, DWP);
- Przedstawiciele Departamentu Zdrowia UMWW;
- Przedstawiciele WUP;
- Przedstawiciele ROPS;
- Przedstawiciele WFR;
- Przedstawiciele BGK;
- Przedstawiciele Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej;
- Przedstawiciele Grupy EBI.

Liczebność próby: 11 wywiadów.

Struktura próby (alokacja próby między warstwy): Zespół Badawczy przeprowadzi wywiady z następującymi podmiotami:

- 4 wywiady pogłębione z przedstawicielami IZ WRPO 2014+ (DPR, DEFS, DWP, DZ),
- 1 wywiad pogłębiony z przedstawicielem WUP,
- 1 wywiad pogłębiony z przedstawicielem ROPS,
- 1 wywiad pogłębiony z przedstawicielem WFR,
- 1 wywiad pogłębiony z przedstawicielem FRiP,
- 2 wywiady pogłębione z przedstawicielami BGK (1 z przedstawicielem Departamentu Instrumentów Finansowych – JEREMIE2 i 1 z przedstawicielem Departamentu Programów Europejskich – JESSICA2),
- 1 wywiad pogłębiony z przedstawicielem MFIPR,
- 1 wywiad pogłębiony z przedstawicielem Grupy EBI.

Sposób doboru respondentów: Dobór celowy – uczestnicy byli związani z projektowaniem lub realizacją zadań związanych z WRPO 2014+.

4.6.2. Sposób realizacji badania

Etap 1. Przygotowanie badania:

1. Przygotowanie projektów narzędzi badawczych.

Etap 2. Podjęcie prac przygotowawczych niezbędnych do przeprowadzenia badań:

2. Otrzymanie od Zamawiającego wykazu respondentów wytypowanych do udziału w badaniu.
3. *Quasi*-pilotaż narzędzi badawczych wewnątrz Zespołu Badawczego.
4. *Quasi*-pilotaż zewnętrzny (z przedstawicielami IZ WRPO 2014+)
5. Ewentualna modyfikacja scenariuszy na podstawie raportów z pilotaży.
6. Akceptacja scenariuszy.
7. Kontakt z osobami wytypowanymi do udziału w badaniu, przekazanie treści kwestionariusza wywiadu.
8. Ustalenie daty przeprowadzenia wywiadu.

Etap 3. Przeprowadzenie badań:

9. Przeprowadzenie wywiadów.
10. Sporządzenie transkrypcji przeprowadzonych wywiadów, sprawdzenie poprawności i kompletności transkrypcji.

Etap 4. Agregacja oraz opracowanie wyników badań:

11. Analiza i kategoryzacja wypowiedzi respondentów, wskazanie najczęściej powtarzających się opinii.
12. Zestawienie ze sobą wyników badań ilościowych i jakościowych.
13. Interpretacja wyników wywiadów.

Etap 5. Sporządzenie raportu cząstkowego z badania:

14. Umieszczenie w raporcie cząstkowym wybranych wypowiedzi osób badanych wraz z ich analizą i interpretacją.

Etap 6. Sporządzenie raportu końcowego z badania:

15. Umieszczenie w raporcie końcowym wybranych wypowiedzi osób badanych wraz z ich analizą i interpretacją.

4.7. **Analizy eksperckie**

4.7.1. Zakres analiz

Analizy były realizowane na bieżąco przez członków Zespołu Badawczego. **Analizę danych jakościowych** przeprowadzono przy wykorzystaniu oprogramowania dedykowanego analizie danych jakościowych (CAQDAS - *Computer-Assisted Qualitative Data Analysis Software*) – Wyniki badań zostały jednak poddane analizie eksperckiej w celu wyciągnięcia głębszych wniosków w zakresie uzyskanych kodów i przypisań.

Analiza wyników badań ilościowych była przeprowadzona przy wykorzystaniu pakietu SPSS, oferującego bardzo bogate możliwości w zakresie analiz statystycznych.

Zespół Badawczy w każdym aspekcie badania stosował **zasady triangulacji**, co umożliwiło wyciągnięcie wiarygodnych wniosków. Analizy były prowadzone równolegle przez członków Zespołu

Badawczego, następnie były dyskutowane w ramach konsultacji Zespołu. W trakcie analizy wykorzystano jedynie z wiarygodnych źródeł danych.

4.7.2. Sposób realizacji badania

Etap 1. Przygotowanie badania:

1. Ustalenie zakresu realizowanych analiz eksperckich.

Etap 2. Przeprowadzenie badań:

2. Zgromadzenie materiału oraz jego wstępna analiza, mająca na celu agregację danych na potrzeby przeprowadzenia analiz eksperckich.
3. Poddanie zgromadzonych danych analizom eksperckim.

Etap 3. Agregacja oraz opracowanie wyników badań:

4. Konsultacje członków Zespołu Badawczego.

Etap 4. Sporządzenie raportu częściowego z badania:

5. Zawarcie w raporcie częściowym sporządzonych analiz eksperckich.

Etap 6. Sporządzenie raportu końcowego z badania:

6. Zawarcie w raporcie końcowym sporządzonych analiz eksperckich.

4.8. **Metody prognostyczne**

4.8.1. Zakres analiz

Zespół Badawczy w celu prognozowania na potrzeby realizacji przedmiotu niniejszego zamówienia sporządził modele szeregów czasowych, ukazujące prognozowaną wielkość inwestycji w poszczególnych obszarach objętych badaniem:

- Przedsiębiorczość,
- Innowacyjność,
- Usługi innowacyjne i prorozwojowe świadczone przez IOB,
- Usługi publiczne (w tym edukacja, pomoc społeczna, kultura, ochrona zdrowia),
- Transport,
- Rewitalizacja,
- Energetyka,
- Ochrona środowiska,
- Terytorialny wymiar interwencji.

W celu przeprowadzenia prognoz Zespół Badawczy wykorzystał informacje na temat liczby i wartości projektów wspartych ze środków WRPO na lata 2007-2013³³ oraz 2014-2020³⁴, a także z PO KL (z którego w latach 2007-2013 finansowane było wsparcie w obszarze edukacji, pomocy społecznej i rynku pracy dofinansowane z EFS)³⁵ w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych odpowiadających analizowanym obszarom tematycznym.

³³ Dane są dostępne na stronie: <https://mapadotacji.gov.pl/> (dostęp: 28.10.2020).

³⁴ Dane udostępnione przez Zamawiającego.

³⁵ Dane są dostępne na stronie: www.kapitalludzki.gov.pl/nabory-wnioskow/listy-rankingowe/ (dostęp: 27.11.2020).

Analizy były przeprowadzone dla całego regionu jako jednej jednostki statystycznej, a także tam, gdzie Zespół Badawczy uznał za zasadne, w podziale na podregiony województwa wielkopolskiego³⁶.

W *Podręczniku* wskazano obszary metodyki najbardziej wrażliwe na skutki pandemii COVID-19. W przypadku braku możliwości wykorzystania elementów metodyki przedstawionej w *Podręczniku* (zgodnie z zapisami w aneksie nr 1 do niniejszego dokumentu) w celu obliczenia wartości prognozowanych zmiennych posłużono się metodami statystycznymi i ekonometrycznymi:

- Wygładzanie wykładnicze,
- Prognozowanie ekonometryczne,
- Modele tendencji rozwojowej,
- Modele analityczne.

Analizy prognostyczne będą przedmiotem badań w ramach wykorzystanych metod heurystycznych, tj. analizy eksperckie czy warsztat implementacyjny, co pozwoli na zapewnienie podejścia zgodnego z SOPZ. Ponadto Zespół Badawczy w procesie badawczym dokonał prognozowania mierników i wskaźników ekonomicznych dla okresu do 2030 roku (zgodnie z zapisami w SOPZ). Ze względu na trwającą epidemię COVID-19 w wyliczeniach luki finansowej zostały uwzględnione wskaźniki korygujące opisane wcześniej dla poszczególnych potencjalnych obszarów interwencji.

4.8.2. Sposób realizacji badania

1. Zgromadzenie danych,
2. Wybór i wykonanie modeli ekonometrycznych i statystycznych,
3. Ocena dopuszczalności prognoz,
4. Wybór modelu do wykorzystania w prezentacji wyników,
5. Zawarcie wyników analiz w raporcie cząstkowym,
6. Zawarcie wyników analiz w raporcie końcowym.

4.9. Warsztat implementacyjny

4.9.1. Zakres spotkania

1. Warsztat implementacyjny będzie formą konsultacji przeprowadzanych przez Zespół Badawczy w kontekście wyników badania, możliwości realizacyjnych Zamawiającego oraz uwarunkowań prawnych. Termin, miejsce i sposób przeprowadzenia (np. spotkanie, wideokonferencja, wymiana e-mailowa wspomagana telefonicznie) określi Zamawiający, uwzględniając zaplecze techniczne i organizacyjne uczestników warsztatu.
2. Uczestnikami warsztatu ze strony Zespołu Badawczego będą co najmniej: **kierownik badania** oraz **jeden członek Zespołu Badawczego**.

4.9.2. Sposób realizacji warsztatu

1. Warsztat implementacyjny zostanie poprzedzony przekazaniem uczestnikom (z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym) wyników przeprowadzonych analiz tak, by mieli możliwość zapoznać się z całością zgromadzonego przez Zespół Badawczy materiału.

³⁶ Analizy przeprowadzono dla następujących podregionów: podregion kaliski, podregion koniński, podregion leszczyński, podregion pilski, podregion poznański, podregion miasto Poznań.

2. Warsztat implementacyjny zostanie (za zgodą uczestników) nagrany, zaś z nagrania zostanie sporządzona transkrypcja – analiza przeprowadzana na podstawie transkrypcji daje dużo lepsze efekty niż analiza na podstawie odsłuchiwanego nagrania bądź na podstawie notatek.

5. PRZYPORZĄDKOWANIE METOD BADAWCZYCH DO PYTAŃ I ZADAŃ BADAWCZYCH

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
<p>Jakie są obecnie uwarunkowania interwencji w ramach Polityki Spójności w perspektywie finansowej UE 2021-2027?</p> <p>Jakie obszary tematyczne (uwzględniając skutki pandemii COVID-19) potencjalnie wymagają interwencji w ramach Polityki Spójności w województwie wielkopolskim w perspektywie finansowej UE 2021+?</p>																		
<p>1. Identyfikacja i analiza istotnych doświadczeń (barier, problemów, zagrożeń oraz doświadczeń pozytywnych) z wdrażania wsparcia w ramach Programu w perspektywie finansowej 2014-2020, ważnych z punktu widzenia interwencji projektowanej w ramach WRPO 2021+, w tym dotyczących w szczególności:</p> <p>a. Wdrażania Programu i dystrybucji poszczególnych form finansowania (dotacje, instrumenty finansowe), z uwzględnieniem beneficjentów/wnioskodawców WRPO 2014+ i odbiorców ostatecznych IF w ramach WRPO 2014+, pośredników finansowych IF i innych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie wsparcia;</p>	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
b. Czynników determinujących zainteresowanie dotacjami oraz korzystanie z/dystrybucję produktów oferowanych w ramach IF wśród ostatecznych odbiorców oraz pośredników finansowych w poszczególnych obszarach.																		
2. Określenie, z perspektywą do 2030 roku kluczowych uwarunkowań społeczno-ekonomicznych (z uwzględnieniem różnicowań wewnątrzregionalnych) oraz formalno-prawnych, które należy uwzględnić przy projektowaniu i wdrażaniu WRPO 2021+, w tym wskazanie które z nich wynikają z czynników specyficznych dla Wielkopolski, a które mają charakter bardziej ogólny.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Określenie obszarów potencjalnej interwencji publicznej, w tym obejmujących – jeśli to będzie zasadne – także obszary spoza WRPO 2014+	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Jakie problemy i wynikające z nich potrzeby inwestycyjne oraz finansowe występują oraz powinny być zaspokajane w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji w ramach interwencji WRPO 2021+?																		

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
4. Ustalenie czy w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji występują, a jeśli tak to jakie, zawodności rynku (<i>market failures</i>), nieoptymalny poziom inwestycji lub potrzeby inwestycyjne (krótko- i średniookresowe, a także długookresowe wynikające ze strategicznych zamierzeń rozwojowych) wymagające interwencji ze środków publicznych.	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5. Charakterystyka, w możliwie szczegółowy sposób, zidentyfikowanych zawodności rynku, nieoptymalnego poziomu inwestycji oraz potrzeb inwestycyjnych ze wskazaniem rodzajów przedsięwzięć i podmiotów je doświadczających (potencjalnych beneficjentów i ostatecznych odbiorców).	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6. Identyfikacja dominujących i relatywnie stałych potrzeb inwestycyjnych artykułowanych przez główne grupy beneficjentów (przedsiębiorstwa, jst w tym także w zakresie działalności jednostek zależnych w tym w	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
szczególności z obszaru kultury, ochrony zdrowia, oświaty, pomocy społecznej, ochrony środowiska, transportu).																		
7. Określenie, w przypadku podmiotów które nie otrzymały wsparcia lub wycofały wnioski , zakresu, wartości wsparcia o jakie się wstępnie ubiegały oraz powodów z jakich wnioski zostały wycofane przez samych beneficjentów lub powodów z jakich nie otrzymały wsparcia (może to posłużyć jako wytyczne przy tworzeniu produktów – jakie bariery należałoby usunąć).	X	X									X							
8. Oszacowanie, w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji, wysokości potrzeb finansowych wynikających ze zjawisk zidentyfikowanych i scharakteryzowanych w poprzednich zadaniach.	X	X	X	X	X	X	X	X					X	X				
9. Ustalenie czy w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji w ramach oszacowanych potrzeb finansowych występuje zjawisko luki finansowej lub kapitałowej , oraz udzielenie odpowiedzi na pytania:	X	X	X	X	X	X	X				X				X	X	X	X

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
a. Jakie są jej przyczyny (tj. przyczyny braku lub niepełnego dostępu do finansowania zewnętrznego)?																		
b. Jakiego rodzaju przedsięwzięć oraz typów podmiotów dotyczy zjawisko luki i ile podmiotów w Wielkopolsce, w ramach wyodrębnionych typów się w niej znajduje?																		
10. Jaka jest wysokość luki, w tym w podziale na typy podmiotów i rodzaje przedsięwzięć (w ujęciu rocznym w prognozie do roku 2030)?	X	X	X	X	X	X	X											
11. Wskazanie, które potrzeby finansowe w ramach każdego z obszarów potencjalnej interwencji powinny być zaspokajane w ramach WRPO 2021+.	X	X		X				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Jaki, biorąc pod uwagę zidentyfikowane w poszczególnych obszarach interwencji problemy, potrzeby inwestycyjne, finansowe oraz lukę finansową, powinien być kierunkowy model interwencji w ramach WRPO 2021+ (zawierający elementy wyszczególnione w poniższej definicji kierunkowego modelu)?																		
12. Opracowanie kierunkowego modelu interwencji biorąc pod uwagę:	X	X		X				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR	
<p>a. Wielkość alokacji (lub jej wariantów ustalonych z Zamawiającym) przewidywanej przez KE dla Programu</p> <p>b. Strukturę alokacji wg CP przewidywaną w projektach Rozporządzeń lub innych wskazaniach instytucji UE</p> <p>c. Zaproponowany przez Komisję Europejską, w ramach ring-fencingu, model wykorzystania środków unijnych w latach 2021-2027</p> <p>d. Inne, przewidywane zalecenia Komisji Europejskiej np. wynikające z sytuacji gospodarczej i społecznej będącej skutkiem pandemii COVID-19.</p>																			
<p>13. Określenie propozycji form wsparcia/finansowania w poszczególnych obszarach interwencji, w tym rozstrzygnięcie:</p> <p>a. Dla jakiego typu projektów/inwestycji/przedsięwzięć oraz typów odbiorców ostatecznych, możliwe i zasadne jest zastosowanie</p>	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
<p>wyłącznie IF, z jakich powodów oraz jakiego rodzaju instrumenty i w jakim schemacie powinny być wdrażane?</p> <p>b. Dla jakiego typu projektów/inwestycji/przedsięwzięć oraz typów potencjalnych beneficjentów/wnioskodawców i grup docelowych zasadne lub konieczne jest zastosowanie wyłącznie dotacji i z jakich powodów?</p> <p>c. Dla jakiego typu projektów/inwestycji/przedsięwzięć oraz typów potencjalnych beneficjentów/wnioskodawców i odbiorców ostatecznych, zasadne lub konieczne będzie komplementarne łączenie IF z dotacjami w ramach jednej operacji (instrumentu finansowego) i z jakich powodów oraz na jakich zasadach miałyby to następować?</p> <p>d. Czy i w jakich obszarach wsparcie dotacyjne może zostać zastąpione instrumentem finansowym?</p>																		

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
e. Jak zapewnić, aby różne formy finansowania dostępne w WRPO 2021+ były względem siebie komplementarne?																		
14. Wskazanie, jaka powinna być (i dlaczego) rola, we wdrażaniu IF w WRPO 2021+, środków zwróconych z instrumentów finansowych 2007-2013 oraz 2014-2020 przeznaczonych do ponownego wykorzystania, których dysponentem jest lub będzie SWW? Należy zaproponować w jaki sposób dysponować (wg jakich zasad) środkami zwróconymi, aby:	X	X	X						X		X	X			X	X	X	X
a. Nie powodować konkurencji pomiędzy wsparciem udzielanym z WRPO 2021+ oraz wsparciem ze środków zwróconych, także pomiędzy IF pochodzącymi ze środków WRPO 2007-2013 i WRPO 2014+ – dystrybuowanymi przez WFR a IF pochodzącymi ze środków WRPO 2021+ – dystrybuowanymi przez UMWW																		

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
b. Zapewnić wymagany wkład krajowy dla IF wdrażanych w WRPO 2021+																		
15. Zespół Badawczy przeprowadzi także ostrożną ocenę ex -ante ryzyka dla wsparcia w formie gwarancji/poręczeń, w rezultacie której należy odpowiedzieć na pytania: a. Jaki powinien być współczynnik mnożnikowy (<i>multiplier ratio</i>) dla poszczególnych produktów gwarancyjnych/poręczeniowych tj. ustalony na podstawie ostrożnej oceny ex-ante ryzyka stosunek pomiędzy wartością nowych pożyczek/kredytów/inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych objętych gwarancjami/poręczeniami w ramach instrumentu finansowego a kwotą wkładu z programu przeznaczoną na umowy gwarancyjne/poręczeniowe w celu pokrycia spodziewanych i	X	X	X															

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
<p>niespodziewanych strat w ramach tych nowych pożyczek/kredytów/inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych?</p> <p>b. Bazując na przeprowadzonej ostrożnej ocenie ex-ante ryzyka oraz ustalonym współczynnikiem mnożnikowym, jakie kwoty wkładu z programu powinny być przeznaczone w przypadku każdego produktu gwarancyjnego/poręczeniowego na pokrycie spodziewanych i niespodziewanych strat w ramach nowych pożyczek/kredytów/inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych objętych gwarancjami/poręczeniami?</p>																		
<p>Jaki, biorąc pod uwagę najbardziej aktualne wersje aktów prawnych unijnych i krajowych oraz uwzględniając preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów związane z wyborem formy wsparcia powinien być docelowy model interwencji w ramach WRPO 2021+ umożliwiający realizację celów Programu?</p>																		

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
<p>16. Określenie, w poszczególnych obszarach interwencji wyznaczonych przez Zespół Badawczy w rozwiązaniach wcześniejszych problemów badawczych, jakie typy podmiotów (także ich liczba i %):</p> <p>a. Byłyby zainteresowane uzyskaniem wsparcia w formie dotacji, przyjmując że wkład własny w perspektywie 2021+ zostanie, w porównaniu z bieżącą perspektywą podwyższony i wynosiłby 45%?</p> <p>b. Nie byłyby zainteresowane uzyskaniem wsparcia w formie dotacji ze względu na podwyższony wkład własny?</p>	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
<p>17. Określenie, jakie typy podmiotów (także ich liczba i %) byłyby zainteresowane pozyskaniem wsparcia w formie instrumentów finansowych przy założeniu, że byłyby one oferowane na warunkach zbliżonych do obowiązujących w ramach IF WRPO 2014+ lub byłyby one zastrzone w zakresie: oprocentowania, okresu spłaty, okresu karencji, innych, gdyby:</p>	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
a. Nie było możliwości, z jakichś powodów, otrzymania dotacji?																		
b. Podmioty te nie byłyby zainteresowane, z jakichś powodów, otrzymaniem dotacji?																		
18. Sformułowanie propozycji modyfikacji, które należałoby wprowadzić do kierunkowego modelu interwencji, w poszczególnych proponowanych obszarach interwencji.	X	X	X	X				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
19. Określenie, w jakim stopniu i zakresie oraz w jakiej skali zidentyfikowane preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów związane z wyborem formy wsparcia mogą ulegać zmianom pod wpływem czynników powodowanych skutkami społeczno-gospodarczymi pandemii COVID-19.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
20. Biorąc pod uwagę dotychczas uzyskane wyniki badania w tym preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów związane z	X	X	X	X				X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
<p>wyborem formy wsparcia, Zespół Badawczy udzieli odpowiedzi na pytania:</p> <p>a. Jakiego rodzaju formy wsparcia powinny być oferowane w ramach poszczególnych obszarów WRPO 2021+?</p> <p>b. Jakiego rodzaju produkty finansowe i dlaczego powinny być oferowane w ramach poszczególnych instrumentów finansowych WRPO 2021+? Jak powinny być skonstruowane podstawowe (w ujęciu bardzo ogólnym) parametry tych produktów?</p> <p>c. W jakim stopniu i zakresie oraz w jakiej skali zidentyfikowane preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów poszczególnych form wsparcia, w tym instrumentów finansowych/ mogą ulegać zmianom pod wpływem zewnętrznych i trudnych do przewidzenia czynników społeczno-gospodarczych, np. wybuchu kolejnej pandemii</p>																		

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR	
<p>lub kryzysu gospodarczego? w jaki sposób produkty finansowe powinny odpowiadać na takie nieprzewidziane sytuacje?</p> <p>d. Jakie powinny być grupy docelowe i typy potencjalnych beneficjentów wsparcia w ramach poszczególnych obszarów interwencji WRPO 2021+ (w zakresie poszczególnych form wsparcia, w tym produktów finansowych)?</p> <p>e. Czy a jeśli tak, to w jakim zakresie może wystąpić konieczność zróżnicowanego traktowania inwestorów zgodnie z art. 61 Rozporządzenia ogólnego? Jeśli tak, na czym mogłoby to polegać?</p>																			
Jakiego można oczekiwać wkładu każdego instrumentu finansowego w osiąganie celów szczegółowych WRPO 2021+ i jakiego efektu dźwigni?																			
21. Oszacowanie efektu dźwigni w przypadku każdego proponowanego instrumentu finansowego wraz z krótkim uzasadnieniem do otrzymanych wyników	X	X	X	X	X	X	X		X										

Problem/zadanie badawcze	Desk research	Analizy eksperckie	Metody prognostyczne	CAWI/CATI z jst	CAWI/CATI z wnioskodawcami	CATI z MŚP.	CAWI ze wspólnotami/ spółdzielniami mieszkaniowymi	FGI - IOB	FGI – pośr. fin. i BGK	FGI - klastry	TDI - IZ	TDI - WUP	TDI – Dep. Zdrowia UMMWW	TDI - ROPS	TDI - WFR	TDI - BGK	TDI - EBI	TDI - MFIPR
22. Określenie wkładu poszczególnych IF w osiągnięcie celów szczegółowych WRPO2021+.	X	X	X															

Źródło: Opracowanie własne Wykonawcy.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczebność próby w ramach badania CAWI wspomaganego CATI	33
Tabela 2. Liczebność próby w ramach badania CATI.....	36
Tabela 3. Udział poszczególnych przedsiębiorstw w rynku według wielkości przedsiębiorstwa.....	36
Tabela 4. Udział poszczególnych przedsiębiorstw w rynku według sekcji PKD	36
Tabela 5. Liczebność próby oraz struktura w podziale na powiaty.....	39
Tabela 6. Wykaz podmiotów, z których pochodzili respondenci badania metodą FGI	41

ZAŁĄCZNIK 2. DOŚWIADCZENIA Z WDRAŻANIA WSPARCIA W WRPO 2014+¹

Spis treści

1. Pozytywne doświadczenia z programowania i realizacji wsparcia w ramach WRPO 2014+.....	1
1.1. Realizacja wsparcia w poszczególnych osiach priorytetowych.....	1
1.2. Organizacja systemu realizacji wsparcia	11
2. Obszary nieskuteczności i nieefektywności działań w programowaniu i realizacji wsparcia w ramach WRPO 2014+.....	19
2.1. Realizacja wsparcia w poszczególnych osiach priorytetowych.....	19
2.2. Organizacja systemu realizacji wsparcia	21
3. Czynniki determinujące zainteresowanie dotacjami i instrumentami finansowymi.....	42
4. Podsumowanie.....	43

1. Pozytywne doświadczenia z programowania i realizacji wsparcia w ramach WRPO 2014+

1.1. Realizacja wsparcia w poszczególnych osiach priorytetowych²

Poziom realizacji zobowiązań UE na lata 2014-2020 (zgodnie z informacjami kwartalnymi z realizacji WRPO 2014+) był bardzo zróżnicowany. W przypadku wartości podpisanych UoD, najwyższy poziom wskaźników zanotowano w OP 3 Energia (powyżej 90% dla wszystkich PI) i OP 4 Środowisko (powyżej 90%; z wyjątkiem PI 6d dotyczącego ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej, rekultywacji gleby oraz wspierania usług ekosystemowych). W pozostałych OP wartość wskaźników wahała się od 31,52% do 101,78%, przy czym jedynie wskaźnik dla PI 1a zanotował niską wartość, pozostałe wynosiły powyżej 70%. W przypadku zatwierdzonych WoP również można wskazać na bardzo zróżnicowany poziom wartości wskaźników (od 0% do 85,16%)³.

W OP 1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka najwyższy wskaźnik osiągnięto w PI dotyczącym opracowywania nowych modeli biznesowych dla MŚP (w tym umiędzynarodowienia ich działalności). Od uruchomienia programu złożono tam ponad 170 wniosków, z czego połowa została zatwierdzona do dofinansowania. Liczba i wartość złożonych WoD, a także dość szybkie wyczerpanie alokacji dowodzi wysokiego poziomu zainteresowania wśród wnioskodawców (ok. 80% alokacji zostało wyczerpane już w I kwartale 2016 roku, po czym zwiększono alokację na ten PI i ostatecznie w 2020 r. osiągnięto poziom 100%). Pozytywnie należy

¹ Załącznik zawiera wyniki badań oraz wnioski będące poszerzeniem treści podrozdziału 1.1. Raportu końcowego, głównie w zakresie planowania, organizacji i realizacji wsparcia w formie instrumentów bezwrotnych.

² Wnioski z doświadczeń zostały podsumowane i zebrane w formie tabelarycznej w podziale na te dotyczące funkcjonowania systemu realizacji wsparcia oraz te odnoszące się do obszarów interwencji (por. Załącznik 1, Tabela 1 i Tabela 2).

³ Najniższy z nich został odnotowany dla OP 1, PI 1a związanego z doskonaleniem infrastruktury B+I i wspieraniem ośrodków kompetencji, najwyższy - dla OP 6, PI 8iii - pracy na własny rachunek, przedsiębiorczości i tworzenia MŚP.

także ocenić realizację PI 3c (95,66%), który również dotyczył rozwoju przedsiębiorstw (wsparcia tworzenia i poszerzania zdolności podmiotów gospodarczych w zakresie rozwoju produktów i usług). 80% alokacji w tym PI zostało wyczerpane już w 2016 r. **Z uwagi na to Zespół Badawczy zaleca uwzględnienie obszarów przedsiębiorczości i innowacyjności w większym zakresie w WRPO 2021+, tj. zwrócenie uwagi na konieczność oferowania instrumentów (zwrotnych lub bezzwrotnych) na działalność rozwojową MŚP, w tym umiędzynarodowienie działalności. Zespół proponuje również rozważenie zwiększenia alokacji w przypadku obszarów przedsiębiorczości i innowacyjności.** Na uwagę zasługuje także fakt przekroczenia wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu, wynikający z większego zainteresowania wsparciem niż zakładano na etapie programowania, m.in. w przypadku wskaźników "Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie wdrożenia wyników prac B+R" (według wartości szacowanej, 190%) czy "Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie" (173,2%). Widać jednak, na podstawie podpisanych UoD⁴, przekroczenie wartości wskaźników w OP 1, co oznacza, że wiele podmiotów może być zainteresowanych wsparciem w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności po 2021 r. Pozytywnie należy ocenić realizację w ponad 100% założeń dotyczących produktu i rezultatu w ramach PI związanych z innowacyjnością (np. w PI 3c "Liczba wprowadzonych innowacji", wskaźniki dotyczące rozwoju oferty przedsiębiorstw, w tym wprowadzenia nowych produktów). W przypadku większości wskaźników szacowana ich wartość (na podstawie podpisanych UoD) przekraczała 90%, często 100%⁵. **Świadczy to o dobrym dopasowaniu tematycznym oferty dotacyjnej w ramach Programu do potrzeb przedsiębiorców, a także umożliwia przewidzenie zadowalającego poziomu zainteresowania wsparciem w perspektywie 2021+.**

W OP 2 Społeczeństwo informacyjne osiągnięto dobry wynik realizacji założeń pod względem alokacji (na koniec III kwartału 2020 roku było to 86,97%). W jednym Pi połączono tam zastosowanie TIK w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego (e-administracja, e-nauka, e-włączenie społeczne, e-kultura, e-zdrowie), a w WRPO 2014+ znalazło się jedynie wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych. Pozytywnie należy ocenić osiągnięcie zakładanych rezultatów w przypadku uruchamiania systemów teleinformatycznych oraz liczby podmiotów, która udostępnia informacje publiczne. Jednak **Zespół Badawczy sugeruje uwzględnienie tego obszaru w szerszym zakresie w WRPO 2021+ (i w ramach możliwości wyższej planowanej alokacji), z uwagi na konieczność podnoszenia poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu**, na co wpływ ma także stopień wykorzystania TIK w administracji publicznej, edukacji, ochronie zdrowia i ogólniej – przestrzeni publicznej.

W OP 3 Energia osiągnięto bardzo dobre wyniki w zakresie wykorzystania alokacji biorąc pod uwagę podpisane UoD, zarówno w odniesieniu do tworzenia i dystrybucji energii z OZE (91,61%), wspierania efektywności energetycznej w infrastrukturze publicznej (96,66%), jak i wspierania niskoemisyjności i zrównoważonej multimodalnej mobilności w miastach (92,50%). Z nielicznymi wyjątkami wskaźniki rezultatu w poszczególnych PI w OP 3 przekraczały poziom 85%, a często 100%, co pozwala na stwierdzenie, że spełniono warunki Ram wykonania. Ponad dwukrotne przekroczenie poziomu zakładanych efektów zaobserwowano np. w przypadku montażu instalacji OZE czy ilości zaoszczędzonej energii cieplnej. Do 2023 r. osiągnięto zatem zakładane efekty na etapie programowania wsparcia w zakresie produkcji energii z OZE, redukcji emisji gazów cieplarnianych, poprawy efektywności energetycznej budynków publicznych czy poziomu zużycia energii w gospodarstwach domowych. Dodatkowo, ważną kwestią jest skuteczna realizacja celów w zakresie

⁴ Z uwagi na to, że część projektów jest jeszcze obecnie realizowana, nie brano pod uwagę wartości według zatwierdzonych WoP.

⁵ W analizie nie uwzględniono wskaźników dotyczących interwencji w ramach zwalczania skutków pandemii COVID-19 z uwagi na brak określenia docelowych wartości wskaźników.

niskoemisyjnego transportu, w tym wsparcia dla tworzenia i modernizacji ścieżek rowerowych (233,02%), zakup taboru dla transportu publicznego (ok. 111%) czy liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych (104,65%). **Działania te powinny być kontynuowane w kolejnym okresie wsparcia środkami UE z uwagi na wysokie zainteresowanie wsparciem w ubiegłych latach.**

Realizacja działań w ramach OP 4 Środowisko pozwoliła na przekroczenie poziomu 90% założonej wartości PI w zakresie redukcji zagrożeń i wzrostu odporności na klęski żywiołowe, inwestycji w gospodarowanie odpadami, zasobami wodnymi, a także dziedzictwo naturalne i kulturowe. Działania OP 4, finansowane ze środków EFRR pozwoliły na osiągnięcie większości zakładanych rezultatów, tj. głównie w zakresie małej retencji, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej, systemów monitorowania zagrożeń, doposażenia w sprzęt odpowiednich służb czy liczby osób korzystających z tych efektów na danych obszarach regionu. Zdecydowanie pozytywnie należy ocenić osiąganie zakładanych efektów w przypadku gospodarki odpadami i ściekami (również notuje poziomy wskaźników powyżej 90%). W przypadku niemal wszystkich wskaźników przekroczone zakładane docelowe poziomy. **Przyszła interwencja, z uwagi na potrzeby województwa, powinna pokrywać wspomniane obszary.**

Warto również zauważyć duże rezultaty realizacji wsparcia w zakresie organizacji imprez kulturalnych, korzystania z zasobów kultury i obiektów dziedzictwa kulturowego regionu (również wskaźniki produktu i rezultatu wykazywały wartości min. 90%, a często powyżej 100%). Wsparto także zakładaną na etapie programowania liczbę ośrodków zajmujących się edukacją ekologiczną. Z uwagi na wysokie zainteresowanie wsparciem (co miało odzwierciedlenie w liczbie i wartości złożonych wniosków), a także biorąc pod uwagę publiczny charakter świadczonych usług we wspomnianym zakresie, **należy kontynuować wsparcie w tym obszarze.**

W OP 5 Transport w obu PI (PI 7b dotyczącym zwiększania mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów transportowych z infrastrukturą sieci TEN-T oraz Pi 7d dotyczącym rozwoju i rehabilitacji systemów transportu kolejowego wraz z obniżeniem poziomu hałasu) przekroczone 85% wartości alokacji (na podstawie wartości podpisanych UoD). Wskaźniki rezultatu wskazują na osiągnięcie zakładanych efektów (w zakresie budowy lub przebudowy dróg o różnym statusie (z wyjątkiem przebudowy dróg wojewódzkich), a także obwodnic (wskaźniki o wartości powyżej 90%, ale najczęściej powyżej 100%). Jako zadowalający należy ocenić wskaźnik dotyczący liczby mieszkańców gmin z dostępem do regionalnych połączeń kolejowych wspartych w programie (80,84%), zwłaszcza biorąc pod uwagę kapitałochłonność oraz długi termin realizacji tego typu inwestycji. W zakresie infrastruktury należy zbadać bieżące potrzeby regionu i dopasować do niego wsparcie, posiłkując się także strategią rozwoju transportu na obszarze województwa. **Zespół Badawczy przewiduje jednak konieczność alokacji środków w ramach WRPO 2021+ w infrastrukturę transportu drogowego i kolejowego**, biorąc pod uwagę stymulujący wpływ dostępności usług transportowych i dostępności transportowej poszczególnych części regionu dla rozwoju jego gospodarki.

W OP 6 Rynek pracy sytuacja była zróżnicowana w poszczególnych PI - najwyższe wartości wskaźników (według wartości aktualnej) osiągnięto dla PI 8iii (Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw; 93,97%) i PI 8v (Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian; 97,54%). Wartości wskaźników rezultatu dla rynku pracy prezentowały się różnie (od 6% do 266%). Najwyższe wyniki osiągnięto w przypadku aktywizacji zawodowej kobiet, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, o niskich kwalifikacjach. Dobry rezultat osiągnięto także w przypadku liczby nowo utworzonych miejsc pracy (w ramach środków EFS na podjęcie działalności gospodarczej, 128,24%). Pozytywnie należy odebrać fakt przekroczenia zakładanej wartości wskaźnika osób pracujących oraz osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu,

w tym kobiet i długotrwale bezrobotnych (wartości w przedziale 105-190%). Na szczególną uwagę zasługują przekroczenie wartości wskaźnika rezultatu wynikającego z wysokiej skuteczności działań outplacementowych (655,24%, wskaźnik dotyczący liczb osób, które podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie po opuszczeniu programu). Dodatkowo, w ramach stymulowania aktywności zawodowej ponad dwukrotnie przekroczono wskaźnik dotyczący liczby usług skierowanych do nowych przedsiębiorstw, powstałych w ramach programu. **Opisane dane dowodzą tego, że w regionie istnieje duże zapotrzebowanie na wsparcie w obszarze rynku pracy, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w przyszłej interwencji. Należy jednak mieć na uwadze, że wiele projektów w ramach WRPO 2014+ jest jeszcze w trakcie realizacji i wartości wspomnianych wskaźników rezultatu mogą się znacznie zmienić do 2023 roku. Dopiero wówczas możliwe będzie określenie, czy zostały one w pełni osiągnięte.**

Podobnie jest w przypadku wspierania powrotu do pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi. Efekty realizacji dotychczasowego wsparcia w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 są zadowalające, choć wskaźnik dotyczący liczby utworzonych miejsc wyniósł niewiele ponad 70%. Za to wsparcie dla pracujących rodziców dzieci w tym wieku przewyższyło ponad dwukrotnie zakładany poziom efektu.

W przypadku badań profilaktycznych, informacje kwartalne z realizacji WRPO 2014+ potwierdzają fakt trafności doboru programów zdrowotnych i skuteczności działań projektowych w tym zakresie. Warto jednak zaznaczyć, że z pewnością zapotrzebowanie na tego typu działania nie zostało w pełni zaspokojone i wymaga interwencji w przyszłości, natomiast lista schorzeń, które powinny zostać objęte takimi programami powinna zostać uaktualniona biorąc pod uwagę bieżącą sytuację pandemiczną.

W OP 7 Włączenie społeczne najwyższy wskaźnik realizacji zobowiązań UE w okresie 2014-2020 zanotowano dla PI 9v (wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w PS oraz ekonomii społecznej i solidarnej; 101,64%) oraz PI 9iv (Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych i wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych, 82,54%). Wskaźniki produktu i rezultatu dla obszaru włączenia społecznego w dużej mierze nie miały ustalonych wartości docelowych. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami cieszyło się dużym zainteresowaniem beneficjentów, podobnie to w zakresie poprawy poziomu kompetencji osób zagrożonych ubóstwem, poprawy sytuacji PS oraz tworzenia w nich miejsc pracy. Wskaźniki dotyczące tego obszaru interwencji kształtowały się zwykle na poziomie powyżej 70% (według wartości aktualnej). Rekordową wartość wskaźnika (ponad 1700%) wykazano w przypadku liczby wspartych miejsc świadczenia usług społecznych (które istniały po zakończeniu projektu), co dowodzi wysokiej efektywności kosztowej w przypadku realizacji tego wskaźnika. Co ważne, w wyniku otrzymania wsparcia, przekroczono poziom docelowy wskaźnika liczby interesariuszy ekonomii społecznej, którzy zauważyli poprawę koordynacji działań w ramach swoich podmiotów. **W okresie 2021-2027 włączenie społeczne, w tym w szczególności ekonomia społeczna powinny zatem znaleźć się w katalogu obszarów i podobszarów interwencji.**

W OP 8 Edukacja najwyższe wartości wskaźników (powyżej 90%) osiągnięto w przypadku działań w zakresie ograniczenia i zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej i zapewniania równego dostępu do dobrej jakości edukacji na różnych poziomach kształcenia (PI 10i, 91,67%) oraz wyrównywania dostępu do uczenia się przez całe życie (PI 10iii, 99,89%). Wysokie wartości wskaźników produktu i rezultatu (powyżej 85%) wykazano niemal w przypadku każdego PI w ramach osi, szczególnie w zakresie korzystania ze wsparcia podnoszenia kompetencji nauczycieli w zakresie TIK (ponad 350%), w pozostałych przypadkach (powyżej 100%): nauczycieli objętych wsparciem w programie, wspartych uczniów ze specjalnymi potrzebami, wykorzystania infrastruktury do prowadzenia zajęć edukacyjnych. We wszystkich docelowych grupach wiekowych (osoby powyżej 25. roku życia, powyżej 50. roku życia) oraz w projektach z zakresu wsparcia osób o niskich kwalifikacjach zainteresowanie

naborami przewyższyło znacznie oczekiwania na etapie programowania interwencji, co ostatecznie spowodowało osiągnięcie wartości wskaźnika na poziomie powyżej 100%. **Omówione wyniki wskazują na duże i zróżnicowane potrzeby potencjalnych beneficjentów w obszarze edukacji, co powinno skutkować uwzględnieniem ich w przyszłej interwencji w postaci rozdzielnych działań w ramach celów szczegółowych.**

W OP 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego osiągnięto wysokie wyniki w zakresie realizacji zobowiązań UE. W przypadku Inwestycji w infrastrukturę zdrowotną i społeczną (w tym także deinstytucjonalizację wsparcia, PI 9a) wskaźnik ten wyniósł 96,55%, dla PI 9b dotyczącego wspierania rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich - 93,22%, w przypadku PI 10a dla inwestowania w kształcenie w różnych obszarach poprzez rozwój infrastruktury - 87,99%. Zanotowano wysokie poziomy wskaźników dla rozwoju infrastruktury przedszkolnej, edukacji ogólnej, kształcenia zawodowego (100% lub więcej, na podstawie zawartych UoD). Wysokie wartości osiągały także wskaźniki w interwencji dotyczącej rewitalizacji (wszystkich obszarów) i rekultywacji obszarów miejskich, co także oznacza, że **wysokie zainteresowanie naborami wynikało z istotnych potrzeb beneficjentów w tym zakresie.**

Realizacja celów Programu nie była zagrożona. **We wszystkich OP WRPO 2014+ osiągnięto lub przekroczone (często znacznie) cele pośrednie Ram Wykonania mierzone wskaźnikiem postępu finansowego, a także wskaźnikami produktu⁶.** Świadczy to o sprawności IZ w realizacji wsparcia, co potwierdzały także inne analizy oraz wywiady (m.in. wywiad z przedstawicielem MFiPR, przedstawicielem BGK). Pozytywnie oceniono także: poziom kosztów jednostkowych, spójność wskaźników z zakresem interwencji i trafność ich doboru, poziom rozbudowania ich katalogu, metodologię szacowania ich docelowych wartości. Przyczynami przekroczenia docelowych wartości wskaźników były: niższy koszt jednostkowy wskaźnika, inne niż planowano proporcje środków przeznaczonych na dany typ interwencji w ramach PI, inna logika wdrażania niż zakładano i współoddziaływanie na siebie projektów⁷. Znaczne przekroczenie wartości wskaźników w niektórych obszarach może świadczyć również o niedoszacowaniu zapotrzebowania na daną inwestycję w regionie.

Powyższe wskazania dotyczące wyników analizy poziomu spełnienia wymagań UE w okresie 2014-2020 oraz osiągnięcia określonych poziomów wskaźników produktu i rezultatu (wysokich, z nielicznymi wyjątkami opisanymi w kolejnym podrozdziale) pozwalają na pozytywną ocenę skuteczności wsparcia w ramach WRPO 2014+ oraz osiągnięcia celów końcowych Ram wykonania. Mimo osiągnięcia dobrego efektu wdrażania wsparcia, z uwagi na fakt zmieniania wartości wskaźników w trakcie trwania programu, a także w wyniku większego zainteresowania beneficjentów niż szacowano na etapie programowania wsparcia, **Zespół Badawczy zaleca weryfikację wskaźników względem stanu ich realizacji w WRPO 2014+. Wyniki tej weryfikacji oraz korekta ich szacowania przy uwzględnieniu bieżącej sytuacji społeczno-ekonomicznej regionu powinny prowadzić do stworzenia zbioru wskaźników dla WRPO 2021+ przy uwzględnieniu planowanego zakresu interwencji w Wielkopolsce w okresie 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku.**

Wyniki analiz zaprezentowane powyżej zostały podsumowane w formie tabelarycznej (por. Tabela 1 i Tabela 2). Na ich podstawie opracowano wnioski, które posłużyły do sformułowania zaleceń dotyczących interwencji w okresie 2021-2027.

⁶ Ewaluacja mid-term postępu rzeczowego WRPO 2014+..., op. cit., s. 9.

⁷ W ramach ewaluacji mid-term zidentyfikowano także wysoki potencjał absorpcyjny umożliwiający wykorzystanie dodatkowych środków ponad główną alokację w następujących PI: PI 3c (konkurencyjność MŚP), PI 4a (OZE), PI 6c (kultura), PI 6d (Poddz. 4.5.4 Edukacja ekologiczna), 7b (drogi), PI 8i (Dz. 6.2. Aktywizacja zawodowa), PI 9b (rewitalizacja), PI 10a (infrastruktura edukacyjna, przede wszystkim zawodowa).

Tabela 1. Podsumowanie najważniejszych wyników analizy doświadczeń pozytywnych z realizacji WRPO 2014+- obszary interwencji

Obszar interwencji	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
Wszystkie	We wszystkich osiach priorytetowych WRPO 2014+ osiągnięto lub przekroczono wartości wskaźników postępu finansowego i produktu. W przypadku niskiego zainteresowania wnioskodawców środki były przesuwane do innych działań.	W ramach programowania wsparcia i późniejszych aktualizacji kształtu WRPO 2014+ trafnie odpowiedziano na problemy w poszczególnych obszarach interwencji i na potrzeby beneficjentów.	Należy utrzymać obszary interwencji podobne jak w WRPO 2014+, ale niezbędna jest dokładna weryfikacja ich elementów (poddziałów) pod kątem zainteresowania wsparciem. Dopuszczalne jest poszerzenie tych obszarów zgodnie z wynikami analizy potrzeb regionu, m.in. w na podstawie luki finansowej.
	Zanotowano pozytywny wpływ interwencji na rezultaty wdrażania RIS3. Zlikwidowano w dużej części barierę wprowadzania innowacji (wysokie koszty), wsparcie dla przedsiębiorstw oferowały także regionalne IOB	Interwencja w ramach kształtowania innowacyjności w regionie była skierowana do właściwych odbiorców, w zakresie wsparcia finansowego i pozafinansowego	Należy utrzymać interwencję w tym obszarze, jednak wymaga ona poszerzenia z uwagi na kierowanie większości działań do start-upów.
Wszystkie	Proces ubiegania się o wsparcie w postaci IF (oraz realizacji projektów) wiązał się z krótszym czasem procedowania wniosku i mniejszym obciążeniem administracyjnym wnioskodawców (i beneficjentów), np. mniej ograniczeń w zakresie kosztorysu, mniej dokumentacji na etapie składania wniosku	IF były bardziej atrakcyjną formą wsparcia dla beneficjentów o niższej skłonności lub mniejszych możliwościach odroczenia realizacji projektów z uwagi na własne cele działalności (np. cele biznesowe, strategie działania)	Należy oferować IF możliwie najszerszemu gronu beneficjentów (zarówno jako jedyną formę wsparcia w przypadku projektów generujących dochód, w przypadku innych – jako uzupełnienie wsparcia dotacyjnego lub alternatywę)
Terytorialny wymiar interwencji	Na terytorialną interwencję przeznaczono kwotę specjalnie wydzieloną w ramach WRPO 2014+	Z uwagi na cele polityki spójności w perspektywie 2014-2020 zasadne było wyrównywanie szans rozwojowych subregionów, także w ramach terytorializacji wsparcia.	Nadal terytorialny wymiar wsparcia będzie ważny dla realizacji celów rozwoju regionalnego, w tym w WRPO 2021+. Nowe instrumenty (np. IIT) powinny uzupełniać dotychczasowe rozwiązania (ZIT, RIT).

Obszar interwencji	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
			Zmieni się też podejście do idei likwidacji nierówności rozwojowych w regionie.
Usługi publiczne – edukacja	Wysokie zainteresowanie wsparciem w zakresie edukacji, w szczególności w naborach umożliwiających tworzenie i modernizację infrastruktury, w tym infrastruktury dydaktycznej	Dobry dobór działań i form wsparcia w przypadku wyposażenia szkół w sprzęt różnego rodzaju (także do celów dydaktycznych)	Kontynuacja wsparcia tego obszaru w perspektywie 2021+
Usługi publiczne – usługi społeczne, włączenie społeczne	Szeroka oferta dotacji w zakresie usług społecznych i włączenia społecznego, duże zainteresowanie ze strony beneficjentów	Podział form wsparcia ze źródeł krajowych i WRPO był optymalny – dotacje były przyznawane w WRPO 2014+, IF – z programów krajowych	Należy utrzymać wsparcie w formie dotacji w tym obszarze w WRPO 2021+
Przedsiębiorczość	Katalog kosztów kwalifikowalnych w przypadku IF był szerszy niż w przypadku dotacji	Fakt ten przyczyniał się do wzrostu zainteresowania IF ze strony potencjalnych beneficjentów	Należy utrzymać szerszy katalog kosztów w przypadku IF tak, aby zachęcać potencjalnych odbiorców ostatecznych IF do wybrania tego instrumentu, a nie dotacji.
	Z uwagi na konstrukcję naborów w WRPO 2014+ i konstrukcję instrumentów wsparcia dostępność dotacji była niższa niż w przypadku IF	Wysoka dostępność IF z uwagi na charakter działania przedsiębiorstw (niska skłonność do długiego oczekiwania na decyzję o przyznaniu lub nieprzyznaniu wsparcia) skłaniała przedsiębiorstwa do korzystania z IF	Wsparcie przedsiębiorstw w WRPO 2021+ powinno opierać się w dużej mierze na zróżnicowanym katalogu IF
Działalność IOB	Zaobserwowano duże zainteresowanie przedsiębiorstw pożyczkami np. odnawialnymi, celowymi – na zakup maszyn, środków transportu	Atrakcyjna oferta pożyczek decydowała o dużym zainteresowaniu pożyczkami wśród beneficjentów, którym IOB mogły udzielać wsparcia.	Należy ostrożnie podejść do planowania wsparcia w ramach IF realizowanego na rzecz MŚP i bardziej skupić się na ofercie usług niefinansowych

Obszar interwencji	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
	Zaobserwowano duże zainteresowanie szkoleniami z bazy szkoleń dostępnej w ofercie IOB	Istnieje wysokie zapotrzebowanie na usługi niefinansowe dla przedsiębiorstw w zakresie kreowania postaw przedsiębiorczych, doskonalenia umiejętności przedsiębiorców.	Należy rozważyć poszerzenie katalogu usług niefinansowych świadczonych w WRPO 2021+ przez IOB (np. vouchery), w tym trzeba zwrócić większą uwagę na wsparcie działalności klastrów, m.in. branżowych
Rewitalizacja (i termomodernizacja)	Zaobserwowano wysoki poziom zainteresowania wsparciem w ramach WRPO 2014+, szczególnie miast w zakresie realizacji prospołecznych projektów. Projekty były często realizowane z wyprzedzeniem w stosunku do harmonogramu.	Z uwagi na wcześniej występujące potrzeby w tym obszarze oraz plany dotyczące rewitalizacji w strategiach jest wsparcie WRPO 2014+ pokryło jedynie część rzeczywistych potrzeb.	Należy kontynuować wsparcie w tym obszarze przy uwzględnieniu zawarcia komponentu społecznego w projektach rewitalizacyjnych.
Energetyka	Zaobserwowano wysoki poziom zainteresowania wsparciem w ramach WRPO 2014+, szczególnie w zakresie montażu OZE.	Z uwagi na wcześniej występujące potrzeby w tym obszarze, alokację przewidzianą na poszczególne nabory w WRPO 2014+, wspomniane potrzeby nie zostały pokryte przez realizowane wsparcie.	Należy kontynuować wsparcie w tym obszarze, szczególnie w zakresie rozwoju sieci OZE (ale także w innych podobszarach).

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research i badań pierwotnych

Tabela 2. Charakterystyka obszarów dobrze funkcjonujących w realizacji dotychczasowego wsparcia (na podstawie wywiadów)

Instytucja	Pozytywne strony wdrażanego wsparcia
MFiPR	Duże doświadczenie i dobre zarządzanie finansami w Wielkopolsce, jeden z regionów-liderów w kraju Pośrednicy finansowi w Wielkopolsce na tle kraju radzili sobie bardzo dobrze z zapewnieniem wkładu krajowego
UMWW (DEFS)	Trafione doposażanie szkół w sprzęt Podział instrumentów (IF ze środków krajowych, dotacje z WRPO 2014+)

Instytucja	Pozytywne strony wdrażanego wsparcia
UMWW (DPR)	W przypadku instrumentów zwrotnych katalog kwalifikowanych kosztów jest szerszy Dobre dopasowanie IF do potrzeb przedsiębiorstw (szybsze decyzje o realizacji wsparcia, mniej obostrzeń, brak wkładu własnego, ale nadal dużo dokumentacji)
UMWW (DWP)	Duża elastyczność pośredników finansowych w zakresie ryzyka finansowania projektów
EBI8	Negocjacje z wolnej ręki z pośrednikami finansowymi okazały się rozwiązaniem braku zgłoszeń w przetargu publicznym Rozwiązaniem problemu z brakiem zainteresowania banków okazały się lokalne fundusze pożyczkowe, współpracujące z klastrami energii i agencjami energii
BGK	Duże zainteresowanie projektami termomodernizacji i rewitalizacji Projekty są realizowane zgodnie z harmonogramem a nawet z wyprzedzeniem Województwo wielkopolskie jest bardzo prężnie działającym województwem, brak trudności w realizacji Jeremie2 Duże zainteresowanie miast finansowaniem prospołecznych projektów
WFR9	Krótki okres oczekiwania na decyzje ws. pożyczek dla MŚP Wyższy poziom przedsiębiorczości w Wielkopolsce niż w innych regionach Bardzo dużo podmiotów jest zainteresowanych internacjonalizacją działalności Odkryto duży potencjał regionu w udoskonalaniu produktów, wzroście wolumenu eksportu, wchodzenia na nowe rynki Nie ma problemów z realizacją nowych produktów przez pośredników finansowych (pożyczka hipoteczna, ekoenergetyczna) Duże zainteresowanie instrumentami Jessica2 wśród wójtów gmin Instrumenty zwrotne powodują, że środki są do ponownego wykorzystania Duże zainteresowanie wsparciem (linia finansowa) dla pośredników finansowych niemogących zapewnić wystarczającego wkładu własnego Brak opłat administracyjnych, manipulacyjnych, za wcześniejszą spłatę itp. Istnieje duże zainteresowanie pożyczką z komponentem umorzeniowym

⁸ Przedstawiciele EBI akcentowali (w związku z realizacją projektów JESSICA) głównie skupienie się na projektach związanych z rewitalizacją i energetyką.

⁹ WFR nie był instytucją realizującą wsparcie zaplanowane w WRPO 2014+, lecz instytucją wspierającą beneficjentów w ramach wykorzystania środków zwróconych z poprzednich programów.

Institucja	Pozytywne strony wdrażanego wsparcia
	Szybki wybór pośredników finansowych do wsparcia „Covidowego” (pożyczki, gwarancje), rezygnując z PZP
FRiP WW	Dobra decyzja ze strony KE na poszerzenie poręczeń o produkty dla wsparcia kapitału obrotowego
WUP	Dotychczasowy zakres wsparcia był bardzo szeroki
IOB spoza Poznania	Istnieje duże zapotrzebowanie na pożyczki płynnościowe i inwestycyjne
IOB z Poznania	Duże zainteresowanie środkami na inwestycje z możliwością odnowienia Duże zainteresowanie zakupem maszyn, środków transportu Atrakcyjna oferta pożyczek i szybka decyzja o wypłacie
Przedstawiciele klastrów	Duże zainteresowanie szkoleniami z bazy szkoleń

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań FGI i TDI.

1.2. Organizacja systemu realizacji wsparcia

Mimo, że zbyt wcześnie jest jeszcze na ocenę wszystkich działań podejmowanych w ramach WRPO 2014+ (część z nich jest nadal realizowana), można zweryfikować skuteczność i efektywność funkcjonowania systemu realizacji Programu bazując na danych z dokumentów ewaluacyjnych oraz oceny mid-term WRPO 2014+, badań pierwotnych, a także danych sprawozdawczych i monitoringowych dotyczących Programu.

Kształt WRPO 2014+ oraz sposób organizacji systemu jego realizacji zależały w dużej mierze od wyników ewaluacji WRPO 2007-2013, m.in. oceny ex-post. W okresie 2014-2020 zastosowano szereg praktyk mających na celu usprawnienie realizacji Programu. Są one w dużej mierze związane z obciążeniem (administracyjnym, finansowym, organizacyjnym) beneficjentów i obejmują¹⁰:

- Wprowadzenie systemu LSI2014+, który wspomaga potencjalnych beneficjentów w przygotowaniu WoD i złożeniu go w wersji elektronicznej,
- Zmniejszenie liczby załączników do WoD w porównaniu z WRPO 2007-2013, głównie ich zamiana na oświadczenia lub opóźnienie wymagalności złożenia (np. dopiero na etapie podpisywania UoD),
- Zmniejszenie liczby informacji podawanych przez wnioskodawców – pracownicy IP/IZ pobierali je samodzielnie z dostępnych rejestrów,
- Wprowadzenie wielokanałowej komunikacji z instytucjami WRPO 2014+ (telefon, email) oraz lepszy dostęp do informacji, także na etapie przygotowania WoD¹¹ (m.in. dzięki serwisowi WWW oraz poradnikom dla wnioskodawców),
- Poprawa spójności struktury WoD – brak dublowania informacji, większa przejrzystość wniosków,
- Wprowadzenie możliwości poprawiania oczywistych omyłek, braków formalnych (na każdym etapie oceny WoD),
- Ujednoczenie kryteriów formalnych dla wszystkich działań (szczególnie korzystne dla IOK),
- Opracowanie katalogu najczęściej występujących pozycji kosztowych (szczególnie przydatne na etapie przygotowania wniosku),
- Wprowadzenie kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtowo (brak konieczności dostarczania dokumentów), tam, gdzie było to możliwe do zastosowania,
- Wprowadzenie możliwości realizacji projektów inwestycyjnych w formule „zaprojektuj i wybuduj”, co umożliwia pozyskanie dofinansowania w sytuacji, kiedy wnioskodawca dysponuje wyłącznie koncepcją projektu, nie posiadając pozwolenia na budowę i innych decyzji administracyjnych, które są przedkładane na etapie pierwszego wniosku o płatność.

Kryteria w systemie oceny WoD ocenić należy jako jasne, mierzalne i weryfikowalne. Na wysoką skuteczność tego systemu składały się: planowanie konkursów w sposób pozwalający osiągnąć docelowe wartości wskaźników, adekwatny wewnętrzny potencjał ekspercki IZ, dobra organizacja pracy (także w zakresie minimalizacji skutków występowania „wąskich gardeł”), relacje wskaźników z kryteriami oceny projektów. Taki stan rzeczy stwierdzono dla projektów finansowanych zarówno z EFS, jak i EFRR. System umożliwiał wybór i realizację projektów reagujących na bieżące problemy regionu, pozwalał także na osiągnięcie założonych

¹⁰ Ewaluacja mid-term postępu rzeczowego WRPO 2014+ na potrzeby przeglądu śródkresowego. Raport końcowy, Poznań 2019, s. 400-403.

¹¹ W kolejnych badaniach analizowanych w desk research widać poprawę komunikacji między badaniami przeprowadzonymi w 2017 i 2019 r.

wskaźników, przy realnych i akceptowalnych kosztach¹². Należy jednak mieć na uwadze ryzyko związane z często sztucznym dostosowywaniem projektu do wymagań (zwłaszcza punktowych) przez wnioskodawców¹³ w celu uzyskania jak najwyższej punktacji w ramach oceny merytorycznej. W perspektywie 2014-2020 wystąpienie tego rodzaju ryzyka powodowało trudności z osiągnięciem, w trakcie realizacji projektów, wskaźników deklarowanych we WoD, co następnie wymagało reakcji IZ w postaci wyrażenia zgody na wydłużenie okresu realizacji projektu czy rozmów z beneficjentem na temat zmniejszenia zakresu przedsięwzięcia.

Badania ewaluacyjne przeprowadzane wcześniej w Programie wskazały, że środki finansowe w ramach WRPO 2014+ pozytywnie wpłynęły na efekty i rezultaty wdrażania RIS3. Bariery wdrażania RIS3 identyfikowano w procesie przedsiębiorczego odkrywania (PPO) za pośrednictwem WRPO 2014+. Przede wszystkim, dzięki interwencji z WRPO 2014+ **zlikwidowano w dużej części barierę wprowadzania innowacji, jaką stanowią wysokie koszty**. Wsparcie dla przedsiębiorstw oferowały także regionalne IOB. Oczywiście, istniały pewne ograniczenia związane z wymaganiami formalnymi WRPO 2014+, jednak miały one charakter drugorzędny.

Pozytywnie należy ocenić fakt, że interwencja WRPO 2014+ przyczyniła się do znacznego stopnia aktywizacji prywatnych środków (wkład własny), które przekroczyły dofinansowanie udzielone w ramach Programu. Nastąpił wzrost nakładów inwestycyjnych i działalności innowacyjnej, realizatorzy projektów dostrzegali adekwatność zakresu wsparcia do ich potrzeb¹⁴. Wśród czynników wpływających na osiąganie celów RIS3 wymieniano właściwą koordynację działań i usprawnienie współpracy komórek organizacyjnych IZ, dużą skalę wprowadzonych innowacji oraz znaczne przyczynienie się m.in. projektu RELOS3 oraz Forum IS do zwiększenia zainteresowania wdrażaniem strategii IS, także na poziomie lokalnym.

System realizacji WRPO 2014+ był także pozytywnie oceniany przez beneficjentów i wnioskodawców nieskutecznych. Na etapie przygotowania WoD MŚP nie napotykały żadnych problemów (21,78% wszystkich badanych MŚP), z kolei podczas trwania projektu 78% spośród beneficjentów wśród badanych MŚP oznaczyło brak jakichkolwiek trudności w realizacji zadań. Po stronie beneficjentów wśród jst nie zanotowano niechęci do poddania się kontroli, rozliczania ryczaftu, a także problemu związanego z koniecznością zachowania efektów projektów w okresie trwałości.

W ramach RPI wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw było kierowane do MŚP. Ewaluacja RPI¹⁵ wskazała, że istniał szereg pozytywnych skutków wsparcia przedsiębiorstw. W województwach, gdzie dotacje były przeznaczane na wsparcie innowacyjnych przedsięwzięć, zanotowano pozytywne efekty: mały efekt jałowej straty i duży efekt dźwigni (skala interwencji nie zakłóciła także konkurencji rynkowej, stwierdzono poprawę konkurencyjności MŚP, dotację uznano za właściwy instrument w przypadku projektów innowacyjnych o dużym ryzyku niepowodzenia). W województwie wielkopolskim nie zastosowano premii za wkład własny beneficjenta, co spowodowało uniknięcie defaworyzacji mikroprzedsiębiorstw. Pod względem wartości udzielonego wsparcia województwo znalazło się w czołówce krajowej. Zanotowano także wysoki wskaźnik tego, ile wygenerowała każda złotówka zaangażowana w RPI (1,26 zł). Wprowadzono wiele innowacji produktowych i procesowych.

¹² Ewaluacja bieżąca systemu wyboru projektów i kryteriów w ramach WRPO 2014+. Raport końcowy, Poznań 2016, s. 102-103.

¹³ Ibid., s. 194.

¹⁴ Ewaluacja Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020. Raport końcowy, Poznań 2020, s. 52, 53.

¹⁵ Raport końcowy. Ewaluacja regionalnej pomocy inwestycyjnej w zakresie celu tematycznego 3 w obszarze wzmocnienia konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa 2020, s. 9, 85, 143.

Wyniki województwa na tle kraju prezentują się zadowolająco, co przy utrzymaniu podobnego zakresu wsparcia, jak miało to miejsce w poprzednich perspektywach finansowych, będzie skutkowało podniesieniem poziomu innowacyjności MŚP.

Na wysoki poziom sprawności funkcjonowania systemu realizacji WRPO 2014+, według oceny mid-term, wskazuje fakt, że sumaryczny wpływ na PKB regionu działań zrealizowanych w ramach WRPO 2014+ (na dzień 31.12.2018) był pozytywny i był oceniany na poziomie 1% wpływu netto do 2026 r. Realizacja WRPO 2014+ częściowo przybliżyła region do osiągnięcia celów Strategii Europa 2020, w największym stopniu dla wskaźnika dotyczącego nakładów na działalność badawczo-rozwojową, wartości wskaźnika mierzącego poziom zużycia energii pierwotnej i finalnej w regionie (w tym zakresie jednak dominowały inwestycje infrastrukturalne, o charakterze średniookresowym).

Wsparcie w ramach osi priorytetowych odpowiadało zainteresowaniu wnioskodawców. W przypadku niskiego zainteresowania środki były przesuwane do innych działań, co zapobiegało nieefektywności alokowania tych środków. Odnosząc się do doświadczeń w poszczególnych obszarach interwencji można także stwierdzić, że wsparcie kierowane do poszczególnych grup beneficjentów było skuteczne (np. w obszarze oświaty, ochrony zdrowia). IF były atrakcyjnym instrumentem dla przedsiębiorców szczególnie, że katalog kosztów kwalifikowalnych był znacznie szerszy niż w przypadku dotacji, a czas oczekiwania na decyzję o przyznaniu wsparcia – znacznie krótszy. W przypadku wsparcia MŚP ze strony IOB zanotowano duże zainteresowanie usługami niefinansowymi (np. doradczymi). Rewitalizacja i efektywność energetyczna były tymi obszarami, w których na pierwszy plan wysuwały się (pod względem zgłaszanego popytu) termomodernizacja oraz montaż OZE (projekty możliwe do zrealizowania ze środków zwrotnych, w ramach Jeremie2). W ramach dotychczasowej interwencji pokryto jednak jedynie część potrzeb docelowych grup beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF, dlatego dalsze podejmowanie interwencji należy uznać za zasadne.

Nie bez znaczenia dla wzrostu poziomu jakości działań podejmowanych w ramach WRPO 2014+ pozostawało wdrożenie systemów informatycznych, które nie tylko przyspieszały procedury na każdym etapie składania wniosku i realizacji projektu, ale też usprawniały komunikację i przepływ informacji. Wsparte zostało to przez zmiany w zakresie składania WoD (m.in. mniejsza liczba załączników, możliwość uzupełnień na każdym etapie oceny). Projektowanie wsparcia i harmonogramowanie naborów należy ocenić także jako właściwe z tym zastrzeżeniem, że **w przyszłości należy unikać konkurencji między konkursami**, którymi mogą być zainteresowani ci sami beneficjenci, a dążyć do komplementarności wsparcia w ramach różnych konkursów.

W perspektywie 2021-2027 należy utrzymać szereg dobrych praktyk wprowadzonych w WRPO 2014+, szczególnie tych zmniejszających obciążenie administracyjne i usprawniających komunikację między instytucjami realizacji Programu oraz między nimi a wnioskodawcami i beneficjentami (w tym w zakresie kontroli projektów)¹⁶. Zgodnie z wcześniejszą praktyką, w przypadku braku zainteresowania w ogłaszanych postępowaniach przetargowych, należy zrezygnować z przetargu publicznego na pośredników finansowych. W zakresie "miękkich", społecznych projektów warto powierzyć ich realizację lokalnym podmiotom, które najlepiej znają potrzeby lokalnej społeczności, poprzez dostosowanie dostępności do wsparcia do tych grup podmiotów, które mają największy potencjał ich skutecznej realizacji.

W zakresie harmonogramowania projektów Zespół Badawczy zaleca utrzymanie praktyki tworzenia ramowego harmonogramu naborów dla całej perspektywy, który byłby aktualizowany co pewien ustalony czas.

¹⁶ M.in. weryfikacja WoP, która była prowadzona na podstawie próby dokumentów, co znacznie skróciło proces oceny.

Takie rozwiązanie umożliwiłoby planowanie działań przez beneficjentów z dużym wyprzedzeniem. Alternatywnym rozwiązaniem, wiążącym się z mniejszym obciążeniem administracyjnym byłoby bieżące informowanie o pozostałej do wydatkowania alokacji przy jednoczesnym utrzymaniu rokrocznie publikowanego harmonogramu naborów.

Nawiązując do powyżej zaprezentowanej analizy, dodatkowo sporządzono zestawienie wyników analizy desk research, które zawarto w Tabeli 3.

Tabela 3. Podsumowanie najważniejszych wyników analizy doświadczeń pozytywnych z realizacji WRPO 2014+- system realizacji wsparcia

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
System instytucjonalny WRPO 2014+	Dobra współpraca między instytucjami (np. IZ i IK RPO), między punktami a pracownikami IZ, którzy służą informacjami w przypadku wątpliwości merytorycznych, Właściwe rozdzielenie zadań między instytucje systemu wdrażania WRPO, duże doświadczenie UMMWW I WUP we wdrażaniu środków unijnych, dobre funkcjonowanie nowych instytucji (IP ZIT)	Sprawnie zorganizowany system instytucjonalny, umożliwiający skuteczną realizację wsparcia w WRPO 2014+ (podział kompetencji, stosowanie procedur, komunikacja, współpraca). Umożliwiło to także szybką reakcję na pandemię COVID-19, m.in. aktualizację WRPO 2014+. System instytucjonalny skutecznie wspiera realizację interwencji.	Należy utrzymać dotychczasowe dobre praktyki i wypracowane ścieżki postępowania w ramach organizacji pracy IZ WRPO 2021+, ale należy doskonalić te obszary zgodnie z zaleceniami, które zostały zaprezentowane w podrozdziale 1.2. niniejszego opracowania.
	Przedstawiciele menedżerów funduszy wskazywali brak zastrzeżeń w stosunku do działania IZ w zakresie realizacji wsparcia w obszarach rewitalizacji (w tym termomodernizacji), energetyki.	Współpraca, w tym szczególnie przepływ informacji między IZ WRPO 2014+ a menedżerami funduszy była na tyle efektywna, że nie zakłócała płynności realizacji wsparcia we wspomnianych obszarach.	Utrzymanie poziomu sprawności funkcjonowania IZ we współpracy z menedżerami funduszy i innymi instytucjami systemu realizacji WRPO 2021+ (np. poprzez stosowanie dobrych praktyk z WRPO 2014+).
Działalność pośredników finansowych	Niemal nieprzerwana dostępność oferty pożyczek, poręczeń i kredytów (dużo wyższy poziom dostępności niż w przypadku dotacji; krótki czas oczekiwania na decyzję o przyznaniu), duża elastyczność pośredników w zakresie ryzyka finansowania projektów.	Sprawnie działanie pośredników w ramach realizacji wsparcia, wysoka sprawność w zakresie zapewnienia tzw. „wkładu krajowego” w projektach	Utrzymanie dotychczasowych form wsparcia ze strony pośredników finansowych oraz rozważenie realizacji przez nich wsparcia poprzez oferowanie instrumentów mieszanych (z uwagi na ich duże doświadczenie w realizacji wsparcia)
	Pośrednicy finansowi w Wielkopolsce na tle kraju wypadli korzystnie pod względem realizacji wsparcia, w tym w ramach Jeremie2.	Duże doświadczenie w zakresie udzielania wsparcia w WRPO 2014+ oraz znajomość IF w ramach Programu przyczynią się pozytywnie	W ramach WRPO 2021+ powinno się wprowadzić instrumenty mieszane jako wsparcie dla przedsiębiorstw, w tym PES, a także jst, np. w obszarze transportu. Wsparcie to

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
		do realizacji wsparcia w formie instrumentów mieszanych.	powinno być realizowane przez pośredników finansowych.
Działalność menedżerów funduszy	W przypadku braku zgłoszeń pośredników finansowych w przetargu publicznym zastosowano skutecznie negocjacje z wolnej ręki	Przetarg publiczny nie jest właściwą formą naboru pośredników finansowych (z uwagi także na ich często niski poziom zainteresowania naborem w warunkach przetargowych)	Powinno się w miarę możliwości zrezygnować z przetargu publicznego w przypadku naboru pośredników finansowych przez menedżerów funduszy
	W przypadku braku zainteresowania banków udzielaniem wsparcia (w WRPO 2014+ w przypadku rewitalizacji i energetyki) wykorzystano z dobrym skutkiem lokalne fundusze pożyczkowe	Lokalne fundusze pożyczkowe (często współpracujące z lokalnymi klastrami energii i agencjami energii) są dobrymi pośrednikami finansowymi w przypadku rewitalizacji i szczególnie- energetyki.	W przypadku podobnych problemów w omawianych obszarach interwencji w WRPO 2021+ należy rozważyć nawiązanie współpracy w zakresie realizacji wsparcia z lokalnymi funduszami pożyczkowymi.
Systemy informatyczne 17	Możliwość wysłania wniosku online Śledzenie na bieżąco statusu wniosku Czytelne i zrozumiałe instrukcje Możliwość uzupełniania danych etapami już po ogłoszeniu naboru, nie jego rozpoczęciu	System składania i uzupełniania WoD został znacząco usprawniony, co wpłynęło na płynny przepływ informacji między IOK i wnioskodawcą	Należy utrzymać dotychczasowe praktyki i doskonalić w trybie ciągłym systemy CST.
Programowanie wsparcia	Raporty ewaluacyjne wskazują na wysoki potencjał instytucjonalny IZ WRPO w zakresie programowania wsparcia, rozplanowania konkursów oraz komplementarności dwóch funduszy w ramach WRPO 2014+	Sposób rozplanowania konkursów jest właściwy i sprzyja możliwości osiągnięcia celów Programu. Rozplanowanie konkursów uwzględniało potrzeby wnioskodawców, komplementarność EFS i EFRR	W miarę możliwości powinno się wykorzystać dobre praktyki z zakresu programowania wsparcia w WRPO 2014+.

¹⁷ SL2014 poziom krajowy i LSI2014+ na poziomie regionalnym.

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
System kryteriów oceny wniosków	Wysoko oceniono jasność kryteriów, mierzalność, weryfikowalność kryteriów w naborach w ramach WRPO 2014+, wystąpiła konieczność dokonania nielicznych uzupełnień	Właściwie skonstruowano system kryteriów oceny wniosków.	Należy wprowadzić wspomniane drobne korekty, jeśli w WRPO 2021+ będą stosowane te same kryteria. Należy dążyć do obiektywizacji i jednoznaczności wszystkich kryteriów.
Nabór wniosków	Informacje na temat harmonogramu naborów były publikowane z dużym wyprzedzeniem, nastąpiła zmiana planowania kwartalnego na miesięczne, ustanowiono opiekuna konkursu, punkty informacyjne były dostępne dla wnioskodawców.	W ramach WRPO 2014+ wprowadzono liczne usprawnienia w zakresie naboru wniosków, zmniejszające ryzyko niedoinformowania wnioskodawców na temat konkursu i szumu informacyjnego.	Usprawnienia wprowadzone w WRPO 2014+ należy utrzymać, ponadto rozważyć zmianę układu harmonogramu na dzienny (choć układ miesięczny należy określić jako wystarczający).
Proces składania i oceny WoD	Wprowadzono zbiór usprawnień: mniejsza ilość informacji w WoD, mniejsza liczba załączników, ujednoczenie kryteriów formalnych, realizacja projektów w formule "zaprojektuj i wybuduj"	Wprowadzone usprawnienia przyczyniły się do obniżenia poziomu obciążenia administracyjnego wnioskodawców, także do skrócenia czasu weryfikacji i oceny wniosków.	Należy utrzymać praktyki wprowadzone w WRPO 2014+
- w tym luka informacyjna	Wydano podręcznik dla wnioskodawców	Zmniejszono poziom szumu informacyjnego, niepewności wnioskodawców w procesie składania wniosku	Należy doskonalić podręcznik co pewien ustalony czas (np. zgodnie z ogłaszaniem kolejnych naborów)
Ocena WoD	Wprowadzono szereg usprawnień do realizacji WRPO 2014+: korespondencję mailową zamiast papierowej, możliwość uzupełnienia braków i omyłek na każdym etapie oceny, bieżącą informację nt. statusu projektu w CST, zastosowano zasadę dwóch par oczu	Zmniejszono poziom obciążenia administracyjnego w zakresie obsługi korespondencji, uelastyczniono proces składania WoD, usprawniono i poprawiono dostęp do informacji od strony wnioskodawców, zobiektywizowano ocenę WoD	Zastosowane usprawnienia należy utrzymać w WRPO 2021+.

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
Realizacja i rozliczanie projektów	Lepsze wyniki realizacji projektów, gdy były realizowane przez lokalne podmioty (szczególnie w obszarze włączenia społecznego), stosowano podział regionu na subregiony (jeden beneficjent w subregionie), istniał 2-3 letni cykl wdrażania projektów.	Wyższa skuteczność i efektywność działań była wykazywana dla projektów średniookresowych, i tych, które były realizowane przez lokalne podmioty, które znają najlepiej bieżącą sytuację, w tym problemy, występujące na danym obszarze.	Dążenie do realizacji zadań w ramach elementów miękkich interwencji, szczególnie w zakresie włączenia społecznego, przez lokalne podmioty (np. PES).
Proces realizacji projektu	Zanotowano wysoki odsetek beneficjentów wśród jst i MŚP oznaczających brak trudności w zakresie realizacji projektów.	Konstrukcja procesu obsługi projektów została właściwie zaprojektowana i wdrożona.	Należy utrzymać dotychczasowe dobre praktyki i doskonalić obszary wskazywane jako słabsze elementy obsługi projektów.
Sprawozdawczość	Ogólny konsensus co do adekwatności obowiązków sprawozdawczych. Weryfikacja WoP na podstawie próby dokumentów (min 5% pozycji wydatków, 3-10 pozycji z wniosku o płatność); możliwość weryfikacji poniesionych wydatków wyłącznie na podstawie faktury oraz potwierdzenia zapłaty ¹⁸ (premiowanie beneficjentów wg UoD)	W zakresie sprawozdawczości znacznie obniżono poziom obciążenia administracyjnego beneficjentów, co korzystnie wpłynęło na terminowość realizowanych projektów. Zmniejszeniu uległo także obciążenie administracyjne IZ.	Należy utrzymać obowiązki sprawozdawcze z WRPO 2014+ (o ile odgórne regulacje nie będą wymagały zmian w tym zakresie), dodatkowo rozważyć propozycje opisane w rozdziale 1.2.
Kontrola w projektach	Nieduże obciążenie podmiotów kontrolowanych, poziom szczegółowości odpowiedni (pomoc w unikaniu błędów w projektach, szczególnie EFS) Szybsze informowanie o kontroli, czas na przygotowanie przez beneficjentów	System kontroli był dobrze zorganizowany, umożliwiał na odpowiednie przygotowanie ze strony beneficjentów, nie zauważono nadmiernego obciążenia administracyjnego w tym zakresie zgłaszanego przez beneficjentów.	Należy utrzymać sposób organizacji i przeprowadzania kontroli w WRPO 2021+.

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research i badań pierwotnych.

¹⁸ W tych projektach, gdzie w dwóch poprzednich wnioskach o płatność, transzowych, nie było wydatków niekwalifikowalnych.

2. Obszary nieskuteczności i nieefektywności działań w programowaniu i realizacji wsparcia w ramach WRPO 2014+

2.1. Realizacja wsparcia w poszczególnych osiach priorytetowych

Oprócz pozytywnych doświadczeń pojawiły się te o charakterze negatywnym, które pozwalają na wygenerowanie zbioru wniosków i zaleceń dla doskonalenia systemu realizacji Programu w kolejnej perspektywie. Analiza w tym zakresie została podzielona na dwa obszary: realizację wsparcia w poszczególnych osiach priorytetowych oraz system realizacji WRPO 2014+.

Najniższy poziom realizacji celów UE w perspektywie 2014-2020 zanotowano dla OP1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka, PI 1a dotyczącego doskonalenia infrastruktury B+I, osiągania doskonałości w tym obszarze i wspierania ośrodków kompetencji. Niskie wskaźniki wykazywano także w OP6 Rynek pracy, choć należy zaznaczyć, że realizacja celów dla poszczególnych Pi była bardzo zróżnicowana.

W OP1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka najniższą wartość realizacji celu UE osiągnął pierwszy Pi związany z doskonaleniem infrastruktury B+R i rozwojem ośrodków kompetencji (31,52% wartości alokacji biorąc pod uwagę wartość podpisanych UoD). Kolejny najniższy wynik dotyczył Pi 03a dotyczącego promowania przedsiębiorczości i działalności inkubatorów przedsiębiorczości, jednak wyniósł ponad 76% realizacji celu na koniec III kwartału 2020 roku, co dawało szansę na realizację Ram wykonania do 2023 r. W obszarze przedsiębiorczości rekomenduje się, aby zwrócić uwagę na pobudzenie działalności B+R przedsiębiorstw oraz ich współpracy z nauką (w tym także tworzenia i doskonalenia infrastruktury B+R). Dodatkowo, należy stymulować rozwój IOB, które w najbliższych latach powinny zająć się nie tylko rozwojem portfolio usług niefinansowych dla przedsiębiorstw, ale także sieciowaniem ich współpracy z nauką. Duży potencjał w tym zakresie posiadają także klastry branżowe, których działalność powinna być zaktywizowana w perspektywie 2021-2027. Warto zadbać o niwelowanie różnic wewnątrzregionalnych¹⁹ w rozwoju IOB, przy jednoczesnym wspomaganie rozwoju instytucji wiodących (por. rozdział 2.2.3).

W przypadku OP2 Społeczeństwo informacyjne poziom wykorzystania alokacji na jedyny Pi w programie regionalnym (02c w działaniu 2.1. ukierunkowanym na rozwój elektronicznych usług publicznych) był wysoki, jednak Zespół Badawczy zwraca uwagę na bardzo ograniczony zakres interwencji w okresie 2014-2020. Nie osiągnięto docelowej wartości wskaźnika rezultatu "Liczba osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną" (jedynie 11,71%). W okresie 2021-2027 należy więcej uwagi poświęcić działaniom w zakresie cyfryzacji usług publicznych nie tylko w obszarze administracji, ale przede wszystkim e-zdrowia, oraz kontekście skutków pandemii COVID-19 także e-nauki czy e-włączenia społecznego. **Trzeba również zadbać o rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców regionu** tak, by mogli swobodnie korzystać z tworzonych dla nich rozwiązań (w tym należy uwzględnić osoby zagrożone wykluczeniem cyfrowym).

W przypadku OP 3 Energia i OP 4 Środowisko wskaźniki realizacji celów były wysokie, nie osiągnięto jednak w analizowanym okresie (do końca III kwartału 2020 roku) wysokiego poziomu wykorzystania alokacji na Pi 6d (ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, rekultywacja gleby, wspieranie usług ekosystemowych; 71,74%). W OP3 pojedynczym przypadkiem nieosiągnięcia docelowej wartości wskaźnika produktu i rezultatu był ten dotyczący ilości zaoszczędzonej energii elektrycznej (9,26% w informacji kwartalnej z III kwartału 2020 roku).

¹⁹ A. Świdurska, W. Jagodziński, *Organizacja przestrzenna i funkcjonowanie instytucji otoczenia biznesu w województwie wielkopolskim*, Poznań 2015, s. 46; *Analiza obejmująca polityki oraz instrumenty wsparcia wobec instytucji otoczenia biznesu wspierających innowacyjność przedsiębiorstw w wybranych krajach*, Warszawa 2019, s. 201.

W OP4 także nie osiągnięto wszystkich zakładanych efektów realizacji wsparcia. Bardzo niskie wartości wskaźników rezultatu (poniżej 10%) zanotowano dla długości sieci kanalizacji deszczowej, objętości retencjonowanej wody, ochrony siedlisk. Poniżej 50% poziomu realizacji celu wykazano z WRPO 2014+ w przypadku liczby miast, w których podjęto działania zabezpieczające przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi czy liczby dokumentów planistycznych w zakresie ochrony przyrody. Przypadki te jednak stanowiły wyjątki wśród wskaźników w obu osiach. W przyszłości **należy utrzymać interwencję we wspomnianych zakresach**, jednak zweryfikować zakładane wcześniej poziomy docelowe wskaźników uwzględniając bieżącą sytuację regionu w zakresie planów dotyczących dywersyfikacji mixu energetycznego, oszczędności energii elektrycznej oraz ochrony środowiska.

Mimo dość dobrych wyników ogólnych w zakresie realizacji zobowiązań wobec UE, w OP 5 Transport nie osiągnięto zakładanych efektów w przypadku kilku wskaźników produktu i rezultatu: liczby zainstalowanych ITS (0%), liczby przebudowanych lub odnowionych dworców (40%), długości przebudowanych dróg wojewódzkich (54,61%). Z uwagi na ich wagę dla rozwoju regionu (i kształtowanie jego konkurencyjności) inwestycje w tym zakresie powinny zostać zrealizowane w przyszłości, w ramach ostatnich projektów w WRPO 2014+ lub w WRPO 2021+.

Najbardziej zróżnicowaną ośią pod względem poziomu realizacji zobowiązań wobec UE była OP 6 Rynek pracy. Wartości między 70% a 80% wskazywano dla Pi 8i (dostęp do zatrudnienia osób biernych zawodowo i poszukujących pracy), Pi 8iv (dążenie do równości kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach) i Pi 8vi (Aktywne i zdrowe starzenie się), można więc zakładać spełnienie warunków Ram wykonania do 2023 roku. Nie osiągnięto zakładanych efektów w przypadku wsparcia osób biernych zawodowo, osób, które otrzymały bezwrotne wsparcie na założenie działalności gospodarczej (choć nadal były to wyniki powyżej 50%), osób objętych wsparciem zdrowotnym w ramach EFS (19,84%), osób pracujących objętych wsparciem (23,83%) czy objętych programem wczesnego wykrywania nowotworów (55,49%). Bardzo niski poziom osiągnięcia zakładanych efektów odnotowano w przypadku osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (poniżej 10%), osób pracujących, które otrzymały podobne wsparcie, w tym samym celu (0%) oraz osób opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami (0%). Może to wynikać z kilku przyczyn, jednak Zespół Badawczy przewiduje, że kluczowymi trudnościami w realizacji wskaźników były rekrutacja uczestników lub ich utrzymanie w projekcie. Kolejnym powodem może być pandemia COVID-19, która w pewnym stopniu zaburzyła możliwości bezpośredniego kontaktu osoby poszukującej pracy, urzędników i pracodawców. Wspomniane działania powinny być uwzględnione w przyszłej interwencji, jednak warto zastanowić się nad zmianą dotychczasowych uwarunkowań dotyczących realizacji wsparcia (np. w wyniku weryfikacji opinii uczestników, którzy zrezygnowali w trakcie trwania projektu).

W OP 7 Włączenie społeczne najniższy poziom wskaźnika realizacji zobowiązań UE spośród wszystkich Pi zanotowano dla Pi 9i (aktywne włączenie, w tym także zwiększanie szans na zatrudnienie; 70,17%), choć nadal wynik ten pozostaje możliwy do poprawy do 2023 roku. Najslabiej wypadła realizacja wskaźników produktu i rezultatu w zakresie wdrożenia partnerstw jst i organizacji społecznych, badań przesiewowych słuchu młodzieży (obie wartości poniżej 40% według wartości aktualnej wskaźnika) i liczby miejsc świadczenia usług zdrowotnych (wartość bliska 0%). Warto wspomnieć, że w ramach całej osi uzyskano dobre wyniki w zakresie realizacji wsparcia, zatem wartości docelowe pojedynczych wskaźników, które wymieniono, wymagają weryfikacji pod kątem planowania wartości dla podobnych działań w okresie 2021-2027.

W OP 8 Edukacja poniżej 80% realizacji celu (stan na koniec III kwartału 2020 roku) zaobserwowano dla Pi 10iv, który dotyczył dostosowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, wzmocnienia

elementów systemu kształcenia zawodowego, także poprzez rozwój praktycznej nauki zawodu). Zespół Badawczy zakłada jednak, że cele Ram wykonania zostaną osiągnięte do 2023 roku – część niezrealizowanych zadań mogła wiązać się ze zmianami prawnymi (np. likwidacja gimnazjów i reorganizacja systemu kształcenia). Najniższe wskaźniki w zakresie wsparcia obszaru edukacji odnotowano dla obszarów, które wskazuje się zwykle jako kluczowe dla rozwoju konkurencyjności regionu, tj. związanych ze współpracą szkół i pracodawców. Do końca III kwartału 2020 roku nie zrealizowano w zakładanym zakresie efektów dotyczących kształcenia dualnego (obejmującego zaangażowanie cechów rzemieślniczych; 0%) oraz staży i praktyk uczniów szkół o profilu zawodowym (62,85%), a także liczby podmiotów działających jako centra kształcenia ustawicznego i zawodowego (54,84%). Część efektów nie została zrealizowana z pewnością w wyniku wybuchu pandemii (w informacjach kwartalnych wskazywano na tego typu problemy, które zdaniem Zespołu Badawczego mogły wynikać z braku dostępu potencjalnych i zakwalifikowanych uczestników do odpowiedniej infrastruktury, aby zdalnie brać udział w zaplanowanych szkoleniach. Fakt nieosiągnięcia wyników jest jednak również rezultatem niedociągnięć w systemie edukacji, które w kolejnych latach powinny być zlikwidowane, szczególnie w zakresie odbywania praktyk i staży oraz tworzenia dualnych programów nauczania, zwłaszcza w szkołach zawodowych i technikach. W WRPO 2021+, oprócz weryfikacji wartości docelowych wskaźników, zaleca się wdrożenie praktyk mających na celu intensyfikację działań projektowych w zmianie programów kształcenia zawodowego.

W OP 9 Infrastruktura dla kapitału ludzkiego wartości wskaźników dla wszystkich Pi osiągnęły wartość powyżej 85%. Wyjątkiem w tym zakresie była jedna pozycja dotycząca liczby osób korzystających ze wspartej infrastruktury społecznej (5,41% zgodnie z wartością podpisanych UoD). Zespół Badawczy zaleca zbadanie przyczyn osiągnięcia takiej wartości oraz weryfikację wartości docelowej dla wsparcia w okresie 2021-2027.

2.2. Organizacja systemu realizacji wsparcia

Doświadczenia w zakresie wdrażania dotacji

Mimo dobrej organizacji pracy instytucji realizujących Program, nie uniknięto zbyt dużego obciążenia pracą poszczególnych komórek IZ (szczególnie okresowego, związanego z cyklem naboru i oceny wniosków). Duża część tego obciążenia była generowana przez czynniki niezależne od instytucji realizujących Program z uwagi na to, że wynikało ono z regulacji na poziomie krajowym i unijnym.

Niewłaściwym rozwiązaniem okazała się próba wdrożenia projektów zintegrowanych (z EFS i EFRR) z uwagi na duże trudności w koordynacji obu funduszy (opóźnienia w otrzymaniu środków oraz w rozpoczęciu naborów). Nie wszystkie przedsięwzięcia, które otrzymały dotacje, zakończyły się sukcesem, a czas oczekiwania na decyzję w sprawie złożonego wniosku wynosił nawet kilka miesięcy (co było spowodowane również obciążeniem administracyjnym po stronie instytucji oceniającej wnioski).

W zakresie samego procesu składania wniosków oraz późniejszej realizacji projektu, oprócz nielicznych kolizji konkursów (które powodowały, że wnioskodawca był w stanie złożyć jedynie jeden wniosek o wsparcie mimo, że był zainteresowany obydwoma ogłoszonymi naborami), odnotowano problemy głównie w zakresie planowania kosztów. Przede wszystkim, w rzeczywistości część kosztów pośrednich (zarządzania projektem) musiała być wydatkowana przez beneficjenta przed poniesieniem kosztu bezpośredniego, co skutkowało koniecznością wyłożenia własnych środków i często zmniejszało skuteczność działania w ramach projektu. Zaleca się wobec tego, aby koszty te (rekrutacji uczestników, promocji projektów) były włączone do katalogu kosztów bezpośrednich.

Koszty realizacji projektu (z uwagi na długi czas upływający od złożenia wniosku do momentu poniesienia zaplanowanego wydatku) często ulegały zmianom, chociażby w wyniku naturalnych procesów rynkowych

(zmiany poziomów cen poszczególnych dóbr i usług). Część beneficjentów (PS – część PES), rezygnowała ze wsparcia w wyniku braku możliwości sfinansowania podatku VAT, który był kosztem niekwalifikowalnym.

W procesie oceny wniosku odnotowano problemy, jednak były one nieliczne. Eksperti oceniający wnioski wskazywali na trudności dotyczące spełniania kryteriów przez wnioski projektowe. Istniało także niewielkie ryzyko opóźnień w ocenie wniosków w wyniku braku dostępu do odpowiednich ekspertów. Zwłaszcza w przypadku projektów o dużym stopniu innowacyjności pozyskanie odpowiedniego eksperta bywało problematyczne. Z tych względów ocena ekspercka powinna być doskonała w stosunku do tej w WRPO2014+ poprzez wprowadzenie praktyki monitorowania dostępności ekspertów w danych obszarach tematycznych. Dobrym rozwiązaniem mogłoby być lepsze wykorzystanie bazy danych ekspertów z przypisanymi kategoriami tak, by było wiadomo, jakie obszary wymagają poszukiwań odpowiednich osób do oceny wniosków. Zaleca się także stworzenie podręcznika dla ekspertów i dalsze szkolenia i warsztaty oraz spotkania związane z poszczególnymi naborami.

Istotnym problemem okazała się luka informacyjna: brak wiedzy wnioskodawców nt. systemu składania wniosków, ich oceny i realizacji projektów. Często zadania z tym związane były realizowane przez zewnętrzne firmy doradcze, a nie przez samych wnioskodawców, co dodatkowo utrudniało komunikację na linii IZ-wnioskodawca. Z procedurą korzystania z usług firm zewnętrznych w celu stworzenia WoD wiązał się również problem niepełnej lub nieprawidłowo wypełnionej dokumentacji, a kolejne wezwania do poprawek i ich weryfikacja pogłębiały obciążenie administracyjne, zarówno po stronie IZ, jak i podmiotów składających WoD. Obciążenie to było zredukowane poprzez zastosowanie szeregu dobrych praktyk, ale nie udało się go uniknąć. Lukę informacyjną próbowano zlikwidować m.in. prowadząc liczne szkolenia. Odpowiadając na nią zostały także wydane podręczniki beneficjenta zawierające wszystkie niezbędne informacje nt. realizacji projektów w różnych OP²⁰.

Poważnym zagrożeniem dla sprawności realizacji wsparcia były także opóźnienia w projektach, spowodowane głównie problemami ze znalezieniem wykonawców lub z ich rezygnacją ze współpracy z beneficjentem. Często notowano także opóźnienia w związku z trwaniem pandemii COVID-19, a kilkoro przedstawiciele instytucji systemu realizacji WRPO 2014+ podkreśliło, że część beneficjentów rezygnowała jeszcze przed rozpoczęciem projektu (szczególnie w Dz. 6.1., 6.2., Poddz. 7.1.2.) z obawy, że pandemia uniemożliwi realizację przedsięwzięcia. Projekty już trwające były jednak zwykle kontynuowane mimo pandemii.

Dużym problemem zarówno w procesie naboru WoD, jak i w późniejszej realizacji projektów stały się koszty. Często były one niedoszacowane celowo, aby uzyskać wysoką punktację w trakcie oceny wniosku. Miało to swoje implikacje na etapie realizacji projektu: skutkowało to trudnościami w znalezieniu wykonawcy zaplanowanych działań. W wyniku tego trzeba było przeprowadzać rozmowy z wykonawcami lub szukać kolejnych – poprzez to realizacja projektu opóźniała się, co negatywnie wpływało na poziom wskaźników finansowych oraz produktu w Programie. Z drugiej strony, zmieniające się warunki rynkowe powodowały wzrost cen niemożliwy do przewidzenia na etapie składania wniosku. Wobec tego, zaleca się tworzenie katalogu kosztów z przelicznikami, np. na podstawie prognozowanych wzrostów cen publikowanych przez GUS lub inne instytucje właściwe dla danego obszaru interwencji (np. agencje branżowe).

²⁰ Por. Podręcznik Beneficjenta SL2014 wersja 2.7 Osie Priorytetowe 6, 7, 8 (wersja 2.7.) oraz Podręcznik Beneficjenta realizującego projekt w ramach WRPO 2014, Osie Priorytetowe 1, 2, 3, 4, 5 i 9 (wersja 2.7) dostępne na stronie <https://wrpo.wielkopolskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami>.

Doświadczenia w zakresie IF

W przypadku IF zanotowano wysokie zainteresowanie potencjalnych odbiorców (również na tle innych regionów Polski), jednak potencjał wynikający z tego zainteresowania nie został w pełni wykorzystany. W wyniku analizy *desk research* ustalono, że główną przyczyną tego zjawiska była konkurencja między wsparciem dotacyjnym i IF (wnioskodawcy woleli poczekać na decyzję ws. otrzymania dotacji na tę samą inwestycję i nie decydowali się na składanie wniosku dot. otrzymania IF).

Pośrednicy finansowi w Wielkopolsce byli jednak dobrze przygotowani do obsługi odbiorców ostatecznych. Niemniej, notowali problemy z zapewnieniem wkładu krajowego (często korzystali ze specjalnych linii finansowych w celu zapewnienia tego wkładu, np. z WFR). Nie wykorzystano nadto potencjału IP (co wynikało z ich obciążenia związanego z realizacją zadań IP) w zakresie wdrażania IF. W opinii Zespołu Badawczego w perspektywie 2021-2027 powinny one jednak bardziej angażować się w tworzenie partnerstw między jst – zalecenie to dotyczy przede wszystkim IP ZIT.

Konstrukcja uregulowań formalno-prawnych dot. wsparcia w formie zwrotnej i bezzwrotnej, wynikająca bezpośrednio z regulacji unijnych, uniemożliwiła (przed pandemią COVID-19) finansowanie kapitału obrotowego. Popyt na taki kapitał był bardzo wysoki, jednak nie można było uzyskać w WRPO 2014+ wsparcia w tym zakresie, przy czym **wyjątkowo wprowadzono taki element w trakcie trwania pandemii COVID-19** (np. jako komponent w projektach dotyczących inwestycji).

Doświadczenie beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF na podstawie ankiet CAWI/CATI

Badania kwestionariuszowe przeprowadzone wśród 241 przedstawicieli jst pozwoliły na wyodrębnienie podstawowych trudności, na jakie najczęściej napotykali przy realizacji projektów (por. Rysunek 2). 23,65% respondentów (57 osób) udzieliło odpowiedzi w tym obszarze wskazując wybrane spośród wskazanych potencjalnych 13 rodzajów barier lub inne niż wymienione²¹. Największymi barierami dla jst były problemy związane z dużą ilością dokumentacji i uwarunkowań formalnych związanych z ubieganiem się o wsparcie, w tym ze skomplikowanym systemem rozliczania projektów i nakładaniem na beneficjenta korekt finansowych (jest to jednak w dużej mierze niezależne od funkcjonowania IZ, bo dotyczy zasad udzielania wsparcia formułowanych centralnie). Ponad 20% wskazało na trudności w rekrutacji uczestników spełniających wymagania dotyczące wsparcia i ok. 20% na konieczność dokonania zmian w zakresie rzeczowym projektu

Wśród innych barier (łącznie 3,73%, 9 respondentów) wskazywano problemy natury biurokratycznej, jak przedłużający się proces oceny wniosków lub realizacji wpłat zaliczek. Jednak ogólnie rzecz biorąc, ze strony IZ nie występowały czynniki powodujące powstawanie barier w realizacji projektów, czynniki te dotyczyły wymogów krajowych lub sytuacji rynkowej.

Wpływ barier na realizację projektów miał wymiar przede wszystkim czasowy - niemal wszystkie bariery, na temat których wypowiadali się respondenci, powodowały wydłużenie procesu przygotowania lub realizacji projektów, ew. ograniczenie liczby składanych wniosków (np. ze względu na konieczność osiągnięcia wskaźników rezultatu). Często zaznaczano też problemy z pozyskaniem wykonawcy do realizacji zadań (aż do stopnia, kiedy trzeba było zmieniać zakres rzeczowy projektów). Przeprowadzane kontrole nieliczni przedstawiciele jst ocenili jako zbyt obszerne i szczegółowe. Wiele odpowiedzi wskazywało na konieczność zwiększenia wkładu własnego ze względu na korekty finansowe. W ramach zbyt rozbudowanej biurokracji wskazywano głównie na dużą liczbę

²¹ 76,35% respondentów nie wskazało żadnych trudności ze względu na nierealizowanie projektów.

dokumentów, powielanie tych samych informacji, rozbudowanie procedur, opóźnienia w obsłudze projektów, w tym wypłacie środków.

Na etapie przygotowania wniosków główne bariery (w sumie wskazywane przez 61 respondentów, 25,31% badanych) obejmowały zbyt krótki czas na przygotowanie i złożenie wniosku o dofinansowanie (co może korespondować z opóźnieniami wskazanymi w odpowiedzi na poprzednie pytanie) oraz trudnościach w zapewnieniu wkładu własnego (co było przyczyną niechęci jst do ponoszenia kosztu wkładu własnego wyższego niż 15% wartości inwestycji). 6,22% przedstawicieli jst wskazało na braki kadrowe, kilkoro na konieczność poniesienia kosztów na studium wykonalności.

Jst poradziły sobie z problemami głównie poprzez mobilizację personelu (zdecydowanie najwięcej wskazań), zatrudnienie firmy zewnętrznej, niewysyłanie wszystkich dokumentów (tylko czekanie na informację o konieczności uzupełnienia). Aby zapewnić wkład własny, jst korzystały z możliwości przesłania tzw. uchwały intencyjnej, zaciągały pożyczki i kredyty, przesuwwały środki z innych zadań. 9 respondentów wskazało na trudności w zrozumieniu informacji nt. wsparcia - wówczas korzystali z pomocy firm zewnętrznych lub konsultacji bezpośrednio z opiekunem projektu (ew. ze szkoleń). Narzekano na fakt cytowania przez przedstawicieli IZ WRPO zapisów z dokumentacji projektowej i wówczas konieczność podejmowania ryzyka własnej interpretacji zasad przez wnioskodawcę. Były to jednak bardzo nieliczne wskazania.

Kolejną grupę respondentów stanowili przedstawiciele MŚP z Wielkopolski. W badaniu uczestniczyło 2387 osób

22,92% z badanej grupy (547 przedsiębiorstw) korzystało ze wsparcia WRPO, wykorzystując w perspektywie 2014+ jakiegokolwiek instrumenty (dotacje, pożyczki, poręczenia, także w ramach Jeremie2 lub Jessica2). Wśród nich były 23 przedsiębiorstwa, które skorzystały ze wsparcia na założenie działalności gospodarczej, 490 realizowało projekt, a 42 inną formę (w tym zakresie wymieniano w dużej większości dotacje²²). Z dotacji skorzystały 444 przedsiębiorstwa (w tym 407 mikroprzedsiębiorstw), z pożyczki 23 podmioty, z poręczenia -27, z innej formy - 42 MŚP (jednak po zapoznaniu się z odpowiedziami respondentów okazało się, że były to głównie dotacje). 107 podmiotów skorzystało z więcej niż 1 dotacji (głównie 2 lub 3 dotacje)

Były to instrumenty dobrze oceniane przez podmioty z nich korzystające, podobnie było w przypadku pożyczek, w przypadku poręczeń dominowały odpowiedzi "raczej dobrze oceniam". W przypadku dotacji główną barierą dla beneficjentów były kwestie dokumentacji (obszerna dokumentacja, liczne wezwania do uzupełnień), jednak nie były to liczne wskazania. Liczni respondenci z kolei wskazywali na bardzo dobrą współpracę z osobami obsługującymi wsparcie, fachową pomoc w przygotowaniu wniosków i miłą obsługę.

Pozostałych 22% było dość zgodnych w ocenie tychże barier, przy czym oczywiste jest, także w świetle wcześniejszych badań, że największym problemem nadal pozostaje zbyt rozbudowana biurokracja (aż 70 respondentów wskazało tę odpowiedź, na 122 odpowiadające na to pytanie). Żadna inna bariera nie była tak akcentowana przez uczestników badania. Wskazywano także na zbyt skomplikowany system rozliczania wydatków oraz, incydentalnie, utrudniony kontakt z opiekunem projektu lub inne (choć te głównie dotyczyły rozległości dokumentacji). Napotkane utrudnienia powodowały konieczność korzystania z usług firmy zewnętrznej, wydłużały czas realizacji projektu lub obsługi dokumentacji, powodowały konieczność wykładania własnych środków lub nawet rezygnacji z inwestycji. Były nimi głównie zbyt krótki czas na przygotowanie i

²² Zespół Badawczy stoi na stanowisku, że beneficjenci nie do końca rozumieją konstrukcję programu oraz instrumentów, które są w ich ramach oferowane. Mowa tu o całej grupie badanych MŚP, ale problemy pojawiały się także wśród przedstawicieli jst.

złożenie wniosku. Może to wynikać z braków kadrowych lub nieprzewidzenia buforów czasowych na dopracowywanie wniosków.

Cennym materiałem badawczym były wyniki ankiet wnioskodawców nieskutecznych. Badania ankietowe przeprowadzone wśród przedstawicieli wnioskodawców nieskutecznych (789 podmiotów) dowiodły, że 61% z nich nie napotkało żadnych utrudnień w trakcie składania wniosku o dofinansowanie. Spośród pozostałych 31%, najwięcej osób wskazywało na zbyt krótki czas na przygotowanie wniosku (17% wszystkich badanych, 54 osoby) oraz własne braki kadrowe (15% wszystkich badanych w tej grupie). Innymi wskazywanymi przyczynami trudności w pozyskaniu finansowania były głównie: błędy formalne i inne (bliżej niesprecyzowane lub merytoryczne), zbyt złożony proces przyjmowania wniosków, obciążenie dokumentacją niezbędną do przygotowania przez wnioskodawcę, trudności w kontakcie z IZ czy niekompetencja firm zewnętrznych przygotowujących wnioski. Bardzo wiele osób nie pamięta barier w tym zakresie czy przyczyn odrzucenia wniosków.

Sposób radzenia sobie z problemami polegał na zaangażowaniu pracowników w pracę po godzinach, czy po prostu rezygnacji ze składania wniosku (w przypadku braku czasu na przygotowanie wniosku), korzystaniem z usług zewnętrznej firmy lub doraźne przesunięcia kadry z innych zadań (w przypadku braków kadrowych niezbędnych do przygotowania wniosku). W przypadku trzeciej co do liczby wskazań bariery (konieczność zapewnienia wkładu własnego) zaciągano kredyty, odkładano w czasie realizację innych zadań, zmieniano posiadane budżety lub zwyczajnie rezygnowano ze składania wniosku. W przypadku pozostałych trudności kontaktowano się z IZ, firmą zewnętrzną lub próbowano dokonać interpretacji w ramach własnego zespołu (bardzo duży odsetek odpowiedzi "trudno powiedzieć", ponad 100 respondentów, czyli ok. 70% udzieliło takiej odpowiedzi).

Podsumowanie

Doświadczenia o charakterze negatywnym dostarczają wielu informacji na temat tego, czego unikać, a co można by doprecyzować, usprawnić i ulepszyć w trakcie wdrażania działań w ramach WRPO 2021+. Przede wszystkim, należałoby w dalszym ciągu poprawiać funkcjonowanie IZ w zakresie planowania obciążenia poszczególnych pracowników lub komórek odpowiedzialnych za realizację naborów oraz oceny WoD. Powinno odbywać się to na przykład poprzez czasowe przesunięcia pracowników do wykonywania zadań z komórek mniej obciążonych w danym momencie do komórek bardziej obciążonych bieżącymi obowiązkami. IZ WRPO nie ma wpływu na większość uwarunkowań generujących obciążenie administracyjne. Zaleca się jednak rozmowy na szczeblu krajowym na temat likwidacji niektórych wymogów dotyczących konstrukcji WoD, raportowania w projektach, składania WoP itp., szczególnie w zakresie ilości dokumentacji wymaganej do ich weryfikacji.

Zespół Badawczy stoi na stanowisku, że należy rozważyć przeprowadzenie odrębnej analizy eksperckiej w zakresie możliwości zmniejszenia liczby dokumentów w procesie składania WoP i raportowania postępu realizacji projektu. Przeprowadzenie odrębnej analizy eksperckiej warunkowane jest koniecznością ustalenia możliwości prawnych wdrożenia zaproponowanego rozwiązania wynikających z przyszłej ustawy wdrożeniowej oraz – w przypadku zaistnienia takiej możliwości – ewentualnych zasad kwalifikowalności kosztów w związku z niemożnością przeprowadzenia ścieżki audytu (*audit trail*) na podstawie dokumentów składanych wraz z WoP.

Zaleca się rezygnację z oddzielnego składania wniosku o płatność zaliczkową, tylko realizację wypłat automatycznie, na podstawie UoD. Dodatkowo, raportowanie czasu pracy w projektach powinno zostać uproszczone do postaci składania oświadczeń przez pracodawców.

W kontekście wdrażania wsparcia w formie IF oraz w obliczu pandemii COVID-19 i jej późniejszych skutków ważnym problemem może stać się **brak możliwości zapewnienia wkładu krajowego przez pośredników**

finansowych. Problem ten będzie dotyczyć również potencjalnych beneficjentów, co może ukierunkować ich optykę w zakresie źródeł pozyskania wsparcia właśnie na IF. W przypadku pośredników finansowych kontynuacja oferty specjalnych linii finansowych przez WFR byłaby wskazana w tym zakresie. Zespół Badawczy zaleca także, aby w ramach Programu uwzględnić instrumenty mieszane (np. pożyczki z komponentem umorzeniowym). Uwzględnienie takich form w ramach WRPO 2021+ może spowodować, że oferta PF będzie bardziej atrakcyjna dla potencjalnych odbiorców, tak skonstruowany produkt może też generować efekt zachęty dla odbiorców. Należy poszerzyć katalog IF, głównie pożyczek i poręczeń, pozostawiając inne IF do oferowania w ramach zarządzania środkami zwróconymi. IF dla projektów realizowanych w ramach EFRR powinny być oferowane na szczeblu krajowym i regionalnym, w ramach EFS – na szczeblu krajowym. Z kolei, wsparcie dotacyjne powinno być dedykowane projektom o wysokim poziomie ryzyka (np. z uwagi na ich innowacyjność) i tych w obszarach związanych z usługami publicznymi. Instrumenty mieszane powinny być traktowane jak IF, a w zakresie wdrażania IF pośrednicy finansowi mają duże doświadczenie zdobyte w ramach WRPO 2014+.

Wyniki analiz zaprezentowane wyżej uzupełniają tabele 4-7.

Tabela 4. Podsumowanie najważniejszych wyników analizy doświadczeń negatywnych z realizacji WRPO 2014+ - system realizacji WRPO 2014+

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
System instytucjonalny WRPO 2014+	IZ było przeciążone realizacją zadań w wyniku nakładających się na siebie terminów naborów WoD. Problem był potęgowany przez braki kadrowe, później przez pandemię.	Część problemów była możliwa do przewidzenia na etapie programowania wsparcia (np. nakładanie się na siebie terminów naborów, konkurencyjne nabory), jednak znacząca część z nich wynika z braku decyzyjności IZ (przepisy krajowe i UE)	Planowanie naborów powinno uwzględniać potencjał instytucjonalny (w tym kadrowy) będące w posiadaniu IZ i IP WRPO. Należy unikać nakładania się na siebie terminów naborów i oceny WoD. W przypadku problemów w tym zakresie należy zaplanować dodatkowe zasoby kadrowe przesuwając je z obszarów mniej obciążonych pracą.
- w tym obciążenie administracyjne ²³	Notowano wysoki poziom obciążenia wśród beneficjentów i wnioskodawców na etapie przygotowania wniosku lub realizacji projektu.	Większość utrudnień dla realizatorów projektów jest pochodną kwestii formalnych niezależnych od IZ WRPO 2014+ i na nie IZ nie ma wpływu ²⁴ .	W WRPO 2021+ należy doskonalić jedynie te obszary obciążenia administracyjnego, na które IZ WRPO ma realny wpływ – bezpośredni lub pośredni (np. w ramach dyskusji z UE lub MFIPR).
- w tym funkcjonowanie pośredników finansowych	Pośrednicy finansowi notowali problemy z zapewnieniem wkładu krajowego	Często sytuacja finansowa oraz niewielki rozmiar działalności pośredników uniemożliwił zapewnienie wkładu krajowego. Zjawisko to będzie się pogłębiać w trakcie pandemii.	Należy rozważyć rozwiązania mające na celu udostępnienie środków dla pośredników finansowych na zapewnienie wkładu krajowego.
	Pośrednicy według przedstawiciela EBI mieli niewielkie doświadczenie w obsłudze IF UE (ogólnie, w skali kraju)	Mimo niewielkiego doświadczenia, pośrednicy dobrze radzili sobie z zapewnieniem wsparcia dla beneficjentów - w Wielkopolsce poziom przygotowania pośredników był wysoki.	W WRPO 2021+ należy rozważyć poszerzenie oferty pośredników o instrumenty łączące IF z dotacją oraz IF z komponentem umorzeniowym.

²³ Czynniki związane z poziomem obciążenia administracyjnego zostały także zawarte w innych elementach tabeli.

²⁴ Potwierdzono w wywiadach FGI i TDI w ramach niniejszego badania.

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
- w tym funkcjonowanie IP ZIT	Wypełnianie tylko podstawowych funkcji, mimo dużo większego potencjału	Potencjał IP ZIT nie został w pełni wykorzystany.	Poszerzenie działań IP ZIT o tworzenie partnerstw na rzecz realizacji wspólnych projektów, wspieranie mniejszych gmin i działalność informacyjno-promocyjną; Do rozważenia- rezygnacja z wymogu, aby ZIT pełniły rolę IP
- w tym realizacja założeń RIS3	Zanotowano nieproporcjonalnie duży, w stosunku do potencjału gospodarczego, udział IS Wnętrza przyszłości i IS Nowoczesne technologie medyczne. Koordynator z UMWW nie posiadał wystarczających narzędzi do wdrażania RIS3	Niedostatecznie dopasowano wsparcie poszczególnych IS w ramach WRPO 2014+. Efektywność realizacji założeń RIS3 została obniżona przez niewystarczające wyposażenie koordynatora RIS3 z UMWW w odpowiednie narzędzia, a także niewłączenie innych podmiotów do realizacji założeń polityki innowacyjności	W ramach realizacji WRPO 2021+ należy: 1) dostosować projektowane wsparcie do potencjału IS wyszczególnionych w RIS2030, także w zakresie działań informacyjno-promocyjnych oraz działalności klastrów branżowych; 2) wprowadzić zmiany w zbiorze podmiotów i osób odpowiedzialnych za realizację założeń RIS2030 w ramach WRPO 2021+
Konstrukcja wsparcia	Nie można było finansować kapitału obrotowego (mimo, że wystąpił bardzo wysoki popyt na ten kapitał).	Obserwowano wysoki popyt na środki obrotowe wśród przedsiębiorstw. W wyniku pandemii pojawiły się nowe potrzeby beneficjentów także na środki obrotowe.	Nie należy proponować instrumentów wyłącznie dla finansowania kapitału obrotowego. Należy rozważyć wprowadzenie komponentu obrotowego do projektów np. inwestycyjnych w ramach WRPO 2021+. Ponadto, trzeba pokryć popyt na środki obrotowe z innych źródeł, np. środków zwróconych z poprzednich programów
Realizacja projektów zintegrowanych	Realizacja tych projektów była problematyczna z uwagi na niedostateczne skoordynowanie dwóch funduszy.	Opisany problem wpłynął na obniżenie efektywności realizacji wsparcia, m.in. opóźnienia w realizacji projektów, przeznaczanie czasu pracowników IZ i realizatorów projektów na ciągłe aktualizacje informacji	Proponuje się rezygnację z wprowadzenia dwufunduszowych projektów w WRPO 2021+. Rozwiązaniem dla tego problemu może być np. wprowadzenie działań komplementarnych wobec siebie i realizowanych oddzielnie z EFRR i EFS lub ew. innych źródeł.

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
Dotacje	Nie wszystkie przedsięwzięcia kończą się sukcesem. Dodatkowo czas oczekiwania na decyzję wynosi kilka miesięcy	Niższy wskaźnik sukcesu dla projektów, w których wsparciem była dotacja, może wiązać się z naturalnym ryzykiem niepowodzenia działań B+R i innowacyjnych.	W WRPO 2021+ nadal wsparcie dotacyjne (w określonych obszarach interwencji) powinno występować, szczególnie gdy projekty są obciążone dużym ryzykiem niepowodzenia, ale przyczyniają się do realizacji celów SRWW 2030 i Programu.
IF	Niskie zainteresowanie IF w niektórych OP, Działaniach i Poddziałaniach.	Problemy w tym zakresie były spowodowane głównie przez konkurencję między wsparciem dotacyjnym i w ramach IF. Beneficjenci w większości przypadków woleli skorzystać z dotacji.	Należy rozdzielić wsparcie dotacyjne i IF w ramach WRPO 2021+ w bardzo wyraźny sposób (ale należy je tak zaprojektować, żeby były wobec siebie komplementarne). Zaleca się nieoferowanie poręczeń w WRPO 2021+, ale za to poszerzenie katalogu IF oferowanych w ramach zarządzania środkami zwróconymi z poprzednich perspektyw.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań pierwotnych i wtórnych.

Tabela 5. Podsumowanie najważniejszych wyników analizy doświadczeń pozytywnych z realizacji WRPO 2014+ - składanie wniosków i realizacja projektu

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
Harmonogramowanie naborów	W ocenie mid-term wskazano na kolizję podobnych konkursów w ramach WRPO 2014+, tworzenie zbyt ogólnych harmonogramów (mało precyzyjnych co do daty otwarcia i zamknięcia naboru)	Kolizja podobnych konkursów mogła powodować „konkurencję” o wnioskodawców i w efekcie wyższe zainteresowanie np. naborami dotyczącymi uzyskania dotacji.	Należy niezwłocznie publikować harmonogram naborów po jego ustaleniu. Trzeba jednocześnie mieć na uwadze, że często z powodu opóźnień na szczeblu krajowym terminy realizacji naborów nie mogły być rozstrzygnięte i były przesuwane w czasie.
Proces składania i oceny WoD - w tym szacowanie kosztów	Koszty są szacowane na etapie tworzenia WoD, jednak w trakcie okresu realizacji ulegają znacznym zmianom w wyniku zmian na rynku. Mimo elastycznej oceny	W efekcie koszty realizacji projektu są często niedoszacowane i pojawiają się problemy w realizacji zadań w wyniku	Standard cen rynkowych dla pozycji najczęściej finansowanych w ramach danej grupy projektów, towarów lub usług powinien być korygowany każdego roku o inflację, przeliczniki dla miast, obszarów lub usług lub

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
	kosztów ze strony IZ, powoduje to problemy dla wnioskodawców.	braku wystarczających środków finansowych lub brak wykonawców.	dopuszczać taką korektę uzasadnioną przez wnioskodawcę.
	Koszty określone w projektach jako pośrednie (czyli powiązane z bezpośrednimi) były konieczne do wydania przed poniesieniem kosztów bezpośrednich, zwłaszcza w początkowym okresie realizacji projektu (np. na rekrutację, działania informacyjno-promocyjne).	W rezultacie wystąpienia opisanego problemu beneficjent musiał ponieść koszty związane z zarządzaniem projektem, szczególnie „rozruchem” projektu samodzielnie, zamrażając własny kapitał na pewien czas. Mogło to wpłynąć niekorzystnie na skuteczność realizacji zadań projektowych, efektywność działania beneficjenta.	Koszty zarządzania projektem (w tym działania informacyjno-promocyjne) powinny być wyłączone z katalogu kosztów pośrednich i wyodrębnione jako pozycja kosztów bezpośrednich. Działanie to jest szczególnie ważne w przypadku projektów „społecznych”, np. w zakresie włączenia społecznego.
	Niekwalifikowalność VAT prowadziła do powstania problemów w niektórych projektach, w których beneficjent nie miał możliwości zapewnienia środków do pokrycia VAT-u (np. PES)	W wyniku nie kwalifikowalności VAT nastąpiła rezygnacja beneficjentów z korzystania ze wsparcia lub ze składania wniosków negatywnie wpłynęła na rozwój regionu, szczególnie w aspekcie społecznym.	Należy rozważyć (na szczeblu centralnym) możliwość kwalifikowalności VAT w projektach „społecznych” ,w tym dla PES.
- w tym ocena ekspertów	Eksperti oceniający wnioski wskazywali na trudności w ocenie wniosków w zakresie spełniania przez nie poszczególnych kryteriów wymaganych w ocenie merytorycznej.	Trudności zgłaszane przez ekspertów mogą rzutować na niewłaściwą ocenę wniosków (zarówno kwalifikowanie wniosków niespełniających kryteriów, jak i odrzucanie wniosków je spełniających). Wynikiem są też rozbieżności w ocenie tego samego wniosku między	Stworzenie przewodnika w postaci materiałów szkoleniowych pomogłoby ekspertom zewnętrznym w obiektywnej ocenie wniosków i przypisaniu właściwej wartości punktowej do danego kryterium – jednak tylko tam, gdzie ekspert nie ma się wykazywać własną wiedzą nt. danego obszaru tematycznego. Niezbędne są w tym zakresie konsultacje z ekspertami. Należy jednak utrzymać

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
		ekspertami, np. w zakresie innowacyjności.	praktykę szkoleń dla ekspertów i członków KOP (komisji oceniających projekty).
	Istniało ryzyko (niewielkie) braku ekspertów o kompetencjach i wiedzy umożliwiających ocenę wniosków w WRPO 2014+	Brak pozyskania odpowiednich ekspertów lub opóźnienia w ich pozyskaniu mógł skutkować opóźnieniami w ocenie WoD i w efekcie opóźnieniami w realizacji projektów (co wpłynęłoby na nieosiągnięcie docelowych wartości wskaźników długoterminowych)	Po stworzeniu docelowego kształtu WRPO 2021+ (lub kilka miesięcy przed uruchomieniem naboru) można by przeprowadzić szereg spotkań z naukowcami z dziedzin związanych z obszarami wsparcia zachęcając do uczestnictwa w WRPO 2021+ w roli eksperta. Docelowo warto korzystać z bazy ekspertów z przypisanymi słowami kluczowymi lub obszarami interwencji, na temat których posiadają wiedzę ekspercką. Przed uruchomieniem perspektywy (i cyklicznie w razie potrzeb) następuje nabór kandydatów na ekspertów w poszczególnych obszarach tematycznych.
System kryteriów oceny wniosków w WRPO 2014: - luka informacyjna	Brak wiedzy wnioskodawców nt. systemu składania i oceny wniosków, niezapoznanie się potencjalnych beneficjentów z dokumentacją konkursową i dokumentami z nią powiązanymi	Efektom wystąpienia tego zjawiska była duża liczba WoD odrzuconych, wymagających wielokrotnego uzupełnienia, negocjacji. Na etapie realizacji projektów również pojawiały się problemy podobnej natury dotyczące raportowania. W efekcie, spotęgowało to skutki obciążenia administracyjnego.	W ramach realizacji WRPO 2021+ należy nadal prowadzić szkolenia związane ze składaniem WoD w poszczególnych naborach. Powinny zostać utrzymane praktyki związane z funkcjonowaniem opiekunów naborów, projektów oraz wielokanałową komunikacją z wnioskodawcami i beneficjentami.
Proces realizacji projektu: - w tym ocena dokumentów	W okresie realizacji projektów występują liczne niedociągnięcia w dokumentacji powodujące kilkukrotne wzywianie do	Te same dokumenty są wielokrotnie weryfikowane pod kątem poprawności, co przedłuża proces oceny dokumentów na każdym etapie realizacji projektu.	Trzeba rozważyć wprowadzenie zasady, według której trzykrotne bezskuteczne wezwanie do dokonania poprawek skutkuje niekwalifikowaniem kosztu.

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
	uzupełnień, utrudnione i mniej skuteczne w okresie pandemii		
- w tym proces składania WoP	Wzrosła liczba dokumentów dołączanych do WoP w stosunku do WRPO 2007-2013; zanotowano długie czasy weryfikacji WoP (z uwagi na liczne błędy formalne), co powodowało liczne wezwania do uzupełnień i długi okres oczekiwania na środki przez beneficjentów.	Konieczność angażowania własnych środków przez beneficjentów wpłynęła negatywnie na jakość realizowanych zadań lub ich opóźnienie. Z drugiej strony błędy popełniane przez nich w WoP oraz wzrost liczby dokumentów (w projektach EFS) pogłębiła problem obciążenia administracyjnego.	W miarę możliwości należałoby zmniejszyć liczbę wymaganych dokumentów do weryfikacji WoP. Konieczne jest przeprowadzanie szkoleń dla beneficjentów, zachęcanie do rezygnacji z usług firm zewnętrznych, które powodowały problemy zwłaszcza w komunikacji z IZ. Należy utrzymać analizę dokumentacji na podstawie próby dokumentów i dopuszczalność oceny wniosku na podstawie wyciągu bankowego.
- w tym raportowanie postępu realizacji	Beneficjenci składając kwartalne raporty z realizacji projektu byli zobligowani do dostarczania obszernej dokumentacji nawet, jeśli nie wnioskowali o płatność	Był to kolejny czynnik pogłębiający obciążenie administracyjne o negatywnych skutkach po stronie beneficjenta i IZ. Powodował niepotrzebne mnożenie dokumentów i danych.	Częstotliwość składania raportów powinna być utrzymana, ale zakres informacji powinien być zminimalizowany do postaci aktualizacji danych, które uległy zmianie w trakcie okresu, którego dotyczy raport.
- w tym wnioskowanie o płatność zaliczkową	Beneficjenci byli zobowiązani do składania odrębnych wniosków o płatność zaliczkową lub płatności zaliczkowe	Tworzenie kolejnych wniosków obciążało administracyjnie beneficjenta i instytucję kontrolującą składane dokumenty.	Ustalenie z MFiPR centralnie regulacji w tym zakresie – podpisanie umowy automatycznie oznacza wypłatę zaliczek
- w tym rekrutacja do uczestnictwa w projektach	W niektórych projektach, szczególnie w ramach rynku pracy i włączenia społecznego wystąpiły problemy z rekrutacją uczestników z grupy docelowej wsparcia. Występowały także	Brak osiągnięcia poziomu wskaźników produktu i rezultatu w projektach lub opóźnienie ich osiągnięcia negatywnie przełożyło się na efektywność i skuteczność realizacji wsparcia i	W ramach WRPO 2021+ można wprowadzić dywersyfikację kanałów komunikacji i upowszechniania informacji o naborach, rekrutacji w projektach, mając jednocześnie na uwadze wsparcie w związku ze zwiększonym obciążeniem administracyjnym (tylko dla

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
	problemy z utrzymaniem uczestników w trakcie realizacji. Głównie problemy te były znaczące dla projektów z zakresu aktywizacji osób wykluczonych, bezrobotnych, osób młodych		projektów w określonych obszarach tematycznych lub podobszarach, np. pomoc społeczna) W przypadku projektów dotyczących aktywizacji należy wprowadzić kompleksową ofertę usług (w ramach WRPO 2021+ lub skorelowaniem ze wsparciem z innych źródeł, np. krajowych), a nie pojedyncze działania, mają one niską skuteczność.
- w tym ewidencja czasu pracy	Ewidencja czasu pracy w projekcie była żmudna, wymagała comiesięcznego raportowania czasu pracy w postaci licznych dokumentów, które podległy późniejszej kontroli. Nie doprecyzowano także godziny roboczej w ramach projektu (wątpliwości, czy oznaczała godzinę lekcyjną czy zegarową)	Konieczność prowadzenia rozległej dokumentacji doprowadziła do pogłębienia problemu obciążenia administracyjnego, odczuwalnego po stronie beneficjentów oraz instytucji realizujących WRPO 2014+. Tak wnikliwe raportowe i późniejsza ocena raportów były nieuzasadnione i mogły być znacznie uproszczone.	W WRPO 2021+ lub dokumentacji krajowej (co wymagałoby konsultacji IZ z MFiPR) należałoby ujednoczyć definicję lub definicje godzin pracy w projektach. Rejestracja czasu pracy mogłaby opierać się na oświadczeniu pracodawcy, ew. także pracownika. Do rozważenia jest także elektroniczne rozliczanie czasu pracy personelu w CST. Ustalenia te musiałyby być poczynione na szczeblu krajowym.
- w tym przesunięcie terminów realizacji projektu	W ramach praktyki związanej z „opieką” nad projektami, IZ zanotowało szereg przyczyn wydłużenia terminów realizacji projektów: opóźnienia po stronie wykonawców (związane z ich obciążeniami różnymi zleceniami), nierealne oszacowanie terminów przez wnioskodawców (w celu spełnienia kryteriów oceny), brak prawidłowego	Opóźnienia w realizacji projektów wpłyną negatywnie na wartość wskaźników postępu finansowego i rzeczowego w Programie. Mogą one wynikać ze strategii wnioskodawców, którzy sztucznie próbują spełnić warunki konkursu, później weryfikują rzeczywistość po podpisaniu umowy.	W WRPO 2021+ powinno się nadal stosować działania korygujące i zapobiegawcze mające na celu minimalizację ryzyka wystąpienia opóźnień: a. Prowadzenie szkoleń dla wnioskodawców, ale co także ważne – dla beneficjentów w trakcie realizacji projektów, stworzenie platformy e-learning lub organizacja webinarów,

Element systemu	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
	oszacowania wartości zamówień do przetargów, w efekcie brak chętnych wykonawców lub ich wycofywanie się z realizacji zamówień		b. stworzenie w katalogu kosztów przeliczników umożliwiających uwzględnienie prognozowanych zmian cen rynkowych dla poszczególnych dóbr i usług c. możliwość stałego kontaktu z opiekunem projektu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań pierwotnych i wtórnych.

Tabela 6. Podsumowanie najważniejszych wyników analizy doświadczeń negatywnych z realizacji WRPO 2014+ - obszary interwencji

Obszar interwencji	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
Wszystkie	We wszystkich obszarach interwencji zanotowano trudności w osiągnięciu docelowego poziomu pojedynczych wskaźników	Przyczyną tego stanu rzeczy nie było niedopasowanie do potrzeb regionu, ale trudność w przewidzeniu zmian w dokumentacji krajowej istotnych dla programowania wsparcia, czynników rynkowych (np. ceny, rynek pracy)	Należy minimalizować ryzyko wystąpienia zagrożenia dla osiągnięcia docelowych wartości wskaźników poprzez ocenę ex ante i ocenę mid-term WRPO 2021+ (wdrożenie wniosków z tych analiz poprzez aktualizację WRPO 2021+ możliwą do przeprowadzenia)
Terytorialny wymiar interwencji	Zaobserwowano duplikowanie ubiegania się o wsparcie na te same inwestycje/przedsięwzięcia/projekty w ramach instrumentów terytorialnych i innych w ramach WRPO 2014+	Terytorialny wymiar interwencji w ramach WRPO 2014+ został właściwie zaplanowany, jedynie po stronie beneficjentów leżała chęć minimalizowania ryzyka nieotrzymania środków na inwestycje.	Należy kontrolować możliwości duplikowania wsparcia w ramach interwencji o wymiarze terytorialnym. Należy zwiększyć rolę IP ZIT we współpracy członków Związku ZIT na danym obszarze funkcjonalnym. Część zadań w zakresie zarządzania terytorialnym wsparciem powinna być przeniesiona na IP ZIT.
Przedsiębiorczość	W ramach WRPO 2014+ wystąpiło ograniczenie wsparcia inkubacji tylko do start-upów	Niewystarczająca odpowiedź na popyt na usługi inkubacyjne ze strony innych MŚP	Zaprojektowanie działań inkubacyjnych, w tym szerokiego wachlarza usług inkubacyjnych dla wszystkich MŚP (również usług niefinansowych)

Obszar interwencji	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
	Zaobserwowano niechęć przedsiębiorców do korzystania z pożyczek i w ogóle z IF (obserwacja na szczeblu krajowym)	Niechęć przedsiębiorców wynikała częściowo z nieznamomości oferty IF (szczegółów dot. spłaty, oprocentowania) i niedoinformowania w zakresie korzyści płynących z wyboru IF	Prowadzenie akcji informacyjnych wśród przedsiębiorców obejmującej przedstawienie oferty IF i korzyści płynących z wyboru IF (np. krótki czas oczekiwania na decyzję, mniejsze obciążenie administracyjne, częściowe umorzenie).
Działalność IOB	W WRPO 2014+ dominowały głównie projekty dotyczące rozwoju infrastruktury. Premiowano IOB gotowe do świadczenia usług na zasadach komercyjnych.	Inwestycje w infrastrukturę zostały zrealizowane, jednak niewystarczająco odpowiedziano na potrzeby w zakresie świadczenia usług, w tym innowacyjnych usług na rzecz przedsiębiorstw.	W WRPO 2021+ należy nadal stosować kryteria oceny premiujące IOB gotowe do świadczenia usług, w tym innowacyjnych, na rzecz przedsiębiorstw także na zasadach komercyjnych. Należy przełożyć punkt nacisku w ramach wsparcia z infrastruktury na rzecz usług (doradztwo, transfer wiedzy, B+R)
	Skala współpracy przedsiębiorstw, nauki i IOB jest niewielka, znajomość oferty IOB w tym zakresie jest niska.	Wskazany problem przyczynia się do osłabienia wzrostu poziomu innowacyjności regionu.	W WRPO 2021+ powinno znaleźć się działanie ukierunkowane na sieciowanie IOB ze sobą (także klastrów branżowych), a także ze światem nauki i biznesu.
Usługi publiczne- edukacja	Wystąpiły problemy z realizacją wsparcia w zakresie doposażenia szkół w sprzęt, zanotowano brak ofert realizacji zamówień lub znaczące opóźnienia w realizacji projektów	Problem wynikał w głównej mierze ze zmian prawnych o charakterze centralnym. IZ i beneficjenci nie mieli na to wpływu.	Nie wnosi się specyficznych wskazówek do WRPO 2021+, chociaż można rozważyć kontakt z beneficjentami (nie tylko w obszarze edukacji) każdorazowo w przypadku znaczących zmian prawnych i doradzenie, jak wcześniej zareagować na te zmiany, by uniknąć problemów w realizacji projektów.
Usługi publiczne – ochrona zdrowia	Kondycja finansowa podmiotów leczniczych i sposób finansowania ich funkcjonowania uniemożliwia im dokonywanie zakupów sprzętu i modernizacji infrastruktury bez wsparcia zewnętrznego	Potrzeby zakupu sprzętu i modernizacji/tworzenia infrastruktury mają charakter stały, długoterminowy.	Należy wspierać ten obszar interwencji w WRPO 2021+ (a także dążyć do komplementarności tego wsparcia z innymi programami operacyjnymi w okresie 2021-2027 i programami krajowymi).

Obszar interwencji	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
	Oprócz elementów „twardych” interwencji, mimo działań w ramach WRPO 2014+ notuje się problemy w zakresie realizacji elementów miękkich, jak dostęp do opieki specjalistycznej (w tym psychiatrycznej), długoterminowej, usług okołomedycznych.	Mimo wsparcia kierowanego w ramach różnych programów, w tym WRPO 2014+, obszar ochrony zdrowia jest niedofinansowany, co dodatkowo uwypukliła pandemia COVID-19.	
Administracja	Wsparcie w ramach informatyzacji przedsiębiorstw i sektora publicznego było bardzo ograniczone w stosunku do potrzeb regionu.	Nie zrealizowano w pełni założeń RIS3. Przełożyło się to na dodatkowe utrudnienia w funkcjonowaniu systemu urzędów.	Istnieje konieczność zaprojektowania działań mających na celu cyfryzację działalności urzędów (powinien to być jeden z podobszarów interwencji WRPO 2021+).
Usługi publiczne – włączenie społeczne	W ramach tego obszaru notowano trudności w rekrutacji uczestników i ich utrzymaniu w projektach. Wskazywano na fakt, że wsparcie skupia się jedynie na pojedynczych zadaniach, nie pomaga a aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem.	Oferta w tym obszarze nie była kompleksowa, nie wykorzystano możliwości kreowania efektu synergii poprzez wielowymiarowe wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Do tej grupy powinna być kierowana kompleksowa oferta usług w ramach wsparcia.	Należy planować wsparcie w obszarze włączenia społecznego w bardziej kompleksowy sposób, kierować wsparcie w postaci zbioru usług, nie pojedynczych z nich. Ważnym aspektem oferty powinna stać się opieka psychologa.
Energetyka	Istnieje niezaspokojony popyt m.in. na tworzenie i montaż instalacji OZE, ze strony różnych grup beneficjentów (przedsiębiorstwa, wspólnoty mieszkaniowe, jst)	Potrzeby w tym zakresie wymagają dalszej interwencji, również w związku z zapisami zawartymi w dokumentach krajowych.	Montaż OZE, a także inne sfery produkcji energii odnawialnej powinny znaleźć się w WRPO 2021+.
Rewitalizacja	Ze strony menedżerów funduszy oraz pośredników finansowych zanotowano niski	Niski poziom zainteresowania tych podmiotów może być związany z brakiem	Należy jedno z poddziałań w ramach WRPO 2021+ kierować stricte do TBS-ów, wspólnot i spółdzielni

Obszar interwencji	Opis doświadczenia	Wniosek	Implikacje dla WRPO 2021+
	poziom zainteresowania w Jessica2 (także w Wielkopolsce) zgłaszany przez TBS-y, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe	informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia.	mieszkaniowych, głównie zainteresowanych termomodernizacją.
Rynek pracy	W projektach zakończonych osiągnięto założone efekty wsparcia w ramach aktywizacji zawodowej osób powracających na rynek pracy (po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka), osób bezrobotnych	Trudności w realizacji założeń (osiągnięcia docelowych poziomów wskaźników) mógł wynikać częściowo ze zmian na rynku pracy w trakcie trwania WRPO 2014+	Programowanie wsparcia w WRPO 2021+ powinno być dokonane na podstawie analizy bieżących warunków na rynku pracy i prognoz długoterminowych (uznanych przez ekspertów za najbardziej prawdopodobne), przy uwzględnieniu skutków pandemii.
	W ramach działań służących stabilizacji zawodowej osób pracujących doszło do stabilizacji istniejącego zatrudnienia, nie jego zmiany na lepsze – głównie z uwagi na fakt relatywnie dobrej sytuacji osób na wielkopolskim rynku pracy w porównaniu z osobami z innych polskich regionów. Wskazywano na poprawę sytuacji pozazawodowej uczestników szkoleń, jednak w sferze zawodowej efekty były ograniczone.	Organizacja wsparcia częściowo nie odpowiedziała na potrzeby rynku pracy od strony zarówno pracodawców, jak i pracowników.	W WRPO 2021+ należałoby rozważyć kierowanie większego wsparcia do młodszych odbiorców, osób z wyższym wykształceniem, sprofilować szkolenia pod konkretne stanowiska pracy, łączyć pozyskiwanie wiedzy i obsługę/stosowanie narzędzi, dopasowanych do IS regionu i rynku pracy (np. kształcenie programistów). W ramach form wsparcia proponuje się dołączenie do szkoleń dofinansowania wybranych studiów podyplomowych, bezpłatne badania profilaktyczne, pokrycie opłat za żłobek lub przedszkole, np. w ramach wsparcia powrotu na rynek pracy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań pierwotnych i wtórnych.

Tabela 7. Elementy WRPO2014+, które według przedstawicieli instytucji systemu jego realizacji, wymagają udoskonalenia w kolejnej perspektywie finansowej

Institucja	Elementy wsparcia wymagające doskonalenia
MFiPR	<p>Problemy pośredników finansowych z zapewnieniem wkładu krajowego</p> <p>Przedsiębiorcy byli niedoinformowani i zniechęceni do brania pożyczek</p> <p>Niejednolita oferta funduszy pośredniczących dot. pożyczek dla MŚP, co uniemożliwia promocję tych instrumentów ze szczebla centralnego</p>
UMWW (DEFS)	<p>Nieprzygotowanie jst i NGO do ubiegania się o środki, obawy mniejszych jst o zdolność do utrzymania trwałości</p> <p>Problemy z rozliczaniem projektów, pojawienie się nierzetelnych firm zewnętrznych, opóźnienia w dokumentacji</p> <p>Problemy z rekrutacją w niektórych projektach, (projekty outplacementowe, rynek pracy)</p> <p>Zmiana podejścia do VAT i związane z tym trudności w rozliczaniu projektów (dotacje, np. w PES)</p> <p>Problemy z doposażaniem szkół (np. w związku ze zmianami prawnymi), brak ofert lub znaczące opóźnienia w realizacji</p> <p>Szereg negatywnych zmian związanych z pandemią</p> <p>Katalog beneficjentów nie był aktywny tylko zamknięty, niektórzy nie mogli uzyskać wsparcia</p>
UMWW (DPR)	<p>Mała elastyczność ze strony KE (za dużo wskaźników blokujących dobre pomysły; wskaźniki nie były dostosowane do rzeczywistości wsparcia)</p> <p>Niepewność w stosunku do nowych ustaleń na poziomie centralnym w Polsce</p> <p>Dość słaba kondycja i potencjał IOB w Polsce</p> <p>Gmina musiała oddawać wsparcie, jeśli na jej terenie lokowało się duże przedsiębiorstwo</p>
UMWW (DWP)	<p>Długi czas wybierania BGK na menedżera funduszu, podobnie w przypadku wyboru pośredników wg PZP</p> <p>Wzrost skomplikowania projektów i ograniczone możliwości w przypadku zwykłych projektów inwestycyjnych</p> <p>Ciągłe zmiany przepisów i ich aktualizacje wymagające dostosowania wsparcia</p> <p>Problemy w realizacji łączonych projektów edukacyjnych (miękkich i twardych)</p> <p>Konkurencja ze strony środków krajowych w przypadku oferty dla obszaru gospodarki odpadami</p> <p>Zbyt mało dotacji dla kultury, OZE, projektów dot. kanalizacji, dla przedsiębiorstw</p> <p>Zauważono spowolnienie w realizacji projektów z Jeremie2, część beneficjentów wycofuje projekty (przez pandemię), podobnie w projektach transportowych</p>

Instytucja	Elementy wsparcia wymagające doskonalenia
UMWW (DZ)	Duże problemy ochrony zdrowia, które się pogłębiają: bardzo słaby dostęp do opieki psychiatrycznej, najgorzej w psychiatrii dziecięcej (do tego dochodzi szybkie wypalenie zawodowe); starzejąca się populacja pielęgniarek; niechęć młodych medyków do pracy w sektorze publicznym; zła infrastruktura szpitali; zaniedbana opieka długoterminowa
EBI25	Problemy z wyborem pośredników finansowych w ramach przetargu publicznego Niejasna sytuacja prawna w przypadku wsparcia projektów OZE i niechęć banków do angażowania się w program Przedsiębiorstwa rezygnowały z realizacji projektów po wybuchu pandemii Trudny dostęp pośredników do wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych (pracujących zdalnie w pandemii) Ogólne spowolnienie inwestycji Brak doświadczenia pośredników finansowych w obsłudze IF UE
BGK	Strach beneficjentów przed korzystaniem z nowych produktów Niechętnie korzystanie z Jessica2 przez TBS-y, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe Zwrot środków z inwestycji w wyniku niewykonania projektu (uruchomiono później nowe nabory) Pośrednicy raportowali niskie zainteresowanie ofertą, która jest dedykowana do dość wąskiej grupy odbiorców (wykluczenia) Ograniczenia w poręczeniach (przepisy unijne), trudne wdrażanie przez pośredników W przypadku dotacji nie wszystkie przedsięwzięcia kończą sukcesem Zamrożenie decyzji inwestycyjnych przez pandemię
WFR	Pośrednicy finansowi nie byli wystarczająco silni ekonomicznie, rozdrobnieni – uruchomiono na dla nich linię finansową (na 90% pokrycia wkładu krajowego) Na decyzje ws. przyznania dotacji czeka się nawet 12 miesięcy Strony internetowe WRPO nie są czytelne dla potencjalnych wnioskodawców Trudność w udzielaniu poręczeń funduszom pożyczkowym (w Jeremie2) Niejednolitość wsparcia w poszczególnych województwach, zbyt niskie stawki pośredników w przetargach
FRiP WW	Zbyt rozbudowana biurokracja w udzielaniu poręczeń przedsiębiorstwom

²⁵ Przedstawiciele EBI akcentowali (w związku z realizacją projektów JESSICA) głównie skupienie się na projektach związanych z rewitalizacją i energetyką.

Instytucja	Elementy wsparcia wymagające doskonalenia
	Zabrakło w ofercie poręczeń kontraktowych, czyli tych których obecnie fundusze udzielają najwięcej, czyli to są poręczenia wadialne, poręczenia wykonania umowy, poręczenia usunięcia wad i usterek i poręczenia zapłaty zaliczki
WUP	<p>Skutki pandemii COVID-19:</p> <p>Zawieszanie realizacji projektów, zatrzymanie realizacji wskaźników, konieczność interpretacji nowych przepisów</p> <p>Wydłużony okres rozpatrywania dokumentów, wniosków o płatność, nieterminowe ich składanie przez beneficjentów</p> <p>Rotacja kadry obsługującej projekty (częściowo pracujących zdalnie)</p> <p>Problemy z rekrutacją uczestników (tzw. problemowych, mało skłonnych do aktywizacji)</p> <p>Niekwalifikowalność VAT-u utrudnia nabór projektów i ich realizację</p> <p>Młode osoby nie chcą aktywizować się, są trudności z ich rekrutacją</p> <p>W przypadku niektórych grup wkład własny zniechęca do brania udziału w projektach</p>
ROPS	<p>Problemy z osiągnięciem wskaźników wynikały z niskiego bezrobocia</p> <p>Zbyt małe wsparcie dla usług społecznych</p> <p>Nierównomierny dostęp do instytucji świadczących wsparcie</p> <p>Niekompatybilność z funduszami krajowymi</p>
IOB spoza Poznania	Ze wsparcia zostały wykluczone przedsiębiorstwa rolne (także w programach krajowych)
IOB z Poznania	<p>Brakuje instrumentów dla firm na zakup maszyn</p> <p>Długi okres oczekiwania na decyzję ws. dotacji, później uciążliwy proces jej rozliczania</p> <p>Widać drastyczne spadki przychodów w firmach z niektórych branż, np. eventowej, reklamowej, konferencyjnej, w innych łańcuchy dostaw są przerywane (problemy z dostawcami)</p> <p>Dużo zwolnień pracowników o niskich kwalifikacjach w pandemii</p> <p>Zabrakło oferty doradztwa dla MŚP, np. w zakresie ubiegania się o środki</p> <p>Brak możliwości finansowania prostych pomysłów na biznes</p>

Instytucja	Elementy wsparcia wymagające doskonalenia
Przedstawiciele klastrów biznesu	Zbyt rozbudowana kontrola projektów Zbyt słaba współpraca nauki z biznesem Małe możliwości dokonywania zwykłych inwestycji w projektach (tylko innowacyjne) Blokada ze strony wnioskodawców w stosunku do pożyczek Problemy z zapewnieniem zabezpieczenia w pożyczkach Brak działań dedykowanych klastram

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań FDI i TDI.

3. Czynniki determinujące zainteresowanie dotacjami i instrumentami finansowymi

Analiza *desk research* oraz badania pierwotne wykazały, że poziom zadowolenia z wysokości przyznanego dofinansowania w ramach WRPO 2014+ jest różny wśród poszczególnych grup beneficjentów oraz odbiorców. Poziom zadowolenia z otrzymanego wsparcia był skorelowany z procentową wartością uzyskanego dofinansowania (np. w ramach OP 1, gdzie poziom ten wynosił średnio 56,1% poziom zadowolenia był niższy niż np. w OP 4, w którym wyniósł 76,6%)²⁶ – im wyższy poziom dofinansowania, tym wyższa satysfakcja. Zależał on także od zastosowanego instrumentu – dotacje cieszyły się większym zainteresowaniem niż instrumenty finansowe.

Jak sygnalizowali rozmówcy biorący udział w wywiadach pogłębionych, zainteresowanie wnioskodawców poszczególnymi rodzajami instrumentów było uzależnione przede wszystkim od cech danego instrumentu), terminów składania wniosków oraz wymaganego wkładu własnego (co potwierdzili także przedstawiciele jst oraz MŚP w badaniu CAWI/CATI). Zainteresowanie to różniło się też w okresie przed pandemią COVID-19 i w jej trakcie, co znajduje potwierdzenie w wynikach przeprowadzonych badań ankietowych i jakościowych.

Czynniki, które determinowały zainteresowanie wnioskodawców poszczególnymi formami wsparcia można klasyfikować na kilka sposobów. Poniżej zostało przedstawione ich podsumowanie ze względu na poszczególne wymiary analizy:

1. Terminy naborów:

- wyprzedzenie czasowe, z jakim były publikowane informacje o naborach (wnioskodawca mógł ocenić, ile ma czasu na przygotowanie się do złożenia wniosku i jaki nabór wybrać dla planowanego projektu),
- czas, jaki był przeznaczony na przygotowanie WoD od chwili ogłoszenia naboru,
- terminy składania wniosków (niekiedy pora roku decydowała o ilości czasu, jaką wnioskodawca miał możliwość przeznaczyć na przygotowanie WoD),

2. Forma wsparcia:

- dotacje cieszyły się większym zainteresowaniem niż IF w przypadku podmiotów, które mogły korzystać z obu form wsparcia; jeśli dla tego samego przedsięwzięcia beneficjent mógł wybrać pomiędzy formą dotacyjną a zwrotną, wolał w pierwszej kolejności wybrać dotację;
- na atrakcyjność **dotacji** wpływały:
 - wymagany poziom wkładu własnego i możliwości zapewnienia tego wkładu,
 - warunki dotyczące zwrotu dotacji w przypadku niespełnienia wymogów przewidzianych dla realizacji projektu (wpływ *in minus* na atrakcyjność opisywanego wsparcia),
 - obszerność i struktura dokumentacji, którą trzeba było przygotować w ramach składania WoD (wpływ *in minus* na atrakcyjność opisywanego wsparcia),
 - jakość komunikacji z IOK,
 - czas oczekiwania na decyzję ws. przyznania finansowania (wpływ *in minus* na atrakcyjność opisywanego wsparcia).
- na atrakcyjność **IF** wpływały:

²⁶ Ewaluacja mid-term postępu rzeczowego WRPO 2014+..., op. cit., s. 426.

- relatywnie niewielka w porównaniu z dotacjami ilość dokumentacji wymaganej do ubiegania się o wsparcie,
- przystępne wymagania w stosunku do pożyczkobiorcy (kondycja finansowa, wymagane zabezpieczenia i inne),
- odpowiednia dla odbiorcy długość okresu spłaty,
- odpowiednia dla odbiorcy wysokość oprocentowania,
- możliwość zawieszenia spłaty bądź karencji w spłacie,
- krótki czas oczekiwania na decyzję ws. przyznania IF,
- warunki oferowane przez instytucje komercyjnie udzielające pożyczek i kredytów (wpływ *in minus* na atrakcyjność opisywanego instrumentu),
- własna kondycja finansowa i zdolność kredytowa potencjalnego odbiorcy.

3. Rodzaj podmiotu ubiegającego się o wsparcie:

- w przypadku **jst** decydujące znaczenie miały:
 - obszar interwencji i forma wsparcia - zainteresowanie stwierdzono głównie w przypadku dotacji oraz w obszarach interwencji związanych z usługami publicznymi, transportem, rewitalizacją,
 - wielkość i zdolności organizacyjne jst (determinowało to wielkość i wartość projektu, a co za tym idzie – wnioskowaną kwotę wsparcia),
 - konieczność utrzymania trwałości efektów po zakończeniu realizacji projektu,
 - możliwości uzyskania wsparcia na to samo przedsięwzięcie w ramach różnych programów – zarówno finansowanych ze środków UE, jak też innych,
- w przypadku **MŚP** decydujące znaczenie miały:
 - forma wsparcia - pierwszym wyborem u większości wnioskodawców były dotacje, ale istniało duże zainteresowanie IF, szczególnie pożyczkami inwestycyjnymi,
 - czas oczekiwania na decyzję ws. przyznania wsparcia – część przedsiębiorstw decydowała się na IF z uwagi na brak możliwości długiego oczekiwania na informację ws. przyznania dotacji,
- w przypadku **wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych** decydujące znaczenie miał obszar tematyczny wsparcia: przeprowadzone badania ilościowe ukazały zainteresowanie głównie termomodernizacją i montażem OZE ze strony tych podmiotów, jednak niski poziom aplikowania o środki na te cele wynikał z niedoinformowania nt. oferty wsparcia.

4. Podsumowanie

We wszystkich OP osiągnięto wysokie wyniki realizacji zobowiązań wobec UE, a także wartości wskaźników produktu i rezultatu pozwalające osiągnąć cele określone w Ramach wykonania. Nieliczne wskaźniki nie zostały osiągnięte do końca III kwartału 2020 r., co stwarza podstawy do udoskonalenia działań programowych w przyszłych latach. Dotychczasowe obszary interwencji uznać należy za ważne z punktu widzenia realizacji potrzeb regionu. **Należy zatem utrzymać wsparcie w obszarach analogicznych do tych w WRPO 2014+, o ile ocena bieżących potrzeb regionu nie wskaże inaczej.** Na szczególną uwagę zasługują takie obszary jak przedsiębiorczość, funkcjonowanie IOB (także klastrów), usługi publiczne (w tym ochrona zdrowia, włączenie społeczne, pomoc społeczna, edukacja), energetyka, transport, ochrona środowiska oraz rewitalizacja.

Odnosząc się do doświadczeń zaleca się dalsze wspomaganie oświaty w zakresie inwestycji "twardych" i "miękkich", podobnie w ochronie zdrowia. W przypadku inwestycji w usługi publiczne Zespół Badawczy zaleca, by

skoncentrować się w WRPO 2021+ na cyfryzacji szerokiego wachlarza usług. Wsparcie w zakresie włączenia społecznego powinno być bardziej kompleksowe w stosunku do oferowanego w WRPO 2014+, bowiem uczestnicy często wymagają wielowymiarowej, wszechstronnej pomocy i pojedyncze działania nie przyniosą takiego skutku, jak kompleksowe wsparcie. Wsparcie osób na rynku pracy powinno być kierowane do dotychczasowych grup odbiorców, ze szczególnym naciskiem na osoby młode. Należy również wspierać powroty na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka poprzez dofinansowanie opieki nad dziećmi do lat 3 i do lat 6. Należy jednak zweryfikować dotychczasowe wsparcie w zakresie włączenia społecznego i rynku pracy z uwagi na nieosiągnięcie docelowej wartości części zakładanych wskaźników, szczególnie w zakresie aktywizacji osób biernych zawodowo.

W ramach analizy materiałów pierwotnych i wtórnych stwierdzono pozytywny wpływ praktyk wprowadzonych do WRPO 2014+ (na podstawie doświadczeń z poprzednich programów regionalnych) na poziom funkcjonowania systemu wdrażania wsparcia, szczególnie na usprawnienie obsługi beneficjentów i zmniejszenie poziomu obciążenia administracyjnego po obu stronach – beneficjenta i IOK.

W WRPO 2021+ wskazane jest:

- Utrzymanie dotychczasowych praktyk ocenianych pozytywnie, w tym szczególnie w zakresie funkcjonowania systemu instytucjonalnego oraz wspomagających je systemów informatycznych, które wymagają jednak wprowadzenia pewnych usprawnień (np. integracji z pakietem MS Office),
- Wprowadzenie usprawnień, np. w zakresie planowania zasobów kadrowych IZ.

Zespół Badawczy zaleca rezygnację z realizacji naborów zintegrowanych. Dotacje nadal należy kierować do projektów o wysokim poziomie innowacyjności (i tym samym wysokim ryzyku niepowodzenia), przedsięwzięć z zakresu prac B+R oraz obszarów związanych z usługami publicznymi. IF z kolei powinny być kierowane głównie do przedsiębiorstw, np. w zakresie rozwoju ich portfolio produktów, w tym usług, co wynika przede wszystkim z bardzo wysokiego poziomu zainteresowania wsparciem w okresie 2014-2020.

ZAŁĄCZNIK 3. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-EKONOMICZNE I FORMALNO-PRAWNE DLA PROJEKTOWANIA WRPO 2021+

SPIS TREŚCI

1. Uwarunkowania określone w dokumentacji unijnej i krajowej	1
2. Uwarunkowania specyficzne dla Wielkopolski	6
2.1. Uwarunkowania ogólne	7
2.2. Przedsiębiorczość	8
2.3. Innowacyjność	10
2.4. Działalność IOB	10
2.5. Usługi publiczne	11
2.6. Transport	15
2.7. Energetyka	17
2.8. Ochrona środowiska	18
2.9. Uwarunkowania dotyczące terytorialnego wymiaru interwencji	19
2.10. Rewitalizacja	20
3. Wpływ pandemii COVID-19 na zmianę potrzeb potencjalnych beneficjentów	21
3.1. Polska	21
3.2. Wielkopolska	23
3.3. Trudności w realizacji przedsięwzięć oraz zmiany potrzeb beneficjentów w czasie pandemii COVID-19	24
4. Uwarunkowania dotyczące instrumentów wsparcia w RPO 2021-2027	31
4.1. Dotacje	31
4.2. Instrumenty finansowe	32
4.3. Dodatkowe rekomendacje dotyczące innych form wsparcia	34
4.4. Zastosowanie dotacji, IF i instrumentów mieszanych – wyniki badań pierwotnych	36
5. Podsumowanie	40

1. Uwarunkowania określone w dokumentacji unijnej i krajowej

Założenia dla polityki krajowej i regionalnej zostały zawarte w dokumentacji unijnej i odzwierciedlone w dokumentach krajowych i wojewódzkich analizowanych w kolejnych podrozdziałach. W dniu 30.06.2021 r. zostały opublikowane wersje dokumentów zatwierdzone 24.06.2021 r. przez Radę UE i PE mające wpływ na kształt przyszłej interwencji w następującym zakresie:

1. **Rozporządzenie ogólne**, w którym szczególnie istotne dla WRPO 2021+ zapisy zawarto w następujących częściach:

- Tytuł I, Rozdział II, art. 8 (dotyczący partnerstwa i wielopoziomowego zarządzania),
 - Tytuł II, Rozdział II, (dotyczący warunków podstawowych i ram wykonania, art. 15-18),
 - Tytuł III (w całości) dotyczący programowania wsparcia, w tym rozwoju terytorialnego),
 - Tytuł IV (w całości) dotyczący monitorowania, ewaluacji, komunikacji i widoczności,
 - Tytuł V, Rozdział II (formy wsparcia: Sekcja I - formy dotacji, Sekcja II - instrumenty finansowe),
Rozdział III dot. zasad kwalifikowalności,
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (dokument główny wraz z załącznikami) – określa zakres koncentracji tematycznej i interwencji w wymiarze terytorialnym w odniesieniu do EFRR,
 3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 (dokument główny wraz z załącznikami) – określa zakres koncentracji tematycznej i interwencji w wymiarze terytorialnym w odniesieniu do EFS+.

Co ważne dla kształtu przyszłej interwencji, projekt Rozporządzenia ogólnego zawiera kilka zmian w realizacji wsparcia w stosunku do perspektywy 2014-2020, w tym zastosowanie uproszczonych form rozliczania kosztów w projektach (np. kwot ryczałtowych, w przypadku kwot do 200 tys. EUR), a także uproszczone formy kontroli. Dodatkowo, wprowadzono kwalifikowalność VAT w projektach o wartości poniżej 5 mln EUR (wkład UE będzie też obliczany od wartości brutto projektów, nie od wartości netto).

EFRR i FS będą skupiać się głównie na wsparciu innowacji, gospodarki cyfrowej i MŚP (realizacja strategii inteligentnej specjalizacji poprzez RIS), gospodarki niskoemisyjnej i GOZ¹. W latach 2021-2027 silniejszy niż dotychczas akcent położono na wsparcie zrównoważonego rozwoju miast oraz współpracy regionalnej. Poziom obciążenia administracyjnego na szczeblach krajowym i regionalnym ma zostać obniżony (uproszczenie m.in. monitorowania i ewaluacji), z kolei większy nacisk zostanie położony na osiąganie wyników. W dokumencie otwierającym debatę na temat finansów UE, ocenie *ex post* obowiązujących ram, a także w konsultacjach publicznych w sprawie ram na lata 2021–2027 za główny cel uznano uproszczenie regulacji prawnych. Z doświadczenia instytucji realizujących poszczególne programy wynika, że obecne przepisy są zbyt złożone i rozdrobnione, co skutkuje nadmiernym obciążeniem IZ, beneficjentów i uczestników wsparcia.

Co ważne dla polityki regionalnej, w tym szczególnie dla Wielkopolski, zgodnie z projektem Rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów z 25 lutego 2021 r. (Analiza ostatecznego tekstu kompromisowego w celu osiągnięcia porozumienia) stawka dofinansowania wyniesie maksymalnie²:

- 85% dla regionów słabiej rozwiniętych;
- **70% dla regionów w okresie przejściowym, które zostały sklasyfikowane jako regiony słabiej rozwinięte w okresie programowania 2014–2020;**
- 60% dla regionów w okresie przejściowym;
- 50% dla regionów lepiej rozwiniętych, które były regionami w okresie przejściowym lub miały PKB na mieszkańca poniżej 100% w latach 2014–2020;
- 40% w przypadku regionów lepiej rozwiniętych.

¹ Zgodnie z ogólnym zobowiązaniem do przeznaczania 30% środków EFRR i 37% FS na cel dotyczący klimatu (wg stanu na dzień 25.2.2021).

² *Common Provisions Regulation - Analysis of the final compromise text with a view to agreement. COM(2018) 375 final*, Brussels 2021.

Wytyczne UE są uszczegółowione przez dokumentację krajową. Zbiór dokumentów określających ramy polityki regionalnej także w ramach RPO zawiera kilkadziesiąt źródeł. Poniżej zaprezentowano dokumenty, które w największym stopniu, zdaniem Zespołu Badawczego, kierunkują interwencję publiczną w ramach WRPO 2021+.

Najważniejszym dokumentem z punktu widzenia programowania wsparcia jest UP³, której projekt jest poddawany obecnie konsultacjom społecznym⁴. Instrumentami realizacji UP będą krajowe i regionalne programy, które wraz z UP stworzą system dokumentów programowych polityki spójności w perspektywie 2021+ w Polsce. Polska będzie realizować działania w ramach wszystkich pięciu celów PS (CP1-CP5) oraz celu dodatkowego (CP6)⁵. Kryzys gospodarczy wywołany przez pandemię COVID-19 powoduje konieczność podjęcia działań w krótkim i długim okresie niemal we wszystkich obszarach wsparcia EFSI; działań mających na celu budowę odporności na zakłócenia, w tym zdarzenia kryzysowe w przyszłości⁶.

Zakres interwencji określony w UP wynika z opisu szczegółowych uwarunkowań określonych w projektach rozporządzeń dotyczących EFRR, FS, EFS+, EFMR oraz FST. Na zakres ten wpływ mają również wytyczne KE dla Polski dotyczące finansowania polityki spójności na lata 2021-2027, przedstawione w załączniku D do Sprawozdania krajowego – Polska 2019⁷ oraz w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2020⁸. Dodatkowe wytyczne znajdują się w Zaleceniu Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r., w którym KE ustosunkowała się do przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r.⁹, wskazującego rekomendacje dotyczące inwestycji.

Łącznie alokacja dla Polski w ramach wszystkich funduszy wyniesie (zgodnie z projektem UP) 90,63 mld euro (w tym 75,97 mld EUR wkładu UE oraz 14,66 mld EUR wkładu krajowego). W ramach tej puli 4,4 mld euro Polska otrzyma z FST w celu transformacji gospodarczej obszarów, na których wydobywa się paliwa kopalne (interwencja w tym zakresie będzie dotyczyć także Wielkopolski). Alokacja w ramach pomocy technicznej

³ Projekt umowy partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, Warszawa 2021.

⁴ Podstawą prawną opracowania dokumentu jest art. 7 projektu Rozporządzenia ogólnego.

⁵ Polityka spójności będzie obejmowała realizację 6 celów:

- Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa;
- Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;
- Cel 3: Lepiej połączona Europa;
- Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym;
- Cel 5: Europa bliżej obywateli;
- Cel 6: Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

⁶ Umowa partnerstwa 2021-2027. Broszura informacyjna..., op. cit., s. 6.

⁷ Dokument Roboczy Służb Komisji: Sprawozdanie Krajowe – Polska 2019, towarzyszący dokumentowi: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego i Eurogrupy Europejski Semestr 2019: Ocena postępów w zakresie reform strukturalnych, zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania oraz wyniki szczegółowych ocen sytuacji na mocy rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Bruksela 2019, S. 67-72.

⁸ Dokument Roboczy Służb Komisji: Sprawozdanie Krajowe – Polska 2020 Towarzyszący Dokumentowi: Komunikat Komisji Do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego i Eurogrupy Europejski Semestr 2020: Ocena postępów w zakresie reform strukturalnych, zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania oraz wyniki szczegółowych ocen sytuacji na mocy rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Bruksela 2020, s. 73-75.

⁹ Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r., Bruksela 2019.

wyniesie 2,8 mld euro (w tym 2,34 mld EUR wkładu UE). Zarządy województw będą odpowiedzialne za realizację programów w swoich regionach, które łącznie otrzymają 40% środków z PS przeznaczonych na inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego.

Programy Regionalne będą oparte na strategiach rozwoju poszczególnych województw. Obszary tematyczne zawarte w tych strategiach należy zestawić z wynikami analizy bieżących potrzeb regionów i w ten sposób ukształtować docelowy model interwencji. Ważnym elementem interwencji będą nadal **instrumenty terytorialne**, wzmacniające współpracę samorządów na podstawie strategii terytorialnych. Strategie terytorialne muszą być spójne ze strategiami rozwoju województw. Na tym samym obszarze może funkcjonować więcej niż jeden instrument terytorialny, jeśli podwójne finansowanie jest wyeliminowane. Do dyspozycji regionów będą trzy rodzaje instrumentów:

1. **Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)** (obszary wiejskie, miejskie, wiejsko-miejskie; mała skala oddziaływania), realizowane przed LGD w ramach LSR, tworzone przez grupy złożone z przedstawicieli sektora prywatnego, publicznego oraz społeczeństwa,
2. **Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)** (obszary miejskie wraz ze swoimi obszarami funkcjonalnymi), realizowane w partnerstwie jst w celu wsparcia MOF miast wojewódzkich i MOF miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, ukierunkowane przede wszystkim na wspieranie rozwoju transportu niskoemisyjnego, poprawę stanu środowiska przyrodniczego, poprawę efektywności energetycznej, wsparcie rozwoju kapitału ludzkiego, w tym kształcenia,
3. **Inne Instrumenty Terytorialne (IIT)** (przeznaczone szczególnie dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, OSI regionalnych, obszarów rewitalizacji) – nowe narzędzie dla obszarów funkcjonalnych złożonych z grup jst, które działając wspólnie rozwiązują problemy obszaru. Bazą dla IIT mogą być kontrakty samorządowe, porozumienia sieciowe, RIT.

Projekt UP powołuje się na SOR10 jako dokument wiodący w ustalaniu interwencji na lata 2021-2027, jednak w najbliższym czasie ta linia wnioskowania może ulec zmianie poprzez zatwierdzenie ostatecznego kształtu KPO. Rekomendacje dla polityk publicznych zawarte w SOR dotyczą stymulacji warunków wzrostu dochodu mieszkańców, wzrostu spójności społecznej, ekonomicznej, środowiskowej i terytorialnej. Uzupełnia to zalecenia polityki unijnej wskazującej na konieczność wspierania różnych potencjałów w regionach tak, aby uwzględnić ich specyfikę (np. atrakcyjne walory przyrodnicze, tereny poprzemysłowe). Szczególną uwagę zwrócono na problem utraty funkcji społeczno-gospodarczych przez miasta średniej wielkości¹¹. Efektem działań w RPO powinna być absorpcja przez tereny słabiej rozwinięte impulsów rozwoju generowanych przez liderów.

Koncentracja interwencji nastąpi w dwóch wymiarach: terytorialnym (obejmuje wybrane części terytorium regionu, koncentracja punktowa), oraz tematycznym (obejmuje wybrane dziedziny wsparcia priorytetowe dla regionu; określa ją ring-fencing, por. podrozdział 5.1.1). Niezbędne jest więc dokonanie głębokiej analizy nie tylko potrzeb ewentualnych wnioskodawców, ale całościowej analizy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu.

Dokumentacja krajowa nawiązuje również do konieczności ustalenia obszarów i jednostek osadniczych, które są szczególnie zagrożone marginalizacją. Analizy PAN¹² dotyczące delimitacji obszarów problemowych prezentują efekty procesu polaryzacji społeczno-ekonomicznej w Polsce, a także destabilizację policentrycznego

¹⁰ *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)*, Warszawa 2017.

¹¹ *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, Warszawa 2013.

¹² P. Śleszyński, *Aktualizacja delimitacji miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (powiększających dystans rozwojowy)*, Warszawa 2019; Idem et al., *Aktualizacja delimitacji obszarów problemowych na 2018 rok*, Warszawa 2019.

układu osadniczego, którego charakteryzują nadmierna deindustrializacja, niezrównoważony system osadniczo-regionalny, proces „wyplukiwania” funkcji w miastach średniej wielkości. Z uwagi na relatywnie dobrą sytuację społeczno-gospodarczą Wielkopolski w stosunku do innych polskich regionów, delimitacja wspomnianych obszarów może jednak być niepełna. **Zespół Badawczy sugeruje stworzenie odrębnej analizy dotyczącej podobnej delimitacji jedynie dla województwa, której celem byłoby zaprezentowanie wewnątrzregionalnych zróżnicowań rozwojowych.** Wyniki takiej delimitacji posłużyłyby do programowania działań mających na celu właściwe zagospodarowanie środków przeznaczonych na odbudowę potencjałów poszczególnych części regionu.

Oprócz wyżej wymienionych, działania regionalne należy opierać na wyrównywaniu szans edukacyjnych, dostępu do usług publicznych, redukcji wykluczenia cyfrowego. Taki model (model terytorialnego zrównoważenia rozwoju) jest zgodny z koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju¹³.

KSRR¹⁴ określa z kolei 7 wyzwań dla rozwoju polskich regionów:

- Wyzwanie 1: Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska (obszar interwencji wg MFIPR: ochrona środowiska, energetyka)
- Wyzwanie 2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych (obszar interwencji: usługi społeczne),
- Wyzwanie 3. Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego (obszar interwencji: usługi społeczne, w tym włączenie społeczne i rynek pracy),
- Wyzwanie 4. Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek (obszary interwencji: przedsiębiorczość, działalność IOB),
- Wyzwanie 5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach (obszary interwencji: transport, rewitalizacja),
- Wyzwanie 6. Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami (różne obszary interwencji w ramach terytorialnego wymiaru interwencji),
- Wyzwanie 7. Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych¹⁵ (różne obszary interwencji w ramach terytorialnego wymiaru interwencji).

Dodatkowe uwarunkowania prezentuje PEP 2030¹⁶, w której zawarto diagnozę stanu obecnego i prognozę trendów społeczno-gospodarczych w ujęciu środowiskowym, w tym zaznaczono szczególnie:

- nasilające się skutki zmian klimatu,
- zwiększającą się konkurencją o zasoby naturalne,
- rosnącą presją na ekosystemy (w tym szczególnie presję antropogeniczną),
- negatywny wpływ środowiska na zdrowie ludzi,
- wyczerpywanie się źródeł finansowania ochrony środowiska.

¹³ Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju..., op. cit., s. 109-110.

¹⁴ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa 2019.

¹⁵ W dokumencie zaakcentowano szczególne znaczenie wyzwania 7 dla rozwoju regionów.

¹⁶ Ministerstwo Środowiska, *Polityka ekologiczna państwa 2030-projekt*, Warszawa 2018,

https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/prawo/projekty/PROJEKT_POLITYKI_EKOLOGICZNEJ_PANSTWA_2030/Projekt_Polityki_ekologicznej_panstwa_2030.pdf.

Do tych założeń nawiązuje PEP 2040¹⁷, która prezentuje trzy filary transformacji energetycznej:

- sprawiedliwej transformacji – poprzez pomoc obszarom geograficznym dotkniętym w największym stopniu przeobrażeniami w sferze energetyki, dążenie do redukcji ryzyka ograniczenia ubóstwa energetycznego, także poprzez rozwój nowych gałęzi przemysłu (OZE, energetyka jądrowa),
- rozwoju niskoemisyjnego systemu energetycznego, w tym energetyki lokalnej i obywatelskiej,
- kształtowania dobrej jakości powietrza poprzez inwestycje w ciepłownictwo, termomodernizację i elektryfikację transportu.

Powyżej opisane cele są spójne z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030¹⁸, w którym zaprezentowano założenia dotyczące rozwoju energetyki w Polsce, w tym dążenia do niezależności energetycznej i dywersyfikacji mixu energetycznego. Strategicznymi założeniami działań na poziomie kraju i poszczególnych regionów powinny stać się obniżenie emisyjności, poprawa efektywności energetycznej w ujęciu horyzontalnym, bezpieczeństwa energetycznego (w tym zmniejszenie uzależnienia od importu surowców i energii), badania nad rozwojem energetyki w Polsce i tworzenie wewnętrznego rynku energii. **Zespół Badawczy zaleca, aby w interwencji w ramach WRPO 2021+ zaplanować działania pokrywające powyższe zakresy w obszarach ochrony środowiska, terytorialnego wymiaru interwencji, energetyki.** Programowanie wsparcia należy wesprzeć wynikami analizy bieżących potrzeb regionu.

Podsumowując, KSRR wprowadziło szereg zmian do polityki regionalnej¹⁹. Przede wszystkim, wystąpią: większy wpływ szczebla krajowego na politykę regionalną oraz sterowanie rozwojem regionu przez politykę krajową. Rząd będzie się bardziej angażował w politykę regionalną np. w zakresie OSI obligatoryjnych. Koordynacja międzysektorowa będzie sterowana przez nie tylko kontrakt terytorialny, ale kontrakt sektorowy (zintegrowanie działań szczebla krajowego z regionalnym)²⁰. Podejmowane będą także działania na poziomie regionalnym i krajowym dotyczące poszczególnych jst (porozumienie terytorialne)²¹. Według Zespołu Badawczego zaangażowanie administracji centralnej może mieć implikacje dla podejmowanych działań samorządowych. Przełoży się to na sposób finansowania interwencji, a w zbliżającej się perspektywie wzrośnie również zależność od budżetu centralnego (mniejsze dopływy z polityki spójności).

2. Uwarunkowania specyficzne dla Wielkopolski

Województwo wielkopolskie jest jednym z najlepiej rozwiniętych gospodarczo regionów w Polsce, o czym świadczy m.in. zaszeregowanie go do regionów „przełomowych” w okresie 2021-2027. Sytuację województwa

¹⁷ *Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.*, Warszawa 2021, s. 6.

¹⁸ *Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Założenia i cele oraz polityki i działania*, Warszawa 2019, s. 24-66.

¹⁹ Dokument obliguje władze regionalne do wprowadzania zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem regionu, w którym mają zostać powiązane różne formy terytorialnej interwencji.

²⁰ Planowanie przestrzenne pozostaje nadal oderwane od planowania społeczno-gospodarczego i nie spełnia swojej roli w identyfikowaniu niekorzystnych zjawisk i rozwiązywaniu konfliktów przestrzennych na wczesnym etapie ich pojawiania się.

Kontrakt terytorialny - uwzględnia projekty strategiczne i inicjatywy uzgodnione między rządem a samorządem województwa (ew. innymi instytucjami).

Porozumienie Terytorialne - uzgadnianie działań między samorządem województwa a władzami gminy (ew. związkami gmin, MOF).

Ich zasady funkcjonowania określa KSRR.

²¹ W. Dziemianowicz et al., *Ewaluacja Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku...*, op. cit.

należy interpretować jednak wielowymiarowo, uwzględniając m.in. wymiar społeczny rozwoju, sytuację demograficzną, wewnątrzregionalne zróżnicowanie i wiele innych. Uwarunkowania interwencji w poniższych wynikach analiz pogrupowano na te o charakterze ogólnym (w tym strategicznym) i odnoszące się do poszczególnych potencjalnych obszarów interwencji.

2.1. Uwarunkowania ogólne

Obecnie wiodącym dokumentem strategicznym województwa dla kierowania interwencji (zgodnie z wytycznymi KE) jest SRWW2030, która prezentuje strategiczne i operacyjne cele, do których należy także dostosować interwencję w ramach WRPO 2021+²². Na potrzeby SRWW 2030 stworzono analizę SWOT²³, która umożliwi identyfikację kluczowych uwarunkowań mogących ukierunkować dalszą analizę sytuacji województwa pod względem potencjalnych obszarów interwencji. Według tej analizy, Wielkopolska posiada duży potencjał inwestycyjny, w zakresie działań B+R, rozwoju OZE, podnoszenia poziomu wydajności rolnictwa i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Niestety, obserwuje się pogłębianie dysproporcji rozwojowych wewnątrz województwa.

Cele strategiczne i operacyjne SRWW 2030 zamieszczono poniżej:

Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców

- Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu
- Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia
- Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy

Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu

- Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie
- Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom
- Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu

Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski

- Cel operacyjny 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa
- Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski
- Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej

Cel strategiczny 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem

- Cel operacyjny 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług
- Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju

Strategia wskazuje także 8 głównych wyzwań rozwoju Wielkopolski²⁴:

- Wyzwanie 1. Wzrost konkurencyjności, produktywności i innowacyjności gospodarki
- Wyzwanie 2. Rozwijanie i efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego
- Wyzwanie 3. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych
- Wyzwanie 4. Przeciwdziałanie dezintegracji społecznej i utracie regionalnej tożsamości, rozwijanie kapitału społecznego i kulturowego
- Wyzwanie 5. Poprawa warunków życia z poszanowaniem środowiska przyrodniczego
- Wyzwanie 6. Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu

²² Cele te zostały wzięte pod uwagę w rozdziale 5 przy tworzeniu systemu celów polityki regionu.

²³ Ibid., s. 94.

²⁴ *Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku*, Poznań 2020, s. 13.

- Wyzwanie 7. Przeciwdziałanie i zmniejszenie nierówności terytorialnych
- Wyzwanie 8. Zwiększenie efektywności zarządzania regionem.

Wyzwania te są odpowiedzią na wyniki diagnozy dotyczącej sytuacji społeczno-gospodarczej regionu²⁵. Uwzględnienie każdego z wyzwań w Strategii jest skutkiem sytuacji bieżącej w Wielkopolsce i wymaga podejmowania szeregu działań²⁶. Wyzwania te zatem powinny znaleźć odzwierciedlenie w obszarach interwencji w WRPO 2021+.

Źródła finansowania realizacji założeń SRWW2030 można podzielić na środki własne i inne, w tym te pochodzące z UE. Należy jednak mieć na uwadze, że środki pochodzące z innych źródeł mogą stanowić źródło konkurencyjne względem WRPO 2021+, co może prowadzić do zjawiska kanibalizacji wsparcia. Z tego względu **planowanie interwencji powinno uwzględniać również wsparcie konkurencyjne** względem przyszłego WRPO. Wsparcie to powinno być komplementarne. Odnieść to należy szczególnie do beneficjentów realizujących usługi publiczne, bowiem mają oni ograniczone możliwości finansowania działań ze źródeł komercyjnych.

Dokumentem uszczegóławiającym SRWW2030 jest RIS2030. Cele o znaczeniu horyzontalnym RIS2030 uzupełniają cele strategiczne i odnoszą się do rozwoju specjalizacji regionalnych i podregionalnych oraz kluczowych technologii wspomagających, a także do wielowymiarowego zrównoważonego rozwoju regionu, wpisującego się także w założenia dotyczące CP wpisane do projektu UP dla Polski: zeroemisyjność, zieloną energię, dekarbonizację, GOZ, transformację energetyczną. Cele te są spójne z celami interwencji KE w okresie 2021-2027.

2.2. Przedsiębiorczość

Gospodarkę Wielkopolski cechuje dobrze rozwinięty i zróżnicowany sektorowo przemysł, wysoce efektywne i wydajne rolnictwo oraz dynamicznie rozwijający się sektor usług, w tym finansowych i doradczych. Nie w pełni wykorzystuje się jednak potencjał rozwojowy regionu (np. obserwuje się niesatysfakcjonujący poziom innowacyjności). Rozwój zachodzi głównie w aglomeracji poznańskiej oraz ośrodkach subregionalnych.

Wielkopolska pod względem gospodarczym jest zróżnicowana wewnętrznie. Przetwórstwo rolno-spożywcze, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo notują najwyższe udziały w lokalnej gospodarce na południu i zachodzie województwa (szczególnie powiaty wolsztyński, leszczyński, kościański²⁷). Przemysł i budownictwo w największym stopniu są reprezentowane przez podmioty gospodarcze we wschodniej części Wielkopolski (m.in. Konin, powiat koniński, słupecki, turecki). Usługowy charakter działalności jest dominującym w dużych ośrodkach miejskich, powiecie pilskim, szamotulskim i poznańskim. Uszczegóławiając, w regionie istotna w kształtowaniu potencjału lokalnych gospodarek jest działalność następujących sektorów gospodarki:

- na południu – przemysłu spożywczego, lotniczego, włókienniczego, odzieżowego, elektromaszynowego, wysoko produktywnego rolnictwa,
- na wschodzie - przemysłu paliwowo - energetycznego (opartego na wydobyciu węgla brunatnego),
- na północy – sektora turystyki.

W sektorze usług w regionie dominują handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych, edukacja, transport i gospodarka magazynowa. Zarówno biorąc pod uwagę miary bezwzględne (np. wartość

²⁵ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019.*

²⁶ Część wniosków prezentowanych w dokumencie diagnozy z 2019 r. jest tożsama z wnioskami z 2015 r., np. dotycząca opieki zdrowotnej, sytuacji demograficznej. Por. K. Borkowicz et al., *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego 2015*, Poznań 2015, s. 174-175, 184-187, 219-221.

²⁷ W województwie wielkopolskim funkcjonuje najwięcej podmiotów gospodarczych w rolnictwie, leśnictwie, rybactwie i rybołówstwie w Polsce (wg klasyfikacji PKD 2007:A).

sprzedaży detalicznej), jak i względne (np. wartość sprzedaży na 1 mieszkańca), województwo plasuje się na drugim miejscu w kraju (za województwem mazowieckim). Wysoki udział usług w gospodarce regionu wynika także z funkcjonowania na jego obszarze dużych ośrodków miejskich (koncentracja podmiotów usługowych), na terenie których działają podmioty świadczące szeroki wachlarz usług dla mieszkańców i biznesu²⁸.

Warto zwrócić uwagę na rosnący potencjał eksportowy wielkopolskich przedsiębiorstw w sektorze motoryzacyjnym (produkcja pojazdów samochodowych), meblarskim, produkcji sprzętu elektrycznego. Wśród importerów dominowały podmioty zajmujące się handlem pojazdami samochodowymi oraz sprzedażą hurtową niewyspecjalizowaną, a niemal 3/4 regionalnego wolumenu w zakresie importu przypada na stolicę województwa i powiat poznański. Eksporterzy i importerzy są w głównej mierze zlokalizowani w Poznaniu i powiecie poznańskim²⁹. **Wsparcie rozwoju potencjału eksportowego powinno znaleźć się w przyszłej interwencji w ramach WRPO 2021+**. Interwencja taka wpłynie na rozwój konkurencyjności gospodarki regionu.

Pod względem atrakcyjności inwestycyjnej (na podstawie *Regional Competitive Index 2019*) województwo nie zmieniło swojej pozycji w rankingu regionów UE z poprzedniej edycji i pozostaje w gronie regionów o dość niskiej atrakcyjności i konkurencyjności uzyskując wynik 40,66 punktów (wobec średniej krajowej 42,77 punktów³⁰) i zajmując 8. miejsce w Polsce (pod względem subindeksu innowacyjności zajęło taką samą pozycję). Wobec tego kształtowanie pozycji regionu w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności, a także ogólnego gospodarczego potencjału regionu (6. miejsce pod względem produktywności pracy, 8. miejsce pod względem wielkości rynku oraz 9. w zakresie zróżnicowania struktury biznesu) powinno stać się priorytetem w okresie 2021-2027. Z kolei raport PAliH wskazuje wysoką atrakcyjność inwestycyjną regionu³¹ (z uwagi na inne kryteria przyjęte w obliczaniu poszczególnych wskaźników tematycznych). Akcentuje się najwyższą atrakcyjność w tym zakresie dla podregionu poznańskiego (wraz z Poznaniem), a najmniej korzystną dla podregionu pilskiego.

Z kolei raport PARP nt. sytuacji MŚP opublikowany w 2020 r. opisuje sytuację wielkopolskich przedsiębiorstw z okresu 2018-2019. W porównaniu z innymi województwami, przedsiębiorstwa w Wielkopolsce charakteryzują się jednym z niższych wskaźników przeżywalności pierwszego roku (52,7%). Mimo to województwo zajęło drugie miejsce w rankingu przedsiębiorczości. Jednocześnie, jest ono najlepsze w Polsce w kategoriach: liczba firm małych aktywnych na 1000 mieszkańców oraz liczba pracujących w małych firmach na 1000 mieszkańców. Stwarza to duże możliwości rozwoju instrumentów wsparcia kierowanych do MŚP. Drugie miejsce region otrzymał także w kategoriach liczba firm (mikro i średnich) aktywnych na 1000 mieszkańców, liczba pracujących w mikroprzedsiębiorstwach na podmiot aktywny, pracujący (w mikro, średnich) na 1000 mieszkańców, wielkość przychodów na firmę (mikro- i małą), wielkości przychodów przypadających na pracującego w małej firmie oraz nakładów inwestycyjnych na mikro firmę. Na 1000 mieszkańców regionu przypadało 62,6 MŚP oraz 8,15 przedsiębiorstw niefinansowych. Średnie nakłady inwestycyjne na jedno MŚP wyniosły 47,88 tys. zł w 2019 r., przychody na jedno MŚP to natomiast 1,34 mln zł. Przeciętne wynagrodzenie w MŚP wyniosło w 4 662 zł brutto

²⁸ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019*, Poznań 2019.

²⁹ Ibid.

³⁰ P. Annoni, L. Dijkstra, *The Regional Competitive Index 2019*, cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/Regional-Competitiveness-Index-2019/363v-4uq6/.

³¹ H. Godlewska-Majkowska et al., *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017*, Warszawa 2017.

(7. wynik w kraju)³². W przeprowadzonej analizie zauważono, że jako główne trudności w rozpoczęciu działalności gospodarczej wskazywano kłopoty z pozyskaniem komercyjnego finansowania oraz brak zabezpieczeń³³.

2.3. Innowacyjność

Powyżej zaprezentowane wyniki analiz pozwalają na potencjalne ukierunkowanie interwencji w WRPO 2021+ na **wspieranie regionalnych i lokalnych IS, inkubację przedsiębiorstw, ich wielowymiarowy rozwój**. Zespół Badawczy zaleca wprowadzenie w WRPO 2021+ wsparcia w postaci IF dla młodych przedsiębiorstw (należy w tym przypadku rozważyć komponent umorzeniowy). **Zespół proponuje także uwzględnienie w WRPO 2021+ wsparcia realizacji projektów wysoce innowacyjnych i ryzykownych w formie dotacji.**

Zakres działań w ramach innowacyjności obejmuje także cyfryzację i społeczeństwo informacyjne. W zakresie funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego w Wielkopolsce istnieją nadal obszary do poprawy. Gęstość węzłów dostępowych jest niższa niż średnia dla Polski i wolno przyrasta (także w przypadku węzłów światłowodowych). Region plasuje się wysoko w zestawieniu krajowym pod względem wyposażenia lokali mieszkalnych w dostęp do Internetu (w niektórych gminach pow. 80%, w tym tych o wysokich prędkościach od 20% do 40%), komputer (ponad 85%, porównywalnie ze średnią UE). Stale rośnie dostęp do internetu szerokopasmowego (ok. 80% gospodarstw domowych w 2018 r.), jednak widać zróżnicowanie pod tym względem między miastami i wsiami. W przyszłości, w nawiązaniu do rosnącego odsetka mieszkańców korzystających z usług e-administracji (jednak nadal niższego niż w kraju, na poziomie ok. 34%), **należy zadbać także o zwiększenie dostępu do usług cyfrowych (zwłaszcza publicznych) wśród osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym.**

Cyfryzacja powinna objąć także usługi publiczne. Obecnie, odsetek jednostek administracji publicznej korzystających z EZD jest niezadowalający (14. miejsce w kraju)³⁴, dlatego w kolejnych 10 latach Zespół Badawczy proponuje programowanie wsparcia ukierunkowanego na **inwestycje w e-administrację, e-edukację, e-zdrowie** tak, aby kontynuować i uzupełniać interwencję w tym zakresie podejmowaną w latach 2014-2020.

2.4. Działalność IOB

Według Raportu SOOIPP, w 2017 r. w Wielkopolsce funkcjonowało 69 ośrodków innowacji i przedsiębiorczości (14 ośrodków innowacji), w tym parki i inkubatory technologiczne, centra transferu technologii, akademickie inkubatory przedsiębiorczości i wiele innych³⁵. Ich rozmieszczenie w regionie, a także oferta były bardzo zróżnicowane³⁶ na korzyść IOB zlokalizowanych na terenie Poznania i powiatu poznańskiego, wykorzystujących potencjały aglomeracji (m.in. dostęp do wysoko wykwalifikowanej kadry). Słabo rozwijały się IOB w podregionach pilskim i konińskim. Jest to niekorzystne zjawisko, choć niwelowane w ostatnich latach aktywizacją IOB poza aglomeracją poznańską (wzrost znaczenia IOB w kształtowaniu przedsiębiorczości w

³² P. Chaber et al., *2020 Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, Warszawa 2020, www.parp.gov.pl/files/74/81/469/12554.pdf, s. 38-40.

³³ A. Andrzejewska et al., *Potencjały i wyzwania rozwojowe województwa wielkopolskiego Opracowanie diagnostyczne na potrzeby Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020*, Poznań 2014.

³⁴ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019...*, op. cit.

³⁵ A. Bąkowski et al., *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2018*, Poznań-Warszawa 2018, s. 11, 14.

³⁶ A. Świdurska, W. Jagodziński, *Organizacja przestrzenna i funkcjonowanie instytucji otoczenia biznesu w województwie wielkopolskim*, Poznań 2015, s. 46; *Analiza obejmująca polityki oraz instrumenty wsparcia wobec instytucji otoczenia biznesu wspierających innowacyjność przedsiębiorstw w wybranych krajach*, Warszawa 2019, s. 201.

powiatach położonych w północnej części regionu). Dodatkowo, duża liczba tego typu instytucji i ich zróżnicowana struktura nie przekłada się na skuteczność funkcjonowania systemu innowacji w regionie. Biorąc pod uwagę znaczenie IOB dla kształtowania konkurencyjności regionu, w ramach WRPO 2021+ **IOB powinny otrzymać wsparcie dotacyjne** na oferowanie dużej liczby innowacyjnych usług, także usług inkubacji i profesjonalnego doradztwa dla przedsiębiorstw (przy spełnieniu określonych warunków, jak np. opracowanie strategii rozwoju).

2.5. Usługi publiczne

2.5.1. Edukacja

Mimo, że sytuacja pod względem poziomu wykształcenia w Wielkopolsce stale się poprawia, istnieje jeszcze wiele obszarów do poprawy. **Przyszła interwencja powinna objąć system edukacji na wszystkich etapach kształcenia.** W Wielkopolsce rośnie popularność korzystania w usług wychowania przedszkolnego (choć widać dysproporcje między popytem i podażą na terenach zurbanizowanych i wsiach, między północną i wschodnią częścią regionu a pozostałą). Jakość kształcenia na każdym etapie wymaga poprawy w wyniku zakupu wyposażenia dla szkół oraz podnoszenia kompetencji kadry nauczycielskiej, ale też umiejętności i wiedzy uczniów. Kluczowe w tym zakresie powinny stać się także: rozwój nowoczesnych technologii w nauczaniu, podniesienie poziomu dostępności kształcenia na różnych szczeblach, ale także doradztwo zawodowe dla uczniów. W kontekście podnoszenia poziomu umiejętności i kompetencji osób o niskich kwalifikacjach (i tym samym często tzw. ubogich pracujących) ważne jest **kształcenie osób dorosłych**, które jednak nie jest przedmiotem zainteresowania mieszkańców (poniżej średniej krajowej).

W kolejnych latach należy zadbać o **rozwój szkolnictwa zawodowego** (w obliczu istniejących luk strukturalnych na rynku pracy) zwłaszcza, że spada liczba techników i szkół zawodowych oraz branżowych³⁷. W Wielkopolsce obserwuje się także problem niedopasowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy, w efekcie czego występują deficyty i nadwyżki zawodów. W tym zakresie niezbędne jest tworzenie zaplecza w szkołach (a to jest zróżnicowane w regionie), które miałyby możliwości odpowiedzi na wyzwania rynku pracy poprzez uruchamianie nowych kierunków. Do zawodów deficytowych w województwie można zaliczyć niemal wszystkie związane z technicznymi kwalifikacjami (w tym w obszarze logistyki, budownictwa), a także takie jak pracownicy finansowo-księgowi, analitycy, testerzy i twórcy oprogramowania. Niedobory w zakresie kadr od wielu lat notuje także ochrona zdrowia - w regionie brakuje głównie lekarzy specjalistów, pielęgniarek i położnych, opiekunów osób niepełnosprawnych. Nadwyżki pracowników o konkretnych kwalifikacjach występują zwykle w przypadku humanistycznych i społecznych profili wykształcenia absolwentów szkół.

Podsumowując, należy wesprzeć funkcjonowanie placówek na wszystkich etapach edukacji, zarówno w obszarach „miękkich” (m.in. podnoszenie jakości kształcenia, kompetencji nauczycieli i uczniów, tworzenia programów staży i praktyk, kształcenia dualnego), jak i „twardych” (przede wszystkim inwestycje w infrastrukturę szkół i przedszkoli).

Struktura szkół wyższych w regionie jest monocentryczna (dwie trzecie z nich mieści się w Poznaniu), wskaźnik liczby studentów na 1000 mieszkańców jest wyższy niż średnia w kraju, analogiczny wskaźnik dotyczący liczby doktorantów spada. Mimo poprawy w ostatnich latach w obszarze nawiązywania współpracy nauki z biznesem, nadal poziom tej współpracy jest niezadowalający. Oprócz inwestycji w infrastrukturę B+R samych uczelni, aby generować innowacje i intensyfikować **współpracę nauki z biznesem**, warto w przyszłych latach

³⁷ Wobec dużego zainteresowania placówkami funkcjonującymi w miastach ważnym aspektem staje się także rozwój transportu publicznego (z uwagi na konieczność stworzenia możliwości dojazdu do szkół).

rozważyć interwencję w zakresie tworzenia międzyuczelnianych zespołów badawczych, także tych współpracujących z biznesem, szczególnie jeśli tematyka prac B+R wpisywałaby się w IS Wielkopolski. Współpraca nauki i biznesu może być też wspierana przez IOB.

2.5.2. Włączenie społeczne i pomoc społeczna

Wielkopolska znajduje się w trakcie drugiego przejścia demograficznego (starzenia się społeczeństwa, spadku dzietności), ale na tle innych województw wypada korzystnie (dzięki relatywnie wysokiemu przyrostowi naturalnemu i dodatniemu saldu migracji, w tym zarobkowych). Mimo to, w kolejnych latach należy zaplanować interwencję mającą na celu niwelowanie skutków starzenia się populacji mieszkańców, m.in. poprzez uruchomienie usług opiekuńczych, asystenckich, w zakresie profilaktyki zdrowia. Dodatkowo, należy przeciwdziałać wyludnianiu niektórych obszarów regionu. Spadek liczby ludności dotyczył w ostatnich latach głównie północnych powiatów województwa oraz miast na prawach powiatu - w niemal całym regionie. Jest to wyzwanie związane z realizacją założeń SRWW 2030, którego powinny dotyczyć m.in. stosowane instrumenty terytorialne.

Sytuacja materialna gospodarstw domowych w regionie ulega poprawie, poziom wynagrodzeń rośnie systematycznie (najwyższe w Poznaniu, powiecie szamotulskim, leszczyńskim; najniższe w powiatach kępińskim i grodziskim). W 2017 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem wyniósł 15,5% (prezentował tendencję spadkową w poprzednich 10 latach), a wskaźnik zagrożenia skrajnym ubóstwem - 5,6% (również malał). Wartości te jednak były wyższe niż średnia w kraju. Nadal więc wspomniane obszary tematyczne są problematyczne z punktu widzenia funkcjonowania regionu. Należy objąć je wsparciem w WRPO 2021+.

Ważnym elementem kształtowania dobrych warunków dla życia ludności regionu jest **zapewnienie dziennej opieki nad dziećmi do lat 3**. Placówki publiczne oferują jedynie jedną trzecią miejsc, a potrzeby w tym zakresie są niezaspokojone. Należy dążyć do wspierania tworzenia żłobków i klubów dziecięcych zwłaszcza, że widoczne są dysproporcje w dostępie do usług tych podmiotów między terenami zurbanizowanymi a wsiami. Bariery dostępu do usług jest wysoki koszt miesięczny, w dużo mniejszym stopniu - niedopasowanie oferty do czasu pracy rodzica czy niechęć do powierzenia opieki nad dzieckiem obcym osobom. Trzeba jednak wziąć pod uwagę wysokie zainteresowanie wspieraniem rodziców małych dzieci w okresie 2014-2020, a zatem uwzględnić działania interwencji publicznej również w kolejnych latach.

Wielowymiarowej analizie wymaga szeroki zakres pomocy społecznej. Od 2010 r. systematycznie spada liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, jednak następuje utrwalenie korzystania z pomocy osób od długiego czasu objętych wsparciem. Coraz częściej są to osoby starsze, prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe. Z uwagi na dobrą sytuację na rynku pracy mniej osób korzystało z zasiłków. Ubóstwo rodzin przestało być dominującą przyczyną chęci uzyskania wsparcia (głównie ze względu na krajowe programy społeczne), na rzecz długotrwałej choroby w rodzinie, choć były to liczbowo wartości bardzo zbliżone do siebie. W kolejnych latach będzie przyrastać liczba osób z niepełnosprawnościami, w starszych grupach wiekowych (stanowi to duże wyzwanie dla pomocy środowiskowej). Brakuje miejsc dla osób starszych w DPS (potrzeby jedynie ok. 60% z oczekujących były zaspokajane w 2017 r.). Alternatywą dla nich mogą się stać **usługi dziennych DPS lub PES**, których rozwój należałoby objąć interwencją w WRPO 2021+.

Praca z rodzinami objętymi wsparciem jest prowadzona w formie usług asystenta rodziny. Mimo wzrostu zatrudnienia na tym stanowisku nadal niemal dwie trzecie rodzin potrzebujących wsparcia go nie uzyskuje. Najtrudniejsza sytuacja pod tym względem występuje w powiecie obornickim, Poznaniu, Kaliszu, Koninie, powiatach jarocińskim i kępińskim. Pod względem opieki nad dziećmi w formie rodzinnej pieczy zastępczej najtrudniejszą sytuację notowano w powiatach szamotulskim, wolsztyńskim oraz na wschodzie województwa.

Najwięcej osób z niepełnosprawnościami notuje się na zachodzie regionu w powiatach nowotomyskim, grodziskim i wolsztyńskim. Sytuacja w całym regionie jest bardzo zróżnicowana: relatywnie wysokie odsetki mieszkańców w tym zakresie są widoczne także na północy i wschodzie Wielkopolski. Pomoc osobom z niepełnosprawnościami jest świadczona m.in. w formie środowiskowych domów samopomocy oraz specjalistycznych ośrodków opiekuńczych, które wymagają stałego wsparcia finansowego.

W Wielkopolsce obserwuje się zróżnicowaną strukturę organizacji non-profit z niewielką przewagą tych funkcjonujących w miastach oraz tych, w których personel pracował nieodpłatnie (ponad 60%). Na terenie województwa od 2010 r. licznie powstawały PS, w tym spółdzielnie socjalne, silnie zakorzenione w społecznościach lokalnych. System ekonomii społecznej jest kierowany przez ROPS, a wsparcie PES przez OWES. Celem działania PES jest aktywizacja zawodowa, rozwój usług (w tym opiekuńczych), rozwój przedsiębiorstw i wdrażanie innowacji (także nowych technologii). Wśród podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej ponad 60% stanowiły warsztaty terapii zajęciowej zajmujące się głównie kształtowaniem umiejętności podopiecznych (poza nimi ZAZ zajmujące się rehabilitacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami, centra i kluby integracji społecznej pracujące z osobami wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi takim wykluczeniem). Wielkopolska jest jednym z liderów w kraju w zakresie funkcjonowania takich placówek przypadających na 100 tys. ludności. Na funkcjonowanie tych wszystkich organizacji niewątpliwie mają wpływ jst, które mają narzędzia do stymulowania rozwoju ekonomii społecznej³⁸. Środki przeznaczane na rozwój ekonomii społecznej są jednak niewystarczające do realizacji wszystkich zadań, które mają wypełniać. Dlatego Zespół Badawczy zaleca **uwzględnienie obszaru włączenia społecznego i pomocy społecznej do pakietu obszarów interwencji w ramach WRPO 2021+** i zaplanowanie szeregu działań mających na celu kontynuację dotychczasowej interwencji w zakresie integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, zapobiegania wykluczeniu społecznemu, ale także intensyfikacji działalności organizacji non-profit oraz PES.

2.5.3. Rynek pracy

Rynek pracy w regionie jest bardzo zróżnicowany (najwyższy wskaźnik liczby pracujących na 1000 osób notuje się w Poznaniu, najniższy - w powiecie międzychodzkiem). Rośnie populacja osób aktywnych zawodowo, stopa bezrobocia w 2020 r. wyniosła 3,7% (59,7% średniej krajowej), co może świadczyć o relatywnie dobrej sytuacji na wielkopolskim rynku pracy³⁹. Wskaźnik aktywności zawodowej mieszkańców regionu jest wyższy niż średnia dla Polski, ale niższy niż średnia UE. Niewiele ponad połowa osób pracuje w sektorze usług, ponad jedna trzecia w przemyśle. Największy udział wśród pracujących mają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz wyższym; w obu przypadkach jest to ok. 30%. Przed pandemią COVID-19 liczba osób biernych zawodowo spadała. Niemal dwie trzecie osób w tej grupie stanowią kobiety, osoby po 55. r.ż., posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe. W około 15% przypadków powodem bierności zawodowej była niepełnosprawność lub choroba⁴⁰. Niemal jedna trzecia osób z niepełnosprawnościami posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe. Wszystkie wymienione grupy osób nie mogą być pominięte w interwencji w kolejnych latach – **Zespół Badawczy sugeruje kontynuację programowania interwencji przy uwzględnieniu tych grup docelowych.**

³⁸ Ibid, s. 202.

³⁹ Na podstawie danych BDL GUS. Por. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup>.

⁴⁰ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019...*, op. cit. Najwięcej osób z niepełnosprawnościami zanotowano w powiecie wolsztyńskim, Kaliszu, powiecie śremskim, wrzesińskim.

Kompleksowe wsparcie w ubiegłych latach zostało skierowane w Wielkopolsce do osób w trudnej sytuacji na rynku pracy: długotrwale bezrobotnych, osób poniżej 30. r.ż., powyżej 50. r.ż., korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, mających co najmniej jedno dziecko w wieku 5 lat lub młodsze, osób będących bezrobotnymi opiekunami osoby niepełnosprawnej. Zwykle osoby z wymienionych grup (lub należące do kilku z nich jednocześnie) stanowią powyżej 80% osób bezrobotnych w Wielkopolsce. Zatem jest to grupa osób, do których należy kierować wsparcie dotyczące **aktywizacji zawodowej** (w tym założenia własnej działalności gospodarczej) i **podnoszenia kompetencji** celem późniejszego znalezienia pracy.

Kolejną grupę docelową wsparcia stanowią **cudzoziemcy**. Pracodawcy chętnie ich zatrudniają w sytuacji niskiego poziomu bezrobocia rejestrowanego, głównie do prostych prac, w przemyśle lub budownictwie. Rokrocznie wzrasta liczba oświadczeń przyszłego pracodawcy składana w wielkopolskich urzędach pracy (najczęściej jednak dotyczyły one umów zlecenie) oraz liczba zezwoleń na pracę dla cudzoziemców. Zespół Badawczy sugeruje zaplanowanie pojedynczych działań w ramach WRPO 2021+ (także w ramach zapobiegania marginalizacji) skierowanych do tej grupy osób biorąc pod uwagę wysokie zainteresowanie i dobre wyniki w zakresie osiągnięcia zakładanych celów w perspektywie 2014-2020.

2.5.4. Ochrona zdrowia

Na uwagę zasługuje trudna sytuacja systemu opieki zdrowotnej w regionie. W województwie obserwuje się jedne z najniższych w kraju wskaźniki dotyczące liczby szpitali, pielęgniarek, położnych i lekarzy na 1000 mieszkańców. Jednocześnie, w regionie notuje się najniższe wykorzystanie łóżek szpitalnych w Polsce. Mimo korzystnej sytuacji pod względem zaopatrzenia w infrastrukturę medyczną niektórych specjalizacji (np. terapia uzależnień, pediatria, chirurgia) system opieki zdrowotnej nadal jest niedoinwestowany, wymagane są liczne modernizacje istniejących placówek i budowa nowych. Szczególnie należy zadbać o kadre medyczną, która jest obecnie "wąskim gardłem" w obszarze ochrony zdrowia, brakuje szczególnie lekarzy specjalistów. Interwencji wymaga trudna sytuacja hospicjów i zakładów opiekuńczo-leczniczych oraz pielęgnacyjno-opiekuńczych (ostatnie miejsce w kraju pod względem liczby łóżek w 2017 r., jednak przed programowaniem wsparcia należy zweryfikować cele regionu w zakresie planów częściowej deinstytucjonalizacji opieki w tym zakresie. Sytuacja w ratownictwie medycznym poprawia się, ale nadal wskaźniki dotyczące tego obszaru utrzymują się poniżej średniej krajowej⁴¹. Wskaźniki dotyczące dziennej opieki ambulatoryjnej utrzymują się na poziomie średniej krajowej, jednak widać duże zróżnicowanie w całym regionie w układzie miasto-wieś. Zespół Badawczy zaleca zaplanowanie **kompleksowego wsparcia dla ochrony zdrowia** w WRPO 2021+, w tym także działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji dostępu do lekarzy specjalistów, poprawę stanu infrastruktury szpitali i innych jednostek sektora, podnoszenie kompetencji pracowników.

Stan zdrowia ludności Wielkopolski poprawia się, jednak w ostatnich latach notuje się więcej zgonów spowodowanych nowotworem złośliwym, w tym wśród kobiet (4. miejsce w kraju pod względem zachorowalności), a także zgonów spowodowanych chorobami układu oddechowego. Nadal jednak ponad jedna trzecia przypadków dotyczy chorób układu krążenia. Systematycznie rośnie liczba osób leczących się psychiatrycznie oraz w zakresie zwalczania uzależnień (liczba osób w poradniach w okresie 2010-2017 wzrosła niemal o połowę; ok. 15% przypadków dotyczyło uzależnień). Realizacja licznych programów związanych z profilaktyką zdrowotną (15 programów w 2017 r.) została zatrzymana i znacznie spowolniona przez pandemię COVID-19. Zespół Badawczy proponuje przeprowadzenie analizy dotyczącej stanu zdrowia mieszkańców i na jej

⁴¹ Ibid, s. 260-264.

podstawie **dopasowanie programów profilaktyki zdrowia** w województwie przy uwzględnieniu wsparcia już realizowanego z programów krajowych.

2.5.5. Inne usługi publiczne

Inne usługi publiczne dotyczą głównie działalności kulturalnej, turystycznej i sportowej. Pod względem atrakcyjności kulturowej Wielkopolska plasowała się w środku zestawienia krajowego (większą wartość wskaźnika obserwowano w centralnej części regionu). Działalność kulturalna jest stymulowana przez SWW poprzez kontrolę licznych muzeów, instytucji artystycznych i upowszechniania kultury. Z uwagi na niedostatecznie wysoki wskaźnik liczby osób korzystających z usług kultury, w kolejnych latach (po ustaniu pandemii COVID-19) należy zintensyfikować działalność kulturalną (m.in. w teatrach). Systematycznie spada liczba bibliotek i czytelników (wskaźniki niższe niż średnia krajowa). Rośnie natomiast liczba kół, klubów i sekcji w ośrodkach kultury przy obniżającej się z roku na rok liczbie grup artystycznych. Większą intensywność w zakresie uczestnictwa w imprezach masowych (oprócz Poznania) notuje się na północy województwa. Zespół Badawczy zaleca, z uwagi na finansowanie działań instytucji kultury w dużej mierze ze środków publicznych, **wielokierunkowe wsparcie działalności rozwojowej kultury**, w tym działalności kół, sekcji i grup artystycznych, rozwój oferty usług kulturalnych (w tym cyfryzację usług).

Atrakcyjność turystyczna regionu jest budowana w wymiarze biznesowym (turystyka biznesowa) i rekreacyjnym. Pierwszy z nich prezentuje wyższą atrakcyjność niż średnia krajowa, zwłaszcza w centrum województwa, gdzie rozwój turystyki biznesowej jest możliwy dzięki MTP oraz bogatej bazie noclegowo-konferencyjnej. W drugim z wymiarów atrakcyjność również jest wyższa w centrum regionu niż na peryferiach. Szansą rozwoju turystyki w województwie jest budowa produktów turystycznych, zwiększających potencjał regionu, a także dbałość o zasoby kulturowe i przyrodnicze (np. liczne szlaki turystyczne, muzea). Dziedzictwo kulturowe regionu obejmuje nie tylko liczne zabytki, ale też krajobraz równinny, układy ruralistyczne, funkcjonowanie grup etnograficznych, Sieć Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska oraz dobra kultury współczesnej (bardzo zróżnicowane). Walory przyrodnicze (jeziora, klimat) sprzyjają rozwojowi ekoturystyki czy turystyki rowerowej (zwłaszcza w obliczu skutecznej realizacji celów w zakresie budowy dróg w ramach Wielkopolskiego Systemu Szlaków Rowerowych). Drogi wodne pozwalają na rozwój turystyki, ale nie transportu śródlądowego towarów. Największy potencjał w tym zakresie posiada Wielka Pętla Wielkopolski.

Uzupełniającym obszarem wsparcia w stosunku do powyższych jest działalność sportowa. W Wielkopolsce funkcjonuje wiele piłkarskich, lotniczych, pływackich obiektów sportowych, hal, stadionów, ośrodków jeździeckich itp. Realizację popularyzacji sportu w województwie zajmują się m.in. Wielkopolskie Stowarzyszenie Sportowe i System Sportu Młodzieżowego. Rośnie liczba klubów sportowych oraz ośrodków treningowych i szkoleniowych.

Podsumowując, Zespół Badawczy zaleca wspieranie w ramach WRPO 2021+ działalności kulturalnej, ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków, budowę potencjału turystycznego opartego zarówno na atrakcyjności w wymiarze biznesowym, jak i rekreacyjnym, przy kontynuacji działań z lat uprzednich, wzbogacając ją o działalność sportową.

2.6. Transport

Uzupełniający (szczególnie w stosunku do przedsiębiorczości, rynku pracy i edukacji) obszar interwencji wpływający na gospodarkę regionu stanowi transport. Sieć transportowa w Wielkopolsce jest dobrze rozwinięta, jednak w poszczególnych obszarach geograficznych województwa widoczne są różnice w jej jakości. Najwyższą dostępnością transportową (dla transportu pasażerskiego i towarowego) charakteryzuje się obszar centralny województwa (wraz z Poznaniem) oraz tereny położone wzdłuż autostrady A2. Najniższe wskaźniki dostępności

notuje się w północnej i północno-wschodniej części Wielkopolski⁴². Wspomniane zróżnicowanie powinno determinować kształt przyszłej interwencji ukierunkowanej na **zmniejszenie wspomnianych dysproporcji, traktując jednak tę dostępność wielowymiarowo, tj. jako stanowiącą efekt współdziałania ze sobą różnych gałęzi transportu**, w odniesieniu do przewozu pasażerów i towarów. Ważnym elementem infrastruktury punktowej jest Port Lotniczy Poznań – Ławica im. Henryka Wieniawskiego, który obsługuje ruch pasażerski i (w mniejszym zakresie) towarowy. Jego rozwój jest kluczowy dla obsługi potoków pasażerów i ładunków w kolejnych 10 latach, dlatego zaleca się wspieranie inwestycji mających na celu jego rozwój.

W województwie istnieje gęsta sieć linii kolejowych. Największe potoki pasażerów są notowane w okolicach Poznania. Na terenie Wielkopolski jest realizowany szereg projektów o znaczeniu krajowym (m.in. modernizacja dworców). Dobra dostępność kolei umożliwi większości mieszkańców województwa dojazdy do miejsc pracy i nauki, zlokalizowanych w ośrodkach ponadlokalnych i subregionalnych. Niektóre linie kolejowe wymagają jednak pilnej modernizacji, by umożliwić zaspokojenie potrzeb Wielkopolan w zakresie mobilności. Dodatkowo, infrastruktura wymaga inwestycji w zakresie **dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami**. Brakuje także działań w zakresie **redukcji hałasu**, spowodowanego w transporcie kolejowym głównie przez stan techniczny linii i taboru, a także działań z zakresu cyfryzacji transportu. Należy również rozwijać ideę wspólnego biletu, którą wprowadzono w okresie 2014-2020.

Na tle kraju zauważalna jest w Wielkopolsce wysoka intensywność połączeń autobusowych, w tym obsługujących tereny wiejskie. Najwięcej linii autobusowych zanotowano w Poznaniu, powiecie poznańskim, powiecie konińskim, Koninie i Kaliszu, czyli największych ośrodkach miejskich (wraz z ich przedmieściami). Głównym problemem we wspomnianym obszarze jest wiek taboru: nowy tabor nie zastępuje tego wyeksploatowanego, który jest wycofywany z użytku⁴³. Również **inwestycje w tabor** powinny znaleźć się w gronie działań w interwencji w okresie 2021-2027.

Problemy z dostępem do transportu publicznego notuje się na północy i wschodzie województwa. Dostępność transportowa ośrodków subregionalnych jest oceniana jako niska, podobnie w przypadku relacji międzygminnych. Należy więc zaprojektować wsparcie tak, by w przyszłych latach uwzględnić inwestycje w **zwiększanie dostępności transportowej** tych ośrodków, np. na podstawie wyników badań na potrzeby tworzenia kolejnego planu transportowego dla województwa.

Województwo obsługuje przepływ dużej masy ładunków i znajduje się w czołówce krajowej pod względem realizowanych przewozów międzynarodowych, podobnie w przypadku rozwoju transportu intermodalnego. Z drugiej strony, słaba kondycja infrastruktury kolejowej, wysokie opłaty za dostęp do niej i mała liczba terminali intermodalnych powodują, że potencjał Wielkopolski w tym zakresie nie jest w pełni wykorzystany. Tam, gdzie dostępność transportowa jest dobra, powstały centra logistyczne (np. w okolicach autostrady A2). **Rozwój logistyki** wpisuje się w jedną z IS Wielkopolski i w związku z rozwijającymi się w regionie dużymi przedsiębiorstwami dynamika przyrostu powierzchni magazynowych powinna utrzymać się w kolejnych latach. Największą koncentrację powierzchni magazynowych można zaobserwować w gminach Kórnik, Komorniki, w sąsiedztwie Swarzędza i Tarnowa Podgórnego⁴⁴. W kolejnych latach interwencja powinna skupić się nie tylko na tworzeniu dobrego klimatu inwestycyjnego oraz zwiększaniu potencjału w zakresie obsługi transportu intermodalnego (co wpisałoby się w krajowe wytyczne dotyczące obszaru transportu).

⁴² K. Borkowicz et al., *Plan transportowy dla województwa wielkopolskiego w perspektywie 2020 roku. Aktualizacja*, 2018, s. 30. Analizie podlegał Wskaźnik Międzygałęziowej Dostępności Transportowej (WDMT II).

⁴³ Ibid.

⁴⁴ *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej województwa wielkopolskiego 2019...*, op. cit.

2.7. Energetyka

W przypadku interwencji w obszarze energetyki należy zadbać o **pogodzenie interwencji z celami zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska**. Największym producentem energii w regionie jest Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A. 7 głównych linii energetycznych (o napięciu 400 kV) w ramach systemu elektroenergetycznego znajduje się na południowym zachodzie regionu, 17 kolejnych (o napięciu 220 kV) na wschodzie. Do wyzwań w zakresie energetyki w ramach istniejącej sieci należą modernizacja i przebudowa elementów sieci (średniego, niskiego napięcia), zmniejszenie strat energii w dystrybucji, poprawa przepustowości linii i **zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego wraz z dywersyfikacją źródeł produkcji energii**. Rosnący ujemny bilans energetyczny w Wielkopolsce świadczy o zwiększającym się systematycznie zapotrzebowaniu na energię (także w ujęciu *per capita*, zwłaszcza przy rosnącej liczbie gospodarstw domowych). Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę jest najwyższe w kraju (mimo notowanych spadków wartości wskaźnika). Największe wartości pod tym względem obserwuje się w okolicach miast powiatowych.

Wielkopolska posiada duży potencjał w zakresie **rozwój energetyki odnawialnej**, w tym małych elektrowni wiatrowych. Najlepsze warunki do rozwoju energetyki wiatrowej istnieją w południowo-wschodniej części regionu. Zdolności do budowy instalacji energetyki słonecznej nie są zróżnicowane wewnętrznie, na ich korzyść działa rosnąca wartość usłonecznienia na terenie całego regionu. Najmniej kapitałochłonne OZE (biomasa i odpady drzewne), jest obiecującym źródłem energii z uwagi na dobrze rozwinięty przemysł rolno-spożywczy, ale także istniejące składowiska odpadów i oczyszczalnie ścieków. Wielkopolska (cały region) posiada duży potencjał wykorzystania energii geotermalnej (produkcja ciepła, energii elektrycznej, wykorzystanie w celach turystycznych). Z uwagi na małe zasoby wodne i notowane problemy w dostępie do nich, a także nizinne i równinne ukształtowanie terenu, potencjał wykorzystywania energii wody jest bardzo ograniczony, Zespół Badawczy zaleca więc ostrożne planowanie działań w tym zakresie, wsparte rzetelnymi analizami.

W regionie **systematycznie rośnie liczba i moc instalacji OZE** (w 2018 r. 11,5% wszystkich instalacji i 10,5% produkowanej mocy; jedno z czołowych miejsc w rankingu krajowych regionów), dodatkowo rośnie jej udział w miksie energetyczny regionu. Największą część stanowiły elektrownie wiatrowe, w dalszej kolejności instalacje fotowoltaiczne, małe elektrownie wodne i biogazowe. Połowa całkowitej zainstalowanej mocy była skumulowana w powiatach chodzieskim, wągrowieckim, poznańskim, gostyńskim i konińskim. Najstabilniej rozwinięta sieć instalacji OZE istnieje w Kaliszu, Lesznie, powiatach kaliskim i szamotulskim⁴⁵. Biorąc po uwagę także doświadczenia z wdrażania wsparcia w okresie 2014-2020 (wysokie zainteresowanie montażem instalacji OZE) Zespół Badawczy zaleca uwzględnienie tego zakresu w interwencji w WRPO 2021+ i rozważenie (w miarę możliwości) zwiększenia alokacji w stosunku do WRPO 2014+.

Według danych URE za 2019 r. **ponad połowa energii cieplnej w Wielkopolsce została wyprodukowana w kogeneracji** (produkcja jednocześnie energii cieplnej i elektrycznej, około 59%), co stanowi dużą poprawę w stosunku do 2017 r. (49,8%)⁴⁶. Nadal produkcja ciepła opiera się na wykorzystaniu paliw kopalnych (węglowych; ponad 80% produkowanego ciepła). W Wielkopolsce gęstość sieci ciepłowniczej nie jest zadowalająca (nieco ponad 70% średniej krajowej), choć dynamika przyrostu elementów sieci jest wyższa niż w kraju. Istnieje dość duże zróżnicowanie wewnątrzregionalne pod względem sprzedaży energii cieplnej (w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych), co jest konsekwencją lokalizacji elektrowni w regionie (najwyższe wskaźniki notuje się na wschodzie regionu). Wymagane są **dalsze inwestycje w sieć ciepłowniczą, w tym kontynuacja realizacji idei kogeneracji**.

⁴⁵ Ibid, s. 368-383.

⁴⁶ Energy Regulatory Office, *Energetyka ciepła w liczbach - 2019*, Warszawa 2020, s. 77.

W Wielkopolsce istnieje dobry dostęp do sieci gazowej (4. miejsce w kraju), choć można było zauważyć różnice w układzie miasto-wieś i wewnątrzregionalne. Mieszkańcy centralnej części województwa zwykle mieli lepszy dostęp do sieci, na drugim biegunie znajdowali się mieszkańcy wschodniej części. Podobnie jak w przypadku pozostałych źródeł energii, region charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem zużycia na 1 mieszkańca (przeciętnie większą ilość zużywali mieszkańcy wsi niż miast).

Wielkopolska, z uwagi na wysokie zużycie energii przez gospodarstwa domowe, plasowała się wysoko w rankingu krajowym pod względem gospodarstw ubogich energetycznie (najwięcej gospodarstw ubogich energetycznie i jeden z wyższych wskaźników tego ubóstwa). Ponad 50% takich gospodarstw zanotowano wśród grup tych powyżej 4 osób (z czego w niemal połowie zamieszkiwały dzieci), osób pracujących najemnie lub w rolnictwie, zamieszkujących stare budynki. W okresie 2021-2027 powinno się kontynuować działania w zakresie redukcji ubóstwa energetycznego przy jednoczesnym dążeniu do zmniejszenia poziomu zużycia gazu i prądu w gospodarstwach domowych. Być może rozważenie **kompleksowych działań w zakresie efektywności energetycznej** (np. kompleksowa termomodernizacja budynków mieszkalnych) wspomogłoby realizację celów w tym zakresie.

2.8. Ochrona środowiska

Wielkopolska jest regionem o wysokich walorach przyrodniczych, rośnie tam też liczba obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną (np. w ramach sieci Natura 2000). Z drugiej strony, w efekcie prowadzonej działalności górniczej, posiada największą w kraju powierzchnię gruntów zdegradowanych. Jakość i wielkość zasobów wodnych sprawia, że region jest jednym z bardziej deficytowych w kraju pod względem dostępu do wody słodkiej (zwłaszcza w centrum i na południowym wschodzie). Naturalna retencja wodna jest ograniczona. Niekorzystny bilans wodny potęgowany rosnącą presją antropogeniczną na środowisko (m.in. w wyniku procesów demograficznych i suburbanizacyjnych) może spowodować problemy w utrzymaniu ciągłości dostępu do wody, zwłaszcza w miastach. Szansą dla poprawy sytuacji może być wykorzystanie wód podziemnych. Z drugiej strony, na niektórych odcinkach rzek występuje wysokie ryzyko powodziowe (na północy i wschodzie województwa, m.in. w powiatach pilskim, czarnkowsko-trzcianeckim, średzkim, kolskim).

W Wielkopolsce zużywa się najwięcej wody w przeliczeniu na mieszkańca w Polsce (około 160% średniej krajowej, 4. miejsce w kraju). Dostęp do wodociągów jest bardzo dobry (96,5%), nieodróżniony wewnątrzregionalnie. W województwie jedynie 0,2% odprowadzanych ścieków jest nieoczyszczonych (jeden z liderów w Polsce), maleje jednak liczba oczyszczalni ścieków. Rośnie z kolei liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (duże zróżnicowanie miasto-wieś), jednak obszar ten wymaga znacznych dalszych inwestycji (8. miejsce w kraju), zwłaszcza na wschodzie województwa (m.in. w powiatach kolskim, konińskim, tureckim). Zaleca się **wielowymiarowe potraktowanie interwencji w okresie 2021-2027 w zakresie zarządzania zasobami wodnymi**, w tym wspieranie tworzenia zbiorników sztucznej retencji, ochronę przeciwpowodziową (tworzenie dokumentacji, realizacja założeń tej dokumentacji, modernizacja i budowa infrastruktury). Działania powinny być ukierunkowane na zabezpieczenie potrzeb regionu w zakresie dostępu do wody, w tym redukcją ryzyka przerwania ciągłości dostaw wody.

Kolejny problem środowiskowy w województwie stanowią **zjawiska związane ze zmianami klimatu** (np. intensywne opady, upały, susze). Najbardziej narażone na ich skutki (w tym szczególnie susz, na wschodzie i południu województwa) jest rolnictwo, w mniejszym zakresie - leśnictwo. Oprócz edukacji społeczeństwa w zakresie zapobiegania zagrożeniom, rekomenduje się stały monitoring i planowanie przestrzenne, modernizację systemu energetycznego, tworzenie planów gospodarowania zasobami naturalnymi, planów działania kryzysowego, rozwoju terenów zielonych (szczególnie w miastach).

Negatywnie należy ocenić fakt malejącej ilości odpadów poddawanej odzyskowi (znacznie poniżej średniej krajowej, w 2017 r. 14. miejsce w kraju) i zbiórce selektywnej (najniższe wskaźniki notują w tym zakresie powiaty na wschodzie regionu), choć pod względem unieszkodliwiania ich region zajął 6. miejsce. Prawie jedna piąta odpadów pochodzi z gospodarstw domowych (w kraju ok. 8,5%). Generowanie odpadów w sektorze bytowo-komunalnym niekorzystnie wpływa na wody w stawach osadowych, szczególnie w okolicach dużych miast. Wobec tego w przyszłej interwencji Zespół Badawczy zaleca działania w zakresie wszystkich wspomnianych obszarów, szczególnie tych, w których Wielkopolska wypada słabo na tle innych polskich regionów. Wśród docelowych działań powinno znaleźć się także **usuwanie azbestu** (w 2017 r. region zajął 3. miejsce pod względem masy wyrobów zawierających azbest; szczególnie południowa część regionu).

Ogromnym problemem w kontekście funkcjonowania społeczności regionu jest **niska jakość powietrza**. W przypadku ozonu przekroczenia poziomu docelowego notowano zwykle w okolicach Rawicza, Kalisza, Ostrzeszowa. W przypadku pyłów PM 10 i PM 2,5 przekroczenia występowały w największych miastach: Poznaniu, Kaliszu, Gnieźnie, Ostrowie Wielkopolskim. Niezdrowy dla ludzkiego życia poziom benzopirenu występował niemal w całym województwie (2/3 mieszkańców było narażonych na jego podwyższone stężenie). W perspektywie 2021-2027 należy uwzględnić ochronę powietrza jako podobszar działań interwencyjnych, m.in. w zakresie redukcji niskiej emisji w sektorze bytowo-komunalnym.

Na terenie Wielkopolski notowano także **przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu**. Z uwagi na silnie rozwijający się transport (jego różne gałęzie: drogowy, kolejowy, lotniczy, miejski) hałas ten może niekorzystnie wpływać na zdrowie. Jednak pod tym względem region plasuje się poniżej średniej krajowej. Mimo to Zespół Badawczy rekomenduje uwzględnienie redukcji hałasu w przyszłej interwencji, z uwagi jego rozproszenie geograficzne (np. w formie programów ochrony przed hałasem w przypadku obszarów położonych przy głównych szlakach komunikacyjnych).

2.9. Uwarunkowania dotyczące terytorialnego wymiaru interwencji

Interwencja w wymiarze terytorialnym jest dookreślona poprzez wyznaczenie obszarów w regionach, które wymagają szczególnej uwagi i stworzenia ram dla rozwoju lokalnego. SRWW 2030 proponuje (na podstawie analizy wewnątrzregionalnych źróźnicowań w rozwoju społeczno-gospodarczym) interwencję w ujęciu terytorialnym zbieżną z obszarami wyznaczonymi przez badanie delimitacyjne przeprowadzone przez PAN w 2019 r., a także założeniami SOR i KSRR. W przypadku Wielkopolski OSI w okresie 2021-2027 będą stanowić:

- Poznański Obszar Metropolitalny⁴⁷,
- Aglomeracja Kalisko-Ostrowska⁴⁸,
- Gnieźnieński Obszar Funkcjonalny⁴⁹,
- Koniński Obszar Funkcjonalny⁵⁰,

⁴⁷ Gminy wchodzące w skład Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego: Poznań: Oborniki, Skoki, Szamotuły, Murowana Goślina, Rokietnica, Suchy Las, Czerwonak, Tarnowo Podgórne, Swarzędz, Pobiedziska, Buk, Dopiewo, Kostrzyn, Kleszczewo, Komorniki, Luboń, Stęszew, Puszczykowo, Kórnik, Mosina, Śrem.

⁴⁸ Gminy wchodzące w skład Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej: Kalisz, Ostrów Wlkp., Mycielin, Stawiszyn, Blizanów, Ceków-Kolonia, Żelazków, Lisków, Gołuchów, Koźminek, Opatówek, Szczytniki, Godziesze Wielkie, Brzeziny, Nowe Skalmierzyce, Sieroszewice, Raszków, Przygodzice, Odolanów, Sośnie.

⁴⁹ Gminy wchodzące w skład Gnieźnieńskiego Obszaru Funkcjonalnego: Czarniejewo, Gniezno, Kłecko, Łubowo, Niechanowo, Witkowo.

⁵⁰ Gminy wchodzące w skład Konińskiego Obszaru Funkcjonalnego: m. Konin, Skulsk, Wierzbinek, Sompolno, Kramsk, Ślesin, Wilczyn, Kleczew, Kazimierz Biskupi, Krzymów, Golina, Rzgów, Krzymów, Stare Miasto, Rychwał, Grodziec.

- Leszczyński Obszar Funkcjonalny⁵¹,
- Piłski Obszar Funkcjonalny⁵²,
- miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze: Gniezno, Koło, Konin, Piła, Pleszew, Turek, Złotów, wszystkie obszary zagrożone trwałą marginalizacją, tj. gminy: Jastrowie, Okonek, Lipka, Wielerń, Drawsko, Wapno, Wierzbiniek, Babiak, Przedecz, Olszówka, Czajków, Rychtal, Chodów, Wilczyn, Chrzypsko Wielkie, Białośliwie, Łobzenica, Damasławek, Tarnówka.

W. Dziemianowicz i in. w ewaluacji SRWW2020 sformułowali następujące wytyczne dotyczące interwencji w perspektywie 2021+ w zakresie terytorializacji:

- brak konieczności terytorializacji w niektórych obszarach, szczególnie w ochronie zdrowia i ekonomii społecznej, ochrony środowiska,
- oparcie terytorializacji na OSI z najpoważniejszymi problemami oraz OSI dla bardziej skonkretyzowanych zagadnień problemowych tak, aby maksymalizować skuteczność osiągania celów prowadzonej polityki rozwoju⁵³.

Terytorialną interwencję należy dostosować do problemów danego obszaru, np. wysokich wartości syntetycznego miernika ubóstwa (np. gminy Suchy Las, Komorniki, Doplewo, Kleszczewo, Kórnik)⁵⁴, stagnacji – w przypadku wschodniej i północno-wschodniej części Wielkopolski (np. w powiecie chodzieskim, kolskim, tureckim)⁵⁵. Według ewaluatorów SRWW 2020, delimitacja obszarów problemowych powinna następować w wyniku prognoz, a nie danych zastanych. Prognozy powinny jednak dotyczyć obszarów tematycznych wyróżnionych na podstawie *desk research*. Na podstawie prognoz można doprecyzować, jak mają wyglądać „obszary aspirujące” do stania się częścią obszaru funkcjonalnego. Dla nich powinno tworzyć się plan interwencji uwzględniając strategię i politykę regionalną⁵⁶. Należy pamiętać, że w perspektywie 2014-2020 samorządy w województwie wielkopolskim pozytywnie oceniały wprowadzenie mandatów terytorialnych i ZIT. Badanie bieżących potrzeb Wielkopolski powinno uzupełnić te zapisy wskazując punkty ciężkości w programowaniu wsparcia w wyróżnionych wcześniej obszarach interwencji i stworzyć kierunkowy model interwencji poddany procesowi uszczegóławiania do postaci docelowego modelu.

2.10. Rewitalizacja

Działania rewitalizacyjne na terenie Wielkopolski mają wielowymiarowy charakter (geograficzny, społeczny, gospodarczy, techniczny i środowiskowy) i ich celem jest wyprowadzenie danego obszaru geograficznego lub jednostki osadniczej ze stanu kryzysowego, ma zatem wymiar nie tylko techniczny, ale też społeczny. Działania są ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców, m.in. poprzez kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni

⁵¹ Gminy wchodzące w skład Leszczyńskiego Obszaru Funkcjonalnego: m. Leszno, Przemęt, Osieczna, Krzemieniewo, Rydzyna, Lipno, Świąciechowa, Włoszakowice, Wijewo.

⁵² Gminy wchodzące w skład Piłskiego Obszaru Funkcjonalnego: Piła, m. Kaczory, Krajenka, Szydłowo, Trzcianka, Ujście, Wysoka.

⁵³ W. Dziemianowicz et al., *Ewaluacja Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020...*, op. cit., s. 79.

⁵⁴ K. Szlachciak, S. Szpyrka, M. Zaręba, *Ubóstwo w gminach województwa wielkopolskiego na podstawie syntetycznego miernika ubóstwa (SMU)*, Poznań 2017, s. 29.

⁵⁵ K. Borkowicz, S. Górniak, A. Jakubowicz, *Analiza zróżnicowania wewnątrzregionalnego województwa wielkopolskiego 2017*, Poznań 2018, s. 191.

⁵⁶ W. Dziemianowicz et al., *Ewaluacja Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020...*, op. cit., s. 82.

publicznej (obszary integracji, rekreacji, koncepcja zielonego miasta). Do tej pory inwestycje były prowadzone w oparciu o programy rewitalizacji tworzone i realizowane w gminach (w 2017 roku posiadało je 58% gmin). Każdy obszar zdegradowany jest specyficzny pod względem potrzeb w zakresie interwencji, bez względu na to, czy jest to wieś, czy miasto. Do tej pory działania rewitalizacyjne były prowadzone w największych miastach regionu (Poznań, Kalisz, Leszno, Ostrów Wielkopolski), miastach średnich tracących funkcje gospodarcze (np. Turek, Złotów, Gniezno), a także ośrodkach lokalnych, w tym wsiach. W przyszłości rewitalizacja powinna dotyczyć wszystkich obszarów zdegradowanych, w tym tych o wysokiej wartości historycznej i kulturowej (m.in. zabytków). Należy jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z ustawą o rewitalizacji, od 2023 r. będzie obowiązywać warunek stworzenia GPR, który wiąże się z koniecznością przejścia przez trudną procedurę, co potencjalnie może zahamować działania rewitalizacyjne w kolejnych latach.

3. Wpływ pandemii COVID-19 na zmianę potrzeb potencjalnych beneficjentów

3.1. Polska

Pandemia koronawirusa jest bezprecedensowym wydarzeniem w historii gospodarki światowej. Pierwsza fala pandemii miała miejsce w I i II kwartale 2020 r., druga fala przypadła na ostatni kwartał 2020 r., pierwszy kwartał 2021 r. objęła trzecia fala. Indeks reakcji rządów państw na pandemię był różny, a Polska w okresie letnim i wczesną jesienią 2020 r. wykazywała jedne z najmniej restrykcyjnych ograniczeń społeczno-gospodarczych na świecie⁵⁷. Wiadomo już, że w 2020 r. spadek PKB, który był przewidywany na 4,6% wyniósł zgodnie z danymi GUS 2,8%. Spadło także spożycie ogółem o 1,8%, indywidualne o 3%, nakłady na środki trwałe o 8,4%⁵⁸. Najmniejsze spadki odnotowały sektory budownictwa, nieruchomości oraz nowych technologii (co wiąże się z przekierowaniem części funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa na tryb zdalnej pracy i nauki). Na szczególną uwagę zasługują e-commerce i usługi IT, które po początkowym znacznym wzroście popytu zaczęły odnotowywać jego spadek. Polski Instytut Ekonomiczny prognozuje wzrost PKB o 4,2% w 2021 r. Prawdopodobnie poziom bezrobocia wróci do stanu sprzed epidemii po 3 latach od jej zakończenia. Długookresowe perspektywy wzrostu polskiej gospodarki się nie zmieniają, co potwierdzają KE, MFW i OECD. Ożywienie gospodarki ma nastąpić w drugiej połowie 2021 r.⁵⁹. Szczegółową analizę sytuacji w 2020 r. oraz prognozę dla całej gospodarki na 2021 r. zawiera także opracowanie banku PKO BP, który optymistycznie podchodzi do rozwoju gospodarki, w tym przewiduje wzrost PKB o ok. 5% w 2021 r.⁶⁰.

Istotnych wniosków dotyczących skutków pandemii COVID-19 dostarcza opracowanie PARP⁶¹, które wskazuje 5 kanałów wpływu szoku gospodarczego:

- **efekt lockdownu** – tymczasowy szok wywołany zamknięciem przedsiębiorstw innych niż niezbędne; szczególnie dotkliwy dla handlu detalicznego, turystyki, usług świadczonych osobiście,

⁵⁷ M. Starczewska-Krzysztożek, M. Urban, J. Patarska, *Świat, Europa, Polska. Czy i jak pandemia zmieni rzeczywistość ekonomiczną?*, Warszawa 2020, s. 6.

⁵⁸ *Recesja w Polsce. To pierwszy spadek PKB od 1991 roku* [DANE GUS], 2021, <https://forsal.pl/gospodarka/pkb/artykuly/8079974,pkb-polski-w-2020-roku-dane-gus-recesja.html>, 11.02.2021.

⁵⁹ J. Chojna et al., *Przegląd Gospodarczy PIE*, „Przegląd Gospodarczy PIE”, 2020, s. 4-10.

⁶⁰ P. Bujak et al., *Kwartalnik Ekonomiczny. Analizy makroekonomiczne*, Warszawa 2020.

⁶¹ *Pomiar pulsu przedsiębiorstw Badanie COVID-19 Business Pulse Survey (COV-BPS) – Polska*, Warszawa 2020.

- **szok popytowy** – spadek wielkości popytu na dobra i usługi wywołany pogorszeniem koniunktury; szczególnie dotkliwy dla producentów dóbr trwałych oraz opierających się na eksporcie⁶²,
- **szok podażowy** – spadek podaży zasobów (ludzkich, materiałowych), zaburzenia ciągłości funkcjonowania łańcuchów dostaw; szczególnie dotkliwe dla importerów,
- **szok finansowy** – pogorszenie dostępności instrumentów finansowych zwrotnych,
- **niepewność** – niepewność i ryzyko (trudne do oszacowania) dotyczące funkcjonowania przedsiębiorstwa w przyszłości powodują rezygnację z zaplanowanych inwestycji i działań innowacyjnych.

73% z badanych przez PwC ok. 1400 firm odczuło przynajmniej jeden ze wspomnianych kanałów szoku. Przedsiębiorstwa w okresie pandemii redukowały godziny pracy, udzielały urlopów (w tym płatnych) pracownikom lub obniżały im pensje⁶³. W badaniu PwC wskazano także, że opóźnienia w płatnościach od klientów stanowią zauważalnie większe wyzwanie dla firm mniejszych (mikro i małych), podczas gdy urlopy pracowników spowodowane koniecznością sprawowania opieki nad dziećmi utrudniały działalność firmom średnim. Z kolei opracowanie PARP nt. innowacyjności polskich przedsiębiorstw⁶⁴ (liczba badanych: 1327) wyraźnie wskazuje, że w dobie pandemii przedsiębiorstwa skupiają się głównie na przetrwaniu, i podejmują wszelkie działania (w tym także innowacyjne), które ten cel pomogą realizować. Część przedsiębiorstw zablokowała lub odroczyła plany związane z inwestycjami w innowacyjność ze względu na niepewne warunki funkcjonowania i skutki pandemii.

Skutki pandemii COVID-19 mają charakter nie tylko gospodarczy, ale przede wszystkim społeczny. 25-35% gospodarstw domowych w czerwcu 2020 r. deklarowało spadek dochodów. Po raz pierwszy od 30 lat zanotowano spadek PKB i spadek produkcji (o 25%)⁶⁵. Sytuacja na rynku pracy uległa pogorszeniu. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce w listopadzie 2020 r. wyniosła 6,1% i utrzymuje się na tym poziomie od czerwca 2020 r. Nastroje ekspertów są pozytywne co do możliwości wyjścia Polski z kryzysu wywołanego przez pandemię, prawdopodobnie nastąpi to szybciej niż w innych krajach UE.

Na rynku pracy w trakcie pandemii pogorszyła się sytuacja osób z niepełnosprawnością. Sytuacja osób w wieku co najmniej 50 lat w dłuższym okresie także może być zagrożona⁶⁶. Istnieje także ryzyko, że bezrobocie dotknie szczególnie młode osoby, pracujące w sektorach najbardziej zagrożonych problemami finansowymi z powodu pandemii (np. hotelarstwo)⁶⁷. Informacje sygnałowe GUS za III kwartał 2020 r. wskazują, że najwięcej osób zwolniono w związku z pandemią w mikroprzedsiębiorstwach i średnich przedsiębiorstwach.⁶⁸

⁶² Szok popytowy wywołuje zwykle w łańcuchach dostaw tzw. efekt byczego bicia, tj. przenoszenia zmiany popytu na kolejne piętra łańcucha dostaw. W efekcie, w przypadku kryzysu uczestnicy łańcucha w obawie o przyszłość nie zamawiają materiałów, tylko wykorzystują zapasy buforowe tworzone wcześniej. Rezultatem zjawiska są zwykle masowe bankructwa dostawców.

⁶³ Podobne wyniki uzyskano w badaniu: PWC, *Polski mikro, mały i średni biznes w obliczu pandemii COVID-19. Przychody, płynność i reakcja na wstrząs*, Warszawa 2020, s. 2.

⁶⁴ I. Kania et al., *Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Wyniki III edycji badania 2020*, Warszawa 2020., s. 130, 182.

⁶⁵ *Gospodarka po pandemii. Perspektywy dla UE i Polski*, Warszawa 2020, s. 5.

⁶⁶ *Starzenie się społeczeństwa – wyzwanie dla rynku pracy, aktywizacja pracowników 50+*, Warszawa 2020, s. 15.

⁶⁷ M. Starczewska-Krzysztożek, M. Urban, J. Patorska, *Świat, Europa, Polska. Czy i jak pandemia zmieni rzeczywistość ekonomiczną?...*, op. cit., s. 29.

⁶⁸ *Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą – oceny i oczekiwania (dane szczegółowe oraz szeregi czasowe) Aneks do publikacji „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-*

3.2. Wielkopolska

Na początku pandemii, Wielkopolska notowała jedne z najwyższych liczb zachorowań w Polsce. Na początku kwietnia 2020 r. przeznaczono (po zmianach w WRPO 2014+) pierwsze środki pieniężne na walkę z pandemią, najpierw skierowane do szpitali i kadry medycznej (ok. 68 mln PLN). SWW przekazał medykom sprzęt oraz środki ochrony osobistej, cenne ze względu na trudność w ich pozyskaniu wówczas na rynku. Kolejne 30,3 mln PLN przeznaczono na zakup aparatury, modernizację i budowę obiektów związanych z diagnozowaniem i leczeniem choroby COVID-19. Następne transze obejmowały m.in. 2,6 mln PLN na wykonanie testów i zakup środków ochrony, oraz 14,2 mln PLN na funkcjonowaniem obiektów leczniczych⁶⁹. Niedługo potem, w czerwcu 2020 r., dodatkową pomoc w ramach WRPO 2014+ zaoferowano przedsiębiorcom z regionu.

W drodze ustaleń z KE nastąpiła aktualizacja Programu WRPO 2014+ w zakresie realokacji środków, ukierunkowana na niwelowanie negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na sytuację społeczną i gospodarczą regionu (wprowadzono m.in. granty dla jednostek pomocy społecznej i pieczy zastępczej, możliwość finansowania zakupów produktów tworzonych przez PS na rzecz jednostek zagrożonych skutkami pandemii, zakup sprzętu do nauki zdalnej dla szkolnictwa zawodowego). W ślad za tym zmiany wprowadzono w dokumentacji programowej (SzOOP wraz z załącznikami). Dzięki temu Program w swoim obecnym kształcie uwzględnia działania związane ze zwalczaniem skutków pandemii. Działania te dotyczą m.in. wspierania przedsiębiorstw poprzez dotacje, inną pomoc (także przeznaczoną na kapitał obrotowy), rozwoju elektronicznych usług publicznych, aktywizacji zawodowej (w tym osób bezrobotnych i poszukujących pracy), działań prozdrowotnych (także w ramach ZIT AKO), aktywnej integracji, usług społecznych i zdrowotnych, ekonomii społecznej (w tym projekt realizowany przez ROPS) i edukacji⁷⁰. Zaktualizowano kryteria oceny formalnej dla konkursów organizowanych np. dla mikro i małych przedsiębiorstw w sytuacji nagłej utraty płynności⁷¹.

W sierpniu 2020 r. zgłoszono projekty do KPO, które opiewały na 6,5 mld PLN i miały na celu wzmocnienie wielkopolskiej gospodarki m.in. poprzez inwestycje w tabor, infrastrukturę, zdrowie, edukację zawodową oraz rozwój kompetencji cyfrowych. WARP otrzymała ok. 95 mln PLN na realizację projektu "Wielkopolska Tarcza Antykrzysowa" w ramach wsparcia MŚP. Wsparcie było prowadzone w formie bezzwrotnych grantów. WFR uruchomiło pożyczkę płynnościową (ze środków z reużycia, 36 mln zł, w ramach dodatkowej puli - kolejne 106 mln PLN), które były wdrażane przez WARP oraz ARR w Koninie, a także reperowanie interwencyjne (pula 156,25 mln PLN), wdrażane przez FRiP WW. Pożyczką płynnościową w kwocie 25 mln PLN wsparto także Port Lotniczy Poznań-Ławica⁷². Z kolei środki dla firm z Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych były dystrybuowane przez WUP. Pożyczki JEREMIE 2 zostały dostosowane do potrzeb potencjalnych odbiorców w

2020 (grudzień 2020)", „Informacje sygnałne”, Informacja sygnałna, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2020, s. 4.

⁶⁹ Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na walkę z COVID-19, „Newsweek”, 26.05.2020, pp. 1-4.

⁷⁰ Załącznik 2 do SzOOP. Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań, Poznań 2020; Por. także: Załącznik 1 do Uchwały Nr 3089/2020 ZWW z dnia 29 grudnia 2020 r. Zmiany Szczegółowego opisu osi priorytetowych Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 3089/2020, Poznań 2020.

⁷¹ Por. *Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020. Przewodnik po kryteriach wyboru projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego*, Poznań 2020, www.pifs.org.pl/pliki/RPO_woj_wielkopolskie.pdf.

⁷² *Dodatkowe 36 milionów złotych w ramach Pożyczki Płynnościowej*, 2020, www.wfr.org.pl/dodatkowe-36-milionow-zlotych-w-ramach-pozyczki-plynnosciowej/; *Podpisanie umowy „Duża Pożyczka Płynnościowa”*, 2021, poznanairport.pl/aktualnosc/inne/podpisanie-umowy-duza-pozyczka-plynnosciowa/.

sposób umożliwiający realizację inicjatywy w okresie pandemii. Powstała strona internetowa, na której znalazły się wszystkie informacje dotyczące celów, przeznaczenia oraz pozostałych warunków udzielanego wsparcia⁷³. W ramach oferty JEREMIE 2 przedsiębiorstwa mogły skorzystać z mikropożyczki, pożyczki rozwojowej, pożyczki inwestycyjnej, małej pożyczki inwestycyjnej, poręczenia. W ramach pomocy w czasie pandemii zmodyfikowano zasady korzystania ze wsparcia (karencja w spłacie rat kapitałowych do 6 miesięcy, wakacje kredytowe do 4 miesięcy, wydłużenie terminu obowiązywania poręczenia do 12 miesięcy, finansowanie produkcji wyrobów służących zwalczaniu pandemii COVID-19 oraz szerszy zakres wykorzystania otrzymanego wsparcia⁷⁴.

W porozumieniu ze szpitalami z obszaru Wielkopolski określono zakres najpilniejszych potrzeb w związku z epidemią COVID-19. Rozpoczęto realizację projektu pozakonkursowego SWW (poddz. 7.2.2.) o wartości ok. 31,8 mln PLN, który został ukierunkowany na zakup środków ochrony indywidualnej i sprzętu jednorazowego użytku, materiałów diagnostycznych, materiałów medycznych, środków do dezynfekcji i towarzyszących im urządzeń, adaptację pomieszczeń przeznaczonych do walki z pandemią (np. w szpitalach), wynagrodzenie personelu, badań, testów oraz innych (zgodnie z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez placówki medyczne). Ponadto, w późniejszym czasie SWW rozpoczął realizację dwóch kolejnych projektów pozakonkursowych w celu łagodzenia skutków pandemii COVID -19 o łącznej wartości 30,3 mln PLN.

Dodatkowo zwiększono o ok. 29 mln PLN dofinansowanie dla szpitali z przeznaczeniem m.in. na działania związane z uruchomieniem laboratorium wykonującego testy w kierunku wirusa SARS-CoV-2 oraz na wynagrodzenia dla personelu, w tym personelu medycznego. Zaplanowano także realizację grantowego projektu ROPS w Poznaniu, gdzie wnioski o grant na walkę z COVID-19 mogą składać jst. Wartość dofinansowania zaplanowano na blisko 26 mln PLN⁷⁵. W chwili tworzenia niniejszego opracowania wartość ta uległa zwiększeniu do ponad 31 mln PLN z uwagi na zainteresowanie ze strony samorządów.

W związku ze zmianami dotyczącymi wprowadzenia zdalnego nauczania w całej Polsce, również w ramach WRPO 2014+ uruchomiono dodatkowe środki na zakup sprzętu (Dz. 8.3.1.) do tego celu w kwocie ok. 28 mln PLN (zgłaszane projekty powinny opiewać na kwotę minimalnie 50 tys. PLN i maksymalnie 100 tys. EUR). Wsparcie było skonstruowane w taki sposób, że wkład własny (15% kosztów kwalifikowalnych) mógł być finansowany z kosztów pośrednich (25% wartości projektu)⁷⁶. Kolejne działania w obszarze edukacji zostały podjęte w ramach Dz. 8.3.5. *Kształcenie zawodowe młodzieży i dorosłych w ramach ZIT dla rozwoju AKO*. Na wsparcie w zakresie zakupu środków do dezynfekcji w łącznej kwocie ok. 740 tys. PLN, kolejne 400 tys. PLN zostanie przeznaczony na ten cel w najbliższym czasie.

3.3. Trudności w realizacji przedsięwzięć oraz zmiany potrzeb beneficjentów w czasie pandemii COVID-19

W wyniku wybuchu pandemii COVID-19 zanotowano szereg zmian w procesie realizowania wsparcia, zarówno dla beneficjentów posiadających podpisane umowy i już realizujących projekty, jak i tych dopiero ubiegających się o wsparcie. Podsumowanie trudności obserwowanych przez IZ w tym obszarze zamieszczono w Tabeli 1. Przede wszystkim, utrudnienia wywołane pandemią COVID-19 spowodowały wydłużenie procesu procedowania umów przez IZ i realizacji poszczególnych zadań przez beneficjentów. Problemy te były obserwowane niezależnie od rodzaju projektu i zwykle prowadziły do opóźnień w składaniu dokumentacji do IZ

⁷³ <https://wsparcie.wielkopolskie.pl/>.

⁷⁴ JEREMIE 2 – ułatwienia dla MŚP w związku z pandemią, 2020, wrpo.wielkopolskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/fundusze-a-koronawirus/jermie-2-ulatwienia-dla-msp-w-zwiazku-z-pandemia.

⁷⁵ Informacja kwartalna z realizacji programu operacyjnego III kwartał 2020 r., UMWW, Poznań 2020.

⁷⁶ M. Kaczyńska, *Zmieniamy Wielkopolskę: Wsparcie na sprzęt do e-nauki*, n.d., <https://gloswielkopolski.pl/zmieniamy-wielkopolske-wsparcie-na-sprzet-do-enauki/ar/c15-15277916>.

WRPO. WoD także analizowano z opóźnieniem. **Należy mieć na uwadze, że utrudnienia te w przypadku niektórych naborów miały charakter okresowy, a problemy związane z realizacją zadań projektowych wynikały z ich charakteru, np. szkoleniowego (w związku z ograniczeniami spowodowanymi pandemią niemożliwe było organizowanie spotkań grupowych).**

Tabela 1. Zmiany związane z realizacją wsparcia w ramach WRPO 2014+ wynikające z wybuchu i rozwoju pandemii choroby COVID-19

Lp.	Problemy, trudności	Przyczyny	Środki zaradcze wdrożone	Środki zaradcze planowane
1	Zagrożenie dla społeczeństwa regionu w wyniku wybuchu pandemii COVID -19	Potrzeba przeprowadzenia testów medycznych na obecność wirusa SARS-CoV-2 i zapotrzebowanie na materiały niezbędne do badań, zapotrzebowanie placówek medycznych i opieki społecznej na środki ochrony osobistej, środki do dezynfekcji itp.	Zmiana dokumentów programowych takich jak WRPO 2014+, realokacje środków finansowych zasilaających Poddziałania WRPO 2014+ dedykowane problematyce zdrowotnej, przeprowadzenie naborów konkursowych i pozakonkursowych dot. projektów zwalczających skutki pandemii	Nie wskazano.
2	Spadek przychodów i utrata płynności przez MŚP	Pogorszenie sytuacji finansowej MŚP w związku z ograniczeniami w ramach lockdownu i późniejszym okresie rozluźniania obostrzeń	Stały kontakt zdalny z beneficjentami. Wprowadzenie nowych działań dla projektów, kwalifikowanie kosztów poniesionych na odwołane wydarzenia, jeśli niemożliwe było odzyskanie zainwestowanych środków, wydłużenie terminów składania WoP, aneksowanie umów lub zmiana WoD (np. termin zakończenia projektu), zmiana form tradycyjnego wsparcia na zdalne (o ile możliwe), ponoszenie dodatkowych wydatków na zapewnienie bezpieczeństwa w realizacji projektów, wdrożenie grantów bezzwrotnych dla mikro i małych przedsiębiorców (konkurs dla grantodawców)	Po wyborze grantodawcy planuje się wdrożenie narzędzia na zasadzie grantów bezzwrotnych dla przedsiębiorców (miko i małych), których obroty uległy spadkowi w związku z zamrożeniem wielu sfer życia społecznego i gospodarczego w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się choroby.
3	Problemy z prowadzeniem rekrutacji oraz wdrażaniem nowych pracowników.	Wstrzymanie, później wznowienie rekrutacji, trudności ze szkoleniem nowych pracowników	Zdalne wdrażanie nowych pracowników. Reorganizacja procesu wdrażania nowych pracowników (częstsza obecność nowych pracowników na dyżurach wspólnie z bardziej doświadczonymi).	Kontynuacja dotychczasowych środków zaradczych.

Lp.	Problemy, trudności	Przyczyny	Środki zaradcze wdrożone	Środki zaradcze planowane
4	Konieczność przeprowadzenia negocjacji w formie pisemnej	Przedłużanie się procesu weryfikacji i oceny WoD i utrudniony kontakt z Beneficjentami	Wydłużenie terminu oceny ogłoszonych konkursów.	Kontynuacja działań zaradczych
5	Wydłużone procedowanie umów o dofinansowanie projektów	Braki kadrowe (zwolnienia, opieka nad dziećmi), utrudnienia techniczne i systemowe powodowały wydłużenie procesu. Ponadto część Wnioskodawców z uwagi na obecnie panującą sytuację nie była w stanie terminowo rozpocząć realizacji.	Bieżące reagowanie na pojawiające się problemy, m.in. wprowadzanie zmian we wnioskach (np. okres realizacji projektu).	Kontynuacja podjętych dotychczas środków zaradczych. Bieżące reagowanie na pojawiające się problemy.
6	Problemy w procedowaniu umów o dofinansowanie projektów	Wydłużony czas oczekiwania na dokumentację z ZUS niezbędną do procedowania umów (duże obciążenie administracyjne ZUSu)	Akceptacja wydłużonych terminów oczekiwania. Bieżący kontakt z Wnioskodawcami i monitorowanie projektów.	Kontynuacja podjętych dotychczas środków zaradczych
7	Wydłużony proces weryfikacji WoP	Braki kadrowe (zwolnienia, opieka nad dziećmi), utrudnienia techniczne i systemowe powodowały wydłużenie procesu. Brak dostępu do dokumentacji papierowej i telefonów służbowych przez opiekunów projektu	Aneksowanie istniejących umów i wniosków. Rozliczanie środków dot. dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej i wyposażenia / wyposażenia miejsc pracy zgodnie z nowymi zasadami. Monitoring i ewentualna kolejna zmiana WoD	Kontynuacja dotychczasowych działań naprawczych.
8	Wstrzymanie możliwości przeprowadzenia wizyt monitoringowych wynikających z definicji wskaźników rezultatu	Zamknięcie placówek uniemożliwiło monitoring wskaźników: 1. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych;	Przesłanie do IK UP prośby o pomoc w znalezieniu rozwiązania problemu i wydłużenie okresu na przeprowadzenie wizyt monitoringowych (przeprowadzenie wizyt, kiedy placówki będą ponownie funkcjonować)	Przeprowadzanie wizyt od września, kiedy zostaną otwarte szkoły.

Lp.	Problemy, trudności	Przyczyny	Środki zaradcze wdrożone	Środki zaradcze planowane
	bezpośredniego określonych dla CT 10.	2. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych; 3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS.		
9	Problemy z egzaminowaniem dzieci, młodzieży i dorosłych (uczestników projektów)	W okresie trwającej epidemii placówki oświatowe oraz szkoleniowe nie były przygotowane do zdalnego prowadzenia egzaminów potwierdzających kwalifikacje, zwłaszcza praktycznych.	Wydłużenie terminów realizacji egzaminów	Kontynuacja dotychczasowych działań naprawczych.
10	Utrudniona realizacja szkoleń językowych rozliczanych stawkami jednostkowymi w formie zdalnej.	Rezygnacja części grup z uczestnictwa w szkoleniach	Możliwość zdalnej realizacji szkoleń, wydłużanie terminów realizacji, rozluźnienie wymogów osiągnięcia wskaźników	Kontynuacja dotychczasowych działań naprawczych.
11	Negatywny wpływ na funkcjonowanie ekonomii społecznej	Trudności w utrzymaniu stabilności finansowej, ciągłości funkcjonowania PES/PS w związku z tzw. zamrożeniem gospodarki.	Zwiększenie wypłaty wsparcia pomostowego do kwoty minimalnego wynagrodzenia wskazanego w Wytycznych CT9; wprowadzenie tzw. mechanizmu zakupowego przez IK UP; możliwości wypłaty poszczególnych części dotacji w procencie innym niż określono w Regulaminie udzielania dotacji; stworzenie regulaminu dot. mechanizmu zakupowego; dostosowanie wartości wskaźników osiągnięć	Zmiana zapisów wniosków o dofinansowanie, przeznaczenie dodatkowych środków finansowych na działania związane z wystąpieniem COVID-19 i realizację tzw. mechanizmu zakupowego.

Lp.	Problemy, trudności	Przyczyny	Środki zaradcze wdrożone	Środki zaradcze planowane
			założonych we wnioskach o dofinansowanie projektów do sytuacji pandemii	
12	Opóźnienia i trudności przy realizacji zdalnych kontroli oraz zdalnych wizyt monitoringowych zajęć prowadzonych online	Trudności i opóźnienia związane z niekompletną dokumentacją i utrudnionym kontaktem z beneficjentami	Kontrola na podstawie próby dokumentów, kontakt poprzez wiele kanałów komunikacji	Kontynuacja dotychczasowych środków zaradczych.
13	Problemy w uzyskaniu przez Beneficjentów dokumentacji potwierdzającej udział uczestników w projektach.	Ryzyko związane z opóźnieniami w przepływie dokumentacji i wykorzystywaniem danych wrażliwych, np. osobowych	Sugerowanie beneficjentom uzupełniania dokumentów przez uczestników drogą elektroniczną z gwarancją odpowiednich zabezpieczeń dotyczących przetwarzania danych osobowych.	Stosowanie dotychczasowych środków zaradczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów kwartalnych WRPO 2014+ za II i III kwartał 2020 roku.

Oprócz zmian w samej obsłudze umów już podpisanych, zaobserwowano zmiany preferencji samych wnioskodawców, bezpośrednio wynikające z sytuacji społeczno-gospodarczej kraju i regionu. W wyniku działań rządowych i samorządowych umożliwiających pozyskanie **dotacji** na utrzymanie działalności gospodarczej w trakcie pandemii, **znacznie wzrosło zainteresowanie tą formą wsparcia**. Uczestnicy wywiadów pogłębionych określili popyt jako niezaspokojony i niemożliwy do zaspokojenia z uwagi na rozmiar tych potrzeb. Zauważono wzrost liczby rozmów telefonicznych i wiadomości e-mail od przedstawicieli przedsiębiorstw w sprawie kolejnych terminów naboru wniosków o dotacje. W wywiadach wskazywano na znaczący spadek zainteresowania IF w niektórych obszarach, szczególnie inwestycji MŚP i w obszarach termomodernizacji i efektywności energetycznej wśród różnych beneficjentów/odbiorców. W innych z kolei pojawiła się odwrotna tendencja (pożyczki płynnościowe – wzrost zainteresowania).

IOB notowały także chęć osób młodych do inkubowania własnych biznesów i prezentowanie aktywnych postaw przedsiębiorczych – mimo trudnych warunków pandemicznych. Nie zauważono, poza nielicznymi przypadkami, spadku zainteresowania usługami IOB, w tym wynajmu powierzchni. Uwypuklił się jednak problem braku wykwalifikowanej kadry IOB, co uniemożliwiło zaspokojenie popytu na pozafinansowe usługi, przede wszystkim doradztwo biznesowe (np. w zakresie finansowania działalności).

Przedstawiciele IOB zanotowali pojawienie się niszy dotyczącej poręczeń kontraktowych, co stanowiło podstawę do rekomendowania zastosowania szerokiej gamy katalogu produktów finansowych dla przedsiębiorstw po pandemii zaznaczając trudną sytuację ekonomiczną zgłaszaną do nich przez przedsiębiorców. W wywiadach zaznaczano wyraźnie, że dotacje mimo swojej przydatności w czasie pandemii nie pokryły w wystarczający sposób zapotrzebowania na środki finansowe zgłaszanego przez przedsiębiorstwa, które uzupełniały je później poprzez zaciąganie pożyczek obrotowych i interwencyjnych.

W wyniku rozwoju pandemii znacząco wzrosło zapotrzebowanie na środki płynnościowe i obrotowe. Z uwagi na niepewność sytuacji rynkowej przedsiębiorcy rezygnowali z działalności inwestycyjnej lub odkładali ją w czasie. Potrzeby zgłaszane do instytucji udzielających pożyczek (szczególnie do BGK) obejmowały następujące elementy uelastyczenia tego produktu:

- umorzenie części pożyczki,
- obniżenie oprocentowania,
- wydłużenie okresu spłaty,
- wprowadzenie dodatkowej karencji (np. 6-miesięcznej),
- wprowadzenie wakacji w spłacie (np. 6-miesięcznej),
- wydłużenie terminu rozliczenia pożyczek.

Menedżer Funduszu Jeremie2 oraz pośrednicy finansowi odpowiedzieli na nowe potrzeby odbiorców ostatecznych IF poprzez oferowanie mikropożyczek, pożyczek rozwojowych, inwestycyjnych, płynnościowych i poręczeń (BGK, WARP, ARR w Koninie, FRiP WW).

Skutki pandemii COVID-19 mają charakter wielowymiarowy i będą obserwowane w zależności od obszaru, w krótkim, średnim lub długim okresie. **Z pewnością w przyszłej interwencji należy położyć nacisk na zwalczanie skutków gospodarczych poprzez m.in. pobudzanie inwestycji przedsiębiorstw, pomoc w utrzymaniu płynności finansowej, zapewnienie zabezpieczenia dla zobowiązań zaciąganych na komercyjnym rynku finansowym czy w przypadku realizacji zamówień publicznych. Interwencja powinna dotyczyć także skutków społecznych pandemii**, tj. rosnącego poziomu bezrobocia, profilaktyki zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, wspomaganie rodzin w kryzysie. Niedoinwestowanie służby zdrowia, w tym brak wystarczającej ilości kadr medycznych powinny znaleźć odzwierciedlenie w działaniach planowanych w krajowych i regionalnych programach operacyjnych.

Niewykluczone, że po ustaniu pandemii konieczna stanie się weryfikacja prezentowanych danych i aktualizacja zbioru potrzeb wynikających z pandemii COVID-19.

4. Uwarunkowania dotyczące instrumentów wsparcia w RPO 2021-2027

W perspektywie finansowej 2021-2027 (zgodnie z projektem UP) podstawową formą wsparcia będzie nadal dotacja stosowana w projektach niegenerujących dochodu, dla określonych sektorów (w tym szczególnie sektora usług publicznych). Nastąpi także kontynuacja wsparcia w postaci IF – w projektach generujących dochód (lub oszczędność). **Wsparcie o charakterze bezzwrotnym powinno być przeznaczone przede wszystkim dla obszarów innowacyjności, energetyki, niektórych projektów transportowych i z zakresu ochrony środowiska, a więc dla obszarów, w przypadku których występuje wysoki stopień niepewności i niski (lub rozciągnięty w czasie) stopień rentowności projektu.** W niniejszym podrozdziale zaprezentowano postanowienia zapisane w Rozporządzeniu ogólnym, odnoszące się do ustalania form wsparcia w perspektywie 2021+, zweryfikowane na podstawie wytycznych KE (prezentowanych w ramach platformy fi-compass) oraz projektu Umowy Partnerstwa.

Co do wsparcia konkretnymi instrumentami, ogólne zalecenia są następujące:

- dotacje – należy stosować tylko dla najbardziej innowacyjnych projektów, które cechuje wysokie ryzyko, a także dla projektach, które cechuje niedoskonałość rynku w postaci świadczenia dóbr publicznych niekomercyjnych,
- pożyczki – zalecane są dla projektów o niskim poziomie ryzyka,
- poręczenia, reporeczenia – rekomendowane są dla tych podmiotów, które nie mogą realizować projektów w ramach wyżej wymienionych możliwości ze względu na niewystarczające zabezpieczenie; dla projektów o różnym poziomie ryzyka.

4.1. Dotacje

Utrzymanie dotacji jako podstawowej formy wsparcia jest szczególnie uzasadnione w momencie trwania pandemii COVID-19, której skutki dla gospodarki, w tym dla przedsiębiorstw, będą odczuwalne jeszcze przynajmniej przez kilka lat. Z drugiej strony, dokumentacja UE (także zalecenia KE prezentowane w ramach platformy fi-compass) oraz prezentowane wcześniej opracowania i dokumenty dot. WRPO 2014+ akcentują konieczność intensyfikacji wsparcia przy pomocy instrumentów finansowych w ramach EFRR, zwłaszcza oferowanego przedsiębiorstwom. Zatem mimo utrzymania dotacji jako podstawowej formy wsparcia, zaleca się stosowanie IF tam, gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie i wykonalne finansowo.

Zgodnie z art. 53 Rozporządzenia ogólnego, dopuszczalne formy dotacji obejmują:

- zwrot kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta lub partnera prywatnego (w przypadku PPP) i opłaconych w okresie realizacji operacji (także wkład rzeczowy i amortyzacja);
- koszty jednostkowe;
- płatności ryczałtowe;
- finansowanie według stawek ryczałtowych;
- kombinację wyżej wymienionych form wymienionych wtedy, gdy każda z nich dotyczy innej kategorii kosztów, lub gdy są stosowane do odrębnych projektów stanowiących część operacji lub do jej kolejnych etapów.

Kwoty form dotacji są ustalane w jeden z poniższych sposobów⁷⁷:

⁷⁷ Zgodnie z zapisami projektu Rozporządzenia ogólnego, bezpośrednie koszty personelu powinny stanowić do 20% innych kosztów bezpośrednich pod warunkiem że koszty bezpośrednie operacji nie obejmują zamówień

- za pomocą rzetelnej, sprawiedliwej i możliwej do zweryfikowania metody obliczeń w oparciu o: dane statystyczne, inne obiektywne informacje lub ocenę ekspercką; rzetelne dane historyczne nt. beneficjentów; księgowanie kosztów beneficjentów (wówczas koszty pośrednie mogą stanowić 7%, 15% lub 25% bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych),
- indywidualny projekt budżetu i uzgadniany *ex ante* przez organ dokonujący wyboru operacji (gdy koszt operacji jest niższy lub równy 200 tys. EUR),
- zgodnie z zasadami stosowania odpowiednich stawek i kwot jednostkowych i ryczałtowych w ramach polityk UE (dla podobnego rodzaju operacji);
- zgodnie z zasadami stosowania odpowiednich stawek i kwot jednostkowych i ryczałtowych, w ramach systemów dotacji (finansowanie w całości przez państwo członkowie UE, dla podobnego rodzaju operacji),
- przy pomocy stawek i metod ustalonych na mocy Rozporządzenia ogólnego lub innych, dla poszczególnych funduszy.

Dotacje, zarówno w dokumentacji unijnej, jak i w ramach badań pierwotnych (głównie wywiadów) były rekomendowane dla następujących obszarów tematycznych lub rodzajów projektów:

- w przypadku przedsiębiorstw – dla projektów dotyczących innowacji, o wysokim poziomie ryzyka, działalności start-upów,
- w większości obszarów związanych z transportem,
- jako wyłączna forma wsparcia w przypadku kultury, sportu, turystyki, edukacji, pomocy społecznej, włączenia społecznego,
- jako zalecana forma wsparcia dla obszaru rewitalizacji, także w odniesieniu do wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych,
- jako zalecana forma wsparcia dla IOB,
- jako rozważana forma wsparcia w przypadku projektów dotyczących efektywności energetycznej, OZE.

4.2. Instrumenty finansowe

Instrumenty finansowe⁷⁸ są definiowane w Rozporządzeniu Delegowanym jako unijne środki finansowe przekazywane z budżetu dla osiągnięcia celu lub celów UE. Mogą to być inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe, pożyczki, gwarancje lub inne instrumenty oparte na podziale ryzyka. Jeśli jest to uzasadnione, mogą być łączone z dotacjami. Nowe zalecenia fi-compass (nie w formie oficjalnej, jedynie jako raport z konsultacji z praktykami biznesowymi) zalecają zastępowanie dotacji formami mieszanymi z udziałem różnych form IF, zwłaszcza w projektach generujących lub mających potencjał do generowania dochodów lub oszczędności. Należy stosować je w przypadku występowania luki finansowej. Trzeba przy tym pamiętać, że finansowanie ze środków UE musi być uzupełniające w stosunku do finansowania krajowego, niezakłócające wolnej konkurencji (demarkacja) i kreować efekt mnożnikowy. Wysoka efektywność stosowania IF wynika z możliwości

publicznych na roboty budowlane lub zamówień na dostawy lub usługi, których wartość przekracza progi określone w art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE⁴⁶ lub w art. 15 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE⁴⁷. W przypadku FAM, FBW i IZGW wszelkie koszty, których dotyczą zamówienia publiczne oraz bezpośrednie koszty personelu operacji, są wyłączone z podstawy obliczania stawki ryczałtowej. Pozostałe stawki ryczałtowe mogą wynieść do 40% bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych personelu. W przypadku operacji wspieranych z FAM, FBW, IZGW, EFS+ oraz EFRR wynagrodzenia i dodatki wypłacane uczestnikom uznaje się za dodatkowe koszty kwalifikowalne nieobjęte stawką ryczałtową.

⁷⁸ W pespektywie 2007-2013 nazywane instrumentami inżynierii finansowej.

wielorazowego wykorzystania środków, czyli możliwości skierowania pomocy do większej liczby odbiorców, co odzwierciedla tzw. dźwignia finansowa.

Rozdział V projektu Rozporządzenia ogólnego dotyczy wsparcia finansowego, w tym reguluje kwestie związane z wykorzystaniem poszczególnych instrumentów. **W okresie 2021-2027 IF mają stać się głównym mechanizmem realizacji inwestycji przynoszących dochody lub wspomagających wypracowanie oszczędności kosztów.** Rozporządzenie wprowadza zapisy zapewniające bardziej elastyczne i łatwiejsze zasady ich wprowadzania i korzystania z nich.

Uproszczenia w ramach nowej perspektywy mają obejmować m.in.:

- brak odrębnej sprawozdawczości w przypadku IF,
- brak obowiązywania szczególnych zasad dotyczących inwestycji przynoszących dochody⁷⁹.

Art. 58-62 Rozporządzenia ogólnego wyznaczają zasady dotyczące stosowania IF. Mogą one być wprowadzone na poziomie krajowym, regionalnym, transnarodowym lub transgranicznym. IF mają zapewnić wsparcie ostatecznym odbiorcom w przypadku nowych lub rozpoczętych inwestycji generujących oszczędności lub dochody w przypadku, gdy nie otrzymują wystarczającego finansowania ze źródeł rynkowych (gdy występuje luka finansowa). IZ powinny zapewnić ocenę *ex ante* przed podjęciem decyzji o dokonaniu wkładów z programu do instrumentów finansowych. Ocena ta, jeśli wskazane, może podlegać aktualizacji⁸⁰.

IZ poprzez wdrażanie IF może udostępniać grupom docelowym pożyczki lub gwarancje. W tym celu dokonuje wyboru podmiotu wdrażającego dany instrument finansowy. Podmiot wdrażający fundusz zarządzający może wybrać inne podmioty dla wdrożenia funduszu szczegółowego. IZ określa warunki i zasady dotyczące wkładu z programu do instrumentu finansowego. Dopuszczalne jest zróżnicowane traktowanie inwestorów, gdy jest to uzasadnione (na podstawie art. 61 Rozporządzenia ogólnego). Powinno ono jednak być stosowane tylko w takim stopniu, w jakim jest konieczne „do stworzenia zachęt do przyciągnięcia środków prywatnych ustanowionych w drodze procedury przetargowej albo niezależnej oceny.” Zgodnie z art. 62 Rozporządzenia ogólnego, środki zwrócone z poprzednich programów powinny być po raz kolejny wykorzystywane w ramach tych samych lub innych IF w ramach tego samego celu lub celów szczegółowych oraz wszelkich kosztów i opłat im towarzyszących⁸¹. **Należy pamiętać, że IF powinny być stosowane wyłącznie, kiedy finansowo wykonalne inwestycje nie otrzymują wystarczającego finansowania z rynku komercyjnego.** IF mogą być łączone z dotacjami jako pojedyncza operacja (wspierana w ramach IF przez podmiot go wdrażający, w ramach jednej umowy). Wówczas przepisy mające zastosowanie do IF mają zastosowanie do tejże operacji⁸². W przypadku takiego połączonego wsparcia (dotacja+IF), dla każdego źródła wsparcia prowadzi się oddzielną dokumentację.

Wsparcie w formie IF jest realizowane przez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. Województwo wielkopolskie znajduje się w korzystnej sytuacji pod względem liczby aktywnych funduszy poręczeniowych.

⁷⁹ Projekt rozporządzenia ogólnego, s. 10-11.

⁸⁰ Ibid., s. 58-59.

⁸¹ Zgodnie z treścią rozporządzenia, państwa członkowskie przyjmują środki niezbędne do zagwarantowania, że środki, o których mowa w ust. 1, zwrócone do instrumentów finansowych w okresie co najmniej ośmiu lat po zakończeniu okresu kwalifikowalności, są ponownie wykorzystywane zgodnie z celami programu lub programów, w ramach którego zostały utworzone, w ramach tego samego instrumentu finansowego lub, w następstwie wycofania tych środków z instrumentu finansowego – w innych instrumentach finansowych lub innych formach wsparcia.

⁸² Suma wszystkich form połączonego wsparcia nie przekracza całkowitej kwoty danego wydatku. Dotacje nie mogą być wykorzystywane na spłatę wsparcia otrzymanego z instrumentów finansowych. Instrumenty finansowe nie mogą być wykorzystywane w charakterze zaliczkowego finansowania dotacji.

Należy wskazać, że 4 fundusze posiadały kapitał poręczeniowy w wysokości 129,8 mln PLN, aktywne poręczenia opiewały na 331,5 mln PLN i był to drugi wynik w Polsce (po województwie zachodniopomorskim, wskaźnik zaangażowania kapitału poręczeniowego – 255% przy średniej dla regionów wynoszącej 164%)⁸³. Blisko 1/3 udzielonych poręczeń przypadła Wielkopolsce (30%), a na statystyczne MŚP przypadło 1 694 PLN poręczeń. W 2020 r. fundusze poręczeniowe odnotowały jednak znaczący spadek popytu (często o ponad połowę), szczególnie największe fundusze i te udzielające poręczeń finansowania dłużnego. Skutki pandemii COVID-19 w tym zakresie będą możliwe do pełnej oceny dopiero za pewien czas.

Z kolei fundusze pożyczkowe w Polsce osiągają dobre wyniki w zarządzaniu portfelami pożyczek. Zgodnie z Raportem PZFP za 2019 r., kapitał pożyczkowy wszystkich funduszy łącznie wzrósł w stosunku do 2018 r. o 20,58%, a udzielono o ponad tysiąc pożyczek więcej niż w 2018 r. (8 427 pożyczek w 2019 r. wobec 7 132 w 2018 r.), o wartości 1 532 158 PLN.⁸⁴ W 2019 r. w Wielkopolsce zanotowano wzrost średniej wartości pożyczki w stosunku do roku poprzedniego (165,23 tys. PLN). Pożyczek udzielało 5 funduszy (8,7% wartości pożyczek w kraju, 3. lokata w rankingu polskich regionów): WARP, Stowarzyszenie Ostrowskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości, Fundacja Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości, ARR w Koninie, Stowarzyszenie Ostrzeszowskie Centrum Przedsiębiorczości⁸⁵. Należy pamiętać, że w 2017 r. wprowadzono KFG (w BGK) i system gwarancyjny dla MŚP. Celem KFG miał być montaż finansowy środków z różnych źródeł tak, aby odpowiedzieć za potrzeby finansowe MŚP (również w zakresie wsparcia innowacyjności). Wykorzystanie środków uwolnionych z instrumentów finansowych UE dla zasilania KFG miało być uzupełnione środkami budżetu państwa⁸⁶. KFG posłużył do skutecznego wspomagania walki z gospodarczymi skutkami pandemii w odniesieniu do działalności MŚP zwłaszcza, że środki z kredytów objętych gwarancją mogą być przeznaczone na różne cele, m.in. rozwój przedsiębiorstwa, modernizację obiektów, zakup maszyn. W grudniu 2020 r. przedłużono do 30 czerwca 2021 r. stosowanie preferencyjnych warunków dla gwarancji *de minimis* i zmieniono ich parametry na bardziej korzystne. Gwarancje spłaty kredytów inwestycyjnych oraz obrotowych mogą objąć do 80% kwoty tych kredytów (60% przed pandemią). Od 2021 r. wprowadzono szereg ułatwień dla MŚP: podwyższono maksymalną kwotę gwarancji do 1,5 mln EUR (gwarancje do 5 lat) lub 750 tys. euro (gwarancje pow. 5 lat), wydłużono maksymalne okresy gwarancji spłaty (dla kredytów obrotowych do 75 miesięcy, dla inwestycyjnych - do 120 miesięcy)⁸⁷.

4.3. Dodatkowe rekomendacje dotyczące innych form wsparcia

Oprócz dotacji, gwarancji i pożyczek, a także uproszczonego systemu przyznawania wsparcia po 2020 r., oferta dla przedsiębiorców powinna zawierać usługi pozafinansowe, np. doradztwo, promocję, szkolenia, mentoring, networking, w wyniku integracji różnych źródeł finansowania⁸⁸. Usługi te powinny być dostępne niezależnie od formy wsparcia. Zdaniem Zespołu Badawczego, istotną rolę w zakresie tych usług powinny odegrać IOB.

⁸³ M. Gajewski, R. Kubajek, J. Szczucki, *Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2019 r.*, op. cit., s. 30.

⁸⁴ *Z dumą prezentujemy świetne rezultaty pracy funduszy pożyczkowych - Raport PZFP za 2019 rok już dostępny!*, 2020, <http://www.pzfp.pl/?p=aktualnosci&id=1501>.

⁸⁵ *Fundusze pożyczkowe w Polsce. Raport 2019*, Warszawa 2019.

⁸⁶ Por. *Nowy system gwarancyjny po roku 2017: zasady funkcjonowania, aspekt regionalny*, 2017, s. 4.

⁸⁷ MF wydłużył preferencyjne warunki gwarancji *de minimis* BGK do 30 VI 2021, n.d., <https://www.money.pl/gielda/mf-wydlyzyl-preferencyjne-warunki-gwarancji-de-minimis-bgk-do-30-vi-2021-6586530709395585a.html>.

⁸⁸ J. Szczucki et al., *Ocena ex ante instrumentów finansowych w obszarze samozatrudnienia...*, op. cit., s. 8.

W perspektywie 2014+ testowano w Polsce formę wsparcia w postaci pomocy zwrotnej (*repayable assistance*), polegającą na oferowaniu rozwiązań opartych na instrumentach bezzwrotnych i zwrotnych: dotacji (także częściowo zwrotnej, np. gdy projekt prowadzi do osiągnięcia dochodów), pożyczki ulegającej częściowemu umorzeniu (gdy osiągnięte są pożądane efekty). Pomoc taka może być stosowana w różnych sferach interwencji. Dodatkowo, podmioty korzystające z pomocy zwrotnej cenili w niej bardzo niskie oprocentowanie, brak opłat, służby okres spłaty, karencje w spłacie. Zgodnie z unijnymi wytycznymi, pomoc zwrotna może być zastosowana w przypadku:

- projektów o niemożliwym do przewidzenia rezultacie – wówczas przewiduje się częściowy zwrot, jednak trudno oszacować skutki komercjalizacji na etapie oceny wniosku oraz oceny jego realizacji,
- projektów z mierzalnymi celami – kiedy cele są zrealizowane lub przekroczone, pomoc nie musi być zwrócona,
- projektów generujących zyski – wówczas z góry jest stosowana kombinacja wsparcia zwrotnego i bezzwrotnego, a udziały danej części są wyznaczane ex post, na bazie wielkości osiągniętych rezultatów.

Zdaniem Zespołu Badawczego, należy wzmocnić rolę pomocy zwrotnej w programach skierowanych do przedsiębiorców, także programów regionalnych⁸⁹.

W perspektywie 2021+, zgodnie z art. 58 ust. 5 Rozporządzenia ogólnego, w okresie 2021-2027 łatwiejsze ma być łączenie wsparcia bezzwrotnego z instrumentami finansowymi. Pośrednik wdrażający instrumenty finansowe będzie mógł również udzielać „wspierającego” finansowania bezzwrotnego, które będzie udostępniane w ramach tej samej operacji co instrument finansowy, a w dodatku do tego wsparcia będą stosowane przepisy dotyczące instrumentów finansowych (ale dla wsparcia zwrotnego i bezzwrotnego będzie prowadzona odrębna dokumentacja). **Należy przestrzegać tego, żeby wsparcie bezzwrotne było niższe niż zwrotne. Nie można także prefinansować dotacji wsparciem zwrotnym.** Do rozważenia jest utrzymanie w ramach finansowania bezzwrotnego tzw. stawki jednostkowej, czyli braku konieczności rozliczania wydatków kwalifikowalnych za pomocą odpowiednich dowodów księgowych (o ile to będzie dozwolone dla danego podmiotu/institucji). Naturalne wydaje się, że beneficjent powinien złożyć oświadczenie, że za pomocą pożyczki nie będzie finansował wydatków sfinansowanych dotacją. Możliwości w tym zakresie są następujące⁹⁰:

- PF (wybierany w drodze zamówień publicznych) udziela pożyczki i dotacji – wówczas może zapewnić wsparcie pozafinansowe dla obu form wsparcia. Rozliczanie odbywałoby się poprzez dowody księgowe (unikanie podwójnego finansowania),
- Dotacja jest udzielana przez PUP lub operatora projektu grantowego, niebędącego PF, a pożyczka przez pośrednika finansowego – zasadne, jeśli dotacja jest rozliczana na podstawie stawki jednostkowej. To rozwiązanie jest trudne do zrealizowania,
- Dotacja jest udzielana przez PF w celu pokrycia częściowego umorzenia kapitału pożyczki (udzielanej przez tegoż pośrednika) – możliwą formą umarzenia części kapitału pożyczki w tym przypadku byłoby spłacanie go za pomocą dotacji. Jest to najlepsze rozwiązanie. Wówczas pośrednik udziela pożyczek lub pożyczek z możliwością umorzenia części kapitału poprzez dotację. Najlepiej rozwiązać to poprzez karencję w spłacie i umorzenie określonej kwoty w razie utrzymania działalności gospodarczej. Szczucki i in. proponują udzielanie

⁸⁹ J. Szczucki et al., *Ocena ex ante instrumentów finansowych w obszarze samozatrudnienia...*, op. cit., s. 61.

⁹⁰ Ibid.

pożyczki w wysokości 20-krotności przeciętnego wynagrodzenia (ok. 120-130 tys. PLN), a umorzenie w wysokości dotacji dla osób zakładających działalność gospodarczą⁹¹.

W rezultacie zatem oferowane wsparcie powinno być stosunkowo efektywne (dzięki znacznemu udziałowi komponentu zwrotnego), można będzie realizować założenie uzyskania efektu dźwigni finansowej, a poszczególne instrumenty nie powinny istotnie konkurować ze sobą.

4.4. Zastosowanie dotacji, IF i instrumentów mieszanych – wyniki badań pierwotnych

Aby uzupełnić badanie *desk research*, związane z wytycznymi UE oraz doświadczeniami z wdrażania wsparcia w okresie 2014-2020, przeprowadzono wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji będących interesariuszami WRPO 2021+. Część pytań zadawanych podczas wywiadów miała na celu poznanie ich opinii na temat form wsparcia kierowanych do konkretnych grup beneficjentów. Celem tych pytań było również stwierdzenie, czy możliwe jest uzupełnienie wsparcia dotacyjnego przez IF lub czy zasadne jest, według rozmówców, wprowadzenie instrumentów mieszanych (por. Tabela 2).

Tabela 2. Wyniki wywiadów z przedstawicielami instytucji realizujących WRPO 2014+, dodatkowo WFR i FRiP, na temat form wsparcia w WRPO 2021+

Instytucja	Propozycje dotyczące przyszłej interwencji.
MFiPR	Portfele instrumentów - profilowane na branże Wsparcie techniczne dla wnioskodawców -bardziej rozwinięte, nawet do stopnia dodatkowego produktu dedykowanego wsparciu technicznemu przygotowania wniosku (koszt kwalifikowalny) IF na inwestycje z komponentem obrotowym Zaostrzenie warunków uzyskania dotacji, złagodzenie ich dla IF Brak dotacji dla przedsiębiorstw i działalności strictly obrotowej
UMWW (DEFS)	Rozwiązanie problemu braku środków PES na sfinansowanie VATu Dotacje dla tworzenia miejsc pracy w PES Przedsiębiorczość osób już pracujących – IF z komponentem zwrotnym
UMWW (DPR)	Bardziej elastyczna pomoc zwrotna niż w WRPO 2014+ Nadal propozycje IF dla przedsiębiorstw (także w przypadku efektywności energetycznej) Rozszerzenie kosztów kwalifikowanych dla projektów B+R Instrumenty bezzwrotne w ramach EFS+ Częściowo umarzone pożyczki dla przedsiębiorców Dotacje dla działalności usługowej Rozwiązanie problemu braku możliwości pokrycia wkładu własnego przez jst w wysokości 30%, podobnie jst, uczelnie, szpitale Dotacje (ewentualnie pomoc zwrotna, częściowo umarzalna) dla projektów B+R, budowania GOZ, ochrony środowiska, w tym gospodarce wodno-ściekowej, zarządzaniu odpadami, IOB, start-upów i instytucji kultury IF dla projektów OZE, dotacje dla spółdzielni energetycznych Duża luka rynkowa w poręczeniach i reporczeniach, którą należy zapełnić w 2021-2027

⁹¹ Ibid., s. 106-108. Zgodnie z wytycznymi UE, wartość kapitału podlegającego zwrotowi nie może przekraczać 50% kapitału pożyczki. IZ będzie MFiPR, a menedżerem funduszu najlepiej BGK.

Instytucja	Propozycje dotyczące przyszłej interwencji.
	W transporcie w zależności od rodzaju projektów (i gałęzi transportu) zarówno dotacje, jak IF, podobnie w obszarze rewitalizacji
UMWW (DWP)	Przy projektowaniu wsparcia-uwzględnienie rynku komercyjnego IF Dotacje dla oświaty, kultury, nie proponować tym obszarom IF Dla projektów B+R utrzymać dotacje (i dla projektów o wysokim ryzyku, wdrożeniowych innowacyjnych) Brak doświadczenia pośredników w obsłudze instrumentów łączonych (np. częściowo umarzanych pożyczek) - problemy w ich wdrażaniu
UMWW (DZ)	Dotacje dla całej ochrony zdrowia
BGK	Dla przedsiębiorstw - pożyczki z premią lub dotacją Oferowanie elastycznych produktów – umorzenie części kwoty pożyczki, obniżenie oprocentowania, wydłużenie okresu spłaty, karencja w spłacie i wakacje w spłacie IF z komponentem umorzeniowym (umorzenie po spełnieniu określonych warunków, np. kryterium społeczne) kultura, transport, ochrona zdrowia - dotacje
EBI92	Inwestycje w budynki publiczne, najlepiej połączenie dotacji z kredytem lub pomoc zwrotna Niskie oprocentowanie, 20-letni okres spłaty, karencja w spłacie kapitału Energetyka - wprowadzenie instrumentów dotyczących wyższych kwot wsparcia jednostkowego (na jeden projekt), szersze zastosowanie poręczeń i gwarancji
WUP	Wsparcie dotacyjne – nie dla osób, które są obecnie pracujące, i tak założyłyby własną działalność bez względu na fakt otrzymania wsparcia
ROPS	Usługi społeczne – tylko dotacje (we wszystkich obszarach) IF tylko dla wybranych przedsiębiorstw społecznych
WFR	Wprowadzenie poręczeń dla kredytów obrotowych Możliwie najszerszy katalog instrumentów, można z niego wybierać, czego akurat potrzeba, rynek to dyktuje (m.in. reporeczenia) Kontynuacja linii finansowych dla pośredników finansowych Dotacje - dla wysoce innowacyjnych projektów, start-upów oraz tych o strategicznym znaczeniu dla regionu Wprowadzenie wsparcia obrotowego z komponentem inwestycyjnym (w wyniku pandemii) Wprowadzenie pożyczki z częścią umorzeniową (pod pewnymi warunkami) inwestowanie w zieloną energię (formy zwrotne, dla niektórych przedsięwzięć – bezzwrotne) Pożyczki dla jst na wkład własny
FRiP WW	Dotacje dla przedsiębiorstw – rewitalizacja, projekty wysoce innowacyjne Instrumenty mieszane – inwestycje infrastrukturalne, efektywność energetyczna Elastyczne warunki spłat IF – wakacje, karencja w spłacie Otwarty katalog instrumentów, które mogą być podstawą poręczenia

⁹² Przedstawiciele EBI akcentowali (w związku z realizacją projektów JESSICA) głównie skupienie się ich wniosków na projektach związanych z rewitalizacją i energetyką.

Instytucja	Propozycje dotyczące przyszłej interwencji.
IOB spoza Poznania	Projekty innowacyjne - wsparcie bezzwrotne Projekty z energetyki priorytetowy –oferowanie pożyczek z umorzeniem części kapitału Okres spłaty pożyczek -mniej niż 20 lat, a okres karencji w spłacie kapitału – max. 6 miesięcy Atrakcyjna oferta dla przedsiębiorstw rolnych Dobre rozwiązanie - połączenie pożyczki z poręczeniem
IOB z Poznania	Dobre rozwiązanie - pożyczka dla firm usługowych Pożyczki dla przedsiębiorców, ale poszerzony ich zakres „Zastrzyki” na bieżące funkcjonowanie przedsiębiorstw Wprowadzenie 3-miesięcznej karencji w spłacie pożyczek Rozstrzygnięcie kwestii VAT-u w projektach EFS i innych funduszy Pożyczka częściowo umarzalna dla małych przedsiębiorstw (możliwa karencja w spłacie) Oferowanie prostych produktów – złożone zniechęcają wnioskodawców do aplikowania Limitowane dotacje dla innowacyjnych projektów i dla projektów OZE, uzupełniane przez IF IF dla prostych, ale kosztownych inwestycji przedsiębiorstw (np. zakup maszyn, budowa hal) IF jako uzupełnienie dotacji na założenie działalności
Przedstawiciele klastrów biznesu	Dotacje dla średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza w okresie pandemii Vouchery na usługi w przedsięwzięciach innowacyjnych Wkład własny finansowany ze specjalnej linii finansowej WFR

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników wywiadów.

Zalecenia wynikające z wywiadów, do których przychyliła się Zespół Badawczy, opierając się także na wynikach analizy *desk research* są następujące:

- wsparcie w postaci dotacji powinno być kierowane:
 - do jst, start-upów,
 - w ramach EFS+ dla obszarów: ochrony zdrowia, edukacji, kultury, turystyki, pomocy społecznej (z pewnymi wyjątkami, np. w przypadku przedsiębiorstw),
 - dla obszarów: transportu, rewitalizacji, energetyki (w zależności od grupy docelowej beneficjentów),
 - przy utrzymaniu bądź zaostrzeniu warunków jego uzyskania w grupie przedsiębiorców (z wyjątkiem PES),
 - na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy w PES,
 - na rzecz zakładania przedsiębiorstw przez osoby bezrobotne,
 - dla projektów wysoce innowacyjnych i obciążonych dużym ryzykiem, projektów B+R (oprócz wdrożenia ich wyników), projektów B+R z udziałem przedsiębiorstw,
 - dla projektów strategicznych dla regionu,
 - dla osób długotrwale bezrobotnych zakładających działalność gospodarczą,
 - do przedsiębiorstw w trudnej sytuacji spowodowanej skutkami pandemii COVID-19 (propozycja do rozważenia z uwagi na niewiadome rozmiary tych skutków),
- wsparcie w postaci instrumentów finansowych (także z komponentem umorzeniowym przyznawanym w przypadku spełniania określonych kryteriów) powinno być kierowane:
 - na rzecz projektów inwestycyjnych z komponentem obrotowym lub bez,
 - wsparcie kapitału obrotowego,
 - na rzecz zakładania działalności przez osoby pracujące,
 - na rzecz wybranych projektów z obszarów transportu, energetyki, rewitalizacji, ochrony środowiska (w zależności od grupy docelowej beneficjentów),
 - na zapewnienie pokrycia wkładu własnego jst w przypadku inwestycji,
 - wsparcie prostych, ale kosztownych inwestycji przedsiębiorstw (różnej wielkości),
 - jako uzupełnienie dotacji na założenie działalności gospodarczej,
 - wsparcie projektów przedsiębiorstw (wszystkich, również jako uzupełnienie dotacji).
- instrumenty mieszane (ew. zastosowanie w tych obszarach dotacji) powinny być stosowane w przypadku:
 - projektów inwestycyjnych przedsiębiorstw,
 - projektów B+R, budowania GOZ, ochrony środowiska, w tym gospodarce wodno-ściekowej, zarządzaniu odpadami, IOB, start-upów i instytucji kultury,
 - projektów OZE, m.in. dla spółdzielni mieszkaniowych,
 - projektów transportowych,
 - inwestycji w budynki publiczne (np. w ramach rewitalizacji),
 - inwestycji energetycznych,
- instrumenty niefinansowe wsparcia, tj. bony, vouchery powinny być przeznaczone na usługi dla przedsiębiorstw lub osób chcących założyć działalność gospodarczą.

Zespół Badawczy zaleca, aby w ramach interwencji w okresie 2021-2027 zwrócić uwagę na **konieczność utrzymania demarkacji między IF, dotacjami i instrumentami mieszanymi**. Można rozważyć też wprowadzenie instrumentów ukierunkowanych na wsparcie techniczne wnioskodawców. W programowaniu WRPO 2021+

trzeba uwzględnić sposób rozdzielenia interwencji między poziom krajowy i regionalny i poszczególne CP określony w Linii demarkacyjnej, której celem jest zapobieganie podwójnemu finansowaniu działań wspieranych przy wykorzystaniu środków unijnych⁹³. W pewnym zakresie dokument ten określa nie tylko zakres tematyczny działań w programie, ale też stosowane instrumenty zwrotne i bezzwrotne. Szczegółowe ustalenia w tym zakresie na podstawie treści Linii demarkacyjnej są następujące:

- w ramach realizacji CP 1:
 - proinnowacyjne usługi klastrów dla przedsiębiorstw będą zastosowane w uproszczonej formie, np. bonów;
 - w ramach wsparcia nowopowstałych firm – na poziomie regionalnym instrumenty kapitałowe będą możliwe do zastosowania tylko w przypadku kontynuacji wsparcia z lat 2014-2020;
 - w ramach wsparcia rozwoju i poziomu konkurencyjności MŚP na poziomie regionalnym można zastosować instrumenty dłużne, poręczenia indywidualne/ gwarancje, instrumenty kapitałowe, a dotacje jedynie w uzasadnionych przypadkach.
- w ramach realizacji CP2:
 - dofinansowanie przewidziane dla projektów spełniających określone kryteria mocy w przypadku OZE.
- w ramach realizacji CP4:
 - w przypadku projektów z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych - zastosowanie dotacji w realizacji działań urzędów pracy (IF na poziomie krajowym),
 - w ramach wsparcia dla rozwoju ekonomii społecznej dla PES i PS – tylko bezzwrotne wsparcie finansowe na poziomie regionalnym (IF na poziomie krajowym)

5. Podsumowanie

Podsumowując treść dokumentów analizowanych pod względem uwarunkowań i wytycznych na temat rozwoju regionalnego, można dokonać wyodrębnienia elementów istotnych dla programowania interwencji publicznej w ramach WRPO 2021+. Wielkopolska w nadchodzącej perspektywie 2021-2027 będzie mieć status regionu przejściowego, co oznacza, że w jej przypadku stopy współfinansowania przez UE będą wynosić 70%. Interwencja będzie wymagała dostosowania działań w CP 1-CP 5⁹⁴ do sytuacji będącej wynikiem zaistnienia skutków społeczno-gospodarczych pandemii COVID-19.

W okresie 2021-2027 interwencja publiczna w ramach WRPO 2021+ powinna opierać się na dotacjach i IF. Dotacje należy kierować do jst, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, podmiotów świadczących usługi publiczne, głównie w takich obszarach jak kultura, turystyka, transport, ochrona środowiska, energetyka, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, włączenie społeczne, działalność IOB, działalność start-upów, działalność B+R (z wyjątkiem wdrożenia wyników prac). Oferta IF powinna być skierowana do przedsiębiorstw, szczególnie MŚP, przedsiębiorstw wdrażających wyniki prac B+R, ale także wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych oraz jst. Główne obszary tematyczne, w których zaleca się stosowanie IF stanowią: przedsiębiorczość i innowacyjność, rewitalizacja, energetyka.

Wsparcie kierowane do różnych grup beneficjentów w ramach WRPO 2021+ powinno korespondować z celami strategicznymi i operacyjnymi dokumentu SRWW 2030, podstawowego dokumentu dla programowania

⁹³ Linia demarkacyjna. Podział interwencji i zasad wdrażania krajowych i regionalnych programów operacyjnych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027, MFIPR, Warszawa 2021.

⁹⁴ Dotychczas nie wiadomo czy w programie regionalnym nie zostanie uwzględniony CP 6.

interwencji regionalnej, a także założeniami RIS 2030, m.in. w zakresie realizacji koncepcji inteligentnych specjalizacji. W ramach planowania działań należy uwzględnić inne źródła finansowania potrzeb regionu niż program regionalny tak, aby nie powodować kanibalizacji wsparcia, a dążyć do komplementarności. Interwencja będzie się opierać także o wytyczne zawarte w linii demarkacyjnej.

Wsparcie powinno odpowiadać na bieżące potrzeby regionu w wielu obszarach interwencji. Należy wzmacniać potencjał gospodarczy regionu, budować jego innowacyjność i konkurencyjność względem innych regionów w Polsce i UE w ujęciu wielowymiarowym. Warto dążyć do poprawy poziomu atrakcyjności inwestycyjnej Wielkopolski. W tych zakresach kluczowe stanie się wsparcie rozwoju MŚP, a także intensyfikacja współpracy różnych podmiotów w ramach tzw. ekosystemu innowacji. W tym zakresie kluczowa będzie poprawa potencjału organizacyjnego IOB. Innowacyjność może być również budowana poprzez poprawę dostępu do szerokopasmowego internetu, podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców i zapewnienie dostępu do e-usług publicznych.

Należy wspierać rozwój edukacji na wszystkich etapach kształcenia, w tym w zakresie inwestycji "twardych" i "miękkich", szczególnie zaś należy zadbać o podnoszenie poziomu kompetencji osób o niskich kwalifikacjach oraz szkolnictwa zawodowego, w kontekście wypełnienia luk strukturalnych na rynku pracy.

Zespół Badawczy zaleca też kontynuację dotychczasowej interwencji w zakresie włączenia społecznego i pomocy społecznej. Ważne będzie zapewnienie dziennej opieki nad dziećmi do lat 3 i opieki nad osobami niesamodzielnymi. Warto dążyć do stopniowej deinstytucjonalizacji w zakresie świadczenia usług, m.in. poprzez rozwój PES, rozwoju usług asystenckich i szeroko pojętej ekonomii społecznej. W ramach przyszłej interwencji należy również zadbać o wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób z niepełnosprawnościami, a także cudzoziemców.

Interwencja powinna być także ukierunkowana na poprawę sytuacji w ochronie zdrowia, nie tylko w zakresie inwestycji w infrastrukturę, ale także kształcenie kadr. W działaniach WRPO 2021+ zaleca się uwzględnienie nie tylko szpitali i przychodni, ale także zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych, co jest zasadne z uwagi na obserwowane w Wielkopolsce procesy demograficzne. Należy przeprowadzić analizę potrzeb w zakresie profilaktyki zdrowia w regionie.

W przyszłej interwencji należy także wziąć pod uwagę zadbanie o dziedzictwo kulturowe regionu i działalność rozwojową kultury, w tym tworzenie nowych usług. Z punktu widzenia kształtowania potencjału regionu istotne będą inwestycje w elementy kształtujące jego atrakcyjność turystyczną, w tym w zakresie turystyki biznesowej i rekreacyjnej.

Interwencja w obszarze transportu powinna skupić się przede wszystkim na kształtowaniu dostępności transportowej poszczególnych części regionu tak, by nie pogłębiać zjawiska marginalizacji niektórych miast (ośrodków subregionalnych). Potrzeby inwestycyjne dotyczą zarówno transportu drogowego, kolejowego, jak i lotniczego (w infrastrukturę i tabor).

Stopień dywersyfikacji mixu energetycznego w Wielkopolsce poprawia się systematycznie, jednak nadal wymaga znaczących inwestycji. W przyszłej interwencji należy uwzględnić przede wszystkim bezpieczeństwo energetyczne, rozwój energetyki odnawialnej zgodnie z predyspozycjami regionu do wykorzystania poszczególnych OZE, rozwój kogeneracji, modernizacji sieci ciepłowniczej. W zakresie termomodernizacji budynków warto premiować projekty kompleksowe.

W obszarze ochrony środowiska w kolejnych latach należy planować interwencję w następujących zakresach działań: zarządzanie zasobami wodnymi (z uwagi na deficyty wody), zapobieganie skutkom gwałtownych zjawisk pogodowych (zmiany klimatu), gospodarka odpadami (w szczególności w zakresie

odzyskiwania surowców), usuwanie azbestu, ochrona jakości powietrza (w tym redukcja niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego), a także ochrona przed hałasem. Działania te wspólnie stworzą efekty synergii wspomagające wzrost jakości życia mieszkańców regionu.

Gospodarka regionu jest silna, ale jej stabilność może zostać zachwiana w wyniku wystąpienia skutków pandemii COVID-19. Należy przeciwdziałać negatywnym jej efektom przy jednoczesnym zwróceniu uwagi na potrzeby i problemy regionu obserwowanych w długim okresie. Zmianom ulegnie również życie społeczne (społeczne skutki pandemii obejmą m.in. zdrowie, w tym zdrowie psychiczne mieszkańców w różnym wieku). Skutki wpływu pandemii na życie społeczno-gospodarcze regionu są obecnie trudne do przewidzenia, jednak można wskazać obszary, w których z pewnością będą obserwowane w okresie najbliższych kilku lat. Są to przedsiębiorczość i innowacyjność (bankructwa przedsiębiorstw, utrata płynności, niska skłonność do podejmowania ryzyka w inwestycjach w B+R), ochrona zdrowia (elementy twarde – infrastruktura, w tym wyposażenie; opieka specjalistyczna, duże potrzeby w zakresie wsparcia psychiatrycznego i psychologicznego), włączenie społeczne i pomoc społeczna (wzrost liczby osób bezrobotnych, ubogich pracujących, osób zagrożonych wykluczeniem). Na szczególną uwagę w przyszłej interwencji zasługują przedsiębiorczość i innowacyjność oraz działalność IOB (w kontekście podnoszenia poziomu innowacyjności regionu), wspieranie silnych sektorów gospodarki, szczególnie w odniesieniu do IS, transport (poprawa dostępności komunikacyjnej w regionie), nowe technologie (tworzenie sieci szerokopasmowych), ochrona zdrowia (z powodu jednego z najgorszych w Polsce poziomu dostępu do opieki zdrowotnej), rynek pracy (aktywizacja zawodowa, podnoszenie jakości kapitału ludzkiego), włączenie społeczne, usługi społeczne (pomoc społeczna).

Ostateczny kształt obszarów interwencji powinien być ustalony na podstawie analizy *desk research* i badań pierwotnych (rozdział 3), dalszej analizie potrzeb inwestycyjnych i luki finansowej (rozdział 4) do postaci kierunkowego modelu interwencji (rozdział 5). Obszary interwencji wraz z potrzebami w nich występującymi powinny zostać zweryfikowane przez uwzględnienie w nich kanałów szoku gospodarczego wywołanego pandemią COVID-19. Weryfikacja ta musi być jednak ostrożnie przeprowadzona, bowiem z jednej strony należy w interwencji planować długoterminowe potrzeby i problemy regionu, z drugiej zaś zareagować na aktualną potrzebę odbudowy gospodarki i życia społecznego regionu. Trzeba mieć jednak na uwadze, że planowanie kształtu WRPO 2021+ ma charakter długoterminowy, obliczony na najbliższą dekadę.

ZAŁĄCZNIK 4. UZUPEŁNIENIE TREŚCI WYNIKÓW ANALIZ DOTYCZĄCYCH POTENCJALNYCH OBSZARÓW INTERWENCJI

Spis treści

1. Niedoskonałości rynku, rodzaje przedsięwzięć, grupy beneficjentów narażone na występowanie skutków niedoskonałości rynku oraz proponowane formy wsparcia	1
2. Szczegółowy opis wyników w zakresie potrzeb inwestycyjnych potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF	7
2.1. Jednostki samorządu terytorialnego	7
2.2. MŚP	14
2.3. Przedstawiciele spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych.....	15
2.4. Wnioskodawcy nieskuteczni.....	17
2.5. Przedstawiciele instytucji systemu realizacji WRPO 2014+	18
3. Relatywnie stałe potrzeby inwestycyjne potencjalnych odbiorców wsparcia	24
4. Analiza przyczyn wycofania WoD lub nieotrzymania wsparcia.....	27

1. Niedoskonałości rynku, rodzaje przedsięwzięć, grupy beneficjentów narażone na występowanie skutków niedoskonałości rynku oraz proponowane formy wsparcia

Tabela 1. Niedoskonałości rynku, rodzaje przedsięwzięć, docelowi beneficjenci/odbiorcy ostateczni oraz wstępne propozycje form wsparcia dla obszaru interwencji „przedsiębiorczość”

Niedoskonałość rynku	Podobszar wymagający wsparcia	Grupy beneficjentów/ odbiorców narażonych na występowanie skutków niedoskonałości rynku	Wstępne propozycje form wsparcia
Efekty zewnętrzne ¹ Asymetria informacji ²	Tworzenie przedsiębiorstw, w tym start-upów	Start-upy, MŚP	Dotacje, pożyczki
	Wzrost potencjału eksportowego przedsiębiorstw	MŚP	Dotacje
	Działalność sektora rolno-spożywczego		Dotacje, pożyczki, poręczenia
	Działalność MŚP (finansowanie kapitału obrotowego)		Dotacje, pożyczki
	Rozwój działalności w ramach inteligentnych specjalizacji		Dotacje

¹ J.M. Fijor, *Zawodność rynku jako fundament teorii dóbr publicznych...*, op. cit.; M. Smaga, T. Włudyka, *Instytucje gospodarki rynkowej. Polityka a ekonomia. dobra publiczne i wybór publiczny*, 2012, <https://books.google.pl/books?id=HJpSAwAAQBAJ>; P. Leszek, *Koncepcja zawodności rynku: teoria a rzeczywistość...*, op. cit., s. 11.

² P. Leszek, *Koncepcja zawodności rynku: teoria a rzeczywistość...*, op. cit., s. 13.

Niedoskonałość rynku	Podobszar wymagający wsparcia	Grupy beneficjentów/ odbiorców narażonych na występowanie skutków niedoskonałości rynku	Wstępne propozycje form wsparcia
	Wielkopolski, w tym prac rozwojowych w ramach PPO		
	Działalność rozwojowa przedsiębiorstw różnej wielkości, szczególnie MŚP (finansowanie inwestycji i kapitału obrotowego)		Dotacje, pożyczki, poręczenia
	Poprawa warunków inwestowania, atrakcyjności inwestycyjnej regionu	Jst	Dotacje
Siła monopolu i niekompletność rynków ³	Projekty inwestycyjne w branżach silnie zmonopolizowanych lub w których występuje oligopol (w Wielkopolsce np. branża lotnicza, sektor rolno-spożywczy, wydobywczy)	Klasy przemysłowe	Dotacje, pożyczki, poręczenia
		Podmioty sektora branży lotniczej (produkcji dla lotnictwa)	Pożyczki, poręczenia
		Gospodarstwa rolne, przedsiębiorstwa przemysłu rolno-spożywczego	Dotacje, pożyczki

Źródło: opracowanie własne na podstawie Podręcznika, analizy desk research, w tym cytowanej literatury.

Tabela 2. Niedoskonałości rynku, rodzaje przedsięwzięć, docelowi beneficjenci/odbiorcy ostateczni oraz wstępne propozycje form wsparcia dla obszaru interwencji „Innowacyjność”

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupy beneficjentów/odbiorców narażonych na występowanie skutków niedoskonałości rynku	Wstępne propozycje form wsparcia
Efekty zewnętrzne	Działalność innowacyjna przedsiębiorstw różnej wielkości	Przedsiębiorstwa prowadzące prace B+R	Dotacje
	Prace B+R realizowane w przedsiębiorstwach (tworzenie i wdrażanie nowych rozwiązań)	MŚP, Start-upy	Dotacje
	Rozwój Przemysłu 4.0		Dotacje
	Zakup i tworzenie infrastruktury na potrzeby B+R		Dotacje
	Współpraca		Niefinansowe
	Projekty innowacyjne w sektorze MŚP	MŚP	Dotacje, pożyczki
	Rozwój przedsiębiorstw typu start-up	Start-upy	Dotacje
Współpraca różnych podmiotów w zakresie B+R+I oraz inteligentnej reindustrializacji	MŚP	Dotacje	
Dobra publiczne	Działalność ośrodków badawczych	Uczelnie, inne jednostki badawcze	Dotacje

³ G. Szewczyk, Raport metodologiczny badania pt. "Opracowanie metodologii szacowania potrzeb finansowych oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem" (szkic), 2019, s. 18; J.M. Fijor, Czy rynek naprawdę jest zawodny?, „Eseje” 2012, s. 254-255.

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupy beneficjentów/odbiorców narażonych na występowanie skutków niedoskonałości rynku	Wstępne propozycje form wsparcia
niekonkurencyjne w konsumpcji ⁴	Projekty w zakresie e-zdrowia, telemedycyny	Jst, Podmioty publicznej ochrony zdrowia	Dotacje
	Projekty w zakresie e-administracji	Jst, instytucje publiczne, PES	Dotacje
	Wykorzystanie teleusług na rzecz pomocy społecznej, m.in. wsparcia osób starszych oraz z niepełnosprawnościami		Dotacje
	Rozwój sieci informatyczno-telekomunikacyjnej w regionie, infrastruktury cyfrowej, sieci dostępu do szerokopasmowego internetu i węzłów dostępowych	Jst prowadzące projekty w zakresie rozwoju sieci szerokopasmowego internetu, e-administracji, e-zdrowia	Dotacje
	Poprawa bezpieczeństwa cyfrowego	Jst	Dotacje
Czynniki teorii agencji ⁵	Projekty B+R Innowacyjne przedsięwzięcia MŚP	Przedsiębiorstwa prowadzące prace B+R, MŚP, start-upy, IOB, klastry przemysłowe	Dotacje, IF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Podręcznika, analizy desk research, w tym cytowanej literatury.

Tabela 3. Niedoskonałości rynku, rodzaje przedsięwzięć, docelowi beneficjenci/odbiorcy ostateczni oraz wstępne propozycje form wsparcia dla obszaru interwencji „działalność IOB”

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupy beneficjentów/odbiorców narażonych na występowanie skutków niedoskonałości rynku	Wstępne propozycje form wsparcia
Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji ⁶	Podnoszenie poziomu kompetencji IOB (certyfikacja, akredytacja na poziomie krajowym lub regionalnym)	IOB	Niefinansowe, dotacje
	Rozwój portfolio usług dla klientów		Dotacje
	Wsparcie osób rozpoczynających działalność gospodarczą, poprawa warunków tworzenia działalności, stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy w MŚP		Dotacje

⁴ J.M. Fijor, *Czy rynek naprawdę jest zawodny?...*, op. cit., s. 256; M. Wajda, *Zawodność rynku jako uzasadnienie interwencji publicznej z uwzględnieniem stabilności systemu finansowego*, [in:] *Finansowanie inwestycji w obszarze energetyki*, ed by A. Alińska, Warszawa 2020, s. 7.

⁵ *Raport końcowy. Analiza ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020*, Warszawa 2015, s. 18.

⁶ M. Smaga, T. Włudyka, *Instytucje gospodarki rynkowej. Polityka a ekonomia. dobra publiczne i wybór publiczny...*, op. cit.; P. Leszek, *Koncepcja zawodności rynku: teoria a rzeczywistość...*, op. cit.

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupy beneficjentów/odbiorców narażonych na występowanie skutków niedoskonałości rynku	Wstępne propozycje form wsparcia
	Rozwój działalności w ramach inteligentnych specjalizacji Wielkopolski, w tym prac rozwojowych w ramach PPO	IOB	Dotacje
	Działalność rozwojowa klastrów (w tym branżowych)	IOB, w tym klastry branżowe	Dotacje
	Sieciowanie współpracy w ekosystemie innowacji		Dotacje

Źródło: opracowanie własne na podstawie Podręcznika i cytowanej literatury.

Tabela 4. Wstępne propozycje form wsparcia dla przedsięwzięć w obszarze usług publicznych

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupy beneficjentów/odbiorców IF narażonych na występowanie skutków niedoskonałości rynku	Wstępne propozycje form wsparcia
Efekty zewnętrzne	Wsparcie osób zakładających działalność gospodarczą	Urzędy pracy	Dotacje
Dobra publiczne niekonkurencyjne konsumpcji w	Edukacja - wszystkie obszary	Jst, Szkoły	Dotacje
	Podnoszenie kompetencji tzw. ubogich pracujących	Instytucje związane z pomocą społeczną: ROPS, MOPS-y, GOPS-y, NGO, PES, Urzędy pracy	Dotacje
	Aktywizacja zawodowa biernych zawodowo		Dotacje
	Aktywizacja zawodowa długotrwale bezrobotnych		Dotacje
	Usługi asystenckie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin z problemami itp.		Dotacje
	Dzienna lub całodobowa opieka nad osobami starszymi		W/w instytucje zw. z pomocą społeczną
	Dzienna opieka nad dziećmi do lat 3	Przedszkola, żłobki	Dotacje
	Dzienna opieka przedszkolna		Dotacje
	Całodobowa opieka nad osobami długotrwale chorymi, niepełnosprawnymi	W/w instytucje zw. z pomocą społeczną	Dotacje
	Programy profilaktyki zdrowia, w tym psychicznego	Podmioty ochrony zdrowia	Dotacje
Inwestycje w infrastrukturę opieki zdrowotnej	W/w instytucje zw. z pomocą społeczną	Dotacje, IF	

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupy beneficjentów/odbiorców IF narażonych na występowanie skutków niedoskonałości rynku	Wstępne propozycje form wsparcia
	Edukacja zdrowotna	Podmioty ochrony zdrowia	Dotacje
	Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej	Instytucje związane z pomocą społeczną, PES, NGO	Dotacje, IF
	Innowacje społeczne tworzone przez NGO i PES		Dotacje, IF
	Tworzenie mieszkań wspomaganych	PES	Dotacje
	Kultura, turystyka, sport -wszystkie obszary	Instytucje kultury, instytucje świadczące usługi w tym zakresie	Dotacje

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5. Zidentyfikowane niedoskonałości rynku w obszarze transportu

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupy beneficjentów/odbiorców IF	Propozycje form wsparcia
Efekty zewnętrzne	Cyfryzacja transportu publicznego	Przedsiębiorstwa transportu publicznego	Dotacje, IF
	Inwestycje w niskoemisyjny transport		Dotacje, IF
Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji	Poprawa jakości liniowej i punktowej infrastruktury transportu	Jst	Dotacje, IF
	Reorganizacja transportu autobusowego, w tymi gminnej komunikacji publicznej (m.in. modernizacja taboru)	Jst, Przedsiębiorstwa transportu publicznego	Dotacje, IF
	Promocja alternatywnych form transportu, transportu niskoemisyjnego, współdzielonego	Jst	Dotacje
	Utrzymanie drożności rzek		Dotacje
	Promowanie multimodalnej mobilności miejskiej		Dotacje

Źródło: opracowanie własne na podstawie Podręcznika i cytowanej literatury.

Tabela 6. Zidentyfikowane niedoskonałości rynku w obszarze energetyki

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupy beneficjentów/odbiorców IF	Propozycje form wsparcia
Efekty zewnętrzne Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji ⁷	Produkcja energii przez przedsiębiorstwa i osoby prywatne (instalacje prosumenckie)	Wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe	Dotacje, IF
	Termomodernizacja przedsiębiorstw	Podmioty, jst i osoby prywatne inwestujące w OZE, fotowoltaikę	IF
	Termomodernizacja budynków publicznych		Dotacje
	Termomodernizacja budynków należących do wspólnot lub spółdzielni mieszkaniowych	Podmioty i osoby prywatne inwestujące w termomodernizację (w tym	Dotacje, IF

⁷ P. Leszek, *Koncepcja zawodności rynku: teoria a rzeczywistość...*, op. cit.

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupy beneficjentów/ odbiorców IF	Propozycje form wsparcia
	Montaż OZE (instalacje zawodowe i indywidualne)	Jst, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe)	IF, Dotacje
	Inwestycje w energooszczędne oświetlenie uliczne	Jst	Dotacje

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 7. Zidentyfikowane niedoskonałości rynku w obszarze ochrony środowiska

Niedoskonałość rynku	Rodzaje przedsięwzięć (przy uwzględnieniu dotychczasowych skutków pandemii choroby COVID-19)	Grupa beneficjentów/ Odbiorców IF	Propozycje form wsparcia
Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji	Minimalizacja poziomu antropogenicznej presji na środowisko	Jst	Dotacje, IF
	Podejmowanie działań edukacyjnych i naprawczych	Jst	Dotacje
	Eliminacja tzw. niskiej emisji w sektorze bytowo-komunalnym i transportowym	Jst, przedsiębiorstwa transportu publ.	Dotacje, IF
Efekty zewnętrzne	Wspieranie sztucznej retencji, w tym małej retencji	Jst, przedsiębiorstwa	Dotacje, IF
Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji	Zrównoważona gospodarka odpadami	Jst	Dotacje, IF
	Gospodarka wodno-ściekowa		Dotacje
	Dostęp do wody i racjonalne nią gospodarowanie		Dotacje, IF
	Poprawa jakości i wydolności infrastruktury technicznej		Dotacje, IF
	Niskoemisyjny transport na obszarach miejskich i podmiejskich	Jst, Przedsiębiorstwa transportu publ.	Dotacje, IF

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8. Zidentyfikowane niedoskonałości rynku w obszarze rewitalizacji w gminach (wyłącznie jst jako grupa beneficjentów/odbiorców ostatecznych IF)

Niedoskonałość rynku	Cele	Propozycje form wsparcia
Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji ⁸	Odzyskiwanie potencjału oraz odbudowa obszarów zagrożonych marginalizacją, w tym rewitalizacja	Dotacje, IF
	Wzmacnianie potencjałów oraz niwelowanie barier rozwojowych poszczególnych podregionów	
	Tworzenie warunków do rozprzestrzeniania się czynników rozwojowych	
	Wzmocnienie lokalnych ośrodków wzrostu, ośrodka regionalnego i subregionalnych	

Źródło: opracowanie własne.

⁸ W. Jarczewski and A. Kułaczowska, *Rewitalizacja. Raport o stanie polskich miast*, Warszawa, Kraków 2019; B. Baldomańska et al., *Dane statystyczne z zakresu rewitalizacji na poziomie gmin*, Warszawa 2020.

2. Szczegółowy opis wyników w zakresie potrzeb inwestycyjnych potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF

2.1. Jednostki samorządu terytorialnego

Przeprowadzono badanie z potencjalnymi interesariuszami WRPO 2021+ – z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych. Badanie zostało uzupełnione przez ankietę przeprowadzaną wśród wnioskodawców nieskutecznych. Na podstawie badań możliwe było wskazanie, w jaki sposób kształtują się potrzeby potencjalnych wnioskodawców w czasie pandemii. To z kolei stanowiło dobrą aktualizację wyników analizy *desk research*.

Respondenci często opisywali występujące potrzeby kwalifikując je do niewłaściwej kategorii (np. w zakresie przedsiębiorczości wpisywano budowę żłobka, termomodernizację ratusza albo budowę dróg). Tak naprawdę nieliczni respondenci wskazali ogólnie na niski poziom przedsiębiorczości i konieczność jego wsparcia, ale proponujemy, mając na uwadze liczne błędne wskazania w tym zakresie, kontakt z jst w celu doprecyzowania, jakie działania i priorytety są związane z rozwojem przedsiębiorczości. W zakresie innowacyjności respondenci często zaznaczali "trudno powiedzieć", nie byli więc w stanie konkretnie wskazać tych działań. Na podstawie desk research możemy wskazać, że głównym docelowym działaniem może być wdrożenie usług e-administracji. Często wpisywali inwestycje infrastrukturalne, modernizację urzędów, kształcenie zawodowe, modernizację szkół, małą retencję. Bardzo nieliczne wskazania dotyczyły zapewnienia szerokopasmowego internetu, wspomaganie projektów VR. Rekomendacje dotyczące poszerzenia wiedzy gmin na temat innowacji jest podobne jak w przypadku przedsiębiorczości.

W zakresie edukacji wskazywano głównie na konieczność rozbudowy infrastruktury, modernizacji placówek, wyposażenie pracowni (w tym w nowoczesny sprzęt do realizacji programów kształcenia i nauki praktyki zawodu), dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, budowę bibliotek i sal sportowych.

Nieliczne wskazania dotyczyły wsparcia nauki języków obcych, edukacji z zakresu nauk przyrodniczych i technicznych, kształcenia zawodowego, kursów dla nauczycieli (bliżej niesprecyzowanych), organizacji konkursów dla młodzieży.

W zakresie ochrony zdrowia wskazywano głównie na następujące obszary potrzeb:

- rozwój programów profilaktycznych zdrowia, w tym diagnostyki stanu zdrowia mieszkańców,
- modernizację i zakup wyposażenia dla placówek ochrony zdrowia, głównie szpitali (najczęściej wskazywany przez respondentów),
- konieczność zapewnienia opieki specjalistycznej (w obliczu braków kadrowych),
- rozwój e-usług.

W ramach pomocy społecznej deklarowane potrzeby dotyczyły głównie tworzenia lub dofinansowania żłobków i dziennych domów pobytu osób starszych. Zdecydowanie i niezaprzeczalnie najczęściej wskazywano na rozwój usług dla osób starszych, przede wszystkim domów dziennej opieki, ale też np. asystenta osoby starszej. W obszarze rynku pracy wskazywano podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych czy zachęcanie do lokowania dużych zakładów pracy (np. przygotowanie terenów inwestycyjnych, które powinno być wskazywane w innej kategorii).

W ramach rozwoju oferty kulturalnej, podobnie jak w edukacji, wskazywano na konieczność budowy lub rozbudowy infrastruktury (głównie ośrodków kultury, świetlic), ale też organizację zajęć aktywizujących dla seniorów, wystaw, pikników dla mieszkańców, ochronę zabytków, imprezy kulturalne, tworzenie klubów młodzieżowych, mediatek.

Aż 62 (25,73%) respondentów wskazało potrzeby dotyczące transportu publicznego. Wśród najczęściej wskazywanych znalazły się:

- remont i budowa dróg (zdecydowanie najwięcej wskazań),
- rozwój połączeń kolejowych z aglomeracją Poznania,
- zakup taboru, w tym elektrycznych autobusów,
- budowa ścieżek rowerowych prowadzących do głównych węzłów przesiadkowych.

Zaznaczano zbyt małą istniejącą liczbę połączeń lokalnych, szczególnie pomiędzy gminami.

W obszarze rewitalizacji wskazywano głównie na konieczność modernizacji obszarów miejskich i wiejskich, terenów zielonych, kapitalnych remontów kamienic, remonty dróg, budowę kanalizacji, rewitalizacji parków, obiektów sportowych, placów zabaw. Najczęściej wskazywaną pozycją była rewitalizacja dróg.

W obszarze energetyki zdecydowanie najczęściej deklarowano potrzeby w zakresie inwestycji w OZE, w dalszej kolejności - wymianę oświetlenia (na latarnie LED), fotowoltaikę. Grupa potrzeb respondentów była najbardziej homogeniczna spośród wszystkich obszarów.

W zakresie ochrony środowiska również wskazywano na potrzeby wykorzystania OZE, zakup autobusów niskoemisyjnych i instalowanie paneli fotowoltaicznych. Pozostali respondenci wskazywali szczególnie na:

- konieczność sadzenia drzew w przestrzeni miejskiej i bardziej ogólnie - zagospodarowanie terenów zielonych,
- wymianę pokryć dachowych z eternitu,
- poprawę jakości powietrza,
- poprawę jakości wód gruntowych,
- wspieranie instalacji do retencji wody,
- poprawę gospodarowania odpadami,
- budowę i modernizację oczyszczalni ścieków,
- budowę i modernizację sieci kanalizacyjnych.

Nieliczni respondenci deklarowali potrzeby jst w zakresie bezpieczeństwa publicznego, np. w zakresie rozwoju monitoringu miejskiego, poprawy bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych, rozwój OSP. Wśród odpowiedzi oznaczonych jako "inne" odnaleziono wyłącznie takie, które można było przyporządkować do wyżej wymienionych kategorii.

JST – COVID Wskazywane zmiany dotyczyły problemów omawianych w części 2.4. tego opracowania i dotyczyły głównie:

- większych potrzeb finansowych w zakresie wsparcia firm (w tym zapewnienia instrumentów finansowych dla MŚP),
- usprawnienia e-usługi interesantów przez urzędy,
- konieczności poprawy dostępności dobrej jakości internetu ze względu na pracę i naukę zdalną,
- doposażenia szkół w sprzęt umożliwiający naukę zdalną,
- większych potrzeb dostępu do opieki zdrowotnej w trakcie pandemii (ze względu na część kadry i innych zasobów zaangażowanych w walkę z pandemią),
- konieczności zapewnienia bazy sanitarnej,
- konieczności dostarczenia większej pomocy mieszkańcom, szczególnie osobom samotnym i seniorom,

- nasilenia problemów zdrowia psychicznego,
- wzrostu bezrobocia,
- zapewnienia skutecznego zarządzania odpadami medycznymi.

Wskazano, że ze względu na pandemię, na znaczeniu straciły innowacyjność, rozwój kultury, transport publiczny.

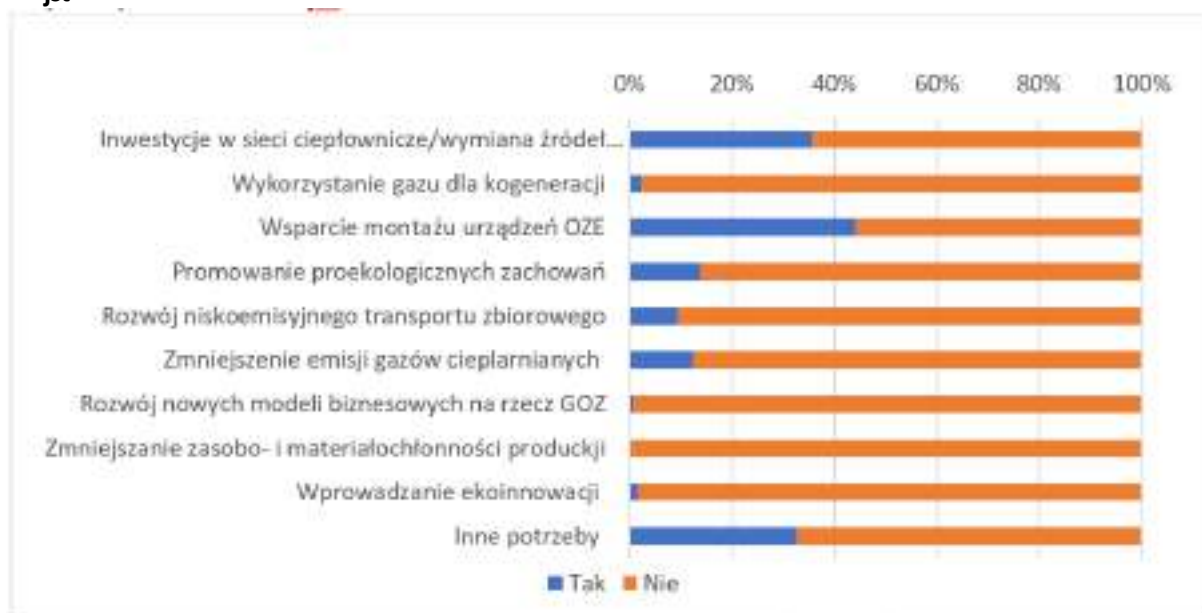
Przedsiębiorczość i innowacyjność

Na pytania dotyczące potrzeb i możliwości finansowania odpowiadało 56 przedstawicieli jst, czyli 23,24% badanych. Należy wspomnieć, że tylko nieliczni wskazali konkretne wymienione w kwestionariuszu obszary, z kolei zanotowano aż 22 odpowiedzi "inne" oraz 21 "nie identyfikujemy potrzeb w tej dziedzinie". Podsumowując zebrane wyniki, mniej niż 3% respondentów wskazało konkretny obszar potrzeb: 7 osób oznaczyło "dofinansowanie założenia działalności gospodarczej", 5 osób - wsparcie utworzenia nowych miejsc pracy, 4 osoby - szkolenie zawodowe, 4 - zwiększanie podaży e-usług. Wspomniane "inne" potrzeby dotyczyły głównie obszarów infrastrukturalnych, rewitalizacyjnych i ochrony środowiska, uwzględniono je w dalszych interpretacjach wyników.

Ochrona środowiska

W tym obszarze 112 respondentów (46,47%) nie brało udziału w ankiecie ze względu na wcześniejsze wskazanie braku potrzeb w tym zakresie. Kolejne 12 osób w dalszej części ankiety zadeklarowało brak tego typu potrzeb. Pozostało więc 129 respondentów udzielających odpowiedzi (53,53%, por. Rysunek 6).

Rysunek 1. Obszary potrzeb inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wskazywane przez przedstawicieli jst

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI.

46 osób (19,09%) wskazało na potrzeby w zakresie inwestycji w ciepłownictwo, w tym wymianę źródeł ciepła. Więcej, bo ponad 40% respondentów wskazało wsparcie montażu urządzeń OZE, co koresponduje z wcześniejszymi cząstkowymi wynikami. Jedna trzecia respondentów wskazała na inne potrzeby, wśród których dominowały:

- zagospodarowanie wód opadowych,

- inwestycje w kanalizację,
- termomodernizacja budynków,
- budowa ścieżek rowerowych

W obszarze inwestycji w ciepłownictwo najczęściej respondentów deklarowało potrzeby w zakresie wsparcia wymiany źródeł ciepła (ponad połowa wskazań dotyczyła wymiany pieców), modernizację sieci ciepłowniczej. W ramach montażu urządzeń OZE najczęściej wskazywano potrzeby z obszaru fotowoltaiki (dwie trzecie wskazań), udzielanie wysokich dotacji dla jst i mieszkańców w zakresie zakładania urządzeń OZE. Wśród 18 (7,47%) odpowiedzi na temat promowania ekologicznych rozwiązań dominowały potrzeby w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. warsztatów) dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców. W obszarze rozwoju niskoemisyjnego transportu głównie wskazywano na potrzeby zakupu taboru (najlepiej dotacje), budowy ścieżek rowerowych w celu zintegrowania z transportem publicznym. Zmniejszenie emisji gazów powinno skupiać się na montażu OZE i wymianie pieców, a także termomodernizacji budynków publicznych. Wśród innych wymienianych znalazły się: tworzenie i rozwój terenów zielonych, budowa sieci kanalizacji.

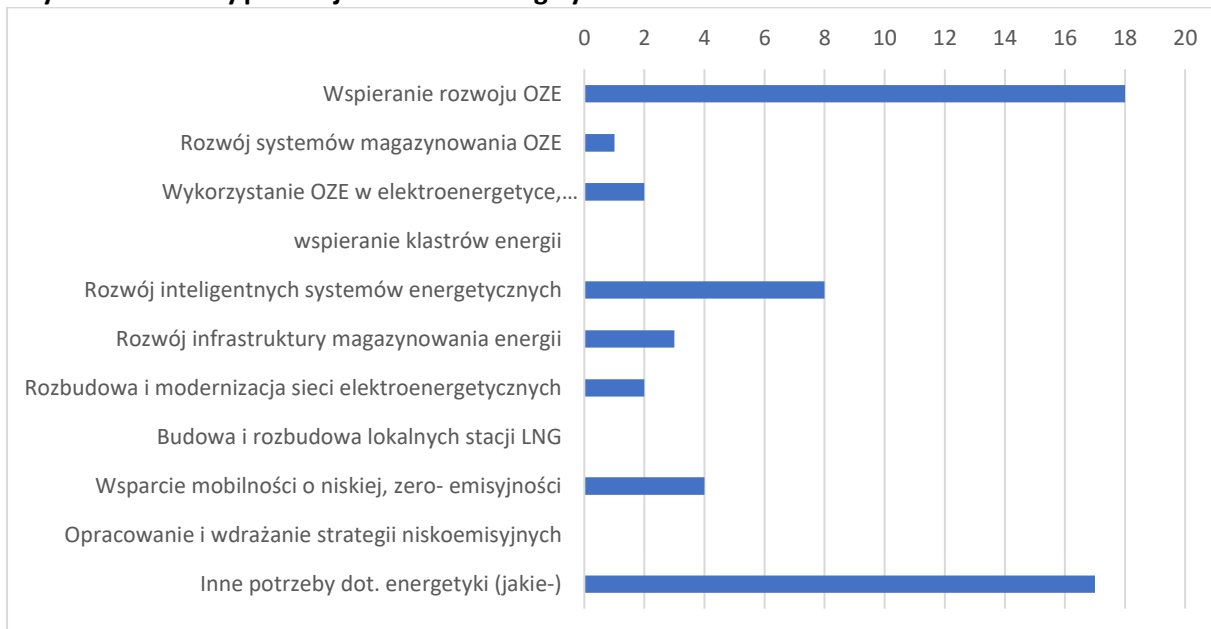
Energetyka

72,61% badanych nie identyfikowało potrzeb jst w zakresie energetyki. Pozostałych 66 wskazało przynajmniej jedną potrzebę, w tym najczęściej - wspieranie rozwoju OZE oraz „inne” potrzeby (Por. Rysunek 7). Wśród tych innych znalazły się wymiana oświetlenia, dofinansowanie do fotowoltaiki (mimo, że przez niektórych wskazywane w kategorii "rozwój inteligentnych systemów energetycznych").

Administracja

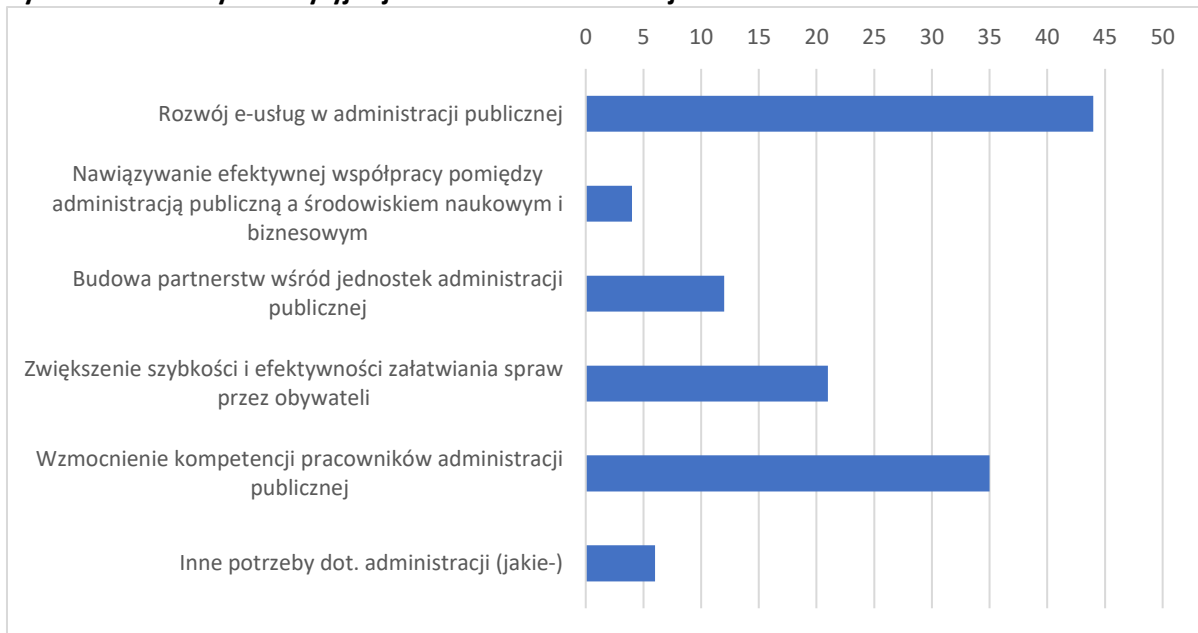
W ramach partnerstwa jst wskazywano głównie chęć nawiązania i prowadzenia współpracy z innymi jednostkami w celu realizacji np. przedsięwzięć inwestycyjnych (por. Rysunek 8).

Rysunek 2. Obszary potrzeb jst w zakresie energetyki

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI.

Rysunek 3. Potrzeby inwestycyjne jst w obszarze administracji

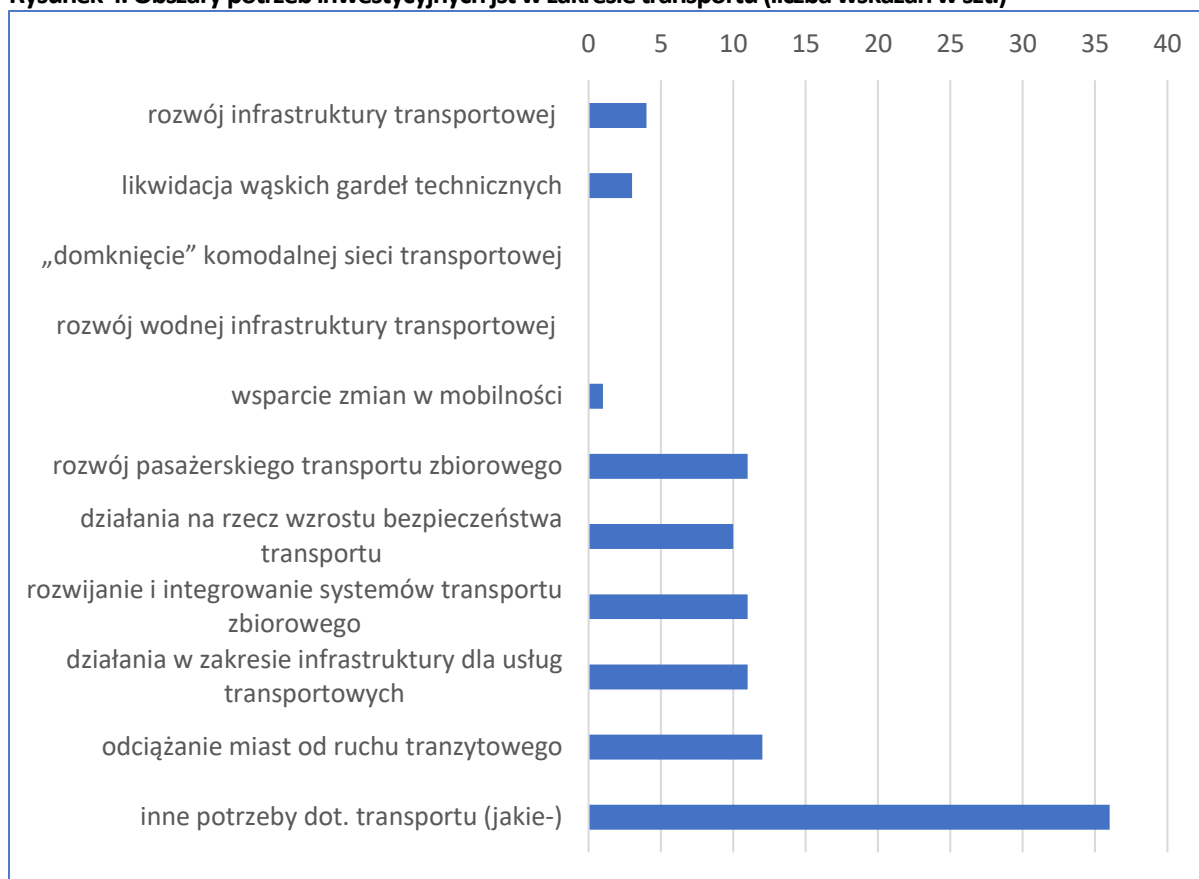

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI.

Transport

Obszar transportu był jednym z tych, w których jst wskazywały najwięcej potrzeb inwestycyjnych (ponad 37% respondentów). Najczęściej potrzeby te dotyczyły rozwoju infrastruktury drogowej (niewłaściwie interpretowano pierwszą możliwość odpowiedzi na pytanie). Następnie w miarę równe zainteresowanie inwestycjami jst dotyczyło tych z zakresu transportu zbiorowego i publicznego (w tym ich integracji), wzrostu bezpieczeństwa oraz odciążania miast z ruchu drogowego. Wśród tych inwestycji często wspomniano te, które były deklarowane w obszarze ochrony środowiska, jak np. budowa ścieżek dla pieszych i rowerzystów, zakup niskoemisyjnego taboru itp. W pozostałych obszarach dominowała budowa (i remont) dróg, zatem tę potrzebę należy uznać za najważniejszą.

Rysunek 4. Obszary potrzeb inwestycyjnych jst w zakresie transportu (liczba wskazań w szt.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI.

Oświata

Z przeprowadzonej ankiety wynika, że najczęstszą potrzebą inwestycyjną w obszarze oświaty jest pomoc w rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy, rozwój nowych technologii w nauczaniu oraz rozwój kompetencji nauczycieli, by te technologie wykorzystywać w nauczaniu (por. Tabela 9). Wśród innych wymienionych pojawiły się głównie modernizacja placówek (oraz termomodernizacja).

Tabela 9. Potrzeby artykułowane przez jst w zakresie oświaty

Obszar	% Tak	% Nie	% Nie dotyczy
Tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	3,73%	32,78%	63,49%
Tworzenie miejsc przedszkolnych	3,73%	33,61%	62,66%
Tworzenie i dostosowanie miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami	2,49%	34,85%	62,66%
Podnoszenie jakości miejsc wychowania przedszkolnego	4,56%	32,78%	62,66%
Rozwój kompetencji kluczowych na rynku pracy	5,81%	31,54%	62,66%
Doradztwo zawodowe dla uczniów	1,66%	35,68%	62,66%
Realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych	0,41%	36,93%	62,66%
Realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównywanie szans	1,66%	35,68%	62,66%
Współpraca szkolnictwa branżowego z pracodawcami	2,07%	35,27%	62,66%

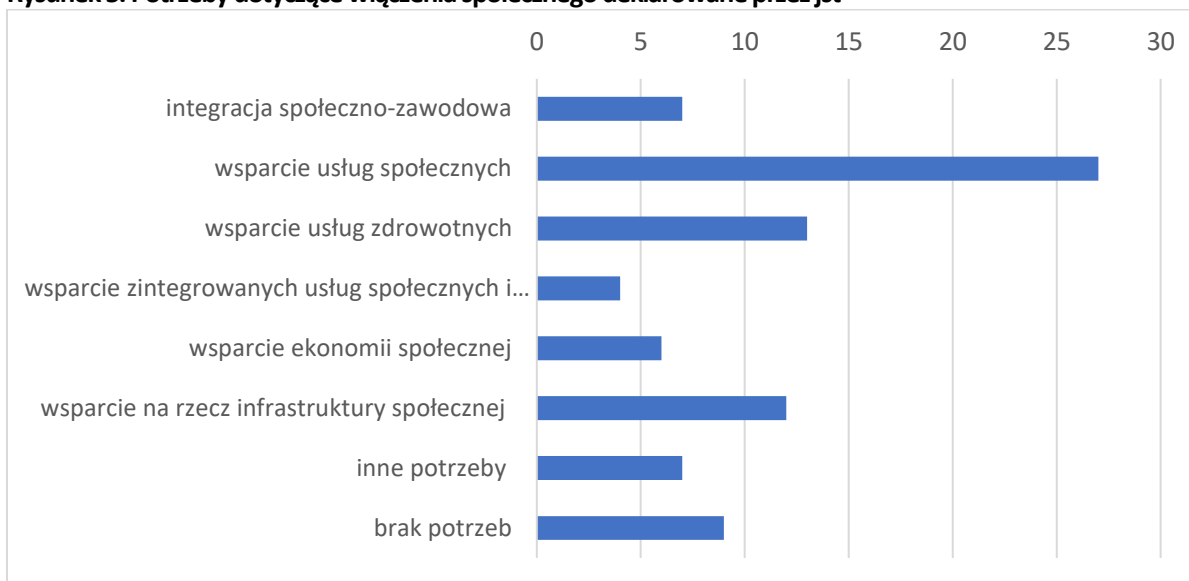
Obszar	% Tak	% Nie	% Nie dotyczy
Rozwój nowoczesnych technologii w nauczaniu	4,98%	32,37%	62,66%
Podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji	3,32%	34,02%	62,66%
Rozwój kompetencji osób przedwcześnie kończących edukację	0,00%	37,34%	62,66%
Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z osobami szczególnych potrzebach edukacyjnych	2,07%	35,27%	62,66%
Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu	5,81%	31,54%	62,66%
Inne potrzeby dot. oświaty	7,47%	29,88%	62,66%
Nie identyfikujemy potrzeb w tej dziedzinie	11,20%	26,14%	62,66%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI.

Włączenie społeczne

Tylko 22,82% badanych jst wskazało na potrzeby w zakresie wsparcia w obszarze włączenia społecznego. Wśród najistotniejszych potrzeb jst znalazły się: wsparcie usług społecznych (np. asystenckich, opiekuńczych), wsparcie usług zdrowotnych oraz na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania wspomagane, por. Rysunek 10). Jest to związane z występującymi w województwie potrzebami w zakresie wsparcia osób starszych, co było także artykułowane w innych miejscach kwestionariusza ankiety dla jst.

Rysunek 5. Potrzeby dotyczące włączenia społecznego deklarowane przez jst

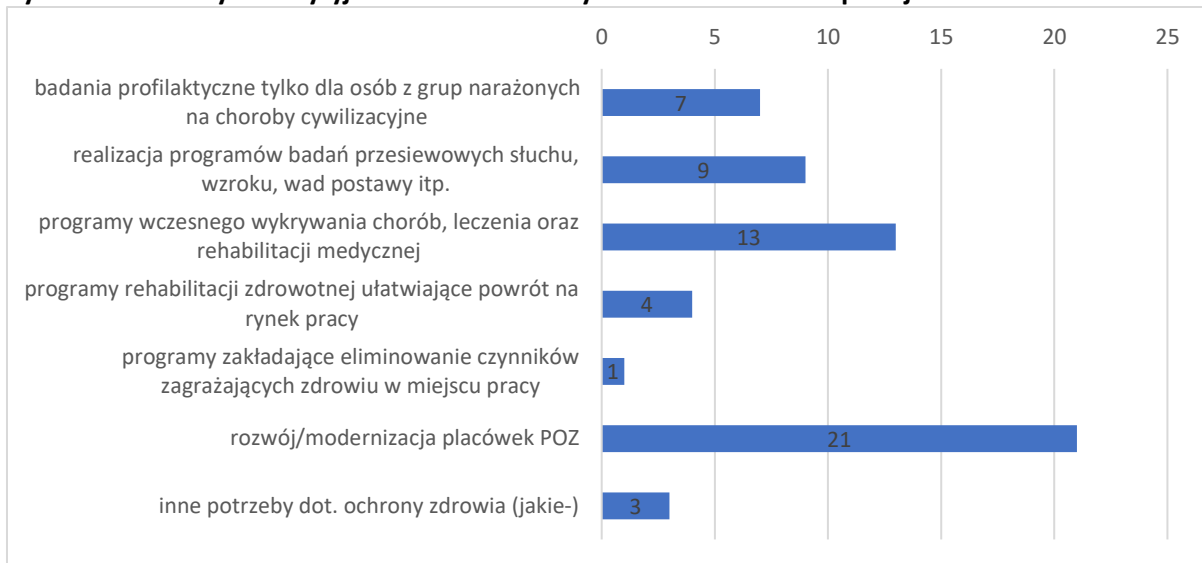

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI.

Ochrona zdrowia

205 respondentów (85,06%) nie wskazało żadnych potrzeb w zakresie ochrony zdrowia. Wśród innych potrzeb deklarowano głównie budowę placówek ochrony zdrowia (por. rysunek 11).

Rysunek 6. Potrzeby inwestycyjne w zakresie ochrony zdrowia deklarowane przez jst

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI.

2.2. MŚP

W obszarze edukacji, także wskazywanego często przez badanych, dominują kursy, szkolenia (kwalifikacyjne, językowe, zakończone certyfikatami), przyjmowanie większej liczby praktykantów i uczniów, ogólnie - podnoszenie kwalifikacji pracowników i kształtowanie ich kompetencji. W zakresie ochrony zdrowia największe potrzeby istnieją w zakresie zakupu sprzętu, wprowadzenia usług rehabilitacji w większym zakresie niż dotychczas, dostępu do e-usług. W ramach pomocy społecznej (nieliczne wskazania) deklarowano konieczność niesienia pomocy osobom starszym, wsparcie aktywizacji zawodowej osób wykluczonych. W obszarze rynku pracy zdecydowanie najczęściej wskazywano oczekiwania w zakresie dofinansowania miejsc pracy, pomoc w pozyskiwaniu wykwalifikowanej kadry, stworzenie miejsc pracy lub ich utrzymanie. W zakresie kultury nie można było wskazać konkretnych potrzeb, wskazania były nieliczne. W obszarze transportu (nieliczne wskazania) potrzeby dotyczą głównie zakupu taboru. Rewitalizacyjne potrzeby potencjalnych beneficjentów WRPO 2021+ dotyczą modernizacji sprzętu lub budynków/lokali. W zakresie energetyki zapotrzebowanie MŚP dotyczy głównie wymiany źródeł ciepła (np. na pompy ciepła) i inwestycje w fotowoltaikę. Bardzo podobne potrzeby występują w zakresie ochrony środowiska. Potrzeby dotyczące bezpieczeństwa publicznego dotyczą zakupu wozu strażackiego (pojedyncze wskazania). Odpowiedzi zaznaczone jako "inne" dotyczyły głównie potrzeb, które powinny być zaznaczone w innych kategoriach, jak przedsiębiorczość i rewitalizacja.

Przedsiębiorczość i innowacyjność

Z oczywistych względów wśród wszystkich możliwych do oznaczenia obszarów przedstawiciele MŚP jako obszar, w którym identyfikują swoje największe potrzeby, była przedsiębiorczość i innowacyjność.

Wśród innych potrzeb najczęściej wymieniano budowę infrastruktury, zakup oprogramowania, maszyn, nowych technologii, rozbudowę floty, więc te inwestycje, które należało zaliczyć do powyższych kategorii. Odpowiedzi na pytanie w innych kategoriach (zdecydowanie mniej licznych niż wyżej wymienione) skupiały się wokół zatrudniania nowych osób (konkretniej potrzeb dofinansowania tego zatrudnienia), rozwoju biznesu,

Pozostałe obszary

Potrzeby w zakresie środowiska naturalnego zadeklarowało jedynie 47 respondentów (2,05%). Jedyną grupą, w której pojawiło się powyżej 20% twierdzących odpowiedzi (łącznie 10 podmiotów wśród wszystkich badanych) to grupa wskazująca potrzeby w zakresie wsparcia montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii. Kolejno, po 8 odpowiedzi twierdzących wskazano: promowanie proekologicznych zachowań oraz wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych.

W zakresie infrastruktury cyfrowej i telekomunikacyjnej 2300 spośród 2387 respondentów wskazało, że nie identyfikują potrzeb w tej dziedzinie (96% respondentów). Wśród respondentów, którzy wskazali potrzeby, najczęściej wskazywane było wsparcie w zakresie dostępu do usług ultra-szybkiego internetu szerokopasmowego - 53 respondentów, finansowanie sieci światłowodowej szkieletowej stanowiącej architekturę sieci 5G - 15% respondentów wewnątrz grupy.

W obszarze energetyki zdecydowana większość respondentów nie wykazuje potrzeb, z wyjątkiem rozwoju inteligentnych systemów energetycznych - potrzeby w tym zakresie wskazało 15 respondentów, czyli 30% wśród 50 ankietowanych w tym obszarze. 20 respondentów wskazało inne potrzeby w tym zakresie, ale głównie dotyczyło to fotowoltaiki, czyli de facto także energetyki.

Potrzeby w zakresie administracji wskazał 1% badanych (24 osoby), z czego połowa w zakresie e-usług. Potrzeby w zakresie transportu zadeklarowało jedynie 17 respondentów, w tym najwięcej, bo 5 osób wskazało na rozwój infrastruktury transportowej, w pozostałych odpowiedziach dominował zakup taboru. Wśród 19 respondentów identyfikujących potrzeby w zakresie oświaty najczęściej wskazywaną potrzebą było wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu - 4 respondentów. W obszarze włączenia społecznego 10 respondentów wskazało jako potrzebę wsparcia usług zdrowotnych. Niemal wszyscy z nich byłiby skłonni skorzystać z dotacji, ale na poziomie 15% wkładu własnego.

115 przedsiębiorców oceniało potrzeby w zakresie ochrony zdrowia, przy czym 63% z nich nie zidentyfikowało żadnych potrzeb w tym zakresie. Do potrzeb najczęściej identyfikowanych przez przedsiębiorców należały: programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej (15% wskazań w grupie), realizacja programów przesiewowych słuchu, wzroku i wad postawy (10% wskazań w grupie) oraz rozwój i modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej (10% wskazań w grupie). 23% wskazało inne potrzeby w tym zakresie, a do najczęściej powtarzających się wskazań należały szeroko rozumiane badania profilaktyczne.

2.3. Przedstawiciele spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych

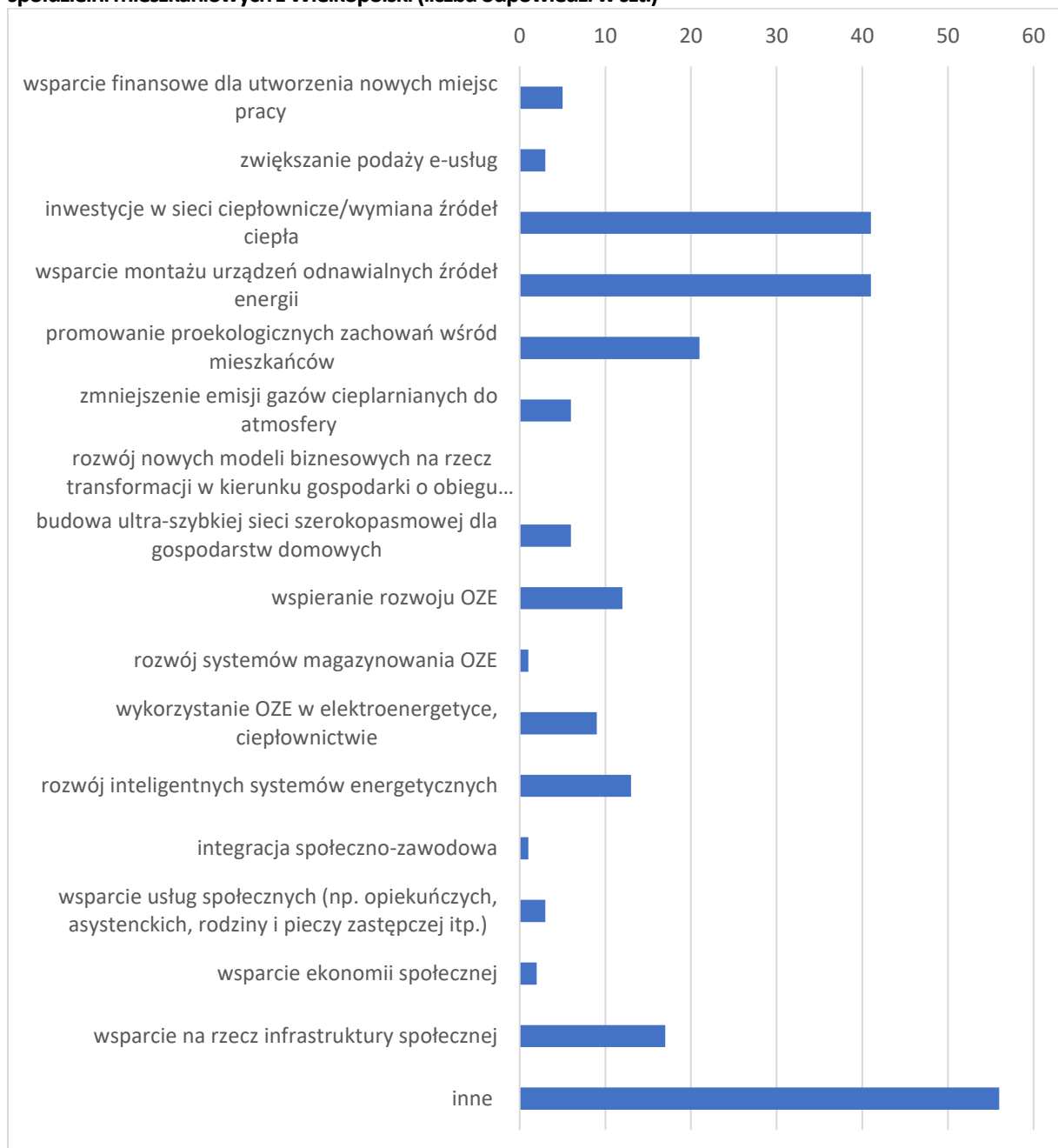
Potrzeby wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych oscylują wokół obszarów rewitalizacji (por. Rysunek 14), energetyki i ochrony środowiska, mianowicie w zakresie:

- inwestycji w sieci ciepłownicze lub wymianę źródeł ciepła,
- wsparcia montażu urządzeń OZE,
- promowania proekologicznych zachowań mieszkańców (akcje informacyjne, spotkania),
- innych obszarów.

Wśród "innych" potrzeb dominowały głównie remonty, fotowoltaika (które powinny być zaznaczona w innych kategoriach w pytaniu), ocieplanie budynków i ogólniej - termomodernizacja, wymiana oświetlenia na bardziej energooszczędne (ledowe), remont lub położenie nowej elewacji (część respondentów oznaczała także brak potrzeb nawet, gdy zazaczyli, że takie potrzeby istnieją).

Finalnie można stwierdzić, że potrzeby finansowe zostały oznaczone przez wszystkich przedstawicieli wspólnot lub spółdzielni, jednak w ramach odpowiedzi „inne” udzielono 11 odpowiedzi „brak potrzeb”. Dlatego w luce deklaracji znalazło się ok. 93% respondentów, czyli wnioskujemy taki sam odsetek w całej populacji.

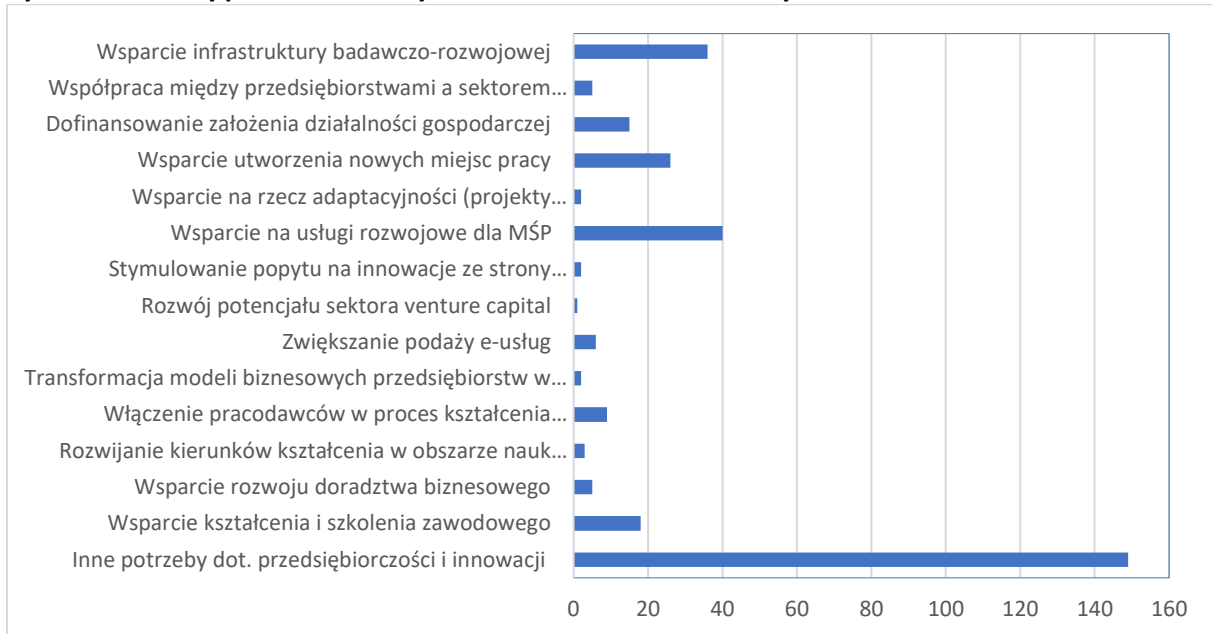
W ramach inwestycji w sieci ciepłownicze wspólnotom i spółdzielniom zależy najbardziej na wymianie źródeł ciepła na pompy ciepła, budowie kotłowni, wymianie pieców lub węzłów ciepłowniczych. W obszarze komunikacji i promocji proekologicznych rozwiązań dla mieszkańców założono nie tylko spotkania z nimi, ale również kampanie informacyjne, w tym informowanie mieszkańców o zachowaniach, które sami mogą wdrażać w swoich domach. Potrzeby w zakresie rozwoju inteligentnych systemów energetycznych obejmują głównie wymianę oświetlenia, z kolei wsparcie infrastruktury społecznej - budowę i modernizację chodników, remonty dachów, jedna spółdzielnia wskazała na budowę wind i podjazdów dla osób niepełnosprawnych. Rysunek 7. Potrzeby wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych z Wielkopolski (liczba odpowiedzi w szt.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI.

2.4. Wnioskodawcy nieskuteczni

Rysunek 8. Obszary potrzeb finansowych wnioskodawców nieskutecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CATI/CAWI.

Wnioskodawcy nieskuteczni jako obszar potrzeb najczęściej wskazywali "inne potrzeby" oraz (kilkukrotnie rzadziej) wsparcie infrastruktury B+R, dofinansowanie założenia działalności gospodarczej, wsparcie utworzenia nowych miejsc pracy, wsparcie rozwojowe dla usług MŚP oraz kształcenia zawodowego (por. Rysunek 18). Wśród tych "innych" potrzeb najczęściej wskazywano "trudno powiedzieć", a dużo rzadziej potrzeby dot. utrzymania działalności, rozwoju turystyki, opieki nad dziećmi i innymi osobami zależnymi.

W części kwestionariusza odnoszącej się do potrzeb w zakresie środowiska naturalnego partycypowało 60 respondentów, przy czym 9 spośród nich wskazało, że nie identyfikują żadnych potrzeb. Wśród najczęściej wskazywanych w tym obszarze potrzeb znalazły się: wsparcie montażu odnawialnych źródeł energii - 57% odpowiedzi w tej grupie, promowanie proekologicznych zachowań - 49% odpowiedzi w tej grupie oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery - 37% odpowiedzi w grupie.

W obszarze wsparcia w zakresie infrastruktury cyfrowej i telekomunikacji 90% respondentów deklaruje, że nie identyfikuje żadnych potrzeb. Spośród pozostałych 77 podmiotów, potrzeby identyfikowane są przede wszystkim w zakresie zwiększenia dostępu do usług szerokopasmowego internetu (48% podmiotów wskazujących potrzeby) oraz budowy ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych (32% podmiotów wskazujących potrzeby).

W odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb w zakresie energetyki, potrzeby zadeklarowało jedynie 32 respondentów. Jedyną potrzebą identyfikowaną przez więcej niż kilku respondentów były potrzeby w zakresie wspierania rozwoju OZE (12 respondentów - 38% w tej grupie), a także wskazanie innych potrzeb - 11 respondentów, spośród których 10 doprecyzowało, że mają na myśli dofinansowanie budowy paneli fotowoltaicznych.

W obszarze projektów z zakresu administracji, wsparciem zainteresowanych jest 10% wszystkich respondentów. Trzy najczęściej wskazywane obszary, w których zidentyfikowana jest potrzeba wsparcia dotyczą: rozwoju e-usług w administracji publicznej, wzmocnienia kompetencji pracowników administracji publicznej oraz zwiększenia szybkości i efektywności załatwiania spraw przez obywateli (odpowiednio 52%, 52% oraz 43% respondentów tej grupy). Pozostałe obszary cieszą się znacznie mniejszym zainteresowaniem.

Zapotrzebowanie na wsparcie projektów z zakresu transportu deklaruje jedynie 4% wszystkich respondentów. Wśród nich jedynie obszary tematyczne, które zwracają uwagę więcej niż kilku respondentów to: odciążanie miast od ruchu tranzytowego (13 wskazań), rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego (12 wskazań) oraz działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa transportu (11 wskazań).

W obszarze oświaty zainteresowanie pozyskaniem wsparcia zgłosiło 23% respondentów kwestionariusza. Najczęściej wskazywanymi w tym zakresie potrzebami było: wsparcie tworzenia miejsc przedszkolnych (51 respondentów), wsparcie tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (33 respondentów) oraz inne potrzeby, wśród których wyróżnić można przede wszystkim potrzeby w zakresie dofinansowania kursów i szkoleń zawodowych oraz językowych.

Potrzeby odnośnie do wsparcia projektów w zakresie włączenia społecznego deklarowało 12% respondentów przedmiotowego kwestionariusza, przy czym dwoma wyraźnie najczęściej wskazywanymi obszarami była: integracja społeczno-zawodowa (33 respondentów) oraz wsparcie usług społecznych (43 respondentów). Potrzeby z zakresu obszaru ochrony zdrowia wskazywało 7% respondentów, przy czym większą ilość wskazań otrzymały jedynie obszary programów wczesnego wykrywania chorób (22 respondentów) oraz rozwój/modernizacji placówek podstawowej opieki zdrowotnej (20 respondentów).

2.5. Przedstawiciele instytucji systemu realizacji WRPO 2014+

W niniejszym podrozdziale zaprezentowano wyniki wywiadów (por. Tabela 10) realizowanych z przedstawicielami instytucji zaangażowanych w realizację WRPO 2014+. Z uwagi na dużą przydatność informacji pozyskanych w trakcie pilotażu badań, uwzględniono również ich wyniki w poniższym zestawieniu.

Tabela 10. Propozycje obszarów interwencji publicznej, w tym WRPO 2021+ - wyniki wywiadów TDI i FDI z przedstawicielami instytucji realizujących WRPO 2014+

Institucja	Propozycje na przyszłość (wsparcie w ramach WRPO 2021+)
MFiPR	Doradztwo dokonywane przez pośredników, nie proponowanie wyłącznie własnych instrumentów Ukierunkowanie interwencji na inwestycje Rozwój wsparcia technicznego Oferta profilowana na branże
UMWW (DEFS)	Wsparcie doposażenia szkół Wsparcie opieki społecznej, w tym wyrównywanie szans rozwojowych dzieci, tworzenie mieszkań wspomaganych Wsparcie opieki zdrowotnej

Instytucja	Propozycje na przyszłość (wsparcie w ramach WRPO 2021+)
	<p>Dwukomponentowe wsparcie dla placówek opieki nad dziećmi – infrastruktura i elementy miękkie</p> <p>Elastyczna reakcja na zmiany na rynku pracy (szkolenia)</p> <p>Kontynuacja współpracy PES i jst</p>
UMWW (DPR)	<p>Bardziej elastyczna pomoc zwrotna i większy katalog produktów finansowych dla beneficjentów</p> <p>Wsparcie rozwoju transportu oraz dla rewitalizacji</p> <p>Dużo środków w okresie 2021-2027 powinno być przeznaczonych na współpracę nauki z biznesem</p> <p>Interwencja w zakresie retencji</p>
UMWW (DWP)	<p>Wsparcie oświaty, kultury</p> <p>Elastyczne projektowanie WRPO2021+, aby można było go przeprojektować w trakcie (w jakiejś części)</p> <p>Zapewnienie źródła wkładu krajowego dla pośredników, np. z poziomu budżetu krajowego</p> <p>Wyraźna demarkacja między wsparciem krajowym i regionalnym</p> <p>Utrzymanie demarkacji dotyczących RLM-ów na poziomie, który był do tej pory</p> <p>Potrzebna akredytacja IOB i jednostek badawczo-rozwojowych (JBR), na przykład przez SOIPP</p>
UMWW (DZ)	<p>Intensywne wsparcie ochrony zdrowia</p> <p>Konieczne zainwestowanie w obszary, które zostały uwidocznione, lub ich problemy pogłębione w trakcie pandemii: zdrowie psychiczne, zwłaszcza dzieci i młodzieży, medycyny naprawczej, onkologii</p> <p>Zalecana realizacja wsparcia dla ratownictwa medycznego (luka 80 mln zł, ambulanse, szkolenia), w innych obszarach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opieka onkologiczna (230 mln zł) - modernizacja szpitali w Poznaniu (70 mln zł) i Kaliszu (100 mln zł), innych szpitali - program zwiększenia dostępności kadry medycznej, programy mieszkaniowe i stypendialne dla studentów zawodów medycznych (50 mln zł), - poprawa opieki długoterminowej w ramach DPS, zakładów opiekuńczo-leczniczych, hospicjów (np. zwiększenie bazy łóżek; 60 mln zł), - programy dot. asystentów ozdrowienia i w każdym powiecie powinien powstać oddział psychiatryczny - programy dla wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla kadry medycznej
BGK	<p>Kontynuacja Jessica – przeznaczona na termomodernizację, remonty i rewitalizację</p> <p>Kompatybilność instrumentów</p> <p>Umorzenie części kapitału pożyczki po spełnieniu określonych warunków (np. kryterium społeczne)</p>

Instytucja	Propozycje na przyszłość (wsparcie w ramach WRPO 2021+)
	<p>Wsparcie prospołecznych projektów miast, poszerzenie kryterium 20% obszaru miasta na rewitalizację</p> <p>Wsparcie dla efektywności energetycznej, również budynków użyteczności publicznej</p> <p>Wsparcie obszarów: kultura, transport, ochrona zdrowia</p>
EBI ⁹	<p>Konieczne inwestowanie w OZE i farmy fotowoltaiczne</p> <p>Inwestycje w budynki publiczne</p> <p>Inwestycje w energetykę</p>
WUP	<p>Wprowadzenie wyraźnej linii demarkacyjnej między wsparciem grup aktywizowanych i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (objętych działaniami ROPS)</p> <p>Wsparcie -odpowiedź na wyzwania demograficzne w regionie (np. starzejące się społeczeństwo)</p> <p>Wsparcie współpracy szkół zawodowych i uczelni z rynkiem pracy</p>
ROPS	<p>Intensyfikacja wsparcia w zakresie usług społecznych, wieloetapowej aktywizacji</p> <p>Objęcie interwencją szczególnie: rodzin adopcyjnych i pieczy zastępczej, osób starszych i ich opiekunów, podobnie w przypadku osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi (szczególnie ważne w trakcie i po pandemii), osób w kryzysie (np. po wyjściu z zakładu karnego), pracowników socjalnych oraz wielu instytucji publicznych i niepublicznych realizujących wsparcie</p> <p>Potrzebne usługi środowiskowe – np. zapewnienie mieszkania</p> <p>W pandemii szczególnie pomoc dla dzieci (pon. 16 r.ż.), osób tracących pracę , z rodzin przemocowych, osób zadłużonych, samotnych</p> <p>Łączenie inwestycji „miękkich” i „twardych”</p> <p>Intensywne inwestycje w rodziny, także w migrantów</p> <p>Szczególne wsparcie - do podregionu konińskiego (z uwagi na wygaszanie największego sektora)</p>
WFR	<p>Możliwie najszerszy katalog instrumentów dla przedsiębiorstw, można z niego wybierać, czego akurat potrzeba, rynek to dyktuje (m.in. reporeczenia)</p> <p>Kontynuacja Jessica2 z uwagi na duże zainteresowanie, podobnie z Jeremie2</p> <p>Skupienie interwencji na energetyce</p> <p>Priorytet - inwestowanie w zieloną energię (formy zwrotne, dla niektórych przedsięwzięć – bezzwrotne)</p> <p>Wsparcie przedsiębiorstw nastawionych na eksport</p>
FRiP WW	<p>Zwiększenie możliwości udzielania poręczeń</p> <p>Wsparcie w obszarach: rewitalizacja, projekty wysoce innowacyjne, inwestycje infrastrukturalne, efektywność energetyczna</p> <p>Otwarty katalog instrumentów, które mogą być podstawą poręczenia</p>

⁹ Przedstawiciele EBI akcentowali (w związku z realizacją projektów JESSICA) głównie skupienie się ich wniosków na projektach związanych z rewitalizacją i energetyką.

Institucja	Propozycje na przyszłość (wsparcie w ramach WRPO 2021+)
IOB spoza Poznania	Dalsze wsparcie z zakresu przedsiębiorczości, inkubacji i rozwoju przedsiębiorstw Rozdzielenie przetargów na te z zakresu mikropożyczek i tych pow. 500 tys. zł Wsparcie w obszarach: projekty innowacyjne, z zakresu energetyki Wsparcie dla przedsiębiorstw rolnych
IOB z Poznania	Poprawa jakości usług na rzecz inkubacji przedsiębiorstw Wprowadzenie szerszego katalogu produktów finansowych bezzwrotnych i zwrotnych dla przedsiębiorstw na różnym etapie rozwoju Wsparcie małych przedsiębiorstw, projektów OZE
Przedstawiciele klastrów biznesu	Kontynuacja wsparcia start-upów Reaktywacja branżowych klastrów – np. spożywczych, budowlanych, informatycznych Wsparcie dla średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza w okresie pandemii Vouchery na usługi w przedsięwzięciach innowacyjnych Wsparcie sieciowania członków klastrów Klasy jako agencje kaskadowo zarządzające środkami przekazanymi przez IZ (np. nabywanie certyfikatów przez członków klastra) Podwyższanie kompetencji personelu inkubatorów przedsiębiorczości, podwyżki wynagrodzeń w celu utrzymania kadry

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów FDI i TDI.

Tabela 11. Wyniki wywiadów z przedstawicielami instytucji realizujących WRPO 2014+, dodatkowo WFR i FRiP, na temat form wsparcia w WRPO 2021+

Institucja	Propozycje dotyczące przyszłej interwencji.
MFiPR	Portfele instrumentów - profilowane na branże Wsparcie techniczne dla wnioskodawców -bardziej rozwinięte, nawet do stopnia dodatkowego produktu dedykowanego wsparciu technicznemu przygotowania wniosku (koszt kwalifikowalny) IF na inwestycje z komponentem obrotowym Zaostrzenie warunków uzyskania dotacji, złagodzenie ich dla IF Brak dotacji dla przedsiębiorstw i działalności strictly obrotowej
UMWW (DEFS)	Rozwiązanie problemu braku środków PES na sfinansowanie VATu Dotacje dla tworzenia miejsc pracy w PES Przedsiębiorczość osób już pracujących – IF z komponentem zwrotnym
UMWW (DPR)	Bardziej elastyczna pomoc zwrotna niż w WRPO 2014+ Nadal propozycje IF dla przedsiębiorstw (także w przypadku efektywności energetycznej) Rozszerzenie kosztów kwalifikowanych dla projektów B+R Instrumenty bezzwrotne w ramach EFS+ Częściowo umarzone pożyczki dla przedsiębiorców Dotacje dla działalności usługowej Rozwiązanie problemu braku możliwości pokrycia wkładu własnego przez jst w wysokości 30%, podobnie jst, uczelnie, szpitale

Instytucja	Propozycje dotyczące przyszłej interwencji.
	<p>Dotacje (ewentualnie pomoc zwrotna, częściowo umarzalna) dla projektów B+R, budowania GOZ, ochrony środowiska, w tym gospodarce wodno-ściekowej, zarządzaniu odpadami, IOB, start-upów i instytucji kultury</p> <p>IF dla projektów OZE, dotacje dla spółdzielni energetycznych</p> <p>Duża luka rynkowa w poręczeniach i reporczeniach, którą należy zapełnić w 2021-2027</p> <p>W transporcie w zależności od rodzaju projektów (i gałęzi transportu) zarówno dotacje, jak IF, podobnie w obszarze rewitalizacji</p>
UMWW (DWP)	<p>Przy projektowaniu wsparcia-uwzględnienie rynku komercyjnego IF</p> <p>Dotacje dla oświaty, kultury, nie proponować tym obszarom IF</p> <p>Dla projektów B+R utrzymać dotacje (i dla projektów o wysokim ryzyku, wdrożeniowych innowacyjnych)</p> <p>Brak doświadczenia pośredników w obsłudze instrumentów łączonych (np. częściowo umarżanych pożyczek) - problemy w ich wdrażaniu</p>
UMWW (DZ)	Dotacje dla całej ochrony zdrowia
BGK	<p>Dla przedsiębiorstw - pożyczki z premią lub dotacją</p> <p>Oferowanie elastycznych produktów – umorzenie części kwoty pożyczki, obniżenie oprocentowania, wydłużenie okresu spłaty, karencja w spłacie i wakacje w spłacie</p> <p>IF z komponentem umorzeniowym (umorzenie po spełnieniu określonych warunków, np. kryterium społeczne)</p> <p>kultura, transport, ochrona zdrowia - dotacje</p>
EBI ¹⁰	<p>Inwestycje w budynki publiczne, najlepiej połączenie dotacji z kredytem lub pomoc zwrotna</p> <p>Niskie oprocentowanie, 20-letni okres spłaty, karencja w spłacie kapitału</p> <p>Energetyka - wprowadzenie instrumentów dotyczących wyższych kwot wsparcia jednostkowego (na jeden projekt), szersze zastosowanie poręczeń i gwarancji</p>
WUP	Wsparcie dotacyjne – nie dla osób, które są obecnie pracujące, i tak założyłyby własną działalność bez względu na fakt otrzymania wsparcia
ROPS	<p>Usługi społeczne – tylko dotacje (we wszystkich obszarach)</p> <p>IF tylko dla wybranych przedsiębiorstw społecznych</p>
WFR	<p>Wprowadzenie poręczeń dla kredytów obrotowych</p> <p>Możliwie najszerszy katalog instrumentów, można z niego wybierać, czego akurat potrzeba, rynek to dyktuje (m.in. reporczenia)</p> <p>Kontynuacja linii finansowych dla pośredników finansowych</p> <p>Dotacje - dla wysoce innowacyjnych projektów, start-upów oraz tych o strategicznym znaczeniu dla regionu</p> <p>Wprowadzenie wsparcia obrotowego z komponentem inwestycyjnym (w wyniku pandemii)</p> <p>Wprowadzenie pożyczki z częścią umorzeniową (pod pewnymi warunkami)</p> <p>inwestowanie w zieloną energię (formy zwrotne, dla niektórych przedsięwzięć – bezzwrotne)</p> <p>Pożyczki dla jst na wkład własny</p>
FRiP WW	Dotacje dla przedsiębiorstw – rewitalizacja, projekty wysoce innowacyjne

¹⁰ Przedstawiciele EBI akcentowali (w związku z realizacją projektów JESSICA) głównie skupienie się ich wniosków na projektach związanych z rewitalizacją i energetyką.

Instytucja	Propozycje dotyczące przyszłej interwencji.
	Instrumenty mieszane – inwestycje infrastrukturalne, efektywność energetyczna Elastyczne warunki spłat IF – wakacje, karencja w spłacie Otwarty katalog instrumentów, które mogą być podstawą poręczenia
IOB spoza Poznania	Projekty innowacyjne - wsparcie bezzwrotne Projekty z energetyki priorytetowy – oferowanie pożyczek z umorzeniem części kapitału Okres spłaty pożyczek -mniej niż 20 lat, a okres karencji w spłacie kapitału – max. 6 miesięcy Atrakcyjna oferta dla przedsiębiorstw rolnych Dobre rozwiązanie - połączenie pożyczki z poręczeniem
IOB z Poznania	Dobre rozwiązanie - pożyczka dla firm usługowych Pożyczki dla przedsiębiorców, ale poszerzony ich zakres „Zastrzyki” na bieżące funkcjonowanie przedsiębiorstw Wprowadzenie 3-miesięcznej karencji w spłacie pożyczek Rozstrzygnięcie kwestii VAT-u w projektach EFS i innych funduszy Pożyczka częściowo umarzalna dla małych przedsiębiorstw (możliwa karencja w spłacie) Oferowanie prostych produktów – złożone zniechęcają wnioskodawców do aplikowania Limitowane dotacje dla innowacyjnych projektów i dla projektów OZE, uzupełniane przez IF IF dla prostych, ale kosztownych inwestycji przedsiębiorstw (np. zakup maszyn, budowa hal) IF jako uzupełnienie dotacji na założenie działalności
Przedstawiciele klastrów biznesu	Dotacje dla średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza w okresie pandemii Vouchery na usługi w przedsięwzięciach innowacyjnych Wkład własny finansowany ze specjalnej linii finansowej WFR

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy wyników wywiadów.

Podsumowując wypowiedzi poszczególnych osób na temat obszarów wsparcia, można sformułować następujące wytyczne dotyczące beneficjentów (i pośredników) oraz obszarów wsparcia w okresie 2021-2027 w Wielkopolsce:

- przedsiębiorczość i innowacyjność (m.in. dotacje i IF dla osób zakładających działalność gospodarczą, wsparcie dla start-upów),
- działalność IOB i klastrów (m.in. inkubacja, sieciowanie członków, inne usługi),
- innowacyjność (szczególnie współpraca nauki z biznesem, działalność B+R),
- usługi społeczne - opieka społeczna (m.in. zapobieganie wykluczeniu, tworzenie mieszkań wspomaganych, aktywizacja trwale bezrobotnych), intensyfikacja wsparcia, w tym wsparcia PES,
- usługi społeczne - edukacja (tzw. elementy miękkie i twarde),
- usługi społeczne - opieka zdrowotna (j.w.),
- transport - infrastruktura transportowa,
- energetyka - OZE i efektywność energetyczna - intensyfikacja wsparcia,
- ochrona środowiska, także realizacja koncepcji GOZ (np. retencja wody),
- kontynuacja inicjatyw Jessica2 i Jeremie2.

3. Relatywnie stałe potrzeby inwestycyjne potencjalnych odbiorców wsparcia

Tabela 12. Relatywnie stałe potrzeby inwestycyjne poszczególnych potencjalnych beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF

Grupa beneficjentów	Zakres potrzeb inwestycyjnych	Obszar interwencji	
Jst	Edukacja, w tym inwestycje w infrastrukturę, szkolenia, dostosowanie profilu nauczania do potrzeb rynku pracy, edukację osób dorosłych w ramach edukacji ustawicznej i uczenia się przez całe życie	Usługi publiczne (oświata, edukacja)	
	Opieka dzienna nad dziećmi do lat 3		
	Wspieranie ośrodków badawczych, w tym uczelni (infrastruktura)	Przedsiębiorczość i innowacyjność	
	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków publicznych	Rewitalizacja	
	Rewitalizacja obszarów miejskich, wiejskich		
	Rozwój sztucznej retencji, w tym małej retencji	Ochrona środowiska	
	Rozwój OZE		
	Edukacja ekologiczna		
	Gospodarka wodno-ściekowa		
	Zrównoważona gospodarka odpadami i realizacja koncepcji GOZ		
	Eliminacja niskiej emisji w sektorze transportu i bytowo-komunalnym		
	Racjonalna gospodarka wodna (w tym poprawa jakości infrastruktury technicznej)		
	Rozwój niskoemisyjnego transportu w miastach i strefach podmiejskich		
	Działalność instytucji kultury (inwestycje „twarde” i „miękkie”)		Usługi publiczne
	Działalność sportowa		
	Działalność turystyczna		
	Ochrona zdrowia – inwestycje „twarde” i „miękkie”		
	Rewitalizacja, modernizacja dróg publicznych	Transport	
	Budowa węzłów komunikacyjnych		
	Budowa i modernizacja dróg w różnych gałęziach transportu		
Kształtowanie postaw proekologicznych, w tym multimodalnych wzorców mobilności mieszkańców, świadomości ekologicznej w zakresie zarządzania odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, efektywności ekologicznej	Transport, Ochrona środowiska		
MŚP	Szeroko pojęte potrzeby inwestycyjne, w tym inwestycje z zakresu B+R, ale także zakup maszyn, urządzeń, budowa hal i inne o charakterze nieinnowacyjnym	Przedsiębiorczość i innowacyjność	
	Potrzeby w zakresie wsparcia działalności obrotowej		

Grupa beneficjentów	Zakres potrzeb inwestycyjnych	Obszar interwencji
	Potrzeby w zakresie wsparcia płynności przedsiębiorstw	Energetyka Rewitalizacja, energetyka Działalność IOB
	Potrzeby w zakresie wzrostu zatrudnienia	
	Potrzeby w zakresie rozwoju oferty i działalności (w tym szczególnie usługowej)	
	Montaż instalacji OZE, w tym szczególnie instalacji fotowoltaicznych	
	Rewitalizacja i termomodernizacja budynków	
	Usługi niepieniężne: doradztwo, dostęp do infrastruktury, inkubacja	
	Wsparcie rozpoczęcia działalności gospodarczej i rozwoju w pierwszym okresie (roku) działalności	
Start-upy	Wsparcie płynności finansowej i potrzeb o charakterze obrotowym	Przedsiębiorczość i innowacyjność
	Wsparcie inwestycji w nowoczesne technologie i innowacje	
	Wsparcie inwestycji w infrastrukturę, maszyny, urządzenia, oprogramowanie	
	Wsparcie zatrudnienia nowych osób	Działalność IOB
	Usługi inkubacyjne i prorozwojowe, w tym proinnowacyjne świadczone przez IOB, usługi niepieniężne: doradztwo, dostęp do infrastruktury, inkubacja	
	Działalność B+R, w tym współpraca z uczelniami, klastrami przemysłowymi, inkubatorami technologii	
Inne przedsiębiorstwa	Wsparcie działalności B+R, w tym współpracy z nauką	Przedsiębiorczość i innowacyjność
	Duże inwestycje w infrastrukturę (w tym budowa hal, magazynów)	
	Działalność rewitalizacyjna, termomodernizacyjna, montażu OZE	Rewitalizacja, energetyka
IOB	Podnoszenie kompetencji pracowników	Działalność IOB
	Tworzenie oferty usług niepieniężnych dla przedsiębiorstw (w tym środki na vouchery na korzystanie z usług)	
	Tworzenie oferty usług z zakresu finansowania działalności przedsiębiorstw	
	Tworzenie infrastruktury dla inkubacji i rozwoju przedsiębiorstw	
	Sieciowanie IOB i innych podmiotów	
	Akredytacja i certyfikacja IOB	
IOB- klastry przemysłowe	Sieciowanie członków różnych klastrów	Działalność IOB
	Uruchomienie usług finansowych i niefinansowych przez klastry	
	Uruchomienie współpracy z sektorem edukacji w zakresie kształcenia kadr	
	Wsparcie bieżącej działalności klastrów	
	Promocja IS regionu i podregionów, potencjału gospodarczego branż	
	Termomodernizacja i rewitalizacja budynków	Rewitalizacja, Energetyka

Grupa beneficjentów	Zakres potrzeb inwestycyjnych	Obszar interwencji
Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	Montaż instalacji OZE, w tym szczególnie instalacji fotowoltaicznych	Energetyka
	Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców	Ochrona środowiska
Ośrodki pomocy społecznej, PES, NGO	Aktywizacja osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem (wspólnie i kompleksowo z urzędami pracy)	Usługi publiczne (w tym włączenie społeczne, ochrona zdrowia)
	Zapobieganie ubóstwu, w tym podnoszenie kompetencji tzw. „ubogich pracujących”	
	Usługi społeczne, okołomedyczne, asystenckie – deinstytucjonalizacja pomocy społecznej	
	Opieka nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, długotrwale chorymi, rodzinami – szczególnie usługi asystenckie	
	Całodobowa opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, chorymi (np. hospicja)	
	Tworzenie tzw. mieszkań wspomaganych dla różnych grup docelowych w trudnej sytuacji życiowej	
	Oferowanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dzieciom i młodzieży	
Urzędy pracy	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych	Usługi publiczne (rynek pracy)
	Aktywizacja zawodowa (np. osób młodych, 50+, kobiet powracających na rynek pracy)	
	Pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy, zwłaszcza dla osób z grup docelowych aktywizacji zawodowej	
	Wsparcie osób z grup docelowych chcących założyć własną działalność gospodarczą	
	Wsparcie osób pracujących chcących założyć własną działalność gospodarczą	
Podmioty ochrony zdrowia	Inwestycje w tabor (karetki)	Usługi publiczne (ochrona zdrowia)
	Inwestycje w modernizację budynków	
	Inwestycję w budowę i wyposażenie nowych szpitali	
	Inwestycje w sprzęt medyczny	
	Programy stypendialne dla studentów	
	Zapewnienie mieszkań młodym lekarzom	
	Programy profilaktyki zdrowia	
	Edukacja zdrowotna mieszkańców	
	Zwiększenie dostępu do POZ i lekarzy specjalistów	
	Diagnostyka w obszarze chorób, w tym onkologiczna	
	Inwestycje w tabor (np. niskoemisyjny)	Transport

Grupa beneficjentów	Zakres potrzeb inwestycyjnych	Obszar interwencji
Przedsiębiorstwa transportu publ.	Realizacja tzw. wspólnego biletu	Przedsiębiorczość i innowacyjność
	Cyfryzacja transportu	
	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w transporcie	
	Wzmocnienie powiązań z rynkiem pracy	

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research (w tym literatury w obszarze skutków pandemii COVID-19), badań CAWI/CATI, wywiadów oraz wiedzy eksperckiej Zespołu Badawczego.

4. Analiza przyczyn wycofania WoD lub nieotrzymania wsparcia

Tabela 13. Tabela licznosci dla statusów wniosków w poszczególnych osiach priorytetowych (dla głównych grup wniosków, bez uwzględnienia statusów o pojedynczych obserwacjach), ocena krzyżowa: OP vs. status wniosku*

	Nazwa osi	Status wniosku								Razem
		Wycofany	Zatwierdzony do dofinansowania	Zatwierdzony po zmianach	Pozostawiony bez rozpatrzenia	Odrzucony po ocenie formalnej	Odrzucony po ocenie merytorycznej	Lista rezerwowa/warunkowy	W trakcie weryfikacji / oceny formalnej	
Liczba	Oś priorytetowa 1: Innowacyjna konkurencyjna gospodarka	178	277	616	122	345	300	79	0	1917
% wiersza		9,29%	14,45%	32,13%	6,36%	18,00%	15,65%	4,12%	0,00%	
Liczba	Oś priorytetowa 2: Społeczeństwo informacyjne	3	12	45	4	13	5	0	1	83
% wiersza		3,61%	14,46%	54,22%	4,82%	15,66%	6,02%	0,00%	1,20%	
Liczba	Oś priorytetowa 3: Energia	20	42	197	29	93	21	103	0	505
% wiersza		3,96%	8,32%	39,01%	5,74%	18,42%	4,16%	20,40%	0,00%	

	Nazwa osi	Status wniosku								
		Wycofany	Zatwierdzony do dofinansowania	Zatwierdzony po zmianach	Pozostawiony bez rozpatrzenia	Odrzucony po ocenie formalnej	Odrzucony po ocenie merytorycznej	Lista rezerwowa/warunkowy	W trakcie weryfikacji / oceny formalnej	Razem
Liczba	Oś priorytetowa 4: Środowisko	24	78	151	35	93	19	43	0	443
% wiersza		5,42%	17,61%	34,09%	7,90%	20,99%	4,29%	9,71%	0,00%	
Liczba	Oś priorytetowa 5: Transport	3	20	57	0	5	1	0	0	86
% wiersza		3,49%	23,26%	66,28%	0,00%	5,81%	1,16%	0,00%	0,00%	
Liczba	Oś priorytetowa 6: Rynek pracy	83	246	521	12	187	533	335	0	1917
% wiersza		4,33%	12,83%	27,18%	0,63%	9,75%	27,80%	17,48%	0,00%	
Liczba	Oś priorytetowa 7: Włączenie społeczne	71	152	332	24	67	279	73	251	1249
% wiersza		5,68%	12,17%	26,58%	1,92%	5,36%	22,34%	5,84%	20,10%	
Liczba	Oś priorytetowa 8: Edukacja	117	192	516	19	472	677	556	0	2549
% wiersza		4,59%	7,53%	20,24%	0,75%	18,52%	26,56%	21,81%	0,00%	
Liczba	Oś priorytetowa 9: Infrastruktura dla kapitału ludzkiego	4	28	189	42	75	72	60	27	497
% wiersza		0,80%	5,63%	38,03%	8,45%	15,09%	14,49%	12,07%	5,43%	
Liczba	Oś priorytetowa 10: Pomoc Techniczna	0	0	7	0	0	0	0	0	7
% wiersza		0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Liczba	Ogół	503	1047	2631	287	1350	1907	1249	279	9253

*p = 0.00 – statystycznie istotne różnice między grupami (test niezależności chi-kwadrat Pearsona)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 14. Ocena krzyżowa: działanie vs. status wniosku*

Tabela licznosci (beneficjenci) Licznosc oznacz. komorek > 10										
	Nazwa dzialania	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzony do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzony po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa /warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji / oceny formalnej	Wiersz Razem
Liczba	Działanie 1.1. Wsparcie infrastruktury B+R w sektorze nauki	1	12	2	1	0	0	0	0	16
% z wiersza		6,25%	75,00%	12,50%	6,25%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 1.2. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw Wielkopolski	54	79	112	47	109	95	0	0	496
% z wiersza		10,89%	15,93%	22,58%	9,48%	21,98%	19,15%	0,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 1.3. Wsparcie przedsiębiorczości i infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego	1	15	15	8	7	3	0	0	49
% z wiersza		2,04%	30,61%	30,61%	16,33%	14,29%	6,12%	0,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 1.4. Internacjonalizacja gospodarki regionalnej	11	25	86	0	90	50	0	0	262
% z wiersza		4,20%	9,54%	32,82%	0,00%	34,35%	19,08%	0,00%	0,00%	

Tabela liczności (beneficjenci) Liczność oznacz. komórek > 10										
	Nazwa działania	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzony do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzony po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa /warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji oceny formalnej	Większość Razem
Liczba	Działanie 1.5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw	111	146	401	66	139	152	79	0	1094
% z wierzsz		10,15%	13,35%	36,65%	6,03%	12,71%	13,89%	7,22%	0,00%	
Liczba	Działanie 2.1. Rozwój elektronicznych usług publicznych	3	12	45	4	13	5	0	1	83
% z wierzsz		3,61%	14,46%	54,22%	4,82%	15,66%	6,02%	0,00%	1,20%	
Liczba	Działanie 3.1. Wytwarzanie i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych	10	17	22	20	47	10	64	0	190
% z wierzsz		5,26%	8,95%	11,58%	10,53%	24,74%	5,26%	33,68%	0,00%	
Liczba	Działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym	6	9	95	5	32	10	36	0	193
% z wierzsz		3,11%	4,66%	49,22%	2,59%	16,58%	5,18%	18,65%	0,00%	
Liczba	Działanie 3.3. Wspieranie strategii niskoemisyjnych w tym mobilność miejska	4	16	80	4	14	1	3	0	122
% z wierzsz		3,28%	13,11%	65,57%	3,28%	11,48%	0,82%	2,46%	0,00%	

Tabela licznosci (beneficjenci) Licznosc oznacz. komorek > 10										
	Nazwa dzialania	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzony do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzony po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa /warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji oceny formalnej	Większość Razem
Liczba	Działanie 4.1. Zapobieganie, likwidacja skutków klęsk żywiołowych i awarii środowiskowych	6	6	9	3	7	2	17	0	50
% z wiersza		12,00%	12,00%	18,00%	6,00%	14,00%	4,00%	34,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 4.2. Gospodarka odpadami	1	12	17	7	11	0	0	0	48
% z wiersza		2,08%	25,00%	35,42%	14,58%	22,92%	0,00%	0,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 4.3. Gospodarka wodno – ściekowa	4	11	52	2	26	8	0	0	103
% z wiersza		3,88%	10,68%	50,49%	1,94%	25,24%	7,77%	0,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	8	22	61	10	39	9	17	0	166
% z wiersza		4,82%	13,25%	36,75%	6,02%	23,49%	5,42%	10,24%	0,00%	
Liczba	Działanie 4.5. Ochrona przyrody	5	27	12	13	10	0	9	0	76
% z wiersza		6,58%	35,53%	15,79%	17,11%	13,16%	0,00%	11,84%	0,00%	

Tabela liczności (beneficjenci) Liczność oznacz. komórek > 10										
	Nazwa działania	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzony do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzony po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa /warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji oceny formalnej	Większość Razem
Liczba	Działanie 5.1. Infrastruktura drogowa regionu	3	13	53	0	4	1	0	0	74
% z wierzsz		4,05%	17,57%	71,62%	0,00%	5,41%	1,35%	0,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 5.2. Transport kolejowy	0	7	4	0	1	0	0	0	12
% z wierzsz		0,00%	58,33%	33,33%	0,00%	8,33%	0,00%	0,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 6.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy – projekty pozakonkursowe realizowane przez PSZ	0	33	122	0	0	0	0	0	155
% z wierzsz		0,00%	21,29%	78,71%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 6.2. Aktywizacja zawodowa	39	74	176	5	52	161	86	0	593
% z wierzsz		6,58%	12,48%	29,68%	0,84%	8,77%	27,15%	14,50%	0,00%	
Liczba	Działanie 6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość	12	19	58	1	29	160	149	0	428
% z wierzsz		2,80%	4,44%	13,55%	0,23%	6,78%	37,38%	34,81%	0,00%	

Tabela liczności (beneficjenci) Liczność oznacz. komórek > 10										
	Nazwa działania	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzony do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzony po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa /warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji oceny formalnej	Większość Razem
Liczba	Działanie 6.4. Wsparcie aktywności zawodowej osób wyłączonej z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi	22	75	93	2	34	111	2	0	339
% z wierzsz		6,49%	22,12%	27,43%	0,59%	10,03%	32,74%	0,59%	0,00%	
Liczba	Działanie 6.5. Doskonalenie kompetencji osób pracujących i wsparcie procesów adaptacyjnych	7	28	36	3	55	67	97	0	293
% z wierzsz		2,39%	9,56%	12,29%	1,02%	18,77%	22,87%	33,11%	0,00%	
Liczba	Działanie 6.6 Wsparcie aktywności zawodowej pracowników poprzez działania prozdrowotne	3	17	36	1	17	34	1	0	109
% z wierzsz		2,75%	15,60%	33,03%	0,92%	15,60%	31,19%	0,92%	0,00%	
Liczba	Działanie 7.1. Aktywna integracja	53	94	201	16	41	100	0	251	756
% z wierzsz		7,01%	12,43%	26,59%	2,12%	5,42%	13,23%	0,00%	33,20%	
Liczba	Działanie 7.2. Usługi społeczne i zdrowotne	18	57	120	8	26	179	70	0	478
% z wierzsz		3,77%	11,92%	25,10%	1,67%	5,44%	37,45%	14,64%	0,00%	

Tabela liczności (beneficjenci) Liczność oznacz. komórek > 10										
	Nazwa działania	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzonej do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzonej po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa /warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji oceny formalnej	Większość Razem
Liczba	Działanie 7.3. Ekonomia społeczna	0	1	11	0	0	0	3	0	15
% z wiersza		0,00%	6,67%	73,33%	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 8.1. Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz wyrównanie dostępu do edukacji przedszkolnej i szkolnej	82	117	296	14	237	324	202	0	1272
% z wiersza		6,45%	9,20%	23,27%	1,10%	18,63%	25,47%	15,88%	0,00%	
Liczba	Działanie 8.2. Uczenie się przez całe życie	16	22	104	2	52	294	330	0	820
% z wiersza		1,95%	2,68%	12,68%	0,24%	6,34%	35,85%	40,24%	0,00%	
Liczba	Działanie 8.3. Wzmocnienie oraz dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy	19	53	116	3	183	59	24	0	457
% z wiersza		4,16%	11,60%	25,38%	0,66%	40,04%	12,91%	5,25%	0,00%	
Liczba	Działanie 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną	0	6	36	8	12	13	0	0	75
% z wiersza		0,00%	8,00%	48,00%	10,67%	16,00%	17,33%	0,00%	0,00%	

Tabela liczności (beneficjenci) Liczność oznacz. komórek > 10										
	Nazwa działania	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzony do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzony po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa /warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji oceny formalnej	Większość Razem
Liczba	Działanie 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych	2	13	45	21	16	7	49	0	153
% z wierzchołka		1,31%	8,50%	29,41%	13,73%	10,46%	4,58%	32,03%	0,00%	
Liczba	Działanie 9.3. Inwestowanie w rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	2	9	108	13	47	52	11	27	269
% z wierzchołka		0,74%	3,35%	40,15%	4,83%	17,47%	19,33%	4,09%	10,04%	
Liczba	Działanie 10.1. Wsparcie instytucjonalno-kadrowe procesu zarządzania i wdrażania WRPO 2014+	0	0	4	0	0	0	0	0	4
% z wierzchołka		0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Liczba	Działanie 10.2. Informacja i promocja WRPO 2014+	0	0	3	0	0	0	0	0	3
% z wierzchołka		0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Liczba	Ogół	503	1047	2631	287	1350	1907	1249	279	9253

*p = 0.00 – statystycznie istotne różnice między grupami (test niezależności chi-kwadrat Pearsona)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 15. Ocena krzyżowa: typ wnioskodawcy vs. status wniosku*

Tabela licznosci (beneficjenci) Licznosc oznacz. komorek > 10 (Nie oznaczono sum brzegowych)										
	Typ Wnioskodawcy	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzony do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzony po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa/warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji / oceny formalnej	Wiersz Razem
Liczba	Inne	27	58	127	15	70	100	57	14	468
% z wiersza		5,77%	12,39%	27,14%	3,21%	14,96%	21,37%	12,18%	2,99%	
Liczba	Przedsiębiorca	317	508	1211	194	809	1248	721	140	5148
% z wiersza		6,16%	9,87%	23,52%	3,77%	15,71%	24,24%	14,01%	2,72%	
Liczba	JST	101	348	1024	43	319	237	304	44	2420
% z wiersza		4,17%	14,38%	42,31%	1,78%	13,18%	9,79%	12,56%	1,82%	
Liczba	Fundacje	23	69	111	23	75	167	68	48	584
% z wiersza		3,94%	11,82%	19,01%	3,94%	12,84%	28,60%	11,64%	8,22%	
Liczba	Stowarzyszenie	35	64	158	12	77	155	99	33	633
% z wiersza		5,53%	10,11%	24,96%	1,90%	12,16%	24,49%	15,64%	5,21%	
Liczba	Ogół	503	1047	2631	287	1350	1907	1249	279	9253

*p = 0.00 – statystycznie istotne różnice między grupami (test niezależności chi-kwadrat Pearsona)

Źródło: opracowanie własne.

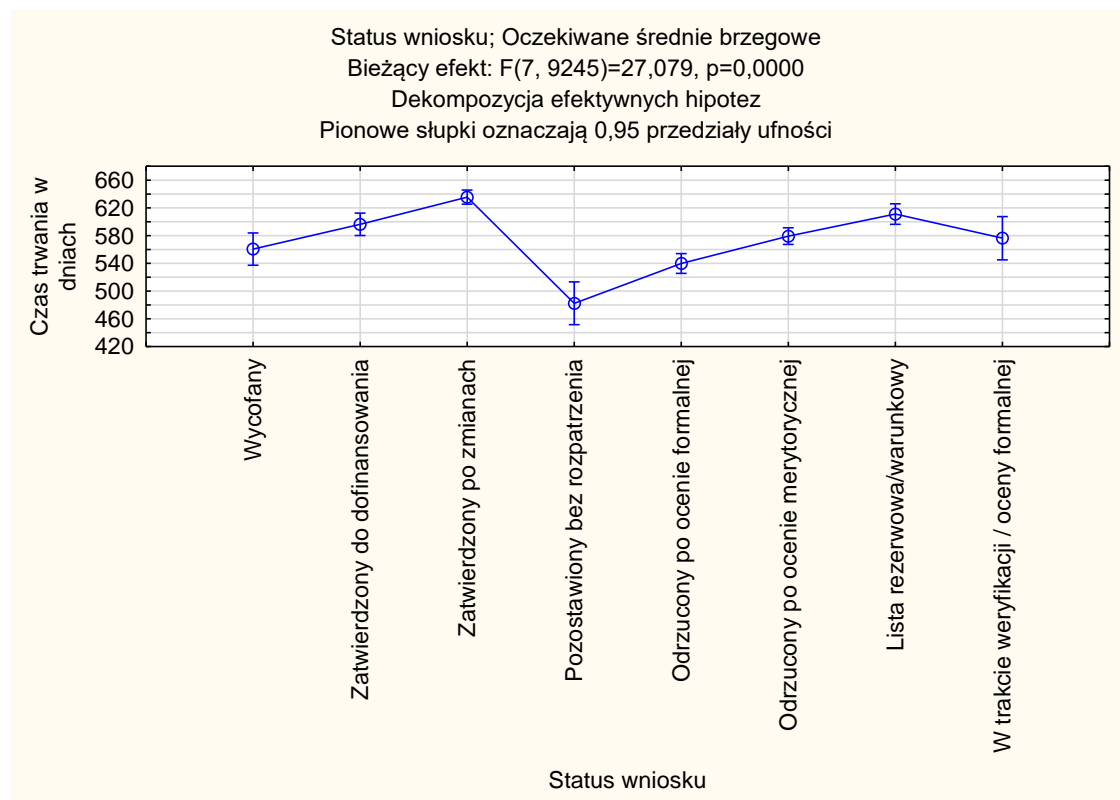
Tabela 16. Ocena krzyżowa: forma własności vs. status wniosku *

Tabela licznosci (beneficjenci) Licznosc oznacz. komorek > 10 (Nie oznaczono sum brzegowych)										
	Forma własności	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzony do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzony po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa/warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji / oceny formalnej	Wiersz Razem
Liczba	Skarb Państwa	2	7	7	4	2	2	2	1	27
% z wiersza		7,41%	25,93%	25,93%	14,81%	7,41%	7,41%	7,41%	3,70%	
Liczba	Państwowe osoby prawne	9	27	33	6	23	17	8	7	130
% z wiersza		6,92%	20,77%	25,38%	4,62%	17,69%	13,08%	6,15%	5,38%	
Liczba	Krajowe osoby fizyczne	273	435	1020	165	692	1156	638	161	4540
% z wiersza		6,01%	9,58%	22,47%	3,63%	15,24%	25,46%	14,05%	3,55%	
Liczba	Jednostki samorządu terytorialnego	106	381	1120	51	352	265	324	45	2644
% z wiersza		4,01%	14,41%	42,36%	1,93%	13,31%	10,02%	12,25%	1,70%	
Liczba	Pozostałe krajowe jednostki prywatne	111	195	445	58	275	452	274	65	1875
% z wiersza		5,92%	10,40%	23,73%	3,09%	14,67%	24,11%	14,61%	3,47%	
Liczba	Osoby zagraniczne	2	2	6	2	6	15	3	0	36

Tabela licznosci (beneficjenci) Licznosc oznacz. komorek > 10 (Nie oznaczono sum brzegowych)										
	Forma wlasnosc	Status wniosku Wycofany	Status wniosku Zatwierdzony do dofinansowania	Status wniosku Zatwierdzony po zmianach	Status wniosku Pozostawiony bez rozpatrzenia	Status wniosku Odrzucony po ocenie formalnej	Status wniosku Odrzucony po ocenie merytorycznej	Status wniosku Lista rezerwowa/warunkowy	Status wniosku W trakcie weryfikacji / oceny formalnej	Wiersz Razem
% z wiersza		5,56%	5,56%	16,67%	5,56%	16,67%	41,67%	8,33%	0,00%	
Liczba	Ogól	503	1047	2631	286	1350	1907	1249	279	9252

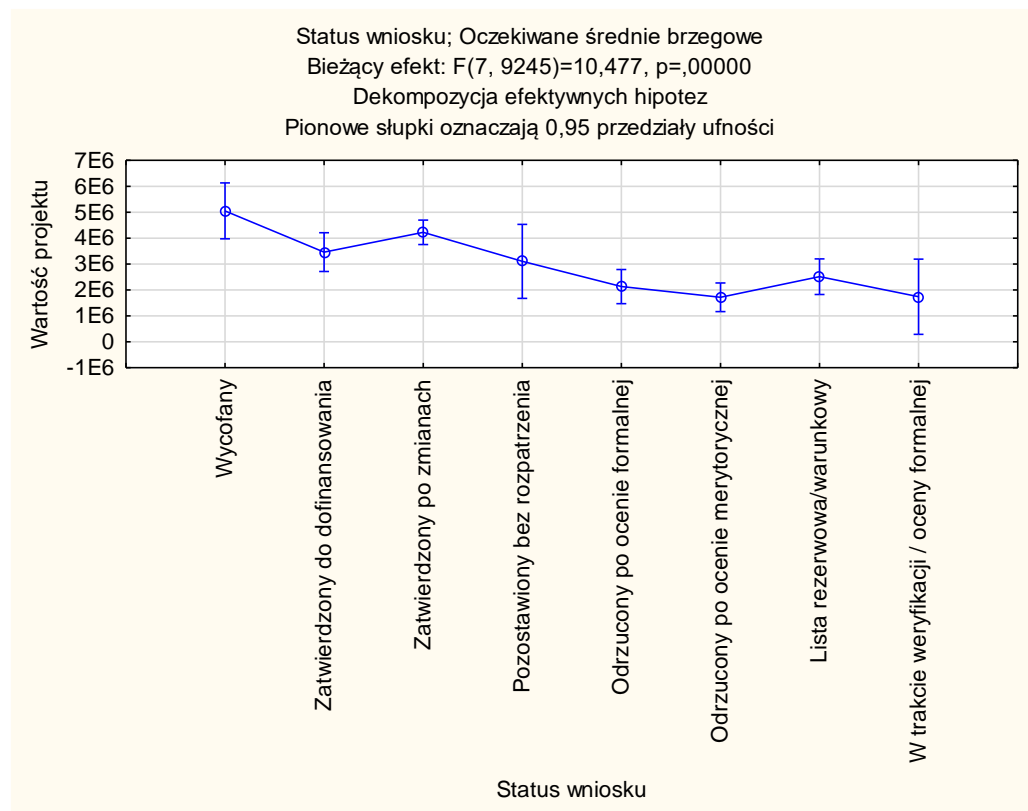
*p = 0.00 – statystycznie istotne różnice między grupami (test niezależności chi-kwadrat Pearsona)

Źródło: opracowanie własne.

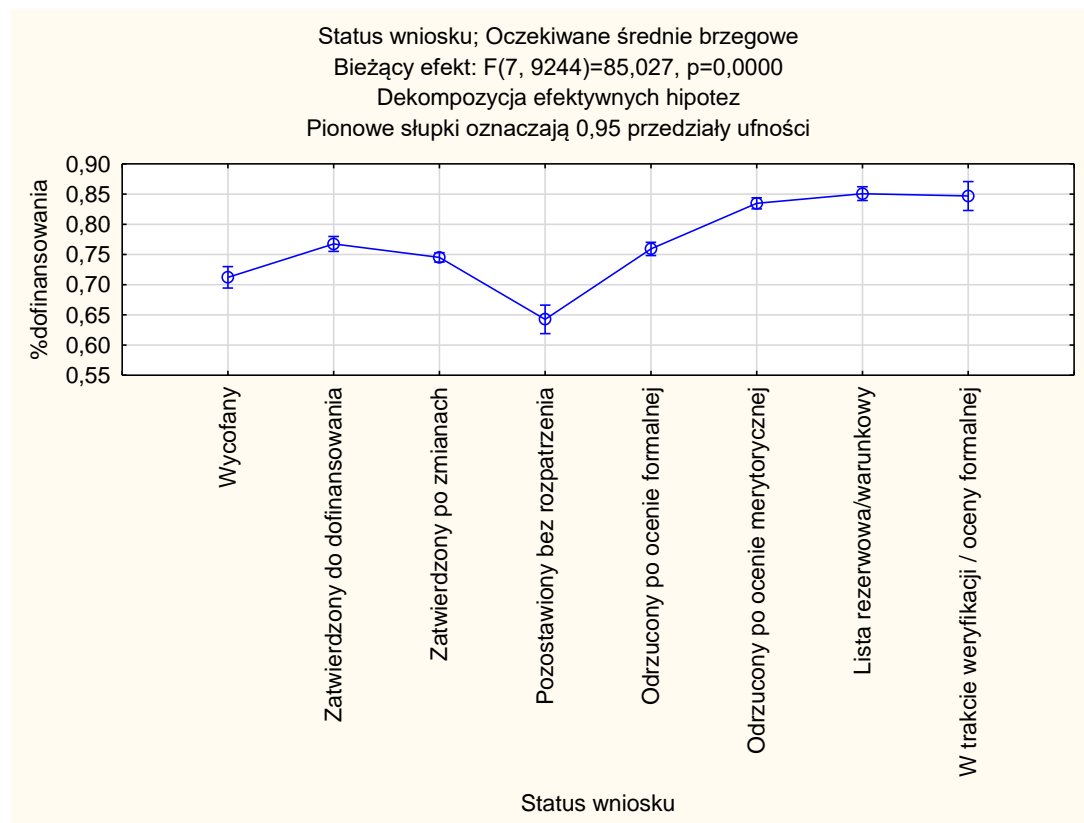
Rysunek 9. Czas trwania obsługi wniosku vs. status wniosku (istotne statystycznie różnice w czasie trwania w dniach – $p = 0.00$ dla testu ANOVA)

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 10. Wartość projektu vs. status projektu (Istotne statystycznie różnice w wartości projektu – $p = 0.00$ dla ANOVA)

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 11. Wysokość dofinansowania w % a status wniosku (różnice istotne statystycznie – $p = 0.00$ dla ANOVA)

Źródło: opracowanie własne.

ZAŁĄCZNIK 6. SZCZEGÓŁOWE WYNIKI ANALIZ UZUPEŁNIAJĄCE TREŚĆ RAPORTU DOT. POTRZEB FINANSOWYCH I LUKI FINANSOWEJ

Tabela 1. Wyniki dotyczące niezaspokojonych potrzeb finansowych w grupie przedstawicieli MŚP (n=2387) oraz Jst (n=246) w obszarze przedsiębiorczości

Podobszar	MŚP				Jst			
	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)
dofinansowanie założenia działalności gospodarczej	78 032 763	23 190 501	54 842 262	8,71%	2 500 000	508 000	1 992 000	0,81%
wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy	89 733 939	17 921 914	71 812 025	11,23%	18 500 000	7 758 000	10 742 000	2,44%
wsparcie na rzecz adaptacyjności (projekty outplacementowe)	91 598 052	3 545 067	88 052 985	2,05%	0	0	0	0,00%
wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP	66 959 865	19 679 712	47 280 153	3,60%	2 500 000	508 000	1 992 000	0,81%
włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego	734 461 310	8 123 069	726 338 241	4,44%	500 000	8 000	492 000	0,41%
rozwijanie kierunków kształcenia w obszarze nauk przyrodniczych, technicznych i matematycznych ¹	11 177 408	1 604 588	9 572 820	2,01%	0	0	0	0,00%
wsparcie rozwoju doradztwa biznesowego	30 211 033	11 035 248	19 175 785	3,44%	1 100 000	160 000	940 000	0,81%
wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego ²	37 836 552	6 094 517	31 742 035	7,46%	0	0	0	0,00%

¹ Odrzucono obserwację odstającą (n=1).

² Odrzucono obserwacje odstające (n=2)

Podobszar	MŚP				Jst			
	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)
Inne potrzeby dot. przedsiębiorczości i innowacji	4 676 000	895 000	3 781 000	0,42%	10 000 000	200 000	9 800 000	0,41%
Razem	1 144 686 922	92 089 616	1 052 597 306	-	35 100 000	9 142 000	25 958 000	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

Tabela 2. Wyniki dotyczące niezaspokojonych potrzeb finansowych w grupie przedstawicieli MŚP (n=2387) oraz jst (n=246) w obszarze innowacyjności

Podobszar	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)
wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej ³	165 793 356	30 161 857	135 631 499	5,70%	0	0	0	0,00%
wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki i innymi podmiotami	1 094 244 584	125 556 728	968 687 856	5,91%	2 500 000	1 010 000	1 490 000	0,81%
stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw	159 932 478	2 024 408	157 908 070	2,39%	0	0	0	0,00%
rozwój potencjału sektora venture capital	10 345 752	2 517 104	7 828 648	1,13%	1 000 000	5 000	995 000	0,41%
zwiększanie podaży e-usług	140 561 785	10 817 207	129 744 578	6,95%	0	0	0	0,00%
transformacja modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku Przemysłu 4.0	14 437 583	4 968 478	9 469 105	1,63%	0	0	0	0,00%
zwiększenie wykorzystania TIK w gospodarce	33 268 057	11 218 547	22 049 510	3,14%	2 300 000	80 000	2 220 000	0,81%

³ Odrzucono obserwację odstającą (n=1)

Podobszar	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)
zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu	381 092 103	17 553 472	363 538 631	10,81%	23 500 000	1 640 000	21 860 000	3,66%
budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych	139 125 432	19 088 287	120 037 145	6,28%	9 800 000	1 550 000	8 250 000	2,03%
finansowanie światłowodowej sieci szkieletowej stanowiącej architekturę sieci mobilnej piątej generacji (5G)	837 519 245	15 227 005	822 292 240	6,33%	61 000 000	4 050 000	56 950 000	2,03%
promowanie innowacji w obszarze Smart City	568 031 871	18 160 080	549 871 791	4,90%	1 050 000	300 000	750 000	0,81%
Inne potrzeby dot. infrastruktury cyfrowej i telekomunikacyjnej	1 785 000	1 393 500	391 500	0,42%	1 000 000	150 000	850 000	0,41%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

Tabela 3. Wyniki dotyczące niezaspokojonych potrzeb finansowych w grupie przedstawicieli MŚP (n=2387) w obszarze ochrony środowiska (w PLN)

Podobszar	MŚP			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła	201 111 000	36 602 012	164 509 000	6,20%
wykorzystanie gazu dla kogeneracji	1 041 877 503	29 358 292	1 012 519 211	3,23%
wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii	1 331 166 731	729 262 830	601 903 901	8,67%
promowanie proekologicznych zachowań	50 397 929	11 038 034	39 359 895	7,83%
rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego	33 227 944	7 385 783	25 842 161	4,19%
zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery	594 526 481	17 264 042	577 262 439	6,58%
rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	335 931 442	13 813 535	322 117 907	3,52%
Zmniejszanie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych	34 565 565	17 736 194	16 829 371	3,69%
Wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych	128 013 905	20 988 674	107 025 231	4,82%
Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego	56 687 500	2 525 500	54 162 000	0,38%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

Tabela 4. Wyniki dotyczące niezaspokojonych potrzeb finansowych w grupie przedstawicieli spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych (n=150) oraz jst (n=246) w obszarze ochrony środowiska (w PLN)

Podobszar	jst				wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła	218 740 000	132 200 000	86 540 000	23,98%	189 100 000	16 500 000	173 100 000	35,33%
wykorzystanie gazu dla kogeneracji	11 000 000	30 050 000	-19 050 000	0,81%				
wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii	271 200 000	107 498 000	163 702 000	25,20%	23 580 000	4 670 000	18 910 000	12,67%
promowanie proekologicznych zachowań	27 350 000	7 910 000	19 440 000	7,72%	21 890 000	2 185 000	19 705 000	16,00%
rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego	13 040 000	1 928 000	11 112 000	2,44%				

Podobszar	jst				wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery	25 000 000	7 240 000	17 760 000	4,88%	5 165 000	903 000	4 262 000	4,67%
rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%
Zmniejszanie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych	0	0	0	0,00%				
Wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych	2 900 000	3 218 000	-318 000	2,03%				
Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego	-318 000	191 570 000	404 080 000	25,61%				

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

Tabela 5. Obszary usług publicznych i jst odpowiedzialne za zapewnienie odpowiedniej infrastruktury

Obszar usług	Podobszar	Odpowiedzialne jst ⁴	Formy prawne organizacji usług
Edukacja	Przedszkola	Gminy	Jednostki budżetowe samorządu
	Szkoły podstawowe (bez specjalnych)		
	Szkoły ponadpodstawowe	Powiaty	
	Szkoły specjalne		
Pomoc społeczna/rodzina	Żłobki	Gminy	
	Ośrodki opieki dziennej	Gminy/Powiaty	
	Domy pomocy społecznej		
Kultura	Ośrodki kultury	Gminy	Instytucje kultury
	Świetlice		
	Biblioteki		

⁴ W Wielkopolsce: 31 powiatów, 19 gmin miejskich, 94 gminy miejsko-wiejskie, 113 gmin wiejskich.

Obszar usług	Podobszar	Odpowiedzialne jst ⁴	Formy prawne organizacji usług
Ochrona zdrowia	Szpitala	Powiaty/Województwa	Spółka kapitałowa, jednostka budżetowa, SPZOZ, podmioty prywatne finansowane z budżetu jst i dofinansowane z NFZ
	Ambulatoryjna opieka specjalistyczna	Gminy/Powiaty/Województwa	
	Podstawowa opieka zdrowotna	Gminy	Spółka kapitałowa, jednostka budżetowa, SPZOZ, podmioty prywatne (finansowane z NFZ i dofinansowane z budżetu jst)
	Hospicja (opieka długoterminowa i paliatywna)	Powiaty	

Źródło: Podręcznik metodologiczny, s. 38.

Tabela 6. Wyniki dotyczące niezaspokojonych potrzeb finansowych w grupie przedstawicieli MŚP (n=2387) oraz jst (n=246) w obszarze usług publicznych, podobszarze administracji

Podobszar	MŚP				Jst			
	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)	Skala potrzeb (w PLN)	Możliwości finansowania (w PLN)	Niezaspokojone potrzeby (w PLN)	Odsetek badanych deklarujących niezaspokojone potrzeby (w %)
Rozwój e-usług w administracji publicznej	51 400 766	5 141 158	46 259 608	6,66%	5 100 000	708 000	4 392 000	4,07%
Nawiązywanie efektywnej współpracy pomiędzy administracją publiczną a środowiskiem naukowym i biznesowym	30 709 432	3 595 017	27 114 415	4,27%	10 500 000	58 000	10 442 000	0,81%
Budowa partnerstw wśród jednostek administracji publicznej	35 961 061	8 579 746	27 381 315	4,78%	0	0	0	0,00%
Zwiększenie szybkości i efektywności załatwiania spraw przez obywateli	272 138 987	14 954 562	257 184 425	7,50%	750 000	33 000	717 000	0,81%
Wzmocnienie kompetencji pracowników administracji publicznej	282 868 165	18 564 486	264 303 679	6,16%	2 100 000	513 000	1 587 000	1,22%
Inne potrzeby dot. administracji	194 000	80 000	114 000	0,29%	125 500 000	31 720 000	93 780 000	5,28%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

Tabela 7. Wyniki dotyczące niezaspokojonych potrzeb finansowych w grupie przedstawicieli MŚP (n=2387) i jst (n=246) w obszarze integracji i pomocy społecznej w PLN

Podobszar	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
Integracja społeczno-zawodowa	3 340 000	1 850 000	1 490 000	2,85%	0	0	0	0,00%
Wsparcie usług społecznych (np. Opiekuńczych, asystenckich, rodziny i pieczy zastępczej itp.)	5 230 000	880 000	4 350 000	2,35%	1 200 000	220 000	980 000	1,22%
Wsparcie usług zdrowotnych	2 450 000	720 000	1 740 000	2,68%	7 250 000	2 350 000	4 900 000	2,03%
Wsparcie zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (np. Dienne domy opieki medycznej, centra zdrowia psychicznego)	2 470 000	820 000	1 650 000	2,30%	21 000 000	3 650 000	17 350 000	1,22%
Wsparcie ekonomii społecznej	6 520 000	900 000	5 610 000	1,84%	600 000	100 000	500 000	0,41%
Wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. Mieszkania chronione, wspomagane itp.)	2 050 000	700 000	1 350 000	0,34%	5 700 000	1 050 000	4 650 000	1,22%
Inne potrzeby dot. włączenia społecznego	200 000	140 000	60 000	0,29%	7 500 000	2 550 000	4 950 000	1,63%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

Tabela 8. Wyniki dotyczące niezaspokojonych potrzeb finansowych w grupie przedstawicieli MŚP (n=2387) i jst (n=246) w obszarze ochrony zdrowia (w PLN)

Podobszar	MSP				Jst			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
Badania profilaktyczne tylko dla osób z grup narażonych na choroby cywilizacyjne	6 790 351 173	23 723 427	6 766 627 746	5,15%	3 200 000	520 000	2 680 000	1,22%
Realizacja programów badań przesiewowych słuchu, wzroku, wad postawy itp.	18 013 341	4 990 784	13 022 557	6,07%	1 600 000	120 000	1 480 000	0,81%
Programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej	363 369 974	19 212 050	344 157 924	6,58%	2 600 000	155 000	2 445 000	1,22%
Programy rehabilitacji zdrowotnej ułatwiające powrót na rynek pracy	1 027 811 871	8 371 613	1 019 442 945	4,40%	700 000	120 000	580 000	0,81%

Podobszar	MSP				Jst			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
Programy zakładające eliminowanie czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy, w tym projekty w zakresie poprawy ergonomii pracy	520 408 241	104 573 210	415 835 031	4,94%	0	0	0	0,00%
Rozwój/modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej	7 305 045 704	112 725 609	7 192 320 095	4,78%	151 000 000	35 150 000	115 850 000	6,91%
Inne potrzeby dot. ochrony zdrowia	7 031 000	3 616 000	3 415 000	0,46%	6 800 000	2 200 000	4 600 000	1,22%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

Tabela 9. Wyniki dotyczące niezaspokojonych potrzeb finansowych w grupie przedstawicieli MŚP (n=2387) i jst (n=246) w obszarze energetyki (w PLN)

Podobszar	MŚP				Jst			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
Wspieranie rozwoju OZE	62 640 784	4 184 584	58 456 199	3,14%	314 500 000	65 175 000	249 325 000	27,64%
Rozwój systemów magazynowania OZE	112 419 828	12 097 181	100 322 647	3,64%	49 100 000	5 530 000	43 570 000	6,10%
Wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie, transporcie	56 716 759	6 653 474	50 063 285	3,14%	31 600 000	8 835 000	22 765 000	3,25%
Wspieranie klastrów energii	22 233 452	7 353 130	14 880 322	2,85%	10 500 000	3 200 000	7 300 000	0,81%
Rozwój inteligentnych systemów energetycznych	59 000 319	17 748 631	41 251 688	3,52%	11 000 000	850 000	10 150 000	1,63%
Rozwój infrastruktury magazynowania energii	1 052 045 155	9 620 332	1 042 424 823	2,85%	4 000 000	500 000	3 500 000	0,81%
Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych	32 484 150	9 169 938	23 314 212	2,72%	42 000 000	51 180 000	-9 180 000	1,63%
Budowa i rozbudowa lokalnych stacji LNG	150 371 289	10 188 316	140 183 211	2,01%	0	0	0	0,00%

Podobszar	MŚP				Jst			
	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych	Skala potrzeb	Możliwości finansowania	Niezaspokojone potrzeby	Odsetek badanych
Wsparcie mobilności o niskiej, zeroemisyjności	4 641 844	2 821 173	1 820 671	1,17%	4 000 000	300 000	3 700 000	0,81%
Opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych	73 749 726	5 552 907	68 196 819	1,93%	5 000 000	5 000 000	0	0,81%
Inne potrzeby dot. energetyki	270 000	54 556	215 444	0,13%	70 000 000	9 320 000	60 680 000	5,69%

Źródło: opracowanie własne na podstawie CAWI/CATI.

ZAŁĄCZNIK 8. STATYSTYKI OPISOWE WYKORZYSTANE DO TWORZENIA KIERUNKOWEGO MODELU INTERWENCJI

SPIS TREŚCI

1. Przedsiębiorczość (CP 1).....	4
1.1. Dofinansowanie założenia działalności gospodarczej.....	4
1.2. Wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy.....	5
1.3. Wsparcie na rzecz adaptacyjności (projekty outplacementowe).....	6
1.4. Wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP.....	7
1.5. Rozwój potencjału sektora venture capital.....	8
1.6. Włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego.....	9
1.7. Rozwijanie kierunków kształcenia w podobszarze nauk przyrodniczych, technicznych i matematycznych.....	9
1.8. Wsparcie rozwoju doradztwa biznesowego.....	10
1.9. Wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego.....	11
1.10. Inne potrzeby dot. przedsiębiorczości i innowacji.....	12
2. Innowacyjność (CP 1).....	13
2.1. Wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej.....	13
2.2. Wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki i innymi podmiotami..	14
2.3. Stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw.....	15
2.4. Zwiększanie podaży e-usług.....	16
2.5. Transformacja modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku Przemysłu 4.0.....	17
2.6. Zwiększenie wykorzystania TIK w gospodarce.....	18
2.7. Zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu.....	19
2.8. Budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych.....	20
2.9. Finansowanie światłowodowej sieci szkieletowej stanowiącej architekturę sieci mobilnej piątej generacji (5G).....	21
2.10. Promowanie innowacji w podobszarze Smart City.....	22
2.11. Inne potrzeby dot. infrastruktury cyfrowej i telekomunikacyjnej.....	22
3. Ochrona środowiska (CP 2).....	23
3.1. Inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła.....	23
3.2. Wykorzystanie gazu dla kogeneracji.....	24
3.3. Wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii.....	25
3.4. Promowanie proekologicznych zachowań.....	26
3.5. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego.....	27

3.6. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery	28
3.7. Rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	29
3.8. Zmniejszanie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych	30
3.9. Wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych.....	31
3.10. Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego	32
4. Energetyka (CP 2)	33
4.1. Wspieranie rozwoju OZE	33
4.2. Rozwój systemów magazynowania OZE.....	33
4.3. Wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie, transporcie.....	34
4.4. Wspieranie klastrów energii.....	35
4.5. Rozwój inteligentnych systemów energetycznych.....	36
4.6. Rozwój infrastruktury magazynowania energii	37
4.7. Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych.....	38
4.8. Budowa i rozbudowa lokalnych stacji LNG.....	39
4.9. Wsparcie mobilności o niskiej, zero- emisyjności	40
4.10. Opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych	41
4.11. Inne potrzeby dot. energetyki	42
5. Administracja (CP 1, CP 4, CP 5)	43
5.1. Rozwój e-usług w administracji publicznej.....	43
5.2. Nawiązywanie efektywnej współpracy pomiędzy administracją publiczną a środowiskiem naukowym i biznesowym	44
5.3. Budowa partnerstw wśród jednostek administracji publicznej	45
5.4. Zwiększenie szybkości i efektywności załatwiania spraw przez obywateli	45
5.5. Wzmocnienie kompetencji pracowników administracji publicznej	46
5.6. Inne potrzeby dot. administracji	47
6. Transport (CP 3).....	48
6.1. Rozwój lądowej infrastruktury transportowej (punktowej i liniowej) w ramach sieci TEN-T i poza nią	48
6.2. Likwidacja wąskich gardeł technicznych	49
6.3. „Domknięcie” komodalnej sieci transportowej	50
6.4. Rozwój wodnej infrastruktury transportowej (porty, kanały, nabrzeża, itd.).....	51
6.5. Wsparcie zmian w mobilności, w tym komodalnych łańcuchów dostaw	52
6.6. Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego.....	53

6.7. Działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa transportu.....	54
6.8. Rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego	55
6.9. Działania w zakresie infrastruktury dla usług transportowych	56
6.10. Odciążanie miast od ruchu tranzytowego.....	56
6.11. Inne potrzeby dot. transportu.....	57
7. Usługi publiczne.....	58
7.1. Edukacja (oświata).....	58
7.1.1. Wsparcie tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	58
7.1.2. Wsparcie tworzenia miejsc przedszkolnych.....	59
7.1.3. Wsparcie w zakresie tworzenia i dostosowania miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.....	60
7.1.4. Wsparcie na rzecz podnoszenia jakości miejsc wychowania przedszkolnego	61
7.1.5. Wsparcie uczniów w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy.....	62
7.1.6. Wsparcie doradztwa zawodowego dla uczniów	63
7.1.7. Realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych.....	64
7.1.8. Realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównywanie szans	65
7.1.9. Wsparcie współpracy szkolnictwa branżowego z pracodawcami.....	66
7.1.10. Wsparcie szkolnictwa na wszystkich poziomach w zakresie rozwoju nowoczesnych technologii w nauczaniu	67
7.1.11. Podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji	67
7.1.12. Realizacja działań mających na celu rozwój kompetencji osób przedwcześnie kończących edukację.....	68
7.1.13. Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z osobami o szczególnych potrzebach edukacyjnych	69
7.1.14. Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu	70
7.1.15. Inne potrzeby dot. edukacji (oświaty)	71
7.2. Włączenie społeczne integracja i pomoc społeczna.....	72
7.2.1. integracja społeczno-zawodowa	72
7.2.2. Wsparcie usług społecznych (np. opiekuńczych, asystenckich, rodziny i pieczy zastępczej itp.)	73
7.2.3. Wsparcie usług zdrowotnych.....	74
7.2.4. Wsparcie zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (np. Dzielne Domy Opieki Medycznej, Centra Zdrowia Psychicznego).....	75
7.2.5. Wsparcie ekonomii społecznej.....	76

7.2.6. Wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania chronione, wspomagane itp.)	77
7.2.7. Inne potrzeby dot. włączenia społecznego	78
7.3. Ochrona zdrowia	79
7.3.1. Badania profilaktyczne tylko dla osób z grup narażonych na choroby cywilizacyjne.....	79
7.3.2. Realizacja programów badań przesiewowych słuchu, wzroku, wad postawy itp.	79
7.3.3. Programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej	80
7.3.4. Programy rehabilitacji zdrowotnej ułatwiające powrót na rynek pracy	81
7.3.5. Programy zakładające eliminowanie czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy, w tym projekty w zakresie poprawy ergonomii pracy.....	82
7.3.6. Rozwój/modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej.....	83
7.3.7. Inne potrzeby dot. ochrony zdrowia	84

1. Przedsiębiorczość (CP 1)

1.1. Dofinansowanie założenia działalności gospodarczej

dofinansowanie założenia działalności gospodarczej

W podobzarze "dofinansowanie założenia działalności gospodarczej" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 78 032 763 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 80 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 12 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 56 000 zł. W tym podobzarze, potrzeby zgłosiło 10% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 2 377 329 086 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 42 452, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 5 539zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobzarze mieści się w przedziale od 5 373 zł do 5 705zł.

W tym podobzarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 23 190 501 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 80 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 45 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 25 250 zł. W tym podobzarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 10% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 044 668 483 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo

przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 2 434zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 361 zł do 2 507 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "dofinansowanie założenia działalności gospodarczej" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 54 842 262 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 196 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 80 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 9 600 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 80 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 44 800 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 9% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 676 218 474zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 3 905zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 788 zł do 4 023 zł.

1.2. Wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy

W podobszarze "wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 89 733 939 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 55 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 13% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 3 027 424 979 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 55 044, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 7 054zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 6 842 zł do 7 265zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 17 921 914 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 250 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 39 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 21 125 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 12% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 124 806 203 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 2 621zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 542 zł do 2 699 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie finansowe dla utworzenia nowych miejsc pracy" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 71 812 025 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 6 625 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 60 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 33 313 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 11% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 605 947 318zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 3 742zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 629 zł do 3 854 zł.

1.3. Wsparcie na rzecz adaptacyjności (projekty outplacementowe)

W podobszarze "wsparcie na rzecz adaptacyjności (projekty outplacementowe)" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 91 598 052 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 20 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 150 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 77 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 878 277 033 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 11 333, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 046zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 985 zł do 2 108zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 3 545 067 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 20 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 40 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 21 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 222 874 602 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 519zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 504 zł do 535 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie na rzecz adaptacyjności (projekty outplacementowe)" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 88 052 985 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 20 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała

się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 205 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 104 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 916 681 978 zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 2 136 zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 072 zł do 2 200 zł.

1.4. Wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP

W podobszarze "wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 66 959 865 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 200 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 105 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 869 880 134 zł. W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 17 808, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 4 357 zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 4 226 zł do 4 487 zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 19 679 712 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 26 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 462 388 349 zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 077 zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 045 zł do 1 110 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie na usługi rozwojowe dla MŚP" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 47 280 153 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 6 900 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 120 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 63 450 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana

łącna wartość luki wynosi 981 565 650zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 2 287zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 218 zł do 2 356 zł.

1.5. Rozwój potencjału sektora venture capital

W podobszarze "rozwój potencjału sektora venture capital" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 10 345 752 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 900 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 6 750 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 150 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 78 375 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 408 850 775 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 5 217, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 953zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 924 zł do 981zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 2 517 104 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 26 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 128 706 035 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 300zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 291 zł do 309 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwój potencjału sektora venture capital" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 7 828 648 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 400 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 200 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 90 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 47 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 230 699 497zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 538zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 521 zł do 554 zł.

1.6. Włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego

W podobszarze "włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 734 461 310 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 100 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 60 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 32 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 707 388 516 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 21 766, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 648zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 599 zł do 1 698zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 8 123 069 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 100 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 25 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 13 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 286 553 060 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 668zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 648 zł do 688 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 726 338 241 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 100 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 750 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 22 500 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 12 625 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 238 456 936zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 556zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 539 zł do 572 zł.

1.7. Rozwijanie kierunków kształcenia w podobszarze nauk przyrodniczych, technicznych i matematycznych

W podobszarze "rozwijanie kierunków kształcenia w podobszarze nauk przyrodniczych, technicznych i matematycznych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła

53 333 344 510 741 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 2 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 800 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 900 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 523 368 567. W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 9 894, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 219zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 183 zł do 1 256zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 606 920 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 15 750 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 155 823 345. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 363zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 352 zł do 374 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwijanie kierunków kształcenia w podobszarze nauk przyrodniczych, technicznych i matematycznych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 53 333 342 903 821 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 300 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 80 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 42 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 362 643 420zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 845zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 820 zł do 870 zł.

1.8. Wsparcie rozwoju doradztwa biznesowego

W podobszarze "wsparcie rozwoju doradztwa biznesowego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 30 211 033 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 6 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3.

kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 28 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 528 854 987 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 18 888, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 232zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 195 zł do 1 269zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 11 035 248 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 750 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 375 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 198 478 018 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 462zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 449 zł do 476 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie rozwoju doradztwa biznesowego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 19 175 785 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 400 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 875 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 40 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 438 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 330 961 588zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 771zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 748 zł do 794 zł.

1.9. Wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego

W podobszarze "wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 5 559 379 850 984 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 9% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 043 769 070 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 37 955, przyjęc można,

że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 432zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 359 zł do 2 505zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 239 433 730 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 18 750 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 10 375 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 9% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 380 721 626 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 887zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 860 zł do 914 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie kształcenia i szkolenia zawodowego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 5 559 140 417 254 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 10 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 875 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 31 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 17 063 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 546 326 090zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 273zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 235 zł do 1 311 zł.

1.10. Inne potrzeby dot. przedsiębiorczości i innowacji

W podobszarze "Inne potrzeby dot. przedsiębiorczości i innowacji" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 4 676 000 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 700 007 600 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 800 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 405 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 874 229 673 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 2 159, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 037zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 976 zł do 2 098zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 895 000 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 700 007 600 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 150 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 76 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 136 710 813 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 319zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 309 zł do 328 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Inne potrzeby dot. przedsiębiorczości i innowacji" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 3 781 000 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 700 007 600 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 8 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 902 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 455 125 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 818 690 905zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 907zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 850 zł do 1 965 zł.

2. Innowacyjność (CP 1)

2.1. Wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej

W podobszarze "wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 200 165 793 356 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 467 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 200 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 102 733 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 2 882 872 452 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 28 062, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 6 717zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 6 515 zł do 6 918zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 30 661 857 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 837 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 669 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 316 943 064 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 738zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 716 zł do 761 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 200 135 131 499 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 8 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 250 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 120 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 61 625 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 507 596 479zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 3 513zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 407 zł do 3 618 zł.

2.2. Wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki i innymi podmiotami

W podobszarze "wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki i innymi podmiotami" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 1 094 244 584 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 2 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 6 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 53 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 515 871 081 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 28 601, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 532zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 426 zł do 3 638zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 125 556 728 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 625 zł, natomiast

75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 25 144 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 13 885 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 394 617 741 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 919zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 892 zł do 947 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wspieranie współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem nauki i innymi podmiotami" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 968 687 856 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 200 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 62 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 33 250 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 843 334 828zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 965zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 906 zł do 2 024 zł.

2.3. Stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw

W podobszarze "stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 159 932 478 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 150 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 137 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 73 750 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 955 176 865 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 12 952, przyjmując można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 225zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 159 zł do 2 292zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 2 024 408 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 150 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 125 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 17 063 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich

przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 214 847 339 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 501zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 486 zł do 516 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "stymulowanie popytu na innowacje ze strony przedsiębiorstw" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 157 908 070 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 150 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 153 750 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 79 375 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 813 856 559zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 896zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 839 zł do 1 953 zł.

2.4. Zwiększanie podaży e-usług

W podobszarze "zwiększanie podaży e-usług" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 140 561 785 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 3 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 80 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 42 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 536 647 527 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 36 156, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 580zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 473 zł do 3 688zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 10 817 207 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 30 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 25 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 13 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 468 684 241 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 092zł (+/- 3%), co oznacza, że

z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 059 zł do 1 125 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "zwiększanie podaży e-usług" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 129 744 578 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 1 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 200 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyli) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyli) na poziomie nie większym niż 45 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyli, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 24 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 731 582 733zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 705zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 653 zł do 1 756 zł.

2.5. Transformacja modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku Przemysłu 4.0

W podobszarze "transformacja modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku Przemysłu 4.0" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 14 437 583 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 800 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyli) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 7 856 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyli) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 250 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyli, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 128 928 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 182 787 417 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 9 174, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 756zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 673 zł do 2 838zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 4 968 478 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 220 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 800 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyli) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 300 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyli) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyli, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 51 650 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 464 546 940 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 082zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 050 zł do 1 115 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "transformacja modeli biznesowych przedsiębiorstw w kierunku Przemysłu 4.0" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki

wyniosła 9 469 105 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 800 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 130 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 67 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 473 541 073 zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 103 zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 070 zł do 1 136 zł.

2.6. Zwiększenie wykorzystania TIK w gospodarce

W podobszarze "zwiększenie wykorzystania TIK w gospodarce" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 33 268 057 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 9 999 999 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 80 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 42 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 665 116 094 zł. W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 15 650, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 550 zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 503 zł do 1 596 zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 11 218 547 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 9 999 999 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 25 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 13 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 211 272 171 zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 492 zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 477 zł do 507 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "zwiększenie wykorzystania TIK w gospodarce" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 22 049 510 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 250 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 9 999 999 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3.

kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 26 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 350 771 165zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 817zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 793 zł do 842 zł.

2.7. Zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu

W podobszarze "zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 381 092 103 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 999 999 999 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 26 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 14% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 520 008 382 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 58 462, przyjmując można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 541zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 435 zł do 3 648zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 17 553 472 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 5 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 999 999 999 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 767 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 15 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 7 883 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 13% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 450 943 045 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 051zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 019 zł do 1 082 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "zwiększenie dostępu do usług ultra-szybkiego szerokopasmowego internetu" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 363 538 631 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 60 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 999 999 999 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 117 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 25 558 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 11% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 186 151 313zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 2 764zł (+/- 3%), co oznacza, że z

prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 681 zł do 2 847 zł.

2.8. Budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych

W podobszarze "budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 10 000 139 125 432 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 929 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 200 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 102 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 3 392 586 756 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 33 098, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 7 904zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 7 667 zł do 8 142zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 19 089 287 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 0 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 40 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 20 750 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 671 861 693 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 565zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 518 zł do 1 612 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "budowa ultra-szybkiej sieci szerokopasmowej dla wszystkich gospodarstw domowych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 10 000 120 036 145 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 239 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 212 500 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 107 869 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 2 910 570 962zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 6 781zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 6 578 zł do 6 985 zł.

2.9. Finansowanie światłowodowej sieci szkieletowej stanowiącej architekturę sieci mobilnej piątej generacji (5G)

W podobszarze "finansowanie światłowodowej sieci szkieletowej stanowiącej architekturę sieci mobilnej piątej generacji (5G)" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 837 519 245 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 400 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 699 891 031 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 32 379, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 961zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 842 zł do 4 079zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 15 227 005 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 9 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 344 295 390 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 802zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 778 zł do 826 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "finansowanie światłowodowej sieci szkieletowej stanowiącej architekturę sieci mobilnej piątej generacji (5G)" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 822 292 240 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 188 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 51 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 398 857 418zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 3 259zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 161 zł do 3 357 zł.

2.10. Promowanie innowacji w podobszarze Smart City

W podobszarze "promowanie innowacji w podobszarze Smart City" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 568 031 871 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 700 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 96 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 50 625 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 347 770 746 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 26 623, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 140zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 046 zł do 3 234zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 18 160 080 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 26 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 700 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 278 997 988 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 650zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 631 zł do 670 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "promowanie innowacji w podobszarze Smart City" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 549 871 791 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 101 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 700 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 500 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 70 310 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 36 405 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 753 092 200zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 755zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 702 zł do 1 807 zł.

2.11. Inne potrzeby dot. infrastruktury cyfrowej i telekomunikacyjnej

W podobszarze "Inne potrzeby dot. infrastruktury cyfrowej i telekomunikacyjnej" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 1 785 000 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb

zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 100 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 7 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 187 500 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 97 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 280 616 932 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 2 878, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 654zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 634 zł do 673zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 393 500 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 100 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 250 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 51 125 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 147 144 007 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 343zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 333 zł do 353 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Inne potrzeby dot. infrastruktury cyfrowej i telekomunikacyjnej" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 391 500 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 1 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 100 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 750 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 62 500 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 32 625 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 58 686 714zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 137zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 133 zł do 141 zł.

3. Ochrona środowiska (CP 2)

3.1. Inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła

W podobszarze "inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 300 000 000 201 111 000 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 2 580 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb

(obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 55 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 751 157 586 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 31 839, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 4 080zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 958 zł do 4 202zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 36 602 012 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 10 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 580 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 4 397 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 37 594 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 20 995 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 657 146 438 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 531zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 485 zł do 1 577 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "inwestycje w sieci ciepłownicze/wymiana źródeł ciepła" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 300 000 000 164 510 000 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 580 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 99 600 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 300 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 392 363 655zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 3 244zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 147 zł do 3 341 zł.

3.2. Wykorzystanie gazu dla kogeneracji

W podobszarze "wykorzystanie gazu dla kogeneracji" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 1 041 877 503 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 53 333 333 333 333 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 71 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 38 125 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 617 222 339 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 16 189, przyjąć można,

że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 438zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 395 zł do 1 481zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 29 358 292 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 10 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 53 333 333 333 333 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 347 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 21 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 424 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 180 832 249 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 421zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 409 zł do 434 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wykorzystanie gazu dla kogeneracji" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 012 519 211 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 53 333 333 333 333 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 45 116 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 23 058 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 319 372 064zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 744zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 722 zł do 766 zł.

3.3. Wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii

W podobszarze "wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 1 331 166 731 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 105 556 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 57 778 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 10% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 2 504 764 745 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 43 352, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 5 836zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 5 661 zł do 6 011zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 729 262 830 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 10% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 700 463 034 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 632zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 583 zł do 1 681 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie montażu urządzeń odnawialnych źródeł energii" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 601 903 901 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 262 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 200 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 96 250 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 50 125 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 9% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 857 423 261zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 4 328zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 4 198 zł do 4 457 zł.

3.4. Promowanie proekologicznych zachowań

W podobszarze "promowanie proekologicznych zachowań" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 50 397 929 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 10% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 202 065 801 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 43 711, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 801zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 717 zł do 2 885zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 11 038 034 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 4 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75%

przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 10% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 254 713 831 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 593zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 576 zł do 611 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "promowanie proekologicznych zachowań" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 39 359 895 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 555 027 913zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 293zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 254 zł do 1 332 zł.

3.5. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego

W podobszarze "rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 33 227 944 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 7 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 4 375 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 188 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 070 189 334 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 20 507, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 493zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 419 zł do 2 568zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 7 385 783 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 7 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 5% wszystkich

przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 313 715 339 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 731zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 709 zł do 753 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 25 842 161 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 7 500 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyli) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyli) na poziomie nie większym niż 80 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyli, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 41 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 730 143 671zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 701zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 650 zł do 1 752 zł.

3.6. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery

W podobszarze "zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 594 526 481 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 5 555 555 555 545 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyli) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyli) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyli, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 765 997 904 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 33 638, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 4 115zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 991 zł do 4 238zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 17 264 042 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 2 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 555 555 555 545 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyli) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyli) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyli, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 535 330 763 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 247zł (+/-

3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 210 zł do 1 285 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 577 262 439 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 555 555 555 545 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 550 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 87 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 46 025 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 291 539 430zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 3 009zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 919 zł do 3 099 zł.

3.7. Rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

W podobszarze "rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 335 931 442 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 233 333 333 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 59 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 32 125 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 566 315 549 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 17 628, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 319zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 280 zł do 1 359zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 13 813 535 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 233 333 333 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 350 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 175 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 279 321 777 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 651zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 631 zł do 670 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwój nowych modeli biznesowych na rzecz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 322 117 907 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 25 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 233 333 333 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 625 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 34 001 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 17 813 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 269 153 191zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 627zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 608 zł do 646 zł.

3.8. Zmniejszanie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych

W podobszarze "Zmniejszanie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 34 565 565 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 568 878 877 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 20 687, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 325zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 286 zł do 1 365zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 17 736 194 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 5 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 223 594 132 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 521zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 505 zł do 537 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Zmniejszanie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 16 829 371 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 81 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 500 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na

poziomie nie większym niż 2 925 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 42 250 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 588 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 357 552 741zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 833zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 808 zł do 858 zł.

3.9. Wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych

W podobszarze "Wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 128 013 905 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 400 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 312 693 630 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 25 004, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 058zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 967 zł do 3 150zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 20 988 674 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 6 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 400 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 385 668 399 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 899zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 872 zł do 926 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wprowadzanie ekoinnowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 107 025 231 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 3 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 400 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 70 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 36 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w

populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 744 714 166zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 735zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 683 zł do 1 787 zł.

3.10. Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego

W podobszarze "Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 56 687 500 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 300 000 000 000 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 1 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 500 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 250 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 495 666 639 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 1 979, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 155zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 120 zł do 1 190zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 2 525 500 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 300 000 000 000 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 132 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 66 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 119 621 961 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 279zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 270 zł do 287 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Inne potrzeby dot. środowiska naturalnego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 54 162 000 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 300 000 000 000 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 6 750 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 2 249 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 1 127 875 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 825 966 282zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 4 254zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 4 127 zł do 4 382 zł.

4. Energetyka (CP 2)

4.1. Wsparcie rozwoju OZE

W podobszarze "wsparcie rozwoju OZE" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 62 640 784 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 2 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 55 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 840 951 383 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 15 290, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 959zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 901 zł do 2 018zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 4 184 584 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 41 197 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 099 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 325 961 211 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 759zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 737 zł do 782 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie rozwoju OZE" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 58 456 200 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 10 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 95 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 49 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 667 814 334zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 556zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 509 zł do 1 603 zł.

4.2. Rozwój systemów magazynowania OZE

W podobszarze "rozwój systemów magazynowania OZE" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 112 419 828 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej

potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 7 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 906 608 550 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 17 269, przyjmując można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 112zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 049 zł do 2 176zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 12 097 181 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 10 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 7 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 17 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 9 750 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 163 108 592 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 380zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 369 zł do 391 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwój systemów magazynowania OZE" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 100 322 647 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 117 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 7 500 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 100 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 95 114 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 48 607 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 760 689 364zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 772zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 719 zł do 1 826 zł.

4.3. Wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie, transporcie

W podobszarze "wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie, transporcie" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 56 716 759 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 050 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 6 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 200 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb

(obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 103 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 630 456 329 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 15 830, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 799zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 685 zł do 3 913zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 6 653 474 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 20 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 050 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 25 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 13 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 206 415 339 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 481zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 467 zł do 495 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, ciepłownictwie, transporcie" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 50 063 285 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 90 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 050 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 150 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 77 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 038 822 297zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 2 420zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 348 zł do 2 493 zł.

4.4. Wspieranie klastrów energii

W podobszarze "wspieranie klastrów energii" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 22 233 452 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 499 949 949 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 78 991 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 41 996 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 627 003 727 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 14 930, przyjąć można, że średnio na 1

przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 461zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 417 zł do 1 505zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 7 353 130 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 300 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 499 949 949 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 26 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 14 750 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 214 914 795 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 501zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 486 zł do 516 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wspieranie klastrów energii" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 14 880 322 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 300 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 499 949 949 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 41 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 21 625 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 256 737 510zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 598zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 580 zł do 616 zł.

4.5. Rozwój inteligentnych systemów energetycznych

W podobszarze "rozwój inteligentnych systemów energetycznych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 60 000 319 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 7 973 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 200 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 103 986 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 907 945 146 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 18 348, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 4 445zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 4 312 zł do 4 579zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 17 748 631 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 10 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 26 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 471 922 129 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 100zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 067 zł do 1 133 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwój inteligentnych systemów energetycznych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 42 251 688 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 19 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 180 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 92 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 381 049 036zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 3 218zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 121 zł do 3 314 zł.

4.6. Rozwój infrastruktury magazynowania energii

W podobszarze "rozwój infrastruktury magazynowania energii" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 1 052 045 155 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 250 003 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 125 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 65 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 912 005 029 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 14 031, przyjmując można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 125zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 061 zł do 2 189zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 9 620 332 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 10 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 250 003 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 200 zł, natomiast

75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 100 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 217 208 298 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 506zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 491 zł do 521 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwój infrastruktury magazynowania energii" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 042 424 823 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 79 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 250 003 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 137 500 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 70 250 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 859 299 413zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 2 002zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 942 zł do 2 062 zł.

4.7. Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych

W podobszarze "rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 32 484 150 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 8 563 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 54 281 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 820 197 422 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 15 110, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 911zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 854 zł do 1 968zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 9 169 938 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 25 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 14 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich

przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 209 023 638 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 487zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 472 zł do 502 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 23 314 212 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 20 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 200 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 88 750 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 45 475 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 531 710 624zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 239zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 202 zł do 1 276 zł.

4.8. Budowa i rozbudowa lokalnych stacji LNG

W podobszarze "budowa i rozbudowa lokalnych stacji LNG" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 10 000 151 368 588 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 500 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 4 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 500 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 252 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 2 493 173 512 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 9 894, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 5 809zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 5 635 zł do 5 983zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 11 188 316 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 600 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 26 300 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 250 738 424 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 584zł (+/- 3%),

co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 567 zł do 602 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "budowa i rozbudowa lokalnych stacji LNG" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 10 000 140 180 272 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 491 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 467 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 235 495 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 2 033 353 528zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 4 738zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 4 595 zł do 4 880 zł.

4.9. Wsparcie mobilności o niskiej, zero- emisyjności

W podobszarze "wsparcie mobilności o niskiej, zero- emisyjności" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 4 641 844 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 4 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 71 374 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 37 937 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 252 494 034 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 6 656, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 588zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 571 zł do 606zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 2 821 173 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 16 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 8 750 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 55 089 061 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 128zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 125 zł do 132 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie mobilności o niskiej, zero- emisyjności" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 820 671 zł. Minimalna

niezerowa wartość luki wyniosła 9 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 475 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 70 875 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 36 675 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 184 721 492zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 430zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 417 zł do 443 zł.

4.10. Opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych

W podobszarze "opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 73 749 726 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 500 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 83 833 820 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 7 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 65 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 36 250 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 371 682 523 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 10 253, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 866zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 840 zł do 892zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 5 552 907 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 83 833 820 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 338 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 669 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 113 346 306 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 264zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 256 zł do 272 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "opracowanie i wdrażanie strategii niskoemisyjnych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 68 196 819 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 300 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 83 833 820 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 70 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3.

kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 36 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 295 457 251zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 688zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 668 zł do 709 zł.

4.11. Inne potrzeby dot. energetyki

W podobszarze "Inne potrzeby dot. Energetyki" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 270 000 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 10 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 9 090 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 250 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 130 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 70 154 233 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 540, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 163zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 159 zł do 168zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 54 556 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 9 090 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 25 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 13 761 023 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 32zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 31 zł do 33 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Inne potrzeby dot. Energetyki" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 215 444 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 6 444 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 9 090 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 6 444 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 200 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 103 222 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 55 703 432zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 130zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista

wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 126 zł do 134 zł.

5. Administracja (CP 1, CP 4, CP 5)

5.1. Rozwój e-usług w administracji publicznej

W podobszarze "Rozwój e-usług w administracji publicznej" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 51 400 766 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 50 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 747 110 226 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 33 278, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 4 071zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 949 zł do 4 193zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 5 141 158 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 10 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 50 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 354 188 935 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 825zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 800 zł do 850 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Rozwój e-usług w administracji publicznej" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 46 259 608 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 50 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 900 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 58 312 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 31 106 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 889 673 318zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 2 073zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 011 zł do 2 135 zł.

5.2. Nawiązywanie efektywnej współpracy pomiędzy administracją publiczną a środowiskiem naukowym i biznesowym

W podobszarze "Nawiązywanie efektywnej współpracy pomiędzy administracją publiczną a środowiskiem naukowym i biznesowym" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 30 709 432 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 2 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 53 850 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 29 425 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 619 286 492 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 21 046, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 443zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 400 zł do 1 486zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 3 595 017 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 10 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 227 551 551 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 530zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 514 zł do 546 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Nawiązywanie efektywnej współpracy pomiędzy administracją publiczną a środowiskiem naukowym i biznesowym" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 27 114 415 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 11 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 68 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 35 250 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 646 768 064zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 507zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 462 zł do 1 552 zł.

5.3. Budowa partnerstw wśród jednostek administracji publicznej

W podobszarze "Budowa partnerstw wśród jednostek administracji publicznej" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 35 961 061 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 303 249 790 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 24 824, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 036zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 945 zł do 3 128zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 8 579 746 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 35 300 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 18 650 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 462 963 973 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 079zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 046 zł do 1 111 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Budowa partnerstw wśród jednostek administracji publicznej" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 27 381 315 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 3 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 300 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 51 150 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 048 913 713zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 2 444zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 371 zł do 2 517 zł.

5.4. Zwiększenie szybkości i efektywności załatwiania spraw przez obywateli

W podobszarze "Zwiększenie szybkości i efektywności załatwiania spraw przez obywateli" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 272 138 987 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość

potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 9% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 983 206 203 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 37 775, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 4 621zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 4 482 zł do 4 759zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 14 954 562 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 25 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 13 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 9% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 492 968 399 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 149zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 114 zł do 1 183 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Zwiększenie szybkości i efektywności załatwiania spraw przez obywateli" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 257 184 425 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 101 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 5 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 71 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 36 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 175 263 286zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 2 738zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 656 zł do 2 820 zł.

5.5. Wzmocnienie kompetencji pracowników administracji publicznej

W podobszarze "Wzmocnienie kompetencji pracowników administracji publicznej" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 282 868 165 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 123 123 131 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 95 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 50 000

zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 627 937 972 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 32 559, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 793zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 679 zł do 3 907zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 18 564 486 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 123 123 131 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 477 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 239 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 505 337 220 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 177zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 142 zł do 1 213 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wzmocnienie kompetencji pracowników administracji publicznej" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 264 303 679 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 145 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 123 123 131 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 60 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 31 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 832 946 605zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 941zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 882 zł do 1 999 zł.

5.6. Inne potrzeby dot. administracji

W podobszarze "Inne potrzeby dot. Administracji" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 194 000 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 3 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 4 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 7 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 43 750 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 25 375 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 36 516 178 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 1 439, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 85zł (+/- 3%), co oznacza, że z

prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 83 zł do 88zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 80 000 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 4 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 750 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 31 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 17 808 382 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 41zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 40 zł do 43 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Inne potrzeby dot. Administracji" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 114 000 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 2 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 4 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 25 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 14 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 18 258 089zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 43zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 41 zł do 44 zł.

6. Transport (CP 3)

6.1. Rozwój lądowej infrastruktury transportowej (punktowej i liniowej) w ramach sieci TEN-T i poza nią

W podobszarze "rozwój lądowej infrastruktury transportowej (punktowej i liniowej) w ramach sieci TEN-T i poza nią" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 206 424 083 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 2 200 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 14 750 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 270 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 142 375 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 2 612 300 796 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 18 348, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 6 086zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 5 904 zł do 6 269zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 21 938 876 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 325 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 26 663 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 383 689 690 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 894zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 867 zł do 921 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwój lądowej infrastruktury transportowej (punktowej i liniowej) w ramach sieci TEN-T i poza nią" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 184 485 207 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 10 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 250 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 130 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 2 221 550 712zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 5 176zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 5 021 zł do 5 331 zł.

6.2. Likwidacja wąskich gardeł technicznych

W podobszarze "likwidacja wąskich gardeł technicznych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 57 669 400 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 15 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 300 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 157 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 3 031 472 339 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 19 247, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 7 063zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 6 851 zł do 7 275zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 18 308 900 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast

75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 494 677 284 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 153zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 118 zł do 1 187 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "likwidacja wąskich gardeł technicznych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 39 360 500 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 8 500 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 260 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 134 250 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 2 342 476 823zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 5 458zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 5 294 zł do 5 622 zł.

6.3. „Domknięcie” komodalnej sieci transportowej

W podobszarze „„domknięcie” komodalnej sieci transportowej” łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 33 212 042 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 690 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 15 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 57 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 837 803 437 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 14 570, przyjąc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 952zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 893 zł do 2 011zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 4 947 805 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 270 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 690 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 250 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 23 300 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 12 775 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich

przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 183 840 067 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 428zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 415 zł do 441 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze „domknięcie” komodalnej sieci transportowej” wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 28 264 237 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 690 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyli) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 6 864 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyli) na poziomie nie większym niż 56 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyli, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 31 432 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 412 743 931zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 962zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 933 zł do 991 zł.

6.4. Rozwój wodnej infrastruktury transportowej (porty, kanały, nabrzeża, itd.)

W podobszarze "rozwój wodnej infrastruktury transportowej (porty, kanały, nabrzeża, itd.)" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 76 265 356 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 2 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyli) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 30 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyli) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 400 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyli, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 215 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 2 977 957 251 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 13 851, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 6 938zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 6 730 zł do 7 147zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 8 769 600 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyli) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 6 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyli) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 63 975 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyli, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 34 988 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 440 555 092 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 026zł (+/-

3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 996 zł do 1 057 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwój wodnej infrastruktury transportowej (porty, kanały, nabrzeża, itd.)" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 67 495 756 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 18 600 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 260 050 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 139 325 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 729 288 353zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 4 029zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 908 zł do 4 150 zł.

6.5. Wsparcie zmian w mobilności, w tym komodalnych łańcuchów dostaw

W podobszarze "wsparcie zmian w mobilności, w tym komodalnych łańcuchów dostaw" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 97 209 489 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 3 855 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 500 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 55 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 286 160 939 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 23 385, przyjmując można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 997zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 907 zł do 3 087zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 16 687 577 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 500 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 40 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 21 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 479 567 142 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 117zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 084 zł do 1 151 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie zmian w mobilności, w tym komodalnych łańcuchów dostaw" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła

80 521 912 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 43 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 500 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 8 891 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 80 200 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 44 546 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 921 490 691zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 2 147zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 083 zł do 2 211 zł.

6.6. Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego

W podobszarze "rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 204 415 578 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 3 300 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 21 250 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 300 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 160 625 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 3 698 387 259 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 23 025, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 8 617zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 8 358 zł do 8 875zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 31 808 399 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 300 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 375 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 52 125 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 750 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 618 973 406 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 442zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 399 zł do 1 485 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 172 607 179 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 300 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 15 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 149 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3.

kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 82 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 1 755 294 887zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 4 090zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 967 zł do 4 212 zł.

6.7. Działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa transportu

W podobszarze "działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa transportu" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 31 340 410 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 400 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 515 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 758 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 575 370 101 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 29 861, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 670zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 560 zł do 3 781zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 12 085 934 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 25 500 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 13 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 7% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 381 261 274 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 888zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 862 zł do 915 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "działania na rzecz wzrostu bezpieczeństwa transportu" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 19 254 476 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 500 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 46 250 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 25 125 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 641 776 320zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 495zł (+/- 3%), co oznacza, że z

prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 450 zł do 1 540 zł.

6.8. Rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego

W podobszarze "rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 13 150 389 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 90 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 50 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 800 477 787 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 16 010, przyjmując można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 865zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 809 zł do 1 921zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 5 310 653 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 750 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 28 425 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 15 088 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 233 402 234 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 544zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 527 zł do 560 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 7 839 736 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 500 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 6 135 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 50 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 28 193 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 410 778 668zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 957zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 928 zł do 986 zł.

6.9. Działania w zakresie infrastruktury dla usług transportowych

W podobszarze "działania w zakresie infrastruktury dla usług transportowych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 56 882 114 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 3 885 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 20 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 20 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 300 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 160 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 3 309 840 738 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 20 687, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 7 712zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 7 480 zł do 7 943zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 56 151 754 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 20 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 80 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 41 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 724 117 603 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 687zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 637 zł do 1 738 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "działania w zakresie infrastruktury dla usług transportowych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 730 360 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 753 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 20 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 10 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 289 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 149 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 2 716 138 055zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 6 328zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 6 139 zł do 6 518 zł.

6.10. Odciążanie miast od ruchu tranzytowego

W podobszarze "odciążanie miast od ruchu tranzytowego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 56 242 400 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 800 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego

respondenta wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 22 250 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 500 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 261 125 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 3 851 692 246 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 14 750, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 8 974zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 8 705 zł do 9 243zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 5 996 066 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 71 210 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 38 105 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 452 392 270 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 054zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 022 zł do 1 086 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "odciążanie miast od ruchu tranzytowego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 50 246 334 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 474 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 18 450 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 387 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 202 975 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 2 628 841 006zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 6 125zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 5 941 zł do 6 309 zł.

6.11. Inne potrzeby dot. transportu

W podobszarze "Inne potrzeby dot. Transportu" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 7 698 000 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 2 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 73 737 373 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 20 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 1 000 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 510 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby

zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 192 621 961 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 2 338, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 779zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 695 zł do 2 862zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 2 957 500 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 73 737 373 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 9 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 500 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 254 750 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 595 726 362 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 388zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 346 zł do 1 430 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Inne potrzeby dot. Transportu" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 4 740 500 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 1 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 73 737 373 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 500 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 252 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 590 464 795zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 376zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 334 zł do 1 417 zł.

7. Usługi publiczne

7.1. Edukacja (oświata)

7.1.1. Wsparcie tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3

W podobszarze "Wsparcie tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 7 621 878 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 7 373 737 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 4 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 250 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 612 725 272 W konsekwencji, zakładając że

przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 22 485, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 428zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 385 zł do 1 470zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 2 296 136 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 7 373 737 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 129 515 507 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 302zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 293 zł do 311 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wsparcie tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 5 325 742 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 11 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 7 373 737 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 49 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 25 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 472 461 777zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 101zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 068 zł do 1 134 zł.

7.1.2. Wsparcie tworzenia miejsc przedszkolnych

W podobszarze "Wsparcie tworzenia miejsc przedszkolnych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 4 877 120 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 20 040 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 48 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 26 750 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 577 423 303 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 21 586, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 345zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 305 zł do 1 386zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 2 207 160 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 300 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 20 040 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 11 500 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 750 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 131 134 451 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 306zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 296 zł do 315 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wsparcie tworzenia miejsc przedszkolnych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 2 669 960 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 20 040 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 25 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 14 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 234 207 209zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 546zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 529 zł do 562 zł.

7.1.3. Wsparcie w zakresie tworzenia i dostosowania miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami

W podobszarze "Wsparcie w zakresie tworzenia i dostosowania miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 4 777 037 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 600 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 455 103 101 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 16 549, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 060zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 029 zł do 1 092zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 270 154 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb

wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 100 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 17 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 9 300 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 148 888 868 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 347zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 336 zł do 357 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wsparcie w zakresie tworzenia i dostosowania miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 3 506 883 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 850 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 43 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 23 175 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 316 827 309zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 738zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 716 zł do 760 zł.

7.1.4. Wsparcie na rzecz podnoszenia jakości miejsc wychowania przedszkolnego

W podobszarze "wsparcie na rzecz podnoszenia jakości miejsc wychowania przedszkolnego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 2 552 974 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 40 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 348 072 925 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 15 470, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 811zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 787 zł do 835zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 989 760 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie

wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 250 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 87 692 791 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 204zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 198 zł do 210 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie na rzecz podnoszenia jakości miejsc wychowania przedszkolnego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 563 214 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 50 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 22 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 12 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 135 991 282zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 317zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 307 zł do 326 zł.

7.1.5. Wsparcie uczniów w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy

W podobszarze "Wsparcie uczniów w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 3 440 443 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 4 875 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 17 438 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 319 943 776 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 18 348, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 745zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 723 zł do 768zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 149 943 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 250 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 105 770 997 W konsekwencji, średnio na jedno

przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 246zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 239 zł do 254 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wsparcie uczniów w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 2 290 500 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 30 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 430 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 23 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 12 465 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 174 892 749zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 407zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 395 zł do 420 zł.

7.1.6. Wsparcie doradztwa zawodowego dla uczniów

W podobszarze "Wsparcie doradztwa zawodowego dla uczniów" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 2 427 510 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 25 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 4 300 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 40 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 150 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 346 642 858 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 15 650, przyjąc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 808zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 783 zł do 832zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 067 980 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 25 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 92 819 447 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 216zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 210 zł do 223 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wsparcie doradztwa zawodowego dla uczniów" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 359 530 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 25 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 843 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 17 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 9 546 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 123 638 741zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 288zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 279 zł do 297 zł.

7.1.7. Realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych

W podobszarze "Realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 3 147 470 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 900 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 7 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 625 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 57 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 31 438 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 316 683 403 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 10 073, przyjmując można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 738zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 716 zł do 760zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 886 960 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 900 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 7 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 780 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 390 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 108 589 759 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 253zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 245 zł do 261 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Realizacja programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 2 260 510 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 7 500 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki

kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 37 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 20 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 154 699 078 zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 360 zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 350 zł do 371 zł.

7.1.8. Realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównywanie szans

W podobszarze "Realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównywanie szans" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 1 583 874 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 38 500 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 21 750 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 195 622 381 zł. W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 8 994, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 456 zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 442 zł do 469 zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 666 499 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 300 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 51 806 203 zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 121 zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 117 zł do 124 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Realizacja programów stypendialnych mających na celu wyrównywanie szans" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 917 375 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 400 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 618 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 10 809 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby

przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 81 660 876zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 190zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 185 zł do 196 zł.

7.1.9. Wsparcie współpracy szkolnictwa branżowego z pracodawcami

W podobszarze "Wsparcie współpracy szkolnictwa branżowego z pracodawcami" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 3 100 660 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 2 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 250 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 625 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 238 524 392 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 8 634, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 556zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 539 zł do 572zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 325 600 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 500 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 83 105 784 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 194zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 188 zł do 199 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wsparcie współpracy szkolnictwa branżowego z pracodawcami" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 775 060 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 500 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 160 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 42 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 080 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 154 900 547zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 361zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 350 zł do 372 zł.

7.1.10. Wsparcie szkolnictwa na wszystkich poziomach w zakresie rozwoju nowoczesnych technologii w nauczaniu

W podobszarze "Wsparcie szkolnictwa na wszystkich poziomach w zakresie rozwoju nowoczesnych technologii w nauczaniu" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 3 841 275 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 6 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 60 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 33 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 302 742 498 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 9 174, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 705zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 684 zł do 727zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 641 275 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 52 885 499 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 123zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 120 zł do 127 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wsparcie szkolnictwa na wszystkich poziomach w zakresie rozwoju nowoczesnych technologii w nauczaniu" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 3 200 000 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 43 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 625 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 170 933 487zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 398zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 386 zł do 410 zł.

7.1.11. Podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji

W podobszarze "Podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 33 918 727 zł. Minimalna

niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 500 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 90 257 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 50 128 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 703 343 540 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 14 031, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 639zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 590 zł do 1 688zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 5 208 608 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 189 956 077 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 443zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 429 zł do 456 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Podniesienie jakości i dostępu do kształcenia na wszystkich etapach edukacji" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 28 710 119 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 9 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 29 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 382 070 746zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 890zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 863 zł do 917 zł.

7.1.12. Realizacja działań mających na celu rozwój kompetencji osób przedwcześnie kończących edukację

W podobszarze "Realizacja działań mających na celu rozwój kompetencji osób przedwcześnie kończących edukację" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 1 707 500 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 001 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 10 000 zł, natomiast

75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 60 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 35 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 207 764 459 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 5 936, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 484zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 470 zł do 499zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 398 500 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 001 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 59 361 274 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 138zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 134 zł do 142 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Realizacja działań mających na celu rozwój kompetencji osób przedwcześnie kończących edukację" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 309 000 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 600 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 001 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 38 750 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 21 875 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 125 917 854zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 293zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 285 zł do 302 zł.

7.1.13. Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z osobami o szczególnych potrzebach edukacyjnych

W podobszarze "Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z osobami o szczególnych potrzebach edukacyjnych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 8 024 699 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 4 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 28 750 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 875 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw.

Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 169 989 103 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 10 073, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 396zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 384 zł do 408zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 980 559 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 400 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 4 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 5 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 3 250 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 26 307 837 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 61zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 59 zł do 63 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z osobami o szczególnych potrzebach edukacyjnych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 6 044 140 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 440 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 4 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 28 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 15 750 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 150 157 041zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 350zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 339 zł do 360 zł.

7.1.14. Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu

W podobszarze "Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 9 789 500 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 2 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 009 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 6 125 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 28 063 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 232 206 014 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 8 275, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około

541zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 525 zł do 557zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 637 850 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 009 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 43 171 836 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 101zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 98 zł do 104 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 8 151 650 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 009 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 189 416 429zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 441zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 428 zł do 455 zł.

7.1.15. Inne potrzeby dot. edukacji (oświaty)

W podobszarze "Inne potrzeby dot. Oświaty" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 3 089 000 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 5 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 40 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 32 378 877 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 1 439, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 75zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 73 zł do 78zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 208 000 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła

1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 250 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 151 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 76 250 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 54 864 208 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 128zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 124 zł do 132 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Inne potrzeby dot. Oświaty" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 2 881 000 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 4 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 5 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 38 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 21 625 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 31 119 698zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 73zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 70 zł do 75 zł.

7.2. Włączenie społeczne integracja i pomoc społeczna

7.2.1. integracja społeczno-zawodowa

W podobszarze "integracja społeczno-zawodowa" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 3 336 393 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 57 788 888 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 4 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 40 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 360 125 063 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 16 369, przyjąc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 839zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 814 zł do 864zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 850 779 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 57 788 888 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż

10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 5 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 84 095 138 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 196zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 190 zł do 202 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "integracja społeczno-zawodowa" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 485 614 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 70 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 57 788 888 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 15 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 189 596 312zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 442zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 428 zł do 455 zł.

7.2.2. Wsparcie usług społecznych (np. opiekuńczych, asystenckich, rodziny i pieczy zastępczej itp.)

W podobszarze "wsparcie usług społecznych (np. opiekuńczych, asystenckich, rodziny i pieczy zastępczej itp.)" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 5 228 077 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 4 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 37 389 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 20 195 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 243 386 890 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 12 052, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 567zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 550 zł do 584zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 876 403 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 4 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 15 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 8 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości

zaspokojenia potrzeb wyniosła 96 417 100 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 225zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 218 zł do 231 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie usług społecznych (np. opiekuńczych, asystenckich, rodziny i pieczy zastępczej itp.)" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 4 351 674 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 7 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 4 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 26 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 13 625 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 132 348 659zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 308zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 299 zł do 318 zł.

7.2.3. Wsparcie usług zdrowotnych

W podobszarze "wsparcie usług zdrowotnych" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 2 452 729 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 250 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 43 745 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 22 872 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 333 259 994 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 14 570, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 776zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 753 zł do 800zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 715 764 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 250 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 250 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 5 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 74 201 593 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 173zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 168 zł do 178 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie usług zdrowotnych" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 736 965 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 250 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 15 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 175 655 407zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 409zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 397 zł do 422 zł.

7.2.4. Wsparcie zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (np. Dzielne Domy Opieki Medycznej, Centra Zdrowia Psychicznego)

W podobszarze "wsparcie zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (np. Dzielne Domy Opieki Medycznej, Centra Zdrowia Psychicznego)" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 2 466 154 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 50 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 37 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 20 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 241 042 749 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 12 052, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 562zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 545 zł do 578zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 816 334 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 700 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 50 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 225 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 5 613 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 64 613 847 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 151zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 146 zł do 155 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych (np. Dzielne Domy Opieki Medycznej, Centra Zdrowia Psychicznego)" wskazują, że wśród

ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 649 820 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 122 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 50 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 33 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 17 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 168 190 277zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 392zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 380 zł do 404 zł.

7.2.5. Wsparcie ekonomii społecznej

W podobszarze "wsparcie ekonomii społecznej" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 6 516 400 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 26 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 304 001 676 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 11 692, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 708zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 687 zł do 730zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 902 200 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 11 750 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 375 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 3% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 71 098 617 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 166zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 161 zł do 171 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie ekonomii społecznej" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 5 614 200 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 300 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 40 000 zł. W

konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 20 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 158 566 555zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 369zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 358 zł do 381 zł.

7.2.6. Wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania chronione, wspomagane itp.)

W podobszarze "wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania chronione, wspomagane itp.)" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 2 054 543 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 4 125 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 75 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 39 563 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 284 664 292 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 7 195, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 663zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 643 zł do 683zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 700 789 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartył) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 19 250 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 10 625 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 2% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 72 627 619 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 169zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 164 zł do 174 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "wsparcie na rzecz infrastruktury społecznej (np. mieszkania chronione, wspomagane itp.)" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 1 353 754 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 300 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartył) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 098 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartył) na poziomie nie większym niż 73 375 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyła, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 37 736 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 217 219 091zł. W konsekwencji,

średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 506zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 491 zł do 521 zł.

7.2.7. Inne potrzeby dot. włączenia społecznego

W podobszarze "Inne potrzeby dot. włączenia społecznego" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 204 000 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 4 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 35 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 19 750 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 31 974 141 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 1 619, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 74zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 72 zł do 77zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 144 000 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 16 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 9 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 13 671 081 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 32zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 31 zł do 33 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Inne potrzeby dot. włączenia społecznego" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 60 000 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 16 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 8 500 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 10 703 018zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 25zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 24 zł do 26 zł.

7.3. Ochrona zdrowia

7.3.1. Badania profilaktyczne tylko dla osób z grup narażonych na choroby cywilizacyjne

W podobszarze "badania profilaktyczne tylko dla osób z grup narażonych na choroby cywilizacyjne" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 6 790 351 173 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 717 282 062 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 26 083, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 1 671zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 621 zł do 1 721zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 23 723 427 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 30 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 1 475 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 750 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 113 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 147 337 381 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 343zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 333 zł do 354 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "badania profilaktyczne tylko dla osób z grup narażonych na choroby cywilizacyjne" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 6 766 627 746 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 1 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 45 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 24 000 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 531 013 579zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 237zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 200 zł do 1 274 zł.

7.3.2. Realizacja programów badań przesiewowych słuchu, wzroku, wad postawy itp.

W podobszarze "realizacja programów badań przesiewowych słuchu, wzroku, wad postawy itp." łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 18 013 341 zł. Minimalna

niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 6 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 500 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 944 833 613 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 34 358, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 201zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 135 zł do 2 267zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 4 990 784 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 600 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 6 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 10 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 6 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 196 431 852 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 458zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 444 zł do 471 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "realizacja programów badań przesiewowych słuchu, wzroku, wad postawy itp." wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 13 022 557 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 5 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 6 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 110 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 41 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 21 805 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 553 050 103zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 289zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 250 zł do 1 327 zł.

7.3.3. Programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej

W podobszarze "programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 363 369 974 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 2 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 6 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 60 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb

(obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 33 000 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 145 672 590 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 34 717, przyjęć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 669zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 589 zł do 2 749zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 19 212 050 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 200 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 200 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 250 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 8% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 370 333 403 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 863zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 837 zł do 889 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "programy wczesnego wykrywania chorób, leczenia oraz rehabilitacji medycznej" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 344 157 924 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 300 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 2 200 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 4 075 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 50 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 27 038 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 748 990 876zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 745zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 693 zł do 1 797 zł.

7.3.4. Programy rehabilitacji zdrowotnej ułatwiające powrót na rynek pracy

W podobszarze "programy rehabilitacji zdrowotnej ułatwiające powrót na rynek pracy" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 6 790 027 806 503 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 204 008 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 5 500 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 100 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 52 750 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 394 855 029 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 26 443,

przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 3 250zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 3 152 zł do 3 347zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 17 263 558 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 204 008 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 35 300 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 19 150 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 485 710 134 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 1 132zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 098 zł do 1 166 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "programy rehabilitacji zdrowotnej ułatwiający powrót na rynek pracy" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 6 790 010 542 945 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 5 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 204 008 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 71 583 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 37 291 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 4% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 697 637 078zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 625zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 577 zł do 1 674 zł.

7.3.5. Programy zakładające eliminowanie czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy, w tym projekty w zakresie poprawy ergonomii pracy

W podobszarze "programy zakładające eliminowanie czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy, w tym projekty w zakresie poprawy ergonomii pracy" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 520 408 241 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 3 300 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 6 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 89 750 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 47 875 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 1 240 110 981 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 25 903, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 2 889zł (+/- 3%), co oznacza, że z

prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 2 803 zł do 2 976zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 104 573 210 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 300 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 050 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 20 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 11 025 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 269 716 044 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 628zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 610 zł do 647 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "programy zakładające eliminowanie czynników zagrażających zdrowiu w miejscu pracy, w tym projekty w zakresie poprawy ergonomii pracy" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 415 835 031 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 100 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 3 300 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 2 750 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 55 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 28 875 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 612 905 155zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 1 428zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 1 385 zł do 1 471 zł.

7.3.6. Rozwój/modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej

W podobszarze "Rozwój/modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 7 305 045 704 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 100 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 6 700 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 300 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 153 350 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 6% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 3 641 220 553 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 23 745, przyjąć można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 8 484zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 8 229 zł do 8 738zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 112 725 609 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 1 000 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 100 000 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 3 000 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 30 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 16 500 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 365 071 836 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 851zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 825 zł do 876 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Rozwój/modernizacja placówek podstawowej opieki zdrowotnej" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 7 192 320 095 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 400 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 100 000 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 3 635 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 299 500 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 151 567 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 5% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 3 053 606 179zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 7 115zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 6 901 zł do 7 328 zł.

7.3.7. Inne potrzeby dot. ochrony zdrowia

W podobszarze "Inne potrzeby dot. ochrony zdrowia" łączna wartość potrzeb zgłoszonych przez ankietowanych przedsiębiorców wyniosła 7 031 000 zł. Minimalna niezerowa wartość zgłoszonej potrzeby wyniosła 2 000 zł, natomiast maksymalna wartość potrzeb zgłoszonych przez pojedynczego respondenta wyniosła 10 900 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 2 375 zł, natomiast 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość potrzeb nie większą niż 135 000 zł. W konsekwencji średnia kwartylowa potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 68 688 zł. W tym podobszarze, potrzeby zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, łączna wartość potrzeb wyniosła 172 979 652 W konsekwencji, zakładając że przedsiębiorców w populacji zgłaszających w tym zakresie potrzeby jest około 2 518, przyjęc można, że średnio na 1 przedsiębiorstwo przypadają potrzeby o wartości około 403zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 391 zł do 415zł.

W tym podobszarze, łączna zgłoszona przez ankietowanych przedsiębiorców możliwość zaspokojenia potrzeb wyniosła 3 616 000 zł. Minimalna niezerowa wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 900 000 zł. 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wskazało możliwość zaspokojenia potrzeb na poziomie nie większym niż 2 000 zł, natomiast

75% przedsiębiorców (3. kwartyl) wskazało wartość możliwości zaspokojenia potrzeb nie większą niż 40 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa możliwości zaspokojenia potrzeb (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 21 000 zł. W tym podobszarze, możliwość chociaż częściowego zaspokojenia swoich potrzeb zgłosiło 1% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość możliwości zaspokojenia potrzeb wyniosła 45 330 427 W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada budżet możliwości zaspokojenia potrzeb na poziomie około 106zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość potrzeb na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 102 zł do 109 zł.

Obliczenia luki finansowej w podobszarze "Inne potrzeby dot. ochrony zdrowia" wskazują, że wśród ankietowanych przedsiębiorstw łączna wartość luki wyniosła 3 415 000 zł. Minimalna niezerowa wartość luki wyniosła 500 zł, natomiast maksymalna wartość wyniosła 10 900 000 zł. W odniesieniu do 25% przedsiębiorców (1. kwartyl) wartość luki kształtowała się na poziomie nie większym niż 1 500 zł, natomiast dla 75% przedsiębiorców (3. kwartyl) na poziomie nie większym niż 157 000 zł. W konsekwencji średnia kwartyłowa wartość luki (obliczona na podstawie wartości 1. i 3. kwartyla, z pominięciem wartości skrajnych) wyniosła 79 250 zł. W tym podobszarze, luka występuje dla 0% wszystkich przedsiębiorstw. Oznacza to, że dla łącznej liczby przedsiębiorstw w populacji, estymowana łączna wartość luki wynosi 156 812 699zł. W konsekwencji, średnio na jedno przedsiębiorstwo przypada luka na poziomie około 365zł (+/- 3%), co oznacza, że z prawdopodobieństwem 95% rzeczywista wartość luki przypadającej na jedno przedsiębiorstwo w tym podobszarze mieści się w przedziale od 354 zł do 376 zł.

ZAŁĄCZNIK 9. PODSUMOWANIE WYNIKÓW PRAC BADAWCZYCH

Zadanie badawcze wg SOPZ	Rozdział/ podrozdział	Wyniki prac badawczych	Zalecenia
Identyfikacja i analiza istotnych doświadczeń z wdrażania wsparcia w ramach WRPO	1.1-1.2	<p>We wszystkich OP osiągnięto wysokie wyniki realizacji zobowiązań wobec UE</p> <p>Dotychczasowe obszary interwencji uznać należy za ważne z punktu widzenia realizacji potrzeb regionu.</p> <p>Istnieje zbiór obszarów wymagających doskonalenia w WRPO 2021+: zarządzanie zasobami kadrowymi, obciążenie administracyjne, planowanie wartości wskaźników docelowych.</p>	<p>Zaleca się dalsze wspomaganie oświaty w zakresie inwestycji "twardych" i "miękkich", podobnie w ochronie zdrowia.</p> <p>Zaleca się wsparcie cyfryzacji usług.</p> <p>Zaleca się utrzymanie dotychczasowych praktyk ocenianych pozytywnie, w tym szczególnie w zakresie funkcjonowania systemu instytucjonalnego oraz wspomagających je systemów informatycznych, które wymagają jednak wprowadzenia pewnych usprawnień</p> <p>Zaleca się rezygnację z realizacji naborów zintegrowanych</p> <p>Dotacje nadal należy kierować do projektów o wysokim poziomie innowacyjności</p> <p>Należy zweryfikować ustalone dla WRPO 2014+ wskaźniki produktu i rezultatu pod kątem ustalania zbioru podobnych wskaźników dla WRPO 2021+.</p>
Określenie, z perspektywą do 2030 roku kluczowych uwarunkowań społeczno-ekonomicznych (z uwzględnieniem różnicowań wewnątrzregionalnych) oraz formalno-prawnych, które należy uwzględnić przy projektowaniu i wdrażaniu WRPO 2021+	1.3.-1.7	<p>Podsumowanie warunków określonych w dokumentacji unijnej, krajowej i wojewódzkiej oraz analiza <i>desk research</i> pozwalają na wyodrębnienie uwarunkowań społeczno-ekonomicznych dla projektowania WRPO 2021+.</p> <p>Ustalono uwarunkowania ogólne i specyficzne dla Wielkopolski, m.in. dotyczące przedsiębiorczości, innowacyjności, działalności IOB, świadczenia usług publicznych, transportu, energetyki, ochrony środowiska, rewitalizacji i specyficznych uwarunkowań dla terytorialnego wymiaru interwencji.</p> <p>Ustalono, w jaki sposób wyniki te należy uaktualnić o skutki pandemii COVID-19.</p> <p>Zaprezentowano również uwarunkowania dotyczące stosowania instrumentów wsparcia: dotacji, IF, instrumentów mieszanych.</p>	<p>Dotacje należy kierować do jst, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, podmiotów świadczących usługi publiczne, głównie w takich obszarach jak kultura, edukacja, turystyka, transport, ochrona środowiska, energetyka, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, włączenie społeczne, działalność IOB, działalność start-upów, działalność B+R (z wyjątkiem wdrożenia wyników prac). Oferta IF powinna być skierowana do przedsiębiorstw, szczególnie MŚP, przedsiębiorstw wdrażających wyniki prac B+R, ale także wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych oraz jst. Główne obszary tematyczne, w których zaleca się stosowanie IF stanowią: przedsiębiorczość i innowacyjność, rewitalizacja, energetyka.</p> <p>Wsparcie kierowane do różnych grup beneficjentów w ramach WRPO 2021+ powinno korespondować z celami strategicznymi i operacyjnymi dokumentu SRWW 2030, a także założeniami RIS 2030.</p>

Zadanie badawcze wg SOPZ	Rozdział/ podrozdział	Wyniki prac badawczych	Zalecenia
			<p>Wsparcie powinno odpowiadać na bieżące potrzeby regionu w wielu obszarach interwencji. Należy wzmacniać potencjał gospodarczy regionu, budować jego innowacyjność i konkurencyjność.</p> <p>Obszary interwencji wraz z potrzebami w nich występującymi powinny zostać zweryfikowane przez uwzględnienie w nich kanałów szoku gospodarczego wywołanego pandemią COVID-19. Weryfikacja ta musi być jednak ostrożnie przeprowadzona, bowiem z jednej strony należy w interwencji planować długoterminowe potrzeby i problemy regionu</p>
Określenie obszarów potencjalnej interwencji publicznej	2	<p>Ustalenie obszarów potencjalnej interwencji nastąpiło czterotorowo: poprzez analizę doświadczeń z realizacji poprzednich WRPO, ustalenie obszarów wynikających z dokumentów strategicznych województwa, wynikających z zainteresowania beneficjentów, oraz związane z wystąpieniem skutków pandemii COVID-19.</p> <p>Według potencjalnych beneficjentów na znaczeniu zyskały przede wszystkim edukacja, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, innowacyjność, rynek pracy. Straciły natomiast na znaczeniu przedsiębiorczość, rozwój kultury i transport publiczny.</p> <p>Zidentyfikowano 121 podobszarów interwencji w ramach realizacji CP 1-CP 5, które będą realizowane w ramach WRPO 2021+, oraz 7 podobszarów związanych z realizacją CP 6 (wsparcie z FST). Podobszaram, zgodnie z wynikami analizy, zostały przypisane priorytety: niski, średni lub wysoki, odnoszące się do konieczności uwzględnienia podobszaru w zakresie działań w WRPO 2021+.</p>	<p>Projekty proponowane przez wnioskodawców muszą stanowić kompromis pomiędzy ich faktycznymi potrzebami, potrzebami regionu jako całości, wytycznymi krajowymi i UE, które będą odzwierciedlać regulaminy konkursów. należy zmodyfikować zalecenia analizy <i>desk research</i> tak, by odpowiedzieć na wyzwania społeczne i gospodarcze w trakcie i po pandemii.</p> <p>W związku z charakterem skutków pandemii COVID-19 niezbędna jest aktualizacja analizy za 2 lata.</p> <p>Przy projektowaniu wsparcia należy wziąć pod uwagę demarkację wsparcia krajowego i regionalnego w ramach programów operacyjnych oraz innych.</p>
Ustalenie czy w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji występują, a jeśli tak to jakie, zawodności rynku (<i>market</i>	3.1., 3.2.	<p>We wcześniej wymienionych (podrozdział 2.4.) potencjalnych obszarach i podobszarach interwencji zidentyfikowano różne zawodności rynku, które tworzą</p>	<p>Interwencja w ramach WRPO 2021+ jest zasadna we wszystkich wcześniej wymienionych obszarach interwencji z uwagi na występujące niedoskonałości rynkowe.</p>

Zadanie badawcze wg SOPZ	Rozdział/ podrozdział	Wyniki prac badawczych	Zalecenia
<i>failures</i>), nieoptymalny poziom inwestycji lub potrzeby inwestycyjne (krótko- i średniookresowe, a także długookresowe wynikające ze strategicznych zamierzeń rozwojowych) wymagające interwencji ze środków publicznych; ich charakterystyka, w możliwie szczegółowy sposób Identyfikacja dominujących i relatywnie stałych potrzeb inwestycyjnych artykułowanych przez główne grupy beneficjentów		zjawisko występowania nieoptymalnego poziomu inwestycji. Potencjalne grupy beneficjentów (m.in. jst, MŚP, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe) mają relatywnie stałe potrzeby inwestycyjne, które powinny być zbadane m.in. poprzez ustalenie wysokości niezaspokojonych potrzeb finansowych i luki finansowej oraz kapitałowej w celu zaprojektowania wsparcia w WRPO 2021+.	Proponuje się w większości obszarów interwencji zaplanować wykorzystanie zarówno dotacji, jak i IF, z komponentem umorzeniowym lub bez Należy aktualizować WRPO 2021+ w trakcie jego trwania na podstawie wyników monitoringu sytuacji gospodarczej, szczególnie wskaźników makroekonomicznych regionu oraz sytuacji MŚP w Wielkopolsce. Należy dokonać aktualizacji analizy potrzeb regionu w 2023 r.
Określenie, w przypadku podmiotów które nie otrzymały wsparcia lub wycofały wnioski, zakresu, wartości wsparcia o jakie się wstępnie ubiegały oraz powodów z jakich wnioski zostały wycofane lub nie otrzymały wsparcia	3.3.	Najwięcej WoD było odrzucanych w naborach w ramach OP1, OP3, OP4, OP8 na etapie oceny formalnej, w przypadku oceny merytorycznej - OP6, OP7, OP8 (ponad 20% wniosków) Odsetek wniosków wycofanych był najwyższy w przypadku OP1 (najpewniej z uwagi na otrzymanie wsparcia z innego źródła) 39% badanych wnioskodawców nieskutecznych napotkało trudności w trakcie składania WoD. Głównym powodem nieuzyskania wsparcia było nieodpowiednie przygotowanie WoD	Należy zweryfikować regulaminy, podręczniki dla wnioskodawców pod względem czytelności instrukcji dla odbiorcy Na szkoleniach dla wnioskodawców i podczas konsultacji z opiekunami konkursów należy zdecydowanie zaznaczać, że niedoszacowanie kosztów może być przyczyną odrzucenia WoD na etapie oceny merytorycznej zaleca się wprowadzenie IF dla przedsiębiorców (jako uzupełnienie dotacji lub alternatywa) nawet w obszarach, gdzie do tej pory występowały tylko dotacje (poza obszarem wspieranym z EFS+) Zaleca się szczególne zwrócenie uwagi słuchaczom na szkoleniach dla wnioskodawców na najczęściej popełniane błędy formalne Warto zadbać o ograniczenie obciążenia administracyjnego, a także czytelne rozgraniczenie wsparcia dla tych samych przedsięwzięć finansowanych z różnych źródeł, w tym na poziomie krajowym i regionalnym
Oszacowanie, w poszczególnych obszarach potencjalnej interwencji,	3.4.-3.5.	Na podstawie analizy <i>desk research</i> ustalono wysokość potrzeb finansowych, możliwości finansowania projektów	Zaleca się uwzględnienie wszystkich ustalonych podobszarów interwencji w planowanym zakresie WRPO 2021+.

Zadanie badawcze wg SOPZ	Rozdział/ podrozdział	Wyniki prac badawczych	Zalecenia
<p>wysokości potrzeb finansowych wynikających ze zjawisk zidentyfikowanych i scharakteryzowanych w poprzednich zadaniach</p> <p>Ustalenie luki finansowej w poszczególnych potencjalnych obszarach interwencji, rodzaju i liczby podmiotów znajdujących się w luce, wysokości luki i potrzeb wymagających wsparcia w WRPO 2021+</p>		<p>inwestycyjnych oraz wysokość niezaspokojonych potrzeb finansowych we wszystkich wcześniej ustalonych obszarach potencjalnej interwencji.</p> <p>Dokonano klasyfikacji przyczyn powstania luki finansowej i kapitałowej na te związane z sytuacją rynkową (4 pozycje), sytuacją finansową (8 pozycji), skutkami pandemii COVID-19 (3 pozycje w klasyfikacji).</p> <p>Dokonano klasyfikacji przedsięwzięć oraz typów podmiotów znajdujących się w luce finansowej lub kapitałowej (rodzaje przedsięwzięć dla 7 typów podmiotów).</p> <p>Ustalono wysokość luki finansowej dla wszystkich potencjalnych obszarów interwencji, w tym w najszerszym ujęciu dla przedsiębiorczości i innowacyjności (luka całkowita, luka gwarancji, luka pożyczek, luka kapitałowa), dla MŚP, które są najbardziej narażone na skutki występowania niedoskonałości rynku.</p> <p>Ustalono 7 podobszarów wymagających wsparcia w ramach obszaru przedsiębiorczości, 11 w ramach innowacyjności, 7 w ramach działalności IOB, łącznie dla realizacji CP 1 25 podobszarów.</p> <p>Ustalono w przypadku ochrony środowiska 28 podobszarów, w ramach energetyki - 18 podobszarów, łącznie dla CP 2 - 46 podobszarów.</p> <p>Ustalono dla CP 3 (obszar transportu) 19 podobszarów potencjalnej interwencji.</p> <p>Dla CP 4 ustalono 6 podobszarów dla rynku pracy, 16 dla ochrony zdrowia, 17 dla integracji i pomocy społecznej, 18 dla edukacji, łącznie 57 podobszarów. Realizacja działań w ramach CP 4 będzie przebiegać przy wykorzystaniu środków z EFS+ oraz EFRR.</p>	<p>W przypadku przedsiębiorczości jeśli występuje luka finansowa, zaleca się zastosowanie IF w WRPO 2021+.</p> <p>W przypadku innowacyjności, z uwagi na wysokie ryzyko niepowodzenia przedsięwzięć, zaleca się zastosowanie dotacji, ew. instrumentów mieszanych.</p> <p>W przypadku występowania luki gwarancji zaleca się zastosowanie w WRPO 2021+ poręczeń, ew. reporeczeń.</p> <p>W przypadku występowania luki pożyczek, zaleca się zastosowanie w WRPO 2021+ IF w formie pożyczek.</p> <p>W ramach działań obejmujących usługi publiczne zaleca się zastosowanie dotacji.</p>

Zadanie badawcze wg SOPZ	Rozdział/ podrozdział	Wyniki prac badawczych	Zalecenia
		W ramach realizacji CP 5 wyodrębniono 2 podobszary rewitalizacji oraz 9 podobszarów w terytorialnej interwencji, łącznie 11. Podsumowując, w kierunkowym modelu interwencji powinno się znaleźć 158 podobszarów interwencji.	
Opracowanie kierunkowego modelu interwencji biorąc pod uwagę wielkość alokacji przewidywanej przez KE dla Programu, strukturę alokacji wg CP, założenia dot. ring-fencingu i inne wynikające np. z pandemii COVID-19	4.1.	Ustalono strukturę alokacji według CP oraz regulacje dot. koncentracji tematycznej dla EFRR i EFS+ (m.in. 13% dla CP 1 w ramach EFRR), alokację dla EFRR i EFS+, w tym wysokość wkładu krajowego (30%) Ustalono hierarchię celów związanych z realizacją WRPO 2021+, które powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu zakresu WRPO 2021+ (CP, cele strategiczne i operacyjne SRWW2030, cele szczegółowe WRPO 2021+)	Zalecenia dotyczą kompatybilności treści modelu kierunkowego w stosunku do ustalonej hierarchii celów oraz struktury alokacji.
Określenie propozycji form wsparcia/finansowania w poszczególnych obszarach interwencji, w tym rozstrzygnięcie (typy przedsięwzięć, typy odbiorców ostatecznych IF i beneficjentów, komplementarność różnych form finansowania, zastąpienie dotacji przez IF)	4.2.	Dla każdego CP i zakładanych cs w ramach realizacji WRPO 2021+ stworzono fiszki instrumentów wsparcia dzieląc je na dotacje, IF, instrumenty mieszane, w tym w podrozdziale 5.2.3 uzasadniając zastąpienie dotacji przez IF. Dotacje zaproponowano dla obszarów innowacyjności, transportu, energetyki, ochrony środowiska, usług publicznych, terytorialnego wymiaru interwencji i rewitalizacji. IF zaproponowano dla obszarów przedsiębiorczości (mikropożyczka, pożyczka, poręczenie, reporeczenie), energetyki (pożyczka z premią dla poprawy efektywności energetycznej i montażu OZE), rewitalizacji (pożyczki z komponentem umorzeniowym dla jst)	Zgodnie z wytycznymi krajowymi, w ramach EFS+ nie będą proponowane IF. Minimalna wartość wszystkich IF w ramach WRPO 2021+ we wskazanych obszarach powinna wynosić ok. 1,75 mld zł (ok. 400 mln euro). Zaleca się zastosowanie szerokiego wachlarza transakcji objętych poręczeniem oraz rozważenie wprowadzenia reporeczenia wzorem tych w innych województwach. Reporeczenie powinno być zastosowane w szerszym zakresie niż w WRPO 2014+.
Rola, we wdrażaniu IF w WRPO 2021+, środków zwróconych z instrumentów finansowych 2007-2013 oraz 2014-2020	4.3.	Zgodnie z wytycznymi UE, środki zwrócone muszą być przeznaczane na te same działania, co w pierwotnym obrocie.	Środki zwrócone powinny być przeznaczone na tworzenie różnych produktów finansowych, uzupełniających ofertę IF i dotacji w ramach WRPO 2021+, m.in. pożyczki preferencyjne płynnościowe, obrotowe (w tym sektorowe), hipoteczne, celowe, linie finansowe dla

Zadanie badawcze wg SOPZ	Rozdział/ podrozdział	Wyniki prac badawczych	Zalecenia
<p>przeznaczonych do ponownego wykorzystania, których dysponentem jest lub będzie SWW (zapewnienie braku konkurencji między wsparciem, zapewnienie wymaganego wkładu krajowego w WRPO 2021+)</p>		<p>Na brak finansowania najbardziej narażone są młode i małe podmioty gospodarcze</p>	<p>pośredników finansowych, rekomendacja finansowania dłużnego, wkład krajowy.</p>
<p>Określenie, jakie typy podmiotów w poszczególnych obszarach interwencji byłyby zainteresowane pozyskaniem dotacji (przy danej wysokości wkładu własnego), a ile pozyskaniem IF (przy danych warunkach spłaty oraz gdy dotacje byłyby niedostępne) Określenie, w jakim stopniu i zakresie oraz w jakiej skali zidentyfikowane preferencje i możliwości potencjalnych beneficjentów związane z wyborem formy wsparcia mogą ulegać zmianom pod wpływem czynników powodowanych skutkami społeczno-gospodarczymi pandemii SARS-CoV-2</p>	<p>5.1., 5.2., 5.4.</p>	<p>Zainteresowanie dotacjami było zróżnicowane w poszczególnych obszarach interwencji, choć można było zauważyć znacznie wyższą skłonność do skorzystania z dotacji przy zakładanym wkładzie własnym na poziomie 15% (wszystkie badane obszary) oraz 30% (szczególnie w obszarze transportu) Zanotowano bardzo niski odsetek respondentów skłonnych do skorzystania z IF we wszystkich obszarach interwencji (najwyższe odsetki zanotowano w przypadku przedsiębiorczości, innowacyjności i transportu, a także w przypadku efektywności energetycznej i montażu OZE wśród wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych). Nie zanotowano istotnej różnicy w skłonności do skorzystania z IF w przypadku, gdyby dotacje były niedostępne. Istnieje ryzyko zmian w zainteresowaniu instrumentami wsparcia w wyniku wystąpienia skutków pandemii COVID-19 (określono ich stopień i zakres oraz przyczyny)</p>	<p>Zaleca się utrzymanie oferty IF zaproponowanej w rozdziale 4 dot. kierunkowego modelu interwencji, w tym szczególnie należy zadbać o ich oferowanie w ramach obszarów przedsiębiorczości, transportu, energetyki. Zaleca się utrzymanie oferty dotacji w przypadku obszaru usług publicznych, rewitalizacji, innowacyjności. Z uwagi na ryzyko wystąpienia zmian w zainteresowaniu dotacjami i IF w przyszłości, zaleca się aktualizację modelu interwencji w 2023 roku.</p>

Zadanie badawcze wg SOPZ	Rozdział/ podrozdział	Wyniki prac badawczych	Zalecenia
Sformułowanie propozycji modyfikacji, które należałoby wprowadzić do kierunkowego modelu interwencji, w poszczególnych proponowanych obszarach interwencji	5.3.	Określono dla każdego instrumentu prezentowanego w podrozdziale 4.2. w ramach kierunkowego modelu interwencji, jaki model (podstawowy czy alternatywny) jest zalecany do zastosowania w docelowym modelu interwencji, biorąc pod uwagę wyniki prezentowane w podrozdziałach 5.1. i 5.2.	W docelowym modelu należy uwzględnić między innymi: a. wyższą ogólną skłonność i chęć wszystkich badanych docelowych grup do korzystania ze wsparcia dotacyjnego, b. niską skłonność do korzystania z IF, szczególnie wśród przedstawicieli jst (z nielicznymi wyjątkami, jak np. obszar transportu), c. dość wysoką skłonność do korzystania z IF wyrażoną przez przedstawicieli wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych w wybranych podobszarach (montaż instalacji OZE, termomodernizacja budynków).
Zaproponowanie, jakie formy wsparcia powinny być oferowane w ramach poszczególnych obszarów WRPO 2021-2027, jakie powinny być ogólne parametry tych produktów, w jaki sposób preferencje beneficjentów i odbiorców ostatecznych IF mogą zmieniać się w wyniku wystąpienia nieprzewidzianych zjawisk i czynników społeczno-gospodarczych i jak produkty finansowe mogą odpowiadać na ich wystąpienie Określenie oczekiwanego ilościowego i jakościowego wkładu każdego z proponowanych instrumentów finansowych w osiągnięcie	5.5.	Dla każdego CP i cs dla WRPO 2021+, zgodnie z założeniami demarkacji wsparcia krajowego i regionalnego w ramach programów operacyjnych (wg MFIPR), a także założeniami WRPO 2021+, sporządzono opis działań WRPO 2021+ zawierający: cel działania, typ projektu/inwestycji, typ beneficjenta, grupę docelową, formy wsparcia, uzasadnienie zastosowania instrumentu, charakter wsparcia (innowacyjny, obrotowy), uzasadnienie interwencji, proponowane warunki, proponowaną minimalną i maksymalną wielkość transakcji, proponowaną liczbę transakcji, proponowaną alokację w ramach WRPO 2021+ w zł.	W ramach zaproponowanych instrumentów wsparcia, w tym IF należy uwzględnić zalecenia z poprzednich podrozdziałów, dotyczące obszarów, w których powinno się wprowadzić IF. Zaleca się wprowadzenie IF w postaci pożyczek, poręczeń i reporeczeń, a w przypadku pożyczek – ułatwień w spłacie, jak okres karencji, wakacje w spłacie, preferencyjne oprocentowanie, premie w postaci umorzenia odsetek. Zaleca się weryfikację modelu docelowego po ustaleniu ostatecznej alokacji dla WRPO 2021+ w ramach negocjacji treści projektu UP.

Zadanie badawcze wg SOPZ	Rozdział/ podrozdział	Wyniki prac badawczych	Zalecenia
<p>celów szczegółowych WRPO 2021+</p> <p>Określenie oczekiwanego ilościowego i jakościowego wkładu każdego z proponowanych instrumentów finansowych w osiągnięcie celów szczegółowych WRPO 2021+.</p>			
<p>Oszacowanie efektu dźwigni w przypadku każdego proponowanego instrumentu finansowego wraz z krótkim uzasadnieniem do otrzymanych wyników</p>	5.6.-5.8.	<p>Ustalono, że konieczne jest zróżnicowane traktowanie inwestorów i podano przyczyny takiej konieczności wraz z proponowanymi zakresami działań zgodnie ze stwierdzonymi wcześniej niedoskonałościami rynkowymi w poszczególnych obszarach interwencji</p> <p>Ustalono, że konieczna jest aktualizacja oceny <i>ex ante</i></p> <p>Obliczono wysokość mnożnika i efektu dźwigni dla mikropożyczek, pożyczek i poręczeń</p>	<p>Zespół Badawczy rekomenduje wdrożenie zapisu art. 61. nowego Rozporządzenia ogólnego w zakresie zróżnicowanego traktowania inwestorów</p> <p>Zespół Badawczy zaleca dokonanie aktualizacji dwukrotnie w okresie do 2030 roku: w 2023 roku i 2025 roku</p> <p>Zespół Badawczy rekomenduje wprowadzenie szerokiego wachlarza IF dla podmiotów gospodarczych szczególnie w ramach realizacji CP 1, w tym poręczeń obejmujących różne produkty finansowe. Dodatkowo zaleca się wprowadzenie reporeczeń.</p>

Źródło: opracowanie własne.

ZAŁĄCZNIK 10. OPIS KIERUNKOWEGO MODELU INTERWENCJI

Spis treści

1. Konstrukcja kierunkowego modelu interwencji.....	2
2. Dotacje - projekty, inwestycje, przedsięwzięcia wraz z potencjalnymi beneficjentami wsparcia.....	3
2.1. Innowacyjność (CP 1).....	3
2.2. Przedsiębiorczość (CP 1).....	7
2.3. Działalność IOB (CP 1).....	8
2.4. Energetyka (CP 2).....	10
2.5. Ochrona środowiska (CP 2).....	11
2.6. Transport (CP 3).....	12
2.7. Usługi publiczne (CP 4 EFRR i EFS+).....	14
2.7.1. Edukacja (oświata).....	14
2.7.2. Włączenie społeczne, integracja społeczna, rynek pracy.....	16
2.7.3. Ochrona zdrowia.....	22
2.7.4. Kultura.....	25
2.7.5. Turystyka.....	26
2.8. Terytorialny wymiar interwencji (CP 5).....	28
3. Instrumenty finansowe oraz łączenie IF z dotacjami- projekty, inwestycje, przedsięwzięcia wraz z potencjalnymi beneficjentami wsparcia.....	28
3.1. Innowacyjność (CP 1).....	29
3.2. Przedsiębiorczość (CP 1).....	30
3.3. Działalność IOB (CP 1).....	35
3.4. Energetyka (CP 2).....	35
3.5. Ochrona środowiska (CP 2).....	41
3.6. Transport (CP 3).....	41
3.7. Usługi publiczne (CP 4 EFRR).....	41
3.8. Usługi publiczne (CP 4 EFS+).....	41
3.9. Terytorialny wymiar interwencji (CP 5).....	41

1. KONSTRUKCJA KIERUNKOWEGO MODELU INTERWENCJI

Propozycje dotyczące kierunkowego modelu interwencji¹ dotyczą:

- potrzeb i problemów województwa wielkopolskiego oraz rekomendacji wynikających z analizy dokumentacji unijnej, krajowej i wojewódzkiej,
- potrzeb finansowych zidentyfikowanych na podstawie wcześniejszych analiz,
- luki finansowej i kapitałowej,
- potrzeb zidentyfikowanych na podstawie wyników badań ankietowych CAWI/CATI, oraz luki finansowej i kapitałowej (por. podrozdział 3.4. w Raporcie końcowym),
- potrzeb zidentyfikowanych na podstawie wyników wywiadów z przedstawicielami instytucji realizujących WRPO 2014+.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania formalnoprawne zaprezentowane we wcześniejszych rozdziałach, zaproponowano wstępnie instrumenty w zakresie interwencji WRPO 2021+ w kolejnych jej obszarach. Poniżej zawarto opisy poszczególnych form wsparcia w postaci tabelarycznej w podziale na dotacje oraz IF oraz instrumenty mieszane. W ramach poszczególnych podrozdziałów Zespół Badawczy proponuje minimalne wkłady z WRPO 2021+, które powinny trafić do beneficjentów i odbiorców ostatecznych w ramach wsparcia. Każda z propozycji zawiera odniesienie do modelu podstawowego oraz alternatywnego², a także szacowaną alokację środków w trzech wariantach:

- Wariant 1 (W1): w przypadku otrzymania alokacji dla WRPO 2021+ w wysokości wskazanej w projekcie UP i aktualizacji podziału alokacji EFRR i EFS+ między polskie regiony (na dzień 9.08.2021 r.),
- Wariant 2 (W2): w przypadku otrzymania alokacji w wysokości umożliwiającej całkowite pokrycie (w zależności od obszaru interwencji) luki finansowej, kapitałowej albo niezaspokojonych potrzeb finansowych,
- Wariant 3 (W3): w przypadku otrzymania alokacji w wysokości średniej arytmetycznej alokacji z Wariantu 1 i Wariantu 2.

Pierwszy wariant z wyżej wymienionych uwzględnia jedynie alokację przeznaczoną na WRPO 2021+ wpisaną do projektu UP, stanowi więc rzetelną podstawę podziału środków w ramach Programu (choć może jeszcze ulec modyfikacji biorąc pod uwagę trwające konsultacje projektu UP). Wariant 2 reprezentuje sytuację, w której WRPO

¹ Kierunkowy model interwencji powstał w oparciu o wyniki badań zaprezentowanych w rozdziałach 1-4 Raportu końcowego (podrozdz. 1.1.-4.1.). W szczególności kierowano się następującymi informacjami: 1) proponowane formy wsparcia w danych obszarach interwencji; 2) podobszary wsparcia wyłonione w podrozdz. 3.5.; 3) koncentracja tematyczna EFS+ i EFRR, 4) alokacja na WRPO 2021+ (według stanu na 9.08.2021 r.); 4) zidentyfikowane niezaspokojone potrzeby finansowe oraz (jeśli ustalono) wysokość luki finansowej lub kapitałowej w danym obszarze interwencji. Por. także Załącznik 9 do Raportu końcowego. Wartości przedstawione w w/w elementach Raportu końcowego zostały także poddane weryfikacji członków Zespołu Badawczego w trakcie analizy eksperckiej.

² Kierunkowy model interwencji przyjął dwie postaci: 1) modelu podstawowego, który zakłada interwencję w obszarach zidentyfikowanych we wcześniejszej analizie oraz możliwie najszerszą grupę docelową beneficjentów (w przypadku dotacji) oraz odbiorców ostatecznych (w przypadku IF); 2) modelu alternatywnego, który uwzględnia niezbędne minimum interwencji, w tym beneficjentów/odbiorców ostatecznych IF najbardziej narażonych na występowanie zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji. Model alternatywny oznacza model, w którym zawarto wyłącznie, zdaniem Zespołu Badawczego, niezbędne działania, które powinny być realizowane jako kluczowe dla WRPO 2021+, tj. odnosi się do podmiotów, dla których zanotowano najwyższe niezaspokojone potrzeby finansowe lub występowanie luki finansowej tudzież kapitałowej (por. rozdział 3).

2021+ zaspokajałby wszystkie potrzeby finansowe niemające źródła finansowania (w przypadku dotacji) albo lukę finansową bądź kapitałową (w ramach IF), jeśli została ustalona dla danego obszaru interwencji. W tym wariancie założono brak górnego limitu środków na interwencję publiczną. Wariant trzeci z kolei ma uśrednić wartości Wariantów 1 i 2.

2. DOTACJE - PROJEKTY, INWESTYCJE, PRZEDSIĘWZIĘCIA WRAZ Z POTENCJALNYMI BENEFICJENTAMI WSPARCIA³

Dotacje, zarówno w dokumentacji unijnej, jak i w ramach badań pierwotnych (głównie wywiadów) były rekomendowane dla następujących obszarów tematycznych lub rodzajów projektów:

- w przypadku przedsiębiorstw – projektów dotyczących innowacji, o wysokim poziomie ryzyka,
- jako zalecana forma wsparcia dla wszystkich IOB,
- jako forma wsparcia dla jst realizujących projekty w ramach CP 1 z zakresu cyfryzacji oraz kształtowania społeczeństwa informacyjnego,
- dla jst w ramach realizacji projektów w ramach działań ujętych w zakresie CP2, jako rozważana forma wsparcia w przypadku projektów dotyczących efektywności energetycznej i OZE dla wnioskodawców niebędących przedsiębiorstwami,
- w obszarze transportu, w przypadku wszystkich grup docelowych w ramach realizacji działań w CP3,
- jako forma wsparcia w przypadku usług z zakresu tematycznego CP 4 i CP 5, m.in. kultury, sportu, turystyki, edukacji, integracji i pomocy społecznej, włączenia społecznego w przypadku jst (szczególnie tam, gdzie to ekonomicznie uzasadnione; w wypadku przedsiębiorstw tam, gdzie generowany jest dochód - IF),
- jako forma wsparcia dla NGO, OWES, PUP, realizujących działania z zakresu usług społecznych,

Poniżej zaprezentowano propozycje konstrukcji dotacyjnych form wsparcia wraz ze wskazaniem ewentualnej komplementarności IF wobec oferty instrumentów bezwrotnych. Zalecenia dotyczące interwencji pogrupowano według obszarów interwencji i uzupełniono krótkim komentarzem pod każdą tabelą.

2.1. Innowacyjność (CP 1)

Tabela 1. Opis instrumentu - dotacje na projekty B+R

CP 1	Dotacje na projekty B+R
Cel instrumentu	Częściowe zaspokojenie potrzeb finansowych przedsiębiorstw, zachęta do realizacji działań B+R i współpracy nauki z biznesem
Zawodność rynku	Efekty zewnętrzne (społeczne korzyści wynikające z prowadzonych badań; niemożność zebrania wszystkich korzyści z rynku z wyników badań w formie przychodów)
Uzasadnienie (analiza <i>desk research</i>)	Wyniki analizy <i>desk research</i> – brak wystarczającej współpracy B+R, wysokie ryzyko projektów, określenie Wielkopolski jako <i>moderate innovator</i> z niewykorzystanym potencjałem innowacyjnym Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR

³ W niniejszym dokumencie nie uwzględniono dodatkowego wsparcia w postaci doradztwa, pomocy technicznej, np. grantów technicznych, które są dopuszczane w ramach interwencji RPO w okresie 2021-2027. Te instrumenty wsparcia różnych organizacji, zgodnie z zaleceniami *fi-compass* Knowledge gap powinny być oferowane jako dodatkowe wsparcie dla beneficjentów i odbiorców ostatecznych.

CP 1		Dotacje na projekty B+R		
		Potrzeby inwestycyjne w wysokości 13,785 mld zł do 2029 roku (wszystkie przedsiębiorstwa), w tym MŚP 4,694 mld zł (por. rozdz. 3.4.1.2., s. 88 w raporcie końcowym)		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Wskazania MŚP na potrzeby z zakresu całej działalności B+R i innowacyjnej w granicach ok. 3 mld zł (por. podrozdział 3.4.1.1., s. 89 w raporcie końcowym). Wskazania przedstawicieli instytucji na zasadność zastosowania dotacji-ze względu na wysokie ryzyko niepowodzenia projektów.		
Beneficjenci -typ		Przedsiębiorstwa Jednostki o charakterze naukowo-badawczym IOB (jako organizatorzy współpracy między przedsiębiorstwami i jednostkami badawczymi), w tym szczególnie klastry		
Beneficjenci-grupa docelowa		Przedsiębiorstwa różnej wielkości Przedsiębiorstwa start-up (w różnych fazach rozwoju) Uczelnie wyższe, konsorcja uczelni, spółki celowe uczelni Instytuty badawcze, klastry przemysłowe, inkubatory technologii, inkubatory przedsiębiorczości		
Obszar interwencji (luka)		Innowacyjność		
Obszar interwencji (geograficznie)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie przedsiębiorstwa, w tym także duże	Model alternatywny:	MŚP, szczególnie przedsiębiorstwa start-up we wczesnej fazie rozwoju i w fazie wzrostu	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	5 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		150		
Proponowana alokacja (W1)		170 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		1500		
Proponowana alokacja (W2)		Ok. 3 mld zł		
Proponowana liczba (W3):		825		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 1,6 mld zł		

Źródło: opracowanie własne.

We wcześniejszej analizie (por. podrozdziały 3.4. i 3.5. w raporcie końcowym), działalności B+R nadano wysoki priorytet w kontekście realizacji celów strategicznych regionu oraz zaspokojenia potrzeb finansowych. Forma dotacji we wsparciu działań B+R jest uzasadniona z powodu wysokiego ryzyka niepowodzenia przedsięwzięcia (tylko część projektów innowacyjnych kończy się sukcesem), a także z uwagi na małe możliwości pozyskania finansowania komercyjnego. Zespół Badawczy proponuje wdrożenie wariantu modelu podstawowego – w gospodarce duże i średnie przedsiębiorstwa generują najwięcej innowacji (por. Tabela 1). Argumentem przeciw wprowadzeniu dotacji może być niechęć do współpracy nauki z biznesem prezentowana obecnie po obu stronach, ale bez intensyfikacji tej współpracy wzrost poziomu innowacyjności Wielkopolski jest niemożliwy do osiągnięcia. Wspomniana niechęć wynika z braku doświadczenia we współpracy, innej optyki dotyczącej działalności uczelni wyższych i innych jednostek naukowo-badawczych oraz przedsiębiorstw, braku zaufania, inne priorytety (w zakresie czasu, kosztów działań B+R), zbyt niskie nakłady na tego typu projekty i niechęć przedsiębiorców do

podejmowania ryzyka niepowodzenia badań⁴. Aby tę współpracę ułatwić, należy według Zespołu Badawczego zwiększyć liczbę źródeł finansowania działań B+R, kwot przeznaczonych na realizację projektów w tym zakresie, promować komercjalizację wyników badań naukowych, w tym podstawowych, wzmacniać transfer wiedzy i innowacji (np. dzięki modelowi otwartej innowacji), sieciować współpracę w klastrach i IOB.

Działalność innowacyjna start-upów (por. Tabela 2) jest utrudniona za względu na słaby dostęp do finansowania ich działalności, potrzebują one z kolei często dużego „zastrzyku” kapitału. Po pierwsze, z definicji działalność ta jest obciążona wysokim ryzykiem niepowodzenia, więc finansowy rynek komercyjny nie jest skłonny finansować tej działalności. Po drugie, młody wiek i niewielki rozmiar tych przedsiębiorstw (oraz często brak majątku, wobec czego znikome szanse na zapewnienie zabezpieczenia kredytu) te szanse zmniejszają. Zatem, konieczne jest wsparcie działalności (w tym szczególnie według nas internacjonalizacji) dotacjami. Uzupełniając, można zaproponować tym podmiotom wsparcie celowe, inwestycyjne lub obrotowe ze środków zwróconych, a także poręczenia spoza IF WRPO 2021+, które byłyby oferowane szerszemu gronu podmiotów zgłaszających popyt na środki finansowe. Korzyścią z takiego postępowania będzie wzrost konkurencyjności regionu (i wyższa przeżywalność przedsiębiorstw), a także wzrost poziomu innowacyjności. Dodatkowo, w pewnej części zostaną zidentyfikowane wcześniej potrzeby finansowe. Minusem tej propozycji jest ryzyko braku chęci podejmowania działalności innowacyjnej przez beneficjentów, np. w wyniku niechęci do podejmowania ryzyka, podjęcia współpracy z nauką, lub obaw o utratę płynności finansowej z powodu skutków pandemii COVID-19.

Tabela 2. Opis instrumentu - dotacje na działalność innowacyjną start-upów

CP 1	Dotacje na działalność innowacyjną start-upów
Cel instrumentu	Częściowe pokrycie zidentyfikowanych potrzeb finansowych oraz zachęta do rozwoju działalności innowacyjnej Częściowe pokrycie luki finansowej
Zawodność rynku	Efekty zewnętrzne (społeczne korzyści wynikające z prowadzonych badań; niemożność zebrania wszystkich korzyści z rynku z wyników badań -w formie przychodów)
Uzasadnienie (analiza desk research)	Wysokie ryzyko działalności, określenie Wielkopolski jako <i>moderate innovator</i> z niewykorzystanym potencjałem innowacyjnym Wartość luki kapitałowej dla start-upów 3,79 mld zł (por. podrozdz. 3.4.1.2. w Raporcie końcowym, s. 91)
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)	Wysokie ryzyko działalności takich przedsiębiorstw i ograniczone możliwości uzyskania finansowania z rynku komercyjnego (brak zabezpieczeń, krótka historia przedsiębiorstwa) Niezaspokojone potrzeby finansowe MŚP w zakresie stymulowania innowacyjności powyżej 800 mln zł (wartość dla populacji, por. Załącznik 9 do Raportu końcowego, s. 12-21)
Beneficjenci -typ	Przedsiębiorstwa start-up

⁴ B. Sieniewska, *Trudności we współpracy uczelni z biznesem w zakresie komercjalizacji wiedzy w świetle badań naukowych*, „Studia Ekonomiczne Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” 2014, t.199, s. 277; A. Mikos, *Budowanie relacji nauki z biznesem jako determinanta modelu innowacyjnej uczelni*, „Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie” 2012, t.20, no 1, s. 119; Kamil Bromski et al., *Współpraca nauki i biznesu. Doświadczenia i dobre praktyki wybranych projektów w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007–2013*, ed by Krzysztof Bromski, PARP 2013, s. 7.

CP 1		Dotacje na działalność innowacyjną start-upów		
Beneficjenci-grupa docelowa		Przedsiębiorstwa start-up niezależnie od sektora, w tym szczególnie znajdujące się we wczesnej fazie lub fazie wzrostu, o strategicznym znaczeniu dla regionu, zwłaszcza te wpisujące się w IS regionu		
Obszar interwencji (luka)		Przedsiębiorczość i innowacyjność		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie startupy	Model alternatywny:	Start-upy we wczesnej fazie wzrostu	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
W jaki sposób zainteresowanie może ulec zmianie w wyniku skutków pandemii COVID-19?		W wyniku skutków epidemii może spowolnić rozwój start-upów w wyniku obaw o utrzymanie ich płynności finansowej, część z nich będzie upadać, zawieszać działalność na jakiś czas		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	5 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		100-200		
Proponowana alokacja (W1)		150 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 1500		
Proponowana alokacja (W2)		3,8 mld zł		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 800		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 2 mld zł		

Źródło: opracowanie własne.

Innowacyjność obejmuje także wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w tym digitalizację usług publicznych (por. Tabela 3). Podnoszenie poziomu e-kompetencji mieszkańców regionu powinno iść w parze z zapewnieniem im możliwości skorzystania z e-usług, np. w obszarze e-zdrowia, e-administracji. Wymaga to także działań w zakresie zapewnienia cyberbezpieczeństwa oraz udostępniania w formie cyfrowej zasobów administracji publicznej (archiwa, zestawienia, spisy, mapy, dokumenty). W związku z tym, że działalności tej dotyczy niedoskonałość rynkowa „dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji”, Zespół Badawczy proponuje oferowanie w tym zakresie wyłącznie dotacji. Korzyścią z takiego rozwiązania będzie poprawa jakości usług publicznych i podniesienie kompetencji mieszkańców. Wystąpi jednak ryzyko związane z niechęcią udziału w szkoleniach związanych z podnoszeniem tych kompetencji, które jednak Zespół Badawczy ocenia jako niskie (m.in. z uwagi na przyspieszoną digitalizację życia społeczno-gospodarczego w okresie pandemii).

Tabela 3. Opis instrumentu - dotacje na rozwój e-społeczeństwa i e-usług publicznych

CP 1	Dotacje na rozwój e-społeczeństwa i e-usług publicznych
Cel instrumentu	Rozwój innowacyjności regionu i poziomu e-kompetencji mieszkańców, zapewnienie im dostępu do e-usług publicznych
Zawodność rynku	Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji
Uzasadnienie (analiza desk research)	Wyniki analizy desk research –określenie Wielkopolski jako moderate innovator z niewykorzystanym potencjałem innowacyjnym Wskazania UE, aby realizacja CP 1 objęła min. 13% alokacji EFRR
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)	Potrzeby inwestycyjne w wysokości 110,92 mln zł wskazane przez przedstawicieli jst w badaniu CAWI (por. podrozdz. 3.4.1.1., s. 101 w Raporcie końcowym)

CP 1		Dotacje na rozwój e-społeczeństwa i e-usług publicznych		
Beneficjenci -typ		Jst i jednostki im podległe		
Beneficjenci-grupa docelowa		Jst Mieszkańcy regionu		
Obszar interwencji (luka)		Innowacyjność		
Obszar interwencji (geograficznie)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie jst	Model alternatywny:	Wszystkie jst	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Nie przewiduje się		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	5 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		75		
Proponowana alokacja (W1)		60 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		150		
Proponowana alokacja (W2)		110 mln zł (na podstawie badania CAWI)		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 110-115		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 85 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

2.2. Przedsiębiorczość (CP 1)

W przypadku przedsiębiorstw, z uwagi na ich dużą liczbę w województwie, i jednostkowe wysokie potrzeby finansowe, Zespół Badawczy nie proponuje wprowadzania dotacji w zakresie przedsiębiorczości. Proponuje się zaplanowanie oferty IF dla MŚP w WRPO 2021+. Dodatkowe wsparcie MŚP mogą otrzymać w ramach oferty IF wykorzystującej środki zwrócone z IF WRPO 2007-2013, później także z WRPO 2014+. Zespół Badawczy dopuszcza jednak możliwość zastosowania dotacji w tym obszarze w przypadkach nadzwyczajnych i tę decyzję pozostawia IZ WRPO 2021+.

Propozycja zaoferowania wsparcia bezzwrotnego w ramach obszaru przedsiębiorczości dotyczy jst, które są odpowiedzialne np. za tworzenie klimatu inwestycyjnego na swoim obszarze i przyciąganie inwestycji (por. Tabela 4). Działania te mogą dotyczyć m.in. dostosowania terenu do potrzeb inwestycyjnych, obsługi inwestora lub promocji lokalnego potencjału gospodarczego na arenie międzynarodowej (np. targach). Jest to działalność, która bezpośrednio nie przynosi dochodu, jednak w długim okresie może przyczynić się do zwiększenia przychodów jst oraz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. Przewiduje się pojedyncze projekty w tym zakresie. Korzyścią z wprowadzenia takiej interwencji może być poprawa sytuacji gospodarczej w częściach regionu, w których następuje transformacja gospodarcza, lub które do tej pory były słabsze gospodarczo niż wiodące ośrodki regionalne. Ograniczeniem w tym przypadku może okazać się dość niska alokacja wynikająca z limitów budżetowych w poszczególnych CP w WRPO 2021+.

Tabela 4. Opis instrumentu - dotacje dla jst na wspieranie przedsiębiorczości

CP 1	Dotacje dla jst na wspieranie przedsiębiorczości
Cel instrumentu	Poprawa klimatu inwestycyjnego w regionie, poprawa obsługi inwestorów, przyciąganie nowych inwestycji
Zawodność rynku	Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji

CP 1		Dotacje dla jst na wspieranie przedsiębiorczości		
Uzasadnienie (analiza desk research)		Wyzwanie nr 1 w SRWW2030 - "Wzrost konkurencyjności, produktywności i innowacyjności gospodarki" Konieczność stymulowania potencjału gospodarczego regionu		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Wśród odpowiedzi na pytanie otwarte dot. administracji przedstawiciele jst oznaczali konieczność podniesienia jakości obsługi interesantów oraz poprawę sytuacji gospodarczej regionu łącznie wskazując niezaspokojone potrzeby inwestycyjne na poziomie 93,5 mln zł (por. podrozdz. 3.4.3.4., s. 101 w Raporcie końcowym)		
Beneficjenci -typ		Jst		
Beneficjenci-grupa docelowa		Jst		
Obszar interwencji (luka)		Przedsiębiorczość		
Obszar interwencji (geograficznie)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie jst	Model alternatywny:	Wszystkie jst	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	20 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		10		
Proponowana alokacja (W1)		80 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		220		
Proponowana alokacja (W2)		Ok. 93 mln zł		
Proponowana liczba (W3):		825		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 86 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

2.3. Działalność IOB (CP 1)

Działalność IOB jest pożądana z punktu widzenia podnoszenia poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu, powinno się jej więc nadać wysoki priorytet (por. Tabela 42, podrozdział 3.5. w Raporcie końcowym). Działalność IOB w kolejnych kilku latach powinna skupić się nadal na inwestycjach aparaturowych (z uwagi na duże zróżnicowanie wewnątrz regionu w tym zakresie⁵), ale także na rozwoju – oferty usług dla przedsiębiorstw i sieciowania współpracy między nauką i biznesem. Wspierając IOB warto będzie również uwzględnić akredytację i certyfikację, o czym wspominali przedstawiciele IOB w wywiadach (por. Tabela 5).

⁵ A. Bąkowski et al., *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2018.*, op. cit.; *Analiza potrzeb finansowych oraz luki finansowej w obszarze instytucji otoczenia biznesu*, Warszawa 2020.

Tabela 5. Opis instrumentu - dotacje na działalność IOB

CP 1		Dotacje na działalność IOB		
Cel instrumentu		Zapewnienie usług proinnowacyjnych przedsiębiorstwom w regionie z uwagi na występujący popyt na usługi niefinansowe, zwłaszcza wśród MŚP		
Zawodność rynku		Występują zawodności efektów zewnętrznych oraz dóbr publicznych niekonkurencyjnych w konsumpcji		
Uzasadnienie (analiza desk research)		Określenie Wielkopolski jako <i>moderate innovator</i> z niewykorzystanym potencjałem innowacyjnym Niski poziom kompetencji kadry IOB Wysoki popyt na usługi niefinansowe wśród MŚP (np. doradcze) Konieczność aktywacji klastrów branżowych Konieczność sieciowania współpracy nauki z biznesem Zaleca się zwrócenie większej uwagi na elementy miękkie Potrzeby finansowe w latach 2021-2027 404,7 mln zł (por. podrozdz. 3.4.2, s. 92 w Raporcie końcowym)		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Wywiady z przedstawicielami IOB – wskazania na konieczność poprawy kapitału ludzkiego IOB i sieciowania współpracy różnych jednostek, w tym członków klastrów z sektorem edukacji		
Beneficjenci -typ		IOB		
Beneficjenci-grupa docelowa		Wszystkie IOB w regionie, w tym klastry		
Obszar interwencji (luka)		Działalność IOB		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie IOB, w tym klastry	Model alternatywny:	IOB (poza klastrami przemysłowymi)	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
W jaki sposób zainteresowanie może ulec zmianie w wyniku skutków pandemii COVID-19?		Pandemia może obniżyć poziom zainteresowania usługami IOB (z uwagi np. na zawieszanie działalności przez MŚP)		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	2 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		50 ⁶		
Proponowana alokacja (W1)		60 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		150 ⁷		
Proponowana alokacja (W2)		700 mln zł		
Proponowana liczba (W3):		100		
Proponowana alokacja (W3)		375 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

⁶ Założono, że ok. 5% IOB funkcjonujących w Wielkopolsce (liczba wg wskazań raportu SOOIPP) nie będzie się ubiegać o wsparcie. Założono także, że średnio jedno IOB zgłosi 1 projekt z sukcesem.

⁷ Założono dla każdego IOB 3 projekty, w tym 2 o charakterze aparaturowym i 1 o charakterze miękkim, np. certyfikacja IOB, rozwój kapitału ludzkiego.

Podnoszenie poziomu kompetencji pracowników IOB mogłoby być realizowane w ramach CP 4. Wynika to m.in. z wywiadów przeprowadzonych na potrzeby tego badania z przedstawicielami IOB (szczególnie podnoszenie poziomu kompetencji), którzy zaznaczali potrzeby w tym zakresie, a także analizy *desk research*, m.in. analizy założeń strategicznych województwa (SRWW 2030, s. 40, 58, 125). W związku z tym należy rozszerzyć wartość potrzeb finansowych zdefiniowanych w rozdziale 4 i określonych jedynie dla inwestycji w maszyny i urządzenia oraz wyposażenie o „miękkim” wymiar projektów zgłaszanych przez IOB. Zaletą inwestowania w te instytucje będzie podniesienie konkurencyjności i innowacyjności wielkopolskich przedsiębiorstw. Ryzyko z kolei wiąże się z niechęcią do składania wniosków przez IOB w ramach naborów na „miękkie” projekty – jak wskazały wywiady, głównie działalność projektowa IOB skupia się właśnie na inwestycjach „twardych”.

2.4. Energetyka (CP 2)

W obszarach energetyki oraz ochrony środowiska istnieje konieczność wprowadzenia dotacji dla jst i podległych im jednostek, które zajmują się budową, modernizacją i utrzymaniem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i ciepłowniczej, a które służą społeczności regionu do wykonywania codziennych czynności. W tym zakresie powinno się uwzględnić także infrastrukturę służącą retencji wody (por. Tabela 6). Zespół Badawczy ma świadomość dużych niezaspokojonych potrzeb finansowych w tym zakresie, jednak finansowanie inwestycji będzie możliwe także ze środków programów krajowych, zatem interwencja o zasięgu regionalnym może zaspokoić jedynie część tych potrzeb.

Tabela 6. Opis instrumentu - dotacje na działalność zw. z budową i modernizacją infrastruktury publicznej

CP 2	Dotacje na działalność zw. z budową i modernizacją infrastruktury publicznej ⁸
Cel instrumentu	Obniżenie wartości niezaspokojonych potrzeb finansowych występujących w tym obszarze
Zawodność rynku	Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji
Uzasadnienie (analiza <i>desk research</i>)	Niewielkie możliwości finansowania komercyjnego Realizacja założeń PEP 2030 i PEP 2040 Wysoki priorytet dla ochrony zasobów wodnych i powietrza, szczególnie zaś w obszarze małej retencji Zidentyfikowane potrzeby finansowe łączne na poziomie 41,96 mld zł, w tym najwięcej w zakresie inwestycji w sieci wodno-kanalizacyjne (8,7 mld zł) i zapobiegania suszom oraz wspieranie retencji (8,85 mld zł); inne podobszary: oczyszczalnie, ochrona powietrza, gospodarka odpadami, gruntami, adaptacja do zmian klimatu, bioróżnorodność. Niezaspokojone potrzeby finansowe (bez rozróżnienia na grupę beneficjentów) na poziomie 40,83 mld zł (por. podrozdz. 3.4.7., s. 110 w Raporcie końcowym)
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)	Niezaspokojone potrzeby finansowe jst w tym zakresie wyniosły dla ochrony środowiska 683,26 mln zł (por. podrozdz. 3.4.7., s. 110 w Raporcie końcowym), w obszarze energetyki 331,14 mln zł (por. podrozdz. 3.4.6., s. 108 w Raporcie końcowym)
Beneficjenci -typ	Jst i jednostki im podległe
Beneficjenci-grupa docelowa	Jst i jednostki im podległe
Obszar interwencji (luka)	Ochrona środowiska, Energetyka

⁸ Według Zespołu Badawczego działanie jest właściwe zarówno dla obszaru energetyki, jak i ochrony środowiska.

CP 2		Dotacje na działalność zw. z budową i modernizacją infrastruktury publicznej ⁸		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie jst	Model alternatywny:	Wszystkie jst wskazane w dokumentacji nt. energetyki i ochrony środowiska w regionie jako najslabiej rozwinięte w tych obszarach	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	20 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		100		
Proponowana alokacja (W1)		320 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		240		
Proponowana alokacja (W2)		42 mld zł		
Proponowana liczba (W3):		170		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 21,5 mld zł		

Źródło: opracowanie własne.

2.5. Ochrona środowiska (CP 2)

Tabela 7. Opis instrumentu - dotacje na działania w zakresie ochrony środowiska

CP 2	Dotacje na działania w zakresie ochrony środowiska
Cel instrumentu	Obniżenie wartości niezaspokojonych potrzeb finansowych występujących w tym obszarze
Zawodność rynku	Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji
Uzasadnienie (analiza desk research)	Niewielkie możliwości finansowania komercyjnego Mały lub brak efektu jałowej straty, duży potencjał absorpcyjny wskazany przez ewaluację mid-term WRPO 2014+ Cel Strategiczny 2 w SRWW 2030 Realizacja założeń PEP 2030 i PEP 2040 Wysoki priorytet dla ochrony zasobów wodnych i powietrza, szczególnie zaś w obszarze małej retencji Zidentyfikowane potrzeby finansowe łączne na poziomie 41,96 mld zł, w tym najwięcej w zakresie inwestycji w sieci wodno-kanalizacyjne (8,7 mld zł) i zapobiegania suszom oraz wspieranie retencji (8,85 mld zł); inne podobszary: oczyszczalnie, ochrona powietrza, gospodarka odpadami, gruntami, adaptacja do zmian klimatu, bioróżnorodność. Niezaspokojone potrzeby finansowe (bez rozróżnienia na grupę beneficjentów) na poziomie 40,83 mld zł (por. podrozdz. 3.4.7., s. 110 w Raporcie końcowym)
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)	Ok. 50% jst oznaczyło potrzeby w tym obszarze Niezaspokojone potrzeby finansowe (por. podrozdz. 3.4.7, s. 111 w Raporcie końcowym) jst ok. 700 mln zł
Beneficjenci -typ	Jst
Beneficjenci-grupa docelowa	Jst
Obszar interwencji (luka)	Ochrona środowiska

CP 2		Dotacje na działania w zakresie ochrony środowiska		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie jst	Model alternatywny:	W pierwszej kolejności lub wyłącznie te jst wskazane przez SRWW 2030 oraz delimitację wykonaną przez PAN, OSI strategiczne i fakultatywne	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Środki zwrócone - na wsparcie działań wpisujących się w działania w zakresie celów środków zwróconych np. (rewitalizacja, efektywność energetyczna budynków) w postaci pożyczek.		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	10 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		200		
Proponowana alokacja (W1)		1,54 mld zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 5000		
Proponowana alokacja (W2)		42 mld zł		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 2500		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 21,5 mld zł		

Źródło: opracowanie własne.

Projekty w obszarze ochrony środowiska, z uwagi na typ beneficjenta (jst) otrzymującego wsparcie, są możliwe do sfinansowania głównie w formie dotacji (por. Tabela 7). Obszar ten jest bardzo rozległy tematycznie (por. Tabela 42, podrozdz. 3.5. w Raporcie końcowym: adaptacja do zmian klimatu, wpieranie sztucznej retencji, ochrona przed hałasem, ochrona powietrza, bioróżnorodności, gospodarka wodna, wodno-ściekowa, odpadami, usuwanie azbestu i inne). Najwyższy priorytet powinna mieć ochrona zasobów wodnych z uwagi na deficyty wody w województwie i jeden z najwyższych poziomów zagrożenia suszą oraz intensywne rolnictwo. Niemal połowa jst oznaczyła potrzeby w tym obszarze. Realizacja działań przyczyni się nie tylko do osiągnięcia celu strategicznego 2 w SRWW 2030, a także celów wyznaczonych przez PEP 2030 i PEP 2040. Z uwagi na wysokie niezaspokojone potrzeby finansowe Zespół Badawczy nie widzi przeciwwskazań dla wprowadzenia dotacji i nie przewiduje trudności w naborze WoD.

2.6. Transport (CP 3)

Tabela 8. Opis instrumentu - dotacje na inwestycje w rozwój transportu w regionie⁹

CP 3	Dotacje na inwestycje w rozwój transportu w regionie
Cel instrumentu	Częściowe zaspokojenie potrzeb finansowych w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury transportowej w postaci dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich Zlikwidowanie problemu niedostępności transportowej niektórych obszarów województwa
Zawodność rynku	Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji
Uzasadnienie (analiza desk research)	Słaba dostępność transportowa północy województwa

⁹ Do rozważenia jest także zaproponowanie dotacji w zakresie zakupu taboru kolejowego w ramach oferowania regionalnych połączeń kolejowych. Obliczona luka finansowa wynosi 2 mld zł. Zespół Badawczy proponuje, aby na zakup taboru dotacje wyniosły nie więcej niż 60 mln zł w ramach realizacji CP 3.

CP 3		Dotacje na inwestycje w rozwój transportu w regionie		
		<p>Migracja ludności spowodowana brakiem możliwości dojazdu do pracy (lub brakiem pożądanej pracy) w większych ośrodkach miejskich</p> <p>W ramach ewaluacji mid-term zidentyfikowano także wysoki potencjał absorpcyjny umożliwiający wykorzystanie dodatkowych środków ponad główną alokację w PI 7b (drogi)</p> <p>Oprócz inwestycji infrastrukturalnych interwencja powinna objąć także rozwój transportu miejskiego, i zakup taboru, także cyfryzację w transporcie</p> <p>Zgodnie z metodyką MFIPR potrzeby przedsiębiorstw w tym obszarze powinny być wliczone do obszaru przedsiębiorczości</p> <p>Zidentyfikowane niezaspokojone potrzeby finansowe jst (por. podrozdz. 3.4.4, s. 103 w Raporcie końcowym):</p> <p>Drogi gminne i powiatowe - 26,28 mld zł</p> <p>Drogi wojewódzkie - 1,11 mld zł</p> <p>Transport publiczny - 4,57 mld zł</p>		
Uzasadnienie pierwotne)	wyboru (badania)	<p>38,17% jst wskazało na potrzeby inwestycyjne w zakresie transportu. (pod. podrozdz. 3.4.4, s. 104 w Raporcie końcowym)</p> <p>Aż 62 respondentów jst wskazało potrzeby dotyczące transportu publicznego. Wśród najczęściej wskazywanych znalazły się:</p> <ul style="list-style-type: none"> o remont i budowa dróg (zdecydowanie najwięcej wskazań), o rozwój połączeń kolejowych z aglomeracją Poznania, o zakup taboru, w tym elektrycznych autobusów, o budowa ścieżek rowerowych prowadzących do głównych węzłów przesiadkowych. <p>W kategorii „inne potrzeby” zwykle jst wskazywały remont i modernizację dróg</p> <p>Zespół Badawczy szacuje lukę finansową dotyczącą min. 50% jst</p> <p>Tylko 12 respondentów wskazało, że ich jst mogłyby skorzystać z IF w przypadku tego obszaru. Zdecydowana większość jst zgłaszających potrzeby w tym obszarze oznaczyła chęć skorzystania z dotacji, w tym nawet przy wkładzie własnym rządu 45%.</p>		
Beneficjenci -typ		Jst (gminy, powiaty)		
Beneficjenci-grupa docelowa		Jst (gminy, powiaty)		
Obszar interwencji (luka)		Transport		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie jst	Model alternatywny:	Wszystkie jst	
Komplementarność środków zwróconych wykorzystania		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	n.d.	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		150		
Proponowana alokacja (W1)		1,45 mld zł		
Proponowana liczba (W2):		Min. 3500		
Proponowana alokacja (W2)		Ok. 32 mld zł		

CP 3	Dotacje na inwestycje w rozwój transportu w regionie
Proponowana liczba (W3):	Min. 1200
Proponowana alokacja (W3)	Ok. 16 mld zł

Źródło: opracowanie własne.

Rozwój transportu jest kluczowy dla zwalczania problemu niewystarczająco dobrej dostępności transportowej poszczególnych części regionu (por. Tabela 42, podrozdział 3.5., także podrozdział 1.4.2. w Raporcie końcowym). Słaba dostępność transportowa zwłaszcza północy województwa może w długim okresie prowadzić do częściowego wyludnienia w kierunku obszarów podmiejskich dużych miast Wielkopolski, a także utratę funkcji społeczno-gospodarczych. Inwestycje w drogi to największy pod względem wartości niezaspokojonych potrzeb finansowych podobszar wsparcia zidentyfikowany w tym badaniu. Rozwój sieci transportowej powinien być ujęty szeroko w WRPO 2021+ i obejmować różne gałęzie transportu, infrastrukturę liniową i punktową oraz multimodalny transport czy integrację międzygałęziową. Z uwagi na typ beneficjenta najlepszą formą są dotacje (por. Tabela 8). Choć wielu z nich deklarowało chęć skorzystania z IF (por. podrozdział 5.2.4. w Raporcie końcowym), Zespół Badawczy nie proponuje zawierać IF w tym zakresie w ostatecznym kształcie WRPO 2021+. Jedyną obawą co do instrumentu dotacyjnego jest to, że zapewne alokacja może zostać szybko wyczerpana.

2.7. Usługi publiczne (CP 4 EFRR i EFS+)

2.7.1. Edukacja (oświata)

Działalność rozwojowa oświaty (por. Tabela 9) była jedną z najczęściej wskazywanych potrzeb przez jst w badaniu CAWI/CATI, w wywiadach wskazywano na konieczność dopasowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. W ramach wcześniejszej analizy wyodrębniono szereg elementów, które mogą się składać na taką działalność (por. Tabela 42, rozdział 3.5. w Raporcie końcowym): podniesienie jakości i dostępu do kształcenia, podnoszenie kompetencji nauczycieli i uczniów, czy dualnych programów kształcenia. Analiza *desk research* wskazała na wystąpienie niedoskonałości rynku w przypadku tych usług. Mimo, że wskazywano w ankiecie niemal wyłącznie konieczność inwestowania w sprzęt i infrastrukturę, Zespół Badawczy proponuje zintensyfikować wsparcie w projektach „miękkich” (zgodnie z zaleceniami UE, por. rozdz. 4.1.1. w Raporcie końcowym), aby poprawić kompetencje nauczycieli (szczególnie w szkołach zawodowych i technikach) oraz uczniów (np. poprzez organizację dodatkowych zajęć w szkołach). Korzyścią z oferowania tego typu wsparcia będzie poprawa jakości procesu kształcenia na różnych poziomach edukacji. Ryzyko wiąże się głównie z możliwym niskim popytem na składanie projektów „miękkich”, ale Zespół Badawczy ocenia je jako bardzo niskie.

Tabela 9. Opis instrumentu - dotacje na rozwój edukacji (oświaty)

CP 4 (EFRR i EFS+)	Dotacje na działalność rozwojową oświaty
Cel instrumentu	Zmniejszenie wartości niezaspokojonych potrzeb finansowych
Zawodność rynku	Zawodności rynku (dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji) oraz niezaspokojone potrzeby finansowe występują w przypadku niemal każdego usług publicznych. Niemożliwe finansowanie z rynku komercyjnego; w obszarze edukacji w wysokości 570 mln zł, w tym 156,6 mln zł w podregionie konińskim i 158,6 mln zł w poznańskim i m. Poznań.
Uzasadnienie (analiza <i>desk research</i>)	Niezaspokojone potrzeby finansowe w przypadku usług publicznych Konieczność podjęcia działań w zakresie dopasowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy, luki w ofercie edukacyjnej, bezrobocie strukturalne

CP 4 (EFRR i EFS+)		Dotacje na działalność rozwojową oświaty		
		<p>W przypadku usług publicznych, w tym edukacji, istnieją małe szanse uzyskania finansowania komercyjnego, co również warunkują prawne regulacje, w tym system finansowania</p> <p>Do rozważenia połączenie w interwencji środków z EFRR i EFS+ biorąc pod uwagę trudności w prowadzeniu zintegrowanych projektów</p>		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		<p>37,34% badanych jst wskazało na potrzeby inwestycyjne w zakresie edukacji. Wskazywano najczęściej na: konieczność rozbudowy infrastruktury, modernizacji placówek, wyposażenie pracowni (w tym w nowoczesny sprzęt do realizacji programów kształcenia i nauki praktyki zawodu), dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, budowę bibliotek i sal sportowych.</p> <p>Nieliczne wskazania dotyczyły wsparcia nauki języków obcych, edukacji z zakresu nauk przyrodniczych i technicznych, kształcenia zawodowego, kursów dla nauczycieli (bliżej niesprecyzowanych), organizacji konkursów dla młodzieży.</p> <p>Niezaspokojone potrzeby finansowe ze strony MŚP ok. 2,6 mld zł, ze strony jst ok. 0,55 mld zł</p> <p>Wskazanie na konieczność zastosowania dotacji w wywiadach</p> <p>Zespół Badawczy proponuje rozdzielenie naborów w ramach EFRR i EFS+</p>		
Beneficjenci -typ		Jst		
Beneficjenci-grupa docelowa		Jst odpowiedzialne za oświatę na każdym poziomie edukacji, szczególnie prowadzące szkoły ponadpodstawowe. Zespół Badawczy sugeruje wzmocnienie wsparcia dla szkół zawodowych i techników		
Obszar interwencji (luka)		Usługi publiczne		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie jst (finansowanie z EFRR i EFS+)	Model alternatywny:	Wszystkie jst (finansowanie z EFRR i EFS+)	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	1 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		Ok. 2900-3000 ¹⁰		
Proponowana alokacja (W1)		710 mln zł (w tym 300 mln zł z EFRR)		
Proponowana liczba (W2):		ok. 4000 ¹¹		
Proponowana alokacja (W2)		Ok. 1,54 mln zł ¹² (p75)		
Proponowana liczba (W3):		3500		
Proponowana alokacja (W3)		ok. 1,1 mld zł		

Źródło: opracowanie własne.

¹⁰ Przybliżona liczba ok. 75% wszystkich przedszkoli, oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, szkół podstawowych i ponadpodstawowych w woj. wielkopolskim.

¹¹ Założenie, że każda placówka oświatowa złoży z sukcesem średnio 1,2 WoD w całym okresie 2021-2027.

¹² Korekta luki wyliczonej dla infrastruktury usług publicznych o ok. 15% z przeznaczeniem na projekty „miękkie”.

2.7.2. Włączenie społeczne, integracja społeczna, rynek pracy

Tabela 10. Opis instrumentu - dotacje na usługi w zakresie włączenia społecznego i ekonomii społecznej

CP 4 (EFS+ i EFRR)	Dotacje na usługi w zakresie włączenia społecznego i ekonomii społecznej
Cel instrumentu	Częściowe zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb finansowych i częściowe pokrycie luki finansowej w obszarze usług z zakresu integracji i pomocy społecznej; rozwiązanie problemów społecznych związanych z demografią oraz skutkami pandemii COVID-19
Zawodność rynku	Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji
Uzasadnienie (analiza desk research)	Niemożliwe do przewidzenia skutki społeczne pandemii koronawirusa Procesy demograficzne, starzenie się społeczeństwa i potrzeby związane z pomocą społeczną, opieką nad tymi osobami oraz osobami niepełnosprawnymi Luka w opiece społecznej dot. m.in. zakładów opieki dziennej, opieki nad dziećmi do lat 3 Problemy z aktywizacją długotrwale bezrobotnych Luka w obszarze pomocy społecznej 133,62 (p50), 788,66 mln zł (p90) (por. podrozdz. 3.4.3.1., s. 97 - tabela 26 w Raporcie końcowym) Zalecana aktualizacja w terminie późniejszym z uwagi na dynamikę rynku pracy
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)	Wnioski z wywiadu z przedstawicielem ROPS: Intensyfikacja wsparcia w zakresie usług społecznych, wieloetapowej aktywizacji Objęcie interwencją szczególnie: rodzin adopcyjnych i pieczy zastępczej, osób starszych i ich opiekunów, podobnie w przypadku osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi (szczególnie ważne w trakcie i po pandemii), osób w kryzysie (np. po wyjściu z zakładu karnego), pracowników socjalnych oraz wielu instytucji publicznych i niepublicznych realizujących wsparcie – tylko w formie dotacji Potrzebne usługi środowiskowe – np. zapewnienie mieszkania IF tylko dla wybranych przedsiębiorstw społecznych W pandemii szczególnie pomoc dla dzieci (pon. 16 r.ż.), osób tracących pracę, z rodzin przemocowych, osób zadłużonych, samotnych Łączenie inwestycji „miękkich” i „twardych” Intensywne inwestycje w rodziny, także w migrantów Szczególne wsparcie - do podregionu konińskiego (z uwagi na wygaszanie największego sektora) Niezaspokojone potrzeby finansowe deklarowane przez jst w wysokości 29 mln zł, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe 25 ml zł (por. podrozdz. 3.4.3.3., s. 100 w Raporcie końcowym)
Beneficjenci -typ	Jst i ich jednostki organizacyjne (także te wspierające rodziny i system pieczy zastępczej) oraz utworzone przez nie podmioty (w tym lecznicze) NGO (jako partner) OWES PES państwowe jednostki budżetowe NZOZ ROPS

CP 4 (EFS+ i EFRR)		Dotacje na usługi w zakresie włączenia społecznego i ekonomii społecznej		
Beneficjenci-grupa docelowa		PES, osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osoby nieaktywne zawodowo kwalifikujące się do profilaktyki, leczenia lub rehabilitacji zdrowotnej ze względu na wiek lub stan zdrowia		
Obszar interwencji (luka)		Usługi publiczne		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie wymienione instytucje	Model alternatywny:	jak w modelu podstawowym	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	-	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		2000		
Proponowana alokacja (W1)		1,455 mld zł (w tym 585 mln zł EFRR)		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 5000		
Proponowana alokacja (W2)		Ok. 358,95 mln zł (p75) ¹³ , dodatkowo 995,04 mln zł (MŚP), 902,83 (wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe) oraz 33,93 mln zł (jst), łącznie 2,29 mld zł		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 3500		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 1,85 mld zł		

Źródło: opracowanie własne.

Instytucje publiczne są odpowiedzialne za generowanie i realizację tzw. innowacji społecznych, a także usług w obszarze integracji i pomocy społecznej (por. Tabela 10), np. w zakresie dziennej opieki. Rozwój usług na rzecz pomocy społecznej odpowie na wyzwania społeczne Wielkopolski¹⁴, szczególnie w zakresie wielowymiarowej aktywizacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem i osób w kryzysie. Istotność problemów społecznych w Wielkopolsce powoduje, że należy im nadać wysoki priorytet (por. Tabela 42, podrozdział 3.5. w Raporcie końcowym). Obserwuje się wiele luk strukturalnych w tym zakresie w regionie, o czym wspominał w wywiadzie także przedstawiciel ROPS. Jednym z priorytetów w zakresie pomocy społecznej jest jej deinstytucjonalizacja, w którym to procesie także PES, w tym PS będą mieć bardzo ważną rolę. Między innymi z tego powodu Zespół Badawczy proponuje w pierwszej kolejności udzielenie dotacji tym podmiotom. Zespół Badawczy przewiduje niewielkie ryzyko braku zainteresowania wsparciem przez te instytucje, jednak zostało ono zdecydowanie zmniejszone dzięki wspomnianemu rozstrzygnięciu kwestii kwalifikowalności VAT-u w okresie 2021-2027.

¹³ Zdaniem Zespołu Badawczego, luka ta nie odzwierciedla wszystkich potrzeb w zakresie włączenia społecznego i integracji społecznej, bowiem obejmuje wyłącznie wymiar infrastrukturalny interwencji oraz nie uwzględnia dążenia do deinstytucjonalizacji systemu świadczenia usług społecznych. W związku z tym zaproponowano alokację wyższą niż wynikająca z obliczonej luki.

¹⁴ Por. M. Gajewski et al., Badanie potrzeb finansowych i pozafinansowych w sektorze ekonomii społecznej oraz usług społecznych i zdrowotnych, MFIPR, Warszawa 2020, s. 42,83.

Tabela 11. Opis instrumentu - dotacje na usługi w zakresie aktywizacji zawodowej osób zagrożonych ubóstwem

CP 4		Dotacje na usługi w zakresie aktywizacji zawodowej osób zagrożonych ubóstwem		
Cel instrumentu		Częściowe zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb finansowych i potrzeb regionu z punktu widzenia funkcjonowania rynku pracy		
Zawodność rynku		Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Konieczna aktualizacja w terminie późniejszym z uwagi na dynamikę rynku pracy		
Uzasadnienie (analiza desk research)		Niemożliwe do przewidzenia skutki społeczne pandemii koronawirusa Występowanie zjawiska ubóstwa (w tym trwałego) w Wielkopolsce Problemy z aktywizacją długotrwale bezrobotnych		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Wnioski z wywiadu z przedstawicielem ROPS: Intensyfikacja wsparcia w zakresie usług społecznych, wieloetapowej aktywizacji Objęcie opieką szczególnie osób długotrwale bezrobotnych Uwzględnienie w interwencji skutków pandemii COVID-19 (bezrobocie w określonych sektorach: do rozważenia skierowanie oferty do branż najbardziej dotkniętych zmianami) Niezaspokojone potrzeby MŚP w zakresie integracji społeczno-zawodowej w wys. 132,35 mln zł (zakłada się konieczność interwencji publicznej ze strony Jst w tym zakresie), w przypadku Jst nie zgłoszono (por. podrozdz. 3.4.3.3., s. 101 w Raporcie końcowym)		
Beneficjenci -typ		Jst i ich jednostki organizacyjne PUP WUP NGO (ew. partner)		
Beneficjenci-grupa docelowa		osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i ubóstwem		
Obszar interwencji (luka)		Usługi publiczne		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie wymienione instytucje	Model alternatywny:	Jak w modelu podstawowym	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	1 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		200		
Proponowana alokacja (W1)		492 mln zł (wspólnie z kolejnym działaniem)		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 2500		
Proponowana alokacja (W2)		Ok. 359 mln zł (p75)+ok. 135 mln zł ze strony MŚP, czyli łącznie 494 mln zł bez uwzględnienia wymiaru miękkiego interwencji		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 1300		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 493 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12. Opis instrumentu - dotacje na usługi w zakresie aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych

CP 4		Dotacje na usługi w zakresie aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych		
Cel instrumentu		Częściowe zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb finansowych i potrzeb regionu z punktu widzenia funkcjonowania rynku pracy		
Zawodność rynku		Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Konieczna aktualizacja w terminie późniejszym z uwagi na dynamikę rynku pracy		
Uzasadnienie (analiza desk research)		Niemożliwe do przewidzenia skutki społeczne pandemii koronawirusa Utrwalające się zjawisko długotrwałego bezrobocia w regionie Problemy z aktywizacją długotrwale bezrobotnych		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Wnioski z wywiadu z przedstawicielem ROPS: Objęcie opieką szczególnie osób długotrwale bezrobotnych Uzasadnienie jak w poprzedniej tabeli: Niezaspokojone potrzeby MŚP w zakresie integracji społeczno-zawodowej w wys. 132,35 mln zł (zakłada się konieczność interwencji publicznej ze strony JST w tym zakresie), w przypadku JST nie zgłoszono (por. podrozdz. 3.4.3.3., s. 101 w Raporcie końcowym) Proponuje się także uwzględnienie niezaspokojonych potrzeb finansowych w populacji MŚP wykazanych w podrozdz. 3.4.1.1., s. 85, Tabela 16 (wartość 2,5 mld zł; zdaniem Zespołu Badawczego wymaga interwencji publicznej) – możliwe zwiększenie alokacji o kolejne 250 mln zł		
Beneficjenci -typ		Jst i ich jednostki organizacyjne PUP WUP NGO (ew. partner)		
Beneficjenci-grupa docelowa		Osoby długotrwale bezrobotne		
Obszar interwencji (luka)		Usługi publiczne		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie uprawnione instytucje	Model alternatywny:	Wszystkie uprawnione instytucje	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	500 tys. zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		200		
Proponowana alokacja (W1)		492 mln zł (wspólnie z poprzednim działaniem)		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 2500		
Proponowana alokacja (W2)		Ok. 359 mln zł (p75)+ok. 135 mln zł ze strony MŚP, czyli łącznie 494 mln zł bez uwzględnienia wymiaru miękkiego interwencji		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 1300		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 493 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Niekorzystnym zjawiskiem jest długotrwałe bezrobocie i brak skutecznej aktywizacji niektórych bezrobotnych (por. Tabela 11, Tabela 12). Wprawdzie bezrobocie w Wielkopolsce jest na niskim poziomie, ale to nie wyklucza występowania problemów w obszarze rynku pracy. Wspomniane działanie zostało sklasyfikowane jako posiadające wysoki priorytet w Tabeli 42 w podrozdziale 3.5. w Raporcie końcowym nt. działań związanych z potrzebami finansowymi w poszczególnych obszarach interwencji. Projekty powinny być realizowane przez instytucje rynku pracy w całym województwie, przy czym należy monitorować stale rynek pracy pod względem dynamiki stopy bezrobocia oraz osób, które stają się bezrobotne (jak wskazano w rozdziale 1.4.2. Raportu końcowego, zwykle są to osoby młode, o niskich kwalifikacjach, powyżej 50. r.ż.) i do nich kierować również wsparcie, w ramach tego samego cs lub kolejnych innych.

Tabela 13. Opis instrumentu - dotacje na usługi w zakresie outplacementu i przekwalifikowania pracowników

CP 4		Dotacje na usługi w zakresie outplacementu i przekwalifikowania pracowników	
Cel instrumentu		Częściowe zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb regionu z punktu widzenia funkcjonowania rynku pracy – w odniesieniu do osób zagrożonych zwolnieniem z pracy lub których zdrowie jest zagrożone w miejscu pracy Programy rehabilitacji zdrowotnej na rzecz powrotu na rynek pracy Eliminacja zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników (w tym ergonomia pracy), np. poprzez poprawę ergonomii pracy	
Zawodność rynku		Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Konieczna aktualizacja w terminie późniejszym z uwagi na dynamikę rynku pracy, szczególnie skutki pandemii COVID-19	
Uzasadnienie (analiza desk research)		Niemożliwe do przewidzenia skutki gospodarcze pandemii koronawirusa Groźba masowych zwolnień w dużych przedsiębiorstwach w wyniku pandemii COVID-19	
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Szkolenia pracowników cieszyły się dużym zainteresowaniem w grupie potencjalnych beneficjentów – przedstawicieli MŚP Niezaspokojone potrzeby finansowe w populacji MŚP w wys. 916,68 mln zł dla outplacementu i wsparcie szkolenia i kształcenia zawodowego w wys. 546,33 mln zł (por. podrozdz. 3.4.1.1., s. 85, Tabela 16 w Raporcie końcowym)	
Beneficjenci -typ		Przedsiębiorstwa i inni pracodawcy PUP, WUP Jst, podmioty tworzone przez jst PES NGO Podmioty lecznicze Uczelnie i ich spółki celowe	
Beneficjenci-grupa docelowa		Osoby w wieku produkcyjnym Osoby pracujące długotrwałe w niekorzystnych warunkach Przedsiębiorcy	
Obszar interwencji (luka)		Usługi publiczne	
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo	
Model podstawowy:	Wszystkie uprawnione instytucje	Model alternatywny:	Wszystkie uprawnione instytucje

CP 4		Dotacje na usługi w zakresie outplacementu i przekwalifikowania pracowników		
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	1,5 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		200		
Proponowana alokacja (W1)		265 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 2500		
Proponowana alokacja (W2)		Ok. 1,45 mld zł		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 1300		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 850 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 14. Opis instrumentu - dotacje na usługi w zakresie kształcenia osób dorosłych

CP 4 (EFS+ i EFRR)		Dotacje na usługi w zakresie kształcenia osób dorosłych		
Cel instrumentu		Częściowe zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb regionu z punktu widzenia funkcjonowania rynku pracy – w odniesieniu do osób i niskich kwalifikacjach i zagrożonych ubóstwem (tzw. ubodzy pracujący)		
Zawodność rynku		Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Konieczna aktualizacja w terminie późniejszym z uwagi na dynamikę rynku pracy, szczególnie skutki pandemii COVID-19		
Uzasadnienie (analiza desk research)		Niemożliwe do przewidzenia skutki gospodarcze pandemii koronawirusa Groźba masowych zwolnień w dużych przedsiębiorstwach w wyniku pandemii COVID-19		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Szkolenia pracowników cieszyły się dużym zainteresowaniem w grupie potencjalnych beneficjentów – przedstawiciele MŚP Niezaspokojone potrzeby finansowe w populacji MŚP w podrozdz. 3.4.1.1., s. 85, Tabela 16 w Raporcie końcowym (wartość 362,64 mln zł dla rozwijania kierunków kształcenia, 238,46 mln zł dla włączenia pracodawców w proces kształcenia; zdaniem Zespołu Badawczego wymaga interwencji publicznej)		
Beneficjenci -typ		Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami		
Beneficjenci-grupa docelowa		Osoby w wieku produkcyjnym Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, np. posiadających niskie kwalifikacje, osoby powyżej 50. roku życia, poniżej 30. roku życia (por. Tabela 42 w Raporcie końcowym)		
Obszar interwencji (luka)		Usługi publiczne		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie uprawnione podmioty	Model alternatywny:	Wszystkie uprawnione podmioty	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Zasadniczo nie przewiduje się środków zwróconych ze względu na nieinwestycyjny charakter dotacji.		
	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu

CP 4 (EFS+ i EFRR)		Dotacje na usługi w zakresie kształcenia osób dorosłych		
Proponowana wielkość transakcji	50 tys. zł	-	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):	200			
Proponowana alokacja (W1)	200 mln zł			
Proponowana liczba (W2):	Ok. 2500			
Proponowana alokacja (W2)	Ok. 600 mln zł (p50)- tylko wymiar infrastrukturalny			
Proponowana liczba (W3):	Ok. 1300			
Proponowana alokacja (W3)	Ok. 400 mln zł			

Źródło: opracowanie własne.

Kształcenie osób dorosłych (por. Tabela 14) oraz przekwalifikowanie pracowników i działania w zakresie outplacementu (por. Tabela 13) są istotne dla regionu pod kilkoma względami: likwidacji zagrożenia ubóstwem, likwidacji luk strukturalnych na rynku pracy, podniesienia jakości życia osób o niskich kwalifikacjach i umożliwienie im znalezienia lepiej płatnej pracy, minimalizacji ryzyka bezrobocia w przypadku zwolnienia z aktualnego miejsca pracy. W tym zakresie, z uwagi na wielowymiarowość korzyści płynących z kształcenia osób dorosłych, należy interwencji nadać wysoki priorytet (skutki działań będą mieć wymiar społeczny i gospodarczy; por. także Tabela 42, podrozdział 3.5. w Raporcie końcowym). Istotne jest dopasowanie kierunków kształcenia do potrzeb pracodawców (co pokrywa się zwykle z lukami na rynku pracy).

2.7.3. Ochrona zdrowia

Tabela 15. Opis instrumentu - dotacje na rozwój ochrony zdrowia

CP 4 (EFS+ i EFRR)		Dotacje na działalność rozwojową ochrony zdrowia
Cel instrumentu		Częściowe pokrycie niezaspokojonych potrzeb finansowych w ochronie zdrowia Zmniejszenie luki finansowej w obszarze ochrony zdrowia (cele inwestycyjne)
Zawodność rynku		Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji Niezaspokojone potrzeby finansowe i luka finansowa w obszarze ochrony zdrowia Szacowana luka w zakresie szpitalnictwa w wysokości 9 mld zł, w zakresie POZ w wysokości 300 mln zł, hospicjów 80 mln zł
Uzasadnienie <i>(analiza desk research)</i>		Wielkopolska ma najniższy w Polsce wskaźnik liczby lekarzy na 10 tys. mieszkańców i trudny dostęp do opieki medycznej w ośrodkach wiejskich, małych i średnich miastach; podobnie jest w przypadku liczby pielęgniarek i położnych na 1 tys. mieszkańców Sytuacja demograficzna w Wielkopolsce nie jest zła, ale dofinansowania wymagają usługi dla osób starszych Ze względu na te trudności, wskazane stosowanie e-produktów w ochronie zdrowia Oprócz WRPO 2021+, inne możliwości finansowania (zgodnie z projektem UP w PO IIŚ) W strategii województwa istnieje zapis o następujących działaniach: „Zdrowie dla Wielkopolan”: dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i opiekuńczych w regionie, w tym dotyczących świadczeń profilaktycznych, opieki szpitalnej, jak i instytucjonalnej opieki świadczonej na poziomie

CP 4 (EFS+ i EFRR)	Dotacje na działalność rozwojową ochrony zdrowia
	<p>społeczności lokalnych. Najważniejsze inwestycje będą stanowić: Wielkopolskie Centrum Zdrowia Dziecka Zintegrowany Wielodyscyplinarny System Profilaktyki, Diagnostyki i Leczenia Chorób Nowotworowych w Polsce Zachodniej (Protonoterapia, Innowacja i Rozwój Onkologii: INPRONKO) Realizacja programów dotyczących profilaktyki zdrowotnej oraz w ramach Celu Strategicznego 4: „e-Wielkopolska – informatyzacja usług publicznych”</p>
<p>Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)</p>	<p>Dotacje jako najlepsza forma dla ochrony zdrowia (<i>desk research</i> oraz DZ UMWW) Konieczne zainwestowanie w obszary, które zostały uwidocznione, lub ich problemy pogłębione w trakcie pandemii: zdrowie psychiczne, zwłaszcza dzieci i młodzieży, medycyny naprawczej, onkologii Zalecana realizacja wsparcia dla ratownictwa medycznego (luka 80 mln zł, ambulanse, szkolenia), w innych obszarach: - opieka onkologiczna (230 mln zł) - modernizacja szpitali w Poznaniu (70 mln zł) i Kaliszu (100 mln zł), a także innych szpitali - program zwiększenia dostępności kadry medycznej, programy mieszkaniowe i stypendialne dla studentów zawodów medycznych (50 mln zł), - poprawa opieki długoterminowej w ramach DPS, zakładów opiekuńczo-leczniczych, hospicjów (np. zwiększenie bazy łóżek; 60 mln zł), - programy dot. asystentów ozdrowienia i w każdym powiecie powinien powstać oddział psychiatryczny - programy dla wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla kadry medycznej Duże problemy ochrony zdrowia, które się pogłębiają: bardzo słaby dostęp do opieki psychiatrycznej, najgorzej w psychiatrii dziecięcej (do tego dochodzi szybkie wypalenie zawodowe); starzejąca się populacja pielęgniarek; niechęć młodych medyków do pracy w sektorze publicznym; zła infrastruktura szpitali; zaniedbana opieka długoterminowa Wśród wnioskodawców nieskutecznych ochrona zdrowia była najczęściej wskazywanym obszarem w ramach potrzeb finansowych Ze strony jst ok. 125 mln zł, MŚP ok. 6,2 mld zł (por. podrozdz. 3.4.3.1., s. 97 w Raporcie końcowym)</p>
<p>Beneficjenci -typ</p>	<p>Jst, podmioty ochrony zdrowia (wykonujące działalność leczniczą)</p>
<p>Beneficjenci-grupa docelowa</p>	<p>Jst Podmioty wykonujące działalność leczniczą zgodnie z listą Ministerstwa Zdrowia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorcy (w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej), • samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, • jednostki budżetowe, • instytuty badawcze,

CP 4 (EFS+ i EFRR)		Dotacje na działalność rozwojową ochrony zdrowia		
		<ul style="list-style-type: none"> fundacje i stowarzyszenia, których celem statutowym jest wykonywanie zadań w zakresie ochrony zdrowia i których statut dopuszcza prowadzenie działalności leczniczej, jednostki organizacyjne stowarzyszeń, które posiadają osobowość prawną, osoby prawne i jednostki organizacyjne, które działają na podstawie przepisów o: <ul style="list-style-type: none"> stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych, gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jednostki wojskowe – w zakresie w jakim wykonują działalność leczniczą. <p>Szczególnie wskazane jest dotowanie działalności szpitali, opieki POZ, profilaktyki zdrowia psychicznego, profilaktyki chorób przewlekłych, profilaktyki onkologicznej</p>		
Obszar interwencji (luka)		Usługi publiczne		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Model podstawowy:	Wszystkie podmioty sektora	Model alternatywny:	Tylko wybrane: szpitale, POZ, poradnie specjalistyczne, do rozważenia: hospicja	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	150 tys. zł	10 mln zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		100		
Proponowana alokacja (W1)		1010 mln zł (w tym 635 mln zł z EFRR)		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 3000 ¹⁵		
Proponowana alokacja (W2)		9,3 mld zł		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 1500		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 5 mld zł		

Źródło: opracowanie własne.

Działalność rozwojową ochrony zdrowia (por. Tabela 15), z uwagi na stałe jej niedofinansowanie, problemy finansowe podmiotów leczniczych, skutki pandemii oraz niedobory kadr medycznych i słaby dostęp do opieki medycznej w regionie Zespół Badawczy zaleca traktować priorytetowo. Jest to jedno z najpoważniejszych wyzwań rozwoju Wielkopolski w kolejnych latach, zatem działania w tym zakresie powinny mieć najwyższy priorytet (por. Tabela 42, podrozdział 3.5 w Raporcie końcowym). Zakres działań obejmuje inwestycje w infrastrukturę, ale też kapitał ludzki (profilaktyka zdrowia, redukcja ryzyka dla zdrowia w miejscu pracy, szkolenia, kursy itp.). W analizie desk research i badaniach CAWI/CATI oraz wywiadach był to najczęściej wspominany podobszar interwencji. Zaletą wsparcia dotacyjnego jest odpowiedź na bieżące i głębokie problemy w ochronie zdrowia, także finansowe. Zespół Badawczy zaleca skupienie uwagi nie tylko na zakupie i budowie infrastruktury i sprzętu, ale również na fakt, że

¹⁵ Szacunkowa liczba projektów.

niezbędne jest przede wszystkim zatrzymanie młodych medyków po ukończeniu studiów, m.in. dzięki programom stypendialnym. DZ IZ WRPO 2021+ stworzył już plan działania w tym zakresie. Sektor ochrony zdrowia jest też związany z jedną z IS Wielkopolski. Nie przewiduje się ryzyka (również w zakresie zapewnienia wkładu własnego), jedynie szybkie wyczerpanie alokacji i obserwowanie dalszego niedofinansowania w tym podobszarze.

2.7.4. Kultura

Tabela 16. Opis instrumentu – dotacje na rozwój kultury (EFRR)

CP 5		Dotacje na działalność rozwojową kultury (EFRR)	
Cel instrumentu		Obniżenie niezaspokojonych potrzeb finansowych w usługach publicznych w zakresie kultury	
Zawodność rynku		Zawodności rynku w postaci dóbr publicznych niekonkurencyjnych w konsumpcji. Niemożliwe finansowanie z rynku komercyjnego	
Uzasadnienie (analiza desk research)		<p>W ramach ewaluacji mid-term zidentyfikowano także wysoki potencjał absorpcyjny umożliwiający wykorzystanie dodatkowych środków ponad główną alokację m.in. w PI 6c (kultura).</p> <p>Kultura jako jedno z kluczowych elementów 16 RPO wg projektu UP</p> <p>Poprzednie interwencje przyniosły dobry skutek i nie wystąpił efekt jałowej straty ze względu na słaby dostęp instytucji kulturalnych do finansowania. Ewaluacja mid-term WRPO 2014+ wskazywała na konieczność skupienia interwencji na wojewódzkich ośrodkach kultury oraz -ogólnie- na wysoki potencjał absorpcyjny w obszarze kultury</p> <p>Kultura znalazła się wśród kluczowych obszarów interwencji RPO, kapitał kulturowy wśród celów operacyjnych SRWW2030</p> <p>Dobra oferta kulturalna, ale mało osób korzystających w Wielkopolsce</p> <p>Niezaspokojone potrzeby finansowe w obszarze kultury w wysokości 275,3 mln zł (wg mediany średniego majątku <i>per capita</i> danego jst, por. podrozdz. 3.4.3.2., s. 98, Tabela 27 w Raporcie końcowym)</p>	
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		<p>14,52% jst wskazało na potrzeby w zakresie rozwoju kultury (por. Załącznik 5 do raportu końcowego podrozdz. 2.1. w Raporcie końcowym). W badaniu CAWI z jst, ramach rozwoju oferty kulturalnej, podobnie jak w edukacji, wskazywano na konieczność budowy lub rozbudowy infrastruktury (głównie ośrodków kultury, świetlic), ale też organizację zajęć aktywizujących dla seniorów, wystaw, pikników dla mieszkańców, ochronę zabytków, imprezy kulturalne, tworzenie klubów młodzieżowych, mediatek (por.</p> <p>W wywiadach zaznaczano zbyt małe dofinansowanie działalności kulturalnej w regionie oraz konieczność dofinansowania tej sfery (DWP, UMWW). Wskazano na konieczność wsparcia rozwoju świetlic</p>	
Beneficjenci -typ		Jst, instytucje kultury	
Beneficjenci-grupa docelowa		Jst odpowiedzialne za instytucje kultury. Zespół Badawczy sugeruje szczególne wsparcie dla świetlic oraz wojewódzkich instytucji kultury	
Obszar interwencji (luka)		Usługi publiczne	
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo	
Model podstawowy:	Wszystkie jst	Model alternatywny:	Wszystkie jst

CP 5		Dotacje na działalność rozwojową kultury (EFRR)		
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	500 tys. zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		500		
Proponowana alokacja (W1)		175 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 3000		
Proponowana alokacja (W2)		275 mln zł		
Proponowana liczba (W3):		1700-1750		
Proponowana alokacja (W3)		225 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Działalność kultury (por. Tabela 16) zmienia swój charakter w trakcie trwania pandemii COVID-19, w hierarchii potrzeb regionu nie jest jednak obecnie obszarem o wysokim priorytecie. To powinno się zmienić po ustaniu pandemii, kiedy instytucje powrócą do normalnego funkcjonowania – dlatego Zespół Badawczy proponuje nadać wysoki priorytet interwencji w tym zakresie (por. także Tabela 42, podrozdział 3.5 w Raporcie końcowym). Myśląc o rozwoju wielowymiarowym regionu nie można zapominać o tym podobszarze zwłaszcza, że pojawiają się nowe usługi związane z funkcjonowaniem w przestrzeni wirtualnej (np. usługi na żądanie, wydarzenia online). Pojawiają się także nowe wyzwania, np. związane z rozbudową zaplecza IT instytucji kultury (zatrudnianie nowych pracowników i zakup elementów infrastruktury informatycznej). W obliczu spadającej liczby bibliotek, centrów i domów kultury, klubów i świetlic, utrzymującej się na stałym poziomie liczbie kin i teatrów oraz tylko nieznacznie rosnącej liczbie muzeów w Wielkopolsce (łącznie ok. 1000 lokalizacji, dane sprzed pandemii COVID-19) należy zaplanować dużą liczbę projektów, które pomogą im wznowić działalność po przestoju w latach 2020-2021. Jedyną formą możliwą do zaproponowania według Zespołu Badawczego jest dotacja. Korzyścią takiej interwencji będzie ponowne uruchomienie usług kulturalnych dla społeczności regionu po pandemii (Zespół Badawczy proponuje ostrożne ogłaszanie naborów, najlepiej od 2022, a realizację projektów od IV kwartału 2022 lub 2023 r.). Nie przewiduje się ryzyka związanego z tą interwencją, raczej popyt na wsparcie przewyższy zaproponowaną alokację.

2.7.5. Turystyka

Tabela 17. Opis instrumentu – dotacje na rozwój turystyki

CP 5	Dotacje na rozwój turystyki
Cel instrumentu	Częściowe pokrycie potrzeb finansowych, również wynikających z mniejszego ruchu turystycznego w trakcie pandemii COVID-19
Zawodność rynku	Niezaspokojone potrzeby finansowe wynikające ze zmniejszonego ruchu turystycznego i w efekcie zmniejszonych przychodów branży Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji (komponent publiczny) W ramach działalności przedsiębiorstw- zawiera się w luce MŚP (komponent prywatny), dodatkowo efekt 5 kanałów szoku spowodowanych pandemią
Uzasadnienie (analiza desk research)	Jedna z branż, która najbardziej ucierpiała w trakcie pandemii - wg PARP zaistniał tzw. efekt lockdownu, szok popytowy

CP 5		Dotacje na rozwój turystyki		
		<p>W ramach poprzednich interwencji skutecznie podniesiono potencjał turystyczny, atrakcyjność i rozpoznawalność obszarów regionu. Dalsze działania inwestycyjne i promocyjne są potrzebne w tym zakresie po 2020 roku (np. dla rzeki Warty i Jez. Ślesińskiego; Wielka Pętla Wielkopolski; Wielkopolska BIKE; zagospodarowanie dróg wodnych dla turystyki). Wielkopolska posiada duże walory turystyczne (jedno z wyzwań dla Wielkopolski w SRWW2030)</p> <p>Obszar niedoinwestowany wg ewaluacji SRWW2020</p> <p>Jeden z kluczowych obszarów interwencji RPO w perspektywie 2021+ wg projektu UP, por. podrozdz. 2.2.2., s. 68, podrozdz. 3.2., s. 89 w Raportcie końcowym</p>		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Rekomendacja stosowania dotacji w wywiadach		
Beneficjenci -typ		Instytucje turystyczne o charakterze publicznym; Przedsiębiorstwa		
Beneficjenci-grupa docelowa		Instytucje turystyczne o charakterze państwowym; Przedsiębiorstwa sektora turystyki, m.in.: biura podróży, hotele, lokale gastronomiczne, świadczące usługi rekreacyjno-sportowe, przewodnicy turystyczni, przedsiębiorstwa sanatoryjne, uzdrowiskowe (pracujące na podstawie kontraktów z NFZ, prywatne, hybrydowe), podmioty zajmujące się informacją i pomocą turystyczną		
Obszar interwencji (luka)		Usługi publiczne (w przypadku instytucji publicznych) Przedsiębiorczość (podmioty prywatne)		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo, ale szczególnie północna część o największych walorach turystycznych		
Model podstawowy:	Instytucje publiczne (IF dla prywatnych)	Model alternatywny:	Wszystkie wymienione z zastrzeżeniem udokumentowania spadku przychodów w danym roku księgowym (min. 50%)	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Brak		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	500 tys. zł	n.d.	n.d.
Proponowana liczba (W1):		100		
Proponowana alokacja (W1)		150 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 2500		
Proponowana alokacja (W2)		Ok. 300 mln zł ¹⁶		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 1300		
Proponowana alokacja (W3)		Ok. 225 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Dotacje na działalność w obszarze turystyki (por. Tabela 17) są niezbędne, by rozwijać atrakcyjność turystyczną regionu, szlaki turystyczne i produkty turystyczne (por. Tabela 42, rozdział 3.5. w Raportcie końcowym). Działalność rozwojowa podmiotów sektora turystyki może być (w kontekście planowanego wsparcia) podzielona na dwie części: dotyczącą instytucji państwowych oraz przedsiębiorstw. W pierwszej części proponowanie dotacji jest

¹⁶ Dane szacunkowe (na podstawie luki MŚP).

naturalną konsekwencją charakteru działalności jst oraz faktu, że dobra i usługi turystyczne są finansowane ze środków publicznych. Zaletą stosowania dotacji w obu przypadkach jest odpowiedź na problem braku zdolności kredytowej (zwłaszcza przedsiębiorstw w pandemii). Istnieje niewielkie ryzyko nadużyć w przypadku dotowania wspomnianych przedsiębiorstw, dlatego zalecenie dotyczące ich wsparcia jest warunkowe.

2.8. Terytorialny wymiar interwencji (CP 5)

Mając na uwadze doświadczenia w zakresie wdrażania instrumentów inżynierii finansowej oraz instrumentów finansowych w ramach inicjatyw JESSICA i Jessica2, zaproponowano w tym obszarze jedynie IF w postaci pożyczek (por. podrozdz. 4.2.2.9 w Raporcie końcowym).

3. INSTRUMENTY FINANSOWE ORAZ ŁĄCZENIE IF Z DOTACJAMI- PROJEKTY, INWESTYCJE, PRZEDSIĘWZIĘCIA WRAZ Z POTENCJALNYMI BENEFICJENTAMI WSPARCIA

Poniżej zaprezentowano instrumenty finansowe, które wstępnie proponuje się do rozważenia w ramach programowania interwencji w ramach WRPO 2021+ w podziale na CP oraz rodzaje beneficjentów wraz z propozycją inwestycji/projektów do wsparcia. W poniższym opisie niektóre obszary interwencji nie są reprezentowane z uwagi na fakt uwzględnienia możliwości ich wsparcia jedynie w formie dotacji, co zaprezentowano w poprzednim podrozdziale. Dotyczy to: działalności IOB, usług publicznych (integracji i pomocy społecznej, oświaty, kultury), transportu. Tabela 18 prezentuje proponowane IF w poszczególnych obszarach interwencji.

Tabela 18. Instrumenty finansowe proponowane w ramach WRPO 2021+

Obszar interwencji	Instrument	Sugerowana alokacja	Wielkość transakcji	Grupa odbiorców ostatecznych	Dodatkowe uwagi
Przedsiębiorczość	Mikropożyczka	150 mln zł	Do 100 tys. zł	MŚP, szczególnie małe i młode podmioty	Szczególne preferencje dla przedsiębiorstw prowadzących działalność innowacyjną. Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłaty do odsetek.
	Pożyczka	200 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Gwarancja	150 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Występuje efekt mnożnikowy, dopuszcza się dopłatę do odsetek, oprócz poręczeń instrumentów dłużnych

Obszar interwencji	Instrument	Sugerowana alokacja	Wielkość transakcji	Grupa odbiorców ostatecznych	Dodatkowe uwagi
					dopuszcza się poręczanie innych transakcji: np. wadliwych, należytego wykonania umowy, portfelowe, usunięcia usterek
Energetyka	Pożyczka (ef. energetyczna)	250 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	MŚP	Proponuje się dla określonych projektów możliwość zastosowania premii w postaci preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Pożyczka (montaż OZE)	250 mln zł	50 tys. zł - 20 mln zł	MŚP	
	Pożyczki – ef. energetyczna i montaż OZE - budynki	350 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	Szeroka grupa odbiorców ¹⁷	
Rewitalizacja	Pożyczki rewitalizacyjne	540 mln zł	150 tys. zł – 50 mln zł	Szeroka grupa odbiorców ¹⁸	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek

Źródło: opracowanie własne.

3.1. Innowacyjność (CP 1)

Powołując się na wcześniejsze analizy dotyczące tego obszaru, a wskazujące na występujące zawodności rynku (szczególnie efekty zewnętrzne) oraz wysoki poziom ryzyka w tego typu projektach, Zespół Badawczy nie rekomenduje wykorzystania IF w przypadku prac B+R czy wdrażaniu wyników tych prac, ani zakupu infrastruktury

¹⁷ Jst i ich związki i stowarzyszenia, jednostki zależne od jst posiadające osobowość prawną, w tym spółki komunalne realizujące zadania własne gminy, samorządowe jednostki organizacyjne, państwowe osoby prawne, w tym jednostki od nich zależne, organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) i stowarzyszenia, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, TBS, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych, uczestnicy PPP realizujący projekty hybrydowe na rzecz partnera publicznego, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE, podmioty spoza sektora publicznego prowadzące działalność gospodarczą w budynkach użyteczności publicznej, szkoły wyższe, jednostki naukowe, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

¹⁸ Jst, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, szkoły wyższe, jednostki naukowe, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

B+R. Ponadto, w obszarze tym znalazły się działania, które będą realizowane przez JST lub jednostki im podległe (np. w zakresie e-zdrowia, e-administracji), które jak wskazano w podrozdziale 4.2.1. należy wspierać wykorzystując dotacje.

3.2. Przedsiębiorczość (CP 1)

Tabela 19. Opis instrumentu - mikropożyczki na rozwój działalności MŚP

CP 1	Mikropożyczki na działalność rozwojową MŚP
Cel instrumentu	Zmniejszenie luki finansowej oraz efekt zachęty w zakresie rozwoju działalności przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Wsparcie na działalność inwestycyjną i obrotową
Zawodność rynku (i ew. luka finansowa)	Występowanie luki finansowej i kapitałowej Rocznie luka pożyczek MŚP - 425 mln zł, w tym mikro 185 mln zł, małe 85 mln zł, średnie przedsiębiorstwa 155 mln zł Dodatkowo luka kapitałowa dla start-upów we wczesnej fazie - 129 mln zł, w fazie wzrostu 157 mln zł, łącznie 287 mln zł
Uzasadnienie (analiza desk research)	Luka pożyczek MŚP w Wielkopolsce do 2029 r. wynosi 129,5 mld zł, a luka gwarancji 38,54 mld zł (por. podrozdz. 3.4.1.1., s. 88, Tabela 19 w Raporcie końcowym) Niezbędne jest podjęcie działań w celu utrzymania MŚP w Wielkopolsce w związku z pandemią COVID-19 – dotyczy wszystkich branż. Wyczerpanie puli dotacji dla przedsiębiorstw w ramach WRPO2014+ (popyt kilkakrotnie przewyższał podaż środków) Wyzwanie nr 1 w SRWW2030 - "Wzrost konkurencyjności, produktywności i innowacyjności gospodarki" Zalecenia UE wskazują (<i>fi-compass</i>) na konieczność wprowadzania instrumentów mieszanych lub IF dla przedsiębiorstw. Pożyczka może w znacznym stopniu uzupełnić dotacje lub zaspokoić część popytu niezaspokojonego dotacjami.
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)	Niezaspokojone potrzeby finansowe (będące w efekcie luką finansową, jak wynika z badań kwestionariuszowych) wynoszą (z uwzględnieniem wyłącznie podobzarów korespondujących z celami inwestycyjnymi mikropożyczki) ok. 3 mld zł (por. podrozdz. 3.4.1.1., s. 85, Tabela 16 w Raporcie końcowym) 14,55% MŚP wykazujących potrzeby w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności chciałoby skorzystać z IF, w zakresie infrastruktury badawczo-rozwojowej, tworzenia nowych miejsc, pracy, wsparcia dot. usług rozwojowych dla MŚP. Propozycje IOB - pożyczki dla przedsiębiorstw usługowych (najbardziej ucierpiały w pandemii) min. 3 miesięczna karencja w spłacie W pytaniach otwartych w ankietach MŚP wskazywali niechęć do korzystania z IF z uwagi na niepewną sytuację ekonomiczną Niezaspokojone potrzeby finansowe w wysokości 5,5 mld zł wykazane w badaniu CATI/CAWI z przedstawicielami MŚP (dane dla populacji na podstawie próby)
Odbiorcy ostateczni -typ	MŚP

CP 1		Mikropożyczki na działalność rozwojową MŚP		
Odbiorcy docelowa	ostateczni-grupa docelowa	MŚP ze wszystkich sektorów		
Obszar interwencji (luka)		Przedsiębiorczość		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Komponent bezzwrotny		Tak		
Model podstawowy:	Wszystkie MŚP (umorzenie do 20% kapitału) ¹⁹	Model alternatywny:	Wszystkie MŚP (umorzenie do 10% kapitału)	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Środki zwrócone mogą być przeznaczone np. na wkład krajowy. Należy kontrolować demarkację między wsparciem z WRPO 2021+, a środkami zwróconymi z poprzednich perspektyw finansowych lub traktować je jako uzupełnienie wsparcia w ramach WRPO 2021+.		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	100 tys. zł	Do 12 miesięcy (zalecane min. 3 miesiące, optymalnie 6 miesięcy)	Do 5 lat
Proponowana liczba (W1):		800-1000		
Proponowana alokacja (W1) (bez kosztów zarządzania)		150 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 75000		
Proponowana alokacja (W2) (bez kosztów zarządzania)		ok. 82,5 mld zł ²⁰ (do 2029 r.)		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 40000		
Proponowana alokacja (W3) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 41,5 mld zł		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 20. Opis instrumentu - pożyczka dla MŚP

CP 1	Pożyczka dla MŚP
Cel instrumentu	Zmniejszenie luki finansowej oraz efekt zachęty w zakresie rozwoju działalności przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Wsparcie na działalność inwestycyjną i obrotową
Zawodność rynku (i ew. luka finansowa)	Rocznie luka pożyczek MŚP - 425 mln zł, w tym mikro 185 mln zł, małe 85 mln zł, średnie przedsiębiorstwa 155 mln zł Luka dla start-upów we wczesnej fazie - 129 mln zł, w fazie wzrostu 157 mln zł, łącznie 287 mln zł dla 2020 roku, do 2030 roku ok. 4 mld zł
Uzasadnienie (analiza desk research)	Luka pożyczek MŚP w Wielkopolsce do 2029 r. wynosi 129,5 mld zł, a luka gwarancji 38,54 mld zł (por. podrozdz. 3.4.1.1., s. 88, Tabela 19 w Raporcie końcowym)

¹⁹ Zespół Badawczy proponuje umorzenie części kapitału przy regularnej spłacie, dodatkowo możliwość jednorazowych lub dwukrotnych, bezpłatnych wakacji pożyczkowych wynoszących 3 miesiące oraz stopę procentową w wysokości połowy stopy referencyjnej KE.

²⁰ Założono kwotę połowy wartości luki z uwagi na kolejny opisywany instrument, w którym uwzględniono również połowę wartości luki.

		<p>Niezbędne jest podjęcie działań w celu utrzymania MŚP w Wielkopolsce w związku z pandemią koronawirusa – dotyczy wszystkich branż. Wyczerpanie puli dotacji dla przedsiębiorstw w ramach WRPO 2014+ (popyt kilkukrotnie przewyższał podaż środków)</p> <p>Wyzwanie nr 1 w SRWW 2030 - "Wzrost konkurencyjności, produktywności i innowacyjności gospodarki"</p> <p>Zalecenia UE wskazują (<i>fi-compass</i>) na konieczność wprowadzania instrumentów mieszanych lub IF dla przedsiębiorstw. Pożyczka może w znacznym stopniu uzupełnić dotacje lub zaspokoić część popytu niezaspokojonego dotacjami.</p>		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		<p>Niezaspokojone potrzeby finansowe (będące w efekcie luką finansową, jak wynika z badań kwestionariuszowych) wynoszą (z uwzględnieniem wyłącznie podobszarów korespondujących z celami inwestycyjnymi pożyczki) ok. 3 mld zł (por. podrozdz. 3.4.1.1., s. 85, Tabela 16 w Raporcie końcowym)</p> <p>14,55% MŚP wykazujących potrzeby w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności chciałoby skorzystać z IF, w zakresie infrastruktury badawczo-rozwojowej, tworzenia nowych miejsc, pracy, wsparcia dot. usług rozwojowych dla MŚP.</p> <p>Propozycje IOB - pożyczki dla przedsiębiorstw usługowych (najbardziej ucierpiały w pandemii)</p> <p>min. 3 miesięczna karencja w spłacie</p> <p>Rozstrzygnięcie kwestii VAT-u w projektach EFS+ i innych funduszy</p>		
Odbiorcy ostateczni -typ		MŚP		
Odbiorcy ostateczni-grupa docelowa		MŚP ze wszystkich sektorów		
Obszar interwencji (luka)		Przedsiębiorczość		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Komponent bezzwrotny		Tak (do 20% kapitału)		
Model podstawowy:	Wszystkie MŚP (umorzenie do 20% kapitału)	Model alternatywny:	Wszystkie MŚP (umorzenie do 10% kapitału)	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Środki zwrócone mogą być przeznaczone np. na wkład własny do pożyczek.		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	powyżej 100 tys. zł	3mln zł	Do 12 miesięcy (zalecane min. 3 miesiące, optymalnie 6 miesięcy)	Do 10 lat
Proponowana liczba (W1):		250		
Proponowana alokacja (W1) (bez kosztów zarządzania)		1200 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 20000		

Proponowana alokacja (W2) (bez kosztów zarządzania)	ok. 82,5 mld zł ²¹ (do 2029 r.)
Proponowana liczba (W3):	Ok. 10000-12000
Proponowana alokacja (W3) (bez kosztów zarządzania)	Ok. 41,5 mld zł

Źródło: opracowanie własne.

Jako podstawowy instrument wsparcia Zespół Badawczy proponuje uwzględnienie IF dla MŚP na działalność rozwojową. Zespół Badawczy zaleca podzielenie tego wsparcia na mikropożyczki i pożyczki (por. Tabela 21, Tabela 22). IF są niezbędne do odpowiedniego podejścia do popytu na środki, który był zgłaszany w WRPO 2014+ - wsparcie dotacyjne szybko się tam wyczerpało. Proponowany instrument może być modyfikowany w trakcie trwania WRPO 2021+, w zależności od decyzji IZ WRPO 2021+, np. na podstawie bieżącego monitoringu sytuacji społeczno-gospodarczej regionu, ewentualnie zaktualizowanej oceny *ex ante*, w zależności od konkretnej grupy docelowej odbiorców ostatecznych - na przykład dla MŚP z branż szczególnie dotkniętych skutkami pandemii można wprowadzić dodatkową karencję lub wakacje w spłacie, dla MŚP do dwóch lat na rynku, powyżej dwóch lat itp. Zespół Badawczy nie identyfikuje znaczącego ryzyka niskiego zainteresowania wsparciem ze strony odbiorców.

Tabela 21. Opis instrumentu – gwarancja

CP 1	Gwarancja dla MŚP
Cel instrumentu	Zmniejszenie luki finansowej przedsiębiorstw MŚP
Zawodność rynku (i ew. luka finansowa)	Rocznie: Luka finansowania dłużnego razem 552 mln zł Luka gwarancji 127 mln zł, w tym dla mikro - 55 mln zł, małych - 25 mln zł, średnich przedsiębiorstw 46 mln zł Luka dla start-upów we wczesnej fazie - 129 mln zł, w fazie wzrostu 157 mln zł, łącznie 287 mln zł Należy uwzględnić: gwarancję przy uruchamianiu innych IF Należy na bieżąco monitorować popyt na produkty gwarancyjne
Uzasadnienie (analiza <i>desk research</i>)	Luka gwarancji razem dla MŚP 38,54 mld zł do 2029 r. (por. podrozdz. 3.4.1.1., s. 88, Tabela 19 w Raporcie końcowym) Niezbędne jest podjęcie działań w celu utrzymania MŚP w Wielkopolsce w związku z pandemią koronawirusa – dotyczy wszystkich branż. Wyczerpanie puli dotacji dla przedsiębiorstw w ramach WRPO2014+ (popyt kilkukrotnie przewyższał podaż środków) Wyzwanie nr 1 w SRWW 2030: "Wzrost konkurencyjności, produktywności i innowacyjności gospodarki" Produkt gwarancyjny zdywersyfikuje portfel IF i prawdopodobnie spotka się z zainteresowaniem odbiorców
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)	Niezaspokojone potrzeby finansowe (będące w efekcie luką finansową, jak wynika z badań kwestionariuszowych) wynoszą (z uwzględnieniem wyłącznie podobszarów korespondujących z tym IF) ok. 3 mld zł (por. podrozdz. 3.4.1.1., s. 85, Tabela 16 w Raporcie końcowym) 14,55% MŚP wykazujących potrzeby w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności chciałoby skorzystać z IF
Odbiorcy ostateczni -typ	MŚP

²¹ Założono kwotę połowy wartości luki z uwagi na kolejny opisywany instrument, w którym uwzględniono również połowę wartości luki.

Odbiorcy ostateczni-grupa docelowa		MŚP ze wszystkich sektorów		
Obszar interwencji (luka)		Przedsiębiorczość		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Komponent bezzwrotny		N.d.		
Model podstawowy:	Wszystkie MŚP	Model alternatywny:	Wszystkie MŚP	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Warto w miarę możliwości oferować otwarty katalog poręczeń jak np. poręczenia kontraktowe (poręczenia wadialne, należytego wykonania umowy, usunięcia wad i usterek, zwrotu zaliczki)		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	-	3 mln zł	N.d.	Do 10 lat
Proponowana liczba (W1):		ok. 950 (średnia wartość 106 tys. zł) ²²		
Proponowana alokacja (W1) (bez kosztów zarządzania)		150 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 10000-15000		
Proponowana alokacja (W2) (bez kosztów zarządzania)		ok. 1 mld zł ²³ (do 2030 r.)		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 6000		
Proponowana alokacja (W3) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 550 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Oprócz pożyczek Zespół Badawczy proponuje wprowadzenie produktów gwarancyjnych (por. Tabela 23). Według raportu KSFP za 2019 rok, jedna trzecia poręczeń w 2019 r. opiewała na kwotę między 500 tys. zł a 1 mln zł, jedna piąta - między 250 a 500 tys. zł, podobnie w przypadku wartości od 100 do 250 tys. zł. Co dziesiąte poręczenie miało wartość w przedziale 50-100 tys. zł. Poręczenia były udzielane głównie podmiotom zatrudniającym do 50 osób (62,9%, większość stanowiły mikroprzedsiębiorstwa)²⁴. Rośnie liczba i wartość udzielanych poręczeń (szczególnie w zakresie poręczeń wadialnych związanych z zamówieniami publicznymi), o 19% w stosunku do 2019 roku w przypadku liczby poręczeń, 17% w odniesieniu do ich wartości. Spada jednak kapitał poręczeniowy (od 2014 roku). Zaakceptowane wnioski o udzielenie poręczenia stanowiły 96,7% wszystkich złożonych wniosków. Poręczeń o największej łącznej wartości udzielił w 2020 r. w Polsce FRIP WW. W zakresie liczby udzielonych poręczeń w 2020 r. w Wielkopolsce udzielono ich o 32% więcej niż w 2019 r. o wartości o 71% wyższej niż w 2019 r. 75% funduszy poręczeniowych w regionie zwiększyło liczbę poręczeń, a 25% - wartość poręczeń. W związku z tym fundusze poręczeniowe w Wielkopolsce posiadają potencjał do udzielania poręczeń w ramach WRPO 2021+. Ponad połowa poręczeń w Polsce jest udzielana podmiotom z sektora transportu i usług, ok. 1/5 - budownictwa. 49,3% poręczeń zostało udzielonych mikroprzedsiębiorstwom (52,3% łącznej wartości poręczeń), 39% małym przedsiębiorstwom (39% wartości), 11,3% średnim przedsiębiorstwom (8,6% wartości). Kapitał poręczeniowy w regionie wynosił w 2020 r. 140,8 mln zł, aktywne poręczenia 349,7 mln zł, udzielono 4354 poręczeń o wartości 633 mln zł (zaangażowanie kapitału poręczeniowego 248%), a wartość poręczeń na 1 MŚP w

²² Przyjęto średnią wartość poręczenia na poziomie przeciętnej wartości z 2019 r. – 106. tys. zł, zob. M. Gajewski, R. Kubajek, J. Szczucki, *Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2019 r.*, op. cit., s. 21.

²³ Założono kwotę połowy wartości luki z uwagi na kolejny opisywany instrument, w którym uwzględniono również połowę wartości luki.

²⁴ M. Gajewski, R. Kubajek, J. Szczucki, *Rynek lokalnych i regionalnych funduszy...*, op. cit.

Wielkopolsce wyniosło najwięcej w kraju - 2830 zł²⁵. Jak wspomniano wcześniej, fundusze poręczeniowe w Wielkopolsce mają wysoki potencjał do realizacji zadań w ramach publicznej interwencji, nie ma więc w tym zakresie ryzyka niepowodzenia wdrażania tego typu wsparcia (natomiast istnieje ryzyko niewystarczającego popytu na poręczenia ze strony odbiorców ostatecznych IF). Wprowadzanie produktów gwarancyjnych spowoduje dywersyfikację portfela instrumentów, będą mogły wspomagać finansowanie kapitału obrotowego i inwestycyjnego MSP. Propozycja gwarancji wynika bezpośrednio z obliczonej luki finansowej w rozdziale 3.

3.3. Działalność IOB (CP 1)

Wobec pomijalności luki finansowej w przypadku IOB (por. podrozdz. 3.4.2), nie zaproponowano IF w tym obszarze.

3.4. Energetyka (CP 2)

Tabela 22. Opis instrumentu – pożyczki na działalność w zakresie efektywności energetycznej MŚP

CP 2	Pożyczki ²⁶ – efektywność energetyczna MŚP
Cel instrumentu	Zmniejszenie luki finansowej oraz efekt zachęty w zakresie efektywności energetycznej Wsparcie działalności inwestycyjnej MŚP
Zawodność rynku (i ew. luka finansowa)	Luka dla Wielkopolski w zakresie efektywności energetycznej
Uzasadnienie (analiza desk research)	Efektywność energetyczna jest jednym z trzech priorytetowych obszarów polityki klimatyczno-energetycznej UE. Należy promować działania mając na celu zwiększanie efektywności energetycznej przedsiębiorstw (np. w zakresie termomodernizacji, OZE). Istnieje wiele krajowych programów mających na celu podobne wsparcie (np. ze środków WFOŚiGW), ale luka finansowa jest zbyt wysoka, aby mogły być pokryte w całości z tych środków. Luka w zakresie ciepłownictwa 494 mln zł dla lat 2021-2030 (por. podrozdz. 3.4.6., s. 107) Luka w Wielkopolsce w zakresie OZE (Scenariusz 21%) w wysokości 3,64 mld zł, w tym fotowoltaika 299 mln zł (elektrownie), i 1,24 mld zł (mikroinstalacje) (por. podrozdz. 3.4.6, s. 107-108 w Raporcie końcowym), w obszarze efektywności energetycznej 4,8 mld zł (por. podrozdz. 3.4.6., s. 107 w Raporcie końcowym) Luka pożyczek MŚP - 425 mln zł, w tym mikro 185 mln zł, małe 85 mln zł, średnie przedsiębiorstwa 155 mln zł Luka finansowania dłużnego razem 552 mln zł Luka gwarancji 127 mln zł, w tym dla mikro - 55 mln zł, małych - 25 mln zł, średnich przedsiębiorstw 46 mln zł (por. podrozdz. 3.4.1.1., s. 85-87 w Raporcie końcowym)
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)	Niska skłonność do korzystania z IF w tym zakresie, raczej jedynie z dotacji przy wkładzie własnym max. 30% wartości inwestycji. Potrzeby wykazywane

²⁵ M. Gajewski, R. Kubajek, J. Szczucki, *Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2020 r.*, KSFP, Warszawa 2021.

²⁶ We wszystkich podawanych przypadkach pożyczek z premią oprócz ewentualnego komponentu umorzeniowego Zespół Badawczy proponuje obniżenie oprocentowania o maks. 50% w drugiej połowie okresu spłaty przy określonych warunkach, np. terminowego spłacania rat.

CP 2		Pożyczki ²⁶ – efektywność energetyczna MŚP		
		łącznie przez ok. 50 przedstawicieli MŚP. Zespół Badawczy sugeruje więc alternatywnie pożyczkę z premią z długim okresem spłaty Niezaspokojone potrzeby finansowe MŚP w zakresie efektywności energetycznej na poziomie ok. 1,5 mld zł (wartość dla populacji na podstawie próby)		
Odbiorcy ostateczni -typ		MŚP		
Odbiorcy ostateczni-grupa docelowa		MŚP ze wszystkich sektorów		
Obszar interwencji (luka)		Przedsiębiorczość i innowacyjność, Energetyka		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Komponent bezwrotny		Tak		
Model podstawowy:	Wszystkie MŚP (do 15% kapitału) ²⁷	Model alternatywny:	Wszystkie MŚP (do 10% kapitału)	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Środki zwrócone mogą być przeznaczone na pożyczki ekoenergetyczne (zakłada się kontynuację wsparcia w kolejnych latach) lub wkład krajowy do przedsięwzięć z zakresu energetyki.		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	20 mln zł	Do 12 miesięcy (zalecane min. 6 miesięcy) ²⁸	Do 20 lat
Proponowana liczba (W1):		450 (z uwagi na wysoki popyt dotyczący dotacji)		
Proponowana alokacja (W1) (bez kosztów zarządzania)		250 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 1000		
Proponowana alokacja (W2) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 800 mln zł		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 700		
Proponowana alokacja (W3) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 550 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

²⁷ Komponent bezwrotny do 15% inwestycji w przypadku zakończenia realizacji działania i wykazania efektu ekologicznego (energetycznego) na zasadzie "projekt spełnia/nie spełnia warunku", pożyczka do 2,5 mln zł, średnio 750 tys. zł, do rozważenia dofinansowanie audytu energetycznego w wysokości max. 5 tys. zł. Warunkiem umorzenia jest realizacja projektu

zgodnie z założeniami i terminowa spłata rat. Ze względu na długi zwrot inwestycji i niską skłonność przedsiębiorstw do korzystania z IF w tym zakresie, Zespół Badawczy proponuje długi okres spłaty.

²⁸ Zespół Badawczy uzależnia decyzje w tym zakresie od przebiegu pandemii. Wkład pośrednika finansowego max. 10%.

Tabela 23. Opis instrumentu – Pożyczki²⁹ dla przedsiębiorstw na instalację urządzeń OZE

CP 2		Pożyczki z premią – dla MŚP na instalację urządzeń OZE	
Cel instrumentu		Zmniejszenie luki finansowej, zwiększenie produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł	
Zawodność rynku (i ew. luka finansowa)		Luka w Wielkopolsce w zakresie OZE (Scenariusz 21%) w wysokości 3,64 mld zł, w tym fotowoltaika 299 mln zł (zawodowa), i 1,24 mld zł (mikroinstalacje) Luka w inwestycjach w ochronę powietrza 6,7 mld zł	
Uzasadnienie (analiza desk research)		Efektywność energetyczna jest jednym z trzech priorytetowych obszarów polityki klimatyczno-energetycznej UE. Interwencja dotyczyłaby także obszaru ochrony środowiska. Należy promować działania mając na celu zwiększanie efektywności energetycznej przedsiębiorstw (np. w zakresie termomodernizacji, OZE). Kilka obszarów w ramach CP 2 wg projektu UP dotyczących OZE Wg zaleceń UE min. 37% środków EFRR na CP 2 Niezadowalający poziom inwestycji w OZE, ochronę powietrza w Wielkopolsce	
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Ok 2% przedsiębiorstw MŚP wskazało na potrzeby finansowe w zakresie energetyki, ochrony środowiska (najwięcej w ramach instalacji urządzeń OZE), ok. 49,5% w zakresie innowacyjności (gdzie wymieniali także m.in. fotowoltaikę), oraz "inne" (gdzie jedną z trzech najczęściej udzielanych odpowiedzi była inwestycja w któreś z OZE lub ogólnie w odnawialne źródła energii). Niezaspokojone potrzeby finansowe MŚP w zakresie działań związanych z montażem instalacji OZE w wysokości ok. 2,5 mld zł (wartość dla populacji, por. podrozdz. 3.4.6., s. 109) Luka z zakresu ciepłownictwa 494 mln zł dla lat 2021-2030 (por. podrozdz. 3.4.6., s. 107) Luka w Wielkopolsce w zakresie OZE (Scenariusz 21%) w wysokości 3,64 mld zł, w tym fotowoltaika 299 mln zł (zawodowa), i 1,24 mld zł (mikroinstalacje) (por. podrozdz. 3.4.6, s. 107-108), w obszarze efektywności energetycznej 4,8 mld zł (por. podrozdz. 3.4.6., s. 107)	
Odbiorcy ostateczni -typ		Przedsiębiorstwa	
Odbiorcy ostateczni-grupa docelowa		MŚP	
Obszar interwencji (luka)		Energetyka, ochrona środowiska	
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo	
Komponent bezzwrotny		Tak	
Model podstawowy:	Wszystkie MŚP	Model alternatywny	Wszystkie MŚP
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Środki zwrócone mogą być przeznaczone na wspieranie beneficjentów w przypadku wyczerpania środków w WRPO 2021+ lub jako środki uzupełniające ofertę WRPO 2021+ np. w postaci wkładu krajowego do instrumentu finansowego.	

²⁹ We wszystkich podawanych przypadkach pożyczek z premią Zespół Badawczy proponuje obniżenie oprocentowania o maks. 50% w drugiej połowie okresu spłaty przy określonych warunkach, np. terminowego spłacania rat.

CP 2		Pożyczki z premią – dla MŚP na instalację urządzeń OZE		
W jaki sposób zainteresowanie może ulec zmianie w wyniku skutków pandemii COVID-19?		W wyniku pandemii może spaść liczba chętnych do inwestowania w efektywność energetyczną – powodem są skutki gospodarcze pandemii, głównie wskazywana przez przedstawicieli w ramach badań CAWI/CATI niepewność funkcjonowania na rynku związana z pandemią COVID-19		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	20 mln zł	Do 12 miesięcy (zalecane 6 miesięcy) ³⁰	Do 15 lat
Proponowana liczba (W1):		700		
Proponowana alokacja (W1) (bez kosztów zarządzania)		250 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 3500-4000		
Proponowana alokacja (W2) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 800 mln zł		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 2000		
Proponowana alokacja (W3) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 525 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

Dobrym rozwiązaniem w WRPO 2021+ byłoby wprowadzenie pożyczek dla MŚP dotyczących efektywności energetycznej (por. Tabela 22). Niezaspokojone potrzeby finansowe w zakresie efektywności energetycznej nie mogą być w całości pokryte przez wsparcie dotacyjne. Ponownie, jak w przypadku kilku innych wcześniejszych propozycji, Zespół Badawczy proponuje wprowadzenie IF, tym razem dla MŚP chcących zainwestować w termomodernizację lub inne obszary energetyki, np. montaż OZE. Zespół Badawczy sugeruje wprowadzenie wszelkich ułatwień dla odbiorców, tj. część umorzeniową, długą, nawet roczną karencję w spłacie oraz okres spłaty do 20 lat (wskazywane były w CAWI jako zwiększające skłonność ankietowanych do skorzystania z takiego wsparcia).

Podobny produkt finansowy Zespół Badawczy proponuje dla montażu OZE w MŚP (por. Tabela 23) z tym, że maksymalny czas spłaty byłby krótszy o 5 lat. Na szczególną uwagę w ramach OZE zasługują tu mikroinstalacje, które z pewnością będą się cieszyć większym zainteresowaniem niż elektrownie fotowoltaiczne (inaczej: farmy fotowoltaiczne). Poza tym, realizacja projektów w zakresie montażu instalacji OZE pozwoli przynajmniej częściowo na osiągnięcie jednego z trzech celów klimatycznych UE. Istnieje jednak umiarkowane ryzyko niepowodzenia tego instrumentu. Pozostałe parametry są podobne. Analogicznie również Zespół Badawczy przewiduje potencjalne problemy i identyfikuje korzyści płynące z realizacji projektów w tym zakresie – dotyczą one nie tylko realizacji celów dla obszaru energetyki, ale także ochrony środowiska.

³⁰ Zespół Badawczy uzależnia decyzje w tym zakresie od przebiegu pandemii. Wkład pośrednika finansowego max. 10%.

Tabela 24. Opis instrumentu - pożyczki na efektywność energetyczną i montaż OZE w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnictwie

CP 2	Pożyczki ³¹ – efektywność energetyczna i montaż OZE - budynki
Cel instrumentu ³²	Zmniejszenie luki finansowej w zakresie efektywności energetycznej w mieszkalnictwie w woj. wielkopolskim
Zawodność rynku (i ew. luka finansowa)	Luka efektywności energetycznej w budownictwie wielorodzinnym 4,79 mld zł, podobna w przypadku budownictwa jednorodzinne (por. podrozdz. 3.4.6, s. 107) Luka z zakresie ciepłownictwa 494 mln zł dla lat 2021-2030 (por. podrozdziały 3.4.6. i 3.4.7. s. 106, 108, 111 w Raporcie końcowym) Luka w Wielkopolsce w zakresie OZE (Scenariusz 21%) w wysokości 3,64 mld zł, w tym fotowoltaika 299 mln zł (zawodowa), i 1,24 mld zł (mikroinstalacje; por. podrozdz. 3.4.6., s. 109 w Raporcie końcowym) Luka w inwestycjach w ochronę powietrza 6,7 mld zł (por. podrozdz. 3.4.7., s. 109 w Raporcie końcowym)
Uzasadnienie (analiza desk research)	Efektywność energetyczna jest jednym z trzech priorytetowych obszarów polityki klimatyczno-energetycznej UE. Należy promować działania mając na celu zwiększanie efektywności energetycznej w mieszkalnictwie (np. w zakresie termomodernizacji, OZE). Istnieje wiele krajowych programów mających na celu podobne wsparcie (np. ze środków WFOŚiGW), ale luka finansowa jest zbyt wysoka, aby mogły być pokryte w całości z tych środków. Wg zaleceń UE min. 37% środków EFRR na CP 2 Niezadowolający poziom inwestycji w ciepłownictwo, OZE, ochronę powietrza w Wielkopolsce
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)	Brak badań dotyczących budownictwa jednorodzinne W przypadku spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych ok. 30% przedstawicieli wspólnot i spółdzielni wskazało na potrzeby w zakresie inwestycji w sieci ciepłownicze, wymianę źródeł ciepła, wsparcie montażu urządzeń OZE, ok. 10% w wykorzystanie OZE w elektroenergetyce, wspieranie rozwoju OZE, rozwój inteligentnych systemów energetycznych, oraz w ramach odpowiedzi "inne" ponad 20% badanej grupy wskazało na konieczność przeprowadzenia termomodernizacji lub dokonania inwestycji w OZE Niezaspokojone potrzeby finansowe w przypadku jst - ok. 400 mln zł, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych – ok. 1,4 mld zł (wartości dla populacji) (por. podrozdz. 3.4.6 i 3.4.7, s. 106-112 w Raporcie końcowym)
Odbiorcy ostateczni -typ	Szeroki zakres podmiotów ³³

³¹ We wszystkich podawanych przypadkach pożyczek z premią oprócz komponentu umorzeniowego Zespół Badawczy proponuje obniżenie oprocentowania – maks. 50% w drugiej połowie okresu spłaty przy określonych warunkach, np. terminowego spłacania rat.

³² Zespół Badawczy proponuje instrument jako uzupełnienie wsparcia dotacyjnego w sytuacji, gdy to wsparcie zostanie wyczerpane.

³³ Jst i ich związki i stowarzyszenia, jednostki zależne od jst posiadające osobowość prawną, w tym spółki komunalne realizujące zadania własne gminy, samorządowe jednostki organizacyjne, państwowe osoby prawne, w tym jednostki od nich zależne, organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) i stowarzyszenia, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, TBS, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty prawne

CP 2		Pożyczki ³¹ – efektywność energetyczna i montaż OZE - budynki		
Odbiorcy ostateczni-grupa docelowa		J.w.		
Obszar interwencji (luka)		Energetyka, ochrona środowiska		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Komponent bezzwrotny		Tak (do 20% kapitału)		
Model podstawowy:	Wszystkie wymienione podmioty	Model alternatywny:	Tylko spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, właściciele budynków we współwłasności	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Środki zwrócone mogą być przeznaczone na wspieranie beneficjentów w przypadku wyczerpania środków w WRPO 2021+ lub jako środki uzupełniające ofertę WRPO 2021+ np. w postaci wkładu krajowego do instrumentu finansowego. Dodatkowo Zespół Badawczy proponuje zastosowanie w ramach wykorzystania środków zwróconych poręczeń, gwarancji i reporeczeń, jeśli będą potrzebne		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	50 tys. zł	20 mln zł	Do 12 miesięcy (zalecane min. 6 miesięcy) ³⁴	Do 20 lat
Proponowana liczba (W1):		300 (zał. średnia wartość ok. 1 mln zł)		
Proponowana alokacja (W1) (bez kosztów zarządzania)		350 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 8000-10000		
Proponowana alokacja (W2) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 6 mld zł		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 5000-5500		
Proponowana alokacja (W3) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 3,2 mld zł		

Źródło: opracowanie własne.

Podobny instrument (pod względem konstrukcji) jak opisano poprzednio, miałby dotyczyć efektywności energetycznej w mieszkalnictwie, a wsparcie miałoby być kierowane do TBS-ów, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych (bardzo zainteresowanych tym obszarem interwencji, jak wskazało badanie CAWI) oraz osób indywidualnych. Opis rozwiązania przedstawiono w Tabeli 24. Z uwagi na niski poziom znajomości dotychczasowej oferty wśród przedstawicieli docelowej grupy wsparcia (dokładniej wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych), należałoby zintensyfikować akcje promocyjne, mające na celu szerzenie informacji o dostępnej ofercie skierowanej skierowanych specjalnie do tychże grup. Zespół Badawczy wnioskuje, że zapełnienie luki informacyjnej przyniesie oczekiwany efekt w postaci wysokiego zainteresowania wsparciem szczególnie wśród wspólnot i spółdzielni

kościółów i związków wyznaniowych, uczestnicy PPP realizujący projekty hybrydowe na rzecz partnera publicznego, podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE, podmioty spoza sektora publicznego prowadzące działalność gospodarczą w budynkach użyteczności publicznej, szkoły wyższe, jednostki naukowe, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

³⁴ Zespół Badawczy uzależnia decyzje w tym zakresie od przebiegu pandemii. Wkład pośrednika finansowego max. 10%.

mieszkańców. Istnieje jednak ryzyko niechęci docelowych grup odbiorców ostatecznych w zakresie podejmowania ryzyka w ramach zaciągania zobowiązań lub braku chęci poszukiwania dodatkowych zabezpieczeń dla pożyczek. Zespół Badawczy ma jednak nadzieję, że odpowiednio ukierunkowana polityka promocyjna wsparcia przyniosłaby oczekiwany efekt i cała planowana alokacja zostałaaby wyczerpana.

3.5. Ochrona środowiska (CP 2)

Biorąc pod uwagę występujące niedoskonałości rynkowe w tym obszarze (por. podrozdz. 3.1.7 w Raporcie końcowym) nie zaproponowano IF w tym obszarze.

3.6. Transport (CP 3)

Biorąc pod uwagę występujące niedoskonałości rynkowe w tym obszarze (por. podrozdz. 3.1.5 w Raporcie końcowym) nie zaproponowano IF w tym obszarze.

3.7. Usługi publiczne (CP 4 EFRR)

Biorąc pod uwagę występujące niedoskonałości rynkowe w tym obszarze (por. podrozdz. 3.1.4 w Raporcie końcowym) nie zaproponowano IF w tym obszarze.

3.8. Usługi publiczne (CP 4 EFS+)

Biorąc pod uwagę zapisy linii demarkacyjnej MFIPR (IF wdrażane na poziomie krajowym), nie przewidziano IF w obszarze usług publicznych.

3.9. Terytorialny wymiar interwencji (CP 5)

Tabela 25. Opis instrumentu – Pożyczka rewitalizacyjna

CP 5	Pożyczki rewitalizacyjne
Cel instrumentu	Zmniejszenie luki finansowej w zakresie rewitalizacji Zmniejszenie areału obszarów zdegradowanych ³⁵ Działania rewitalizacyjne powinny wynikać z PR/być zgodne z treścią GPR
Zawodność rynku (i ew. luka finansowa)	Luka finansowa w zakresie rewitalizacji 532,11 mln zł (por. podrozdz. 3.4.5, s. 105 w Raporcie końcowym); dodatkowo luka w zakresie ciepłownictwa, termomodernizacji (opisane dla wcześniejszych instrumentów)
Uzasadnienie (analiza desk research)	Mały lub brak efektu jałowej straty, duży potencjał absorpcyjny wskazany przez ewaluację mid-term WRPO 2014+ (PI 9b), proponowano zwiększenie alokacji dla tego obszaru z uwagi na wysoki popyt. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych największych miast, miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, np. Gniezno, Chodzież, Koło, Konin, Piła, Pleszew, Turek, Złotów (pod warunkiem posiadania GPR) Wyzwanie 7 SRWW2030: Wyzwanie 7. Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych; pakiet działań w ramach celu strategicznego 4 i operacyjnego 4.2. SRWW 2030: „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych”, duży udział gruntów

³⁵ Zespół Badawczy proponuje wyłączenie ze wsparcia projektów, które uzyskują wsparcie z komponentu regionalnego FST dla województwa wielkopolskiego.

CP 5		Pożyczki rewitalizacyjne		
		zdegradowanych w powierzchni województwa(wg SOR, KSRR) Rewitalizacja w województwie, zgodnie z dokumentami zaprezentowanymi powyżej, szczególnie SOR, KSRR, funduszami strukturalnymi UE poświęconymi sprawiedliwej transformacji (FST) wymaga szczególnego traktowania ze względu na dużą powierzchnię terenów pogórnicznych.		
Uzasadnienie wyboru (badania pierwotne)		Ok. 50% badanych przedstawicieli jst wskazało na potrzeby w zakresie rewitalizacji, 42,42% w zakresie ochrony środowiska (por. podrozdz. 3.4.5, s. 105-106 w Raportcie końcowym); Nie badano potrzeb PES i NGO w tym zakresie		
Odbiorcy ostateczni -typ		Szeroki zakres podmiotów ³⁶		
Odbiorcy ostateczni-grupa docelowa		J.w.		
Obszar interwencji (luka)		Rewitalizacja		
Obszar interwencji (geogr.)		Całe województwo		
Komponent bezzwrotny		Tak (do 20% kapitału)		
Model podstawowy :	Wszystkie możliwe podmioty (do 20% premii)	Model alternatywny	Wszystkie możliwe podmioty (10 % premii)	
Komplementarność wykorzystania środków zwróconych		Środki zwrócone mogą być przeznaczone na wspieranie beneficjentów w przypadku wyczerpania środków w WRPO 2021+ lub jako środki uzupełniające ofertę WRPO 2021+ np. w postaci wkładu krajowego do instrumentu finansowego.		
W jaki sposób zainteresowanie może ulec zmianie w wyniku skutków pandemii COVID-19?		W wyniku pandemii może spaść liczba chętnych do inwestowania w rewitalizację – powodem są skutki gospodarcze pandemii, brak środków jst na finansowanie tego typu działań z uwagi na inne priorytety.		
Proponowana wielkość transakcji	Min.	Max.	Karencja	Okres spłaty/zwrotu
	150 tys. zł	50 mln zł	Do 12 miesięcy (zalecane 6 miesięcy)	Do 20 lat
Proponowana liczba (W1):		120		
Proponowana alokacja (W1) (bez kosztów zarządzania)		540 mln zł		
Proponowana liczba (W2):		Ok. 300		
Proponowana alokacja (W2) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 550 mln zł		
Proponowana liczba (W3):		Ok. 170-200		
Proponowana alokacja (W3) (bez kosztów zarządzania)		Ok. 545 mln zł		

Źródło: opracowanie własne.

³⁶ Jst, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, szkoły wyższe, jednostki naukowe, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, IOB, administracja rządowa, partnerzy społeczni i gospodarczy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy, PES, podmioty działające w oparciu o umowę o PPP.

Województwo wielkopolskie jest jednym z polskich regionów o największych potrzebach w zakresie interwencji w obszarze rewitalizacji (duży areał zdegradowanych obszarów). Interwencja w tym obszarze powinna mieć wysoki priorytet (por. Tabela 42, podrozdz. 3.5. w Raporcie końcowym). Podmioty i organizacje realizujące szereg działań rewitalizacyjnych, ukierunkowanych na wymiar techniczny, ale też społeczny rewitalizacji (np. zarządzanie kryzysami społecznymi). W tym ujęciu działalność rewitalizacyjna ma bardzo szeroki zakres i jak wcześniej wspomniano, zarówno potrzeby finansowe, jak i wielkość luki finansowej mogą być niedoszacowane. Z tego powodu Zespół Badawczy proponuje zwiększyć alokację na działania rewitalizacyjne o 50% w stosunku do obliczonej luki. Z drugiej strony, od 2023 r. trzeba będzie korzystać ze ścieżki ustawowej, aby realizować plan rewitalizacji (GPR). Zespół Badawczy proponuje także oferowanie IF bazując na pozytywnych doświadczeniach z wdrażania inicjatyw JESSICA i Jessica2 (por. Tabela 25).

Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 – aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych

Dr Marek Szczepański

MWS Consulting

Listopad 2023

Streszczenie

(1) Celem analizy „Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 – aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych” (dalej: Analiza) była ocena aktualności przyjętych rozwiązań w zakresie wdrażania instrumentów finansowych w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW 2021-2027, Program) w zakresie oceny ex-ante określonej w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (Rozporządzenie ogólne).

(2) Zgodnie z Art. 58.3 Rozporządzenia ogólnego, ocena ex ante ma obejmować cztery elementy:

- a) proponowana kwota wkładu z programu do poszczególnych instrumentów finansowych i szacowany efekt dźwigni, wraz z krótkim uzasadnieniem;
- b) proponowane produkty finansowe, w tym ewentualną potrzebę zróżnicowanego traktowania inwestorów;
- c) proponowana docelowa grupa ostatecznych odbiorców;
- d) oczekiwany wkład instrumentów finansowych w osiągnięcie celów szczegółowych.

(3) Analizie zostały poddane wnioski i propozycje zawarte w opracowaniu „Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym możliwości wykorzystania instrumentów finansowych” (Ocena ex ante), przygotowanym w październiku 2021 r. przez EU-CONSULT sp. z o.o. i Grupa BST sp. z o.o.

(4) Analiza objęła wyłącznie te zapisy Oceny ex ante, które reguluje wspomniany Art. 58.3 Rozporządzenia ogólnego. Analiza objęła jedynie wnioski i propozycje zawarte w Ocenie ex ante dotyczące priorytetów i działań FEW 2021-2027, w których – w wyniku negocjacji z Komisją Europejską – będą wykorzystane instrumenty finansowe.

(5) Analiza obejmuje poniższe elementy:

- Wyjaśnienie rozumienia głównych wykorzystanych pojęć, m.in.: instrument finansowy; produkt finansowy; instrument mieszany; Menadżer; Pośrednik Finansowy; dźwignia finansowa; wkład z programu oraz zróżnicowane traktowanie inwestorów.
- Omówienie kluczowych wniosków i propozycji Oceny ex ante dotyczących instrumentów finansowych w FEW 2021-2027.
- Syntetyczny opis działań FEW 2021-2027, w których będą wykorzystane instrumenty finansowe oraz poziomu niezbędnego współfinansowania.
- Założenia wybranych programów/schematów publicznych, które mogą stanowić konkurencję dla instrumentów finansowych w FEW 2021-2027: wsparcie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG), w tym Kredyt ekologiczny i gwarancja Ekomax; pożyczki planowane w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO); Program TERMO wdrażany przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) oraz oferta Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o. (WFR).
- Opis planowanego wykorzystania instrumentów finansowych w programach regionalnych 2021-2027, w tym poziom dotacji w instrumentach mieszanych.

(6) W kolejnej części analizy zostały przedstawione szacunki dotyczące efektu dźwigni dla instrumentów finansowych w FEW 2021-2027 oraz wkładu instrumentów finansowych w osiąganie celów szczegółowych Programu.

(7) W analizie zostały także przedstawione modele wdrażania instrumentów finansowych określone w Rozporządzeniu ogólnym i wymogi dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe.

(8) Analizie została poddana zasadność powierzenia w ramach FEW 2021-2027 roli Menadżera Funduszu Powierniczego (Menadżer, tj. podmiot wdrażający fundusz powierniczy) lub Pośrednika Finansowego (podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy) dwóm instytucjom finansowym: BGK i WFR. Przedstawione zostały doświadczenia obu instytucji we wdrażaniu instrumentów zwrotnych.

(9) Ostatnia część analizy zawiera propozycje założeń i głównych parametrów produktów w ramach każdego z pięciu działań FEW 2021-2027. Propozycje obejmują m.in.: zakres wsparcia; typ produktu (pożyczka lub instrument mieszany); główne grupy ostatecznych odbiorców; maksymalny okres spłaty; warunki (oprocentowanie) pożyczki; maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu i produktu; forma dotacji w instrumencie mieszanym; warunki (podstawa) przyznania dotacji w instrumencie mieszanym; zasadność zastosowania zróżnicowanego traktowania inwestorów oraz szacowany efekt dźwigni. W przypadku instrumentów mieszanych zostało przedstawione uzasadnienie dla wykorzystania dotacji.

Wnioski i propozycje

(10) Proponuje się uruchomienie w ramach FEW 2021-2027 wyłącznie pożyczek i instrumentów mieszanych (pożyczki z dotacją). Ze względu na skomplikowane zasady wdrażania i rozliczania instrumentów poręczeniowych określone w Rozporządzeniu ogólnym, nie rekomenduje się wykorzystania w Programie poręczeń. Zasadna jest natomiast kontynuacja wykorzystywania przez WFR instrumentów poręczeniowych w ramach re-użycia.

(11) Proponuje się wykorzystanie instrumentów mieszanych szczególnie w trzech działaniach Priorytetu 2 i w Działaniu 7.2, zaś w Działaniu 1.5 sugeruje się w pierwszej kolejności udzielanie pożyczek (ewentualne zastosowanie w tym działaniu instrumentów mieszanych powinno wynikać z wyraźnego sygnału płynącego z rynku). Proponowany poziom dotacji w instrumentach mieszanych mieści się w przedziale 15%-25% na poziomie jednostkowego wsparcia w poszczególnych działaniach Programu. Na poziomie instrumentu finansowego udział dotacji nie będzie przekraczał 50%.

W przypadku małego zainteresowania pożyczkami w pozostałych działaniach Programu i/lub pojawienia się na rynku nowych, konkurencyjnych instrumentów wsparcia publicznego zasadna (lub niezbędna) może okazać się modyfikacja parametrów produktu poprzez dodanie komponentu dotacyjnego (np. w formie umorzenia).

(12) Przy podejmowaniu decyzji o wyborze modelu wdrażania instrumentów finansowych w FEW 2021-2027, Zarząd województwa powinien uwzględnić m.in. poniższe czynniki:

- a) Wielkość alokacji na poszczególne instrumenty finansowe.
- b) Spełnianie przez BGK i WFR warunków do pełnienia roli podmiotu wdrażającego instrument finansowy (Menadżera lub Pośrednika Finansowego).

- c) Doświadczenie WFR i BGK w zarządzaniu instrumentami finansowymi i bezpośrednim udzielaniu wsparcia (pożyczek).
- d) Możliwość zapewnienia wkładu krajowego do instrumentów finansowych FEW 2021-2027, na poziomie Menadżera lub Pośrednika Finansowego.
- e) Doświadczenie we współpracy z pośrednikami finansowymi oraz sposób wyboru funduszy szczegółowych w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych (ustawa Pzp), w tym w trybie in-house.
- f) Podstawa formalna i działania niezbędne dla powierzenia roli Menadżera lub Pośrednika BGK lub WFR.

(13) Obie instytucje mają doświadczenie w zarządzaniu instrumentami finansowymi wykorzystującymi środki publiczne: BGK głównie środki unijne, a WFR – środki krajowe (w ramach re-użycia). BGK i WFR zdobyły doświadczenie w wyborze pośredników finansowych w trybie przetargów określonych w ustawie Pzp.

(14) Z dużą dozą prawdopodobieństwa można przyjąć, że zarówno BGK, jak i WFR spełniają minimalne wymagania określone w Rozporządzeniu 480/2014. Obie instytucje deklarują także gotowość do zapewnienia wkładu krajowego do środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) : BGK – środki z re-użycia funduszy z programu Inteligentny Rozwój udostępnione przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), a WFR – ze środków re-użycia środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego 2007-2013.

(15) Ze względu na stosunkowo niewielką alokację na instrumenty finansowe w Działaniu 7.2 Programu, proponuje się wdrażanie instrumentów w tym działaniu w modelu bez funduszu powierniczego.

Biorąc pod uwagę specyfikę projektów środowiskowych i ich dużą złożoność, wykorzystanie funduszu powierniczego w Działaniu 2.2. wydaje się być godne rozważenia. Strukturę z funduszem funduszy (menadżerem) Instytucja Zarządzająca (przy niewielkiej alokacji ok. 28 mln PLN) wykorzystywała w Działaniu 11. WRPO 2014+: Wspieranie kryzysowych działań naprawczych w obszarze gospodarczym (REACT-EU).

Model z udziałem licznych pośredników finansowych (mimo stosunkowo niskiej alokacji) pozwolił na pełne wykorzystanie środków, choć jego wdrażanie pośrednicy finansowi rozpoczęli dopiero w 2023 r. W przypadku pozostałych działań proponuje się wykorzystanie funduszu powierniczego, ale ostateczna decyzja w tym zakresie należy do Instytucji Zarządzającej.

(16) Model wdrażania oraz produkty finansowe proponowane w poszczególnych działaniach FEW 2021-2027:

- ✓ Działanie 1.5 Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe (łącznie alokacja na instrumenty finansowe – około 42,86 mln EUR). Model wdrażania: z Funduszem Powierniczym. Produkt: pożyczka/pożyczka z ewentualną opcją dotacji (Pożyczka dla MŚP).

- ✓ Działanie 2.2 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe (łącznie alokacja na instrumenty finansowe - 12,86 mln EUR). Model wdrażania: z Funduszem Powierniczym/bez Funduszu Powierniczego. Produkt: pożyczka/ pożyczka z ewentualną opcją dotacji (Pożyczka energetyczna).
- ✓ Działanie 2.4 Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe (łącznie alokacja na instrumenty finansowe - 71,43 mln EUR). Model wdrażania: z Funduszem Powierniczym. Produkt 1: instrument mieszany – pożyczka z dotacją (Pożyczka OZE z ewentualną opcją dotacji) oraz Produkt 2: pożyczka (Pożyczka OZE dla przedsiębiorców/ Pożyczka OZE z ewentualną opcją dotacji dla przedsiębiorców).
- ✓ Działanie 2.9 Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe (łącznie alokacja na instrumenty finansowe 42,86 mln EUR). Model wdrażania: z Funduszem Powierniczym. Produkt: pożyczka/pożyczka z ewentualną opcją dotacji (Pożyczka GOZ).
- ✓ Działanie 7.2 Rewitalizacja – Instrumenty finansowe (łącznie alokacja na instrumenty finansowe - 6,28 mln EUR). Model wdrażania: bez Funduszu Powierniczego. Produkt: pożyczka/pożyczka z ewentualną opcją dotacji (Pożyczka na rewitalizację).

Warto przypomnieć, że w przypadku przesunięcia do 30% alokacji pomiędzy poszczególnymi działaniami FEW 2021-2027 w zakresie instrumentów finansowych bądź odstąpienia od formy finansowania w formule dotacji lub zmniejszenia jej wysokości, nie jest konieczna aktualizacja tego dokumentu.

(17) Propozycje produktów finansowych mają charakter ramowy - powinny zostać doprecyzowane lub zmodyfikowane w Strategii inwestycyjnej, zaakceptowanej przez Instytucję Zarządzającą.

(18) Do rozważenia przez Instytucję Zarządzającą proponuje się zróżnicowane traktowanie inwestorów w zakresie oprocentowania wkładu z Programu i wkładu Pośrednika Finansowego.

(19) Szacowany efekt dźwigni poszczególnych instrumentów finansowych FEW 2021-2027 mieści się w przedziale 1,24 – 1,30. Wysokość dźwigni została oszacowana zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego, z uwzględnieniem szacowanej wartości opłaty za zarządzanie dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe (Pośrednika i/lub Menadżera – w zależności od rekomendowanego modelu wdrażania).

(20) W zakresie oczekiwanego wkładu instrumentów finansowych w osiągnięciu celów szczegółowych Programu ustalono, że na poziomie FEW 2021-2027 dokonano przypisania planowanych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników produktu i wskaźników rezultatu. Jednak w niektórych przypadkach wskaźniki zostały określone zarówno dla wsparcia w formie dotacji, jak i dla instrumentów finansowych. Dodatkowe wskaźniki do instrumentów finansowych zostały przypisane na poziomie uszczegółowienia Programu, jednak bez określenia ich wartości docelowych.

Na podstawie struktury finansowania w danym działaniu Programu (planowane alokacje na dotacje i instrumenty finansowe), w analizie zostały przedstawione szacowane wartości wskaźników, które mogą być przypisane do instrumentów finansowych. Wartość wskaźników będzie mogła ulec modyfikacji na podstawie analizy Instytucji Zarządzającej lub rekomendacji podmiotów wdrażających instrumenty finansowe (beneficjentów) bądź wnioskodawców na etapie składania fiszek projektowych/wniosku o dofinansowanie.

Wprowadzenie

1. Celem analizy jest ocena aktualności przyjętych rozwiązań w zakresie wdrażania instrumentów finansowych w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (**FEW 2021-2027, Program¹**) w zakresie oceny ex-ante określonej w Art. 58.3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.² (**Rozporządzenie ogólne**).

2. Zgodnie z Art. 58.3 Rozporządzenia ogólnego, ocena ex ante ma obejmować cztery elementy:

- a) proponowana kwota wkładu z programu do poszczególnych instrumentów finansowych i szacowany efekt dźwigni, wraz z krótkim uzasadnieniem;
- b) proponowane produkty finansowe w tym ewentualną potrzebę zróżnicowanego traktowania inwestorów;
- c) proponowana docelowa grupa ostatecznych odbiorców;
- d) oczekiwany wkład instrumentów finansowych w osiągnięcie celów szczegółowych.

3. Analizie zostały poddane wnioski i propozycje zawarte w opracowaniu „Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym możliwości wykorzystania instrumentów finansowych” (**Ocena ex ante**), przygotowanym w październiku 2021 r. przez EU-CONSULT sp. z o.o. i Grupa BST sp. z o.o.

4. Analiza objęła wyłącznie te zapisy Oceny ex ante, które reguluje wspomniany Art. 58.3 Rozporządzenia ogólnego. Analiza objęła jedynie wnioski i propozycje zawarte w Ocenie ex ante dotyczące priorytetów i działań FEW 2021-2027, w których – w wyniku negocjacji z Komisją Europejską – będą wykorzystane instrumenty finansowe.

5. W przygotowaniu analizy zostały wykorzystane m.in. poniższe akty prawne i dokumenty:

- Rozporządzenie ogólne 2021-2027.
- Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014.³ (rozporządzenie to co prawda nie obowiązuje, ale w praktyce jego zapisy, szczególnie w zakresie wymogów dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe, są wykorzystywane).
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (**Ustawa wdrożeniowa**).

¹ Skrót i pojęcia wykorzystane w Analizie zostały zaznaczone na **niebiesko i boldem**.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (...).

³ Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...).

- Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, przyjęty decyzją Komisji Europejskiej z dnia 5 grudnia 2022 r.
- Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (**SzOP FEW**) - wersja SZOP.FEWP.007.
- *Komentarz do rozporządzeń UE dla polityki spójności 2021-2027* (opracowany przez zespół pracowników MFiPR oraz Stałego Przedstawicielstwa RP w Brukseli).
- Materiał Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy UE Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (**MFiPR**) „łączenie wsparcia z instrumentów finansowych i dotacji w jednym projekcie w ramach programów Polityki Spójności 2021-2027”.
- Materiał *Combination of financial instruments and grants under shared management funds in the 2021-2027 programming period. Factsheet* (łączenie instrumentów finansowych i dotacji w ramach zarządzania dzielonego w okresie programowania 2021-2027. Zestawienie) (**Poradnik EBI**).
- Informacje i zestawienia opracowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego (**BGK**).
- Informacje i zestawienia opracowane przez Wielkopolski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. (**WFR**).

Główne pojęcia wykorzystane w analizie

6. Obowiązujące regulacje unijne podają dwie różne definicje **instrumentu finansowego**.

Zgodnie z Rozporządzeniem finansowym 2018/1046⁴ (Art. 2 pkt. 29) pojęcie instrument finansowy oznacza: „*unijny środek wsparcia finansowego przekazywany z budżetu, aby zrealizować jeden lub większą liczbę określonych celów polityki Unii, który to instrument może przybierać formę inwestycji kapitałowych lub inwestycji quasi-kapitałowych, pożyczek lub gwarancji, lub innych instrumentów opartych na podziale ryzyka (...)*”.

Inną definicję podaje Rozporządzenie ogólne (Art. 2 pkt. 16), zgodnie z którym instrument finansowy oznacza: „*formę wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane ostatecznym odbiorcom*”.

7. Rozporządzenie ogólne (Art. 2 pkt. 17), definiuje **produkt finansowy** jako „*inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe oraz pożyczki i gwarancje, zgodnie z definicją w art. 2 rozporządzenia finansowego*”.

8. W niniejszej analizie pojęcie instrument finansowy jest rozumiane (chyba, że jest wskazane inaczej) zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym, tj. jako forma wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane ostatecznym

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (...).

odbiorcom. Pojęcie produkt finansowy jest rozumiane m.in. jako pożyczki i pożyczki połączone z dotacją.

9. Dla celów analizy jako **instrumenty mieszane** są rozumiane formy wsparcia określone w Art. 58.5 Rozporządzenia ogólnego, tj. wsparcie programu łączące w jednej operacji instrument finansowy z dotacją.

10. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego (Art. 2): pkt. 22 (definiującym podmiot wdrażający instrument finansowy), pkt. 20 (definiującym fundusz powierniczy) oraz pkt. 21 (definiującym fundusz szczegółowy), w dalszej części analizy podmiot wdrażający fundusz powierniczy będzie określany jako **Menadżer Funduszu Powierniczego** lub **Menadżer**, natomiast podmiot wdrażający fundusz szczegółowy - jako **Pośrednik Finansowy** lub **Pośrednik**.⁵

11. Rozporządzenie ogólne definiuje **efekt dźwigni** jako „kwotę finansowania podlegającego zwrotowi przekazywaną ostatecznym odbiorcom, podzieloną przez kwotę wkładu z Funduszy”, czyli w przypadku FEW 2021-2027 – z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (**EFRR**). Z kolei **wkład z programu** oznacza „wsparcie z Funduszy oraz jakiegokolwiek krajowego publicznego i prywatnego współfinansowania na rzecz instrumentu finansowego”.

12. **Zróżnicowane traktowanie inwestorów**, o którym mowa w art. 61 Rozporządzenia ogólnego oznacza dopuszczalność asymetrycznego podziału w instrumencie finansowym zysków lub strat pomiędzy inwestorem publicznym a inwestorem prywatnym. Zasada ta ma na celu przyciągnięcie prywatnych inwestorów do udziału w inwestycjach współfinansowanych z Funduszy i tym samym zwiększenie wolumenu wsparcia oferowanego ostatecznym odbiorcom. Odmienne traktowanie inwestorów może oznaczać np. różne oprocentowanie wkładu inwestora publicznego (w tym wkładu z programu) oraz inwestora prywatnego (np. Pośrednika Finansowego).⁶

Ocena ex ante: metodologia przygotowania, główne wnioski i rekomendacje

13. Badanie zostało zrealizowane w okresie październik 2020-październik 2021 przez konsorcjum firm badawczych EU Consult Sp. z o.o i Grupa BST Sp. z o.o. (**Wykonawca**) na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Celem badania było m.in. opracowanie opartej na dowodach propozycji zakresu, kierunków oraz mechanizmów interwencji, możliwych i zasadnych do realizacji w ramach planowanego programu

⁵ BGK stosuje dla określenia podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy inną nazwę – **Partner Finansujący**.

⁶ Odmienne podejście zakłada **zasada pari-passu** (z języka łacińskiego równym krokiem), która oznacza takie ustrukturyzowanie transakcji, lub pozycji wierzycieli, kiedy podział zysków/strat/ryzyka w ramach wspieranej inwestycji jest proporcjonalny do poziomu zaangażowanych wkładów finansowych ze strony inwestorów publicznych i prywatnych.

regionalnego edycji 2021-2027⁷. Badanie obejmowało kilka narzędzi, w tym: analizę desk research, badania jakościowe, badania ilościowe oraz analizę statystyczną (w tym statystyki opisowe). Badanie dotyczyło następujących obszarów potencjalnej interwencji publicznej: Przedsiębiorczość, Innowacyjność, Działalność IOB, Usługi publiczne: edukacja, włączenie społeczne, ochrona zdrowia, oraz działalność kulturalna, turystyczna i sportowa, Transport, Energetyka, Ochrona środowiska, Rewitalizacja.

14. W przypadku wszystkich obszarów interwencji proponowanych do uwzględnienia w FEW 2021-2027 Wykonawca zidentyfikował niedoskonałości rynkowe, wpływające na nieoptymalny poziom inwestycji, w tym: w obszarze przedsiębiorczości - asymetria informacji, efekty zewnętrzne, siła monopoli, a w obszarze energetyki - efekty zewnętrzne, dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji.

15. W zakresie wykorzystania instrumentów finansowych Wykonawca zaproponował m.in.:

- utrzymanie stosowania instrumentów finansowych w obszarze przedsiębiorczości, ale niestosowanie ich w obszarze innowacyjności;
- zastosowanie instrumentów finansowych i instrumentów mieszanych w zakresie montażu instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) i termomodernizacji;
- oferowanie instrumentów finansowych w ramach działań rewitalizacyjnych;
- zastosowanie pożyczek w ramach obszarów energetyki oraz rewitalizacji.

16. Wykonawca zaproponował wykorzystanie w FEW 2021-2027: dotacji, pożyczek i instrumentów gwarancyjnych (wskazując na wysoki efekt mnożnikowy tych instrumentów). Instrumenty finansowe zostały zaproponowane w obszarach, „w których zidentyfikowano lukę finansową, gdzie w badaniu CAWI deklarowano potrzeby w tym zakresie, oraz tam, gdzie jest to wskazane przez obecne wytyczne UE (projekty generujące dochód lub oszczędności), bądź zidentyfikowano pozytywne doświadczenia z wdrażania wsparcia.”

17. W przypadku pożyczek Wykonawca rekomendował „rozważenie możliwości oferowania ich w formie „klasycznej” oraz „w formie uwzględniającej preferencje”. W obszarze przedsiębiorczości zaproponowana została kontynuacja „wsparcia w postaci mikropożyczek i pożyczek podobnie do oferty Jeremie2. Oferta ta może być uzupełniona przez instrumenty gwarancyjne.” Wykonawca zaproponował różne rodzaje preferencji: „umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek, karencję w spłacie, niższe oprocentowanie” oraz rozszerzenie grupy ostatecznych odbiorców, jeśli wykaże to zapotrzebowanie rynku.

18. Zdaniem Wykonawcy łączna kwota wsparcia przeznaczonego na instrumenty finansowe w FEW 2021-2027 „powinna oscylować w granicach 1300 mln zł, czyli ok. 286 mln euro”.

⁷ W dalszej części opracowania używana jest aktualne nazewnictwo - skróty FEW 2021-2027 i Program.

Wykonawca zaproponował wykorzystanie instrumentów finansowych w trzech Celach Polityki (CP): CP 1, CP 2 i CP 5 i kilku celach szczegółowych (cs):

- CP 1, cs (iii) Zwiększenie wzrostu i konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), w tym poprzez inwestycje produkcyjne: produkty - mikropożyczka, pożyczka, gwarancja; proponowana alokacja - ok. 235 mln zł.
- CP 2, cs (i) Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej: „pożyczki z umorzeniem”; ok. 140 mln zł.
- CP 2, cs (i) Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej: „pożyczki i pożyczki z umorzeniem na efektywność energetyczną (budynki)”; ok. 100 mln zł.
- CP 2, cs (i) Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej: do sieci ciepłowniczej/chłodniczej: „pożyczki i pożyczki z umorzeniem na efektywność energetyczną (budynki)”; ok. 100 mln zł.
- CP 2, cs (ii) Promowanie odnawialnych źródeł energii: „pożyczka i pożyczka z umorzeniem dla przedsiębiorstw analogiczna do pożyczki na instalację urządzeń OZE”; ok. 90 mln zł.
- CP 2, cs (vi) Wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym: „pożyczka z umorzeniem o parametrach analogicznych do pożyczek na efektywność energetyczną”; ok. 140 mln zł.
- CP 5, cs (i) Wspieranie zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego i bezpieczeństwa na obszarach miejskich; (ii) Wspieranie zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa, w tym na obszarach wiejskich i przybrzeżnych, m.in. w ramach RLKS: „pożyczki i pożyczki z umorzeniem (pożyczki rewitalizacyjne)”; ok. 500 mln zł.

19. W Ocenie ex ante zostały przedstawione propozycje dotyczące kilku typów produktów, w tym: mikropożyczka, pożyczka, „poręczenie/instrument gwarancyjny” oraz różnego typu „pożyczki z umorzeniem”. Dla każdego z produktów zostały zaproponowane: sugerowana alokacja, „wielkość transakcji” i grupa docelowa.

Proponowane w Ocenie ex ante produkty zostały przedstawione w Załączniku 1.

Instrumenty zwrotne w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027

20. Program został zatwierdzony przez Komisję Europejską 5 grudnia 2022 r. Łączny budżet Programu wynosi 3,068 mld EUR, w tym 2,154 mld EUR z budżetu UE, tj. 1,252 mld EUR ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), 0,488 mld EUR ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz 0,415 mld EUR środków z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (FST). W okresie 2021-2027 województwo wielkopolskie dołączyło do kategorii „regionów w okresie przejściowym” (wraz z woj. dolnośląskim), co oznacza, że stopa współfinansowania projektów ze środków UE wynosi max. 70%.

W ramach Programu zostało wyodrębnionych 13 priorytetów (w tym 3 priorytety dotyczące pomocy technicznej), które realizują wszystkie pięć celów polityki spójności na lata 2021-2027 oraz cele FST.

21. Zgodnie z zapisami Programu oraz obowiązującym od 21 września 2023 r. SzOP FEW, instrumenty finansowe w FEW 2021-2027 zostały przewidziane w ramach trzech celów polityki.

Łączna wartość środków przewidzianych na interwencję w formie instrumentów finansowych wynosi **176,28 mln EUR**, co stanowi nieco ponad 5,74% całkowitej alokacji przeznaczony na wdrażanie Programu. Instrumenty finansowe będą wykorzystane w pięciu działaniach, w ramach trzech priorytetów FEW 2021-2027, realizując sześć celów szczegółowych (**cs**).

Tabela 1. Instrumenty finansowe określone w FEW 2021-2027 (kwoty w EUR)

Priorytet	Cel szczegółowy Programu	Wsparcie UE	Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem
Priorytet 1 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WIELKOPOLSKIEJ GOSPODARKI				
Działanie 1.5 Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe	EFRR.CP1.III	30 000 000	12 857 143	42 857 143
Priorytet 2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZIELONEJ WIELKOPOLSKI				
Działanie 2.2 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe	EFRR.CP2.I	9 000 000	3 857 143	12 857 143
Działanie 2.4 Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe	EFRR.CP2.II	50 000 000	21 428 571	71 428 571
Działanie 2.9 Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe	EFRR.CP2.VI	30 000 000	12 857 143	42 857 143
Priorytet 7 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WIELKOPOLSKIE INICJATYWY LOKALNE				
Działanie 7.2 Rewitalizacja – Instrumenty finansowe	EFRR.CP5.I EFRR.CP5.II	4 400 000	1 885 716	6 285 716
RAZEM		123 400 000	52 885 716	176 285 716

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu i SzOP FEW z 21.09.2023 r.

22. Zgodnie z przyjętymi założeniami, **niezbędne współfinansowanie** w ramach każdego z działań wynosi minimum 30%. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego, współfinansowanie krajowe może być wnoszone na poziomie: funduszu powierniczego lub funduszu szczegółowego oraz – w niektórych sytuacjach – na poziomie ostatecznego odbiorcy.

23. Środki Programu w ramach **Działania 1.5** Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe mają wspierać wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw, w tym m.in.:

- wdrażanie nowych lub ulepszonych rozwiązań produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych;
- wdrażanie nowoczesnych modeli biznesowych oraz procesów, w tym opartych na cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji;
- wdrażanie wyników prac B+R (nie jest wymagany etap badań i prac rozwojowych).

Grupę docelową stanowią mają m.in. mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstwa mid-cap (spółka o średniej kapitalizacji - przedsiębiorstwo zatrudniające nie więcej niż 3 000 pracowników, niebędące MŚP ani small mid-cap) i small mid-cap (mała spółka o średniej kapitalizacji – zatrudniająca do 500 pracowników (niebędąca MŚP).

24. Wsparcie w ramach **Działania 2.2** Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe, wspierają mają inwestycje w zakresie poprawy efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych poprzez m.in.:

- kompleksową (głęboką) modernizację energetyczną budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej;
- budowę i/lub modernizację systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła zgodnie z dyrektywą o efektywności energetycznej (inwestycje o mocy zamówionej nie większej niż 5MW);
- realizację projektów w zakresie modernizacji i rozbudowy istniejącego oświetlenia na energooszczędne.

Grupę docelową wsparcia stanowią mają m.in.: jednostki samorządu terytorialnego (**JST**); odbiorcy inwestycji parasolowych/ koordynatorzy projektów parasolowych, organizacje pozarządowe, podmioty działające na podstawie umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym lub umowy o poprawę efektywności energetycznej, podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa usług energetycznych (**przedsiębiorstwa ESCO**), szkoły i placówki oświatowe, szpitale, wspólnoty energetyczne, wspólnoty mieszkaniowe (**WM**) oraz towarzystwa budownictwa społecznego (**TBS**).

25. Środki Programu w ramach **Działania 2.4** Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe mają być wykorzystane na rozwój energii odnawialnej, w szczególności poprzez budowę i rozbudowę instalacji wytwarzającej energię elektryczną/cieplną z OZE wraz z magazynami energii oraz przyłączeniem do sieci.

Odbiorcami wsparcia będą m.in.: JST, jednostki zależne od JST, organizacje pozarządowe, państwowe jednostki organizacyjne (w tym państwowe jednostki budżetowe), podmioty działające na podstawie umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym, podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych, przedsiębiorcy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, uczelnie i inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki.

26. Grupą docelową w **Działaniu 2.9** Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe są m.in. duże przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa, mid-cap oraz small mid-cap, spółki komunalne oraz podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin.

Realizowane inwestycje z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym mogą dotyczyć m.in.:

- wsparcia ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach (w tym w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE);
- ograniczania materiałochłonności poprzez wdrażanie rozwiązań technologicznych.

27. Celem interwencji w **Działaniu 7.2** Rewitalizacja – Instrumenty finansowe jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych - miejskich oraz wiejskich. Wsparcie obejmować będzie m.in.:

- budowę, przebudowę, rozbudowę, adaptację lub remonty: budynków (w tym: znajdujących się w rejestrze zabytków, położonych w strefie ochrony konserwatorskiej), obiektów i przestrzeni wraz z przyległym otoczeniem znajdujących się na obszarach rewitalizacji;
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej lub adaptacja tych przestrzeni;
- poprawę funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu;
- renowację wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych (tylko w przypadku, kiedy jest częścią większego projektu rewitalizacyjnego).

Podmiotami, które mogą skorzystać ze wsparcia przewidzianego w działaniu 7.2 będą m.in.: instytucje i przedsiębiorstwa publiczne, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (w tym przedsiębiorstwa społeczne), sektor prywatny.

Wybrane programy publiczne konkurencyjne wobec instrumentów finansowych w FEW 2021-2027

28. W **programie FENG** zostaną uruchomione poniższe produkty konkurencyjne dla oferty zwrotnej w FEW 2021-2027:

- **Kredyt ekologiczny** (w ramach CP2), adresowany jest do przedsiębiorstw (MŚP i mid-cap) planujących inwestycje w poprawę efektywności energetycznej. Kredyt (udzielany przez banki współpracujące z BGK) może finansować modernizację budynków, wymianę oświetlenia, modernizację linii produkcyjnych (dla zmniejszania zużycia energii) oraz instalacje OZE.

Wsparcie publiczne jest udzielane w formie premii ekologicznej, tj. dotacji przekazywanej do banku na spłatę części kapitału kredytu zaciągniętego przez beneficjenta (przedsiębiorstwo). Wartość premii (dotacji) jest uzależniona od mapy pomocy regionalnej. W ramach FENG na dotacje (premie) zostało przewidziane 460 mln EUR.

W pierwszym naborze wniosków (zakończonym w sierpniu br.) zostało złożonych 345 wniosków o łącznej wartości 709 mln zł, w tym 39 wniosków z Wielkopolski. Kolejny nabór będzie ogłoszony w kwietniu 2024 r.

- **Gwarancja Ekomax (CP2)** adresowana jest do MŚP i mid-cap. Bezpłatna gwarancja obejmuje do 80% kapitału kredytu. Beneficjenci będą mogli także uzyskać dotację – w wysokości 10% lub 20% kwoty kredytu. Na gwarancje zostało przeznaczonych 670 mln zł, a na dotacje - 100 mln zł.

Gwarancja ma ułatwić dostęp do finansowania inwestycji zwiększających efektywność energetyczną przedsiębiorstw, w tym w zakresie nowych inwestycji oraz modernizacji dotychczasowej działalności w kierunku zielonej transformacji, dotyczącej budynków, linii produkcyjnych, zakupu urządzeń ograniczających zużycie energii elektrycznej lub ciepłej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Instrument będzie uruchomiony w I kwartale 2024 r.

29. W ramach Działania 1.1 programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (**FENiKS**) przewidziane zostały instrumenty finansowe na wsparcie poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej, poprzez m.in. ocieplenie obiektu, wykorzystanie technologii odzysku ciepła, przyłączenie do sieci ciepłowniczej, wymianę oświetlenia na bardziej energooszczędne.

30. Finansowanie poprawy efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych jest możliwe w **programie TERMO** wdrażanym przez BGK. Środki krajowe na ten program pochodzą m.in. z Funduszu Termomodernizacji i Remontów, działającego na podstawie ustawy z 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

W ramach funduszu beneficjenci (m.in. wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe) mogą uzyskać m.in. premię termomodernizacyjną (tj. dotację na spłatę części kapitału kredytu) z opcją grantu termomodernizacyjnego, premię remontową, lub grant OZE. W grudniu 2022 r. została przyjęta nowelizacja ustawy, która zwiększyła wysokość premii termomodernizacyjnej z 16% do 26%.

31. Wsparcie inwestycji w formie dotacji w zakresie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (m.in. szkół, bibliotek i domów kultury) przewidziano w komponencie B (Zielona energia i zmniejszenie energochłonności) **Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności**.

W części pożyczkowej KPO (cel szczegółowy B3. Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie degradacji środowiska, instrument „Zielona transformacja miast” o planowanej wartości 2,8 mld EUR), BGK ma udzielać miastom bardzo nisko oprocentowanych pożyczek z umorzeniem kapitału (nawet do poziomu 80%-90%). Nie jest znany termin uruchomienia naboru wniosków - pierwotnie nabór był planowany na IV kwartał 2022 r.

32. Potencjalną konkurencją dla interwencji ze środków FEW 2021-2027 stanowić może oferta **Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju**. Aktualnie w ofercie WFR znajduje się kilka instrumentów pożyczkowych, oferowanych bezpośrednio, jak również poprzez sieć pośredników finansowych.

Aktualna oferta produktowa WFR została przedstawiona w [Załączniku 2](#).

Instrumenty zwrotne w programach regionalnych 2021-2027

33. Polska otrzyma z budżetu EU na lata 2021-2027 72,2 miliarda EUR z polityki spójności oraz 3,8 mld EUR z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Środki zostaną przeznaczone na realizację inwestycji w innowacje, przedsiębiorczość, cyfryzację, infrastrukturę, ochronę środowiska, energetykę, edukację i sprawy społeczne. Około 60% funduszy z polityki spójności trafiło do programów realizowanych na poziomie krajowym, pozostałe 40% - do programów regionalnych. Wartość środków na realizację programów regionalnych wyniesie ok. 33-35 mld EUR.

34. Każdy z regionów przeznaczył część środków na realizację instrumentów zwrotnych: planowane są instrumenty finansowe (pożyczki), instrumenty mieszane oraz dotacje warunkowe. Łącznie na instrumenty finansowe zostało przeznaczone około 2,53 mld EUR. Biorąc pod uwagę liczbę ludności, najwięcej na instrumenty finansowe przeznaczyły władze województw kolejno: lubelskiego, świętokrzyskiego, zachodniopomorskiego, kujawsko-pomorskiego, opolskiego i podlaskiego.

W programach regionalnych pojawiły się nowe obszary wsparcia, które dotychczas nie były realizowane w formie instrumentów zwrotnych: gospodarka obiegu zamkniętego (**GOZ**) oraz mobilność miejska (infrastruktura rowerowa i piesza, carsharing).

35. Planowane alokacje w programach regionalnych 2021-2027 wg obszaru wsparcia są następujące: efektywność energetyczna – 783 mln EUR; OZE – 706 mln EUR; konkurencyjność MŚP – 854 mln EUR; rewitalizacja – 58 mln EUR; GOZ – 87 mln EUR; kształcenie osób dorosłych – 12 mln EUR (w województwie pomorskim); rozwój infrastruktury kulturalnej i turystycznej – 12 mln EUR oraz mobilność miejska – 14 mln EUR.

36. Władze większości regionów zdecydowały się na realizację instrumentów zwrotnych w modelu z **Menadżerem Funduszy Powierniczych**. Większość województw zdecydowała się na kontynuację współpracy z BGK, w trzech regionach podjęto decyzję o realizacji instrumentów finansowych poprzez dwóch Menadżerów. W województwie kujawsko-pomorskim (oraz być może w pomorskim), rolę Menadżera pełnić będzie regionalny fundusz rozwoju. Dwa regiony (śląskie i mazowieckie) prowadzą rozmowy o nawiązaniu współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) w obszarze CP2.

Według stanu na 31 października 2023 r. BGK podpisał umowy o finansowanie dotyczące wdrażania instrumentów finansowych w 6 regionach (lubelskie, podlaskie, opolskie, świętokrzyskie, łódzkie oraz zachodniopomorskie). Zostały również ogłoszone pierwsze postępowania na wybór Pośredników.

Poziom dotacji w planowanych przez Zarządy województw instrumentach mieszanych mieści w przedziale 10%-25% dla obszaru wsparcia w ramach CP1 (większość regionów dla tego CP przewiduje wsparcie w postaci „czystych” instrumentów dłużnych). W przypadku CP2 dla obszaru efektywności energetycznej poziom dotacji na poziomie produktu mieści się w przedziale od 25% do 65% (najwyższy poziom w przypadku produktów przewidzianych dla osób fizycznych ubogich energetycznie). W obszarze rozwoju OZE poziom dotacji wynosi od 10% do 65% (najwyższy poziom w specyficznym produkcie w woj. lubelskim skierowanym do osób fizycznych, zakładającym wsparcie dotacyjne na magazyn energii oraz usunięcie azbestu). W większości regionów zasadą jest kierowanie wsparcia w postaci instrumentów mieszanych do „trudniejszych” grup docelowych, a tradycyjne instrumenty dłużne do MŚP oraz small i mid cap (informacja własna).

Parametry produktów finansowych w ogłoszonych dotychczas postępowaniach zostały przedstawione w Załączniku 3.

Instrumenty finansowe w FEW 2021-2027: szacowany efekt dźwigni, wkład w cele Programu oraz zróżnicowane traktowanie inwestorów

37. Jak było to wspomiane, łączna wartość środków w ramach FEW 2021-2027 przeznaczonych na instrumenty finansowe wynosi 176,28 mln EUR (wkład z Programu). Instrumenty finansowe będą wykorzystane w pięciu działaniach w trzech priorytetach Programu, realizując sześć celów szczegółowych (cs).

38. Zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu ogólnym, **efekt dźwigni** oznacza kwotę finansowania podlegającego zwrotowi przekazywaną ostatecznym odbiorcom (OO), podzieloną przez kwotę wkładu z Funduszy, czyli w przypadku Programu – z EFRR. **Wkład z programu** oznacza wsparcie z Funduszy (EFRR) oraz jakiegokolwiek krajowego publicznego i prywatnego współfinansowania na rzecz instrumentu finansowego.

39. Łączna wartość finansowania, jakie zostanie przekazana ostatecznym odbiorcom w FEW 2021-2027 będzie obejmowała środki EFRR oraz współfinansowanie krajowe. Obie te wartości dla każdego działania zostały określone w Programie i SZoP FEW.

Szacowany efekt dźwigni poszczególnych instrumentów finansowych FEW 2021-2027 mieści się w przedziale 1,24–1,30. Wysokość dźwigni została oszacowana zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego, z uwzględnieniem szacowanej wartości opłaty za zarządzanie dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe (Pośrednika i/lub Menadżera – w zależności od rekomendowanego modelu wdrażania).

W przypadku każdego z działań zakładane krajowe współfinansowanie wynosi 30%.

Tabela 2. Szacowany efekt dźwigni w poszczególnych działaniach FEW 2021-2027 (kwoty w EUR)

	Wsparcie UE	Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem	Szacowana wysokość opłat za zarządzanie	Wsparcie UE-na poziomie OO	Szacowana dźwignia
Działanie 1.5	30 000 000	12 857 143	42 857 143	5 751 391	24 248 609	1,24
Działanie 2.2	9 000 000	3 857 143	12 857 143	1 725 417	7 831 169	1,30*
Działanie 2.4	50 000 000	21 428 571	71 428 571	9 585 652	40 414 348	1,24
Działanie 2.9	30 000 000	12 857 143	42 857 143	5 751 391	24 248 609	1,24
Działanie 7.2	4 400 000	1 885 716	6 285 716	571 429	3 828 571	1,30

* w modelu z funduszem szczegółowym (z funduszem powierniczym szacowana dźwignia - 1,24)

40. Zgodnie z art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) Rozporządzenia ogólnego, dla poszczególnych celów szczegółowych, w których planowane jest wdrażanie instrumentu finansowego powinny być określone **wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu**.

Na poziomie FEW 2021-2027 dokonano przypisania planowanych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników, jednak w niektórych przypadkach zostały one określone zarówno dla wsparcia w formie dotacji, jak również dla instrumentów finansowych.

Wartości docelowe dla wskaźników programowych w zakresie dotyczącym instrumentów finansowych zostały oszacowane na podstawie alokacji na IF w Programie, przy uwzględnieniu aktualnej wiedzy nt. zakresu wsparcia oraz biorąc pod uwagę przyjętą dla programu metodologię szacowania wartości wskaźników.

41. W większości przypadków wartości wskaźników przypisanych do poszczególnych celów szczegółowych mogą być spełnione zarówno przez instrumenty finansowe jak dotacje. Na podstawie struktury finansowania w danym działaniu Programu (planowane alokacje na dotacje i instrumenty finansowe), w Załączniku 4 zostały przedstawione szacowane wartości, które mogą być przypisane do instrumentów finansowych. Wartość tych wskaźników powinna być zweryfikowana na poziomie Strategii Inwestycyjnej.

Możliwe modele wdrażania instrumentów finansowych w FEW 2021-2027

42. Rozporządzenie ogólne w Art. 59 określa możliwe **modele wdrażania instrumentów finansowych**:

- Bezpośrednie wdrażanie instrumentu finansowego przez Instytucję Zarządzającą – możliwe jedynie w przypadku pożyczek lub gwarancji.
- Bezpośrednie powierzenie wdrażania instrumentu finansowego podmiotom określonym w ust. 3, tj. EBI; międzynarodowym instytucjom finansowym, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały; publicznemu bankowi lub publicznej instytucji, ustanowionym jako podmioty prawne prowadzące profesjonalną działalność finansową, które spełniają wszystkie warunki określone w tym artykule.
- Bezpośrednie powierzenie wdrażania instrumentu finansowego podmiotom, które wchodzi w zakres stosowania art. 12 dyrektywy 2014/24/UE (artykuł ten dotyczy zamówień publicznych między podmiotami sektora publicznego).
- Wybór podmiotu wdrażającego instrument finansowy (Menadżera lub Pośrednika) w trybie konkurencyjnym.

43. Instrumenty finansowe mogą być wdrażane **w modelu z funduszem powierniczym lub bez funduszu powierniczego** - w takim przypadku umowa o finansowaniu jest zawierana pomiędzy Instytucją Zarządzającą a Pośrednikiem Finansowym.

44. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Wielkopolskiego (**WRPO**) na lata 2007-2013 rolę Menadżerów Funduszy Powierniczych pełniły: BGK (w zakresie wsparcia MŚP, w ramach tzw. inicjatywy JEREMIE) oraz EBI (w zakresie projektów miejskich, w ramach tzw. inicjatywy JESSICA). W programie WRPO 2014-2020 rolę Menadżera Funduszy Funduszy pełnił BGK.

45. W 15 programach regionalnych edycji 2014-2020 rolę Menadżera pełnił BGK, a w 4 programach - EBI. W województwie kujawsko-pomorskim rolę Menadżera w programach edycji 2007-2013 i 2014-2020 pełnił Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.

46. W przypadku znacznej części programów regionalnych 2021-2027 Zarządy województw podjęły już decyzje o wyborze instytucji, które będą pełniły rolę Menadżera. Rolę taką będą pełniły: BGK, Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o., EBI oraz jeden lub dwa regionalne fundusze rozwoju.

47. Analizie została poddana zasadność powierzenia w FEW 2021-2027 roli Menadżera (podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy) lub Pośrednika Finansowego (podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy) dwóm instytucjom finansowym: BGK i WFR.

48. **Bank Gospodarstwa Krajowego** odgrywa kluczową rolę we wdrażaniu instrumentów finansowych od programów edycji 2007-2013. Bank pełni rolę Menadżera zarówno w ramach instrumentów finansowych w programach krajowych, jak i regionalnych. BGK ma odpowiadać także za wdrażanie instrumentów dłużnych przewidzianych w ramach KPO (m.in. „Zielona transformacja miast”, rozwój offshore, rozwiązania chmurowe dla firm).

Pełniąc rolę Menadżera w 15 programach regionalnych na lata 2014-2020, BGK odpowiadał za zarządzanie instrumentami zwrotnymi w następujących głównych obszarach: finansowanie rozwoju i poprawy konkurencyjności MŚP; poprawa efektywności energetycznej (w połączeniu z OZE) w MŚP; poprawa efektywności energetycznej (w połączeniu z OZE) wielorodzinnych budynków mieszkalnych; rewitalizacja i rozwój miast oraz rynek pracy.

BGK wybierał pośredników finansowych w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych (**ustawa Pzp**) - głównie przetargów nieograniczonych. Do końca września 2023 r. BGK przeprowadził około 130 postępowań i zawarł około 330 umów z pośrednikami finansowymi. Obecnie BGK ma czynne umowy z około 90 pośrednikami – w przeważającej części są to pozabankowe instytucje finansowe (w tym lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe).

W programach regionalnych perspektyw 2007-2013 i 2014-2020 BGK pełnił także rolę pośrednika finansowego. W trzech programach edycji 2007-2013 (w tym WRPO) BGK udzielał pożyczki na projekty miejskie (w ramach inicjatywy JESSICA). W programie WRPO 2014-2020 udzielał – w sposób bezpośredni - finansowania na rewitalizację oraz poprawę efektywności energetycznej (sektor mieszkalny i budynki użyteczności publicznej). BGK pełnił ponadto rolę Pośrednika Finansowego w obszarze rewitalizacji w trzech regionach (Śląsk, Mazowsze i Pomorze).

BGK pełni rolę Menadżera w czterech programach krajowych 2014-2020. Jest także operatorem (podmiotem wdrażającym instrument finansowy) portfelowego funduszu gwarancyjnego w programie Inteligentny Rozwój. W ramach tego instrumentu BGK zawarł umowy z 9 bankami, które udzielają MŚP kredyty zabezpieczone gwarancjami (banki nie pełnią roli pośredników finansowych).

BGK w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 zawarł umowy na rzecz Ostatecznych Odbiorców na blisko 7 mld zł.

BGK będzie także pełnił rolę Menadżera w dwóch programach krajowych 2021-2027 oraz operatorem (podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy) gwarancji portfelowych produktów w programie FENG (w CP1 i CP2).⁸

⁸ BGK posiada również doświadczenie we wdrażaniu innych instrumentów wykorzystujących element zwrotny, m.in.: Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie, Pożyczka z Funduszu Dostępności, Kredyt na Innowacje Technologiczne.

49. **Wielkopolski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.** został powołany przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w 2016 roku w celu zapewniania trwałego, zwrotnego mechanizmu finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych. Od 2017 roku WFR zarządza – w ramach re-użycia - środkami przeznaczonymi w WRPO 2007-2013 na instrumenty finansowe. WFR zarządza środkami w wysokości blisko 900 mln zł.

Zgodnie ze swoją Strategią Inwestycyjną WFR udziela wsparcie m.in. w formie produktów dłużnych (pożyczki) i gwarancyjnych (poręczenia). WFR przeprowadził dotychczas siedem postępowań na wybór Pośredników Finansowych, w tym pięć postępowań o udzielenie zamówienia przeprowadzonych w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych oraz dwa postępowania w nadzwyczajnym trybie przewidzianym ustawą COVID-19. Łączna wartość limitów przyznanych Pośrednikom (z uwzględnieniem praw opcji) wyniosła 863 mln zł. WFR współpracuje z 14 Pośrednikami Finansowymi.

WFR posiada także doświadczenie zarówno w bezpośrednim finansowaniu inwestycji MŚP oraz podmiotów sektora publicznego („Pożyczka dokończ i spłać inwestycję miejską” ,czy „Pożyczka miejska”).

WFR udostępnił w formie różnego rodzaju pożyczek i poręczeń wsparcie w łącznej wysokości ponad 959 mln zł w ramach 9 662 umów zawartych z Ostatecznymi Odbiorcami (wg stanu na 30 czerwca 2023 r.).

Do odbiorców wsparcia WFR zaliczają się m.in. MŚP, duże przedsiębiorstwa, JST, szkoły wyższe, jednostki naukowe, jednostki kultury, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Na potrzeby wdrażania wsparcia bezpośredniego w WFR zostały przyjęte niezbędne metodyki oceny ryzyka, m.in. *Metodyka oceny ryzyka pożyczkowego MŚP i Dużych Przedsiębiorstw; Metodyka oceny Pośredników Finansowych; oraz Metodyka oceny ryzyka pożyczkowego Wspólnot Mieszkaniowych, Spółdzielni Mieszkaniowych oraz Towarzystw Budownictwa Społecznego.*

50. Obie instytucje mają doświadczenie w zarządzaniu instrumentami finansowymi wykorzystującymi środki publiczne: BGK głównie środki unijne, a WFR – środki krajowe (w ramach re-użycia). BGK i WFR zdobyły doświadczenie w wyborze pośredników finansowych w trybie przetargów określonych w ustawie Pzp.

51. Zasadne wydaje się, aby przy podejmowaniu decyzji o wyborze modelu wdrażania instrumentów finansowych w FEW 2021-2027, Zarząd województwa uwzględnił m.in. poniższe czynniki:

- a) Wielkość alokacji na poszczególne instrumenty finansowe w Programie.
- b) Doświadczenie WFR i BGK w zarządzaniu instrumentami finansowymi i bezpośrednim udzielaniu wsparcia w formie pożyczek, poręczeń i instrumentów zwrotnych.
- c) Możliwość zapewnienia wkładu krajowego do instrumentów finansowych FEW 2021-2027, na poziomie Menadżera lub Pośrednika Finansowego.
- d) Doświadczenie we współpracy z pośrednikami finansowymi oraz sposób wyboru funduszy szczegółowych w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych.

- e) Podstawa formalna i działania niezbędne dla powierzenia roli Menadżera lub Pośrednika BGK lub WFR.

Tabela 3. Doświadczenie BGK i WFR w udzielaniu wsparcia w obszarach analogicznych do CP2 i CP7.

	Obszar CP2	Obszar CP7
BGK	Bezpośrednie: Pożyczki na poprawę efektywności energetycznej dla JST i spółdzielni mieszkaniowych w programach 2007-2013 i 2014-2020. Pośrednie: Pożyczki na poprawę efektywności w MŚP oraz sektorze mieszkaniowym - 5 regionów; pożyczki na OZE – 1 region.	Bezpośrednie: Pożyczki na rewitalizację w programach 2007-2013 i 2014-2020.
WFR	Pośrednie: Pożyczka Ekoenergetyczna dla MŚP.	Bezpośrednie: Pożyczka miejska.

Źródło: Opracowanie własne

52. W Rozporządzeniu ogólnym nie zostały określone wymogi dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe. Wymogi te zostały natomiast przedstawione w Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) nr 480/2014 z 3 marca 2014 r. (uzupełniającym Rozporządzenie ogólne dla perspektywy finansowej 2014-2020). Zgodnie z Artykułem 7 Rozporządzenia 480/2014 (Kryteria wyboru podmiotów wdrażających instrumenty finansowe), dokonując wyboru podmiotu mającego wdrażać instrument finansowy, instytucja zarządzająca upewnia się, że podmiot ten spełnia następujące minimalne wymogi:

- uprawnienia do wykonywania odpowiednich zadań wdrożeniowych na mocy przepisów unijnych i krajowych;
- odpowiednią trwałość ekonomiczną i wykonalność finansową;
- odpowiednią zdolność do wdrażania instrumentu finansowego, w tym strukturę organizacyjną i ramy zarządzania zapewniające niezbędną wiarygodność dla instytucji zarządzającej;
- sprawny i skuteczny system wewnętrznej kontroli;
- użytkowanie systemu księgowego zapewniającego rzetelne, kompletne i wiarygodne informacje w odpowiednim czasie;
- zgoda na poddanie się audytowi przeprowadzanemu przez instytucje audytowe państwa członkowskiego, Komisji i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Z dużą dozą prawdopodobieństwa można przyjąć, że zarówno BGK, jak i WFR spełniają ww. minimalne wymogi.

53. Obie instytucje deklarują także gotowość do zapewnienia wkładu krajowego do środków Programu: BGK – środki z re-użycia funduszy z programu Inteligentny Rozwój (udostępnione przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej), a WFR – ze środków re-użycia WRPO na lata 2007-2013.

Proponowane produkty finansowe w FEW 2021-2027

54. Na wstępie warto przypomnieć rozróżnienie wynikające z Rozporządzenia ogólnego: **instrument finansowy** oznacza „*formę wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane ostatecznym odbiorcom*”, a **produkt finansowy** – „*inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe oraz pożyczki i gwarancje*”.

55. Zapisy Programu w wersji zatwierdzonej decyzją KE, doszczegółowione w SzOP FEW 2021-2027 przesądziły kilka **kluczowych aspektów instrumentów finansowych** w FEW 2021-2027 w tym: **wielkość środków** w pięciu działaniach Programu (w Priorytetach 1, 2 i 7) oraz **ostatecznych odbiorców** (grupa docelowa).

56. Zapisy Programu dotyczące alokacji na poszczególne działania pozwalają na oszacowanie **efektu dźwigni** (vide pkt. 38-39). Kwestia oszacowania **oczekiwanego wkładu instrumentów finansowych** w osiąganiu celów Programu została z kolei przedstawiona w pkt. 40 i 41 oraz w Załączniku 4.

57. Ocena ex ante (przygotowana w październiku 2021 r.) zawiera propozycję zróżnicowanych produktów finansowych (pożyczek, gwarancji/poręczeń i instrumentów mieszanych).

Konieczność zmiany założeń i parametrów produktów przedstawionych w tym dokumencie wynika m.in. z poniższych **przesłanek**:

- Ostateczny kształt Programu, w tym: obszary interwencji, w których mają być wykorzystane instrumenty finansowe; alokacje na te instrumenty w poszczególnych działaniach oraz zakres grup docelowych.
- Zapisy Rozporządzenia ogólnego, w tym te dotyczące zasad i warunków wykorzystywania instrumentów mieszanych.
- Publikacja Poradnika EBI, który doprecyzował zasady i warunki stosowania instrumentów mieszanych.
- Obserwacje rozwiązań przyjętych w innych programach regionalnych edycji 2021-2027, w tym m.in. decyzja o rezygnacji wszystkich regionów z wykorzystania poręczeń oraz zasady stosowania dotacji w instrumentach mieszanych.
- Aktualne zasady funkcjonowania i parametry wsparcia w kluczowych programach konkurencyjnych wobec zakresu FEW 2021-2027 (opisane w pkt. 28-32).

58. Ze względu na skomplikowane zasady wdrażania i rozliczania instrumentów poręczeniowych określone w Rozporządzeniu ogólnym (m.in. wąski katalog wydatków kwalifikowalnych, trudności z przeprowadzeniem kontroli w instytucjach finansowych udzielających kredytów, wysokie opłaty za zarządzanie dla instytucji finansowych udzielających poręczeń) w żadnym z programów regionalnych edycji 2021-2027 nie jest planowane wykorzystanie instrumentów gwarancyjnych/poręczeniowych. Z tego też powodu nie jest rekomendowane wykorzystanie poręczeń w FEW 2021-2027. Zasadna jest natomiast kontynuacja wykorzystywania przez WFR instrumentów poręczeniowych w ramach re-użycia środków WRPO.

59. Zasady wdrażania instrumentu mieszanego (tj. wsparcia programu łączącego w jednej operacji instrument finansowy z dotacją) określone w Rozporządzeniu ogólnym oraz Poradniku EBI, oznaczają m.in. że:

- Instrument mieszany ma być wdrażany zgodnie z zasadami określonymi dla instrumentów finansowych.
- Wsparcia udziela Pośrednik, w ramach jednej umowy z ostatecznym odbiorcą.
- Dotacja musi być bezpośrednio związana ze wsparciem z instrumentu finansowego i niezbędna dla danego instrumentu.
- Udział dotacji na poziomie instrumentu finansowego (tj. funduszu szczegółowego) nie może przekraczać 50%.

60. Poniżej zostały przedstawione **propozycje założeń i głównych parametrów produktów w ramach każdego z działań FEW 2021-2027**, m.in.: zakres wsparcia; typ produktu (pożyczka lub instrument mieszany); główne grupy ostatecznych odbiorców (pełna lista odbiorców została przedstawiona wcześniej); maksymalny okres spłaty; warunki (oprocentowanie) pożyczki; maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu i produktu; forma dotacji w instrumencie mieszanym; warunki (podstawa) przyznania dotacji w instrumencie mieszanym; uzasadnienie dla wykorzystania dotacji; zasadności zróżnicowanego traktowania inwestorów oraz szacowany efekt dźwigni.

61. Należy jednak zwrócić uwagę, że ze względu na trudne do przewidzenia sytuacje gospodarcze (m.in. klęski żywiołowe, wojny, załamanie gospodarcze), dopuszcza się zmiany parametrów produktów finansowych, stanowiące odpowiedź na niezależne czynniki makroekonomiczne. Dodatkowo, niższe alokacje i parametry produktów finansowych mogą ulegać zmianie jako reakcja na konkurencyjne na rynku produkty.

62. Poniższe propozycje mają charakter ramowy - **powinny zostać doprecyzowane lub zmodyfikowane w Strategii inwestycyjnej**, zaakceptowanej przez Instytucję Zarządzającą. Ich modyfikacje wynikające m.in. z zapotrzebowania rynkowego nie będą wymagały aktualizacji niniejszego dokumentu.

Tabela 4. Działanie 1.5 (Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	30 000 000 EUR / 42 857 143 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	Wdrażanie nowych lub ulepszonych rozwiązań produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych. Wdrażanie nowoczesnych modeli biznesowych oraz procesów, w tym opartych na cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji. Wdrażanie wyników prac B+R.
Robocza nazwa produktu	Pożyczka inwestycyjna dla przedsiębiorstw.
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	MŚP, przedsiębiorstwa small mid cap, przedsiębiorstwa mid-cap.
Typ produktu	Pożyczka /opcjonalnie: pożyczka z dotacją.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego – nie więcej jednak niż 50%.
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	3 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	10 lat
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego - maksymalnie 50%.
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,24

Opracowanie własne.

Tabela 5. Działanie 2.2 (Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	9 000 000 EUR / 12 857 143 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	<p>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej.</p> <p>Budowa i/lub modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła.</p> <p>Modernizacja i rozbudowa istniejącego oświetlenia na energooszczędne.</p>
Robocza nazwa produktu	Pożyczka energetyczna
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	JST; jednostki organizacyjne JST; przedsiębiorstwa; przedsiębiorstwa ESCO; szkoły i placówki oświatowe; szpitale; wspólnoty mieszkaniowe, TBS.
Typ produktu	Pożyczka/Instrument mieszany (pożyczka z dotacją).
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	50%.
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	15 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	10 lat/15 lat
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	<p>W przypadku <u>instytucji publicznych</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Długi okres zwrotu z inwestycji, szczególnie w przypadku termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. • Znaczenie modernizowanych obiektów użyteczności publicznej dla społeczności lokalnych. • Sytuacja finansowa i formalne ograniczenia w zaciąganiu długu przez samorzady. • Konieczność przygotowania przez ostatecznych odbiorców audytów energetycznych ex-ante. • Niezarobkowy charakter działalności instytucji publicznych, misja publiczna, publiczny charakter świadczonych przez nie usług.

	<ul style="list-style-type: none"> • Brak możliwości pokrycia zobowiązań pożyczkowych z przychodów. • Niska skłonność do korzystania z instrumentów finansowych. <p>W przypadku <u>pozostałych grup odbiorców</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luka finansowa – niektóre grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych pozostają w luce finansowej, w tym szczególnie MŚP i wspólnoty mieszkaniowe. • Długi okres zwrotu z inwestycji, szczególnie w przypadku termomodernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych. • Rezultaty projektów przyczynią się do generowania oszczędności lub przychodów, co wywrze istotny wpływ na wynik finansowy ostatecznych odbiorców. • Możliwe umorzenie części pożyczki ze względu na osiągnięcie efektów ekologicznych w ramach realizacji projektów inwestycyjnych.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	50%
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Umorzenie ⁹
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Zakończenie inwestycji, rozliczenie wsparcia, potwierdzenie efektów inwestycji (zgodności z audytem ex-ante) przez kierownika budowy/inspektora nadzoru.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,24 (z funduszem powierniczym)/1,30 (z funduszem szczegółowym)

Opracowanie własne.

⁹ Jak stwierdza się w materiale Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy UE MFIPR „Łączenie wsparcia z instrumentów finansowych i dotacji w jednym projekcie w ramach programów Polityki Spójności 2021-2027”: „W materiale pojawia się pojęcie **umorzenia**, jednak należy podkreślić, że instytucja umorzenia jako taka nie jest znana rozporządzeniu ogólnemu i nie pojawia się w żadnym przepisie ww. aktu prawnego. Pojęcie to zostało wykorzystane, ponieważ w wymiarze faktycznym, z punktu widzenia ostatecznego odbiorcy, w efekcie połączenia z dotacją część wsparcia o charakterze zwrotnym podlega umorzeniu, mimo że z punktu widzenia regulacji funduszy formalnie następuje przekształcenie tej części wsparcia w dotację.”

Tabela 6. Działanie 2.4 (Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	50 000 000,00 EUR / 71 428 571 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	<p>Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzającej energię elektryczną z OZE wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci.</p> <p>Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzających energię cieplną i chłodu z OZE wraz z magazynami działającymi na potrzeby danego źródła OZE.</p>
Produkt nr 1	
Robocza nazwa produktu	Pożyczka OZE
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	JST, Jednostki organizacyjne JST, organizacje pozarządowe, państwowe jednostki organizacyjne, spółdzielnie i wspólnoty energetyczne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, uczelnie.
Typ produktu	Pożyczka/Instrument mieszany (pożyczka z dotacją).
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	50%
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	10 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	12 lat.
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	<p>W przypadku <u>instytucji publicznych</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niezarobkowy charakter działalności instytucji publicznych, misja publiczna, publiczny charakter świadczonych przez nie usług. • Brak zabezpieczeń i płynności finansowej wystarczających do zaciągania zobowiązań dłużnych. • Brak możliwości pokrycia zobowiązań pożyczkowych z przychodów. • Niska skłonność do korzystania z instrumentów finansowych.

	<p>W przypadku <u>pozostałych grup odbiorców</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luka finansowa – niektóre grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych pozostają w luce finansowej, w tym szczególnie MŚP i wspólnoty mieszkaniowe. • Rezultaty projektów przyczynią się do generowania oszczędności lub przychodów, co wywrze istotny wpływ na wynik finansowy podmiotu. • Długi okres zwrotu z inwestycji, szczególnie w przypadku wielorodzinnych budynków mieszkalnych. • Możliwe umorzenie części pożyczki ze względu na osiągnięcie efektów ekologicznych w ramach realizacji projektów inwestycyjnych.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	50%
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Umorzenie lub dotacja (magazyny energii i dokumentacja).
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	<p>Zastosowanie rozwiązań polegających na magazynowaniu energii – wykazanie na etapie rozliczenia inwestycji dokumentów potwierdzających zakup i instalację magazynu energii.</p> <p>Inwestycje realizowane np. przez społeczności energetyczne oraz prosumentów zbiorowych – po zakończeniu inwestycji.</p>
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,30
Produkt nr 2	
Robocza nazwa produktu	Pożyczka OZE dla przedsiębiorstw.
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	Przedsiębiorcy.
Typ produktu	Instrument finansowy (pożyczka)/ opcjonalnie: pożyczka z dotacją.

Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego – nie więcej jednak niż 50%.
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	10 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	12 lat.
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,30

Opracowanie własne.

Tabela 7. Działanie 2.9 (Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	30 000 000 EUR / 42 857 143 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach (w tym w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE). Projekty ograniczające materiałochłonność poprzez wdrażanie rozwiązań technologicznych.
Robocza nazwa produktu	Pożyczka GOZ /opcjonalnie: pożyczka GOZ z dotacją (umorzeniem)

Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	Duże przedsiębiorstwa, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin, MŚP, przedsiębiorstwa mid-cap, przedsiębiorstwa small mid-cap.
Typ produktu	Pożyczka/Instrument mieszany (Pożyczka z dotacją).
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego – nie więcej jednak niż 50%.
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	20 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	12 lat
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,30

Opracowanie własne.

Tabela 8. Działanie 7.2 (Rewitalizacja – Instrumenty finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	4 400 000 EUR / 6 285 716 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	Projekty o charakterze komercyjnym na rzecz rewitalizacji obszarów zdegradowanych na

	obszarach miejskich oraz obszarach innych niż miejskie.
Robocza nazwa produktu	Pożyczka rewitalizacyjna.
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	Instytucje i przedsiębiorstwa publiczne, jednostki organizacyjne JST, kościoły, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (w tym przedsiębiorstwa społeczne), sektor prywatny.
Typ produktu	Pożyczka/ Instrument mieszany (pożyczka z dotacją).
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	50%
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe
Maksymalna wartość pożyczki	5 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	12 lat
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	<p>W przypadku <u>instytucji publicznych</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie realizowanych inwestycji dla społeczności lokalnych. • Sytuacja finansowa i formalne ograniczenia w zaciąganiu długu przez samorządy. • Niezarobkowy charakter działalności instytucji publicznych, misja publiczna, publiczny charakter świadczonych przez nie usług. • Brak zabezpieczeń i płynności finansowej wystarczających do zaciągania zobowiązań dłużnych. • Niemożność pokrycia zobowiązań pożyczkowych z przychodów. <p>W przypadku <u>pozostałych grup odbiorców</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luka finansowa – niektóre grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych pozostają w luce finansowej, w tym szczególnie spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. • Rezultaty projektów przyczynią się do generowania oszczędności lub przychodów, co wywrze istotny wpływ na wynik finansowy podmiotu. • Możliwe umorzenie ze względu na osiągnięcie efektów ekologicznych w ramach realizacji projektów inwestycyjnych.

Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	50%
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Umorzenie.
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Zakończenie i rozliczenie inwestycji.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,24

Opracowanie własne.

Załączniki:

1. Proponowane w Ocenie ex ante (październik 2021) produkty finansowe w zakresie EFRR.
2. Oferta produktowa Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o.
3. Parametry produktów finansowych w ogłoszonych przez BGK postępowaniach na wybór Pośredników (programy regionalne 2021-2027).
4. Szacowany wpływ instrumentów finansowych na realizację celów FEW 2021-2027.

Załącznik 1

Proponowane w Ocenie ex ante (październik 2021) produkty finansowe w zakresie EFRR

Obszar interwencji	Produkt	Sugerowana alokacja	Wielkość transakcji	Grupa odbiorców ostatecznych	Dodatkowe uwagi
Przedsiębiorczość	Mikropożyczka	65 mln zł	Do 100 tys. zł	MŚP, szczególnie małe i młode podmioty	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłaty do odsetek.
	Pożyczka	110 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Poręczenie/ instrument gwarancyjny	60 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Występuje efekt mnożnikowy, dopuszcza się dopłatę do odsetek, oprócz poręczeń instrumentów dłużnych dopuszcza się (o ile formalnie będzie możliwe) poręczanie innych transakcji: np. wadiów, należytego wykonania umowy, portfelowe, usunięcia usterek.
Energetyka	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem (ef. energetyczna lub montaż OZE)	140 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	Przedsiębiorstwa	Proponuje się dla określonych projektów możliwość zastosowania premii w postaci preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem – ef. energetyczna i montaż OZE - budynki użyteczności publicznej	100 mln zł	50 tys. zł - 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców	
	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem – ef. energetyczna i montaż OZE – budynki wielorodzinne	100 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców	
Ochrona środowiska	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem – budowa OZE z magazynami energii/ciepła	90 mln zł	Parametry jak wyżej		

	Pożyczka z umorzeniem – ekologiczne procesy i wykorzystanie zasobów	140 mln zł	Parametry jak wyżej		
Rewitalizacja	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem - rewitalizacyjna	500 mln zł	150 tys. zł – 50 mln zł	Szeroki katalog odbiorców	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.

Źródło: Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych Raport końcowy (wersja ostateczna).

Załącznik 2.

Oferta produktowa Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o.

Produkty dla MŚP	Cel	Odbiorcy	Parametry
Pożyczka Obrotowa	Kapitał obrotowy	Mikro i mali przedsiębiorcy	<p>Kwota pożyczki: do 400 000 zł</p> <p>Okres spłaty: do 60 miesięcy</p> <p>Okres karencji: do 9 miesięcy</p> <p>Oprocentowanie: na warunkach rynkowych</p>
Pożyczka REGIONALNA (wdrażana bezpośrednio)	Uzyskanie lub zwiększenie przez MŚP potencjału finansowego, umożliwiającego realizację zamówienia publicznego na obszarze województwa wielkopolskiego.	MŚP (mikro-, mali i średni), którzy realizują zamówienie publiczne	<p>Kwota pożyczki: od 500 000 zł do 20 000 000 zł</p> <p>Okres spłaty: do 20 lat</p> <p>Oprocentowanie: stałe lub zmienne - od 8,62%</p>
Poręczenie	inwestycyjny, inwestycyjno-obrotowy, obrotowy.	MŚP	<p>Maksymalna wartość poręczenia: do 1 000 000 zł</p> <p>Poziom poręczenia: maksymalnie 80% kwoty transakcji za wyjątkiem poręczeń kontraktowych</p> <p>Okres obowiązywania poręczenia: transakcje inwestycyjne – max. 87 miesięcy transakcje obrotowe – max. 63 miesięcy</p>
Pożyczka EKSPANSJA (wdrażana bezpośrednio)	inwestycyjny, inwestycyjno-obrotowy, obrotowy.	Przedsiębiorcy z sektora MŚP identyfikujący lub zamierzający zidentyfikować swój	<p>Kwota pożyczki: od 500 000 do 10 000 000 PLN</p> <p>Okres spłaty: do 15 lat</p>

		rynek zbytu jako międzynarodowy.	Oprocentowanie: stałe lub zmienne - od 8,62%
Pożyczka prorozwojowa II	inwestycyjny, inwestycyjno-obrotowy,	MŚP	<p>Kwota pożyczki: od 10 000 zł do 500 000 zł</p> <p>Okres spłaty: do 72 miesięcy</p> <p>Okres karencji: do 6 miesięcy</p> <p>Oprocentowanie: rynkowe lub korzystniejsze niż rynkowe (od 3,81%)</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji ze strony WFR

Załącznik 3.

Parametry produktów finansowych w ogłoszonych przez BGK postępowaniach na wybór Pośredników (programy regionalne 2021-2027).

Region	Produkt	Grupa docelowa	Parametry	Wartość zamówienia (liczba części)
Cel Polityki 1 Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa				
Lubelskie	Pożyczka rozwojowa/ Pożyczka rozwojowa z umorzeniem	MŚP	Max wartość – 2 mln PLN Okres spłaty do 120 mies. Karencja 12 mies. Oprocentowanie 2% Możliwe umorzenie do 25% pożyczki	125 mln PLN – 6 części W tym 15 mln pożyczka z umorzeniem – 1 część
Podlaskie	Pożyczka na cyfryzację	MŚP Small mid-cap Mid-cap	Max wartość – 1,5 mln PLN Okres spłaty do 84 mies. Karencja 6 mies. Oprocentowanie 2%	10 mln PLN – 2 części
Podlaskie	Pożyczka na innowacje	MŚP	Max wartość – 1,5 mln PLN Okres spłaty do 84 mies. Karencja 6 mies. Oprocentowanie 2%	80 mln PLN – 4 części
Cel Polityki 2 Zielona, nisko-emisyjna, zmierzająca w kierunku zero-emisyjności Europa				
Lubelskie	Pożyczka OZE dla mieszkańców	Os. fizyczne	Max wartość – 300 tys. PLN Okres spłaty do 120 mies. Dotacja na magazyn energii oraz wymianę poszycia dachowego	10 mln PLN - 1 część
Lubelskie	Pożyczka OZE	JST, sp. komunalne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, szpitale, szkoły uczelnie, związki wyznaniowe NGOs itp.	Max wartość – 10 mln PLN Okres spłaty do 144 mies. Karencja 12 mies. Dotacja na magazyn energii	90 mln PLN – 3 części
Lubelskie	Pożyczka OZE w gospodarce	MŚP, sp. komunalne, spółdzielnie i klastry energetyczne	Max wartość – 10 mln PLN Okres spłaty do 144 mies. Karencja 12 mies. Dotacja na magazyn energii	100 mln PLN – 3 części

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentacji przetargowej BGK.

Załącznik 4.

Szacowany wpływ instrumentów finansowych na realizację celów FEW 2021-2027

Nazwa wskaźnika przypisanego do IF	Szacowany wpływ / jednostka
Działanie 1.5 Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Nowe przedsiębiorstwa objęte wsparciem	18 sztuk
Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	120 sztuk
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Nowe przedsiębiorstwa utrzymujące się na rynku	15 sztuk
Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	6 450 000 EUR
Działanie 2.2 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	48 sztuk*
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	250 MWh/rok
Szacowana emisja gazów cieplarnianych	663 tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok
Działanie 2.4 Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	46 MW
Liczba wspartych społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej	3 sztuk
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii	37 MW
Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia cieplna)	84 772 MWh/rok

Działanie 2.9 Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	45 sztuk
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	6 450 000 EUR
Działanie 7.2 Rewitalizacja – Instrumenty finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Miejskie: 1 sztuka Wiejskie: 1 sztuka
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	5 033 m ²
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją**	Miejskie: 0,32 ha Wiejskie: 0,1 ha
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji*	Miejskie: 886 osób Wiejskie: 225 osób

* W przypadku wykorzystania całej alokacji na termomodernizację budynków mieszkalnych cel końcowy dla wskaźnika wyniesie wartość określoną w programie czyli 274 szt.

** Osiągnięcie wskaźnika uzależnione jest od typów projektów rewitalizacyjnych.

Opracowanie własne na podstawie Programu i SZoP FEW.

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia roku w sprawie: przyjęcia Strategii Inwestycyjnej wdrażania instrumentów finansowych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

STRATEGIA INWESTYCYJNA

WDRAŻANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH W RAMACH PROGRAMU FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WIELKOPOLSKI 2021-2027

Poznań, marzec 2024 roku

Spis treści

I.	Podstawy prawne instrumentów finansowych w perspektywie 2021-2027.....	6
II.	Instrumenty Finansowe w Wielkopolsce.....	8
III.	Instrumenty Finansowe FEW 2021+.....	12
IV.	Schemat (model wdrażania) Instrumentów Finansowych w ramach FEW 2021+.....	15
V.	Wybór Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy oraz wybór Funduszy Szczegółowych.....	18
VI.	Koncepcja, cele i parametry Instrumentów Finansowych w ramach FEW 2021+.....	20
VII.	Harmonogram wdrażania Instrumentów Finansowych.....	34
VIII.	Rezultaty wdrażania Instrumentów Finansowych.....	34
IX.	Płynność finansowa Instrumentów Finansowych FEW 2021+. Dalsze wykorzystanie środków.....	38
X.	Wynagradzanie.....	39
XI.	Monitoring, sprawozdawczość oraz ewaluacja realizacji Strategii Inwestycyjnej.....	39
XII.	Założenia dotyczące aktualizacji lub zmiany Strategii Inwestycyjnej.....	40

Słownik skrótów

Analiza ex-ante	„Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych” wraz z jej aktualizacją, realizowana zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym nr 2021/1060
CS	Cel Szczegółowy w rozumieniu celów szczegółowych określonych w Programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027
FEW 2021+	program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027
Fundusz Powierniczy	fundusz, o którym mowa w art. 2 pkt. 20 Rozporządzenia Ogólnego
Fundusz Szczegółowy	fundusz, o którym mowa w art. 2 pkt. 21 Rozporządzenia Ogólnego, ustanowiony przez Partnera Finansującego w ramach danej Umowy Operacyjnej
Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ (IZ)	Zarząd Województwa Wielkopolskiego, który jest odpowiedzialny za przygotowanie i realizację programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, działający w imieniu i na rzecz Województwa Wielkopolskiego
Inicjatywa JEREMIE	<i>Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises</i> – Wspólne Europejskie Zasoby dla Mikro-, Małych i Średnich Przedsiębiorstw – inicjatywa uruchomiona przez Komisję i Europejski Fundusz Inwestycyjny, jako członka Grupy Europejskiego Banku Inwestycyjnego, na rzecz poprawy dostępu do funduszy wsparcia MŚP w Unii Europejskiej
Inicjatywa JESSICA	<i>Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas</i> – Wspólne Europejskie Wsparcie na Rzecz Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Miejskich – inicjatywa uruchomiona przez Komisję i Europejski Bank Inwestycyjny, we współpracy z Bankiem Rozwoju Rady Europy w celu wspierania trwałych i zrównoważonych inwestycji, rozwoju i zatrudnienia w obszarach miejskich
Instrumenty Finansowe (IF)	forma wsparcia udzielanego Ostatecznym Odbiorcom, zgodnie z art. 2 pkt. 16 Rozporządzenia Ogólnego
Inwestycja Końcowa	przedsięwzięcie realizowane przez Ostatecznego Odbiorcę, na które przeznaczone jest wsparcie w postaci Produktu Finansowego udzielane na podstawie Umowy Inwestycyjnej
JEREMIE2	Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw sektora MŚP w Wielkopolsce, poprzez wsparcie ich aktywności inwestycyjnej za pośrednictwem instrumentów finansowych WRPO 2014+, w ramach Osi Priorytetowej 1.: „ <i>Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</i> ”, Działania 1.5.: „ <i>Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw</i> ”, Poddziałania 1.5.1: „ <i>Instrumenty finansowe podnoszące konkurencyjność MŚP</i> ”, Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020
JESSICA2	„Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym Wielkopolski przy wykorzystaniu instrumentów finansowych WRPO 2014+” w ramach Osi Priorytetowej 3.: „ <i>Energia</i> ”, Działania 3.2.: „ <i>Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym</i> ”, Poddziałania 3.2.2: „ <i>Kompleksowa modernizacja</i> ”

energetyczna budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkalnych – instrumenty finansowe”, Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020

„Rewitalizacja miast, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych Wielkopolski przy wykorzystaniu instrumentów finansowych WRPO 2014+”, w ramach osi Priorytetowej 9.: „Infrastruktura dla kapitału ludzkiego”, Działania 9.2.: „Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych”, Poddziałania 9.2.3: „Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych – instrumenty finansowe” Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020

JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
Mid-cap	„spółki o średniej kapitalizacji”, które oznaczają podmioty zatrudniające nie więcej niż 3 000 pracowników, niebędące MŚP, ani małymi spółkami o średniej kapitalizacji
Ostateczny Odbiorca	podmiot otrzymujący wsparcie w postaci Produktu Finansowego w ramach Umowy Inwestycyjnej na Inwestycję Końcową
PES	Podmioty Ekonomii Społecznej
Pomoc publiczna	pomoc publiczna w znaczeniu opisanym w artykułach 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w połączeniu z wszelkimi innymi zasadami lub regulacjami odnoszącymi się do udzielania pomocy publicznej, przyjmowanymi każdorazowo przez UE, państwo członkowskie UE lub inne uprawnione organy
Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy (Partner Finansujący)	oznacza podmiot prawa publicznego lub prywatnego realizujący zadania funduszu powierniczego lub funduszu szczegółowego w rozumieniu art. 2 pkt. 22 Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060
pro rata temporis	(łac.) stosownie do upływu czasu
Small mid-cap	„małe spółki o średniej kapitalizacji”, które oznaczają podmioty zatrudniające nie więcej niż 499 pracowników, nie będące MŚP
Strategia	Strategia Inwestycyjna wdrażania Instrumentów Finansowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – aktualizacja średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020. Obowiązujący, kluczowy dokument państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej
Umowa Inwestycyjna	umowa zawarta pomiędzy Partnerem Finansującym a Ostatecznym Odbiorcą w celu wsparcia Inwestycji Końcowej z wykorzystaniem Produktu Finansowego
WRPO 2007-2013	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013
WRPO 2014+	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020

Wstęp

Niniejsza Strategia jest dokumentem określającym kierunki, cele, zasady i sposoby wdrażania Instrumentów Finansowych w ramach FEW 2021+, określając tym samym zakres operacji, w ramach których Instrumenty te będą realizowane. Stanowi ona narzędzie implementacji zwrotnych form wsparcia na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego Wielkopolski w obszarach tematycznych wskazanych w FEW 2021+ przy zaangażowaniu środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Założenia Strategii będą w szczególności realizowane w ramach umów o finansowanie zawartych między Instytucją Zarządzającą FEW 2021+, a beneficjentami, tj. Podmiotami Wdrażającymi Instrumenty Finansowe, w tym Fundusz Powierniczy. Strategia określa również relacje pomiędzy Instytucją Zarządzającą FEW 2021+, a podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie Instrumentów Finansowych w województwie wielkopolskim.

Niniejsza Strategia została przygotowana na podstawie dokumentu *Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych*, opracowanego przez konsorcjum firm badawczych konsorcjum firm badawczych EU Consult Sp. z o.o. i Grupa BST Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego (Instytucji Zarządzającej FEW 2021+). Zgodnie z wymogami art. 58 ust. 3 Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060 oraz aktualizacji ww. dokumentu przygotowanej przez Pana dr Marka Szczepańskiego z MWS Consulting w listopadzie 2023 roku, a także FEW 2021+. W treści Strategii uwzględniono wnioski i rekomendacje oraz propozycje rozwiązań w zakresie wdrażania instrumentów finansowych, wskazane przez wykonawców powyższej analizy oraz jej aktualizacji.

Zakres przedmiotowy Strategii obejmuje odwołanie do przyjętych w Unii Europejskiej, w Polsce i w Wielkopolsce dokumentów strategicznych i podstaw programowych wyznaczających priorytety interwencji realizowanej z wykorzystaniem środków publicznych, w tym, w ramach FEW 2021+. Strategia wyznacza także parametry i ramy wsparcia, które udzielane będzie w poszczególnych Instrumentach Finansowych. Uwzględnia ponadto szereg czynników o charakterze finansowym, prawnym i organizacyjnym konstytuujących, tym samym, model wdrażania Instrumentów Finansowych w ramach FEW 2021+.

Przy konstruowaniu niniejszej Strategii Instytucja Zarządzająca FEW 2021+, wzięła pod uwagę wnioski wynikające z analizy uwarunkowań formalno-prawnych odnoszących się do wdrażania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027. Uwzględniono również doświadczenia i dobre praktyki uzyskane w związku z wykorzystywaniem zwrotnych form wsparcia w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 (Inicjatywa JESSICA i Inicjatywa JEREMIE) oraz Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (JEREMIE2 i JESSICA2).

Zakłada się, że przyjęte w Strategii podstawy, a także bazujące na nich rozwiązania i założenia będą podlegały systematycznej i cyklicznej weryfikacji w przeciągu całego okresu jej realizacji. W związku z powyższym, w założeniu Strategia ma charakter „kroczący”. Oznacza to, iż może być elastycznie dopasowywana do zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej w województwie wielkopolskim oraz do założeń i priorytetów w zakresie wykorzystania Instrumentów Finansowych. Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ dopuszcza

zatem w toku realizacji Strategii możliwość modyfikacji jej założeń i proponowanych scenariuszy realizacji w kolejnych latach, m.in. w wyniku aktualizacji wniosków z *Analizy ex-ante*. Nie wyklucza się, że zmiany lub aktualizacje Strategii mogą nastąpić również przed zawarciem umów o finansowanie.

Podmiot (lub podmioty), który zostanie wybrany do pełnienia roli Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy zawrze z Instytucją Zarządzającą FEW 2021+ umowę (albo umowy) o finansowanie. Przedmiotem tej umowy będzie implementacja Instrumentów Finansowych w sposób najbardziej efektywny, w oparciu o niniejszą Strategię, w celu osiągnięcia założeń i rezultatów w niej przewidzianych, w tym wynikających z FEW 2021+.

Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy może uszczegółowić Strategię lub jej poszczególne elementy w zakresie niezbędnym do efektywnego, sprawnego i prawidłowego wdrażania Instrumentów Finansowych, stanowiących przedmiot umowy o finansowanie. W takim przypadku uszczegółowiona Strategia będzie stanowić integralną część umowy o finansowanie.

I. Podstawy prawne instrumentów finansowych w perspektywie 2021-2027

Przygotowanie i realizacja programów operacyjnych, w tym wdrażanie Instrumentów Finansowych, w unijnej perspektywie finansowej na lata 2021-2027 odbywa się w oparciu o katalog aktów normatywnych oraz innych regulacji prawnych, przyjętych zarówno na poziomie Unii Europejskiej, jak i Państw Członkowskich.

Poniżej przedstawiono wybrane, najważniejsze regulacje, mające zastosowanie w procesie wdrażania Instrumentów Finansowych, na których opierano się przy sporządzaniu niniejszej Strategii i których przestrzeganie jest obligatoryjne w toku jej realizacji, zarówno na poziomie Instytucji Zarządzającej FEW 2021+, Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy, jak też Funduszu Powierniczego, Funduszu Szczegółowego i (we właściwym zakresie) Ostatecznych Odbiorców.

Przepisy unijne, w tym:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U.UE.L.2021.231.159) – **Rozporządzenie ogólne nr 2021/1060**;
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dz.U.UE.L.2021.231.60);

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013;
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniającego rozporządzenia nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylającego rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U.U.E.L.2018.193.1);
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U.U.E.L.2016.119.1) (Rozporządzenie RODO) oraz Ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781);
- Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu;
- Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z 3 marca 2014 r. (uzupełniającym Rozporządzenie ogólne dla perspektywy finansowej 2014-2020);
- Komunikatu Komisji Europejskiej z 21 marca 2018 r. w sprawie nowych wymagań przeciwko unikaniu opodatkowania w prawodawstwie UE regulującym w szczególności operacje finansowe i inwestycyjne (C(2018)1756);
- Decyzja wykonawcza komisji z dnia 5 grudnia 2022 roku zatwierdzająca program „Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027” do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus i Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” dla regionu Wielkopolskiego w Polsce, a także wszelkie przepisy o charakterze wykonawczym, uzupełniającym lub pomocniczym, w odniesieniu do wyżej wymienionych regulacji, w tym w szczególności decyzje i wytyczne Komisji Europejskiej.

Przepisy krajowe, w tym:

- Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r., poz. 1079 z późn. zm.) – **Ustawa wdrożeniowa**;
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.) – **Ustawa o Finansach Publicznych**;
- Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1259, z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 593 z późn. zm.),

a także wszelkie przepisy o charakterze wykonawczym, uzupełniającym lub pomocniczym, w odniesieniu do wyżej wymienionych regulacji, w tym Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027, „Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027” oraz rozporządzenia i wytyczne ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, a także dokumenty strategiczne, w tym *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*.

II. Instrumenty Finansowe w Wielkopolsce

1. Perspektywa 2007-2013

W ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, część środków Programu przeznaczono na realizację wsparcia z wykorzystaniem instrumentów inżynierii finansowej.

W Priorytecie I *Konkurencyjność przedsiębiorstw*, Działaniu 1.3 *Rozwój systemu finansowych instrumentów wsparcia przedsiębiorczości*, uruchomiono Inicjatywę JEREMIE, której celem była rezygnacja z tradycyjnego bezzwrotnego systemu dotacji i stworzenie nowego poza dotacyjnego mechanizmu wsparcia mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Inicjatywa ta realizowana była w formule funduszu powierniczego, przy zaangażowaniu menadżera oraz pośredników finansowych, których rolą była dystrybucja środków do ostatecznych beneficjentów w postaci pożyczek i poręczeń.

Natomiast w ramach Priorytetu I *Konkurencyjność przedsiębiorstw*, Działania 1.4 *Wsparcie przedsięwzięć powiązanych z Regionalną Strategią Innowacji*, Schemat III *Inwestycje we wsparcie instytucji otoczenia biznesu na terenach miejskich* oraz Priorytetu IV *Rewitalizacja obszarów problemowych*, Działania 4.1 *Rewitalizacja obszarów miejskich*, z wykorzystaniem analogicznego jw. mechanizmu funduszu powierniczego wdrażana była Inicjatywa JESSICA. Jej interwencja skupiała się na wspieraniu projektów rewitalizacyjnych na terenach miejskich oraz instytucji otoczenia biznesu, poprzez preferencyjne pożyczki.

2. Perspektywa 2014-2020

W minionej unijnej perspektywie finansowej, na podstawie założeń przyjętych w WRPO 2014+, w ramach niektórych Priorytetów Inwestycyjnych, Instytucja Zarządzająca zdecydowała o wykorzystaniu Instrumentów Finansowych jako formy dystrybuowania wsparcia ze środków Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych, alokowanych do WRPO 2014+.

Większość środków została przeznaczona na wspieranie przedsiębiorstw z sektora MŚP w ramach Osi Priorytetowej I *Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka* (140,38 mln EUR).

Pozostała część z całkowitej alokacji WRPO 2014+ ze środków EFRR przeznaczona na Instrumenty Finansowe w kwocie 66 mln EUR skierowana została na realizację dwóch Priorytetów Inwestycyjnych, w Osi Priorytetowej III *Energia* (30 mln EUR) i w Osi Priorytetowej IX *Infrastruktura dla kapitału ludzkiego* (36 mln EUR).

W wyniku zmiany 12. WRPO 2014+, przyjętej decyzją Komisji Europejskiej, wprowadzono Oś Priorytetową XI Instrument REACT-EU EFRR. Wsparcie udzielane w ramach ww. Osi posłużyło wypełnieniu luki finansowej między wsparciem oferowanym w ramach the Coronavirus Response Investment Initiative – Inicjatywa Inwestycyjna w odpowiedzi na koronawirusa (CRII), a długoterminową ekologiczną, cyfrową i odporną odbudową wspieraną przez politykę spójności 2021-2027.

Podsumowując na Instrumenty Finansowe przeznaczono łącznie ok. 212 mln EUR pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Realizacja czterech powyższych Priorytetów Inwestycyjnych odbywa się na podstawie dedykowanych im strategii inwestycyjnych. Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ zakłada, że wsparcie udzielane w ramach tych strategii oraz niniejszej Strategii będzie komplementarne oraz ukierunkowane na osiągnięcie efektu synergii.

3. Podstawy strategiczne dla wdrażania Instrumentów Finansowych w Wielkopolsce

Komisja Europejska 5 grudnia 2022 roku, oficjalnie zatwierdziła program regionalny Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027. Wielkopolska tego dnia weszła do grona pięciu regionów w Polsce, które będą wdrażać Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, który jest częścią nowego programu regionalnego.

Wielkopolska będzie miała łącznie do dyspozycji 2 154 405 816 Euro. Kwota ta uwzględnia trzy źródła finansowania programu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (1 251 999 208 Euro), Europejski Fundusz Społeczny (487 598 161 Euro) oraz wspomniany Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (około 414 808 447 Euro), który jest dedykowany Wielkopolsce Wschodniej.

Zastosowanie zwrotnych form finansowania przedsięwzięć realizowanych w ramach FEW 2021+, a także obszary, w których tego rodzaju wsparcie będzie wykorzystywane, znajduje swoje podstawy i uzasadnienie w dokumentach strategicznych przyjętych przez instytucje unijne, krajowe, a także Samorząd Województwa Wielkopolskiego oraz jest ukierunkowane na osiągnięcie celów w nich ustalonych.

Na poziomie Unii Europejskiej założenia i cele do osiągnięcia w perspektywie do 2030 roku i dalszej, zostały określone w szeregu dokumentów, w tym w „Europejskiej Strategii na rzecz Bioróżnorodności 2030”, „Europejski Zielony Ład” (ang. European Green Deal) oraz innych, które znalazły odzwierciedlenie na poziomie krajowym, w takich dokumentach, jak m.in.: „Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce”, „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”, „Mapa drogowa – Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym” oraz „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” (wskazano w niej nowy model rozwoju regionalnego Polski – w tym potencjał rozwoju kraju, w sposób społecznie i terytorialnie zrównoważony, w tym efektywnemu rozwijaniu oraz wykorzystywaniu miejscowych zasobów i potencjałów wszystkich regionów).

Głównym założeniem jest realizacja koncepcji przyjętych w powyższych dokumentach, w sposób umożliwiający maksymalizację wsparcia, w szczególności w obszarach, które

nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze (np. przestały być miastami wojewódzkimi), przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe (np. negatywne skutki procesów demograficznych).

W 2017 r. Rada Ministrów przyjęła Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która stanowiła jedną z podstaw do wdrażania Instrumentów Finansowych w perspektywie 2014-2020. W związku z rozszerzonym zakresem czasu ujętym w ww. dokumencie, pozostaje on aktualny w bieżącej perspektywie i wyraża strategiczne cele i zadania na poziomie krajowym do roku 2030. W świetle wdrażania Instrumentów Finansowych istotne jest, że wskazuje ona na zwiększone zapotrzebowanie rynku na różnorodne instrumenty finansowe, w tym w obszarze wsparcia przedsiębiorczości, zwiększania efektywności energetycznej i rewitalizacji. Dodając do tego założenia przyjęte w „Mapie drogowej – Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym”, otrzymujemy spójny przekaz, w tym kierunki i obszary działań, na których realizację należy położyć szczególny nacisk, w nadchodzących latach.

Dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich, w Polsce w latach 2021-2027 jest „Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce” (Umowa Partnerstwa). Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową Partnerstwa tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. Cele Umowy Partnerstwa są więc tożsame z celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, a także Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku).

Strategią, która obejmuje swoją perspektywą okres do 2050 roku jest za to Europejski Zielony Ład (EZŁ). Jest ona odpowiedzią Unii Europejskiej na kryzys klimatyczny oraz wszelkie procesy degradacji środowiska, które mają obecnie miejsce. Strategia rozwoju ma umożliwić przekształcenie Unii Europejskiej w obszar neutralny klimatycznie. Według głównych założeń EZŁ, Unia Europejska do końca 2050 roku, ma stać się społeczeństwem:

- sprawiedliwym i dostatnim – neutralnym klimatycznie;
- z nowoczesną, zasobooszczędną i przyjazną środowisku gospodarką.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe dokumenty strategiczne, poniżej możemy wyszczególnić szereg priorytetów do realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027, takich jak m.in.:

- Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną w takich obszarach, jak: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna;
- Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony w obszarach: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie;
- Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, w obszarach: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE;
- Maksymalizacja wartości dodanej zasobów, materiałów i produktów;

- Minimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów, przy jednoczesnej inteligentnej gospodarce wytwarzanymi odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami – zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowywanie do ponownego użycia, recykling, inne sposoby odzysku, unieszkodliwienie;
- Inne, nieujęte wyżej obszary wpływające na osiągnięcie celów, m.in.: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

Wszystkie wyżej przywołane dokumenty stanowią podstawę dla wdrażania Instrumentów Finansowych w ramach FEW 2021+.

Natomiast podstawowym dokumentem odniesienia, jaki należało wziąć pod uwagę przy analizie potrzeb oraz konstruowaniu założeń do systemu interwencji realizowanej z wykorzystaniem Instrumentów Finansowych w okresie 2021-2027 jest „Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku”. Stanowi ona najważniejszy dokument wskazujący kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego województwa wielkopolskiego na najbliższe lata obejmujące okres programowania Unii Europejskiej.

Na podstawie dokonanej diagnozy społeczno-ekonomicznej regionu, a także z uwzględnieniem dokumentów strategicznych wyższego stopnia, Samorząd Województwa Wielkopolskiego podszedł do wyzwań stojących przed regionem wielowymiarowo. Podstawowym źródłem finansowania celów rozwojowych pozostaną środki europejskie, jak to miało miejsce w poprzedniej perspektywie finansowej. Należy pamiętać, że dotychczasowe osiągnięcia regionu w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, zakwalifikowało Wielkopolskę do grona regionów przejściowych w perspektywie finansowej 2021-2027. Przełożyło się to na alokację i poziom dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. W związku z powyższym Samorząd Województwa Wielkopolskiego, wskazał tym samym, w „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku”, szereg celów, na realizacji których należy skupić się w nadchodzących latach. W Strategii określono je wyzwaniami – należą do nich m.in.:

- przeciwdziałanie negatywnym skutkom dezintegracji społecznej – konieczność wzmocnienia tożsamości regionalnej i dążenie do większej spójności społecznej;
- podnoszenie jakości i efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego;
- poprawa warunków życia i warunków dla rozwoju gospodarki, w szczególności zagwarantowanie bezpieczeństwa energetycznego;
- przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu mających na celu uchronienie przed niedoborami wody i żywności;
- przeciwdziałanie i zmniejszenie nierówności terytorialnych;
- wsparcie słabszych obszarów bez rezygnacji ze wsparcia i wykorzystania potencjałów obszarów lepiej rozwiniętych;

Ponadto, w Strategii podkreślono kwestię istotności roli wsparcia podmiotów gospodarczych w prowadzeniu badań na jak najwyższym poziomie oraz łatwiejszym, prostszym wchodzeniu na rynek z innowacyjnymi produktami, jak również zintensyfikowanym powiązaniem i przepływom między edukacją a gospodarką, stawianiu na śmiało inicjatywy oraz zapewnienie ułatwień w dostosowaniu się do życia w społeczeństwie, a także włączenie społeczne tych mieszkańców, którzy radzą sobie gorzej w zmieniającej się rzeczywistości.

Cele, o których mowa powyżej, będą osiągnane poprzez realizację czterech celów strategicznych.

W kontekście Strategii Inwestycyjnej, za bardzo istotny należy uznać „Cel strategiczny 3 – Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego wielkopolski”, obejmujący dwa cele operacyjne, które w relatywny sposób odnoszą się do założeń niniejszego dokumentu:

- Cel operacyjny 3.2. – Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego wielkopolski;
- Cel operacyjny 3.3. – Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.

Ponadto istotne znaczenie przy określaniu kierunków i priorytetów wsparcia w formie Instrumentów Finansowych mają także regionalne dokumenty, takie jak: „Wielkopolski Regionalny Plan Działań na rzecz Zrównoważonej Energii i Klimatu w zakresie źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej z perspektywą do roku 2050” oraz „Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030” (RIS 2030).

Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030 wśród wyzwań strategicznych regionu wymienia, m.in.:

- Zwiększenie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce;
- Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji;
- Włączanie się Wielkopolski w globalne łańcuchy wartości.

Wyzwania te mają być adresowane poprzez realizację następujących celów:

- Rozwój gospodarki zeroemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem wodoru;
- Zacieśnianie współpracy pomiędzy regionalnymi aktorami innowacji;
- Rozwijanie współpracy nauki z biznesem;
- Podniesienie efektywności ram finansowania dla przedsięwzięć inwestycyjnych;
- Wspieranie międzynarodowych sieci powiązań gospodarczych i naukowych;
- Umiędzynarodowienie przedsiębiorstw.

Przytoczone wyżej dokumenty wskazują energooszczędność, jako jeden z kluczowych czynników, które mogą przyczynić się do realizacji narodowego celu wskaźnikowego w zakresie efektywności energetycznej. Sprzężenie tych działań z działaniami dotyczącymi rozwoju wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych pomoże w realizacji celów klimatyczno-energetycznych w strategiach krajowych i unijnych.

III. Instrumenty Finansowe FEW 2021+

Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 jest dokumentem, o którym mowa w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu

Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U.U.E.L.2021.231.159). Z kolei na gruncie prawa krajowego FEW 2021+ jest dokumentem, o którym mowa w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r., poz. 1079 z późn. zm.).

W zakresie FEW 2021+, zatwierdzonego przez Komisję Europejską 5 grudnia 2022 roku, przewidziano możliwość wykorzystania instrumentów finansowych w niektórych Priorytetach Inwestycyjnych, z zastrzeżeniem późniejszego jej potwierdzenia w ramach oceny ex-ante bądź jej aktualizacji, do której przeprowadzenia zobowiązana była Instytucja Zarządzająca FEW 2021+, zgodnie z art. 58 ust. 3 Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060.

Ocenę ex-ante przeprowadzono, m.in. w celu oszacowania niezaspokojonych potrzeb finansowych, luki finansowej oraz uwzględnienia innych kwestii, o których mowa w art. 58 ust. 3 Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060.

W czerwcu 2021 roku Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ sfinalizowała badanie. Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych. Wnioski z *Analizy ex-ante* potwierdziły, że istnieje uzasadnienie dla przekazywania wsparcia w formie instrumentów finansowych w Wielkopolsce, w tym w obszarze przedsiębiorczości, energetyce, ochronie środowiska i rewitalizacji, biorąc pod uwagę zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne w ww. obszarach, jak również znaczenie wartości dodanej takich instrumentów w ramach Celów Priorytetowych FEW 2021+.

Na podstawie założeń przyjętych w FEW 2021+ oraz wyników przeprowadzonej *Analizy ex-ante*, w ramach niektórych Priorytetów, Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ zdecydowała o wykorzystaniu Instrumentów Finansowych jako formy dystrybuowania wsparcia ze środków Europejskich, alokowanych do FEW 2021+.

Na Instrumenty Finansowe (w tym także, łączone z dotacją) planuje się przeznaczyć łącznie 123 400 000 EUR pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Część środków, w wysokości 30 mln EUR zostanie przeznaczona na wspieranie przedsiębiorstw z sektora MŚP, small mid-cap oraz mid-cap, w ramach Priorytetu 1, Celu Szczegółowego 1.3 *Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne*.

Kolejna część z całkowitej alokacji FEW 2021+ ze środków EFRR przeznaczonej na Instrumenty Finansowe, w kwocie 89 mln EUR będzie skierowana na realizację trzech Celów Szczegółowych 2.1 – *Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych* (9 mln EUR), CP 2.2 – *Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju* (50 mln EUR) i CP 2.6 – *Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej* (30 mln EUR).

Pozostała część środków z alokacji FEW 2021+, zostanie przeznaczona na realizację dwóch Celów Szczegółowych w ramach Priorytetu 7, następująco:

- 3 520 000 EUR na realizację Celu Szczegółowego 5.1 – *Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego*

i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR)

- 880 000 EUR na realizację Celu Szczegółowego 5.2 – *Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie (EFRR)*

Podział tematyczny i alokacja Instrumentów Finansowych FEW 2021+

Priorytet		Cel Szczegółowy	Nazwa Celu Szczegółowego	Działanie	Alokacja EFRR (EUR)
1	Fundusze Europejskie Dla Wielkopolskiej Gospodarki	III	Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	1.5 – Instrumenty finansowe – Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki	30 000 000 €
2	Fundusze Europejskie Dla Zielonej Wielkopolski	I	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	2.2 – Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych – Instrumenty finansowe	9 000 000 €
		II	Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	2.4 – Wspieranie efektywności odnawialnej – instrumenty finansowe	50 000 000 €
		VI	Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	2.9 – Rozwijanie gospodarki o obiegu zamkniętym	30 000 000 €
7	Fundusze Europejskie Na Wielkopolskie Inicjatywy Lokalne	I	Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR)	7.2 – Rewitalizacja – Instrumenty finansowe	3 520 000 €
		II	Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie (EFRR)	7.2 – Rewitalizacja – Instrumenty finansowe	880 000 €

W badaniu *Analiza ex-ante* oraz jej aktualizacji w sposób kompleksowy opisano uwarunkowania istotne dla wykorzystania wsparcia zwrotnego w FEW 2021+. Na tej bazie sformułowano koncepcję w zakresie możliwych kierunków interwencji i optymalnych

schematów wdrażania dla Instrumentów Finansowych, w której uwzględniono również elementy składające się na strategię inwestycyjną, o której mowa w Załączniku X do Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060. Wnioski i rekomendacje płynące z *Analizy ex-ante* zostały częściowo zawarte w niniejszej Strategii.

Zważywszy, że podstawę dla przeprowadzenia Aktualizacji *Analizy ex-ante* stanowiły zapisy i założenia FEW 2021+, niniejsza Strategia jest spójna z polityką rozwoju regionu, wynikającą ze Strategii Rozwoju Województwa, FEW 2021+ oraz innymi dokumentami i strategiami istotnymi dla efektywnego wdrażania FEW 2021+, w tym Instrumentów Finansowych.

IV. Schemat (model wdrażania) Instrumentów Finansowych w ramach FEW 2021+

Na podstawie wyników przeprowadzonej *Analizy ex-ante* oraz doświadczeń z modelami zastosowanymi dla wdrażania instrumentów inżynierii finansowej w okresie 2007-2013, instrumentów finansowych w okresie 2014-2020, Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ rozważyła wykorzystanie dotychczasowego modelu, to jest polegającego na ustanowieniu dwóch Funduszy Powierniczych. Do zadań wdrożeniowych zostaną zaangażowane odpowiednie Fundusze Szczegółowe, o których mowa w art. 2 ust. 21 Rozporządzenia Ogólnego lub Podmioty Wdrażające, będą wdrażały Instrumenty Finansowe bezpośrednio w schemacie z Funduszem Szczegółowym.

Planowane jest, że model opierał się będzie na dwóch Funduszach Powierniczych, obejmujących następujące środki pochodzące ze wskazanych poniżej Celów Szczegółowych w ramach Priorytetów:

Podział alokacji Instrumentów Finansowych FEW 2021+ wg. Funduszu Powierniczego

Priorytet – Cel Szczegółowy FEW 2021+	Fundusz Powierniczy I	Fundusz Powierniczy II
1 – III	30 000 000 €	–
2 – I	–	9 000 000 €
2 – II	–	50 000 000 €
2 – VI	–	30 000 000 €
7 – I	3 520 000 €	–
7 – II	880 000 €	–
Obecna wartość początkowa Funduszu Powierniczego	34 400 000 €	89 000 000 €
Razem	123 400 000 €	

Przedstawiony powyżej układ dwufunduszowy uzasadnia specyfika (cele) stosowania Instrumentów Finansowych w poszczególnych, odmiennych Celach Szczegółowych dwóch różnych Priorytetów, pociągająca za sobą konieczność poszukiwania określonej specjalizacji i doświadczeń w danych obszarach tematycznych. Przekłada się on również na przejrzysty podział odpowiedzialności Podmiotów Wdrażających Instrumenty Finansowe i Funduszy Szczegółowych. Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ dokona wyboru Podmiotów Wdrażających Instrumenty Finansowe, biorąc pod uwagę, m.in. ich doświadczenie na rynku oraz posiadane kompetencje – celem zminimalizowania ryzyka wdrożeniowego – jak i najefektywniejszego wykorzystania potencjału instytucji finansowych, które posiadają specjalistyczną wiedzę na temat wybranych typów projektów w określonych Priorytetach i Celach Szczegółowych.

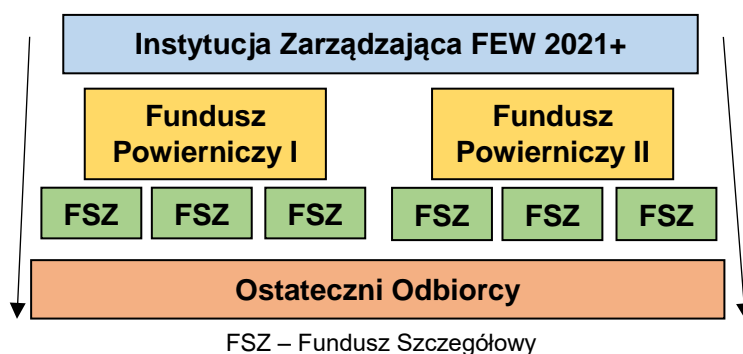
Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ w trakcie oceny instytucji starających się o pełnienie funkcji Podmiotów Wdrażających Instrumenty Finansowe, będzie w szczególności brała pod uwagę osiągnięty/reprezentowany poziom potencjału prawnego, ekonomicznego i organizacyjnego danej instytucji. Wynika to z wysokiego poziomu złożoności i charakteru procesów wdrażania Instrumentów Finansowych w nowej perspektywie finansowej.

Ustanowienie odpowiednich podmiotów, jako zarządzających ww. Funduszami Powierniczymi, wynikać będzie z przeprowadzonej procedury wyboru (zgodnie z wymogami i kryteriami określonymi w rozdziale V Strategii).

Wybór Funduszu Szczegółowego należeć będzie do zadań Menadżera Funduszu Powierniczego (Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy), co najmniej z uwzględnieniem warunków opisanych w rozdziale V.2 niniejszej Strategii.

Fundusze Szczegółowe – jeżeli zostaną wybrane, przypadają będą zadania związane z udzielaniem wsparcia Ostatecznym Odbiorcom, w ramach produktów finansowych dostosowanych do wymogów zawartych w niniejszej Strategii oraz uwzględniających bieżące warunki panujące na rynku.

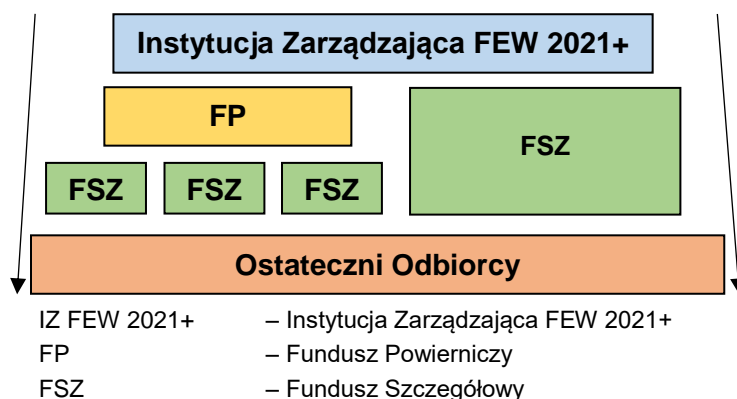
Schemat systemu wdrażania z dwoma Funduszami Powierniczymi

Niezależnie od powyższego, Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ zastrzega sobie prawo, gdy uzna to za uzasadnione, do nieustanawiania Funduszy Powierniczych dla danego obszaru tematycznego (Priorytetu, Celu Polityki, Celu Szczegółowego), zgodnie z powyższym schematem i bezpośredniego wdrażania w takim obszarze przez Podmiot Wdrażający Instrumenty Finansowe ustanowiony do realizacji jednego Celu Szczegółowego. Przykładowy schemat wyżej opisanego rozwiązania, a także możliwy podział alokacji pomiędzy Fundusze

Powiernicze/Podmioty Wdrażające Instrumenty Finansowe został przedstawiony poniżej. W przypadku dokonania wyboru przez Instytucję Zarządzającą FEW 2021+ Podmiotów Wdrażających Instrumenty Finansowe, zapisy Strategii mówiące o Menadżerze/Menadżerach Funduszy Powierniczych, będą miały odpowiednie zastosowanie do danego Podmiotu.

Schemat systemu wdrażania z Funduszem Powierniczym i wdrażaniem Instrumentów Finansowych w schemacie z Funduszem Szczegółowym

Podział alokacji środków w ramach Instrumentów Finansowych FEW 2021+ wg. Funduszu Powierniczego i Podmiotów Wdrażających Instrument Finansowy

P/CSZ FEW 2021+	Działanie	MFP I / FSZ I	MFP II / FSZ II
P1/1.III	1.5	30 000 000 €	–
P2/2.I	2.2	–	9 000 000 €
P2/2.II	2.4	–	50 000 000 €
P2/2.VI	2.9	–	30 000 000 €
P7/5.I	7.2	3 520 000 €	–
P7/5.II	7.2	880 000 €	–
Obecna wartość początkowa		34 400 000 €	89 000 000 €
Razem		123 400 000 €	

P/CSZ – Priorytet/Cel Szczegółowy FEW 2021+
 MFP I – Menadżer Funduszu Powierniczego I
 MFP II – Menadżer Funduszu Powierniczego II
 FSZ I – Podmiot Wdrażający I
 FSZ II – Podmiot Wdrażający II

V. Wybór Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy oraz wybór Funduszy Szczegółowych

1. Wybór Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy

Institucja Zarządzająca FEW 2021+ jest odpowiedzialna za wyłonienie Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy. Podmioty wybierane do pełnienia roli Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy, a także działania, które będą realizować w ramach umów o finansowanie, powinny spełniać odpowiednie wymogi i warunki wynikające z dokumentów programowych, w tym, przede wszystkim z FEW 2021+, a także wymogi i kryteria wskazane we właściwych przepisach.

Działania wyłonionego Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy, związane z wdrażaniem Instrumentów Finansowych w ramach podpisanej umowy o finansowanie, muszą wpisywać się w realizację założeń i celów poszczególnych Priorytetów i Celów Szczegółowych, objętych zakresem danego Funduszu Powierniczego/Instrumentu Finansowego oraz prowadzić do osiągnięcia wskaźników przyjętych dla tych priorytetów.

Ponadto zgodnie z art. 7 Rozporządzenia delegowanego nr 480/2014 (Rozporządzenie to co prawda nie obowiązuje, niemniej jednak w praktyce jego zapisy, szczególnie w zakresie wymogów dla Podmiotów Wdrażających Instrumenty Finansowe, są nadal wykorzystywane) podmiot ubiegający się o rolę Menadżera Funduszu Funduszy/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy powinien spełniać, co najmniej następujące wymogi:

- posiadać uprawnienia do wykonywania odpowiednich zadań wdrożeniowych na mocy przepisów unijnych i krajowych,
- wykazać trwałość ekonomiczną i wykonalność finansową,
- posiadać zdolność do wdrażania Instrumentów Finansowych, w tym strukturę organizacyjną i ramy zarządzania zapewniające niezbędną wiarygodność dla Instytucji Zarządzającej FEW 2021+,
- posiadać sprawny i skuteczny system kontroli wewnętrznej,
- użytkować system księgowy zapewniający rzetelne, kompletne i wiarygodne informacje w odpowiednim czasie,
- wyrażać zgodę na poddanie się audytowi przeprowadzonemu przez instytucje audytowe państwa członkowskiego, Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Przy wyborze podmiotów mających pełnić rolę Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy, będzie uwzględniany, m.in. charakter i wielkość alokacji na poszczególne Instrumenty Finansowe, które mają być wdrażane, doświadczenie

podmiotów w zarządzaniu i bezpośrednim udzielaniu wsparcia w formie pożyczek oraz instrumentów zwrotnych, możliwość zapewnienia wkładu krajowego do instrumentów finansowych FEW 2021-2027. Na poziomie Menadżera lub Pośrednika Finansowego, ważne jest doświadczenie we współpracy z pośrednikami finansowymi oraz sposób wyboru funduszy szczegółowych w oparciu o Prawo zamówień publicznych, jak również wiedzę i doświadczenie proponowanych członków zespołu Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy oraz zdolność operacyjną i finansową tego podmiotu. Wybór będzie dokonywany z uwzględnieniem również wymogów, o których mowa w art. 59 ust. 3 Rozporządzenia Ogólnego.

Niespełnianie wyżej wymienionych wymogów i kryteriów wyklucza możliwość wyboru na Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy.

Menadżer Funduszu Powierniczego szczegółowo określa tryb wyboru oraz jest odpowiedzialny za dokonanie prawidłowego wyboru Funduszy Szczegółowych.

Wyżej wymienione instytucje w sposób najbardziej efektywny są w stanie dotrzeć do potencjalnych Ostatecznych Odbiorców i zrealizować założenia niniejszej Strategii. Nie wyklucza się zaangażowania niewymienionych wyżej innych instytucji.

2. Fundusze Szczegółowe

Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy dokonując wyboru Funduszu Szczegółowego zobligowany jest do zapewnienia, aby wymogi i kryteria, o których mowa w Pkt. 1 powyżej, zostały spełnione w odniesieniu do każdego Funduszu Szczegółowego.

Wybór Funduszu Szczegółowego będzie odbywał się na podstawie otwartych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących procedur, niedopuszczających do konfliktu interesów.

Menadżer Funduszu Powierniczego/Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy szczegółowo określi tryb wyboru Funduszu Szczegółowego.

Z zastrzeżeniem spełnienia powyższych wymogów, potencjalnie funkcja Funduszu Szczegółowego, w szczególności może zostać powierzona następującym rodzajom podmiotów:

- funduszom pożyczkowym, instytucjom specjalizującym się w zarządzaniu instrumentami finansowymi wykorzystującymi środki publiczne oraz bankom – Działanie 1.5;
- funduszom pożyczkowym, instytucjom specjalizującym się w zarządzaniu instrumentami finansowymi wykorzystującymi środki publiczne oraz bankom – Działania: 2.2, 2.4 oraz 2.9 (o ile zastosowany będzie model z Funduszem Szczegółowym);
- funduszom pożyczkowym, bankom lub innym instytucjom specjalizującym się, bądź mającym doświadczenie w zarządzaniu instrumentami finansowymi wykorzystującymi środki publiczne – Działanie 7.2 (o ile zastosowany będzie model z Funduszem Szczegółowym).

VI. Koncepcja, cele i parametry Instrumentów Finansowych w ramach FEW 2021+

W niniejszej części Strategii ujęto podstawowe informacje i założenia wynikające z treści FEW 2021+, dotyczące interwencji, która realizowana będzie w ramach poszczególnych Priorytetów i Celów Szczegółowych, w których przewidziano zastosowanie Instrumentów Finansowych.

Ponadto w przypadku każdego z powyższych Priorytetów i Celów Szczegółowych, opierając się na treści *Analizy ex-ante i jej aktualizacji*, a także FEW 2021+, przedstawiono zasady wdrażania oraz parametry wsparcia z Instrumentów Finansowych, które uruchomione zostaną w niniejszych priorytetach.

PRIORYTET 1

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WIELKOPOLSKIEJ GOSPODARKI

Cel Szczegółowy CP1.III – „Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne”

Zakładana alokacja (EFRR): 30 mln EUR

Główne grupy docelowe (odbiorcy wsparcia): MŚP, przedsiębiorstwa „mid-caps” i „small mid-caps”

Działanie 1.5 Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstwa w dostosowaniu do wyzwań gospodarki – instrumenty finansowe

Cel i zakres interwencji

Zgodnie z Analizą ex-ante przedsiębiorstwa nie posiadają wystarczających środków na finansowanie działalności, w tym innowacyjnej, co określa luka finansowa. Luka finansowa jest wyrażona przez wartość potrzeb finansowych niemożliwych do zaspokojenia ze środków własnych i obcych w przypadku danego podmiotu. Przez środki obce (zewnętrzne) uznaje się głównie formy finansowania dłużnego oferowane przez komercyjny rynek finansowy (głównie kredyty, pożyczki, poręczenia). Częścią luki finansowej jest luka kapitałowa - wielkość zapotrzebowania na kapitał własny, która nie może zostać zaspokojona biorąc pod uwagę możliwości finansowe danego podmiotu. Na występowanie luki finansowej w obszarze przedsiębiorczości narażone są głównie MŚP, z kolei na występowanie luki kapitałowej – przedsiębiorstwa wysoce innowacyjne, w tym przede wszystkim start-upy, niemające odpowiedniej pozycji finansowej do przeprowadzenia skutecznej emisji papierów wartościowych. Nieoptymalny poziom inwestycji w ich przypadku wynika z niedostatecznych środków własnych, niestabilnej sytuacji finansowej i niskiej skłonności do podejmowania ryzyka w przypadku ubiegania się o komercyjne finansowanie działalności.

Według założeń Programu, Priorytet 1 – Działanie 1.5, zakres interwencji będzie obejmować w szczególności:

- wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki.
- promocję gospodarki regionalnej poprzez wsparcie internacjonalizacji przedsiębiorstw.

Zakres interwencji:

015 - Cyfryzacja MŚP lub dużych przedsiębiorstw (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe, ośrodki innowacji cyfrowych, żywe laboratoria, przedsiębiorcy internetowi i przedsiębiorstwa ICT typu start-up, usługi B2B) zgodna z kryteriami redukcji emisji gazów cieplarnianych lub kryteriami efektywności energetycznej,

021 - Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne

Wdrożenie instrumentów finansowych wspierających konkurencyjność i rozwój przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki w ramach projektów polegających m.in. na:

1. wdrażaniu nowych lub ulepszonych rozwiązań produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych;
2. wdrażaniu nowoczesnych modeli biznesowych oraz procesów, w tym opartych na cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji;
3. wdrażaniu wyników prac B+R (nie jest wymagany etap badań i prac rozwojowych);
4. dostosowaniu profilu działalności i modelu biznesowego do skutków wywołanych nagłymi zmianami społeczno-gospodarczymi, w tym także związanych z poprawą bezpieczeństwa pracowników, ograniczeniem ryzyk występujących w miejscach pracy, utrzymaniem płynności finansowej.

Informacje dodatkowe:

1. Wsparcie dotyczące cyfryzacji może mieć wyłącznie charakter pomocniczy w stosunku do innych działań wspierających MŚP i może obejmować:

- a) doradztwo dotyczące zastosowania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwach,
- b) rozwój kompetencji cyfrowych, zakup i wytworzenie technologii wspierających prowadzenie działalności gospodarczej, w postaci np.: wartości niematerialnych i prawnych do rozwiązań IT (w formie licencji lub praw własności do technologii), Internetu rzeczy, interfejsów aplikacji, itd. służących transformacji cyfrowej w przedsiębiorstwie, wspierających wzajemne dzielenie się danymi przez przedsiębiorstwa, digitalizację procesów biznesowych, w tym eksportowych.

2. Elementami ww. projektów mogą być:

- a) podnoszenie kompetencji tzw. green skills, kompetencji dla gospodarki nisko i zeroemisyjnej, w tym wodorowej oraz zarządzania innowacjami (rozwój niezbędnych kompetencji może stanowić element projektu),
- b) przechodzenie na zieloną gospodarkę poprzez sztuczną inteligencję i technologie blockchain w nowych instalacjach OZE,

c) narzędzia z zakresu ekoprojektowania, wydłużania życia produktów, przeprowadzania ocen środowiskowych i dotyczących cyklu życia produktu (jak ETV, PEF czy LCA), współdzielenia i ograniczenie zużycia zasobów pierwotnych i minimalizację produkcji odpadów, służących zwiększeniu ich zdolności do tworzenia produktów i usług o wysokiej wartości dodanej i charakteryzujących się dużym potencjałem eksportowym.

3. Preferowane będą projekty ukierunkowane na regionalnie/lub podregionalne inteligentne specjalizacje.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie przedsiębiorczości będzie realizowane przez IF w formie pożyczek. .

Założenia i parametry wsparcia z Instrumentów Finansowych

Pożyczka inwestycyjna dla przedsiębiorstw	
Cel instrumentu	Wdrażanie nowych lub ulepszonych rozwiązań produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych. Wdrażanie nowoczesnych modeli biznesowych oraz procesów, w tym opartych na cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji. Wdrażanie wyników prac B+R.
Typ produktu	Pożyczka lub pożyczka z dotacją
Kwota	do 3 mln PLN
Okres finansowania	do 10 lat
Alokacja EFRR	30 000 000 EUR
Wkład krajowy	12 857 143 EUR
Preferencje i grupa docelowa:	
Ostateczni Odbiorcy	przedsiębiorstwa, MŚP, przedsiębiorstwa small mid-cap, przedsiębiorstwa mid-cap
Warunki finansowania	Preferencyjne lub rynkowe Maks. wartość dotacji w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego – do dookreślenia, nie więcej niż 50%
Zróznicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróznicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Wartość dźwigni finansowej	1,24

Zakłada się co najmniej jeden pełny obrót środkami alokowanymi na ten Priorytet w okresie kwalifikowalności wydatków. Wraz z pojawiającymi się zwrotami kwot z udzielonych pożyczek, przewiduje się ponowne wykorzystanie środków, które może następować również po zakończeniu okresu kwalifikowalności wydatków.

PRIORYTET 2
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZIELONEJ WIELKOPOLSKI
Cel Szczegółowy CP2.I Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji
gazów cieplarnianych

Zakładana alokacja (EFRR) – 9 mln EUR

Działanie 2.2

**Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych
– instrumenty finansowe**

**Główne grupy docelowe: jst, jednostki organizacyjne jst, przedsiębiorstwa,
wspólnoty mieszkaniowe.**

Zakres interwencji:

Według założeń Programu, Priorytet 2 – Działanie 2.2, zakres interwencji będzie obejmować w szczególności:

042 - Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej.

Wdrożenie instrumentów finansowych w zakresie wspierania efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych poprzez:

1. poprawę efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej; Wsparciem objęte zostaną projekty dotyczące kompleksowej (głębokiej) modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych
2. budowę i/lub modernizację zdolnych do odbioru ciepła odpadowego systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła
3. wdrażanie kompleksowych działań wzmacniających rozwój gospodarki niskoemisyjnej, m.in. wymiana oświetlenia na energooszczędne, promocja efektywności energetycznej, systemów zarządzania energią, w tym budynków zero/niskoemisyjnych.

W budynkach należących do sektora mieszkaniowego (wielorodzinnych budynków mieszkalnych), komunalno-bytowych notuje się największe zużycie energii. Wsparcie uzyskają kompleksowe działania w zakresie racjonalizacji zużycia i ograniczenia strat energii, ciepła z zastosowaniem OZE i wody, co wzmocni działania na rzecz ograniczenia ubóstwa energetycznego. Niezbędna będzie kompleksowa (głęboka) modernizacja energetyczna budynków z uwzględnieniem zachowania trwałych warunków siedliskowych dla ptaków i/lub nietoperzy, obejmująca m.in. ocieplenie obiektu, wymianę drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródeł ciepła), przebudowę/modernizację systemów wentylacji i klimatyzacji, wykorzystanie inteligentnych systemów monitorowania i zarządzania energią, budowę lub

modernizację wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidację dotychczasowych źródeł ciepła, instalację systemów chłodzących, systemów ogrzewania o niskiej sprawności na źródła ciepła wykorzystujące energię z OZE lub na podłączenie do sieci ciepłowniczej. W okresie przejściowym w przypadkach uzasadnionych ograniczeniami w zakresach możliwości technicznych, opłacalności ekonomicznej przyłączenia do sieci ciepłowniczej, realizacji instalacji zasilanej z OZE oraz inwestycji w wymianę ww. instalacji, wsparcie może zostać udzielone na inwestycje w paliwa gazowe. Wymiana indywidualnego źródła ciepła węglowego na gazowe wraz z możliwością przyłączenia budynku do istniejącej sieci gazowej powinna być powiązana z termomodernizacją danego budynku tak, aby zmniejszyć zapotrzebowanie na energię z paliw kopalnych, emisję gazów cieplarnianych i ograniczyć zjawisko ubóstwa energetycznego.

Ponadto planowane są działania na rzecz modernizacji lub wymiany oświetlenia na energooszczędne, urządzeń i instalacji wykorzystywanych w lokalnych sieci ciepłowniczych i lokalnych źródeł ciepła.

Efektywna realizacja celów gospodarki niskoemisyjnej, wymaga podjęcia dodatkowej interwencji polegającej na budowie, rozbudowie lub modernizacji sieci ciepłowniczych i chłodniczych do stanu „efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego” wraz z budową nowych niskoemisyjnych, bądź modernizacją istniejących nisko sprawnych źródeł ciepła (z wyłączeniem źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe), dzięki której nastąpi zmniejszenie strat w przesyłce ciepła, spadek emisji zanieczyszczeń ze źródeł ciepła oraz uzyskanie oszczędności energii.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie przedsiębiorczości będzie realizowane przez IF w formie pożyczek.

Założenia i parametry wsparcia z Instrumentów Finansowych

Pożyczka energetyczna	
Cel instrumentu	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej. Budowa i/lub modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła.
Kwota	Modernizacja i rozbudowa istniejącego oświetlenia na energooszczędne 15 000 000 PLN
Okres finansowania	10 lat/15 lat
Alokacja EFRR	9 000 000 EUR
Wkład krajowy	3 857 143 EUR
Preferencje i grupa docelowa:	
Ostateczni Odbiorcy	JST; jednostki organizacyjne JST; przedsiębiorstwa; przedsiębiorstwa ESCO; szkoły i placówki oświatowe; szpitale; wspólnoty mieszkaniowe, TBS (rozważa się dodanie do katalogu Ostatecznych Odbiorców spółdzielni mieszkaniowych – po pozytywnej decyzji ministerstwa odpowiedzialnego za rozwój regionalny)
Warunki finansowania	Pożyczka/Instrument mieszany – pożyczka z dotacją Oprocentowanie preferencyjne lub rynkowe Maks. wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego: do 50%

Maksymalna wartość dotacji **na poziomie produktu** (indywidualnego wsparcia): **do 50%**

Forma dotacji w instrumencie mieszanym: Umorzenie

Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji:

W przypadku instytucji publicznych:

- Długi okres zwrotu z inwestycji, szczególnie w przypadku termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej;
- Znaczenie modernizowanych obiektów użyteczności publicznej dla społeczności lokalnych;
- Sytuacja finansowa i formalne ograniczenia w zaciąganiu długu przez samorządy;
- Konieczność przygotowania przez ostatecznych odbiorców audytów energetycznych ex-ante;
- Niezarobkowy charakter działalności instytucji publicznych, misja publiczna, publiczny charakter świadczonych przez nie usług;
- Brak możliwości pokrycia zobowiązań pożyczkowych z przychodów;
- Niska skłonność do korzystania z instrumentów finansowych.

W przypadku pozostałych grup odbiorców:

- Luka finansowa – niektóre grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych pozostają w luce finansowej, w tym szczególnie MŚP i wspólnoty mieszkaniowe;
- Długi okres zwrotu z inwestycji, szczególnie w przypadku termomodernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych;
- Rezultaty projektów przyczynią się do generowania oszczędności lub przychodów, co wywrze istotny wpływ na wynik finansowy ostatecznych odbiorców;
- Możliwe umorzenie części pożyczki ze względu na osiągnięcie efektów ekologicznych w ramach realizacji projektów inwestycyjnych.

Podstawa do uruchomienia dotacji:

Zakończenie inwestycji, rozliczenie wsparcia, potwierdzenie efektów inwestycji (zgodności z audytem ex-ante) przez kierownika budowy/inspektora nadzoru.

Zróżnicowane traktowanie inwestorów

Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.

Wartość dźwigni finansowej 1,24 (z funduszem powierniczym)/ 1,30 (z funduszem szczegółowym)

Zakłada się co najmniej jeden pełny obrót środkami alokowanymi na ten Priorytet w okresie kwalifikowalności wydatków. Wraz z pojawiającymi się zwrotami kwot z udzielonych pożyczek, przewiduje się ponowne wykorzystanie środków, które może nastąpić również po zakończeniu okresu kwalifikowalności wydatków.

PRIORYTET 2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZIELONEJ WIELKOPOLSKI

Cel szczegółowy CP2.II – Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Zakładana alokacja (EFRR) - 50 mln EUR

Działanie 2.4

Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty finansowe

Główne grupy docelowe: JST, jednostki organizacyjne JST, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe; spółdzielnie i wspólnoty energetyczne; organizacje pozarządowe, uczelnie, państwowe jednostki organizacyjne.

Zakres interwencji:

047 - Energia odnawialna: wiatrowa,

048 - Energia odnawialna: słoneczna,

050 - Energia odnawialna: biomasa o wysokim poziomie redukcji emisji gazów cieplarnianych

052 - Inne rodzaje energii odnawialnej (w tym energia geotermalna)

Typy projektów – wdrożenie instrumentów finansowych w zakresie wspierania energii odnawialnej poprzez:

1. budowę i rozbudowę instalacji wytwarzającej energię elektryczną z OZE wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci;
2. budowę i rozbudowę instalacji wytwarzających energię ciepłą i chłodu z OZE wraz z magazynami działającymi na potrzeby danego źródła OZE;
3. projekty dotyczące magazynów energii z przeznaczeniem działania na potrzeby istniejących instalacji OZE w celu ograniczania niestabilności produkcji energii;
4. rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach, a w szczególności klastrów energetycznych, wspólnot i spółdzielni energetycznych dla zachowania stabilności produkcji energii z OZE, w tym wsparcie energetyki prosumenckiej.

Wytwarzanie energii z OZE (w tym rozwiązań będących efektem prac B+R oraz wdrażania innowacji) będzie istotnym elementem obniżenia emisyjności gospodarki oraz dywersyfikacji źródeł wytwarzania energii. Podjęte interwencje będą miały na celu zastosowanie nowoczesnych technologii i urządzeń pozwalających na rozwój energetyki opartej na m.in. źródłach odnawialnych (m.in. biomasy, biopaliw, biogazu, energii wiatru, energii słonecznej, geotermii) i gazach zdekarbonizowanych (m.in. „zielony” wodór, biometan), które mogą być wykorzystane jako źródło energii w sektorach nie nadających się do elektryfikacji i ciepłownictwa. Przewiduje się możliwość wsparcia magazynowania energii w celu

zrównoważenia zmiennych przepływów energii ze źródeł odnawialnych. Promowane będą projekty demonstracyjne i pilotażowe oraz te o najwyższej efektywności kosztowej przedsięwzięcia. Projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE oceniane będą głównie poprzez pryzmat efektywności kosztowej oraz osiągniętych efektów wpisujących się w cele osi priorytetowej, w tym redukcji emisji CO₂. Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze takich inwestycji do wsparcia, będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie przedsiębiorczości będzie realizowane przez IF w formie pożyczek.

Założenia i parametry wsparcia z Instrumentów Finansowych

Pożyczka OZE	
Cel instrumentu	Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzającej energię elektryczną z OZE wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzających energię ciepłą i chłodu z OZE wraz z magazynami działającymi na potrzeby danego źródła OZE.
Kwota	do 10 000 000 PLN
Okres finansowania	do 12 lat
Alokacja EFRR	50 000 000 EUR
Wkład krajowy	21 428 571 EUR
Preferencje i grupa docelowa:	
Ostateczni Odbiorcy	JST, Jednostki organizacyjne JST, organizacje pozarządowe, państwowe jednostki organizacyjne, spółdzielnie i wspólnoty energetyczne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, uczelnie
Warunki finansowania	Pożyczka/Instrument mieszany – pożyczka z dotacją Oprocentowanie preferencyjne lub rynkowe Forma dotacji w instrumencie mieszanym: Umorzenie lub dotacja (magazyny energii i dokumentacja) Maks. wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego: do 50% Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia): do 50% Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji: <u>W przypadku instytucji publicznych:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Niezarobkowy charakter działalności instytucji publicznych, misja publiczna, publiczny charakter świadczonych przez nie usług. • Brak zabezpieczeń i płynności finansowej wystarczających do zaciągania zobowiązań dłużnych. • Brak możliwości pokrycia zobowiązań pożyczkowych z przychodów. • Niska skłonność do korzystania z instrumentów finansowych.

	<p><u>W przypadku pozostałych grup odbiorców:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Luka finansowa – niektóre grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych pozostają w luce finansowej, w tym szczególnie MŚP i wspólnoty mieszkaniowe. • Rezultaty projektów przyczynią się do generowania oszczędności lub przychodów, co wywrze istotny wpływ na wynik finansowy podmiotu. • Długi okres zwrotu z inwestycji, szczególnie w przypadku wielorodzinnych budynków mieszkalnych. • Możliwe umorzenie części pożyczki ze względu na osiągnięcie efektów ekologicznych w ramach realizacji projektów inwestycyjnych. <p>Podstawa do uruchomienia dotacji:</p> <p>Zastosowanie rozwiązań polegających na magazynowaniu energii – wykazanie na etapie rozliczenia inwestycji dokumentów potwierdzających zakup i instalacje magazynu energii.</p> <p>Inwestycje realizowane np. przez społeczności energetyczne oraz prosumentów zbiorowych – po zakończeniu inwestycji.</p>
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Wartość dźwigni finansowej	1,30

Pożyczka OZE dla przedsiębiorstw	
Cel instrumentu	<p>Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzającej energię elektryczną z OZE wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci.</p> <p>Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzających energię ciepłą i chłodu z OZE wraz z magazynami działającymi na potrzeby danego źródła OZE</p>
Kwota	do 10 000 000 PLN
Okres finansowania	do 12 lat
Alokacja EFRR	50 000 000 EUR
Wkład krajowy	21 428 571 EUR
	Preferencje i grupa docelowa:
Ostateczni Odbiorcy	Przedsiębiorcy
Warunki finansowania	<p>Pożyczka / opcjonalnie: Pożyczka z dotacją</p> <p>Oprocentowanie preferencyjne lub rynkowe</p> <p>Maks. wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego: do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego – nie więcej jednak niż 50%</p> <p>Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia): Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.</p> <p>Forma dotacji w instrumencie mieszanym:</p> <p>Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.</p>

Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji:	
<u>W przypadku instytucji publicznych:</u>	
Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.	
<u>W przypadku pozostałych grup odbiorców:</u>	
Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.	
Podstawa do uruchomienia dotacji:	
Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.	
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Wartość dźwigni finansowej	1,30

Zakłada się co najmniej jeden pełny obrót środkami alokowanymi na ten Priorytet w okresie kwalifikowalności wydatków. Wraz z pojawiającymi się zwrotami kwot z udzielonych pożyczek, przewiduje się ponowne wykorzystanie środków, które może następować również po zakończeniu okresu kwalifikowalności wydatków.

PRIORYTET 2
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZIELONEJ WIELKOPOLSKI
Cel szczegółowy VI CP2.VI - Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Działanie: 2.9

Rozwijanie gospodarki o obiegu zamkniętym

Zakładana alokacja EFRR – 30 mln EUR

Główne grupy docelowe: duże przedsiębiorstwa, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin, MŚP, przedsiębiorstwa small-mid cap.

Zakres interwencji:

040 - Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP lub w dużych przedsiębiorstwach oraz działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej,

075 - Wspieranie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w MŚP,

076 - Wspieranie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w dużych przedsiębiorstwach

Zakres interwencji obejmować będzie w szczególności:

1. wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach (w tym w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE);
2. Dążenie do maksymalizacji wykorzystywania odpadów jako surowców wtórnych, rozwijanie recyklingu odpadów i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej i ograniczenia gospodarki materiałochłonnej, przez wdrażanie rozwiązań technologicznych
3. Rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów, z uwzględnieniem rozwiązań dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich ponownego użycia

Interwencja pozwoli na realizację systemowych, strategicznych działań w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) zakładających, że wszystkie elementy łańcucha produkcyjnego jak produkty, materiały oraz surowce pozostają w obiegu tak długo, jak to jest możliwe, tym samym obniżając ślad środowiskowy. Wdrożenie założeń koncepcji GOZ obejmie swoim zakresem zieloną transformację przedsiębiorstw przyczyniając się do tworzenia niskoemisyjnej, zasobooszczędnej, innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki, a także zmiany procesów produkcyjnych w celu przejścia z modelu liniowego na cyrkularny zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie przedsiębiorczości będzie realizowane przez IF w formie pożyczek.

Założenia i parametry wsparcia z Instrumentów Finansowych

Pożyczka GOZ	
Cel instrumentu	Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach (w tym w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE). Projekty ograniczające materiałochłonność poprzez wdrażanie rozwiązań technologicznych.
Kwota	do 20 000 000 PLN
Okres finansowania	do 12 lat
Alokacja EFRR	30 000 000 EUR
Wkład krajowy	12 857 143 EUR
Preferencje i grupa docelowa:	
Ostateczni Odbiorcy	<i>Duże przedsiębiorstwa, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin, MŚP, przedsiębiorstwa mid-cap, przedsiębiorstwa small mid-cap.</i>
Warunki finansowania	Pożyczka/ instrument mieszany (Pożyczka z dotacją) Oprocentowanie preferencyjne lub rynkowe Maks. wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego : do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego – nie więcej jednak niż 50% Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia): Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.

	Forma dotacji w instrumencie mieszanym: Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak - w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Wartość dźwigni finansowej	1,30

Zakłada się co najmniej jeden pełny obrót środkami alokowanymi na ten Priorytet w okresie kwalifikowalności wydatków. Wraz z pojawiającymi się zwrotami kwot z udzielonych pożyczek, przewiduje się ponowne wykorzystanie środków, które może następować również po zakończeniu okresu kwalifikowalności wydatków.

PRIORYTET 7

FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WIELKOPOLSKIE INICJATYWY LOKALNE

Cel szczegółowy CP5.I i Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

CP5.II Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

Działanie 7.2

Rewitalizacja

Zakładana alokacja (EFRR) – 4,4 mln EUR

Główne grupy docelowe: instytucje i przedsiębiorstwa publiczne, jednostki organizacyjne JST, kościoły, organizacje pozarządowe, PES, sektor prywatny.

Zakres interwencji

Według założeń Programu, Priorytet 7 – Działanie 7.2

168 - Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych

Zakres interwencji będzie obejmować w szczególności:

1. Przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach miejskich i innych niż miejskie, m.in. przez kompleksowe wsparcie rewitalizacyjne gmin

2. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego i środowiskowego zgodnego z treścią strategii lokalnych/terytorialnych.

W ramach rewitalizacji realizowane będą inwestycje wynikające z obowiązujących Gminnych Programów Rewitalizacji¹ (wpisanych do Wykazu Programów Rewitalizacji Gmin Województwa Wielkopolskiego). Będą to projekty o charakterze komercyjnym na rzecz rewitalizacji obszarów zdegradowanych na obszarach miejskich i innych niż miejskie.

Kluczowymi wyzwaniami wielkopolskich miast i wsi są poprawa jakości życia mieszkańców, tworzenie warunków dla zintegrowanego rozwoju oraz wsparcie współpracy w ich obszarach funkcjonalnych. Część mieszkańców funkcjonuje w niesprzyjającym otoczeniu, będące skutkiem m.in. przemian w gospodarce, wieloletnich zaniedbań w zakresie utrzymania infrastruktury czy problemów społecznych. Szacuje się, że ponad 1/5 powierzchni miast podlega procesom degradacji i wymaga rewitalizacji. Region charakteryzuje się największą w skali kraju powierzchnią gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, na co wpływa przede wszystkim eksploatacja węgla brunatnego. Istotnym problemem są również obszary poprzemysłowe. Rozwój Wielkopolski zrównoważonej terytorialnie dopełnia wsparcie jej obszarów wiejskich. Obok inwestycji służących poprawie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, zwiększaniu miejsc pracy poza rolnictwem, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych mieszkańców, czy pobudzaniu aktywności społecznej, kluczowe jest przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych obszarów wiejskich oraz zwiększanie wykorzystywania potencjałów turystyki, kultury czy unikalnych walorów przyrodniczych. Na wielu obszarach wiejskich notuje się poważne problemy ich depopulacji, marazmu gospodarczego i ubożenia jej mieszkańców. Wiele z nich przestała/przestaje być atrakcyjna dla mieszkańców, turystów i inwestorów. Jednymi z przyczyn są niewystarczający dostęp do podstawowych usług. Znajdujące się na tych terenach liczne obiekty zabytkowe, zespoły pałacowo-ogrodowe czy zespoły folwarczne ulegają stopniowej degradacji, a przy braku renowacji na trwałe zostanie utracone nie tylko lokalne, ale i regionalne dziedzictwo kulturowe. Inwestycje w kulturę wpływają nie tylko na ekonomiczny rozwój i wzrost konkurencyjności, ale także wzmocnienie kapitału społecznego na danym obszarze. Wszystkie inwestycje powinny stosować rozwiązania sprzyjające zwiększeniu dostępności w instytucjach kultury, poprawiające dostępność szlaków i obiektów turystycznych oraz implementować rozwiązania sprzyjające energooszczędności, przystosowaniu obiektów do zmian klimatu, promujące rozwiązania z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury² zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu, a także dążyć do zgodności z koncepcją Nowego Europejskiego Bauhausu. Planując inwestycje w obszarze kultury mające wpływ na dziedzictwo kulturowe zasadne jest wykorzystywanie w stosownych przypadkach zaleceń wynikających z dokumentu „Europejskie zasady jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe”.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie przedsiębiorczości będzie realizowane przez IF w formie pożyczek.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2015 poz. 1777 z późn. zm.);

² PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU PROGRAMU PT. „FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WIELKOPOLSKI NA LATA 2021-2027. FEW 2021+”, str. 29-33.

Założenia i parametry wsparcia z Instrumentów Finansowych

Pożyczka rewitalizacyjna	
Cel instrumentu	Projekty o charakterze komercyjnym na rzecz rewitalizacji obszarów zdegradowanych na obszarach miejskich oraz obszarach innych niż miejskie.
Kwota	do 5 000 000 PLN
Okres finansowania	do 12 lat
Alokacja EFRR	4 400 000 EUR
Wkład krajowy	1 885 716 EUR
Preferencje i grupa docelowa:	
Ostateczni Odbiorcy	Instytucje i przedsiębiorstwa publiczne, jednostki organizacyjne JST, kościoły, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (w tym przedsiębiorstwa społeczne), sektor prywatny.
Warunki finansowania	<p>Pożyczka/instrument mieszany (pożyczka z dotacją) Oprocentowanie preferencyjne lub rynkowe Forma dotacji w instrumencie mieszanym: Umorzenie</p> <p>Maks. wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego: do 50% Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia): do 50%</p> <p>Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji: <u>W przypadku instytucji publicznych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Niezarobkowy charakter działalności instytucji publicznych, misja publiczna, publiczny charakter świadczonych przez nie usług. • Brak zabezpieczeń i płynności finansowej wystarczających do zaciągania zobowiązań dłużnych. • Brak możliwości pokrycia zobowiązań pożyczkowych z przychodów. • Znaczenie realizowanych inwestycji dla społeczności lokalnych. • Sytuacja finansowa i formalne ograniczenia w zaciąganiu długu przez samorządy. <p><u>W przypadku pozostałych grup odbiorców:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Luka finansowa – niektóre grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych pozostają w luce finansowej, w tym szczególnie spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. • Rezultaty projektów przyczynią się do generowania oszczędności lub przychodów, co wywrze istotny wpływ na wynik finansowy podmiotu. • Możliwe umorzenie ze względu na osiągnięcie efektów ekologicznych w ramach realizacji projektów inwestycyjnych. <p>Podstawa do uruchomienia dotacji: Zakończenie i rozliczenie inwestycji.</p>
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak - w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Wartość dźwigni finansowej	1,24

Dla produktu pożyczkowego o zaproponowanych powyżej parametrach szacunkowa wartość dźwigni wynosi 1,24.

Zakłada się co najmniej jeden pełny obrót środkami alokowanymi na ten Priorytet w okresie kwalifikowalności wydatków. Wraz z pojawiającymi się zwrotami kwot z udzielonych pożyczek, przewiduje się ponowne wykorzystanie środków, które może nastąpić również po zakończeniu okresu kwalifikowalności wydatków.

VII. Harmonogram wdrażania Instrumentów Finansowych

Instrumenty Finansowe w ramach FEW 2021+ będą wdrażane przez Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy zgodnie z harmonogramem przyjmowanym dla umowy o finansowanie, stanowiącym integralną część takiej umowy. Realizacja harmonogramu ma przyczynić się do efektywnego wdrażania FEW 2021+ oraz osiągnięcia jego celów, w tym określonych w ramach wykonania dla programu.

Harmonogram może obejmować następujące elementy:

- a) termin wszczęcia procedury wyboru Funduszy Szczegółowych przez Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy,
- b) harmonogram składania przez Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy wniosków o płatność (dla poszczególnych transz wkładów z FEW 2021+) do Instytucji Zarządzającej FEW 2021+,
- c) ramy czasowe zapewnienia finansowania mającego na celu wniesienie wymaganego wkładu krajowego na poziomie Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy, Fundusz Szczegółowy lub Ostatecznych Odbiorców,
- d) ramy czasowe ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, zgodnie z umową o finansowanie i w ramach odpowiednich transz wkładów z FEW 2021+,
- e) harmonogram osiągania przez Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy celów i wskaźników FEW 2021+ w części przypisanej do poszczególnych Instrumentów Finansowych.

Wybór poszczególnych elementów harmonogramu będzie należał do Instytucji Zarządzającej FEW 2021+, która zaproponuje Menadżerowi Funduszu Powierniczego/Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy odpowiedni harmonogram, biorąc pod uwagę w szczególności charakter Instrumentów Finansowych, specyfikę Priorytetów i Celów Szczegółowych oraz ramy wykonania FEW 2021+.

Jednocześnie harmonogram może być uszczegóławiany w Rocznym Planie Działań przedkładanym przez Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy corocznie do Instytucji Zarządzającej FEW 2021+.

VIII. Rezultaty wdrażania Instrumentów Finansowych

W ogólnym ujęciu Instrumenty Finansowe FEW 2021+ uruchomione w poszczególnych Priorytetach, będą przyczyniały się do realizacji Celów Szczegółowych wyznaczonych dla każdego z Priorytetów, co z kolei będzie przekładać się na osiągnięcie celu głównego FEW

2021+, tj. poprawę konkurencyjności i spójności województwa wielkopolskiego, a tym samym na realizację właściwych celów Strategii Rozwoju Województwa. Oczekiwane rezultaty wdrażania Instrumentów Finansowych, a także wskaźniki FEW 2021+, które powinny być osiągnięte przez Menadżera Funduszu Powierniczego/Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy, zostały przedstawione poniżej.

Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ zastrzega sobie prawo do konfigurowania oraz dostosowywania wskaźników, w zależności od uwarunkowań i efektów realizacji Strategii, celem najbardziej efektywnego wdrażania Instrumentów Finansowych w województwie wielkopolskim.

**Szacowany wpływ instrumentów finansowych na realizację celów FEW 2021-2027
(na podstawie Aktualizacji Analizy ex-ante)**

Priorytet	Cel szczegółowy	Rodzaj wskaźnika	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa dla IF	Cel końcowy dla IF (2029)
1	RSO1.3	Produktu	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	nd	120
1	RSO1.3	Produktu	Nowe przedsiębiorstwa objęte wsparciem	przedsiębiorstwa	nd	18
1	RSO1.3	Rezultatu	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0	6 450 000
1	RSO1.3	Rezultatu	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	PLN	0	wartość przeliczona wg kursu EUR/PLN
1	RSO1.3	Rezultatu	Nowe przedsiębiorstwa utrzymujące się na rynku	przedsiębiorstwa	0	15
2	RSO2.1	Produktu	Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej	lokale mieszkalne	nd	48***
2	RSO2.1	Rezultatu	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych,	MWh/rok	358	250

			przedsiębiorstwach, innych)			
2	RSO2.1	Rezultatu	Roczne zużycie energii pierwotnej w: lokalach mieszkalnych	MWh/rok	358	250
2	RSO2.1	Rezultatu	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok	947	663
2	RSO2.2	Produktu	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW	nd	46*
2	RSO2.2	Produktu	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł OZE	MW		23
2	RSO2.2	Produktu	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE	MW		23
2	RSO2.2	Produktu	Liczba wspartych społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej	szt.	nd	3
2	RSO2.2	Rezultatu	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MWh/rok	0	84 772**
2	RSO2.2	Rezultatu	Ilość wytworzonej energii elektrycznej ze źródeł OZE	MWh/rok		42 386
2	RSO2.2	Rezultatu	Ilość wytworzonej energii cieplnej ze źródeł OZE	MWh/rok		42 386
2	RSO2.2	Rezultatu	Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii	MW	0	37
2	RSO2.6	Produktu	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	nd	45
			Inwestycje prywatne uzupełniające			

2	RSO2.6	Rezultatu	wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0	6 450 000
2	RSO2.6	Rezultatu	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	PLN	0	wartość przeliczona wg kursu EUR/PLN
7	RSO5.1	Produktu	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	metry kwadratowe	nd	5 033*****
7	RSO5.1	Produktu	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją****	ha	nd	0,32
7	RSO5.1	Produktu	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	nd	1
7	RSO5.1	Rezultatu	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	0	886
7	RSO5.2	Produktu	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją****	ha	nd	0,1
7	RSO5.2	Produktu	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	nd	1
7	RSO5.2	Rezultatu	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	0	225

* łącznie wskaźnik „Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł OZE” i „Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE” ma dać wartość wskaźnika Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej) [46 MW];

** łącznie wskaźnik „Ilość wytworzonej energii elektrycznej ze źródeł OZE” i „Ilość wytworzonej energii cieplnej ze źródeł OZE” ma dać wartość wskaźnika „Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)” [84 772 MWh/rok]. Możliwe będą przesunięcia w ww. proporcjach w zakresie zależnym od wspieranych typów projektów;

*** W przypadku wykorzystania całej alokacji na termomodernizację budynków mieszkalnych cel końcowy dla wskaźnika wyniesie wartość określoną w programie czyli 274 szt;

**** osiągnięcie wskaźnika uzależnione jest od typów projektów rewitalizacyjnych;

***** wartość wskaźnika może ulec zmianie – po ostatecznym przyjęciu dokumentacji aplikacyjnej od Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy.

IX. Płynność finansowa Instrumentów Finansowych FEW 2021+. Dalsze wykorzystanie środków

1. Płynność finansowa Instrumentów Finansowych FEW 2021+

Ze względu na obowiązek okresowego wnioskowania o płatności ze środków FEW 2021+ do Instrumentów Finansowych (zgodnie z art. 91 i 92 Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060), konieczne jest zapewnienie odpowiedniej płynności finansowej w ramach Funduszy Funduszy/Instrumentów Finansowych w celu ciągłego i efektywnego dystrybuowania wsparcia z Instrumentów Finansowych do Ostatecznych Odbiorców.

W związku z powyższym, zakłada się, że Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy zaproponuje odpowiednie mechanizmy finansowania pomostowego w wysokości adekwatnej do możliwości i potrzeb zapewnienia płynności wdrażania Instrumentów Finansowych FEW 2021+.

Rozwiązanie to polegać będzie na tymczasowym, samodzielnym finansowaniu przez Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy, w ramach innych środków (w tym środków własnych), działalności Instrumentu Finansowego – do czasu, kiedy Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ postawi do dyspozycji Podmiotowi Wdrażającemu Instrument Finansowy kolejną transzę wkładu FEW 2021+.

2. Dalsze wykorzystanie środków

Ponowne wykorzystanie środków przypisanych do Instrumentów Finansowych FEW 2021+ do końca okresu kwalifikowalności, a także po jego zakończeniu, będzie odbywało się na podstawie niniejszej Strategii, zgodnie z odpowiednio art. 62 ust. 2 Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060 oraz umowami o finansowanie, z uwzględnieniem Strategii Rozwoju Województwa, innych dokumentów, strategii lub programów przyjętych lub wskazanych przez Instytucję Zarządzającą FEW 2021+. Określenie zasad, sposobu i formy ponownego wykorzystania środków po zakończeniu okresu kwalifikowalności, będzie określone decyzją Instytucji Zarządzającej FEW 2021+ przy zapewnieniu zgodności z ww. dokumentami.

Umowy o finansowanie zawierane z Podmiotami Wdrażającymi Instrument Finansowy będą zawierały odpowiednie postanowienia dotyczące polityki wyjścia z Instrumentów Finansowych, w tym m.in. dotyczące:

- a) wypowiedzenia lub rozwiązania umów o finansowanie, umów z Pośrednikami Finansowymi, a także umów z Ostatecznymi Odbiorcami,
- b) przeniesienia praw i obowiązków z tytułu umów, o których mowa w lit. a, na Instytucję Zarządzającą FEW 2021+ lub inne podmioty wskazane przez Instytucję Zarządzającą FEW 2021+,
- c) zwrotu zasobów finansowych i innych aktywów, przypisanych do Instrumentów Finansowych, do Instytucji Zarządzającej FEW 2021+, po ich wykorzystaniu.

Postanowienia dotyczące wycofania z Instrumentów Finansowych, w tym warunki planowanego ewentualnego całkowitego lub częściowego wycofania wkładów przekazanych z Programu do Funduszy Powierniczych, Funduszu Szczegółowego albo Funduszy Szczegółowych, jak również dotyczące szczegółowych przepisów w zakresie ponownego wykorzystania zasobów związanych ze wsparciem z Funduszy (Polityka wyjścia) zostaną przedstawione przez Instytucję Zarządzającą Beneficjentom.

X. Wynagradzanie

W okresie realizacji umów o finansowanie Podmioty Wdrażające Instrument Finansowy będą uprawnione do otrzymywania wynagrodzenia za zarządzanie Instrumentem Finansowym, w postaci wypłaty opłat za zarządzanie, które mogą być uznane za wydatek kwalifikowalny w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 68 ust. 4 Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060 oraz w umowach o finansowanie.

Maksymalne limity kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie przysługujących Podmiotom Wdrażającym Instrument Finansowy, które można zakwalifikować jako wydatki kwalifikowalne, zostały określone w art. 68 ust. 4 Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060.

Wynagrodzenie, o którym mowa powyżej, składa się z wynagrodzenia opartego na wynikach. Przy ustalaniu metodyki obliczania wynagrodzenia będą brane pod uwagę odpowiednie kryteria, o których mowa w umowach o finansowanie.

Szczegółowe warunki i rozwiązania w zakresie konstrukcji mechanizmu wynagradzania Podmiotu Wdrażającego Instrument Finansowy zostaną przedstawione w umowach o finansowanie.

XI. Monitoring, sprawozdawczość oraz ewaluacja realizacji Strategii Inwestycyjnej

W celu efektywnego i rzetelnego monitorowania postępu realizacji niniejszej Strategii, Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ w ramach umów o finansowanie wprowadzi sprawozdawczość realizowaną przez Podmiot Wdrażający Instrument Finansowy w systemie okresowym. Forma i zakres oraz częstotliwość przekazywania sprawozdań i innych informacji istotnych dla monitorowania realizacji Strategii, zostanie określona w umowach o finansowanie.

Informacje dotyczące efektów realizacji Strategii, jak i dodatkowe dane związane z procesami zarządczymi mogą być pozyskane również z przeprowadzanych w trakcie trwania umów o finansowanie ewaluacji bieżącego stanu wdrażania Instrumentów Finansowych w Wielkopolsce lub analiz ich efektywności.

Ocena stanu wdrażania może być realizowana także przez Podmioty Wdrażające Instrument Finansowy w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą FEW 2021+. Efekty takiej oceny wraz z wnioskami i rekomendacjami – jakie zostaną na ich podstawie sformułowane – mogą

przełożyć się na propozycje zmian do Strategii, jak również usprawnić mechanizmy jej realizacji.

XII. Założenia dotyczące aktualizacji lub zmiany Strategii Inwestycyjnej

Dokonanie aktualizacji Strategii należy rozważyć, w szczególności w następujących okolicznościach:

- a) gdy uzasadniają to dotychczasowe wyniki Instrumentów Finansowych i ich wpływ na gospodarkę Województwa Wielkopolskiego,
- b) gdy wystąpią znaczące zmiany na rynku lub inne zdarzenia mające realny wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą w Województwie Wielkopolskim lub popyt na poszczególne Instrumenty Finansowe,
- c) jeśli nastąpi zmiana zapisów FEW 2021+ lub innych dokumentów programowych i strategicznych,
- d) gdy nastąpią zmiany w regulacjach prawnych (unijnych lub krajowych), w tym dokumentach wykonawczych wydanych przez Komisję Europejską lub ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego,
- e) jeżeli zostanie zaktualizowana *Analiza ex-ante* w zakresie uzasadniającym zmianę Strategii.